

Азбучен библийски речник

Source: <http://www.bibledic.f2s.com>

А

Първата буква почти във всяка азбука. В еврейската тя се нарича алеф; в гръцката първата буква се нарича алфа, а последната - омега. И евреите и гърците употребявали буквите от своята азбука като числителни имена, и оттук а (алеф или алфа), е означавала един или първи. Затова и нашият Спасител казва: "Аз съм Алфа и Омега, началото и края, първия и последния". С това, Той обявява своето вечно съществуване, и че от Него произлизат, и че чрез Него съществуват всички неща - Отк. 1:8,11, 21:6, 22:13. Сравни Ис. 44:6; 48:12; Кол. 1:15-18.

* * *

Аава

Град в Халдея, който дава името на реката върху бреговете, на която заточените евреи събрали втория си керван под ръководството на Ездра, когато се завръщали в Ерусалим - Езд. 8:15,21,31. Той вероятно е днешният Хит на Ефрат, на изток от Дамаск.

* * *

Аарон

Син на Амрам и Йохаведа от племето на Левий, брат на Мойсей и Мариам - Из. 6:20. Роден около 2430г. след създанието на света и 1574г. преди Р.Х. Той е три години по-голям от Мойсей - Из. 7:7, и стана негов тълкувател и помощник при извеждането на Израил от Египет - Из. 4:16. Жена му се казвала Елисавета - дъщеря на Аминадав, а синовете му: Надав, Авиуд, Елеазер и Итамар. Той бил на 83 години, когато Бог го призовава да се присъедини към Мойсей в пустинята при Хорив. Помогнал заедно с брат си на израилтяните при излизането им от Египет - Из. 4-16гл. Подпирал му ръката в боя срещу Амалик - Из. 17

гл., и възлязъл на Синай с него за да види славата на Бога - Из. 24:1, 2, 9-11.

Аарон се отличи най-много с това, че той и неговото мъжко потомство били избрани за свещенство. По Божия заповед, той бил избран за първия велик свещеник - Из. 28 и 29гл.; Лев. 8гл., и по-късно бил потвърден в службата си чрез погубването на Корей и неговите другари; чрез посредничеството му при спирането на язвите; и чрез преобразяването на жезъла му - Чис. 16 и 17гл. Той бил верен и самопожертвователен в служението си, и смирено понесъл загубата на синовете си Надав и Авиуд от Бога - Лев. 10:1-3. Обаче няколко пъти паднал в големи грехове: направил златното теле на Синай - Из. 32гл.; присъединил се към Мариам в повдигането и против Мойсей - Чис. 12гл.; и с Мойсей не се покорил на Бога при Кадис - Чис. 20:8-12. Поради това Бог не му позволил да влезе в Обетованата земя, но умрял на планината Ор в Едом - четиридесет години след като излязъл от Египет на възраст 123 години - Чис. 20:22-29; 33:39. Във Второзаконие - Вт. 10:6, се казва, че е умрял в Мосера, от което е вероятно да се е възкачил на планината Ор. Арабите и до днес смятат, че знаят къде е гроба му и продължават да го почитат.

В служението си като свещеник, Аарон е много добър образ на Христос, понеже бил призван от Бога и помазан; като носел имената на племената на гърдите си; като им казвал каква е Божията воля чрез Урим и Тумим; като влизал в най-святото място в деня на умиловивението, "не без кръв"; и като ходатайствувал за Божия народ и го благославял. Виж Свещеник.

* * *

Аараоновци

Потомци на великия свещеник Аарон, наречени така в 1Лет. 12:27; 27:17. Тринадесет градове на племената Юда и Вениамин били назначени за тях - И.Н. 21:13-19; 1Лет. 6:57-60.

* * *

Абисиния. Виж Етиопия.

* * *

Ав

I. Отец. Среща се в много съставни собствени еврейски имена, като: Авенир - отец на светлината; Авесалом - отец на мира. Виж Авва.

II. Петият месец от религиозната и единадесетия от гражданската година на евреите. Той е започвал с новолунието на юли или на август. Бил е месец на опечаление в еврейския календар. В първия ден на този месец евреите постели за смъртта на Аарон - Чис. 33:38, а в деветия ден на същия месец постели в памет на божественото решение, според което не били допуснати да влязат в обещаната земя мнозина от онези, които тръгнали от Египет, както и в памет на разрушаването на първия и на втория храм.

* * *

Авадон или Аполион

Първото название е еврейско, а второто гръцко, но и двете означават разрушител - Отк. 9:11. Той се именува: "ангел на бездната", сиреч: ангел на смъртта, ангел - разрушител.

* * *

Авакум

Един от малките пророци. За живота му не знаем нищо. Предполага се, че е бил съвременник на Еремия, и че е пророкувал през 610г. преди Р.Х., малко преди първото нашествие на Навуходоносор в Юдея - 4Цар. 24:1.

Пророческата книга на Авакум се състои от три глави. В първата глава, предрича големите беди, които ненаситните халдейци щели да нанесат върху Юдейския народ. Във втората предрича бъдещото унижение на завоевателите. Третата е една възвишена ода, в която пророкът ревностно моли за помощ от Йехова, като припомня великите Му дела в древните времена, и с увереност засвидетелства своето упование в

Него. Даже в юдейската поезия няма нищо по-възвишено и по-величествено от тази възторжена ода.

* * *

Авана и Фарфар

Реките на Дамаск - 4Цар. 5:12. Авана несъмнено е била днешната Барада. Тя е бистър, студен и бърз планински поток, който извира от Срещо Ливан, на североизток от Ермон, тече югоизточно в полето, и близо до Дамаск, като се извива на изток и минава покрай северната стена на града, влива се десет мили на изток в едно от трите големи езера. Тече с пълна сила през всичките сезони на годината, толкова изобилно, че десетина разклонения от нея напояват полето и доставят вода на града и околните села. Тя тече изобилно до самото си устие.

Другата голяма и независима река в Дамаск е Аваж. Тя минава през полето на юг от Дамаск и се влива в най-южното от гореспоменатите три езера. Предполага се, че тази река е Фарфар в Св. Писание. Понеже тези реки на Дамаск никога не са пресъхвали, но са давали на страната напоявана от тях вида на едемската градина, Нееман не случайно ги е предпочел пред "водите на Израиля", които пресъхвали от лятното слънце.

* * *

Аварим

Планини на изток от Мъртво море и Долен Йордан, срещу Ерихон, в пределите на моавците и на Рувимовото племе. Не е възможно да определим точно площта им. Планините Нево, Фегор, и Фасга били в Аварим - Чис. 27:12, 33:47,48; Вт. 32:49; 34:1. Е-Аварим обозначава южната част на същото планинско бърдо.

* * *

Ава

Сирийска дума, която означава баща. Когато евреите започнали да говорят гръцки, може би са запазили тази дума от древния си език, тъй

като тя е била по-лесна за произнасяне от гръцката патер. Тя изразява любящата нежност между родител и дете - Мк. 14:36; Рим. 8:15; Гал. 4:6.

* * *

Август (почтений)

Първият Римски император, който се възцарил през 31г. преди Р.Х. Август бе императора, който заповяда да се запише населението на държавата - Лк. 2:1. Това принудило Йосиф и Мария да отидат във Витлеем, мястото където според пророчеството трябвало да се роди Месия. Той умрял през 14г. след Р.Х.

* * *

Авдемелех

Етиопянин, един от скопците на Седекия, който спаси пророк Еремия от гладна смърт, когато умираше в една яма, и затова бил помилван от Навузардан, когато бил превзет Ерусалим - Ер. 38:7-13; 39:15-18. "Помни Господ тези, които са негови".

* * *

Авденаго (служител Нагов)

Халдейското име дадено на Азария, един от тримата пленени князе на Юда и приятели на Даниил в двора на Вавилонския цар - Дан. 1:7. Поради мъдростта и благочестието си, тези младежи са поставени на високи постове в царския двор - Дан. 1:3-19; 2:17,49, и тяхното постоянство в свидетелстването за Бога между идолопоклонниците, както и избавлението им от огнената пещ, довели мнозина да припознаят истинския Бог, и ги прославило като символи на вярата в Него - Дан. 3гл., Евр 11:34. Виж Пещи.

* * *

Авдия

I. Главният чиновник и домостроител на цар Ахаав. Той спаси живота на сто пророци, които били преследвани от Езавел, като ги скрил в две пещери и ги хранил с хляб и вода - 3Цар. 18:4.

II. Четвъртият от по-малките пророци, за който се предполага, че е пророкувал около 587г. преди Р.Х. Не може да се определи точно кога е живял, но вероятно е бил съвременник на Еремия и Езекил. Той предсказва същата ужасна присъда над едомците, като наказание за тяхната гордост, насилие и жестоки набези над евреите след опустошението на града им. Пророчеството се изпълнило около пет години след опустошението на Ерусалим.

III. Още осем или десет други с това име се споменават в 1Лет. 3:21; 7:3; 8:38; 9:16,44; 12:9; 27:19. 2Лет. 17:7; 34:12; Езд. 8:9; Неем. 10:5.

* * *

Авдон

I. Един от съдиите на Израил - Съд. 12:13-15, може би е същият, който в 1Цар. 12:11 е наречен Ведан.

II. Град на Асировото племе, предназначен за гирсонците - И.Н. 21:30.

* * *

Авейци

Потомци на Ханаан, които населяваха една част от приморието на Палестина, от Газа към Египетската река, но били изгонени и почти изтребени от филистимците или кафторците преди Мойсей - Вт. 2:23. Обаче някои от тях останали до времето на Исус Навиев - И.Н. 13:3. За тях се смята, че са били същите евейци, от които са намерени следи в Ханаанската земя - Бит. 34:2; И.Н. 9:7; 11:3.

* * *

Авел

I. Евр. Хевел. Вторият син на Адам и Ева. Той бил овчар. Веднъж когато принесъл жертва на Бога от стадото си, по същото време, когато и брат му Каин принесъл плодове от земята, Бог приел жертвата на Авел, а отхвърлил тази на Каин. Затова Каин разгневен убил брат си Авел - Бит. 4гл. Жертвата на Авел била приета от Господа благосклонно поради "вярата" му, защото неговото сърце било право пред Бога, и той Му служел с по-голямо посвещение и верност. Това се потвърждава и в книгата Евреи, където четем: "Бог свидетелствува за даровете му", може би с огън от небето, чрез което "за него се засвидетелствува, че е праведен" - Евр. 11:4. "Авеловата кръв" вика от земята за отмъщение - Бит. 4:10, но кръвта на Христос вика за прощение и спасение на неговите люде - Евр. 12:24; 1Йн. 1:7.

II. Евр. Авел. Стои в началото на имената на няколко градове. В такъв случай думата значи ливада. Само в Бит. 50:11 е със значение на евр. евел, и означава ридание.

* * *

Авел-вет-Мааха (ливада на домът Маахов)

Град на Нафталимовото племе, на север от езерото Мером. Той е обсаден през бунта на Савей - 2Цар. 20:13-22. Осемдесет години по-късно бил превзет от Венадад - 3Цар. 15:20, и отново след двеста години от Теглат - Феласар, (4Цар. 15:29). Същият град се нарича Авел - маим в 2Лет. 16:4. Виж и 3Цар. 15:20. Той се нарича и просто Авел - 2Цар. 20:18.

* * *

Авел-керамим (ливада на лозята)

Едно селце на амонците, на шест мили от град Рава Амонска - Съд. 11:33.

* * *

Авел-маим. Виж Авел-вет-Мааха.

* * *

Авел-меола или Авелмеола

Исахаров град, близо до Йордан, десет мили на юг от Ветсан. Близо до него Гедеон поразил мадиамците - Съд. 7:22. Там се родил Елисей - 3Цар. 19:16.

* * *

Авел-мисраим (Египетско ридание)

Наречен така от седемдневното ридание на Йосиф и на неговите другари, когато носели тялото на Яков от Египет, за да го погребат - Бит. 50:10,11. Авел - мисраим е разположен в Ерихонското поле, между Ерихон и Йордан.

* * *

Авел-ситим

Намирало се в Моавското поле, на изток от Йордан, и близо до планината Фегор. Това било едно от последните места, където евреите разположили стан преди смъртта на Мойсей - Чис. 33:49, наричано и Ситим - И.Н. 2:1. Тук израилтяните паднали в примките на моавските и мадиамските жени, и започнали да служат на Ваалфегор, вследствие на което 24 000 от тях измрели от чума - Чис. 25гл.

* * *

Авен. Виж Илиопол II.

* * *

Авенир

Син на Нир, стрика на Саул и военачалник на войските му - 1Цар. 14:50. След смъртта на Саул, той помагал седем години на Иствостей, но когато последният го смърлил за поведението му спрямо Ресфа, той оставил Иствостей и се заел да обединява цялото царство под властта на Давид. Обаче бил умъртвен чрез измама от Йоав, или за кръвта на

Асаил, Йоавовя брат, когото Авенир преди това убил в бой, или вероятно от завист. Давид погледнал с отвращение на тази вероломна постъпка на Йоав и съчинил елегия (жална песен) за смъртта на Авенир - 2Цар. 2:8; 3:33. Той още натоварил сина си Соломон да накаже със смърт това престъпление - 3Цар. 2:5,6.

* * *

Авесалом

Единственият син на Давид от Мааха - 2Цар. 3:3. Той се отличавал със забележителната си красота и хубавата си коса - 2Цар 14:25, която като острижел тежала 200 сикли според царската теглилка, т. е. приблизително 2, и една втора оки - едно необикновено, но не невероятно тегло. Амнон, друг от синовете му, след като изнасилил сестра си Тамар, бил убит по заповед на Авесалом. Последният тогава побягнал в Гесур, където Талмай, дядо му, бил цар. След 3 години чрез посредничеството на Йоав, Давид му позволил да се върне в Ерусалим, и накрая го приел благосклонно - 2Цар. 14гл. Обаче Авесалом злоупотребил много с добрината на баща си, и чрез различни подли начини привличал сърцето на народа към себе си, и успял да се провъзгласи за цар в Хеврон. Давид се оттеглил от Ерусалим, Авесалом го преследвал и в сражението, което след това се разярило, войските на последния били разбити и той когато яздил своята мъска оплел косата си на едно дърво, където Йоав го намерил и убил. На Давид му станало мъчно за сина си и плакал горчиво за него - 2Цар. 18:33.

Историята на Авесалом дава поучителни уроци на младите за това как трябва да се пазят от греховете, към които са склонни, особено от гордостта, властолюбието, развратните страсти и синовната непокорност.

* * *

Ави-алвон. Виж Авиил II.

* * *

Авив

Първият месец от религиозната еврейска година, наречен и Нисан. Той съответства с последните дни на март и първите дни на април. Авив значи зелени житни класове. Той бил наречен така, защото житата и особено ечемикът бил на класове по това време. На 10ия ден от този месец агнето за пасхата бивало отделяно. Заколвано на 14ия ден, когато слънцето залязвало, и изяждано в същата нощ в началото на 15ия. През седемте дни от 15тя до 21ия се празнувал "празника на безквасните хлябове", който завършвал с тържествено събрание - Из. 12 и 13гл.

* * *

Авигея

I. Първоначално жена на Кармилеца Навал, а след това на Давид. Когато станала известна неблагодарността на Навал към Давид - 1Цар. 25:14, тя натоварила много осли с храна, и придружена от няколко от слугите си, отишла да посрещне последният. С поведението си, и със своя разговор придобила неговото благоволение, и веднага след като преминала жалейката по смъртта на нейния мъж, Давид я взел за жена. От нея той имал синове на име Хилеав - 2Цар. 3:3, и Даниил - 1Лет. 3:1.

II. Сестра на Давид и майка на Амаса - 1Лет. 2:16,17.

* * *

Авилиния

Името на едно окръжие на източния път на Срещо - Ливанските планини, от 12 до 20 мили на северозапад от Дамаск, по посока на Илиопол или Ваалвек. Така наречено по името на град Авила и още - Лисаниева Авилиния. Тази област през 15та година от царуването на Тиверия Кесаря - Римски, била управлявана като четверовластие от някой си Лисаний - Лк. 3:1.

* * *

Авимелех (моят баща е цар)

I. Герарски цар на филистимците, които взел Сара в харема си, но когато Бог му проговорил за нея в сън, той я върнал на Авраам. След това направил съюз с Авраам - Бит. 20гл.

II. Друг гераски цар, вероятно син на първия и съвременник на Исаак. Той изобличил Исаак за това, че скрил от народа, че Ревека му е жена, и след това направил съюз с него във Вирсавее - Бит. 26гл.

III. Син на Гедеон от една наложница. Той се провъзгласил за цар на Сихем след смъртта на баща си, и избил седемдесетте си братя върху един камък. От тях останал жив само Йотам - най-малкия, който се скрил. Йотам укори сихемците за поведението им в прочутата си басня за дърветата. Три години след това, те се повдигнали срещу Авимелех. Той ги разби и унищожи градът им, но по времето когато нападал Тевес, една жена хвърлила парче от воденичен камък на главата му и така го наранила, че той заповядал на орженоносеца си да го убие - Съд. 9гл.

* * *

Авинадав

I. Син на Есей. Един от тримата, които последваха Саул в боя с филистимците - 1Цар. 16:8; 17:13.

II. Син на Саул; убит в битката при Гелвие - 1Цар. 31:2.

III. Левит от Кириатиарим, в чийто дом се пазел Ковчега на завета много години, след като бил възвърнат от ръцете на филистимците - 1Цар. 7:1; 1Лет. 13:7.

* * *

Авирон

Княз от Рувимовото племе, който заедно с Корей, Датан и др. направи заговор, за да подкопае властта на Мойсей и Аарон в пустинята - Чис. 16гл.

* * *

Ависага

Красива девица от сунамките, от Исахаровото племе, която е избрана да прислужва на Давид, и да го топли когато той е в напреднала възраст. След смъртта му, Адония поискал чрез нея да извърши изменническия си план, но бил наказан със смърт - 3Цар. 1 и 2гл.

* * *

Ависей

Син на Саруия, сестра на Давид; брат на Йоав и Асаил, един от най-храбрите войни на Давид - 1Лет. 2:16, който завинаги остана верен на вуйчо си. Той отишъл с него сам през нощта в стана на Саул - 1Цар. 26:7-11, и станал водач в битката с Иствостей - 2Цар. 2:18,24, в боя с едомците - 1Лет. 18:12,13, със сирийците и амонците - 2Цар. 10:10. В едно сражение с филистимците, той спаси Давид и уби исполина Исви-венон: 2Цар. 21:16,17. Той повдигна копие то си срещу триста души и ги уби - 2Цар. 23:18, и взе страната на Давид в борбите му с Авесалом и Семей - 2Цар. 16:9; 18:2; 20:6,7.

* * *

Ависуй

Син на Финеев и четвъртия първосвещеник - 1Лет. 6:50. Той вероятно е бил съвременник на Еглон и Аод - Съд. 3гл.

* * *

Авихаил

Баща на Естир и чичо на Мардохей - Ест. 2:15.

* * *

Авихаила

Жена на Ровоам - цар на Юда (2Лет. 11:18), "дъщеря" - т.е. потомка на Елиав - Давидовия брат.

* * *

Авиатар

Син на Ахимелех и десетия първосвещеник на евреите. Когато Саул изпратил бързоходци в Ноб, за да убият всичките му свещеници, Авиатар, който бил младеж, избягал в пустинята при Давид - 1Цар. 22:11 - 23, и служел при него като свещеник - 1Цар. 23:9; 30:7. След възкачването на Давид на престола, той бил потвърден на първосвещеническата служба, и помогнал да се възкачи Божия ковчег в Ерусалим - 1Лет. 15:11,12. По времето на въстанието на Авесалом, останал верен на Давид - 2Цар. 15:35, но след това се подвел и тръгнал след Адония, и с това предал приятеля си - царя в старостта му. Щом се възкачил на престола, Соломон отнел свещеничеството на Авиатар, и го изпратил в Анатот - 3Цар. 2:26,27. Така се изпълнило словото на Бога, което било изговорено за Илиевия дом преди 150 години - 1Цар. 2:27-36. Саул прехвърлил първосвещеническия сан от рода на Итамар, от който бил Илий на рода на Елеазер, като поставил Садок за първосвещеник. Така в Израил имало едновременно двама първосвещеници: Авиатар - първосвещеник при Давид, и Садок - първосвещеник при Саул. Това двойно първосвещенство продължило от смъртта на Ахимелех до възцаряването на Соломон, след което на тази служба останал само Садок и след него онези, които били от неговия род.

Изправяме се пред трудност когато четем 3Цар. 2:27, където се казва, че Соломон сваля Авиатар от свещеническата служба, когато от друга страна се казва във 2Цар. 8:17; 1Лет. 18:16, 24:3,6,31, че Ахимелех синът на Авиатар е първосвещеник заедно със Садок. Най-приемливото разрешение на това различие е, че и бащата и синът са се наричали Ахимелех и Авиатар, нещо което било често срещано сред евреите. Виж Авигея. По този начин също можем да разрешим противоречието, което се появява в Марк 2:26, където се казва, че Авиатар е дал на Давид хляба, предназначен за жертва - цитат от 1Цар. 21:1-6, където е записано Ахимелех.

* * *

Авиезер

Правнук на Манасий - Чис. 26:29,30, и основател на рода, на който принадлежал Гедеон - И.Н. 17:2; Съд. 6:34, 8:2. В последния стих "Авиезеровия гроздобер", означава първото поражение на мадиамците от 300 души, повече от които авиезерци, и "ефремовия пабирък", означава хващането и убиването на Олив и Зив, и другите плодове от победата, събрани чрез ефремците.

* * *

Авиил

I. Баща на Кис, Сауловия баща, и на Нир, Авенировия баща - 1Цар. 9:1; 14:51.

II. Един от силните войни на Давид - 1Лет. 11:32. В 2Цар. 23:31, е наречен Ави-алвон.

* * *

Авиуд

Вторият син на Аарон, посветен в свещеническото служение с тримата си братя - Из. 28:1, но изгорен с огън от Господа малко след това, с брат си Надав, затова, че запалили тамян с обикновен огън вместо с огъня, който се държал винаги на олтара за всеизгаряне - Лев. 10:1,2, 16:12; Чис. 16:46. Понеже веднага след това се забранило на свещениците да пият вино когато служат в скинията, затова твърде е вероятно Надав и Авиуд да са се напили и поради това да са съгрешили. Тяхната смърт е едно предупреждение да не дръзваме да се покланяме на Бога по друг начин освен по определения от Него. Опасно е в службата на Бога да се отклоняваме от Неговите собствени наредби. Бог е мъдър да постанови начин, по който трябва да Му се покланяме, праведен да изисква онова, което е постановил, и силен да си отмъсти за онова, което не е определил.

* * *

Авия

I. Вторият син на Самуил, когото заедно с брат му, Самуил назначил за съдии над Израил. Техните разврат и несправедливост принудили израилтяните да поискат цар - 1Цар. 8:1-5.

II. Началник на осмото от двадесет и четирите отряда на свещениците по времето на Давид - 1Лет. 24:10. Към този отряд принадлежал Захарий - бащата на Йоан Кръстител - Лк. 1:5.

III. Син на Еровоам, който умрял като дете, и целия Израил го оплаквал, защото само "в него се намерило нещо добро пред Господа в домът на Еровоама" - 3Цар. 14:1-18.

IV. Цар на Юда. Син и наследник на Ровоам, сина на Соломон. В 3Цар. 15:2, майка му е наречена "Авесаломова дъщеря", а в 2Лет. 13:2 "дъщеря на Уриила". От това можем да заключим, че тя е внучка на Авесалом. Както четем и на други места в Писанието думата дъщеря се употребява за внучка, подобно и син за внук. Сравни 2Лет. 11:20.

V. Майката на цар Езекия - 4Цар. 18:2; 2Лет. 29:1.

* * *

Авор

Град в Мидия, в околността, на който Теглат - Феласар, и след това Салманасар, заселили Израилев пленници. За Авор се предполага, че е бил разположен на мястото на днешния град Абхар, при един приток на река Гозан - 4Цар. 17:6, 18:11.

* * *

Авот - Яир (Яирови паланки)

Област в Галаад, която е имала тридесет паланки (града), които принадлежали на тридесетте синове на Яир, съдии на Израил - Чис. 32:41; Съд. 10:3,4.

* * *

Аврам (висок отец)

По-късно наречен Авраам (отец на множество) - Бит. 17:4,5. Великият основател на Еврейския народ. Син на Тара, потомък на Сим и роден в Ур - Халдейски град, 2008г. след създаването на света, 1996г. преди Р.Х. - Бит. 11:27,28. Тук живя 70 години, когато по Божии призив напусна идолопоклонническия си род и се засели в Харан, в Месопотамия - Д.А. 7:2-4, придружен от баща си, жена си Сара, брат си Нахор и племенника си Лот. Няколко години по-късно, след като погребва баща си, той се премести пак по Божий призив заедно с жена си и племенника си, и влезе в Обетованата земя като скитник - овчар. Като престоя известно време в Сихем, както имало обичай да се прави, издигна олтар на Господа, Който му се яви и обеща тази земя на потомството му. Като се премествал от място на място, поради липса на вода и паша, най-накрая бил принуден да отиде в Египет където излъгал като казал за жена си, че му е сестра - Бит. 12гл. Когато се върна в Ханаан, богат със стада и добитък, той остави Лот да живее в плодоносната долина на Долен Йордан, и разпънал своите шатри при Мамвриевите дъбове в Хеврон - Бит. 13гл. След няколко години избави Лот и приятелите му от плен, и прие благословението на Мелхиседек - Бит. 14гл. Бог му се яви отново, и му обеща, че потомството му ще бъде многобройно като звездите, и предсказал робството на евреите в Египет за 400 г., и завръщането им в Обетованата земя - Бит. 15гл. Но понеже обещанието за един син не се било изпълнило все още, Сара му дала Агар - своята слугиня да му бъде като жена, от която му се родил Исмаил - Бит. 16гл. След 13г., Бог му се яви още един път и го увери, че обещания му наследник ще се роди от жена му, която преименувал от Сарайя в Сара. Той постанови още завета на обрязването - Бит. 17гл. Тук бил посетен от тримата ангели; и произнесъл достопамятното ходатайство пред Господа за жителите на Содом - Бит. 18гл. След това Авраам отпътува на юг към Герар, където пак каза за Сара, че му е сестра. В тази страна се роди Исаак, и малко след това Агар и Исмаил били принудени да търсят ново жилище - Бит. 21гл. Около 25 години по-късно Бог изпита вярата на Авраам, като му заповяда да принесе Исаак - неговия син и наследник на обещанието в жертва на хълма Мория - Бит. 22гл. След 12 години умряла Сара и пещерата Махпеллах била купена за гроб - Бит. 23гл. Авраам изпрати слугата си да избере жена за Исаак от своя благочестив род в Месопотамия - Бит. 24гл. Самият той се оженил за Хетура и имал от нея 6 сина, от които всеки един стана основател на особен народ в Арабия. Умрял на възраст 175 год., "стар и сит от дни", и бил погребан от синовете си в същия гроб заедно със Сара - Бит. 25гл.

Авраам е един от най-забележителните образи в Св. Писание. Той е истински източен патриарх и княз; имотът му бил голям; домочадието многочислено, бил почитан и уважаван от околните народи; въпреки всичко това, той е чужденец и пришълец понеже единствената земя, която притежавал била купеното място за гроб. Известен с честността, великодушието и гостолюбието си, той се отличавал най-вече с искрената си и непоколебима вяра. Неговата вяра била толкова силна, че той се покорявал без да се двоуми или да се бави, не отстъпвал и пред най-голямото изкушение, което човек би могъл да изпита, така че той справедливо е наречен "отец на вярващите" т. е. на тези, които вярват. Като прадядо на Христос, в когото всичките народи са благословени, и като отец на всички вярващи, заветът е напълно изпълнен към него: потомството му е колкото звездите на небето, и с него заедно той ще наследи небесния Ханаан.

* * *

Авраам. Виж Аврам.

* * *

Авраамово лоно

В Лк. 16:22 се казва за Лазар, че е занесен в лоното на Авраам, т. е. в блаженото състояние в рая, в което отецът на вярващите се наслаждавал. То се описва често чрез пир или угощение - Мт. 8:11; Лк. 13:29. Лягане в лоното или в обятията на някого се отнася до древния обичай хората да се облягат на трапезата - Йн. 13:23. Виж Ядене.

* * *

Агав

Пророк на апостолското време. Той предсказва гладът, за който историка Светоний и други пишат през управлението на Клавдий Кесаря, 44г. след Р.Х. Този глад бил много голям в Юдея, поради което била изпратена помощ на църквата в Ерусалим от Антиохия - Д.А. 11:27. След няколко години Агав предсказва страданията на апостол Павел, които щели да му бъдат причинени от юдеите - Д.А. 21:10.

* * *

Агаг

Общо име на царете на амаличаните, както Фараон на Египетските царе - Чис. 24:7; 1Цар. 15:8. Последният от тях, за който се споменава в Писанието е насечен на части от Самуил пред Господа, понеже Саул съгреши като го помилва, както и че взе по-добрите от стадата и от говедата му, въпреки, че му бе заповядано да ги изтреби всичките. Агаг е претърпял едно необикновено наказание поради неговата жестокост - 1Цар. 15гл.

* * *

Агагец

В Естир 3:1,10; 8:3,5, се използва, за да обозначи народа, от който произлязъл Аман. Според изяснението на Йосиф (еврейския историк), тази дума значи амаличанин.

* * *

Агар

Египтянка, робиня в дома на Сара - Бит. 16:1. Сара, която била бездетна, според тогавашния обичай позволила на Авраам да има Агар като своя жена, за да се сдобие чрез нея с деца. Описанието на живота на Агар е дадено в Бит. 16, 17 и 21гл. Иносказателно апостол Павел оприличава еврейската църква като поробена на обредните закони чрез Агар - робинята на Авраам, а църквата на Христос свободна от това робство чрез Сара, истинската жена на Авраам - Гал. 4:24. Агар се почита много от арабите, които се считат за нейни потомци.

* * *

Агаряни

Потомци на Агар и Исмаил - 1Лет. 5:10,20. В Псалм 83:6, се предполага, че името е дадено на някое особено племе произхождащо от исмаиляните.

* * *

Агей

Един от малките пророци, който може би е придружил Зоровавел в първото завръщане на юдеите от Вавилон - 536г. преди Р.Х. Той започва да пророкува във втората година от управлението на Дарий Истаспа - 520г. преди Р.Х., и пророкува с цел да убеди сънародниците си да започнат отново изграждането на храма, което отдавна било прекъснато. Той успява в това свое дело, защото Дарий издава заповед да се построи отново Божия дом в Ерусалим - Езд. 6гл. Агей предрича за по-голямата слава на последния Божий дом, като иска да каже, че Христос ще дойде, за да го прослави - Аг. 2:7-9.

* * *

Агне (агнец)

Христос е Агнеца Божий - Йн. 1:29, защото стана жертва за човешките грехове. Старозаветните жертви, не само предизобразяват тази жертва, но и представят святостта и кротостта ѝ - Ис. 53:4-9. В Отк. 5:6; 12:11, Христос е описан като Агнец заклан в самото небе. Виж Пасха и Жертвоприношение.

* * *

Агнец. Виж Агне.

* * *

Агора. Виж Пазар.

* * *

Агрипа. Виж Ирод III и IV.

* * *

Агур

Вдъхновен от Бога евреин, писател на тридесетата глава на притчите, прибавена към Соломоновите притчи.

* * *

Ад

Еврейската дума шеол, която в Св. Писание е преведена ад, понякога означава "мястото на духовете на мъртвите" - Пс. 16:10; Ис. 14:9; Ез. 31:16. Много места в Писанието доказват колко е невярно твърдението, че евреите не знаели нищо за бъдещия живот.

Думата ад по принцип се употребява, за да обозначи мястото за наказание в онзи свят, което се нарича и преизподня. (Виж 2Пет. 2:4, където се говори за ангелите, които били съгрешили, че Бог ги хвърлил в преизподня). Ужасите на ада са описани в Писанието и по друг начин. Адът още се нарича: външна тъмнина, огнена пещ, вечен огън, мрачна тъмнина, огнено езеро и. т. н. - Мт. 8:12, 13:42, 22:13; 25:30,41; Мк. 9:43-48; Отк. 20:14. Душите, които отидат в ада няма да могат да гледат Бога и да се наслаждават на Неговата любов; ще бъдат лишени от всяко блаженство; ще гният във вечен грях; ще ги гризе съвестта като размишляват за миналото си; ще чувстват справедливостта на Божия гняв, и ще се мъчат в най-различни мъки определени от Божия закон. Мъките в ада ще бъдат по-тежки или по-леки в зависимост от степента на виновност на законопрестъпниците - Мт. 10:15, 23:14; Лк. 12:47,48. Обаче наказанията ще продължават вечно, както ще продължи вечно и небесното блаженство.

* * *

Ада

I. Една от жените на Ламех. Виж Ламех I.

II. Една от жените на Исав, дъщеря на Хетееца Елон - Бит. 36:2. В Битие 26:34, тя е наречена Васемата.

* * *

Адад

I. Едомски цар, който поразил мадиамците на Моавското поле - Бит. 36:35; 1Лет. 1:46.

II. Друг Едомски цар, който се споменава в 1Лет. 1:51.

III. Друг едомец от царско семейство, който избяга в Египет при превземането на Едом от Давид - 2Цар. 8:14, където го приели с почести и оженили за царската сестра. След смъртта на Давид и Йоав, той се върна в Едом и неуспешно се опита да отхвърли игото на Соломон - 3Цар. 11:14-22; 2Лет. 8:17.

* * *

Ададезер

Силен сирийски цар, който царува в Сова, и в съседните области, властта, на който се простирала чак до Ефрат - 3Цар. 11:23. Той е поразяван три пъти, и властта му е унищожена от Давид - 2Цар. 8:3-4, 10:6-14, 16-19; 1Лет. 18:3, 19:6.

* * *

Ададримон

Място в полето Магедон, където Йосия - един добър Израилев цар изгубил живота си в битка с Фараон Нехао - 4Цар. 23:29; 2Лет. 35:20-25. Това събитие се оплаквало много от народа - Зах. 12:11.

* * *

Адам

I. Прародител и представител на човешкия род. Създаден от пръст, и направен жива душа чрез вдъхването на Създателя. Той е последното дело на създанието и получава власт над всичко, което населявало

Земята. За да не бъде сам, Бог му дава Ева като помощник, и тя му станала жена. И така женитбата е едно божествено постановление, първо както по време, така и по важност за благополучието на човешкия род. Адам е сътворен съвършен човек - надарен с всичките телесни, умствени и духовни дарби, и е поставен в Едемската градина, за да го изпита Бог, свят и щастлив, той пак можеше да съгреши. От това свое състояние той паднал чрез престъпването на постановената Божия заповед, чрез изкушенията на Сатана и съгласието на Ева със Сатана. С това нанася проклятие на себе си и на потомството си. Бог обаче показва милост към него, един Спасител му бе открит, и пълното изпълнение на проклятието било спряно, но Адам бил изпъден от Едем и от дървото на живота и е подчинен на един труден живот. Неговото състояние станало още по-тежко, когато видял последствията от своето падение в потомството си. Първородният му син Каин и втория му син Авел - родени по подобие на падналите си родители, скоро им били отнети - единият е убит, а другият станал бежанец. Те вероятно са имали и много други синове и дъщери, но само името на Сит е споменато. Адам живя 930 години, и видя Земята скоро населена от потомството си, но злината на човека се умножавала по нея. Когато умрял, Ламех - бащата на Ной бил на 56 години, и понеже е от рода на ония "които ходеха по Бога", вероятно е чул първоначалната история на човешкия род от устата на каещия се Адам.

Проклятието произнесено върху човека не се състои само във физически труд и мъка при обработването на безплодната и трънлива земя, и разтлението на тялото, но и в излагането на душата на "вечна смърт". В същия ден, в който престъпил Божията заповед, той изгубва нравствения образ на Създателя си, и бил подчинен не само на телесна смърт, но още и на вечния Божии гняв и проклятие, което е смърт в пълния смисъл на думата, и това осъждение паднало върху цялото негово потомство. Такова е изложението на апостол Павел, който навсякъде противопоставя смъртта влязла в света чрез Адам с живота, който е придобит за човешкия род чрез Исус Христос - Рим. 5гл. Този живот е духовен, и смъртта също е духовна. Колкото до временното и телесно наказание, никой човек не може да бъде освободен от него, но за премахването на духовното и вечното наказание, Христос е умрял, и този който дойде при Него с покаяние и вяра ще избегне заплашващата го смърт, и ще влезе във вечния живот и телом и духом.

Спасителят е наречен "последния Адам" - 1Кор. 15:45, понеже Той е началото на духовното му потомство, и източник на правдата и живота за всички вярващи, както първия Адам е източник на греха и на смъртта за цялото си потомство.

II. Град в близост до Йордан по посока на Тивериадското езеро, в близост на което водата на Йордан се разделила, за да могат евреите да преминат - И.Н. 3:16.

* * *

Адамант (алмаз)

Скъпоценен камък, най-твърд от всички минерали (руди). Употребява се за рязане на стъкло или писане върху него, както и върху други твърди материали - Ер. 17:1. Тази дума се употребява още и в преносен смисъл - Ез. 3:9; Зах. 7:12.

* * *

Адар

Дванадесетият месец на еврейската религиозна година, и шестия на гражданската. В този месец е знаменития празник Пурим. Понеже лунната година, която следват евреите е единадесет дни по-къса от слънчевата, то след 3 години тези 11 дни правят около 1 месец, който те вместиат като тринадесети месец, и го наричат Ве-Адар, или втори Адар. Виж Месеци.

* * *

Адма

Един от четирите града в полето Сидим, изгорен с огън от небето и вероятно покрит от Мъртво море - Бит. 14:2; 19:24,25; Ос. 11:8.

* * *

Адонивезек (владетел на Везек)

Ханаански владетел на Везек, на изток от Сихем. Като хвана 70 от околните царе, отсече им палците на ръцете и на краката, и ги хранеше като кучета. Същата варварска постъпка била въздадена и на него, когато е победен с войската си, която била сбор от ханаанци и ферезейци, от Юда и Симеон - Съд. 1:4-7.

* * *

Адонирам

Събирач на данъци по времето на Давид и Соломон, и надзирател над 30 000 души, които били изпратени в Ливан да отсекаят кедрови дървета - 3Цар. 5:14. Той се нарича и Адорам - 2Цар. 20:24; 3Цар. 12:18. Бил убит с камъни от десетте разбунтувани племена понеже бил пратен до тях от Ровоам, с цел или да ги склони да се покорят, или да им наложи събирането на данъци.

* * *

Адониседек

Ерусалимски цар, който направи съюз с четирима други царе против Исус Навиев. При една голяма битка при Гаваон, Господ помогна на Израил чрез силна градушка и чрез едно свръх-естествено продължение на деня. Петте царе били тотално разбити и се скрили в една пещера в Макида, но били хванати и умъртвени от Исус Навиев - И.Н. 10гл.

* * *

Адония

Четвъртият син на Давид от Агита - 2Цар. 3:4. След смъртта на Амнон и Авесалом, пожела да се възкачи на престола, въпреки че той е обещан на Соломон - по-малкия му брат. Като спечели Йоав, Авиатар и други съмишленици на своя страна, най-после явно се повдигна и поиска короната докато още Давид беше жив. Последният, като научи за това, заповяда веднага Соломон да бъде поставен на трона. Тогава приятелите на Адония се разпръснаха, а той прибягна при роговете на олтара. Соломон го помилва само като му дал съвет. Но скоро след

смъртта на Давид той поиска да се ожени за Ависага, и с това поднови претенциите си за царския трон, поради което е убит - 3Цар. 1 и 2гл.

* * *

Адораим

Град в южната част на Юда, укрепен от Ровоам - 2Лет. 11:9. Робинсън предполага, че е днешния Дура - едно голямо село на около два часа път на запад от южната част на Хеврон.

* * *

Адорам. Виж Адонирам.

* * *

Адрамелех

I. Син на Асирийския цар Сенахирим - Ис. 37:38; 4Цар. 19:37, който като се върнал в Ниневия след злочестия си поход срещу Езекия, е убит от двамата си сина Адрамелех и Сарасар, които се страхували според едно еврейско предание да не бъдат принесени в жертва на идола му Нисрох. Тогава те избягали в планините на Армения (Араратската земя).

II. Един от боговете, на които се покланяли жителите на Сефаруим, които се заселили в Самария в мястото на онези израилтяни, преместени отвъд Ефрат. Те карали децата си да минават през огън в чест на този лъжлив бог и на друг един наречен Анамелех - 4Цар. 17:31. Някои смятат, че Адрамелех е представлял слънцето, а Анамелех месеца.

* * *

Адрах

Страна в Сирия - Зах. 9:1,2. За нея се предполага, че се е намирала около Дамаск.

* * *

Адриатическо море - Д.А. 27:27.

Днес Адриатическо море обозначава само Венецианския залив, но по времето на апостол Павел то включва цялото море, което се намирало между Италия и Гърция, и което се простирало от Крит до Сицилия, като включвало и остров Малта. Така го описват Птоломей и Страбон.

* * *

Адрамит

Крайморски град в Мизия - Мала Азия, срещу остров Лезбос (Митилин) - Д.А. 27:2.

* * *

Адриил

Син на Верзелей, женен за Мерава - дъщеря на Саул, която била обещана на Давид - 1Цар. 18:19. Адриил имал пет сина от нея, които били предадени на гаваонците, за да ги убият пред Господа, и с това да си отмъстят за жестокостите на Саул, техния дядо, против тях (т. е. против гаваонците). В 2Цар. 21:8, за тях се казва, че са синове на Михала, които тя родила на Адриил, но ако това не е грешка на преписвача, Михала е осиновила децата на сестра си Мерава, която може да е била умряла.

* * *

Адумим

Град при пределите на Вениамин и Юда. Близко до Ерихон, на пътя за Ерусалим. Този път наречен "нагорнището на Адумим" - И.Н. 15:7, възлизал през една пуста и камениста страна - И.Н. 18:17, и по него имало много скрити места за разбойници. За тази страна Исус говори в притчата си за добрия Самарянин - Лк. 10гл.

* * *

Азаил

Чиновник на Сирийския цар Венадад, за който било открито на пророк Илия, че ще се възкачи на престола - 3Цар. 19:15. След много години, той е изпратен от Венадад при Елисей, който тогава се е намирал в Дамаск, за да го попита дали ще оздравее царя, който тогава бил болен от някаква болест, но на другият ден удушил своя господар и се възцарил през 885 година преди Р.Х. - 4Цар. 8:7-15. Притеснението на Азаил пред пророка показва, че той още тогава възнамерявал да убие царя. Азаил царува четиридесет години, и с жестоките си войни потвърди пророчествата на Елисей - 4Цар. 8:28, 10:32, 12:17, 13:3,7; 2Лет. 22:5.

* * *

Азария

Юдов цар - 4Цар. 15:1-7. В 2Лет. 26 гл., а на други места е наречен Озия. Той се възцарил на 16-годишна възраст, през 810 година, преди Р.Х. Първата част на царуването му била успешна, но след това тъй като се осмелил да принесе тамян в храма, е поразен с проказа и останал такъв до смъртта си - 2Лет. 26:16 -23. Това име е често срещано между евреите, и се притежавало от мнозина, за които се споменава накратко в Писанието.

* * *

Азика

Град в земята на Юдовото племе, на около 15 мили югозападно от Ерусалим, споменат в И.Н. 10:10 и 1Цар. 17:1; бил превзет от Навуходоносор - Ер. 34:7, но в последствие е населен отново от евреите - Неем. 11:30.

* * *

Азия

Азия, за която се говори в Новия Завет не е нито голямата част от източния континент, която се намира на изток от Европа, нито цяла

Мала Азия т. е. полуостровът, който се намира между Черно море и източната част на Средиземно море, който някога е включвал следните области: Фригия, Киликия, Памфилия, Кария, Ликия, Лидия, Мизия, Витиния, Пафлагония, Кападокия, Галатия, Ликаония и Писидия, но само западната част от този полуостров, която включвала областите: Мизия, Лидия и Кария. Много евреи са били разпръснати по тези места, както се разбира от историята в Деяния и от Йосиф (историкът) - Д.А. 2:9, 6:9, 16:6, 19:10,22,26,27, 20:4,16,18; 1Пет. 1:1; Отк. 1:4. Цицерон говори за проконсулска Азия, като че е включвала областите: Фригия, Мизия, Кария и Лидия; и Страбон споменава същата страна под името Азия. Ефес е бил столицата и.

* * *

Азот

Един от 5те главни града на филистимците, назначени за племето на Юда, но никога не превзети от него - И.Н. 13:3, 15:47; 1Цар. 5:1, 6:17; Неем. 4:7. Тук е бил храмът на Дагон, тук е донесен и ковчега за първи път след злощастния бой при Евен-езер - 1Цар. 5:1. Азот е принадлежал на Юдея по времето на Христос. Тук Филип е проповядвал евангелието - Д.А. 8:40. Днес той е едно бедно село, наричано и до сега Ездуд.

* * *

Аин (източник)

I. Едно място при източния предел на Ханаанската земя - Чис. 34:11. Изглежда, че е същият извор, който днес се нарича Аин-ел-Ази, и е главния източник на река Оронт.

II. Град в южната част на Юдовото племе - И.Н. 15:32, после определен за Симеоновото племе - И.Н. 19:7, а пък след това на левитите - И.Н. 21:16. Изглежда, че е същият град, който в 1Лет. 6:59 е наречен Асан и в Неем. 11:29 - Ен-римон.

* * *

Аиелет Шахар (кошута на зората)

Тази дума се среща само в надписът на 22ри Псалом. Някои я смятат за название на един вид свирка, но повечето тълкуватели я считат за заглавие на една песен по мелодията, на която се е пял Псалома.

* * *

Акад

Един от четирите града съградени в полето Сенаар от Нимрод, основателя на Асирийското царство - Бит. 10:10. За местоположението му се предполага от някои изследователи, че е при развалините, които се намират от 6 до 9 мили на запад от Багдад. Там има една разрушена сграда наречена Тел-и-Нимруд, т. е. хълм на Нимрод. Тя е направена от кирпичи и е 400 стъпки в диаметър при основата, и 125 стъпки висока, и е разположена върху една могила от развалини. Други предполагат, че местоположението на Акад е на едно място, което сега се нарича Нифър, между блатата на Южна Вавилония. Но Йероним казва, че според юдеите, Акад е същия град, който се именува Нисибин.

* * *

Акарон

Най-северният град на филистимците, определен от Исус Навиев за наследство на Юдовото племе. Този град е даден по-късно на Дановото племе, но е явно, че евреите никога не са го владели за дълго време. Той е известен с внасянето на Господния ковчег - 1Цар. 5:10. Разрушаването на Акарон било предсказано от пророците: Амос - Ам. 1:8, Захария - Зах. 9:5,7 и Софония - Соф. 2:4. Изследователи са открили местоположението му в село Акир - десет мили на северо-изток от Азот. Останки от него не са останали.

* * *

Акелдама (кръвна нива)

Малка нива на юг от Ерусалим, която свещениците купили с тридесетте сребърника, които били взети от Юда като заплата за кръвта на нашия Спасител - Мт. 27:8; Д.А. 1:19. Като преценили, че не е законно да употребят това сребро за свети цели, понеже било цена на кръв, купили

с него едно място наречено грънчарева нива за погребването на странници. В Деяния 1:18 се казва, че Юда е купил нивата, понеже тя била купена с негово сребро. Според преданието, тази нива се е намирала върху стръмната страна на хълма наречен Зъл съвет, който е надвесен над долината Еном от юг. Изглежда, че от времето на кръстоносците се е употребявала като гробница за поклонници. Сега не се употребява вече за погребване.

* * *

Акила

Евреин роден в Понт, чиято професия била да прави шатри. Станал християнин в Рим заедно с жена си Прискила. Когато евреите са изгонени от този град от император Клавдий, Акила заедно с жена си се преместил в Коринт. След това те станали сътрудници на Павел, и се споменават от него със голяма похвала - Д.А. 18:2,3, 24-26; Рим. 16:3,4; 1Кор. 16:19; 2Тим. 4:19.

* * *

Акравим (скорпии)

Едно място при границата на Обетованата земя - Съд. 1:36, и в една страна където имало много змии и скорпии - Вт. 8:15. Вероятно се намирало в планините до Мъртво море на югозападната му страна. В Исус Навиев - И.Н. 15:3, вместо това име са записани думите "нагорнището на Акравим".

* * *

Акрида. Виж Скакалец.

* * *

Акрополис. Виж Атина.

* * *

Акхо

Град назначен на Асировото племе, който обаче то не взело от ханаанците - Съд. 1:31. В Новия Завет, Акхо е наречен Птолемида - Д.А. 21:7, от един от птоломеевците, който го разширил и украсил. Кръстоносците му дали името Акр или Сен-Жан-д'Акр. Той и до днес се нарича Акя от турците. Бил е обсаждан няколко пъти по времето на Кръстоносните походи, и е последното укрепено място, което турците изтъргнали от ръцете на християните.

Градът е разположен върху брега на Средиземно море - 30 мили на юг от Тир, на северния край на един залив, който носи името му, и който се простира в един полукръг на разстояние 3 часа път, близо до планината Кармил на югозапад от Акр. След известната му обсада от Наполеон, когато той бил отблъснат от Сър Сидней Смит през 1799г., Акхо е разширен и укрепен, населението му достигнало от 18 000 до 20 000 души. От това време насетне той е пострадал много, като е държан в обсада 6 месеца от Ибрахим паша през 1832г. и е бомбардиран от Английската флота през 1840. Населението му в момента е около 12 000.

* * *

Алавастьър

Вид камък от естеството на белия гипс или от естеството на мрамора, но не кристализиран. Понеже този камък по принцип се е употребявал за направата на съдове, в които да се съхраняват масти и благовонни течности, много съдове били наречени алавастрени, дори и да били направени от различни материали, като злато, сребро, стъкло и др. В Мт. 26:6,7 четем, че Мария, сестрата на Лазар, изляла един алавастрен съд със скъпоценно миро върху главата на Исус - Ин. 12:3. Марк казва "тя счупи съда", което вероятно значи, че печата върху съда, който пази благовоние (миризмата) от изветряване не е бил свалян никога. В този случай той е отворен за първи път. Виж Нард.

* * *

Аламот

Музикална дума, която вероятно означава музика за женски гласове - Псалм 46 (в заглавието) - 1Лет. 15:20.

* * *

Александър

I. Великият и славен син, и наследник на Филип - цар на Македония. За него се споменава в Дан. 7:6, 8:4-7, под образите на леопард с четири крила и еднорог овен, които представят бързите му завоевания и голямата му сила. Той е определен от Бога да разори Персийската държава, и на мястото и да установи гръцката. В образа, който Навуходоносор видял на сън - Дан. 2:39, медният корем е символ на Александровото царство. Той наследил баща си през 336г. преди Р.Х., и за 12 години завладява Сирия, Палестина и Египет, основал Александрия, покорил персийците и проникнал дори в Индия. Умрял на 32 годишна възраст от невъздържание и оставил голямата си империя да бъде разделена между четиримата му пълководци.

II. Син на Симон Киринеец - Мк. 15:21, вероятно един от посветените първи християни.

III. Човек от събора, който осъдил Петър и Йоан - Д.А. 4:6.

IV. Евреин от Ефес, който безуспешно се опитал да спре народното въстание срещу Павел - Д.А. 19:33.

V. Ковач и отстъпник от християнството - 1Тим. 1:20; 2Тим. 4:14.

* * *

Александрия

Александрия е била прочут град в Долен Египет. Разположен между Средиземно море и езерото Мариут, близо до най-западното устие на Нил. Той е основан от Александър Велики през 332г. преди Р.Х., и населен от гърци и евреи. Александрия бързо процъфтяла, като център на търговските отношения между Изток и Запад, и след време станала втория град по богатство и големина след Рим. Старият град, в радиус от 15 мили се населявал от 300 000 свободни граждани и също толкова

роби. От портата на морето до портата на Каноп, през целия град преминавала една великолепна улица широка 2 000 крака, и доставяла един изглед на корабите в пристанището, било на север към Средиземно море, или на юг към езерото Мариут.

След смъртта на Александър, чието тяло е погребано в този нов град, Александрия станала столица на Египет под управлението на Птоломеите, и достигнала най-големия си блясък. През царуването на първите трима князе под това име, неговата слава била най-голяма. Най-знаменитите философи както от Изток, така и от Гърция и Рим отивали там да се обучават. В него имало учени от всички клонове на науката. Птолемеи Сотир, първият от тези царе основал музея, библиотеката, която наброявала 700 000 тома и други подобни заведения. След смъртта на Клеопатра - 26г. преди Р. Х, Александрия паднала в ръцете на римляните, и след своя възход за повече от хиляда години е подчинена от Халиф Омар през 646 г. след Р.Х.

Гръцкият превод на Стария завет, който се нарича и Александрийски, е направен тук от 72ма учени - евреи, и поради това е известен като "превода на Седемдесетте". Виж Седемдесетте. Веднага след основаването му, много евреи се заселили в този град. Йосиф (историка) казва, че Александър сам им определил една специална част от града, и им дал равни права и привилегии с гърците. Филон, който е живял там по времето на Христос, потвърждава, че от петте части на града, евреите населявали две. Според изложението му, по негово време в Александрия и в други египетски градове са живели не по-малко от един милион евреи, но изглежда това число е преувеличено.

* * *

Алемет. Виж Алмон.

* * *

Алилуя

Означава хвалете Йеова. Тази дума се среща в началото и в края на някои псалми и в Откровение на Йоан - Отк. 19:1,3,4,6.

* * *

Алкохол. Виж Вино.

* * *

Алкохолизъм. Виж Пиянство.

* * *

Алмон

Град в наследията на Вениаминовото племе, определен за свещениците - И.Н. 21:18. В 1Лет. 6:60 се нарича Алемет.

* * *

Алмон - дивлатаим

Един от станове (лагерите) на израилтяните по пътя им от планината Ор към полетата на Моав - Чис. 33:46. Това място сега е неизвестно.

* * *

Алой

Източно-Индийско дърво, което расте около 8 или 10 крака на височина, и ухае много хубаво - Пс. 45:8; Пр. 7:17; П.П. 4:14. Това дърво се е наричало от гърците Агалохон и е познато днес под имената: алоево дърво, райско дърво, орлево дърво и др. Херодот казва за алоево дърво, че се употребявало от египтяните за балсамирането на мъртвите. Никодим го донесъл смесено със смирна за да балсамира тялото на нашия Господ - Йн. 19:39. То има различен аромат от алая, който е една горчива смола, извличана от една трева.

* * *

Алфа

Първата буква от гръцката азбука. Виж буквата А.

* * *

Алфей

I. Баща на Яков - Мт. 10:3; Лк. 6:15, и съпруг на Мария, която обикновено се счита за сестра на майката на Христос - Йн. 19:25. Виж Мария I и III. Като сравним Йн. 19:25 с Лк. 24:18 и Мт. 10:3, излиза, че Алфей е същия Клеопа, понеже Алфей е гръцкото му име, а Клеопа е еврейското или сирийското.

II. Баща на Матей или Левий, евангелиста - Мк. 2:14.

* * *

Амалик

Син на Елифаз и внук на Исав - Бит. 36:12. Не е известно дали в Библията се споменава за неговото потомство, понеже народът наречен Амаличани е съществувал дълго време преди него - Бит. 14:7; Чис. 24:20.

* * *

Амаличани

Силен народ, който населявал Камениста Арабия, между Мъртво и Червено море. Не можем да определим местообиталището им, само е ясно, че са живели на юг от Палестина, между планината Сиир и границата на Египет. Изглежда не са владели много градове, въпреки, че се споменава за един град - 1Цар. 15:5. По принцип живеели като скитници в пещери или в шатри, както живеят днес Бедуините. Израилтяните току що били преминали през Червено море и амаличаните ги нападнали в пустинята Рафидим, и избили онези от тях, които от слабост изостанали. За това нападение без причина срещу Божия народ, те са осъдени на изстребление - Из. 17:8-16. Те пак се опълчили срещу една част от израилтяните на границата на Обетованата земя - Чис. 14:45, но след 400 години Саул ги нападнал и разбил по повелението Господне - 1Цар. 15гл. А тези, които успели да избягат, са поразявани от Давид на няколко пъти - 1Цар. 27:8, 30:1; 2Цар. 8:12, и най-накрая са избити окончателно от Симеоновите синове

по времето на Езекия - 1Лет. 4:43, и така се изпълнило пророчеството на Валаам - Чис. 24:20. Аман, последният от това поколение, за когото се споменава в Писанието, загинал както бащите си, като се стараел да унищожи целия Еврейски народ. Виж книгата Естир.

* * *

Аман

Любимец на Персийския цар Асуир. За да си отмъсти на юдеина Мардохей, Аман намислил да изтреби и премахне всичките юдеи от Персийските области, но по Божие провидение вместо да го направи той сам паднал в пропастта, и с неговото падение се възвисили и възвеличили юдеите. Аман се наричал Агагец - Ест. 3:1, и понеже Агаг е общото име на Амаликските царе, юдеите вярват, че той е от това племе. Смъртта покосила Аман около 473г. преди Р.Х. Описанието на неговия живот показва, че гордостта предшества погибелта, че Божието провидение управлява всичко, че хората Му ще се спасят от опасност, и че неприятелите Му ще погинат.

* * *

Амана

Южната страна или върхът на Срецо-Ливан, в близост до Ермон и на север от него, от който река Амана или Авана тече към Дамаск - П.П. 4:8.

* * *

Амария

I. Син на Мераиот, Ааронов потомък по линията на Елеазар. Той е баща на Ахитов, и дядо на Садок, в лицето на когото първосвещенството се възвърнало на този род - 1Лет. 6:7.

II. Първосвещеник по-късно във времето. Син на Азария, и баща на друг един Ахитов - 1Лет. 6:11. Има още трима с името Азария в Писанието.

* * *

Амарфал

Сенаарски цар по времето на Авраам. С трима други царе, той воювал против племената около Мъртво море, и против градовете на полето - Бит. 14:1.

* * *

Амаса

I. Син на Авигея (сестрата на Давид) и на Итра. Исмаилянин. Неговия произход може да е накарал Давид да покаже по-малко благосклонност към него, отколкото към другите си роднини, и затова Амаса склонил да вземе участие във въстанието на Авесалом. Той е началник на войската на Авесалом и е убит от братовчед си Йоав - 2Цар. 17,18гл.. След това Давид му простил и го поставил военачалник вместо Йоав, чието горделиво поведение не можел повече да търпи - 2Цар. 19:13. Но по времето на въстанието на Савей, Амаса е убит с измама от силния си съперник Йоав - 2Цар. 20:4-10, (1023г. преди Р.Х).

II. Княз от Ефремовите синове, който се съпротивил срещу поробването на юдеите, които били взети в плен при един бой с Израилевия цар Факей - 2Лет. 28:12.

* * *

Амасай

Левит, който се присъединил към Давид с 30 храбри мъже по времето, когато той бягал от Саул в пустинята - 1Лет. 6:25, 12:16-18.

* * *

Амасия

I. Осмият Юдов цар; син на Йоас, който се възцарил през 839г. преди Р.Х и царувал 29г. в Ерусалим. Той вършеше добро пред лицето на Господа, но не от цялото си сърце. Като се възкачил отново на престола си и избил убийците на баща си, събрал войска от 300 000 Юдови мъже,

и наел 100 000 Израилеви мъже за един бой против Едом. Отпуснал тези наемници против волята си по повеление от Бога, който му дал победа без тяхната помощ. Но това не го предпазило от това да занесе в дома си Едомски идоли, и да ги приеме за свои богове. Затова презрение към Йеова, един Господен пророк го заплаши с погубление, и малко след това той отишъл на бой против Израил, в който бил поразен и унижен. Петнадесет години по-късно, бил убит от съзаклятници, след като се помъчил да избяга от тях в Лакис - 4Цар. 14:1-20; 2Лет. 25гл.

II. Свещеник на златното теле във Ветил, който обвинил пророк Амос пред Иеровоам и поискал да го заточи в Юда за верността му - Ам. 7:10-17.

* * *

Аметист

Скъпоценен камък със син цвят на теменуга. Той е единствен по рода си в цветовете и по формата си - облаковиден, изпъстрен с криви черти. Най-хубавите аметисти се намират в Цейлон, Индия, Сибир и Саксония. Той е много скъп - Из. 28:19; Отк. 21:20.

* * *

Амин

Прилагателно име, което значи твърд, а преносно верен. По този начин в Отк. 3:14, нашия Господ се нарича "Амин, Свидетелят верен и истинен", където последните думи изясняват предното название. Като наречие то означава известно, наистина, навярно. Спасителят го употребява често в началото на речите си, за да даде важност на онова, което казва, и обикновено там е преведено Истина. В Евангелието според Йоан то се употребява два пъти - Истина, Истина. В края на една фраза (изречение), то често се употребява един или два пъти, особено в края на църковни песни или молитви, като "Амин и Амин" - Пс. 41:13, 72:19, 89:52. Собственото му значение тук е да потвърди преди това изречените думи, да потвърди искреността на молителя, и моли изпълнението на молитвата му, и е равно на думите: така е, така да бъде, нека бъде извършено. Оттук при клетвите, свещеникът след като повтарял думите на сговора или проклятието, всички онези, които

произнасяли думата Амин се задължавали в клетвата - Чис. 5:22; Вт. 27:15; Неем. 5:13, 8:6; 1Лет. 16:36. Виж и Пс. 106:48.

* * *

Аминадав

I. Син на Арам от племето на Юда, баща му се казвал Наасон. Той е един от прадедите на Христос. Дъщеря му Елисавета е жена на Арон - Из. 6:23; Рут 4:20; Мт. 1:4. "Колесниците на Аминадав" - П.П. 6:12, били много леки и бързи. Те се именуват по името на някой колесничар по онова време.

II. Син на Каат - 1Лет. 6:22.

* * *

Амитала (роднина на росата)

Дъщеря на Еремия от Ливна. Жена на цар Йосия и майка на Йоахаз и Седекия - 4Цар. 23:31, 24:18; Ер. 52:1.

* * *

Амнон

Най-стариият син на Давид от Израелката Ахиноам. Той е познат само от изнасилването на сестра си Тамар, за което Авесалом, две години по-късно накара слугите си да го убият - 2Цар. 13гл.

* * *

Амон

I. Четиринадесетият цар на Юда; син на Манасия; възцарява се през 642г. преди Р.Х., на 22години и царува само две години в Ерусалим. Той върши зло пред Господа, както баща му Манасия, чрез оставянето на Йехова и покланянето на идолите. Слугите му правят заговор против него и го убиват в дома му, но народа избива всичките съзаклятници и

провъзгласява сина му Йосия за цар. Той е погребан в градината на Оза - 4Цар. 21:18-26; 2Лет. 33:21-25.

II. Египетски град, наричан още Но Амон или Но. Еврейското име на града е собствено Но Амон, т. е. мястото или жилището на бога Амон - Н-м 3:8. Подобно е гръцкото му име Диосполис, град на Юпитер-Амон. В Езекил - Ез. 30:14-16, и в Еремия - Ер. 46:25, се нарича просто Но. Това име явно обозначава град Тиви, древната и прочута столица на Горен Египет.

Големите развалини на храмовете на Луксор и Карнак и до днес показват величието и великолепието, с които поклонението на Юпитер-Амон. е било извършвано. Развалините на древния град Тиви учудват днешните пътешественици със своята големина и със своето печално и уединено величие. Те са покрити със стари йероглифи и исторически извайки, от които една част се предполага, че изобразяват подвизите на Сисак против Ерусалим в петата година от царуването на Ровоам - 3Цар. 14:25. Виж Сисак.

* * *

Амонци

Потомци на Амон или Вен-Ами, син на Лот. Те изтребили едно древно поколение от исполини наречени Замзумими и завзели земята им, която се намира на изток от Юдея - Вт. 2:19-21. Тяхната земя се простирала от Арнон до Явок, и от Йордан до Арабия. Техният столичен град бил Рава (по-късно наречен Филадельфия, който се намирал край потокът Явок. Още по времето на Мойсей те са изгонени от тази страна на изток от Аморейските предели - Чис. 21:21-35, 32:33. На Мойсей е забранено да ги нападне - Вт. 2:19. Те били големи идолопоклонници. За техния главен идол Мелхом или Молох се предполага, че е латинския Сатурн - 3Цар. 11:5-7; 4Цар. 23:13. Те притеснявали Израил по времето на Ефтай и са поразени от него с голямо кръвопролитие - Съд. 11гл.. Синовете на Амон след това през различни периоди от време безпокояли израилтяните, за което пророците ги заплашвали с осъждения от Бога - Ер. 49:1-6; Ез. 25:2-10. И най-накрая са покорени от Юда Макавей - 1Мак. 5:6-44.

* * *

Аморејци

Народ, който произлиза от Амор - четвъртият син на Ханаан - Бит. 10:16. Отначало населяват планините на запад от Мъртво море, близо до Хеврон, но след това разширяват границите си и завладяват най-хубавите области на Моав и Амон на изток между потоците Явок и Арнон - Чис. 13:29, 21:21-31; И.Н. 5:1; Съд. 11:13. Мойсей взима тази земя от техния цар Сион. Земите, които аморејците владеели на западната граница на Йордан са дадени на Юдовото племе, а онези на източната граница на Йордан на Рувимовото и Гадовото племена. Името Амореец в Писанието се приема много често за Ханаанец - Бит. 15:16; Ам. 2:9. Виж Ханаанци.

С думите "Баща ти бе амореец, а майка ти хетейка" - Ез. 16:3, Бог напомня на евреите, че те не са по-достойни за божествената милост от най-лошите езичници, ханаанците.

* * *

Амос

I. Един от пророците, който първоначално е говедар на Текое, малък град в Юдовото царство на около 12 мили южно от Ерусалим, но след това призван от Бога. Пророкува за Юдовото царство във Ветил, в дните на Озия, Юдовия цар и на Иеровоам II, Израилевия цар около 793г. преди Р.Х.; съвременник на Осия и на Йоил. Първите две глави съдържат предсказания против околните народи, неприятели на Божия народ. Но десетте племена на Израил са главната цел на неговото пророкуване. Тяхното временно благоденствие под управлението на Иеровоам ги довежда до голямо идолопоклонство, неправда и разврат, за които грехове той им изявява Божиите наказания, но завършва пророчествата си с утешителни думи. Неговата свята смелост в осъждението на греховете на народа докара върху него гнева на свещениците и те се опитали да го изпатят на заточение - Ам. 7:10-17. Колкото до езика му, Амос се отличава от другите пророци. Пророчествата му са пълни с образи, и думите му са кратки, но въпреки това прости и ясни.

II. Един от праотците на нашия Господ - Лк. 3:25.

III. Баща на Йсая - 4Цар. 19:2; Ис. 1:1.

* * *

Амрам

Баща на Аарон, Мариам и Мойсей. Умира в Египет на 137години - Из. 6:18,20.

* * *

Амрий

Военачалник на войската на Ила, Израилевия цар. Когато е в обсадата на Гиветон и като чува, че господаря му Ила е убит от Зимрий, който е отнел царството му, вдига обсадата и като е избран за цар от войниците си, се опълчва срещу Зимрий. Напада го при Терса и го принуждава да се самоzapали заедно с цялото си семейство в палата, в който се е затворил. След смъртта му половината от Израилевия народ припознава Амрий за свой цар, а другата половина се прилепва към Тивний, син на Гинат, и това разделение продължава четири години. Когато Тивний умира народа се обединява и признава Амрий за цар на Израел. След това Амрий царува дванадесет години, шест години в Терса и шест в Самария - 3Цар. 16:8-28.

Преди това Терса е главното седалище на Израилевите царе, но когато Амрий купил хълма от Семер - 3Цар. 16:24, съгражда на него един нов град, и го нарича Самария, по името на Семер, предишния господар на хълма и там си устройва царското седалище. От тогава Самария става столица на царството на десетте племена. Тя се представя под името Вет Амрий на плочите изкопани наскоро от Леярд между развалините на Ниневия.

* * *

Амфипол (около - град)

Град в Македония, разположен близо до устието на река Струма, която тече "около градът" и това дало повод да бъде наречена така. Селото,

което сега се намира на мястото на стария град се нарича Емполи или Ямболи, дума произхождаща от Амфипол. Той е посетен от Павел и Сила - Д.А. 17:1.

* * *

Ана

Баща на Оливема - една от жените на Исав. Когато пасял ослите на баща си в пустинята, за него се казва, че намира "горещите извори" - Бит. 36:24. Такива извори се срещали върху източния бряг на Мъртво море, който не е далеко от жилищата на Сиировите синове, от които Ана произхожда. В тази страна имало едно място известно между гърци и римляни със своите топли извори, наречен от тях Калирой.

* * *

Анамеил

Роднина на пророк Еремия, от когото пророкът купил един парцел земя преди плена, и я узаконил пред правителството като своя собственост, като с това искал да увери народа, че той ще се върне от плена и пак ще обработва земята си - Ер. 32:6.

* * *

Анамелех. Виж Адрамелех.

* * *

Ананий

I. Гледач по времето на цар Аса (956-914г. преди Р.Х.). Тогава Ананий е затворен в тъмница за верността му. Той е баща на пророк Иуй - 3Цар. 16:1-7; 2Лет. 16:7-10, 19:2, 20:34.

II. Брат на Неемия, който занесъл във Вавилон известие за окаяното състояние на юдеите, които били останали в Ерусалим след плена - Неем. 1:2. На този Ананий е поверено пазенето на градските врата в Ерусалим.

* * *

Анания

I. Лъжлив пророк от Гаваон, когото за нечестивата му смелост е наказан със смърт според Божието слово - Ер. 28:15-17.

II. Юдейското име вместо Седрах.

III. Благочестив и верен началник под властта на Неемия - Неем. 7:2.

IV. Евреин от Ерусалим, мъж на Сапфира, който след като станал християнин ги уверявал, че им е дал цялата стойност на нивата си, но умрял внезапно когато е изобличен от Петър за тази лъжа - Д.А. 5:1-10.

V. Християнин от Дамаск, който възложил ръката си върху очите на Павел за да прогледа, след като му се явил Спасителят във видение - Д.А. 9:10-17, 22:12.

VI. Първосвещеник на евреите, син на Невед. Той е изпратен като затворник в Рим от Кодрат, управител на Сирия, а Йонатан е определен на неговото място, но когато го пуснал император Клавдий той се върнал в Палестина и понеже Йонатан е убит чрез измамата на Феликс изглежда, че Анания е служел като първосвещеник докато Исмаил е определен от Агрипа. Той е този, който заедно с Еврейския събор, повикал Павел на съд при Феликс, и който е заповядал на един от стоящите да го удари по устата - Д.А. 23:2, 24:1. Пророчеството в отговор на апостола очевидно се е изпълнило когато в началото на обсадата на Ерусалим, убийците изгорили къщата на Анания и след това го открили в един водовод където се бил скрил и го убили.

* * *

Анатема

Т. е. проклятие, значи нещо сложено настрана, отделено, обречено. Тази дума може би основно означава непременно, невъзвратно и свършено отделяне или отчуждаване на един човек от обществото на верните, или от числото на живите, или обричането на някой човек,

животно, град или друго нещо, да се изкорени, да се изтреби, да се изгори, и да се унищожи окончателно - Лев. 27гл. По този начин Ерихон - И.Н. 6:17-21, и Ахан били прокълнати - И.Н. 7гл..

Друг вид анатема, изразена по един особен начин, се представя в 1Кор. 16:22 - "Който не люби Господа Исуса Христа да бъде анатема, маран-ата". Последните две думи маран-ата, са две сирийски думи и означават "Господ иде", т. е. Господ непременно ще дойде и ще изпълни това проклятие, чрез осъждението на онези, които не го любят.

* * *

Анатот

Един от градовете дадени на свещениците във Вениамин. Според Робинсон той е днешното село Аната, на около четири мили североизточно от Ерусалим - И.Н. 21:18; 1Лет. 6:60. В него се родил пророк Еремия - Ер. 1:1, 32:7. Народът му обаче отхвърлил думите му и искал да го убие - Ер. 11:21.

* * *

Ангел

Първообразната дума и на еврейски и на гръцки, означава вестител - Мт. 11:10, и др. Тя се употребява, за да обозначи един обикновен вестител, за свещеници - Екл. 5:6, и даже за неодушевени предмети - Пс. 78:49, 104:4; 2Кор. 12:7. Под общият смисъл на вестител, думата ангел се употребява и за Христос, като велик Ангел или Вестител на завета - Мал. 3:1, и за служителите на евангелието му, надзирателите или ангелите на църквите - Отк. 2:1,8,12, и др. Най-добрите тълкуватели мислят, че думата "ангели" в 1Кор.11:10 значи святи ангели, които присъствували в един особен смисъл в Християнските събрания, и от почитание към тях прилично било жените да имат на главите си белег на власт (покривало като знак за това, че са подчинени на една по-висока власт). Виж Було.

Но по принцип в Библията думата ангел се употребява за един род разумни същества, от един по-висок ранг от човека, които стоят около Божеството, и които той употребява като свои вестители или служители

в управлението на света, и за благосъстоянието както на отделните хора, така също и на цялото човечество - Мт. 1:20, 22:30.

Те се безтелесни духове - Д.А. 7:30, и др., или имат духовни тела; нямат телесен състав както нашия, и не се различават по пол (мъжки или женски) - Мт. 22:30. Те са създадени без съмнение много преди този свят да е бил направен - Йов 38:7. Библията ги представя като безбройни - Дан. 7:10; Мт. 26:53; Лк. 2:13; Евр. 12:22,23, както и забележителни по сила и мощ - Пс. 103:20; 2Пет. 2:11; Отк. 5:2, 18:21, 19:17, и по деятелност - Съд. 13:20; Ис. 6:2-6; Дан. 9:21-23; Мт.13:49, 26:53; Д.А. 27:23; Отк. 8:13. Имат различни рангове - Ис. 6:2-6, Ез. 10:1; Кол. 1:16; Отк. 12:7. Тяхното име показва служението им в грижите в провидението на Бога за човеците, и Библията изобилства с истории, в които те видимо са участвали. В тази своя служба те действат като прости инструменти на Бога и изпълнители на заповедите Му - Пс. 91:11, 103:20; Евр. 1:14. Ние не трябва да се надяваме на тях, да им се покланяме или да им се молим - Отк. 19:10, 22:8,9. Въпреки, че нямаме основание да смятаме въз основа на Св. Писание, че всеки човек има свой личен ангел хранител, то учи много ясно, че ангелите служат на всеки истински християнин - Мт. 18:10; Лк. 16:22; Евр. 1:14; те се грижат много за спасението на хората - Лк. 2:10-12; 15:7,10; 1Пет. 1:12, и ще участват заедно със светиите в вечното небесното блаженство - Евр. 12:22.

Онези ангели, "които не опазиха своето достойнство" - Юда бст., паднали в грях и се повдигнали против Бога, се наричат ангели на Сатана или на Дявола - Мт. 25:41; Отк. 12:9. Те са представени като такива, които са "хвърлени в преизподнята и вардени за съд" - 2Пет. 2:4. Виж също Съборище и Архангел.

На някои места в Стария Завет под названието Ангел Господен можем да разбираме, че става дума за Христос, който същевременно е и вестител от Отца и Бог. Виж Бит. 16:7-13, 22:11-18, 31:11-13, 32:24-30; Из. 3:2-6,14, 23:20; Съд. 2гл., 13:16-22; Д.А. 7:30-38. Така Христос се явява като същия Бог и представител на Отца, както в Стария, така и в Новия Завет. Виж и Ис. 63:9.

* * *

Ангел Господен. Виж Маное.

* * *

Андрей

Брат на Петър; един от дванадесетте апостоли; родом от Витсаида - Йн. 1:40,44. Той бил ученик на Йоан Кръстител и го проумя когато нарече Исус, Агнец Божий; и от апостолите той е първия последовател на Исус - Йн. 1:35-40, и пръв повярвал, че Исус е Месия. Виж Як. 4:8. По късно е повикан да бъде апостол, на брега на Галилейското езеро - Мт. 4:18, и от тогава последва Христос окончателно - Мк. 13:3; Йн. 6:8, 12:22. За по-нататъшната му история не се знае нищо, обаче е вероятно, че след като е проповядвал евангелието в Гърция, а може би и в Тракия, и в Скития, е бил разпънат на кръст в Патра, в Ахаия на един кръст от особен вид (като буквата Х), който по принцип е известен под името "Св. Андреев кръст".

* * *

Андроник

Християнин; евреин и другар на Павел в затвора - Рим. 16:7.

* * *

Анер

I. Един от съюзниците на Авраам в преследването на Ходолгомор, и в избавлението на Лот - Бит. 14:13.

II. Град на Левитите в Манасия - 1Лет. 6:70.

* * *

Анна

I. Благочестивата жена на Елкана - един левит от Раматаим-софим, и майка на Самуил (1155г. преди Р.Х.). Тя усърдно се молела на Бог да и даде дете, което след това доброволно посветила според оброкът си на

Божията служба. След Самуил по благословията на Бога се сдобила с трима други сина и две дъщери - 1Цар. 1:1-2:21.

II. Дъщеря на Фануил от Асировото племе, която била омъжена млада, но оставена вдовица след 7 години и оттогава посветена на служба на Бога. Тя присъствувала постоянно на утрешните и вечерните жертвоприношения в храма, и там в дълбока старост била честита да види Спасителя, когато бил още бебе и да извести по Божие вдъхновение идването на обещания Месия на мнозина, които искали да го видят - Лк. 2:36-38.

III. Еврейски първосвещеник - Лк. 3:2, Йн. 18:13-24; Д.А. 4:6. За него се споменава в Лука, че е архиерей заедно с Каиафа, зет му. Отначало е определен на тази служба от Квириний, управителя на Сирия (около 7 или 8г. след Р.Х.), но след това е лишен от нея. След различни промени, службата е дадена на Йосиф, наречен още Каиафа, зетят на Анна, (около 25г. след Р.Х.), който я е извършвал до 35 или 36 година след Р.Х. От горепосочените стихове в Новия Завет е явно, че Каиафа е действителния архиерей, а Анна като негов тъст, а може би и като негов наместник; и понеже той сам (Анна) преди това е бил архиерей, имал голямо влияние и власт, и затова е можел по право да се нарича още архиерей заедно с Каиафа. Христос е доведен първо при него през нощта когато бил хванат. Той още участвал с Каиафа в председателството на Синедриона (Юдейският народен съвет), който съди Петър и Йоан - Д.А. 4:6.

* * *

Антиохия

Името на два града споменати в Новия Завет.

I. Първият разположен при река Оронт (на 20 мили от устието и), и бил столица на цяла Сирия. Основан от Селевкий Никатор и наречен от него по името на баща му Антиох. Този град се слави от Цицерон като богат и образователен център. Той е считан като третия град в Римската държава. Намирал се между много гори и малки потоци, на едно много красиво място. Понеже се намирал по средата на пътя между Александрия и Цариград е бил много важен за търговията. Антиохия е била още и голямо прибежище за евреите, а след това и за

християните, които са призвани и насърчени от Селевкий Никатор, да се заселят в него. Отличителното име Християни е дадено на Христовите последователи за пръв път тук - Д.А. 11:19,26, 13:1; Гал. 2:11. Римските императори Веспасиян и Тит, са много благосклонни към този град и по-късно той се прочува поради своята красота, и с порочността си. Малко градове са претърпели по-големи бедствия от него. Много пъти той е бил почти изцяло разрушаван от земетресения, едно от които през 1822г. погубило четвърт от населението му, което тогава наброявало около 20 000 души. Сега този град се нарича Антакия.

II. Друг град, който също е основан от Селевкий Никатор и наречен Антиохия Писидийска; той е присъединен към тази област въпреки, че се е намирал във Фригия - Д.А. 13:14, 14:19,21; 2Тим. 3:11.

* * *

Антипа

I. Ирод Антипа. Виж Ирод III.

II. Верен мъченик в Пергам - Отк. 2:13.

* * *

Антипатрида

Името на един град в Палестина, който бил разположен на 7 или 8 мили от приморието в едно плодносно и добре напоено поле между Кесария и Ерусалим върху местонаходището на предишния град Кафар - Саба. Основан от Ирод Велики и наречен Антипатрида в чест на баща му Антипатър. Това място е посетено от Павел - Д.А. 23:31. На местоположението му сега се намира едно арабско село наречено Кефр-Саба.

* * *

Антихрист

Означава противник на Христос. В този смисъл Йоан казва, че е имало още в неговото време много антихристи, които имали антихристов дух, сир. неверници, еретици и гонители - 1Йн. 2:18, 4:3. Те се познавали по това, че отричали Отца и Сина, а също отричали и Христовото идване в плът - 1Йн. 2:22, 4:3. Явно е, че апостолите и първите християни, са очаквали някой голям антихрист, който ще предшествува второто идване на нашия Господ, и когото Павел нарича: "Човекът на греха, син на погибелта" - 2Сол. 2:3. Йоан се основава на този стих в 1Йн. 2:18. Някои добри тълкуватели са на мнение, че антихрист означава една група хора, която се подновява от време на време, с цел да се противи на Христос, която Той ще погуби - Отк. 11,13,17гл..

* * *

Антония

Крепост на изток от Ерусалим, на север от храма свързана с проход. Тя имала по един стълб на всеки ъгъл и била отделена с високи стени и окопи. Построена отново от Ирод Велики и наречена по името на Марк Антоний. Йосиф (историкът) често говори за нея. Тя е "крепостта", от която войните слезли в храма, за да избавят Павел от евреите, и от нейните стъпала той говори на народа - Д.А. 21:31-40.

* * *

Анун

Цар на амонците, чийто баща Наас се прояви като приятел на Давид в смущенията, които се пораждат в началото на Давидовото царуване. След смъртта на Наас, Давид изпраща пратеници да изкажат съболезнования за смъртта му. Обидата, която тези посланици претърпели от Анун, дала началото на война, която се оказва пагубна за амонците - 2Цар. 10гл.; 1Лет. 19гл..

* * *

Анхус

Цар на Гет (Филистимски град), в който Давид два пъти избяга от Саул, за да се спаси. При първият случай, като бил познат от служителите на

царя, и като си мислел, че живота му е в опасност, той се престорил на луд и чрез това средство се спасява - 1Цар. 21:10. След няколко години се върнал с един полк от 600 души, и е посрещнат добре от Анхус, който го считал за неприятел на Саул и на Израел. Анхус му дава Сиклаг за място, където да пребивава. Той очаквал неговата помощ в боя с Израил, но като бил убеден от служителите си, че се е лъгал в онова което си е мислел за него, той го съпровожда назад в Сиклаг - 1Цар. 27-29гл.

* * *

Аод

Племенник на Вениамин, който избавил израилтяните от моавците. Той убива Еглон (Моавския цар), и след това събира войска, с която разбива и народа му. Той съди Израил справедливо в продължение на много години - Съд. 3:12-31, 4:1.

* * *

Апиево тържище

Малък град с пазар, основан от Апий Клавдий на големия път, който направил от Рим за Капуа. Месторазположението му вероятно е било на разстояние 40 мили от Рим на бреговете на Понтийските блата, където се намират останките от един стар град. "Трите кръчми" е село на разстояние около 10 мили от Рим - Д.А. 28:15.

* * *

Апокрифи

Означава скрити, покрити, и когато се отнася за книги се отнася до онези, които се представят за свещени, но действително не са боговдъхновени, и не са били приети за канонични. Те са два вида:

I. Тези, които са съществували по времето на Христос, но не са приети от евреите в канона на Старият Завет, защото не са били написани на Еврейски, и не са се считали за Боговдъхновени. Тези апокрифни съчинения са тринадесет или петнадесет на брой: Варух, Еклесиаст

(или Премъдрост на Исус - Син Сирахов), Премъдрост Соломонова, Товит, Юдит (притурка към книгата Естир), две (а в някои издания три) книги на Макавей, втора (а в някои издания трета) книга на Ездра, Песен на трите отроци (притурка към Даниил 3гл.), Сусана, Вил и Змей (притурка като 13 и 14гл. на книгата Даниил). Гръцкият език на тези книги е примесен с еврейски идиомы, което доказва, че те са писани в Александрия, в продължение на 300 години преди Христа, и понеже Гръцкия превод на Еврейската Библия от Седемдесетте е преведен на същото място и от същите по вид хора, той често е придружаван от тези не боговдъхновени Гръцки съчинения, и по този начин те придобиват едно общо разпространение. Йосиф и Филон от първи век след Христос, ги изключили от канона. Талмудът не споменава нищо за тях и от различни преписи на писанието на Стария Завет през първите векове, става явно, че тогава както и сега те не са съставлявали Еврейския канон. Никое от тях не е споменато от Христос или от апостолите; те не са признати от Църковните отци, и собственото им съдържание ги осъжда, тъй като изобилстват с грешки и несъвместими неща. Някои от тях обаче са важни заради историческото си съдържание, поради нравствените и благоразумните си правила, и поради изясненията, които дават за древните времена.

II. Тези, които са писани след времето на Христа, но не са били приети от църквата за Боговдъхновени, като например, Евангелие за детството на Исус, и др. Те приличат повече на басни.

* * *

Аполион. Виж Авадон.

* * *

Аполония

Град в Македония. Намира се между Амфипол и Солун, около един ден път пеша от първото място - Д.А. 17:1.

* * *

Аполос

Евреин от Александрия; учен и красноречив човек, който чрез Писанията и проповядването на Йоан Кръстител станал християнин. Посетил Ефес около 54г. след Р.Х., и провъзгласил вярата си в Христос; след това е обучен по-пълно в евангелската истина. Като си заминал от там за Ахайя, проповядва с голяма сила и успех, особено между евреите - Д.А. 18:24-28. В Коринт за известно време престой "напои" това, което Павел е бил насадил - Д.А. 19:1; 1Кор. 3:6. Неговият характер прилича на този на Павел, и двамата са еднакво наскърбени от раздорите на коринтяните, и поради личните пристрастия, които отдалечили мнозина от Христа - 1Кор. 3:4-22, 16:12. Тези двама работници си помагали до край в служението на Христос - Тит 3:13. Иероним е на мнение, че Аполос след това се върнал в Коринт от Крит.

* * *

Апостол (вестител или посланник)

В тесен смисъл титлата се отнася към Исус Христос, който е посланик на Бога, за да може светът да бъде спасен - Евр. 3:1. В по-широк смисъл тя се дава на лицата, които били избрани и изпратени от Спасителя.

Апостолите на Исус Христос са основните му ученици; 12 на брой, число, което съответства на Израилевите племена - Мт. 19:28; неуките хора, избрани от простолюдието. Исус им дава власт, изпълнил ги с Духа си, поверил им учението и службите си, и ги избрал да основат Църквата Му. След като са призовани - Мт. 10:5-42, те последвали Божествения си Учител, на Когото гледали делата, изпълвали се с Духът Му, и постепенно научавали за събитията и учението на евангелието. След възкресението Си, Той ги изпраща по целият свят, заповядал им да проповядват, да кръщават, да правят чудеса и пр. Виж Ин. 15:27; 1Кор. 9:1; 15:8; 2Кор. 12:12; 1Сол. 2:13. Имената на 12те са: Симон - Петър, Андрей - брат на Петър, Яков - син на Заведей, наречен още по-голям, Йоан - брат на Яков, Филип, Вартоломей, Тома, Матей или още наричан Левий, Симон Кананит, Левей - наричан Тадей, още наричан и Юда, Яков - малкия син на Алфей, и Юда Искаротски - Мт. 10:2-4; Мк. 3:16; Лк. 6:14. Последният предал Учителя си, и след това сам се обесил. Матия е избран на негово място - Д.А. 1:15-16.

В Деянията на апостолите се разказва само за жертвоготовността, трудностите и страданията на тези Христови последователи, които направили онова, което било "праведно пред Бога", от любов към техния Господар; посветили себе си изцяло на Делото с ревност, любов и вяра, и затова Христос ги благословил и им дал голям успех. Чрез примера им научаваме, че успехи подобни на техните могат да се постигнат само чрез вяност подобна на тяхната.

* * *

Апфия

Вероятно жена на Филимон (Ф-м 2 ст.).

* * *

Ар

Наречен още Рава, столицата на Моав - Чис. 21:28; Вт. 2гл.; Ис. 15:1. Местоположението му и досега наричано Рава, се намира върху един хълм на около 15 мили източно от Мъртво море, и на юг от Арнон, разположен между него и Кир Моавски.

* * *

Ара

Може би е била някоя планинска страна в северна Мидия - 1Лет. 5:26.

* * *

Арабия

Намира се на западната страна на Азия, югоизточно от Юдея. Простира се на 1500 мили от север към юг, и 1200 мили от изток към запад. На север граничи със Сирия, на изток с Персийския залив и реката Ефрат, на юг с Арабско море и Бебелманделските проливи, и на запад с Червено море, Египет и Палестина. Арабия се разделя от географите на 3 части: Пустинна, Камениста и Честита.

Пустинна Арабия представлява широка степ или издигнато пространство от пясък с малко хълмове и редки растения. На запад граничи с Галаадските планини, а на изток с реката Ефрат и се простира на юг. Заема страната на Итурея на Исмаиляните, на Кидарския народ и на други, които не са имали градове, къщи или постоянни жилища, но са живели само в шатри. На днешния Арабски език, такива скитници се наричат Бедуини. Когато Павел казва, че "Отишъл в Арабия и се е върнал пак в Дамаск", той има предвид северната част на Пустинна Арабия, която се намира близо до територията на Дамаск - Гал. 1:17.

Камениста Арабия се намира на юг от Палестина, и нейна столица е била Петра. Виж Села I. Тази страна е заемала южните едомци, амаличани и пр., народи, които сега са познати под общото име Аравийци. В тази страна са били Кадис-варни, Герар, Вир-савее, Фаран, Арад, Дедан и пр., още полуострова на Синайската планина и Мадиямската земя. Тази част от Арабия, въпреки че е по-малка от другите е забележителна с историческите си събития. Патриархът Йов е бил запознат с местата и. При Хорив Мойсей видял горящата къпина и Илия чул "тих и нежен глас". В тази "голяма и страшна пустиня", от планината Синай до Обетованата земя, евреите изгубили 40 години в скитане.

Честита Арабия се намира още по на югоизток, като граничи на изток с Персийския залив, на юг с океана между Африка и Индия, и на запад с Червено море. Понеже тази страна нямала пряка връзка с Палестина, тя не се споменава в Библията толкова често колкото първите две. Савската царица, която посетила Соломон - 3Цар. 10:1, е вероятно царица на една част от Честита Арабия. Тази страна била много богата най-вече с благоуханни масла. Сега се нарича Хеджас, Емен и пр. Днес тя се слави много поради градовете Мека и Медина, които се намират на нейна територия.

Според местните историци имало две Арабски поколения: онези, които водят своя произход от първобитните жители на земята и онези, които считат Исмаил за техен пращад. Южна Арабия била населена отчасти от Хус и синовете му, потомци на Хам, които населявали още и съседното приморие на Африка, и отчасти от потомците на Сим, особено Иоктан - Бит. 10:25-26. Исмаил - Бит. 25:13-15, и шестте сина на Авраам от Хетура - Бит. 25:2, заедно с потомството на Исав и на Лот, населявали онези страни от Арабия, които били по-близо до Юдея.

Поради промените, които станали през четиридесетте века, е невъзможно да се изброят основните източници на многочислените Арабски племена, които произлезли от тях. Тези племена имали свои предания и особености и непрестанни противоречия. Въпреки това те са от едно поколение и са един народ, различаващ се от всички други. Единственото общо разделение е между онези, които живеели в градовете, както в Южна Арабия и онези, които живеели в полетата и в пустините. Последните винаги се преселвали от едно място на друго, живеели в шатри, и отивали там където имало вода и паша. Често те били разбойници. Всяко племе било разделено на малки общества, на които един шейх или родоначалник е бил главатар. Такива били Бедуините.

В стари времена арабите били идолопоклонници и звездопоклонници. Сега те се наричат Мохамедани, но не държат здраво вярата. Смесени с други народи и с малки изключения свободни от всяко чуждестранно влияние те пазели старите си обичаи с голяма преданост, и изучаването на тези обичаи помага много за изяснението на Библейските истории. Техният език се говори и до днес с голяма чистота и понеже е много близък до Еврейския, той допринася много в изучаването на Старият Завет.

* * *

Арад

Ханаански град в най-южната част на Юдея, чийто жители се вдигнали на бой срещу евреите когато последните се опитали да влязат в обетованата земя през Кадис - Чис. 21:1. След това той бил превзет - И.Н. 19:41, 12:14; Съд. 1:16. Робинсон намерил местоположението му върху един хълм на около 15мили на юг от Хеврон.

* * *

Арам

I. Името на трима души в Библията: единият е син на Сим - Бит. 10:22, другият е внук на Нахор - Бит. 22:21, третият, праотец на нашия Господ - Рут 4:19; 1Лет. 2:10; Мт. 1:3; Лк. 3:33.

II. Еврейското име на една цяла страна, която се намирала на североизток от Палестина, която се простирала на изток от Тигър, близо до Средиземно море на запад, и до планината Тавр на север, и е почти сходна по име със Сирия. Тази страна е наречена по името на Арам, синът на Сим. Определена по този начин, тя включвала и Месопотамия, която евреите нарекли Арам-нахараим, Арам на двете реки - Бит. 24:10, или Падан-арам, полето на Арам - Бит. 25:20, 48:7. Различни градове в западната страна на Арам дали собствените си имена на земите около тях, например: Дамаск (Дамаскова Сирия) - 2Цар. 8:6, Сирия - мааха, близо до Васан - 1Лет. 19:6, Гесур - И.Н. 12:5; 2Цар. 15:8, Сова и Реов - 2Цар. 10:6,8. Много от тези малки държави били силни и често се опълчвали на бой срещу Израил. Давид ги подчинил и ги направил поданици, а Соломон запазил върховенството си над тях. След него то било изгубено с изключение при управлението на Иеровоам II. Виж Сирия, Падан - арам. Арамейският език, който е подобен на Еврейския постепенно заменил последния като говорим език, и се употребявал в Юдея по времето на Христос. Той се употребява и до днес от Сирийските християни около Мосул.

* * *

Аран

Най-възрастият син на Тара. Брат на Авраам и баща на Лот, Мелха и Есха. Аран умрял преди баща си Тара - Бит. 11:26-31.

* * *

Арарат

Името на една област в средата на Армения между реката Аракс и езерата Ван и Урмия - 4Цар. 19:37; Ис. 37:38, и понякога се употребява, за да обозначи цялата страна - Ер. 51:27. Върху планината Арарат, заседна Ноевият ковчег - Бит. 8:4. Един американски изследовател, който посетил тази планина през 1831г., я описва по следния начин: "Минахме близо до полите на тази велика планина, която се нарича от арменците Масис, а от европейците Арарат. Тя се състои от два върха, единият от които е много по-висок от другия, съединена е с верига от планини, които се простират на северозапад. От Нахчеван, на разстояние най-малко 100 мили на югоизток се вижда като един

безкраен самотен конус, който се издига от долината Аракс. За височината и се казва, че е 16 000 крака. Вечните снегове на нейния връх понякога причиняват огромни лавини, които понякога падат надолу с шум подобен на земетресение. Когато я видяхме тя бе побеляла от сняг до самото си подножие. И навярно нито между Араратските или Арменските планини, нито между които и да били други планини, които съм виждал има по-достойна по величието си за да приеме Ноевият ковчег".

Планината Арарат бе посетена през 1829 от друг изследовател, който след много опити достигнал до върха и, който е висок повече от 17 200 крака над морското равнище. В нея има следи от вулканично действие, и през 1840 е разтресена от едно злощастно земетресение.

* * *

Арва

Прадядо на Енак и основател на Хеврон, чието старо име е "градът на Арва" - И.Н. 15:13.

* * *

Арвад

Финикийски град, върху едно канаристо островче при устието на река Елевтер, на 22 мили северно от Триполис. Сега се нарича Руад, и представлява само една развалина. Арвадците владели и близкото приморие. Те са потомци на Ханаан - Бит. 10:18; 1Лет 1:16, и били добри мореплаватели - Ез. 27:8,11.

* * *

Аргов

Град във Васан в наследията на Манасиевото племе на изток от Йордан, както и страната около него. Тази последната била много плодоносна и обединявала 60 града заобиколени със стени, които били превзети от Яир синът на Манасия, и наречени по неговото име - Вт. 3:4,13,14; 3Цар. 4:13.

* * *

Ареопаг (хълм на Марс)

Мястото, на което се намирало старото и почитено върховно съдилище на Атина - Д.А. 17:19-34. Това съдилище било съставено от почтени и непорочни бивши градоначалници и техните умни и справедливи присъди го прославили извън границите на Гърция. Броят и властта на съдиите се променяли от време на време. Те провеждали заседанията си през нощта. Съдели виновните за убийства, нечестия и своеволия. Наказвали за всякакви пороци, в които се включвал и мързела. Награждавали или помагали на добродетелните и били особено внимателни към хулителите на боговете и към извършването на свещените тайнства. Делото на Павел, трябвало да се гледа пред тях, защото той искал да изстреби идолопоклонството им и да възстанови Християнството. Библейската история описва едно голямо раздвижване сред народа. Когато слушали Павел да проповядва на тържището, любознателните и любопитни Атиняни го завели един ден на близкия хълм, за да чуят повече неща за учението му. Положението на Павел в този случай било наистина извънредно. В двора стояли Епикурейците, Стоиците и други философи. Около тях се простирал градът, пълен с идолопоклонници и техните храмове; на югоизток се издигала малката височина на Акропола, върху равният връх, на който е имало много красиви здания. Пред Ареопага, Павел изобличил греха и глупостта на идолопоклонството с такава смелост, че никой нищо не могъл да му отговори и някои били спечелени за Християнската вяра.

* * *

Арета

Името на много царе в Северозападна Арабия. Единственият, за когото се споменава в Писанието оженил дъщеря си за Ирод Антипа, но понеже тя била напусната от Ирод, Арета повдигнал бой против него и разбил войската му. Вследствие на това, император Тиверий заповядал на Вителий (тогавашният сирийски проконсул), да плени Арабския цар и да го докара жив или мъртъв в Рим. Но докато Вителий се приготвял за боя, на него му било известно за смъртта на Тиверий (37г. след Р.Х.). След това той веднага върнал назад войските си, разпуснал ги в

зимните жилища и напуснал областта. Арета се възползувал от този случай, нападнал и завладял Дамаск, върху който определил един управител или областен началник, който през 39г. чрез насърчение от евреите се опитал да затвори Павел в тъмница - 2Кор. 11:32. Сравни Д.А. 9:24,25.

* * *

Ариил (Божий лъв)

Един от по-видните приятели на Ездра - Езд. 8:16. Тази дума се употребява в 2Цар. 23:20; 1Лет. 11:22, като едно описание или може би като име на двама моавци, които приличали много на лъв. В друг смисъл Езекил я отдава на Божия олтар където думата Ариил е преведена жертвеник - Ез. 43:15, а Исаия я отдава на Ерусалим, като огнище върху което Божиите неприятели ще бъдат изгорени - Ис. 29:1,2,7. Виж още Бит. 49:9.

* * *

Ариматея или Рама

Град, от който дошъл Йосиф (съветникът), в чийто нов гроб било положено тялото на Исус - Мт. 27:57; Йн. 19:38. От Евсевии и Йероним научаваме, че този град е бил близо до Лида (малък град на 24 мили северозападно от Ерусалим). За него се е считало, че е бил разположен при днешния Рамла (един малък град близо до Лида с 3,000 жители), в който градец пътят от Египет за Сирия кръстосвал пътят от Ерусалим за Йопия. Но вероятното му разположение трябва да е било няколко мили на изток от Лида по хълмовете, които заобикалят полето на Сарон. Първата книга на Макавей - 1Мак. 11:34, говори за него като пренесен заедно с Лида от Самария в Юдея и затова може Лука да го нарича Юдейски град - Лк. 23:51. Някои мислят, че е бил на същото място, на което е Рама, (в планината Ефрем), където се е родил и живял пророк Самуил. То се е наричало още Раматаим-софим - 1Цар. 1:1,19, от което име думата Ариматея лесно се превежда. Виж Рама.

* * *

Ариох

I. Еласарски цар и съюзник на Ходолгомор - Бит. 14:1.

II. Началник на телохранителите Навуходоносорови - Дан. 2:14.

* * *

Аристарх

Солунянин; верен сътрудник на Павел - Д.А. 20:4, 27:2; Ф-м 24 ст. Животът му бил в опасност по време на метежа в Ефес, побуден от златарите - Д.А. 19:29, но като избягал от там той продължил да дружи с Павел и бил затворен с него в Рим - Кол. 4:10.

* * *

Армагедон (планина на Магедон)

Място споменато в Откровение на Йоан - Отк. 16:16. Магедон е град в подножието на планината Кармил, който е бил място на много кръвопролития. От това място, което в горния стих се нарича Армагедон, Бог ще събере своите неприятели, за да ги погуби.

* * *

Арнон

Река, която извира от планините на изток от Мъртво море, в което се и влива. Тя се нарича Моджеб, и в старо време е разделяла земите на моавците от земите на амонците, аморейците и рувимците - Чис. 21:13; И.Н. 13:16. Тя тече през един дълбок дол със същото име. Един изследовател, като пристигнал до развалините на Ароир, които се намират при края на стръмнината, покрай която тече Арнон, казва: "Оттук една пътека води надолу към реката. Изгледът, който Моджеб представя е много забележителен. От тесният дол, през който тече реката, стръмните брегове се издигат до една голяма височина, така че когато се гледа отгоре дола се вижда като една дълбока бездна, образувала се от някое ужасно земетресение, в която се вижда, че е невъзможно да се слезе до дъното. Разстоянието от края на едната стръмнина до края на противоположната е около две мили."

През лятото реката почти пресъхва, но в дъждовните периоди, тя е много пълноводна.

* * *

Арод

Един извор при Езраел в планината Гелвуде - Съд. 7:1; 2Цар. 23:25.

* * *

Ароир

I. Един стар град на северната страна на Арнон, в южната граница на Рувимовото племе - Вт. 2:36, 4:48; И.Н. 13:9. Той бил във владение на аморейците - И.Н. 12:2, но след това пада в ръцете на моавците - Ер. 48:19. Виж Арнон.

II. Град в земята на Гадовото племе, вероятно на изток от Рава-Амон (И.Н. 13:25), и може да е бил в близост до потока Явок - 2Цар. 24:5. Той се споменава в Съд. 11:33.

III. Юдов град, на който Давид изпратил подаръци - 1Цар. 30:28; 1Лет. 11:44. Останки от него са намерени на около 16 мили югозападно от Хеврон.

* * *

Аромати

Употребата на аромати е широко разпространено между евреите и източните народи, преди още гърците и римляните да знаят за тях. Мойсей също говори за майсторлъка на мировареца, и описва състава на два вида аромати, от които единия трябвало да се принася на Бога на златния олтар - Из. 30:34-38, а другия да се употребява за помазване на първосвещеника и синовете му, на скинията и на съдовете, които се употребявали за Божествена служба - Из. 30:23-33. Евреите употребявали аромати също и за балсамиране на умрелите. Не се знае точно какви са били тези аромати. В Йн. 19:39, се споменават само

смирна и алой като вещества с които балсамирали тялото на Исус Христос. Виж Балсамиране и Помазание.

* * *

Аросет

Наречен още и Аросет езически. Град на север от Ханаан, където пребивавал военачалника Сисар - Съд. 1:2,13,16. Развалините на този град се намират сега на един висок хълм при реката Кисон.

* * *

Артаксеркс (велик цар)

Името или названието на няколко Персийски царе.

I. То се дава в Ездра - Езд. 4:7-24, на Смердис, който превзел престола след смъртта на Камбиз (522г. преди Р.Х.), като се представял като Смердис, синът на Кир, когото Камбиз умъртвил. Подбуден от Реума употребил властта си, за да спре отново изграждането на храма. Той е убит след осеммесечно царуване и е наследен от Дарии (синът на Истасп).

II. Царят с това име споменат в Ездра - Езд. 7гл., е най-вероятно Артаксеркс Дългоръки, (син и наследник на Ксеркс), който се възцарява през 464 преди Р.Х., и умира през 425 преди Р.Х., след 39 годишно царуване без особени подвизи. В седмата година на царуването му Ездра завел втора група от еврейски пленници в Ерусалим. В двадесетата година от царуването на Артаксеркс Дългоръки, Неемия бил изпратен в Ерусалим като управител - Неем. 2:1; 5:14.

* * *

Артема или Артем

Сътрудник на Павел - Тит 3:12. Старо предание казва, че той по-късно става епископ в Листра.

* * *

Артемида или Диана

Прочута богиня в Пантеона на римляните и на гърците, и едно от техните дванадесет върховни божества. На небето се именувала Луна (месец), а на земята Диана. Древните хора са изобразявали тази богиня с полумесец на главата, с лък в ръка, и облечена в ловджийски дрехи, защото вярвали, че тя е владетелка на горите и лова. За Дяна са казвали, че е дъщеря на Юпитер от Латона и сестра-близначка на Аполон. Ефеската Артемида, подобно на Сидонската богиня Астарта е прославяна от поклонниците си с нечисти обреди и възшебни тайнства - Д.А. 19:19. Нейният образ, за който преданието казва, че Юпитер го спуснал от небето вероятно е бил дървен, остър в основата си пън с женски гърди изваяни по него и покрити с множество съсци; с корона на главата и ръце подпрени на два жезъла. Това изображение се е запазило от най-древни времена, и хората гледали на него със страхопочитание.

Храмът на тази богиня е бил славата на Ефес. Висок 425 крака, 220 широк, със 127 стъпала от бял мрамор, от които всеки 60 крака висок. Строен в продължение на 220 години. Съкровищата му били неизброими. Той е бил едно от седемте чудеса на света. В същата година, когато се ражда Александър Велики (356г. преди Р.Х.), някой си Ирострат, за да обезсмърти името си изгорил храма до основи, но той е съграден отново по-красив и пищен от първото си състояние. Онези "сребърни храмчета на Артемида", които Димитри и другите златари са правели, може би са били малки храмчета за домашна употреба, и за продан на пътници и посетители. Старите Ефески монети изобразяват храма и статуята на Артемида с гръцки надпис който означава, "На ефесяните" - Д.А. 19:28,34,35.

* * *

Арукейци

Потомци на Ханаан, от Сидонския род, който насели един град наречен Арка, при северозападното подножие на планината Ливан - Бит. 10:17; 1Лет. 1:15. Развалините на Арка били открити от Бурхард и други около на 14 мили североизточно от Триполис.

* * *

Арфа. Виж Китара.

* * *

Арфад

Сирийски град споменат заедно с Емат - 4Цар. 18:34,19.; Ис. 10:9, 36:19, и с Дамаск - Ер. 49:23. Местоположението му е неизвестно.

* * *

Арфаксад

Син на Сим. Роден две години след потопа - Бит. 10:22; 11:10. Седем рода го последваха преди Авраам; обаче той живя до периода след преселването на Авраам в Обетованата земя и освобождението на Лот от четиримата царе. Умрял в 1908г. преди Р.Х., на възраст 438 години.

* * *

Архангел

Тази дума е употребена само два пъти в Библията - 1Сол. 4:16 и Юда 9ст. В последния стих, тя се отдава на Михаил, който в Данаил - Дан. 10:13,21; 12:1, се казва, че е имал особена грижа към Еврейския народ и в Откровение - Отк. 12:7-9, като предводител на ангелска войска. Чинът и службата, които се отдават на Михаил са превъзнесени до такава степен, че мнозина мислят, че под това име трябва да се разбира Месия.

* * *

Архелай

Син на Ирод Велики от жена му Малтака, която била Самарянка. Той е възпитан с брат си Антипа в Рим и след смъртта на баща си е назначен за областен началник или четверовластник над Юдея, Идумея и Самария, без градовете Газа, Гадара и Хипо, затова се казва за него, че

е царувал - Мт. 2:22. В този стих се подразбира, че е наследил злата същност на баща си. Историята ни казва, че като използва властта си за 10 години да безчинства, той е обвинен пред императора заради жестокостите си, и е заточен във Виен - град при река Рона в Галилея, където по-късно умира.

* * *

Архип

Поздравен от Павел като негов "сподвижник" - Ф-м 2 ст., и приел наставления от него да извърши службата си в Колос - Кол. 4:17.

* * *

Аса

Третият цар на Юда след Соломон. Син и наследник на Авия - 3Цар. 15:8. Възцарил се през 956г. преди Р.Х., и царувал 41 години в Ерусалим. Първите години на царуването му били в мир и благоденствие. Аса отново възстанови чистотата на евреите в обходата им пред Бога, изгони онези, които обезчестявали себе си в чест на лъжливите си богове, очисти Ерусалим от срамните обичаи в поклонението на идолите и лиши майка си от службата и достойнството и като царица, защото тя въздигна един идол на Астарта. В единадесетата година от царуването, Бог му даде победа над голямата войска на Етиопеца Зара; и пророк Азария го насърчи да продължи делото си на промяна. Въпреки всичко това, когато Вааса, Израилевия цар се възпротиви на това дело, той потърси помощ не от Бога, а от езическа Сирия. В последните години на животът му се разболели неговите крака и Писанието го укорява, че в болестта си не потърсил Господа за помощ, а лекарите - 2Лет. 16:12. Въпреки всички тези провали, царуването му като цяло е едно от най-благополучните в историята на Юда, и Библията многократно препоръчва благочестието му като един добър пример - 3Цар. 22:43; 2Лет. 20:32, 21:12. Погребан с особено великолепие. Между Аса и Вааса е имало вражда и борба през целия им живот, също както между Ровоам и Израил - 3Цар. 15:6,16.

* * *

Асаил

Син на Давидовата сестрата Саруя, и брат на Йоав. Един от тридесетте смели войни на Давид. Тичал много бързо. Убит от Авенир в боя при Гаваон - 2Цар. 2:18,23.

* * *

Асаренан (село на кладенец)

Краят на Обетованата земя - Чис. 34:9,10; Ез. 47:17, 48:1. Някои мислят, че това е мястото Курветеин, на 60 мили на изток от Дамаск, където се намират големи кладенци, изпочупени стълбове и други развалини. Други казват, че е Айун-ед-Дара, кладенец в подножието на средната верига на Срещу-Ливанските планини.

* * *

Асар-адар (село на величие) - Чис. 34:4; И.Н. 15:3.

Адар, на запад от Кадис-варни и върху един рат между Ханаан и пустинята. Днес Аин-ел-Кудей-рат.

* * *

Асар-суал (село или ограда на чакалите)

Град в южна Юда. Даден за наследство на Симеон - И.Н. 15:28, 19:3; 1Лет. 4:28; отново населен след плена - Неем. 11:27. Повечето археолози смятат, че е заемал мястото на днешния Савее между Вирсавее и Молада. Развалините му са на една висока скала; една стена огражда това място и оправдава името му Асар (ограда).

* * *

Асарсуса (село на коне)

Симеонов град в южния предел на Юда - И.Н. 19:5; 1Лет. 4:31.

* * *

Асаф (събирач)

I. Знаменит певец и свирач по времето на Давид, и един от водачите на музиката в храма - 1Лет. 16:5, 25:1,2. Тази служба е наследствена в неговия род - Неем. 7:44, 11:22. Той се нарича още и гледач в 2Лет. 29:30. Неговото име се среща в заглавието на 12 Псалома (50, 73-83).
Виж Музика.

II. Летописец на цар Езекия - 4Цар. 18:18; Ис. 36:3.

III. Пазач на царското бранище при управлението на Артаксеркс - Неем. 2:8.

* * *

Асенафар

Когато Ездра нарича "велик и славен", и под заповедта на когото владенията на десетте племена се населиха от преселниците доведени оттатък реката Ефрат - 4Цар. 17:24; Езд. 4:10. Някои смятат, че той е същият Есарадон, а други Салманасар. Вероятно не е бил цар, а министър назначен от Асирийския цар за тази служба.

* * *

Асенеици

Ханаанско племе, което вероятно е обитавало местата близо до Ливанските планини - Бит. 10:17; 1Лет. 1:15.

* * *

Асенета

Дъщеря на Потифер - Илиополският жрец или княз. Дадена от Фараона на Йосиф за жена, за да увеличи честта и силата на големия му сан.
Майка на Ефрем и Манасий - Бит. 41:45, 46:20.

* * *

Асима

Божество почитано от Ематските мъже, които били заселени в Самария - 4Цар. 17:30.

* * *

Асир

Осмият син на Яков и втория на Зелфа - Бит. 30:13, 35:26. Когато израилтяните влезли в Ханаан, племето на Асир било пето по ред, което имало 53 400 души. Асировото наследство било покрай Приморието, като обхващало Ливан и Сидон на Север, Кармил и племето на Исахар на юг и Завулоновото и Нефталимовото на изток. То изобилствало с жито, вино, дървено масло и руди - Бит. 49:20; Вт. 33:24,25. Не е неизвестно каква площ е обхващало от Финикийското приморие - И.Н. 19:25,28, но Асировите синове не били в състояние да изгонят ханаанците и живели отчасти между тях - Съд. 1:31,32. За тях се споменава отчасти в историята на Давид - 1Лет. 12:36, и на Езекия - 2Лет. 30:11.

* * *

Асирия

Знаменита земя и държава, която е взела името си от Асур (втория син на Симеон), които се заселил в нея - Бит. 10:22. В Библията името Асирия, се употребява с три различни значения:

I. Асирия древна и собствена, се е намирала на изток от Тигър между Армения, Сусиана и Мидия. Изглежда, че е заемала шестте области споменати от Птоломей. Днес тази територия представлява Кюрдистан и Мосулския пашалък. Ниневия (столицата ѝ), била разположена в най-плодоносната от тези области. Думата Асирия в най-тесен смисъл, е означавала по него време само тази област.

II. В по-общ смисъл Асирия обозначава Асирийското царство, което е включвало Вавилония и Месопотамия, до Ефрат. Затова Исаия

употребява името на тази река, като, че ли иска да представи тази държава - Ис. 7:20, 8:7.

III. След опустошаването на Асирийската държава, името продължавало да се дава на онези земи, които били под нейното владение, а именно на Вавилония - 4Цар. 23:29; Ер. 2:18, и на Персия - Езд. 6:22, където Дарий е наречен Асирийски цар.

Древната история на Асирия е много неясна. Обаче от свещената история знаем, че тя е била силна държава. Израел е подчинен на един от нейните царе по времето на съдиите, и през царуването на царете му той се е страхувал непрекъснато от Асирийската мощ. Фул, Асирийския цар нападна Израил през царуването на Манаим. Теглат-феласар помогна на Ахаз против една съюзна войска събрана от Сирия и от 10те племена. Салманасар нападна Израил, победи Осия и го принуди да му плаща годишен данък. Осия, като искал да отхвърли робството, се опита да сключи съюз с Египет и отказал да плати данъка. Когато било известно на Израилския княз за това тайно намерение, Салманасар пак нападнал Израил и подчини Самария, окова царя и в окови и пресели жителите и в Мидия, и с това унищожи отделното царство на 10те племена. Трите племена заселени на изток от Йордан били вече заведени в Мидия от Теглат-феласар, когато той опустошил Израил, за да избави Ахаз и Юдиното царство. Сеннахирим, Асирийският цар дошъл в Юда със силна войска по времето на царуването на Езекия, но бил чудесно поразен. Есарадон - неговия син и наследник опустошил Юда по времето на Манасия и отвел победения владетел окован във вериги във Вавилон. След това Асирийската държава отслабнала за кратко време и последният и цар бил изнеженият Сарданапал - Чис. 24:22. Столицата и била една от най-прочутите в източният свят. Виж Ниневия. Накрая царството паднало в ръцете на мидяните, които го разделили с вавилонците.

* * *

Асирот

Едно място, на което израилтяните разпънали шатрите си, на разстояние пет дни път от Синайската планина - Чис. 11:35. Там останали повече от една седмица - Чис. 12гл., после отишли и

разположили стан в пустинята Фаран, близо до Ханаанските предели - Чис. 12:16, 13:26; Вт. 1:19-21.

* * *

Асис

Един проход, близо до Енгади, през който моавците и амонците възлязоха към бреговете на Мъртво море - 2Лет. 20:16. Още арабите минавали през този път.

* * *

Аскалон

Град в земята на филистимците, между Азот и Газа, на брега на Средиземно море. След смъртта на Исус Навиев, племето на Юда превзело Аскалон, но по-късно този град станал едно от 5те воеводства принадлежащи на филистимците - Съд. 1:18; 1Цар. 6:17. Един историк описва настоящето му състояние така: "Аскалон бе една от най-могъщите области на филистимците, но сега няма нито един жител отвъд стените му, и пророчеството на Захария е изпълнено: "Царя ще погине от Газа и Аскалон няма да се насели" - Зах. 9:5.

* * *

Асон

Морско пристанище в Мизия, срещу остров Лезбос на север. От тук Павел отплава за Митилин - Д.А. 20:13. Сега то е едно бедно село наречено Бейрам.

* * *

Асор

І. Главен град на север в Ханаан, в който цар Явин със съюзната си войска бил победен от Исус Навиев - И.Н. 11:1-13. Асор пак се въздигнал и до едно определено време управителите му угнетявали израилтяните, но след това бил покорен от Варак, укрепил се при

Соломон, и останал под властта на Израил до нашествието на Теглат-Феласар - И.Н. 19:36; Съд. 4:2; 3Цар. 9:15; 4Цар. 15:29. Асор не бил много далече от езерото Мером.

II. Област в Арабия, която била опустошена от Навуходоносор - Ер. 49:28-33. Тази област сега е неизвестна.

III. Градове на Юдиното и Вениаминовото потомство - И.Н. 15:23; Неем. 11:13.

* * *

Аспид (евр. Петен)

Вид змия, чиято отрова действа толкова бързо, че предизвиква смърт за няколко минути, без да може да бъде спасен ухапани. За нея се казва, че е много малка - не повече от една стъпка. Споменава се често от древните писатели, по неопределен начин, защото е невъзможно да се докаже точно какъв е бил видът и. За нея се споменава във Вт. 32:33; Йов 20:14,16; Пс. 58:4, 91:13; Ис. 11:8; Рим. 3:13. Един пътешественик казва, че пустинята на юг от Юда, изобилва и до днес с аспиди и други змии.

Видът змия, споменат в Бит. 49:17 под името аспид - Евр Шефифон, вероятно е рогатата змия.

* * *

Астарот-карнаим (двурогата Астарта) - Бит. 14:5

Или просто Астарот - Вт. 1:4. Град на Ог, царя на Васан, зад Йордан. Това име идва от богинята Астарта, жена украсена с полумесец или рога. Той бил в пределите на Манасиевото племе - И.Н. 13:31, и бил град на Левитите - 1Лет. 6:71. Още се наричал Веестера - И.Н. 21:27.

* * *

Астарта

Финикийска богиня - 4Цар. 23:13, поклонението на която било въведено и сред Израиляните и Филистимците - 1Цар. 7:3, 31:10; 3Цар. 11:5,33. Споменава се заедно с Ваал - Съд. 2:13, 10:6; 1Цар. 7:4, 12:10. Друго еврейско име за същата богиня е Ашера. Виж Ашера.

И двете Еврейски имена когато са употребени в множествено число често означават изображения или изтукани на Астарта, за които се казва, че са били издигнати и след това съборени. При поклонението на Астарта е имало много безсрамна развратност. Проституиращите и от двата пола са се считали като посветени на нея. Виж 4Цар. 23:7. Сравни Лев. 19:29 и Вт. 23:18.

Както Ваал или Вил в астрологията на Изток означава, мъжката звезда на щастието сиреч планетата Юпитер, така и Астарта означава женската звезда на щастието, сиреч планетата Венера. Колкото за мнението, че Ваал означава Слънцето, а Астарта Луната - виж Ваал. Сравни с Ер. 7:18, 11:13, 44:17,18; Ез. 16гл.

* * *

Астин

Персийска царица, която бе напусната от мъжа си Асуир (Ксеркс), защото отказала да се покаже разбулена пред пируващите - Ест. 1гл.

* * *

Астролози. Виж Мъдреци и Вражари.

* * *

Астрономия. Виж Звездословие.

* * *

Асуир

Царска титла (название) обща за много Мидийски и Персийски царе споменати в Писанието.

I. Бащата на Дарий Мидянинът - Дан. 9:1. Най-вероятното твърдение е, че името тук означава Астиага - дядо на Кир. Виж Дарий I.

II. Споменат в Ездра - Езд. 4:6. Син и наследник на Кир, вероятно Камбиз, който царувал седем и половина години от 529 преди Р.Х.

III. Съпругът на Естир, твърде вероятно Ксеркс. Другите персийски царе са споменати в Писанието със собствените им имена или поне точно означени, но Ксеркс не се споменава освен под това име. Новите изследвания показват, че еврейската дума за Асуир лесно се образува от персийското име Ксеркс, понеже последното е променено в гръцкия език. Виж Естир.

* * *

Асфалтско езеро. Виж Мъртво море (Море III).

* * *

Асфеназ

Началник над скопците на цар Навуходоносор, който имаше грижа за Данаил и за тримата му млади другари, и който се съгласи, не без опасност да им покаже милост - Дан. 1:3-18.

* * *

Асханаз

Син на Гомер и внук на Яфет - Бит. 10:3. Земята, която била населявана от потомците му се споменава в Еремия - Ер. 51:27, заедно с Мини и Арарат, области в Армения.

* * *

Атад

Ханаанец, на чието гumno бил оплакан Яков при смъртта му, когато го носели от Египет за Хеврон - Бит. 50:10,11. Виж Авел-мисраим.

* * *

Аталиа

Морско пристанище в Памфилия при устието на река Катаракт, посетено от Павел и Варнава когато отивали от Пергия в Антиохия - Д.А. 14:25. И до днес има много развалини в околностите на Аталиа.

* * *

Атарот

Това име се среща на няколко места в Писанието. Едно в племето на Юда - 1Лет. 2:54, едно или две в Ефрем - И.Н. 16:5,7, 18:13, и едно или две в Гад - Чис. 32:3,34,35. Робинсон намерил следи на едно от тези в Ефрем, върху един висок хълм около 6 мили на северозапад от Ветил.

* * *

Атина (град на Минерва)

Главният град на Атика в Гърция; положен в Саронитският залив, на 46 мили източно от Коринт, и около 5 мили от приморието. Градът бил разположен в едно поле, което достигало до морето на югозапад, където имало 3 пристанища, входът на които бил ограден с дълги и широки стени. Много скалисти хълмове се издигат върху полето, от които най-големият носи името Акрополис. Около него бил разположен градът, и повечето от зданията имали изглед към морето. Върхът на хълма бил почти равен, около 800 крака дълъг и 400 широк. Единственият път за Акрополис бил през Пропилея (една великолепно порта от западната страна), до която имало два храма украсени с изкусни статуи и картини. От тези изящни порти започвали мраморни стъпала, които водели до върха на хълма, върху който били издигнати храмовете на божествата - закрилници на Атина. На лявата страна се намирал храмът на Палада (Минерва), считана за покровителка на града. Под същия покрив бил храмът на Нептун. На отвореното място, върху едно високо подножие стояла бронзовата статуя на Минерва, която била висока 70 крака. На дясната страна се издигал Партенон - славата на Атина, най-великото постижение на гръцката архитектура. От която и страна да идвал някой пътник, първото нещо което виждал

бил Партенон, който издигал високия си връх над града. Развалините му, запазили своята величественост и до днес са първото нещо, което прави впечатление на чужденците. Той бил в Дорийски стил, построен от бял мрамор и бил около 100 крака широк, 266 крака дълъг и 70 висок. Там имало двоен ред от стълбове пред двете лица и по един ред покрай другите две страни. Горната част на западната страна на храма била изваяна много красиво и на нея имало изрисувано едно тържествено шествие в чест на Минерва. Отвътре храмът имал една статуя на Минерва от Фидия, прочута с изящната си красота. Тя била направена от злато и от слонова кост и била почти 40 стъпки висока. Богинята била изобразена права, покрита с щита си, държаща в едната си ръка едно копие, а в другата предмет символизиращ победа. При подножието на Акрополис, на едната страна се намирало музикалното здание и театърът на Бакхуса. На другата страна бил Пританион, където началниците на града и най-заслужилите граждани се хранели на една трапеза за сметка на обществото. Един малък дол разделял Акрополис и хълмът, върху който съдилището Ареопаг провеждало своите заседания. Той също отделял Ареопагът от Пникса - малко хълмче където се провеждали общи народни събори. Тук е мястото където знаменитите витии изричали думите си пред множеството събрани хора. То е изсечено в скалата. Не далеч от това място се намирал агора или пазарът - Д.А 17:17, четвъртито обширно пространство оградено отвсякъде със стари здания: олтари, светилища, храмове, някои от които били много пищни. Великият град бил прочут и с войнствените си дарби, любовта към науката, красноречието и учтивостта на жителите си.

Атина била люлката на древната цивилизация. Философските и школи били най-именитите в целия свят. Нейните деятели и водачи и до сега не са надминати по изкуство и изящност.

Около 52г. след Р.Х. апостол Павел отишъл там и въпреки, че бил сам между гордите Атински мъдреци, проповядвал с голям успех за Христос и за великото му възкресение - Д.А. 17:15-34. Виж Ареопаг.

* * *

Ауран - Ез. 47:16

Така се наричало едно окръжие, което първо се намирало на юг от Дамаск и на изток от Тивериадското езеро, а след това се разширило още по на юг и на изток. В Римско време било наречено Ауранитис. Развалините на много градове с гръцки надписи са разпръснати днес по Ауранската земя.

* * *

Афарсахци - Езд. 4:9, 5:6

Споменати между езическите поданици на асирийския цар, преселени в Самария. Афарсяните споменати също в Ездра - Езд. 4:9, се считат от някои тълкуватели за персиани.

* * *

Афек (сила)

I. Град в Ливан назначен за племето на Асир - И.Н. 13:4, 19:30, но не подчинен - Съд. 1:31. И до сега се намира в планината Ливан, наречен Афка.

II. Град на Исахаровото племе в долът на Израел, забележителен с боевете с Филистимците - 1Цар. 4:1, 29:1.

III. Град на 5мили източно от Галилейското езеро, стените на който паднали върху 27 000 сирийци при управлението на Венадад, след поражението му от Израеляните - 3Цар. 20:26-34.

* * *

Ахаав

I. Седмият цар на десетте Израилеви племена, който наследи баща си Амрий през 918г. преди Р.Х., и царува 22 години. Жена му се казвала Езавел, дъщеря на Етваал, Тирския цар. Тя била властолюбива и пристрастна идолопоклонничка, чрез чието влияние поклонението на Ваал и на Астарта било въведено в Израил. Ахаав съградил в Самария храм на Ваал и издигнал идоли на Ваал и на Астарта. Идолопоклонството и злината се увеличавали твърде много и царят

"направи повече, за да прогонва Господа, отколкото всичките царе, които били преди него". Поради това отстъпление, Бог изпрати тригодишна суша и глад. След това на планината Кармил осъди идолопоклонството чрез огън от небето и чрез погубването на 450 Ваалови пророци. Около 6 години по-късно, Венадад, Сирийският цар, нападна Израил с една голяма войска, но бил тотално разбит. Следващата година била още по-злополучна, защото Ахаав го пленил. Но скоро след това, той го пуснал и с това нанесъл върху себе си Божия гняв. Без да се вслушва в съветите и да гледа на Божията милост, Ахаав продължавал да върши грехове и най-после след убиването на Навутей, неговите престъпления и гнусни идолослужения станали толкова много, че Бог изпратил пророк Илия да обяви наказанията върху него и върху потомството му. Тези наказания обаче били отложени отчасти поради неговото смиряване, което било смиряване само за пред хората. След това, като отишъл с Йосафат, Юдовия цар, да превземе пак Рамот-Галаад от Сирийците, се обединил с тях без да се съобразява със забраната на Йеова, бил убит и кучета излизали кръвта му при кладенеца на Самария - 3Цар 16:29-22:40.

II. Лъжлив пророк, който измами Израилтяните във Вавилон, и когото вавилонският цар умъртвил, като го хвърли в огън. Това негово страшно наказание било предречено от Бога чрез пророк Еремия - Ер. 29:21,22.

* * *

Ахаз

Син на Йотам и единадесетия цар на Юда. Възкачил се на престола на 20 годишна възраст, и царувал 16 години - 4Цар. 16:2,20, от 742г. преди Р.Х. Отличавал се с идолопоклонство и презиране на истинския Бог. Против него са изречени много от пророчествата на Исаия - Ис. 7гл.. Превел децата си през огъня на идолите. Поставил сирийски богове в Ерусалим. Променил храма според сирийския образец и даже го затворил, за да не функционира. С това, след като се лишил от помощта на Йеова, бил разбит в боевете с Фекей и Расин. Едомците се опълчили срещу него, а Филистимците постоянно заплашвали границите му. Той се отвърнал още повече от Бога в своето нещастие и потърсил помощ от Теглат-Феласар, асирийския цар. Тази злочеста постъпка го направила поданик на Теглат-Феласар. Ахаз изпаднал в голяма бедност, за да се откупи от асирийците. Предал се още повече

на идолопоклонство, и когато умрял в нечестие на 36години, народът не пожелал да бъде погребан при царете, неговите предшественици - 2Лет. 28гл.

* * *

Ахаия

В Новия Завет названието се употребява, за да обозначи цялата територия на Гърция, на юг от Македония, в която се включва Пелопонес или Морея и една част на север от Коринтския залив - Д.А. 18:12, 19:21; 2Кор. 11:10. В частност Ахаия обаче е била една Гръцка област, на която Коринт е била столица и е обхващала северната част на Пелопонес. Виж Гърция.

* * *

Ахан

Син на Хармия, който не послушал строгата забрана на Господа и откраднал някои неща от пляката при Ерихон, която била осъдена на изстребление. Това нанесло проклятие и поражение на народа. Ахан бил открит чрез жребий и убит с камъни с цялото си семейство в дола Ахор, на север от Ерихон - И.Н. 6:18, 7:1-26. Той е наречен Ахар в 1Лет. 2:7.

* * *

Ахар. Виж Ахан.

* * *

Ахат или Агат

Скъпоценен камък, за който се казва, че носи името си от реката Ахат в Сицилия, където се е намирал в големи количества. От него има много видове, които се срещат в Индия, в различни страни на Европа и в нос Добра Надежда. Те са полупрозрачни и често биват изцяло покрити с жилки и облачета, и представят в прекрасен малък вид изображението на много естествени неща. Ахатът бил втория камък в третия ред на нагръдникът на първосвещеника - Из. 28:19, 39:12.

* * *

Ахзив

Град на Асир, от който обаче евреите не могли да изгонят Ханаанците - Съд. 1:31. След това бил наречен от гърците Екдипа, и сега се нарича Зив. Намирал се върху крайморието на 10 мили северно от Акр.

* * *

Ахикам

Изпратен от Йосия до пророчицата Олда, когато книгата на закона била намерена в храма - 4Цар. 22:14. Той се отнесъл благосклонно към пророк Еремия - Ер. 26:24, 39:14.

* * *

Ахимаас

Син и наследник на Садок. Първосвещеник по времето на Соломон. През царуването на Давид, той му открил тайните намерения на Авесалом и на съветниците му за въстанието - 2Цар. 17:15-21. Известил го за поражението и смъртта на Авесалом - 2Цар. 18гл.

* * *

Ахиман

I. Исполин, син на Енак в Хеврон по времето на Изхода - Чис. 13:22. Халев го изгонил заедно с братята му от Хеврон - И.Н. 15:14.

II. Левит, вратар в храма - 1Лет. 9:17.

* * *

Ахимелех

I. Син на Ахитов и брат на Ахия, когото той наследил в първосвещенството. Обаче някои предполагат, че и двете имена принадлежали на едно и също лице. По времето на неговото свещенство скинията се намирала в Ноб, където Ахимелех живеел с много свещеници. Тук той приел Давид когато бягал от Саул и му дал хлябовете и меча на Голиат. Когато Саул разбрал това от Доик - едомецът, си помислил, че това е предателство. Чрез ръката на този идолопоклоннически и злобен странник, той умъртвил Ахимелех и 85 други свещеници на Йеова - 1Цар 22гл., едно престъпление, което било достатъчно, за да изгуби престола си и Божията милост.

II. Наречен и Авимелех - 1Лет. 18:16, вероятно също както и Авиатър - 1Лет. 24:3,6,31.

* * *

Ахиноам

I. Дъщеря на Ахимаас и жена на Саул - 1Цар. 14:50.

II. Израелка, жена на Давид и майка на Амнон. Тя била пленена от амаличаните в Сиклаг - 1Цар. 30:5, но Давид я освободил от ръцете им и тя го придружила в Хеврон - 2Цар. 2:2, 3:2.

* * *

Ахио

Син на Авинадав, който вървял пред Божия ковчег по пътя за Ерусалим от бащиния си дом - 2Цар. 6:3-7. Виж Оза.

* * *

Ахитов

I. Внук Илиев и син на Финес, чието място той наследил в първосвещенството след смъртта на Илия, понеже Финес бил умъртвен в битка - 1116г. преди Р.Х. - 1Цар. 4:11.

II. Син Амариев и баща на Садок - 2Цар. 8:17; 1Лет. 6:8.

* * *

Ахитофел

Гилонец. Отначало един от най-искрените и близки приятели на Давид, но по време на въстанието на Авесалом, той взел неговата страна и станал един от най-големите неприятели на Давид. Когато бил унижен за това, че Авесалом не послушал мъдрия му съвет и когато видял края на въстанието, той се обесил - 2Цар. 15:12, 17гл.; Пс. 55:12:14. Ахитофел явно е бил дядо на Витсавее - 2Цар. 23:34, сравнено с 2Цар. 11:3.

* * *

Ахия

I. Син на Ахитов и първосвещеник по време на царуването на Саул - 1Цар. 14:3. Той вероятно е бил брат на наследника му Ахимелех, убит от Саул - 1Цар. 22:9. Но може би е същият Ахимелех, защото тези две имена имат подобно значение.

II. Пророк и летописец по времето на Соломон и на Еровоам - 3Цар. 11:29; 2Лет. 9:29. За него се предполага, че е говорил в името Божие на Соломон когато съграждал храма - 3Цар. 6:11, и пак след като паднал в грех - 3Цар. 11:11. Известил на Еровоам за отделянето на Израил от Юда и за основаването на неговия дом, чието разорение предсказал малко по-късно - 3Цар. 14:1-14.

* * *

Ахмета - Езд. 6:2

Предполага се, че означава Екватана - град на Мидите, който не е бил по-малък, от който и да било град на Изток, освен от Вавилон и Ниневия. Той е бил заобиколен от 7 стени с различна големина и оцветяване и е бил лятното жилище на Персийските царе след Кир. Пътешественици предполагат, че Ахмета е днешният град Хамадан, в който и до днес живеят много евреи, и където се предполага, че се намира гроба на Мардохей и на Естир.

* * *

Ахор (смущение)

Дол на север от Ерихон. Може би е наречен с това име от смущенията, които били причинени от греха на Ахана, който бил убит на това място - И.Н. 7:26. Пророците споменават за Ахор с обещания за надежда и радост във времето на Спасителя - Ис. 65:10 ; Ос. 2:15.

* * *

Ахса

Дъщеря на Халев, омъжена за братовчед си Готониил, като награда за това, че превзел град Девир - И.Н. 13:15-17; Съд. 1:12,13.

* * *

Ахсаф

Царски град на Ханаанците - И.Н. 11:1, превзет от Исус Навиев и по-късно даден на Асировото племе - И.Н. 12:20; 19:25.

* * *

Ашера

Името на Финикийска богиня, която се предполага, че е била или богинята - Фортуна (богиня на щастието), тъй като името и идва от думата ашер (щастлив), или това е същата Астарта. Виж Астарта. Името често се използва в мн. ч. и показва различните образи на Ашера или различните видове, които е приемала на различните места. Ашера и Астарта се споменават във връзка с Ваал - Съд. 3:7, 6:25; 3Цар. 18:18,19. Сравни Съд. 2:13, 10:6. Виж Ваал. Нечестивият цар Манасий, поставил образ на Ашера в Ерусалимския храм - 4Цар. 21:7, който образ благочестивия му внук Йосия премахнал - 4Цар. 23:6.

Образите на Ашера били дървени. Ето защо в Съд. 6:25,30; 4Цар. 23:14 се среща думата изсече.

* * *

Багрено

В Стария Завет се споменава два вида багрено:

I. Аргаман. В нашата Библия думата е преведена "багрено" и означава вид червена боя, която се добива от мида по бреговете на Средиземно море.

II. Техелет. В Българския превод думата е преведена "синьо" и представлявала синкаво-багрена боя добивана от друг вид миди. Тези два вида бои: багрено и червено, евреите са считали за святи; и втория вид те употребявали за първосвещеническия ефод, за опони, ивици и др. - Из. 26:1,4,31,36, 28:31; Чис. 4:6-12, 15:38.

По онова време багреници са носили Римските царе и началниците на управлението; Нерон заповядал да се наказва със смърт всеки негов поданик, който би дръзнал да носи такива дрехи. Спасителят е бил облечен в багрена дреха, за да му се присмеят с титлата "Цар Юдейски" - Йн. 19:2,5. Сравни: Съд. 8:26; Ест. 8:15; Пр. 31:22; Дан. 5:7; Лк. 16:19. Мойсей използвал много червена и багрена вълна за скинията, и за украшенията на първосвещеника - Из. 25:4, 26:1,31,36, 39:1; 2Лет. 3:14. Вавилонците обличали идолите си в багрени и сини дрехи - Ер. 10:9; Ез. 23:15, 27:7,16.

* * *

Бадем. Виж Мигдал.

* * *

Балсамиране

Египетските жители са балсамирали мъртвите тела. Хората, които извършвали балсамирането се считали за свещенослужители. Те изваждали мозъкът на мъртвото тяло през ноздрите с една желязна кука, и напълвали лобът със затегателни билки. Също така изваждали всички вътрешности, освен сърцето и бъбреците, измивали ги с

финиково вино и пак ги намествали, като допълвали празните места с укрепителни билки. Тялото мажели повторно с кедрово масло, смирна, тарчин и др., в продължение на 30 дни, след което го поставяли в нитро за около 40 дни. Чрез този процес мъртвото тяло се запазвало цяло и се съхранявал неговият изглед като приживе. В Бит. 50:2,3, Мойсей казва, че четиресет дни се изпълнили за балсамирането на Яков, от което става ясно, че той не смята първите тридесет дни, но Яков плакал в Египет седемдесет дни. След седемдесет дни изваждали тялото от нитрото, измивали го, обвързвали го с дълги връзки, потапяли го в смирна, и най-накрая го засмолявали. Тогава го предавали на роднините му, които го заключвали в ковчег, и го държали в къщите си, или го поставяли в гроб. Много мумии (балсамирани тела) все още се намират в Египетските гробници, където са били положени преди две-три хиляди години. Телата на бедните се балсамирани със зифт, защото по-този начин балсамирането е излизало по-евтино.

Евреите не са били толкова вещи в балсамирането, както египтяните. Те са обвивали мъртвото тяло с ленени подвяски, и са го посипвали със смирна и алой и други благоуханни вещества. Тялото на Исус Христос е било балсамирано по еврейския начин от Йосиф и Никодим, но двете Марии и техните приятелки не знаели това, и отишли на гроба, за да го балсамират - Йн. 19:38-40. В общи линии евреите не са балсамирани мъртъвците си.

* * *

Басня

Безосновна приказка, измислица. Легендите на езичниците и голяма част от преданията на евреите са били не само баснословни, но и безполезни и вредни - 2Пет. 1:16; 1Тим. 4:7; Тит 1:14.

* * *

Бделий. Виж Вделион.

* * *

Бедност. Виж Сироммах.

* * *

Бедро

Начин на заклеване, който се споменава в Бит. 24:2-9, 47:29-31. Това е доказателство, че този който се кълне се задължава да се подчинява. Ангелът, който изкълчил бедрото на Яков, за да покаже, че могъществото на Яков е чрез вяра и молитва, а не чрез сила, е описано в Бит. 32:25-31. Ударението върху бедрото показва разкаяние и печал - Ер. 31:19; Ез. 21:12. Войниците, които си служели с дясната ръка са носили мечовете си на лявото бедро - Съд. 3:15-21; Пс.45:3; П.П. 3:8, подобно те носели имената и титлите си на щитовете си, и на мечовете си, или на дрехата, която е покривала бедрото - Отк. 19:16. "Пищял и бедро" - Съд. 15:8, явно означава свършено и неизцелимо.

* * *

Безбрачие. Виж Скопец.

* * *

Бездна. Виж Дълбина.

* * *

Безсмъртие

Безсмъртието в пълния смисъл на думата, принадлежи само и единствено на Бога, "който сам притежава безсмъртие" - 1Тим. 6:16. При хората, то е зависимо от волята на Бога. Безсмъртието на душата е доказано от някои, чрез безграничните желания и способности, за заслугите или за бъдеща награда или наказание. Обаче всички доказателства са незадоволителни без свидетелството на Св. Писание. Христос "осия живот и безсмъртие чрез благовестието" - 2Тим. 1:10. Безсмъртното блаженство на християните, заедно с възкресението на телата им е плод от съединението им с Христа - Йн. 14:19. Вечната мъка за нечестивите и грешните върви успоредно с вечния живот за спасените - Мт. 25:46.

* * *

Безплодие. Виж Яловост.

* * *

Безумен

В Св. Писание думата е описание на човек, който не мисли и не постъпва мъдро, т.е. не върви по Божиите заповеди и наставления, които се основават на Божиата премъдрост. Следователно "безумен" е нечестивец, неприятел или такъв, който не се съобразява с Божието Слово - Пс. 14:1; Пр. 19:1. Думата безумие се употребява вместо нечестие - 2Цар. 13:12,13; Пс. 38:5, безумни похоти вместо нечестиви похоти, и пр. Безумен разговор и безумни въпроси са празни и безполезни приказки - 2Тим. 2:23.

* * *

Белач (валявичар, тепавичар)

На преображение Христово, дрехите на Исус станали толкова бели "каквито никой белач на земята не може така да избели." - Мк. 9:3. Още може да се прочете за сапуна на тепавичаря в Мал. 3:2.

* * *

Белег на власт

За употребата на тази дума в 1Кор. 11:10, виж Було.

* * *

Берия

Град в Македония, близо до Пелла, на югозапад и близо до планината Бермий. По-късно бил наречен Иринопол, а сега турците го наричат Бур; други го наричат Кара-Верия. Тук Павел е проповядвал евангелието с успех. Безпристрастните беряни проверявали учението му според Писанията на Стария Завет, и мнозина от тях повярвали - Д.А. 17:10,14, 20:4.

* * *

Бесозапитвачка (запитвач на зли духове)

Най-доброто тълкование на тази дума в Библията, се дава в разказа за Ендорската бесозапитвачка. Тя била известна като бесозапитвачка, и уж можела да извиква душите на умрелите от духовния свят, и да разговаря с тях. От това е явно, че главната черта на бесозапитването, било мнимо общение с бесовете и духовете на умрелите. В това отношение то е еднакво със сегашното чародейство, и всяко осъждение произнесено против бесозапитването в Библията, също така се отнася за днешното чародейство, и всяко подобно общение с духове и бесове.

Към бесозапитването, старите бесозапитвачи прибавяли и баене, и гадаене, и претендирали, че могат да управляват тайните сили на природата, небесните тела и пр. За да скрият привидното си общение с духовете, те употребявали билки, кадене, химични познания и всякаква друга тайнствена хитрост, която би могла да заблуди или вдъхне страх в суеверните. Хитростите им са сходни с онези, които са забранени във Вт. 18:10,11, "да не се намира между тебе никой, който да прекарва сина си или дъщеря си през огън, никой чародей, астролог, гадател, омаятел, никой баяч, запитвач на зли духове, врач, или запитвач на мъртвите". От тези стихове се вижда, че както днес така и по времето на Мойсей са съществували всякакъв вид суеверия. Тези, които са запознати с културата на днешните Сирия и Арабия, ни информират, че стари и млади от всички народности вярват в силата на "лоши очи", на магии, уроки, амулети, и изгонване на бесове; и че тези суеверия упражняват свръхестествено влияние върху източния живот. Даже днешният месмеризъм (животински магнетизъм) има съответствието си с тъмните магьоснически умения на Изток, което като други съществуващи суеверия се е практикувало от незапомнени времена.

Такива глупости и суеверия са строго забранени от Библията, и според Еврейският закон много от тях се наказвали със смърт. Всички те са идолопоклоннически (нямат връзка с истинския Бог), и търсят помощ от други източници. Колкото повече хората не уповават на Всемогъщия, и не се покоряват разумно и от сърце на волята Му, толкова повече тези суеверия вземат връх. Онзи, който се бои от Бога, не трябва от нищо

друго да се бои, а не като Саул, който като бягаше от Бога не намери отникъде помощ и утеха. Виж. Ендор и Магьосник.

* * *

Библейски езици. Виж Език.

* * *

Библия

Тази дума означава Книгата, тоест най-добрата книга, Книга на книгите. Тя се нарича още Писанието или Писанията. Обхваща Стария и Новия Завет - Из. 24:7; Мт. 26:28. По-голямата част от Стария Завет е писан на еврейски език, и е бил Библията на древната Еврейска църква. Само няколко глави от Данаил и Ездра са написани от Данаил и Ездра на халдейски език. Новият Завет е написан на гръцки език, езикът, който се е говорил най-много, и е бил разпространен в Юдея и околностите ѝ, когато Евангелието се е проповядвало за първи път. Християните трябва да вярват и прилагат цялата Библия, а не само Новия Завет, въпреки че той има особена стойност, като разказва за историята и проповядването на Божествения Изкупител, и Неговите святи заповеди. Това, че Бог е дал вдъхновените Писания на нас хората на езиците, които се разбират от всички, доказва, че Той иска те да се четат не само от учените, но и от всички хора на собствения им говорим език. За изучаването и тълкуването на Библията, виж Тълкувание.

Старият Завет съдържа 39 книги. Йосиф и църковните отци споменават едно разделение на 22 книги, които съответстват на 22 букви от Еврейската азбука. Евреите са разделили книгите на Стария Завет на три части: Законът, Пророците, и Писанията т. е. Св. Писания. Законът съдържа 5-те книги на Моисей. Те са разделени на отделни глави, за да могат всичките глави да се прочитат веднъж в годината в синагогите им. Втората част, Пророците е разделена на по-първите пророци, именно на историческите книги на Исус Навин, Съдите и на Царете; и на по-последните т.е. на собствените пророци с изключение на книгата Данаил. По-последните пророци още веднъж са разделени на по-велики: Исаия, Еремия (без да включва Плачът на Еремия) и Езекил; и на по-малки - дванадесетте малки пророци. Избрани части от по-първите и от по-последните пророци се четели в синагогите заедно с части от

Законът; обаче те не обхващали целостта на пророците, и подреждането им се различавало в зависимост от разделението на евреите. Св. Писание обхваща всичките останали книги на Стария Завет, а именно (според Масоредското разпределяне): Псалмите, Притчите, Йов, Песен на Песните, Рут, Плачът на Еремия, Екlesiаст, Естир, Данаил, Ездра, Неемия и Летописите. В сегашното подреждане на Старозаветните книги, историческите книги са поставени на първо място, следват молитствените и поучителните, след това пророческите. Евреите предоставили на Ездра честта да подреди и допълни Старозаветните книги. Новозаветните писания са били приети всяко едно по отделно от ръцете на апостолите, и са били като техни вдъхновени съчинения, постепенно събирани в един том, а всички останали били изключени.

Разделението на глави и стихове е станало в по-нови времена, въпреки че има доказателства за разделение на параграфи или кратки пасажии от по-древно време. Сегашното разделение на главите вероятно е било направено от кардинал Хюго около 1240г. Разделението на стихове в Стария Завет е станало през 1450г. Съвременното подреждане на Новия Завет на стихове, е станало през 1551г. в латински превод. През 1555г. разделянето на Стария Завет на стихове е било променено и довършено в същия превод. Целта на разделението на стихове е било направено повече за по-лесно намиране на това, което се търси, отколкото на изясняване на значението. На него не трябва да се обръща особено внимание при четенето, за да може да се разбере истинският смисъл, защото не винаги то съответства на мисълта на автора.

* * *

Бикове

Бикове от Васан, които обикновено пускали на обилна паша, от което често се развилнявали. На тях са оприличени силни, свирепи и многочислени неприятели - Пс. 22:14, 68:30; Ис. 34:7. Виж Вол.

* * *

Бирник. Виж Митар.

* * *

Бисери

Още от древно време бисерите са били между най-ценните предмети-Отк.17:4, и били високо оценявани като украшение за жени. Техният скромнен блясък и сега очарова Източните народи, и един накит от бисери е любимото украшение за Източните царе. Небесното царство се сравнява със скъпоценен бисер, многократно превъзхождащ всички други бисери, за който търговецът на бисери продава всичко, което има, за да го закупи, като знае, че за него ще получи най-изгодна цена - Мт. 13:45,46. Небесните порти също се състоят от бисери, като всяка една от портите е направена от един бисер - Отк. 21:21. Спасителят заръчва на апостолите да не хвърлят бисерите си на свинете - Мт. 7:6, т.е. да не излагат скъпоценните истини на Евангелието, когато не е необходимо пред всички, които ги отхвърлят с презрение и лютост.

Бисерите представляват бяло или светложълто лъскаво зърно, което се образува в черупките на един вид миди в Персийския залив, покрай бреговете на Цейлон, Яв, Суматра и пр., и по-малко се срещат в други места на двете полукълба. Бисероносната мида расте на купове по канарите в дълбоките води, и може да се изважда само от опитни ловци (дългачи), и то само през определени седмици, когато времето е тихо. От самата черупка на мидите се получава така нареченият седеф.

* * *

Битие

Първата книга от Стария Завет, наречена по този начин от седемдесетте преводачи. Приема се, че Мойсей е автора на тази книга, и се предполага, че е била написана след даването на Божия закон на Синайските планини. Достоверността ѝ се потвърждава от неоспорими доказателства, и в Св. Писание се споменава 33 пъти като боговдъхновена книга. Историята, която се разказва в книгата Битие обхваща период най-малко от около 2369 години. В нея се описва сътворението на света, първото състояние и грехопадение на Адам и Ева, животът на Адам и Ева, и на потомците им, нравствено-религиозното състояние на света, и началото на занаятите, родословията заедно с живота и смъртта на патриарсите до Ной,

всеобщото грехопадение на човешкия род, вселенският потоп и оцеляването на Ной и семейството му в ковчега, историята на Ной и семейството му след потопа, размножаването на хората по земята, и разделянето ѝ между Ноевите синове; Вавилонското стълпотворение, размесването на езиците, разпръсването на хората по земята, животът на Аврам, Исак, Яков и Йосиф.

Както и останалите книги от Св. Писание, така и книгата Битие е била написана по Божие вдъхновение. Освен това, много от нещата описани в книгата вече са били известни между евреите. Историята за Аврам може би се е предавала от патриарх на патриарх, чак до Мойсей, а може би и той самия е имал някои стари записки. Книгата Битие поставя основата за следващите книги в Библията; и това е безценно за историята на Земята, на човечеството, и на религията.

* * *

Бич

Наказанието с бич, е било обикновено между евреите. Самият Спасител е бил подложен на тези варварски и позорни мъки - Йн. 19:1. Мойсей пише във Второзаконие - Вт. 25:1-3, че ударите с камшик не трябва да надвишават четирдесет. По-късно с цел евреите да не се увличат да удрят повече от четиридесет пъти, установили тридесет и девет удара или тридесет удара с тривървест бич. Апостол Павел във 2Кор. 11:24, ни известява, че по различни времена евреите са го удряли с камшик пет пъти по тридесет и девет удара, а в следващия стих споменава, че наказанието с тояга е било различно от наказанието с бич, тъй като в 25 стих казва "три пъти бях бит с тояги". Няма съмнение, че наказанието с тояга се е прилагало по заповед на Римските чиновници. Павел, като Римски гражданин не е трябвало да бъде наказван по този начин, защото според Римския закон наказанието с тояги се е прилагало само към роби и странници. Виж Д.А. 16:22,37, 22:25-29.

* * *

Благовестител (евангелист)

Човек, който известява благи вести с проповед или писмено.
Благовестителите от първите векове на Християнството не са

принадлежали към особени църкви, но са проповядвали навсякъде, където Св. Дух ги е завеждал - Еф. 4:11. Филип е бил благовестител - Д.А. 21:8. Тимотей приел увещанието "извърши делото на благовестител"- 2Тим. 4:5. Ние наричаме Матей, Марк, Лука и Йоан "евангелисти", защото те са авторите на четирите евангелия, които съобщават на целия свят благата вест за вечно спасение.

* * *

Благодат (благоволение, милост)

Божествената благодат е любовта и милостта, които даром и незаслужено Бог дава на грешните в спасението им чрез Исус Христос - Ин. 1:17, 3:16; Рим. 3:24-26. Хората чрез Бога намират опрощение на греховете си само по благодат, чрез изкупителната кръв на Господ Исус Христос.

Божията благодат е източникът, от който идва цялото спасение - Рим. 11:6; 2Тим. 1:9. Благодатта на нашия Господ Исус Христос, и тази на Святия Дух са неотменими части на благодатта на Отец. Благодатта на хората, или истинната святост - 2Пет. 3:18, са капки от изворът на божествената благодат.

* * *

Благословение

Благословиението се отнася, и към Бога, и към хората. Когато Бог благославя, Той действа така, че да направи благословиението си действително. Божиите благословения са духовни или светски, телесни или умствени, но те действително дават доброто, което съдържат - Чис. 6:23-27. Благословенията на хората към други хора, освен ако те са боговдъхновени предсказания, както в Бит. 49:28; Вт.33, са само добри пожелания, и един вид молитва към Творецът на всичко добро, за тяхното благополучие. Благословение от страна на човека към Бога, е едно дело на благодарност за неговите добрини - Пс. 103:1, или по-точно за онази особена добрина, която в това време причинява благославянето: като храна, за която се отдава благодарност на Бога, или за някое друго добро - 1Кор. 10:16.

* * *

Благоухание

Сладка и приятна миризма. Жертвоприношенията на Ной и на Христос бяха приятни Богу, както уханието от приятно ухаещ тамян е приятно на човека - Бит. 8:21; Еф. 5:2. Главното ухане, т.е. съдържание на апостолското учение е било Христос разпнат; и това тяхно учение се е посрещало радостно от едни за вечен живот, а отхвърляно от други за тежко осъждение - 2Кор. 2:15,16.

* * *

Блудница

Развратна жена - Пр.29:3. В преносно значение блудницата е образ на идолослужителни народи и градове - Ис. 1:21; Ез. 16; Н-м 3:4. При юдеите блудстващите били повечето жени от други народи. Те били предадени на идолослужение, и скандалното им поведение било един обряд в идолопоклонническата им служба - Чис. 25:1-5; Ос. 4:44. Тази съблазън е била забранена на Божиите хора - Вт. 23:18.

* * *

Блудство

Думата се използва в Св. Писание, не само за нечистия грях между несемейни, но също описва идолослужение и всякакъв вид мерзост пред Бога. В Ез. 16гл., Еврейската църква се представя като млада девица, която пораства и се омъжва според завета за Йеова. Когато тя нарушава този завет, като се покланя на идолите, пророците праведно я изобличават като блудница и прелюбодейка - Ер. 2:20, 3:8,9; Ос. 3:1. Блудство и прелюбодейство понякога се употребяват като взаимозаменяеми. Виж Прелюбодейство. И Старият, и Новият Завет осъждат, както телесните, така и духовните нечистоти.

* * *

Блюдо

Голям, плитък съд - Чис. 7:13; Мт. 14:8.

* * *

Бог

Това име се дава на предвечното Същество, Създателят на света, Мiroдържецът, пред Когото ние сме длъжни да се прекланяме за всемогъществото Му, и мъдростта Му. Юдейското име на истинския Бог е Йеова, и означава Който е. В Из. 3:14, Бог отговаря на Мойсей, когато Го пита, как Му е името, "Аз съм Оня, Който съм"; което означава, или "аз съм, който съм, или какъвто съм". И в единия и в другия случай, тези думи говорят за предвечното съществуване на Йеова, и за непостижимото му естество.

Библията приема като факт съществуването и предвечността на Бога, като започва така: "В началото Бог създаде небето и земята", и тя е най-убедителното доказателство за Божието съществуване, и най-доброто поучение за Божествените свойства, и Божиата воля. Тя въодушевява и съживява мъртвите стихии на творението; и не само, че открива Творецът в творческите му дела, но пояснява и съвършените му пътища, прославя характерът му, законът му, и благодатта му, и привежда хората в общение с него. Също така, Библията ни разкрива Творецът като Дух, вечен и самобитен, самостоятелен, съвършен, всемогъщ, премъдър, вездесъщ, всевиждащ, свят, всемилостив, всеблаг, благодатен и непостижим. Този Дух е само един Бог, но съществува в три лица: Отец, Син и Свети Дух. Бог предопределя всичките събития, и Той е неуморим Съдия. Истинската религия е тази, която се основава на правилно разбиране за Бога, и която се състои в съвършена любов към Бог и във вярна подчиненост на Неговото слово. Виж Исус Христос и Свети Дух.

* * *

Богове

В Св. Писание на някои места се срещат думите бог и богове, които показват величието или йерархията на някои създания, каквито са ангелите, или на съдии и градоначалници - Из. 22:20,28; Пс. 86:8, 97:7, или на немите богове на езичниците. Тези езически богове са били

многочислени. От обожаваните предмети в природата, на първо място се поставяли слънцето, месецът и стихии. Всичко, което страхът, похотта, злобата, гордостта, и въобще страстите внушавали, се почитало като свято и се обожавало от езическите народи. В Индия броят на боговете днес достига до милиони.

* * *

Боговдъхновение

Свръхестественото влияние, което Святият Дух е упражнявал в умовете на Библейските писатели, и чрез което те са извявали безпогрешно Божият воля. Дали това, което са писали там е било известно и по-рано, или от небето им се е съобщавало на часа; дали вдъхновението от Св. Дух е ставало във вид на диктовка, внушение, или надзор, и колкото и ясно да изследваме стилът, т.е. начинът на писанието, умствените дарби, и обстоятелствата при които е писал всеки от писателите, все пак Библията изцяло е написана под незаблудителното ръководство на Св. Дух - 2Тим. 3:16.

Христос навсякъде говори за Старозаветните Писания като непогрешимо верни - Словото Божие. На Новозаветните писатели Христос обещава да ги снабди със Св. Дух - Мт. 10:19,20; Йн.14:26, 16:13, и те са писали и пророкували под неговото ръководство - 2Пет. 1:21, 3:15; 1Кор. 2:10-13, 14:37; Гал.1:12; Отк. 1:1,10,19.

* * *

Богопоклонение

Духовно и видимо, частно и общо, от лица, домове и общества, богопоклонението е не само очевидна длъжност за всеки вярващ в Бога, но и сам Бог в Словото Си ни заповядва да го правим. Виж. Молитва. Всекидневното събрание за поклонение на Бога е най-явно изразената длъжност. От гръцкото име за църква, което означава събрание от вярващи, се подразбира тази длъжност. Изисква се проповядването на евангелието, което е най-доброто средство за разпространение на Християнството. Препоръките на апостол Павел, да не преставаме "да се събираме", да четем словото "в църквата", да се насърчаваме "с псалми, химни и духовни химни", както и правилата му за назидание на

онези, които са се присъединили към църквата, всичко това показва християнския закон за богопоклонението.

"Поклонение" понякога означава начинът, по които поданиците въздават почести на царя си, или начина по който се отдава чест на този, който се удостоява с нея - Д.А. 2:46. На Изток хората още практикуват такова поклонение, като се покланят, така че челата им докосват земята - Бит. 33:3,6; Мт. 18:26.

* * *

Богослужение. Виж Синагога.

* * *

Богохулство

Човек е виновен за богохулство, когато говори за Бог, или за Неговите свойства, по един обиден начин; когато му приписва умишлено качества, каквито не Му принадлежат, или когато Го лишава от онези, които му принадлежат. Законът осъжда богохулниците на смърт - Лев. 24:12-16. В друг смисъл, за хората се казва, че са похулени, когато са нападани с клевети и укорителни думи - 3Цар. 21:10; Д.А. 6:11.

Хула против Светия Дух - Мт. 12:31,32; Мк. 3:28; Лк. 12:10. Този грях е бил сторен от Фарисеите, когато те въпреки своите убеждения своеволно и злонамерено са приписвали чудесата на Божия Син и делото на Святия Дух на злия дух. Често се е питало, дали този грях е смъртния грях, за който се споменава в 1Йн. 5:16, и дали се случва в днешно време. Каквото и да се отговори на този въпрос, известно е, че когато някой взима на присмех вярата и нейните постановления, когато се подиграва с делото на Святия Дух, когато постоянства да отхвърля Евангелието, да презира Християнството и делото на Духът, той се счита за крайно виновен, и предизвиква оттеглянето от него на Божествената милост, като краен резултат. От друга страна, и най-големия богохулник, който изпитва благочестива скръб за греховете си, и има желание да ги изповяда пред нозете на Спасителя, може да бъде уверен за изпълнението на истината на Христовите думи : "който дойде при мене, никак няма да го изпъдя".

* * *

Бодили и Тръни

Под тези имена и под думите къпини, и коприва се разбира многочислените досадителни растения - Бит. 3:18. Такива растения са били знак на пустош - Пр. 24:31, и много пъти са се употребявали като средство за горене - Пс. 58:9; Екл. 7:6, Ис.33:12, за плетове - Ос. 2:6. Има селце, което е разположено в Ерихонското поле, и е оградено сега с плет, който го пази от Арабските ездачи. Един пътник като пътувал по полето, където Гедеон заплашвал Сокхотските князе, че ще разкъса плътта им с тръни и глогове, съзрял такива бодливи растения, някои от които излизали над главата му, когато бил на кон - Съд. 8:7. Много малко от Еврейските имена могат да се приложат с точност на някои от разнообразните бодливи растения, които растат сега в Сирия. Венецът от тръни, който евреите сложиха на главата на Спасителя, с цел да го поругаят, се предполага, че е бил изплатен от дървото *Ziziphus Spina Christi*, на което листата са тъмни и лъскави, и валчестите му и жилави стъбла са покрити с остри трънчета - Мт. 27:29; Йн. 19:2,3. Павловият "трън в плътта" - 2Кор. 12:7-10, изглежда е бил някоя телесна немощ, която не е благоприятствала на публичното му служение. Сравни с Гал. 4:13,14; 2Кор. 10:10.

* * *

Божие царство. Виж Царство небесно.

* * *

Божий Син. Виж Син Божий.

* * *

Болести

Болестите са се появили в света от грехът. Те обаче са се размножили чрез развратените и долни нрави. Освен от естествени причини, болестите произхождат и от зли духове - Йов 2:7; Мк. 9:17; Лк. 13:16; 2Кор. 12:7. Благодетелните евреи са припознавали Божията ръка в изпращането на болести - Пс. 39:9-11, Пс. 90:3-12. Много пъти особени

болести били изпращани за наказание на особени грехове, както е станало с Авимелех, Гиезия, Йорам, Осия, Мариам, Ирод, филистимците и мн. др., също така, както е ставало и с онези, които се причащавали недостойно - 1Кор.11:30. Христос е проявявал божествената си благост и власт, чрез изцелението на всякакви болести. От това, както и от случая на цар Аса - 2Лет. 16:12, можем да видим, че цялото изкуство на лекарите е напразно без Божието благословение. Болестите, които най-много се споменават в Святото Писание са били треска, отпадналост, дизентерия и някои очни и кожни болести. Почти всяка телесна болест съответства на някоя от душевните болки.

* * *

Бор. Виж Маслено дърво.

* * *

Бохим (плач)

Едно място близо до Галгал, където ангелът Господен изобличи израилтяните за небрежност - Съд. 2:1-5.

* * *

Брада

Евреите считали тънката и рядка брада за голямо безобразие, докато дългата, гъста и развяваща се брада се почитала като най-благородното украшение на личната хубост и достойнството. Честта на един човек зависела много от брадата му. Да се докачи брадата на някого, словом или делом било най-голямото оскърбление; да се хване с уважение с дясната ръка и да се поздрави с целувка, било начин на изразяване на висока почест и любов, позволени само на най-близки приятели. Да се пренебрегне брадата някому, да се скубе или да се обръсне, било израз на най-дълбока скръб - Езд. 9:3; Ис. 15:2; Ер. 41:5, 48:37, докато лишаването от нея било знак на раболепство и на безчестие. Мнозина биха предпочели смърт пред такова едно лишение. Много стихове от Писанието изясняват тези неща: като голямата обида нанесена на Давидовите посланици - 2Цар. 10:4-14, острото

негодувание на Неемия - Неем. 13:25, начинът, по който престорената лудост на Давид бе изразена - 1Цар. 21:13, и скръбта на Мемфивостей - 2Цар. 19:24, предателството на Йоав - 2Цар. 20:9, и може би на Юда. Има много други стихове в пророците - Ис. 7:20, 50:6; Ез. 5:1-5.

* * *

Брак

Доживотен съюз между един мъж и една жена, постановен от Създателя за увековечаването и добруването на човешкия род; постановен в рая - Бит. 1:27,28; 2:18-24, основа на човешкият живот. Бракът, като развива родителска любов и оживява чувството на отдаденост, обезпечавя до голяма степен здравето и добруването на децата, и възпитанието и обучението им в страх от Бога, в честност, трудолюбие, добродетел, и в свята мисъл за дома. В началото Бог сътвори само един мъж и само една жена. Първият многоженец беше Ламех, след него и онези изродени "синове Божи", или поклонници на Йеова, които "си взеха жени от всички (човешки дъщери), които избираха - Бит. 4:19; 6:2. От друга страна, Ной и тримата му синове имаха по една жена; и по една жена се вижда да са имали и всичките негови прадеди, дори до Адам. По една жена имаха също и Йов, Нахор и Лот, както и Аврам. Виж Наложница. По-късно многоженството навлиза по-масово между евреите, и Св. Писание на много места пояснява с примери лошите последствия от него - Бит. 30:16; Съд. 8:30; 2Цар. 3:3-5; 3Цар. 11:1-8; 2Лет.11:18-21, 13:21. По времето на Христос не е споменато за многоженството, като преобладаващо между евреите.

На изралтяните било забранено да взимат жени вътре в някои определени граници - Лев. 18:20; Вт. 27. Още там било забранено да взимат жени от ханаанците, и от другите езичници - Из.34:16, и най-вече от всичките необрязани - Неем. 13гл. Според Мойсеевия закон, ако някой евреин умре без деца, то неговият брат или най-близкия роднина е задължен да се ожени за жена му, за да може първородният син след този брак да се счете син и наследник на първия мъж - Бит. 38гл.; Вт. 25:5-10; Мт. 22:23-26. Спасителят утвърдил брака като божествено и постоянно постановление, независимо от никой граждански закон; като забранил развода, освен само поради прелюбодеяние - Мт. 5:32; 19:3-6,9, и осъдил всяко нарушение на брачния съюз, дори и само с мисъл - Мт. 5:28. Виж и Евр. 13:4; Отк. 21:8.

Между евреите имало обичай родителите на сина да искат съгласието за брак от родителите на дъщерята, която те избирали за него, повечето пъти без да се иска съгласието на сина или на дъщерята - Бит. 21:2, 24,34:4-6; Съд. 14:2,3. Гodeжът често ставал дълго време преди сватбата. Виж Сгодяване. Младоженецът давал вино на родителите и братята на невестата си - Из. 22:16; Вт. 22:29; 1Цар. 18:25,27. Сватбите се празнували с угощения и тържество, и продължавали няколко дни. Обичайно било, младоженецът да определя един девер, който да води невестата, който Спасителят нарича "приятелят на младоженеца" - Ин. 3:29. Още няколко други мъже придружавали женихът на сватбата му, за да го честитят; както и някои млади жени придружавали невестата през цялата сватба. Приятелите на жениха са споменати в историята на Самсон -Съд. 14:11,20; П.П. 5:1, 8:13, както и приятелките на невестата - Пс. 45:9,14; П.П.. 1:5, 2:7, 3:5, 8:4. Приятелят на жениха имал още грижата да разпорежда на сватбата. Приятелките на невестата имало обичай да изпеят сватбарска песен пред вратата на невестата, вечерта преди деня на сватбата. Сватбата се правела с голямо благоприличие, младите хора от двата пола сядали на различни трапези, и не се задявали едни с други. Момците на Самсоновата сватба се забавлявали с предлагането на гатанки, а Самсон определил награда за онези, които щели да отгатнат - Съд. 14:12-14.

Според едно друго предание между евреите, преди разрушаването на Ерусалим, младоженецът и невестата носели венци на сватбата си. Виж Ис. 61:10; П.П. 3:11, "Излезте, Сионови дъщери, та вижте цар Соломона с венеца, с който го венча майка му в деня на женитбата му, и в деня когато сърцето му се веселеше".

Сватбените веселби обикновено продължавали седем дни, и затова Лаван говори на Яков за Лия: "Свърши седмицата на тази, и ще ти дам и онази" - Бит. 29:27. Самсоновата сватба също продължила седем дни - Съд.14:17,18. Това седемдневно празненство обикновено ставало в дома на невестата, и след като свършвало, невестата се завеждала в дома на мъжа ѝ.

Свитата, която придружавала невестата от бащиния ѝ дом, до домът на мъжа ѝ, се придвижвала с музика, и повечето пъти през нощта, както все още се практикува в Сирия.

За този обичай говори притчата за десетте девици, които отидоха в полунощ да посрещнат невестата и младоженеца - Мат. 25гл.

Християнството отдава на брака особена почит, основана на истинска любов и на взаимно предпочитание, и дори се оприличава на съединението на Христос с църквата - Еф. 5:22-33. Никъде в света не се почита жената толкова, колкото в Християнските земи. На вярващата жена е заповядано да се омъжи за когото си пожелае, само това да бъде "в Господа" - 1Кор. 7:39. За взаимните длъжности между мъжа и жената, Виж 1Пет. 3:1-7; Еф. 5:22-23; 1Тим. 2:11,12.

* * *

Брат

В Писанието думата брат, означава синът на същите родители, или пък на същия баща или майка - Мт. 10:2; Лк. 6:14, братовчед или близък роднина - Бит. 13:8, 14:16; Йн. 7:3; Д.А. 1:14, един от същия род или земя - Мт. 5:23, 7:3, любим - 2Цар. 1:26, или християни като Божии синове - Д.А. 9:30, 11:29. В Мт. 12:46-50, 13:55,56; Мк. 3:31-35, споменаването на Христовите братя заедно с майка му и сестрите му, ни говори, че те са били деца на Йосиф и Мария, по-малки от Исус. Но, това не е абсолютно вярно, защото вероятно Йосиф, Яков и Юда в Мт. 13:55, са били братовчеди на Христос, за което се споменава в Мт. 27:56; Лк. 6:15,16; Йн. 19:25, понеже Клеопа и Алфей вероятно са имена, произлизащи от Сирийското Халфа.

* * *

Бреме

Товар или тегота върху тялото или душата. Често се употребява в преносен смисъл, за да означаи скърби или грехове - Пс. 38:4, 55:22; Гал. 6:2, служби под закона - Мт. 23:4, чиновнически отговорности - Из. 18:22; Вт. 1:12, и особено пророчески послания, но не винаги със заплашителен вид - Ис. 19:1. В последния смисъл, Еврейската дума може да се преведе "пророкуване", "божествено изявление", или "пророчество" - Пр. 30:1, 31:1.

* * *

Броня

Вид метално облекло, което войниците от старите времена използвали, за да се защитават от ударите на неприятеля - Неем. 4:16; Йов 41:26. Броните се състояли от метални люспи или от брънки скачени една за друга - Из. 28:32; 39:23.

* * *

Букви

Еврейският език съдържа двадесет и две букви. В Пс. 25 и 34, всеки стих започва с различна буква, първият с Алеф, вторият с Бет, и т.н. Пс. 119 се състои от 22 пасажа, първият съдържа осем стиха, всеки от който започва с Алеф, вторият също от осем стиха, всеки от който започва с Бет, и т.н. В други, като например Пс. 111 и 112, едната половина от всеки стих започва с една буква, а другата половина със следващата буква. Например, "Блажен оня човек, който се бои от Господа, Който много се възхищава от заповедите Му".

Първата половина на стиха започва с Еврейската буква Алеф; втората с Бет. Пс. 37 и 145, също са акростични. Плачът на Еремия също се състои от акростихове, както и 31 глава на Притчи, от 8-ми стих до края на главата.

Апостол Павел говори за "буквата" различно от "духът" - Рим. 2:29, 7:6; 2Кор. 3:6, с което противопоставя външното спазване на закона, с духовното му значение, и сърдечната покорност на него чрез Христос.

* * *

Букс (чемшир) - Ез. 27:6

Вечнозелено, добре познато дърво, което расте в много страни на Европа и Азия. Това дърво особено много се цени от дърворезбарите. Употребява се като знак на непреходната красота, и на благоденствието на Божията църква.

* * *

Було (покривало, фередже)

Една връхна дреха, която се носи от Източните жени, с която се крият от погледа на всички хора, освен от мъжете си и най-близките си роднини. Когато една египтянка се завари разбулена, тя бързо покрива лицето си с булото, и извиква нещо като: "О, нещастна аз!". Да вдигнеш или махнеш булото на една източна жена, е голямо унижение и срам за нея - Бит. 24:65; П.П. 5:7; 1Кор. 11:5,10. Булото не винаги се е носило. Сара, Аврамовата жена, и Ревека и приятелките ѝ, при кладенеца не са носили була - Бит. 12:14,15; 24:16. Сравни също и Бит. 38:14,15; Пр. 7:13. Виж Авимелех.

Има различни видове була. Онези, които се носят в Сирия и Египет могат да се разделят на два вида; едните са големи и дебели, а другите малки и по-леки. Обикновеното було, което се носи в дома се прави от тънък плат, и се закача за главата и пада отзад до краката. Подобно на първото, друго се закача отпред на главата, като закрива част от лицето. Булото, което се носи навън представлява голяма мантия от черна коприна, лен или друг материал, достатъчно широка, за да покрие цялата жена, освен очите ѝ - П.П. 4:9. Такова беше булото, което носи Рут - Рут 3:15. Много жени носят само такива покривала. Гръцката дума *evxousi,a* (ексусиа), преведена "белег на власт" в 1Кор. 11:10, може да означава було, което се е носило от жената, като знак за нейното подчинение на мъжа си.

* * *

Бързоходци. Виж Скороходци.

* * *

Бяс

Има много примери в Новия Завет за хора обладани от бесове. Някои смятат, че бесовете не са зли духове, а болести, като лудост и други. Това мнение обаче не е правилно. Спасителят е говорил на бесовете, които са обитавали в обладаните, и бесовете са го чували и разбирали. Те са свидетелствали за присъствието си с мъчението, което създавали в жертвите си, преди да бъдат принудени да ги напуснат. Христос дава

като доказателство за посланието си, факта, че изпъжда бесове, а също така Той обещава и на апостолите си тази власт - Лк. 13:32; Мт. 10:8.

* * *

Ваал (господ)

В Стария Завет обозначава идол на финикийците, който също бил на голяма почит и сред тирците. Култа към него се разпространил и сред евреите, а най-много сред самаряните. Поклонението към Ваал се извършвало успоредно и с поклонение към Астарта - Съд. 6:25-32; 4Цар. 10:18,28. Виж Астарта. Множественото число на думата Ваалими обозначава изображения или статуи на Ваал - Съд. 2:11, 10:10. За разпространението на поклонението към този идол между финикийците и картагенците имаме доказателство в собствените имена на хората от тези народи, като например: Етваал, Ероваал, Анибал, Аздрубал, и др. Между вавилонците, същия идол се е назовавал с името Вил, което е само друг вид на думата Ваал - Ис. 46:1; Ер. 50:2, 51:44. Поклонението на Ваал се установило в прочутата Вавилонска кула, най-горната стая, на която служела като обсерватория и за хранилище за съхраняване на астрономически изследвания.

Всички учени са съгласни, че в астрономическата или астрологическа митология на Изтока, трябва да търсим началото на това поклонение в обожествяването на небесните тела. Общото мнение е, че Ваал или Вил е слънцето, и че под това име то е приемало божествени почести. Обаче гръцките и римските писатели дават на Вавилонския Вил името Юпитер - Вил, което значи планетата Юпитер, която заедно с Венера се е считала като източник на всяко щастие, и тя е съставлявала с Венера, съзвездието, което носело щастие. Вярването на древните било, че владетелите, които се раждали под неговия знак ще бъдат успешни. За тази планета мнозина смятат, че е била предмет на поклонение под името Ваал, както и за планетата Венера под името Астарта. Не, че слънцето не е било предмет на идолопоклонство между тези народи, но в този случай се е представяло под собственото си име, както в 4Цар. 23:11. Храмовете и олтарите на Ваал са издигани на високи места. Манасия съградил в двата двора на храма в Ерусалим олтари на цялото небесно войнство и особено на Астарта - 4Цар. 21:5-7. Еремия заплашва евреите, които принасят жертви на Ваал върху покривите на

къщите си - Ер. 32:29, а Осия съборил олтарите, които Ахаз бил издигнал на покрива на горницата си - 4Цар. 23:12.

На Ваал и на слънцето принасяли човешки жертви. Еремия укорява жителите на Юда и Ерусалим за "съграждането на високи места на Ваал, за да горят синовете си в огън като принос" - Ер. 19:5. Това твърдение явно показва, че наистина са изгаряли в огън невинни деца, които са принасяли, като жертви на Ваал. Виж Молох.

Израилтяните били склонни да служат на Ваал. Виж чис. 25:3, Съд. 2:13, 3:7. По времето на Самуил те започнали да премахват идолите - 1Цар. 7:4, което продължило и при царуването на Давид и Соломон, но при Ахаав, чиято жена Езавел била дъщеря на Сидонския цар Етваал, поклонението на Ваал се възродило с пищни церемонии - 3Цар. 16:31.

Думата Ваал във връзка с други думи обозначава и други лъжливи богове. Ваалверит или "господ на завета", е бог на сихемците - Съд. 8:31, 9:4; Ваалфегор или "господ на Фегор", е идол на моавците - Чис. 25:3,5; Ос. 9:10; Ваалзевув "господ на мухите", е бог на филистимците в Акарон. Виж Веелзевул.

Думата Ваал се среща още и в други сложни лични имена на някои места в Писанието без да обозначава имена на идоли.

* * *

Ваал - асор

Мястото, където Авесалом пасял стадата си - 2Цар. 13:23. То било близо до Юдовия град Ефрем, (около 8 мили източно от Ерусалим).

* * *

Ваал - ферасим (място на проломи)

Име дадено от Давид на едно място, на което се сражавал с филистимците - 2Цар. 5:20; 1Лет. 14:11; Ис. 28:21. Намирало се в долът на Рафаимите, близо до югозападната граница на Ерусалим.

* * *

Ваала

Град в земята на Симеоновото племе - И.Н. 15:29. Среща се и като Киритиарим.

* * *

Ваалат

Град в земята на Дановото племе - И.Н. 19:44. Не е известно дали това е Ваалат, който е съграден отново от Соломон - 3Цар. 9:18; 2Лет. 8:6.

* * *

Ваалгад

Град в долът на Ливан при полите на Ермон. До тук достигнали най-северната си точка сраженията на Исус Навин - И.Н. 11:17, 12:7, 13:5. Може би той е наричан и Ваалермон. Някои смятат, че се е казвал и Баалбек, но последния се е намирал по-на север.

* * *

Ваалис

Цар на амонците по времето на плена. Той заповядал да убият Годолия (управител на Юда по това време) - Ер. 40:14, 41:1-10.

* * *

Ваалмеон

Град в Рувим зад Йордан - Чис. 32:38; наречен още Вет-меон - Ер. 48:23, също и Вет-ваалмеон - И.Н. 13:17. Развалините му се намират на 3 мили югоизточно от Есевон. Езекил в Ез. 25:9, говори за него като един и същи Моавски град.

* * *

Ваана и Рихав

Синове на Римон, които служели на Исвостей (Сауловия син). Като мислели, че ще получат награда от Давид, убили тайно господаря си докато си почивал на обяд, и занесли главата му на Давид в Хеврон. Обаче вместо това били наказани от него, според заслуженото, както казва словото за: "онези чийто нозе са бързи да проливат кръв" - 2Цар. 4:1-12.

* * *

Вааса

Син на Ахия и началник на войските на Надав (царя на Израил). Той убил господаря си с измама при обсадата на Гиветон и превзел царството през 953 преди Р.Х., което управлявал 24г. Той убил целият род на Еровоам, както било предсказано в 3Цар. 14:7-14, но със своето лошо поведение и идолопоклонство навлякъл на себе си Божият гняв - 3Цар. 15гл., 16:1-7,12. Бог му изпратил слово чрез устата на пророк Ииуй, което било изпълнено с премахването на семейството му, две години след смърт му.

* * *

Вавилон

I. Думата Вавилон означава смесване, и е името на един град и на една висока кула, който започнал да се изгражда от потомците на Ной, между които Нимрод е един от главните, около 120 години след потоп. Така е наречен защото Бог смесил на това място езиците на онези, които го строяли - Бит. 10:10; 11:9. Тяхната цел в изграждането на града и на кулата е да съсредоточат населението и владението си на това място, и понеже това е било против Божето намерение за изпълването на земята с жители, и показвало едно нечестиво и може би идолопоклонническо предразположение, Бог осутил плановите им чрез свръх-естественото смесване на езиците им, като им дал различни произношения или различни наречия на първоначалния им език, и по този начин Той ги принудил да се разпръснат по цялото земно кълбо. Виж Д.А. 2:1-11. Кулата е останала недовършена, но основаването на града било започнато и една част от строителите вероятно продължавали да

живеят там. След това мястото станало прочут град. Смятало се, че Вавилонската кула е била доправена по-късно в града Вавилон, и наречена кула на Вила. Херодот (древен гръцки историк), посетил тази кула, и я описал като една четириъгълна пирамида, която била широка половин миля в основата си. От нея се издигали 9 стълбове един над друг, като се смалявали постепенно до върха, до който се изкачвало по един криволичещ път около външната му страна. Този стълб се употребявал за астрономически наблюдения, но също бил посветен на поклонението на Вила, храмът, на който притежавал големи съкровища, между които имало много позлатени статуи, едната от които висока 40 крака. Тук били положени свещените златни съдове донесени от Ерусалим - 2Лет. 36:7; Ер. 51:44. За развалините му се смята, че се отнасят до днешният Бирс Нимруд, 6 мили на югозапад от Хиле (днешния Вавилон). Той е направен от дебели кирпичи намазани със смола, а сега е една развалина, разрушена от нападения и от бури, и покрита с частици от тухли, от грънци и пр., слети и остъклени от голямата топлина. Той е 190 крака висок и на върха му се издига един неправилен стълб 90 крака широк и 35 крака висок, съграден с хубави кирпичи, с които цялата могила изглежда е била покрита. Стълбът е разрушен и обезобразен на върхът като покосен от мълния. Има различни предания относно основателите на град Вавилон, за първоначалното основаване, за които споменахме по-горе. Според едно предание Семирамида е основателката му, а според друго - Навуходоносор. Всичките тези мнения могат да се съгласуват, като се предположи, че Семир`амида е поправила древния град, а Навуходоносор след това го разширил и украсил.

Вавилон бил разположен на едно широко и плодно поле, което се напоявало от реката Ефрат, която течела през града. Стените му се описват, че са имали 60 мили в диаметър, 300 крака високи и 75 крака широки - Ер. 51:44-58. Имало е един дълбок окоп около стените му. На всяка от четирите му страни е имало по 25 медни порти, от които пътищата се кръстосвали до противоположните порти. На отворените места имало много къщи и градини. Палатът на Навуходоносор бил ограден с една ограда дълга 6 мили в диаметър. Вътре в нея били и "висящите градини" - една изкуствена могила висока 400 крака, подкрепена чрез сводове и въздигната на редове за дървета и цветя. Водата за напояване била изтегляна с машини скрити в могилата - Дан. 4:29-30.

През царуването на Навуходоносор, Вавилон достигнал своя разцвет, величие и великолепие. Той бил прочут с науките си, особено с Астрономията и изкуството в правенето на килими и на различни платове, на аромати, на златни и скъпоценни украшения, и др. Местоположението му било много благоприятно за търговия между Средна Азия, Арабия и Египет.

Той бил търговски град - Ис. 43:14; Ез. 17:4, и в него се натрупало чрез завоевания или чрез търговия богатството на почти всички известни градове. Пророците с право са го нарекли "велик" - Дан. 4:30; "славата на цялата земя" - Ер. 51:41; "славната хвала на халдеите" - Ис.13:19; "господарката на царствата" - Ис. 47:5; "изтънчена, изнежена и предадена на сластолюбие" - Ис. 47:1,8. Вследствие на богатството и на разкошеството на жителите, развратността и своеволията им, достигнали до големи размери. Там се покланяли на Вил, Нево, Нергал, Меродах, Сокхот-венот и на други идоли с обреди, в които порочността се е считала като религия. Затова не е чудно, че Бог ги е наказал за престъпленията им. И наистина, бедствията пророкувани от пророците против Вавилон съставляват някои от най-величествените части на цялата Библия - Ис. 13:1-22, 14:22, 21:9, 47гл.; Ер. 25,50,51гл. и др.

Градът не останал за дълго време всемирна столица. По времето на царуването на Навуходоносорския внук Валтасар, той бил обсаден и превзет от Кир. Онова, което гръцките историци пишат за него се съгласува с Библията: че Кир е направил сполучливото си нападение в една нощ когато целия град, разчитал на силата на стените, се предал на пируване и на разврат в едно голямо общо тържество, а царят и благородниците му пирували още по бляскаво на друго пишно угощение. Кир направил един дълбок канал, който бил между река Ефрат и езерото Нитокрис, за да прекара вода от реката в него, и чрез това средство, тя станала толкова плитка, че войниците могли да вървят по дъното на реката и да влязат в града - Дан. 5гл. Това станало през 538г преди Р.Х. От това важността му намаляла защото Кир направил Суса столица на царството си. Градът се повдигнал против Дарий Истаспов, който пак го подчинил, съборил всичките му порти и развалил стените му до 50 лакти височина. Според Страбон, Ксеркс е разрушил кулата на Вил. Под управлението на персите и на наследниците на Александър, Вавилон продължил да отслабва, особено след като Селевк Никатор основал Селевкия, и я направил своя столица. Една голяма част от жителите на Вавилон се преместили

да живеят там. И във времето на Страбон т. е. под управлението на Август, Вавилон бил опустошен до толкова, че могъл да се нарече широка пустиня. Върху неговото местоположение е имало град до четвърти век, и много евреи са живели в него - 1Пет. 5:13. Но след това време почти преставя да се споменава, даже развалините му не са били открити до последните два века, и те са изследвани и описани само в настоящия век. Те се състояли от многочислени грамади състоящи се от кирпичи. За една от тях говорихме по-горе. Друга една на 4 мили на северозапад от Хиле, наречена от туземците Касръ, се смята, че показва мястото на висящите градини. Тези развалини са дълги 2400 крака и 1800 широки. Друга една такава на близо, наречена Мюджелиба има същата големина. Хиляди тухли от тази могила, са били изкопани, които са имали надписи от времето на Навуходоносор, чието име често се среща. Изгледът на днешните развалини е печален. Те се населяват от различни животни и може би в никое място под небето няма по-голяма противоположност между древното великолепие и настоящето опустошение отколкото тука. Ужасяващото пророчество на Исая се изпълнило изцяло, след като изминали повече от сто години - Ис. 13:14.

Името Вавилон е употребено символично в Отк. 14:8; 16,17 и 18гл., за да означаи идолопоклонството, суеверието, развратността, разкошеството и гонението на Божиите люде. Някои тълкуват 1Пет. 5:13, по този начин.

II. Имало е още един град Вавилон в Египет, който се намирал близо до Илиопол. Някои смятат, че това е Вавилон, който се споменава в 1Пет. 5:13, но това не е вярно.

* * *

Вол

Мъжко, пораснало четвероного от вида на кравата. В Библията се среща и бик (едно чисто животно според Мойсеевия закон), употребявано много за храна - 3Цар. 19:21, съставлявало голяма част от богатството на евреите в скотовъдния им живот - Йов 1:14, 42:12. Воловете се използвали в земеделието за оране - 3Цар. 19:19, и за вършеене, през което време не им се връзвали устата - 1Кор. 9:9, но добре се нахранвали - Ис. 30:24.

* * *

Вала

I. Робинята на Рахил, дадена от нея на мъжа и Яков заради това, че тя била бездетна, за да може да стане майка чрез робинята си. Вала е майка на Дан и Нефталим - Бит. 30:1-8.

II. Бит. 14:2. Виж Сигор.

* * *

Валаам

Прочут чародей в град Фатур на Ефрат - Чис. 22:5. Валак, Моавския цар, като видял многочислените израилтяни, и като се уплашил от тях да не би да нападнат земята му, изпратил да извикат Валаам, (който се славел със свръхестествената си сила), да дойде и да ги прокълне. Валаам колкото и да бил сребролюбив, решил да се посъветва с Бога, който му забранил да отиде. След това Валак изпратил други пратеници, които Валаам накрая придружил без одобрението на Бога, поради което Бог изпратил един ангел да го пресрещне на пътя и да го изобличи. Тук станало чудото с Валаамовата ослица, която проговорила с човешки глас - Чис. 22:22,35. Но вместо да прокълне, той бил принуден от Божият Дух да благослови израилтяните. Това направил не един а три пъти, което огорчило много Валак, който го изпратил с гняв. След това Валаам предсказал какво би трябвало Израил да направи за народите около тях, и след като съветва Валак да вкара Израил в идолопоклонство и блудство, за да може с това да обиди Бога и да бъде напуснат от него, той си отишъл в земята си. Този лош съвет е последван. Моавските дъщери приемали евреите на омразното и идолопоклонническо място на Ваалфегор, за което 24,000 израиляни били убити - Чис. 25:1-9, 31:16; 2Пет. 2:5; Юда 11ст.; Отк. 2:14.

Валаам е бил вероятно потомък на Сим. Имал е много правилна представа за истинския Бог. Той го нарича "Господ, Бог мой" - Чис. 22:18, но въпреки това е явно, че той е бил само един лъжлив пророк, както мнозина по времето на Израилевите царе, защото по покана на Валак дошъл да прокълне Божия народ. С това действие той изпълнил, против волята си величествените послания на Яхве, но пак сърцето му

останало непроменено, и той не умрял "както умират праведните" - Чис. 31:8; И.Н. 13:22.

* * *

Валак

Цар на моавците по времето когато израилтяните се приближавали до Обещаната земя. Той се ужасил от мисълта да не би да го нападнат и да разбият войските му както направили със Сион и Ог. Поради този свой страх помолил чародея Валаам да дойде и да ги прокълне. Виж Валаам.

* * *

Валдад

Потомък на Авраам от Хетура - Бит. 25:1,2. Шуах и братята му населявали Камениста Арабия, и така Валдад Шуахецът е бил съсед, и приятел на Йов и дошъл да го съжали и утеши в скръбта му - Йов 2:11, 8,18 и 25гл.. Главната тема на говоренето му е Божия гняв, който сполетява бързо лицемерите и притеснителите.

* * *

Валтасар

Последният цар на халдейците във Вавилон (538г. преди Р.Х.). Той направил нечестиво угощение, на което заедно с придворните му пили от свещените съдове, които донесъл от храмът в Ерусалим Навуходоносор - неговия дядо. Той бил уплашен от появяването на ръката, която писала върху стената. В същата нощ бил убит и градът му превзет от мидяните под управлението на Дарий и Кир - Дан. 5гл. Виж Вавилон и М'не.

* * *

Валтасасар (княз на Вила)

Халдейското име дадено на Данаил в двореца на Навуходоносор - Дан. 1:7, 4:8.

* * *

Вама, мн.ч. Вамот (високи места) - Ез. 20:29

Вамот-ваал е било място за спиране на евреите, при границата на Моав - Чис. 21:20, 22:41. След това е дадено на племето на Рувим - И.Н. 13:17. Тук се покланяли на Ваал и може би това място се е наричало "високите места", за които се споменава в Ис. 15:2. Виж Високи места.

* * *

Ванаия

Йодаев син и началник на Давидовите стражари. Много примери от неговата нечувана храброст се разказват в 2Цар. 8:18, 23:20-23. Той останал верен на Соломон, когато някои одобрявали исканията на Адония. Убил Йоав според заповедта на Соломон и станал началник на войската на негово място - 3Цар. 1:36, 2:29-35.

* * *

Варава

Прочут разбойник по времето на Христос, който бил в затвора и чакал смъртна присъда за престъпленията си. Римското правителство имало обичай, за да спечели евреите на своя страна да пуска един еврейски затворник, който те избирали, всяка година по времето на Пасхата. Пилат искал да пусне Исус, но евреите поискали Варава - Мт. 27:16:26.

* * *

Варак

Синът Авиноамов от Кадис в земята на Нефталимовото племе - Съд. 5:12. Бог го повикал посредством пророчицата Девора, да освободи Израил от робството на Явин, Ханаанския цар. Като се уверил, че пророчицата ще го придружи, той събрал 10,000 мъже и ги завел на

планината Тавор, може би с намерение да не срещне неприятелските 900 железни колесници - Съд. 4:3. Бог бил на страната на Израил в боя, който последвал и вдъхновил песента на Девора и Варак, възпяваща победата им - Съд. 5гл. Името на Варак е записано между великите герои на вярата в Евр. 11:32.

* * *

Варварин

Гърците наричали варварски всеки друг народ, (независимо от неговата култура и богатство), който не бил гръцки. Поради това Павел поставя целия човешки род под имената "гърци и варвари" - Рим. 1:14. Лука нарича жителите на остров Малта "варвари" - Д.А. 28:2,4.

* * *

Вариво. Виж Едом и Храна.

* * *

Варисус. Виж Елима.

* * *

Варнава (син на увещание)

Наричан още и Йосиф; ученик на Исус и съработник на апостол Павел. Той е левит, роден в Кипър. За него се казва, че е продал земята си, и че е сложил парите пред нозете на апостолите - Д.А. 4:36,37. Когато Павел дошъл в Ерусалим, три години след обръщението си, около 38 година след Р.Х., Варнава го запознал с другите апостоли - Д.А. 9:26,27. Пет години след това Ерусалимската църква, като разбрала за успеха, с който се приело Евангелието в Антиохия, изпратила Варнава там, който станал свидетел на чудесата на Божията благодат - Д.А. 11:20-24. След това отишъл в Тарс, за да търси Павел и да го доведе в Антиохия, където живели заедно две години и спечелили много души за Христос. Напуснали Антиохия през 45г., за да занесат помощ от тази църква на църквата в Ерусалим, и бързо след това се върнали, като довели със себе си и Йоан Марко - Д.А. 11:28-30, 12:25. Докато били в Антиохия,

Святият Дух ги отделил за работата, на която били призвани т.е. за основаването на нови църкви между езичниците. Те посетили Кипър и някои градове в Мала Азия - Д.А. 13:2-14, и след 3 години се завърнали в Антиохия. През 50 година, той и Павел били изпратени от името на църквите в Сирия до апостолите и старейшините в Ерусалим, за да се допитат до тях за някои въпроси повдигнати от поддръжници на еврейските обичаи, и като се посъветвали с братята в Ерусалим, се завърнали придружени от Сила и Варсава. В Антиохия Варнава е накаран от Петър да употреби лицемерие и вследствие на това е укорен от Павел. Докато се приготвяли за второто си мисионерско пътешествие, Павел и Варнава влезли в разногласие поради Марк, (племенник на последния), и се разделили. Павел отишъл в Азия, а Варнава с Марко в Кипър - Д.А. 13-15гл.; Гал. 2:13. Нищо не се знае за понататъшната съдба на Варнава. Едно апокрифно евангелие на арабски език се преписва на него, и едно послание, което се занимава главно със връзката на Мойсеевия закон с евангелието, но е явно, че е писано от друг човек. Името на Варнава заема голямо място в летописите на Апостолската църква. Когато той дал целия си имот за Христос, той посветил и себе си както великодушното му самопожертвование и труд го показват ясно. Бил един от любимите сътрудници на Павел, и истински "син на увещание" за църквата.

* * *

Варсава

I. Йосиф Варсава с прякор Юст, е един от първите ученици на Исус Христос и вероятно един от седемдесетте. Той е един от кандидатите за апостолското място на Юда Искариотски - Д.А. 1гл.

II. Юда Варсава е "пророк", и много полезен член на църквата в Ерусалим. Той е изпратен заедно със Сила да придружи Павел и Варнава в една важна работа до онези езичници в Сирия, които се били обърнали към Христа - Д.А. 15:22-33.

* * *

Вартимей (син на Тимей)

Слепец, на когото Христос даде зрение на пътя близо до Ерихон - Мт. 20:29-34; Мк. 10:46-52; Лк. 18:35-43. Според Матей двама са изцелени, но Марко и Лука споменават само за Вартимей, който носел бащиното си име. Тук има едно видимо несъгласие за времето на събитието, което е накарало някои да мислят, че е имало двама изцелени по различно време, единия, когато Христос влязъл в Ерихон, а другия, при излизането му от него. По-достоверно е да се смята, че Вартимей чул за приближаването на Христос - Лк. 18:35, и научил за неговите чудеса, и за неговата личност на първия ден, а на втория, насърчен от милостта на Спасителя към Закхей, заедно с друг слепец се обърнал към него за помощ, когато той пак минавал по пътя за Ерусалим. Трогателното повествуване на твърдата му вяра и готовността на Христос да му помогне, трябва да насърчат всички да отиват при него без страх.

* * *

Вартоломей

Един от 12те апостоли - Мт. 10:3; Мк. 3:18; Лк. 6:14; Д.А. 1:13. Той се споменава заедно с Филип и изглежда, че е същия човек, който Йоан нарича Натанаил - Йн. 1:45-51, и споменава заедно с другите апостоли - Йн. 21:2. Натанаил може да е първото му име, а Вартоломей т. е. син на Толомей, бащиното и най-известното му име. Виж Апостол и Натанаил.

* * *

Варух

I. Нириевия син, от една от почитаните фамилии в племето на Юда. Той бил верния приятел на Еремия. Около 605г. преди Христос, написал от устата на Еремия всичките Божии слова съобщени на този пророк, и след това ги четял на народа, и на някои князе. Тези последните взели книгата и скоро след това съобщили съдържанието и на цар Йоаким, който я погубил нечестиво. Варух я написал още един път с някои добавки - Ер. 36 гл. Някои смятат, че придружил брат си Сараия до Вавилон, когато този последния занесъл там предсказанията от Еремия относно този град - Ер. 51:59-64. След това споделил гоненията на пророка, бил затворен с него и насилен да отиде в Египет. След смъртта на Еремия, равините казват за него, че се е върнал във Вавилон. Една апокрифна книга се преписва на него.

II. Друг Варух се споменава между приятелите на Неемия - Неем. 3:20, 11:5.

* * *

Васан (тлъст, плодоносен) - Чис. 21:33

Богато място от гори, което се намирало на изток от Йордан, между Ермон на север и планините Галаад и Амон на юг. Страната е получила името си от меката и песъчлива пръст. Тя се слави в Писанието с високите си дъбове, с добрите видове добитък и тучните си пасища: "овни от васански род" - Вт. 32:14; "овни, телци, ярета, всичките хранени васански" - Ез. 39:18. Дъбовете на Васан се споменават заедно с кедрите на Ливан - Ис. 2:13. Изследователи описват страната като изобилстваща и до днес със зелена трева, с прохладни потоци, с хълми покрити с гори, и с добри пасища за стадата, които пасат по тях. По времето на Исус Навин, Аргов, един от главните му окръзи, обхваща 60 града защитени със стени - Вт. 4:43; И.Н. 20:8, 21:27. Васан е даден за наследство на половината от Манасиевото племе, след като Исус Навин го превзе от Ог и неговите хора - И.Н. 12:4. Соломон получил храна от тази страна - 3Цар. 4:13. Тя е завоювана от Азаил, но Йоас я превзел по-късно - 4Цар. 10:33, 13:25. От Васан е произлязло гръцкото име Ватания, а на днешния арабски език Ел-ботеин. Но това последното име е обозначавало само южната и страна. Древният Васан е обхващал римските области Голонитис, Трахонитис, Авранитис, Ватания и Итурея.

* * *

Василиск (ехидна)

Една много отровна змия - Пр. 23:32; Ис. 14:29; Ер. 8:17, наречена така поради белезите по главата и, които представляват вид фигура, която прилича на царска корона. Може би тя е алжирския аспид. |

* * *

Ват

Ват за течности или ефа за сухи неща - Ис. 5:10; Ез. 45:10. Еврейска мярка, която съдържа около 18 оки.

* * *

Ватуил

Син на Авраамовия чичо Нахор, и баща на Ревека - Бит. 22:22,23, 24:50.

* * *

Ваурим

Град на Вениамин, близо до Ерусалим, на пътя за Йордан. Той се споменава много пъти в историята на Давид - 2Цар. 3:16, 16:5, 17:18.

* * *

Вделион (В Цариградския превод)

Обозначава благовония клей на едно дърво, което расте близо до Персийския залив. Той е прозрачен и горчив на вкус, много благоуханен когато гори. Но веществото наречено с това име, каквото и да е било, се споменава заедно със злато и със скъпоценни камъни. Понеже един клей не е толкова значителен дар на природата, за да заслужава да се споменава заедно със златото, или за да може да придаде на Евилатската земя особена знаменитост - Бит. 2:12; за това мнението на еврейските писатели не трябва да се отхвърля, защото тука трябва да се разбира бисери, от които големи количества се срещат по бреговете на Персийския залив в Индия, и които могат да се сравняват с манна, както в Чис. 11:7.

* * *

Вдовица

За да се запази името на рода и наследството по времето на патриарсите е имало обичай - Бит. 38гл., който по-късно бил утвърден от Мойсеевия закон - Вт. 25:5-10, вдовица без деца да се ожени за брата на умрелия и мъж. Но ако мъжът и не е имал брат, тя е трябвало

да се ожени за най-близкия му роднина - Рут 3:12,13, 4:1-11; Мт. 22:23-30. На първосвещеника е било забранено да се жени за вдовица - Лев. 21:14. Човеколюбието и справедливостта на истинската вяра, стават видни в Библията от това, че Бог и Неговите служители съчувстват в скръбта, удовлетворяват нуждите и защитават правата на вдовиците - Из. 22:22-24; Вт. 16:11, 24:17,19; Пс. 68:5; Ис. 1:17, 10:2; Ер. 22:3; Мт. 23:14. Апостолската църква се е грижела за вдовиците - Д.А. 6:1-3; 1Тим. 5:16, и Яков счита тази длъжност за важна част от истинското благочестие - Як. 1:27. Езичеството, напротив прави онези, които са били робини на господаря си през живота му, или жертва на пламъците при смъртта му, или безпомощни страдалци под всякаква нищета и презрение. Задълженията на християнските вдовици са ясно определени в 1Тим. 5:3-16.

* * *

Вдод (папуняк)

Една красива, прелетна (като лястовицата) птица, с мръсни навици, и с висок дрезгав глас; нечиста според Еврейския закон - Лев. 11:19. Ключът и е дълъг, черен, тънък, и малко наподобяващ кука; краката и са сиви и къси. На главата има една китка разноцветни пера, които повдига или сваля според желанията си. Шията и гърдите и са червеникави, а крилете и опашката и черни, с бели ресни. |

* * *

Веелзевул

"Началник на бесовете" - Мт. 12:24. Това име произлиза от Ваал-зевув (езически бог почитан от акаронците), чието име значи Господ на мухите. Работата му била да покровителствува своите поклонници от мъчението на комарите и на мухите, с които тази страна била изпълнена - 4Цар. 1:2,3,16. Веелзевул вероятно значи бог на сметта. Изглежда, че евреите са наричали с това име Сатана, понеже той е виновен за всичките скверности и гнусотии на идолопоклонството.

* * *

Веелсефон

Град в Египет, вероятно близо до днешния Суез. Местоположението му не е известно. Израилтяните разположили стан "срещу" и "пред" Веелсефон, преди да преминат през Червено море - Из. 14:2, 33:7.

* * *

Веемот (речен кон)

Голямо земноводно животно, което се описва в Йов 40:15-24.

Тълкувателите са съгласни, че то е речния кон, който се среща само в Нил и в другите големи Африкански реки. Това е едно твърде голямо, силно, и тежко животно, което живее във водата, но излиза по бреговете да се храни с трева, жито и клони от дърветата. Външността на речния кон, когато е на сушата, е много странна, понеже тялото му е твърде голямо и валчесто, главата му е извънредно голяма, а краката му са много къси. Дължината на мъжкия е около 17 крака, височината 7 крака и обема 15, главата около 4, устата му на широчина около 2 крака; цветът на кожата му е червеникав; ушите му са малки и островърхи; очите му малки и черни; устните му много дебели и широки; ноздрите му малки. Зъбите в устата му са наистина ужасяващи, когато го гледа човек, особено дългите зъби на долната му челюст, които са изкривени в полу-кръг. Те са толкова силни и здрави, че могат да произведат огън с огниво, и имат повече от 2 крака дължина, всеки от тях тежи повече от 2 оки. Другите му зъби са много по-малки. Опашката му е къса и дебела, цялото му тяло се защитава от една дебела и жилава кожа, която сабя или стрела не могат да пробият, и която е покрита с гъсти къси косми.

* * *

Веестера

Левитски град в Манасия зад Йордан - И.Н. 21:27. Той се нарича още Астарот - 1Лет. 6:71, и е може би съкращение на Вет-Астарот.

* * *

Везек

Ханаански град, на който Адонивезек бил цар. Историята на превземането му от Юда е записана в Съд. 1:1-8. Тук Саул преброил войската си, преди да отиде да изпъди амонците, и да вдигне обсадата на Явис-галаад - 1Цар. 11:8.

* * *

Велиал (недостойност)

На еврейски "син на Велиал", се отнася за някой зъл и недостоеен човек. Един, който е решил да не се подчинява на никой, бунтар, непокорен и необуздаем човек - Съд. 19:22; 1Цар. 2:12. В Новия Завет, с Велиал се обозначава силата на злото, или господаря на злото Сатана - 2Кор. 6:15.

* * *

Венадад

I. Сирийски цар в Дамаск, който се съюзил с Аса (Юдовия цар), да се бие против Вааса (Израилевия цар) - 3Цар. 15:18-22. Той опустошил една голяма част от Нефталим.

II. Син и наследник на предния. Две години поред събирал голяма войска и се биел против Ахаав (Израилевия цар). Той е разбит окончателно, чрез помощта на Йеова (Бога на планините и на полетата) - 3Цар. 20гл. Ахаав го пощадил, против заповедта на Бога, и му предложил условия за мир. Те както се вижда не били изпълнени, защото три години след това Ахаав подновил бойните действия и бил убит - 3Цар. 22гл. Около 9 години след това Венадад пак нападнал Израил, но пророк Елисей е употребен да осуети плановете му - 4Цар. 6:8-23. Но когато подновил още веднъж боя, той обсадил Самария и я опустошил окончателно чрез глад. Бог направил да стане внезапно смут между войската му през една нощ, и тя се разбягала - 4Цар. 6:17, 7:6; Пр. 28:1. Малко преди смъртта си, Венадад като се разболял изпратил Азаил да попита пророк Елисей, който бил по това време в Дамаск, какво ще бъде следствието на болестта му. Пророкът отговорил, че болестта не е смъртоносна, но че той ще умре, нещо което скоро се сбъднало, защото не се минало много време, и Азаил удушил господаря си в леглото му - 4Цар. 8:7-15.

III. Син на гореспоменатия Азаил. Баща му мъчил и притеснявал Израил, но той изгубил всичко, което баща му спечелил, понеже бе разбит 3 пъти от цар Йоаса - 4Цар. 13гл.

* * *

Венец. Виж Корона.

* * *

Вениамин

Най-малкият син на Яков и Рахил - Бит. 35:16-18. Рахил умряла веднага след раждането му, и в предсмъртния си час го нарекла Венони, (син на моята скръб), но Яков го наименоувал Вениамин, (син на дясната ми ръка). Той бил голяма утеха за баща си, който виждал в него любимата си съпруга, а също така му напомнял и Йосиф, с изчезването на когото не можел да се примири. Поради това, едва бил убеден да пусне Вениамин, да отиде с братята си в Египет - Бит. 42, 43гл.

Вениаминовото племе отначало било малко, и почти на изчезване в дните на съдиите - Съд. 20гл., но след това се увеличило много - 2Лет. 14:8, 17:17. То било храбро - Бит. 49:27, и се ползвало с благоволенieto на Бога: "Вениамин възлюбения от Господа, ще живее безопасно при него; Господ ще го закриля всеки ден, И той ще почива между рамената му." - Вт. 33:12. Земята му достигала северните граници на Юда със Святия град. При бунта на 10те племена, Вениамин взел страната на Юда, и след това двете племена били винаги тясно свързани - 3Цар. 11:13, 12:20; Езд. 4:1, 10:9. Цар Саул и Апостол Павел са от Вениаминновото племе - Фил. 3:5.

* * *

Вено

I. В стари времена в Източните земи, е имало обичай на сватбата си младоженеца да дарява бащата на годеницата си с някакви дарове. Това е тъй нареченото вено. Даровете били по-големи, или по-малки според статуса и положението на семейството на момичето. Яков заплатил за жените си със слугуването си, като слугувал на баща им

четиринадесет години - Бит. 29:18-27, 34:12; Из. 22:16,17; 1Цар. 18:25; Ос. 3:2.

II. Мерариев потомък - 1Лет. 24:27.

* * *

Вера

Содомски цар в дните на Авраам - Бит. 14гл.

* * *

Верен

На много места в Библията прилагателното верен означава вярващ. Така например в Гал. 3:9 е писано, че вярващите ще се благословят заедно с Авраам, поради голямата му и твърда вяра в Бога. В Св. Писание това название се дава на истинските християни, за да покаже не само спасителната им вяра в Христос, но и християнския им характер - Д.А. 16:15; 1Пет. 5:12; 1Кор. 4:17; Еф. 6:21; Кол. 4:9.

* * *

Верзелей

I. Меолатянин от Симеоновото племе; баща на Адриил, който се оженил за Мерава (дъщеря на Саул) - 1Цар. 18:19; 2Цар. 21:8.

II. Възрастен и богат галаадец, приятел на Давид когато Давид бил на заточение, по време на въстанието на Авесалом. Той изпратил щедро храна, легла и други неща за войниците на царя - 2Цар. 17:27; 19:32. При завръщането на Давид, Верзелей го придружил до Йордан, но се отказал да отиде до Ерусалим поради напредналата си възраст, и да приеме почестите, които царят имал намерение да му поднесе. В предсмъртния си час, Давид заръчал на Соломон да покаже милост към потомството на Верзелей, и да го приеме като член на царското семейство - 3Цар. 2:7.

III. Свещеник, който се оженил за дъщерята на гореспоменатия - Езд. 2:61; Неем. 7:63.

* * *

Верникия

Най-голямата дъщеря на Ирод Агрипа I, и сестра на по-младия Агрипа - Д.А. 25:13,23, 26:30. Първоначално тя била омъжена за чичо си Ирод (Халкийския цар), но след смъртта му, за да избегне заслуженото подозрение за кръвосмешение с брат си Агрипа, станала жена на Полемон (Киликийския цар). След като бракът бил разтрогнат, тя се върнала при брат си, след което станала жена на Веспасиан, и след това на Тит.

* * *

Веротай

Сирийски град, завладян от Давид - 2Цар. 8:8; 1Лет. 18:8; Ез. 47:16. Смятан от някои за днешния Бейрут, но като оставим настрана сходството в името, останалите неща водят към едно място навътре в сушата, по-близо до Емат или Дамаск.

* * *

Веселеил

Художник, надарен от Бога с особен талант, за да построи и украси скинията - Из. 31:2; 35:30.

* * *

Ветрове - Мт. 24:31

Ветровете, които духат в Палестина са предимно западни и югозападни - Лк. 12:54. Често духа и северен вятър, който още от древността се счита за предвестник на добро време. С това се обяснява и изречението в Пр. 25:23 "Северният вятър произвежда дъжд". За бурният вятър наречен Евроклидон, виж описанието под това име.

Но вятърът, който най-много се споменава в Библията е "източният вятър", за който се казва, че изсушава овощята - Бит. 41:6; Ез. 17:10, 19:12, и духа много силно - Пс. 48:7; Ез. 27:26; Й-а 4:8; той е "горещия вятър" споменат в Пс. 11:6. Източният вятър е задушлив и тежък вятър, и духа от югоизток през горещото и сухо лято. Като преминава през обширната Аравийска пустиня увеличава жегата и сушата, и предизвиква всеобща слабост и безсилие. Той се нарича от арабите Семум, от турците Самиели, от египтяните Хамсин; и още се счита за чумен вятър, който внезапно настига пътници и кербани в пустинята, и ги умъртвява с силното си и задушливо духане. Наистина той е извънредно горещ и сух, бързо изпарява водата, спира потта на пътниците, пресъхва небцето и въздушните цевизи, и причинява голямо безпокойство и изтощение. Често духа с ужасно бучене, и със силата си носи във въздуха прах и пясък, по такъв начин, че цялата атмосфера се помрачава и създава чувството като че ли гори. Слънцето, като че ли изгубва лъчите си, и на вид изглежда като сфера от тлеещ огън. Хора и животни се изморяват от този прах и търсят покрив. Камилите си обръщат гърбовете и забиват главите в земята от присъствието на вятъра. Често той бива придружен от вихрушки, пясъчни и прашни тайфуни, които се издигат над земята и летят по полето. Такава буря може да е внушила нещо от пророческите описания, върху деня когато ще се прояви силата на Бога: "чудеса на небесата и на земята, кръв, и огън и стълбове от дим... Слънцето ще се обърне в тъмнина и луната в кръв" - Й-л 2:30,31; Д.А. 2:19,20.

* * *

Ветагла

Град на Вениаминовото племе, на границата с Юда - И.Н. 15:6, 18:19,21. Един изследовател е определил мястото му на 3 мили от устието на река Йордан, на пътя за Ерихон. Тук е имало една добра дъбрава, напоявана от един сладък и бистър извор, който е най-добрия в долът на Йордан.

* * *

Ветах или Тиват

Град в Сирия - Сова, превзет от Давид - 2Цар. 8:8; 1Лет. 18:8, може би днешния Тайбе намиращ се между Халеб и Тадмор.

* * *

Ветиесимот

Град на Рувимовото племе, превзет от моавците - Чис. 33:49; И.Н. 12:3, 13:20, но отново възвърнат от последните след плена - Ез. 25:9. Той се е намирал на изток, близо до устието на Йордан.

* * *

Ветил (дом на Бога)

Името на един град на запад от Гай, върху границите на Ефремовото и Вениаминовото племена - Бит. 12:8, 28:10-22; на това място Яков сънувал достопамятния си сън. Той променил старото му име Луз с Ветил - Съд. 1:23. Тридесет години по-късно пак разпънал шатъра си там - Бит. 35:1-15. Ветил е пленен от Исус Навиев, и даден на Вениамин - И.Н. 12:9, 18:22. Ефремците обаче изгонили ханаанците - Съд. 1:22-26. Тук ковчега на завета, и вероятно скинията останали за дълъг период от време - Съд. 20:26; 1Цар. 10:3. Тук Самуил е имал съдилище, както още в Галгал и Масфа - 1Цар. 7:16. След Соломон там се установило едно грозно идолопоклонство, защото Еровоам го избрал като място за едно от златните телета - 3Цар. 12:29. Пророците изговорили послания против Ветил - 3Цар. 13:1,2; Ер. 48:13; Ам. 3:14, 7:10. Първото от тях било изпълнено от Йосия - 4Цар. 23:13, а другите в следващото опустошение на Ветил, където нищо не могло да се намери освен развалини. Неговото местоположение е на 12 мили от Ерусалим, по посока на Сихем, върху южната страна на един хълм, с един тесен и плодоносен дол на изток, и покрай общия път на запад. В подножието на хълма са останките на един широк каменен водоем от старите еврейски времена. Виж Витавен.

* * *

Ветнимра - Чис. 32:3,36; И.Н. 13:27, и Нимрим - Ис. 15:6; Ер. 48:34

Един град в Гад; на изток от Йордан, върху един канал, който стига близо до Рамот - галаад, към югозапад в тази река.

* * *

Веторон

Днес се нарича Бейрут; името на два съседни града в северозападния ъгъл на Вениамин, които се различават и до днес като Горен и Долен. Те са били върху два хълма, с долове от всяка страна: Долен Веторон се е разделял от Горен чрез един малък дол и чрез един каменист и необработен път водещ за хълма, върху който Горен Веторон е бил разположен. Последният е бил по-близо до Ерусалим, на около 12 мили; Двата града са били върху пътя водещ към приморието. По този път Исус Навиев прогонил аморейците - И.Н. 10:1-11, и от тук Павел минал през нощта на път за Антипатрида - Д.А. 23:31,32.

* * *

Ветсан

Повече известен под името Скитопол. Бил разположен на 2 мили западно от Йордан, на края на дола на Израел (една част от голямото поле Езраелон), който се простираше от него до долът на Йордан в югоизточна посока. Ветсан е предназначен за Манасия, въпреки, че отведнъж не е подчинен - И.Н. 17:11,16; Съд. 1:27. Мъртвото тяло на Саул било окачено на стените му - 1Цар. 31:10,12; 2Цар. 21:12; 3Цар. 4:12. Сега мястото, където се е намирал този град се нарича Бейсан, и е около 24 мили на юг от Тивериадското езеро. Сегашното село има около 80 къщи, и жителите му живеят в бедност поради опустошенията на бедуините. Развалините на стария град обхващат голямо пространство покрай бреговете на рекичката, която тече около него, и към долът, те показват площта, на която е бил разположен около 3 мили в диаметър.

* * *

Ветсемес (слънчев дом)

I. Юдов град, даден на свещениците - И.Н. 21:16; 1Лет. 6:59; 1Цар. 6:15. Той се е намирал на 15 мили западно от Ерусалим, близо до границата

с Дан и филистимците - И.Н. 15:10; 1Цар. 6:12. Изглежда, че Ерсемес е същия град - И.Н. 19:41. Известен е с едно сражение между Юда и Израил, в което Амасия е поразен - 4Цар. 14:12-14; със завръщането в него на ковчега от филистимците, и с наказанието на онези, които го осквернили - 1Цар. 6гл. Числата в 19 стих са събрани от някой старовременен писар, и може би поразените са само седемдесет мъже.

II. Прочут град в Египет - Ер. 43:13. Виж Илиопол I.

* * *

Ветсур

Град разположен в гористата страна на Юда, близо до Хеврон - И.Н. 15:58. Той бил укрепен от Ровоам - 2Лет. 11:7, и жителите му помогнали да се построи Ерусалим отново - Неем. 3:16. Историкът Йосиф го нарича една от най-силните крепости в Юдея.

* * *

Вет-акарем

Смята се, че това е планината, която се нарича Франк, между Текуе и Витлеем - Неем. 3:14; Ер. 6:1. Тя е един уединен хълм във вид на конус, върху който кръстоносците имали една голяма крепост.

* * *

Вет-арвел

Вероятно Арбела, сега Ирбид. Едно място с това име се е намирало на 25 мили на югоизток от Галилейското езеро. Друго едно е имало в Галилея, близо до Магдала. Тук е имало няколко големи, и почти недостъпни укрепени пещери, по стръмнините му - Ос. 10:14.

* * *

Вет-девлатаим

Моавски град, който се е наричал и Алмон-дивлатаим - Ер. 48:22; Чис. 33:46.

* * *

Вет-хар

Намирал се в Дан, в близост до Масфа. Забележителен с поражението на филистимците, и с построяването на Евен - езер (един паметник) от Самуил - 1Цар. 7:11.

* * *

Вет-фегор

Моавски град, в пределите предназначени за Рувимовите синове, и който израилтяните превзели от аморейците - И.Н. 13:20. Той бил прочут с поклонението на Ваал - фегор. В близкият дол Мойсей дал за втори път закона на Израил, там бил и погребан - Вт. 4:44-46, 34:6.

* * *

Веяло или Веятел

Инструмент, който се употребява за веене на жито. В Палестина се употребявали два вида веятели: имало е веятели, които се използвали само когато имало вятър, за да отвява житото; имало е и други, които са направени така, че сами да предизвикват вятър когато времето е тихо - Ис. 30:24. Както веялото отвява плявата от пшеницата, така и Христос (Върховният Съдия), ще раздели нечестивите от праведните - Ер. 15:7; Мт. 3:12. Виж Вършитба.

* * *

Видение

Свръхестествени картини на различни предмети и обстоятелства пред ума на буден или заспал човек - Ис. 6гл.; Ез. 1гл.; Дан. 8гл.; Д.А. 26:13. Виж Сънища.

* * *

Вил

Главният идол на вавилонците. Виж Ваал.

* * *

Вино

Понеже лозата е виреела много по Ханаанската земя и в други източни страни, в тях виното много се е употребявало за пиене, най-вече по пирове - Ест. 1:7, 5:6; Дан. 5:1-4; Йн. 2:3. Като едно от главните произведения на Святата Земя, то е служело за възлияния по време на богослуженията - Из. 29:40; Чис. 15:4-10, и се споменава между "първите плодове" - Вт. 18:4; то се е употребявало по време на празнуването на Пасха, и след това се използва от Исус и апостолите на Тайната вечеря - Мт. 26:27-29. Заедно с житото и елея, е означавало всяко привременно продоволствие - Пс. 4:7; Ос. 2:8; Й-л 2:19.

"Хелвонското вино" се е произвеждало в околността на Дамаск, от където се е изпращало за Тир - Ез. 27:18. То е приличало на "Ливанското вино", прочуто със своите качества и вкуса си - Ос. 14:7. Виж Хелвон.

Пиенето на вино, което довежда до напиване строго се осъжда от Божието слово, (виж Пиянство). Грях и срам са свързани с първото споменаване на виното в Библията, както и след това - Бит. 9:21, 19:31-36; 1Цар. 25:36,37; 2Цар. 13:28; 3Цар. 20:12-21; Ест. 1:10,11; Дан. 5:23; Отк. 17:2. То се описва като хитър присмивател - Пр. 20:1; причинител на бедствия - Пр. 23:29-35; на горести - Ис. 5:22; заблуждения - Ис. 28:1-7, и нечестива лудост - Ис. 5:11,12, 56:12; Ос. 4:11. В някои случаи пиенето на вино ясно се забранява - Лев. 10:9; Чис. 6:3, а в други то се споменава като отличителна черта на нечестивите - Й-л 3:3; Ам. 6:6. На много места в Св. Писание се казва да се пазим от него - 1Цар. 1:14; Пр. 23:31, 31:4,5; 1Тим. 3:3. Библията жестоко проклина онзи, който изкушава някой друг да пие вино - Ав. 2:15. Даниил и рихавците счели за добро да се въздържат от вино - Ер. 35:14; Дан. 1:8; мнението на апостол Павел за същото нещо се препоръча за всеобщо приемане - Рим. 14:21; 1Кор. 8:13.

* * *

Вир (кладенец)

I. Място за преседяване на евреите в Моав, където Бог им дал вода - Чис. 21:16-17; Ис. 15:8.

II. Град в Юда. Според Евсевий и Йероним, той се е намирал на няколко мили на запад от Ерусалим, близо до Ветсемес. Там Йотам побягнал от брат си Авимелех - Съд. 9:21.

* * *

Вир-лахай-рои. Виж Лахай-рои.

* * *

Вирил

Името на един скъпоценен камък със зеленикав цвят, който се среща главно в Индия - Отк. 21:20.

* * *

Вирот (кладенци)

Вениаминов град, близо до Гаваон - И.Н. 9:17; 2Цар. 4:2,3. Той е известен сега под името Елбире (село от 700 жители), намиращо се върху един хълм, 7 мили на север от Ерусалим.

* * *

Вирсавее (кладенец на клетвата) - Бит. 21:31, 26:31:33

Град на 28 мили югозападно от Хеврон, на южния край на Палестина. Дан е бил разположен на северния край, така, че изявлението "от Дан до Вирсавее", обозначава цялата дължина на земята - Съд. 20:1. Във Вирсавее Авраам, Исаак и Яков са пребивавали често - Бит. 21:31, 22:19, 26:23, 28:10, 46:1. Градът, който след това бил издигнат на това

място първо бил определен за Юда, а след това за Симеон - И.Н. 15:28, 19:2. Тук Самуил поставил синовете си като съдии - 1Цар. 8:2. Илия си починал тук на път за Хорив - 3Цар. 19:3. Този град е средище на идолопоклонството по времето на Озия - Ам. 5:5, 8:14. След плена той е населен отново от евреите - Неем. 11:27,30, и просъществува няколко века след идването на Христос. Изследователи са намерили местоположението му на границата на великата пустиня, на юг от Ханаан (развалините на един малък опустошен град), и два дълбоки каменни кладенеца с чиста вода, заобиколени от каменни корита, носещи белези за произход от древни времена.

* * *

Висон

От Из. 39:28, става ясно, че висона е изцяло ленено платно. От висон е била направена дрехата, с която облекли Йосиф, когато станал Египетски везир (първия след Фараона) - Бит. 41:42. В Пр. 31:22, се споменава като материя на облеклото, което "добродетелната жена" носи, а в Отк. 19:8, преносно обозначава праведността на светиите.

* * *

Високи места

Хананейците, както и народите около тях, служели на небесните тела и на различни идоли по високите места (по планините и хълмовете). Израилтяните получили заповед от Бога да развалят високите идоложертвени места - Вт. 12:2, но те не само не изпълнили заповедта, но и използвали тези места първо за поклонение на Йеова - 1Цар. 9:12; 3Цар. 3:4, след това и на идолите - 3Цар. 11:7; 4Цар. 17:10,11. Също така построили храмове и жертвеници на високи места - 3Цар. 13:32; 4Цар. 17:29, и поставили свещеници - 3Цар. 12:32, 4Цар. 17:32. На всеки бог бил посветен определен хълм. За да отвикне юдеите от служението по високи места, Бог определил храма в Ерусалим за главно място на Богослужението.

* * *

Вит или Вет (дом)

Образува една част от много сложни имена на места, и понякога означава място или жилище, а понякога храм. На днешния арабски език тази дума се произнася Бейт.

* * *

Витавара (място за преход)

Град върху източния бряг на река Йордан, където Йоан кръщавал - Йн. 1:28. Той е бил може би същия Вет-вара - Съд. 7:24, но истинското му местоположение е неизвестно. Много от най-добрите гръцки ръкописи, и неотдавнашни издания споменават вместо Витавара Витания, чието местоположение е също неизвестно.

* * *

Витавен

Място и пустиня, близо до Ветил на изток - И.Н. 7:2, 18:12; 1Цар. 13:5, 14:23. Понякога се употребява укорително за самия Ветил, след като били направени златни телета - Ос. 4:15, 10:4. Вет-ил значи домът на Бога, а Вет-авен - домът на греха, или на един идол.

* * *

Витания

Село върху източната стръмнина на Елеонската планина, около 2 мили на югоизток от Ерусалим, и на пътя за Ерихон. То е посещавано често от Христос - Мт. 21:17; Мк. 11:1,12; Лк. 19:29. Тук живеели Марта и Мария. Тук Лазар е възкресен от мъртвите - Йн. 11гл. Тук Мария помазала Господа - Йн. 12гл., и в компанията на учениците си, близо до това село, което той обичал се възнесъл на небето - Лк. 24:50. Сегашното му име Лазария, произлиза от Лазар.

* * *

Витесда (дом на милостта)

Името на една къпалня близо до храма в Ерусалим, с едно отворено здание до нея, за удобство на болните, които идвали да се лекуват от водата и - Ин. 5:2. Преданието поставя тази къпалня на мястото, на което сега се намира един голям пресъхнал водоем, покрай северната страна на отвореното място на храма. Някои обаче, считат за вероятно, че това е само една част от окопа, който е разделял планината Мория от близкия хълм на север. Те предполагат, че същинската Витесда е така наречения "източник на Девата", в по-долната част на долът на Йосафат (850 крака южно от храма). Тази къпалня е много стара, и сигурно е черпила вода от старите водоеми под храма. Две стълби, от които едната с 16, а другата с 13 стъпала, и с един плосък покрив от 12 крака между тях, водят до къпалнята, тази последната е дълга 15 и 5 или 6 крака широка. От време на време водите и прииждали или намалявали, и се стичали чрез подземен канал към Силоамската къпалня. Смята се, че тя е "Царският водоем" споменат в Неем. 2:14. Витесда, където и да е местоположението и, е изгубила изцелителната си сила, но източникът, който Христос е отворил за греха и смъртта, е близо за всички и винаги има изцелителна сила. Виж Силоам.

* * *

Витиня

В 1Пет. 1:1, една област в северната част на Мала Азия, върху брега на Черно море, която граничела с Пафлагония на изток, Фригия и Галатия на юг, и Мизия на югозапад. Тя е позната като една от областите, към които апостол Петър отправя първото си послание, още когато е под управлението на Плиний, който в едно писмо до император Траян споменава броя, характера и обичаите на угнетените там християни, около 106г. след Р.Х. Още и с най-знаменития събор на Християнската църква състоял се в град Никея, (столицата и), около 325 г. след Р.Х. Много е вероятно тази област да е била поучавана от ап. Петър; още четем, че когато Павел решил да отиде във Витиния, Духът не му разрешил - Д.А. 16:7.

* * *

Витлеем

I. Малък град, който станал известен с това, че Давид и Христос се родили в него. Той се намирал в пределите на Юдовото племе (6 мили югозападно от Ерусалим), и вероятно е приел името Витлеем, което значи Дом на хляба, поради плодородието на страните, които го заобикаляли. Поради това и старото му име било Ефрата (плодородно) - Бит. 48:7; Мих. 5:2. Той бил разположен на едно хубаво бърдо на 2,700 крака над морското равнище, и е имал един добър изглед от всички страни. Хълмовете около Витлеем са били добре обработени и покрити с лозя, със смокинени дървета и мигдали. Долините около него са давали изобилно жито. Той е укрепен от Ровоам - 2Лет. 11:6, но по принцип е бил едно незначително място - Мих. 5:1, и не се споменава от Исус Навин или от Неемия между Юдовите градове. За него се говори с уважение в историята на Вооз и Рут; той се славя като място на рождението на Давид и като негов град - 1Цар. 17:12,15, 20:6; 2Цар. 23:14-17, но най-много се счита за свят поради това, че Изкупителя се родил там. Над това чудесно място изгряла звездата, там източните мъдреци се поклонили на Царя на царете, и там Давид пасял стадото си и славел Бога, тук се чули и песните на ангелския хор при рождението на Спасителя - Лк. 2:8. Сега Витлеем се нарича Бейтлахм, и има около 3,000 жители, почти всичките християни. Половин миля на север е мястото където според общото мнение е гроба на Рахил - Бит. 35:16-20, и около 2 мили на югозапад са големите водохранилища, известни под името "Соломонови водоеми".

II. Малък град в наследията на Завулоновото племе - И.Н. 19:15; Съд. 12:10, сега едно незначително село на 6 мили западно от Назарет, което, както Витлеем Юдов, се нарича на арабски Бейтлахм.

* * *

Витсавее

Жена на Урий, и вероятно внучка на Ахитофел. Виж Ахитофел. Първо Давид прелюбодействал с нея, след това накарал да убият мъжа и, след което я взел за жена. Тези грехове били мерзост пред Йеова, Който пратил пророк Натан при Давид с притчата за женското агне - 2Цар. 12:1. Давид се разкажал, но пак бил наказан - 2Цар. 11:12. Витсавее е майка на Соломон, за чието наследяване на трона се погрижила - 3Цар. 1:15. Тя се споменава след това в историята на

Адония - 3Цар. 2:13, в заглавието на 51 Псалом, и между прадедите на Христос - Мт. 1:6.

* * *

Витсаида (място на риболовство)

I. Град в Галилея, разположен върху западния бряг на Генисаретското езеро, малко на север от Капернаум. Той е месторождението на апостолите: Филип, Андрей и Петър, и е бил посещаван често от нашия Господ - Мт. 11:21; Мк. 6:45, 8:22.

II. Град северно от същото езеро, и на изток от Йордан. Близко до това място Христос нахранил петте хиляди души. Той е бил разположен върху един нисък хълм близо до Йордан, разделен от Галилейското езеро чрез едно поле широко 3 мили, и много плодородно - Лк. 9:10, сравни с Мт. 14:13-22; Мк. 6:31-45. Този град е разширен от Филип (четверовластника на тази страна) - Лк. 3:1, и наречен Юлий в чест на Юлия (дъщерята на Август). Сега от него има само развалини.

* * *

Витфагия (място на смокини)

Едно малко село на източната част на Елеонската планина, близо до Витания - Мт. 21:1; Мк. 11:1; Лк. 19:29.

* * *

Вихрушки

Вихрушки са ставали и стават често в Аравийските пустини - Йов 37:9, 38:1; Н-м 1:3. Повечето пъти не били страшни - Ис. 17:13, но от време - навреме се появявали внезапно със голяма сила, и опустошавали всичко пред себе си: къщи и дървета не пречели на пътя им, заравяли живи пътниците под пясъчните стълбове, които те издигали и влачели, като морски вълни - Йов 1:19; Ис. 21:1. Внезапните и безкомпромисни Божии присъди се уподобяват на вихрушки - Пс. 58:9; Пр. 1:27; Ис. 66:15. Една от еврейските думи, които са преведени вихрушки, понякога означава силен и бурен вятър - Ер. 23:19, 30:23; Зах. 9:14. Виж Ветрове.

* * *

Вихтан

Евнух в двора на Асуир, чиито зъл план против царя бил осуетен чрез бдителността на Мардохей - Ест. 2:21.

* * *

Влагалище. Виж Петасупим.

* * *

Власт

Постелник на цар Агрипа, подкупен да ходатайства за тирците и сидонците пред царя - Д.А. 12:20. Виж Постелник.

* * *

Воаз

Името на един от двата медни стълба, които Соломон издигнал в притвора на храма, а другия се наричал Яхин. Тези стълбове били около 35 крака високи - 3Цар. 7:15,16, 21.

* * *

Воанергес (синове на гърма)

Име дадено от нашия Спасител на Яков и Йоан (Заведеевите синове) - Мк. 3:17, може би поради силата им като проповедници. Някои мислят, че то им е дадено по времето когато помолили Христос, да направи да слезе огън от небето, и да изтреби едно Самарянско село, което отказало да ги приеме - Лк. 9:53,54.

* * *

Вода. Виж Кладенци и Извори.

* * *

Водата Мером. Виж Мером.

* * *

Водите на Мерива. Виж Мерива II.

* * *

Война

Войната е лош плод на грехопадението и на разтлението на човека - Бит. 6:11-13; Ис. 9:5, Як. 4:1,2. Предизвикана от нападенията на неприятели, или заповядана от Бога за наказанието на неприятели, войната често става неизбежна. Виж Амаличани и Ханаан. След превземането на Ханаан, Бог наказал с този "бич" метежния си народ и огнетителните му съседи, идолопоклонници. В много случаи се е повдигал спор за истинния Бог и истуканите, какъвто е случаят с филистимците - 1Цар. 17:43-47, със сирийците - 3Цар. 20:23-30, с асирийците - 4Цар. 19:10-19,35, с амонците - 2Лет. 20:1-30. Затова Бог е въздигал за народа си поборници, съветвал го във война чрез Урим и чрез пророците, и по един свръх-естествен начин е помагал в битките.

Преди времето на царете, евреите не са имали редовна войска, обаче всички, които са могли да носят оръжие, са били длъжни във време на нужда да излязат на бой - 1Цар. 11:7. Огромните войски на царете на Юда и Израил са се били обикновено пеш, въоръжени с копия, мечове и щитовете, и са имали големи групи от стрелци и пешаци, а малко колесници и конници. Виж Оръжия. Войската е била разделена на отделни военни единици с командващи (десетници, стотници, хилядници и.т.н.) - Съд. 20:10; 1Лет. 13:1; 2Лет. 25:5. Евреите са били равни по храброст и военно изкуство със съседните народи, обаче те са се въздържали от война на завоевание, когато са прогонвали нападателите си, те са се завръщали у дома си. Обикновено военните походи са започвали през пролетта, и са завършвали през есента - 2Цар. 11:1; 3Цар. 20:22. Когато Еврейското войнство е приближавало неприятелската войска, свещениците го ободрявали със слова - Вт. 20:2; 1Цар. 7:9,13, и с въодушевителни песни - 2Лет. 20:21. Свещените

тръби са давали знак за бой - Чис. 10:9,10; 2Лет. 13:12-15. Първо са излизали стрелците и пешаците, след това са давали мястото си на тежко въоръжените копиеносци да нападнат. Последните са плашели неприятеля с погледа и военните си викове, преди да го наближат - Съд. 7:18-20; 1Цар. 17:52; Йов 39:25; Ис. 17:12,13. След това войниците са се сражавали един против друг, битката представлявала една поредица от боеве, и победата се е спечелвала от храбрите, изкусните, силните, и бързите бойци - 1Лет. 12:8; Пс. 18:32-37. Апостол Павел увещава християните да бъдат твърди пред нападателите на душата - 1Кор. 16:13; Еф. 6:11-14; 1Сол. 3:8. Древните битки са били кръвопролитни - 2Лет. 28:6, като изключим онези от победените, които са били задържани, за да украсят победата или бъдат продадени в робство, малцина от останалите били пощадявани. Когато една победоносна Еврейска войска се е завръщала от бойното поле, тя се е посрещала с радост от цялото население - 1Цар. 18:6,7. Користите са се раздавали след като една част от тях е била задържана като дар на Господа - Чис. 31:50; Съд. 5:30, трофеи са били окачвани на явни места, похвални слова са се изричали в чест на отличените войници, а умрелите са били оплаквани.

Обсаждането на един крепостен град е ставало като са били издигани около него многобройни кули, от които са се хвърляли стрели и др., катапулти (вид метални машини), са се приготвяли за стреляне с големи стрели и камъни. До градските стени са се издигали високи кули и могили, от които се свързвали с подвижен мост, посредством, който е било възможно да се осигури достъп до града. За пробиване на стените са се употребявали стенобойни машини (виж Ратен овен), също и един вид канджи с железни куки на единия си край и въжета на другия, за смъкване на камъни и хора от върха на стените. Обсадените са отблъсквали тези и други подобни нападения с хвърляне на стрели, камъни и горещо дървено масло, с окачване вретинища с плява между зида и стенобойните машини, а нападателите продължавали със силни и внезапни изкачвания, атаки, превземане и изгаряне на кулите, и с щурмуване на града. Днешните изобретатели на барута, пушките, бомбите и тежката артилерия са изменили всичките тези военни похвати.

С разпространението на християнството, войната става от ден на ден все по-малко извинителна и по-малко възможна, един велик напредък

се вижда от обичаите и духът на старата варварщина, към обещаното върховенство на Княза на мира - Пс. 46:9 ; Ис. 2:4; Мих. 4:3.

"Книгата на Господните войни" е била една небоговдъхновена и отдавна изгубена книга, която е съдържала подробности върху събитията, които се споменават в Чис. 21:14,15.

* * *

Войнства. Виж Саваот.

* * *

Вол

Мъжко, пораснало четвероного от вида на кравата. В Библията се среща и бик (едно чисто животно според Мойсеевия закон), употребявано много за храна - 3Цар. 19:21, съставлявало голяма част от богатството на евреите в скотовъдния им живот - Йов 1:14, 42:12. Воловете се използвали в земеделието за оране - 3Цар. 19:19, и за вършеене, през което време не им се връзвали устата - 1Кор. 9:9, но добре се нахранвали - Ис. 30:24.

* * *

Вооз - Рут 2:1

Имотен витлеемец; потомък на Юда, от когото водят потеклото си еврейските царе - Мт. 1:5. Постъпката му в случая с Рут говори, че той е човек със силен дух и голяма честност. Той изпълнил задължението си към Рут като близък сродник; под задълженията на Левитския закон, се оженил за бедната млада жена, която събирала класове след жътварите по нивите, и така станал един от прадедите на Давид, още и на Давидовия Син, Господ Исус Христос. Той е баща на Овид, Овид на Есей, а Есей на Давид. Цялото повествование е едно прекрасно свидетелство на простотата на взаимоотношенията по онова време, когато изкуствените учтивости не били още взели мястото на естествените и искрените изяви на любов.

* * *

Восор

I. Прибежищен град в земята на Рувим зад Йордан. Точното му местоположение е неизвестно - Вт. 4:43; И.Н. 20:8, 21:36.

II. Поток, който се втичал в Средиземно море, на 5 мили южно от Газа. Една част от войската на Давид когато преследвала амаличаните се спряла там - 1Цар. 30:9-21. Потокът пресъхвал пролетно време.

* * *

Восора

Споменат в Бит. 36:33. Едомски град - Ис. 34:6, 63:1, и земята около него - Ер. 49:13,22. Споменава се заедно с Теман и с Червено море - Ер. 49:20-22; Ам. 1:12. Местоположението му се намира в днешния Ел-Бусайре, на средата на пътя между Кир Моав и планината Ор, на югоизток от Мъртво море. Развалините му показват, че е бил голям град. Восора Моавска, за която се говори в Ер. 48:24, може да е същото място.

* * *

Врабче (евр. Ципор)

Една добре известна птица, която се среща в Европа, Азия и Африка, и обича многолюдните места. Тя гради гнездата си, най-вече под стрехите, храни се със семена, овощя и насекоми. Снася пет или шест яйца, с пепеляв цвят и кафяви петна. Еврейското име ципор включва и други птици, които се хранят с жито и насекоми, и които са причислени към рода на чистите - Лев. 14:4. Врабчето в Пс. 102:7, вероятно е поставено вместо дрозд (една птица, която се отличава с самотното си живеене по къщите, и по топлото и жаловито цвърчене). Врабчето има малка стойност, и затова ще дадем хубаво пояснение за Божието провидение ако кажем, че Бог бди даже над падането на врабчетата - Мт. 10:29. Тези птици са изобилвали в Ерусалим.

* * *

Вражари (звездочетци)

Хора, които претендирали, че могат да откриват бъдещи събития чрез астрологически (звездочетски) гадаения. В старо време вярвали, че звездите имат някакво влияние, за добро или за зло върху човешкия живот, и че някои явления свързани с небесните тела имат значение за онези, които притежават способността да ги тълкуват - Дан. 2:2. Тези суеверия били разпространени между халдеите, асирийците, египтяните, финикийците и арабите, и били тясно свързани с поклонението на слънцето, месеца и звездите - Вт. 4:19, 17:3; 4Цар. 23:5,12; Ер. 19:13; Ез. 8:16; Соф. 1:5. Тези практики били идолопоклоннически, лишавали Бога от славата му, и Му били много неугодни.

* * *

Врана. Виж Гарван.

* * *

Врата. Виж Порта.

* * *

Вратари

Хора, които пазят по вратите (портите) на градовете и частните къщи - 2Цар. 18:26; 4Цар. 7:10; Мк. 13:34; Йн. 10:3. Вратарите на храма били левити, и в един момент наброявали четири хиляди души, разделени на отреди - 1Лет. 16:42, 23:5. Те пазели на всяка врата и служели в храма по реда си - 1Лет. 26:1,13,19; 2Лет. 8:14, 35:15; през тихите часове на нощта пеели хваления на Бога - Пс. 134. В 2Лет. 23:4, и на други места, четем за тяхната вяност в пазенето на младия цар Йоас.

* * *

Врачи. Виж Чародейство.

* * *

Време

Освен обикновеното и значение, в Библията думата означава и година, както в Дан. 4:16. Думите "време и времена, и половина време" в Дан. 7:25; 12:7, от някои се предполага, че значат три и половина години, а от други три и половина пророчески години, или хиляда двеста и шестдесет дни. На други места този период от време съответства на "четиридесет и два месеца" - Отк. 11:2,3, 12:6,14, 13:5.

* * *

Вретище

Евреите и други народи, носели вретища около кръста си по време на злощастие, покаяние и скръб - Бит. 37:34; 2Цар. 3:31; 3Цар. 20:32; Мт. 11:21. Пророците често се обличали във вретище, и въобще в облекло от груб плат - Мт. 3:4. Господ заповядал на Исаия да развърже вретището от кръста си и да ходи гол - Ис. 20:2. Захария казва, че лъжепророци няма вече да пророкуват в козинява дреха, за да мамят хората - Зах. 13:4.

* * *

Вселена

Цялата земя - 1Цар. 2:8. Някъде вселена означава страна, особено Римската Империя, или Юдея и околността и - Лк. 2:1, 4:5; Д.А. 11:28.

* * *

Второзаконие

Или повторение на закона. Петата Мойсеева книга. Това название и било дадено от гръцките преводачи, защото в нея Мойсей излага накратко постановленията си изложени в първите книги - Вт. 1:1-6, 29:1, 31:1. Тя разказва историята на евреите в пустинята, от началото на единадесетия месец до седмия ден на дванадесетия месец, в четиридесетата година след излизането им от Египет т.е. около шест седмици през 1451г. преди Р.Х. Онази част от Второзаконие, в която се

споменава за смъртта на Мойсей е прибавена след това, може би от Исус Навин.

Книгата Второзаконие е последното наставление на много-уважавания старец. Мойсей дава на Божиите люде бащинския си съвет и благословиението си, и тогава се изкачва на планината Фасга за да умре. Той изброява Божиите дела за Израил. Повтаря накратко Божиите закони. Показва на хората защо трябва да обичат Господа и как трябва да му служат. Тази книга е пълна с нежна грижа, мъдри наставления и ревностна любов от един родолюбец и пророк на Божиите люде. По-късните боговдъхновени писатели често споменават Второзаконие; Исус Христос също привежда примери от него - Мт. 4:4,7,10.

* * *

Вуз

Син на Нахор и Мелха; працядо на Вузците, които живеели в Месопотамия, и след това може би в Пустинна Арабия - Бит. 22:21; Йов 32:2; Ер. 25:23.

* * *

Вул

Това име се среща само в 3Цар. 6:38, употребено за осмия месец, обикновено наричан Мархесван. Соломоновият храм е завършен в този месец.

* * *

Вчера и днес

В Евр. 13:8, са употребени в общ смисъл, за да обозначат миналото и настоящето. Животът и знанието на човека са сравнително "вчерашни" - Йов 8:9.

* * *

Въздух

Въздухът или атмосферата, която се намира около земята се обозначава често от думата небе; така "небесните птици", значи "въздушните птици". "Бия въздуха" и "говоря на вятъра" - 1Кор. 9:26, 14:9, са изрази употребявани в повечето езици, и означават да говоря или да върша нещо без разсъждение или разум, или пък безсмислено. "Въздушна власт" в Еф. 2:2, вероятно значи властта на бесовете.

* * *

Възкресение

Възкресение на мъртвите. Голямата ценност на Новия Завет се състои в това, че той дава пълно откровение на това велико учение, в което най-мъдрите идолопоклонници се съмнявали и присмивали - Д.А. 17:32. В Стария Завет също срещаме, макар и не толкова често това учение, като например в Ис. 26:19, и Дан. 12:2. Когато Спасителя отишъл в Юдея, учението за възкресението на мъртвите се приело като основна догма на религията от целия еврейски народ, освен от садукееите. Те го отхвърляли, като казвали, че след смъртта цялостния човек (душа и тяло), преставя да съществува. "Садукееите казват, че няма възкресение, нито ангел, нито дух" - Д.А. 23:8. Затова, като се обори това противно на Евангелието предположение, се оборва и основанието, на което се опирали онези, които отричали възкресението на мъртвите, защото ако душата може да надживее тялото, то явно е, че Бог може да и даде друго тяло. Поради това Исус Христос им се противопоставил и на дело ги оборил - Мт. 22:31,32; Мк. 12:26,27.

Навсякъде в Новия Завет възкресението на Христос, се представя като солиден залог за възкресението на всички праведни, които са съединени с Него чрез вяра - 1Кор. 15:14-18; 1Сол. 4:14, и то вследствие на съединяването им с Него като тяхна Глава. "Той е възкресението и живота" - Йн. 11:25; те "спят в Исуса", и "ще се приведат с него в слава" - 1Сол. 4:13-17, 5:10; "живота им е скрит с Христа в Бога" - Кол. 3:3; и защото той живее, те ще живеят също - Йн. 14:19. Св. Писание учи също, че ще има възкресение и на несправедливите. Но те ще възкръснат, не за да се прославят с Христос, но за да бъдат съдени и осъдени от Него на вечно наказание - Дан. 12:2; Йн. 5:28,29, сравнени с Мт. 25:31-46 и Д.А. 24:15.

На онези, които обичали да възразяват на Христос против това учение, Той отговорил: "Заблуждавате се, като не знаете Писанията нито Божията сила" - Мт. 22:29. Възкресението е едно чудо, и онзи Който е Всезнаещ и Всемогъщ няма да позволи нищо да развали намеренията Му. Той не ни е открил естеството на духовното тяло, нито пък в какво се състои приликата му със земното тяло, но то ще бъде нетленно, съобразно с Христовото славно тяло - Фил. 3:21, и един приличен другар на душата усъвършенствувана според Неговия образ.

Възкресението на Христос, е от много голяма важност в християнството, както исторически, така и доктринално. Като едно дело неоспоримо доказано, възкресението стана венец на всичките свръх-естествени събития свързани с Христос - 1Кор. 15:14-18. Исус Христос няколко пъти предсказва възкресението си, затова неприятелите Му много се стараели да се уверят в неговата смърт, и за по-голяма сигурност пазели гроба му. Но въпреки това, Той възкръснал от мъртвите на третия ден, и се явявал на своите последователи през четиридесет дни, и в това убедил даже онези, които най-много се съмнявали, след което се възнесъл на небесата от Маслинената планина. Апостолите отдават голямо значение в проповедите си на това толкова важно дело - Д.А. 1:22, 2:24-32, 4:33, 10:40,41. В отношение с християнското учение, възкресението стои като здрава канара, на която можем да се опрем, защото то ни уверява, че Бог е приел очистителната Жертва, че Христос тържествено извърши нужното изкупление, и че Той ще възкреси за безсмъртен живот душите и телата на своите последователи. Той е погребан под бремето на нашите престъпления, но като Всемогъщ възкръснал, за да ни оправдае и спаси. Смъртта Му доказва величието на Неговата любов, а възкресението пък показва, че любовта Му изпълни целта си докрай.

* * *

Възлияние

Възлияние означава малко вино, изливано върху земята заедно с принесената жертва - Из. 29:40; Лев. 23:18; Чис. 15:5,7. Може би този обичай се е практикувал с цел да се благодари на Бога за всичките Му дарове.

* * *

Възнесение

Видимото възнасяне на Христос към небето. Когато нашия Спасител разговарял много пъти с апостолите си, в продължение на 40 дни след възкресението си и им давал верни доказателства, че наистина е възкръснал от мъртвите, ги завел на Елеонския хълм и след като ги благословил, се възнесъл на небето пред тях, за да остане там докато дойде пак в последния ден, да съди живите и мъртвите - Д.А. 1:9,11. Възнесението е доказано от идването на Святия Дух - Йн. 16:7-14; Д.А. 2гл. Чисто човешкото естество на Христос се възнесло, и така той като Глава на своята църква възтържествувал славно над смъртта и ада. Следствията, които произлизат от възнесението Му са: изпълнението на пророчествата, които се отнасят за Него; явлението му пред Бога, за да ходатайства за нас; пълното му приемане от Бога на своята си царска служба; Още Той е приел дарове за хората; Той е отворил пътя към небето за своите люде - Евр. 10:19,20; и е уверил своите си, за тяхното възнесение на небето, след възкресението на мъртвите - Йн. 14:1,2.

* * *

Възраждане (новорождение)

Описва онова действие на Святия Дух, чрез което душата, преди това мъртва в грехове, отново се ражда праведна в Христос. В Св. Писание е изразено с думите: да се роди човек отново - Йн. 3:3-7; да стане ново създание - 2Кор. 5:17; да се съживи в святост - Еф. 2:1; да се изобрази Христос в сърцето му - Гал. 4:19; става участник в божественото естество - 2Пет. 1:4. Единственият извършител на тази промяна е Святия Дух - Йн. 1:12,13, 3:4; Еф. 2:8-10, и обикновено Той я извършва чрез евангелската истина - Як. 1:18; 1Пет. 1:23; 1Кор. 4:15. В тази промяна, нравствения Божи образ се връща в душата, и дава началото на възвишена любов към Бога и към ближния. Възраждането, което предизвиква вяра се придружава с оправдание, което води до истинска святост в живота или към освещение, което започва от "младенеца в Христос", и се усъвършенства, когато той стигне на небето "в пълнотата на мярката на съвършения човек". В Мат 19:28 обновлението (гр. възраждането), показва действието чрез което Христос прави всички неща нови. В Тит 3:5, "окъпването, сиреч, новорождението и

обновлението на Светия Дух", описва очистителната работа на Светия Дух при новото раждане.

* * *

Вълк

Свирепо и диво животно, от рода на кучето. Като изключим някои малки различия във външния вид, вълка прилича на кучето. Вълците не лаят, а вият. Те са свирепи, но плахи животни, и бягат от човека, освен когато са много гладни, в последния случай обикалят през нощта на глутници по селата и разкъсват всичко, което им се изпречи - Ер. 5:6; Ез. 22:27; Ав. 1:8. Вълкът тича бързо, и е по-силен от обикновено куче. Тази негова сила е достатъчна, за да отнесе тичешком някоя овца. През студените зими вълците се събират на глутници, издават ужасяващи звуци, и причиняват големи щети. Вълците са голяма заплаха за овчарите, понеже овците като беззащитни и плахи животни стават лесна плячка за тях - Лк. 10:3; Йн. 10:12. В Мт. 10:16 и Д.А. 20:29, гонителите и лъжеучителите са наречени "свирепи вълци" за стадото Христово. Това животно се среща в Европа, Азия, Африка и Америка. Прогонен от населените места, той пак се среща по гъстите гори и планинските места.

* * *

Върба

Добре познато дърво, което расте предимно по блатистите места - Йов 40:22; Ис. 44:4. Листата му приличат много на маслинените. Бог заповядал на евреите да вземат клонки от най-красивите дървета, особено от речните върби, и да ги държат в ръцете си пред Господа, в знак на веселие, по време на празника на шатрите - Лев. 23:40. "Плачещата върба", известна поради връзката и с плача на пленените евреи, била разпространена във Вавилония, и се наричала "Вавилонска върба". "Потокът на върбите" - Ис. 15:7, който се намирал при южните предели на Моав, се вливал в югоизточната част на Мъртво море.

* * *

Върба

Добре познато дърво, което расте предимно по блатистите места - Йов 40:22; Ис. 44:4. Листата му приличат много на маслинените. Бог заповядал на евреите да вземат клонки от най-красивите дървета, особено от речните върби, и да ги държат в ръцете си пред Господа, в знак на веселие, по време на празника на шатрите - Лев. 23:40.

"Плачещата върба", известна поради връзката и с плача на пленените евреи, била разпространена във Вавилония, и се наричала "Вавилонска върба". "Потокът на върбите" - Ис. 15:7, който се намирал при южните предели на Моав, се вливал в югоизточната част на Мъртво море.

* * *

Вътрешности

Евреите често описвали вътрешностите като седалище на любов, и им приписвали знание, радост, наслаждение, и др. Затова в Св. Писание се казва, че Бог изпитва сърцето и вътрешностите.

* * *

Вяра

Вярата е възприемането от ума на една предполагаема истина. Християнската вяра е възприемането от ума, на истинността на божественото откровение, и на ученията, които то изявява на света. Християнската вяра може да е просто историческа, без да произвежда някакво действие върху живота на хората; в такъв случай тя е мъртва вяра, такава каквато имат и бесовете. Една жива или спасителна вяра не само вярва, че великите учения на християнството са истинни, но ги приема от сърце и душа, и така произвежда искрена покорност на Божията воля. Вярата в Христос е благодат от Святия Дух, чрез силата, на който ние приемаме Христос за Спасител, Пророк, Свещеник и Цар, и Го обикваме и Му се покоряваме. Живата вяра в Христос е единственото средство за спасение, което ни се дава даром. Без жива вяра няма прощение на греховете и святост в живота. Онези, които се оправдават чрез вяра ще живеят с вяра - Мк. 16:16; Йн. 3:15,16; Д.А. 16:31; 1Йн. 5:10.

Чрез истинската вяра християнина побеждава света, плътта, дявола и получава венеца на правдата - 2Тим. 4:7,8. В старо време със силата на вярата благочестивите хора са правели големи чудеса - Евр. 11гл; Д.А. 14:9; 1Кор. 13:2; Мт. 17:20; Мк. 9:23, 11:23,24.

* * *

Вярност

Верността е едно от непроменяемите качества на Йеова. Бог е верен на обещанието си, и това предизвиква упование и очакване в онези, които вярват на думите Му, а наказание за онези, които Го мразят - Вт. 7:9,10; Чис. 23:19; Пс. 89:33,34; Евр. 10:23.

* * *

Гаал - Съд. 9:26-41

Еведов син. Гаал може да е потомък на Емор, Сихемовия баща - Бит. 34:2-6. Той се присъединява към сихемците когато се разбунтували против Авимелех, сина на Гедеон. Разпалил гнева им, и ги повел на бой против него, но Авимелех го разбил и го изгонил от града.

* * *

Гаас

Един от върховете на планината Ефрем, известен с гроба на Исус Навин - И.Н. 24:30. Може би "долините на Гаас" в 2Цар. 23:30, 1Лет. 11:32, са в подножието на същата планина.

* * *

Гава

Левитски град на Вениаминовото племе - И.Н. 18:24, 21:17; 1Лет. 8:6; Неем. 7:30; Ис. 10:29. Близко до северната граница на Юдовото царство - 4Цар. 23:8; Зах. 14:10. При Гава Давид разби филистимците - 2Цар. 5:25. Аса възобнови Гава от останките на Рама - 3Цар. 15:22. Този град

е на шест - седем мили от Ерусалим и разделен от Михмас на север чрез една дълбока долина. Виж Гавая.

* * *

Гаваа

Град на Юда - И.Н. 15:57; на десет мили от Ерусалим, разположен на югозапад от Святия град. Вероятно пророк Авакум е погребан в Гава.

* * *

Гаваон

Един голям град на евейците, даден за наследство на Вениаминовото племе и определен за град на левитите - И.Н. 18:25, 21:17. Разположен близо до Гава и Гаваия, и поради тази причина някои бъркат Гава с Гаваон. Ханаанските жители на Гаваон са оставени да живеят в отечеството си защото те подписали с лукава мисъл помирителен договор с Исус Навин. Петима от ближните царе се съюзили и нападнали евреите, но всичките претърпели поражение в една битка, през времето на която "слънцето застана над Гаваон" - И.Н. 10:12-13. В Гаваон евреите за много години държали скинията на едно високо място - 1Лет. 16:39, 21:29; 2Лет. 1:3,4. Там Господ говорил през нощта в сън на Соломон - 3Цар. 3:4-15. Гаваон е забележителен още с две събития от живота на Йоав - 2Цар. 2:12-32, 20:8-12; Ер. 41:12.

* * *

Гавата (възвишено място)

Така се наричало едно високо място пред палата на Пилат, от където той произнася присъдата си против Исус Христос - Йн. 19:13. На гръцки това място се нарича Каменно настлание. То не е седалищната зала, в която евреите тогава не са могли да влизат, а друго близко място - Йн. 18:28, 19:4,9,13.

* * *

Гавая (хълм)

Град на Вениаминовото племе - 1Цар. 13:15. Отечеството на Саул - Израилевия цар. Гавая се наричала и "Саулов град" - 1Цар. 11:4, 15:34, 23:19, 26:1; 2Цар. 21:6; Ис. 10:29. Той е прочут и с греховете си, особено с изнасилването на съпругата на младия левит и с войната, която последвала от това злодеяние, в която почти било изтребено Вениаминовото племе - Съд. 19гл. В Св. Писание четем, че това събитие станало във време когато нямало цар в Израил и всеки правел каквото му се виждало угодно.

* * *

Гавриил

Един от главните ангели. Той е изпратен при пророк Данаил, за да му изтълкува виденията, а също при Захария, за да му извести бъдещето рождение на Йоан Кръстител - Дан. 8:16, 9:21; Лк. 1:11,19. След шест месеца е изпратен и в Назарет при Дева Мария - Лк. 1:26-38.

* * *

Гад (благополучие, благоденствие)

I. Син на Яков от Зелфа, робинята на Лия - Бит. 30:9-10. Лия го нарекла Гад, като казала: "Благополучие иде" - 30:11. Някои тълкуватели твърдят, че тя казала: "Войска иде" - Бит. 49:19. Гадовото племе излязло от Египет наброяващо 45, 650 мъже - Бит. 46:16; Чис. 1:24. След победите над Ог и Сион, Гадовите и Рувимовите потомци поискали да се заселят в източната страна на Йордан, поради многобройния си добитък. Мойсей приел молбата им с условие да придружат братята си и да им помогнат да превземат Западната земя на Йордан - Чис. 32гл. Наследието на Гадовото племе е с граници: на север Манасиевото наследство, на юг Рувимовото, на запад Йордан и на изток земята на амонците. Северозападната му точка достигала до Галилейското езеро. В Гадската земя е имало много хубави пасбища, но тя е била изложена на нашествия от източните араби, против които гадците винаги били готови да се бият - Бит. 49:19; Вт. 33:20; 1Лет. 5:18-22,25,26, 12:8.

II. Приятел на Давид, който го последвал, когато Давид е гонен от Саул и често му носел послания от Бога - 1Цар. 22:5; 2Цар. 24:11-19, 1Лет. 21:9-19; 2Лет. 29:25. Св. Писание го нарича пророк и Давидов гледач. От 1Лет. 29:29, разбираме, че от него е написано и едно житие на Давид.

III. Бог на честа (късмета) - Ис. 65:11.

* * *

Гадара

Укрепен главен град в Декапол. Той е бил знаменит град по времето на Исус Христос. Голяма част от жителите му били гърци. Намирал се на седем мили югоизточно от Галилейско езеро, на върха на една могила, в подножието, на която имало хубави топли извори. Гадаринската земя се е простирала от Йордан до Галилейското езеро. При това езеро се случило чудото, за което се разказва в Мт. 8:28, 9:1; Мк. 5:1-20; Лк. 8:26-39. Исус Христос изгонил от двама обладани легион бесове, които после влезли в едно стадо свине, и ги накарали да се издавят в морето. Виж Гергесинска земя.

* * *

Газа

Стар град в югозападната част на Ханаан - Бит. 10:19. Газа бил град на авейците, а след това паднал под властта на филистимците. Исус Навин определил Газа да се заеме от Юдовото племе, но не успява да го превземе - И.Н. 10:41, 11:21,22, 13:3, 15:47. Юдеите са го владели само до едно време, а през периода на Съдиите, е независим от тяхната власт и представлявал едно от петте филистимски войводства - Съд. 1,18 гл., 3:3, 13:1,16. Самсон изкъртил портите на Газа, и ги занесъл на върха на една планина. След това е затиснат от развалините на грамадния храм в Газа и там умрял. Божия ковчег е бил в Газа по времето на Илия - 1Цар. 6гл. Газа припознала царуването на Давид и Соломон, освободила се през царуването на Йотам, но паднала пак под юдейска власт при цар Езекия - 4Цар. 18:8. След това я владели едни след други халдейците, персите и египтяните. Около 96 година преди Р.Х., Юдейския цар Александър Яней я превзел и съсипал. Римският генерал Габиний я въздигнал отново и скоро след

възнесението на Исус Христос, там се основава християнска църква. През 634 г след Р.Х., Газа преминава в ръцете на мохамеданските завоеватели, а от времето на Кръстоносните походи от нея останали само развалини. Газа пак била построена и укрепена отчасти, и сега е един малък град с 18,000 жители. Останките от стария град покриват една голяма и ниска могила, две-три мили от морето, която в старо време била толкова силно укрепена, че пет месеца се защитавала от войските на Александър Велики. Нова Газа е разположена повече на поляната, която е много плодородна, и изобилва с овощия, финикови и маслинени дървета. Стара Газа е имала пристанище, но то не е било добре построено. За Газа споменават често пророците - Ер. 25:20, 47:5; Ам. 1:6,7; Зах. 9:5. В Д.А. 8:26, южния път от Ерусалим до Газа известен с историята за Етиопския скопец е наречен "пуст", защото минава през едно място, което тогава не е било населено.

* * *

Гай

I. Бит. 12:8; наречен и Гаия - Неем. 11:31; и Гаят - Ис. 10:28. Царски град на ханаанците, който се намирал на изток от Ветил, близо до който някога живял Авраам, и където съградил олтар - Бит. 12:8, 13:3. Той е известен с поражението на Исус Навин поради престъплението на Ахан, и от последвалата победа над него - И.Н. 7:2-5, 8:1-29. Той е съграден отново и се споменава от Исая - Ис. 10:28 под името Гаият и от Неемия - Неем. 11:31, под името Гаия.

II. Град на амонците, който вероятно се намирал близо до Есевон - Ер. 49:3.

* * *

Гаий

I. Македонец, който придружавал Павел в пътешествията му, и чийто живот бил в опасност в Ефес - Д.А. 19:29.

II. Коринтянин, кръстен от ап. Павел - 1Кор. 1:14. Когато Апостолът проповядвал в Коринт, той го приел у дома си - Рим. 16:23.

III. Човекът от Дервия, който придружил Павел от Коринт, когато Апостола отивал в Ерусалим - Д.А. 20:4.

Третото послание на апостол Йоан е отправено "до любезния Гаий". Между римляните е имало много хора с това име, но е малко вероятно, че в Св. Писание се говори за повече от двама или трима човека с това име. Вероятно третото послание на Йоан е отправено към Гаий - Коринтянина, който е бил кръстен от Павел.

* * *

Гаия. Виж Гай.

* * *

Гаият. Виж Гай.

* * *

Галаад (грамада на свидетелство) - Бит. 31:45-48.

Тази планина се намирала на изток от Йордан, в планинската земя на юг от Ермон, между Йордан и Пустинна Арабия. Красотата на природата между онези горски върхове се описва като много живописна. Земята в поляните била плодородна, а хълмовете покрити с гори. В Св. Писание се споменава на различни места за величествените дъбове и многочислените стада на Галаад.

С Галаад понякога се обозначава цялата земя на изток от Йордан. Така във Второзаконие - Вт. 34:1, се казва, че Бог показал на Мойсей цялата Галаадска земя чак до Дан - Чис. 32:26,29; Вт. 3:12. Обаче същинската Галаадска земя, се намирала на юг от Васанското войводство, но е явно, че границите и не са били точно определени. По принцип където се споменава за Васан, се споменава и за Галаад - И.Н. 12:5, 13:11, 17:1,5; 4Цар. 10:33. Част от Галаадското войводство е била днешната Белка, една от най-плодородните части на Палестина. Виж Васан.

Галаадската планина несъмнено е била планината, която сега носи името Джебел-Джелад или Джелуд, чийто поля се намират на два часа път или шест мили на юг от Вади-Зерка, или потокът Явок. Тази планина

се простира от изток на запад, и на дължина се простира на около два часа и половина път. В нея се намират развалините на градовете Джелад и Джелуд. На юг от нея е разположен днешният град Залт. Вероятно Яков и Лаван натрупали грамада за свидетелство на техния завет в тази планина - Бит. 31:45-48.

* * *

Галатия

Област в Мала Азия, на юг и югоизток от Витиния и Пафлагония, на запад от Понт, на север и северозапад от Кападокия, и на север и североизток от Ликаония и Фригия. Името Галатия произлиза от галите, от които две племена, заедно с едно племе от келти се преселили там след завладяването на Рим от Брен. Те се разпръснали между жителите на областта и дали името Галогреция (през 280г. преди Р.Х.). Потомците им запазили келтския език. Той се говорел дори до времето на Йероним (шестстотин години след преселението си). По времето на Август (26г. преди Р.Х.), Галогреция станала Римска област и е управлявана от римски областен началник. Галогреция или Галатия била прочута с плодородието си и с процъфтяващата си търговия. Там живеели заселници от различни народи, между които имало много евреи, и е явно, че Апостол Павел е привеждал към християнската вяра от всички тези заселнически групи - 1Кор. 16:1. Първото си посещение - Д.А. 16:6, Апостола вероятно е направил около 52г. след раждането на Спасителя, а второто си посещение след няколко години, след което изпратил посланието си до галатяните - Д.А. 18:23. При първото си посещение Павел бил болен, но галатяните го приели като "Божий ангел", и искрено приели евангелската истина. След пет-шест години между тях се промъкнали еврейски учители, които изповядвали християнската вяра. Те отричали апостолската власт на Павел и извращавали Евангелието, като го смесвали с еврейските обреди. Павел като научил за състоянието на галатийските си обръщенци им написал и изпратил едно специфично писмо. По това време той може би е бил в Коринт. Той смело изобличава галатийските си в "Христа чада" за внезапното им отчуждение от него и от истината. Защищава апостолската си власт, като доказва, че я е приел от самия Христос, и излага по един категоричен начин великото начало на християнството (оправданието чрез вяра, и отношенията му със закона и със святостта в живота на хората). Темата на това послание и на посланието към

римляните е почти една и съща. Цъвно е, че и двете послания са написани по едно и също време. Църквите в Галатия се споменават в църковната история за период от около деветстотин години.

* * *

Галбан. Виж Халван.

* * *

Галгал (търкаляне)

I. Прочуто място, между Йордан и Ерихон, където израилтяните за първи път разположили стана си, след като преминали Йордан. Тук те се обрязали и отпразнували първата Пасха в Ханаан - И.Н. 4:19, 5:9,10. В Галгал е утвърден главният стан на израилтяните няколко години докато Исус Навин превземал неприятелската земя - И.Н. 9:6, 10:6,15,43. След това там е издигнат голям град - И.Н. 15:7, който станал знаменит с много събития. Там се пазела скинията до пренасянето и в Сило, там Самуил принасял жертвите си и извършвал службата си на съдия над Израил, и там Саул е помазан за цар - 1Цар. 7:16, 10:8, 11:15, 13:7-9, 15:33. В Галгал е основано и едно пророческо училище - 4Цар. 4:38, но след това там се установило идолопоклонство - Ос. 4:15, 9:15, 12:11; Ам. 4:4, 5:5. До днес не е останало дори следа от Галгал. Според Йосиф, Галгал се е намирал само на две мили от Ерихон.

II. Друг Галгал, където е имало едно пророческо училище по времето на Илия и Елисей, който изглежда се е намирал в Ефремските планини, на север от Ветил - Вт. 11:30; 4Цар. 2:1-6.

III. В И.Н. 12:23, се предполага, че е на Джилджулие, 4 мили на юг от Антипатрида, в Сараонското поле. Две мили на изток от Антипатрида се намирало мястото Килкилие (може би друго име на Галгал). Според някои, Галгал при Антипатрида е мястото където пророк Самуил живял и съдил народа си, и където е основано и пророческото училище.

* * *

Галилея

По времето на Исус Христос Галилея е обхващала цялата северна част на Палестина в западната страна на Йордан, и на север от Самария. Тогава Галилея се е разделяла на Горна и Долна. Горната част се простирала на север от земята на Завулоновото племе и е била планинска. Долната е била по-равна, по-плодородна и много по-многолюдна. Двете части на Галилея са били населени от четири племена: Исахаровото, Завулоновото, Нефталимовото и Асировото. В Долна Галилея са били основани четиристотин и четири градове и села, от които Йосиф споменава Тивериада, Сепфорис и Гавара като главни градове. Обаче в Новия Завет Капернаум и Назарет се споменават много често - Мк. 1:9; Лк. 2:39; Йн. 7:52 и др. "Езическа Галилея" може би са наричали Горна Галилея, защото тя е граничела с Тир и Сидон, или пък защото между нейните жители е имало сирийци, финикийци, араби и други езичници. Галилеяните се славели като храбри и трудолюбиви, въпреки че другите евреи са ги смятали за груби и твърдоглави - Лк. 13:1, 23:6; Йн. 1:47, 7:52. Изглежда, че те са говорили някакво особено наречие, така че лесно са се разпознавали от Ерусалимските евреи - Мк. 14:70. Голяма част от апостолите и от първите християни са галилеяни - Д.А. 1:11, 2:7, какъвто е бил и Исус Христос. Името Галилеянин често се е употребявало за срам и за укор на Христос, и на неговите последователи. Император Юлиан винаги употребявал това име за укор и в ужасните мъки на предсмъртния си час яростно извикал: "Галилеянино, ти победи!". Спасителят живял в Галилея от детството си до тридесет годишна си възраст. Градовете Назарет, Капернаум, Наин и Кана са забележителни в евангелската история поради чудесата, които били извършени в тях.

* * *

Галилейско езеро. Виж Море IV.

* * *

Галион

Римски управител в Ахаия по времето на император Клавдий. Съвременник на ап. Павел - Д.А. 18:12-17. Той е по-голям брат на философа Сенека. Седалището му било в Коринт, и когато евреите в града въстанали против Павел и го довели пред съдилището, Галион

отказал да приеме несправедливите им молби и ги изгонил. Гърците, които присъствали там от злоба към евреите, хванали Состен (началника на синагогата), и го набили, но Галион не обърнал никакво внимание на това. Той, както и брат му Сенека след това били убити по заповед на Нерон.

* * *

Гамалиил

Фарисей, законоучител, член на Синедриона, многоуважаван от народа. Гамалиил имал голямо влияние между евреите. За него се смята, че е заемал председателската служба в Синедриона през царуването на Тиберий, Каия и Клавдий. Учителите на Талмуда казват за него, че той е син на равина Симон, и внук на прочутият законоучител Хилел, и че с неговата смърт изчезва и славата на Закона. Гамалиил благородно се застъпил пред Синедриона, за да избави апостолите от позорна и безчестна смърт и това показва, че той е бил надарен с мъдрост и веротърпимост, дори може би е бил и до една голяма степен разположен към евангелието - Д.А. 5:33-40. Апостол Павел е считал за голяма чест преимуществото си като възпитаник на видния еврейски равин - Д.А. 22:3. Голямата му известност между еврейските равини от по-късните векове не потвърждава християнското предание, че по-късно Гамалиил се е обърнал към християнската вяра.

* * *

Гарван (или врана)

Споменат в Бит. 8:7 и Лев. 11:15. Голяма черна птица, която се храни с мърша. Първо изкълвава очите на мъртвото тяло - Пр. 30:17. Гарвана изпъжда пилетата си щом те станат способни да се хранят сами - Йов 38:41; Пс. 147:9. Илия е хранен от враните - 3Цар. 17:6.

* * *

Гаризин

Планина в Ефрем. Между Гаризин и Гевал се е намирал град Сихем - Съд. 9:7. Малко зрелища били толкова тържествени, величествени и

поучителни колкото зрелището, което представили израилтяните след завоюването на Ханаан, когато всичките израилеви племена се събрали на едно място. Шест племена се изкачили на Гаризин, за да благословят от там онези, които щели в бъдеще да се покоряват на Божия закон, а другите шест се изкачили на планината Гевал, за да прокълнат бъдещите нарушители на закона, а народа в същото време тържествено отговарял Амин - Вт. 11:29, 27:12-26, 28гл.

След Вавилонския плен, Манасия (свещеник отстранен от израелското богослужение), построил с позволението на Александър Велики храм на Гаризин, където самаряните смесили истинското богослужение със служението на идоли: "Боеха се от Господа, и на своите си богове служеха, според обичая на народите измежду които бяха преселени" - 4Цар. 17:33.

Йоан Иркан съборил този храм, но мястото, на което се намирал той продължило да се приема за свято. По времето на Исус Христос самаряните се покланяли на истинския Бог, но нямали пълното знание за Него - Йн. 4гл. Ирод Велики въздигнал Самария, и я нарекъл Себастия в чест на Август, и принуждавал самаряните да се покланят в един нов храм, който сам построил, но те винаги се съпротивлявали на това. И до ден днешен продължават да почитат петте Моисееви книги, и като се молят да гледат към Святото място на Гаризин, и да ходят там на поклонение четири пъти годишно.

* * *

Гевал

I. Римско окръжие в Едомската област, което и днес още носи името Джебал или "планина". Така се нарича северната част на планинското бърдо при долината Ел-араба, която долина се простира от Мъртво море до Елатския залив на Червено море - Пс. 83:7.

II. Пристанище и окръжие във Финикия, на север от Бейрут. Сегашното му име е Джебаил с население 2,000 души. Гевалците от това окръжие са били изкусни зидари - 3Цар. 5:18. Земята на гевалците и Ливан били определени да се завладеят от израилтяните, но Израилския народ никога не ги е притежавал напълно - И.Н. 13:5. Гевал е било важно място - Ез. 27:9.

III. Във Вт. 11:29 планина в Ефрем, срещу Гаризин. Гевал и Гаризин са разделени с долина широка около 1000 лакти и три мили дълга, в която е бил построен град Сихем. Гевал и Гаризин са почти еднакви на дължина и височина. Височината е около 800 крака над равнището на долината. Като тръгнеш от Ерусалим и преминеш долината на северозапад за Сихем, Гевал остава от дясно, а Гаризин от ляво. Някои са описали Гевал като място безплодно и пусто, а Гаризин като весело и плодородно. Днес няма разлика между двете планини, и двете са стръмни и безплодни. Виж Гаризин и Сихем.

* * *

Гевалци - И.Н. 13:5. Виж Гевал II.

* * *

Гедеон или Ероваал

Гедеон е от Манасиевото племе; той е бил храбър и благоразумен съдия между израилтяните, особено между източните и северните племена в периода от 1249 до 1209г. (преди Р.Х.). Жилището му било в Офра (Манасиев град), вероятно на запад от Йордан и близо до Сихем и Гаризин. Виж Съд. 9:1-7. Гедеон е призван от Бога да избави народа си от мадиамците и след това установил мир между израилтяните. Наказанието, което Гедеон наложил на Сокхот и Фануил затова, че престъпили длъжностите си, и на Зевей и Салман, поведението му към ефремците, и неодобрението да приеме царска корона показват големите му качества на човек справедлив и добросъвестен. Колкото за ефода, Гедеон сбъркал, защото евреите по-късно започнали да гледат на него като на предмет достоен за божествени почести - Съд. 6-8гл.; 1Цар. 12:11; Евр. 11:32.

* * *

Гедер (стена, крепост)

Гедер е един стар Ханаански град в Юдейското поле - И.Н. 12:13.

* * *

Гедира

Град в Юдейското поле - И.Н. 15:36. Вероятно този град е същия, който е наричан още Гедер и Вет-Гедер (1Лет. 2:51). Гедира може би е била наследство на Халевовото потекло.

* * *

Гедор

I. Град в Юдейските планини, заобиколен от богати пасбища - 1Лет. 4:39, 12:7; И.Н. 15:58. Този град сега се нарича Джедур и се намира на осем мили югозападно от Витлеем.

II. Името на един човек - 1Лет. 8:31, 9:37.

* * *

Гезер

Столичен град на един Ханаански цар - И.Н. 10:33, 12:12, който се намирал между Веторон и Средиземно море - И.Н. 16:3, след това е включен в границите на Ефрем, и определен за левитите - И.Н. 16:3, 21:21. Ханаанците дълго време живели в Гезер - И.Н. 16:10; Съд. 1:29, но един Египетски цар превзел Гезер, избил ханаанците и подарил града на дъщеря си (една от жените на цар Соломон). Соломон го укрепил - 3Цар. 9:16.

* * *

Гелвуе

Хълм в югоизточната част на Езраелското поле. От двете страни на Гелвуе имало по една долина, която свързвала полето с Йорданската долина. Долината на североизток от Гелвуе е същия Езраел, а долината в югозападната част дели Гелвуе от Самарянските хълмове. В източната част на Гелвуе се намирал град Гелвуе, от който хълма Гелвуе е получил името си. Този град сега се нарича Джелбон. Близко до

онова място Саул и Йонатан били убити от филистимците - 1Цар. 28:4, 31гл. Сега то е пусто и ненаселено - 2Цар. 1:6,21.

* * *

Гемара. Виж Предание.

* * *

Гемария

I. Сафанов син, писар в храма по времето на Йоаким, Юдовия цар. Варух взел от него свитъка с пророчествата на Еремия и го прочел в храма. Царя като научил за това изпратил да доведат Варух със свитъка, и накарал да изгорят писанието - Ер. 36гл.

II. Хелкиевият син, когото Седекия, Юдовия цар изпратил във Вавилон да занесе данък на Навуходоносор. Същият занесъл във Вавилон на юдейските пленници писмо от пророк Еремия, с което пророкът ги съветвал да не слушат обещанията на лъжливите пророци, че уж скоро ще се върнат в отечеството си - Ер. 29:3,4.

* * *

Генисарет

Един град, чието старо име може би е Хинерот. "Генисаретската земя" - Мт. 14:34; Мк. 6:53, е била една малка земя, дълга три-четири мили, на западния бряг на Галилейско море. В Генисаретската земя са се намирали и градовете Капернаум и Витсаида, които Исус Христос посещавал често.

* * *

Гера

Двадесета част от сикъла. Гера е била най-дребната еврейска монета. Тя е струвала около двадесет и пет пари - Из. 30:13.

* * *

Герар

Стар град или старо място на филистимците по времето на Авраам и Исаак - Бит. 10:19, 20:1, 26:1,6,17. Герар е бил близо до Газа, в южната част на Юдея, но сега точното му местоположение не е известно. Виж 2Лет. 14:13,14.

* * *

Гергесейци. Виж Ханаанци.

* * *

Гергесинска земя

В Мт. 8:28, Марк и Лука се нарича Гадаринска земя.

* * *

Герсам (пришелец)

Един от двамата синове на Мойсей и Сепфора, родени в Мадиямската земя - Из. 2:22, 18:3. Мойсей изглежда, че не е поставил синовете си на високи постове, но ги е оставил прости левити - 1Лет. 23:15.

* * *

Гесен

I. Името на една област в Египет, където се населили израилтяните по времето на Йосиф. Тази земя може да се е намирала на изток от Пелусийския клон на Нил, по посока на Арабия. Виж Египет. Изглежда, че Гесен се е простирал чак до Нил - Из. 1:22, 2:3, защото в Египет юдеите яли риба изобилно - Чис. 11:5, и защото лесно напоявали земята си - Вт. 11:10. Гесенската земя е била близо до столицата на Египет, до Илиопол и до Рамесийската земя - Бит. 45:10, 47:11, Из 8-12гл. За нея се казва, че е най-благоприятната част на Египет за скотовъдство - Бит. 46:34, и някога е била по-добре напоявана и по-плодовита от колкото е сега. В Египет юдеите много се обогатили и

размножили - Бит. 47:27. Там те претърпели и големи страдания, но Господ пак не ги забравил - Из. 8-12гл., 9:26. Много египтяни обитавали между тях.

II. Град с околните на него места в Юдовите планини - И.Н. 10:41, 11:16, 15:51.

* * *

Гесур

Така наричали една област и един народ в Сирия. Гесур се е намирал на източната част на Йордан, между Васан, Мааха и планината Ермон, и в границите на Израилската земя, но израилтяните не изпъдили жителите му - И.Н. 12:5, 13:13. Гесурците запазили царството си, но плащали данък на Израилевите царе - 1Лет. 2:23. Една от жените на Давид (майката на Авесалом), Мааха била дъщеря на Талмай, Гесурски цар. Когато Авесалом убил брат си Амнон, избягал при дядо си Талмай, и преседял при него три години - 2Цар. 3:3, 13:37, 15:8. Гесур означава мост. На границата на Гесур, т. е. между Ермон и Тивериадското езеро и днес съществува над Йордан един стар каменен мост, който местните жители наричат Джиср-бени-Якуб, което означава мостът на якововите синове.

* * *

Гесурци. Виж Гесур.

* * *

Гет

Един от главните градове на филистимците, и едно от петте филистимски княжества - 1Цар. 5:8, 6:17. Гет е бил забележителен град, основан при една от филистимските граници близо до Ерусалим, но местоположението му днес не е известно. Този град е родния град на Голиат - 1Цар. 17:4, Виж И.Н. 11:22 и 2Цар. 21:19-22. Там Давид намерил прибежище от Саул - 1Цар. 21:10, 27:2-7. Гет попаднал под Юдейска власт в началото на царуването на Давид и останал подвластен чак до падането на Юдейското царство - 1Лет. 18:1. Ровоам

го укрепил - 2Лет. 11:8. Азаил, Сирийския цар го превзел - 4Цар. 12:17. Филистимците си го върнали, но Озия пак го завладял - 2Лет. 26:6. Давид имал двама служители гетци, които му останали верни по времето на въстанието на Авесалом - 2Цар. 15:18-22.

* * *

Гетефер

Намирал се в Завулон, и е родния град на пророк Йона - 3Цар. 4:10; 4Цар. 14:25.

* * *

Гетримон (линът за наровете)

I. Левитски град в Дановото наследство - И.Н 21:24; 1Лет. 6:69, не далеч от Йопа.

II. Манасиев град на запад от Йордан, даден на левитите - И.Н. 21:25, наречен Вилеам в 1Лет. 6:70.

* * *

Гетсимания (маслено натискало)

Градина в подножието на Елеонската (Маслинената) планина, срещу Ерусалим. В тази градина Исус по времето на земното Си служение се усамотявал от света. Там го предал Юда Искаротски - Мт. 26:36-57. Мястото, което сега е заградено с зид може да е само една част от Гетсиманската градина. В него сега има осем стари маслини. В това място или близо до него, Спасителя претърпял неописуема "мъка", и от лицето му закапала пот "като капки кръв", когато видял, че приближава часът, в който трябва бъде предаден на смърт, за да извърши спасителното си дело. На това място Той завършил молбата си към Отец с думите: "Обаче не моята воля, но твоята да бъде". Християнина, който посещава Ерусалим най-напред търси да намери Гетсиманската градина, и като се приготвя да се върне в родината си я посещава отново.

* * *

Гефа

Един от Мадиямовите синове; внук на Авраам - Бит. 25:4. Той се заселил в Арабия близо до Мадиямската земя - Ис. 60:6

* * *

Гиветон

Филистимски град; наследство на Дановото племе и определен за левитите - И.Н. 19:44, 21:23. Филистимците останали да живеят в града и след завладяването му. По времето на Надав те пак си го възвърнали. Надав убил Вааса по време на обсадата на този град - 3Цар. 15:27, 16:15. Късната история на Гиветон и местоположението му не са известни.

* * *

Гиезий

Слугата на пророк Елисей. Той се споменава в историята на Сунамката - 4Цар. 4:14-37, и в историята на Нееман, (Сириеца), когото измамил и взел една част от дара, който господаря му не взел. За това престъпление, той е наказан с проказа до края на живота си - 4Цар. 5:20-27, (893г. преди Р.Х.). Същият Гиезий след това виждаме, че разказва на цар Йорам великите чудеса на Елисей, в онзи същият ден, когато Божието провидение довело Сунамката пред царя, за да му се моли да ѝ бъдат върнати нивите - 4Цар. 8:1-6.

* * *

Гило

Град на Юда - И.Н. 15:51, където пребивавал Ахитофел (съветника на Давид). В този град Ахитофел се обесил, като видял, че предателството му против Давид излязло на яве и, че съветите му били отхвърлени от Авесалом - 2Цар. 15:12, 17:23.

* * *

Гион

I. Една от четирите реки в рая. Според мнението на някои учени, тя е сегашната река Аракс - Бит. 2:13. Виж Едем и Ефрат.

II. Кладенец близо до Ерусалим към западната му част. Там наблизко помазали Соломон за цар - 3Цар. 1:33,38. Езекия запушил извора и насочил водата му надолу към града през един подземен водопровод. На гореспоменатото място и днес има един водоем, триста крака дълъг, двеста широк и двадесет дълбок, със стъпала при два от ъглите му. В по-ново време, когато копаели, за да положат основите на Англиканската църква, открили един голям водопровод, който води от запад на изток, тридесет крака под земята, направен от камък и измазан отвън с алчия, и отчасти провъртен в скала. Този водопровод може да е бил свързан с извора Гион.

* * *

Гирсон

Най-големият син на Левий и началник на един от трите рода на Левитското племе - Бит. 46:11; Из. 6:16. Гирсоновите потомци разполагали стан в пустинята на запад от скинията, и пренасяли завесите на скинията и другите и части от място на място - Чис. 3:17,25, 4:24-28, 38-41, 10:17. В Ханаанската земя на тях им били дадени тринадесет града - И.Н. 21:6; 1Лет. 6:62,71.

* * *

Гисам

Арабин, който се съпротивил на Неемия, когато последния предложил да се построи отново Ерусалимската стена - Неем. 2:19, 6:1-9. Това се случило през 445г. преди Р.Х.

* * *

Гитит

Тази дума означава гетски. Тя може да обозначава или някой музикален инструмент или вид напев от Гет, където Давид пребивавал по времето на Сауловото гонение - 1Цар. 27:1-7. Думата Гитит се среща в заглавието на Псалми: 8, 81 и 84 в Цариградския превод.

* * *

Гйозум

Едно добре познато градинско растение. Фарисеите, желаещи да се отличават по най-съвестно и буквално изпълнение на закона, давали десетък от гйозума, копъра и кимиона - Мт. 23:23. Нашият Спасител не осъжда тази точност, но ги укорява, че те са много точни в дребните работи, а пък че пренебрегват същественият заповеди на закона, с други думи, че те стриктно са се придържали към външното изпълнение на закона, а не обръщали внимание на задълженията си към Бога, не желаели да променят сърцата си, и да станат праведни и благодетелни в живота си.

* * *

Глад

В Св. Писание се споменава за няколко "гладове" в Палестина, и в околните на нея страни - Бит. 12:10, 26:1; Рут 1:1; 4Цар. 6:25; Д.А. 11:27. Най-забележителен е седемгодишния глад в Египет, когато Йосиф бил пръв министър - Бит. 41гл. Той е забележителен особено поради продължителността си, най-вече защото Египет по принцип е бил плодороден, и най-малко изложен на бедствия от такъв вид. Глада произхождал винаги от естествени причини, като например: когато водите на Нил не преливали бреговете си; когато в Юдея не валило дъжд в нужното време, за да напои земята; или когато гъсеници, скакалци или други насекоми нападали културите. Но всичките естествени причини се управляват от Бога, и Той често предизвиквал глад, за да накаже непокорните - 4Цар. 8:1,2; Ез. 6:11; Мт. 24:7. Най-лошият глад е духовният глад - Ам. 8:11.

* * *

Гледач

Един свръхестествено просветен човек, който знае неща, които само Бог може да открие. Думата гледач се дава на някои Еврейски пророци - 1Цар. 9:9; 2Лет. 29:30, 33:18; Ис. 29:10, 30:10. Сравни с Чис. 24:3,4.

* * *

Глиган

Смята се, че глигана е от вида на обикновените свине. Той е яростно и страшно животно. Зъбите му са по-големи и здрави от зъбите на питомните свине. Цветът на кожата му е черна. Носът му (зурлата) е дълъг и ушите му къси. Днес глиганите се срещат по блатата около Горен Йордан, понякога в Кармил, и в близост до Тивериадското езеро. Често били виждани от кръстоносците по времето на Кръстоносните походи. За големите опустошения на това животно се споменава в Пс. 80:13.

* * *

Глина

Евреите правели грънци от глина. Те я тъпчели с крака, за да я размесят добре - Ис. 41:25, придавали и желаната форма, след което я изпичали в пещ - Ер. 18:1-6. Грънчарският занаят се споменава в Библията, за да илюстрира зависимостта на хората от Бога. Виж Грънчар. Глината се е използвала и за запечатване - Йов 38:14, както сега използваме червения восък. Археолозите са намерили по Вавилонските кирпичи някакви отпечатьци и белези.

* * *

Гнойни цирки. Виж Струпеи.

* * *

Гняв

Силно душевно чувство, което някой път има праведни причини, но обикновено в Библията се представя като голям грях - Мт. 5:22, Еф. 4:31, Кол. 3:8. Даже когато гнева ни е основателен, трябва да се стараем да го овладеем чрез размишление за положението на виновния; за последствията, които може да ни донесат действия, които са продиктувани от необуздан гняв; за изискванията на Евангелието; за собствената ни нужда от прошката на другите, и особено на Бога - Мт. 6:15. В Библията често се приписва гняв на Бога - Пс. 7:11, 90:11, не че Той е подвластен на това чувство, но се използва в преносен смисъл, т.е. като се говори по човешки, защото Той наказва злотвореца със строгостта на един началник разгневен от злосторството.

* * *

Гог и Магог

По принцип когато в Св. Писание се говори за Гог се споменава нещо и за Магог. В Бит. 10:2, Магог, дори и да изглежда, че означава земя и народ, се причислява към синовете на Яфет. В Ез. 38:39, се вижда, че действително Магог означава някоя земя с някой народ, и Гог се представя като цар на Магог, но критиците не са съгласни за кой народ и за коя земя се говори. Според някои тълкуватели под названието Магог се подразбира: Сцитите, Готите, Персите или други някои народи, но най-вероятно е, че под името Магог древните са разбирали северните европейски и азиатски народи, или земята на север от Кавказ. В последните пророчества на Йоан, Гог и Магог са показани като врагове на Божия народ, които ще бъдат победени в Армагедон - Отк. 16:14-16, 20:7-9.

* * *

Годеж. Виж Сгодяване.

* * *

Година

Някои поддържат, че евреите отначало са се ръководели от слънчева година от 365 дни. Дори това да е вярно, явно е, че от времето на Изхода Еврейската година обикновено се е състояла от дванадесет

лунни месеца (един след друг от 29 и 30 дни), или от 354 дни с добавяне през всеки деветнадесет години седем пъти по един тринадесети лунен месец, или се добавяли по един месец на около три години, така че началото на годината да започне пак с най-близкото до равноденствието новолуние. Преди Изхода Еврейската година е започвала от есенното равноденствие, така че първият месец в Бит. 8:13 е месеца, който съответства на последната част от септември, или на първата част от октомври. Но през времето на Изхода от Египет, което станало в прежде-именуемия седми месец, за възпоминание на това събитие седмият месец бил наречен първи. Виж Месеци.

Изглежда, че древните евреи не са имали никаква система за летоброене, но са броили годините от най-значимите събития в историята си, като например Изхода им от Египет - Из. 19:1; Чис. 33:38; 3Цар. 6:1; от издигането на Соломоновия храм - 3Цар 8:1, 9:10, и от Вавилонския плен - Ез. 33:21, 40:1. Виж Съботна година и Юбилей.

* * *

Годолия

Син на Ахикам, определен от Навуходоносор да управлява Юдея след разрушаването на Ерусалим. Както баща му, така и той самия почитал Еремия - Ер. 40:5. Установил се в Масфа и от там започнал да управлява Юдея с голяма мъдрост, но само след два месеца някой си Исмаил го убил предателски - 4Цар. 25:22-26; Ер. 39:14, 40:5, 41:18.

* * *

Гозан

Сега Озан. Река в Мидия и съседната област - Ис. 37:12. Теглат-Феласар и след това Салманасар изпратили там в плен пленените израилтяни - 4Цар. 17:6; 1Лет. 5:26. Казал-Озан или Червената река, се намирала в северозападната част на Персия, течела североизточно и след много заобикаляния се вливала в Каспийско море.

* * *

Гол

В Библията често означава не повече от "не съвсем облечен". Така в Йн. 21:7, за Петър се казва, че е "гол", т.е., той бил съблякъл горната си дреха. Виж Дрехи. Така също, вероятно и в Ис. 20:2; Мих. 1:8; Д.А. 19:16. Понякога понятието за бедност се означава с голота, както в Як 2:15; също и в Ис. 58:7; 2Кор. 11:27. За един народ се казва, че е "гол", когато е лишен от крепостите си, богатството си и пр. (Бит. 42:9).

"Голота" понякога се използва вместо "срамота". Да "откриеш срамотата" на еврейски се използва вместо "да откриеш голотата" - Лев. 20:19.

* * *

Голан

Левитски град, и град за прибежище в северозападната част на Васан - И.Н. 21:27. Местоположението на този град, който е бил разположен на изток или североизток от Галилейското езеро, сега не е известно.

* * *

Голгота (лобно място)

Мястото, където нашия Спасител бил разпънат. Близко до Ерусалим - Йн. 19:20, но вън от стените му - Мт. 27:33; Мк. 15:22; Йн. 19:17; Евр. 13:12. На същото място е имало една частна градина и гроб, в който тялото на Христос е лежало до възкресението му - Йн. 19:41,42. Твърде съмнително е дали истинското място на Голгота и гроба на Христос е онова, на което се намира днес "Църквата на Святия гроб", (голямо здание на север от планината Сион и вътре в града), построен на мястото, което е определено от императрица Елена през 335г. след Р.Х.

* * *

Голиат

Един прочут исполин от Гет, който с презрение излязъл против Израилевите войски, и на който се противопоставил Давид. Давид, въпреки че бил малък на ръст, победил Голиат. Историческото събитие

за Голиат и Давид е записано в 1Цар. 17гл. Голиат бил висок шест лакти и една педя. Виж Исполини.

* * *

Гомер

I. В Бит. 10:2; 1Лет. 1:5; Ез. 38:6. Син на Яфет и баща на Асханаз, Рифат и Тогарма. За него се вярва, че населил северните крайбрежия на Черно море, и че от неговото име са произлезли имената на старите киммерийци и на Крам или Крим. Около 700г. преди Р. Х, част от неговите потомци се разпръснали по Мала Азия. Следи от неговото име и от потеклото му са намерени от някои историци и в Кимбри, Умбри и Камбри, у Валския народ и у други Европейски народи.

II. Блудница, за която се оженил пророк Осия. Той го направил поради заповед от Бога, за да подбуди юдеите към размисъл за моментното им духовно състояние или за служението им на идолите - Ос. 1:1-3.

* * *

Гомор

Един от градовете в плодородната долина Сидим, близо до южната част на старото Мъртво море. Гомор е заличен от лицето на земята поради беззаконията си. Виж Содом.

* * *

Господня вечеря

Господнята вечеря се нарича още и "преломяване на хляб" - Д.А. 2:42, 20:7, и причастие на Христовата кръв и Христовото тяло - 1Кор. 10:16. Тя е едно от тайнствата на Христовата църква, постановено от нашия Спасител през Пасхалната нощ. С хляб и вино, които представляват тялото и кръвта на Христос пожертвувани за нашето спасение, трябва да се причастява всеки верен християнин, за възпоминание на онази велика жертва, на която се основават всичките ни надежди, и която е най-голямото предизвикателство към свят и благочестив живот. Чрез Господнята вечеря се подновява завета между Христос и людето Му; тя

също е и видим белег на взаимоотношенията между вярващите. Само истинските вярващи имат право да участват в тази вечеря - 1Кор. 5:6-8. На нея християните могат да очакват и усърдно да търсят част от пълнотата на Христос - 2Кор. 1:21,22; Еф. 4:15,16. Всеки който яде Господнята вечеря недостойно, навлича на себе си осъждение, и непременно ще бъде наказан - 1Кор. 11:22-34. Учението на Римската църква, че хляба се превръща в самото тяло на Христос, което свещеникът принася в жертва отново, е противно на Св. Писание и на здравия разум.

* * *

Гостолюбие

В Из. 2:16-20 и Съд. 13:2-15, 19:1-9, срещаме едни чудесни описания за древното гостолюбие. Може би те са внушили легендите у гърците и римляните, които описват боговете си ходещи по пътищата, оприличени на пътници, за да изпитат гостолюбието на хората - Евр. 13:2.

Ранните християни считали приемането на странници за едно от главните си задължения - Рим. 12:13; 1Тим. 5:10, (виж Странник), като помнели думите на Спасителя, че който приеме един от неговите, него приема, и че който даде на странник нещо, дори само чаша студена вода, няма да изгуби наградата си - Мт. 10:40-42, 25:34-45. И наистина, те изпълнявали това задължение с готовност и от все сърце. Това тяхно качество било толкова впечатляващо, че дори и самите езичници се възхищавали от него. Те приемали в домовете си всички странници, а най-вече своите по вяра. По онова време Христовите последователи рядко тръгвали на път без препоръчителни писма, в които се потвърждавала тяхната вяра и навсякъде където имало християни били приемани с радост. Двете по-малки послания от Йоан са такива препоръчителни писма.

* * *

Готолія

Внучка на Амрий - 2Лет. 22:2, и дъщеря на Ахаав и Езавел - 4Цар. 11:1. Очудващо тя била избрана за жена на Йорам (сина на благочестивия Йосафат), Юдаовия цар. Нейното пагубно влияние въвлякло в

идолопоклонство и престъпления съпруга и, и сина и Охозия - 2Лет. 21:6, 22:3. След тяхната преждевременна смърт, тя завзела престола и поискала да се обогати на него чрез убиването на целия царски род. Само Йоас (нейния внук), тогава още дете, е спасен от леля си Йосавеета. След шест години е изведен от скришното си място, и помазан за цар от смелия и верен първосвещеник Йодай. Той направил заговор против Готолия и заповядал да я убият - 4Цар. 11гл; 2Лет. 23гл.

* * *

Готониил

Син на Кенез, и първия съдия на израилтяните, който ги избавил от робството на Месопотамския цар, и ги управлявал в мир четиридесет години. Неговата съпруга Ахса (дъщеря на вуйчо му Халев), му е дадена като награда за геройството му при превземането на град Девир - И.Н. 15:17; Съд. 3:9,10.

* * *

Гофер - Бит. 6:14

Вид дърво. От Гоферово дърво е направен Ноевия ковчег. Едни предполагат, че това дърво е кипариса, а други, че е бора. Гофер може да е общото име на такива дървета, които съдържат смола, каквито са например Кедровото дърво, кипариса, бора и др.

* * *

Гоферово дърво. Виж Гофер.

* * *

Грабеж

Плячките взети по време на битка, били разделяни по равно от тези, които участвали в боя, и от онези, които пазели стана, докато първите отсъствали от него - Чис. 31:27-32. Делът на Господа, се отделял най-напред от цялото, а в по-късни времена и царя взимал една част за себе си.

* * *

Град

Палестинските градове били строени на високи места, за по-добра защита от разбойници и нашественици. Няколко върха, заградени със стени понякога съставлявали целия град. В други случаи само кулата се правела на върха на могилата, а къщите били построявани около него, и в по-ниските места. При извънредна опасност цялото население се скривало в крепостта. По-големите градове били защитени с яки външни стени, и с по една кула отвътре, която служела за последно прибежище - Съд. 9:46,51. "Укрепените" еврейски градове - Вт. 3:5, не били еднакво големи и силни, някои от тях били оградени с висока и дебела стена, а други с кирпичени зидове или плет - Ис. 9:10; Ам. 1:7-14. На стените поставяли стража - Пс. 127:1; П.П. 5:7. Улиците на старите градове били тесни и без калдаръм. Някои градове били украсени с градини, особено онези които, както Вавилон заемали голямо площ отвъд стените. Трудно е сега да се пресметне населението на Юдейските градове. Еврейския историк Йосиф казва, че Ерусалим е наброявал 150,000 жители и, че по времето на римската обсада повече от един милион души се намирали отвъд стените на града. Виж Врата, Прибежище и Стражари.

* * *

Град Давидов

Обикновено обозначава планината Сион, в югозападната част на Ерусалим, която Давид превзел от евусейците, и където имало един палат. И града и палата носели неговото име. В Лк. 2:11, с Давидов град се обозначава Витлеем (родния град на Давид).

* * *

Градини

В Св. Писание често се споменава за градини, но забележително е, че евреите наричали градина всяко място насадено с растения и дървета. С други думи, те не наричали градини само такива места, в които растат цветя, като трендафил, карамфил, крем и др., или в които сажали само

зеле - Бит. 2:8-10, 15:3; 3Цар. 21:2; Ест. 1:5, 7:7,8; Екл. 2:5,6. Обикновено градините се намирили край реките и при изворите - Бит. 13:10; Чис. 24:6. На други места евреите правели водоеми, от които насочвали водата по специално направени бразди, когато било нужно - Пр. 21:1; П.П. 4:12-16, Ис. 58:11. Градините били ограждани със стени, плетове или тръни - 2Цар 23:6,7; Йов 1:10; Пр. 15:19; Ос. 2:6. Често ги оставяли незаградени, но поставяли пъдари да ги пазят, когато узрявали овощията - Ис. 1:8; Ер. 4:16,17. Този обичай е останал и до днес на Изток (посаждат краставици или дини в някое отворено място, и в една пъдарница поставят някой пъдар да ги пази). В градините са ставали веселби - Ис. 51:3, дълбоки размишления - Ин. 18:1, благочестиви възпоминания - Мт. 26:30; Ин. 1:48, 18:1,2, идолослужения - 3Цар. 14:23; Ис. 1:29; 65:3; 66:17; Ер. 2:20, 3:6. Понякога едно семейство е имало семеен гроб в градината си - Ин. 19:41.

* * *

Градове за прибежище. Виж Прибежище.

* * *

Градушка. Виж Камъни от град.

* * *

Граждански закон. Виж Закон.

* * *

Гривна

Украшение за ръката, което се поставяло над или под лакътя - Чис. 31:50; Ис. 3:19. Гривни се носели и от мъже, особено като царски знак - 2Цар. 1:10. За направата им се използвал различен материал. Имало различни видове гривни, обикновено големи и често много скъпи. Виж Цепочки.

* * *

Грим. Виж Око.

* * *

Гриф

Вероятно "Осифраж" - косто-трошител, на еврейски "Перес" - трошител. Нечиста птица от рода на орлите - Лев. 11:13, Вт. 14:12. Планинска птица като орелопиляка от Алпите, който троши костите на дивите кози, които лови по стръмнините.

* * *

Грозде

Гроздето в Палестина било едро и вкусно - Чис. 13:24. Освен закона, който забранява на юдеите да берат до три години плодовете от дърветата след като били посадени, друг закон им заповядвал да не обират повторно лозята си, но да оставят остатъка на сиромасите и чужденците - Лев. 19:10,23. Според друг закон, на пътник се е разрешавало да влезе в чуждо лозе и да яде грозде на корем, но навън да не изнася - Вт. 23:24. Навсякъде в Писанията намираме доказателства за човеколюбието, което отличава Мойсеевия закон. Лозе с обрано грозде в Писанието често символизира запустяване - Ис. 17:6, 24:13; Авд. 5 ст. Виж Лоза.

* * *

Гръм

Гръмотевиците и светкавиците проявяват Божия сила, и показват присъствието Му - Из. 19:16; 1Цар. 2:10, 12:17; Пс. 18:13. В Пс. 29:3-5, гръмотевицата е наречена поетично "Гласът Господен", "Гласът Господен е над водите; Бог на славата гърми: Господ гърми над големите води, Гласът Господен е силен; Гласът Господен е величествен. Гласът Господен троши кедри; Да! Господ троши ливанските кедри" и. т. н. Виж и Йов 37:1-5; 40:9; Ер. 10:13. За пояснение на Пс. 29:9, "Гласът Господен прави да раждат кошутите", Мофат, като описва гръмотевиците в Южна Африка, казва че сърните (кошутите) бягат от страх, и че на сутринта след гръмотевиците туземците виждали на различни места да се разхождат малки сърнички.

* * *

Грънчар

За грънчаря се споменава в 1Лет. 4:23; Пс. 2:9; Зах. 11:13, и др. Той е човек, който прави грънци. Древни египетски картини изобразяват грънчар, който обработва омесена кал върху едно колело, което върти с крака си. Отстрани на него е нарисован и съд пълен с вода, с която мокри калта. След завършването на съда, му залепвал дръжка и след като го оставял да поизсъхне го изпичал в пещ. Грънчарската власт над глината, илюстрира суверенитета на Бога, който ни е направил от пръст и може да разполага с нас така, както намери за добре. Словото, което дойде към Еремия от Господа и каза: Стани та слез в къщата на грънчаря и там ще те направя да чуеш думите Ми. Тогава слязох в къщата на грънчаря; и, ето, той работеше на колелата си. И колкото пъти съдът, който правеше от глина, се разваляше в ръката на грънчаря, той пак го правеше на друг съд, както се видя угодно на грънчаря да го направи. Тогава Господното слово дойде към мене и рече: Доме Израилев, не мога ли да направя с вас както тоя грънчар? - казва Господ. Ето, както е глината в ръката на грънчаря, Така сте и вие, доме Израилев, в Моята ръка - Ер. 18:1-6. Но, о човече, ти кой си, що отговаряш против Бога? Направеното нещо ще рече ли на онзи, който го е направил: Защо си ме така направил? Или грънчарят няма власт над глината, с част от същата буца да направи съд за почит, а с друга част съд за непочтена употреба ? - Рим. 9:20,21.

* * *

Гръцки юдеи. Виж Елинисти.

* * *

Гургулица

Птица, по-малка от гълъба, която има мек и жаловит глас. Тя е прелетна птица - Ер. 8:7, която оставя Палестина, отлита за кратко време на юг и се връща отново на пролет - П.П. 2:12. Гургулицата е страхлива и живее в уединени места. Законът позволява на бедните да я принасят за всеизгаряне и принос за грях - Лев. 1:14, 5:7; Мт. 21:22, и в някои случаи

за очистване - Лев. 12:6-8, 14:22; Чис. 6:10; Лк. 2:24. Преди даването на закона, Авраам принесъл заедно с другите животни гургулица и гълъбче, които не разсякъл, а другите жертви разсякъл - Бит. 15:9,10.

* * *

Гущер

Студено-кръвно животно, което прилича на змията, но има четири крака. Гущерите са разпространени в Сирия. Тяхната големина и видове са разнообразни. Някои живеят отчасти във вода, други по скалите в пустинята и между стари развалини. Гущерите са нечисти според Левитския закон - Лев. 11:30.

* * *

Гълъби

Според Мойсеевите постановления, гълъбите са от чистите животни, и са били принасяни в жертва от бедните евреи - Бит. 15:9; Лев. 5:7, 12:6-8; Лк. 2:24. В Палестина е имало много видове гълъби. Тяхното изобилие става явно и от Ис. 60:8. Те са символ на простодушие, незлобие и верност - Ос. 7:11; Мт. 10:16. Гълъбът е избран като предизвестител на Божието благоволение след потопа - Бит. 8гл. При кръщението на Христос, гълъба е избран за символ на Святия Дух - Мт. 3:16.

* * *

Гърция

В Стария Завет, Гърция е обозначена от еврейската дума Яван, която е равнозначна с Йония, и е явно, че обозначава не само Елада, но и западната част на Мала Азия с всички острови, които са били населени тогава от Йоническото племе - Бит. 10:2. На някои места обаче, тя значи само собствено Гърция, но в Стария Завет често не се споменава - Дан. 8:21, 10:20, 11:2; Й-л 3:6; Зах. 9:13. Виж Яван.

В Новия Завет, Гърция се именува Елада. За това име се предполага, че отначало обозначаващо само един град, но след това е дадено на

цялата област на юг от Македония. Около 146 година преди Р.Х., римляните завзели и Гърция, и след това обособили две големи области - Македония, която обхващала собствена Македония, Тесалия, Епир, Илирия и Ахаия, която обхващала цялата страна на юг от първата област.

Гърция била разделена на три големи части, които в старо време са известни под имената Пелопонес, Елада и Северна Гърция.

Пелопонес, който в по-стари времена е носил имената Пелазга и Арго, и на който днешното име е Морея се наричал южният полуостров. В Пелопонес са били знаменитите градове Спарта, Месина, Коринт, Арго и др. Елада е включвала градовете Атина, Мегара, Платея, Делфи и др. Северна Гърция включвала Тесалия и Епир, с главни градове Лариса и Никопол. Островите Крит и Евбея принадлежали на Гърция, както и повечето острови в Архипелага и Йоническите острови.

До завладяването на Египет от Александър Велики, Сирия и Изтока, юдеите и гърците, като че ли не са имали големи взаимоотношения едни с други, но след това започнали да развиват връзки помежду си. Юдеите наричали "гърци" и всички други народи, които били завладяни и управлявани от гърци, и в това значение думата "гърци" или "елини" е равнозначна с езичници - Мк. 7:26; Д.А. 20:21; Рим. 1:16. Думата "Елинисти", напротив, се е употребявала за онези, които по рождение или по вяра били юдеи, а говорели гръцки - Д.А. 6:1, 9:29. Гърците в сравнение с юдеите, били по-живи и по-политични, но били и по-лековерни. Те надминавали юдеите във военните и мирните изкуства, но били ценители повече на изящната красота и на очарователните прелести, отколкото на нравствените задължения. Умствената гордост и нравствения упадък на гърците били почти непреодолими пречки за приемането на християнската вяра, обаче ап. Павел ревностно и успешно се състезавал в гръцките градове за разпространяването и. Много растящи църкви се утвърдили още приживе на Апостола между гръцките общини, и няма никакво съмнение, че те са изпълнявали за дълго време поученията на апостолите. По-късно се появили различни мнения върху някои вероизповедни точки, схизми и ереси завладели църквата. Последвали насилие и гонения. За да спрат лошите последствия от това, били свиквани събори, които решавали оспорваните въпроси. Преместването на правителственото седалище от Рим в Цариград, отворило врата за благовестието на Изток. В

средата на осми век се породили противоречия, които довели до разделяне на Църквата на Източна и Западна.

Гръцкия език е езика, на който били написани всичките книги на Новия Завет, освен, може би евангелието от Матей. Новозаветните писатели са повлияни от стила на елинистите. Те употребявали много юдейски и сирийски изрази и наречия. Още били принудени да си служат с някои нови думи и приспособили стари, за да изразят новите учения, които до тогава не били известни на гърците. След времето на Александър Велики, гръцкия език получил по-обширна употреба, и по-голямо значение между народите на Изток, и станал общ език в търговията. Писателите на Новия Завет като имали предвид обръщането към християнството не само на юдеите, които тогава били разпръснати на Изток, но също и на езичниците, естествено е било за тях да пишат на гръцки език, който е общоприет по това време.

* * *

Гъсеница

Гъсеницата е спомената в Й-л 1:4, 2:25 и Ам. 4:9, както и Ателав още и Пръгът, се употребяват за скакалеца и обозначават различните му видове, в които той преминава. Гъсениците са твърде опустошителни дори преди още да достигнат до крилатото си положение. Виж Скакалец.

* * *

Давид (възлюбен)

Най-малкия син на Есей от Юдовото племе. Роден във Витлеем през 1085г. преди Р.Х. Давид е един от най-забележителните мъже както в свещената, така и в светската история. Животът му се описва подробно в първите книги на Царете - 1Цар. 16гл. до 3Цар. 2гл. Той е Божи помазаник, избран от Бога да царува над Израил вместо Саул, и посветен на тази служба от Самуил много преди възкачването му на престола - 1Цар. 16:1-3. Когато е бил овчар Давид се е отличил със смелост, вяност и вяра в Бога. Още като юноша е повикан в царския двор като вещ в музиката, за да посвири на Саул в лудостта му. Провидението скоро довежда Давид в стана на войската, и той показва

своето юначество срещу исполина Голиат. След тази победа богоизбрания израилски избавител се връща в царския двор увенчан със слава, приема служба във войската, и за кратко време спечелва любовта и доверието на народа. Саул обаче завидял на Давид, и той е принуден да потърси убежище в Юдейската пустиня, където събрал една чета от шестстотин души, за да се пази от туземните неприятели. Въпреки че Саул не престава да го преследва дори и в пустинята, Давид не пожелава да вдигне ръка против царя си, въпреки че има няколко възможности да го убие, затова той счел за разумно да избяга в земята на филистимците.

След смъртта на Саул и Йонатан, Давид е избран за цар на Юдовото племе в Хеврон, и след седемгодишни разпри, единодушно е прогласен за цар на всичките Израилеви племена. Така Давид става основател на един царски род, който царува в Ерусалим до самото падане на Еврейското царство.

Давид като цар е забележителен с верността си на Бога, и с великите цели, за които е предопределен. Той пренесъл Божия ковчег в Святия Град с голяма слава и веселие, и определил подробностите на богослужението, раздавал правосъдие безпристрастно и много допринесъл за благоденствието на народа. Със своята мъдрост и деятелност, Давид не само утвърдил Еврейското царство, но и разширил пределите му върху цялата земя обещана в пророчествата (от Червено море и Египет, до Ефрат) - Бит. 15:18; И.Н. 1:3. С военните користи обогатил народа си, и приготвил големи количества материал за съграждане храм на Йеова, но на Соломон било отредено да построи този храм.

Давид не успява да избегне пагубното влияние на богатството и неограничената власт. Той има много и големи изкушения. Както другите царе в неговото време, така и той е притежавал много жени, и в старостта си претърпява горчивите следствия от многоженството. Убийството на Урия, и прелъстяването на жена му Витсавее е едно ужасно престъпление, но когато се събужда от съня на заблуждението си, Давид се разкайва за това, и намира милост и прощение от Бога. От тогава насетне, честите огорчителни случки му въздействали за добро. Те го смирили като го довели до съзнанието, че той не трябва да има неограничено доверие на себе си, но че е нужно да вложи упованието си в Бога. Историята на Тamar, Амnon и Авесалом е възмутителна!

Поведението на тези окаяници, глада и чумата между израилтяните, и престъпленията на Йоав карат Давид да извика: "дано да имам крила като на гълъба! Щях да отлети и да си почина". Тези изпитания обаче родили добри плодове. Те направили Давид твърд и постоянен, смирен и благороден. Тези качества блестят в последните дела на живота му, особено при бунта на Адония. Приготовленията му за построяването на един великолепен храм на Бога, и призивите му към народа да благославя Господа Бога на отците си, увенчали със слава последните години на цар Давид. След царуване от четиридесет години, Давид умира на седемдесет и една година.

Умствените способности и качества на Давид са били: великодушие, щедрост, безкористност, деятелност и постоянство, нравствените му качества били: искреност, ревност в службата на Бога и благочестие. Давид е велик мъж и като държавник, воин и поет. В неговите Псалми се открива цялото му сърце. Те са боговдъхновени поеми, които съдържат много пророчества, и са приспособени за всичките Божии люде в този свят. Тези песни са се пеели от евреите във Витлеемските полета, и в планината Сион, но те и сега звучат благозвучно на езиците, които са били съвсем неизвестни в древността.

* * *

Давир (прорицалище)

Наречен така, защото там Бог е давал отговори на онези, които го питали чрез първосвещеника; вътрешната част на храма наречена "Светая светих", където е положен ковчега - 3Цар. 6:5,16,19, 8:6.

Изключително недостойни спрямо истинното и живо Божие прорицалище, са прочутите лъжливи прорицалища в многобройните идолопоклоннически храмове. Жреците, които се наемали да съобщават на онези, които се допитвали до тях, отговори от техните богове, често давали такива отговори, които можело да се тълкуват по два противоположни начина, и то когато не помагат частните сведения или опита, или остроумието им, за да дадат задоволителни отговори. По този начин Пир (Епирския цар), е насърчен за един бой против Рим от едно прорицалище, като след неговото поражение се разбира, че отговорът може да се тълкува не само за победа, но и за поражение. "Aio te. Aeacida. Romanos vincere posse".

* * *

Даврат

Левитски град в пределите на Завулон и Исахар - И.Н. 19:12, 21:28; 1Лет. 6:72. Даврат може да е бил на мястото на сегашното Дебурие (малко село при полята на Таворската планина на северозапад).

* * *

Дагон (рибо-бог)

Народен идол на филистимците. Този идол е имал храмове в Газа, Азот, и в някои други градове - 1Лет. 10:10. Храмът в Газа е съборен от Самсон - Съд. 16:21-30. В Азотския храм, Дагон два пъти пада пред Божия ковчег, като втория път главата и ръцете му се отчупват, и остава само рибната част - 1Цар. 5:1-9. Виж и И.Н. 15:41, 19:27. В образа на риба, подобна на Дагон е представен и Вишну, на много места в Индия.

* * *

Далила

Филистимка, която Самсон обичал, но която го предава на израилевите неприятелите - Съд. 16гл.

* * *

Далманута

Село или малък град близо до Магдала - Мк. 8:10, Мт. 15:39. Местоположението му е неизвестно.

* * *

Далмация

Европейска област на източната страна на Адриатическо море.
Далмация е част от Илирия. Апостол Павел изпратил Тит в Далмация,
да проповядва Божието слово - 2Тим. 4:10

* * *

Дамар

Атинска госпожа, която приела християнството чрез проповядването на
Павел в Атина - Д.А. 17:34.

* * *

Дамаск

Най-главния град в Сирия. За него се споменава за пръв път в Бит.
14:15 и 15:2, и може би той е най-стария град на света. Този град е бил
разположен на река Барада, която в старо време се е наричала
Хрисороас, в едно прекрасно и плодородно поле на изток и югоизток от
Анти-Ливан. Виж Авана. Това поле е около петдесет мили в диаметър:
на юг и изток се е простирало до Арабската пустиня, а в другите посоки
е било оградено с планини. Земята около Дамаск и на север от Дамаск,
може би заедно с долината между Ливан и Анти-Ливан, се нарича в Св.
Писание "Дамаскова Сирия" - 2Цар. 8:5,6, а Страбон я нарича
Селесирия. Този град първо е имал свои царе, а след това е превзет от
Давид - 2Цар. 8:5,6 и Еровоам II - 4Цар. 14:28. Историята на тогавашния
Дамаск се среща в Летописите за Нееман, Венадад, Азаил и Расин. По-
късно Дамаск е покорен от Теглат-Феласар - 4Цар. 16:9, а след него е
бил подчинен на асирийците, вавилонците, персите, селевките и
римляните. В дните на апостол Павел, Дамаск е под властта на Арета
(цар на Камениста Арабия). По това време градът е толкова препълнен
с евреи, че според еврейския историк Йосиф, Нерон заповядал да
избият наведнъж десет хиляди евреи. Дамаск е достопамятен за
християните поради чудното обръщение към християнството на най-
ревностния Христов служител, апостол Павел - Д.А 9 и 22 гл. От 1506г.
след Р.Х., Дамаск е под властта на турците, той е главен град на
Дамаския пашалък, и има население около сто и петдесет хиляди души.
Турците го наричат Шам. Хората на изток наричали Дамаск "Земен рай",
и съществува предание, че Мохамед не приел да влезе в този рай,
страхувайки се да не загуби небесния. Дамаското поле се напоява

добре. Окоето на пътешественика се очарова от изгледа на този град, когато види раззеленените градини, извори и гори сред пустинята. Дамаск е един източен град в истинския смисъл на думата. Общите му сгради и тържищата му са хубави, къщите му, дори отвън и да нямат хубав изглед, отвътре са разкошно украсени. Неговото местоположение го е направило търговски град от самото му основаване - Ез. 27:18. Шамските копринени и вълнени платове, и днес са прочути по целия свят. Както в старо време, така и днес от Дамаск, от време на време, тръгват кервани за далечни градове. Дамаск е главното средоточие, в което се събират поклонници за Мека. Една от улиците му и сега се нарича "Права", тя може да е същата, за която се говори в Д.А. 9:11.

* * *

Дан (съдия)

I. Син на Яков от Вала - Бит. 30:3, 35:25. Най-многочисленото от Еврейските племена, които влезли в Хнаанската земя, след Юдовото, е Дановото племе - Чис. 1:39; 26:43. На Дан определили да се засели в една земя, която се простира на югоизток от крайморието при Йопия. Тази земя, е съседна на земята на филистимците, с които Дановите потомци са имали тесни връзки - Съд. 13 до 16 гл. Дановата земя е била плодородна, но и твърде малка, а нейните коренни жители са били много силни. За това една част от Дановото племе извоювало за себе си друга земя - И.Н. 19; Съд. 18гл.

II. Град, който отначало се е наричал Лаис - Съд. 18:29. "От Дан до Вирсавее", означава цялото пространство на Обетованата земя. Дан е северния град, а Вирсавее южния. Дан е бил разположен при полите на планината Ермон, четири мили на запад от Панеас, при един от изворите на Йордан, на една могила, която се нарича Тел-ел-кади. Лаис известно време е част от Сидонското царство, а по-късно е наречен Дан, защото една част от Дановото племе се населила в него. Даже тогава Дан е идолопоклоннически град, в него е поставено едно от златните телета на Ровоам - 3Цар. 12:28; Ам. 8:14. Въпреки, че Дан е бил някога в цветущо състояние - Съд. 18:10; Ез. 27:29, сега от него са останали само няколко малки развалини.

* * *

Даниил

I. Халдеите нарекли Даниил Валтасасар. Той е пророк от Давидовия род. Когато бил още млад, халдеите го отвели в пленничество във Вавилон, в четвъртата година от царуването на Юдовия цар Йоаким (606г. преди Р.Х.). Избрали Даниил да живее в царския двор на Навуходоносор, заедно с още трима негови другари (Анания, Азария и Мисаил). Тук той получава отлично възпитание, и постига голям успех в тогавашните науки. Той не пожелава да яде от царските ястия, защото ги счита като осквернителни за един евреин. След края на тригодишното си възпитание, Даниил и тримата му другари приели почетни служби в царския двор. Даниил скоро изявил пророческите си дарования, като изтълкувал един сън на Навуходоносор, затова царят го направил управител на Вавилонската област и началник над ученото и свещеническото съсловие. Става ясно, че Даниил е изпратен във от царството, с някакво послание, когато тримата негови другари били хвърлени в нажежена пещ. По-късно Даниил изтълкувал както още един сън на Навуходоносор, така и написаното на стената в палата на Валтасар, за което дело Валтасар му дава по-висок чин - Дан. 5:29, 8:27.

Когато мидяните и персите превзели Вавилон, във времето на Кир, Даниил продължава да заема отговорни служби до самата си смърт, с изключение на това, че веднъж неговите съслужители му завидели, наклеветили го и подстрекали царя да го хвърли в рова на лъвовете, за която клевета те сами си изпатили. През цялото това време, Даниил ревностно се стараел с пост, молитва и със съвет да изработи евреите да се завърнат в отечествената си земя, като обещаното време било настанало - Дан. 9гл. Той доживява да види освобождението на народа си, но не се знае дали е можал да се върне в Ерусалим. В третата година на Кир, той вижда няколко видения, които откриват бъдещето състояние на евреите, до идването на обещания Месия. И накрая виждаме Даниил да чака свършека на добре употребения си живот, за да възкръсне благодатно с праведните.

Даниил е един от най-чистите характери, за които знаем от Библията. Младостта си, както и старостта си, той посвещава на Бога. Даниил опазва честността си в най-трудни обстоятелства, и между очарователните прелести на един източен двор, той остава чист и неопетнен. Той изповядва Божието име пред езическите князе, за което е щял да претърпи мъченическа смърт, ако не е било едно чудо да го

избави. Историята на Даниил, трябва да се изучава внимателно и благоговейно от младите, защото тя може да внуши в умовете им много поучителни уроци.

Книгата на Даниил, е историческа и пророческа. Първите и шест глави са исторически, а останалите са пророчески. Тя е написана през 534г. преди Р.Х. Чудесата разказани в нея са поразителни. Те имат двойка цел: да покажат на Еврейския народ, че Божията ръка е можела да ги избави, и да свидетелствуват пред света, че съществува голяма разлика между Йеова и езическите богове, между поклонниците на истинския Бог, и поклонниците на идолите. Пророчествата в последната част на книгата, се занимават с един период от дните на Даниил до всеобщото възкресение. Асирийската, Персийската, Гръцката и Римската империи се описват в тях под някои типични образи. В тях също така се предсказва точното време на Христовото идване, въставането и падането на Антихрист, и всемирното възтържествуване на християнската вяра. Книгата на Даниил, е пълна с най-възвишени чувства от благочестие и признателност. Езикът на тази книга е прост и ясен. Много от пророчествата в нея, са изказани толкова точно, и с такава обстоятелственост, че някои невярващи казват, че те са написани по-късно, когато предсказаните вече събития са се сбъднали. По мнението на сър Исаак Нютон, Даниил е най-ясен и най-разбираем от всичките пророци, и затова що се отнася до пророчествата свързани с последните времена, той трябва да се разглежда като ключ към другите пророци.

Във връзка с достоверността на тази книга, съществува най-силно доказателство, и външно и вътрешно. Исус Христос, Йоан и Павел - Мт. 24:15; 2Сол. 2:4; Отк. 1:13-15 и др., свидетелствуват за пророчествата на Даниил. Еврейската църква и Еврейския народ, винаги са приемали книгата на Даниил за канонична. Йосиф я препоръчва като най-пророческа, а еврейските учители на Талмуда, извличат от нея много примери. Колкото за вътрешното доказателство, стила, езика и начина на изложението, те се съгласуват с века на Даниил. Тази книга, както книгата на Ездра, е написана отчасти на еврейски и отчасти на халдейски, който е бил езикът на вавилонците.

II. Даниил се е казвал и втория син на Давид, който също така се е наричал и Хилеав - 1Лет. 3:1; 2Цар. 3:3.

III. Друг един Даниил е потомък на Итамар, четвъртия син на Аарон. Той е един от началниците, които придружили Ездра от Вавилон до Юдея - Езд. 8:2. По-късно той взима участие във възраждането на народа си - Неем. 10:6.

* * *

Данък (дан)

По времето на Исус, от всеки евреин се е очаквало да плаща ежегодно по две драхми, като припознаване на Божието владичество, и за поддържане на църковното богослужение. Несъмнено това изискване е ставало на основание на постановлението в Из. 30:12-15, дори там и да не се споменава за ежегодно плащане. За този дан Христос говори в Мт. 17:25,26, в смисъла на тези думи: "Ако този данък се събира в името на Отца, то Аз, Синът, съм свободен".

На други места в Св. Писание, дан значи данъкът, който римляните са събирали. Когато юдеите попитали Христос, дали трябва да се плаща данък на хора чужденци и идолопоклонници - Мт. 22:16-22, Той им отговорил по такъв начин, че никой не могъл да го укори в метеж, липса на родолюбие и благочестие. Употребявайки монетите на Кесаря, те явно припознавали върховенството му. Христос ги посъветвал да отдават кому каквото са длъжни, а най-вече да не пренебрегват правата на Онзи, чиято ръка се вижда във всичко. Сравни 1Пет. 2:9,13; 1Кор. 10:31.

* * *

Дарий

I. Дарий Мидянинът - Дан. 5:31, 9:1, 11:1, е бил син на Астиага (Мидийския цар), и брат на Мандана (Кировата майка). По майчина линия той е вуйчо на Кир, и на Евил-Меродах. Седемдесетте преводачи на Библията го наричат Артаксеркс. Дарий свалил от престола Валтасар (Халдейския цар), и след тази своя победа царувал две години до смъртта си, когато престола наследил Кир. В царуването на Дарий, хвърлили Даниил в рова на лъвовете - Дан. 6 гл.

II. Дарий Истаспов. За този Дарий се говори в Ездра, в Агей и в Захария. Той издава указ към израилтяните, чрез който им позволява да съградят отново Божия храм в Ерусалим, защото повелението на Кир, да се въздигне пак храма е било по-късно унищожено. Дарий се възцарил след Смердис (Магийския похитител на царския престол) - 521г. преди Р. Х, и царувал тридесет и шест години. Той си избра за столица Суса, и затова Вавилон се разбунтувал против него, но той потъпква въстанието и съсипва Вавилонските стени, както е предсказано - Ер. 51:58.

III. Дарий Кодоман, е Дарий Персиянина, за когото се говори в Неем. 12:22. Той е един от най-юначните, и най-великодушни Персийски царе. Александър Велики го разбива няколко пъти, и накрая покорява Персийската империя, която е успяла да просъществува двеста и шест години. Така са се изпълнили пророчествата на Даниил - Дан. 8гл., който предсказал възвеличаването на Персийската империя чрез образа на овена, който бодял към запад, към север и към юг, и падането и, чрез образа на козела (Александър Велики), който хвърлил овена на земята, и го стъпкал. Нищо не може да бъде по-ясно от тези пророчества, те описват толкова точно тези събития, които са и предмет на Историята.

* * *

Дарове

Още в древни времена е съществувал обичай, да се дават дарове, за спомен от любов или от почит. Данъците понякога са се плащали във вид на дарове - 1Цар. 10:27; Ис. 36:16, и пред важни хора рядко е можел някой да се яви без дарове - Бит. 43:11; Съд. 6:18; 1Цар. 9:7; 3Цар. 14:3. Царете и велможите са имали обичай, да даряват по един или по няколко ката премяна на любимците си, когато искали да ги почетат, както и на по-силните от себе си, от които се страхували - Бит. 45:22,23; 1Цар. 18:4; 4Цар. 16:8, 18:14; 2Пет. 9:9,12. Завоевателите, като влизали в победените градове, раздавали от колесниците си дарове и справедливост, в знак на радост или на щедрост - Пс. 68:18; Д.А. 1:2,4. Пророците понякога приемали принасяните им дарове, а понякога се отричали от тях, според обстоятелствата - 4Цар. 5:15, 8:9; Дан. 2:48; 5:17. В Библията думата дар понякога носи значение и на подкуп - Из. 23:8; Пс. 15:5; Ис. 5:23. Тази дума, както и даване и дарба, означава още приношенията, които закона е изисквал - Вт. 16:17; Мт. 5:23,24,

евангелските добрини и вечният живот - Д.А. 8:20; християнските добродетели - Еф. 4:8,11, и чудотворните дарби на апостолите - 1Кор. 12-14гл.

* * *

Датан

Един от другарите на Корей, който въстанал против властта на Мойсей и Аарон - Чис. 16гл.

* * *

Девир (слово, прорицание, предсказание) - Съд. 1:11.

Този град се е наричал и Кириат-сефер, което ще рече "град на книги" и Кириат-сана, което ще рече "град на писменост" - И.Н. 15:15,49. Ако съдим от имената, той трябва да е бил някое свято място за хананейците, и хранилище на писмените им паметници. Девир се е намирал в югозападната част на Юдея, и Исус Навин го завоювал от Енаковите потомци. От израилтяните по-късно, той попада в ръцете на хананейците, от които отново го извоювал Готониил, и след това е даден на свещениците - И.Н. 10:38,39; 15:15-17, 21:15.

Местоположението на този град е неизвестно. Също така названието Девир са носили и други два града: единия е бил в Гад, другия в пределите на Вениамин - И.Н. 13:26, 15:7.

* * *

Девон, Димон - Ис. 15:9, и Девон-гад - Чис. 33:45,46

Град съграден от гадците - Чис. 32:34, но даден после в наследство на рувимците - И.Н. 13:17. Той е бил разположен на една поляна северно от Арнон, където най-напред израилтяните разположили стана си, щом като преминали реката. По-късно виждаме този град в ръцете на моавците - Ис. 15:2; Ер. 48:22. Развалини от Девон са останали на едно място, което сега се нарича Дибан. В развалините там е намерен през 1868г. един базалтов камък, който е издигнат около 890г. преди Р.Х. от Миса (Моавски цар), върху който има надпис, който възпоменава подвизите на този цар. Виж Миса.

* * *

Девора

I. Бавачката на Ревека. Тя я придружава в Ханаан - Бит. 24 гл. При смъртта и, погребли Девора с изключителни почести при Ветил - Бит. 35:8. Колко простичък и привлекателен е този летопис, в него се разказва за обикновени хора, а не както в повечето от нашите истории само за царе, князе и войводи.

II. Една пророчица, жена на Лафидот. Тя съдеше Израил, и живееше под финика на Девора, между Рама и Ветил - Съд. 4:4,5. Тя праща да повикат Варак, и го кара да нападне Сисар, като му обещава победа. Варак обаче отказва да отиде без нея. Тя го придружава, но му предизвестява, че успеха на похода ще се вмени на жена, а не на него. След победата, Девора съчинява една тържествена песен, която се намира в Съд. 5гл.

* * *

Дедан

I. Внук на Хус - Бит. 10:7.

II. Син на Йоксан, синът на Авраам от Хетура - Бит. 25:3. Тези двама Дедановци са родоначалници на племена, които често се споменават в Св. Писание. Потомците на Хусовия Дедан се смята, че са се населили в южна Арабия, при Персийския залив, в който се намира един остров наречен от арабите Даден. Потомците на Йоксановия син Дедан, са населявали околността на Едом - Ер. 49:8. Не е ясно, във всяко място от Св. Писание където се среща израза "Деданско племе", кое от двете племена трябва да разбираме. Предполага се, че Деданското племе от коляното на Хус, се е занимавало повече с търговия. "Дедански дружини" се споменават от Исаия - Ис. 21:13. Деданските търговци, се споменават и в Ез. 38:13. Те са били прочути в търговията си с финикийците.

* * *

Декапол (от гр. дека - десет, и поли - град)

Област в Палестина. Декапол се е състоял от десет главни града, които били разположени на двата бряга на Йордан, особено на източния му бряг - Мт. 4:25; Мк. 5:20, 7:31. Според Плиний, тези градове са: Скитопол, Филадельфия, Рафаней, Гадара, Хипос, Диос, Пела, Гераса, Каната и Дамаск. Йосиф вписва между тези градове Отопос, вместо Каната. Обаче въпреки, че Декапол е бил в пределите на израилтяните, е населяван от много чужденци, и за това е носил чуждо име. Всеки може да разбере сега, защо в тази област е имало много стада свине - Мт. 8:30, нещо, което Мойсеевия закон забранява.

* * *

Ден

Трябва да правим разлика между естествени и граждански дни. Естественият ден е времето, при което земята прави едно завъртане около оста си. Гражданският ден се определя от обичая на даден народ. Евреите са започвали деня от вечерта - Лев. 23:32. Виж Нощ. Вавилонците при изгряването на слънцето, а съвременните образовани народи от полунощ. Свещените писатели, делят деня на дванадесет часа. Шестият час винаги се свършва през годината по пладне, а дванадесетия е последния час преди залязването на слънцето. През лятото обаче, дневните часове са винаги по-дълги отколкото през зимата, а нощните часове са по-къси. Виж Часове и Три.

Думата ден често се употребява за един неопределен период, и за времето на първото и второто пришествие на Исус Христос - Ис. 2:12; Ез. 13:5; Ин. 11:24; 1Сол. 5:2.

* * *

Ден на Умилостивението. Виж Умилостивение.

* * *

Деница

Зорница, или "син на утрото". Според преносния език на Св. Писание, звезда означава "славен княз" - Чис. 24:17. Христос е даден на хората като "светлата, утринна звезда" - Отк. 2:28, 22:16. Думата Деница е употребена само веднъж в Св. Писание, за Вавилонския цар - Ис. 14:12.

* * *

Денонощие. Виж Ден и Нощ.

* * *

Дервия

Малък град в Ликаония, Мала Азия. В този град ап. Павел отива заедно с Варнава, напускайки Листра, където го били с камъни през 49г. след Р.Х. - Д.А 14:20. Дервия е разположен при полите на Таврическата планина на север, осемнадесет или двадесет мили на изток от Листра. В този град двамата проповедници придобили много последователи, един от които вероятно е бил Гаий, който по-късно е служил като сътрудник на ап. Павел - Д.А. 14:21, 20:4.

* * *

Десетък (десета част)

Десетъкът е част от приходите, които хората още от незапомнени времена са посвещавали за святи цели - Бит. 14:20, 28:22. Това се препоръчвало от Мойсеевия закон - Чис. 18:21. Всеки еврейски гражданин е плащал два вида десетъци. Първият се е състоял от десетата част от плода на нивите, на дърветата, на стадата и на чредите, и се давал на Бога, върховния Владетел на всичко и Царя на евреите - Лев. 27:30-32; 1Цар. 8:15, 17. С приходите от този данък, са се поддържали левитите по градовете - Чис. 18:21-24. Човек е можел да плати този данък в пари, стига само да е прибавял петината при оценената му стойност. Десетък от десетъка, който са приемали левитите, са плащали на свещениците - Чис. 18:26-28. Вторият десетък, който всеки земевладелец трябвало да плаща, е десетък от останалите девет части на произведенията. Той се употребявал в скинията и храма за угощение на левитите, на домородството му и др.; ако е било далече мястото където този данък е трябвало да се занесе, земевладелецът е

можел да го размени за сребро - Вт. 12:17-19, 22-29, 14:22-27. На три години веднъж се е приготвяло нещо за бедните, от втория десетък, или от нещо прибавено към този десетък - Вт. 14:28,29. Тези десетъци не са обременителни. Благочестивият евреин е ставал по-богат когато ги е плащал, макар и да не става ясно, че неплащането на тези данъци се е наказвало с глоба. Преди и след Вавилонския плен, плащането на тези видове десетъци отново се подновява - 2Лет. 31:5,6,12; Неем. 10:37, 12:44, 13:5, обаче те не се плащат редовно, и за това Божието благословение престава - Мал. 3:8-12. Фарисеите даваха десетъците си съвестно и примерно, но те пренебрегваха по-важните длъжности, които се отнасят до любовта към Бога и човека - Мт. 23:23.

Началото, върху което се основавали старите данъци, сиреч, че всеки от Божиите люде трябва, според средствата си, да поддържа служителите на евангелието и др., напълно се припознава от Св. Писание за приложимо към последователите Христови. Исус Христос изпрати учениците си, по двама без храна и пари, да се поддържат от людето, понеже работника е достоен за своята заплата - Мт. 10:9-14; Лк. 10:4-8,16. Павел изразява същото мнение - 1Кор. 9:13,14; Гал. 6:6. Той нарежда на коринтяните, и разбира се на всички християни, да отделят в първия ден на седмицата за благочестиви и благотворителни цели по нещо от дохода си, според успеха на работата си - 1Кор. 16:2. Няма съмнение, че първите християни са били по-щедри в даването от древните евреи - Д.А. 4:34-36; 2Кор. 8:1-4.

* * *

Детеводител - Гал. 3:24,25

Служител, който се е грижел за децата, учил ги е на първоначални познания, и когато са достигали нужната възраст, ги е водил на училище. Така и законът е бил детеводител на евреите, бдял е над младенчеството на людето, и най-вече чрез предобразите и пророчествата ги е упътвал към Христа.

* * *

Деца. Виж Чада.

* * *

Деяния на апостолите

Една книга от Новия Завет, писана от Лука като продължение на евангелието му, и отчасти история на Апостолската църква. Тя обаче не съдържа деянията на всичките апостоли, а предимно на Петър и Павел. В евангелието си Лука описва полагането на основата на християнството, а именно какво Христос е вършил, учил и страдал; в Деянията той изяснява разпространението на християнството. Като избира онова, което може най-добре да покаже как Святия Дух е напътствал и благославял първите последователи Христови в изграждането на църквата. Като започва оттам откъдето евангелието му свършва, той разказва за възнесението на Спасителя и поведението на учениците след това; изливането на Святия Дух, според Христовото обещание; чудесните проповеди на апостолите, тяхната чудесна сполука и гоненията подигнати против тях, и други важни събития за Ерусалимската църква. След това той разкрива как християнството взима мястото на юдейството, и как Петър се решава да приеме в християнското общество обърналите се езичници. Последната част от Деянията описва обръщението и призванието на ап. Павел, неговата апостолска ревност, дела и страдания, и завършва с двегодишния му затвор в Рим.

Лука е очевидец на повечето от събитията, които описва. Използваният от него гръцки език, е най-класически в сравнение с останалите писатели в Новия Завет, т. е. най- близо до езика на бележитите гръцки писатели. Обяснението, което Лука дава за първоначалната църква, в която толкова много членове са били с Господа Исуса Христа, е безценно. Книгата Деяния е писана вероятно около 64та година след Р.Х., но мястото е неизвестно.

За да разберем книгата Деяния на апостолите, и да извлечем полза от четенето и, е нужно да сме запознати с географията, нравите и обичаите на времената, и на народите, до които се отнася, и с главните исторически събития. Нужно е още да знаем за управлението на римляните, заедно със значението и имената на общите им служби, а също така и за политическите мнения и чувства на евреите.

* * *

Диана. Виж Артемида.

* * *

Див вол. Виж. Еднорог.

* * *

Дива котка

Еврейското име на това животно, което се среща в Ис. 13:21, 34:14 и Ер. 50:39, се смята, че е произлязло от дума, която значи пустиня, и някои го превеждат пустинни зверове, като чакали, хиени и др., но от едно вникване върху местата където се споменава, излиза, че там думата е име на особен вид животно. Ние приемаме мнението на Бокарт, който го превежда дива котка.

* * *

Дикла

Едно племе, което води началото си от Йоктан - Бит. 10:27, и което е живяло в Южна Арабия, или в най-горната част на Персийския залив.

* * *

Димас

Сътрудник на ап. Павел в Солун. Той по-късно оставил евангелското дело, защото любовта към този свят надмогнала в сърцето му - Кол. 4:14; 2Тим. 4:10.

* * *

Димитри

I. Златар, който правел в Ефес сребърни храмчета на Артемида, които продавал на чужденците - Д.А. 19:24-41. Като видял успеха на Божие слово, не само в Ефес, но и в околностите му, Димитри събрал занаятчиите и тези, които се занимават с подобни неща и им заявил, че

с разпространението на Евангелското учение, не само техния занаят ще се пренебрегне, но и самата велика богиня има опасност да бъде презряна. Това произвело в града един буен метеж, който властта едва успяла да потуши без да прибегне до употребата на сила.

II. Ученик, който вероятно е служител на Божието слово. Този Димитри е потвърден от ап. Йоан - 3Йн. 12ст.

* * *

Димон. Виж Девон.

* * *

Дина

Дъщеря на Яков от Лия - Бит. 30:21. Единствената му дъщеря, за която се споменава в Св. Писание. Когато Яков с всичката си челяд отива в Салим, един от тамошните князе на име Сихем се влюбва в Дина, и я прелъстява. За тази измама братята на Дина, Симеон и Левий вероломно отмъстили с убийство и кражба, за голяма жалост на баща им Яков - Бит. 34гл., 49:5,7. Дина вероятно е отишла с Якововата челяд в Египет - Бит. 46:15.

* * *

Динарий

Динар или пеняз, една римска монета с образа на Императора - Лк. 20:24. Тежестта му била колкото тежестта на 3 и 1/7 турски сребърни гроша, но понеже тогава среброто повече се е ценяло, в сравнение с други неща отколкото се цени сега, то един динарий е бил достатъчен за заплата за едnodневна работа на лозе - Мт. 20:2, и следователно, когато цената на една ока пшеница била един динарий - Отк. 6:6, това е било знак за глад.

* * *

Диня

Дините растат изобилно в Палестина, и не се различават от нашите. Те растат дори на суха и песъчлива почва. Те са много приятен плод в топлите климати, и за него евреите примирали в пустинята - Чис. 11:5. |

* * *

Дионисий

Член на съдилището Ареопаг в Атина, обърнат в християнството чрез проповядването на Павел - Д.А. 17:34. Преданието казва, че Дионисий е бил мъж учен и ръкоположен за проповедник от ап. Павел; и че след много трудности и изпитания, претърпява мъченическа смърт (изгорен е в огън). Писанията, които се приписват на него са лъжливи; те са писани от неизвестен писател в четвърти или пети век.

* * *

Диоскури

Близнаци, синове на Юпитер и покровители на моряците според езическата митология. Корабите често са се различавали по образите на тях - Д.А. 28:11.

* * *

Диотреф

Влиятелен член на някоя от ранните църкви, и вероятно проповедник. Йоан осъжда този Диотреф за стремежа му към първенство и затова, че изпъждал от църквата най-добрите християни - 3Йн. 9,10ст.

* * *

Длъжник

Длъжник е онзи, който се е обвързал по някакъв начин, и е останал отговорен или парично, или нравствено - Мт. 23:16; Рим. 1:14; Гал. 5:3. При евреите, ако някой длъжник не можел да изплати дълговете си, то му се взимали къщата и добитъка. Ако и тази мярка не е била успешна, то му взимали земята до годината на юбилея, и го отвеждали в робство,

докато не си изплати дълговете, но най-много за шест години - Лев. 25:29-41; 4Цар. 4:1; Неем. 5:3-5.

* * *

Добри пристанища

Един малък залив близо до Ласей, по средата на южното крайбрежие на Крит, където ап. Павел предложил да презимуват, когато пътували с кораб за Рим - Д.А. 27:8. Моряците предпочели Финик (Критско пристанище), за по-безопасно, но кораба им бил разбил от бурята.

* * *

Доданимци - 1Лет. 1:7

Един народ от племето на Яфет - Бит. 10:4. Вероятно са населявали остров Родос, или някое от северните крайбрежия на Средиземно море.

* * *

Доик

Едомец, настойник на Сауловите стада. В Ноб, когато Давид бягал от Саул, Доик вижда, че Ахимелех служи на бежанците, и известил на господаря си. Саул се възползвал от този случай, за да отмъсти на свещениците, и когато евреите отказали да избият Божиите служители, то Доик не само убил Ахимелех и осемдесет и четири други свещеници, но поразил и град Ноб с острото на ножа - 1Цар. 21,22гл. Давид прокобява за окаяната му съдба - Пс. 52, 120,140.

* * *

Дойка. Виж Кърмилница.

* * *

Дол. Виж Долина.

* * *

Долът на благословието

Един хубав дол между Текуе и Етам, където Йосафат и целия Юда принесоха благодарствена молитва, за чудесната си победа над синовете Моавови и Амонови - 2Лет. 20:26.

* * *

Долът на Рафаимите. Виж Рафаими.

* * *

Долина (дол)

За общите земеописателни черти на Святата земя виж Ханаан, а за описанието на някои от многочислените и долини, виж Ерусалим, Езраел, Йордан, Рафаим, Сихем и Содом. Изразът "Долината на мрачната сянка", означава едно много опасно и печално душевно състояние - Пс. 23:4, то може да е било внушено от изпитанието, на което е подложен Псалмопевецът със стадото си в един от дълбоките, тесни и тъмни Сирийски долове. Така входа за Петра, е една непрекъснато криволичеща клисура (теснина) между неравни стръмнини, които на някои места отстоят една от друга дванадесет или четиринадесет крака, и се възвишават двеста или триста крака високо; слънчева светлина почти не прониква между тези стръмнини. (Виж. картинката на Села I). На юг от планината Кармил се намира също така един подобен проход, който се нарича "Долината на мрачната сянка".

* * *

Долината на солта. Виж Сол.

* * *

Дом

Употребява се общо за всяко жилище, и така значи не само къща, но и шатър, храм, и др. Домовете в старо време, както и в днешно време се правели от различни вещества. Ам. 5:11, говори за частни домове,

изградени от дялани камъни. Много домове в Палестина са строени с плоски покриви. Мойсеевият закон изисква да се правят ограждения около стрехите на къщи с плоски покриви за безопасност - Вт. 22:8. На къщните покриви простирали ленени гръсти - И.Н. 2:6, жито и др.; върху тях са разговаряли - 1Цар. 9:25, молили - Д.А. 10:9, служили на идоли - 4Цар. 23:12; Ер. 19:13, отгоре върху тях правили шатри, за да празнуват празника на шатрите - Неем. 8:16. Често на тях са се качвали и слизали чрез стълби вън от зданието, и затова не е случайно, че Спасителя заръча на учениците си, когато настане времето да се обсади Ерусалим да бягат, а които се намерят на покривите, да не слизат в къщите си - Мт. 24:17.

Големите домове се строели около дворове. Когато "Господ погледна Петър" - Лк. 22:61, Исус е бил несъмнено вътре в зданието, а Петър на двора.

По-бедните градели къщите си от слаби вещества, и затова е казано, че крадци могат да ги пробият или да ги подкопаят - Йов 24:16; Мт. 6:19, и че такава къща вятъра може да отвее, а пороя да я завлече - Мт. 7:27.

* * *

Домашни идоли. Виж Терафими.

* * *

Дор

Царски град на хананейците. Този град е бил на Средиземно море между Кесария и планината Кармил. След завоюването на Ханаан, Дор е бил под управлението на Манасия - И.Н. 11:2, 12:23, 17:11; 1Цар. 4:11; 1Лет. 7:29. Там сега има малко пристанище, с около 500 жители.

* * *

Дотан

Мястото където Йосиф е продаден на исмаиляните - Бит. 37:17, и където сирийците са поразени със слепота, по желанието на Елисей -

4Цар. 6:13. Дотан е бил разположен на керванския път между Сирия и Египет, около единадесет часа на север от Самария.

* * *

Драхма

I. От злато; една персийска монета, която е струвала колкото една лира - Езд. 2:69.

II. От сребро; една гръцка монета, която е смятана за равностойна с римския динарий, или около 3 гроша и 30 пари - Лк. 15:8.

* * *

Дрехи

Главните дрехи у евреите са хитона (долната дреха), и мантията (горната дреха). Това е "премяната" на евреите - Съд. 14:13,19; Д.А. 9:39. Хитонът е една ленена риза, понякога без ръкави, понякога с дълги и широки ръкави. Мъжете са носили хитон до под коленете, а жените до петите. Мантията е един плат, два - три лакътя на дължина, и толкова на ширина; с нея са се обвивали или само са се наметвали. Когато някой не е наметнат с мания, казвали че е гол - Ис. 20:2-4; Йн. 21:7. Тази дреха е служела на сиромасите и за завивка - Из. 22:26-27; Йов 22:6. Между хитона и мантията, евреите носели понякога една дълга и широка дреха, ленена или памучна и без ръкави. Ходели обикновено гологлави, но си покривали главата от дъжд или от пек с единия край на горната си дреха - 2Цар. 15:30; 3Цар. 19:13; Ест. 6:12. Свещениците носели една свещена гъжва (чалма); след плена и миряните почнали да носят на главите си гъжви, а жените разни украсени шапчици. Жените и момите носили и була - Ис. 3:19, които са знак за срамежливост и покорство към мъжа - Бит. 24:65; 1Кор. 11:3-10. Понякога обаче, жените се забулвали с цел да си скрият лицето от мъжете - Бит. 38:14.

Евреите не сменяли дрехите си като днешните хора, по модата, а според богатството си правели дрехите си за дългогодишно използване - Ис. 3:6. За тези съкровища Исус Христос говори, че молец ги разваля - Мт. 6:19; Як. 5:1,2. Но ако дрехите и да са оставали еднообразни за дълго време, те пак са се променяли през вековете, и безспорно големи

промени са ставали в материята на облеклото, и в украшенията. В първите векове, когато хората са били още прости и невежи се обличали с кожи от животни - Бит. 3:21; Евр. 11:37. Скоро обаче, те се научили да предат, да тъкат, да плетат и да шият - Из. 35:25; Съд. 5:30. Дебело платно си правили от козина и от камилски косми, а по-тънко от лен, от вълна, а може би и от памук.

Големците обичали да се обличат в бели дрехи (оттогава белите дрехи са станали знак за богатство и благоденствие) - Екл. 9:8. Библейските писатели когато говорят за ангелите, ги описват облечени в бели дрехи; такива са били и дрехите на Спасителя при преображението Му - Мт. 17:2. Светиите също се описват като облечени в бели дрехи - Отк. 7:9,13.

Когато жалеели някого, или когато се каели за някакво престъпление, евреите се покривали с черно вретиче или с черен козяк - Ис. 50:3; Отк. 6:12. На пророците облеклото обикновено е било черно. В черно са се обличали и вдовиците. Евреите подобно на народите, с които са съжителствали, понякога са се обличали и в пъстроцветни дрехи - Съд. 5:30. Синьо, багрено и червено често се споменават в Св. Писание. Синьото е било свещен цвят. Тънкият шев е бил на голяма почит у евреите - Съд. 5:30; Пс. 45:14.

Женските дрехи не са се различавали от мъжките толкова колкото днес, но пак е имало някаква разлика. Мойсей е забранил жена да носи мъжко облекло, а мъж да се облича в женска дреха - Вт. 22:5. Не става ясно защо е било забранено да се носи дреха смесена от вълна и лен - Вт. 22:11; може би такава дреха не се е позволявала да се носи по причина на някой езически обичай. Исаия в Ис. 3:16-23, споменава някои от тогавашните украшения на еврейките, като мантила, фереджета, тънки була и ризи, пояси, забрадки, пръстени, обеци, гривни, дрънкалки и др. В Д.А. 19:12, се споменава за кърпи и престилки. Някои жени са носели и ленени гащи. Виж Пояс, Пръстени, Сандали.

За дарове от дрехи често се споменава в историческите книги на Св. Писание. Йосиф дал на всеки от братята си по един комплект дрехи за премия, а на Вениамин пет комплекта - Бит. 45:22. Даже и Соломон приел един дар от облекла - 2Лет. 9:24.

* * *

Дрождия

Останките или утайката на виното, джибрите. Вина, които се оставят да престоят върху дрождията, добиват по-хубав цвят и по-приятен вкус. Затова такива вина се отъждествяват с евангелските блага - Ис. 25:6, и също на народ, който поради дълги години на мир и благоденствие, е забогатял и живее тих живот - Ер. 48:11; Соф. 1:12. Да пие и да изпразни някой самото дрождие в чашата на яростта на Господа - Пс. 75:8; Ис. 51:17, значи да я прецеди и изпие до дъно, сир. да претърпи до край гневът Господен.

* * *

Дружелюбни гощавки (любовни събрания). Виж Празници.

* * *

Друсилия

Най-малката дъщеря на Ирод Агрипа I, сестра на Агрипа Млади, и на Верникия, прочута с красотата си и с разврата си. Тя първо се омъжила за Епифан, син на Антиох (Комагенския цар), с условие, че той ще прегърне Юдейската вяра. Но понеже после Епифан отказал да се обреже, то брат и я оженил за Азиз (Емеския цар). Когато Феликс станал управител на Юдея, той я предумва да напусне мъжа си и вярата си, и да се съедини с него. Апостол Павел е свидетелствал пред Феликс и Друсилия за истинността на християнската вяра - Д.А. 24:24. Друсилия и синът и по-късно погиват при едно изригване на вулкана Везувий.

* * *

Дума

Едно племе, и отечеството на Исмаиловите потомци в Арабия - Бит. 25:14; 1Лет. 1:30; Ис. 21:11. Без съмнение тя е същата земя, която арабите още наричат "Камениста Дума" и "Сирийска Дума", на границата между Арабската и Сирийската пустиня.

* * *

Дура

Едно поле във Вавилонската област, където цар Навуходоносор поставил един голям златен образ - Дан. 3:1.

* * *

Душа

Древните мислели, че душата, или по-добре началото на живота обитава в диханието, и че излиза от тялото с диханието. Затова еврейската и гръцката думи, които, когато се отнасят за човека, се превеждат в Библията като "душа", а когато се отнасят за животни като "живот" и "дихание" - Бит. 2:7, 7:15; Йов 12:10, 34:14; Пс. 104:29; Д.А. 17:25.

Но с това начало на живота, което е общо за хората и за животните (у последните погива с тялото им), а у човека душата е духовна, словесна, и безсмъртна, седалището на мислите, разсъжденията и чувствата. Това ни отличава от животните, и в това се състои подобие то ни с Бога - Бит. 1:26. Св. Писание преписва само на човека разум, съвест, богопознание, мъдрост, безсмъртие, и надежда за бъдещо вечно блаженство; то заплашва само хората с наказание на онзи свят и с пъкдени мъки. Но Библията някъде различава душата от духа - 1Сол. 5:23; Евр. 4:12, органът на нашите усещания, стремежи и страсти, които са свързани с тялото, от по-благородната част на нашето естество, която свързва човека с Бога. Отново трябва да разбираме и двете като неразделно и духовно същество, което живее, разбира, разсъждава, чувствава, желае и т. н. Това същество обикновено се нарича душа.

Безсмъртието на душата е основно учение на откровената религия. Старите патриарси бяха убедени в тази истина; и с надежда за бъдещия живот приеха обещанията. Сравни Бит. 49:33; Чис. 23:10; 1Цар. 28:13-15; 2Цар. 12:23; Йов 19:25,26; Екл. 12:7; Евр. 11:13-16. В Евангелието "живот и безсмъртие", и ценността на безсмъртните души са ясно изложени - Мт. 16:26; 1Кор. 15:45-57; 2Тим. 1:10. Христос по своя воля принесе себе си в жертва за спасението на човешките души; и достойно за нас е да се трудим, стараем и работим за преуспяването на великото дело, за което Той проля кръвта си и умря!

* * *

Дух

Думата Дух има няколко значения в Св. Писание.

I. Свети Дух, третото лице на Св. Троица, който вдъхновяваше пророците, въодушевява добрите хора, влива влиянието си в сърцата ни, дава ни живот и утеха; и в чието име, и в името на Отца и Сина ние сме кръстени, и се благославяме. Когато прилагателното Свят стои пред думата Дух, трябва да го разбираме в смисъла, който изяснихме. Обаче на много места думата Дух се разбира в този смисъл, макар и да не е придружена с прилагателното Свят. Виж Свети Дух.

II. Дихание, дишане; или началото на живота общо за хората и за животните. Бог ни го е дал, и Бог си го взима когато ни отнеме живота - Екл. 3:21. Виж Душа.

III. Словесната душа, която ни оживотворява и запазва съществуването си и след смъртта на тялото. Онова духовно разсъдливо и избирателно същество, което може да достигне до вечно блаженство. Виж Душа.

"Духовите в тъмницата" - 1Пет. 3:19, се смята, че са душите на допотопните грешници, на които души Духът проповядва чрез Ной - 2Пет. 2:5, когато са били в плът. Така Христос "благовества" на ефесяните, макар и да не присъстваше лично пред тях - Еф. 2:17.

IV. Ангел, добър или зъл; душа отлъчена от тялото. В Д.А. 23:8 се казва, че садукееите отричали съществуването на ангели и духове. Когато Исус след Възкресението се яви пред своите ученици, той им рече: "Попипайте ме и вижте, защото дух няма мяса и кости, както виждате че Аз имам" - Лк. 24:39.

V. Разположението на ума. Ние срещаме дух на завист, дух на блудство, дух на благодат и моление, дух на немощ, дух на съвет и на сила, дух на мъдрост и разум, дух на знание и на страх от Господа - Ос. 4:12; Зах. 12:10; Лк. 13:11; Ис. 11:2.

VI. Възобновеното естество на истинските верни, което Св. Дух изработва, и което ги съобразява с него. Така духът е противопоставен на тялото - Йн. 3:6. Този дух е тясно свързан с "Духът Христов" и на някои места в Св. Писание трудно може да се различи от него. Той оживява истинните християни, чадата на Бога и ги отличава от чадата на тъмнината, които се оживотворяват от светския дух - Рим. 8:1-16. Този живеещ в сърцето Дух е дар на милостта, на осиновението - Святият Дух излят в сърцата ни, който ни ободрява да викаме към Бога "Авва, Отче". Онези, които са повлияни от този Дух "разпнали са плътта заедно със страстите и похотите и" - Гал. 5:16-25.

VII. "Разпознаване на духовете" се е състояло в познаването дали някой е вдъхновен от Божия Дух, или е лъжлив пророк, самозванец, който е следвал внушенията на духа си, или на Сатана. Павел в 1Кор. 12:10 казва, че разпознаване на духовете е една от чудесните дарби, които Бог е дарявал на верните през първите години на християнството.

"Духа не угасвайте" - 1Сол. 5:19, е един метафоричен израз лесно разбираем. Да не угасяваме Духа означава, да не отстраняваме от себе си този божествен деец чрез неправилен живот, суетност, користолюбие или чрез други грехове противни на милосърдието, истината и мирът и на другите му дарби и способности.

Ние "оскърбяваме" Божия Дух като пренебрегваме святите му вдъхновения, внушенията на благодатта му, или като проявяваме безразличие, като вземаме за нищожни даровете му, или ги презираме, като злоупотребяваме с благодатта Му. От друга страна, ние "разпалваме" - 2Тим. 1:6 Божия Дух, който обитава в нас, като живеем добродетелно, съобразяваме се с вдъхновенията му, служим му пламенно, като възобновяваме признателността си, усърдно служим на Христос и вършим делата на Духа.

* * *

Дъб

В Палестина се намират различни видове дъб. Върховете и страните на хълмовете отатък Йордан още са покрити, както в старо време, с великолепни дъбове - Ис. 2:13; Зах. 11:2. За дъба често се споменава в Св. Писание - Бит. 35:8; Ис. 44:14; Ам. 2:9.

Под гостолюбивата сянка на дъбовете и на други големи дървета са се извършвали много обществени дейности: жертви са се принасяли, съдби са се решавали, и царе са се коронясвали - И.Н. 24:26; Съд. 6:14,19, 9:6.

* * *

Дъбрави

От най-древни времена хората извършвали религиозните си обреди и принасяли молитви в дъбрави - Бит. 21:33. Така дъбравите са първите Божии храмове, но там също са извършвали идолослуженията си и езичниците. Служенията са се извършвали предимно по върховете на хълмовете и на планините: "Жертвуват по върховете на бърдата, и кадят по хълмовете, под дъбовете, тополите и тервинтите, защото сянката им е добра" - Ос. 4:13.

* * *

Дъга - Бит. 9:13-15

Това красиво явление, се получава от пречупването на слънчевите лъчи, когато те преминават през дъждовните капки. Лъчите се разделят на призматични цветове, и след това се отразяват от облаците, които са срещу слънцето, в очите на зрителя. Не трябва да мислим, че дъгата е била непозната преди потопа, но Бог тогава я е поставил да служи като един радостен знак на неговия завет със земята, който завет е толкова постоянен както са естествените закони според които дъгата се образува.

* * *

Дъжд

В Св. Писание се споменава за "ранния" и "късния" дъжд в Палестина - Вт. 11:14; Ос. 6:3. Първият пада в края на октомври, време за посев в Палестина; и от тогава времето започва да се променя, с повече или по-малко дъжд, докато падне последния или пролетния дъжд през април. След това времето става ясно, и житата узряват. Жетвата на пшеницата

е през май; по средата на август се обират овошките, и след това до следващите първи дъждове, или до дъждовете на октомври жегата и сушата през лятото доминират. Нищо по-изразително не може да представи духовната благословия от приятните дъждове след такова тежко време - Вт. 32:2; Йов 29:23; Ис. 44:3; Ос. 10:12.

От редовни метеорологични премервания правени в Ерусалим, излиза че средното количество дъжд, който пада през годината в Палестина е петдесет и шест пръсти и половина; в Америка средното количество дъжд през годината е четиридесет и пет пръсти. От това следва, че ако дъждовете в Палестина се запазват във вирове и щерни, за да се употребяват за напояване на земята през лятото, старото плодородие би се възвърнало; и земята пак би се покрила със зеленина и би станала като "Божия градина".

* * *

Дълбина или бездна

Дълбината или бездната значи в Св. Писание, ад, пъкъл, място за наказание. Виж Лк. 8:31; Отк. 9:1; 11:7; Рим. 10:7; Пс. 69:15, 107:26; Бит. 1:2.

* * *

Дървета

Често се употребяват за изобразяването на царе, или на богати и силни хора - Пс. 37:35; Ис. 2:13; Дан. 4:10-26; Зах. 11:1,2. "Дървото за познание на доброто и на злото", роди забранения плод, с яденето на който Адам гибелно разшири познанията си (на добро с загубата му, на зло и на горест от опитност) - Бит. 2:9,17. "Дървото на живота", вероятно е залог и средство за живот, печат за вечна святост и блаженство, ако човека не беше съгрешил. Сравни с Отк. 22:2.

* * *

Дявол

Сатана, началникът на падналите ангели. Неговата главна цел е да разруши всичко, което е добро в света. Сатана, заедно с ангелите си, се старае с всичките си сили да заблуди човешките души, за да не прегърнат спасението чрез Исус Христос. Дявол означава клеветник или лъжеобвинител, но на еврейски Сатана значи враг. Виж Сатана. Св. Писание му дава различни названия съгласни с характера му. Той се именува "Князът на този свят" - Йн. 12:31; "Князът на въздушната власт" - Еф. 2:2; "Богът на този свят" - 2Кор. 4:4; "Змеят, старовременната змия" - Отк. 20:2; "Лукавият" - 1Йн. 5:18; "Рикаещ лъв" - 1Пет. 5:8; "Човекоубиец", "Лъжец" - Йн. 8:44; "Веелзевул" - Мт. 12:24; "Велиал" - 2Кор. 6:15; "Клеветникът на нашите братя" - Отк. 12:10. Навсякъде е показано, че Сатана е пълен със злоба, ожесточение и лъст, и че мрази и Бога и човека. Той непрестанно и неуморно работи, с цел да разрушава човешките души, и употребява всякакви хитрости, като се старае да приспособява изкушенията си към характерите и обстоятелствата на хората. Той изкушава не само нечестивите, но и добрите хора, и постоянно поощрява ангелите си, да му помагат в разрушителната му дейност. Така, като че ли целия свят беше под неговата власт, но сега той и ангелите му са врагове разоръжени Христос ще смаже главата на змията, ще и отнеме властта, и ще я изпъди в адската пропаст, "приготвена за дявола и за неговите ангели" - Мт. 25:41.

* * *

Дякон

Първоначалното значение на тази дума е прислужник, помощник. От Деяния бгл. научаваме, че в първите времена на християнството, дяконите са били от голяма помощ за Христовите църкви; те са събирали волните пожертвования на вярващите, и после са раздавали милостиня на болни, вдовици, сирачета, и на всички страдалци, които са имали нужда от парично облекчение. От седемте дякони, за които се говори в Деяния, Филип и Стефан виждаме и като проповедници на Евангелието. Качествата, които са изисквали от дяконите са определени подробно в 1Тим. 3:8-12.

* * *

Дяконици

Дякониците са съслужители на дяконите и вършили дяконските задължения между женския пол. В Рим. 16:1, Фифа е наречена "служителка" на църквата в Кенхрея, но в гръцкия текст нейното название е дяконица.

* * *

Дясна ръка

Дясната ръка е най-активната част от тялото - Мт. 5:30, и готова да изпълни повеленията на волята. Затова се употребява за означаване на много от най-силните чувства на вътрешния човек. Дясната ръка означава сила, особено могъщата сила на Бога - Из. 15:6; Пс. 21:8, 77:10; чест - Пс. 45:9; Мт. 25:34; Д.А. 7:55; особено благословение - Бит. 48:14; братска любов - Гал. 2:9; съперничество - Пс. 109:6; Зах. 3:1; и вярно поданство - 1Лет. 29:24. Вдигала се е по време на молитва както и за даване на клетва - Бит. 14:22; затова дясната ръка на един клетвопрестъпник се нарича "десница на лъжа" - Пс. 144:8. Относно четирите посоки на света, десница, на еврейски означава юг - 1Цар. 23:19,24, а лявата ръка означава север - Бит. 14:15. Виж Изток.

* * *

Еалон

I. Град на Дановото племе, назначен за левитите (синовете на Каат) - И.Н. 21:24; не далеч от Тамна, чиито земи филистимците превзели от Ахаз - 2Лет. 28:18. Той е бил разположен в един дол, не далеч от дола на Гаваон, около 14 мили на запад от Ерусалим, където се намира сегашното село Яло. Долът се простира на север, и е мястото, където Исус Навин заповядал на слънцето и на луната да застанат, и те му се покорили - И.Н. 10:12. След разделението на Израилевата земя на две царства, тъй като Еалон е близо до пределите, понякога се споменава като принадлежащ на Юда и Вениамин. Укрепен е от Ровоам - 2Лет. 11:10.

II. Част от Завулоновата земя, където Елон е пограбан - Съд. 12:12.

* * *

Ебен

Едно ниско дърво, което расте в Индия и Африка. То е черно, твърдо, тежко, и може да придобие лъскавина. В древността високо се е ценило - Ез. 27:15. Днес се употребява предимно за направата на музикални инструменти.

* * *

Ева

Първата майка на човешкия род, и причината за грехопадението. Историята на Ева е толкова тясно свързана с историята на Адам, че това, което сме казали за Адам, се отнася и за Ева. Виж Адам. Името Ева е произлязло от една еврейска дума, която значи живот - Бит. 3:20. Ева е била създадена за мъжа и от мъжа. Жената е създадена по-слаба от мъжа, за да му се покорява, но мъжът е задължен да я обича като своята си плът.

* * *

Евангелие

Думата евангелие значи благовестие; то е откровението, което Бог е благоволил да изяви чрез Спасителя Исус Христос, на грешното човечество, за спасението му. Св. Писание говори за "евангелие на царството" - Мт. 24:14, за "евангелие на Божиата благодат" - Д.А 20:24, за "безсмъртие чрез евангелието" - 1Тим. 1:11, за "вечно благовестие" - Отк. 14:6. Наистина Христовото благовестие е достойно за най-благородните титли, които могат да му се дадат. Исус Христос е прогласил спасителното Си благовестие чрез учението, живота, смъртта, възкресението и възнесението Си.

Евангелието се състои от книгите на Новия Завет, в които са описани живота, деянията и учението на Исус Христос, защото тези книги съдържат най-благата вест, която някога е достигала до човечеството. Евангелските книги, които Църквата счита за канонични, са евангелията според Матей, Марко, Лука и Йоан. Тези евангелия винаги са били общоприети. Към тях са се отнасяли като към вярна основа в

евангелската история, и приятелите, и неприятелите на християнството. Никой от писателите, които са защитавали или нападали досега християнството, не приема за истинско или верно друго евангелие, въпреки че са съществували много такива, които са претендирали, че описват живота и деянията на Христос. Някои от неканоничните евангелия са запазени до днес. Те съдържат много грешки и неверни повествования, но пак са полезни в някои отношения.

Някои писатели изказват мнение, че евангелистите преписвали книгите си един от друг, или от някое по-старо и по-пълно евангелие. Не знаем дали Марко, Лука и Йоан, са имали пред себе си евангелието на Матей, когато са писали своите евангелия, но знаем, че те са говорили "движени от Святия Дух" - 2Пет. 1:21.

* * *

Евангелие от Матей

Времето, в което това евангелие е написано, е неизвестно. Всички стари свидетелства обаче потвърждават, че то е обнародвано преди другите. Мнозина вярват, че то е написано тридесет и осем години след Р.Х. Съществуват много спорове по въпроса, дали това евангелие е написано най-напред на еврейски или на гръцки. По мнението на по-стари изследователи, оригиналът е на Палестински език предназначен за нуждите на Юдейските християни, но по-новите доказват, че евангелието е написано първоначално на гръцки, като подкрепят мнението си с това, че няма текст, в който да се споменава за превод на Матей от еврейски на гръцки език.

* * *

Евангелие от Марко

Древните изследователи са единодушни, че Марко, който не е апостол, е написал евангелието си по желание на ап. Петър, и с негова помощ. Според едно предание от същите, това евангелие е написано в Рим, и разпространено след смъртта на Петър и Павел. Марко е писал главно за езичниците, както се вижда от разясненията му на Юдейските обичаи например. Той описва Исус Христос като силен на дело и на слово.

Марко е истински евангелски историк, разказва събитията много живо, просто и точно.

* * *

Евангелие от Лука

За Лука се казва, че написал евангелието си под ръководството на ап. Павел, когото той придружавал в много пътувания. По широкия си мироглед, Лука прилича на ап. Павел, и в неговото евангелие Христос е представен като съчувствителен Приятел на грешниците, и като Спасител на света. Това евангелие е отправено към Теофил (гръцки или римски благородник), живял около 63г. след Р.Х.

* * *

Евангелие от Йоан

Всички древни изследователи приемат, че това евангелие е написано последно. Според някои от тях, то датира от първата година на император Нерва, 96г. след Р.Х, когато вече Йоан е старец на около седемдесет години. В Йоановото евангелие Христос е представен като божествен и богоопределен Избавител, въплътения Син Божий. По съдържанието си това евангелие е повече духовно, отколкото историческо. То пропуска много събития, отбелязани от другите евангелисти, и съдържа много повече учения за възраждането на душата чрез Христа, за съединението и с Него, за възкресението и, и за благотворното въздействие на Святия Дух. Духът на онзи от учениците, "когото обичаше Исус", присъства в това драгоценно евангелие. Евангелските учения, изложени в евангелието на Йоан, са предназначени да опровергават някои еретични учения по онова време, но те са не по-малко подходящи да служат за назидание на Христовата църква по всяко време.

* * *

Евангелист. Виж Благовестител.

* * *

Евейци. Виж Ханаанци.

* * *

Евен-езер (камък на помощ)

Мястото където Самуил издигнал един паметник, за спомен на Божията помощ, която била изпратена на евреите в една голяма битка с филистимците. На това място преди това, евреите претърпели поражение, и ковчегът Господен паднал в плен - 1Цар. 4:1, 5:1, 7:5-12.

* * *

Евер

Един от прадедите на Юдейския народ - Лк. 3:35. Виж Евреи.

* * *

Евил-меродах

Син и наследник на Навуходоносор, Вавилонския цар. Той наследил баща си в 561г. преди Р.Х. Евил-меродах, се хвали с доброто си отношение към пленника си Йоахин, Юдейския цар - 4Цар. 25:27; Ер. 52:31-34. Виж Меродах.

* * *

Евила

Св. Писание споменава за двама мъже с това име. Единият от тях е потомък на Хам - Бит. 10:7, а другия на Сим - Бит. 10:29. Потомците им населявали две различни земи:

I. Евилатската земя близо до Едемската градина - Бит. 2:11. Едни редполагат, че тази земя лежала по югоизточното крайбрежие на Черно море; други мислят, че е била при северния край на Персийския залив. Виж Едем.

II. Другата Евилатска земя по всяка вероятност е била в Арабия. От думите в 1Цар. 15:7, "порази Саул амаличаните от Евила до прохода на Сур, срещу Египет", се разбира, че е била някъде в северозападната част на Арабия. От другите сведения за този военен поход, не можем да кажем, че Евила е била много пространна земя.

* * *

Евникия

Майка на Тимотей и дъщеря на Лоида. Тя е еврейка, а мъжът и грък - Д.А. 16:1; 2Тим. 1:5. Поучава сина си в истината, която самата тя приела от благочестивата си майка. Павел, като пристигнал в Листра, ги намерил утвърдени в Христовта вяра.

* * *

Евнух. Виж Скопец.

* * *

Евреи

Онази част от Авраамовото потомство, която живяла в Обещаната земя. Името Евреин, най-напред е използвано за Авраам - Бит. 14:13. Предполага се, че произлиза от Евер, последния от столетните патриарси. Евер надживява шест свои поколения, и самия Авраам, след смъртта на когото, за известно време е единствения прадядо на Исаак и Яков. Юдеите са известни под името Евреи на чужденците, а помежду си са се наричали, "Синове Израилеви". Името Юдеи, което произлиза от Юда, им се дава по-късно като жители на Юдея - 4Цар. 16:6.

Авраам, основателят на Юдейския народ, е пастир. По причина на скотовъдството си, той е принуден да преминава от място на място, за да търси чисти води и добра паша за стадата си. В странстването си той излиза от Ур Халдейски, и отива в Харан, а оттам се премества в Ханаанската земя, която Бог обещава да даде на неговите потомци. Синът и внукът му, Исаак и Яков, наследили занаята му. По Божие провидение Йосиф, един от дванадесетте Яковови синове, станал пръв министър на Египет. Когато бащиното му семейство е застигнато от

гладни времена, Йосиф кани рода си да се засели в една част на Египетската земя. В Египет евреите останали четиристотин и тридесет години, през което време египтяните ги поробват. Йеова ги избавил от тежкото робство чрез Мойсей, който ги завел с големи знамения и чудеса до планината Синай, където Бог им дал Закона си. След четиридесет годишно скитане, Мойсей ги завежда до пределите на Обещаната земя. Там умрял, като преди това посочил за свой заместник Исус Навин. Той завоювал желаната земя, и я поделил между Израилските племена. След това, евреите са управлявани в името на Бога от съдии или родоначалници до Самуилово време, когато правителството се променя в монархическо, а Саул е помазан за цар. Давид, млад пастир, който угаждал на Бога, е избран после за цар, и въздига един царски род, който продължил да царува в Ерусалим до съвършеното подчинение на Юдея от халдейците. При Давидовия внук Ровоам, десет от Юдейските племена въстават срещу неговата власт, и като се освобождават, въздигат едно Израилско царство, което става враждебно на Юдейското царство, състоящо се от останалите две племена. Постоянните распри и войни между Израилтяните и Юдеите се прекратяват, когато асирийците пленяват десетте племена, а по-късно персите завладяват голяма част от двете царства и ги разпръснали по Вавилония, Мидия и други страни. След седемдесетгодишно пленничество, няколко Еврейски колонии се връщат в Ерусалим. Там съградили друг храм, хвърлили доста усилия, за да въздигнат отново народа си, но им предстояло да се борят първо срещу селевкяните, (виж Ерусалим), а после и срещу римляните. Последните под предводителството на Тит превзели Святия град, и съвсем го разорили в 70-71г. след Р.Х. От тогава, въпреки че Ерусалим е съграден отново, евреите престанали да съществуват като независим народ, но се пръснали между всичките народи на земята, съхранили еврейските си свойства и качества, живеят като пришелци и са възприемани като измет в обществото.

Правителството на евреите е богодържавието. То припознава Бога за цар на държавата, и за върховен разпоредител на всичките народни дела. Това правителство, обаче, претърпява няколко промени през времето на законодателя Мойсей, на наследника му Исус Навин, на съдиите, царете и първосвещениците. Но дори и при тези промени, евреите гледат на Бога като на монарх, дори и Той да не раздава правосъдие, винаги по един и същи начин. По времето на Мойсей, Бог пребивава между хората си както цар, който живее в палата си, или

всред стана на войската си, винаги готов да се допитват до Него, да издава всичките нужни закони, и да дава заповед във всяко извънредно положение. Вероятно, това е времето на богодържавието, в най-точния смисъл на думата. При Исус Навин и съдиите, богодържавието се изразява почти по същия начин, защото те като водачи, издигнати от самия Бог, да избавят и управляват евреите, не предприемали нищо, преди да се допитат до Йеова. Когато народът поискал цар, Самуил (пророкът и съдията), много се обезпокоява, защото си помислил, че народа иска да отхвърли Божествената власт - 1Цар. 8:6,7. Бог изпълнява народното желание, но продължава да поддържа своята власт, и да иска от всеки послушание и покорност.

Религията на Еврейския народ може да се разглежда от много точки, според различните му условия през времената. Във времето на патриарсите, евреите узнават волята на Бога от директни откровения, служат му с молитви и жертвоприношения, противодействат на идолопоклонството и безбожието, обрязват се в залог на завета между Бог и Авраам, и следват законите, които благодатната светлина и вярата откриват на онези, които добросъвестно и сериозно издирват Божията правда и истина.

Те очаквали Месия да осъществи надеждите и желанията им, и напълно да ги просвети и благослови. Такава е вярата на Авраам, Исаак, Яков, Юда, Йосиф, и др. След Мойсеевото време, Еврейската религия се утвърждава по един по-определен начин и обредите, дните, празниците, свещенослужителите и жертвите, се определят с голяма точност. Всички тези неща са предназначени само да представят по-пълните и свършени наредби, които трябвало да възникнат в бъдеще, когато Месия щял да се яви, за да прогласи живота и безсмъртието в благовестното си учение, и да изкупи грешните души.

Дългото съжителство на евреите с египтяните, възражда у тях силна склонност към идолопоклонство. Чудесата на Мойсей, старанията му да предпази народа от идолослужението, строгостта на законите му, тържествените знамения за Божието присъствие в Израилския стан, нищо не могло да излекува евреите от духовното им развращение. Знаем колко лесно се съгласили да обожават златния телец, малко след проявлението на Божиите чудеса, на които всички станали свидетели. Саул и Давид с всичката си власт, не са в състояние да потушат вродения им стремеж към безчинства. Суеверните обреди, които

израилтяните не смеели да извършват публично, ставали на тайни места. Соломон, премъдрият Соломон, когото Бог избрал да му въздигне храм, сам той бил камък за препъване за Израил. Той издигнал олтари на фалшиви богове, (финикийски, моавски, амонски), и не само позволил на жените си да служат на родните си богове, но сам той, до известна степен им се покланял - 3Цар. 11:5-7. За такава слабост са виновни и мнозина от престолонаследниците му. Еровоам въвежда сред народа си служението на златни телци. Този обичай толкова дълбоко се вкоренил в сърцата на евреите, че никога вече не могъл да се изкорени напълно. Ето защо Бог предавал израилтяните в ръцете на неприятелите им, да ги отвеждат в плен, и да ги угнетяват. Виж Идолопоклонство. След Вавилонското пленничество, евреите са съвсем свободни от идолослужението, но са все още развратени и отдалечени от Бога, и препълвайки чашата на беззаконията с убийството на Исус Христос, Господ ги унищожил като народ, и ги разпръснал по земята между чужди народи.

За езика на евреите, виж Език.

Съществуването на евреите, до днес като народ, различен от другите народи е неопровержимо чудо, и това ни дава право да направим някои изводи за тях:

1. Те са пръснати по всички части на земята, (срещат се не само в Европа и Америка, но и в най-далечните страни на Азия, даже в Тибет и Китай). Те още се срещат на големи множества в Персия, Северна Индия и Тартария, навсякъде, където изследователите до сега са проникнали. По техните думи, те са потомци на Еврейските племена, които били отведени в плен от някои Асирийски монарси. Множества евреи се срещат също и в Арабия, в Египет, и в други Африкански страни.
2. В повечето части на света състоянието им е почти еднакво (презират ги, гонят ги, и ги угнетяват). В миналите векове претърпяват безчислени неправди, но от няколко години насам, се ползват с по-голямо правосъдие в някои Европейски държави, ако и да не са до толкова обезпечени откъм имота си.

3. Навсякъде евреите пазят до днес някои от старите си обичаи (обрязването, деня на умилюстивението, пазенето на Еврейската събота, и др.). Празнуват и пасхата.

4. Евреите са разделени на секти. Някои от тях се държат за равинските предания, и приемат узаконенията на Талмуда; други, каквито са Караитите, отхвърлят Талмудските и равинските измислици, и държат само Св. Писание на Стария Завет.

5. Евреите навсякъде считат Юдея за своя родина, и Ерусалим за столицата и. Където и да са заселени, и от когато и да е, те винаги изпитват добри чувства към родината си. Помнят я и потомците им, и никога не я забравят. Колкото спокойно и да живеят в някоя част на света, те винаги се надяват да видят бъдещата слава на Сион и Ерусалим.

Броят на евреите е от четири до седем милиона души.

Посланието към евреите, което спада към числото на най-важните книги на Новия Завет, е предназначено да докаже на евреите, от собствените им свещени книги, бого-човешката природа и ходатайство на Христос, и особено първенството му над Мойсей и над ангелите. Целта му е да покаже превъзходството на Евангелието пред закона, истинското предназначение на Мойсеевите постановления, да укрепи духом новообърнатите към християнството евреи, и да ги увещае в едно прилично и християнско обхождане. От всичко това е явно, че това послание е ключ на Старозаветното Писание, и че е безценно като боговдъхновено и неопровержимо доказателство за учението за Изкупителната Жертва, което е изложено и в ученията на Стария Завет. Името на писателя на това послание никъде не се споменава. Повечето критици, обаче, го приписват на ап. Павел. Смята се, че е написано на гръцки в Рим, около 63г., след Р.Х.

* * *

Еврейска поезия. Виж Поезия.

* * *

Евроклидон (вълнодвижещ източен вятър)

Буйният вятър, който настигнал кораба, на който пътувал ап. Павел, и го разбил до остров Малта - Д.А. 27:14.

* * *

Евтих

Момъкът, който умрял в Троада, като паднал от прозореца на една стая, в която проповядвал ап. Павел; и когото апостола съживил чудотворно - Д.А. 20:6-12.

* * *

Евусейци. Виж. Ханаанци.

* * *

Египет

Една прочута земя в Северна Африка, която се намира до източната част на Средиземно море. Евреите наричали Египет, Мицраим - Бит. 10:6, и затова сега арабите го наричат Миср. Гърците и римляните го наричали Египтос, но от какво е произлязла тази дума не се знае.

Населената територия на Египет, е най-вече една голяма долина, в която Нил разлива водите си. Тази земя се простира от север на юг и е опасана на изток, и на запад от няколко бърда планини, от които някои са по-близо, а други по-далеч от реката. На север, където долината завършва, Нил е разделен на няколко ръкава, които образуват тъй наречената Делта, или една част земя, която има подобие на гръцката буква делта. По думите на пророк Езекил, Египет се е простирал от Мигдол, близо до Пелусиум, до Сиина (сегашната Есуан), или до пределите на Етиопия - Ез. 29:10, 30:6. Гръцките и арабските писатели говорят за Есуан, като за южна граница на Египет. Там извира Нил, от гранитните скали на водопадите, и влиза в Египет. Египет е на дължина около четиристотин и петдесет мили (724 185 км.), и покрива едно пространство от 11,000 чет. мили. Между Есуан и Делта, долината не е еднакво широка навсякъде. В началото названието Египет е давано само на долината, и нейната Делта, но по-късно то се разпространява

над цялата земя до Червено море. Страната около Сиина и водопадите е живописна, но другите части на Египет, особено Делтата, са еднообразни и не представят нищо привлекателно за окото. Пролет, когато жетвата вече се свърши, човек не може да види нищо друго в Египет, освен една сива и прашна земя, пълна с пукнатини и с дупки. По времето на есенното равноденствие, Египетската земя представлява само едно безкрайно езеро с червеникава или жълтеникава вода, из което се подават финикови дървета, села и тесни шосета, които свързват селата едно с друго. След като наводнението се оттегли, земята до края на есента, се покрива с черна и лепкава тиня. От началото на зимата Египет, с младата си растителност се превръща в хубава градина. Плодородието зависи от редовните годишни наводнения на Нил, затова Хиродот го нарича, "дарба на Нил". Виж Нил.

Климатът на Египет е изключително горещ. Лятно време термометърът показва обикновено 800 или 900 по Фаренхайт (или 26-32 0C), а в Горен Египет - няколко градуса повече. Горещият вятър на пустинята, Симунът, духа по време на пролетното равноденствие. Египет често е връхлитан от рояци скакалци. Виж Скакалец.

В най-стари времена, става ясно, че Египет е бил разделен на три главни части, защото писателите говорят за Горен Египет или Тиви; Среден Египет или Седмограден Египет, и Долен Египет или Делта, който е обхващал и областите на изток и на запад от реката. В такъв случай, Египетските области и градове, които се споменават в Библията, се разделят по следния начин:

1. Долен Египет. Североизточната му граница е била при пределите на Палестина. Пустинята между това място, Червено море, и Пелусиум явно е била пустинята на Сур - Бит. 20:1, сегашната Ел-Джефер. Син, "крепостта на Египет" - Ез. 30:15, може да е бил Пелусиум. Гесенската област може би е била една част от Рамесийската земя - Бит. 47:11. В Гесен са били и градовете Питом, Рамесий, Илиопл и др. В самата Делта са се намирали Тафнес, Танис и Херес, за които се споменава в Ис. 19:18. На запад от Делтата е била Александрия.

2. Среден Египет. В тази част се споменават Мемфис и Ханес.

3. Горен Египет. Южната част на Египет, евреите като че ли са наричали Патрос - Ер. 44:1,15. Библията споменава тук само два града, Но или

Тиви и Сиина, южнопределният град на Египет. Главните растителни произведения на Египет са: жито, царевица, орис, ечемик, боб, прас, лук, краставици и дини. Египет произвежда също така лен и памук. Там и сега на места расте папирусовото растение, което е една тръстика, висока около девет крака, дебела колкото един палец, и покрита с мъх на върха. Виж Книга. Освен обикновения добитък, в Египет се въдят многочислени биволи, магарета и камили, кучета без стопани, ихневмони, крокодили и речни коне.

Египтяните могат да се разделят на три племена: 1. Копти, или потомци на старовременните египтяни. 2. Фелахи, или земеделско съсловие. 3. Араби, или завоевателите на Египет, от които са и турците. Коптите са християни по име, те са писарите на Египет. Видели прекалено много промени в правителството, че малко се грижат вече за успеха на управляващите власти. Фелахите търпят толкова угнетения, и са така презрени от бедуините или скитащите араби, и от началниците си, че рядко добиват имот, а още по-рядко могат да го запазят; те обаче са едно интересно племе, и са много отдадени на земята си и на Нил.

Най-необикновени паметници на древното египетско могъщество са пирамидите, които са останали до ден днешен и с величието си смаяват посетителите. Няма човешки строеж толкова стар и толкова огромен колкото тези тайнствени направи. Най-голямата пирамида в Гизе, близо до Кайро, покрива едно пространство от петдесет уврата, и е четиристотин седемдесет и четири крака висока. Някои искат да докажат, че пирамидите са построени от израилтяните, но старата история и днешните изследвания показват противното. Смята се, че те са издигнати преди повече от две хиляди години, преди Р.Х., за царски гробници.

Освен тези забележителни паметници на позабравените вече царе, Египет е пълен и с други също толкова чудесни строежи. Храмовете, статуите, обелиските удивляват зрителя с колосалната си величина, и с широкото си пространство. Грамадните стълпове на тези храмове, широките им стени и вътрешната част на много гробове, са очертани с живопис и покрити с ваяния, които поясняват домашния и обществен живот на старите египтяни. Има и много паметници с иероглифи, които са почнали вече да откриват скрития си смисъл на днешните изследователи. Някои от тях са прости белези, които лесно се разбират; други са написани с една азбука, състояща се от изображения, всяко от

които представя буквата, с която започва името на предмета в рисунката. Така Озир, име на един Египетски бог, е представен с една картина от три предмета: тръстика, детенце и уста, защото началните букви на Коптските думи за тези три предмета, именно Ок, Зи, и Ро, съставят името Озр, което се произнася Озир. Явно е, че е твърде трудно да се тълкуват тези йероглифни паметници. Много надписи са писани с едно особено наречие, което са разбирали само учените от народа.

Най-старата история на древния Египет, се крие в неизвестност. Историческите сведения обаче и съвремените изследвания, доказват, че образоваността се е пренесла и разпространила в Египет от юг, и особено от Мерое; те потвърждават още, че в най-старите времена Египет е бил разделен на няколко държавици, които отпосле се съединили в едно царство. Общото име на Египетските царе е Фараон, което значи Цар. Историята е съхранила имената на някои от онези царе, и един ред от царски родове; но склонността на Египетските историци да преувеличават древността на народа си, е намалила достоверността им. Виж Фараон.

Тази стара и забележителна земя често се споменава в Св. Писание. Вижда се, че Египет - на еврейски Мицраим, на арабски Масар, е добил името си от Мицраим, един от Ноевите внуци - Бит. 10:6. Във времето на Авраам, Египет станал житница на света, и патриархът отишъл да поживее там, когато настанал глад в Ханаанската земя. Авраамовата жена имала за робиня египтянката Агар, която родила на Авраам Исмаил, който от своя страна също се оженил за египтянка - Бит. 21:9,21. Друг глад, пък за малко да пропъди Исаак в Египет - Бит. 26:2. Яков и цялото му семейство заживяват в Египет - Бит. 39 до 50гл. Откакто евреите се избавили от Египетското робство, взаимоотношенията им с египтяните не са чести. В историята на Давид и Соломон, пак се споменава нещо за Египет. Соломон се оженил за една египетска княгиня - 3Цар. 3:1, но в петата година на сина му Ровоам, юдеите се подчинили от Сисак, Египетския цар - 2Лет. 12гл. Отпосле евреите били в съюзничество или във война с Египетския народ, докато и Еврейския и Египетския народ били покорени от асирийците - 4Цар. 17гл., 18:21, 23:29, 24гл.; Ер. 25гл., 37:5, 44гл., 46гл.

Египет е завоюван от Камбиз, и станал област на Персийската империя, около 525г. преди Р.Х. Под Персийска власт остава до времето на

Александър (330г. преди Р.Х.), след смъртта на когото Египетската земя, заедно със Сирия, Палестина, Либия и др., образува царството на Птоломеите. След битката при Акий, (30 години преди Р.Х.), Египет се превръща в Римска област. По времето на Христос много евреи живеели в Александрия, Леонтопол, и в други Египетски градове; сам Спасителя намира там прибежище в детството си - Мт. 2:13. Оттогава Египет престава да е независима държава. През 640г. след Р.Х., го завоювали арабите. По-късно преминава в ръцете на турци, араби, кюрди, мамелюки, а от 1517г. става част от Турската държава. Ето как се изпълняват старите пророчества в Св. Писание - Ез. 29:14,15, 30:7,12,13, 32:15. Броят на днешното население на Египет е около два милиона души.

Колкото за вярата на старите египтяни, те са се кланяли на небесните светила и на природните сили. Духовенството им се е занимавало с астрономия и звездобройство, и вероятно на това съсловие са принадлежали мъдреците, чародеите и вълшебниците, за които се споменава в Из. 7:11,22.

Жреческото съсловие е било най-силното, и на него са се отдавали най-големите почести от народа. Може би това е тази мъдрост, на която Мойсей е научен - Д.А. 7:22. Египетското вероизповедание се е отличавало по това, че е допускало да се обожават и животните. Никой не е можел да убие свещено животно, без да претърпи за това смъртно наказание.

"Египетския поток" - Чис. 34:5; И.Н. 15:4,47; 3Цар. 8:65; 4Цар. 24:7; Ис. 27:12; Ез. 47:19, 48:28, означава потокът Ел-Ариш, който се влива в югоизточната част на Средиземно море при Риноколура.

* * *

Еглон

Цар на моавците, който с помощта на амонците и амаличаните покорил южните и източните Еврейски племена. Еглон направил Ерихон столица, където царувал осемнадесет години, докато Аод не го убил, след което народът му е изпъден от тази земя - Съд. 3:12-30.

* * *

Едем

Област в Азия, където е бил рая, "И насади Господ Бог рай (градина) в Едем на изток, и постави там човека, когото създаде" - Бит. 2:8. Ето описанието на Едем: "И река изхождаше из Едем да напоява рая; и от там се разделяше на четири глави. Името на едната Фисон" и пр. Тези неясни редове тълкувателите обясняват различно, но нито едно от техните тълкования не е задоволително, защото никой не може да каже с точност къде е бил Едем. Някои библейски тълкуватели предполагат, че Едем се е намирал в Армения, на запад от планината Арарат и 5000 крака над морето. Там, от един твърде тесен кръг извирали четири големи реки - Ефрат и Тигър, които текат на юг, и се вливат в Персийския залив, Аракс, която тече на североизток в Каспийско море, и Фасис или Алис, която тече на северозапад и се влива в Черно море. Последната може да е била Едемската река Фисон, а Аракс може да е била Гихон, защото и двете наименования означават едно и също - бързина. Тази възвишена страна, още хубава и плодородна, може да е била Едемската земя, а в най-хубавата и част, на изток, може да се е намирала Райската градина.

Други библейски тълкуватели, обаче твърдят, че Едем е бил при реките Тигър и Ефрат, там където двете реки се съединяват, сто и двадесет мили на север от Персийския залив и където се влива потокът Улай от североизток. Тази страна, въпреки че се е променила с течение на няколко хиляди години, и сега даже свидетелствува за първоначалното си плодородие. Св. Писание ни казва, че след потопа Хусовите синове се населили в Сенаарското и поле - Бит. 10:8-10, 11:2. Понеже две от реките на Едем са познатите реки Тигър и Ефрат, вероятно е, че Райската градина се е намирала в едното или в другото от гореспоменатите места. Както и да е, от грехопадението насам никой изследовател не е могъл да открие къде е бил рая. Първите глави на Библията ни показват един рай, който изчезва пред очите ни, а последните откриват пред нас един много по-славен и дълговечен рай: "Блажени, които изпълняват неговите заповеди, за да имат власт над дървото на живота".

* * *

Едидия (любезен Господу)

Име дадено на Соломон при раждането му, от пророк Натан - 2Цар. 12:25.

* * *

Еднорог

Така древните преводачи са превели еврейската дума Реем, но тази дума няма никакво отношение към числото на рогата. Повечето тълкуватели днес мислят, че това е Дивия бивол или Зубъра. Дивият бивол има голяма сила; от големината на тялото и чудесните мишечни удове, човек от пръв поглед се досеща за силата му - Чис. 23:22; видът му е свиреп, зъл и груб; главата му е голяма, очите малки, кичурите сплътсена козина, повесени от бузите и брадата му, придават на бивола едно още по-диво изражение - Йов 39:9-12; Пс. 22:21.

Дивите биволи се срещат на много места в Африка и Индия, където живеят на цели стада в горите; те се считат за много свирепи и опасни животни.

Зубърът е описан от Юлия Кесаря, като едно животно от вида на вола, но голямо колкото слона, много силно и свирепо. Някои видове Зубри, още се срещат в дивите гори на Литuania.

* * *

Едом

I. Червен, другото име на Исав, по-стария Исааков син. Това име може да му е дадено заради червеното вариво, за което той продаде първородството си, "това червеното" - Бит. 25:25-30. Виж Исав.

II. Земята на Едом, или планината Сиир, която първоначално се простирала от Мъртво море до Елатския залив на Червено море, и обгръщала едно пространство земя около сто мили (160,93км.) на дълж, и петнадесет (24,139км.) или двадесет (32,186км.) на шир. По-късно тя се разпростряла по-на юг от Юдея.

Голяма част от Едом е заета от дълга верига планини, която се намира между голямата песъчлива долина Ел-Гор и Ел-Араба на запад (виж Йордан), и Аравийската пустиня на изток. Северният склон на тази верига сега се нарича Джебал, (виж Гевал), а другата Джебел Шира. Цялата верига е насечена от долове, които се падат по долу от високата пустиня на изток от Араба. В тази страна се намират развалините на много села и градове отдавна разорени, и много извори и плодородни долини, които свидетелстват за едновременната и производителност - Бит. 27:39. Столицата на Източен Едом е била Востра, но главната столица на Едом е бил град Петра или Села, което ще рече Каманакът, защото онзи град е бил издялан от скалите на планината. Сега носи името Вади Муса, Моисеевата долина. Виж Села I.

Първите жители на тази земя са се наричали Хореяни, но по-късно на мястото им се заселили Едомяни - Бит. 14:6, 36:21; Вт 2:12,22. Едомяните, както показва името им, са потомци на Едом, или Исав, Якововия брат - Бит. 36:6-9. Те са управлявани от князе, ст. 15, а след това от царе, ст. 31. Виж и Из. 15:15, и Чис 20:14. Израилтяните като приближили от Египет към западните предели на Едом, решили да преминат през онази страна мирно и спокойно, да стигнат до Моавската земя, но мирен преход не им се удало. Виж Изход. Бог им заповядал, да поддържат приятелски взаимоотношения с братята си, Исавовите потомци - Чис. 20:14-21; Вт. 2:4-7, 23:7. При все това, неприятелските действия били неизбежни. Саул се увлича в бой с тях - 1Цар. 14:47, но те си останали независими до Давид, който ги покори, за да се изпълни пророчеството Исааково, че Яков ще стане господар на Исав - Бит. 27:29; 2Цар. 8:14; 3Цар. 11:15; 1Лет. 18:11-13. Едомците носят подчинеността си много нетърпеливо, и в края на Соломоновото царуване, Адад, Едомския княз, който от ранна възраст живял в Египет при Фараона, се върнал в отечеството си, където се припознава и провъзгласява за цар - 3Цар. 11:14-22. Вероятно, обаче, той станал цар само на Източен Едом - 3Цар. 22:47, защото едомяните на юг от Юдея, останали поданници на Юдейските царе до възцаряването на Йорам, против когото възстават - 2Лет. 21:8, за да се изпълни втората част на Исааковото пророчество - Бит. 27:40. Амасия, Юдейския цар, поразил едомяните, и избил 1000 мъже от тях, а други 10,000 хвърлил в един дол - 4Цар. 14:7; 2Лет. 25:11,12. Но тези завоевания не се оказват дълготрайни. Когато Навуходоносор обсадил Ерусалим, едомяните се присъединили към неговата сила, и го насърчили да срине самите основи на града, но жестокосърдечието им не останало за дълго време

ненаказано. Пророците предсказват погиването на Едом - Ер. 49:7; Ез. 25:14; Авд. 1:3,4; Мал. 1:3,4. Минали пет години от превземането на Ерусалим, и Навуходоносор смирил всички народи около Юдея, а най-вече едомяните, въпреки че не ги завел в плен; по-късно те се преселили в Южна Юдея, но и оттам Йоан Иркан ги изместил, съвсем ги покорил, и ги принудил да приемат обрязването и закона. Те останали поданници на следващите Юдейски царе, до съсипването на Ерусалим от римляните. Историкът Йосиф разказва, че 20 хил. от тях са повикани на оръжие за защитата на града, но те се предали на грабеж и убийство. Най-накрая едомяните са погълнати от набатейците, потомци на Набаиот, син Исмаилов. Едомяните от начало са многобройни и силни, и поминъкът им е сухопътна и морска търговия, а също земеделие и скотовъдство - Чис. 20:17. Но нито яките им крепости - Ер. 49:16,17, нито боговете им - 2Лет. 25:20, могли да предпазят онази богата и цветуща страна да стане пустиня, и да ознаменува истинността на пророческите словеса.

* * *

Едраи

Една от столиците на Васан. При Едраи Ог, Васанският цар и войските му са поразени - Чис. 21:33-35; Вт. 1:4, 3:1-4. После този град е даден на синовете на Махира, Манасиния син - И.Н. 13:31. Развалините на Едраи покриват едно голямо пространство. Това място е забележително в първите времена на християнството, и във времето на Кръстоносните походи. То сега се нарича Драа, и лежи на около тридесет и пет мили (56,33км.) на изток от устието на Галилейско море.

* * *

Едутун

Левит, един от настояниците на музиката в храма - 1Лет. 16:38-42. Синовете му, внуците му, и т.н. наследили същата служба - 2Лет. 35:15; Неем. 11:17, и името на един от тях се среща в заглавието на Псалми 39,62,77. Виж. Асаф.

* * *

Езавел

Дъщеря на Етваал, Сидонския цар, и жена на Ахаав, Израилския цар - 3Цар. 16:31. Тя по всякакъв начин се опитвала да въдвори идолопоклонство в Самария, да изкорени истинското богопочитание, и да изтреби служителите на истинния Бог. Авдия избавил стотина от тях, с опасност за живота си. Езавел сама издържала четиристотин жрици на Астарта. Когато Вааловите пророци погинали на Кармил, по словото на Илия, тя искала да си отмъсти за тях. По-късно вероломно и смъртоносно, присвоила за мъжа си лозето на Навутей, но горчиво платила за това с живота си, по думата на Илия, близо до мястото на престъплението си - 3Цар. 18,19,21гл.; 4Цар. 9гл. Името ѝ след това станало пословично, и е дадено от Йоан, вероятно като прилагателно за злобност и зломисленост, на някоя си жена от Тиатир по негово време, която също така била силна по високото си положение, злобна и върла - Лк. 20:18; Отк. 2:20.

* * *

Ездра

Знаменит свещеник и водач на Еврейския народ. Той е бил "книжник изкусен в Мойсеевия закон", учен, способен и деятелен мъж, а става ясно също, че той се ползвал с големи почести и в Персийския Двор. Осемдесетте години, върху които се простира историята на Ездра, са белязани от царуването на Кир, и царуванията на Камбис, Смердис, Дарии Истаспов, Ксеркс, и осем години от царуването на Артаксеркс Дългоръки. От този последен цар именно Ездра приема писма, пари и всичко, което му трябва, за да отиде в Ерусалим, заедно с голяма дружина от заточеници, които се върнали в отечеството си. Това се случва в 457 г., преди Р.Х. В Ерусалим, Ездра въвежда много преобразования, осигуряващи народното благоденствие и общото богослужение - Езд. 8-10гл.; Неем. 8гл. Смята се, че по-късно той събрал и прегледал всички книги на Стария Завет, които съставят сега канона.

Книгата на Ездра, се занимава със завръщането на евреите в Ерусалим, по време на управлението на цар Кир. Тя споменава някои от предишните дела на самия Ездра до 450г., преди Христа. Съществуват и две апокрифни книги, които се приписват на Ездра.

* * *

Езекил

Син на Вузия, и пророк от коляното на свещениците. Той беше заведен в плен във Вавилония от Навуходоносор, заедно с Юдейския цар Йоахин, в 599г. преди Р.Х., където го оставили с другите пленници при реката Ховар. Виж за това Ниневия. Езекил започнал пророческата си служба, в тридесетата си година. Израилевите старейшини, се обръщали към него за съвети - Ез. 8:1, 14:1, 20:1, 33:31. Той пророкувал около двадесет и три години, (от 595 до 572г. преди Р.Х.), до шестнадесетата година след пленяването на Ерусалим. През първите осем години, той е бил съвременник на Еремия. В онова същото време, е живял и Даниил - Ез. 14:14,16, 28:3.

Книгата на Езекил, изобилва с великолепно видения на божествената слава, и с ужасни осъждения на евреите, за възмутителния им дух против Бога, и за гнусотиите на идолослуженията им (1-24гл.). Тя съдържа такива осъждения и против жителите на Тир, и враждебните народи (25-32гл.). Последната част на книгата, съдържа някои пророчества за възстановяването и връщането на Божиите люде (33-48гл.).

* * *

Езекия

Благочестив Юдейски цар, който се възцарил след смъртта на баща си Ахаз (726г., преди Р.Х.), и който умира през 697г., преди Р.Х. Историята на Езекия е описана в 4Цар. 18-20гл.; 2Лет. 29-32гл. Виж и Ис. 36-38гл. Царуването му е паметно със старанията му да възвърне поклонението на истинния Бог, с чудното поражение на Асирийската войска, и с продължението на живота му в мир още петнадесет години. След Езекия се възцарява недостойния Манасия.

* * *

Езеро

Ужасното описание на пъкъла като езеро, в което гори огън и жупел - Отк. 19:20, 21:8, ни напомня огъня и езерото, в които Содом бе пояден и погълнат. Виж Мером и Море.

* * *

Език

Едно от най-отличителните дарования от Бога на човека, необходимо за най-високото наслаждение и за улеснение на хората в обществения живот, и което трябва да се цени и употребява достойно за Божиата слава, и за доброто на човечеството. Първобитният език, или словесната способност при хората, не е природна даденост, но Божие творение, Божия дарба. Адам и Ева знаеха как да разговарят помежду си, и със Създателя си. Почти две хиляди години, "по цялата земя се употребяваше един език и един говор" - Бит. 11:1. Но около сто години след потопа, според общоприетото летоброене, Бог чудесно разбъркал езика на строителите на Вавилонската кула, и като разпръснал разноезичните домочадия по земята, осутил тяхната цел, за да даде преднина на своите цели. Сега има хиляди езици и наречия по земята; и като се позовават на това многообразие, безверниците отхвърлят Библейското учение за единството на човешкия род. Доказва се обаче, че тези езици имат големи сходства един с друг; и колкото повече сравнителното езикознание се задълбочава в изследванията си, толкова повече открива и увеличава доказателствата за единството на всички хора.

За изучаващите Св. Писание, един от най-важните предмети е характера и историята на старите езици, на които Святата книга е писана. За някои бележки, върху старо-гръцкия език на Новия Завет, виж Гърция. Еврейският език, на който е писан Стария Завет, е един от сродните езици, които в старо време са се говорили в Западна Азия, и които са известни под общото име Симитски езици, т.е. езици на Симовите потомци. Който научи еврейския, се запознава и с другите сродни на него езици. Симитските езици са главно три: арамейски, еврейски, и арабски. 1) Арамейският, който се е говорил в Сирия, Месопотамия и Вавилония, включва сирийския и халдейския, които понякога се наричат, единият западно-арамейски, а другият източно арамейски. 2) Еврейският или Ханаанският език - Ис. 19:18, се е говорил в Палестина, и вероятно, с малки изменения, във Финикия и

Финикийските поселения, както например, в Картаген и други места. Останките от Финикийските наречия, са малко и обезобразени, но до колкото можем да съдим по тях, тези наречия са били много близки на Палестинското наречие. От наскоро-открития паметник на Моавския цар Миса, става известно, че Моавското наречие е било еднакво с палестинското. 3) Арабският, на който много прилича етиопския, включва в днешните времена, много наречия, и се говори в много страни, но до колкото ни е известно, той се е говорил в старо време само в Арабия и Етиопия.

Тези езици се различават от Европейските езици, по някои отличителни свойства: те се пишат всичките, с изключение само на етиопския, от дясно на ляво, и книгите им започват от онзи край, където нашите книги завършват; азбуката им, освен етиопската, се състои само от съгласни, над или под които се пишат гласни точки; те имат няколко гърлени съгласни, много трудни за произнасяне от европейци; корените на езика са, въобще, трибуквени глаголи, и се изговарят, според различните наречия, с една или повече гласни; глаголите имат само по две времена - минало и бъдеще; и местоименията в падежните изменения са слети, повечето пъти в същата дума, с името или глагола, към които се отнасят. Тези различни наречия, съставят един език, на който първата родина е Западна Азия. Че те всичките са произлезли от един корен е явно, но да се определи кое от тях е претърпяло най-малко промени е трудно. Езикът на Ной и сина му Сим, не се е различавал значително от езика на Адам, и всичките други допотопни хора. Сим и Евер, които са били съвременници на Авраам, предали, (както имаме достатъчно причини да вярваме), езикът си на Израилевото племе, защото не можем да предположим, че при езикоразмесването, нито една част от човешкото семейство, не е запазила първобитния език. Не е явно, че и Симовите потомци, са били между строителите на Вавилонската кула - Бит. 10:8-10. От съществуващите стари ръкописи, най-старите са писани на Еврейски език. Той се е развивал, без никакво видимо влияние от другите езици в Палестина, до времето на Вавилонския плен, но скоро след това, започнал да отпада, и най-накрая е заместен от един вид еврейско-арамейско наречие, такова каквото се е говорило по времето на Спасителя между евреите. Западно-арамейският бил в разцвета си, много преди еврейския на изток и север в Палестина, но по-късно се е пренесъл още по-на запад, и по времето, когато християнските църкви в Сирия цъфтяха, той е много разпространен. От няколко столетия насам е мъртъв език. И еврейският език, от преди две хиляди години, също е

мъртъв език, освен между един малък кръг учени мъже. За Арабската писменост, преди времето на Мохамед, ни е известно твърде малко. Но последователите му, са разпространили езика на Корана в много части на света. Арабският език, сега е езика на Арабия, Сирия, Египет, и до една голяма степен на Палестина, и на северните Африкански примория, а се чете и разбира навсякъде, където Корана е занесен в Турция, Персия, Индия, и Тартария.

Останките от стария Еврейски език, се съдържат в Стария Завет, и в откритите до сега, твърде малко Финикийски думи и надписи. Останките на арамейския, се срещат в различни книги. На Халдейски имаме, по една част от книгите на Даниил и Ездра - Дан. 2:4 до 7:28; Езд. 4:8 до 6:18, и 7:12-26, които са най-стари, от всичките писмени паметници на това наречие. На Сирийски, имаме значително число книги и ръкописи. Най-старият образец на този език, с който разполагаме се съдържа в Пешито, или Сирийския превод на Стария и Новия Завет, направен може би в първото столетие след Христос. Множество писатели са писали на това наречие, и много от писанията им може още да се съхраняват, но малко от тях са напечатани до сега в Европа. На арабски съществуват множество разнообразни ръкописи и книги, исторически, научни и други. Едно добро запознаване с този език, и с близките му наречия, спомага много за правилното разбиране на Старо-Заветните писания.

* * *

Езраел

I. Исахаров град - И.Н. 19:18, на запад от Ветсан - 2Цар. 4:4. В този град Ахаав имал палат; там присвоил и лозето на Навутей - 3Цар. 21гл.; там го постигнало и отмъщението - 4Цар. 9:10, 14-37, 10:1-11. Езраел е известен под името Езраела по времето на Макавеите, и на мястото му сега се намира едно малко и разнебитено Арабско селце, което арабите наричат Зерин, построено на северозападният хълм на планината Гелвуе. Високото му местоположение, гледа на запад по широкото поле Езраелон, и към долът Езраел на изток - И.Н. 17:16; Съд. 6:33; Ос. 1:5, който се спуска надолу източно-юго-източно от полето до Йордан, между Гелвуе и Малкия Ермон. В тази плодородна долина се намира "изворът при Езраел", и там близо погина Саул - 1Цар. 29:1, 31:1.

II. Полето между Езраел и Акхо (Птолемаида), и което наричали "долът Магедон", от един град на пределите му на едната страна - 2Лет. 35:22, и "долът на Езраел" от град Езраел.

Това прекрасно поле има вид на триъгълник, издига се малко по малко от Средиземно море четиристотин крака високо, и се простира тринадесет или четиринадесет мили на дължина към север, седемнадесет към изток, и двадесет към югозапад. Западната му част е съвсем равна; на източната страна, то повече криволичи, докато най-сетне Гелвуе и Малкия Ермон, го разцепват на три долини по две-три мили широки, които излизат в Йорданската долина. Средната от тях е гореспоменатата "долът Езраел". Реката Кисон, тече през това поле. В старите времена, то било добре напоявано и много плодородно, но днес, повечето жители са го напуснали и останалите слабо го обработват. Пътищата и селенията също са престанали, както и през времето на Съдиите - Съд. 5:6. Тук-там се виждат малки селца, повечето по съпределните краища на полето; ако почвата му да се обработваше и днес с безопасност и както трябва, пак щеше да стане житницата на Сирия. През това поле, от Кармил до Езраел, Илия тичаше пред Ахаавовата колесница - 3Цар. 18:46. То е било бойно поле на много войски. На онова поле, пълчищата на Сисар бяха пометени - Съд. 4гл., и там падна Йосия, в боя против Фараон Нехао - 4Цар. 23:29. Там са ставали битки и по времето на римляните, и по-късно на кръстоносците; и през днешното столетие, близо до Таворската планина, хиляда и петстотин души французи под заповедите на ген. Клебер се противопоставиха на двадесет и пет хиляди турци за половин ден, докато им дойде на помощ Наполеон.

* * *

Екзорсизъм. Виж Заклинатели.

* * *

Еклисиаст (проповедник)

Името на една книга в Стария Завет, която със сигурност се приписва на Соломон. (Сравни 3Цар. 3:12 с Екл. 1:16; 3Цар. 10:21,27 с Екл. 2:4-9; 3Цар. 11:3,4 с Екл. 7:26,28). Тази книга, явно Соломон написал в старостта си, когато е освободен от идолослужението, разкошеството и

похотите (около 977г. преди Р.Х.). В това си съчинение, писателя разглежда истинската мъдрост. То съдържа много поучения, почерпани от несравнимата му опитност, и показва суетата на светските добрини. Истинската премъдрост според Соломон е: "Бой се от Бога и пази заповедите му", с което слово той завършва книгата си - Екл. 12:13. Когато четем книгата Еклесиаст, трябва да търсим смисъла въз основа на цялата книга, а не на отделни фрази.

* * *

Ел или Ил (сила)

Едно от имената на Господ, употребено в Библейската поезия - Бит. 33:20. То много пъти се съдържа в собствени имена, като във Ветил, Даниил, Илия, и др. Елои, както и Илий значи, Боже мой.

* * *

Еладад и Модад

Двама от седемдесетте старейшини, определени да помагат на Мойсей в управлението на народа. Пророческият дух застава на тях, и те пророкуват в стана в отсъствието на Мойсей. Исус Навиевия син иска да ги изобличи, но Мойсей ги оправдава - Чис. 11:24-29.

* * *

Елам

Област, която по-късно наричат Персия - Бит. 14:1. Първото и наименование Елам, е по името на един от Симовите синове - Бит. 10:22.

* * *

Еласар - Бит. 14:1,9

Тази земя може би е същата онази Таласар, за която се говори в 4Цар. 19:12, и в Ис. 37:12. В Арабския превод думата Еласар е преведена като Армения.

* * *

Елат или Елот

Едомски град, разположен на северната част от източния залив на Червено море. Близко до Елат се намира и града Есион-гавер - Вт. 2:8; 3Цар. 9:26. Този залив, който е известен на старите, беше почти непознат на днешните изследователи до времето на Буркхарт. Този предприемчив изследовател пръв изследва залива и даде подробното му описание. Голямата песъчлива долина, която се нарича Ел-Араба, и северната и част Ел-Гор, започва от този залив, и се простира до Мъртво море. Давид присъединил Елат към Юда, и помогнал за развитието на обширна търговия - 2Цар. 8:14. Там Соломон построил кораби - 2Лет. 8:17,18. През царуването на Йорам, едомците си връщат назад Елат, но отново го губят от Юдейския цар Озия - 4Цар. 8:20, 14:22, от когото по-късно Сирийския цар Расин превзема града - 4Цар. 16:6. Под властта на римляните, Елат се превръща в цветущ търговски град. През 630г. той попада в ръцете на Мохамед, и бива разорен. Близко до развалините на Елат се намира крепостта на Акаба, където често се отбиват пътниците, които отиват от Синайската планина към Палестина.

* * *

Елеазар

I. Третият син на Аарон, който наследил баща си в първосвещеничеството - Из. 6:23; Чис. 20:25-28. То остава наследствено в рода му до седмо поколение, до времето на Илия, когато се предава на Итамаровия род. При Саул и Давид, първосвещеническата служба се връща на Елеазаровото потомство, което я запазва до края на плена.

II. Синът Авинадавов, когато освещават да пази ковчега Господен в бащиния си дом - 1Цар. 7:1.

III. Един от Давидовите бойци - 2Цар. 23:9; 1Лет. 11:11-18.

* * *

Елеала

Аморейски град, близо до Есевон (столицата на аморейците). Този град е предназначен за Рувимовите потомци - Чис. 32:3,37. После по времето на пророците този град се заплашва, но вече като Моавски град - Ис. 15:4, 16:9; Ер. 48:34. Развалините на Елеала се намират на около една миля (1,64км) северозападно от Есевон.

* * *

Елей

Елеят се употребява още от най-древни времена на Изток, не само за освещение, но и за да се помазва главата, брадата и целия човек в неговото ежедневие - Бит. 28:18. Виж Помазание. Използва се също и за храна - Ез. 16:13. Прясното и сладко дървено масло, много се предпочита пред кравето масло и лой за посоляване на храна; и до днес даже в Сирия всякакъв вид храна варят с дървено масло. То се счита също така и за едно от хлебните приноси в храма, и обикновено го смесват с брашното на жертвоприношението - Лев. 5:11, 6:21. За светилници също, чистото дървено масло се смята за най-добро, и се употребява за осветление на скинията. Всички тези употреби на дървеното масло, допринасят да се разпространи и да разцъфти обработването на маслините - 1Лет. 27:28; Ез. 27:17; Ос. 12:1. Елей или дървено масло се пази и за зимата, и с него се върти търговия като с жито и вино - 2Лет. 32:28; Езд. 3:7. Най-доброто дървено масло се добива от маслините като се бият, без да се подлагат на натиск, а това се нарича "елей първоток" - Из. 27:20, 29:40. Зрелите маслини сега, както и в старо време, се счупват с каменни тръкала. Счупените части се натискат в масленицата, която на еврейски се нарича гат-шемен. Сега не тъпчат маслините с крака. Това, обаче, явно е практикувано от евреите, когато маслините стават меки от много стоене - Мих. 6:15. Гетсимания означава маслоистисквателница, и вероятно е взела името си от някой уред за истискване на масло в околността на това място. Виж Маслина.

* * *

Елен

Животно от рода на сърните, отличаващо се със стройно и благообразно тяло. Женският елен няма рога. В Бит. 49:21, Нефталим е уприличен на елен, пуснат да ходи по волята си и да се развива, а "угодните думи" на Нефталим са благите думи на пророците, ораторите и поетите от Нефталимовото племе. Жена, която е вярна и мила на мъжа си, е уприличена на любезна кошута и мила сърна - Пр. 5:19. На елени са уприличени и бързите, силни мъже - 2Цар. 22:34; Ав. 3:19. Виж Сайгак. |

* * *

Елеонски хълм. Виж Маслинена планина.

* * *

Елиав

I. Син Ахисамахов, от Дановото племе, назначен от Бога да работи заедно с Веселеил, в направата на скинията - Из. 35:34.

II. Най-стария брат на Давид - 1Цар. 16:6.

* * *

Елиаким

I. Юдейски цар - 4Цар. 23:34. Виж Йоаким.

II. Един от придворните чиновници на Езекия. Него определили да преговаря с Рапсак, военачалника на Асирийската войска, която обсаждаше Ерусалим - 4Цар. 18:18,19; Ис. 36:3. Виж Сенахирим.

* * *

Елиасив

Първосвещеник, съвременник на Неемия. Елиасив помогнал да се съгради част от Ерусалимската стена - Неем. 3:1. Вероятно той е същия Елиасив, когото Неемия изобличил, че осквернява храма, като оставя

да живее в него някой си Амонец, езичник и негов роднина - Вт. 23:3,4; Неем. 12:10, 13:1-9.

* * *

Елиезер

I. Слуга на Авраам от Дамаск, вероятно онзи, който се именува "по-стария в дома му" и същия, когото Авраам изпратил след шестдесет и пет години, да вземе жена за Исаак - Бит. 24гл.

II. В Св. Писание се споменават и други под това име - Из. 18:4; 1Лет. 15:24, 27:16; 2Лет. 20:37; Лк. 3:29.

* * *

Елим

Мястото, на което израилтяните поставили стана си, когато отивали към Синайската планина - Из. 15:27, 16:1; Чис. 33:9. Елим може да е сегашния Вади Гурундел - широк дол, около четиридесет мили (64,4км.) на югоизток от Суез. Там има няколко водни извори и финикови дървета.

* * *

Елима

Еврейски магьосник от свитата на Сергия Павла, римски управител на Пафа в Кипър. Апостол Павел го изобличава строго, защото този магьосник му се противял, като се стараел да отвърне господаря си от вярата в Исусовото спасение, но после Бог го наказал със слепота - Д.А. 13:6-12. Той остава сляп "до време", и това може да го е довело до покаяние.

* * *

Елимелех

Витлеемец, мъжът на Ноемин - Рут. 1:2.

* * *

Елинисти (гръцки юдеи)

Елинистите са евреи, които са изгубили чисто еврейския си дух от постоянното общение с езичниците, говорели гръцки и четели Библейския превод на Седемдесетте. Те много по-добре разбирали обширните възгледи на Евангелието от братята си евреи, които живеели в Палестина и говорели еврейски - Д.А. 6:1, 9:29, 11:20. Не трябва да ги бъркаме с Елините, които са чисти гърци по вяра и език.

* * *

Елиса

Син на Яван - Бит. 10:4 (Цариградски); 1Лет. 1:7. Така наречените "острови на Елиса" - Ез. 27:7, които са пращали синьо и багрено на Тир, вероятно са Гръцките острови.

* * *

Елисавета

I. Аароновата жена - Из. 6:23.

II. Една благочестива жена "от дъщерите Ааронов", съпруга на Захарий, и майка на Йоан Кръстител - Лк. 1:5-25, 36, 39-80.

* * *

Елисей

Ученик и приемник на Илия, Израилев пророк през царуването на Йорам, Ииуй, Йоахаз и Йоас (903-836г., преди Р.Х.). Той е от Авелмеола. Орал на нивата си, когато Илия го повикал да го помага за пророк - 3Цар. 19:16. Няколко години по-късно, Елисей вижда с очите си чудното възнесение на Илия, разделил Йордан с дрехата си, и сатанал учител в пророческите училища. През многогодишната си служба, той упражнява важно влияние в общонародните дела на Израил. Върши и

много чудеса: лекува водите на Ерихон, пълни с масло масленицата на една вдовица, доставя вода на съюзническите войски на юдеите, израилтяните и едомците, възкресява сина на Сунамката, изцелява проказата на Нееман. Описанието на живота му е изложено в 4Цар. 2-9гл., 13:14-21. Когато умрял Елисей, цар Йоас и народът му го оплакали; на следващата година погребли покойник в гроба на Елисей, и при докосването на костите на пророка, човекът оживял.

* * *

Елиу

Потомък на Вуз - Бит. 22:21. Вуз може да е Едомски град, или град Восора - Ер. 25:23, 49:7,8,13. Елиу е съчувствал на Йов в злощастията му. Той изслушал внимателно Йов и тримата му приятели, а после се опитал да ги примири - Йов 32гл. Въпреки това, той осъдил Йов, за това, че иска да оправдае себе си повече отколкото Бог, и изобличил тримата приятели, които в неведението си обвиняват Йов в лицемерие. Елиу показва дълбока вяра, в простителната Божия благодат за грешниците - Йов 33:23,24,27-30.

* * *

Елифаз

Родом от Теман, приятел на Йов - Йов 2:11. Виж и Бит. 36:10. Той, е по-стар от Валдад и Софар, защото пръв взема думата в разговора с Йов - Йов 4,5,15,22гл.

* * *

Елот. Виж Елат.

* * *

Елул

Еврейски месец, дванадесетия от гражданската година и шестия от църковната - Неем. 6:15.

* * *

Елха

Едно вечнозелено, прекрасно на глед дърво, високо и с гъсти листа. Еврейското название на това дърво е Кипарис. Елхата в древността се е употребявала за строене на кораби - Ез. 27:5, на музикални инструменти - 2Цар. 6:5, за направа на греди и салове - 3Цар. 5:8,10, 9:11; П.П. 1:7.

* * *

Еман

I. Един знаменит мъдрец от Юдовото племе - 3Цар. 4:31.

II. Левит от Каатовците, и първи певец, на когото се приписва осемдесет и осмия псалм - 1Пет. 6:33, 16:41,42.

* * *

Емануил

Еврейска дума, която значи Бог с нас. Това е едно от имената на Месия, Спасителя, който е Бог с нас, защото съедини божественото с човешкото естество и дойде да живее между хората - Ис. 7:14, 8:8; Мт. 1:23.

* * *

Емат

Забележителен град в Сирия. Емат, подобно на Ерусалим и Дамаск, е един от онези градове в Сирия и Палестина, които до голяма степен са запазили важността си от най-стари времена дори до ден днешен. В Чис. 13:21; И.Н.13:5; Съд. 3:3, се казва, че Емат е северния предел на Ханаанската земя. Ематският цар станал съюзник на Давид - 2Цар. 8:9,10.

* * *

Емат - сова (крепост на Сова)

Град завоюван от Соломон - 2Лет. 8:3. Това не може да е Емат "големия", но друг някакъв Емат, още не изследван.

* * *

Емаус

Едно село, по пътя към което Спасителя се явил на двама от своите ученици, по пладне след възкресението си. То е на шестдесет стадий (1км. и 116м.) от Ерусалим - Лк. 24:13-33. Според някои ръкописи, обаче, разстоянието е сто и шестдесет стадии (29,30км). Евсевий и Йероним казват, че Емаус е разположен на мястото на древния Никопол, двадесет мили (32,163км.) на северозапад от Ерусалим, където едно село на име Амуас и сега съществува.

* * *

Емими

Едно исполинско и военно племе, което по времето на Авраам населявало една страна отвъд Йордан, която после моавците превзели - Бит. 14:5; Вт. 2:10.

* * *

Емор (осел)

Бащата на Сихем, който откраднал Дина - Бит. 33:19. Той е убит от Якововите синове - Бит. 34:26.

* * *

Ен (източник)

Тази дума се среща в имената на градове и места като: Ен-дор, Ен-гади, Ен-еглаим, Ен-семес, които значат източника на Дор, и пр.

* * *

Ен-гади, (ярешки източник) - 1Цар. 24:1,2.

Този град е имал и друго име, Асасон-тамар, т. е. града на финиковите дървета, защото е бил обиколен от голям брой финикови дървета - Бит. 14:7; 2Лет. 20:1,2. Енгади, или Асасон-тамар е бил създаден в средата на западния бряг на Мъртво море, двадесет и пет или тридесет мили (40-48 км) югоизточно от Ерусалим, в края на най-високата и най-камениста част на Юдейската пустиня - 1Цар. 23:29; Ез. 47:10. Върховете на Енгади са 1,500 крака високи, над равнината на Мъртво море. На четиристотин крака от морето се намира един извор, който още носи старото си име, и който се влива в морето, като полива една плодородна долина и четвъртита поляна, където се намират останките на някакъв древен град.

* * *

Ен-еглаим - Ез. 47:10

Един град на Мъртво море, който е построен на запад от Йорданското устие.

* * *

Ена

Предполага се, че е град в Месопотамия, който после е преименуван Ана - 4Цар. 18:34, 19:13; Ис. 37:13.

* * *

Енакими или Енакови синове

Славни исполини в Палестина, които произхождат от Арва, основателя на град Хеврон. Те населявали южната страна на Юда, планинските места и много филистимски градове. Еврейските съгледвачи се уплашили от тях - Чис. 13:22, но при завоюването на Ханаан, Енакимите са поразени или изгонени - И.Н. 11:12, 15:14; Съд. 1:20.

* * *

Енганим

I. Юдейски град, който вероятно не е далеч от Ветил - И.Н. 15:34.

II. Свещенически град в Исахар, сегашния Дженин, петнадесет мили (24,14км.) на юг от Таворската планина - И.Н. 19:21, 21:29.

* * *

Ендор

Един от Манасиевите градове - И.Н. 17:11, на четири мили (6,44км.) южно от Таворската планина, при град Наин - Пс. 83:9,10. В Ендор е живяла запитвачката на зли духове, при която се допитал Саул - 1Цар. 28гл. Претенцията на магьосницата, че може да извиква духовете на умрелите, е без съмнение лъжливо. И тя се смайва (страх и ужас я обземат), когато се явил Самуил, изпратен от Бога да я посрами и да каже на Саул, че ще умре.

* * *

Еном

Долината на Еном или на Еномовия син, е била една тясна долина на юг от Ерусалим, и на западната страна на Кедрон. В древността е била обработвана и плодородна долина. Пределът между Юдиното и Вениаминовото племена минава през нея - И.Н. 15:8, 18:16; Неем. 11:30. В най-ниската част на долината, на югоизток и близо до царските градини, и до Силоам, идолопоклонниците израилтяни превеждали децата си през огън в чест на Молох - 3Цар. 11:7; 4Цар. 16:3; Ер. 32:35. Виж Молох. Мястото на тези гнусни жертвоприношения се нарича и Тофет - Ис. 30:33; Ер. 7:31. Според някои, това име е производно на еврейската дума тоф (тъпан), защото се предполага, че тъпани са се употребявали, за да заглушават писъците на Молоховите мъченици, но това мнение се основава само на предположения. Иосия осквернил Тофет - 4Цар. 23:10; той го направил купище, където хвърляли мършките на умрели животни, и всякакви други нечистотии. Според мнението на някои тълкователи, от огъня на Молох, или от огъня, с който вероятно се е горило купището, за да не се появи някоя болест, произлиза

преносното значение на Геена, т.е. Еномовия дол, сиреч огъня на пъкъла.

Юдеите започнали да употребяват тази дума, когато става въпрос за наказанието на нечестивите в онзи свят, като използвали следните две места в Исая: "Защото Тофет отдавна е приготвен, Да! За царя приготвен; Той да го направи дълбок и широк; Куп огън има в него и много дърва; Дишането Господно, като поток от сяр, ще го запали" - Ис. 30:33; "И като излизат те ще видят труповете на човеците, Които са престъпили против Мене; Защото техният червей няма да умре, Нито ще угасне огънят им; И те ще бъдат гнусни на всяка твар" - Ис. 66:24. Виж Мт. 5:22,29,30, 10:28; Мк. 9:43,45,47; Лк. 12:5; Як. 3:6. Виж Пъкъл.

Скалите от южната част на Еном са пълни с раззинати дупки (отвори на гробници), които някога са изпълвани с телата на умрели хора, но които сега са празни.

* * *

Енон

Мястото, където Йоан кръщавал, близо до Салим, на западната страна на Йордан - Ин. 1:28, 3:23. Предполага се, че Енон е на осем или десет мили (12,87-16 км) на юг от Ветсан и близо до Йордан.

* * *

Енос

Внук на Адам. Той живял деветстотин и пет години. Адам и Сит умряли преди него, а Ной живял едновременно с него осемдесет и четири години - Бит. 4:26, 5:6-11; Лк. 3:38. По негово време хората "започнаха да призовават името Господне", т. е. да се моли целия народ. Някои тълкуват това изречение по друг начин. Те смятат, че от този момент Божиите люде започнали да се различават от нечестивите.

* * *

Енох

I. Син на Каин, в чест на когото баща му нарекъл първия град, споменат в Св. Писание, Енох - Бит. 4:17.

II. "Седмия от Адам", и баща на Матусал. Той е забележителен като патриарх, който е живял близо до Бога, чрез вярата си в бъдещия Избавител - Евр. 11:5,13. За неговото необикновено благочестие в един нечестив век, Бог го преселва в небесното си царство, без да види смърт. Той живял само триста шестдесет и пет години, (от 622 до 987г., след сътворението на света) - Бит. 5:18-24. Юда в 14,15ст., от своето послание представя едно пророчество от патриарх Енох, което показва, че той е притежавал твърда вяра в бъдещия съд. Съществува една апокрифна книга, която носи името на Енох. Тя е написана от някой християнин в първи век след Р.Х., но никога не е приемана за канонична.

* * *

Епафрас

За когото се казва, че е основал Колоската църква. Ап. Павел нарича Епафрас свой "възлюбен съработник" и "верен служител Христов" - Кол. 1:7, 4:12.

* * *

Епафродит

Член на църквата във Филипи, натоварен от нея да се грижи за ап. Павел, докато е бил затворен в Рим - Фил. 2:25, 4:18. От големите си трудове той се поболява в Рим, и ние виждаме колко са го почитали за това и Павел и филипяните - Фил. 2:25-30. При връщането си, Епафродит занася Павловото послание на филипяните.

* * *

Епенет

Този мъж ап. Павел поздравява в посланието си до римляните - Рим. 16:5, като го нарича "начатък на Ахаия в Христа", т.е. първият, когото

той е привел към Христос в Ахаия. В много ръкописи и преводи, се среща думата Азия вместо Ахаия.

* * *

Епикурейци

Една прочута секта между старите философи. Епикурейците са материалисти, а учението им е безбожническо. Те вярват, че конечните частици на веществото съществуват от века, и че всичко на този свят, било видимо или невидимо, произлиза от случайното съединение на вещественните частици. Те отричат божественото провидение и безсмъртието на душата, и не вярват в страшния съд, когато Бог ще съди живите и мъртвите. Предават се на всякакви удоволствия, които не намаляват щастието на хората. Тяхното правило за живеене, е да се отдават на всичките възможни сладости.

Основателят на Епикурейската школа е един учен, и благонравен човек на име Епикур. Той живял примерно и съгласно с ученията си, и умрял в Атина, в 271г., преди Р.Х. Последователите му, обаче, пренебрегнали правилата на учителя си, и се предали на невъздържани наслаждения. По времето на ап. Павел епикурейците са били изключително развратни, и затова с философията, и с живота си, по всякакъв начин препятствали разпространението на Божиите истини - Д.А. 17:16-34.

* * *

Епископ (надзирател)

Този който има грижата и управлението за нещо. Най-общото значение на тази дума в Новия Завет, е това представено в Д.А. 20:28; Фил. 1:1, където се говори за пастиря на една църква. Петър нарича Исус Христос, "Пастиря и Надзирателя на душите ни" - 1Пет. 2:25. Ап. Павел описва нужните качества на епископите в 1Тим. 3:2; Тит 1:7, и др. Христос е най-добрия пример за епископ.

* * *

Ераст

Християнин, сътрудник на ап. Павел, и градски ковчезник на Коринт. Той пътувал с Павел до Ефес, и придружил Тимотей до Македония - Д.А. 19:22. Ераст се намирал в Коринт, когато Павел пишел посланието си до Римската църква - Рим. 16:23. Останал там, след като Апостола е изпратен като пленник в Рим - 2Тим. 4:20.

* * *

Еремия

Един от великите пророци на Стария Завет, който пророкувал през царуването на Йосия, Йоаким и Седекия, и след плена на последният. Той се родил в Анатот, в свещенически род, и от Бога бил отреден за пророк и посветен на тази цел, преди майка му да го роди - Ер. 1:1,5. Още в младостта си, той бил призван за пророк, (628г. преди Р.Х.), в тринадесетата година на цар Йосия. Този добър цар, му съдействувал във великото дело за преобразуването на народа, но след това животът на пророка се препълнил от скърби и горчивини. Йоаким хвърлил пророческият му свитък в огъня, и се стараел да му вземе живота. Еремия благосклонно поучил Седекия, и го предупредил още за тежките съдби, които тегнели над народа му, и за седемдесетгодишния му плен, но всичко това останало без следствие. Верността на пророка често подлагала живота му на опасност, и той бил хванат и затворен, когато Ерусалим е превзет от Навуходоносор. Завоевателят цар го хвърлил в тъмницата, и го поканил да се пресели във Вавилон, но той предпочел да бъде между останалите евреи, и с тях заедно бе заведен в Египет, (588г. преди Р.Х.), където пак ги съветвал и изобличавал до самата си смърт. Цели четиридесет и две години, той твърдо се борил за истината, между вироглавите си сънародници. Въпреки, че по природа бил кротък, чувствителен и смирен, той не се стъписвал пред никаква опасност, когато длъжността му го призовавала да говори, никакви заплашвания не можели да го уплашат. Състрадателен към ослепените си съотечественици, той споделил с тях тежките беди, които всичките му усилия не успели да отвърнат от главите им.

Книгата на Еремия, поради различните си пророчества и божествени поръчения, е малко трудно да се нареди хронологически, но може прилично и общо да се раздели на четири части, които да включват пророчествата изречени отделно при царете, Йосия, Йоаким и Седекия, и управителя Годолия. Последната глава на книгата, може да е

прибавена от Ездра; тя е взета почти дума по дума от 4Цар. 24:18-20, и 25гл. Виж Ер. 51:64.

Еремия е написал още и книгата Плачът на Еремия, където е изразил най-трогателно и жаловито, чувствата си за бедите на народа си.

* * *

Ерихон

Град на Вениаминовото племе - И.Н. 16:7, 18:21, около осемнадесет мили източно-северо-източно от Ерусалим, и седем мили от Йордан. Първият град в Ханаан, превзет от Исус Навин. Когато евреите го нападнали и обсадили, за да го превземат, стените му чудесно се сгромолясали, и заради това чудо, Исус заповядал на войните си, да довършат разрушението му, като пощадят живота само на блудницата Раав, и на домочадието ѝ, и изрекъл една страшна клетва против онзи, който дръзне да го съгради отново, която клетва се изпълнила след петстотин години на Хиил - И.Н. 6:26; 3Цар. 16:34. Между това време, бил съграден нов Ерихон близо до мястото на стария - Съд. 3:13; 2Цар. 10:5. Ерихон е наричан и "града на палмите" - Вт. 34:3; Съд. 1:16; по-късно станал силен град, и втори по важност след Ерусалим. В този град съществувало училище за пророци, там е живял и Елисей - 4Цар. 2:4,18. Там Исус Христос изцелил двама слепци - Мт. 20:29-34, и опростил Закхей - Лк. 19:1-10.

За местоположението на Ерихон до скоро са приемали селцето Риха, едно разнебитено и гнусно Арабско селце, с около двеста жители, но съвременни изследователи, описват с по-голяма вероятност местоположението му на друго едно място, две мили на запад от Риха, при устието на Вади Келт, където излиза и пътя от Ерусалим за полето. Градът, който бил разрушен от Исус Навин, може да е бил по-близо до Елисеевия кладенец, за който се приема днешния извор Айн-ест-Сюлтан, две мили на северозапад от Риха. На запад и север от Ерихон се издигат високи варови могили, и една от тези могили, пустата Кварантана, 1200 или 1500 крака висока, е получила името си от едно предание, че тя е била мястото на четиридесетдневния пост и изкушенията на Господа. Между могилите и Йордан лежи "Ерихонското поле" - И.Н. 4:13, срещу Моавските полета, на източната страна на реката. В старо време, то било добре напоявано и много плодородно.

То лесно може да се разработи пак, но сега е съвсем занемарено, и палмите, балсамата и медът, с които едно време е било прочуто, сега ги няма вече.

Пътят от Ерихон за Ерусалим е стръмен, и минава през тесни и скалисти проходи между канари и долове. Много е лош и опасен, и разбойници и сега го обсаждат, както по времето на добрия Самарянин - Лк. 10:30-34.

* * *

Ероваал (нека се съди Ваал) - Съд. 6:31,32. Виж Гедеон.

* * *

Еровоам

I. Първият Израилев цар, ефремец, Наватов син. През последните години на царуването на Соломон, комуто бил чиновник във войската, той направил съзаклате против него, и по-късно се принудил да избяга в Египет. След смъртта на Соломон, десетте Израилеви племена го повикали, да се върне в отечеството си, и да направи предложение на Ровоам да стане цар. По желанието им той се върнал, но когато Ровоам отказал да приеме предложенията му, упорстващите племена избрали него за цар, (976г. преди Р.Х.). Той царувал двадесет и две години. Единственото забележително дело на царуването му е, че той направил Израиля да греши. За да попречи на народа си, да не ходи на поклонение в Ерусалим, където се молили юдеите, Ровоамовите поданици, той направил идолските златни телета във Ветил и Дан. Той още поставил на мястото на Аароновите потомци, свещеници от "най-долните люде". Тази нечестива, но действена мярка, която се поддържала в изпълнение от всичките Израилеви царе, представлява една крайна слабост и едно крайно развращение. Нито чудеса, нито заплашвания, нито даже преждевременната смърт на сина му Авия, можали да го отвърнат от този му път. Той враждувал и воювал с Юдейските царе, през всичките години на царуването си, и с краткото царуване на сина му Надав, осъденото му домородство угаснало - 3Цар. 12-14, 20 гл.; 2Лет. 10:13.

II. Тринадесетият цар на израилтяните, син и наследник на Йоас, който царувал четиридесет и една години, (823г. преди Р.Х.). Той продължил бащините си победи над сирийците, превзел и Емат и Дамаск, и цялата страна източно от Йордан, дори до Мъртво море, и въздигнал до най-висока степен благоденствието на царството си. През дългото му царуване, обаче, израилтяните се отдали на разкошност и разврат, и тънели в пороци. След него, царството му започнало да запада, и неговата династия се съсипала в една година - 4Цар. 14:23-29, 15:8-12. Виж и съвременните му пророци, особено Амос и Осия.

* * *

Ерес (избор)

Пътят, който някои избират за себе си във вяра, секта, партия. Гръцката дума означава дружество, и сама по себе си не е нито укорителна, нито похвална. В този смисъл тя е употребена в Д.А. 5:17, 15:5.

При евреите има четири ереси: фарисейска, садукейска, есенска и иродианска, които макар и да се различават по ученията и мненията си, пак поддържат отношения помежду си, и с цялото общество. Християнството от начало също е считано за нова Юдейска ерес. Ето защо Тертил обвинява апостол Павел пред Феликс, като го нарича главатар на бунтовната Назарейска ерес - Д.А. 24:14, а когато Апостолът пристигнал в Рим, тамошните евреи му казали, "че за тази ерес на всякъде противно се говори" - Д.А. 28:22. В посланията думата ерес, е употребена в отрицателен смисъл, и значи разкол, разделение или лъжливо учение, противоучение, мнение изказано срещу истинското благочестие, заблуждение във вярата - 2Пет. 2:1; 1Кор. 11:19; Гал. 5:20.

* * *

Ерех

Един от градовете на Нимрод в Сенаарското поле - Бит. 10:10. Един съвременен изследовател предполага, че Ерех може да е съзидан недалеч от развалините, които сега се наричат Ирка или Ирак, няколко мили на изток от Ефрат, между Вавилон и мястото, където Тигър се съединява с Ефрат.

* * *

Ерма

Християнин в Рим - Рим. 16:14, за когото се предполага, че е написал книгата "Пастирът на Ерма", която е невероятна смес от истина и благочестие, глупости и суеверия.

* * *

Ермоген и Фигел

Сътрудници на Павел в Мала Азия, които се отвърнали от апостола във времето, когато той е бил затворен за втори път в Рим - 2Тим. 1:15.

* * *

Ермон

Една висока планина на североизточния предел на Палестина. Тя се нарича още и Сирион, Санир и Сион (не Ерусалимския Сион, който на еврейски се именува Цион) - Вт. 3:8. Ермон лежи на планинското бърдо Срещо-Ливан, там където един по-нисък склон се уклонява към изток и малко на юг от полушарната ширина на Дамаск. Тя продължава на юг, докато достигне източно до главата на Галилейското езеро. Ермон сега се нарича Джебел-ешейх.

* * *

Ерусалим

Главният град на Святата Земя, и на християните, най-славен на света. Разположен е на 310 46/ 43// Сев. Шир и 350 13/ Ист. Дълж., на едно високо място, на юг от средоточието на страната, около 37 мили от Средиземно море, и около 24 мили от Йордан. Местоположението му Господ осветил още в старо време, като изпитал там вярата на Авраам - Бит. 22гл.; 2Лет. 3:1. Той бил в пределите на Вениаминовото и Юдовото племе, малко по-навътре в границата на първото, но от него го превзело по-късно Юдовото племе, и затова се счита като Юдов град - И.Н. 15:8, 18:16,28; Съд. 1:1-8. Най-старото име на града е Салим - Бит. 14:18, Пс.

76:2; по-късно бил наречен Евус, защото станал град на Евусците - Съд. 19:10,11. Той бил едно добре укрепено място, и за дълго време устоял на всичките опити на Израилтяните да го завладеят, докато най-после крепостта му превзел с пристъп Давид - 2Цар. 5:6,9, и тогава го нарекли "Давидов град". Тогава станал религиозно и политическо средище на царството. Израилтяните го разширили и още повече укрепили. Най-голямата му слава, обаче е в това, че във великолепия му храм се вселил, и открил себе си Единият, живият и истинският Бог.

След разделението на царството, той останал столица на Юдовото царство, няколко пъти го превземали и пленявали, и най-накрая го съсипали при Вавилонския плен - 4Цар. 14:13; 2Лет. 12:9, 21:16, 24:23, 25:23, 36:3,10,17-20. След седемдесет години, като се върнали от плена, евреите пак го съградили (536г., преди Р.Х.), и до една голяма степен му върнали първата слава. Около 332г. преди Р.Х., градът отстъпил на Александър Македонски, а наскоро след смъртта му, Птолмей Египетски го превзел с пристъп в една събота, когато евреите не искали да се бият. През 170г. преди Р.Х., Ерусалим попаднал под гнета на Антиох Епифан, който съборил стените му, поставил образ на Юпитер в храма, и употребявал всевъзможни средства, за да вкара народа в идолопоклонство. При Макавеите, обаче, евреите отново придобили своята независимост, през 163г. преди Р.Х., а едно столетие по-късно, градът паднал в ръцете на Римляните. Ирод Велики пръснал много пари, за да го украси. В града и храма, където така ги възобновили, дошъл присно-блаженный Месия, когато се изпълнило времето му, и ги осветил, и още повече прославил с присъствието и живота си. С отхвърлянето и разпятието му, Ерусалим препълнил чашата на беззаконията си; Еврейският народ започнал да отслабва и да чезне далеко от отечеството на отците си, и градът и храмът били превзети от Тит, който съвършено ги разорил, (70-71г. след Р.Х.). От всичките Ерусалимски сгради, само три кули и част от западната стена останали непокътнати. Когато обаче, Евреите започнали пак да се връщат и да кроят нови планове, за това как да се освободят, император Адриан населил едно Римско поселение там, (135г. след Р.Х.), и пропъдил Евреите, като им забранил под смъртно наказание, да не се връщат още веднъж. Той променил името на града, и го нарекъл Елия Капитолина, посветил го на езически богове, за да го оскверни колкото е възможно повече, и се стараел по всякакъв начин да изличи и най-малките следи от Юдейството и Християнството. От тогава името Елия Капитолина станало толкова общо, че името Ерусалим се употребявало

само между Евреите и по-учените християни. По времето на Константин, обаче, градът пак приел старото си име, което е запазено и до днес. Елена, майката на Константин, направила две църкви във Витлеем и на Елеонската (или Маслинената) планина, (326г. след Р.Х); а Юлиан, който след смъртта на баща си, наследил престола на вуйчо си Константин, се опитал да съгради отново храма, но неговото намерение и желанието на Евреите, които покровителствувал, се осуетили, според съвременните историци, от едно земетресение и от огнени топки, които се пръснали из под земята между работниците на храма, (363г. след Р. Х).

По-късната история на Ерусалим може да се разкаже накратко в няколко думи. През 613г. го превзел Хосров Персийския цар, който избил, 90,000 от жителите му, и разрушил, докдето му стигала ръката, всяко нещо, което християните имали за свято и на уважение; през 627г., Ираклий победил Хосров, и Ерусалим паднал в ръцете на гърците. Не се минало дълго време, когато започнала Мохамеданската ера. Около 637г. от християните превзел града Халиф Омар, след една четиримесечна обсада; и от тогава Багдадските халифи го владели до 868г., когато го взел от тях Ахмед, Турския господар на Египет. В продължение на 220г., Ерусалим имал няколко господари, Турски и Сарацински, а през 1099г. му станали господари кръстоносците под Годфрей Буйона, когото те избрали за цар. Него наследил на царството брат му Балдуин, който умрял през 1118г. През 1187, Саладин, един Източен султан, превзел града с помощта на издайника Реймон, Триполския граф, когото намерили мъртъв в леглото му на заранта в деня, в който щял да предаде града. През 1242г., Салих Исмаил, емирът на Дамаск, пак го върнал на Латинските князе, но те пак го изпуснали през 1291г. в ръцете на Египетските султани, които го задържали до 1382г. Турския султан Селим завоювал Египет и Сирия, заедно с Ерусалим, през 1517г., и синът му Сулейман направил или преправил сегашните му стени през 1534г. Оттогава насам го владеят турците, като извадим, обаче, твърде късото време, 1832-4, през което над него господарувал Ибрахим Паша Египетски. Сега, Ерусалим влиза в Дамаския пашалък, въпреки че в него пребивава един особен турски настойк.

Ерусалим е съзидан в пространното равнище на Юдея около 2,400 крака по-високо от Средиземно море. Това равнище се снишава малко по-малко, колкото се отива към изток, където изведнъж се отклонява стремително надолу, и на места някои от стръмнините му гледат на

Кедрон или Йосафатовия дол. На юг, тази наведена равнина, се окончава с дълбокият и тесен дол на Еном, който излиза, на северозапад, горе на полето, и където е граничила старата южна граница на града. Виж Гион. Вътре в самият град имало също два дола, които го делили на три части или могили. Сион, най-високата от тях, бил на югозападната част на града, и запасан откъм юг и запад с дълбокият дол на Еном. На северната и източната му страни се изтягала долината на "сиренепродавците" (Тиропион), която излизала на югоизток в Кедрон. Тиропион се скачала при североизточното подножие на Сион и с друга долина от север. Сион се е наричал и Давидовия град, а историкът Йосиф го назовава "Горният град". Загnezден така между долове и укрепен още от всички страни с яки стени, Сион бил на времето най-непристъпната част на града, където били крепостта и царския палат. Тиропион го делил от Акра на север, и от Мория на североизток. Акра била по-ниско място от Сион или от северозападната част, където била отвъд стените. Йосиф я нарича "Ниският град". Мория, свещената могила, лежала на североизток от Сион, но се скачала с него при най-близкия му ъгъл, чрез един мост над Тиропион. Останки от този мост успял да разпознае д-р Едуард Робинсон, един от знаменитите старинни-изследователи от наше време. Мория била първоначално един малък хълм, но пространството ѝ разширили по-късно, за да отворят място за храма. Тя била, право да кажем, една брънка скопчена в хълмистата верига на западната страна на града, която верига се подемала над дълбоката долина на Кедрон; и скопчала се към север с могилата Везета, "Новият град", и към юг по-ниско с могилата Офил. На източната страна на Ерусалим, и където се простира от север към юг, лежи Елеонската (или Маслинената) планина, която дели от града долината Кедрон. От тази планина, изгледът на града и околните му места е величествен. Право срещу Мория, или малко по на север, се намира Гетсиманската градина, със маслинените си дървета, при полата на Елеонската планина. Не далеч под града на източното ребро на Кедрон, се намира запустеното село Силоам; по-надолу Кедрон се съединява с Еном на едно очарователно място, което на времето наричали "Царските градини"; още по-надолу е кладенецът на Неемия, на който най-старото име е Рогил; от там нататък долината криволичи измежду планински върхове ту южно, ту източно дори до Мъртво море. На устието на Тиропион, между Офил и Сион, е къпалнята Силоам. В долината, на запад и северозапад на Сион, са двата водоема на Гион, по-долния обаче е сега развален и пресъхнал. В

скалите около Ерусалим, и най-много в ребрата на долините на Кедрон и Еном срещу града, има разкопани много гробове и пещери.

От стените на стария Ерусалим, най-старата, Давидовата и Соломоновата стена, освен че ограждала от всички страни Сионската планина, се простирала и около Мория и Офил. Дълбочината на долините на юг и изток на Ерусалим, доставяла големи леснотии да го укрепяват и защищават на тези страни. Южната му стена, по времето на царете и на Христа, преминавала през най-външния връх на могилите му, и така включвала къпалнята на Силоам и Офил, и вероятно някои части от долините на Еном и Кедрон - 2Лет. 33:14; Неем. 2:14, 3:15.

Втора стена, която била започната при Йотам, и завършена при Манасия, причинила някои промени в южната защитна граница, тъй като заградила още по-голямо пространство на север. Тя започвала на изток някъде при кулата на Ипик, на северозападния предел на Сион, включавала Акра и част от Везета, и опирала в старата стена на изток. Тази стена, както и първата съборили по времето на плена, но и двете по-късно отново били издигнати, както се вярва на първите им основи; и двете стени са били в същност същите по времето на Христа. Може обаче, като разкопават за напред, да открият къде е била наистина втората стена, но за това нещо местоописателите на Ерусалим, сега най-много не се съгласуват. Да се намери точно мястото на "кулата на Генат", където тази стена започвала, и да се издири наоколо основата и до Антония, ще покаже дали мястото Голгота, което сега по едно предание се означава в картата на Ерусалим, много на навътре от градските предели, се е намирало отвътре или отвън старата стена. Местоописателните доводи са против това предание; и е много вероятно, тази част да е била по онова време, ако не отвътре стената, то поне част от предградията; защото третата стена, която се заправила по времето на Ирод Агрипа, само десет години след разпятието на Христа, започвала от кулата на Ипика и се простирала поливин миля северозападно до Псефиновата кула, и като завивала покрай царските гробища, спущала се надолу до Везета, и се скачала с източната стена. Цялата градска окръжност по онова време, била малко повече от четири мили. Сега тя е, най-много, две и три четвъртини мили; и се доказва от многочислените щерни, които още съществуват, и от мраморните останки, които ралото често разкопава, че широкото пространство на север, което било заградено с Агрипината стена, на времето е било покрито с градежи.

Не е възможно сега, след толкова столетия, през които са ставали толкова разорения, да се начертае точно.

Ерусалим са го превземали до двадесет пъти, и често съвсем са го разорявали. За повече подробности на предметите и местата, които са споменати тука в описанието на Ерусалим прочетете особените им описания.

Днешния Ерусалим, който арабите наричат Ел-кудс, святият, несъмнено стои на мястото на Библейския Ерусалим. Местоположението му е още прекрасно - Пс. 48:2,12, 122:3, 125:1,2. От далеч изгледът на високите му стени и на многочислените му сводове и минарета е величествен. Но старата му слава я няма вече; няма вече живот и движение: всичко там е замъртвяло; горите му са запустели и посърнали, и племената не възлизат вече в домът на Господа. Ерусалим, който някога е бил гордостта на Израилевите племена, сега е "потъпкван от езичниците" и "Сион се изорава като нива".

Днешната му стена, която е направена през 1542г., е на места двадесет, а на места до шестдесет крака висока, и обема две мили и половина наоколо. Източната ѝ страна отива в права посока, а южната половина на тази страна съвпада със стената на святото място, Ел-Харам. Това пространство, 466 метра дълго между север и юг, и 286 до 320 метра широко, е заградено с високи стени, на които долните камъни на някои места са много големи, и много по-стари от горните. Там стърчи сега осмоъгълната джамия Кубет-ес-Сухра (или сводът на скалата), и джамията Ел-Акса. Там на времето се е намирал старият храм с голямата кула Антония. Виж Храм. При югоизточният ѝ ъгъл, където стената е седемдесет и седем крака висока, земята при основата ѝ, е сто и петдесет крака над пресъхналото корито на Кедрон. От този ъгъл, стената криволичи югозападно, минава през Сионската планина, като оставя южната и по-голямата ѝ част отвън, а от западния ъгъл се спуска северно до Яфенската порта, където се е запазила дори до днес долната част на една много стара и яка кула. Тя е известна като "Давидовата кула", но повече се вярва, че е Ипиковата, спомената от Иосиф. От там стената заобикаля криволичещо до североизточният си ъгъл. Тя се подпира на неравни разстояния от четвероъгълни кули, и е поръбена по върхът си с зъбци, от по между които да хвърлят стрели или пушки. Сега се влиза и излиза само през четири порти: Яфенската,

или Витлеемската на запад, Дамаскската на север, Св. Стефанската порта на изток, и Сионската на юг. В източната стена на Ел-Харам се намира Златната Porta, отдавна затворена, а в градската стена има още две по-малки порти, в по-скорошно време затворени; те са Иродовата порта, на северо-изток, и портата на гноището или купището, на юг.

Вътре в града улиците са криви и тесни, неизравнени, лошо постлани с калдаръм. Къщите са от изсечени камъни, с малко прозорци към улиците. Покривите им са плоски, и прошарени с малки сводчета. Най-хубавата част на града е широкото място на голямата джамия, където до скоро за шест столетия входът строго се забраняваше на християните - с дворовете си и кипарисите си, и със сводът, където величествено се издига по-високо от високите стени на мястото. На Сионската планина, отвътре градската стена, много място са заели зданията на един голям Арменски манастир, Сирийският манастир, и църквата Св. Яков. Отвъд стената и далеч към юг се намира една джамия, която уж е съградена над Давидовия гроб. Нея пазят от християните, даже по-ревниво и завидно отколкото Омаровата джамия. Близко до нея са малките Американски гробища. На северозападният ъгъл на Сион стърчи високо четвероъгълната крепост, крепостта, която споменахме по-напред, стара и величествена. По-нататък към север е Католическия манастир, на най-западната част на Ерусалим, а между него и между средоточието на града е църквата на Христовия Гроб, където преданието разказва, че мъчили и разпнали Господа. Виж Голгота. Тук-там в града стърчат нагоре минаретата на десетина джамии, между две хиляди криво-ляво съзидани къщи, много от които са не малко развалени.

Ерусалим има сега около 25,000 жители, от които две-пети са Мохамедани, а останалите половината евреи и половината християни. Там има поставено и едно отделение постоянна войска от 800 до 1000 войници; през месец март и през април хиляди поклонници от разни земи, идват да посетят светите места, едни от историческо любопитство, други за благочестива цел. Мюсюлманските жилища, са на средата на града, и на северната и източната му част. Еврейската част, е на североизточната страна на Сион. Гърците, арменците, сирийците, коптите, и други християни, имат жилищата си всеки от тях около манастира си, а всичките християнски гробища са на Сионската планина. Евреите погребват умрелите си на Маслинената планина, а

мохамеданите на няколко места, но предпочитат източният край на Мория. Днешният Ерусалим не е друго, освен една печална сянка на славния някога Ерусалим. Християнските му жители се давят в невежество, и жалостно са унижени пред мохамеданите, а дребните им неразбории и препирни, и суеверията им са укор и позор на християнското име. Евреите, три четири хиляди на брой, са още повече угнетени и унижени. Те са повечето пришелци от други земи, и имат го за голяма работа да умрат в този град, който не е вече техен. Убити и телом, и духом от угнетителите си, те се препитават от милостинята на сънародниците си отвън, и на тях не се позволява да доближават до полите на Свещената планина, където отците им се молили на единия истинен Бог. Близко там, на едно малко място, до едни големи и стари камъни в основата на западната стена на Мория, те се събират в празник да плачат, и да наричат със сърце-раздирателни охкания, и да подновяват плачът на Еремия - живи свидетели на истинността на Божието Слово, което се е сбъднало в тях. Вижте и Стена.

Новия Ерусалим, е название дадено на Христовата църква - Гал. 4:26; Евр. 12:22; Отк. 3:12, 21гл.

* * *

Ес-ваал - 1Лет. 8:33

Четвъртият син на Саул. Суеверните юдеи не произнасяли думата ваал, която е име на един идол. Те я замествали с востей, което значи срам. На Ес-ваал те казвали Исвостей, на Мерив-ваал, Мемфивостей, и пр.

* * *

Есарадон

Синът и престолонаследникът на Сенахирим, Асирийския цар - 4Цар. 19:37; Ис. 37:38. Св. Писание споменава за него само това, че той изпратил хора да се заселят в Самария - Езд. 4:2. Предполага се, че името му в светската история е Сарданапал, последния Асирийски цар, известен с разврата и разкоша, в който живеел. Когато една неприятелска войска обсадила столицата му, той се заключил в палата си с любимците и съкровищата си, а после го подпалил, за да може всичко да изгори в пламъците.

* * *

Есевон

Знаменит Амореysки град, на двадесет мили (32км.) на изток от Йорданското устие - И.Н. 13:10,17. Есевон е определен за Рувим, после за Гад, а най-накрая за левитите. Този град превзел от моавците Амореysкия цар Сион, от когото го завоювали израилтяните още докато бил жив Мойсей - Чис. 21:25; И.Н. 21:39. По-късно, когато десетте израилски племена са преследвани в страната отвъд Ефрат, моавците си го възвръщат - Ис. 15:4; Ер. 48:2,34,45. Развалините на Есевон днес се наричат Хесбан, и се намират отстрани на един хълм, седем мили (11,27км.) от Медева.

* * *

Есеи. Виж Философия.

* * *

Есей

Син на Овид и баща на Давид - Рут 4:17. Внук на Моавката Рут - Мт. 1:5. Давид намерил убежище в Моавската земя, когато бил заплашван с погубление и преследван от Саул - 1Цар. 16гл. 17:12, 22:3.

* * *

Есион-гавер

Един град от северната страна на източния залив на Червено море, близо до Елат. Израилтяните спряли да си починат при Есион-гавер, в последната година от странстванията си из пустинята - Чис. 33:35; Вт. 2:8. В пристанището на Есион-гавер Соломон приготвил кораби, които изпратил в Офир - 3Цар. 9:26. Йосафат също направил кораби в Есион-гавер, за да пристигнат в Офир, но те не успели, защото корабите се строшили - 3Цар. 22:48; 2Лет. 20:36. Виж Елат и Изход.

* * *

Ескулап (бог на медицината). Виж Пергам.

* * *

Естаол

Град на западната граница на Юда. Естаол е даден на Дановите потомци - И.Н. 15:33, 19:41. Този град се споменава и в историята на Самсон - Съд. 13:25, 16:31.

* * *

Естемо

Градът на Юдовите свещенослужители - И.Н. 15:50, 21:14; 1Цар. 30:28.

* * *

Естир

Персийското име, с което назовават Адаса, дъщеря на Авихаил от Вениаминовото племе. Баща и със семейството си предпочел да остане в Персия, въпреки че пленените юдеи получили от цар Кир позволение да се завърнат в Юдея. Вероятно момичето е родено в Персийската земя, около 500г. преди Р.Х. След смъртта на родителите и, братовчед и Мардохей я отгледал и възпитал като своя дъщеря. Когато Персийския цар Асуир се разделил с царица Астин, в царството издирили най-прекрасните девизи. Естир намерила благодат пред царя и станала царица. Високото и положение и дава възможност да направи една неограничена добрина за народа си, който тогава е твърде многочислен в Персия. Тя го избавила от сигурна смърт, затова юдеите и до днес празнуват избавлението си на празника Пурим. Много вероятно е библейското име Асуир да съответствува на историческото Ксеркс.

Книгата Естир, винаги се е приемала за канонична и от юдеи, и от християни, въпреки че някои приложения на тази книга са апокрифни, не е известно обаче кой е нейния автор. Някои я приписват на Ездра, други на първосвещеника Йоаким, а трети на Мардохей. Това последно

мнение се потвърждава от самата книга. Всичко в нея показва, че тя е писана в Персия, от някой, който е очевидец на събитията, които са описани. Книгата представя една живописна картина на Персийския Двор и на неговите обичаи, но е еврейска по дух и съдържание. Тя спомага за разясняване на чудотворното провидение на Бога, на неговата власт над човешките страсти, на неговия праведен съд над грешниците и грижите, които полага за заветния си народ, когото в самото му робство, въздига над враговете му.

* * *

Есурун

Поетично име на Израил. То може би произхожда от корен, който значи праведен, и е дадено на Божиите люде, които се оправдават от Божията любов, която "не гледа беззаконие в Якова" - Вт. 32:15, 33:5,26; Ис. 44:2.

* * *

Есхол

I. АмореЙски княз в околността на Хеврон, с когото Аврам подгонил окупаторите на Содом и Гомор, защото те отвели в плен племеника му Лот, и ги поразил - Бит. 18:13-24.

II. Малка и плодородна долина, от която еврейските съгледвачи занесли на Мойсей грозд, провесен на огромен прът заедно с други плодове, за да ги опита - Чис. 13:22-27, 32:9; Вт. 1:24. Смята се, че Есхол граничи с Хеврон на север. Тя и сега ражда хубаво грозде, както и нарове, смокини, маслини и др.

* * *

Етам

Мястото, където израилтяните разположили стан, скоро след като излезли от Египет - Из. 13:20; Чис. 33:6. Това място се намирало в края на пустинята при западния залив на Червено море, а пустинята на изток от него често се е наричала със същото име.

* * *

Етан

I. Един от четиримата души прочути с мъдростта си, но не по-мъдри от Соломон - 3Цар. 4:31; 1Лет. 2:6. Етан е бил син на Зара и внук на патриарх Юда.

II. Синът на Кисия, левитин, един от тримата настоятели на музиката в храма - 1Лет. 6:44, 15:17-19. Той сигурно е човекът наречен Едутун - 1Лет. 25:1; 2Лет. 35:15.

II. Лицето, на което се приписва 89и Псалом.

* * *

Етаним (непрестанно течащ)

Седмият от дванадесетте месеци през годината, наречен така преди плена, защото есенните дъждове тогава започвали да пълнят пресъхналите речни корита. По-късно, този месец е преименуван на Тишри. Виж Месеци.

* * *

Етиопия

Едно от големите царства на Африка, за което често се споменава в Св. Писание. Етиопия, е лежала на юг от Египет, на реката Нил. Тя е имала за предели на север Египет, близо до водопадите при Сина; на изток - Червено море и може би част от Индийския океан; на юг - вътрешните страни на Африка; на запад - Либия и пустините. В нейните предели влизали сегашните Нубия или Сенаар, и Абисиния. Главният град на Етиопия е бил Мерое, разположен на съименния си остров, между Нил и Астабора, сегашната Таказе, близо до Шенд - Ис. 18гл.; Соф. 3:10. Северната част на Етиопия, или Мерое, се нарича Сева по името на най-стария от Хусовите синове - Бит. 10:7. Тази земя е била хълмиста на някои места, а на други песъчлива, но като цяло напоявана и плодородна. Етиопия е въртяла голяма търговия с ебен, слонова кост, аромати, злато, скъпоценни камъни и др. Историята на тази страна е

смесена с историята на Египет, и двете страни често се споменават заедно в Библията - Ис. 20:3-6, 43:3, 45:14; Ез. 30гл.; Дан. 11:43.

Някои са на мнение, че Зара "Етиопянинът", който нападнал Юда през царуването на Аса, (около 944г. преди Р.Х.) - 2Лет. 14:9-15, е Египетски цар от Етиопска династия. Други мислят, че той е бил Етиопски цар и владетел и на двете страни на Червено море. Последното мнение изглежда по-достоверно, и се подкрепя от това историческо събитие, при което Зара отишъл в Палестина, без да мине през Египет. Етиопската царица Кандакия, чийто съкровищник се споменава в Д.А. 8:27, може да е била царицата на Мерое, където царували няколко царици подред, и се именували с името Кандакия. Християнството намерило много последователи между етиопяните, и рано в четвърти век цялата Библия е преведена от гръцки на стария Етиопски език.

* * *

Ефа

Една еврейска мярка, която обема около 18 оки. Тя се употребявала за мерене на сухи неща като овес, ечемик, и др. - Рут 2:17; Чис. 5:15; Съд. 6:19. Тази мярка побира толкова, колкото вата за течностите.

* * *

Ефата (отвори се)

Сиро-халдейска дума, която Спасителя произнесъл, когато изцелявал един глухоням - Мк. 7:34.

* * *

Ефер

Един от Мадиямовите синове - Бит. 25:4. Той се заселил в една област отвъд Йордан - 3Цар. 4:10.

* * *

Ефес

Столицата на Йония, прочут град в Мала Азия, разположен на четиридесет мили (64,37км.) югоизточно от Смирна. Този град се слави най-вече с храма на Артемида или Дияна, който се счита за едно от седемте чудеса на света. Ап. Павел най-напред посетил Ефес, около 54г. след Р.Х. - Д.А. 18:19,21. Това първо и кратко посещение е последвано в края на годината от едно по-дълго, което продължило две години - Д.А. 19:10, 20:31. Ефеската църква се ползвала от служението на Акила и Прискила, на Тихик и Тимотей. Към Ефеската църква ап. Павел отправя едно от най-полезните си послания. Когато Павел пътувал към Ерусалим, Ефеските старейшини се събрали с него в Милит. Вярва се, че в Ефес ап. Йоан прекарал последните години от живота си, където написал своето евангелие и посланията си. Вярва се още, че след като написал Откровението на остров Патмос, той се завърнал в Ефес и там дочакал края на дните си. Исус Христос отдва високи похвали на Ефеската църква - Отк. 2:1-5, но той все пак я съветва да се покае на време, защото в противен случай ще вдигне светилника от нея. Сега е явно, че Спасителя е вдигнал вече светилника от онова място. Онзи велик и славен град вече пустее, пристанището му е обърнато на блато, земята му е суха, по хълмовете му се виждат само развалини. До пазара - Д.А. 19:29, водят само няколко следи останали до днес, а на храма на Артемида са разкопани в последно време основите.

* * *

Ефесяни (посланието към ефесяните)

Това послание е написано от ап. Павел в Рим, около 62г. сл. Р.Х. Критиците са на мнение, че то е отправено към Ефеската и Лаодикийската църкви, а също така и към други църкви, намиращи се между Ефес и Лаодикия. Първата част на това послание се занимава с всеобхватния план на Божествената благодат и с благостите, които произтичат от нея. Втората част има за цел да запечата в умовете на християните мисълта, че трябва да бъдат постоянни, последователни и съвестно да изпълняват длъжностите си като родители, деца, и др.

* * *

Ефод

Горна дреха без ръкави, която еврейските първосвещеници носели над хитона и мантията си, и която се закопчавала на рамената със златни копчета. Ефодът се препасвал с особен пояс - Из. 28:6-14. Има още и един прост вид ефод, който е бил от лен и е бил за свещениците - 1Цар. 22:18. Самуил в детските си години, въпреки че е бил левит и дете, е носел ефод - 1Цар. 2:18. Давид, когато пренасял Господния ковчег в Ерусалим, също "беше препасан с ленен ефод" - 2Цар. 6:14. Евреите имали суеверно почитание към ефода, затова го употребявали и в служението си на идолите: Гедеоновият ефод станал примка за Израил, Михей направил един ефод за своя идол - Съд. 8:27, 17:5, 18:17.

* * *

Ефраим

Градът, в който Спасителя се оттеглил поради неприятелите си - Йн. 11:54. Вероятно става въпрос за Ефрон, за който се пише в 2Лет. 13:19, или още наричан Офра в И.Н. 18:23; 1Цар 13:17. Виж и 2Цар. 13:23. Предполага се, че онзи град е бил сегашния Тайбе, основан на един хълм срещу Йорданската долина на пет мили (8км.) североизточно от Ветил.

* * *

Ефрат

Една прочута река в Азия, която извира от гористите планини на Армения, тече по пределите на Кападокия, Сирия, Пустинна Арабия, Халдея и Месопотамия, и се влива в Персийския залив. Според изследователите, Ефрат се съединява с Тигър на едно място, което се нарича Курна, и така образува реката Шат-ел-Араб. Пет мили по-надолу от съединяването на двете големи реки, в Шат-ел-Араб се влива откъм североизток Керха, на която коритото е дълго повече от петстотин мили. В Шат-ел-Араб сега се влива и друга голяма река, Куран, която едно време е текла през друго корито, и се е вливала в Персийския залив. Според мнението, което поставя Едемската градина при съединяването на Тигър и Ефрат, тези реки могат да се считат като четирите реки на Рая. Лесно е да предположим, че Куран някога както и сега се е вливал в Шат-ел-Араб. Св. Писание на много места назовава Ефрат просто

"реката" - Из. 23:31; Ис. 7:20, 8:7; Ер. 2:18, или "голямата река", и я определя за източна граница на земята, която Бог обещава на евреите - Вт. 1:7; И.Н. 1:4. Подобно на Нил, тя прелива бреговете си през лятото, когато снегът по планините на Армения започне да се топи.

Ефрат е една забележителна река в Библейската география, защото тя е служила по някога за най-далечен източен предел на Израилската земя. Египет, при царуването на Фараон Нехао, се простирал до западния бряг на Ефрат. Тази река е около хиляда и осемстотин мили на дължина, и в течението си следва към югоизток, както и Тигър. По равните и бреговете има много градове. Вижда се, че на ширина тя се простира от сто и двадесет до хиляда и двеста лакти. Ефрат не е особено подходяща за плуване на кораби, и сега по нея плуват само леки кораби.

* * *

Ефрата

Втората жена на Халев, която му родила Ора - 1Лет. 2:19. Някои предполагат, че тя е дала името си на Ефрата, т.е. Витлеем - 1Лет. 2:50,51, 4:4. Виж и Бит. 35:16,19.

* * *

Ефратец

С това име се назовавали Ефремските жители - 1Цар.1:1; 3Цар. 11:26.

* * *

Ефрем

Вторият син на Йосиф, роден в Египет - Бит. 41:52. Въпреки, че е бил по-млад, той приел по-голямо благословение от дядо си Яков, и неговото племе е винаги преди Манасиевото - Бит. 48:8-20; Чис. 2:18-21. Ефремовата област в Ханаанската земя е била голяма и плодородна. Тя се е простирала от Средиземно море до Йордан, на север от Дановата и Вениаминовата части, и обхващала градовете Сило, Сихем, и др. Едно планинско бърдо, което я пресича, се нарича "Ефремова

планина". Това бърдо се простира и на юг в Юдовата област, като там се нарича "Юдови планини". Самария, столицата на десетте Израилеви племена, е в Ефрем и затова името Ефрем много пъти се употребява в Библията за Израилевото царство - Ис. 11:13; Ер. 31:6, 50:19.

Дъбравата Ефрем, където Авесалом умрял, е на източната страна на Йордан, близо до Маханаим - 2Цар. 18:6-8.

* * *

Ефрон

Човек от рода на Хетейците, които обитавали Хеврон по времето на Авраам - Бит. 23гл. От взаимоотношенията му с Авраам и от другите места, където се споменава името му, става ясно, че той е бил като княз в онази земя.

* * *

Ефсива (благоволение мое)

Майката на Манасия - 4Цар. 21:1. Това име Исая дал и на църквата - Ис. 62:4.

* * *

Ефтай

Син на Галаад и съдия на Израил, заемал съдийската служба след смъртта на Яир. За него се разказва в Съд. 11 и 12гл. Най-тъжното събитие в тази повест, е когато той посвещава дъщеря си в жертва на Господа, като следствие на едно безсмислено обричане. През вековете се е разисквал въпроса: принесъл ли е Ефтай дъщеря си в жертва наистина, или не е? На първото мнение са халдейския преводач Йонатан, историкът Йосиф, и църковните отци Ориген, Йоан Златоуст, Теодорит, Иероним, Августин и др., но отвращението, което естествено изпитваме против едно такова зверско дело, е накарало мнозина тълкуватели да приемат другото, по-съмнително мнение, че бащата само осъдил дъщеря си, да не се жени през живота си. Св. Писание не потвърждава, че Бог е одобрил обричането му, каквото и да е било.

Апостол Павел причислява Ефтай между светците на Стария Завет, които се отличили с вярата си - Евр. 11:32.

* * *

Ехела (тъмният хълм)

Място в Юда при Зиф, където Давид се скрил с 600те си последователи - 1Цар. 23:19. Сравни 14,15,18гл., 26:3. Някои са склонни да вярват, че това място е при днешните развалини наречени Иекин.

* * *

Ехидна

Ехидната принадлежи на един род змии, отличаващи се със силната си отрова, и е едно от най-опасните животни в животинското царство. Виж Василиск. Ето защо ехидната е символ на всяко зло и разрушение - Йов 20:16; Ис. 30:6. Христос и Йоан прилагат тази дума към някои съсловия от евреите - Мт. 3:7, 12:34, 23:33; Лк. 3:7. Фактът, че не се е случило нищо лошо на ап. Павел след ухапването на една ехидна в Малта, накарало хората да мислят, че той е бог в човешки образ - Д.А. 28:3. В Северна Африка се среща един вид ехидна дълга около един метър, за която казват, че е най-опасната змия в онази страна. Хаселкист разказва за една змия на остров Кипър, която с ухапването си предизвиква смърт за няколко часа. Виж Змии.

* * *

Ехония. Виж Йоахин.

* * *

Ечемик

Ечемикът се сее в Палестина през есента, и се жъне през пролетта, т.е. по времето на Пасхата. Евреите често употребявали ечемичен хляб - 2Цар. 17:28; 4Цар. 4:42; Ин. 6:9. Ечемикът се употребявал много и като храна за добитъка - 3Цар. 4:28.

* * *

Жаба

Едно добре познато земноводно животно, прочуто като една от десетте Египетски язви - Из. 8:1-14. Според Св. Писания магьосниците, с баенията си извели и те жаби по Египетската земя, но понеже те не могат да изпъдят жабите, то явно е, че и появяването на жаби чрез тях е само привидно. Жабите изведени от Мойсей навлизат навсякъде: в леглата на египтяните, в пещите им, и навред по къщите им.

* * *

Жезъл. Виж Пръчка.

* * *

Желязо

Желязото е известно на първите хора - Бит. 4:22. Мойсей също споменава за него. Той прави сравнение между робството на израилтяните в Египет и желязна пещ, или пещ за топене на желязо, и споменава за железни руди в Ханаан - Вт. 3:11, 4:20, 8:9. Много различни сечива и инструменти са правени в древни дни от желязо. Големи количества желязо са приготвени за направата на храма - 1Лет. 29:2,7. "Желязо" се употребява преносно за да означи и поясни робството, силата, упорството, великодушието и страданията - Вт. 28:48; Йов 40:18; Ис. 48:4; Ер. 1:18; Ез. 22:18, 20гл.; Дан. 2:33. "Желязо остри желязо, и човек остри лицето на приятеля си" - Пр. 27:17, говори премъдрия Соломон; а това ще рече, че когато сме пред лицето на приятел ние имаме повече увереност и упование. Господ плаши непризнателните и вероломните, че ще направи небето от мед и земята от желязо, т. е. че ще направи земята пуста и ще пресуши дъждовете. Железните колесници са колесници въоръжени с железни копия и коси. Виж. Колесници.

* * *

Жена

Св. Писание говори за нея като за драга и почетна другарка и помощница, а не слугиня на мъжа - Бит. 2:23,24; създадена за пълнотата на човека - Бит. 2:18, въпреки че е подчинена на мъжа - Бит. 3:16; 1Кор. 11:3,8,9, 14:34,35; 1Тим. 2:11-14. Действително, мъжът и жената са едно тяло; неговите природни качества по такъв начин съответствуват на нейните, така че да полагат основата на най-нежно и постоянно единство. Така Библията поставя еврейката много по-високо от езицицата, а Старият Завет ни дава едно много хубаво описание на женския характер. Още по-голяма противоположност съществува между една езицица и една християнка: първата е с неразвит ум и душа, уединена, унижена, проста играчка и робиня на мъжа си; втората е възпитана, изтънчена, веселие и щастие на света. Християнството не допуска мъжа да има две жени, нито да напуска жена си, освен в един единствен случай - Мт. 5:32, 19:3-9. То още провъзгласява, че поробен и свободен, мъж и жена, всички са едно в Христа - Гал. 3:28, и че на небето те не се женят, но са като Божии ангели - Мт. 22:30. Вярно е, че жената първо съгреши, но именно тя прие честта да стане майка на Спасителя на човечеството; и жените са най-верните Христови приятелки на земята. Първото проклятие с най-голяма сила се стоварва върху жената, но повечето жени в нашите църкви показват, че Божието намерение е да преумножи Бог благодтта си към жената, въпреки че тя първа съгреши и пострада.

На Изток жените най-често живеят уединено, не се появяват в обществото разбулени, не виждат кой посещава мъжете и братята им, дори не седят на една трапеза със семейството си. Те са по-малко уединени в селата, отколкото в градовете и между евреите, отколкото между другите народности. Главното им занимание са домашните задължения - Пр. 31 гл., като да мелят брашно, да пекат хляб, да тъкат платно, да шият и др. По-бедните събират останалото след жътва; дъщерите на патриарсите пасат бащините си стада - Бит. 29:9; Из. 2:16, а жени от всяко съсловие вадят вода за домашна употреба и я носят в стомни на рамената си.

* * *

Жерав

В Ис. 38:14 и Ер. 8:7, се говори за една птица, която може да е Нумидийския жерав. Той е около три крака дълъг, перушината му е

сиво-синя и зад очите му има по една китка от бели пера. "Както жерав, както ластовица, така крещях" - Ис. 38:14. Колко хубаво е сравнението в Еремия между умиращия верник и птиците, които отлитат, за да се преселят далеч в някой по-подходящ климат! Те се бавят в добре познатите им места, но едно природно чувство ги подтиква да летят. |

* * *

Жертвоприношение

Приношение, принесено на Бога върху олтара чрез ръката на законен служител. Виж Приношение. Има разлика между жертвоприношение и принос. Първото се прави за живот, а второто е просто дар. Вярва се, че жертвоприношенията са установени от Бога, иначе те биха били суеверно и произволно поклонение, което Бог не би приел. Виж Авел. Адам и синовете му, Ной и потомците му, Авраам и потомството му, Йов и Мелхиседек - всичките живели преди Мойсеевия закон, принасят на Бога истински жертвоприношения. Този закон определя кога, колко и какви жертви трябва да се принасят. Всеки сам е свещеник и служител на жертвата си или поне е свободен да си избере кой свещеник да внесе жертвата му. Въобще, тази чест принадлежи на главата на семейството, затова тя е изключително право на първородния. Но след Мойсей това право се дава само на Аароновото семейство.

Законът определя само едно място, където евреите трябва да принасят жертвите си. Людете трябваше да се събират на богослужение около олтаря на единствения истинен Бог в скинията, а по-късно в храма - Лев. 17:4,9; Вт. 12:5-18. Обаче в някои случаи царе, пророци и съдии жертвопринасят другаде - Съд. 2:5, 6:26, 13:19; 1Цар. 7:17; 3Цар. 3:2,3, 18:33. Евреите са наставлявани да изпитват най-голямо отвращение от принасяне на хора в жертва - Лев. 20:2; Вт. 12:31; Пс. 106:37; Ис. 66:3; Ез. 20:31.

Евреите имаха три вида жертвоприношения:

1. Всеизгаряне, при което цялата жертва се изгаря, без да се остави нещо за онзи, който я дава или за свещеника който я коли и принася. Служителят взема единствено кожата, понеже преди да се принесат жертвите на Господа, кожата им се одира, а нозете и вътрешностите им се измиват - Лев. 1:1-17, 7:8. Всяко всеизгаряне е за припознаване

във виновност и опрощаване. Изгарянето на цялата жертва върху олтаря означава, че жертвоприносителят посвещава на Бога себе си и всичко което има и че умилоствението е свършено.

2. Принос за грях, който заедно с приноса за престъпление може да се смята като един вид. За разлика от всеизгарянето, то се принася винаги за някои престъпления срещу нравствения или обрядния закон, извършени поради незнание. Нищо не се връща от жертвата на този, който я дава, но принасящия свещеник взима дял от нея - Лев. 4-6гл., 7:1-10.

3. Примирителни жертви, се принасят по обричане, за да се благодари на Бога за благостите му, или за да удовлетвори някой набожността си. Поради това израилтяните принасят примирителни жертви когато си искат, без да ги задължава никакъв закон и свободно си избират какви да бъдат животните за жертвата - Лев. 3 гл., 7:11-34. Законът само изисква тя да бъде без недостатък. Който я представя, застава при вратата на скинията, слага ръката си на главата ѝ, и я заколва. Свещеникът поръсва с кръвта ѝ олтаря за всеизгаряне и около олтаря, и изгаря върху него тлъстината, която покрива бъбреците, черния дроб и червата. Ако жертвата е агне или овен, се изгаря и опашката. Преди всичките части да се хвърлят в огъня на олтаря, свещеникът ги предава в ръката на приносителя, който ги вдига високо и движи в четирите посоки (изток, запад, север, юг), а свещеникът подпира и направлява ръцете му. Гърдите и дясното бедро на жертвата са за свещеника, който свещенодействува, въпреки че Мойсей споменава само за гърдите на животното. След това, остатъка от жертвата остава за онзи, който я представя. Той я изяжда със семейството и приятелите си както му е угодно. Примирителната жертва символизира умилоствение за грях и така примирение с Бога, и свято общение с Него и хората му.

Брашно принася за грях по-бедния, който няма възможност да принесе коза, овца, гургулици или гълъбчета - Лев. 5:10-13.

Хлебното приношение се състои от чисто брашно, поляно с елей и ливан. Свещеникът взема шепа от това брашно заедно с ливана, и го изгаря на олтаря. Останалото брашно е негово, за да го яде безквасно в скинията. Колкото за други приноси - плодове, вино, брашно, кори, и др., свещеникът хвърля част от тях в огъня, а остатъка задържа за себе си.

Тези приноси винаги се придружават със сол и вино. Хлябът трябва да бъде безквасен - Лев. 2 гл.

Приношения, в които се освобождава птица или коза, не са жертвоприношения, защото няма проливане на кръв, а жертвата остава жива.

Птици се принасят само в три случая:

1. За грях, когато приносителят не е достатъчно богат, за да принесе в жертва животно - Лев. 5:7,8.

2. За очистване на жена, след като е родила дете - Лев. 12:6,7. Когато може да принесе и агне, и гълъб, тя принася и двете - агнето за всеизгаряне, а гълъбът за приношение за грях. Но ако няма възможност да принесе агне, тя дава две гургулици или две гълъбчета: едното за всеизгаряне, другото за приношение за грях.

3. Две птичета се принасят за очистените от проказа: едното за всеизгаряне, другото за да се пусне след ритуала на свобода - Лев. 14:4, и пр., 49-51.

За жертвоприношението на пасхалното агне, виж Пасха.

Всекидневното жертвоприношение в скинията и в храма - Из. 29:38-40; Чис. 28:3, се състои от две агнета - едното принесено сутринта, другото вечерта. Те се изгарят на слаб огън, за да горят по-дълго време. Сутрешното агне се принася около изгряването на слънцето след изгарянето на тамяна върху златния олтар и преди каквото и да е друго жертвоприношение. Вечерното агне се принася привечер, преди да се смрачи. Всяко от горните агнета се принася с по четвъртина ин (триста драма) вино и първото масло и с по 1/10 ефа (около 1 3/4 оки) чисто брашно.

Такива са еврейските жертвоприношения - богоопределени, но сами по себе си безсилни да очистят душата и да премахнат греховете. Павел описва тези и други обреди на закона като "слаби и сиромашки учения" - Гал. 4:9. Те представляват милост и чистота, но не ги съобщаваха. Те убеждават грешника, че има нужда от очистване и освещение, но не му дават святост и оправдание. Жертвите у евреите са просто пророчества

и образи на истинната жертва - Агнето Божие, което изцяло обхваща всичките им качества и свойства и е същевременно всеизгаряне, приношение за грях и благодарствено приношение. То съдържа същественото, действителното, на което старозаветните жертви са само сенки, първообрази. Пасхалното агне, всекидневните всеизгаряния, приношенията на брашно и вино, както и всички други приноси, обещават и представят смъртта на Исус Христос - Евр. 9:9-15; 10:1. Затова, с тази смърт всички те се унищожават - 1Кор. 5:7; Евр. 10:8-10. С принасяне себе си жертва веднъж - Евр. 10:3, Христос замени завинаги някогашните жертвоприношения и спасява всички вярващи в Него - Еф. 5:2; Евр. 9:11-26. Без умиловителната му жертва нито една човешка душа не може да избегне Божието правосъдие.

Заместване на грешник с жертва, не е нещо ново. То е известно още от старозаветно време - Лев. 16:21; Вт. 21:1-8; Ис. 53:4; Дан. 9:26, и се среща при всяко жертвоприношение - Лев. 4:20,26, 5:10, 14:18, 16:21. Кръвта, като жилище на живота и душата на жертвата, се ръси по олтара и се излива пред Господа, за да покаже, че грешника се погубва - Лев. 17:11. Но евреите са наставлявани да не разчитат само на жертвите си и поучавани, че без покаяние, вяра и поправление, всяка жертва е мерзост пред Господа - Пр. 21:27; Ер. 6:20; Ам. 5:22; Мих. 6:6-8, и че Той иска милост, а не жертва - Ос. 6:6; Мт. 9:13, и дълбока любов - Мк. 12:33. "Послушанието е по-добро от жертвата, и покорството от тлъстината на овни" - 1Цар. 15:22; Пр. 21:3; Мт. 5:23. Виж и Пс. 50. И тогава, както сега, може да се каже: "Жертви на Бога са дух съкрушен; сърце съкрушено и разкаяно, Боже, Ти няма да презреш" - Пс. 51:17. Ако не са в такова състояние, евреите не могат да принесат никакъв дар, угоден на Бога. Бог често обяснява затова в пророците - Пс. 40:6; Ис. 1:11-14; Ос. 6:6; Й-л 2:12-18; Ам. 5:21,22.

Думата жертви понякога се взема преносно, за да означае заслуги на християни; даване на нещо тяхно за посвещение на Господа - 1Пет. 2:5; Рим. 12:1; Фил. 4:18; Евр. 13:15,16.

* * *

Живот

Животът в Св. Писание е представен или като естествен - Бит. 3:17, или като духовен - Рим. 8:6, или вечен - свято и блажено безсмъртие - Ин.

3:36; Рим. 6:23. Христос е Създателят на естествения живот - Кол. 1:16, както и на духовния и вечния живот - Йн. 14:6, 6:47. Той душата си полага, за да купи живота, и даром го дава на хората си - Йн. 10:11,28. Той е източникът на духовния им живот на земята - Гал. 2:20; ще ги възкреси в последния ден, и ще ги направи вечни участници на своя си живот - Йн. 11:25, 14:19.

* * *

Животни. Виж Скотове.

* * *

Жирав. Виж Камилопард.

* * *

Жито. Виж Пшеница.

* * *

Жлеб

Линът, в който се тъпче гроздето, и от който се истака виното. Често жлебът е изкопан трап в земята. Една от притчите започва така: стопанинът изкопа в лозето жлеб - Мт. 21:33. Виж и Пр. 3:10; Й-л 3:13; Аг. 2:16. Виж Вино. |

* * *

Жлъчка (жлъч)

Горчива течност, която се образува в телата на животните - Йов 16:13, 20:14,25. Жлъч значи и всяка друга горчилка. На места, където в оригинала е употребена друга дума, а в слав. превод жлъч - тя значи според едни пелин, а според други маково масло. Виж Вт. 29:18; Ер. 9:15, 23:15. Матей (27:34), казва, че дават на Исус да пие оцет, размесен с жлъчка, а според Марко в 15:23 Исус пие оцет размесен със смирна. Това питие може да е вкиснато вино (каквото употребяват по това време римските войници), размесено със смирна и с някои други горчилки - Пс.

69:21. Жлъч или жлъчка понякога се употребяват в преносно значение и значат окаяност, горест и плачевно състояние - Ам. 6:12; Д.А. 8:23.

* * *

Жребий

Евреите, както и други древни народи често хвърлят жребий, като се надяват, когато правят позив към Бога, че чрез тях той праведно ще реши съмнителните случаи - Пс. 22:18; Пр. 16:33, 18:18. С жребий често си служат и по Божие повеление. Чрез жребий разделят обещаната земя между дванадесетте племена и тези части се наричат "дялове на наследството" - Чис. 26:55,56; Пс. 125:3; Д.А. 13:19. Отпускаемият козел се избира с жребие и по същия начин се определя и реда на службата на свещениците - Лев. 16:8; 1Лет. 24:5, 25:8. Така откриват Ахан, Ионатан и Йона - И.Н. 7:14; 1Цар. 14:41,42; Й-а 1:7, а Матей е определен за апостол вместо Юда - Д.А. 1:26. Обикновеният начин за хвърляне на жребий е чрез камъни, един или повече от които набелязани. След това всичките заедно разбъркват в урна, в пазухата или в полата преди да хвърлят жребие - Пр. 16:33; Ин. 19:24. Виж Пурим.

* * *

Жупел

Бързо запалимо минерално вещество, което гори със силна задушителна миризма. Содом и съседните градове в полето са погубени "с огън и жупел" - Бит. 19:24. Това ужасно събитие се употребява често в Писанието, като знак на Божието наказание върху нечестивите в този или бъдещия свят - Йов 18:15; Пс. 11:6; Ис. 30:33, 34:9; Отк. 21:8.

* * *

Завад

Името на четири души - 1Лет. 2:36, 7:21; 2Лет. 24:26; Езд. 10:27.

* * *

Заведей

Съпругът на Саломия, и баща на апостолите Яков и Йоан. Той беше риболовец по Западното крайморие на Галилейското езеро, и драговолно остави синовете си да отидат след Исус - Мк. 1:19,20. И жена му, е придружавала Христа, и му е служила. Виж Саломия.

* * *

Завей и Салман

Двама Мадиямски царе, които бяха разбити и убити от Гедеон - Съд. 8:5.

* * *

Завет (договор)

Когато се сключва Завет между Бога и човека, явно е че договорът не се основава върху взаимни права, както между хората, но че Бог се обещава само от благата си воля - Ис. 59:21; Ер. 31:33,34; Гал. 3:15-18. Първият си завет с евреите, Господ направил, когато избрал Авраам, заедно с потомството му за свой народ. Едно тържествено повторение на този завет, се е извършило на Синай, когато израилтяните приеха от Бога закона. "Новият Завет", който се потвърди с кръвта на Христос, включва всичките онези, които вярват в Христа, и които са се възродили - Гал. 4:24; Евр. 7:22, 8:6-13, 9:15-23, 12:24. Божиите завети, са се потвърждавали с приношението на жертва, за да се покаже, че без жертвоприношение, човекът не може да приеме спасението си от Бога - Бит. 15:1-18; Из. 24:6-8; Евр. 9:6. От време на време, Господ е установявал особени завети и с някои благочестиви лица, но всеки такъв завет е бил частен. Такъв Завет, Бог сключи с Ной, с Авраам, с Давид - Бит. 9:8,9, 17:4,5; Пс. 89:3,4, и др., когато им дал вяра в бъдещия Месия - Рим. 3:25; Евр. 9:15.

Когато си говорим, ние въобще казваме Стар и Нов Завет, т.е. заветът на Бога с Авраам и с потомците му, и заветът му с вярващите чрез Исус Христос, защото тези общи завети включват всички други. Най-тържествен и най-съвършен, е завета на Бога с хората, сключен чрез

Исус Христос, който ще пребъде во веки веков. Божият Син е поръчител на този завет; той е потвърден с неговата кръв; целта и предопределението му, е да се придобие вечен живот за вярващите.

Богословите употребяват фразата: "Завет на дела", за да означат договора преди грехопадението, чрез който Бог обеща на хората вечен живот, с условието на покорност - Ос. 6:7; Рим 3:27; Гал. 2:19. Те употребяват също израза "завет на благодатта или на спасението", за да означат Божието определение, чрез което Бог прощава на грешниците, и ги спасява чрез смъртта на Сина.

Завет, в Св. Писание, обикновено означава договор, а не завещание - Мт. 26:28. Обаче двете значения се препокриват в Евр. 9:16,17. Павел говори за Новия Завет, в кръвта на Изкупителя; и нарича закона Стар Завет, а евангелието Нов Завет - 1Кор. 11:25; 2Кор. 3:6,14; Евр. 7:22, 12:24. Виж Библия.

* * *

Завуд

Син на пророк Натан, верен приятел и съветник на цар Соломон, вероятно е получил с него, част от поученията на почетния пророк - 3Цар. 4:5.

* * *

Завулон

I. Шестият син на Яков и Лия, роден в Месопотамия - Бит. 30:20. Мойсей малко ни разказва за него. Завулоновото племе, е било доста голямо - Чис. 1:30, 26:26. Както Яков предрече - Бит. 49:13, делът му от Святата Земя, се е простирал от Средиземно море при Кармил до Генисаретското море, между Исахар на юг, и Нефталим и Асир на север и северо-запад - И.Н. 19:10. Често потомството му, се споменава заедно с това на брат му Исахар - Вт. 33:18, то е било заплетено в борба с финикийците на запад - Съд. 1:30; Ис. 9:1, и взе участие с Варак и Гедеон, в защитата на страната от притеснителите ѝ - Съд. 4:10, 5:18, 6:35. Елон, един Израилски съдя, беше завулонец - Съд. 12:11,12. Жителите в Завулоновото наследство, през времето на Христос, бяха

честити да чуят поученията му. Назарет, Кана, Капернаум, Магдала, и Тивериада, бяха градове в това наследство.

II. Град на Асировата границата, но вероятно принадлежеше на Завулон - И.Н. 19:27.

* * *

Задна стража

Едно силно отделение войска, което закриляло и пазило задната част от войската - И.Н. 6:13. Тези две думи употребени в преносен смисъл, посочват Бога като всемогъщ покровител на народа си - Ис. 52:12, 58:8.

* * *

Заек

Палестинският заек, е от рода на белите зайци по нашите земи, но на юдеите е било забранено да ядат заешко месо - Лев. 11:6, защото зайците, въпреки че преживят, нямат раздвоени копита. Не знаем за някой вид зайци, които да преживят. Обаче в Сирия е имало няколко вида зайци.

* * *

Заем

Господ, като притежател на земята дадена на евреите, изискваше от тях, като едно условие за употребяването ѝ, да дават на заем щедро на бедните си братя. Ако се вземеше залог за един заем, то трябваше да стане съобразно с милостни узаконения - Из. 22:25,27; Вт. 15:1-11, 23:19,20, 24:6,10-13,17. Тази Моисеева наредба, трябва и днес да се приеме, като основен камък в нашите закони за имот; и никой, който вярва в Бога, не бива да се отнася със сиромашът като господар, но само като настойник на Господаря, и да употребява имота му както се изисква от него. В този дух, нашия Спасител заповяда да даваме на заем, даже на враговете си, и без да се надяваме да ни се върне назад - Лк. 6:34,35.

* * *

Заклинатели

Такива са били онези, които имали власт, да изпъждат злите духове в името на Бога. Апостолите са имали власт, да изпъждат нечистите духове в името на Исус Христос - Мт. 10:1; Мк. 16:17; Лк. 10:17; и преди смъртта на Спасителя и след неговата смърт, е имало хора, които са претендирали, че упражняват същата власт - Мт. 12:27; Мк. 9:38; Лк. 9:49,50; Д.А. 19:13-17. Хората са вярвали, че заклинателите добивали уж чудотворна сила от това, че те тайно изучавали естеството на бесовския род, и различните действия на някои билки и камъни, но всичко това, е било измама и заблуждение, и Мойсеевия закон строго е забранявал, употребата на магьосническото изкуство.

* * *

Закон

В Св. Писание, означава понякога цялото слово Божие - Пс. 19:7-11, 119; Ис. 8:20; понякога Стария Завет - Йн. 10:34, 15:24, и понякога петте Мойсееви книги, които съставяха първия от трите части на Еврейското Писание - Лк. 24:44; Д.А. 13:15. Петте Мойсееви книги, вероятно бяха "законът", препис на който всеки цар, беше задължен да има за себе си, и да го изучава, и още да се прочита на млади и стари, общонародно и частно - Вт. 6:7, 17:18,19, 31:9-19,26. На други места под "законът", се подразбира Мойсеевите или Старозаветните постановления, за отличие от евангелските - Йн. 1:17; Д.А. 25:8.

Когато става въпрос за Мойсеевия закон, трябва внимателно да различаваме, за кой закон се говори, за гражданския ли, за обредния ли, или пак за нравствения. Обредните закони, онези които се отнасят на молебните обичаи, жертвите, свещениците, очищенията, и др., имаха за цел да отличават Еврейския народ от езичниците, и да предизобразяват евангелските времена. Те бяха унищожени след Христовото възнесение - Гал. 3:24; Еф. 2:15; Евр. 9гл., 10:1-22. Гражданските закони - Д.А. 23:3, 24:6, бяха за управлението на евреите, като народ, и включваха десетте заповеди. Целият законник, беше приспособен най-мъдро за състоянието на евреите, и благочестивия и човеколюбивия му дух, трябва да владее във всичките човешки закони. Нравствените закони -

Вт. 5:22; Мт. 5:17,18; Лк. 10:26,27, са по-важни от другите, защото те са по-тясно свързани с човешкото спасение. Тези закони, Създателят е написал в съвестта на всеки човек, и грехът никога не може съвсем да ги затрие - Рим. 1:19, 2:12-15. На тях евреите бяха особено научени на Синайската планина, чрез десетте заповеди, съдържанието, на които Христос накратко обобщи, като любов към Бога и любов към ближния - Мт. 22:37-40. Нравствените закони, са за пораждаване на любовта към хората - Рим. 7:10,12, изискват от нас безусловна покорност - Гал. 3:10, Як. 2:10, и са всеобщи и задължителни за всяко време. Христос ги потвърди, и наложи - Мт. 5:17-20, като показва, че те изискват святост на сърцето, като ги приспособи към много и различни случаи, и като ни даде нов повод, да им се покоряваме, сир. като ни откри по-ясно рая и пъкъла, и благодатното ръководство на Св. Дух. Някои са се опитвали да докажат, от различни места в Св. Писание, че тези закони, не са вече задължителни за християните, че християните на са "под закон, но под благодат" - Рим. 6:14,15, 7:4,6; Гал. 3:13,25, 5:18, и неправилното тълкуване на тези места, дава повод на хората да грешат, и да тънат в беззакония, защото благодатта преизобилва. Правилно разбирани, те се съгласяват с изявленията на Спасителя - Мт. 5:17. За душата, която е в Христа, законът вече не е неумолим съдник, но учител и божествен наставник - Пс. 119:97; Мт. 5:48, 11:30.

Думата "закон" понякога значи вътрешно-движеща и управляваща сила. "Законът в ума" и "законът в частите", значат светите подбуждения на една възродена душа, и лошите наклонности на естественото сърце - Рим. 7:21-23. Виж Рим. 8:2, 9:31; Як. 1:25, 2:12.

* * *

Законници

Мъже, които посвещаваха живота си на изучаването, и тълкуването на Еврейските закони, най-вече на устните закони или преданията. Те принадлежеха най-много на Фарисейската секта, и паднаха под изобличението на нашия Спасител, за това, че вземаха от народа ключът на знанието. Те бяха като слепци, които водят слепци - Мт. 22:35; Лк. 10:25, 11:52. Виж Книжник.

* * *

Законоучители

Учителите на закона, се различали от книжниците в това, че те са поучавали народа повечето устно, отколкото писмено - Лк. 2:46. Законоучителите, са били вещи в Божия закон. Те са принадлежали повечето на Фарисейската секта, но е явно, че е имало някаква малка разлика между тях - Лк. 5:17.

* * *

Закхей (чист)

Ерихонски митар (бирник), който се качи на една черница, за да види Христос. Спасителят се приближи при него, и като знаеше сърцето му, каза му да слезе, и му предложи да остане в къщата. Понеже заемаше служба под римляните, евреите го наричаха "грешник" - Лк. 19:1-10. Той показа искрено покаяние и вяра към Спасителя, който от своя страна му обеща спасение като Авраамов син, не само по рождение, но и по вяра - Гал. 3:7. "Закхеевата къща", която днес стои в Ерихонската поляна, е вероятно останка от някоя твърдиня, издигната в десетото столетие, или по-късно.

* * *

Залог

I. Еврейският закон е покровителствувал бедните, които са били задължени да дадат залог, за заеми или за изпълнение на сговори. Ако някой е залагал дрехата си, обикновената си нощна завивка, тя трябвало да му се върне в същия ден - Из. 22:26,27. Заемодавец, не е могъл да влезе в къщата на длъжника си, и вземе което иска, нито пак воденичен камък, като жизнена потреба, не е могъл да се залага - Вт. 24:6,10,11. Сравни Йов 22:6, 24:3,7. Понякога идолопоклонниците са пренебрегвали тези забрани - Ам. 2:6-8. Виж Заем. Залог трябва да се взима от лоши хора, на които човек няма доверие - Пр. 20:16.

II. Виж Обручение.

* * *

Замзумими. Виж. Зумими.

* * *

Заноа

Името на два Юдови града - И.Н. 15:34,56. Жителите на единия от тези градове, помогнаха във възстановяването на Ерусалим - Неем. 3:13, 11:30.

* * *

Запитвач на зли духове. Виж Бесозапитвачка.

* * *

Запитвач на мъртвите. Виж Мъртвовъпрошател.

* * *

Заплата

Законът и Евангелието, изискват точно да се плаща за всички услуги, извършени според уговорката - Лев. 19:13; Ер. 22:13; Як. 5:4. Заплатата, или справедливото възнаграждение на греха, е вечна смърт, а вечен живот не е заплата за послушание, но дар Божи - Рим. 6:22,23.

* * *

Зара

I. Син на Рагуил, и внук на Исав - Бит. 36:13,17.

II. Син на Юда и Тамар - Бит. 38:30.

III. Симеонов син, праотецът на Заровците - Чис. 26:13, наречен Сохар в Бит. 46:10.

IV. Етиопски цар, който през царуването на Аса, нападна Юда с една огромна войска - 2Лет. 14:9-13. Поражението му от израилтяните под

Аса, е едно от големите доказателства, че Бог помага на народа си, когато този народ го потърси с вяра.

* * *

Заред

Един поток, или долината, през която той тече, в южната част на Мъртво море, вероятно покрай Кир Моав, (сега Керак) - Чис. 21:12; Вт. 2:13,14.

* * *

Зареса

Жена на Аман, горделива и отмъстителна като мъжът си. Тя бе осъдена да види и десетте си синове, окачени на бесилките, които тя беше приготвила за Божия слуга Мардохей - Ест. 5:10-14, 6:13, 7:10, 9:13.

* * *

Захария

I. Израилев цар, приемник на Еровоам Втори, (771г. преди Р.Х.). Царуването му продължи шест месеца. Той върши зло пред Господа, и против него направи съзаклатие Салум, Явисовия снн, уби го пред людете, и се възцари вместо него. Така се изпълни словото, което Господ говори на Ииуи, че сннове му ще стоят на Израилевият престол до четвъртия род - 4Цар. 14:29; 15:8-11.

II. Човек, който се споменава в Мт. 23:35; Лк. 11:51, и най-вероятно обозначава снът на свещеника Йодай, или на Варахия. Той бе убит с камъни по заповед на цар Йоас, защото укори публично нарастващото растление на царя, двора му, и народа - 2Лет. 24:20-22. Едни предполагат, че тук става въпрос за пророк Захария, обаче, историята нищо не казва за смъртта му. Други мислят, че той е Захария, Варуховия снн, който бе умъртвен преди разрушението на Ерусалим, но не е толкова естествено и потребно да предположим, че тук Христос е говорил пророчески.

III. Един мъдър и верен пророчески съветник на цар Озия, чиято смърт бе началото на злощастията на Юда - 2Лет. 26:5,16, той може би е тъста на Ахаз - 2Лет. 28:27, 29:1.

IV. Син на Варахия, и внук на свещеника Идо; наречен Идовия снн в Езд. 5:1, 6:14, и негов наследник в свещенството - Неем. 12:4,16, изглежда, че тогава Варахия е бил умрял. Захария е единадесетия от малките пророци. Той се завърна от Вавилон със Зоровавел, и още от малък започна да пророкува - Зах. 2:4, във втората година на Дарий, сннът Естаспов (520г. преди Р.Х.), през осмият месец на Святата година, и два месеца след завръщането на Агей. Тези двама пророка, със голяма ревност, насърчаваха народа, да започне построяването на храма, което бе спряно за няколко години - Езд. 5:1.

Захариевите пророчества за Месия, са по-подробни и по-явни от повечето пророчества на другите пророци; много от тях са изложени в символи. Книгата на пророк Захария, започва с едно кратко въведение; след него следват шест глави с няколко видения, които изявяват времето за обещаното завръщане на Израил; за погублението на неприятелите на Божия народ; за обръщението на езичниците; за пришествието на Месия Отрасъла; за изливането на блажените влияния на Светия Дух; и за важността и безопасността, когато служим верно на Бога. Глава седма разказва за някои възпоминателни обряди. Деветата до единадесетата глави, предсказва процъфтяването на Юда, през времето на Макавеите; съдбата на Персия и на други съседни царства. Останалите три глави, описват бъдещата съдба на евреите; обсадата на Ерусалим; въстържествуването на Месия; и славата на последния ден, когато "Посветен на Господа" ще се напише на всяко нещо.

V. Един свещеник от осмия отред, наречен Авиев - 1Лет. 24гл.; съпруг на Елисавета, и баща на Йоан Кръстител. Когато не беше под длъжност, живееше в хълмистата местност на юг от Ерусалим. Той ни е познат с благочестивия си и напорочен живот; с видението си на ангел Гавриил, който му обеща син в старостта; по колебанието си да повярва това, и привременото си онемяване за това колебание; с чудесното си оздравяване, когато обрязваха сина му; с благородната си пророческа и хвалебна песен - Лк. 1:5-25, 57-79.

Тридесет други хора, със същото име се споменават в Св. Писание.

* * *

Звезда

Под името звезди, евреите са разбирали всички съзвездия, подвижни звезди (планети), и небесни светила, без слънцето и луната. За да възвеличи Божията сила и всезнание, Псалмопевецът казва: "Изброява числото на звездите. Нарича ги всички по име" - Пс 147:4. Бог е описан като цар, който прави преглед над войската си, и знае името на всеки войник. Христос се нарича "Утринна звезда", която е най-светлата звезда и начало на деня - Отк. 22:16. Сравни Чис. 24:17. Извънмерно увеличение или умножение, Св. Писание сравнява с небесните звезди, или с морския пясък - Бит. 15:5, 22:17, 26:4, Из. 32:13. Приказва се, че през време на всеобщо нещастие и бедствие, звездите не давали светлина; че били покрити с тъмнина; че падат от небето и изчезват. Тези преносни и силни образи, се отнасят към народните управители.

Под ясното небе на Юдея и Изток, звездите светят с особен блясък, и изглежда, като че са увиснали wśród небесният свод, когато окото прониква на далеч зад тях на хоризонта. Красотата и блясъкът, които човек съглежда в звездите; значителните преимущества, които извлича от тях; странният ред, който владее в техните движения; влиянието им, което се отдава на възвръщането им, върху произхода и съхранението на животни, плодове, растения и минерали, са накарали почти всички езически народи, да им приписват живот, знание и сила, да ги обожават и да им се покланят. Израилтяните са предупредени за този грях. "Не учете пътят на езичниците", говори Господ, "и от небесните знамения не се плашете; защото езичниците се плашат от тях" - Ер. 10:2. Виж Кумир.

Звездата на Изток. Интересно е, че когато Спасителя се яви на земята, не бяха единствено евреите, които очакваха Месия; и много езически страни хранеха подобни надежди: едно поради разпространението на Еврейските пророчества; второ от нуждата за Спасител; и отчасти поради прями божествени внушения. Източните мъдреци (вълхви), не само бяха уведомени за предстоящото рождение на Избавителя Христос в Юдея, но и чудесно се ръководеха, право за Витлеем от една метеорична звезда - Мт. 2:9. Причудливата теория, на прочутия астроном Кеплер, че съвпадението на планетите Юпитер и Сатурн, което се случило в шестата година преди Християнската ера, може да е

съставлявало "звездата на изток", не съвпада с думите на боговдъхновения разказ.

* * *

Звездословие (астрономия)

Науката, която учи за небесните тела. Тази наука, много се е почитала в Азия, в древните времена. Халдеите, са се отличавали в нея. За евреите, не изглежда да са я познавали много, въпреки че и климата им, и начина им на живот, са били благоприятни за изследването на небесата. Понеже Божието откровение, ги е учило за Създателя и Управителя на всичките светове - Бит. 1гл., то те са имали по-високи понятия за небесните тела от другите народи - Пс. 19; Ис. 40:26; Ам. 5:8. Библията няма за цел да учи науката Астрономия, но тя говори за слънцето, месецът, и за звездите на един език, разбираем за хората във всичките времена. Следващите небесни тела, се споменуват особено в Писанието: Венера, (деница, зорница, утринна звезда) - Ис. 14:12; Отк. 2:28; Орион и Плиадите - Йов 9:9, 38:31; Ам. 5:8; Мечката - Йов 9:9, 38:32; Дракон, "бягащия змей" - Йов 26:13, и Диоскури (близнаците) - Д.А. 28:11. Планетите Юпитер и Венера, са били обожавани под различни имена, като Ваал и Астарта, Гад и Мени - Ис. 65:11. Маркурий, се нарича Нево, в Ис. 46:1, Сатурн - Хиун, в Ам. 5:26, и Марс - Нергал, в 4Цар. 17:30. Виж Кумир и Звезда.

* * *

Зевул

Син на Гедеон, управител на град Сихем, който се опитваше с хитрост, да запази града за господаря си Авимелех - Съд. 9гл.

* * *

Зелфа

Робиня на Лия, която стана наложница на Яков, и майка на Гад и Асир - Бит. 29:24, 30:9-13.

* * *

Земетресение. Виж Трус.

* * *

Земя

Както на български, така също и на еврейски и гръцки, думата земя има две значения: тя обозначава цялото земно кълбо, или само една част от него. Само от смисъла на дадено изречение, можем да разберем, с кое от двете значения е употребена думата. Така в Мт. 27:45, "цялата земя", може да се разбира, по цялата онази земя, или буквално по цялата земя. В един нравствен смисъл, земен или световен, е противоположен на небесен, духовен, свят - Йн. 3:31; Як. 3:15; 1Кор. 15:47; Кол. 3:2. "Долните земни страни" или "дълбочините на земята", означава светът на мъртвите - Пс. 63:9; Ис. 44:23.

* * *

Зехрий

Един храбър Ефремски княз, военачалник на Израилевия цар Факей, през войната с Ахаз - 2Лет. 28:7. Може би той е човека, който се нарича "Тавеилов син" в Ис. 7:6, и когото Расин и Факей, предлагаха да помажат за цар на Юда.

* * *

Зив

I. Виж Орив.

II. Вторият месец на Еврейската година, който се нарича още Ияр. Той почти съответствува на нашия месец май - 3Цар 6:1.

* * *

Зилот (ревнител)

След Христа, името Зилоти, се даваше на една група от хора, която без да има власт, и без да се съобразява със закона, се стремяла да прокара своите възгледи в закона. Според тяхното мнение, е било голямо престъпление, да се плаща данък на римляните, и бунт, е било длъжността на еврейския патриот. От началото, те са били умерени, но после постепенно ставали повече и повече буйни; и през Римската война и обсадата на Ерусалим от Тит, техните бунтове и престъпления, извършени уж от ревност за Бога, са потресаващи. Затова те справедливо, бяха наречени убийци. Понеже тази секта, е съществувала и през времето на нашия Господ, някои предполагат, че апостола Симон Зилот - Лк. 6:15, се е наричал така, защото преди това е принадлежал на нея. Името Кананит, което произлиза от Еврейската дума кана, има същото значение каквото Зилот - Мт. 10:4; Мк. 3:18. Малко се знае за Симон.

* * *

Зилоти. Виж Зилот.

* * *

Зимрий

I. Княз от Симеоновото племе, убит от Финеев за дръзкото си престъпление, което извърши на Моавските полета - Чис. 25:14.

II. Началник на половината от военните колесници, на Израилевия цар Ила. Той се повдигна против господаря си, уби го, и превзе царството му. Той изстреби целия Илов дом, като не пощади нито един от неговите сродници, или приятели; така се изпълни словото Господне, което говори против Вааса, Иловия баща, чрез пророк Ииуй. Зимрий царува само седем дни, понеже Израилевата войска, която обсаждаше Филистимския гард Гиветон, провъзгласи за цар генералът си Амрий, и дойде та обсади Зимрий в град Терса. Зимрий, като предвидя, че градът ще падне в ръцете на неприятеля, се изгори в двореца си с всичките си съкровища - 3Цар. 16:1-20; 4Цар. 9:31.

III. Други със същото име се споменават в 1Лет. 2:6, 8:33-36.

* * *

Зина

Един благочестив законник, и приятел на апостол Павел, който през последната година на живота си, препоръчваше с послание от Никопол него и Аполос, които пътуваха тогава по Крит, на Тит - Тит 3:13. Името му е гръцко, и званието му, по-скоро може да е било гръцкото гражданско право, отколкото еврейското.

* * *

Зиф

I. Град на южната част на Юда - И.Н. 15:24.

II. Юдов град, три или четири мили на юго-изток от Хеврон; близо до него са били онези крепки места, в които Давид стоеше дълго време скрит - 1Цар. 23:14,15.

* * *

Зифрон

Град, разположен на северните предели на Обещаната земя - Чис. 34:9.

* * *

Златно теле. Виж Теле.

* * *

Злато

В старите времена, злато са изваждали в Офир - Йов 28:16, във Фаруим - 2Лет. 3:6, в Шева и Раама - Ез. 27:22. Йов споменава за различни видове злато - Йов 22:24, 28:15-19. Авраам бил много богат със злато, и още тогава от злато правили женски украшения - Бит. 13:2, 24:22,35. В Св. Писание, на много места се споменава за златния метал; и старите юдеи го употребявали чист или смесен за много цели. Ковчегът на

завета, бил обкован с чисто злато. От чисто злато, са били и
очистилицето, съдовете на скинията, Соломоновите паници, и др.

* * *

Змей

В Отк. 12гл., тази дума обозначава една голяма змия. В Ер. 51:34, за
същата Еврейска дума е употребена друга дума, "ламя". В Ис. 27:1,
51:9; Ез. 29:3, същата дума значи или крокодил, или някое морско
чудовище.

* * *

Змии

Тези пълзящи гадове, които Мойсей ги счита за гнусни - Лев. 11:10,41,
се срещат изобилно, особено в топлите страни, където те са най-
отровни. Смята се, че една шеста част от всичките, до сега известни
змии са отровни; отровните змии се отличават по два кухи зъба, които
стърчат на горната им челюст, и са по-бавни в хода си от неотровните;
те изобилствували в Египет и Арабия, и няколко видове от тях са
споменати в Св. Писание. Виж Аспид, Василиск и Ехидна.

Горителните змии споменати в Числа 21гл., от които измряха много
Израилеви синове в пустинята на север от Акаба, и горителните
хвъркати змии - Ис. 14:29, 30:6, са се наричали "горителни" и "хвъркати",
вероятно от голямата топлина, която отровата им причинява, и от
бързото им устремително движение. Медната змия, която Мойсей
направи и издигна на върлина, не е била целителна, но е била
средство, за опитване покаянието и вярата на хората.

Писателят на книгата Еклисиаст, казва за израилтяните: "Те бяха за
малко време смутени с наказание, за да бъдат научени, имащи знак на
спасение, за да има смисъл повелението на закона Ти. Понеже, онзи
който обърна лицето си към нея (медната змия), не се спаси чрез това
което видя, но чрез Тебе който си Спасител на всичко". Спасителят ни
показва, че медната змия е била негов образец - Йн. 3:14,15.
Вярващият, който гледа към Христос, приема спасението на душата си,

която е заразена със смъртоносната отрова на греха. За медната змия, виж Нехушан. Виж Омайвачи.

Хитрата и лукава злоба на змията, често се споменава в Св. Писание - Бит. 3:1; Мт. 10:16, 23:33. На много места змията стои вместо дявола, който я употреби за средство да прелъсти жената - Бит. 3:13; 2Кор. 11:3; Отк. 12:9.

* * *

Знакове небесни - Йов 38:32

Дванадесетте знакове на Зодиака, един широк въображаем пояс в небесата, който включва звездите, които лежат във видимия път на слънцето. Понеже това светило се вижда, че минава през този кръг ежегодно, то различни части от него, едно след друго го приемат всеки месец; и израза: "Можеш ли да извадиш небесните знакове във времето им?", вероятно означава: Можеш ли ти, със собствената си сила, да наредиш небесните светила, да се въртят в Зодиака, и лятото и зимата да вървят в ред?

* * *

Знамение. Виж Чудо.

* * *

Зодии - 4Цар. 23:5

Еврейската дума за зодии значи ложници, и се употребява, за да означава дванадесетте съзвездия на зодиака, застанища на слънцето през ежегодното му видимо обикаляне около небесата. В горният стих, те се споменават като предмети обожавани в Юда. Сравни Бит. 37:9.

* * *

Зоелет

Един камък при източника Рогил, в долът при юго-източната част на Ерусалим. Тук последователите на Адония, се бяха събрали на бунт - 3Цар. 1:9.

* * *

Зоровавел

Син на Салатиил, от царският род на Давид. В Езд. 1:8, се нарича "Сасавасар, княз на Юда". Както показва и самото му име, Зоровавел се е родил във Вавилон, и е бил предводител на евреите, които най-напред се завърнаха от Вавилонския плен, (536г. преди Р.Х.). Кир му предаде свещените съдове на храма, с които Зоровавел се завърна в Ерусалим - Езд. 1:11. Като началник, той най-напред се споменава между другите, които се завърнаха в отечеството си - Езд. 2:2, 3:8, 5:2; Аг. 1:1, 2:1-9, 21-23. Той положи основите на храма - Езд. 3:8,9; Зах. 4:9, и възстанови поклонението на Бога, и обичайните жертвоприношения. Когато самаряните пожелаха да помогнат във възобновяването на храма, Зоровавел и юдовите първенците им отказаха тази чест, понеже Кир беше възложил тази длъжност само на евреите - Езд. 4:2,3. Те успяха да накарат Персийския двор, да издаде заповед, за да се прекрати строежа, който беше спрял до втората година на Дарий Истаспов, (520г. преди Р.Х.). Нищо повече не се знае за него, само това че Йосиф и Мария са негови потомци - Мт. 1:13; Лк. 3:27.

* * *

Зофим

Едно поле при върха на Фасга. Тук цар Валак доведе Валаам, да принесе жертви, и да прокълне Израил - Чис. 23:14.

* * *

Зузими

Люде, които през Авраамово време, живееха на изток от Йордан, и бяха покорени от Ходологомор и съюзниците му - Бит. 14:5. Предполага се, че са били същите исполини Замзумими, които се споменават във Вт. 2:20.

* * *

Ивлеам (изстребващ людетe)

Манасиев град в Исахаровото или Асировото наследство - И.Н. 17:11; Съд. 1:27; 4Цар. 9:27, и наречен Вилеам в 1Лет. 6:70.

* * *

Ивцан

Десетият Израилев съдия, роден във Витлеем, заема съдебна служба седем години, и е забележителен с голямото си и имотно семейство, (1182г. преди Р.Х.) - Съд. 12:8.

* * *

Игаион - Пс. 9:16

За тази дума се предполага, че показва спиране за размишление, в пеенето на псалома.

* * *

Идо

Юдейски пророк, който е пророкувал против Еровоам, и е писал историята на Ровоам и Авия - 2Лет. 9:29, 12:15, 13:22. Йосиф и други са на мнение, че той е пророкът, за когото се разказва в Св. Писание, че е изпратен до Еровоам във Ветил, и че на връщане го нападнал и умъртвил лъв - 3Цар. 13гл. И за други лица под това име се споменава в Стария Завет - 1Лет. 27:21; Езд. 8:17-20; Зах. 1:1.

* * *

Идол. Виж Кумир.

* * *

Идоложертвено. Виж Ядене.

* * *

Идолопоклонство. Виж Кумир.

* * *

Извор. Виж Кладенци и Извори.

* * *

Извори. Виж Източници.

* * *

Изгонване на зли духове. Виж Заклинатели.

* * *

Изкупител

Едно название дадено на Исуса Христа, Избавителя на света, защото той изкупи хората от робството и вината на греха, с това че умря на тяхното място, и даде живота си за техен откуп - Мт. 20:28; Гал. 3:13; Еф. 1:7; 1Тим. 2:6; Тит 2:14; 1Пет. 1:18,19; Отк. 5:9. В Мойсеевия закон - Лев. 25:25,48, това название се дава на онзи, който има право да откупва стяжание, особено на един ближен сродник, който може да го откупи от някой чужденец или евреин, който е купил стяжанието. Такъв беше Вооз, който понеже беше един от най-близките сродници на Елимелех, се ожени за Рут, наследницата Елимелехова, и така върна имуществото и на Елимелеховото родство. Еремия откупи нивата на братовчед си Анамеил, която щеше да се продаде на друг - Ер. 32:7,8. Така Христос взе част от нашата плът и кръв, за да може, като ближен наш сродник, да изкупи за нас небесното наследство - Йов 19:25,26.

Най-близкият сродник се наричаше още мъстител, или отмъстител на сродна кръв; и имаше право да отмъсти за пролятата кръв на убития си сродник - Чис. 35:12,19,21; Вт. 19:6,12. За защита на невинните от тези

отмъстители, Бог определи градове за прибежище по Израилската земя. Виж Прибежище.

* * *

Искушение

Сатана е великият изкусител на човеците, който гледа да разстрои съвършено душите им - 1Пет. 21:1; Йов 1,2гл.; Мт. 4:1; 1Сол. 3:5. Човеците се увличат в грях и от злите си наклонности, и от други човеци - Як. 1:14,15. Като свят и желаещ, и човеците да бъдат святи, Бог не ги изкушава - Як. 1:13; но ако ги изкушава, то е за да докаже и утвърди добродетелите им - Бит. 22:1; Як. 1:2,3. Исус Христос е готов да помогне на людетe си, когато паднат в изкушение - 2Пет. 2:19; 1Кор. 10:13; Евр. 2:18, 4:15. Но те трябва да се пазят, да не паднат в изкушение - Лк. 11:4.

Човеците изкушават Бога, когато високомерно изпитват провидението му, или благодатта му, или показват недоверие към Него - Из. 17:2,7; Ис. 7:12; Мт. 4:7; Д.А. 5:9, 15:10. Горчивите скърби често се наричат изкушения или изпитни, защото човек, сполетян от тях, много пъти съгрешава - Мт. 6:13; Лк. 8:13, 22:28; Як. 1:12; 1Пет. 1:6,7.

Христос се настъпи от изкусителя, който изкара на яве голотата и слепотата си - Мт. 4гл. Изкушенията трябва да се гледат като действителни деяния, не видения. Изкусителят беше поразен веднъж за винаги, и остави Христос - Лк. 4:13, 22:53; Йн. 14:30. Спасителят възтържествува, и раят се възвърна.

* * *

Израил (който надвива пред Бога)

Това име е дадено на Яков, защото надвил на Божия ангел във Фануил - Бит. 32:1,2,28,30; Ос. 12:3. Виж Яков I. Името Израил понякога обозначава цялото Израилево потекло, семето Яковово - 1Кор. 10:18; понякога всичките истински вярващи, духовното му семе - Рим. 9:6; и понякога Израилевото царство, десетте племена, отделени от двете племена на Юдовото царство.

* * *

Израилтяни

"Израилевите синове". С това име са се назовавали дванадесетте Еврейски племена, преди да се разделят при Ровоам, и десетте след разделението. Ефремовото племе, е било първо между десетте племена, и още от рано е показвало някак си съпернически дух към Юдовото племе. Исус Навин е бил Ефремец, ковчега на завета за дълго време се е пазил в пределите на Ефремовото племе в Сило, и Еровоам е бил също Ефремец. След разделението, за да спрат десетте племена, да не ходят в Ерусалим на поклонение, двете златни телета били поставени във Ветил и Дан, и така идолопоклонството се въдворило между тези племена, а развратът и нечестието нараснали по-бързо между тях отколкото в Юдовото царство. Затова Израилтяните бяха наказани с меч, глад и др.; и най-сетне, когато сърцата им закоравяха, и те не приемаха вече изобличение, бяха изведнъж погубени, и то съвършено. През двеста петдесет и четирите години на царството си, (от 975 до 721 преди Р.Х.), Израилтяните са имали деветнадесет царе от различни потекла. Виж Царе. Сихем, Терса и Самария, са били едно след друго правителствени седалища. След пленяването им от Саламанасар, Израилтяните като народ никога вече на се завърнали. Онези от тях, които се върнали, се размесили в Юдовото и Вениаминовото племена, и тези са били евреите в дните на Спасителя. Виж Ханаан, Евреи, и Юда.

* * *

Изстъпление

Изстъпление е онова състояние на човека, когато чувствата му не работят и не се съобщават с духът (умът), който тогава е зает или с привидения, както в изстъпления причинени от болест, или както едно време, с Божии откровения. То не прилича нито на сънуване, нито на бълнуване. Такива принасяния на умът, често се споменават в Св. Писание; като изстъплението Валаамово - Чис. 24:4,16; Петрово и Павлово - Д.А. 10:10, 22:17; 2Кор. 12:1-4. Сравни и Бит. 2:21-24, 15:12-21; Йов 4:13-21.

* * *

Изток

Евреите, когато говорят за четирите точки на света, винаги предполагат, че лицето им е обърнато към изток. Поради това "преди" или "отпред", в Св. Писание значи изток, "отзад" запад, "отдясно" юг, а "отляво" север. Освен обикновените значения на думата изток - И.Н. 4:19; Пс. 103:12, евреите са наричали "изток" едно обширно пространство земя, което се състояло от Вавилония, Асирия, Армения, от цялата област между Каспийското море и Арабския залив - Бит. 29:1; Чис. 23:7; Съд. 6:3, 7:12, 8:10. Мъдреците, които отидоха да се поклонят на новородения Спасител, са били от някоя земя на този изток - Мт. 2гл.

* * *

Източен вятър. Виж Ветрове..

* * *

Източникът на смока - Неем. 2:13

Източникът на смока вероятно е бил Гион, на западната страна от Ерусалим.

* * *

Източници

Източниците или постоянните извори на блага вода, са се почитали в Палестина като неоценими, и много места са получавали названието си, от някой близък източник. Източниците са доставили на свещените писатели, някои от най-хубавите пояснения на духовните истини. Така Господ е "източникът на живата вода" - Ер. 2:13. Исус Христос е извор, който очиства и дава живот - Йоил 3:18; Зах. 13:1. Евангелските утешения и небесните благодати, са представени като извори от сладки води - Пс. 36:7-9; Отк. 7:17. Виж Кладенци.

* * *

Изтравниче. Виж Мирика.

* * *

Изход (излизане)

Името на втората от Мойсеевите книги в Библията. Тази книга е наречена така, защото повествува излизането на евреите от Египет. Тя включва един период от сто четиридесет и пет години, като започва от смъртта на Йосиф, и завършва с издигането на скинията в пустинята, (от 1635 г. до 1490 г. преди Р.Х.). Темите, с които книгата Изход се занимава, са следните: 1) Угнетението на евреите от една нова династия, която усвоила царската власт в Египет, след смъртта на Йосиф, "Тогав се възцари над Египет нов цар, който не познаваше Йосифа" - 1:8. Тези думи в Изход, може да се отнасят за Хиксите, за които историята разказва, че станали владетели на Египет, и че го държели под властта си за много години. Историята ги нарича и с друго име, пастирски царе, и споменава, че те дошли от изток. 2) Младостта, възпитанието, родолюбието, и бягството на Мойсей - 2-6гл. 3) Посланието възложено на Мойсей; упорството на Фараона, и десетте Египетски рани - 7-11гл. 4) Постановлението на Пасхата; бързото излизане на евреите от Египет; преминаването на Червеното море, и благодарствената песен на Мойсей, и на народа му за избавлението им, след издавянето на Фараона и пълчищата му - 12-15гл. 5) Различните чудеса, които били извършени за ползата на народа, през неговите пътешествия към Синайската планина - 16-18гл. 6) Обнародването на закона на Синайската планина. Този предмет също включва мерките, с които Мойсей приготвил народа си за Божия закон, и обнародването, първо на нравствения закон, после на съдебния закон, и най-накрая на обредния закон - 19-40гл.

Предназначението на Изход, не е само да напомня излизането на евреите от Египет, но да представя пред очите на следващите поколения, Божията църква в бедствията ѝ, и в победите ѝ, и да описва грижите, които Бог е полагал за нея, и съдбите, които той е нанасял на враговете ѝ. Тази книга ясно свидетелствува, за изпълнението на Божиите обещания, и на пророчествата дадени на Авраам, че семето му ще бъде безбройно - Бит. 15:5, 17:4-6, 46:27; Чис. 1:1-3,46; че то ще се пресели в чужда земя, където ще остане в робство четиристотин години, и от където най-после ще излезе с голям имот - Бит. 15:13-16; Из. 12:40,41. Пътешествието на евреите в пустинята, добре пояснява състоянието на Христовата църква, в пътуването ѝ по този свят, докато

пристигне до пределът на Обетованата земя в небесния живот. Виж за това 1Кор. 10гл., и Посланието към евреите. В Изход ние намираме много образи на Исуса Христа; такива са Мойсей - Вт. 18:15; Аарон - Евр. 4:14-16; Пасхалният агнец - Из. 12:46; Йн. 19:36; 1Кор. 5:7,8; манната - Из. 16:15; 1Кор. 10:3; канарата в Хорив - Из. 17:6; 1Кор. 10:4; скинията - Из. 40гл.

Освобождението на евреите от Египет, и скитанията им в пустинята, образуват една от великите епохи в историята им. Те постоянно са били водени от Йеова, и събитията на онази епоха са почти всичките чудеса. От времето, когато евреите излезли от Рамесийската земя, докато дошли до пределите на Обетованата земя, изминали четиридесет години, и в този период един цял род люде се променил, и Мойсеевият закон се потвърдил с гръмотевиците и светкавиците на Синай. Някоя друга история, не открива на света, толкова явно намесата на Бога, в делата на народите общо и на хората частно, колкото историята в Изход.

Четиристотин и тридесет години, за които се споменава в Изход 12:40, започват според приетото летоброене, от времето когато обещанието беше дадено на Авраам - Бит. 15:13. От пристигането на Яков в Египет, до изхода на потомците му, изминали около двеста и тридесет години. Седемдесетте и пет души, които се преселили в Египет във времето на Йосиф, достигнали до 600,000, освен жените и децата. Те извели от Египет многоброен добитък, и отнесли една голяма част Египетски користи. Очевидно е, че Еврейския народ се е избавил от властта на Египетските мъчители, само чрез крепката ръка на Йеова, който преобърнал Нил, мухите, жабите, и пр., на погубителни рани, които поразили египтяните.

Последната и решителна рана, която поразила всичките първородни в Египетската земя, принудила Египетските началници да пуснат незабавно Еврейския народ. Евреите тръгнали в петнадесетия ден на първия си месец, на другия ден след Пасхата, т.е около началото на април. Те вървели югоизточно до Етам, и там, вместо да вървят право към Синай, те се обърнали на юг - Из. 14:2, на западната страна на Червено море, и като следвали да вървят три дни, стигнали до морето. Там, с един силен източен вятър, Бог чудесно раздвоил водите на морето, така че Израилтяните преминали през него като по сухо; а Египтяните, които се опитали да ги последват, се издавили зад тях,

защото водите се върнали. Чудото, което е било извършено в онзи случай, е било удивително, и то е открило крепката мишца на Всемогъщия повече, от която и да е от десетте Египетски рани. Според думите на Библията, "направи Господ да се оттегли морето", "от силен источен вятър", "и водата се раздвои". "И влязоха Израилевите синове сред морето по сухо, и водата застана от дясната и от лявата им страна", Египтяните обаче "потънаха като олово в силната вода", Някои географи мислят, че това чудо се е извършило при планината Атака, десет или дванадесет мили на юг от Суез, където морето е около дванадесет мили широко. Против това мнение има някои възражения, въпреки, че не може да се докаже, че то е неточно.

Като благодарили на Бога за чудесното си избавление, Израилтяните се упътили по източния бряг на Червено море, и за два месеца и половина преминали през пустинята до Синайската планина, където преседели около единадесет месеца. Оттам те вдигнали стана си през пролетта на май, и се упътили или северно през пустинята Фаран, или по край източния ръкав на Червено море, и най-накрая стигнали до югоизточния предел на Ханаанската земя. От Кадис-варни, били изпратени съгледвачи да видят, и да разгледат Обетованата земя; като свършили походът си, те се върнали и разгласили между народа неприятни известия. Уплашен народа зароптал, и Бог им заповядал да се върнат в пустинята, за да се скитат до тогава, до като се изстреби роптаещото поколение - Чис. 14:25. Те се завърнали, и се скитали от място на място в голямата пустиня Фаран, която се намира на юг от Палестина, и в песъчливата долина Ел-гор, и особено в Ел-араба, която се простира от Мъртво море до залива Акаба, източният ръкав на Червено море. Виж Йордан. Къде и как са изминали тези дълги години, през кои пътища се е преминавала пустинята, как се е доставяло храна освен манна, всичко това не се знае. Мойсей казва, че евреите разполагали стан, и тръгвали да отидат на друго място по Божие повеление. Те били водени от един огнен и облачен стълб, и станът оставал разположен до тогава, до когато стълбът е стоял възвисен над скинията - Чис. 9:22. Мойсей дава и един лист на седемнадесет станции, повечето неизвестни, където евреите си почивали или престоявали докато стигнали до Есион-гавер - Чис. 33:19-35. Той споменава също, че те се върнали в Кадис - 36,37ст., в първия месец - Чис. 20:1, след като били изминали вече около тридесет и осем години. Вторият път, когато разположили стан в Кадис, Мойсей изпратил до Едомския цар, да иска разрешение да преминат през Едомските владения, т.е. през планината Сиир. Молбата му била

отхвърлена, и Израилтяните, като се чувствали слаби да проникнат в Палестина от юг, се принудили да обиколят южната част на Едом - Чис. 21:4. Скоро те дошли при планината Ор, където Аарон умрял и бил погребан - Чис. 20:20-28. Като продължили пътя си, по край долината Ел-араба, те стигнали до Есион-гавер, при върхът на източния залив на Червено море, и като преминали през източните планини, се върнали по източната пустиня и поели по пътя, през който сега минава Сирийския керван на Мохамеданските поклонници за Мека. Най-накрая евреите стигнали до потока Зеред, най-южния предел на Моавовата земя, четиридесет години след като излезли от Египет.

Таблица която излага местата където Израилтяните разполагали стан през скитанията си

I. ОТ ЕГИПЕТ ДО СИНАЙ ИЗХОД XII - XIX. | ЧИСЛА XXXIII.

От Рамесий - Из. 12:37 | От Рамесий - 3ст.

1. Сокхот - 12:37 | Сокхот - 5 ст.

2. Етам - 13:20 | Етам - 6 ст.

3. Пиаирот - 14:20 | Пиаирот - 7 ст.

4. Преход през Червено море 14:22; и тридневно пътуване през пустинята Сур, 15:22. | Преход през Червено море, и тридневно пътуване през пустинята Етам - 8 ст.

5. Мера - 15:23 | Мера - 8 ст.

6. Елим - 15:27 | Елим - 9 ст.

7. | При Червено море, ст. 10

8. Пустинята Син - 16:1. | Пустинята Син - 11 ст.

9. | Дофка - 12 ст.

10. | Елус - 13 ст.

11. Рафидим - 17:1 | Рафидим - 14 ст.

12. Синайската пустиня - 19:1 | Синайската пустиня - 15 ст.

II. ОТ СИНАЙ ДО КАДИС
ЧИСЛА X - XX. | ЧИСЛА XXXIII.

От Синайската пустиня - 10:12 | От Синайската пустиня - 16 ст.

13. Тавера - 11:3; Вт. 9:22 |

14. Киврот - атаава - 11:34 | Киврот-атаава - 16 ст.

15. Асирот - 11:35 | Асирот - 17 ст.

16. Кадис, в пустинята Фаран - 12:16, 13:26; Вт. 1:2,19. От тук
Израилтяните се връщат и оби - калят тридесет и осем години - Чис.
14:25-36. |

17 | Ритма - 18 ст.

18. | Римон - Фарес - 19 ст.

19. | Ливна - 20 ст.

20. | Риса - 21 ст.

21. | Кеелата - 22 ст.

22. | Хълма Сафер - 23 ст.

23. | Харада - 24 ст.

24. | Макилот - 25 ст.

25. | Тахат - 26 ст.

26. | Тара - 27 ст.

27. | Митка - 28 ст.

28. | Асемона - 29 ст

29. | Масирот - 30 ст.

30. | Венеякан - 31 ст.

31. | Хоргадгад - 32 ст.

32. | Йотвата - 33 ст.

33. | Еврона - 34 ст.

34. | Есион - гавер - 35 ст.

35. Връщание на Израилевите синове в Кадис - 20:1. | Кадис - 36 ст.

III. ОТ КАДИС ДО ЙОРДАН

ЧИСЛА XX, XXI. ВТ. I, II, X. | ЧИСЛА XXXIII.

От Кадис - Чис. 20:22 | От Кадис - 37 ст.

36. Вирот Венеякан - Вт. 10:6 |

37. Планината Ор - Чис. 20:22 или Мосера - Вт. 10:6, където умира Аарон. | Планината Ор - 37ст.

38. Гадгад - Вт. 10:7 |

39. Йотавата - Вт. 10:7 |

40. Пътят към Червено море - Чис. 21:4; през Елат и Есион - гавер - Вт. 2:8. |

41. | Салмона - 41 ст.

42. | Финон - 42 ст.

43. Овот - Чис. 21:10 | Овот - 43 ст.

44. Е-Аварим - Чис. 21:11 | Е-Аварим, или Иим - 44,45 ст.

45. Потокът Заред - Чис. 21:13; Вт. 2:13,14. |

46. Потокът Арнон - Чис. 21:13; Вт. 2:24. |

47. | Девон-гад-45 ст; днес Диван.

48. | Алмон-дивлатаим - 46 ст.

49. Кладенецът Вир в пустинята - Чис. 21:16,18. |

50. Матана - Чис 21:18 |

51. Наалиил - Чис. 21:19 |

52. Вамот - Чис. 21:19 |

53. Фасга; сложена вместо планината Аварим, от която тя е част. |
Планини Аварим, срещу Нево - 47 ст.

54. По пътя към Васан до Моавовите полета при Йордан срещу Ерихон -
Чис. 21:33, 22:1. | Моавови полета при Йордан, срещу Ерихон - 48 ст.

* * *

Ииуй

I. Син на Анания, пророк, изпращан с послания от Бога до Вааса,
Израилевия цар, и много години по-късно до Йосафат, Юдовия цар -
3Цар. 16:1-7; 2Пет. 19:1-3, 20:34.

II. Син на Йосафат и Намесиев внук - 3Цар. 19:16 и 4Цар. 9:2, водач на
Йорамовата войска. Той убил господаря си, и се възкачил на
Израилевия престол, (884г. преди Р.Х.). Царувал двадесет и осем
години. За живота му прочетете в 3Цар. 19:16,17; 4Цар. 9гл. Той
изпълнил божественото предопределение, като изтребил семейството
на нечестивия Ахаав, и като погубил служителите на Ваал, и множество

други Ахаавови приятели. Сърцето му, обаче, не било чисто пред Господа. Сирийците превзели източния предел на царството му, и династията му съвсем се прекратила в четвъртия пояс.

* * *

Икония

Голям град в Мала Азия, днес познат под името Коня. Мало-Азиатските области се разпределяха много различно в разни времена, така че според едни писатели Икония се падаше във Фригия, според други в Ликаония, а според трети в Писидия. Християнската вяра, пръв проповядва и укрепил в този град Павел, (48г. след Р.Х.); но той е принуден да избяга от там, за да спаси живота си от едно гонение, подигнато срещу него от неприятели Юдеи - Д.А. 13:51, 14:1-6. Те го преследваха и в Листра, където го биха, и едва не го убиха, но след известно време, той пак посети Икония, (51г. след Р.Х.) - Д.А. 14:19-21; 2Тим. 3:11. Християнската църква, продължаваше да съществува в Икония за осем века, но под Мухамеданската власт тя почти угасна. За сега, Коня е най-главен град на Карамания. Разположена е в прекрасна и плодородна страна, 260 мили на югоизток от Цариград, и 120 от Средиземно море. Оградена е със стени, които се подпираат от 108 четвъртити кули, четиридесет крачки на разстояние една от друга. Жителите ѝ 40,000, са турци, арменци, гърци и евреи.

* * *

Ила

I. Долът, в който Давид уби Голиат - 1Цар.17:2,3,19. Този дол, трябва да е бил около единадесет мили на югозапад от Ерусалим.

II. Син и наследник на Вааса, Израилския цар, (926г. преди Р.Х.). След като царувал две години, той бил убит в пиянство, от един свой чиновник, Зимрий, който го наследил като цар. Зимрий погубил целия дом на Вааса, според пророчеството на пророк Ииуй - 3Цар. 16:6-10.

* * *

Илий

Първосвещеник на евреите, първият от потеклото на Итамар - 1Цар. 2:27. Илий е бил и Израилев съдия за четиридесет години. Той се е отличавал с благочестието си, но е бил небрежен в управлението на дома си, и за тази негова вина Божиите съдби паднаха над домът му - 1Цар. 3:11-18. В битката с филистимците, двамата Илиеви синове бяха убити, и Израилския народ бе поразен, но пленяването на Господния ковчег, съкруши сърцето на Илий - 1Цар. 4гл. Божието заплашване се е изпълнило във времето на Авиатар. Виж Авиатар.

* * *

Илиопол (град на слънцето)

I. Град в Египет, така наречен в превода на Александрийските преводачи на Св. Писание, а в Еврейския, и в преводите на Коптски, и Английски, този град се нарича Он, слънце, светлина. Арабите са го наричали Аин-Шемс, слънчев източник. Всичките тези имена произлезли от това, че египтяните в онзи град се покланяли на слънцето. Илиопол бил вече в развалини по времето на Страбон, и този историк споменава, че в Рим били занесени от там два обелиска. |

II. В Св. Писание се споменава друг Илиопол под името "полето Авен", или "слънчево поле" - Ам. 1:5. Този Илиопол е бил Сирийския, който сега носи името Баалбек. На величествените развалини на този град, са се удивлявали през миналите векове, и ще им се удивляват и в бъдеще, докато изчезнат чрез разрушителната сила на природата. Най-забележителни от останките на този стар град, са останките от три храма, от които най-големия с дворовете и входовете си, се е простирал 1000 крака от изток на запад. |

* * *

Илирик

Една ивица земя в Европа, която се намира на изток от Адриатическо море, на север от Епир, и на запад от Македония. В старо време се делеше на Ливурния, сега Кроация на север, и Далмация на юг, която и днес е известна под същото име. Виж Далмация. Пределите на Илирик,

са били по-широки или по-тесни, през различните времена. Павел, проповядвал евангелието дори до Илирик (57г. след Р.Х.) - Рим. 15:19.

* * *

Илия

Тесвиец, от Галаадските жители - 3Цар. 17:1. Нищо не се знае за родителите му и за детството му. Със своята смелост и верност, той подингал гневът на Ахаав и Езавел, особено когато ги заплашил, че няма да падне роса или дъжд за няколко години, заради греховете на Израилтяните. Това се е случило около 908г. преди Р.Х. Ръководен от Бога пророкът избягал при потока Херит, където го хранили враните. После станал и отишъл в Сарепта, в Финикия, и там извършил две чудеса; чрез едното той доставил храна на една гостоприемна жена, чрез другото съживил бездушното тяло на детето ѝ. От там се завърнал при цар Ахаав, където на Кармил в едно събрание на лъжливи пророци, прославил истинния Бог, който му дал отговор "чрез огън". След това бездъждието било последвано от силен дъжд. След всичко това, Илия за малко не се отчаял, като гледал, че народоначалниците пак не поискали да се покаят, и да припознаят истинния Бог. Тогава той избягал в пустинята, и отишъл на Хорив, Божията планина, където едно видение от Бога го утешило и укрепило. От там Бог го изпратил в Дамаск, да помаже Азаил за цар над Сирия. След шест години, Илия осъжда Ахаав и Езавел за престъплението им в случая с Навутей; и по-късно предрича смъртта на цар Охозия, и призовава огън от небето върху стражите, които искали да го уловят. Като разбрал, че скоро ще бъде взет от земята, Илия дал последните си наставления в пророческото училище, преминал Йордан чрез едно чудо, и без да умре бил отнесен към небето в една огнена колесница - 3Цар. 17-19, и 21гл.; 4Цар. 1,2гл. Възнесението на пророк Илия, се е случило около 896г. преди Р.Х. Предполага се, че писмото до Йорам, с което Илия му известява, че ще страда заради беззаконията си, е било написано преди пророкът да се възнесе, въпреки, че то е било изпратено осем години след възнесението му - 2Лет. 21:12-19.

Илия е един от най-достоуважаемите Еврейски пророци. Той е бил дръзновен, верен, строг, самоотвержен, и ревностен за Божията слава. Целият му живот, е забележителен поради нравствените му превъзходства. Той се явява като един свръхестествен вестител от

свише, и за нищо друго на се грижи освен да извърши цялото си послание. Животописанието му, е едно от най-необикновените, и е много поучително. Само Мойсей и Илия, са имали преимуществото да се явят пред Спасителя, много векове след преминаването им от този свят, на Преображенската планина - Лк. 9:28-35.

Йоан Кръстител се именува в пророчествата и Илия, защото по характерът си и по животът си, е приличал на стария Еврейски пророк - Мал. 4:5,6; Мт. 17:10-13.

* * *

Имена

Имената при евреите често са имали значение; понякога са показвали едно славно или едно безчестно потекло, а понякога са означавали някое произшествие при рождението или през живота на лицата. Разгледайте имената Исмаил, Исав и Яков, както и Мойсей, Ихавод, и др. - Бит. 16:11, 25:25,26; Из. 2:10; 1Цар. 4:21. Някои имена са сложни, и често в такива имена влиза и част от Божието име, Ие, Ио, Ел, и др., в началото на думата, и Иа, ил, и др., в края, както в Елиезер - Из. 18:4. Самуил, Йосия, Адония, и др. Понякога, едно име се състояло от едно цяло изречение, каквото е Елиоинай, от Към Йеова са моите очи - 1Лет. 4:36. Ново-Заветните имена, са повечето увековечени стари и семейни имена - Лк. 1:61. Хората на Изток, сменят имената си за незначителни причини; и от това в Св. Писание, едно и също лице се именува с две или повече имена - Рут 1:20; 2Цар. 23:8; Йн. 1:42. Царете често променяли имената на служителите си, когато ги поставяли на по-високи чинове - Дан. 1:6,7; и по тази причина, да се даде някому "ново име", е значело да му се въздаде чест, предимство - Отк. 2:17. Едно Еврейско име, понякога се е пренасяло в гръцкия, с твърде малко изменение, например Илия е станало Илиас. Но понякога едно Еврейско име, се е сменяло с една гръцка дума, еднозначна, но съвсем различна по вид; така името Тома е станало Дидим, а Тавита - Доркас (Сърна).

"Името" на Бога, означава самия Бог, или едно от свойствата му. Да се "въздигне името на умрелия", се тълкува в Рут 4гл., а да се изкорени родът му в Пс. 9:5.

* * *

Именей

Член на църквата, може би в Ефес, който отпадна от вярата, като се отклони от истината, отричаше учението за възкресението и говореше, че възкресението е вече станало. Когато първо се споменава за него - 1Тим. 1:20, той беше вече отлъчен от църквата, а когато се споменава втори път - 2Тим. 2:17,18, той още упражняваше гибелно влияние. Виж Александър V.

* * *

Ин

Една Еврейска мярка за течности - Из. 30:24; Ез. 45:24; Из. 29:40; Лев. 23:13. Инът е бил шестата част на ефата.

* * *

Индия - Ест. 1:1, 8:9

Страна, която се намира на изток от Стара Персия и Бактрия, наречена така от река Инд, която тече през нея. Древна Индия, се е простирала повече към север и запад, отколкото днешна Индия; а южната ѝ част, която сега е най-добре известна, е била твърде малко позната, до преди откритията на днешното мореплаване.

* * *

Иносказание (алегория)

Един преносен начин на изразяване, в който се употребяват думи, буквално принадлежащи на едно нещо, за да изразят друго. Такива са словото на Натан към Давид - 2Цар. 12:1-14; Пс. 80, и притчата за сеяча на нашия Господа - Лк. 8:5-15. Израза "и това е иносказание" - Гал. 4:24, значи че събитията в живота на Исаак и Исмаил, споменати в предните стихове, са били преносно употребени.

* * *

Ирод

Името на четирима князе, Едомци по произход, които управлявали в Римско време Юдея или една част от нея, и които са споменати в Новия Завет.

I. Ирод, за когото се споменава в Мт. 2гл. и Лк. 1:5, е син на Антипатър, Едомец, когото много обичал Юлий Кесар. Когато бил още малолетен, на петнадесет години, Ирод е определен от баща си за управител на Галилея, под началството на Иркан II, който тогава е главен управител на Юдейския народ, а на Иродовия брат Фазаил, било поверено подуправлението на Юдея. По-късно те били потвърдени на службите си от Антоний, който им дал и титла четверовластници, (около 47г. преди Р.Х.). С Иркан съперничел брат му Аристовул, а Антигон, синът на последния, подпомогнат от Юдеите, започнал да враждува срещу Ирод. В борбата отначало Антигон не сполучил, но после, с помощта на Партяните, разбил Ирод, и станал господар на Юдея, (около 40г. преди Р.Х.). Тогава Ирод побягнал в Рим, където с помощта на Антоний, се прогласил за цар на Юдея, събрал една голяма войска, победил Антигон, превзел Ерусалим, и избил Макавеите, (около 37г. преди Р.Х.). За да придобие приятелството на юдеите в Юдея, Ирод съградил отново храмът и го украсил, основал и разширил много градове и градчета, но юдеите още повече възнегодували срещу чуждото иго, когато той установил някои игри в чест на Кесаря, и въздигнал позорищни здания в Ерусалим. При това, жестокосърдието му го правело още по омразен. Той умъртвил жена си Мариамна, с двамата ѝ синове, Александър и Аристовул; и на предсмъртния си час, хвърлил в тъмница в Ерихон неколцина от най-отличните си поданици, и накарал сестра си да му обещае, че те ще бъдат убити на минутата щом издъхне, за да пролеят сълзи, според собствените му думи, при смъртта на Ирод. Това обещание, обаче, не се изпълнило. Синът на Ирод Антипатър, претърпял смъртно наказание за съзаклятието му, да отрови баща си; и след пет дена Ирод умрял, през 3г. преди Р.Х., според общоприетото изчисление на шестдесет и осем годишна възраст, след като царувал тридесет и четири години. В последната година на царуването на Ирод, се родил Исус във Витлеем; и Ирод, за да погуби Исуса, заповядал да се избият в онази страна всичките деца на две години и по-долу - Мт. 2гл. За това събитие споменава и историкът Макровий. След смъртта на Ирод, половината от царството му, с Юдея, Едом, и Самария, били наследени в управлението от сина му Архелай,

на който била дадена титлата Етнарх (народоначалник); а другата половина била разделена между двама от другите му синове, Ирод Антипа и Филип, с титлата четверовластници. Ирод управлявал Галилея и Перея, а Филип Трахонитис, Итурея, и Ватанея.

II. Ирод Филип. Виж Филип.

III. Ирод Антипа - Лк. 3:1, е син на Ирод Велики, когото му родила Самарянската му жена. Той бил брат на Архелай; и двамата братя се образовали заедно в Рим. След бащината му смърт, Антипа бил определен от Август Кесаря за четверовластник в Галилея и Перея, т.е. в южната част на страната на изток от Йордан - Лк. 3:1. Той се е наричал понякога и цар - Мк. 6:14. Спасителя, като Галилеянин, бил подвластен на гражданското ведомство на Ирод - Лк. 23:6-12. Първата жена на Ирод била дъщерята на Арета, Арабски цар, но по-късно той обикнал Иродиада, жената на брат си Филип, своята братовчедка; напуснал жена си, и като наговорил Иродиада да напусне и тя мъжа си, се оженил за нея. По нейното желание, той по-късно отишъл в Рим да проси царска титла, но там го наклеветил пред Император Калигула, братовчед му Ирод Агрипа, братът на Иродиада. Поради това, той отишъл на заточение в Лион, в Франция, а неговата държава преминала под управлението на Ирод Агрипа. Ирод Антипа е този, който отсякъл главата на Йоан Кръстител - Мт. 14:1-12; Мк. 6:14-29. Той е бил последовател, или поне приятел на садукееите - Мк. 8:15. Виж още Мт. 16:6, и Иродиани.

IV. Ирод Агрипа, Големи или I - Д.А. 12:23,35, е внук на Ирод Велики и Мариамна, и син на Аристовул, когото убил заедно с майка му, баща му. Когато Калигула се възкачил на Римския престол, Агрипа бил изваден от тъмницата, където е затворен от Тиберий, и приел от императора титлата цар, (38г. след Р.Х.) заедно с областите, които преди това се управлявали от стрика му Филип четверовластника, (виж Ирод I), и от четверовластника Лисаний, (виж Авилиния). Притежанието на тези области му се потвърдило в 43г. след Р.Х. от Клавдий, който прибавил към царството му и онези части от Юдея и Самария, които някога принадлежали на дядо му Ирод. За да угоди на юдеите, той започнал да преследва християните, но не довършил предприятието си, защото скоро след като убил Яков и затворил в тъмница Петър, той умрял в Кесария от едно ужасно поражение, (44г. след Р.Х.) - Д.А 12гл. За него споменава Йосиф, само под името Агрипа.

V. Ирод Агрипа, Малки или II - Д.А. 25,26гл., е син на Ирод Агрипа I., и бил възпитан в Рим, под попечителството на император Клавдий. След смъртта на баща му, когато бил още на седемнадесет години, вместо да го изпрати да управлява бащиното си царство, императорът го поставил над Халкийската държава, която някога принадлежала на стрика му Ирод. По-късно той се сдобил с царска титла, и се определил да властвува над бащините си владения, Ватанея, Трахонитис, Авилиния, и др., към които по-късно се присъединили и някои градове. Той се споменава в Новия Завет и от Йосиф само под името Агрипа. Пред него Фест извел апостол Павел, да му поговори за себе си - Д.А. 25:13, 26гл. Той умрял в третата година на Траяновото царуване, на седемдесет годишна възраст.

* * *

Иродиада

Внучка на Ирод Велики и Мариамна, дъщеря на Аристовул, и сестра на Ирод Агрипа I. Тя се оженила за стрика си Ирод Филип, но после го напуснала, и станала жена на брат си Ирод Антипа. Тя с хитрост искала да накара мъжа си, да погуби Йоан Кръстител, защото Йоан смело я изобличавал за незаконната ѝ женитба. Когато Ирод отишъл на заточение в Лион, тя го придружила - Мт. 14:3,6; Мк. 6:17; Лк. 3:19. Виж Ирод III.

* * *

Иродиани

Привърженици на Ирод Антипа - Мт. 22:16; Мк 3:6. Ирод зависел от Римския Двор, и неговите привърженици поддържали, че благоприличието изисквало да се плаща дан на Кесаря, а това благоприличие фарисеите на припознавали. Това пояснява 16и ст. в 22гл. на Матей.

* * *

Исаак (смях) - Бит. 17:17,18:12, 21:6

Един от прадедите на Еврейския народ и на Христа, син на Авраам и Сара, (преди Р.Х 1896-1716). Историята му се описва в Бит. 21:24-28, 35:27-29. Рождението му е достопамятно с начинът, по който за него се предизвести на родителите му в дълбоката им старост. И в детството си, когато беше още малък, той беше ненавиждан от брат си Исмаил, синът на бащината му наложница; и в това нещо, той е образец на всичките чада по обещание - Гал. 4:29. Възпитан в страх от Господа, когато възмъжа показва с поведението си благородно поведение и покорност в онзи достозабележителен изпит, в който беше изпитана вярата на Авраам, и с който се утвърди Авраам за "отец на верните", и той с кротката си послушност Богу, предизобрази Единородния Син на Отца. На четиридесет годишна възраст, той се ожени за благочестивата и любезна Ревека от Месопотамия. По-голямата част от живота си, той живя в южната част на Ханаан и в околните ѝ места. В погребението на баща му, взе участие и отхвърления му брат Исмаил. Имената на двамата Исаакови синове се споменават в Св. Писание. Пристрастието на майката към Яков, и на бащата към Исав, породиха завист, раздор, вражда и грях, но всичко това беше, за да се извършат Божиите цели. В сто тридесет и седмата си година, Исаак благослови Яков и го изпрати в Месопотамия. В сто и осемдесетата си година, той предаде Богу душа, и бе погребан в Авраамовия гроб от двамата си синове. Исаак беше смирен, верен и покорен на волята Божия.

* * *

Исав

Син на Исаак, и брат на Яков - Бит. 25гл. Двамата Исаакови синове са близнаци, и Исав, който се родил пръв, продал първородството си на Яков. В Битие се разказва, как той изгубил бащиното си благословение, как враждувал затова против брат си Яков, как после се примирил с него и пр. - Бит. 27,32,33гл. Исав се именува и Едом. Той се заселил в планината на юг от Мъртво море, и владенията му се простирали до заливът Акаба, където добил голяма власт. Виж Едом.

* * *

Исахар (заплата, възмездие)

Така бе наречен от майка си Лия, деветият син на Яков - Бит. 30:18, роден през 1749г., преди Р.Х. За потомците му какви щяха да бъдат, бяха предrekli Яков и Мойсей - Бит. 49:14,15; Вт. 33:18,19.

Исахаровото племе наброяваше петдесет и четири хиляди мъже в пустинята, и при влизането в Ханаан, беше трето по многобройността си - Чис. 1:28, 26:25. Земята, в която бе населено, граничеше с Йордан на изток, Манасия на запад, Завулон на север, и Ефрем на юг, и включваше голяма част от полето Езраел, най-плодородното в страната. Исахаровците бяха трудолюбив земеделски народ, и името им се споменава с почит за юначеството им, и мъдрото им родолюбие - Съд. 5:15; 1Лет. 7:1-5, 12:32.

* * *

Исая

Амосовият син, един от най-отличните Еврейски пророци. Той почнал да пророкува в Ерусалим, към края на царуването на Озия, (около 757г. преди Р.Х.), и служил в пророческата служба 60 години при Йотам, Ахаз и Езекия - Ис. 1:1. Сравни 4Цар 15-20гл.; 2Лет. 26-32гл. Първите дванадесет глави от пророчествата му, се отнасят за Юдовото царство; след тях следват главите 13-23, отправени против чужди народи, освен 22гл., против Ерусалим. В 24-35гл., които вероятно са били писани през царуването на Езекия, пророкът гледа напред в пророческо видение към Вавилонския плен, и към Месия. Гл. 36-39, дават историческата повест на нашествието от Сенахирима, и на съветите дадени от Исая на Езекия. Този разказ съответствува с разказът в 4Цар. 18:13, до 20:19; и наистина 37гл. в Исая е почти дума по дума същата с 4Цар. 19гл. Остатъкът от книгата на Исая 40-66гл., съдържа една поредица предсказания, с които се прорицава едно световно преселение и избавление, и които най-сетне дават един ясен поглед върху духовното избавление, което имаше да се извърши от Месия.

Исая е живял и пророкувал в Ерусалим; и след разказа в 39гл., не се споменава повече. Едно предание на Талмудистите и църковните отци разказва, че той е претрит с трион във времето на Манасия - Евр. 11:37; и това предание се повествува в една апокрифна книга, наречена "възшествието на Исая", но то не е достоверно.

Някои тълкуватели са предлагали, да се раздели книгата на Исая хронологически на три части, така че да съответствува на тримата царе, Йотам, Ахаз и Езекия. Това, обаче е неудобно; защото някои глави, както е явно са разместени, и всичките не са в хронологически ред на местата си. Но едно разделение на тази книга вече съществува: първата част включва първите тридесет и девет глави, втората 40-66 гл.

Първата част се състои от пророчествата и историческите разкази, които Исая е писал през периода на голямата си дейтелност, когато е участвал в общите работи на управителите и народа, и когато е действувал като вестител Божий до народа, за да повлияе във вътрешните и външните му съществуващи отношения. Пророчествата са отделни и независими едно от друго, обнародвани в различни времена, и на различни случаи, но по-късно са събрани в един сборник. Това може да се разбере от надписите им и по други отличителни черти.

Втората част, напротив, се занимава само с бъдещето. Явно е, че тя е била написана в по-напредналата възраст на пророка, когато, след като беше оставил на по-младите пророци да действуват в богодържавното управление, той беше пренесъл духосъзерцанията си от настоящето към бъдещето. В тази част, която не се отнася само до външни обстоятелства, не е лесно да различаваме прорицанията едно от друго. Те всичките съставят неразделните части на едно цяло пророчество. Пророкът преди всичко утешава народа си, като известява избавлението му от Вавилонския плен, който наближаваше, и което беше предрекъл, (39:6,7); дава името на самодържеца, когото Йеова щеше да изпрати, за да накаже угнетителите на народа, и да върне в отечеството им угнетените. Той, обаче, не се спира на това светско избавление. На надеждата за освобождение от Вавилоското иго, той прибавя надеждата за освобождение от греха чрез Масия. Възвисен над всяко пространство и време, пророкът съзира от висотата, където е бил поставен от Св. Дух, процъфтяването на царството на Месия, от най-малките му начатки, до най-пълното му съвършенство.

Исая с право е наречен "евангелски пророк", а църковните отци са нарекли книгата му "Евангелие според Св. Исая". В нея са предсказани чудесното рождение на "Емануил, Бог с нас", благотворителният му живот, изкупителната му смърт, славното и вечното му царство - Ис. 7:14-16, 9:6,7, 11:1-10, 32:42,49, 52:13-15, 53,60гл., 61:1-3. По

простотата, чистотата, и пълнотата на пророчествата си за Месия, Исая е пръв между Еврейските пророци и поети.

* * *

Исви-венов

Исполин, който се надяваше да убие Давид в бой, беше умъртвен от Ависей - 2Цар. 21:16,17.

* * *

Исвостей

Сауловият син и наследник. Авенир, Сауловият сродник и военачалник, го въздигна за цар в Маханаим, над по-голямата част от Израил, по същото време когато Давид царуваше в Хеврон над Юдовото племе. Той беше на четиридесет и четири години, когато се възцари, и царува две години в мир; после той се увлече в дълга и безуспешна война с Давид. Оставен от Авенир, когото беше разсърдил, той все повече отслабваше, и най-накрая беше убит - 2Цар 2:8-11, 3:4. Виж Ес-ваал.

* * *

Исмаил

I. Бит. 16:21, син на Авраам и Агар, (1910г. преди Р.Х.). След рождението и отбиването на Исаак, той беше изпъден от бащиния си дом, на сдемнадесетгодишна възраст, и се упъти с майка си към Египет, отечеството й. Чудесно избавен от жегата и жаждата, той се засели в пустинята Фаран, ожени са за египтянка, и стана баща на дванадесет сина, глави на дванадесет Арабски колена. След това се примири с брат си Исаак, и заедно с него погребяха баща си Авраам. При смъртта си, Исмаил беше на сто тридесет и седем години - Бит. 25:9,17.

Исмаиляните, потомците му, населяваха по времето на Мойсея, цялата земя от Евила до Сур, сир. северозападната част на Аравия. Виж Евила II. По-късно те, с потомците на Йоктан, четвъртият от Сим - Бит. 10:26-29, и на Йоксан, синът Авраамов от Хетура - Бит. 25:3, и може би още с някои от едноплемените братя на Йоктан и Йоксан, населили целия

Аравийский полуостров. Виж Арабия. Те се размножили и засилили, според божественото обещание - Бит. 17:20. Предреченото в Бит. 16:12, също напълно се е изпълнило, както потвърждава историята им; те винаги са живели диво и от грабеж. Даже до днес се намират в полудиво състояние, и са господари, ако и подвластни на пустинята. Виж Мадиянци.

II. Юдейски княз, който побягнал при амонците, когато Ерусалим се разорил от халдейците. Скоро след това се завърнал и убил Годолия, управителя и мнозина други; но той бил принуден да побегне за живота си - Ер. 40,41гл.

* * *

Исоп

Исопът се споменава на много места в Св. Писание, и беше заповядано да се употребява в някои поръсвания, които изискваше Еврейския обреден закон - Из. 12:22; Лев. 14:4-6; Пс. 51:9; Евр. 9:19. Исопът растеше много ниско, и за това е противопоставен с високия кедър - 3Цар. 4:33. В Йн. 19:29, за войните се казва, че "натъкнаха на исопова тръст една гъба натопена в оцет". Не се знае, на кое растение евреите даваха това име.

* * *

Испания

Под това име, древните са разбирали днешните царства Испания и Португалия, т.е. целия Испански полуостров. През апостол Павловото време, тя е била подвластна на римляните, и много се посещавала от евреите. В Рим. 15:24,28, Павел изказва желание да посети Испания, и се предполага, че е отишъл там, през времето между първото и второто му затваряне в Рим, (около 64-66г. след Р.Х.).

* * *

Исполини

Мнозина предполагат, че старовременните хора са били по-високи и по-едри от сегашните, защото крепките и развитите тела, въобще живеят повече време, а Библията ни разказва, че първите хора били дълголетни. Знаем още, че исполини и исполински родове са съществували и по-късно, когато вече средната продължителност на човешкия живот се скъсила. Тези исполини, обаче, са се явявали на земята само от време на време; и ако съдим от Египетските мумии и от древните оръдия и оръжия, разкопани между останките на старите градове и гробища, трябва да заключим, че старовременните хора въобще не са били по-едри от сегашните. Исполини са живели преди потопа - Бит. 6:4; те са били плод от съчетанието на разнородни семейства, и превъзхождали съвременниците си по ръст, по сила и по престъпленията си. След потопа, се споменава за едно Исполинско племе, Рафаимите - Бит. 14:5; И.Н. 17:15. Роднини на Рафаимите са били Емимите, ранните жители на Моавската земя, и Замзумимите в Амон - Вт. 2:10,20. Ог, Васанския цар, бил един от последните Замзумими - Вт. 3:11,13. Западно от Мъртво море, около Хеврон и Филистимската земя, живели Енакимите, исполини, от които еврейските съгледвачи потреперили от ужас, като ги видели - Чис. 13:33; И.Н. 11:21,22. От Енакимите води потеклото си и родът на Голиат - 1Цар. 17:4; 1Пет. 20:4-8. Виж Енакими, Голиат, и Рафаими.

* * *

Истов (хора на Тов)

Малко царство в страната Арам, и споменато със Сова, Реов, и Мааха - 2Цар. 10:6,8. Виж Тов.

* * *

Исус

I. Исус е общо име при евреите. То е името на бащата на магьосника, за когото четем в Д.А. 13:6, и на Юст, сътрудника и приятеля на ап. Павел - Кол. 4:11. То е гръцко име транслитерирано от еврейското Йошуа, името на известния водач на евреите към Обещаната земя, и на първосвещеника по времето на Ездра. Виж и 1Цар. 6:14; 4Цар. 23:8.

II. Син на Йоседек, първосвещеник на евреите при завръщането им от плена. Той се борел за подновяването на града и на храма, и за утвърждаване на богослужението - Езд. 4:3, 5:2. Името му е споменато в пророчествата по това време - Аг. 1:1, 2:2; Зах. 3, 6:11-15.

* * *

Исус Навин

Виден водач на евреите, и наследник на Мойсей. Отначало името му е Осия - Чис. 13:8,16. Исус Навин преведе израилтяните през Йордан, и завзе Обещаната земя; победи ханаанците, и раздели земята им между Еврейските племена. Той пръв се споменава като предводител на Израил, срещу амаличаните в Рафидим - Из. 17:8-16. Виж и Чис. 14:6. При прехода по Йордан, той беше на осемдесет и четири години; след това, бе употребен още двадесет и шест години в същата служба, и тогава стана съдия, и съдеше Израил в Таманат-сахар, където и умря, в 1426г. преди Р.Х. Голямото свикване на израилтяните в Сихем, за пореден път, тържественото му слово към тях, и подновяването на завета им с Бога, са достойно дело за края на един угоден на Бога живот. Той е служил на Господ с чудесна верност. Никога, никой човек не е бил очевиден на повече и по-големи чудеса от него; и по много работи през живота си, той прилича на великият "Военачалник на силата Господня", който въвежда хората си в истинската Обещана земя.

Книгата на Исус Навин, съдържа историята на всичките тези събития, и е написана вероятно от Исус Навин, или под негово ръководство, (1427г. преди Р.Х.). Разбира се 24:27-33, е прибавено по-късно от друга ръка, но и това е станало по вдъхновението на Духа - 2Тим. 3:16.

* * *

Исус Христос

Второто лице на Троицата, виж Слово. Божият Син, Месията и Спасителя на света, първата и главна цел на пророчествата; за когото бе предизвестено и обещано в Стария Завет; когото бяха чакали патриарсите; надеждата и спасението на езичниците; славата и утехата на християните. Името Исус, на еврейски Йошуа, означава Спасител,

или Господ спасява. Никога, никой не е носил това име толкова на място, нито е изпълнил значението му толкова напълно, колкото Исус Христос, който спасява от греха и от ада, и който е откупил рая за нас, с цената на кръвта си. То му било дадено свише - Мт. 1:21, като подходящо за дългоочаквания Спасител, когото безброй спасени на небето вечно ще славословят.

Исус е собственото име на Спасителя, а Христос сир. Помазаният, или Месия, е прякор обозначаващ службата му. За живота на Исус се разказва в евангелията, а посланията се занимават с божественото му естество и със спасителното му дело, неговото име е Христос, Христос Исус, или Господ Исус Христос. Виж Христос.

Затова, където се говори за Исус, се споменават само събития, отнасящи се към човешкото му естество и живота му на земята. Истинската и съвършената му човечност, състояща се от човешка душа и от човешко тяло, се потвърждава на всяко място в Евангелската история. Той, който е "над всичко Бог, благословен во веки" беше израилтянин "по плът" - Рим. 9:5, и бе взел на себе си цялото ни естество, за да стане съвършен Спасител. Като човек, той е цар на хората.

Езикът не може да изкаже онази твърдост и кротост, онова достолепие и смиреност, онази мъдрост и простота, онази святост и благосклонност, онази справедливост и милост, онова съчувствие и любов за този и онзи свят, които се разграничавали и съединявали толкова величаво в характера на този Човек на хората. Нищо в него не е излишно, и нищо не му липсва. Никога светът не е могъл да си представи един такъв характер, и описанието му в евангелията, е едно доказателство за божественото му начало, което неверникът не може да отрече. Ако можеше цялото човечество, във всичките векове, племена и езици, да види разпънатия Избавител такъв, какъвто е, и да сравни най-благородните благодетели на този свят с Него, един глас щеше да излезе от всичките хора. Всеки славен венец и всяка похвала щяхме всички да дадем на Този, Който единствен е достоен - за съвършенството на характера, за любовта му към хората, за претърпените жертви, и за подарените благодетели. Славата му ще бъде во веки веков, слава на Приятеля на хората, и Агнеца пожертван за нас.

Идването на Исус Христос на земята, е най-знаменитото събитие в историята ѝ. Споменът за рождението му, се увековечава чрез Християнската ера, на която първата година съвпада с 753г. от основанието на Рим. Общо се вярва, обаче, че Спасителя на света се е родил три-четири години по-рано от първата година на Християнското летоброене, и четири хиляди години след сътворението на Адам. Той започнал да проповядва явно, когато станал на тридесет години; и продължил проповедите си, (както общо се приема), три години и половина. За потеклото му, виж Родословие.

Животът на Спасителя трябва да се изучава от четирите евангелия, където е описан под ръководството на божествената мъдрост. Големи усилия са се полагали и сега се полагат, и то не безрезултатно, да се наредят хронологически евангелските събития. Но понеже нито един от евангелистите, не е описал събитията точно в хронологически ред, то за някои събития времето не е добре определено и известно. Следващата таблица, в която са споменати с времето и мястото си, всяко едно от известните събития през живота на Спасителя, е взета от "Съгласие на четирите евангелия".

ЧАСТ I

ВЪПЛАЩЕНИЕТО, РОЖДЕНИЕТО И МЛАДОСТТА НА НАШИЯ ГОСПОД ИСУС ХРИСТОС

1. Предисловието на Евангелието от Йоан - Йн. 1:1-18.
2. Предисловието на Евангелието от Лука - Лк. 1:1-4.
3. Ангел Гавриил предсказва на Захария рождението на Йоан. (В Ерусалим) - Лк. 1:5-25.
4. Ангел Гавриил предсказва на Дева Мария, че тя ще зачне и ще роди Исус. (В Назарет) - Лк. 1:26-38.
5. Дева Мария посещава Елисавета. (В планинската част на Юдея) - Лк. 1:39-56.
6. Рождението на Йоан Кръстител. (В планинската част на Юдея) - Лк. 1:57-80.
7. Ангел Господен се явява на Йосиф. (В Назарет) - Мт. 1:18-25.
8. Рождението на Исус. (Във Витлеем) - Лк. 2:1-7.
9. Родословия - Мт. 1:1-17; Лк. 3:23-38.
10. Ангел известява на овчарите за раждането на Исус. (Близо до Витлеем) - Лк. 2:8-20.

11. Обрязването на Исус и представянето му в храма. (Във Витлеем и Ерусалим) - Лк. 2:21-38.
12. Посещението на мъдреците - Мт. 2:1-12.
13. Бягството в Египет; жестокостта на Ирод - Мт. 2:13-18.
14. Завръщането от Египет и заселването в Назарет - Мт. 2:19-23; Лк. 2:39,40.
15. Исус в храма на дванадесет години - Лк. 2:41-52.

ЧАСТ II

ОТ НАЧАЛОТО НА ПРОПОВЯДВАНЕТО НА ЙОАН КРЪСТИТЕЛ ДО ПЪРВАТА ПАСХА В ХРИСТОВОТО СЛУЖЕНИЕ

16. Проповядването на Йоан Кръстител. (В Юдейската пустиня) - Мт. 3:1-12; Мк. 1:1-8; Лк. 3:1-18.
17. Кръщението на Исус. (В Йордан) - Мт. 3:13-17; Мк. 1:9-11; Лк. 3:21,22.
18. Изкушението на Исус. (В Юдейската пустиня) - Мт. 4:1-11; Мк. 1:12,13; Лк. 4:1-13.
19. Свидетелството на Йоан Кръстител за Исус. (Оттатък Йордан) - Йн. 1:19-34.
20. Запознаването на учениците на Йоан с Исус - Йн. 1:35-42.
21. Разговорът на Исус с Филип и Натанаил - Йн. 1:43-51.
22. Сватбата в Кана Галилейска - Йн. 2:1-12.

ЧАСТ III

ПЪРВАТА ПАСХА В ПРОПОВЯДВАНЕТО НА ИСУС И СЪБИТИЯТА ДО ВТОРАТА

23. Исус чисти храма. (Ерусалим) - Йн. 2:13-25.
24. Разговор с Никодим. (Ерусалим) - Йн. 3:1-21.
25. Исус кръщава в Юдея. Йоан пак свидетелствува за него - Йн. 3:22-36.
26. Исус отива в Галилея. Йоан Кръстител е хвърлен в тъмница - Йн. 4:1-3; Мт. 4:12; Мк. 1:14; Лк. 4:14; Мт. 14:3-5; Мк. 6:17-20; Лк. 3:19,20.
27. Разговор със самарянката. Мнозина от самаряните повярват в Исус. (В Сихар) - Йн. 4:4-42.
28. Исус поучава в Галилея - Йн. 4:43,44; Мт. 4:17; Мк. 1:14,15; Лк. 4:14,15; Йн. 4:45.
29. Изцеление на сина на един царски чиновник от Капернаум. (В Кана) - Йн. 4:46-54.
30. Исус поучава в Назарет, но хората не го приемат - Лк. 4:16-30.

31. Исус напуска Назарет и се заселва в Капернаум - Мк. 4:13-16.
32. Чудесният лов на рибите. Призоваването на Петър, Андрей, Яков и Йоан. (Близо до Капернаум) - Лк. 5:1-11; Мт. 4:18-22; Мк. 1:16-20.
33. Изцеление на един обладан. (В Капернаум) - Мк. 1:21-28.; Лк. 4:31-37.
34. Изцеление на тъщата на Петър и на мнозина други. (В Капернаум) - Мт. 8:14-17; Мк. 1:29-34; Лк. 4:38-41.
35. Господ проповядва по цяла Галилея и изцелява болни; изцелението на един прокажен - Мт. 4:23-25 и 8:2-4; Мк. 1:35-45; Лк. 4:42-44 и 5:12-16.
36. Изцеравяне на един парализиран човек. (В Капернаум) - Мт. 9:2-8; Мк. 2:1-12; Лк. 5:17-26.
37. Призоваването на Матей (Левий), и угощението в къщата му. (В Капернаум) - Мт. 9:9-13; Мк. 2:13-17; Лк. 5:27-32.
38. Отговор на питания за поста - Мт. 9:14-17; Мк. 2:18-22; Лк. 5:33-39.

ЧАСТ IV

ВТОРАТА ПАСХА И СЪБИТИЯТА ДО ТРЕТАТА

39. Господ Исус идва в Ерусалим; изцелява един болен при къпалнята Витесда; и учи - Ин. 5:1-47.
40. Учениците късат класове в съботен ден - Мт. 12:1-8; Мк. 2:23-28; Лк. 6:1-5.
41. Изцелението на изсъхналата ръка в друг съботен ден - Мт. 12:9-14; Мк. 3:1-6; Лк. 6:6-11.
42. Популярността на Исус се увеличава; Той прави много изцеления - Мт. 12:15-21; Мк. 3:7-12; Лк. 6:7-19.
43. Исус се оттегля на планината и избира дванадесетте апостоли - Мт. 10:2-4; Мк. 3:13-19; Лк. 6:12-17.
44. Словото на Исус на планината. (Близо до Капернаум) - Мт. 5:1-8:1; Лк. 6:20-49.
45. Изцеление на слугата на стотника. (Капернаум) - Мт. 8:5-13; Лк. 7:1-10.
46. Възкресението на синът на една вдовица. (Близо до Наин) - Лк. 7:11-17.
47. А. Йоан Кръстител изпраща ученици до Исус; Свидетелството на Исус за Йоан - Мт. 11:2-19; Лк. 7:18-35.
Б. Осъждението на непокаяните се градове; покана към натоварените - Мт. 11:20-30.
48. На трапезата в дома на Симон Фарисеина, една жена Го помазва с миро- Лк. 7:36-50.

49. Господ обхожда Галилея пак с дванадесетте апостоли - Лк. 8:1-3.
50. След изцелението на един обладан, книжниците и фарисеите хулят и търсят знамение; отговори на Исус - Мт. 12:22-45; Мк. 3:20-30; Лк. 11:14-36.
51. Исус казва, че истинските негови ученици са негови сродници - Мт. 12:46-50; Мк. 3:31-35; Лк. 8:19-21.
52. Притчата за сеяча. (При Галилейското езеро) - Мт. 13:1-23; Мк. 4:1-25; Лк. 8:4-18.
53. Притчата за плевелите и други притчи - Мт. 13:24-53; Мк. 4:26-34; Лк. 13:18-21.
54. Господ успокоява бурята. (В Галилейското езеро) - Мт. 8:18; Мк. 4:35; Лк. 8:22; Мт. 8:19-22; Лк. 9:57-62; Мт. 8:23-27; Мк. 4:36-41; Лк. 8:22-25.
54. Гадаринските обладани - Мт. 8:28-9:1; Мк. 5:1-21; Лк. 8:26-40.
56. Изцелението на една жена, която имаше кръвотечение, и възкресението на дъщерята на Яир. (В Капернаум) - Мт. 9:18-26; Мк. 5:22-43; Лк. 8:41-56.
57. Изцеление на двама слепи и на един нем обладан - Мт. 9:27-34.
58. Господ отново поучава в Назарет, и пак е отхвърлен от хората - Мт. 13:54-58; Мк. 6:1-6.
59. Трета обиколка в Галилея. Исус дава поръчения на дванадесетте и ги изпраща - Мт. 9:35-38, 10:1,5-42, 11:1; Мк. 6:6-13; Лк. 9:1-6.
60. Ирод вярва, че Исус е Йоан Кръстител, когото той беше обезглавил, и сега е възкръснал от мъртвите - Мт. 14:1,2,6-12; Мк. 6:14-16, 21-29; Лк. 9:7-9.
61. Дванадесетте се връщат и Исус заедно с тях заминава от Галилейското море, и после нахранва петте хиляди - Мт. 14:13-21; Мк. 6:30-44; Лк. 9:10-17; Йн. 6:1-14.
62. Исус ходи по водата на Галилейското езеро - Мт. 14:22-36; Мк. 6:45-56; Йн. 6:15-21.
63. Поучава в синагогата в Капернаум - Йн. 6:22-71.

ЧАСТ V

ОТ ТРЕТАТА ПАСХА ДО ПОСЛЕДНОТО НАПУСКАНЕ НА ГАЛИЛЕЯ (Около шест месеца)

64. Исус отговаря на фарисеите, които обвиниха учениците му, защото яли хляб с немити ръце. (В Капернаум) - Мт. 15:1-20; Мк. 7:1-23.
65. Изцеление на дъщерята на Сирофиникянката. (В Тирската земя) - Мт. 15:21-28; Мк. 7:24-30.

66. Изцеление на един ням човек и на мнозина други. Нахранване на четирите хиляди. (В Декаполските предели) - Мт. 15:29-38; Мк. 7:31-8:9.
67. Фарисеите и садукееите отново искат знамение. (Близо до Магдала при Галилейското езеро) - Мт. 15:39-16:4; Мк. 8:10-12.
28. Наставление против квасът на фарисеите. (Североизточната страна на Галилейското езеро) - Мт. 16:4-12; Мк. 8:13-21.
69. Изцеление на един сляп. (Във Витсаида) - Мк. 8:22-26.
70. Господ предизвестява смъртта си, възкресението си и страданията на последователите си. (В околностите на Кесария Филипова) - Мт. 16:13-28; Мк. 8:27-9:1; Лк. 9:18-27.
71. Преображението на Исус и разговора му с тримата ученици (На планината Тавор) - Мт. 17:1-13; Мк. 9:2-13; Лк. 9:28-36.
72. Изцеление на един обладан, когото учениците не можаха да изцелят - Мт. 17:14-21; Мк. 9:14-29; Лк. 9:37-43.
73. Исус отново предизвестява смъртта и възкресението си - Мт. 17:22-23; Мк. 9:30-32; Лк. 9:43-45.
74. Чудесното намиране на парите за данъкът от две драхми. (В Капернаум) - Мт. 17:24-27; Мк. 9:33.
75. Различни поучения. (В Капернаум):
- А. За смиреномъдрие; пример с едно дете - Мт. 18:1-5; Мк. 9:33-37; Лк. 9:46-48.
- Б. За един, който не следваше учениците - Мк. 9:38-41; Лк. 9:49,50.
- В. За съблазните - Мт. 18:6-9; Мк. 9:42-50.
- Г. За търсене на погиналите; притчата за деветдесет и деветте - Мт. 18:10-14.
- Д. За прощението; притчата на царя, който прегледа сметките на слугите си - Мт. 18:15-35.
76. Последното напускане на Галилея - Йн. 7:2-10; Мт. 19:1; Мк. 10:1; Лк. 9:51-56.
77. Изпращането на седемдесетте - Лк. 10:1-16.
78. Изцеление на десетте прокажени - Лк. 17:11-19.

ЧАСТ VI

ОТ ПРАЗНИКЪТ НА ШАТРОРАЗПЪВАНЕТО ДО ПОСЛЕДНОТО ПРИСТИГАНЕ НА ИСУС ВЪВ ВИТАНИЯ

79. Празникът на шатрите; поучение на Исус. (В Ерусалим) - Йн. 7:11-8:1.
80. Жената хваната в прелюбодейство. (В Ерусалим) - Йн. 8:2-11.

81. Исус продължава да поучава, а когато юдеите искат да го убият с камъни, той се спасява - Йн. 8:12-59.
82. Исус изцелява един сляпо-роден; показва себе си като Добрия Пастир - Йн. 9:1-10:21.
83. Връщането на седемдесетте. (В Ерусалим или в околността му) - Лк. 10:17-24.
84. Притчата за Добрия Самарянин. (Близо до Ерусалим) - Лк. 10:25-37.
85. Посещение на Исус при Марта и Мария. (Във Витания) - Лк. 10:38-42.
86. Господ отново поучава учениците как да се молят - Лк. 11:1-13.
87. Исус в къщата на един фарисей; изобличава фарисеите - Лк. 11:37-54.
88. Различни поучения - Лк. 12:1-59.
89. За участта на галилеяните; притчата на безплодната смоковница; изцеление на една жена в съботен ден - Лк. 13:1-17.
90. Празникът на освещението на храма; Исус се оттегля от Ерусалим и отива оттатък Йордан - Йн. 10:22-42.
91. Исус пътува към Ерусалим, и поучава по пътя. (Оттатък Йордан) - Мт. 19:1,2; Мк. 10:1; Лк. 13:22-33.
92. В къщата на един фарисей Исус изцелява красничав човек, и поучава. (Оттатък Йордан) - Лк. 14:1-24.
93. Какво се изисква от учениците на Христос? (Оттатък Йордан) - Лк. 14:25-35.
94. Притчите за изгубената овца, за изгубената драхма и за блудния син. (Оттатък Йордан) - Лк. 15:1-32.
95. Притчата за несправедливия настойник. (Оттатък Йордан) - Лк. 16:1-13.
96. Изобличение на сребролюбивите фарисеи; притчата за богаташа и Лазар. (Оттатък Йордан) - Лк. 16:14-31.
97. За съблазните, вярата и смиреномъдрието - Лк. 17:1-10.
98. Възкресението на Лазар. (Във Витания) - Йн. 11:1-46.
99. Съветът на Каиафа против Исус; Исус се оттегля от Ерусалим до Ефраим - Йн. 11:47-54.
100. За идването на Божието царство - Лк. 17:20-37.
101. Притчите за несправедливия съдия, и за фарисея и бирника - Лк. 18:1-14.
102. За развода - Мт. 19:3-12; Мк. 10:2-12.
103. Исус приема и благославя малките деца - Мт. 19:13-15; Мк. 10:13-16; Лк. 18:15-17.
104. Богатият момък - Мт. 19:16-30; Мк. 10:17-31; Лк. 18:18-30.
105. Притчата за работниците на лозето - Мт. 20:1-16.

106. Исус за трети път предизвестява смъртта и възкресението си. (Виж №70 и 77) - Мт. 20:17-19; Мк. 10:32-34; Лк. 18:31-34.
107. Славолюбивото искане на Заведеевите синове - Мт. 20:20-28; Мк. 10:35-45.
108. Изцеление на двама слепи близо до Ерихон - Мт. 20:29-34; Мк. 10:46-52; Лк. 18:35-43.
109. Исус посещава Закхей - Лк. 19:1-10.
110. Притчата за десетте мнаси - Лк. 19:11-28.
111. Пристигане на Исус във Витания, и вечерята в къщата на прокажения Симон - Ин. 11:55-57; Мт. 26:6-13; Мк. 14:3-9; Ин. 12:1-11.

ЧАСТ VII

ВЛИЗАНЕ НА НАШИЯ ГОСПОД В ЕРУСАЛИМ И СЪБИТИЯТА ДО ЧЕТВЪРТАТА ПАСХА

112. Тържественото влизане на Исус в Ерусалим - Мт. 21:1-11, 14-17; Мк. 11:1-11; Лк. 19:29-44; Ин. 12:12-19.
113. Безплодната смоковница; изчистване на храма - Мт. 21:12,13,18,19; Мк. 11:12-19; Лк. 19:45-48, 21:37,38.
114. Смоковницата изсъхнала - Мт. 21:20-22; Мк. 11:20-26.
115. Питане за властта на Исус; притчата за двамата сина - Мт. 21:23-32; Мк. 1:27-33; Лк. 20:1-8.
116. Притчата за лошите земеделци - Мт. 21:36-46; Мк. 12:1-12; Лк. 20:9-19.
117. Притчата за сватбата на царския син - Мт. 22:1-14.
118. Питане на фарисеите за даването данък на Кесаря - Мт. 22:15-22; Мк. 12:13-17; Лк. 20:20-26.
119. Питане на садукееите за възкресението - Мт. 22:23-33; Мк. 12:18-27; Лк. 20:50.
120. Питане на един законник; големите заповеди - Мт. 22:34-40; Мк. 12:28-34.
121. Как може Христос да е син на Давид? - Мт. 22:41-46; Мк. 12:35-37; Лк. 20:41-44.
122. Съвети против лошият пример на книжниците и фарисеите - Мт. 23:1-12.
123. Горко изречено против книжниците и фарисеите; плач за Ерусалим - Мт. 23:13-39.
124. Двете лепти на вдовицата - Мк. 12:41-44; Лк. 21:1-4.
125. Някои гърци искат да видят Исус; неговия разговор; глас от небето - Ин. 12:20-36.

126. Неверието на юдеите - Йн. 12:37-50.
127. Исус като си отива от храма, предрича своето отхвърляне от първосвещениците и старейшините, и гонението на учениците - Мт. 24:1-14; Мк. 13:1-13; Лк. 21:5-19.
128. Знаменията на Христовото идване, за опустошението на Ерусалим, и за края на Юдейската държава - Мт. 24:15-42; Мк. 13:14-37; Лк. 21:20-36.
129. Исус говори за последното си идване, сиреч за съда:
- А. Нуждата да бъдат учениците му будни - Мт. 24:43-51.
- Б. Притчата за десетте девици - Мт. 25:1-13.
- В. Притчата за талантите - Мт. 25:14-30.
130. Виденията за съдния ден - Мт. 25:31-46.
131. Началниците се наговарят да убият Исус; предателството на Юда - Мт. 26:1-5, 14-16; Мк. 14:1, 2, 10, 11; Лк. 22:1-6.
132. Приготовление за Пасхата - Мт. 26:17-19; Мк. 14:12-16; Лк. 22:7-13.

ЧАСТ VIII

ЧЕТВЪРТАТА ПАСХА; СТРАДАНИЯТА НА ИСУС И ДРУГИ СЪБИТИЯ ДО КРАЯ НА СЪБОТАТА

133. Вечерята на Пасхата; Исус изобличава славолюбието на учениците си - Мт. 26:20; Мк. 14:17; Лк. 22:14-18, 24-30.
134. Исус измива нозете на учениците си - Йн. 13:1-20.
135. Исус посочва предателя; Юда се оттегля - Мт. 26:21-25; Мк. 14:18-21; Лк. 22:21-23; Йн. 13:21-35.
136. Постановлението на Господнята вечеря - Мт. 26:26-29; Мк. 14:22-25; Лк. 22:19, 20; (1Кор. 11:23-25).
137. Исус предсказва разпръсването на учениците си, и отричането на Петър - Мт. 26:31-35; Мк. 14:27-31; Лк. 22:31-38; Йн. 13:36-38.
138. Последният разговор на Исус с учениците преди страданията му - Йн. 14, 15 и 16гл.
139. Последната молитва на Исус заедно с учениците - Йн. 17гл.
141. Исус в Гетсимания - Мт. 26:30, 36-46; Мк. 14:26, 32-42; Лк. 22:39-46; Йн. 18:1.
141. Исус предаден и хванат - Мт. 26:47-56; Мк. 14:43-52; Лк. 22:47-53; Йн. 18:2-12.
142. Исус пред първосвещеника; Петър се отрича три пъти от Христос - Мт. 26:57, 58, 69-75. Мк. 14:53, 54, 66-72; Лк. 22:54-62; Йн. 18:13-27.
143. Народният съвет осъжда Исус; слугите го ругаят и бият - Мт. 26:59-68; Мк. 14:55-65; Лк. 22:63-71.

144. Завеждат Исус при Пилат - Мт. 27:1,2; Мк. 15:1; Лк. 23:1; Йн. 18:28.
145. Юда се разкайва и се обесва - Мт. 27:3-10. (Д.А. 1:18,19).
146. Нашия Господ пред Пилат; Пилат иска да го пусне - Йн. 18:29-32; Мт. 27:11-14; Мк. 15:2-5; Лк. 23:2-5; Йн. 18:33-38.
147. Нашия Господ пред Ирод; връщат го при Пилат; Пилат отново търси случай да го пусне - Лк. 23:6-16.
148. Пилат за пореден път търси случай да пусне Исус, но най-после се покорява на волята на юдеите, и като го бие предава го на разпятие - Мт. 27:15-26; Мк. 15:6-15; Лк. 23:17-25; Йн. 18:39,40, 19:1.
149. Войниците се поругават с Исус - Мт. 27:27-30; Мк. 15:16-19; Йн. 19:2,3.
150. Последният опит на Пилат да пусне Исус - Йн. 19:4-16.
151. Отвеждат Исус да го разпнат - Мт. 27:31-34; Мк. 15:20-23; Лк. 23:26-33; Йн. 19:16,17.
152. Разпятието - Мт. 27:35-38; Мк. 15:24-28; Лк. 23:33,34,38; Йн. 19:18-24.
153. Хулят Исус на кръста; Каещия се разбойник - Мт. 27:39-44; Мк. 15:29-32; Лк. 23:35-37, 39-43.
154. Исус препоръчва майка си на Йоан - Йн. 19:25-27.
155. Тъмнината по обяд; Смъртта на Исус - Мт. 27:45-50; Мк. 15:33-37; Лк. 23:44-46; Йн. 19:28-30.
156. Завесата на храма се раздира; гробовете се разтварят; впечатлението направено на стотника от тези събития; жените при кръста - Мт. 27:51-56; Мк. 15:38-41; Лк. 23:45, 47-49.
157. Пробождането на ребрата Му - Йн. 19:31-37.
158. Свалянето от кръста и погребението на тялото на Исус - Мт. 27:57-61; Мк. 15:42-47; Лк. 23:50-56; Йн. 19:38-42.
159. Поставянето на стража при гроба - Мт. 27:62-66.

ЧАСТ IX

ВЪЗКРЕСЕНИЕТО НА ГОСПОДА И ЧЕТИРИДЕСЕТТЕ ДНИ ДО ВЪЗНЕСЕНИЕТО МУ

160. Възкресението; Жените посещават гроба - Мт. 28:1-4; Мк. 16:1-4; Лк. 24:1-3; Йн. 20:1,2.
161. Ангелите при гроба - Мт. 28:5-7; Мк. 16:5-7; Лк. 24:4-8.
162. Жените се връщат към града, Исус им се явява - Мт. 28:8-10; Мк. 16:8; Лк. 24:9-11.
163. Петър и Йоан тичат към гроба - Лк. 24:12; Йн. 20:3-10.
164. Исус се явява на Мария Магдалина - Мк. 16:9-11; Йн. 20:11-18.

165. Разказът на стражарите - Мт. 28:11-15.
166. Исус се явява на двама ученици, които отиват в Емаус - Мк. 16:12,13; Лк. 24:13-35.
167. Исус се явява на апостолите, когато Тома не е с тях - Мк. 16:14; Лк. 24:36-43; Йн. 20:19-25.
168. Явява се втори път на учениците, когато и Тома е с тях - Йн. 20:26-29.
169. Явява се на седем ученици при Галилейското езеро - Мт. 28:16; Йн. 21:1-24.
170. Исус се явява на апостолите и на други ученици на една планина в Галилея - Мт. 28:16-20. (1Кор. 15:6); Мк. 16:15-18.
171. Последните наставления на Исус към апостолите - Лк. 24:44-49. (Д.А. 1:3-8).
172. Възнесението на Исус - Мк. 16:19,20; Лк. 24:50-53. (Д.А. 1:9-12).
173. Краят на евангелието от Йоан - Йн. 20:30,31 и 21:25.

Божествената премъдрост става явна не само от онова, което ни учи Новия Завет за живота на Исус, но и от всичко онова, което премълчава. Любознателността и горещата любов към личността на Спасителя, повдигат много въпроси, на които евангелията не отговарят; а колкото повече хората се обръщат към съмнителните предания, те се отдалечават от чистата евангелска истина. Повече за Христос, виж Месия, Спасител, и др.

* * *

Италия

Италия не е спомената в Стария Завет, освен под общи имена, като Китим, морските острови. В Новият Завет - Д.А. 18:2, 27:1,6; Евр. 13:24. Тази страна е важна заради Рим. Виж Рим. Италийският полк, за който се споменава в Д.А. 10:1, може да е бил съставен от Италийански войници, поставени в Кесария, и той може да се е наричал Италийски, за отличие от областните полкове, в които влизали туземните войници.

* * *

Итам

Град в Юда близо до Витлеем и Текое. Този град често се е посещавал от Соломон, и е бил укрепен от Ровоам - 1Лет. 4:3,32; 2Лет. 11:6. Вярва се, че на самото местоположение на Итам се намира сега разваленото село Урта, една и половина миля на югозапад от Витлеем, не далеч от Соломоновите водоеми. "Канарата Итам", на която се оттеглил Самсон - Съд. 15:8-19, може да е била близо до град Итам.

* * *

Итамар

Четвъртият син Ааронов, беше посветен в свещенството - Из. 6:23; Чис. 3:2,3. На потомците му, бе поверено пазенето на скиинята в пустинята - Из. 38:21; Чис. 4:28. Някои от неговото потекло, именно, Илий, Ахитов, Ахия, Ахимелех, и Авиатар държаха първосвещеническата служба, но при Соломон, тя се върна в дома на Елеазар - 3Цар. 2:27,35. Виж Авиатар.

* * *

Итурея

Най-североизточната област на Палестина, която увековечи името на Иетур, Исмаиловия син, беше населена от Манасиевите потомци - 1Лет. 1:31, 5:19. Името Иедур се е запазило още там. По времето на Христа, Итурея влизаше в четверовластната държава на Филип - Лк. 3:1. Пределите ѝ, между Галилея и Дамаск, сега не са добре известни. Жителите ѝ, се отличаваха в стрелба и кражба.

* * *

Ихавод (безславен)

Син на Финеес, и внук на Илий. Баща му, дядо му, и майка му умряха в деня на неговото раждането - 1Цар. 4:19-25, 14:3.

* * *

Йегар Сахадута (грамада на свидетелство)

Халдейско име, равнозначно с Галаад на еврейски; и двете означават мястото, където Яков и Лаван направиха завет - Бит. 31:47.

* * *

Йеова

Неизричаното име на Бога при евреите. То никога не се употребява с членът, нито в множ. число. Евреите никога не изговарят това име, и където се среща в еврейското Писание, те изговарят, като четат, вместо него думата Адонай (Господ), или Елохим (Бог). Виж Бог. В Еврейската Библия, то е писано с гласните на едната или другата от тези думи. Означава Който е. И така то обозначава самобитността, независимостта и съвършенството на Бога, които свойства са като залог, че той ще изпълни всичките си обещания. Виж и Из. 3:14, "Аз съм Който съм", за значението, на което виж Бог. В Из. 6:3, Бог говори: "Явих се на Авраам, Исаак и Яков, с името Бог Вседържител, но не им бях познат с името Си Йеова", но това название изглежда е било познато още от начало - Бит. 4:1. Можем обаче да вярваме, че сам Бог, като дал на човека името Адам, нарекъл себе си Йеова, но в откровението си на патриарсите, той още не бил поставил особена важност на дълбокото значение на това име. Той винаги им казвал: "Аз съм Всемогъщият" - Бит. 17:1, или "Аз съм Йеова, Бог Авраамов" и др.т, но никога не им казал само "Аз съм Йеова".

* * *

Йеова-ире (Господ ще промисли)

Името дадено от Авраам на мястото, където едва не заклал сина си Исаак - Бит. 22:14. Това име възпоменава думите му, в отговор на питането на Исаак в 8 ст., че Бог ще си промисли агнето за всеизгарянето.

* * *

Йеова-нисий (Господ мое знаме) - Из. 17:15

* * *

Йеова-шалом (Господ на мира)

Името, с което Гедеон нарекъл един олтар, който съградил на мястото, където ангелът Господен му се явил, и го поздравил с думите: "Мир на тебе" - Съд. 6:24.

* * *

Йеова-шама (Господ е там)

Име дадено от Езекил на един бъдещ свят град - Ез. 48:35.

* * *

Йерапол

Фригийски град, на западния предел на Фригия, близо до Колос и Лаодикия. Йерапол е бил прочут с топлите си извори и бани. Там се учредила една Християнска църква, още в първите времена на християнството, на която пастирът бил Епафрас - Кол. 4:12,13. Сега Йерапол е разорен, но развалините му и днес свидетелствуват за някогашната му слава и величие. Между тези развалини се намират останките от три църкви, един театър, една гимназия, и много надгробни паметници. Бялото чело на скалите, на които бил разположен градът му, е дало сегашното му име Памук Кале.

* * *

Йоав

Син на Саруия, Давидовата сестра, и брат на Ависей и Асаил; военачалник на Давидовата войска, почти през цялото му царуване. Като военачалник, той бил храбър воин и способен генерал; неговото голямо влияние в обществените дела често съдействувало за добро, както в буната на Авесалом, и преброяването на Израил - 2Цар. 18,19, 24гл., но като частно лице, той бил чрезмерно повелителен, отмъстителен и недобросъвестен; доказателство за това, е предателския начин, по който убива Авенир и братовчед си Амаса - 2Цар. 3:27, 20:9,10; начинът, по който се отнася към Давид - 2Цар. 3:39, 19:5, и участието му в делото на Урия; умъртвяването на Авесалом, и

съзаклятието му с Адония против божественно-отреденият престолонаследник. За всичките тези неща най-накрая е убит по заповед на Соломон - 3Цар. 2:28-34.

* * *

Йоаким или Елиаким - 4Цар. 23:34

Вторият син на Йосия, брат и престола-наследник на Йоахаз (или Селума), Юдовия цар, поставен на престола вместо него (Йоахаз) от Египетския цар (Фараон Нехао). Царувал единадесет години в разврат и идолопоклонство. В третата година от царуването му, Навуходоносор пленил и отвел във Вавилон няколко от князете му, и част от съкровищата му. Една година по-късно, съюзниците му, египтяните били поразени при Ефрат, но той не обръщал внимание на заплашителните пророчества на пророк Еремия, и изгорил книгата му в огън. Най-накрая, в едно въстание против Навуходоносор, е разбит и безславно убит, (599г. преди Р.Х.) - 4Цар. 23:34, 24:6; 2Лет. 36:4-8; Ер. 22,26,36гл.

* * *

Йоан

I. Кръстител. Предтеча на нашия Господ Исус Христос, син на Захария и Елисавета, който се роди шест месеца преди Христос. Няколко Старо-Заветни пророчества се изпълниха в него - Ис. 40:3; Мал. 3:1, 4:5. Виж и Мт. 3:3 и 11:14. Рождението му, името му, и званието му бяха предизвестени от ангел Гавриил на баща му Захария, когато той служеше в храма. Други свръхестествени проявления, придружиха посещението на Мария при Елисавета, рождението и избирането на името на Йоан - Лк. 1гл. Младостта му премина в пущинаците на Източна Юдея, и когато наближи тридесетата си година, се яви като пророк на Господа. По строгостта на живота си, ревността си за Божията слава, и по начина на обръщанията си към хората, той много приличаше на пророк Илия, според думите на ангела - Лк. 1:17, че той ще предиде пред Месия в духа и силата на Илия. Множества от различни места идваха при него, за да чуят Словото Божие, и той смело изобличаваше греховете им, и ги кръщаваше в кръщение на покаяние, за да се приготвят да приемат по-пълното явление на благодатта чрез Христос. Заедно с другите, дойде при него и Спасителят, и се кръсти, за да даде

пример на покорност към божествените постановления. Йоан веднага позна, че Исус е Месия, но се увери окончателно, когато видя определения белег, Духът да слиза на него. Тогава Йоан с пророческо слово, представи Спасителя на света: "Ето Божия Агнец, който взема греховете на света" - Йн. 1:29; Гал. 3:24.

Йоан се ползуваше по това време с дълбоко уважение сред народа - Лк. 3:15; една делегация бе изпратена до него да го разпитва - Йн. 1:19-28; цар Ирод "когато го слушаше, вършеше много неща, и с удоволствие го слушаше" - Мк. 6:20, но той сложи пред нозете на Спасителя всичко, което имаше - Йн. 1:27, 3:33; Четем на няколко места за неговите "ученици" - Мт. 9:14; Лк. 5:33; Йн. 3:23-25, 4:1, и по-късно виждаме следи от влиянието му - Д.А. 18:25, 19:3. Не знаем защо и след кръщението на Исус, продължаваше да проповядва отделно, вместо да се присъединеше към Него. Той обаче с постоянство продължаваше вярно да се труди по делото на духовното преобразуване; и тези му усилия през втората година, станаха причина да бъде затворен от Ирод Антипа. Виж Ирод III. От тъмницата изпрати двама от учениците си до Христос, за да го попитат: "Ти ли си оня, който има да дойде, или друг да очакваме?" - Мт. 11:3. За този въпрос, може би е бил подбуден от някои еврейски представи за един земен Месия, който трябва да премахне всичките народни оскърбления и неправди причинявани на евреите, или от нетърпение Христос явно да обяви, че той е Месия. В този случай, Христос нарича Йоан пророк, и повече от пророк, т.е. по-голям от когото и да е от пророците; защото от всичките пророци само той видя Помазаника, когото всички "искаха да видят"; но въпреки всичко това, той е по-малък и "от най-малкия в Небесно царството". Според Йосиф, Ирод се боеше от голямото му влияние сред народа, а Иродиада го мразеше от цялото си сърце, и търсеше случай да го погуби. Веднъж, когато Саломия, дъщеря ѝ играеше пред Ирод, на него толкова му стана драго, че и се обеща с клетва да и даде каквото и да му поиска, а тя подучена от майка си, му поиска на блюдо главата на Йоан Кръстител. Тогава царя, измамен и оскърбен, заповяда да отрежат главата на Йоан в тъмницата, а учениците му погребяха тялото му, "и отидоха и казаха на Исус" - Мт. 14:3-12.

II. Апостол и Евангелист. Син на Заведей и Саломия; от Витсаида в Галилея. Заведей и синовете му бяха рибари, и живееха охолан живот - Мк. 1:20, 15:40; Йн. 18:15, 19:27. В характера на Йоан, както е описан в Библията, има две безценни качества: кротост и решителност. Други

още по привлекателни черти в него, бяха смиреността и братската любов. И в размишленията му се забелязваха решителност - Лк. 9:54. Той беше обичен, но и твърд, и неustraшим. Присъстваше на разпятието на Спасителя, и затова го описва като очевидец - Йн. 19:35. Подрани на гроба му, и след възнесението му, дързостно прогласяваше евангелието в Ерусалим - Д.А. 4:13, и не се уплаши от затвора, биенето и заплашването със смърт. Отличаваше се с голямата си преданост към Христос, и тази преданост, може би, не по-малко от славолюбието, или от неправилно разбиране на Христовото царство, го подбуди да поиска място от дясно до Него - Мт. 20:20-24. За него се мисли, че е бил най-младия от апостолите. Той бе първо ученик на Йоан Кръстител, но после, когато бе изпратен до Христос, веднага го последва. За известно време, се върна към предишния си занаят, покрай Генисаретското езеро, но скоро бе призван да го напусне, и да последва Спасителя - Лк. 5:5-10. Христос по особен начин, обичаше този любезен и ревностен ученик - Йн. 13:23, 19:26, 20:2, 21:7. На тайната вечеря той лежеше на гърдите на Исус, и на него Исус препоръча майка си. Заедно с Петър и Яков, бе очевидец на преображението, и на страданието на Исус в градината. Виж Яков II. След възнесението на Господа, Йоан остана в Ерусалим, където беше един от най-здравите стълбове на църквата - Гал. 2:9. Предполага се, че около 65г. след Р.Х., се е преместил в Ефес, и от там слял евангелското семе из Мала Азия, и обилно го слял за много години след смъртта на ап. Павел. Той е заточен, (вероятно от Домициан), около 95г. след Р.Х., на остров Патмос, където видя виденията описани в книга Откровение. По-късно се върна в Ефес, където доживя до дълбока старост, и тогава учениците му на ръце го носеха на църква. Като не можеше вече да беседва на дълго, той обичайно приветствуваше народа с тези кратки думи: "Чада, обичайте се"; и когато народа се удивяваше на краткостта му, той отговаряше: "Това е, което Господ ви заръчва; и това, ако правите, е достатъчно". Апостолът почина в Ефес, в третата година на Траян, (100г. след Р.Х.), според Епифан на деветдесет и четири години.

Освен Евангелието и Откровението, които носят името му, имаме и три послания от Йоан. Първото е всеобщо или съборно писмо, назначено да опровергавае някои погрешни учения на гностическите философи, за личността на Христос; и да назидва вселенската църква в истина и братска любов. Второто послание е отправено до "избраната госпожа", която може би е била някоя християнка отличена с благочестието си, и вярната си служба в църквата. Третото е отправено към Гаий, (на

латински Касий), когото Йоан хвали за верността му и гостоприемството му, и го увещава с постоянство да върши всяко добро дело. Общо се вярва, че Откровението и Посланията на Йоан са написани около 96-98г. след Р.Х. Те са последните книги в Ново-Заветния канон, и Йоан, като надживя всичките апостоли, е помогнал най-много за утвърждаването му. Виж Евангелие от Йоан.

III. Наричан Марко. Виж Марко.

* * *

Йоана

Една от верните жени, които служеха на Исус, докато беше на земята, и които занесоха аромати на гроба му. Мъжът ѝ Хуза бил настойник на Ирод Антипа - Лк. 8:3, 24:1-10.

* * *

Йоас

I. Баща на Гедеон; от родът на Авиезерците, от Манасиевото потекло. За дълго време той бил поклонник на Ваал, но когато синът му се съпротивил смело на идолопоклонството, преминал и той на страната на Господа - Съд. 6:25-32.

II. Чиновник, определен да пази пророк Михей, през злополучния бой на Ахаав със сирийците - 3Цар. 22:26; 2Лет. 18гл.

III. Цар на Юда, (878-839г. преди Р.Х.). Само той от синове на Охозия, избегнал смъртта, от ръцете на баба си Готолия. Йосавееа, неговата леля го спасила; крили го в храма шест години, и когато станал на седемгодишна възраст, се възкачил на престола с помощта на първосвещеника Йодай (4Цар. 11:12); и до края на живота му Йоас служил на Господа и благоуспявал. Премахнал идолите и поправил храма. Но по-късно се подвел по гибелни съвети; идолослужението се възвърнало; и когато първосвещеника Захария изобличил грешните люде за беззаконията им, Йоас заповядал да хванат този Божий служител, (синът на неговия благодетел), и да го убият с камъни. Злочестия скоро се струпали върху главата му: сирийците не веднъж го

смиривали, и той им дал откуп съкровищата на храма; една гнусна болест го налегнала; живота му огорчен рано, бил прекъснат от един заговор на слугите му, и не го погребали в гробницата на царете - 2Лет. 24:25.

IV. Син и наследник на Йоахаз, Израилевия цар, (840-825г. преди Р.Х.). Животът му като цяло е благоугоден. Имал едно дълбоко почитание към пророк Елисей, и го посетил на смъртния му одър, където чрез едно божествено пророчество, приел уверението за три победи над сирийците. Победил, когато го принудили да се бие с Юдовия цар Амасия; и бил един от най-добрите царе на Израил. През неговото царуване, обаче, се кланяли и молили на златното теле - 4Цар. 13:9-25, 14:1-8; 2Лет. 25гл.

* * *

Йоахаз

I. Син и престолонаследник на Ииуй, Израилевия цар, (856г. преди Р.Х.), царувал седемнадесет години. Като наказание за неговите и на народа грехове, израилтяните са притеснявани от сирийците при Азаил и Венадад. Царят се смирил пред Бога, и избавлението дошло чрез ръката на Йоас, неговия син - 4Цар. 13:19,25.

II. Третият син и престолонаследник на Йосия, Юдовия цар, царувал около три месеца в Ерусалим, (609г. преди Р.Х.). Другото му име е Селум - 1Лет. 3:15. Свален от престола от Египетския цар - 4Цар. 23:30-34; 2Лет. 36:1-4. Виж още Ер. 22:10-13, и Ез. 19:3.

* * *

Йоахин

Син и престолонаследник на Йоаким, Юдовия цар, (599г. преди Р.Х.). Царувал три месеца, след което го завели в плен във Вавилон, където го държали затворен тридесет и шест години. Накрая бил освободен от Евилмеродах - 4Цар. 24:6-16, 25:27; 2Лет. 36:9,10. Пророчеството в Ер. 22:30, значи, че негов син няма да се възкачи на царския престол - 1Лет. 3:17,18; Мт. 1:12.

* * *

Йов

Един от патриарсите, (виж Йовав II), отличен с честността, богатството и благочестието си; когото Бог, за да изпита вярата му, лишил от приятели, имот, и здраве, и изведнъж потопил в дълбока скръб. Живял в земята Уз, която се намирала, (както общо се предполага), в Източен Едом, може би не далеч от Восора.

Книгата на Йов е предизвикала много спорове, и върху много гледни точки, критиците са все още раздвоени. Скептиците отричат боговдъхновението й, и са я нарекли философски роман, но никой почитател на откровението, не може да приеме това мнение, нито да се съмнява, че наистина някога е живял човек на име Йов.

Боговдъхновените писатели, свидетелствуват за истинността на тази книга. Виж Ез. 14:14; Як. 5:11; и сравни 1Кор. 3:19 с Йов 5:13. Самата книга представя лицата, местата, и обстоятелствата като действително съществували. И днес, все още, името и историята на Йов са добре известни на Изток.

Не може точно да се определи времето, в което е живял Йов, но няма никакво съмнение, че той е бил един от древните патриарси. Книгата загатва за потопа - Йов 22:15-17, но не споменава погубването на Содом, изхода от Египет, или даването на Закона. Не говори за никакви отреди в свещеническата служба, а сам Йов е бил свещеник на домочадието си, както са били Ной и Авраам. Споменава за най-старото идолопоклонство, (поклонението на звездите), и за един от най-старите начини на писане, с желязна писалка и олово - Йов 19:24. И дълголетието на Йов доказва, че той е един от патриарсите. Той претърпял изпитанията си, когато бил на сто и четиридесет години, и бил вече старец преди да започнат злочестията му, защото синовете му били вече задомени и всеки глава на домочадието си - Йов 1:4, 42:16. Хората по това време още живеели дълго - Йов 15:10.

Има различни мнения, за това кой е писателя на тази книга. Тя по всичко прилича на първо-образно съчинение, и нищо не показва да е превод; и ако наистина е първо-образна, писателят й трябва да е бил евреин, тъй като е писана на еврейски. Писателят й несъмнено е бил добре запознат с Египет и Арабия, и стилът му на писане, е възвишен и

украсен с всичките качества на източната поезия. Всичките тези обстоятелства, са добра опора за предположенията на онези, които приемат Мойсей за писателя на тази книга. Съчинението ѝ, обаче, се приписва на различни други лица.

Тя е един хубав образец на патриархалната вяра. Учи за битието и съвършенствата на Бога, творческото му дело във вселената, и всемирното му провидение; за отстъпничеството на злите духове и хората; за Божията милост, която се показва при принасянето на една жертва, последвана от покаяние и вяра - Йов 33:27-30, 42:6,8; и като че ли загатва за безсмъртието на душата, и възкресението на тялото - Йов 14:7-15, 19:25-27.

Основният въпрос, който най-пълно се разисква в Йов е: Защо Бог позволява праведните да страдат, докато в същото време нечестивите благоуспяват? Отговорът е, че Господ, чиято ръка направлява историята на този свят, има върховното право да избира, кога и как да награждава доброто и да наказва злото, и да подлага хората си на каквито изпити той счита за най-разумно.

Разговорът на Йов и приятелите му, може да се раздели на три части. В първата, Елифаз говори на Йов, и Йов му отговаря; после говорят един след друг Валдад и Йов, и Софар и Йов. Във втората част, се спазва същия ред; по същия начин и в третата, като изключим това, че там след беседата, с която Йов отговаря на Валдад, тримата приятели не продължават да спорят, и вместо Софар, четвърти някой си приятел, на име Елиу взима думата; и спора завършва с едно решение на Самия Йеова.

Приятелите на Йов, не спират да твърдят, че тежките наказания са му изпратени за наказанието на някои тежки прегрешения, и да го принуждават да се изповяда и покае. Благодетелият патриарх, убеден душевно в честността и боголюбие си, и изненадан от строгостта на наказанията, и от подозренията на приятелите си, горещо защитава невинността си, и показва, че добрите хора понякога биват оскърявани най-много, но забравя, че вътрешните му грехове заслужават много по-тежко наказание, и ако с всичко това вярата му в Бога и да не намалява, той глупаво Го обвинява. По-късно смирено изповядва неправдата си, и сърцето му се развеселява от новата благодат на Господа, а в това същото време приятелите му приемат изобличение. Цялата книга е

написана според всичките правила на Еврейската поезия, освен двете въвеждащи глави и част от последната, които са проза. Като поема, тя е пълна с възвишени чувства, и смели, и резки образи.

Болестта на Йов, общо се приема, че е черната проказа; друга болест не съответства на описанието в Йов 2:7,8, 7:5,13,14, 19:17, 30:17. Виж Прокажен.

* * *

Йовав

I. Един от синовете на Йоктан - Бит. 10:29; 1Лет. 1:23.

II. Един от царете на Едом - Бит. 36:33,34; 1Лет. 1:44. Баща му бе Зара от Восора. Този Йовав седемдесетте преводачи приемат за самия Йов. Виж бележката, в края на техния превод на книгата Йов.

III. Мадонски цар, когото Исус Навин победил при водата Мером - И.Н. 11:1-8.

IV. Някой си Вениаминец - 1Лет. 8:9.

* * *

Йодай

Първосвещеник, който опазил живота и престола на малолетния Йоас, от похитителката Готолия. С мъдростта и благочестието си, той облажавал народа си до самата си смърт, (850г. преди Р.Х.). Умрял на възраст 130г., и бил погребан с царски почести - 4Цар. 11гл.; 2Лет. 23:24.

* * *

Йозавад (когото Йеова изпраща)

I. и II. Двама Манасийски главатари, които дойдоха при Давид преди битката на Гелвуде - 1Лет. 12:20.

III. Левит, надзирател на Божия храм при Езекия - 2Лет. 31:13.

IV. Левит, началник през царуването Йосия, който взе участие в голямата Пасха - 2Лет. 35:9.

V. Левит, по времето на Ездра, който претегли среброто, златото и вещите в храма - Езд. 8:33.

VI. Свещеник, който бе взел чужда жена - Езд. 10:22.

VII. Левит, който се бе оженил за чужда жена, и вероятно помогна на Ездра да изтълкува законът - Неем. 8:7, 11:16.

* * *

Йоил

I. Най-старият син на пророк Самуил - 1Цар. 8:2, и баща на певеца Еман - 1Лет. 6:33.

II. Един от малките пророци, за когото не знаем нищо повече освен онова, което четем в пророчествата му. Живял в Юдовото царство, когато още съществувал храмът - Йоил 1:14, 2:1,15,32, 3:1. Не може точно да се определи времето на неговите пророчества, но общо се приема, че е пророкувал при цар Озия, (около 800г. преди Р.Х.).

Книгата на Йоил, започва с живо описание на едно опустошение от скакалци, и на една страшна суша. Бичът на скакалците, един от най-грозните бичове на Изток, може би изобразява нашествията в Юдея от силни неприятелски орди; и мнозина разбират под "Скакалците на Йоил", халдеите, персите, гърците и римляните. Пророкът завършва описанието си, с един призив към народа за пост и покаяние, и напомня, че само по този начин, ще може да се възвърне благоденствието на страната. След това, той хвърля и един поглед напред, на едно още по-далечно бъдеще, предсказва изливането на Святия Дух, знаменията, чудесата и блаженството на царството на Месия - Йоил 2:28. На това място от Йоил, ни обръща внимание и апостол Павел - Д.А. 2:16. Стилът на Йоил е поетичен и изящен; описанията му са живи и пропити с нещо възвишено. Пророчествата му, са една рядкост в Еврейската поезия. Те са добра утеха за църквата, в тежката ѝ борба през вековете.

Със същото име има и други няколко лица, споменати в книгите на Летописите, Ездра и Неемия - 1Лет. 4:35, 5:12, и др.

* * *

Йоксан

Вторият син на Авраам и Хетура, пралядо на Савците и Деданците, жители на Южна Арабия - Бит. 25:1-3.

* * *

Йоктан

Син на Евер, и свързан по бащина линия с евреите, и с другите Семитски семейства - Бит. 10:25-30; 1Лет. 1:19-23. За него се вярва, че е Кахтан или Йектан, от когото Арабските писатели започват най-старите си родословия. Потомците му, населили южната част на Арабия.

* * *

Йоктеил

I. Град на Юда - И.Н. 15:38.

II. Име дадено от Амасия, на столицата на Камениста Арабия - 4Цар. 14:7. Значи "покорен от Бога". Виж Села I.

* * *

Йона

Един от малките пророци, роден в Гетефер, в земята на Завулон - 4Цар. 14:25. Когато Бог му заповяда да пророкува против Ниневия, може би по времето на възцаряването, или малко преди да се възцари Еровоам, (около 825г. преди Р.Х.), той се опита да не се покори на Божията заповед, и поради това отиде в Йопия, за да се скрие в Тарсис, колкото може по-далеч от Ниневия. Но когато буря заплаши кораба, в който се беше качил, за да отплува до Тарсис, и го хвърлиха в морето по негово

желание, една голяма риба го погълна, и го държеше в корема си. Виж Кит. Някои гръцки и латински легенди, изглежда са вдъхновени от това събитие. След три дни, един временен период, който предизвестяваше времето, през което Спасителя щеше да остане в гроба, рибата избулва Йона на сушата. Тогава словото Господне, за втори път го призова да отиде в Ниневия, на който призив той се покори. Сведенията за големината и за многобройното население на онзи град, се потвърждават от други стари описания, и от днешните изследвания. Виж Ниневия. След проповедта на пророка, Ниневия се покая, и унищожението, което я заплашваше се отложи, но той много се наскърби и възнегодува като видя, че пророчеството му не се сбъдна. Господ, обаче, му показва и на него голямото си търпение и милост. Истинността на тази повест се потвърждава от примерите, които Спасителя дава от нея - Мт. 12:39-41, 16:4; Лк. 11:29-32. Тя е много поучителна, като показва, че Господ в мъдрото си провидение се грижи и за езическите народи, и че неговата милост никога не се е ограничавала само върху заветния му народ.

* * *

Йонадав

I. Син на Сама, хитрият братовчед на Давид, приятел на Амнон - 2Цар. 13:3-5. Той знаеше от дълго време намерението на Авесалом, да отмъсти за честта на сестра си, и по най-хладнокръвен начин обясни на Давид, причината за убийството на сина му Амнон (32-35ст.).

II. Син на Рихав, Кенеец, от потеклото на Овав, шурей на Мойсей. Той беше водач на Рихавовците по времето на Ииуй, и той им заповяда да не пият вино - 4Цар. 10:15; 1Лет. 2:55; Ер. 35:6-10. Виж Рихавовци.

* * *

Йонан

Син на Кария, един от първите пълководци на евреите след разрушението на Ерусалим, (588г. преди Р.Х). Той призна властта на Годолия, напразно го предизвести против съзаклятието на Исмаил, и отмъсти за убийството му, но по-късно заведе останалите от народа в Египет, без да се съобразява с възраженията на Еремия, който, като не

можа да го възпре от бунтовното и идолопоклонническото му поведение, изрече божествени наказания, които не след дълго се изпълниха - 4Цар. 25:23-26; Ер. 40-44гл.

* * *

Йонат-елем-рехоким (ням гълъб от далеч)

Част от надписът на Псалом 56. Не се среща на друго място в Библията. Вероятно е било името на някоя народна песен по мелодията, на която този псалом се е пял.

* * *

Йонатан

I. Левит, който след смъртта на Исус Навин, нечестиво свещенствуваше, първо на Михей, а по-късно на Данците в Лаис (или Дан), където потомците му го наследиха, чак до плена - Съд. 17 и 18гл.

II. Най-старият син на Саул, и една от почитаните личности на Старо-Заветната история. Разказът за знаменития му подвиг в Михмас - 1Цар. 13 и 14гл., пояснява благочестивата му вяра, юначеството му, (виж 1Цар. 13:3) и благоволенieto на израилтяните към него, които не го оставиха да бъде погубен, поради безумната клетва на баща му. Този храбър и благороден княз, обичаше Давид като душата си - 1Цар. 18:1-4, 19:2, 20гл., и въпреки, че беше убеден, че приятеля му е избран от Бога за престола, остана верен на баща си, с най-чисто и безкористно приятелство към Давид. Йонатан загива заедно с баща си, в една битка с филистимците на Гелвуде; и нищо не може да бъде по трогателно, от жаловитото стихотворение, в което Давид оплаква приятеля си - 2Цар. 1гл., чийто син Мемфивостей, по-късно доведе в домът си, и се отнесе с него като към приятел - 2Цар. 9гл.

* * *

Йопия или Йопа (на еврейски Яфо)

Едно от най-старите пристанища на света. Тя беше град в земята на Дановите потомци - Й.Н. 19:46, на Средиземно море, тридесет мили на

юг от Кесария, и около тридесет и пет на северо-запад от Ерусалим. Пристанището ѝ е плитко и незащитено от ветровете, но поради удобството си за Ерусалим, то беше главното пристанище на Юдея, и днес още на него се спират онези, които отиват за Ерусалим. На това пристанище, докарваха строителните материали от Ливан и Тир, за направата на първия и втория храм - 2Лет. 2:16; Езд. 3:7. От тук Йона се качи на кораба за Тарсис. Тук, ап. Петър възкреси Тавита (Сърна) от мъртвите; и в домът на Симон, който беше край морето, се научи от едно небесно видение, че спасението е дадено не само за евреите, но и за езичниците - Д.А. 9-11гл. Йопа е разрушавана два пъти от римляните. През Кръстоносните походи няколко пъти променя владетелите си, а в новите времена, в 1799г., беше превзета с пристъп от французите.

Днешна Йопа, която се нарича Яфа, е построена върху един нос в морето, на сто и петдесет крака над морското равнище, има една крепост, и представя на всички страни разнообразни и живописни изгледи. На запад се простира морето; на юг се простират плодоносните полета на Филистия, дори до Газа; на север, дори до Кармил, тучните поляни и ливади на Сарон; и на изток горделиво се издигат върховете на Ефремските и Юдовите хълмове. Градът е заграден с една стена на юг и изток, откъм сушата, а отчасти и откъм морето. В околността му, далеч от песъчливото приморие, има много градини и овощни дървета. Откъм морето, градът има изглед към множество сгради, прилепени една до друга, а от стръмните хълмове, те се показват, като че ли са построени една върху друга. Улиците му са много тесни, неравни и мръсни. Жителите му наброяват петнадесет хиляди, от които повече от половината са турци и араби. Има няколко джамии; латинците, гърците и арменците си имат по една църква, и по един малък манастир, където се спират поклонниците (хаджиите) да си поотдъхнат.

* * *

Йорам

I. Синът на Ахаав Израилевия цар, който след смъртта на по-стария си брат Охозия, наследи престола, в 896г. преди Р.Х., и царува дванадесет години. Той престана да служи на Ваал, но тръгна по грешния път на Еровоам. През неговото царуване, Моавците се разбунтуваха. Йорам повика Йосафат Юдовия цар на помощ, и след като се избави с помощта на съюзниците си, и по един чудесен начин от безводието на

сушата, порази Моавците с голяма сеч. Но не се мина много време, и той се увлече в бой с Венадад Сирийския цар, и Азаил неговия приемник; през това време станаха чудесното избавление на Самария от обсадата и глада, и много чудеса извършени от Елисей, между които и изцелението на Нееман. Йорам бе ранен в боя с Азаил, и умря в Езраел, от ръката на Ииуй. Трупът му хвърлиха на нивата на Навутей Езраелянина, и с него се свърши Ахаавовия род - 3Цар. 21:18-29; 4Цар. 1:17, 3:1, 6:9.

II. Син и наследник на Йосафат Юдовия цар. Царува заедно с баща си, от 893 до 889 преди Р.Х., четири години, и още четири години сам; общо осем години. За нещастие той се бе оженил за Готолия, дъщерята на Ахаав и Езавел, и нейното нечестиво влияние, направи царуването му проклетия за земята му. Той уби петимата си братя, и присвои имота им; още принесе Финикийското идолослужение в Юдея. Затова Бог му се разгневи, и го остави незащитен от успешното въстание на едомците, и от повторните нашествия на филистимците и арабите. Отечеството му, градът му, и домът му бяха разграбени, тялото му се мъчеше от болест на червата, и след смъртта му не го погребяха в царските гробища - 4Цар. 8:16-24; 2Лет. 21гл.

* * *

Йордан

Най-голямата река на Палестина, която тече от север към юг, и която разделя Святата Земя на две части, от които по-голямата и по-важната е на запад. Съществуват два малки потока, на които изворите се приемат за началото ѝ. Единият от тях, близо до Бания, старата Кесария Филипова, извира от една голяма пещера в една скалиста планина, и тече няколко мили към югозапад, където се съединява с втория и по-големия поток, който извира от Тел-ел-Кади, три мили на запад от Бания. Но освен тези, съществува и трети, по-дълъг поток, който изтича отвъд северния предел на Палестина, близо до Хасбея, на западната страна на Ермонската планина, тече двадесет и четири мили към юг, и се съединява с другите потоци, преди да се влеят във "водата на Мером", сегашното езеро Хуле. Това блатисто езеро, когато е пълно, е дълго седем мили; в него се втичат и няколко други по-малки потоци, от които повечето текат от запад. Виж Мером. Като излезе от езерото Хуле, Йордан тече девет мили на юг до Тивериадското езеро, през

което течението на бистрите му води, се вижда в продължение на дванадесет мили, докато достигне долният край на езерото. Оттук Йордан продължава лъкатушно пътя си, в посока към юг, докато водите му се размесят и изгубят в горчивото Мъртво море.

Между тези две морета, Тивериадското и Мъртвото, лежи голямото поле на Йордан или Йорданската долина - 4Цар. 25:4; 2Лет. 4:17. Арабите го наричат Ел-Гор. Ширината му, по средата е пет мили, но близо до Ерихон то е дванадесет или петнадесет мили широко. По краищата на двете му страни, по цялата му дължина, има много хълмове, от които тези на западния му предел, са стръмни и се издигат 1000 или 1200 крака високо, а другите на източната му страна се издигат постепенно, но достигат два пъти по-високо. Това поле, или тази долина, е много горещо, и освен на места където се напоява от извори и рекички, е песъчливо и без никакви дървета и шума да го засеняват. От това поле реката лъкатушещо и полека-лека се спуска надолу по едно корито, от петнадесет до петдесет крака по-ниско от общата равнина на полето. По краищата на бреговете ѝ, растат гъсти храсти, върби и други дървета. По-ниско, близо до коритото на Йордан, расте гъста тръстика. Едно време гъсталаците покрай реката, служели за свърталища на диви зверове, и само по себе се разбира, че те са били пропъждани, когато водите ѝ са преливали бреговете си; и затова преносно е писано: "Ще възлезе като лъв от прииждането на Йордан" - Ер. 49:19, 50:44. Коритото на реката може да се е снишило, и да е по-ниско от старото, но и сега през пролетта водите ѝ на много места преливат бреговете си - 1Лет. 12:15. Лейтенант Линч, чиновник от флотата на Съединените Американски Щати, който преплува по Йордан през 1848г., удостовери, че разстоянието между Генисаретското езеро и Мъртво море, въпреки че е само шестдесет мили в права посока, е двеста мили по течението на реката, която има безброй криволици. Широчината му на определени места е между седемдесет и пет и двеста крака, а дълбочината му от три до дванадесет крака. Обемът на водата му много се променя, не само според годишните времена, но и от година на година. Течението му е обикновено бързо и силно, и има много водопади, от които повече от двадесет и седем са описани от лейтенант Линч, като опасни даже за металните му кораби. Тивериадското езеро според Линч, е 653 крака по-ниско от плоскостта на Средиземно море, а Мъртвото море 1,316 крака; от това следва, че наведеността на Йорданското корито, между двете езера, е повече от 660 крака. Водите на Йордан са хладки и меки, и както Тивериадското

езеро изобилстват с риба. Един каменен мост има над Йордан, под езерото Хуле, (виж Гесур), и останки от друг един мост, на юг от Тивериадското езеро и близо до него, още се намират. Няколко брода, които и сега служат като такива през обикновените времена, се споменават в Св. Писание - Съд. 3:28, 12:5; 2Цар. 17:22,24. Употребявали са се и ладии - 2Цар. 19:17,18,39. Виж Море IV.

През едно от годишните "прииждания на Йордан", Исус Навин и израилтяните го преминаха - И.Н. 3:15, при което, буйните и разрушителни води на реката, чудесно спряха теченето си, срещу Ерихон, за да направят място в коритото си на Божиите люде, да преминат като по сухо, в същото време, когато водите по-надолу продължаваха пътя си, все така буйно към езерото. Два пъти по-късно, Йордан бе чудесно преминат от Илия и Елисей - 4Цар. 2:8,14. В неговите води се изцели проказата на Нееман, и се намери загубеният топор, само с една дума от Елисей - 4Цар. 5:14, 6:6. В Йордан се кръсти и Спасителя - Мт. 3:13, и за спомен на това събитие, през месец април, в един определен ден, хиляди християни, пазени от една дружина турски войници, посещават Свещената река, пият и се къпят във водите ѝ, и след два часа се връщат в Ерусалим.

Главните разклонения на Йордан са Йермак, старовременната Йеромакс, един голям поток, и Явок, и двете към изток. Има няколко малки рекички и много планински потоци, които пресъхват повече или по-малко рано през лятото. Думите "Отвъд Йордан", обикновено означават източната страна на реката, но преди завоюването от Исус Навин, те означавали западната страна.

Днес, Йордан се губи в Мъртво море, но мнозина предполагат, че в стари времена, преди разрушението на градовете в Содомската долина, Йордан е преминавал през Мъртво море и долът Сидим, и продължавал пътя си южно до Елатския залив на Червено море. Южният край на Мъртво море, е съединен с Елатския залив, или заливът Акаба, посредством голямата долина Ел-Араба, която е едно продължение на Ел-Гор, Йорданската долина. Тази долина се простира между юг и юг-юго-запад. Дължината ѝ, от Мъртво море до Акаба, в права посока е около сто мили. От Мъртво море нататък, едно песъчливо поле се простира южно между хълмове и долини за осем или десет мили, където е прекъснато от една варова канара, седемдесет-осемдесет крака висока. Тази канара, вероятно Акрабим в Св. Писание, дели Ел-

Гор от Ел-Араба, която от там нататък отива до Акаба. Тази последната долина, има на двете си страни по едно бърдо планински върхове, но потоците които слизат от тях, през лятото се губят в песъчливите си корита, преди да стигнат долу в долината; поради което ниското поле остава през лятото съвсем без вода, и затова е необитаемо. Само водата може да произрасти зеленина в Аравийските пустини, и да ги направи обитаеми. Няма никакви следи от път, нито каквито и да било останки от човешка цивилизация, в никоя част на долината. Мнението, че Йордан някога е текъл през тази голяма долина отпада, като имаме предвид, че Мъртво море е 1300 крака по-ниско от залива Акаба, и че страната между този залив и между морето, сега излива потоците си на север в морето. Разбира се, вероятно е, че Йордан и в старо време, може да се е спирал там, където се спира сега, освен ако приемем, по мнението на Линч и други, че Мъртво море и заедно с него, ако и не толкова дълбоко, цялата долина на север и юг, се е снишавала от по-високо до сегашното си ниско положение, може би дълго време преди ужасното произшествие, от което Лот намери убежище в планината - Бит. 19:17-28,30. Виж Море III.

* * *

Йосавеета

Леля на Йоас, Юдовия цар, на който спасила живота, от злите планове на Готолия - 4Цар. 11:1-3.

* * *

Йосафат

Благочестив цар, син и наследник на Аса, Юдовия цар. Той се възцарил на тридесет и петгодишна възраст, (около 914г. преди Р.Х.), и царувал двадесет и пет години. За него се разказва в 3Цар. 15:24, 22гл.; 2Лет. 17-20гл. Отличавал се с ревността си за истинската вяра, и по твърдото си упование в Бога. Той очистил царството си от идолослужението, възвърнал божествените постановления, и се грижел за духовното назидание на народа си. Управлението му благоуспявало както във вътрешните, така и във външните работи на царството. Йосафат допуснал голяма грешка, като се съюзил с нечестивия Ахаав, чиято нечестива дъщеря Готолия, още от рано започнала да огорчава

Юдовото царство, а по-късно му станала и царица. Той бил помолен от Ахаав, да се присъедини в боя със сирийците, но скоро започнал отново да се труди за вярата и правосъдието. Веднъж като не успял в един търговски поход с Охозия, той опитал втори път - 3Цар. 22:48,49, и заедно с Йорам, неговия наследник, влязъл в бой с моавците. Това накарало моавците, амонците, едомците и сирийците да го нападнат с голяма войска, но пак той чрез вяра в Бога победил. Умрял на шестдесетгодишна възраст.

* * *

Йосафатовият дол (долът на Божия съд)

Иносказателно име на мястото, където Бог ще съди неприятелите на хората си - Йоил 3:2,12. Това име едва ли означава някое известно място, но от трети век насам, е дадено на дълбоката и тясна долина източно от Ерусалим, където тече северно и южно, между града и Маслинената планина потокът Кедрон. Виж Ерусалим.

* * *

Йосий

I. Един от братята на нашия Господ - Мт. 13:55; Мк. 6:3. Братята му отначало не вярваха в него, но след възкресението му ги срещаме между учениците - Ин. 2:12, 7:5; Д.А. 1:14.

II. Син на Клеопа и Мария - Мт. 27:56. Виж Яков III.

* * *

Йосиф

I. Син на Яков и Рахил, роден в Месопотамия - Бит. 30:22-24, в 1745г. преди Р.Х.; достопамятен с чудесното Божие провидение, което го възвиси от тъмница до великото везирство на Египет, и го употреби като спасително средство, за избавлението от неизбежна смърт на безброй човешки същества. Историята му е една от най-поучителните в Св. Писание, и се разказва по един прост и достъпен начин. Тя е твърде занимателна и любопитна, затова човек не може да я подмине, а също

така всеизвестна, поради което няма нужда да се разказва отново. Тя ни осветлява с много светлина, за непрестанното и всеобхватно провидение, при приложението на Божиите всеобхватни планове. Нито един разказ в Св. Писание, не пояснява по-впечатляващо предпазващата и облагородяваща сила на страхът от Господа, и неоченимата полза от този страх за младите. Гледането това любезно изображение, на синовна любов и непоколебима вяра, на самовъздържание в млади години и търпение в злочестията, на вярност във всичките състояния през живота, на съобразяване с волята Божия във всичко, на предаването с вяра при смъртния час, на дух и тяло в Божиите ръце, е в състояние да направи всеки млад читател да възкликне: "О, да беше Богът на Йосиф и мой Бог" - Бит. 37, 39-50гл. Йосиф умрял на сто и десет години, в 1635г. преди Р.Х., и когато израилтяните, след едно столетие и половина, излезли от Египет, те взели и костите му, и ги закопали в Сихем - Из. 13:19; И.Н. 24:32. Днес има един Мохамедански гроб на мястото, което е общоприето за гроба на Йосиф. То е една каменна ограда, и стои уединено, и с гробна тишина между високи дървета, на западния вход на Сихемската долина, в дясно от общата пътека, и по-близо до планината Гевал, отколкото до планината Гаризин.

II. Мъжът на Мария, майката на Христос. Неговото родословие е записано в Мт. 1:1-15, и стига чак до Давид, Юда и Авраам. Виж Родословие. Местожителството му беше Назарет Галилейски, занимаваше се с дърводелство, и на този занаят се научи и Христос - Мк. 6:3. Че той беше благочестив и почтен човек, е видно по отношението му към Мария и сина ѝ. Йосиф и Мария посетиха Ерусалим за празника Пасха, когато Исус беше на дванадесет години - Лк. 2:41-51; и понеже Св. Писание не говори за него, и Христос препоръча майка си на грижата на един от апостолите, общо се счита, че е умрял, преди Христос да започне своето обществено служение. Той е бил известен между евреите - Мк. 6:3; Ин. 6:12.

III. Някой си Ариматеец, който по времето на Христовото разпятие, живеел в Ерусалим. Йосиф вярвал в Месия, и "очаквал Божието царство". Той бил член на Юдейския съвет, и безрезултатно се противил на осъдителното му дело върху Исус - Лк. 23:51. След като Христос умрял на кръста, той смело отишъл при Пилат, и измолил Неговото тяло. Това било привечер, и еврейската Събота наближавала.

Затова той, с помощта на Никодим, обвини тялото с аромати в плащеница, и го положил в своя си гроб - Мк. 15:43-46; Йн. 19:38.

IV. Ученик на Христос, който се наричал Варсава и Юст. Виж Варсава.

V. Виж Варнава.

* * *

Йосия

Син на Амон и правнук Езекия; благочестив цар на Юдовото царство, който направи големи промени в храмовото богослужение, и в религиозните чувства на народа. Нито един цар, не е полагал повече усилия, за унищожението на идолопоклонството в земята си. Той оскверни олтарите на идолите във Ветил, като изгори върху тях костите от гробовете на умрелите им свещеници, както бе предсказано повече от три столетия по-рано - 3Цар. 13:2. Когато чистели и поправяли храма по негова заповед, свещениците намерили вътре един сборник с петте книги на закона, може би оригинала, написан от Мойсей. Тази свещена книга беше съвсем занемарена в упадъкът на израилтяните, и сам Йосия, въпреки цялото си благочестие, остана в удивление когато чу прочита на Второзаконие, така като че ли никога до тогава не бе го чел. За да отвърне наказанието, с което тази книга заплашваше, той се смири пред Бога, и се стараеше да доведе народа до покаяние. По негова заповед, народът поднови завета си с Йеова, и отпразнува Пасхата с голямо тържество, с каквото прадедите му бяха празнували в началото на постановлението ѝ. Покаянието на народа не беше от все сърце, и не можа да спре божествените съдби. Йосия, обаче не бе оставен да види злото, което предстоеше. Той бе убит в битка с Фараон Нехао, чието преминаване през земята му, за да нападне Асирийския цар, Йосия бе излязъл да възпре. Този мъдър и благочестив цар, бе оплакан от пророк Еремия, и от целия народ - Зах. 12:11. Той се възцари в 640г. преди Р.Х., на осем години, и царува тридесет и една години - 4Цар. 22 и 23гл.; 2Лет. 34 и 35гл.

* * *

Йотам

I. Най-младият син на Гедеон, който избяга от Авимелех, когато изкла братята му, и по-късно дързостно и пророчески, изобличи сихемците с баснята за трънът и дърветата. Той избяга във Вир, но не знаем дали доживя до изпълнението на заплашванията си - Съд. 9гл. Виж Авимелех III.

II. Син и наследник на Озия (Азария), царят на Юда, (около 758г. преди Р.Х.). За няколко години бе Главен управител на царството, вместо прокажения си баща, а се възцари след смъртта му на двадесет и пет години, и царува шестнадесет години в страх от Господа. Историята на мъдрото му царуване, и общополезните му дела, намираме в 4Цар. 15:5,32-38; 2Лет. 26:21, 27:9.

* * *

Йотор

Тъст на Мойей и Мадиямски свещеник - Из. 3:1, 4:18, 18гл. Когато евреите били на планината Синай, той посетил Мойсей, дал му някои мъдри съвети за бъдещото управление на Еврейските племена, и се върнал при народа си. Виж Овав и Рагуил. Йотор познавал истинския Бог - Из. 18:10,11, и някои мислят, че е бил потомък на Авраам, по линия на Мадиям - Бит. 25:2.

* * *

Йохавед

Жената на Амрам, и майка на Мойсей, Аарон и Мариам - Чис. 26:59. Тя е Левиева дъщеря, и леля на мъжа си - Из. 6:20, но законът по-късно забранил бракосъчетаването на толкова близки роднини - Лев. 18гл.

* * *

Каат

Левиев син - Бит. 46:11, отец на Каатовците, които бяха отредени да носят ковчега на завета и свещените съдове на скинията през скитанията на Израил из пустинята - Из. 6:16-24.

* * *

Кав

Една еврейска мярка равна на 1 ока - 4Цар. 6:25.

* * *

Кавсеил (събран от Бога) - И.Н. 15:21; Неем. 11:25

Град в наследията на Юдовото племе, положен най-на юг; и месторождение на Ванаия, син на Йодая - 2Цар. 23:20; 1Лет. 11:22.

* * *

Кадилница или Темянница

Кадилницата за дневно употребление, правели най-напред от мед - Чис. 16:39. Онази която употребявали в деня на умиловивението, а може би и други кадилници, били правени от чисто злато - 1Цар. 7:50; Евр. 9:4. В дневното приношение на темян, кадилницата пълнили с жар от постоянния огън, и я слагали на олтара за темяна - Из. 30:1, 8-10. В деня на умиловивението в Светая Светих, първосвещеника е държал кадилницата в ръка - Лев. 16:12,13.

Какви са били еврейските кадилници или темяници, не можем да кажем.

Египетските кадилници са имали дълги дръжки, подобни на човешка ръка, на която върху дланта е темянната чаша. Гръцките и римските са имали верижки, с които ги носели; те са били подобни на кадилниците, които се употребяват днес в Източната и Западната църкви.

Чашите за които се говори, че двадесет и четири старци държали златни "чаши" пълни с темян - Отк. 5:8, са от вида на старите кадилници.

* * *

Кадис, или Кадис-варни, или Ен-мишпат - Бит. 14:7

Името на един кладенец, на един град, и на околната им пустиня - Пс. 29:8, при южния предел на Обетованата земя. В Чис. 20:16 четем, че градът се е намирал в "края на Едомските предели", може би близо до голямата долина Ел-араба, на юг от Мъртво море. Пътешественици са намерили един извор, който по много неща прилича на кладенеца, за който се говори в Св. Писание, на двадесет и седем мили от Мъртво море.

Израилтяните в скитанията си, два пъти посетиха Кадис. Веднъж скоро след като бяха напуснали Синайската планина, и другия път тридесет и осем години по-късно. При първото посещение: бяха изпратени и се върнаха дванадесетте съгледвачи; възропта народа, и надявайки се само на себе си, напразно се помъчи да влезе в Ханаан през прохода Сефаат - северно на Кадис. При второто посещение: умря Мариам; възропта народа за вода; съгрешиха Мойсей и Аарон, когато извадиха чудесно вода от канарата; и се отказа на молбата им да минат през Едомската земя - Чис. 20:1-22. Южният предел на Юда се простираше до Кадис-варни - И.Н. 12:22, 15:3.

* * *

Кадмонеици - Бит. 15:19

Едно Хананейско племе, което населяваше Обетованата земя източно на Йордан, около планината Ермон. Някои мислят, че Кадм, който се счита за изобретател на гръцката азбука, и който дошъл в Гърция от изток, е бил Кадмонец. Ако в това твърдение има някаква истина, то е явно че той е въвел в Гърция отечествената си азбука, защото гръцките букви не са нищо друго освен Финикийските или Старо-Еврейските малко попреправени.

* * *

Каиафа

Юдейски първосвещеник, от 27 до 36г. след Р.Х. Той е бил Садукей и голям неприятел на Христа. В неговия палат свещениците и други се събрали след възкресението на Лазар, за да се наговорят да убият Христа, да не би всичките люде да повярват в него. В един от тези случаи - Ин. 11:47-54, той съветвал да се убие Исус за политическото

спасение на народа; и неговите думи били, без да знае той, едно вдъхновено предричане, че Исус ще умре за спасението на един изгубен свят. Тези заговори против Христа - Мт. 26:1-5; Мк. 14:1; Лк. 22:2, имали за следствие улавянето му, и той първо бил доведен пред Анна, по-преди първосвещеник, който го пратил до зетя си Каиафа. Виж Анна III. Каиафа разпитвал Христа преди да се събере Еврейския съвет, а когато съветът се събрал, Христос е поруган и предаден на Пилат да го осъди на смърт и да изпълни присъдата си - Мт. 26:57-68; Мк. 14:53-72; Лк. 22:54-71; Йн. 18:13-27. Незадоволени с осъждането на Христос на смърт, Каиафа и приятелите му преследвали силно последователите му - Д.А. 4:1-6, 5:17,33. Но няколко години след възнесението на Христа, и скоро след свалянето на Пилат, Каиафа също е свален от служба от Римския проконсул Вителий. Както Валаам в Стария Завет и той изрекъл пророчески думи за Христа, но противостоял на светлината, злоупотребил с правдините и достойнството си и умрял с ужасна смърт.

* * *

Каин

Първият син на Адам - Бит. 4:1, и първия убиец. Виж Авел. Той извършил престъплението си против увещанията на Бога, и презрял призива му да изповяда грехът си и да се покае - Бит. 4:6-9. Наказанието му се умножи от физическите му нужди и жестокости, от смущението на съвестта му, от изгонването му от обществото, и от изгубването на Божията милост - Бит. 4:16. Но Бог не позволил Каин да бъде убит от човек, и с това показал, че той самия е неговия съдя. Каин се оттеглил в земята Нод, на изток от Едем, и основал един град който нарекъл Енох, по името на един от синовете си.

* * *

Каинан

I. Син Еносов, и отец Маалелеилов - Бит. 5:9; 1Лет. 1:2.

II. Син Арфаксадов и отец Салаев - Лк. 3:36. Този Каинан, обаче, не се споменава в трите родословия на Стария Завет - Бит. 10:24, 11:12; 1Лет. 1:24, нито в някой стар превод.

* * *

Камила (носач)

Едно товарно животно в Изток, където се нарича "пустинен кораб" и "носител в сушата". Камилата е 6-7 крака висока, и е твърде силна и корава. Краката и са направени с жилави ходила, за да не потъват в пясъка. Арабските видове камили, за които се споменава в Писанието, имат само по една гърбица, а Бактрийската камила в Средна Азия, има две. Когато камилата се храни добре, тези гърбици се напълват от тлъстина, която постепенно спада при лишението и от храна. Във вътрешността на стомахът и има един вид черво, снабдено с ципични стаички, за да съхраняват повече вода отколкото е нужна, за да утоли жаждата и. Тази вода и служи за няколко дена когато пътува през пустинята. Храната и се състои от дебели листа, клонове и тръни, които предпочита пред най-нежната трева, и от които тя се поддържа през най-дългите си пътувания. Но въобще, когато е на път, 100 грама фурми, боб или ечемик ще и стигнат за 24 часа. Тя коленичи, когато се товари, и носи един товар от 150 до 300 оки. Тя има обичай да изпуска викове или грухтения на гняв и нетърпение. Тя е въобще тъпа, и по някога упорита и свирепа; малките са тъй тъпи и безобразни както и големите. Тя извървява по около $2\frac{1}{3}$ мили на час и пътува за дълго време без да се уморява. Никое друго животно не може да тегли тежките и продължителни мъки на камилата и продължителното и лишение от храна. Арабите добре казват за нея: "Йововото животно е един паметник на Божията милост".

Това полезно животно много се е употребявало на Изток от много време. Търговците в тези горещи климати са имали камилата като единственото средство за пренасяне на произведенията от разните земи, и от паметивека големи кервани са продължавали да преминават през почти безпътните пустини - Бит. 37:25. Числото на камилите на някого е показвало богатството му. Йов е имал 3000 камили, а Мадямските камили са били като пясъка на морето - Съд. 7:12; 1Лет. 5:21; Йов 1:3. Ревека, като дойде при Исаак яздеше камила - Бит. 24:64; Савската царица докара камили на Соломон, и Азаил на Елисей, натоварени с най-добри подаръци - 3Цар. 10:2, 4Цар. 8:9; и с камили си служили даже и във война - 1Цар. 30:17. Камилата е била за евреите едно нечисто животно - Лев. 11:4; при всичко това млякото и е за арабите една важна храна, и високо се цени като разхладително и

здравословно питие. Наистина, никое животно не е по-полезно за арабите от камилата и докато е жива, и като умре. От козината и те правят килими, платове за шатри и чували. От кожата и правят големи мехове за вода, мешинени дисаги, цървули, въжета и ремъци. Лайната и, като се изсушат на слънце, им служат за огън.

От камилската козина, древните правели някои платове, от които някои са били твърде добри и меки, но обикновено дебели. От тях правели дрехи за овчарите и камиларите. Такива дрехи е носил Йоан Кръстител, а не "меки дрехи" - Мт. 11:8. Днешните Дервиши носят такива дрехи; и види се че за тях се споменава в 4Цар. 1:8.

Израза "по-лесно е да мине камила през иглени уши" - Мт. 19:24, е една пословица, която евреите употребявали, когато искали да покажат нещо невъзможно. Същото изречение се среща в Корана; и едно подобно на това в Талмуда, само че вместо камила говори за един слон да мине през иглени уши. Вижте и притчата в Мт. 23:24, която пояснява лицемерието на фарисеите.

* * *

Камилопард - Вт. 14:5

Или както по принцип се нарича Жираф, е едно преживно и с раздвоени копита животно, и следователно чисто и добро за ядене за евреите. Шията и главата му са като на камилата, и както леопардът това животно е цяло покрито с петна. Камилопардът е най-високото животно, което понякога достига 18 крака височина. Рогата му са къси и завити. То се храни с шума и младички клончета, които достига с дългата си шия.

* * *

Камилоптица (щраус)

Най-голямата от всички птици. Тя живее по сухите и горещи места на Африка и Западна Азия. Сивата Камилоптица е седем крака висока, и вратът и е три крака дълъг; тялото и тежи около 28 оки и е достатъчно силна, за да носи на гърба си двама души. Другите видове камилоптици, с лъскави черни крила и с бели опашки са понякога десет крака високи.

Хубавите пера, които толкова високо се оценяват, се намират на крилата и по двадесетина на всяко крило, и на опашката и, но последните по принцип са изпочупени и изхабени. Тя няма пера нито на бедрата си нито под крилата си; и вратът и скромно се покрива с тънки бели косми. Тежестта на тялото, големината, и направата на крилата и показват, че тази птица е създадена повече за тичане отколкото за летене.

Камилоптицата се описва в Йов 39:13-18, и се споменава в Йов 30:29; Ер. 50:39; Ис. 13:21, 34:13, 43:20; Мих. 1:8. В тези и в други места тя се характеризира като една пустинна птица. Въпреки, че са много страхливи, понякога гладът ги принуждава да посещават и опустошават обработени полета; но обикновено те се срещат в пустинята на малки или големи стада, или пак сдружени с диви осли и други животни. Храната на камилоптицата често е оскъдна и скромна, като растения в пустинята "повехнали преди още да са пораснали"; също охлюви, насекоми и разни гадини; защото тя има една лакома и ненаситна охота и гълта най-гнусни и най-корави неща. Йов говори за бързината на камилоптицата, "Тя презира коня и ездача му". Така и Ксенофон, живописецът на Кир, казва за камилоптиците в Арабия, че никой не може да ги стигне, и че смутените ездаци често се връщат уморени без да сполучат в лова си.

Тя издълбава за себе си едно кръгло гнездо в пясъка, и снася много яйца; някои от които са отделени вън от гнездото, като че са определени за храна на малките ѝ. Майката с помощта на тропическото слънце и на мъжкия си другар през студените нощи, извършва работата по излюпването; но нейната страхливост е толкова голяма, че тя изхвърква изведнъж от гнездото си щом види някоя опасност, и както д-р Шоо забелязва, "изоставя яйцата или малките си, при които може би, няма да се върне повече; или пък ако се завърне то ще бъде твърде късно, така че няма да може да даде живот на едните, и да избави от смърт вторите". В потвърждение на това, което д-р Шоо казва, арабите понякога намират цели гнезда пълни с още неизлюпени яйца; някои от тях са добри и сладки, а други са празни и развалени. Те често намират и няколко малки камилоптици, които не са по-големи от добре отрасли яребички, полумъртви от глад, да се скитат и лутат тук-там, като окаяни сираци, които търсят майка си. За това може да се каже, че камилоптицата "се ожесточава против чадата си, като че не са нейни; напразно се труди без да се бои", сир. тя малко се грижи какво ще се

случи с малките и после. Този недостатък на майчина любов също се споменава и в П.Ер. 4:3, "Дъщерята на хората ми се ожесточи, като камилоптиците в пустинята". Когато камилоптицата се нападне, тя понякога издава един лют и сърдит шум с гърлото си, надутото и с устата си отворени; друг път тя вика с един тъжен и жалостен глас; и през нощта мъжката камилоптица гони грабливите неприятели с едно късо реване, за което по някога се мисли, че е лъвово реване - Мих. 1:8.

* * *

Камък

I. Още от ранни времена са се употребявали кремъчни ножове, вместо стоманени - Из. 4:25; И.Н. 5:2. Обикновено е било да се издигат канари или могили от камъни за възпоминание на някое забележително събитие - Бит. 31:46; И.Н. 4:5-7, 7:26, 8:29; 2Цар. 18:17. Този обичай се е запазил и до днес в Сирия, и пътници, които преминават покрай тези каменни могили, хвърлят всеки по едно камъче на тях. Виж Крайъгълен камък.

II. Бялото камъче. Споменаването на това камъче в Отк. 2:17, загатва или обичая при Олимпийските игри да дават на успешния съперник бяло камъче, върху което е било написано името му и стойността на наградата; или пак начина за гласоподаване с черни и бели камъни върху въпроса дали да се освободи едно обвинено лице, или да се допусне в някои си привилегии. Ако пуснатите от съдиите камъни в урната (кутията) са излизали всички бели, решението е било благоприятно.

III. Убиване с камъни е било един вид наказание, до което евреите много често прибегвали. Равините считали всяка вина подлежаща на това наказание. Те казват, че осъдения на смъртно наказание човек се извеждал вън от града, на мястото на убийството и се увещавал да признае и изповяда грешката си. Тогава той се убивал с камъни по един от тези два начина: или хвърляли камъни по него докато е умираал, или го хвърляли с главата надолу от някое стръмно място. Първият начин е бил повече в употребление; и свидетелите трябвало най-напред да хвърлят камъни на осъдения - Вт. 17:5-7, за което понякога си събличали горните дрехи - Д.А. 7:58.

* * *

Камъни от град (градушка)

Или камъни на градушката, за които споменава Св. Писание, са били едри дъждовни капки смръзнати по високите кръгове на атмосферата. Една от Египетските язви е тежък град - Из. 9:24, и е била още по-ужасна за Египет, защото там много рядко вали град. С град Бог поразил веднъж една Хананейска войска - И.Н. 10:11. В Библията думата град в преносен смисъл представя ужасни съдби - Ис. 28:2; Отк. 16:21.

* * *

Кана

I. Един поток, който делеше земята на ефремците от земята на Манасийното племе, и се втичаше в Средиземно море на север от Йопа - И.Н. 16:8.

II. Град на Асировото племе, близо до Тир - И.Н. 19:24,28.

III. Родното място на Натанаил. Градът, в който нашия Господ направи първото си чудо, и от който наскоро след това изпрати едно чудесно изцеление на сина на един царски чиновник в Капернаум - Йн. 2:1-11, 4:46-54, 21:2. Той се наричал Кана Галилейска, и бил около 7 мили на север от Назарет. Днес Кана е в развалини.

* * *

Кандакия

Името на една етиопска царица, съкровищника на която се обърна в християнството от евангелист Филип - Д.А. 8:27. Етиопия, над която онази царица господарувала, не е била днешната Абисиния, но една област в Нубия, която гърците наричали Мерое. Някои твърдят, че тогавашната Етиопия е била сегашната област Атбара, която се намира между тринадесет и осемнадесет градуса северна широчина. Развалините, които били намерени в това място и в горната долина на Нил, показват че образоваността у етиопяните е била на висока почит.

Плиний и Страбон разказват, че за няколко време преди и след християнската ера, Етиопия се управлявала от жени - царици, които носили титлата Кандакия. Иринеи и Евсевий отдават на един Кандакийн министър обръщението и в християнство, и разпространението на евангелието в Етиопското царство.

* * *

Канела

Една от съставните части на благовонното масло, с което помазвали скинията и целия и интериор - Из. 30:23; Пр. 7:17; П.П. 4:14. Дървото, на което канелата е вътрешната част на кората му, расте около двадесет крака високо, и кората му като се нареже на тънки ивици, изсъхва и се завива от само-себе си. То е тъмно-червено на глед, налютва на вкус, благовонно, и твърде приятно. Най-хубава канела, се ражда в Цейлон - Отк. 18:13. |

* * *

Канон

Гръцка дума означавала най-напред прав прът, а по-късно - правило или мерило, чрез което да се мери правотата на мнения и дела. В последното си значение думата е употребена в Гал. 6:16 и Фил. 3:16. В същото значение тя се е употребявала и от гръцките отци. Понеже мерилото за отсъждане на всички въпроси отците търсели волята Божия, изявена в писанията на Стария и Новия Завет, те естествено започнали да дават думата канон на свещените писания и да ги наричат канонът. Под канонът се разбира и листът или каталогът, в който се намират книгите, които съдържат боговдъхновеното правило на вярата.

За да се установи канонът на Св. Писание, трябва да се покаже, че всичките книги са боговдъхновени; че те са цели и неповредени; и че всичките достоверни книги се включват в канонът. Виж Библия.

* * *

Кападокия

Най-голямата стара област на Мала Азия. Тя граничела на север с Понт, на юг с Таврическата планина, която я дели от Киликия и Сирия, на запад с Галатия, и на изток с Ефрат и Армения. Кападокия се напоявала от река Халис, и е забележителна с богатите си пасбища и превъзходните си породи коне, магарета и овце. Християнството се въвело рано между жителите на тази област, които били пословични с ленивост, неверие, и с много други пороци. Виж Крит. Някои от прочутите християнски отци, като Василий и тримата Григориевци, са развивали тук своята дейност.

* * *

Капернаум

Главен град на Галилея във времето на Христа. Преди Вавилонския плен нищо не се споменава за него. Този град е бил разположен на северо-западния бряг на Галилейското езеро, около пет мили от Йордан, и на главния път от Дамаск за Средиземно море. Капернаум е бил местопребиваването на Исуса Христа. Там живели братята Андрей и Петър; там Христос често поучавал в съборището, и вършел велики дела - Мт. 17:23; Мк. 1:21-35; Йн. 6:17,59, за които капернаумските жители го превъзнасяли до небесата, но от неверие и непокаяние те пропаднали в погибел - Мт. 11:20-24. Самото местоположение на Капернаум днес е неизвестно. Д-р Робинсон, обаче, е открил някои развалини при Хан Миние, в северния край на Генисаретското поле, и предполага че те може да са останки от стария град.

* * *

Каркор (основание)

Мястото където Гедеон окончателно порази разбитите войнства на Завей и Салман - Съд. 8:10. То бе източно от Йордан в отвореното поле на номадските племена.

* * *

Кармил (плодоносно поле)

I. Един Юдов град при едноименната планина, осем мили на югоизток от Хеврон - И.Н. 15:55. На планината Кармил, Саул издигна след един поход против Амалик един победоносен знак, и в този град обитавал Навал Кармилеца, Авигеиния мъж - 1Цар. 15:12, 25:7. Развалините на Кармил показват, че той е бил голям град.

II. Едно планинско бърдо, което се простира на северо-запад от Езраеловото поле, и се свършва с носът който образува залива на Акхо (Акр). Най-високият връх на това бърдо е около 1500 крака висок. При северо-източната му пола тече потока Кисон, и малко на север реката Вил. В северната му точка има един манастир на Кармилските калугери, орденът на които е основан в дванадесети век, и който има сега разни клонове в Европа. Кармил е единствения голям нос на приморието на Палестина. От югоизточната страна на това бърдо няколко ниски гористи могили се простират една от друга по-висока колкото отиват към Самария. Кармил е достопамятен с посещенията на пророците Илия и Елисей - 4Цар. 2:25, 4:25; и особено с изстреблението на Вааловите свещеници там - 3Цар. 18 гл. |

* * *

Карп

Един от учениците и приятелите на ап. Павел, който живял в Троада - 2Тим. 4:13.

* * *

Картан (двоен град)

Нефталимов град, даден на Гирсоновците Левити - И.Н. 21:32. Наречен Кириатаим в 1Лет. 6:76.

* * *

Кархамис (твърдиня на Хамос)

Град при западния бряг на Ефрат, около 360 40/ с. ш. По-късно на почти същото място е основан нов град - Иерапол; днес арабите наричат това място Иераблус. От асирийски надписи се доказва, че от около 1100 до

850 преди Р.Х., е главен град на хетейците, които управлявали Сирия и голяма част от Мала Азия и Армения. Разположен на правия път между Асирия и Палестина, и владеещ прехода на Ефрат, той винаги е привличал завоевателното око през Асирио-Египетските борби. В Ис. 10:9, се казва, че е превзет от някой си асирийски цар. Кархамис е превзет и от Фараон Нехао след битката при Магедон - 2Лет. 35:20 около 608г. преди Р.Х., и отнет от Навуходоносор около 605г. преди Р.Х. - Ер. 46:2. Днес се наблюдава голямо любопитство към оцелелите му паметници, някои от които изпъстрени с хетейски географски надписи, и които вече са пренесени в Британския Музей.

* * *

Касифия

Местопребивание на много пленени евреи. Това място може да е било близо до Каспийско море - Езд. 8:17.

* * *

Касия

Кората на едно благовонно дърво, която се употребява за една от съставните части на маслото за свято помазание - Из. 30:24; Пс. 45:8 и Ез. 27:19.

* * *

Каслухими

Жители от потеклото на Мицраим. Виж Кафторими.

* * *

Кафторими или Кафторци

Потомци на Мицраим и еднородни с Каслухимите, на които са били съпределни в северо-източното приморие на Африка. За тези два народа се споменава като за потомци на филистимците - Бит. 10:14; Вт. 2:23; Ам. 9:7, и може би преселници от тези два народа са изгонили

авейците от земята им и са се населили в нея под името филистимци, което въобще се приема, че значи чужденци. Обаче не е, известно дали тези преселници са дошли от Кипър, Крит или от Кападокия.

* * *

Кварт

Един християнин, който е живял в Коринт, но според името му, бил от римски произход, от когото Павел изпраща поздравление на братята в Рим - Рим. 16:23.

* * *

Квас

На евреите бе забранено да ядат квасно през седемте дни на Пасхата, за спомен на онова, което сториха прадедите им когато излязоха от Египет, тъй като те бяха принудени да месят набързо безквасен хляб, и по-скоро да бягат - Из. 12:15,19. Те много се грижеха да махнат от къщите си кваса преди да започне празника - 1Кор. 5:6. Господ забрани да му се прави приношение квасно или медено - Лев. 2:11.

Преобразителното действие на кваса се употребява за пояснение на влиянието върху обществото, което упражняват очистителните начала на евангелието, или кривите учения на развратени човеци - Мт. 13:33, 16:6-12; 1Кор. 5:6-8.

* * *

Квириний или Публий Сулпиций Квириний

Управител на Сирия - Лк. 2:2. Йосиф (еврейския историк), казва че Квириний бил назначен за управител на Сирия след изгнанието на Архелай, а това е било десет години след Христовото рождение. Неотдавнашните изследвания, обаче показват, че е твърде вероятно Квириний да е бил два пъти управител на Сирия, и че първото му управление било десет години преди второто, и продължило три години.

* * *

Кедес

I. Град за убежище, в наследията на нефталимите; три мили на северо-запад от езеро Мером - И.Н. 19:37, 20:7. Варак, Израилевия съдия, е роден там - Съд. 4:6.

II. Град на юг в Юда - И.Н. 15:23.

III. Град на Исахаровото племе - 1Лет. 6:72.

* * *

Кедимот

Град в предела на Сион, Есевонския цар, откъдето Мойсей му изпрати посланици с мир. Там близо имаше една пустиня - Вт. 2:26. Той стана по-късно Левитски град в наследията на рувимците - И.Н. 13:18, 21:37.

* * *

Кедрон

Един зимен поток и долината, в която течеше, на източната страна на Ерусалим. Тази долина започва малко на северо-запад от града, преминава на север днешната градска стена, и завива към юг. Тук тя е широка и отворена, но колкото отива към юг между града и между Елеонската планина, се стеснява и става по-дълбока. Среца планината Мория, и образува коритото на един порой, сто и петдесет крака по-ниско от градската стена. Тя се вдълбочава като преминава Силоам, долът на Еном, и кладенеца на Неемия, и после завива юго-източно, с един тесен и неравен проход, през страшната пустиня на Св. Сава, и отива до Мъртво море. Коритото на Кедрон сега е сухо през повечето време на годината, дори през дъждовните времена потокът често пресъхва; но след тежки и продължителни дъждове понякога приижда много буен, и скоро пак пресъхва. Едно шосе и един едносводен мост минава над потока между Св. Стефанската порта и Гетсиманската градина. През този път, може би, Давид е побягнал от Авесалом - 2Цар. 15:23; и Спасителя често е минавал в тази посока по пътя си за Витания, Елеонската планина и Гетсимания - Йн. 18:1,2. В тази долина и

в Еномската, там където се вдават една в друга, царете Аса, Езекия и Йосия премахнаха идолите и гнусотиите, с които беше осквернен Ерусалим - 3Цар. 15:13; 4Цар. 23:4,6,12; 2Лет. 29:16. Виж Еном и Ерусалим. Част от водите на стария Кедрон извираха в самия храм, и слизаха до коритото на потока през няколко малки коритца. Пророк Езекил си служи с това обстоятелство в хубавия иносказателен образ, с който предрича реката на божествената благодат, която ще поднови света - Ез. 47:1-12. Потокът, който той описва, извира в храма, до самия олтар; колкото по-нататък тече толкова повече водите му се увеличават; влачат зеленини и сладости, и услаждат горчивите води на Мъртво море.

* * *

Кедър

Едно величествено дърво, вечно зелено, и много пъти споменато в Св. Писание - Пс. 92:12 и Ез. 31:3-6. Кедровите дървета са забележително гъсти и високи; някои от тях са от тридесет и пет до четиридесет крака около дънера, и деветдесет крака високи. Клоновете на кедъра са десет-двадесет крака от земята, големи и почти хоризонтални; листите му са един пръст дълги, и са тънки и прави. Дървото ражда един плод подобен на онзи на бора. Това прочуто дърво не расте само в Ливан, но и в Аманската и Таврическата планина в Мала Азия, и в други части на Изток, но в тези последни места не расте толкова високо, колкото в Ливан. Кедърът е растял и в градините на Европа; две кедрови дървета има в Чизвик - Англия, и едно в Градината на растенията в Париж. Хубостта на кедъра се състои в съразмерно разпрострелените му клони, и в коническия образ на върха му. Смолата, която се отделя от стъблото и от плодът на кедъра, е мека като балсам; миризмата и е като онази на балсама от Мека. Всичко на това дърво е благоуханно, и поради неговото благоухание Ливан толкова се славя - П.П. 4:11; Ос. 14:6. Това дърво е подходящо за строене, защото не подлежи на гниене, нито пък червеи го ядат, и затова старовременните много са го употребявали. Персеполският палат, Ерусалимския храм, и Соломоновия палат са били съградени от кедър; и "домът на Ливанската дъбрава", може да се е наричал така от качеството на дърветата, от които е бил построен - 3Цар. 7:2 и 10:17.

От кедровите дъбрави, които някога са покривали Ливан, сравнително малко са останали сега - Ис. 2:13, 10:19. Най-големите и най-стари кедрови дървета се намират в една горица, която лежи на едно малко разстояние от пътя, който води през Ливан от Баалбек за Триполи, на запад при полите на най-високия връх на Ливанската гора. Тази горица се състои от няколко много стари дървета, може би от времето на Исуса Христа, разпръснати между 400-500 по-млади дървета. Виж Ливан.

* * *

Кеила

Град в полето на Юда. Веднъж когато беше обсаден от филистимците, Давид отиде та дигна обсадата, но заради това жителите му искаха да го предадат на Саул - 1Цар. 23:1-13; Неем. 3:17.

* * *

Кенез (лов)

I. Исавов внук и княз Едомски - Бит. 36:11,42; прародител на Кенезовците - И.Н. 14:14.

II. Халевов брат, Готонилов баща - И.Н. 15:17.

III. Илов син, и внук Халевов - 1Лет. 4:15.

* * *

Кенезейци

Един стар Ханаански народ, чиято земя Господ обеща на Авраамовите потомци - Бит. 15:19. Те се бяха размесили с другите Ханаанци, и бяха изгубили собственото си название преди времето на Исус Навин. Трябва да различаваме Кенезейците от Кенезовците, които бяха Израилтяни - И.Н. 14:6, 15:17.

* * *

Кенейци

Кенейците населяваха една страна на запад от Мъртво море, а отчасти и Пустинна Арабия. Йотор, Мойсеевия тъст бе Кенеец, и домочадието му придружи израилтяните, и се насели заедно с други Кенейци в различни места на Святата земя - Съд. 1:16, 4:11; 1Цар. 30:29; 1Лет. 2:55. Хевер и Рихавовците бяха техни потомци. Кенейците, за които четем, че служеха на истинния Бог, бяха добре разположени към евреите. Саул ги пощади, когато Бог го изпрати да изтреби Амаличаните, между които живееха - Чис. 24:21,22; 1Цар. 15:6.

* * *

Кенхрея

Пристанище на Коринт, откъдето апостол Павел отплува за Ефес - Д.А. 18:18. Това място е седалище на една от първите християнски църкви - Рим. 16:1. Кенхрея се е намирала на източната страна на Коринтския провлак, осем-девет мили на изток от града. Другото пристанище, на западната страна на провлака е Лехей.

* * *

Кесар

Първо прякор на Юлиевата челяд в Рим. Юлий и неговите наследници носили това име като царска титла. Императорите, които се споменават с тази титла в Новия Завет са Август - Лк. 2:1, Тиверий - Лк. 3:1, 20:22, Клавдий - Д.А. 11:28, Нерон - Д.А 25:8; Фил. 4:22. Калигула, който е наследил Тиверий, не се споменава.

* * *

Кесария

Често наричана Палестинска Кесария. Разположена върху крайбрежието на Средиземното море, между Йопа (Яфа) и Тир. В старо време е била едно малко място, наречено Стратонова кула, но после е поправено, и силно укрепено от Ирод Велики, който направил пристанище, украсил града с много големи здания, и го нарекъл

Кесария, в чест на Август Кесаря. Кесария била населена най-много от гърци, и Ирод установил в нея петгодишни игри в чест на императора.

Този град е столица на Юдея през царуването на Ирод Велики и Ирод Агрипа I, и седалище на Римската власт, докато Юдея е била Римска област. В него ставали чести смущения между гърците, римляните и евреите, така в един случай до 20,000 души станали жертва в един ден.

Филип Евангелиста - Д.А. 8:40, 21:8; и Корнилий стотника - Д.А. 10гл., 11:1-18 са живяли в Кесария. Тук Ирод Агрипа е поразен от ангела Божий - Д.А. 12:20-23. Павел много пъти го е посещавал - Д.А. 9:30, 18:22, 21:8,16; тук той се явил пред Феликс, който се уплашил от неговите думи - Д.А. 23:23,24; тук той е затворен за две години; и след като се защитил пред Фест и Агрипа, заминал за Рим - Д.А. 25:26, 27:1. Този град днес е една грамада от развалини.

* * *

Кесария Филипова

Един град 3-4 мили на изток от Дан, близо до източния източник на Йордан; в старо време наречен Панея, сега Баняс, по името на една пещера посветена на бог Пан, в която извира един от изворите на Йордан. Той е разположен върху един хълм заобиколен от долини и потоци; стените му са дебели и яки. Той е уголемен и украсен от Филип - четверовластника Трахонитски, и наречен Кесария в чест на Тиверий Кесаря; името Филипова, е било прибавено за отличие от другата Кесария. Нашия Спасител посетил това място малко преди преображението си - Мт. 16:13-28; Мк. 8:27-38; Лк. 9:18,27. След разорението на Ерусалим, Тит тука е накарал еврейските пленници да се бият и да се колят един друг като гладиатори. Във времето на кръстоносните походи много промени настъпили в него, а сега е едно бедно селце сред големи развалини.

* * *

Кесулот или Кислот-тавор

Град на предела на Завулон и Исахар, около четири мили на запад от Таворската планина. Едно селце, което се нарича Иксал, и много

разкопани гробове показват сега местоположението на онзи град - И.Н. 19:12,18,22; 1Лет. 6:62.

* * *

Киврот-атаава (гrobiща на лакомството)

Едно място в пустинята, на което израилтяните разположиха стан, и където поискаха от Бога месо, защото манната им беше омръзнала - Чис. 11:34,35, 33:16. Пъдпъдъци в големи количества им бяха изпратени, но докато месото беше още в устата им, Господ порази голямо число от полакомилите се, и мястото бе наречено "гrobiща на лакомството" - Пс. 78:30,31, и това стана за пример на недоволните и зложелателите - 1Кор. 10:6.

* * *

Кидар

Син Исмаилов - Бит. 25:13, баща на Кидаровците, споменати от Плиний, които населяваха една земя съседна на Наватейците в Пустинна Арабия. Те бяха народ многоброен и силен, не с похвално име - Пс. 120:5, и понякога с това име се именуват жителите и скитниците на цяла Пустинна Арабия - Ис. 21:16,17, 42:11. Кидарските камило-козинни шатри бяха прочути - П.П. 1:5.

* * *

Киликия

Юго-източната област на Мала Азия. Тя е имала за предели: на север Таврическата планина, която я е разделяла от Кападокия, Ликаония, и Исаврия, на юг Средиземно море, на изток Сирия, и на Запад Памфилия. Западната част на Киликия се е наричала Аспера, или неравна, а източната и част - Кампестрис, равна. Киликия се е управлявало от Цицерон, когато той е бил проконсул; и главният и град, Тарс, е бил месторождението на ап. Павел - Д.А. 6:9. Много евреи живели в Киликия, те имали чести сношения с Ерусалим, и се съгласили с другите евреи да се противят на разпространението на християнството. Сам Павел може да е взел участие в препирнята със

Стефан - Д.А. 6:9, 7:58. След обръщението си към Христа, Павел посетил родната си земя - Д.А. 9:30; Гал. 1:21, и основал църкви, до които после бе отправено едно писмо от Ерусалимския съвет - Д.А. 15:23. Апостолът веднъж направи обиколка в областта на тези църкви с проповедническо послание, и усърдно желаше да ги види, че израстват и се утвърждават.

* * *

Кимвал

Един музикален инструмент, състоящ се от две метални части, които когато се блъснат едно о друго, произвеждат един остър, пронизителен звук. От Пс. 150:5, можем да заключим, че евреите са употребявали два вида кимвали - наръчни и напръстни. Кимвали са се употребявали в храма и на народни тържества - 1Лет. 13:8, 16:5, както се употребяват и от арменците днес. В 1Кор. 13:1, апостолът изважда едно сравнение от мед що звънти и кимвал що дрънка. |

* * *

Кимион

Едно растение. Семето му дава едно благовонно масло, което е топло и възбудително - Ис. 28:25-27. Христос изобличава книжниците и фарисеите, че давали десетък от гйозума, копъра и кимиона, а пренебрегвали по-важните неща на закона - правосъдието, милостта и вярата - Мт. 23:23.

* * *

Киновар

Една червена краска, която бие на алено - Ер. 22:14; Ез. 23:14. Днешният киновар е сърнистия живак.

* * *

Кипарис. Виж Елха.

* * *

Кипър

I. В П.П. 1:14, 4:13, има белизнав благоуханен цвят, който виси на гроздове. Жените на Изток боядисват ноктите си, нозете си ръцете си с изсушените и стритите кипрови листа, за да им придадат една червено-жълта краска. Ноктите на някои египетски мумии са намерени така боядисани.

II. Един голям остров в Средиземно море, разположен в северо-източната част на морето между Киликия и Сирия. Този голям остров е около сто и четиридесет мили дълъг, и между пет и петдесет мили широк. Кипряните били потънали в разкошност и разврат. Първото тяхно божество е била Венера, на която е бил съграден един прочут храм в Паф. Кипър е бил много плодороден; той е изобилвал с всякакви произведения, както с вино, масло, мед, вълна, ахат и кристални камъни. На този остров е имало така също цели гори от кипариси. От главните му градове, Паф на западното му приморие, и Саламин на източното се споменават в Новия Завет. Евангелието се е проповядвало в Кипър още в първите времена на християнството - Д.А. 11:19. Варнава, Мнасон и други знаменити християни са били Киприяни - Д.А. 11:20, 21:16. Апостол Павел и Варнава обходили остров Кипър, 44 години след Христа - Д.А. 13:4-13. Виж и Д.А. 15:39, 27:4.

* * *

Кир

I. Един силен Моавски град, наричан още Кир-аресет, и Кир-арес - Ис. 15:1, 16:7,11; Ер. 48:31. Той бе веднъж почти разрушен от Йорам, израилевия цар - 4Цар. 3:25. Сегашното му име е Керак, наброява около триста къщи, и е разположен на една стръмна могила в горната част на един дол, който се простира от морето до петнадесет мили в Моавските планини.

II. Мястото където Теглат-феласар пресели пленените от Дамаск - 4Цар. 16:9. Вярва се, че това място е било близо до река Кур или Кир, на северо-изток от Армения. Кур тече юго-източно, сбира се с Арас, и се втича в Каспийско море.

III. Син на Камбиз - Персийския цар, и на Мандана, дъщеря на Астиага - Мидийския цар. Кир помогнал на вуйчо си Киаксар (известен в Библията с името Дарий Мидянина) да завладее Мала Азия, и после със съединените си сили превзели Вавилон и нахлули в Асирийската империя. Кир се оженил за братовчедка си - дъщеря Киаксарова, и по този начин наследил и двете корони, и Персийската и Мидийската. Идването на Кир е било предсказано и от пророк Исая - Ис. 44:28, 45:1-7. И наистина, Кир освободил юдеите - 2Лет. 36:22,23. Даниил е благоденствувал във времето на Кир - Дан. 6:28.

* * *

Кириат-арава. Виж Хеврон.

* * *

Кириат-санна и Кириат-сефер. Виж Девир.

* * *

Кириатаим

I. Един стар град на емимите, източно на Йордан; по-късно населяван един след други от моавците, аморейците и израилтяните - Бит. 14:5; Вт. 2:9-11; Ез. 25:9. Падаше се в пределите на Рувимовото племе - Чис. 32:37; И.Н. 13:19.

II. Левитски град в Нефталимовото племе - 1Лет. 6:76; наричан още Картан - И.Н. 21:32.

* * *

Кириатиарим или Кириат-ваал - И.Н. 15:9,60

Град на гаваонците, по-късно даден на Юда. Беше на пределите на Вениаминовото племе - И.Н. 18:14,15, около девет мили от Ерусалим, на пътя за Лида. В Кириатиарим, в дома на Авинадав, беше положен ковчега за много години, докато Давид го премести в Ерусалим - 1Цар. 7:2; 2Цар. 6:2; 1Лет. 13 гл.

* * *

Киринея

Една област в Ливия, с главен град Кирина. Киринейската област се пада на запад от Египет. Киринея се е наричала и Пентаполис (петградник) от петте и главни градове: Кирина, Аполония, Арсиной, Вереника и Птолемаида. От тази област е бил и Симон Киринееца, когото римските войници накарали да носи кръста на Спасителя - Мт. 27:32; Лк. 23:26. В Киринейската област е имало много евреи, от които една голяма част приели християнската вяра, въпреки че мнозина и се показали противни - Д.А. 11:20.

* * *

Кирпичи

Кирпичите са се правели обикновено от кал, изсушавали са се и са се закоравявали на слънцето - Бит. 11:3, въпреки че са употребявали понякога пещи, за да ги пекат - 2Цар. 12:31; Н-м 3:14. Вавилонският стълб бе построен от кирпичи, засмолени със смола. Тези кирпичи са били на големина един четвероъгълен крак; и голямо число от тях се намират и днес във Вавилония и в Египет, с някой царски или свещенически печат отгоре им. Евреите в Египет са били притеснявани най-много с правенето на кирпичи - Из. 5:7,8,14. Върху египетските паметници, всичките действия на тази трудна и принудителна работа са изобразени - носенето на калта, размесването и, правенето и на калъпи, изсушаването и нареждането кирпичите на грамади и всичко се е правило от чужденци под заповедите на египетски настойници. Плявата се е размесвала с калта за да я заякчи.

* * *

Кис (лък)

I. Левит, син Меравиев - 1Лет. 23:21, 24:29.

II. Вениаминец - 1Лет. 8:30, 9:36.

III. Бащата на цар Саул, от родът на Матри, и син Ниров - 1Цар. 9:1,3, 10:11,21, 14:51; 2Цар. 21:14; 1Лет. 8:33, 9:39, 12:1, 26:28

IV. Левит - 2Лет. 29:12.

V. Вениаминец и праотец Мардохеев - Ест. 2:5.

* * *

Кислот-тавор. Виж Кесулот.

* * *

Кисон

Един поток, който извира от Езраелското поле, близо до полите на Таворската планина. Сегашното му название е Мукута. Като премине през голямото поле и събере водите на по-малките поточета, тече надолу покрай подножието на Кармил, и се втича в Средиземно море, на едно малко разстояние на юг от Акхо (Птолемаида). Водите, които се втичат в него от Кармил, виж Кармил II, го правят непресъхващ поток през всичките времена на годината за седем мили от устието му. Цялата източна част на коритото му, която минава през едно поле, пресъхва лете, но пак през зимата и след обилни дъждове, се изпълва понякога от големи и бързи порои. Както някога войската на Сисар се удави в този поток - Съд. 4:13, 5:21, така той завлече и арабите, които бягаха от французите след битката при Тавор, на 18 април 1799 г.

* * *

Кит

Най-голямото знайно морско животно - Йов 7:12. Една и същата еврейска дума се превежда веднъж кит, друг път ламя. Явно тя включва всички големи морски чудовища, както в Бит. 1:21. В Ез. 32:2, където става дума за Египет и Нил, значи крокодил, както и в Пс. 74:13; Ис. 27:1, 51:9; Ез. 29:3. "Голямата риба" - Й-а 2:1, която погълна Йона, не може да се определи какво животно е била; неопределена е и гръцката дума в Мт. 12:40. Обаче, в старо време са се срещали китове и акули в Средиземно море.

* * *

Китара (арфа, псалтир)

Най-старият и най-обикновения музикален инструмент на старите юдеи. Тя е била лека, и се употребявала за увеселение и на свещени и на светски тържества. Изобретена от Ювал - Бит. 4:21, 31:27; 1Лет. 16:5, 25:1-5; Пс. 81:2. Давид е бил много вещ в свирене с китара - 1Цар. 16:16,23, 18:10. Музикалният инструмент, който много е приличал на днешната китара, юдеите наричали псалтир - Пс. 57:8, 81:2, 92:3, 108:2. Псалтирът е бил триъгълен, и струните му са били от седем до дванадесет - Пс. 33:2, 144:9. На малките псалтири свирили с ръка, а на големите с железце. Юдеите имали и други струнни инструменти, но сега почти нищо не се знае за тях.

* * *

Китим

I. Син Яванов, и внук Ноев - Бит. 10:4.

II. Земята на Китийците. Виж Китийци.

* * *

Китийци

Потомци на Яван, син Яфетов. Китим се е наричала земята, която те населявали - Бит. 10:4. С Китим старовременните са обозначавали най-напред остров Кипър, а после други острови и някои земи близки до Средиземно море, както напр. Македония - Дан. 11:30, и Рим - Чис. 24:24.

* * *

Кифа (камък)

Сирийско или ново-еврейско име дадено от Христос на Петър - Йн. 1:42. Гръцката дума Петрос има същото значение, виж Петър.

* * *

Клавдий

Едно островче при югозападния бряг на Крит; покрай което преминал ап. Павел, когато отивал за Рим - Д.А. 27:16. Сега това островче се нарича Гозо, и е населено с около тридесет семейства.

* * *

Клавдий Кесар

Петият Римски император, който наследил престола след Каия Калигула и царувал 13 години. Той надарил Агрипа с царска власт над Юдея, но след смъртта на Агрипа, Юдея пак станала Римска област, 45г. след Р.Х. Във времето на Клавдий, имало голям глад за който Агав предсказал - Д.А. 11:28. В деветата година на царуването си, Клавдий изпъдил всичките евреи от Рим - Д.А. 18:2. Около 44та година след Христа, той направил един военен поход в Британия. Умрял от неестествена смърт - отровили го жена му и внучката му Агрипина.

* * *

Клавдий Лисий. Виж Лисий.

* * *

Клавдий Феликс. Виж Феликс.

* * *

Клавдия

Жена, християнка в Рим - 2Тим. 4:21.

* * *

Клада - Д.А. 16:24

Кладата, с която нозете на Павел и Сила бяха стегнати, е вид оръдие, което се състояло от две греди, от които горната е подвижна, и между които е имало дълбеи достатъчно широки да поберат глезена. Понякога и ръцете се стягали. Кладите се издигали най-вече по тържищата, така че подсъдимия не само да страда от стягането, но и от оскърбленията на простолюдието - Йов 13:27; Ер. 20:2.

* * *

Кладенци и Извори

Тези, които живеят в умерения климат, където кладенците или водопроводите не пресъхват, не могат да си представят крайното бедствие, което жаждата причинява, и радостта от утоляването на тази жажда с пиене на чиста вода, радост която превъзхожда всяка друга телесна радост. Трябва някой да е живял или пътувал из Сирия, за да разбере силата и красотата на изреченията "вода от източниците на спасението", "студена вода на жадна душа", "източник на жива вода" и много други. Изкопаването на някой непресъхващ кладенец или откриването на някой извор, се е считало за обществено благодеяние. Там където е имало кладенец, кербани са нощували, войски са лагерували, и градове се основавали - 1Цар. 29:1; 2Цар. 2:13. За това Вир, еврейското име за кладенец или извор, съставлява част от много имена на местности, като Вирот, Вирсавее. Виж и Ен. Водата толкова се е ценила, че кладенец се е давал за княжеско вено - Съд. 1:13-15, и много пъти се повдигали спорове и преговори за кладенци между различни племена. Така четем за Авраам, че когато сключваше договор с цар Авимелех, "изобличи го за водния кладенец, който бяха отнели Авимелеховите слуги", и кладенеца се даде за владение на Авраам с клетва и завет - Бит. 21:25-31. Подобно нещо се случи и през живота на Исаак - Бит. 26:14-33. Когато израилтяните преговаряха с Едомския цар, за да преминат през земята му, казаха, "Ние ще минем през друмът; и ако аз и добитъка ми прием от водата ти, ще я платим" - Чис. 20:17-19. Още по-силно е изречението в П.Ер. 5:4: "Със сребро пихме водата си", т.е. ние я купихме от чуждите си управители, ако и да бяхме естествените притежатели на кладенците. Все още в някои Източни страни съществува обичай да се искат пари за вода от пътниците; когато по други градове студена вода и хляб се дават даром на странника, на градско иждивение, или като акт на милосърдие от страна на милостивия - Мк. 9:41. През неприятелско нашествие, нищо не може

толкова да възпрепятства напредъка на една войска или на обсадителите на един град, колкото да се напълнят кладенците с камъни - 4Цар. 3:25; 2Лет. 32:3.

В Палестина се срещат кладенци с кипчета, кофи, и чакръци; и понякога е имало стъпала, по които се слизало до водата - Бит. 24:15,16. Обикновено водата се вади с кофи и въжета, и дълбеите произведени от въжетата по каменните устия на стари кладенци, сочат дълговременната им употреба. Те са се покривали с плочи, за да не се пълнят с пясък, за да се запази водата им за притежателите, и за да не падат в тях пътници - нещо което често се случва в Сирия, и за което Мойсей постанови закон - Из. 21:33,34. Тези плочи се махали всяка вечер, около залязването на слънцето, когато жените черпели вода за домашна употреба, и когато стадата и чредите пиели от каменните поила, които и до днес се намират почти при всеки кладенец. Тогава са се посещавали от хора и са представлявали живост и веселие, в противоположност на обикновената им глухота, която през друго време е царувала - Бит. 24:11-28, 29:1-10; Из. 2:16-19; 1Цар. 9:11. При кладенците са идвали понякога и разбойници - Съд. 5:11. Д-р Шоо споменава за един прекрасен извор във Варварийските владения, на който арабското му име значи, "пий и замини!" - една фраза, която ще е добре да се напише и върху най-добрия извор на земни наслаждения.

На картината към статията е изобразен "Източника на Дева Мария" в Назарет, така наречен поради голямата вероятност, че Дева Мария тук си е наливала вода, както Назаретянките днес си наливат. Водата му е изобилна. Той е извън града; и пътеката, която води към него, е добре отъпкана от краката на много поколения. Всеки пътник в Палестина приказва за множеството жени, които идват тук с водоносите си или с козите си мехове положени на рамо или на глава, и които се бавят да си побъбрят или пък се завръщат весело по две, по три заедно. Всекидневно виждаш тук онова, което може да се прочете в Бит. 24:11,15,16, "И надвечер, когато жените излизат да си наливат вода, той накара камилите да коленичат въвн от града при водния кладенец... И ето, излизаше Ревека с водоноса си на рамото си; и тя слезе на извора, напълни водоноса си, и се възкачи". Рядко ще срещнеш мъж, "който носи кърчаг с вода" - Мк. 14:13.

Якововия кладенец, който се намира при източния вход на прелестната Сихемска долина, все още съществува, въпреки че малко се употребява

и често пресъхва. Той е покрит със сводовит покрив, и входа му е запушен с голям камък. На близо е планината Гаризин, към която Самарянката е погледнала като е изрекла, "Бащите ни се покланяха на тази планина". На запад е обширната и плодovitа поляна Мухна, където нивите бяха вече "побелели за жетва". Жената загатна, че кладенеца бил "дълбок" и нямал стъпала. От точно мерене показва, че той е седемдесет и пет крака дълбок, и около девет крака широк. Когато пътника преминава покрай този източник и си помисли колко народи и поколения са пили от него, и пак ожаднявали, и умирали, той се трогва от истината на Христовите думи към Самарянката, и почва да чувства нуждата от вода "която изтича за живот вечен" - Йн. 4 гл.

* * *

Клеопа

Мъжът на Мария, наречена по неговото име Клеопова - Йн. 19:25, който се наричал и Алфей. Виж Алфей. Този Клеопа не е същия, за когото се споменава в Лк. 24:18.

* * *

Клетва

Едно тържествено потвърждение, придружено с позив към Върховното Същество. Бог е забранил лъжливите клетви и безполезните заклевания, които се употребяват в прост разговор; но когато нуждата или важността на някоя работа изисква клетва, той позволява на хората да се заклеват в неговото име - Из. 22:11; Лев. 5:1. Да се заклева някой в лъжлив бог, се счита за идолопоклонство - Ер. 5:7, 12:16.

У юдеите клетвата се правеше пред съдията, който се изправял на крака и заклевал онези, които трябвало да се закълнат. По този начин Каиафа закле Исуса Христа - Мт. 26:63. Исус мълчеше дълго време когато го изпитваха, и тогава първосвещеника стана, и като знаеше, че с това може да получи отговор, каза, "Заклевам Те в живия Бог да ни кажеш: Ти ли си Христос, Божия Син?". На тази клетва, тържествено произнесена, Исус отговори, че той наистина е Месия.

Клетвата е един тържествен позив към Бога, като към един всемогъщ отмъстител, че ще ни накаже ако онова, което казваме е лъжливо - Евр. 6:16. Силата на клетвата зависи от убеждението ни в безкрайната правда на Бога; че той няма да счита невинни онези, които изговарят името му напразно; и че загубата на неговото благоволение далеч надминава всичко, което може да се придобие чрез лъжливо свидетелство. Клетвата е едно дело на Богослужение, и затова Бог иска то да става в негово име - Вт. 10:20, и показва начина, по който трябва да става, и длъжността на лицето, което се заклева - Из. 22:11; Вт. 6:13; Пс. 15:4, 24:4. От тук следва, че безбожниците, и онези които не вярват, че ще има бъдеща награда и бъдещо наказание, не могат съгласно с изповеданието си да се заклеват. В техните уста клетвата може да бъде само една осквернителна подигравка.

Бог сам е представен като потвърждаващ обещанието си с клетва, и по този начин да се съобразява с онова, което вършат хората - Пс. 95:11; Евр. 6:13,16,17. Клетвите забранени в Мт. 5:34,35 и Як. 5:12, трябва да се отнасят към неразумните и зловни говорения на евреите; в противен случай Павел би действувал против заповедта на Христа - Рим. 1:9; Гал. 1:20; 2Кор.1:23. Трябва да се заклева онова лице, чиято длъжност изисква да провъзгласи истината по един най-тържествен начин пред съдията. При всичко това, несъмнено твърде често клетви се произнасят непочтително и без да има нужда от тях, и се произнасят със слаба съзнателност за отговорността в такъв случай. Понеже сме длъжни да изявяваме всяка възможна степен на почит към Бога, то най-голяма грижа трябва да полагаме, така че да не се кълнем грубо, нито невнимателно когато се обещаваме за нещо. Да не изпълним някое обещание е клетво-престъпление, освен ако обещанието е против естествения закон и против Бога. Тогава клетвата не е задължителна. Обикновените думи когато се заклевали били: "Така да ми направи Господ, и повече да притури", сир. Бог да ме убие и люто да ме накаже ако не говоря истината - Рут 1:17; 1Цар. 3:17. Подобни думи са: "Жив е Господ" - Съд. 8:19; "Истина говоря в Христа, не лъжа" - Рим. 9:1; 1Тим. 2:7; "Бог ми е свидетел" - Фил. 1:8.

Споменава се за някои действия, които са придружавали заклеването, като: слагане ръката под бедрото - Бит. 24:2, 47:29, и вдигане ръката нагоре към небето - Бит. 14:22,23; Вт. 32:40; Отк. 10:5.

* * *

Климент

Климент се споменава във Фил. 4:3. Някои мислят, че този Климент е същия, който по-късно станал владика в Рим, и който е известен под името Климент Римски. Във времето на Климент, в Коринтската църква се появили раздори, и той писал на коринтяните едно увещателно писмо, което се приело общо от християните с такова уважение, че се прочело в много църкви.

* * *

Книга

Много видове материали са се употребявали в старо време за правенето на книги. Плочи от желязо или от мед, корите на дърветата, кирпичи, камъни и дървета са били употребявани, за да вдълбават върху тях тези неща и документи, които човеците желаели да предадат на поколенията - Вт. 27:2,3; Йов 19:23,24. Божиите закони са написани на каменни плочи. Надписи са се правели още и върху керемиди и кирпичи, които изпичали на огън. Много от тях са намерени между развалините на Вавилон. Виж Вавилон и Навуходоносор. Дървени плочи, особено чемширови и слоново-костни са били добре познати на древните народи; когато са били от дърво, те са покривани често с восък, върху който пишели с върхът на желязна писалка, или с един друг инструмент - Ер. 17:13; Лк. 1:63, и това писмо е можело да се изтрива с широкия край на инструмента. В по-късните времена, листата на финиковото дърво са употребявани вместо дървените плочи, а също и най-тънката кора на дървета, такива като липа, осен, клен и брест. Понеже тези кори се навивали, за да могат да се носят по-лесно, то томът се наричал свитък - име запазено също за свитъци от книги или от пергамент.

Древните народи са писали и на платно, но най-стария материал върху който обикновено пишели е папирусът, една тръст добре известна в Египет, и в други страни, и която расте и до днес в Сицилия и в Халдея. По-късно в Пергам е открит пергаментът от кожи, и е бил употребяван за свитъци. Перото за писане върху тези меки материали е било една четчица, или една тръст разцепена на края - Ер. 36:23. Мاستилото се правело от сажди, от въглищата на слонова кост, и др. Писарите са

носели мастилниците в поясите си - Ез. 9:2. Правенето на книга от платно, в днешния и вид, стана известно за пръв път в Европа около 1300г. след Р.Х. Изкуството на книгопечатането се въвело около 150 години по-късно.

Една древна книга е имала видът на един дебел свитък от един материал като книга за писание, написана обикновено в успоредни колони само върху едната страна, и четена, като са я разгъвали постепенно с помощта на два малки вала, единия в началото, а другия в края на свитъка. Един свитък се е запечатвал някой път, като се връзвал или обвивал с една връв, върху която се е капвало восък, и се е удряло печат - Ис. 29:11; Отк. 5:1-3.

Че изкуството на писанието се е употребявало отрано, може да се заключи от онова, което се споменава в Бит. 5:1; Из. 17:14; Йов 13:26, 19:23, 31:35. Египтяните са знаели да пишат от най-стари времена.

Древните писатели, вместо да пишат книгите си, и пр., със собствената си ръка, често употребявали преписвачи. Апостол Павел го отбелязва като един особен случай, в посланието към Галатяните, че той го е писал със собствената си ръка - Гал. 6:11. На другите писма той само прибавял поздравлението със собствената си ръка - 1Кор. 16:21; Кол. 4:18; 2Сол. 3:17. Преписвачът който е писал посланието към Римляните, споменава за себе си на края - Рим. 16:22. Виж Букви.

Книгата на родословието е спомената в Бит. 5:1 и Мт. 1:1, в смисъл на един родословен списък. Виж Родословие.

Книгата на Господните войни - Чис. 21:14, е била вероятно една книга съставена от исторически военни песни.

Книгата на праведните - 2Цар. 1:18, вероятно е сборник на народни повестни стихотворения, начин който е употребяван за увековечаването историята на древните времена. Виж Праведният.

Книгите на Летописите на царете Юдови и Израилеви, са общонародни записки - 3Цар. 14:19,29.

Книгата на живота, или на живите - Пс. 69:28. Вероятно е, че тези преносни изречения са взети от обичая на царете да правят списък на

лицата, които бяха на служба при тях, на областите които управляваха, на военните си чиновници, на числото на войските си, понякога още и имената на войните си. За Бог се казва, че записва имената, делата и назначенията на човеците в свитъци; и свитъкът, в който са записани така имената на онези, които са избрани за спасение се нарича "книгата на живота" - Фил. 4:3.

* * *

Книд

Един полуостров в Дорис, в Кария, на юго-западния край на Мала Азия, между островите Родос и Коос. Градът на този полуостров е имал едно прекрасно пристанище, и е прочут с божествените почести, които неговите жители отдавали на Венера. Павел минал покрай него в пътуването си за Рим - Д.А. 27:7.

* * *

Книжник

Човек вещ в Еврейския закон, учител или тълкувател на закона; например Ездра е наречен "книжник вещ в Мойсеевия закон" - Езд. 7:6. Книжниците, които се споменават в Новия Завет, са едно съсловие хора, които били възпитавани да пазят и обясняват Свещените книги. На тях е възложено да ги преписват, да тълкуват по-трудните места в Св. Писание, и да решават въпроси, които се пораждали от обредния закон - Мт. 2:4. Най-вече, те били много изкусни в онези тълкувания и предания, посредством които евреите унищожавали закона - Мт. 15:1-6. Еврейските писатели ги наричат детеводители народни. От време на време, книжниците ходили от град на град, за да се препират с хората върху прости неща, и да повдигат на прение въпроси, отнасящи се до закона. То се знае, че влиянието им е било голямо; мнозина от тях са били членове на Синедриона, и често се споменават заедно със старейшините и първосвещениците - Мт. 5:20, 7:29, 12:38, 20:18, 21:15. Както фарисеите, книжниците били върли противници на Христос; и като нямали никакво понятие за Онзи, за когото Мойсей и пророците писаха, заедно със свещениците преследвали Исус и последователите му. В някои места, книжниците се наричат законници - Мт. 22:35; Мк. 12:28.

* * *

Ковач

Един, който кове железни и медни сечива. За пръв път се споменава в Бит. 4:22. Ковачеството е занаят свойствен на цивилизацията; без него цели народи са били беззащитни във време на война - Съд. 5:8; 1Цар. 13:19-22; 4Цар. 24:14.

* * *

Ковчег Ноев

Корабът, в който Ноевото семейство се опази през потопа, когато целия остатък от нашия род загина за греховете си. Явно е, че Ноевия ковчег не е един обикновен кораб с платна, но просто направен, за да може да се носи свободно над водите. Ние можем, прочее, да заключим, че той е бил направен във вид на една голяма, продълговата, плаваща къща, с един покрив плосък или малко наведен. За прозорец от страна на ковчега не се споменава, но за едно прозорче, което било до покрива - Бит. 6:16, 8:13.

Ковчегът е бил 300 лакти дълъг, 50 лакти широк и 30 лакти висок. Той бе направен от гоферово дърво, намазан със смола, и без съмнение доста голям, за да може да събере осемте члена на Ноевото семейство и животните, които трябваше да се избавят в него, а именно: от всичките птици и чисти животни по седем, и от нечистите животни по две, мъжко и женско. Много въпроси са се повдигали и разисквали надълго от някои лица, относно видът и големината на ковчега; за числото на животните избавени в него - дали са от всички видове, които съществували тогава в света, освен морските, или само от видовете живущи в онези страни на света, които са населени тогава от хората, и относно възможността за тяхното събиране в ковчега, за храната им през годината, и т.н. Някои от тези въпроси Библията ясно решава. Безсмислено е да разискваме другите въпроси, понеже нямаме средства да ги решим. Известно е, че в същото време когато Библията хвали вярата и покорността на Ной, тя показва, че неговото спасение бе едно чудо по Божие Провидение. Беше му предизвестено чрез едно чудо, и му се заповяда да се приготви за потопа; и същата чудесна сила извърши всичко, което Ной не беше в състояние да направи в

скрояването, граденето, и в напълването на ковчега; в опазването и в управлението му по време на потопа. Въобще се мисли, че Ной е бил предизвестен за това 120 години преди потопа. Сравни Бит. 5:32 с 7:6, и Бит. 6:3 с 1Пет. 3:20. Почти във всички народи съществуват предания за ковчег. Виж Потоп.

* * *

Ковчегът на Завета

Свещеният ковчег, в който плочите на закона бяха поставени, написани с пръста Божий, и които свидетелствуваха за завета на Бог с народа му - Из. 25:22, 34:29. Той е направен от ситимово дърво, обкован със злато, и имаше два лакти и половина дължина, един лакът и половина ширина, и един лакът и половина височина. Отгоре му, имаше един вид златен венец. Имаше 4 златни колелца, по две на страна, през които бяха проврени върлини, с които го носеха. Те бяха обковани с чисто злато, и не се изваждаха от колелцата - Из. 25:10-22. Покровът на ковчега, също от злато, се наричаше очистилице; и на двата му противоположни края имаше два златни херувима, с лицата едно срещу друго и към очистилицето, което те покриваха с разпрострените си криле - Из. 37:1-9. Тука Бог особено е пребивавал - 4Цар. 19:15; 1Лет. 13:6, и се е явявал - Лев. 16:2; Пс. 80:1. Тук той, приемаше приношенията на своите люде, и им съобщаваше своите животворни словеса - Чис. 7:89. Великото годишно приношение за очищение на греха, се принасяше тука от първосвещеника - Евр. 9:7, в Святая Святих. И нямаше нищо друго, което да се счита от евреите за по-свято, отколкото Божия ковчег. През тяхното пътуване в пустинята, свещениците го носеха под една багрена завеса, и с голямо благоговение пред множеството Израилево - Чис. 4:5,6. Пред него Йордан се раздели, и след него водата потече пак - И.Н. 3,4 гл. Стените на Ерихон паднаха пред него - И.Н. 6:4-12.

След това, ковчега стоя известно време в Галгал, от където беше преместен в Сило - И.Н. 4:19, 10:43, 18:1. От тук израилтяните го взеха в стана си; но когато бяха поразени от филистимците, последните го взеха - 1Цар. 4гл. Филистимците, притеснени чрез ръката Божия, донесоха назад ковчега, и той бе положен в Кириатиарим - 1Цар. 7:1. При царуването на Саул беше в Ноб. Давид го премести от Кириатиарим в къщата на Овид-едом, и оттам в своя град, Сион - 2Цар. 6 гл.; и най-накрая, Соломон го донесе в храма на Ерусалим - 2Лет. 5:2.

Той остана в храма, с подобаващо почитание, до времената на по-късните идолопоклоннически Юдейски царе, които оскверниха Пресвятото място с техните идоли, и тогава свещениците го преместиха от храма. Това е явно защото Йосия им заповяда да го положат пак в светилището, и им заповяда да не го носят на рамена тук-там, както са правили до тогава - 2Лет. 35:3. Ковчегът се е загубил във времето на плена, или може би е бил скрит от някои благочестиви евреи в някое скришно място, което не е могло да се открие после, понеже не се споменава вече нищо за него; и заради изгубването му, вторият храм не бе толкова славен колкото първия.

Освен плочите на свидетелството, положени от Мойсей в този свещен ковчег, Бог заповяда да се сложи там и жезъла на Аарон - Чис. 17:10; Евр. 9:4; една златна стомна с манна събрана в пустинята - Из. 16:33,34, и една книга на закона - Вт. 31:26.

* * *

Коза

Тя прилича на овцата, но кожата и е покрита не с вълна, но с козина. Юдеите отглеждали големи стада кози - Бит. 27:9; 2Лет. 17:11. Козите се считали чисти, за святи жертви - Из. 12:5; Лев. 3:12; Чис. 15:27. Млякото на козите и яретата, много са се употребявали за храна - Вт. 14:4; Съд. 6:19; Пр. 27:27; Лк. 15:29. В Палестина са отглеждали различни видове кози: един вид от тях са имали дълги косми, каквито са Ангорските кози, друг един вид са имали дълги и широки уши. Може би този вид кози се споменава в Ам. 3:12, където се споменава за "част от ухо".

Хиродот разказва, че в Менда - Долен Египет, народа обожавал козата и козелът. Пан - езическия бог, изобразявали с козе лице и кози крака. Много езически народи, отдавали божествени почести на козите и козлите, и гнусотиите които те вършили по време на Козите празници, не са за разказване.

Диви кози се споменават в 1Цар. 24:2; Йов 39:1; Пс. 104:18. Тази е един вид дива коза, и се среща и днес по горите на Синайските бърда, източно и южно от Асфалтово езеро или Мъртво море.

Дивите кози много приличат на Алпийските сърни. Те пасат по планините на стада по двадесет, тридесет или четиридесет, като поставят по една коза да пази стража. Щом усетят, че някоя опасност ги грози, те тичат като стрели да бягат, и безстрашно скачат по скалите и канарите, и се хвърлят на роговете си. Роговете им са два-три крака дълги, и арабите ги продават за чирени (дръжка на нож), и др. т. |

* * *

Козел за отпущане. Виж Отпускаемият ярец.

* * *

Козина

От козина са били направени завесите на скинията - Из. 25:4, 26:7, 35:6. Козината на Азиатските кози е много тънка; тя виси над земята; на глед е хубава като коприната, и никога не я стрижат, но я скубят с гребен. Козарите много се грижат за козите; те често ги къпят в реките. Ангора в Мала Азия върти значителна търговия с козини шаеци.

* * *

Кокошка

Грижата на кокошката да брани пилците си от ястребите и др. т. добре пояснява старанията на Христа да събере народа застрашаван от Римския орел - Мт. 23:37, 24:22.

* * *

Кол

"Колът" с който Яил убила Сисара е бил от мед - Из. 27:19; Съд. 4:21,22. Понякога еврейската дума се употребява за дървен кол забит в стена - Езд. 9:8; Ез. 15:3. Понякога тя изразява понятието за утвърденост - Ис. 22:23, и за подкрепление - Зах. 10:4.

* * *

Кола

Кола са се употребявали в старо време в Палестина, но сега почти няма защото пътищата там са непроходими за тях. В старо време жителите на Палестина са употребявали кола за вършене и други земеделски работи - Ис. 5:18, 28:27,28. С кола се пренесло Израилевото домочадие в Египет - Бит. 45:27; Чис. 7:3-9. Понякога колата били теглени и от дойни крави - 1Цар. 6:7.

* * *

Колесници

Св. Писание говори за два вида колесници; едни за князе и войводи, да се возят в тях - Бит. 41:43, а други за съсипване на неприятелската войска, които препускали в неприятелските редове, и ги пресичали с коси забити в краищата на оста. Хананейците, с които Исус Навин се сражавал при езерото Мером, имали много конници и колесници - И.Н. 11:4; Съд. 1:19. Сисар, войводата на Йавин - Ханаанския цар имал деветстотин железни колесници - Съд. 4:3. Виж. Носилка. |

* * *

Колос

Един град във Фригия, разположен на една могила при съединението на Лика с Меандра, близо до Йерапол и Лаодикия - Кол. 2:1, 4:13,15. Заедно с тези градове Колос бил унищожен от едно земетресение в десетата година на Нерон, около 65 години след Р.Х., още приживе на ап. Павел; скоро след това, обаче, града бил възобновен. Християнската църква в този град, до която Апостола отправил посланието си, е била основана с помощта на Епафрас. Сравни Кол. 1:7,8,9, с 4:12,13.

* * *

Колосяни (посланието до колосяните)

До колосяните, апостол Павел, отправил едно послание от Рим през 62г. след Р.Х. Написването на това послание, е предизвикано от една

вест за вътрешното състояние на Колоската църква, която апостола получил от Епафрас - Кол. 1:6-8 и 2:1. Явно е, че до тогава ап. Павел не беше посетил онази църква, въпреки че е познавал добре историята ѝ, и ходът на работите ѝ. Някой си Еврейски философ, който изповядвал християнската вяра, искал да разпръсне помежду колосяните, някои суеверни учения за закона. Павел показва, че цялата ни надежда за спасение е в Христос, единствения възможен ходатай; той увещава колосяните да се предпазят от някои заблуждения разпръснати помежду им, като несъвместими с евангелските учения, и ги призовава с най-убедителни думи, да държат поведение достойно за християнския им характер. Посланието на ап. Павел към колосяните, е писано по едно и също време с онова към ефесяните, и е било изпратено по същия носител. Тези две писма много си приличат, и за това е добре да се четат заедно.

* * *

Комар

Едно дребно крилато насекомо, познато на всички - Мт. 23:24, "комарът прецеждате, а камилата поглъщате". Юдеите имали обичай да си прецеждат виното, от страх да не изпият някое насекомо забранено от закона като нечисто - Лев. 11:23, и Исус Христос им казал: "вие сте толкова суеверни, че се пазите да не сторите някой малък грях, а немарите за големите грехове".

* * *

Комуникиране. Виж Език.

* * *

Коне

Конете в Палестина, в старите времена са се употребявали по-малко за работа отколкото волове и осли. На коне тогава яздили само князете и военачалниците, и коне също впрягали на колесниците - Из. 14:9,23; Ест. 6:8; Екл. 10:7. Най-хубаво описание на бойния кон намираме в една от най-старите книги - Йов 39:19-25. В Египет имало много коне - Бит. 47:17, 50:9; П.П. 1:9; но отначало беше забранено на евреите да ходят

там за коне - Вт. 17:16, или да трупат много от тях - И.Н. 11:6; 2Цар. 8:4. Целта на това запрещение беше да ги предпази да не се възгордеят и да станат ратолюбиви - Ис. 31:1-3. Соломон, обаче, събра голямо число конници и колесници - 2Лет. 1:14-17, 9:25. Коня понякога посвещаваха на идолите - 4Цар. 23:11. Конската сила често изобразяваше небесна и земна сила, подчинена на Бога - 4Цар. 2:11, 6:15-17; Зах.1:8, 6:2-6; Отк. 6:2-8.

* * *

Копар или Анит

Едно растение, което се споменава в Мт. 23:23, от което евреите са давали десетък.

* * *

Коприна

През времето на Птоломеите, тя е била донесена от Китай и други страни в Гърция и Рим, и се е ценила колкото златото - Ез. 16:10,13; Отк. 18:12.

* * *

Кор

Най-голямата мярка за жита у евреите, която е била равна на десет ефи, или 180 оки - Ез. 45:14.

* * *

Кора

Един вид тънка пита, която се меси от чисто брашно, и която, помазана с елей, се употребява в разни приношения - Из. 29:2,23; Лев. 2:4, 7:12; Чис. 6:15.

* * *

Кораб

Древните кораби, в сравнение с днешните, са били много несъвършени. Мореплавателите са плавали покрай бреговете, от нос (част от сушата вдадена в морето) до нос, като нощували, ако е било възможно, в пристанищата; и когато са изгубвали от очи сушата, те вместо компас и квадрант, които тогава не са били още известни, са се управлявали по слънцето и някои звезди. Даже по времето на апостол Павел, кораби на път от Палестина за Италия, са презимували някъде из пътя - Д.А. 27:12, 28:11. Корабите в старо време са били малки; големи рядко е имало. Много пъти те са били украсявани по носът и задната част. Знакът, по който един кораб се е разпознавал, е бил понякога изображение на божеството под чието покровителство е бил кораба. Старите кораби са се движили посредством теглене на весла, наредени на няколко реда, или чрез опънати платна. През време на война, военния кораб се е опитвал да пробие и потопи противника си. Финикийците са били прочути с корабите си и с обширната си търговия, както това се вижда от описанието на Езекил - Ез. 27гл., и от други древни писатели. Въпреки, че Йопа (Яфа) и Кесария са били еврейски пристанища - 2Лет. 2:16; Й-а 1:3, евреите не са били моряци; за външната си търговия наемали финикийци - 3Цар. 9:26, 10:22, 22:49,50. Живописното описание на пътешествието и коработрушението на апостол Павел - Д.А. 27гл., ни открива много особености на древното корабоплаване. За "Тарсийските кораби" - виж Тарсис.

* * *

Корал

Коралът е едно твърдо, варово, морско растение; правят го милиони насекоми. То прилича на стъблото на някое растение, и често бива разклонено. Коралът е черен, бял или червен. Най-много се цени червеният корал. Йов и Езекил причисляват коралите към числото на скъпоценните камъни. Коралите изобилстват в Червено море. За "Безценните камъни" - Пр. 3:15, 8:11, 20:15, 31:10, се смята от мнозина, че са коралови украшения. |

* * *

Корей

Един левит, който въстана против Мойсей и Аарон, и следователно против Йеова. Той бе братовчед на Мойсей, защото бащите им Исаар и Амрам бяха братя - Из. 6:16-21. Корей завидя за гражданската власт и свещеническото достойнство, които Бог бе поверил на Мойсей и Аарон, неговите братовчеди; и за да си присвои поне нещо от тяхната власт, противопостави им една част от народа. Уви! много работи на тоя свят, които се вършат уж за Бога и за Божията слава, са подобни на славолюбивото дело на този Левит. Двеста и петдесетте души, които той бе насъскал да се повдигнат и те против законната власт, бяха изтребени с огън от небето, а него самия заедно с Датан и Авирон земята се отвори та ги погълна - Чис. 16гл. Но синовете на Корей не погинаха - Чис. 26:11, и те Кореевците, бяха прочути като певци и поети по времето на Давид - 1Лет. 9:19, 26:1. До тях са надписани няколко псалми - Пс. 42,44,49,84,85,87,88.

* * *

Кориандрово семе

Кориандър е едно растение с родина Китай, но расте и в някои части на Азия и Европа. Семето му е бяло, кръгло и благовонно. То се употребява като аромат. Манната, която евреите събирали в пустинята, е приличала на кориандрово семе - Из. 16:31; Чис. 11:7. Виж Манна.

* * *

Коринт

Старовременните го наричали Ефира, и той е бил столица на Ахаия. Той е положен на провлака, който отделя Йоническото море от Егейското, и за това се е наричал и град двоеморски. Самият град е бил малко далеко от морето, и е имал две пристанища - Лахей на запад и Кенхрея на изток. Поради стратегическото си разположение, е имал голяма търговска и военна важност. Защитата му, освен градските стени, се състояла от една естествена крепост - Акро-Коринт, едно каменисто място високо 2000 крака над морето, и на което страните са много стръмни. С течение на времето, Коринт забогатял и станал един от най-богатите и многолюдни градове в Гърция; но богатствата възгордели Коринтяните, и те се предавали на разкошество и

сладострастие и станали високомерни, изнежени и женствени. Коринт е разрушен от римляните през 146г. преди Р.Х. По-късно Юлий Кесар го възобнови, като насели в него едно Римско поселение; но скоро жителите му забогатяха и се предадоха на същите развлечения и разкошества. Апостол Павел пристигна в Коринт, 52 г. след Р.Х. - Д.А. 18:1, и преседя година и половина у Акила и жената му Прискила, чиито занаят беше същия като на Апостола, да правят шатри. През това време Павел работеше, за да се прехрани, и проповядваше първо на евреите, а после на езичниците. По това време написа и посланията към Солунците и Римляните. Някои предполагат, че е направил по него време друго посещение на Коринтяните, за което в Библията не се споменава. Виж за това 2Кор. 13:1, 1:15, 2:1, 12:14,21, 13:2. Аполос беше сътрудник на ап. Павел в Коринт, а Акила и Состен бяха от първите служители на онази църква - Д.А. 18:1; 1Кор. 1:1, 16:19. Местоположението на Коринт сега не е здраво и градът по причина на чести земетресения е почти запустял; малко следи съществуват от първото му величие.

* * *

Коринтяни (1во и 2ро послания до Коринтяните)

Послание I. Това послание е писано от ап. Павел в Ефес, около 57 години след Р.Х., когато той научил за появяването на някои разпри в Коринтската църква - 1Кор. 1:11, 7:1. Били се образували партии в църквата: едни искали да се наричат по името на Павел, други по името на Петър, трети по името на Христа. В първата част на посланието, Павел се старае да възстанови съгласието между Коринтските християни, като показва, че Христос е самата глава на Църквата. После той ги увещава, да се предпазват от лъжемъдри философи, и да уповават на словото Божие, а не на човешка мъдрост. По-нататък в 5гл., той ги изобличава за някои гнусни безнравствености, и ги заставя да изпъдят безнравствените от помежду си. Той отговаря на техните питания относно жененето и яденето на идолски жертви, и като взема повод от това уведомява ги върху много други предмети: за благоприличието в общите събрания, за Господнята вечеря, за възкресението на вярващите, за братската любов, за правилната употреба на духовните дарове, и пр. и завършва посланието с поздравления.

Послание II. Това послание ап. Павел е писал като следствие на някои известия, които получил от Тит в Филипи. Павел научил за благосклонния прием на първото му писмо, и за добрите следствия, които то произвело; но въпреки всичко това, в Коринт останала една партия противна нему. Тя го обвинявала за неизпълнение на обещанието си, което бил дал, че ще ги посети, мъмрела строгостта му към развратните и безхарактерните; и го обвинила за високомерие и гордост - неприлични на апостолското му звание. В посланието си той отговаря на всичките тези обвинения; говори пространно за превъзходството на Новия Завет, за длъжностите и наградите на служителите му, и за длъжността на коринтските християни в раздаване на помощи. Накрая ап. Павел оправдава поведението си, като защитава и властта си като Апостол. Той завършва с един призив към вярващите за покаяние, мир и братска любов. Второто послание се вижда, че е писано скоро след първото.

* * *

Корист

Плячка, грабеж взет по време на война. Виж Грабеж. Давид позволяваше на всички войници влезли в бой или не, да взимат дял от користите - 1Цар. 30:21-35. Още от най-ранните времена, част от грабежа се отделял за Бога - Бит. 14:20; и в Мойсеевите закони има постановление за това - Чис. 31:26-47; 1Лет. 26:27.

* * *

Корнилий

Римски стотник, който е поставен в Кесария, в Палестина. Той пръв от езичниците е обвърнат в християнството, и историята за неговото обръщение към вярата показва как е съборил Бог преградата, която делеше евреи и езичници. От това, което се разказва в Д.А. 10:1, за Корнилий става ясно, че е воден от Святия Дух да се откаже от идолослужението, да приеме истинското богочитание, и да води благочестив живот между разпуснати и лоши човеци. Той бил готов да приеме Спасителя, и Бог промислил средство да се опознае с Него. По Божие наставление Корнилий изпратил да повикат Петър, който чудесно бил вече приготвен да приеме поканата. Тогава апостола дошъл от

Йопия в Кесария, тридесет и пет мили път, и прогласил благата вест на Корнилий и на приятелите му. Бог тъй изтълкува видението на Петър, за което той се двоумеше. От тогава той припозна, че и езичниците бяха призвани от Бога да участвуват в божествената благодат - Д.А. 10:9-28.

* * *

Корона

В еврейския език има две думи, които означават корона. Едната значи разкошно украсена шапка, венец и др. т. Другата значи царска корона. Короната и венецът са символ на честта, на славата, на силата и на вечен живот - Пр. 12:4; П.Ер. 5:16; 1Пет. 5:4. У евреите имаше обичай и женихът и невестата да носят венци на сватбата си. Корони или венци се давали на отличилите се атлети на Олимпийските игри. За венци често се споменава в посланията. Горното изображение показва няколко разновидности на венци и корони. |

* * *

Кос

Един малък остров в Гръцкия архипелаг, близо до юго-западното приморие на Мала Азия. Ап. Павел пренощува там, когато отиваше за Ерусалим - Д.А. 21:1. Сега това островче се нарича Станкиуй. То е било някога прочуто със плодородието си, хубавото си вино и отглеждането на памук.

* * *

Коса

Юдеите, освен Назиреите - Чис. 6:5,9, и някои други като Авесалом - 2Цар. 14:26, подстригвали косите си - 1Кор. 11:14, и ги мажели с благовонни масла - Из. 30:30-33; Пс. 23:5; Екл. 9:8. Когато жалеели, евреите оставяли косите си да растат, или ги скубели и бръснели - Ер. 7:29. Еврейките били твърде пристрастни към къдрените и благовонните коси, и за това те много обичали да си китят главите - Ис. 3:18,24; 1Кор. 11:15; и то до такава степен, че Апостола ги изобличава - 1Тим. 2:9; 1Пет. 3:3. Скакалците в Откровение на Йоан - Отк. 9:8, имали коса "като

косата на жените". Прокажените, след като се очистели от проказата, и левитите при освещението им, обръсвали косата си - Лев. 13гл., 14:8,9.

* * *

Кошута на зората. Виж Аиелет Шахар.

* * *

Кражба - Из. 20:15; Пр. 22:22

Наказанието за кражба според Мойсеевия закон, се е състояло във връщането двойно или четворно от краденото нещо, според случая. Ако крадеца не е могъл да върне двойно или четворно от това което е откраднал, то имота му се е продавал или се е задължавал да служи, за да се отплати. Нощен крадец е било законно да се убие във времето когато краде; а човеко-крадец се е наказвал със смъртно наказание - Из. 21:16, 22:2.

* * *

Крайъгълен камък

Един голям камък, който лежи в основата на едно здание, и обикновено се различава от другите камъни в основата - Ер. 51:26. В ъгълът на основата крайъгълният камък е така положен, че на него двете стени се свързват една с друга. Един крайъгълен камък, 28 крака дълъг, 61/2 широк, и 4 дебел, се намира между развалините на един храм в Баалбек.

Исус Христос се уподобява в Новия Завет на крайъгълен камък в три отношения. Първо както камъка лежи в основата, за да поддържа и да дава якост на зданието, така и Христос, или учението за Спасителя, е крайъгълен камък на християнската църква - Еф. 2:20, понеже това учение е най-важната част на християнското вероизповедание, като излага някои истини, които са жива сила в душите на хората. Второ, както крайъгълния камък личи най-много в основата на едно здание, така и Исус Христос държи най-отлично място в Църквата, защото Той е ходатая за спасението на всички - 1Пет. 2:6. Трето, както крайъгълен камък, отхвърлен от зидарите става камък за препъване, така също

Христовото благовестие ще увеличи наказанието на онези, които го отхвърлят.

* * *

Краставица

Това растение е изобилвало в Египет - Чис. 11:5; и там е служело за храна на бедните, най-вече през горещите месеци. Египетската краставица по вида и вкуса си прилича на нашата, но тя е по-дълга.

* * *

Крем. Виж Крин.

* * *

Крин или Крем

От това красиво цвете, има различни видове между горските цветя на Палестина. Величието, красотата, и благоуханието му са много приятни на пътниците. Кремът е пролетно цвете, и цъфти рано навсякъде в Святата земя. Едно украшение в храма се правеше във вид на кринове - 3Цар. 7:19-26; 2Лет. 4:5. В Песен на Песните кремът често символизира любезност, и съвършенствата на невестата се оприличават понякога на крем - П.П. 2:1,2; така невестата говори - 1 ст., и младоженеца се отзовава - 2 ст., и невестата пак подзема - 3 ст. Устните на младоженеца са оприличени на кринове - 5:13, и за него е казано, че пасе между криновете - 2:16, 6:3, което представя Христа задоволен с превъзходствата на хората си. Като си е служил с кремове, нашия Спасител е направил следното изявление: "Разгледайте полските кремове как растат; не се трудят, нито предат; но казвам ви, че нито Соломон с всичката си слава не се е обличал като един от тях. Но ако Бог така облича полската трева, която днес я има, а утре я хвърлят в пещ, не ще ли много повече да облича вас маловерци?" - Мт. 6:28-30. "Долински крем" е крем, който расте по доловете и долините - П.П. 2:1.

* * *

Крискент

Помощник на ап. Павел. Той може да е бил един от седемдесетте ученици. Предполага се, че е проповядвал евангелието в Галатия - 2Тим. 4:10.

* * *

Крисп

Председател на съборището в Коринт. Той е бил приведен в християнство от ап. Павел - Д.А. 18:8, и е бил кръстен от него - 1Кор. 1:14.

* * *

Кристал

Тази дума означавала най-напред лед; сега тя се употребява, за да означа всякакви прозрачни тела, които приличат на лед, на стъкло, или на огледало - Йов 28:17; Отк. 4:6, 21:11.

* * *

Крит

Крит е един голям остров в Средиземно море. Сегашното му име е Кандия. В Омировите поеми този остров се слави, че имал сто града. Критяните са били добри моряци, и Критските кораби са плували до всичките крайбрежия. Критяните са били така също прочути като изкусни стрелци, и те са се упражнявали в това занятие още от детинство. Трябва да кажем и това, че критяните, както кападокийците и киликийците, са били прочути лъжци, и за този порок са били пословични. Ето какво казва ап. Павел за тях: "Един от тях, някой си техен пророк е казал: "Критяните са винаги лъжци, зли зверове, лениви търбуси" - Тит 1:12,13.

Когато отивал в Рим, ап. Павел отплувал с кораб покрай Крит - Д.А. 27гл.

* * *

Крокодил. Виж Левиатан.

* * *

Кролик

Кроликът е животно, което на големина и вид прилича на зайците. То няма опашка и кожата му е мургава. Краката му са голи отдолу, ноктите плоски и околчести, освен онези на вътрешния палец на задните му крака, които са дълги и превити. Кролиците не могат да копаят в земята; те живеят в дупки по скалите. Соломон ги нарича "мъдри" и "не силни люде" - Пр. 30:26. Те са кротки и тихи, и толкова страхливи, че се стряскат и от сянката на някоя летяща птица. |

* * *

Кръв

Животът на всичките животни понеже е в кръвта, тя беше една свещена и съществена част на жертвите принесени на Бога - Евр. 9:22. С нея тържествено поръсваха олтара и очистилицето: "защото кръвта е която прави умилостивението за душата" - Лев 17гл. Животът на жертвата се даваше за живота на грешника. Кръвта на жертвите е била прочее най-тясно свързана с кръвта на Агнеца Божий, "която ни очисти от всеки грях" - Еф. 1:7; 1Йн. 1:7. От това идва и строгата забрана на израилтяните да ядат кръв, или каквото и да е месо, в което е останало кръв; една забрана подновена в Д.А. 15:29. В противоположност на това са езическите обичаи да пият кръвта на животни и даже на хора - да ядат сурова плът с кръвта, и даже пресен къс от живо животно - 1Цар. 14:32; Пс. 16:4; Ез. 33:25.

Освен обикновеното значение на думата кръв, тя често означава вината на убийство - 2Цар. 3:28; Мт. 27:25; още и родство или еднокръвие. "Плът и кръв" се използва като противоположно на духовното естество - Мт. 16:17, с прославеното тяло - 1Кор. 15:50, и с лукавите духове - Еф. 6:12. Съдбата "между кръв и кръв" - Вт. 17:8, бе една дело живота е зависел от направената присъда, т. е. дали човеко-убийството е било волно или случайно и без омраза.

* * *

Кръво-отмъстител

Неприкосновеността на човешкия живот, и справедливостта за наказанието на един убиец със смърт, имат основата си в това, че човек е създаден по Божий образ - Бит. 9:6. На правосъдието, често е съдействувала и страстта за отмъщение. Между арабите, най-близкия сродник от мъжка страна е трябвало да преследва човеко-убиеца докато със сила или с хитрост успее да го убие. Законът на Мойсей изрично е забранявал да се приема някакъв откуп за живота на убиеца - Чис. 35:31; но закона се е намесвал между едно обвинено лице и преследвача му, като предвиждал едно светилище в Божия олтар и в градовете за прибежище, където обвиненият можеше да остане безопасно докато се докажеше дали той е сторил делото умишлено, или случайно - И.Н. 20:6,9. В първият случай, той е бил предаван изведнъж на преследвача му за смърт - Из. 21:14; 3Цар. 2:29,34. В последният случай, той е можел да живее безопасно в града за прибежище; но ако той отидеше другаде преди смъртта на първосвещеника, той е можело да бъде убит от кръво-отмъстителя - Чис. 35:25-28. Виж Прибежище.

* * *

Кръст

С кръстна смърт старовременните наказвали най-презрените и робите. Да се накажеше някой на кръст беше най-безчестно наказание - Вт. 21:23; Гал. 3:13.

Виновниците били разпъвани като ги приковавали на дървени кръстове. Забивали гвоздеи в ръцете и краката им. Понякога ги привързвали с връзки. Това наказание не е било по-малко мъчително, защото въпреки че е причинявало по-малко болка, е правило страдалецът да се мъчи много повече време. Понякога в разпятието употребявали и гвоздеи и връзки. На средата на кръста имало обичай да забиват едно дръвце, за да подпира страдалеца. Преди да приковат мъченика на кръста, го биели с бичове или с ремъци, а това е било по-ужасно и по-безчестно от всяко друго биене. Робите, които са били виновни за някои големи престъпления, принуждавали да носят кръста за разпятието си из града и ги биели. И Спасителя е бил натоварен да носи кръста си, но той не

можал да го носи; тогава накарали Симон Киринееца да го носи след него - Мк. 15:21.

В онова време е имало обичай, след като разпнат някого, да му дадат да пие нещо, което да го лиши от чувствата му, така че да не усеща мъчението. На Исуса Христа така също поднесли оцет размесен със жлъчка, но той не приел - Мт. 27:34; Мк. 15:23. По-късно обаче пийнал малко от общото питие на войниците. Изпратен от Отец да понесе тежкото бреме на човешките грехове, Спасителя е мислил, че нему не подобава да облекчава страданията си. "Чашата която ми даде Отец, да я не пия ли?" - Йн. 18:11. Той я е изпил, изпил я е до капка. Кръстът на Спасителя изправили под горещото слънце, и раните му от бичовете и от гвоздеите му докарвали нетърпима жажда. Разпънатите оставали живи понякога по три-четири дена, а понякога по цяла седмица. Ето защо Пилат се е почудил, че Христос умрял за кратко време - Мк. 15:44. Стражарите пребили пицялите на двамата разбойници, за да направят разпънатите да умрат по-скоро, да не би да останат на кръста в събота - Вт. 21:23; И.Н. 8:29.

* * *

Кръщение

Кръщението е свято постановление, чрез което лицата се приемат като членове на християнското общество. То се извършва в името на Отец, Син, и Святия Дух; и то е видимо и обществено изповядване на вярата в Христа, и в неговото спасение; на жизненото съединение с него; на задължението да живеем един нов живот според неговите наставления и в негова служба; и на очакването да споделим неговото славно и небесно безсмъртие. Не трябва да се мисли, че то от само себе си възражда. То се е установило в християнската църква от Христос и от неговите апостоли, и е задължително за последователите му во веки. Употребяването на водата в това постановление има основанията си отчасти върху качествата ѝ за очищение, и върху обредите на Израилския народ, в който "водата и кръвта" са били Бого-определени знаци на нравственото обновление и очищение.

Кръщение с Свети Дух и с огън - Мт. 3:11; Лк. 3:16. Христос говори в тези места за пшеницата и за плевелите - за човеците, които го приемат и онези, които го отхвърлят. Първият клас ще бъде изобилно надарен с

поученията и утешенията на Святия Дух, а "плевата той ще изгори в огън негасим". Мнозина разбират тука "огън" в най-обширния смисъл на очищението; очищение на хората Христови чрез погублението на нечестивите измежду тях, и тяхното очищение от грехът чрез изправлението, на което ги подчинява. "Той е като огън на топител, и ще седне като, който топи и чисти сребро".

* * *

Кръщение със Свети Дух и с огън. Виж Кръщение.

* * *

Кули (стълбове)

Кулите са се издигали не само по външните стени и по възвишеностите на градовете - Съд. 9:47-49; Пс. 48:12; Лк. 13:4, но и в пределите на една страна, от където отдалеч са се виждали неприятелите - Съд. 8:17; Ис. 21:6-9; Ез. 33:2-6. През неприятелски нашествия, кулите са служили за прибежище на обсадените; и често, когато по-голямата част от градът е била превзета, кулата или крепостта е оставала непристъпна. Така Бог преносно е "силна и безопасна кула", т.е. покровител на хората си - Пс. 18:2, 61:3; Пр. 18:10. Често слаби кули или чардаци, са се построявали за пазачите на лозя или на стада - 2Лет. 26:10; Ис. 5:2; Мих. 4:8; Мт. 21:33; и днес пътници в Палестина виждат употребата им. |

* * *

Кумир (идол, идолопоклонство)

Думата кумир или идол буквално значи изображение или представление. Тя винаги се употребява в Св. Писание в лош смисъл, за представления на езически божества, каквито и да са. Бог забранява всеки вид кумири, или изображения и представления на твари, направени с цел да има се служи суеверно - Из. 20:3,4; 34:13; Вт. 4:16-19, 7:25,26. Той също забранява да се прави видимо подобие като негов образ - Из. 32:4,5; Вт. 4:15; Неем. 9:18.

Езичниците имаха всякакви идоли - изображения и изваяни представления на звезди, духове, човеци, животни, реки, растения,

земни стихии, и тези биваха правени от различни материали - златни, сребърни, бронзови, каменни, дървени, глинени и пр. Едва ли има предмет или сила в природата, едва ли има добродетел и порок на душата, и състояние на човешкия живот, които да не са приемали суеверни божествени почести. Виж Звезда.

Не е възможно да знаем от кога именно хората започнали да обожават лъжливи богове и да се кланят на кумири. В Св. Писание нищо не се споменава за идолопоклонство преди потопа, но от това, че Писанието премълчава да ни каже нещо върху този предмет, не можем да заключим, че идолослужението тогава не е съществувало. Йосиф и мнозина от църковните отци са на мнение, че скоро след потопа идолопоклонството станало общо в света; и наистина, накъдето и да погледнем след Авраамово време, виждаме само лъжливо богочитание. Авраамовите прадеди са служили на лъжливи богове, както е очевидно от И.Н. 24:2,14.

Евреите на са имали свое особено идолослужение; те са подражавали суеверията на съседните народи. Когато бяха в Египет, много то тях са обожавали Египетските божества - Ез. 20:8; в пустинята те са служили на хананейските, египетските, амонейските и моавските; в Юдея - на финикийските, сирийските, и др. - Чис. 25 гл; Съд. 10:6; Ам. 5:25; Д.А. 7:42. Рахил, вероятно, беше служила на кумири при баща си Лаван, защото открадна домашните му богове - Бит. 31:30. Яков, като се върна от Месопотамия, накара домородството си да отхвърли чуждите богове от помежду си, и да хвърли суеверните обеци, които той скрил под един дъб при Сихем - Бит. 35:4. Семейството му служило на истинския Бог докато той бил жив.

През времето на съдиите, "Израилевите синове направиха зло пред Господа, и се поклониха на Ваалимите; и оставиха Господа Бога на отците си, та отидоха след други богове, от боговете на народите, които бяха около тях, та служиха на Ваала и на Астартините идоли" - Съд. 2:11,12. Гедеон, след чудесното си избавление чрез Божията сила, направи ефод, който стана примка на израилтяните да служат на кумири - Съд. 8:27. Терафимът на Михей стана също за дълго време съблазън на израилтяните - Съд. 17:5, 18:30,31. Виж Терафими.

При Самуил, Саул и Давид, истинското Богопознание у израилтяните се съхранявало чисто. Имало е разврат и криви работи, но малко или никак

идолопоклонство. Соломон, в желанието си да угоди на чуждестранните си жени, въздигнал храмове в чест на Астарта - Сидонската богиня, на Молох - Амонския бог, и на Хамос - Моавския бог. Еровоам, който се възкачил на престола след Соломон, поставил златни телци в Дан и Ветил, и въвел израилтяните в грях. Народът, така поощряван към идолослужение от царя си, служил не само на златните телци, но на много други идоли, най-вече на Ваал и Астарта. При Ахаав, идолослужението взело ужасителни размери и надминало всяка граница. Нечестивата Езавел, за да изкорени истинското Богопознание, преследвала Божиите пророци, докато Бог разярен на Израил, го оставил на произвола на асирийските и халдейските царе, които го преселили отвъд Ефрат. Юда е била почти еднакво развратена. Описанията, в които пророците са очертали безпътностите и идолослуженията им, гнусотиите и блудодеянията им по горите и върховете посветени на идоли, и човешките им жертви, ни изпълват с ужас, и разкриват всички разврат на човешкото сърце. Виж Молох. След връщането им от Вавилон, не намираме вече евреите да се порицават за идолопоклонство. Само при Антиох Епифан някои паднали пак в този грях, но другите се опазили чисти от него.

Понеже поддържането на онази вяра, която припознава единия истински Бог, е било едно от основните начала на Мойсеевите законопостановления, и понеже Бог се е считал за Цар на Израилския народ, то намираме че идолопоклонството, т.е. служението на други богове, заема в Мойсеевия закон, първо място между законопрестъпленията. То наистина е било престъпление не само против Бога, но и против основните закони на държавата, и за това се е наказвало най-строго. Единственият, жив и истинен Бог, е бил и граждански законодател и главен управител на израилтяните, и се е приемал от тях за техен Цар; и от това идолослужението се е считало за престъпление против господарството, и справедливо се е наказвало със смърт, както господарственото изменничество в днешните времена. Според Еврейския закон, идолослужител се бие до смърт с камъни, и идолослужител град се изтребва, с всичко що има в него, от лицето на земята - Вт. 13:12-18, 17:2,5.

Днес идолопоклонството преобладава в света. Повече от 700,000,000 човешки същества са идолопоклоници. Но когато разгледаме идолопоклонството от нравствена гледна точка, когато вземем под внимание, че то се състои не само във външно служение на неистински

богове, но в предпочитание и преданост на каквото и да било друго нещо повече отколкото на Всевишния, колко хиляди християни са виновни за идолопоклонство! Всеки, който възлюби този свят, т.е. богатството и славата му, и заради тях забрави или пренебрегне Бога и Христа, е идолослужител не по-малко от старите евреи, и такъв не може да се надява, че ще избегне осъждението на това зло - Кол. 3:5.

* * *

Курбан

Свят дар, нещо посветено на Бога или на неговия храм - Мк. 7:11. Спасителят изобличава евреите, за жестокосърдие към родителите им, като лишавали баща и майка, за да направят курбан. Често синът казвал на баща си и на майка си: "Курбан е, (сиреч дар) каквото би се ползувал ти от мене", т. е., аз посветих на Бога онова, което вие просите от мене. Фарисеите, и в по-късните времена Талмудистите, даже прощавали на длъжниците, да не плащат на заимодавците си, за да принасят курбани на Бога.

* * *

Кучета

Евреите презирали тези животни, но египтяните са се покланяли на кучетата, както и на котките. На много места в Св. Писание "кучета" се наричат лакомни и ненаситни човеци - Мт. 7:6; Пс. 22:16; Фил. 3:2. Кучета се наричат човеци и с други ниски пороци - Вт. 23:18; 2Пет. 2:22; Отк. 22:15.

* * *

Къклица. Виж Чернуха.

* * *

Кълнене. Виж Клетва.

* * *

Кърмилница (дойка)

Писанията описват на няколко места нежното и поверително отношение между кърмилниците и отхранените от тях деца - Ис. 49:22,23; 1Сол. 2:7,8. Виж и поведта на Ревека, придружена до живот от вярната и почетена Девора, и на "Дъбът на плача", под който я погребли - Бит. 24:59, 35:8.

Този обичай и днес още се пази от благородните семейства в Сирия и Индия. В "Източните си изяснения", Робертс казва: "Колко такива явления се принасяха в патриаршеския век. За пръв път дъщерята оставя бащиния си покрив; слугите смутени; всеки споменава отколешни неща, всеки иска да стори нещичко, което да се хареса на младата му господарка. Един казва: Ах не забравяй, онази която те кърмеше като дете; друга: Колко пъти ти донасях хубави цветя. Не потъпквах ли аз грешките ти? После майката пристъпва да се опрости. Тя плаче, нежно я прегръща, и нарежда; щерко моя, едва ли ще те видя вече, не забравяй майка си. Братът сграбчва сестра си в мишците си, и и се врича, че скоро ще дойде да я види. Бащата погълнат от мисли, само се стряска от хълцанията на дружината. Тогава той страстно прегръща дъщеря си в обятията си, и казва да не се бои.

Както Ревека имаше за другарка кърмилница, така и сега ая-та (кърмилницата), която от детинство е отгледала булката, я придружава в новото и поприще. Тя става нейна съветница, помощница, и приятелка, и на нея младата невеста разказва за всичките си надежди и страхове".

* * *

Кърт

Едно малко животно, което кърти под земята - Ис. 2:20. То се среща по някои места на Пелестина.

* * *

Кърчаг

Съд за вода и за други течности - 1Цар. 26:11. На картинката са представени няколко подобни съдове, които и до днес се употребяват в Палестина. |

* * *

Къща. Виж Дом.

* * *

Лаван

Заможен Месопотамски скотовъдец, син на Ватуил, и внук на Нахор, Авраамовия брат - Бит. 24:28-31. За да разберем какъв човек беше Лаван, трябва да знаем колко се зарадва, когато трябваше да даде сестра си Ревека, за жена на сина на Авраам, който бе един син на такъв богат баща - Бит. 24:30,50, и как лъстиво и несправедливо постъпи с Яков (племенника си и зетя си), против чието лукавство Яков се бранеше и с хитрост, и с верност. Когато благоденствието на едното домочадие и завистта на другото, направиха мирът невъзможен, Яков, по Божие повеление, тайно стана и отиде в Ханаан. Лаван го погони, но като му бе заповядано от Господа, да не го поврежда, върна се назад след като сключи с него един договор за мир. Той е познавал истинния Бог - Бит. 24:50, 30:27, 31:53, но "боговете" или "домашните идоли", които Рахил открадна от баща си - Бит. 31:30,34, показват, че той беше заразен с идолопоклонство.

* * *

Лазар

I. Приятел и ученик на Христос, брат на Мария и Марта, с когото Спасителя посети няколко пъти Витания, близо до Ерусалим. Нашия Господ почиташе това домочадие, и често го посещаваше, и когато Лазар легна опасно болен, пратиха до него да му кажат: "Господи, ето този когото любиш е болен". Спасителят пристигна във Витания, след като той бе престоял четири дни в гроба, и го съживи само като извика към него: "Лазаре, излез вън". Това удивително чудо, привлече толкова хора към Христа, че неприятелите му търсеха повод да убият и него, и Лазар - Ин. 11гл., 12:1-11. Историята на това събитие, представя

Христос и като състрадателен приятел, който плаче за приятелите си с приятелите си, и като Княз на живота, който славно възтържествува над смъртта и гроба. Блажени са онези, които в своя смъртен час, или в смъртния час на приятелите си, знаят че те са в безопасност при Този който казва: "Аз съм възкресението и живота", и "защото аз съм жив, и вие ще живеете".

II. Името дадено, в една от най-поучителните притчи на Спасителя, на безпомощния просяк, който лежеше при вратата на богатия. Просякът, въпреки че бе сиромас и огорчен, беше Божие чадо, но богатия, въпреки че бе самодоволен, и се наслаждаваше на всяко земно благо, живееше без Бога. Състоянията им в този живот, чудесно се промениха на онзи свят - Лк. 16:19-31. Виж Авраамово лоно. Нашият Спасител, ясно ни учи с тази притча, че и оправданите, и осъдените от Бога знаят присъдата си, и започват да блаженствуват или да се мъчат веднага след смъртта си, и че и в двата случая присъдите са вечни.

* * *

Лаис. Виж Дан II.

* * *

Лакът

Една древна мярка. Най-напред дължината на лакътя, се е мерила от лакътя на ръката до края на средния й пръст. Еврейският лакът, според някои, е бил двадесет и един пръсти дълъг, а според други осемнадесет. Учителите на Талмуда отбелязват, че еврейският лакът е бил с една четвърт по-голям от римския.

* * *

Ламех

I. Бит. 4:18-24, потомък на Каин, в петия пояс, и праотец на много потомци, които се отличиха в земеделието, музиката, и занаятите. Той е първият многоженец, за когото споменава Св. Писание. Кратката реч, с която се обръща към двете си жени, може и в превод да послужи като образец на паралелизма в старата еврейска поезия: "Адо и Село, чуйте

гласа ми, Жени Ламехови, слушайте думите ми; Понеже мъж убих, задето ме нарани, Да! юноша задето ме смаза. Ако на Каина се отмъсти седмократно, То на Ламеха ще се отмъсти седемдесет и седмократно".

Този поетичен откъс, се тълкува различно. Най-задоволителното тълкувание, е може би, че Ламех беше убил някого случайно, или за да се защити, и за това беше изложен на отмъщението на "отмъстителя за кръв", но той успокоява уплашените си жени като говори, че Господ, който бе забранил убиването на Каин, под тежко наказание - Бит. 4:15, много повече щеше да опази живота на Ламех, който бе сравнително невинен.

II. Син на Матусал, и баща на Ной. Живя седемстотин седемдесет и седем години, и умря пет години преди потопа - Бит. 5:25-31.

* * *

Лампа. Виж Светило.

* * *

Лаодикия

Лаодикия беше голям и богат град в Мала Азия, и главен град на Фригия Пакатианска. Тя е била разположена на река Лик, не далеч от съединението ѝ с Меандър, и близо до Колос и Йерапол. По-старото ѝ име е Диосполис, но след като е уголемен от Антиох II, е наречен Лаодикия, по името на жена му Лаодика. Около 65г. след Р.Х., този град, заедно с Йерапол и Колос, е разрушен от едно земетресение, но скоро отново е построен от Марк Аврелий. Лаодикия сега е в развалини, и мястото, където се е намирала се нарича Ески-хисар. Една християнска църква, рано е основана тук. Апостол Павел, я поздравява в писмото си до колоссяните - Кол. 2:1, 4:13-16, и в друго едно, за което се мисли, че е "Посланието към Ефесяните". Църквата в Лаодикия, вероятно е била посетена от ап. Павел, и е една от седемте църкви, които получиха особени послания от Христос след възнесението му - Отк. 1:11, 3:14-22. Малко знаем за по-късната ѝ история, освен това, че един важен събор е събран там, около средата на четвърти век.

* * *

Ласей

Град близо до Добри пристанища, на южната страна на Крит. Павел минал покрай това място, по пътя си за Рим - Д.А. 27:8.

* * *

Лахай-рои (кладенец на Живия, Който ме вижда)

Кладенец, върху югозападния предел на Ханаан, където Агар е посетена от един ангел - Бит. 16:14.

* * *

Лахис

Град в югозападната част на Юдея - И.Н. 10:3,5,31; укрепен от Ровоам - 2Лет. 11:9, и бил толкова силен, че устоял за известно време на цялата Сенахиримова войска - 4Цар. 18:17, 19:8; 2Лет. 32:1,9,21; Мих. 1:13. В този град е убит цар Амасия - 4Цар. 14:19. За потвърждение на истинността на Св. Писание, виж Сенахирим.

* * *

Леавими. Виж Ливия.

* * *

Лебед

Тази птица се споменава само в Лев. 11:18, и Вт. 14:16.

* * *

Левиатан (крокодил) - Пс. 74:14

Водното чудовище, описано в книгата на Йов 41гл. Това животно вероятно е крокодила, ужасът на Нил; както Веемот, в Йов 40гл., е речния кон на същата река. Крокодилът се среща в Нил, и други

Азиатски и Африкански реки. В някои случаи, достига до тридесет крака на дължина; той е лаком и силен, и много бърз в плуването; напада хора и големи животни; уловен в силна мрежа, често обръща лодките на ловците; има най-големите уста от всички други хищни животни; движи и двете си челюсти еднакво, на горната има не по-малко от тридесет и шест, а на долната тридесет остри, но здрави и едри зъби; и е облечен с една ризница толкова здрава, че куршум не може да я пробие, освен под корема. Общите отличителни черти на Левиатана, до толкова съвпадат с отличителните черти на крокодила, че не остава място за съмнение, че той е същото животно. На няколко места в Св. Писание, Египетския цар се нарича Левиатан.

В Псалом 104:26, под думата Левиатан, в един по-широк смисъл, можем да разбираме всяко голямо морско животно.

* * *

Левий

I. Третият син на Яков и Лия, роден в Месопотамия; баща на трима синове, и на Йохаведа, Мойсеевата майка - Бит. 29:34; Из. 6:16-20. За участието му в умъртвяването на сихемците - Бит. 34гл., баща му в смъртния си час предвеща зло за потомството му - Бит. 49:5-7; но понеже те по-късно се прилепиха към Господа, Мойсей ги благослови - Из. 32:26-29; Вт. 33:8-11. Левиевото племе, според пророчеството на Яков, беше разпръснато между другите Израилеви племена; те не получиха дял в разпределянето на Ханаан, но някои градове в дяловете на други племена. Обаче, и това не бе за зло, защото Господ си избра това племе, да му служи в храма и да състави свещеническото съсловие, на което и подари големи привилегии над другите племена. Всичките десетъци, начатките на плодовете, и други приношения, принасяни в храма, както и някои части на пожертваните животни, принадлежаха на левитите. Виж Левити.

II. Апостол Матей, е наричан и Левий. Виж Матей и Юда III.

* * *

Левит

Третата от петте Мойсееви книги, наречена Левит, защото съдържа закони и постановления за левитите, свещениците и жертвоприношенията. Евреите я наричат "законът за свещениците". В първата част, се описват подробно всички кръвни и безкръвни жертви: всеизгарянията, хлебните приноси, приношенията за грях, примирителните жертви, приношенията за грях от незнание, и за престъпление; греховете, за които да се принасят. Изчерпателността на тези подробности, не само показваше важността на истинското богослужение, но забраняваше и всякакви човешки притурки или промени, които можеха да заведат в идолопоклонство. Цялото това разпореждане имаше "сянка на бъдещите добрини", и изобразяваше непорочния Агнец, който щеше да стане жертва за целия свят. Най-доброто тълкувание на Левит е посланието до Евреите.

Пълното описание на освещението, на Аарон и синовете му за свещеници, е последвано от поучителната повест за Надав и Авиуд. После следват законите за лично и обредно очистване, вечен паметник на греховните осквернения и на Божията святост. След това, едно описание на великия ден на Умилостивението; някои поучения за евреите, против суеверията и нечистотиите на идолопоклонниците ханаанци; и още някои закони, нравствени, здравословни и граждански. По-нататък, на евреите е заръчано изрично да пазят празниците си, поради което са постановени закони относно съботата, юбилея, оброците и десетъците. Поученията и обещанията в последната част на книгата насочват вниманието им към бъдещето, и имат за цел да обединят целия народ в служението на истинния Бог. Тази книга съдържа историята на първия месец, на втората им година, след като излязоха от Египет.

* * *

Левити

Всичките Левиеви потомци, се наричат Левити - Из. 6:16,25; И.Н. 3:3, виж Левий I, но по-специално извършващите по-долни служби в храма, които по това се различаваха от свещениците, които бяха от Левиевото племе по линия на Аарон, и заемаха по-високите служби - Чис. 3:6-10, 18:2-7. Бог избра Левитите за служението в скинията и храма, вместо първородните Израилеви, на които бяха предоставени тези длъжности, и които бяха вече осветени за тази цел, в памет на великото

освобождение от Египет - Из. 13гл.; Чис. 3:12,13, 39-51. В пустинята, Левитите пазеха скинията и свещените съдове, (от които всяко от трите семейства имаше своя служба), и ги пренасяха от едно място на друго - Чис. 1:51, 4гл.; 1Лет. 15:2,27. След построяването на храма, те имаха настояществото на вратата, на свещените съдове, на хлябовете на предложението, които сами приготвяха, и на други приноси, и от тях бяха определени певците и свирачите - 1Лет. 9:23; 2Лет. 29гл. Те носеха дърва, вода и др.т. за свещениците; помагаха им в жертвоприношенията, събираха и заколваха приношенията на народа - 2Лет. 30:16,17, 35:1. От тях бяха определени още и пазачи на храма - Неем. 13:13,22, и Пс. 134. Но освен тези им служби в храма, те вършеха и друга важна служба, учеха народа, между когото бяха разпръснати на добродетел и благочестие - 2Лет. 30:22; Неем. 8:7, и свързваха племената помежду им. Те изучаваха закона и бяха съдници, но под свещениците - 2Лет. 17:9, 19:8-11. Господ бе определил за прехраната им, да им се дава десетъкът на житата, овощията и добитъкът, но те отделяха и даваха на свещениците десетата част на този десетък; и понеже Левитите не притежаваха земя, то това им даване се приемаше от свещениците вместо начатките, които те бяха длъжни да принасят на Господа - Чис. 18:21:31. Плащането на този данък на Левитите, зависеше от добрата воля на народа, и ето защо на евреите бе заповядано да внимават, да не би да забравят братята си Левитите - Вт. 12:12,18,19.

Господ определи за Левитите, четиридесет и осем града, с ниви, ливади и градини - Чис. 35гл. От тях тринадесет бяха дадени на свещениците, всичките в племената близо до Ерусалим. Шест от Левитските градове, бяха определени за градове на прибежище - И.Н. 20:21. Докато бяха на служба в храма, Левитите се поддържаха от запасите, и дневните приношения на храма. С това предимство се ползуваха и пришелците в Ерусалим, които своеволно ходеха там от ревност към Божията служба - Вт. 12:18,19, 18:6-8. Посвещението на Левитите не ставаше обредно. Виж Чис. 8:5-22; 2Лет. 29:34.

Левитите не носеха особено облекло, за да се отличават от другите израилтяни, до времето на Агрипа. За това нововъведение се споменава от Йосиф, който още отбелязва, че старите обичаи на страната не може да се занемарят ненаказано.

Левитите бяха разделени на три отреди: Гирсоновци, Каатовци, и Мерариевци - Чис. 3:17-20. Те още се разделяха и на отделения, както свещениците - 1Лет. 23-26гл. Отначало, те постъпваха в общонародните си длъжности на тридесетгодишна възраст - Чис. 4:3, 8:25, но Давид определи да постъпват на двадесет години; и на петдесет да се уволняват от службата - 1Лет. 23:24-27. Служителите на различните отделения, вратарите, певците, пазачите, и пр., вършеха задълженията си по ред, за по една седмица - 1Лет. 23-26гл.; 2Лет. 23:4,8, 31:17; Езд. 3:8-12. След разцеплението на десетте племена, голяма част Левити напуснаха градовете си в Израил, и се населиха между Юдовото племе - 2Лет. 11:12-14, 13:9-11. След плена, множества от тях се върнаха в Юдея - Неем. 10:15-19, 12:24-31. В Новия Завет те се споменават рядко - Лк. 10:32; Йн. 1:19; Д.А. 4:36. Смята се, обаче, че повечето "книжници" и "законоучители", са били от това племе.

* * *

Левона - Съд. 21:19

Град на ефремците, близо до Сило, между Ветил и Сихем. Името му и местоположението му, са запазени от сегашното село Лъбан.

* * *

Легион

Числото на един Римски легеон, е по-голямо или по-малко в различните времена, между три хиляди, шест хиляди или повече. По времето на Христос един легеон, се състоеше от шест хиляди души, плюс конницата. Имаше по десет отряда във всеки легеон, разделени всеки на три чети. В Св. Писание, легеон, значи безбройно голямо число. Спасителя излекува един обладан, на който името беше "Легеон", който беше измъчван от множество бесове - Мк. 5:9. Изразът "дванадесет легеона ангели" - Мт. 26:53, изяснява безбройността на небесните войнства, и усърдната им преданост на Христа.

* * *

Лекари

Египтяните, са били вещи лекари. Всеки Египетски лекар лекувал един вид болест, така че едно голямо домородство, понякога е свиквало много лекари - Бит. 50:2. И евреите имаха лекари - Из. 21:19; Пр. 17:22; Мт. 9:12; Лк. 4:23, 8:43. Най-напред, те не са имали големи познания по анатомия, от части защото са считали, че е скверно да се пипа мъртъв труп. Повечето внимание, те обръщали на външните болести - Ис. 1:6; Ез. 30:21, въпреки, че са давали понякога церове и за умствени болести - 1Цар. 16:16; 2Лет. 16:12. Те употребявали мехлеми, балсами, минерални бани, и много други лекове - Ер. 46:11. Много пъти са прибягвали и до муски и врачувания.

* * *

Лемуил

Писателят на 31гл. от Притчи. Някои мислят, че това е друго име за Соломон.

* * *

Лен

Това полезно растение, се е обработвало от хората във всичките времена - И.Н. 2:6; Пр. 31:13. Мойсей, говори за лена в Египет - Из. 9:31, и тази земя, се е славела още от древни времена с ленопроизводството си. "Египетската прежда" и "висонът от Египет", които са се произвеждали от лен, се споменават в Св. Писание, поради превъзходството си - Пр. 7:6; Ез. 27:7. Повечето ленени тъкани, които са намерени по Египетските мумии, са с по-ниско качество от сегашните Европейски платове. Някои от тях, обаче, са много тънки. В един къс Египетско платно, са намерени на всеки един четвъртит пръст 152 нишки в основата, и 71 във вътъка; в друг един къс, са намерени 270 двойни нишки в основата, и 110 във вътъка. |

* * *

Лепта

Една малка монета. Две лепти правели един кодрант, или четвърт от един Римски асарий. Асария е струвал малко повече от седем наши стотинки.

* * *

Летописец. Виж Паметописец.

* * *

Летописи

Така се наричат две исторически книги в Стария Завет, на които авторът е неизвестен, въпреки че общото мнение ги приписва на Ездра, който е живял около 457г. преди Р.Х. При съчинението на тези книги боговдъхновения писател, се е ползвал не само от по-старите книги на Стария Завет, но и от много други тогавашни правителствени летописи, които днес на съществуват - 2Лет. 9:29, 16:11, 20:34. Първата книга, съдържа едно родословно съкращение на свещената история, като започва от сътворението на света, и завършва със смъртта на Давид. Втората книга, съдържа историята само на Юдовите царе, от началото на Соломоновото царуване до връщането от Вавилонския плен. В това отношение, тя се различава от книгите на Царете, които съдържат и историята на Юдовите царе, и историята на Израилевите царе. На много места, където се разказва историята на едни и същи царе, повествуването в Летописите, е почти препис на онова в Царете; на други места, Летописите служат като допълнение на Царете. В превода на Седемдесетте преводачи, тези книги се наричат Паралипомена, т. е. изоставени работи. Двете книги на Летописите, се занимават с черковни работи, повече отколкото книгите на Царете; те излагат узаконенията за общонародното богослужение; Давидовите приготовления за построяването на храма, съграждането му и посвещаването му от Соломон; историите на другите царе, разказват за събития отнасящи се до религиозния характер - 1Лет. 13:8-11; 2Лет. 11:13, 19:8-11, 26:16-19, и др. Книгите на Летописите, трябва да се четат заедно с книгите на Царете, защото като включват същите периоди, те се изясняват една друга, и са поучителни в това, че посочват вярата, като главен източник на народното благоденствие, както нечестието на народните нещастия. Подробностите в тези книги, могат да се четат с удоволствие, понеже те

се отнасят до идването на царството на нашия Господ Исус Христос. Летописите повествуват събития, в период от около 3,500 години.

* * *

Лехий (челюстна кост)

Място в Юда, където Самсон, с помощ от Господа, изби хиляда филистимци с една оселова челюст, и където Бог отговори на молбата му, и направи да потече вода от един трап, за да утоли жаждата му - Съд. 15:9-19. Този извор той нарече Енагоре, изворът на моления се; и не пресъхна, но остана за свидетелство, че Бог чува викът на хората си, и може да обърне сушата на извори за тях - Бит. 21:19; Чис. 20:11.

* * *

Лешояд. Виж Син1 III.

* * *

Леща

Има три или четири вида, на един от които варивото е червено. Такава бе лещата, която се прииска на Исав - Бит. 25:34, и за един дял, от която той продаде първородството си. Лещата се споменава и в 2Цар. 17:28, 23:11, и Ез. 4:9. От това място в Езекил е ясно, че във времена на оскъдност, правели хляб от леща смесена с ечемик, и др.т. Такъв хляб правят в Горен Египет и днес. |

* * *

Леяно море. Виж Море VI.

* * *

Либертинци - Д.А. 6:9

Тази дума произлиза от латинската либертинус, която значи освободен или пуснат, т.е. един който е бил роб по рождение, или заробен в плен, и на когото са върнали свободата; или пък един роден от родители,

които са били роби. "Синагогата на Либертинците", беше обща с Киринейците и Александрийците, които и едните и другите бяха от Африкански произход; и затова се предполага от някои и за Либертинците, че са произхождали от някой Африкански град именуван Либертум. Много е вероятно, обаче, тази дума да обозначава евреи, пленени от римляните в бой, и заведени в Италия, и мнозина от които след освобождението си, като се върнали в Ерусалим, да са си направили и своя синагога, каквито са имали в Ерусалим и евреите от други градове. Либертинците и други евреи, първи подигнаха гонението против Стефан, което завърши с мъченическа смърт. Виж Съборище.

* * *

Ливан (бял)

Дълга верига планини на север от Палестина, така наричан от белезникавите варови камъни, които ги съставляват, и може би, от снежната им белота през зимата. Ливан се състои от две главни бърда, които се простират, почти успоредно едно с друго, и със Средиземноморските крайбрежия, с посока от североизток към югозапад. Виж картинката на Сидон. Западното бърдо гърците наричаха Ливан, а източното Срещо-Ливан. Помежду им има една дълга долина, наречена Долинна Сирия, или "долът на Ливан" - И.Н. 11:17, и която сега се нарича Бука. Тя се разширява на север, но е много тясна на юг, където извира река Литани, старата Леонтес, която тече западно към морето, на север от Тир. Западното бърдо, е по-високо от източното, и някои от върховете му са около 10,000 крака високи. Един връх, обаче, в източното бърдо, именно планината Ермон, която сега се именува Джебел-еш-Шейх, е още по-висок, и на него винаги има лед. Виж Ермон. Един Арабски поет, говори за най-високия връх на Ливан така: "Санин носи зимата на главата си, пролетта на рамената си, есента в пазухата си, а лятото лежи заспало пред нозете му".

Еврейските писатели, често споменават величието на Ливанските върхове - Ис. 10:34, 35:2, височината, на които е една здрава преграда на север - Ис. 37:24. Те често говорят за плодът на Ливан, който се люлее от ветровете - Пс. 72:16; за величествените му кедри и други дървета - Ис. 60:13; Ер. 22:23; за безбройните му стада, които всички, обаче, не бяха достатъчно всеизгаряне за един грях - Ис. 40:16; за превъзходното му вино - Ос. 14:7; за ледено-студените му води - Ер.

18:14, и за благоуханието му - Ос. 14:5. На Мойсей много му се искаше да влезе в Святата Земя, и "да види онази добра планинска страна, и Ливан" - Вт. 3:24,25; и Соломон говори за възлюбения, олицетворяващия Христос, "изгледът му е като Ливан" - П.П. 5:15. За "Ливанската кула, която гледа към Дамаск" - П.П. 7:4, ни припомнят днешните изследователи, с описанията си на развалините на старите храмове, построени от грамадни камъни. Развалините на много подобни храмове, са открити на различни места в Ливан, някои на твърде високи върхове, където трудът за изкачването на камъните, трябва да е бил извънредно голям.

Западните поли на Ливан, които се издигат нагоре от приморските поляни чрез един вид издигнати равнища, са покрити с лозя, маслинени дървета, черници, и смоковници; и са заети, както и долините между гористите върхове от без брой села. Срецо-Ливан, е по-малко населен и обработен.

* * *

Ливия

Една страна на север в Африка, покрай Средиземно море, между Египет и Картаген. По-близката част до Египет, някога се наричала Ливия Мармарика; а околната част на Кирина, Киринайка, от главния ѝ град; или Петградска, от петте ѝ градове, (Кирина, Аполония, Береника, Арсипой, и Птолемаида). В тези градове живеели много евреи по времето на Христос, които, заедно с Ливийските прозелити, ходели на поклонение в Ерусалим - Д.А. 2:10. Ливия получила името си от Леавимите - Бит. 10:13, войнствено племе, което помогнало на Сисак, Египетския цар, и на Зара Етиопянина в боевете им с Юдея - 2Лет. 12:3, 14:9, 16:8; Дан. 11:43. Ливяните бяха също съюзници на древния град Тиви - Наум 3:9. Виж още Ер. 46:9; Ез. 30:5. Ливия падна най-накрая под владичеството на Картаген, и след това на гърците, римляните, сарацините, и турците.

* * *

Ливна

Град в западната част на Юда, не много далеч от Лахис, завоюван от хананейците, и определен от Исус Навин за свещениците - И.Н. 10:29,30, 15:42, 21:13; 1Лет. 6:57. Жителите му, се разбунтуваха против Йорам по Божие повеление, заради идолопоклонството му - 2Лет. 21:10. Той беше силно укрепено място, и под стените му Асирийската войска чудесно бе унищожена - 4Цар. 19:8,9,35.

* * *

Лигирий

Скъпоценен камък, който споявали в нагръдника на първосвещеника - Из. 28:19, 39:12. Казват, че е бил ален и много лъскав, и още жълтеникав и прозрачен. Смята се, че той е Яцинът.

* * *

Лида

На еврейски Лод - 1Лет. 8:12; Езд. 2:33, а на гръцки Диосполис, беше град девет мили на изток от Йопия, на пътя за Ерусалим. Тук Петър изцели Еней - Д.А. 9:33,34. Този град, е разрушен малко след Ерусалим, но скоро е възобновен, и става седалище на една прочута Еврейска школа; в него е основана и една християнска църква. Лида често се споменава, в историята на Кръстоносните походи. Тя е била разположена, на средата на широки и хубави поляни, почвата на които е много плодородна. Сега тя е едно село, което се нарича Луд.

* * *

Лидия

Една жена от Тиатир, която живяла във Филипи, в Македония, и продавала морави платове. Тя не била еврейка по рождение, но приведена в Юдейството, и в служението на истинния Бог. Тя приела евангелието с радост, и след като се кръстила, с домът си, принудила Павел и сътрудниците му, да останат в къщата ѝ до края на престоя им във Филипи - Д.А. 16:14,40. Виж Филипи.

* * *

Ликаония

Малка област в Мала Азия, която имаше за предели на север Галатия, на изток Кападокия, на юг Киликия, и на запад Фригия и Писидия. Тя е направена Римска област от Август. Земята ѝ, е равна и добра за пасбища, но не е плодородна. От градовете ѝ, Икония, Листра, и Дервия, са споменати в Новия Завет - Д.А. 14:6. Ликаонското наречие, споменато в 11ст., се предполага, че е едно наречие от гръцки език, размесено със сирийски. Ликаония, сега съставя част от Турската област Карамания.

* * *

Ликия

Една област в югозападната част на Мала Азия, ограничена на запад от Кария, на изток от Памфилия, на север от Фригия, и на юг от Средиземно море. Страната е малко планинска, но не е пуста. От Ликийските градове, само Патра и Мира, са споменати в Новия Завет - Д.А. 21:1,2, 27:5.

* * *

Лин

I. Християнин от Рим, от когото ап. Павел поздравява Тимотей - 2Тим. 4:21.

II. Виж Жлеб.

* * *

Лисаний. Виж Авилиния.

* * *

Лисий или Клавдий Лисий

Началник на Римската стража в Ерусалим, през последното посещение на Павел там. В достойното изпълнение на длъжността си, той няколко пъти избавил Павел от злобата на юдеите - Д.А. 21:27-40, 22 и 23гл.

* * *

Лисица

В Палестина е имало различни видове лисици, но всичките са приличали по образ и по навици на обикновената лисица. Лисицата е лукава и пакостлива - Ез. 13:4, Лк. 13:32. Тя обича гроздето, и прави големи пакости по лозята - П.П. 2:15. Всеки знае баснята за лисицата и киселото грозде. Лисиците си правят леговищата под земята - Лк. 9:58. |

* * *

Листра

Ликаонски град, близо до Дервия и Икония, и роден град на Тимотей. Павел и Варнава проповядваха евангелието тука, и понеже изцелиха един куц, хората почти ги обожествиха. Обаче, не се мина дълго време и биха Павел с камъни - Д.А. 14:6,21, 16:1; 2Тим. 3:11. На старото място на Листра, сега има едно село, което се нарича Латик.

* * *

Литра. Виж Мнаса.

* * *

Лихва

Юдеите можеха да искат лихва от чужденци - Вт. 23:19,20, но не и от сънародниците си - Из. 22:25; Пс. 15:5; на тях е заповядано да заемат пари и др. т., с дух на братска благосклонност "без да се надяват на нещо" - Вт. 15:7-11; Лк. 6:33-35. Взимането на лихва, се изобличава на много места - Неем. 5:7,10; Пр. 28:8; Ез. 22:12-14. Мойсеевите закони, бяха приспособими само към един нетърговски народ. Не беше нужно и желателно израилтяните да търгуват много, защото търговията щеше да ги постави във връзки с идолопоклонници. Бог им даде в наследство

Ханаанската земя, за да се прехранват със земеделие и скотовъдство. Ето защо земята трябваше да остане на същото семейство, и да не бъде отчуждена завинаги, но само до годината на юбилея. Виж Юбилей. Всичките хора, трябваше да се считат като членове на същото семейство, и взаимоотношенията им да се ръководят по това начало. Затова, те заемаха не за да търгуват, но за да помогнат на един беден брат.

* * *

Лице

Същата еврейска дума значи и лице, и присъствие; и често се употребява, за да обозначи човека, вместо образа или присъствието му - Бит. 48:11; Из. 33:14; Ис. 63:9. Видях Бога "лице с лице", значи възползувах се от неговото присъствие - Бит. 32:30; Чис. 14:14; Вт. 5:4, и видях едно разкритие на неговото естество, и на неговата благодат - 1Кор. 13:12.

* * *

Лицеприятие. Виж Почитание към лица.

* * *

Лия

По-старата дъщеря на Лаван, и първата жена на Яков. Тя не забрави през живота си измамата, чрез която баща и я даде на Яков. Тя стана майка на седем деца, между които бяха Рувим (първородния син на Яков), и Юда (праотеца на първенстващото племе между евреите), на царското коляно и на нашия Господ - Бит. 29:16-35, 30:1-21. За нея се предполага, че е умряла преди да се премести Якововото домородство в Египет - Бит. 49:31.

* * *

Ло-давар

Място в Гадовото наследство, не далеч от Маханаим, на север от Явок, източно от Йордан - 2Цар. 9:4, 17:27. Тук живееше Махир Амонеца, който помогна на Давида, когато последния бягаше от Авесалом, и в чийто дом пребиваваше Мемфивостей, Ионатановия куц син, който седеше на Давидовата трапеза, и прие от Давид всичко, което принадлежеше на Саул и домът му. Някои вярват, че Ло-давар е същия Девир в И.Н. 13:26.

* * *

Ло-рухма (непомилвана)

Името на Осиевата дъщеря, наречена така, за да покаже, че Господ няма да помилва вече Израилевото царство - Ос. 1:6,8.

* * *

Лог

Еврейска мярка за течности, която събирала около сто драма - Лев. 14:10,12,24.

* * *

Лод. Виж Лида.

* * *

Лоза

Това драгоценно и познато растение, има няколко вида, които съставляват естествените произведения на топлите страни, където още от най-ранни времена, са били обработвани. Ето защо плодовете на лозата, се споменават рано и често в Св. Писание - Бит. 9:20, 14:18, 19:22; Йов 1:18. Лози е имало изобилно в Палестина - Вт. 8:8, и в някои окръзи, е била превъзходна. Писанията възпяват лозите на Севма и Есхол; и езически писатели споменават за превъзходните вина на Газа, Сарепта, Ливан, Сарон, Аскалон и Тир. Виж Сорик. От дребността на Египетското грозде - Бит. 40:11, лесно можем да си представим удивлението, предизвикано в израилтяните, когато те видяха гроздът,

който съгледвачите бяха донесли от долината Есхол - Чис. 13:23. Разказът на Мойсей се потвърждава и от свидетелството на изследователите; даже в Англия, е бил произведен един грозд дълъг двадесет и три пръсти, дебел деветнадесет и половина, и тежък 19 фунта (6 3/4 оки). Днес, въпреки че Мохамеданската религия не насърчава обработването на лозата, пак в Палестина се срещат лозя. Голямо количество грозде и стафиди (сухо грозде), се изпраща ежедневно за тържищата на Ерусалим, и други съседни места; само Хеврон е извозвал за Египет ежегодно триста камили товар, или триста хиляди фунта (106,500 оки) шера, или мед от сухо грозде.

На Изток, гроздето много се употребява за угощение и препитание на хората. Виж Грозде. За да покаже колко много лозя се срещат в делът на Юда, от разделението на общата земя, Яков, в пророческото си благословение, казва за Юдовия род: "Като връзва за лозата оселчето си, И за отборната лоза жребчето на ослицата си, Ще опере с вино дрехата си, И с кръвта на гроздето облеклото си" - Бит. 49:11.

На много места, лозите се простират по земята и по камъните. Но често те се покатерват върху решетки, зидове, дървета, чардаци, къщни преддверия и стени, даже и по вътрешните стени на къщите. Така растяща, лозата е станала прекрасен символ на домашна любов, мир и изобилие - Пс. 128:3; Мих. 4:4.

Еврейският закон, предписваше на евреите, да не обират гроздето си през всяка седма година, но да го оставят за сиромашът, сирачето, и странникът - Из. 23:11; Лев. 25:4,5,11. Виж също Лев. 19:10; Вт. 24:21. Позволено беше на пътник да си зобне грозде, когато минеше покрай някое лозе, но не и да отнесе със себе си - Вт. 23:24. Друго едно великодушно разпореждане на Мойсеевия закон, освобождаваше от военна служба онзи, който, след четиригодишен труд и търпение, щеше да събере първите плодове на лозето си - Вт. 20:6.

Йосиф дава описание на една великолепна и пищна лоза от чисто злато, която е имала скъпоценни камъни вместо грозде и е украсявала високата източна врата на Святото Място. Когато Спасителя ни казва: "Аз съм истинската Лоза", и така обясни великата истина на единството си с неговия народ, може би той гледаше тази лоза - Йн. 15:1-8.

Думите "Содомската Лоза" - Вт. 32:32, по никакъв начин не загатват за някоя изродена лоза. С тях писателя иска да каже, че лозата им, която в преносно значение означава развратния им характер, вместо да принася добро грозде, принася изгнил плод като плодът, с който бреговете на Мъртвото море са били прочути, т.е. като наречените "Содомски ябълки", за които се казва, че са хубави отвън, но отвътре пълни с костилки или прах.

Евреите, садяха лозята си, най-вече по полите на хълмове и планини - Ер. 31:5, (виж Планини), чистеха ги от камъни, и ги заграждаха с трънесте плетове или със зидове - Ис. 5:1-6; Пс. 80; Мт. 21:33. Понякога лозя, са се давали под наем за част от плода им - Мт. 21:33,34.

В Св. Писание, срещаме много обяснения и притчи взети от лозето - Съд. 9:12; Мт. 20:1, 21:28. Навутеевото лозе - 3Цар. 21гл., е станало образ на всяко нещо, което богатия или силния отнема на сила от сиромаша. Празна колиба или пъдарница, от която пъдаря е пазил узрялото грозде - Пс. 80:12,13; П.П. 2:15, когато се обере гроздето запустява и става образ на пустота - Ис. 1:8. Едно хубаво иносказание в Пс. 80, представя Църквата, като едно лозе насадено, пазено, обработвано, и напоявано от Бога.

Гроздоберът ставаше след жетвата и вършитбата на житото - Лев. 26:5; Ам. 9:13. "Първозрялото грозде" по възвишените места, започваше през юни или по късно - Чис. 13:20, и продължаваше четири месеца. Гроздоберът е ставал през септември, когато гроздето се бере със сърпове и се слага в кошници - Ер. 6:9, които се изтърсваха в линове или жлебове, където се тъпче и изтака - Отк. 14:18-20. Гроздоберът беше трудна работа, която се облекчаваше с песни, шеги (вшутявания) и провиквания - Ер. 25:30, 48:33. Месиевото изтъпкване на жлебът, взето в преносен смисъл, без някой да Му помогне, се споменава като пример на великото му дело и сила - Ис. 63:1-3; Отк. 19:15. Дните през гроздобера бяха весели дни - Ис. 16:9,10, и често прекарвани в идолопоклонство - Съд. 9:27, а плаченето и вехненето на лозата, се споменава като знак на общо бедствие - Ис. 24:7; Ав. 3:17; Мал. 3:11. От шерата, се е правило вино и оцет. Виж Жлеб.

Гроздето още се е сушило. Един от Авигеините дарове за Давид, се състоеше от сто грозда сухо грозде - 1Цар. 25:18; Сива посрещна Давид с дар, състоящ се от същото количество грозде - 2Цар. 16:1; 1Цар.

30:12; 1Лет. 12:40. За другите употреби на плодовете на лозата, Виж Грозде, Мед, Оцет и Вино.

* * *

Лозе. Виж Лоза.

* * *

Лоида

Една благочестива еврейка, чиято "нелицемерна вяра" ап. Павел намери и в дъщеря ѝ Евникия, и във внук ѝ Тимотей - 2Тим. 1:5.

* * *

Лот

Син на Аран и братенец на Авраам, който последва вуйчо си от Ур, и по-късно от Харан, за да се заселят в Ханаан - Бит. 11:31, 12:4-6, 13:1. Авраам питаеше към него особена любов, и когато не можаха вече да живеят заедно в Ханаан, защото и двамата имаха големи стада, и пастирите им понякога се караха - Бит. 13:5-7, той даде на Лот да си избере от земята, която част си поиска, и там да се установи отделно от него. Лот избра Содомското поле, което изглежда, че е било тогава най-плодородната част на онази земя. Тук той живя до разорението на Содом, и на околните му градове. Той бе човек праведен и в самия Содом - 2Пет. 2:7, но злочестията, които последваха изборът му на новото място: пленяването му от разбойниците, досадите, които му причиняваха неблагочестивите и порочни съседни, загубата на имота му в пожара на града, погублението на зетьовете му, и на жена му, всичките тези неща, въпреки че не доказват, че той предпочиташе ползата и спокойствието си от длъжността си, показват, че най-хубавата и най-плодородна земя, не е винаги най-добрата; развратността на жителите ѝ, могат да я потопят в пропастта на погублението, и да изложат на опасност всеки и всичко в нея. Лотовата жена, е заплаха към всички, които обръщат лицата си към Сион, но не им се иска, да оставят всичко заради Христа - Бит. 19гл.; Лк. 17:32.

* * *

Луд

Син на Сим - Бит. 10:22, и праотец на Лидианите в Мала Азия.

* * *

Лудими - 1Лет.1:1

Мицраимови потомци - Бит. 10:13, които са обитавали в Африка, вероятно близо до Етиопия. Те са били прочути стрелци - Ис. 66:19, и са споменати като войници, заедно с етиопяните, ливийците, и тиряните - Ер. 46:9; Ез. 27:10, 30:5.

* * *

Луз

Старото име на една част от Ветил - Бит. 28:19; И.Н. 16:2, 18:13. Това име е дадено по-късно на един град, основан от един бежанец Ветилец - Съд. 1:26. Виж Ветил.

* * *

Лука

Евангелистът, вероятно същия онзи Лука, когото ап. Павел нарича "възлюбения лекар" - Кол. 4:14. Лука е писателя на евангелието, което носи неговото име, и на Деяния на апостолите; той е бил приятел на ап. Павел, когото и придружавал през повечето пътешествия, разказани в последната книга. Ето защо в Д.А. 16:11, той пръв употребява множественото число в първо лице, и показва, че той придружавал Павел в Троада, и през първата му обиколка из Македония. След като стигнали във Филипи, те се разделили за известно време, но ги срещаме пак заедно във Филипи, когато Павел отплува за Ерусалим, и от тогава той постоянно беше да си сътрудничи с апостола, в пътуванията и страданията му, до първото му затваряне в Рим - Д.А. 17:1, 20:5,6, 13-16, 21-28гл.; Филимон 24ст.; 2Тим. 4:11. Личната му история, преди и след сътрудничеството му с Павел е неизвестна, или се основава на съмнителни предания. В собствените си писания, той не

споменава нищо за себе си, но няма никакво съмнение, че по верността и познанията си, както и по лекарското си изкуство, той е бил много полезен на ранната църква, както и с това, че е оставил на Всемирната църква едно драгоценно наследство, писанията си.

* * *

Луна или Месец

Този владетел на нощта - Бит. 1:16, е един от главните свидетели в света за благостта, мъдростта и силата на Създателя - Пс. 8:3, и като приема всичката си светлина от слънцето, и я отразява върху всички наоколо, той е по един отличен начин образ на църквата Христова. В ясното небе на Изтока, месеца свети преимуществено бляскаво. Повечето древни народи, са обожавали месеца, или са го считали за едно женско божество, което наричали Артемида, Диана, Милита, Астарта, и др. Евреите, са били предупреждени против този вид идолопоклонство - Вт. 4:19, 17:3, но пак изпаднали в него - 4Цар. 21:3; Ис. 65:11; Ер. 7:18, 8:2, 19:13, 44:17-25. Виж Лунатик и Новолуние.

* * *

Лунатик

Име произлизащо от латинската дума Луна, месец. С това име наричали някои хора, умствено или телесно болни, за които се вярвало, че се мъчат най-много през пълнолуние. Лудуване и падане на земята, се считаха като последствия на беснуемост, но понякога лудост и падане на земята, съществували и без беснуемост. Лунатиците не бяха винаги беснуеми, защото те се споменават отделно от тях - Мт. 4:24, 17:15. Виж Дявол и Бяс.

* * *

Лунички (полумесецообразни украшения)

Луничките, са били един вид украшения за шията, и са се носили и от жени - Ис. 3:18, и от мъже, даже и около вратовете на камилите - Съд. 8:21,26.

* * *

Луций или Лукий

Някой си Киринеец - Д.А. 13:1, и един от проповедниците и учителите на Християнската църква в Антиохия, който може да е бил и роднина на ап. Павел - Рим. 16:21.

* * *

Лъв

Всеизвестният и благороден цар на зверовете, за когото често се споменава в Св. Писание. Той понякога превишава осем крака на дължина, и четири на височина, и величествения и страховития му изглед, голямата му сила и пъргавост, и ужасяващото му рикание, правят от него страшилището на горите. Имаше много лъвов в Палестина, (виж Йордан), и евреите имаха седем различни названия за тях, за да различават различните им възрасти, и др.т. В текстът, пет от тези имена се срещат заедно в Йов 4:10,11. Виж и Наум 2:11,12. Псалмопевецът загатва за скришното нападение на лъва, когато причаква плячката си, за да се хвърли изведнъж върху нея, като говори за лукавия човек, "причаква скришно, като лъв в пещерата си.... навежда се, снишава се, за да паднат сиромасите в ноктите му". Нека не забравяме също подвизите на Самсон и Давид - Съд. 14:5,6; 1Цар. 17:34-36, историята за непокорния пророк умъртвен от лъва - 3Цар. 13:28, и за Даниил, неповреден в ровът на лъвовете - Дан. 6гл.; и още сполучливият образ, по който се изобразява грижата на Господа за людетe си, в Ис. 31:4.

"Лъвът, от Юдовото племе" - Отк. 5:5, е Исус Христос, който въстана от Юдовото племе, и коляното на Давид, и победи смъртта, светът и дявола.

* * *

Лъжехристи

Спасителят е предсказал, че много лъжехристи ще дойдат - Мт. 24:24, и пророчеството му се е изпълнило. Един от тези лъжехристи, на име

Козиба, възстанал сто години след Христа, придобил много последователи, и станал причина за погубването на половин милион евреи. Други са щели да се явяват, дори до нашите времена.

* * *

Лък

Едно оръжие, твърде много употребявано в старите времена, и за лов и за бой. Правели го от дърво, рог, или от стомана - Бит. 27:3; Пс. 18:34. Носели го в един вид калъф, когато не го употребявали - Ав. 3:9. Вениаминците, са били прочути с умението си в употребата на това оръжие - 1Лет. 12:2; 2Лет. 14:8, 17:17. Виж Оръжия. Изречението "неверен лък", с който Израилевия народ се сравнява - Пс. 78:57; Ос. 7:16, значи един зле направен лък, който се отмята и не хвърля стрелата там където се мери. Употребяването на лъка в бой, е било за дълго време обичайно у евреите - Бит. 48:22. В 2Цар. 1:18, "Песента на лъкът", значи плачът над Саул и Йонатан, който следва; и така се казва защото това оръжие се споменава в 22 стих.

* * *

Лъскава мед. Виж Халколиван.

* * *

Лястовица

Добре познатата прелетна птица, която посещава и нашата страна - Пс. 84:3; Ис. 38:14; Ер. 8:7. Виж Жерав и Вrabче. |

* * *

Маалон (болнав)

Син на Елимелех и Ноемин, и първият мъж на Рут, който умря в Моавската земя - Рут 1:2,5, 4:9,10.

* * *

Мааха

I. Град или област в Сирия - 1Лет. 19:6; близо до полите на Ермон и Гесур. Делът на Манасиевото племе отвъд Йордан, стигал до Мааха, както и до царството на Ог, Васанския цар - Вт. 3:13,14, но тя не е била подчинена на израилтяните - И.Н. 12:4-6, 13:13, освен през царуването на Давид, Соломон, и Еровоам II. Царят на Мааха, заедно с други сирийци, се съюзи с амонците в бой против Давид, но всичките бяха разбити и подчинени - 2Цар. 10:6-8,19.

II. Жена на Давид, и майка на Авесалом. Тя бе дъщеря на Талмай, Гесурския цар - 2Цар. 3:3.

III. Жена на Ровоам и майка на Авия, Юдови царе. Наречена е "дъщеря" на Авесалом - 3Цар. 15:2; 2Лет. 11:20-22, но в 2Лет 13:2, я наричат Михаия дъщеря на Уриил. Тя е упражнявала голямо влияние над членовете на царския дом, но бе отхвърлена, да не бъде царица от внука си Аса, поради идолослужението ѝ - 2Лет. 15:16.

Шест други с това име са поменати, в Бит. 22:24; 3Цар. 2:39; 1Лет. 2:48, 7:16, 11:43, 27:16.

* * *

Магаре. Виж Осел.

* * *

Магдала. Виж Мигдалил.

* * *

Магедон

Град на Манасия в пределите на Исахар. Той бил столица на ханаанците, и те дълго време се задържали в него - И.Н. 12:21, 17:11; Съд. 1:27. Той е бил построен на югоизточния предел на Езраелското поле, близо до Кисон, и "водите на Магедон", споменати в песента на Девора и Варак, може да обозначават Кисон - Съд. 5:19,21. През царуването на Соломон, Магедон е укрепен - 3Цар. 9:15. Тук умря цар

Охозия, и цар Йосия бе поразен, умъртвен, и горчиво оплакан - 4Цар. 9:27, 23:29; Зах. 12:11. Един пътешественик - изследовател на древности мисли, че на мястото на Магедон, сега стои едно село на име Лейджун, което римляните наричали Леджио.

* * *

Магия

В Св. Писание думата магия, обозначава всичките суеверни обреди на магьосниците, вълшебниците, омаятелите, запитвачите на зли духове, заклинателите, звездочетците, прокобителите, сънотълкователите и др.т., които всички са забранени от Божия закон, без да се гледа дали те се вършат за добро или пак за зло на хората. Още беше забранено със смъртно наказание, да се допитва някой до запитвачите на зли духове и врачовете - Лев. 19:31, 20:6. Виж Омайвателни изкуства.

* * *

Магьосник

Един който прави магии. Тази дума е почти еднозначна с вълшебник, предвещател, или чародей. Магьосниците, са били едно съсловие хора, които са се занимавали с баяния и прорицания, и които поради дълбоките си познания и посредством някакви си обреди, са се хвалили, че могат да извикат духовете на умрелите от мрачните им жилища, и да ги принуждават да разкриват неща, непостижими за човешките сили. Те се опитвали още, да изгонват бесове посредством някои билки и баяния - Д.А 13:6,8. Често тогавашните учени хора, са злоупотребявали със знанието си и са мамели света, че уж могат да предсказват съдбините на хората от движенията и изгледът на планетите и звездите, и да церят болни чрез повтарянето някакви си думи, и др. На това съсловие е принадлежал Симон магьосника, който се споменава в Д.А. 8:9,11.

* * *

Магог. Виж Гог.

* * *

Мадай

Третият син на Яфет, праотец на мидяните, и др. - Бит. 10:2.

* * *

Мадан

Син на Авраам и Хетура - Бит. 25:2. Вярва се, че той се е заселил в Арабия, близо до брат си Мадиям.

* * *

Мадиям

Четвъртият син на Авраам и Хетура - Бит. 25:2.

* * *

Мадиямци

Потомци на Мадиям, едно номадско племе в Арабия, многобройно и богато със стада, добитък, и камили - Ис. 60:6. Първоначалните владения на мадиямците, са били към източната страна на Елатския ръкав на Червено море, където Арабските изследователи определят град Мадиям - Д.А. 7:29. Те обаче, явно са се разпространили северно, вероятно покрай пустинята на изток от планината Сиир, близо до земята на моавците; и на другата страна, също, те покривали едно пространство, което обхващало земята близо до Синай. Виж Из. 3:1, 18:1; Чис. 22, 25, 31гл.; Съд 6-8гл. В Бит. 25:2,4 сравнени с 12-18ст., те се отличават от Исмаиловите потомци, а на други места намираме двете колена в тясна връзка помежду си, така че те се именуват веднъж с едно име, а друг път с друго. Виж Бит. 37:25 и 36ст. Главният им град се наричал Мадиям, на който останките още съществували по времето на Иероним и Евсевий. Мадиям е бил положен на Арнон, на юг от града Ар, или Ареопол.

Мадиямците са били идолопоклонници, и често са въвеждали Израил в идолослужение. При това те често подчинявали израилтяните, и ги угнетявали. Виж Чис. 22, 25, 31гл. Често, когато израилтяните посявали,

и сеитбите им узрявали, мадиамците и амаличаните, жителите на Източната пустиня, нападали като скакалци в безчислени рояци, с добитъците и камилите си, за да изпоядат и отвлечат плодовете и овощята им, и не само да окрадат, но и да пребият стопаните на тези произведения. И често израилтяните, като се лишавали от сила и вяра или водач, за да им се съпротивят и да ги отблъснат, търсели убежище в пещерите и рововете, докато нашествениците се оттегляли. Гедеон, е бил техен избавител в едно такова време на притеснение - Съд. 6:7. Днешните исмаиляни, още следват стария обичай, и буйните им нашествия, кражби и убийства, могат да се опишат по същия начин, по който старите историци, са описали насилията на праотците им.

* * *

Мадмана

Град близо до Газа, който бе определен отначало за Юдовото племе, и след това за Симеоновото - И.Н. 15:31, 1Лет. 2:49.

* * *

Мадмен

Неизвестно място в Моавската земя - Ер. 48:2.

* * *

Мадмина

Град близо до Ерусалим, на който местоположението сега не се знае - Ис. 10:31.

* * *

Майка

Еврейската дума "майка", понякога значи в Св. Писание баба - 3Цар. 15:10, или пра-баба - Бит. 3:20. Майчината любов, често се употребява за пояснение в Св. Писание, както например в Ис. 49:15.

* * *

Маймуна

Едно животно, което външно прилича малко на човека. Соломон е донасял маймуни от Офир - 3Цар. 10:22; 2Лет. 9:21. На тях са се кланяли някога в Египет; и до днес те се обожават в някои страни на Индия, където един пътник описва един великолепен храм посветен на маймуните. |

* * *

Македония

Една обширна област в Европейска Турция, която граничи на юг с Тесалия и Епир, на изток с Тракия и Егейско море, на запад с Илирия, и на север с Мизия. Главните ѝ реки, и в старо време били Струма и Вардар, а главните ѝ планини Олимп и Атон. Олимп, е прочут в Езическата митология като место-обиталище на боговете, и лежи на предела ѝ с Тесалия, и повечето в онази област. Атон или Св. Гора, се намира на края на един нос, който се вдава в Егейско море, и е забележителен днес като седалище на няколко манастири, в които са уцелели много стари ръкописи. Вярва се, че Македония е била населена от Китим - Бит. 10:4, но малко се знае за ранната ѝ история. Македонската империя, се проследява в историята четиристотин години преди Филип, под когото, и особено под сина му Александър Велики, тя стигна до върха на силата си. Александър, (336-323г. преди Р.Х.), на чело на съединените си македонци и гърци, завоюва една голяма част на западна и южна Азия. Издигането на тази империя, се предсказва от Даниил - Дан. 8:3-8, преобразно, под вид на козел с един рог; и забележително е, че стари Македонски монети още съществуват, които носят този народен белег. След смъртта на Александър, силата на македонците намаля, и те най-накрая бяха покорени от римляните при Паула Емилия, (168г. преди Р.Х.), който раздели страната на четири окръга. Римляните по-късно разделиха цяла Гърция и Македония на две области, които те нарекоха Македония и Ахаия, (142г. преди Р.Х.) - Рим. 15:26; 2Кор. 9:2. Виж Гърция. От градовете на собствена Македония, в Новия Завет са споменати: Амфипол, Аполония, Берия, Неапол, Филипи и Солун. Тази страна рано прие евангелието, (около 55г. след Р.Х.), и

Павел бе призван, да работи там от едно свръхестествено видение - Д.А. 16:9, 20:1.

* * *

Макида

Главен град на ханаанците. Близко до този град, петима Ханаански царе бяха поразени от израилтяните, уловени в пещерата, в която се скриха и обесени. Макида беше в околността на Ливна, Азика и Лахис, на югозапад от Ерусалим, и в Юдовото племе - И.Н. 10:10-28, 12:16, 15:41.

* * *

Мактес (котел)

Място вътре в Ерусалим или близо до него, където живеели търговци на сребро - Соф. 1:11. От значението на името е вероятно, Мактес да е бил долина. Иероним определя местоположението му в ниската част на града, където са съществували тържища (пазари) по времето на превземането на града от Тит.

* * *

Малахия

Последният от малките пророци, и от всичките Старо-Заветни писатели. Толкова малко се знае за него, че някои са се съмнявали, дори и без достатъчна причина, дали името му е собствено име, или само общо, и значи ангел Господен, т.е. посланик, пророк Господен - Аг. 1:13; Мал. 3:1. Малахия, твърде вероятно пророкува около 416г. до 400 преди Р.Х., в по-късното управление на Неемия, и след Агей и Захария, по времето на едно голямо безредие между свещениците и народа, които той изобличава. Малахия строго осъжда свещениците, и изобличава людете, за това, че се женели за чужденки, че напускали жените си, че не донасяли десетъците си в храма, и за нечовешкото отношение към братята си. Той загатва за завета, който Неемия бе подновил с Господа, заедно със свещениците и с народните първенците. В последната част, предсказва идването на Йоан Кръстител, в духът и силата на Илия - Мал. 3:1, 4:5,6; Мт. 11:10,14, 17:10-13; Лк. 1:17. Той още предсказва

двойното пришествие на Христа, и блаженството на онези, които му се боят и му служат. Така Старият Завет завършва с пророчества за Месия, а Новият започва с историята на изпълнението им.

* * *

Малта

Един скалист остров, шестдесет и две мили на юг от Сицилия, седемнадесет мили дълъг и девет широк, и който покрива близо сто четв. мили, и наброява 100,000 жители. В старо време го завладели финикийците, от които по-късно го превзели гърците от Сицилия. От гърците го превзели картагенците, а от тях пак римляните, които го владели по времето на ап. Павел. След много промени, Малта падна в ръцете на англичаните, които го владеят от 1800г. Названието "Заливът на Св. Павел", сега дават на един малък ръкав на северната страна на острова, който много прилича на описанието в Д.А. 27гл. Тук Павел бе спасен от Бога, и от сухоземна и от морска опасност. Той престоя тук три месеца, и извърши много чудеса.

* * *

Малх

Слугата, комуто Петър отсече дясното ухо и Христос чудесно го излекува, в Гетсимания - Ин. 18:10. Залавянето на Спасителя, веднага след две проявления на Неговата Божественост - Лк. 22:51; Ин. 18:6, показва слепотата и упорството на хората в греха.

* * *

Малх

Слугата, комуто Петър отсече дясното ухо и Христос чудесно го излекува, в Гетсимания - Ин. 18:10. Залавянето на Спасителя, веднага след две проявления на Неговата Божественост - Лк. 22:51; Ин. 18:6, показва слепотата и упорството на хората в греха.

* * *

Мамврий

I. АмореЙски княз, брат на Есхол и на Анер. И тримата обединиха силите си, за да помогнат на Авраам да спаси Лот - Бит. 14гл. Той дал името си на Мамврий II.

II. Градът, където Мамврий живял, който по-късно е наречен Хеврон, и в едно от предградията на който, имало някои дъбове, които се наричали "Мамвриевите дъбове". Под сянката на тези дъбове, Авраамовите потомци често разпъвали шатрите си - Бит. 13:18, 18:1. Пещерата в Махпелах, беше близо до Мамврий на изток - Бит. 23:17,19, 49:30, и от върховете близо там, Авраам можа да види димът, който се издигаше от Содом - Бит. 19:27,28.

* * *

Мамон

Халдейска дума, която значи богатство. Нашия Спасител казва: "Не можете да слугувате на Бога и на Мамона" - Мт. 6:24. Богатството, също е един идол на служащите му от цялото си сърце, както е Юпитер или Дияна, и никой идолослужител, няма да влезе в царство небесно. Той още ни учи, от примерът на несправедния домостроител, така да употребяваме богатството си, че да си спечелим приятели, между които и Бога - Съдията ни, за да приемем истинското богатство на небето - Лк. 16:9,11.

* * *

Манаим

Шестнадесетият Израилев цар, а преди да се възцари военачалник във войската на Захария. Той беше в Терса, когато чу за смъртта на господаря си, и като тръгна веднага срещу Салум, който се бе скрил в Самария, го улови и го уби, и тогава седна на престола. Той царува в Самария десет години, (от 771 - 761 преди Р.Х.), и беше жесток тиранин и идолопоклонник. Фул, Асирийския цар, като нападна Израилското царство през царуването на Манаим, принуди израилтяните да му платят данък от хиляда таланта сребро, които Манаим събра между богатите си поданици по петдесет сикъла на човек. Манаим умира от

естествена смърт, но синът му и негов приемник Факия, царувал само две години, и с него залязла династията му - 4Цар. 15:13-22. Името Манаим, се среща на някои неотдавна открити Асирийски таблици.

* * *

Манаин

Подобен-брат на Ирод Антипа, но не като него по характера си. Манаин беше християнски проповедник в Антиохия, а Ирод стана виновен за кръвта на Христос и на Неговия Предтеча - Д.А. 13:1. "Единият ще се вземе, а другият ще се остави".

* * *

Манасия

I. Най-старият син на Йосиф, роден в Египет. Неговите потомци основаха едно цяло племе. То бе разделено в Обетованата земя; една част се насели на изток от Йордан във Васанската земя, на север от река Явок, а другата на запад от Йордан, между Ефрем и Исахар, от Йордан дори до Средиземно море. Манасиевците бяха по-долни от ефремците по богатство и сила, според предреченото от Яков - Бит. 41:50,51, 48гл.; И.Н. 16 и 17гл.

II. Синът и нечестивият наследник на Езекия, добрия Юдов цар. Той се възцари на дванадесетгодишна възраст, и царува петдесет и пет години. Заради жестокосърдечието и идолопоклонството си, той бе изоставен от Бога да бъде заведен в плен на Вавилон. Според едно Еврейско предание, това станало в двадесет и втората година на царуването му. Тука, обаче, той толкова се смири, че Бог накара асирийците, да го въздигнат пак на престола, като поданик; и от тогава нататък, се залови да развали злото, което бе направил. Той унищожи идолите, на които бе се кланял и гледачите, от които бе се допитвал; направи много промени за духовното и материално благополучие на царството си; и поправи защитите на Ерусалим. След едно царуване, по-дълго от царуването на който и да е друг Юдов цар, той умря в мир и бе погребан в Ерусалим - 4Цар. 21гл.; 2Лет. 33гл.

* * *

Мандрагори (мандрагорови ябълки)

На еврейски Дудаим, т.е. плод на любов - Бит. 30:14-16; П.П. 7:13. Едно растение, на което приписваха, и още приписват, силата да прави бездетните жени плодни. Според повечето от старите преводи, това растение е *atropa mandragora*, с корен като на цвеклото, с бяло-червеникави цветове, с един сладък жълт плод на вид като ябълката, който зрее от май до юли. |

* * *

Мандрагорови ябълки. Виж Мандрагори.

* * *

Манна

Чудесната храна, която Бог изпращаше на израилтяните през скитанията им из пустинята. Тя беше дребна и на зърна, бяла като слана, и на вид като кориандрово семе - Из. 16гл.; Чис. 11гл. Тя падаше всяка заран с росата, около станът на израилтяните, и на толкова големи количества, че беше достатъчна да нахрани цялото множество народ вместо хляб - Из. 16:35; Вт. 29:5,6; И.Н. 5:12. Никъде не е казано, че израилтяните нямаха друга храна. Че израилтяните караха със себе си многочислени стада овце и говеда, е явно от много места в Св. Писание. Несъмнено дневните жертви и другите приношения се извършваха, и чрез това средство, се доставяше животинска храна на свещениците и левитите.

Когато манната бе изпратена за първи път, евреите "не знаеха що беше", и рекоха си един другиму: ман-ху?, което значи "Що е това?". Мнозина тълкуватели мислят, че от честото подновяване на това питане, е произлязло името манъ или манна. Буркхард говори, че в долините около Синай и днес се намира един вид манна, която пада от някои дървета през юни. Арабите я събират и правят от нея пърженици, и я наричат мед, Виж Из. 16:31. Д-р Еренбург, е открил, че този вид манна се произвежда от едно насекомо. Освен това вещество и манната, която се употребява за лек, и се произвежда от осените на Южна Европа, няколко други растителни произведения в Арабия,

Персия, и др., със същите качества, са познати под същото име. Напразно е, обаче, да търсим да отъждествим с коя да е от тези манната на израилтяните. Тя бе дадена за особена нужда, и то само до когато се продължи тази нужда. Тя не се намираще по дърветата и растенията, но "по лицето на пустинята", където и да отидоха израилтяните. Тя още беше съвсем различна по качествата и свойствата си, днес падаше и служеше за храна, а на утрото се вечервяваше. Тя беше чудесна по изобилието си, тъй като с нея се хранеха милиони; по това, че тя не падаше в съботен ден, но падаше два пъти в деня преди събота; и по това, че в съботата тя не се разваляше. Чрез последните три неща, Бог чудесно потвърждава, че святостта на съботата продължава от създанието на света, а не от Синайската планина, когато бе даден Закона на Мойсей. Малко манна, се пазеше за памет, в една златна стомна, в ковчега на завета - Евр. 9:4.

В Пс. 78:24,25, манната се нарича "хляб ангелски" и "небесно жито", в знак на превъзходството ѝ, и още на това, че тя бе прашана направо от Бога. Израилтяните я събираха по една ока и триста драма за всеки едно на друго. И които събираха повече, и които събираха по-малко имаха доволно. Чрез това пояснение и ап. Павел в 2Кор. 8:13-15, ни съветва да не трупаме тленни богатства, а да бъдем щедри към нуждаещите се.

* * *

Маное

Един човек от Сарая, от Дановото племе, и баща на Самсон - Съд. 13:2-24, 15:31. В лицето на Ангела под човешки образ, който предсказва рождението на сина му и подвизите му, ние виждаме Ангела на завета, който се яви на Авраам, на Геден и на други, и който никога не дремне нито спи, но винаги бди за притеснените си люде. Той също се яви на Яков, и не пожела да си каже името - Бит. 32:29; Съд. 13:18; Ис. 9:6; Лк. 13:34.

* * *

Мантия. Виж Дрехи.

* * *

Маол (хоро)

Бащата на четирима сина, които след Соломон бяха най-прочути с мъдростта си - 3Цар. 4:31.

* * *

Маон

Град при края на хълмистата част на Юдея - И.Н. 15:55. Наблизо живееше Навал, и Давид намери прибежище от Саул - 1Цар. 23:24,25, 25:2. Д-р Робинсон, го определя в развалините на едно място, което се нарича Майн, седем мили югоизточно от Хеврон.

* * *

Маонци - Съд. 10:12; 2Лет. 26:7

Едно Арабско племе. Името им се споменава заедно с амаличаните и други неприятели на израилтяните. Отечеството им, може да е било близо до едно място, което сега се нарича Майн, на източната страна на Петра, на големия път от Дамаск за Мека. Озия ги победи.

* * *

Маран-ата

Дума съставена от две сирийски думи, които значат "Господ иде". Виж Анатема.

* * *

Мардохей

Братовчед на Естир, който я възпитал като своя дъщеря. Той достигна до чина везирски в двора на Асуир. Виж книгата на Естир.

* * *

Мариам

Сестра на Мойсей и Аарон, вероятно онази, която гледаше отдалеч ковчежецът на Мойсей - Из. 2:4,5; Чис. 26:59; Мих. 6:4. Като пророчица, тя предвождала Израилевите жените в ликуването, и песнопенията им за удавянето на египтяните - Из. 15:20,21. Тя говорила против Мойсей, затова че той си взел жена етиопянка, и поради това, Бог я наказал временно с проказа - Чис. 12гл.; Вт. 24:9, но скоро ѝ простил, и изцелил. Когато вече приближавало да се свършат Израилевите скитания, тя се поминала в Кадис, където я и погребли - Чис. 20:1.

* * *

Мариса

Град в Юдея - И.Н. 15:44, укрепен от Ровоам - 2Лет. 11:8, и месторождението на Михей. В един дол близо до Мариса, Аса победи Зара с безчетното му пълчище етиопяни - 2Лет. 14:9-13. Мариса бе разположена на западния предел на Юда, на юг от Елевтеропол.

* * *

Мария или Мариам

I. "Майката на Исус" - Д.А. 1:14. Любезният ѝ характер, и забележителната ѝ история, в отношение към чудесното рождение на Христос, са описани в първите две глави от Матей и Лука. Родословието на Спасителя чрез нея, по линия на Давид и Авраам, общо се вярва, че се спазва в Лк. 3гл., за да докаже, че той се роди "по плът", съгласно Старозаветните пророчества. След завръщането от Египет в Назарет, само пет пъти е споменато за нея в Евангелската история: три пъти някак си с изобличение от Христос - Мт. 12:46-50; Лк. 2:49,50; Ин. 2:4; веднъж, когато той я препоръча на грижата на Йоан - Ин. 19:26, и за последен път, когато тя беше между учениците след Христовото възнесение - Д.А. 1:14. От тогава насетне, в Деяния на Апостолите, посланията, и откровението, никъде не е поменато за нея. Тя бе "благословена между жените". Но "Още по-блажени са", говори сам Спасителят, "които слушат словото Божие и го пазят" - Лк. 11:27,28.

II. Майката на евангелист Марко. Тя имаше дом в Ерусалим, където се събираха последователите на Исус. Тук Петър, когато го избави от тъмницата ангелът, дойде и похлопа на вратата - Д.А. 12:12. Много такива гостоприемни Християнски домове послужиха, даже в тежки времена на първите християни.

III. Жена на Клеопа, и майка на Яков Малкия и на Йосия - Мт. 27:56,61; Лк. 24:10; Йн. 19:25. От последното място, не става явно дали тази Мария, е сестра на Дева Мария, или не е. Някои предполагат, че на това място са споменати имената на четири лица: Христовата майка, сестра й, Мария Клеопова, и Саломия. Виж Мария I и Яков III. Тя повярва рано в Исус Христос, придружи го в някои от пътуванията му, за да му слугува, отиде след него на Голгота, и застана с майка му до кръста. Тя присъствува и на погребението му, приготви благоуханни вещества, за да го балсамират, и подрани на гроба му в деня на възкресението му. Виж Клеопа.

IV. Сестра на Лазар, когото нашия Господ възкреси от мъртвите. Тя не беше като сестра си Марта темпераментна и ревностна, но тя беше по-смирена и по-кротка, и за нея беше рай да седне до Исусовите нозе, и да слуша Неговото слово - Лк. 10:39-42. Разликата в характерът на двете сестри, стана по-явна на вечерята във Витания, след възкресението на Лазар. Марта беше готова да извърши всяка услуга за Исуса, а Мария да пожертвува и мило и драго за него - Йн. 11гл., 12:1-8. Това събитие не е същото онова, което се описва в Лк. 7:37-50.

V. Магдалина, или родом от Магдала на Галилейско море. Тя бе първа между почетните жени, които слугуваха на Христос и на учениците му - Мт. 28:1-10; Мк. 15:47, 16:1-10; Лк. 24:1-12; Йн. 20:1,2,10-18. Исус изпъди от нея седем бяса - Лк. 8:2,3. Тя подрани на гроба му, и първа го видя когато възкръсна.

VI. Една благочестива християнска в Рим, за която има поздравление в посланието на Павел до римляните - Рим. 16:6.

* * *

Марко

Писателят на едно от четирите Евангелия. Виж Евангелие от Марка. Общото мнение на учените, че този Марко, е същото лице наречено Йоан в Д.А. 12:12,25 13:5,13, и сродникът на Варнава - Кол. 4:10, изглежда, че е истина. Той придружи Павел и Варнава през пътуването им из остров Кипър, и до Перга Памфилийска, и на последното място се раздели от тях, и се върна в Ерусалим, въпреки че това не бе угодно на Павел - Д.А. 13:5, и сл., 15:37-39. Той обаче работи верно с Варнава в Кипър, и Павел споменава за него по време на затварянето си в Рим, като за един негов съработник за Божието царство - Кол. 4:10,11; 2Тим. 4:11; Ф-м 24 ст. По-късно придружи Петър до Вавилон. Понеже бе син на онази Мария, в чиято къща в Ерусалим, апостолите имаха обичай да се събират, е вероятно, да е обучен в ученията на Християнската вяра от Петър, който за това го нарича свой син - 1Пет. 5:13. Виж 1Тим. 1:2 и 2Тим. 1:2.

* * *

Марта

Сестра на Лазар и Мария, от Витания. По своя характер се различаваше от Мария, но и тя беше предана на Христос, и обичана от него - Ин. 11:5. От лекото изобличение, което получи - Лк. 10:38-42, не трябва да заключаваме, че бе лишена от Божията благодат. Не бива да забравяме любезната ѝ грижа, гостолюбието ѝ към Христос, нито вярата ѝ в него - Ин. 11:20-28, 12:1,2. Виж Мария IV.

* * *

Маса

I. (дар, данък), син на Исмаил - Бит. 25:14; 1Лет. 1:30, и вероятно праотецът на масанците, които населяваха североизточната част на Арабия, при Вавилонската граница.

II. (изкушение), името на мястото наречено и Мерива, където израилтяните изкусиха Йеова - Из. 17:7; Пс. 95:8,9; Евр. 3:8.

* * *

Масена (втора)

Част от град Ерусалим, вероятно участъкът до планината Сион на североизток - 4Цар. 22:14; Соф. 1:10.

* * *

Маслено дърво - 3Цар. 6:23; Неем. 8:15; Ис. 41:19

Масленото дърво, е едно дърво, което явно се различава от маслиненото дърво - Неем. 8:15. То беше дървото, от което се правеха херувими, десет лакти високи; вейките му бяха толкова гъсти и стройни, че заедно с вейките на маслиненото, финиковото и мирсинено дърво, можеха да се правят шатри за празника на шатрите. Името на това дърво заедно с кедър, ситим и мирсина, се употребява в Св. Писание, като знак на Божието благоволение, за възстановяването на една опустошена земя. Всичките тези свойства се срещат в борът, който, освен под името маслено дърво, не се споменава в Св. Писание.

* * *

Маслина

Това е едно от най-древните дървета, споменати в Св. Писание, и е било от потопът, може би, даже до сега, най-общият знак за мир - Бит. 8:11. То винаги се причислява между най-полезните дървета в Палестина, която се описва като страна изобилна с маслини и мед - Вт. 6:11, 8:8; Ав. 3:17. Никое друго дърво, не се споменава по-често в гръцките и римските легенди. Гърците го посвещаваха на Минерва, и коронясваха с него статуите на Юпитер, Аполон и Херкулес. Маслината, не е някое голямо или хубаво на глед дърво, и рядко расте по-високо от 30 крака; листата ѝ са тъмно-зелени на горната ѝ повърхност, а на долната ѝ повърхност, имат една сребърна краска, и въобще растат двойни. Стъблото на маслината, е кораво както на чемшира. Тя цъфти твърде на пространно и дава плод веднъж на две години. Цветът ѝ отначало е жълт, но като се разширява, става по-бял, и остава жълт само по средата. Плодът ѝ, прилича на слива по вид, и по цвят; първо е зелен, после става бледен, и когато узрее, черен. За да го съберат, тръскат вейките и ги чукат с прътове - Вт. 24:20; Ис. 17:6; понякога се събира още не узрял, слага се в някоя запазваща течност, и се изнася на вън за продан. Той е най-много полезен, обаче, за маслото, което той

произвежда, и което е твърде важно в търговията на Изток. Едно напълно израснало дърво, с пълна плодородна сила, казват че може да произведе до 300 оки масло - Съд. 9:8,9; 2Лет. 2:10. Каменната пръст, най-много благоприятствува на Маслиненото дърво, и то може да расте даже по страните или върховете на каменни хълмове, където едва ли се намира пръст; от тук и изречението "елей от скала кременлива" и пр. - Вт. 32:13; Йов 29:6. Това дърво трае дълго време и е постоянно зелено, знак на хубаво и трайно благочестие - Пс. 52:8. Около старото стебло, прорастват отрасли от същия корен, за да украсяват старото дърво, докато е още живо и да го наследят когато умре; от тука примерът даден, за да се опише семейството на един праведник - Пс. 128:3.

* * *

Маслинена планина - Ез. 11:23; 2Цар. 15:30

Един хълм с разклонения на север, и от източната страна на Ерусалим; върхът му не е по-далеч от половин миля от градските стени, и е отделен от града чрез долината Кедрон. Тя е съставена от тебеширен варлив камък, и навсякъде канарите стърчат голи. Вместо маслинените дървета, които преди покривали тази гора, и й дали името, сега се намират там, само няколко такива дървета, още неизкоренени от толкоз-вековното разорение. Този хълм има три главни върха; и единият от тях, който е най-южен, и е по-нисък от другите два, сега се казва "Съблазнителната гора", а преди беше известен под името "Гората на развращение", защото Соломон я оскверни с идолопоклонство - 3Цар. 11:5-7; 4Цар. 23:13. Над този хълм минава пътя за Витания, най-използвания път за Ерихон и Йордан. По страните на Маслинената гора, на запад има много гробове издълбани в канарите. Средният връх, се повдига двеста крака над Ерусалим, и представлява един хубав изглед на града, както и на цялата област, заедно с горите на Ефрем на север, долината на Йордан на изток, една част от Мъртво море на югоизток, и отвъд Мъртво море Керак в горите на Моав. Може би никое друго място на земята, не представлява толкова хубав изглед, с толкова много възпоминания на най-тържествени и най-важни събития. Спасителят често се изкачваше на този хълм в пътешествията си за Святия град, както и от там за другаде - Мт. 24:3; Мк.13:3. Гетсимания лежи при полите на запад, и Витания на източната страна на гората. Вероятно близо до Витания, беше мястото откъдето Спасителя се възнесе на небето, а не както преданието казва

в сред върхът - Лк. 24:50; Д.А. 1:12. От този хълм, три дни преди смъртта си, той видя Ерусалим, и плака като си припомни грижите, които той бе приложил повече от колкото един баща прилага, и скърбя много за близкото съсипване. Едва ли нещо друго в евангелията, трогва сърцето на човека повече, от колкото тази естествена и трогателна сцена. Никой не може се съмнява, че онзи който говореше там беше сам Бог. Погледът му към миналото, прорицанието и състраданието му еднакво доказват това. Сравни Лк. 19:37-44 с онова, което е казано на другия ден - Мт. 23:35-38. Същото място, се споменава заедно с предсказанията за бъдещето му идване на земята - Зах. 14:4. Виж изгледът в чл. Гетсимания.

* * *

Масфа (съгледателна кула)

I. Град в Галаад, наречен така от един куп камъни, натрупани от Яков и Лаван - Бит. 31:49. Мнозина мислят, че тази Масфа е същата, която се споменава в историята на Ефтай - Съд. 10:17, 11:11,29,34.

II. Вениаминов град, средоточно място, където се събирали племената през времето на съдиите - И.Н. 18:26. Тук Самуил принасял жертвите и седял, и тук Саул приел назначението си за цар - 1Цар. 7:5-16, 10:17. Този град, бе укрепен от Аса против Израил - 3Цар. 15:22; той стана седалище на управителя, подвластен на Навуходоносор - Ер. 40:6; и него отново населиха неколцина юдеи, след връщането си от плена - Неем. 3:19. Името му показва, че неговото местоположение е било високо; и още този град, е бил близо до Рама; и затова някои мислят, че е бил разположен на мястото, което сега се нарича Неби Самуил, четири-пет мили на север-северо-запад от Ерусалим, а други на мястото, където пътешественикът може да добие най-първо, един прекрасен изглед на града, като го приближава от север.

III. Град в Юдовото поле - И.Н. 15:38.

IV. Долина при Ермон, близо до Сидон - И.Н. 11:3,8.

V. Моавски град, където Давид заведе родителите си при Моавския цар, когато беше преследван от Саул - 1Цар. 22:3. Някои смятат, че той е същия Кир Моавски, днес Керак.

* * *

Масхил

Едно име, което намираме в тринадесет псалми, и което общо се приема, че значи учител.

* * *

Матания (дар на Йеова)

I. Първото име на Йосиевия син, когото Навуходоносор постави цар - 4Цар. 24:17, и чието име се промени на Седекия. Виж Седекия.

II. Левит, певец и Асафов потомък - 1Лет. 9:15, който стана началник на песнопението по времето на Неемия, след възобновяването на храма - Неем. 11:17, 12:8,25,35.

III. Левит, син на Еман, и началник на деветото отделение певци - 1Лет. 25:4,16.

IV. Левит, Асафов потомък, и працядо Язиил - 2Лет. 20:14.

V. Левит, който съдействува за очистването на храма, през царуването на Езекия - 2Лет. 29:13.

VI. Левит, баща на Закхур, и праотец на Анан - Неем. 13:13.

VII. Четирима със същото име, които се бяха оженили за чужди жени по времето на Ездра - Езд. 10:26,27,30,37.

* * *

Матей

Апостол и евангелист, син на Алфей, галилеянин по рождение, евреин по вяра, и митар по звание - Мт. 9:9, 10:3; Лк. 6:15. Другите евангелисти го наричат само Левий, което беше Еврейското му име - Мк. 2:14; Лк. 5:27, но той винаги нарича себе си Матей, и това бе името му като

митар, или бирник. Той не крие предишното си звание, и така превъзнася благодатта Христова, която го въздигна на апостолски чин. Жилището му беше в Капернаум, а митарницата може да е била на главния път, близо до Тивериадското езеро; тук, когато си вършел работата, Исус го повикал да го последва - Мт. 9:9; Мк. 2:14. Вероятно по това време, вече му бяха известни чудесата и ученията на Христос.

За Евангелието от Матей, Виж Евангелие от Матей.

* * *

Матия

Един от учениците, който последва Исус след кръщението му от Йоан, и бе с Него до възнесението му - Д.А. 1:21-26, и който след възнесението беше причислен в числото на апостолите. Повече не знаем за него.

* * *

Матусал

Син на Енох, и баща на Ламех. Той живял 969г., по-дълъг живот от всеки друг, за когото е записано, и умрял през годината преди потопа - Бит. 5:21,22.

* * *

Махалат

В заглавието на псалми 53 и 88, се мисли, че се отнася до способът по който, или до инструмента с който, са се свирели тези псалми; или пък до духовната болест, която те оплакват.

* * *

Маханаим (войнства)

Едно място, наречено така поради това, че Яков срещнал там едно войнство ангели, когато се връщал от Падам-арам - Бит. 32:1,2. То се намирало на север от Явок и близо до Фануил, и после станало

Левитски град от Гадовото племе - И.Н. 21:38. То е било укрепен град, защото Исвостей живял там през краткото си царуване, а Давид намерил прибежище там, когато Авесалом въстанал срещу него - 2Цар. 2:8, 17:24,27.

* * *

Махер-шалал-хаш-база (тичай на корист, бързай на грабеж)

Името, което Исая даде на един от синовете си, и което предвещаваше бързата победа на асирийците над Сирия и Израил - Ис. 8:1-3.

* * *

Махир

I. Манасиевият син - Бит. 50:23. Потомците му завладяха Галаад - Чис. 32:39; И.Н. 17:1, и взеха участие в боя с Явин и Сисар - Съд. 5:14.

II. Приятел на Мемфивостей, Йонатановия син - 2Цар. 9:4,5.

* * *

Махпеллах

Нивата и пещерата, които купи Авраам за гробница на домът си. Сара първа бе погребана там - Бит. 23гл., а по-късно Авраам, Исаак, Ревека, Яков, Лия и др. - Бит. 49:30, 50:13. Виж Хеврон.

* * *

Мед

В старите времена в Палестина се произвеждал много мед, и затова в Св. Писание често четем, че в онази земя тече мляко и мед - Лев. 20:24. Мед от диви пчели, често се е намирал в кухините на дърветата и между камъните на скалите - Вт. 32:13; Пс. 81:16; и с див мед се хранил и Йоан Кръстител - Мт. 3:4. Медът тогава много се е ценил - Пс. 19:10; Пр. 5:3, 27:7. Пътешественици са забелязали, че в Палестина медът и днес изобилва.

* * *

Медева

Град на изток от Йордан, в Рувимовото племе - И.Н. 13:9,16. Близко до Медева, Давидовата войска спечели една бляскава победа - 1Лет. 19:7. След дълго време, Медева падна отново в ръцете на първите си господари Моавците - Чис. 21:30; Ис. 15:2. Развалините ѝ, още носят старото ѝ име.

* * *

Медицина. Виж Лекари.

* * *

Медна змия

Едно изображение от мед приготвено от Мойсей, което е приличало на горителните змии, които бяха толкова вредителни за Израилския народ в пустинята, и издигането посред станът пред лицето на всички, така че който покажеше покаяние, вяра, и покорност чрез поглеждането към него, можеше да живее - Чис. 21:6-9. Нашият Спасител, ни е показал, че това е представлявало самия него, и спасението посредством него - едно безплатно спасение, свободно за всички, срещу лесните условия за вяра и покорност - Йн. 3:14,15. Медната змия, се е пазила за дълго време, като паметник на благодетелното чудо извършено с нея, но понеже се считаше като един предмет за поклонение, тя бе строшена от цар Езекия, който я нарече Нехушан (къс от мед) - 4Цар. 18:4.

* * *

Медно море. Виж Море VI.

* * *

Межда

Евреите малко правели плетове и стени - Мк. 2:23, въпреки че заграждали градините си; и затова междите на частните поземлени владения те бележели с купове камъни или с дървета - Рут 2:3; и понеже камъните по междите беше лесно да се преместят, то е било необходимо, едно подобно преместване строго да се забрани и накаже - Вт. 19:14; Пр. 22:28; Ос. 5:10.

* * *

Мелхиседек (цар на правдата)

Салимски цар, и свещеник на Всевишния Бог, и като свещеник той благослови Авраам, и прие десетъци от ръката му - Бит. 14:18-20. Св. Писание, не ни казва нищо за баща му и майка му, за родословието му, рождението му, или смъртта му. Той е един между царете, и цар и свещеник определен от Бога, и той е представял Исус Христос, за когото е писано: "Ти си свещеник во веки според чина Мелхиседеков", а не според чина Ааронов, на когото произходът, освещението, животът и смъртта са известни - Пс. 110:4; Евр. 7гл.

Тълкувателите много са разисквали въпроса, кой е бил Мелхиседек. Някои са го вземали за Св. Дух, други за Сина Божий, за Ангел, Енох, и Сим, но най-вероятно правилното мнение е онова, според което Мелхиседек е бил праведен и миролюбив цар, поклонник и служител на Всевишния Бог в Ханаанската земя, и приятел на Авраам, но на по-висок чин от него. Това мнение, наистина, се опира твърдо на Св. Писание в Бит. 14 и Евр. 7, и то е мнението, което се поддържа изобщо от добрите тълкуватели.

* * *

Мелхом. Виж Молох.

* * *

Мемфивостей

Син на Йонатан, наричан и Мерив-ваал - 1Лет. 8:34. Виж Ес-Ваал. Мемфивостей е бил още малък, когато баща му бил убит в битката на Гелвуде - 2Цар. 4:4, и дойката му изпаднала в такова изумление при тази

новина, че изпуснала детето на земята, от което то останало куцо през целия си живот. Когато Давид се припознал за цар, и тишината в царството му се въдворила, той потърсил останалите от дома на Саул, за да им покаже милостта си, следствие на приятелството между него и Йонатан, и дал на Мемфивостей имуществото останало от дядо му Саул. От една част от това имущество, обаче, той по-късно бил лишен, чрез предателството на слугата си Сива, и бързото решение, което Давид издал против един злощастен, но благороден и верноподан княз - 2Цар. 9гл., 16:1-4, 19:24-30. Давид по-късно се погрижи, да го изключи от числото на Сауловите потомци, предадени на отмъщението на Гаваонците - 2Цар. 21:1-14, въпреки че друг Мемфивостей, син на Саул бил убит - 8ст.

* * *

Мемфис

Столицата на Долен Египет. Развалините му, макар и малко, още съществуват, няколко мили на юг от Древния Каир, или Фостат - Ис. 19:13; Ер. 2:16, 44:1; Ез. 30:13,16.

Мемфис, е бил столица на древните Египетски царе, до времената на птоломеевците, които общо са имали за престолен град Александрия. Тук, се предполага, че Йосиф е бил и роб и началник, и тук Мойсей е стоял пред Фараона. Пророците, в гореспоменатите места, предсказват мъките, които Мемфис е имало да претърпи от Халдейските и Персийските царе, и плашат израилтяните, които биха избягали в Египет с погубление в онази страна. В този град, египтяните гоили свещеният бик Апис и му се кланяли, а Езекил казва, че Господ ще махне идолите от Мемфис - Ез. 30:13,16. Мемфис, запазил много от великолепието си до завоюването му от аравяните (641г. след Р.Х.), но след това събитие, столицата на Египет се утвърдила във Фостат, сегашният Ветхий Каир. Пирамидите на Мемфис, в които са били погребани големците му, още съществуват, но великолепият град, който е заемал голяма площ между тях и Нил, съвсем е изчезнал.

* * *

М'не, М'не, Т'кел, упарсин (преброен, премерен, разделен)

Халдейски думи, свръхестествено написани на стената по времето на Валтасаровото нечестиво пируване, които означавали близкото разорение на царството му - Дан. 5:25-28. Гадателите не могли да ги прочетат, нито пък биха посмели да изтълкуват страшното им значение. Обаче на Данаил, била дадена способност от Бога, да разбере и с дързост да обяви страшното им значение; и в същата нощ, той сам бил очевидец на изпълнението им.

* * *

Мера (горчилка)

Един кладенец близо до Червено море, на три дни път от мястото, където израилтяните го изкопаха. Горчивата вода на кладенеца, бе усладена за употреба от бедстващите израилтяни, чрез чудотворната сила приобщена на клончетата на някакво дърво, което Мойсей хвърлил в него - Из. 15:23-25. Нито едно от дърветата и растенията, които сега познаваме не притежава това качество. Арабите сега наричат Амара, сухото корито на един зимен поток, малко на юг, от който има един кладенец наричан Хавара, който съвпада с горното описание. Водата му като се подържи няколко секунди в устата, става гнусна и отвратителна. Арабите не я пият, но камилите им я пият.

* * *

Мерава

Най-старата дъщеря на цар Саул, която бе обещана за жена на Давид, но бе дадена на Адриил Меолатянина - 1Цар. 14:49, 18:17,19. Мерава доби от него петима синове, които бяха предадени в ръцете на гаваонците, и обесени пред Господа - 2Цар. 21:8,9. В текста се казва, че те бяха синове на Михала, но за това виж Адриил.

* * *

Мерарий

Най-младият от тримата Левиеви синове, роден в Ханаан, и глава на едно семейство от левити - Бит. 46:11; Из. 6:16; Чис. 3:17; 1Лет. 6:1. Докато израилтяните се скитаха в пустинята, мерариевите потомци

имаха длъжността, да носят частите на скинията, от едно място до друго където се спираха, и там да опънат скинията - Чис. 4:29-33, 7:8. Дванадесет града отвъд Йордан, бяха определени за тях - И.Н. 21:7,34-40.

* * *

Мератаим (двойно разбунтуван)

Символично име на Вавилон - Ер. 50:21.

* * *

Мерзост (гнусота)

Дума, която в Св. Писание се отдава на отвратителни и омразни предмети. Кумирите и поклонението им, бяха наречени така, защото те отнемаха от Бога почитанието му, и освен това обредите, сами по себе си бяха гнусни и жестоки - Вт. 7:25,26, 12:31. Тази дума, се употребяваше относително за евреите в Египет - Бит. 43:32; Из. 8:26, или защото те ядяха и принасяха в жертва животните, които се имаха за свети от египтяните, или защото те не пазеха онези наредби при яденето, които са част от Египетската религия; и в Бит. 46:34, защото те бяха скитащи се овчари, а Египет е бил по-напред угнетяван от хора подобни на тях.

Мерзостта, която докарва запустение, предсказана от пророк Даниил - Дан. 9:27, вероятно, обозначава изображението на Юпитер, поставено в Ерусалимският храм по заповед на Антиох Епифан - 1Мак. 6:7; 2Мак. 6:2. Но чрез мерзостта, която докарва запустение, казана от нашия Господ - Мт. 24:15; Мк. 13:14, и предсказана, че ще се види в Ерусалим, през последната обсада на този град от римляните под Тит, вероятно обозначава Римската войска, на която знамената са носели изображенията на боговете и на царете им, на които са се покланяли около храмът, когато той и градът бяха превзети - Лк. 21:20. Виж Оръжия.

* * *

Мерива (каране)

I. Мястото, където израилтяните разположиха стан, между Червено море и Синай, където възроптаха срещу Господа, и извор изближна от скалата, за да пият - Из. 17:1-7. Това същото място, се нарече и Маса, изкушение, защото там те изкусиха Бога - Вт. 33:8; Евр. 3:8.

II. Един подобен чудесен източник в пустинята Цин, близо до Кадис, (виж Кадис) - Чис. 20:13,14. На това място прегрешиха Мойсей и Аарон, за което не им се позволи да преминат Йордан. То се нарича и "водите на Мерива" - Вт. 33:8; Пс. 81:7, 106:32, и още "Мерива при Кадис" - Чис. 27:14; Вт. 32:51; Ез. 47:19.

* * *

Мерив-ваал. Виж Мемфивостей.

* * *

Меримот (височини)

I. Свещеник, който бе определен по времето на Ездра, да претегли и запише златото, среброто и съдовете за храма - Езд. 8:24-33, и взе дейно участие във възобновяването на Ерусалимските стени - Неем. 3:4.

II. Който се беше оженил за чужда жена и я напусна - Езд. 10:36.

III. Свещеникът, който удари печат върху завета - Неем. 10:5.

* * *

Меркурий

Един от боговете на древните езичници, посланика на боговете, и божеството, което покровителствувало знанието, красноречието и търговията. Гърците го наричали Ермис (тълкувател), защото го имали за тълкувател на волята на боговете. Вероятно поради тази причина, народа в Листра, като чули Павел, че проповядва, и като го видели, че изцелил един куц, поискали да му принесат жертва, като на бога

Меркурий, а на Варнава като на Юпитер, заради достоуважаемия му вид
- Д.А.14:11,12.

* * *

Меродах

Идол на вавилонците, който вероятно е представлявал планетата Марс
- Ер. 50:2. Имената на Вавилонските царе, понякога са били сложни-
съставни с това име, както Меродах-валадан - Ис. 39:1, (който се нарича
и Веродах-валадан в 4Цар. 20:12) и Евил-меродах в 4Цар. 25:27.

* * *

Меродах-валадан (Меродах поклоник на Ваал)

Вавилонски цар (721г. преди Р.Х), който изпрати посланици при Езекия -
2Лет. 32:31; Ис. 39:1. В 4Цар. 20:12, той е наречен Веродах-валадан.
Виж Меродах.

* * *

Мером

"Водата Мером" - И.Н. 11:5, е най-северното от трите езера, напоявани
от река Йордан. Разположено е в южната част на една долина, между
двата клона на планината Ермон. Сега се нарича по името на долината,
езеро Хуле. Самото езеро е дълго четири-пет мили, около четири
широко, и се окончава ъглообразно към юг. То е много плитко, и голяма
част от него е покрита с водни растения. Хиляди водни птици си играят
по лицето му, а водата му изобилва с риба. На север лежи полето Хуле,
една равнина на шест мили и повече. Близко до по-горния му край, се
съединяват трите потока, които образуват Йордан. На западната страна
на Йордан, по-горе от езерото, едно блато се простира към север до
присъединението на тези потоци, или и по-далеч, а на източната страна,
земята се обработва почти до езерото. Полето е красиво, и много
плодоносно. Всякакви жита растат в него, и със съвсем малко труд, и то
още заслужава похвалата, която придоби от Дановите съгледатели:
"Видяхме мястото, и ето, твърде е добро...; място, в което няма
оскъдност от нищо каквото има на света" - Съд. 18:9,10. Близко при

езеро Мером, Исус Навин разби царете на Северен Ханаан - И.Н. 11:1-8.

* * *

Месец. Виж Луна.

* * *

Месеци

Еврейските месеци са били лунни месеци, сиреч, от едно новолуние до друго новолуние, т.е. двадесет и девет дни и половина; така че, един месец се е състоял от двадесет и девет дена, а следващия от тридесет. Месецът, който е наброявал тридесет дена, се е считал за пълен месец, а онзи който е наброявал двадесет и девет дена, се е наричал непълен. Новолунието, винаги е било начало на месеца, и този ден евреите наричали наволунен ден. Евреите обикновено означавали месеците само като първи, втори, и т. н., и повечето от имената, с които сега са известни, се вижда, че са приети от евреите през плена. При изхода от Египет, което се случило през април, Бог заповядал този месец - седмия на Гражданската година, да стане първия на Свещената година, и според него да се пресмятат религиозните празници; и от тогава евреите пресмятали времето и по двата начина на пресмятане.

Тъй като Еврейските месеци, са се определяли от луната, а нашите от годишното завъртане на земята около слънцето, то нашата система не съвпада с еврейската. Обаче, Еврейския месец Нисан, съответствува с част от март и част от април, а Зив - с част от април и част от май, и т.н., както в следващата таблица:

Еврейски месеци | Почти съответстващи с нашите | Месеци от свещената година | Месеци от гражданската година

Авив, или Нисан Из. 12:2,18, 13:4; Ест. 3:7 | Март и април | 1ия | 7ия

Зив, или Ияр 3Цар. 6:1 | Април и май | 2ия | 8ия

Сиван - Ест. 8:9 | Май и юни | 3ия | 9ия

Тамуз - Ез. 8:14 | Юни и юли | 4ия | 10ия

Ав | Юли и август | 5ия | 11ия

Елул - Неем. 6:15 | Август и септември | 6ия | 12ия

Етаним или Тишри 3Цар. 8:2 | Септември и октомври | 7ия | 1ия

Вул или Мархесван 3Цар. 6:38 | Октомври и ноември | 8ия | 2ия

Хаслев - Зах. 7:1 | Ноември и декември | 9ия | 3ия

Тевет - Ест. 2:16 | Декември и януари | 10ия | 4ия

Сават - Зах. 1:7 | Януари и февруари | 11ия | 5ия

Адар - Ест. 3:7 | февруари и март | 12ия | 6ия

Тъй като дванадесет лунни месеци, правят само триста петдесет и четири дни и осем часа, то Еврейската година е била по-къса от Римската с почти единадесет дена. За уравнение с равноденствените точки, от които тази разлика, между слънчевата и лунната година, щеше да дели новолунието на първия месец, евреите веднъж на около три години (или по-точно, в по-късни времена, по седем пъти на всеки деветнадесет години), прибавяли и тринадесети месец, който те наричали Веадар - втори Адар. По този начин тяхната лунна година, е била почти равна със слънчевата. Виж Година.

* * *

Месия (помазан или помазаник)

Титла, която бе дадена на Спасителя за отличие. Евреите са имали обичай да помазват царете си, първосвещениците си, а понякога и пророците си, когато ги назначавали на службите им, и от там изрази "помазан", за някаква служба, понякога значи само избран или назначен за службата. Кир, който основа Персийската империя, и който пусна евреите от плен, се нарича в Ис. 45:1 "помазаник Господен".

Но, както вече отбелязахме, Месия е означението дадено от юдеите, за отличие на Спасителя или Избавителя, когото очакваха, и когото им бяха обещали пророците. Святото помазание, се е давало на царе, свещеници, и пророци, и помазанието на Спасителя значи, че в него се съсредоточаваха по един отличен начин качества на цар, свещеник и пророк, и че той щеше да ги упражни не само между евреите, но и между всички, които го приемат за Спасител. Виж Христос.

Че Исус Христос е бил истинният Старо-Заветен Месия, е ясно като ден. Времето на явлението му, е било предречено в Бит. 49:10; Дан. 9:20,25; Аг. 2:7; Мал. 3:1. Когато Спасителя дойде, и само тогава можеше пророчествата за него да се изпълнят; тогава седемдесетте седмици на години се свършиха; и скоро след това, скиптърът бе изтръгнат завинаги от ръцете на Юда, единственото племе, което тогава можеше да притежава водачеството между евреите; и храма, в който Спасителя щеше да се яви беше унищожен. При това, тогава още съществуваша родословни книжа, които доказваха произхода на Христос от предречената жилка. И много други отделни и ясни пророчества за рождението, характера, живота, страданията и смъртта Христови, както и за възкресението, възнесението, и царството му, всички изцяло се изпълниха в него - Йн. 1:41, 4:25.

* * *

Месопотамия (между реките)

Гръцкото име на страната между Тигър и Ефрат, която на арабски се нарича Ал-Джезира, островът. Виж Арам II и Падам-Арам. В най-широк смисъл, Месопотамия се е простирала от Персийския залив до Таврийските планини, но названието Месопотамия, обикновено е обозначавало само страната на север от Вавилония, която е прочута с плодородието си, а южната ѝ част е безплодна и безводна. Месопотамия е принадлежала последователно на асирийците, вавилонците, персите, македонците и римляните, а сега е турска област.

Историята на Месопотамия, е тясно свързана с ранната история на човешкия род преди и след потопа. Едем не е бил далеч от нея; Арарат е бил близо до нея на север, а земята Сенаар на юг. Пътешественикът тук се докосва до истинския "древен свят", и е заобиколен от предмети,

при които древностите на Гърция и Рим са днешни новости. Тук е било отечеството на патриарсите, преди Авраам - Тара, Евер, Фалек и др. Тук Авраам и Сара се родили, жените на Исаак и Яков, и повечето от Якововите синове, родоначалниците на дванадесетте племена. Месопотамия още се споменава в Св. Писание, като обиталище на първия Израилев притеснител, по времето на съдиите - Съд. 3:8-10; в историята на Давидовите боеве, като Сирия оттатък реката - 2Цар. 10:16, и като страна от която дошли юдеи, може би прозелити, да празнуват Пасхата в Ерусалим - Д.А. 2:9.

* * *

Метег-ама - 2Цар. 8:1; 1Лет. 18:1

Вероятно, друго име на Гет.

* * *

Мечка

Че е имало много мечки в Палестина, се потвърждава от много стихове в Стария Завет - 1Цар. 17:34,36,37; 2Цар. 17:8; 4Цар. 2:24. Сирийската мечка прилича на обикновената черна мечка, и се среща и до днес в пещерите на Ливанските планини. Освен упоритата си и свирепа природа, мечката има голяма сила, значително остроумие, и възможност да се катери по дърветата. Нейната свирепост, особено когато малките ѝ са заплашени, е пословична. Виж 2Цар. 17:8; Пр. 17:12; Ис. 11:7; Ос. 13:8. |

* * *

Мечката

Едно съзвездие. Синовете ѝ са вероятно трите звезди на опашката ѝ, които на арабски се наричат нейни дъщери - Йов 9:9, 38:32.

* * *

Меша

Едно място на източния предел на Йоктановата земята - Бит. 10:30, за което се предполага, че е било някъде около Басра, при северозападния край на Персийския залив.

* * *

Мигдал (бадем)

Това дърво прилича на праскова, но е по-голямо. В Палестина то цъфти през януари, а дава плод през март. Цветовете му са бели. Еврейското му име значи надзирател, и за него се споменава в Ер. 1:11. В Екл. 12:5, побелялата глава е сравнена с Мигдаловото дърво, поради снежната му белота и зимното му цъфтене.

* * *

Мигдалил или Магдала

Град в предела на Нефталимовото племе - И.Н. 19:38. По времето на Христос се наричаше Магдала, а сега е едно малко, село което се нарича Меджел. Мигдалил бил разположен близо до брегът на Галилейско море, три мили на северозапад от Тивериада, в южната част на едно малко поле, където се намирал и Капернаум на другия край, и Далманута още по-близо - Мт. 15:39; Мк. 8:10. Мария Магдалина била родена, или живяла в Магдала; и там имало една Еврейска школа след разрушението на Ерусалим.

* * *

Мигдол (кула)

I. Едно място в Египет, не далеч от Червено море. Евреите като излезли от Египет, разположили стан между него и морето - Из. 14:2; Чис. 33:7.

II. Един укрепен град на североизточния предел на Египет, към Палестина - Ер. 44:1, 46:14; Ез. 29:10, 30:6. Виж Сиина.

* * *

Мигрон

Град в околностите на Гай и Гавая, на север от Михмас - 1Цар.14:2; Ис. 10:28.

* * *

Мидия

Мидия, наричана от евреите Мадай, която се предполага, че е била населена от потомците на Мадай, Яфетовия син - Бит. 10:2, се е простирила към запад и юг на Каспийско море, от Армения и Асирия на север и запад, до Фарсиستان или собствена Персия на юг, и е включвала сегашните области Ширван, Азербайджан, Гилан, Масандеран, и Ирак Аджеми. Тя е покривала една земя по-голяма от Испания, която е лежала между 320 и 400 сев. ширина, и е била една от най-плодородните и ранно-обработените земи в Азия. Била е разделена на две, от които северозападната се е наричала Мала Мидия, а южната Велика Мидия. Първата, е съответствувала на днешния Азербайджан, една област на Персийското царство, заобиколена с високи гори от Таварийските планини, освен в посоката към изток, където река Кар или Кир, прелива водите си в Каспийско море. Велика Мидия, съответствува на днешния Ирак Аджеми, или Персийска Вавилония. Екватана, е била столицата на Велика Мидия.

Мидия, е едно от най-древните независими царства, които историята познава. След няколко-вековна подчиненост на Асирия, мидяните въстанали под Арбака във времето на Сарданапал, и пак във времето на Сенахирим, (около 700г. преди Р.Х.). Те станали силни, образовани, и богати - Ис. 13:17,18, 21:2,3, и царството им останало независимо до Кир, когато Мидия била присъединена към Персия. Така се издигнало Мидо-Персийското царство, и "Персийските и Мидийските закони", винаги се споменават от Свещените писатели заедно - Ест. 1:19, и пр. Дан. 6:8,12 и пр. Също и "летописите" на персите и мидяните, са споменати заедно - Ест. 10:2. И наистина, от това време нататък, нравите, обичаите, религията и цивилизацията на мидяните и персите, са били винаги неразделни. И е явно, както се учим от старите Зендски писания, че мидяните, персите и бактрияните, са принадлежали на едно и също племе, и че са имали един общ език, зендски, и една религия. Те се кланяли на Ормузда, най-висшето същество, под символа на огъня. Те също се кланяли на звездите, най-вече на планетите; и още повече,

на слънцето и месеца. Служителите на тази религия, мъдреците, са били едно съсловие от Мидийски произход, и на тях е било предоставено да се занимават с науките, и да извършват свещените обреди. Виж Мъдречи. Между тях, и както общо се предполага, преди времето на Кир, се е появил Зороастър, или Зердушт, като преобразовател, или по-точно като възобновител на старата религия на светлината, чиито последователи съществуват и до днес, в Персия и Индия, под името Гебри.

Мидия, е спомената за първи път в Св. Писание, като част от Асирия, където били заведени в плен десетте племена; най-напред, онези отвъд Йордан, от Теглат-феласар - 1Лет. 5:26; а по-късно, (около 721г. преди Р.Х.), останалите от Израил, от Салманасар - 4Цар. 17:6. По-късната история на Мидия, е преплетена с историята на Персия. И двете страни, бяха покорени от Александър Македонски, (330г. преди Р.Х.), а в следващото столетие станаха подани на партяните, и са споменати заедно с тях в Д.А. 2:9. Виж Персия.

* * *

Мидо-Персия. Виж Мидия.

* * *

Миене

Различни обредни умивания е предписвал Мойсеевия закон, и на свещениците - Из. 30:19-21, и на другите - Лев. 12-15гл.; Евр. 9:10. Те са обозначавали духовното очищение, чрез кръвта на нашия Спасител Исус Христос - Тит 3:5, и онази святост, без която, никой не би се удостоил да види Бога. Освен тези, евреите имали и други, установени от преданието умивания - Мк. 7:2-4; и са го считали за липса на благочестие, да се пренебрегват тези умивания, както Христос често ги е пренебрегвал - Лк. 11:38. Миенето на ръцете, преди и след ядене, което миене се изисква от обичаят им, да се яде с пръсти, още продължава в Сирия. Слугата поливаше на господаря си, и държеше лъч под него - 4Цар. 3:11; Пс. 60:8. Виж Нога и Сандали. "Да се умият ръцете", се е считало за тържествено обявление на невинност - Вт. 21:6; Мт. 27:24, и е дало начало на пословицата: "Умий си ръцете от това".

* * *

Мизия

Една област в северозападния край на Мала Азия, с предели на север Мраморно море, на запад Егейско море, на юг Лидия, и на изток Витиния. Павел проповядвал в тази страна, когато за първи път пътувал за Европа - Д.А. 16:7,8.

* * *

Миктам

Това име стои в началото на Псалми 16, 56-60, и значи златен, дълбок, или според други, песен или писание, еднозначно с миктав, преведено писано в Ис. 38:9.

* * *

Милит

Един стар град, някога столичен град на цяла Йония, разположен на западното крайбрежие на Мала Азия, на предела на Кария, на юг от устието на река Меандър. Милит е родител на много поселения, и е бил прочут с храмът и прорицалището на Аполон Дидимей, и като месторождението на Талис, Анаксимандър, Демокрит, и други знаменити личности. Ап. Павел, на път от Македония към Ерусалим, престоял един-два дена тука, и имал една среща с Християнските старейшини от Ефес, които по негова покана, пропътували близо тридесет мили от север, за да се видят с него - Д.А. 20:15-38. Той още веднъж посетил Милит, след първото си затваряне в Рим - 2Тим. 4:20. Християни и владици, е имало в Милит от пети до осми век, но този град отдавна е разрушен, и поради промяната на крайбрежието около устието на Меандър, местоположението му не може да се определи точно.

* * *

Мило

I. Едно селище в Ерусалим, споменато в историята на Давид и Соломон - 2Цар. 5:9; 4Цар. 12:20; 1Лет. 11:8; 2Лет. 32:5.

II. Името на един дом или крепост в Сихем; в последния случай "дом Милов", ще значи гарнизона на крепостта - Съд. 9:6.

III. Сапун. Виж Сапун

* * *

Милост

Божественото благоволение, дарено на окаяните и виновните, съгласно с истината и правдата - Пс. 85:10. Способът, който дава на Бога възможност, да дарява спасителната си милост на хората, заради Христос, е най-непостижимото и безконечно дело на мъдрост и любов. Душата, която наистина е била помилвана от Бога, ще стане и тя милостива - Лк. 6:36, състрадателна - Пс. 41:1,2, и простителна - Мт. 5:7, 18:33.

* * *

Миля

Думата миля в Мт. 5:41, е поставена вместо римската милиар, или миля, която обема осем стадии, или 1,4791/2 метра.

* * *

Мини

Царство повикано на война против Вавилон, заедно с Арарат и Асханаз - Ер. 51:27, и за което се предполага, че обозначава Армения, или част от нея.

* * *

Минит

Град на амонците във времето на Ефтай - Съд. 11:33, четири мили на североизток от Есевон. Той доставял хубава пшеница за тържището на Тир - Ез. 27:17.

* * *

Мир

В Д.А. 9:31, се говори за мирът, на който християните се радваха след дълги преследвания в Палестина, след обръщението на Савел от Тарс в християнството, през последните две години на краткото царуване на Калигула, (39 и 40г. след Р.Х.), когато евреите до толкова бяха обезпокоявани от старанията на императора, да ги принуди да го обожават, че се въздържаха да наскърбяват Христовите последователи.

* * *

Мира

Ликийски град, откъдето ап. Павел се качил на един Александрийски кораб, който отивал за Рим - Д.А. 27:5.

* * *

Мирика (изтравниче)

Дивата мирика, е едно ниско дръвче, което расте в пустите и песъчливи места, и в Св. Писание се съпоставя с някое високо дърво, което расте край вода - Ер. 17:5-8, 48:6.

* * *

Миро

Мирото много се употребяваше от старите евреи, не само за лек, но и за красота - Рут. 3:3; Пс. 104:15; П.П. 1:3; Мт. 6:17; Лк. 7:46. Мирото, обикновено се приготвяше от маслинено масло. Свещеното миро, се описва в Из. 30:22-33. Мирата на богатите, се правеха от много скъпи

съставки, и тяхното благоухание много се славеше - Ис. 39:2; Ам. 6:6; Мт. 26:7-9; Йн. 12:5. Виж Помазание.

* * *

Мироз

Едно неизвестно място в Галилея, проклето в песента на Девора и Варак, защото не им дошло на помощ против Израилевите врагове - Съд. 5:23. Може би поради близостта си до мястото на борбата, или поради закъснението си да принесат полезна помощ, да са били те виновни по един особен начин, защото са отказали да вземат участие.

* * *

Мирсина

Едно благовонно, вечно зелено дърво, което расте в диво състояние, в южните части на Европа, в северна Африка, и в страните на Азия с умерен климат, особено по крайбрежията. Листата му са широки, дебели, лъскави и винаги зелени; цветовете му са бели, а понякога с червена краска отвън; зърната му колкото грах синкави или белезникави, красиви и благовонни, както и цялото дърво. Зърната му, се употребяват като аромати на Изток; и като укрепителен лек - Неем. 8:15; Ис. 41:19, 55:13; Зах. 1:8,10,11. |

* * *

Миса

Моавски цар, който плащал тежък данък на Ахаав Израилевият цар, но който въстанал против Израил след смъртта на Ахаав - 4Цар. 1:1, 3:4-27. Йорам, синът на Ахаав, с помощта на Юда и Едом, започнал война с него, и го обсадил в столицата му. Като не можал да си пробие път през обсадителното пълчище, цар Миса, помолил за помощта на боговете си, като пожертвувал собствения си син на градската стена. Обсадителите, обзети от ужас при това възмутително деяние, се оттеглили от страх, да не би някоя проклетия да ги нападне.

Цар Миса е живял в Девон. Виж Девон. В древните развалини на това място, е открит през 1868 г. паметник (стела), издигнат от този цар, с надпис, който разказва за успешните военни походи на Миса срещу Израилевия цар, и отхвърлянето на ярема му - 4Цар. 3:5.

Този паметник, отчасти повреден от арабите, после е бил поправен и съхранен в Паришкия музей Лувър. Той е най-интересен в отношение към Библейските древности. Изгледът му е представен в приложената тук картина.

Езикът на надписа, е почти еднакъв с еврейския в Стария Завет. Буквите му приличат на буквите в някои стари Финикийски надписи, и на буквите по Еврейските монети от времето на Макавеите. Те приличат също и на старите Гръцки букви, за които вече добре се знае, че са донесени от Финикия, и че са първообразите на всичките днешни Европейски азбуки.

Надписът споменава името на Амврий Израилския цар, и загатва за Ахаав, без да споменава името му. Между градовете, които Миса съгради или засели, или за които воюва с Израилските царе, са споменати: Девон (Мисовата столица), Медева, Ваалмеон, Кириатаим, Нево, Яса, Ароир, Восор, Викран, Вет-Девлатаим, Оронаим, и особено Корха (вероятно предмestие на Девон) съграден от Миса, където този паметник бил издигнат. Повечето от гореизброените градове, са споменати в Чис. 21:23, 32:34; И.Н. 13:16-19; Ис. 15гл. и Ер. 48гл. От сравнението на тези места в Св. Писание, излиза, че тези градове са били ту в ръцете на моавците, ту на израилтяните; и че тази страна е била средище на чести погранични воювания.

Миса отдава избавлението си на Хамос, Моавското божество, което многократно се среща в Стария Завет, (виж Хамос), и споменава още Йеова, като Израилев Бог.

Този надпис, е един от най-древните, до сега открити азбучни надписи.

* * *

Мисах

Съпленик на Даниил във Вавилон. Виж Авденаго.

* * *

Митар (бирник)

Чиновник, който събира данъци. Евреите много са мразили митарството и митарите. Те гледали с отвращение на тези обществени служители, когато събират данъците и налозите наложени им от чужденците, римляните. Еврейските митари, са считани от сънародниците си като езичници - Мт. 18:17. Разказва се даже, че не им се позволявало да влизат в храмът и синагогите, за да участвуват във всенародните молитви, и да заемат служби или да свидетелствуват по съдилищата.

По времето на Исус, в Юдея имаше много митари; Закхей, вероятно бе, един от главните събирачи на данъци, понеже се нарича "началник на митарите" - Лк. 19:2, а Матей бе по-долен митар - Лк. 5:27. Евреите укориха Исус, затова че бил "приятел на митарите и грешниците, и ял с тях" - Лк. 7:34, но той като знаеше много добре за себеправедността, неверието, и лицемерието на обвинителите си, отговори: "митарите и блудниците ви изпреварват в царството Божие" - Мт. 21:32. Сравни молитвата на каещият се митар в храмът, със себе-праведният дух на фарисеите - Лк. 18:10-14.

* * *

Митилин

Старата столица на остров Лесбос; морско пристанище на източната страна на острова, към Мала Азия. Павел престоял там, като отивал от Гърция за Ерусалим - Д.А. 20:14. Този остров, сега се нарича Мидили, а развалините на града още съществуват близо до Кастро.

* * *

Митра

Свещеното наглавие на Еврейския първосвещеник, направено от тънък ленен плат, няколко лакти дълъг и увит на главата, с една плочица от чисто злато на челото, с надпис на нея: "Свет Господу" - Из. 28:4, 36-38, 39:28-31. |

* * *

Митридат (даден от Митра, богът на слънцето)

I. Съкровищникът на Кир - Езд. 1:8.

II. Персийски чиновник, служещ в Самария - Езд. 4:7.

* * *

Михаил. Виж Архангел.

* * *

Михаия

Юдов княз, който съдействува на Йосафат, в поучението и преобразованието на хората в Юдовите градове - 2Лет. 17:7-9.

* * *

Михала

По-младата от двете Саулови дъщери. Тя се влюбила в Давид, и Саул със зла умисъл я оженил за него - 1Цар. 14:49, 18:20-29. Спасила живота на мъжа си, от убийците изпратени от баща ѝ, с една хитрост, която му дала време да избяга - 1Цар. 19:14,15. Тогава баща ѝ я оженил за Фалтия - 1Цар. 25:44, от когото Давид, след няколко години си я взел назад - 2Цар. 3:12-21. Когато Давид, донесъл Господния ковчег в Ерусалим, тя показала отвращение към благочестивата му радост, и за това царя я лишил от съпружеската си любов, дори до смъртта ѝ - 2Цар. 6:16-23. Омразата ѝ, към голямата ревност за вярата, била по-силна от любовта ѝ към Бога, и към мъжа ѝ. Тя не оставила деца.

* * *

Михей

I. Ефремец във времето на Съдиите, живял скоро след Исус Навин, който откраднал 1100 сикли сребро от майка си, но ги върнал, и с нейното съгласие ги употребил за издигането на едно светилище, с един образ на него за служението на Йеова, и с един левит за служител на образа. Провидението, обаче, не одобрило тази идолопоклонническа служба, и една войска данци откраднала свещеника с всичките му служебни вещи - Съд. 17,18гл.

II. Един верен и безстрашен пророк, с когото цар Ахаав по желанието на Йосафат, се посъветвал за изхода на похода им срещу сирийците. Него го затворили, докато траел похода, който завършил както той предрекъл - 3Цар. 22:8-38. Ахаавовото поведение в тази работа, показва заслепителното влияние на греховете против светлината.

III. Моресетецът, или от Моресет, село в околността на Елевтеропол, на запад в Юда. Шестият по ред от Малките пророци. Той е пророкувал при Юдовите царе Йотам, Ахаз, и Езекия, около петдесет години, ако смятаме от около началото на Йотамовото царуване, до последната година на Езекия, (750-698г. преди Р.Х.). Той е бил съвременник на Исаия, и има някои изрази общи с него. Сравни Ис. 2:2 с Мих. 4:1, и Ис. 41:15 с Мих. 4:13. Неговата неустрашима верност, послужила като щит на пророк Еремия, едно столетие по-късно - Ер. 26:18,19; Мих. 3:12. Той е писал с възвишен и буен стил. Пророчествата му се занимават с греховете и съдбите на Израил и Юда, с разрушението на Самария и Ерусалим, с връщането на евреите от плена, и наказанието на техните неприятели. Той прогласява идването на Месия, "Чийто произход е от начало, от вечността", като основание на всяка надежда за славното и блажено бъдеше, което той описва, и предрича, и посочва за месторождението му Витлеем - Мих. 5:2,3. Така са разбирали пророчествата му и евреите - Мт. 2:6; Йн. 7:41,42.

IV. Един млад княз в двора на Йоаким, който съобщил на царевите съветници тържествените слова на Еремия - Ер. 36:11-13.

* * *

Михмас

Град на Вениаминовото племе, девет мили на североизток от Ерусалим - Неем. 7:31, 11:31. Това място е било силно, и е лежало на северната

страна на една дълбока долина, и по тази причина, може би Сенахирим, като отивал в Ерусалим, разтоварил и пренощувал там - Ис. 10:28,29. В тази дълбока долина, малко на запад от града, има две стръмни могили или канари, за които се смята, че са онези, за които се споменува в поведствта на Йонатановия подвиг, в прохода на Михмас - 1Цар. 13:23; 14:4. На същото място, съществува днес едно село наричано Махмас, което изглежда, че е останка от някой град.

* * *

Мицраим

Син на Хам, и праотец на няколко Африкански племена - Бит. 10:6, но особено на египтяните, които приели и името си от него. Така Мицраим, е Еврейското название на Египет в Св. Писание, и тази страна и сега се нарича Маср на арабски.

* * *

Мишка

Мойсей обявява мишките за нечисти. Исаия в 66:17, порицава евреите защото яли мишки. Мишки опустошили и Филистимските полета, след като филистимците пленили ковчегът Господен; това ги принудило да го върнат назад със златни образи на мишки - 1Цар. 5:6,9,11, 6:4,5. Полските мишки и сега преобладават в онези страни. |

* * *

Мишна. Виж Предание.

* * *

Младоженек и невяста. Виж Невеста и Жених.

* * *

Мляко

Млякото често се споменава в Св. Писание, като преобраз на чиста, проста, и здрава истина - 1Пет. 2:2; Евр. 5:12,13, а мляко и мед символизируют плодородие и изобилие - Бит. 49:12; Чис. 16:13; И.Н. 5:6. Евреите и съседите им, употребявали не само краве мляко, но и мляко от камили, овце и кози - Бит. 32:15; Вт. 32:14; Пр. 27:37.

* * *

Мнаса (литра)

Тегло и количество пари, която в Стария Завет - 3Цар. 10:17; Езд. 2:69; Неем. 7:71, стои вместо 100 сикли, а в Новия Завет е равна на сто динари.

* * *

Мнасон

Някой си Кипрянин, "отдавнашен ученик", у когото Павел отседна в Ерусалим - Д.А. 21:16.

* * *

Многоженство. Виж Брак.

* * *

Моав. Виж Моавци.

* * *

Моавци

Потомци на Моав, Лотовия син - Бит. 19:30-38. Моавската земя, е лежала на изток и югоизток от Мъртво море, и главно на юг от река Арнон. По едно време, обаче, тя се е простирала на север до Явок, и дълго време страната отвъд Йордан срещу Ерихон, е била известна под името "Моавски полета" - Чис. 22:1; Вт. 1:5, 29:1; И.Н. 13:32. Моавците, изместили от владенията му едно исполинско племе, емимите - Вт. 2:11, а тях пък, изпъдили от земята на север от Арнон аморейците - Чис.

21:13,26; Съд. 11:13-18. Тази земя завоювал по-късно Мойсей, и я определил за Рувимовото племе. Когато ги приближили израилтяните от Египет, моавците постъпили с тях много нечовечно - Чис. 22-24гл.; Вт. 2:8,9, и макар Бог да ги пощадил от завоюване, той ги изключил и тях и родовете им до десети род от преимуществените права на людетe си - Вт. 23:3-6. Те били големи идолопоклонници, служили на Хамос и Ваалфегор с мръсни обреди - Чис. 25гл., а понякога и с човешки жертви - 4Цар. 3:27. Виж Молох. В един период от време, както в дните на Рут, имало мир между тях и Израил, но като цяло отношенията им били неприятелски, както във времето на Еглон - Съд. 3:12-30; на Саул - 1Цар. 14:47; на Давид - 2Цар. 8:2,12; на Йорам и Еровоам - 4Цар. 3гл., 13:20, 14:25. Те помогнали на Навуходоносор против евреите - 4Цар. 24:2; Ез. 25:6-11; и когато последните отивали в плен, те придобили назад старите си владения на север от Арнон - Ис. 15:16. Еврейските пророци, са произнасяли много застрашителни прокоби, против тези наследствени неприятели на Бога и на неговите люде - Чис. 24:17; Пс. 60:8, 83:6; Ер. 25:9-21, 48гл.; Ам. 2:1-3; и пътешествениците единодушно свидетелствуват, за изпълнението на тези пророчества. Пустота и мрак владеят по Моавските планини, а Моавските долини, са повечето необработени. Моавската земя, се намира под турска власт, но се обитава главно от скитнически араби - Соф. 2:8,9. Малцина пътешественици днес, са се осмелявали да пътешествуват в онази страна. Те я описват като земя изобилваща с развалини, такива като развалени водоеми, храмове, стени, гробища и др., които доказват, че тя някога е била гъсто населена.

* * *

Мойсей

Името на знаменития пророк и законодател на евреите, който ги изведе от Египет и води до Обещаната земя. Думата Мойсей, е несъмнено египетска, и Йосиф я произвежда от две Египетски думи, МО, вода, и УСЕ, спасен. С това словопроизводство, се съгласуват и превода на Седемдесетте, и нашия. Евреите, направили една малка промяна в това чуждестранно име, за да прилегне на езика им. Те наричали Мойсея Моше, и произвеждали думата от Маша, тегля. Виж Из. 2:10. Мойсей е роден около 1571г. преди Р.Х. Той бил син на Амрам, от Левиевото племе, и по-млад брат на Мариам и Аарон. Животът му е разделен на три периода, всеки от четиридесет години. Първият, се простира от

детството му, когато бил хвърлен в Нил, и намерен и осиновен от Фараоновата дъщеря, до бягството му в Мадиям. През това време, той живял в Египетския двор "и беше научен на всичката Египетска мъдрост, и бе силен в слово и в дело" - Д.А. 7:22. Това не са думи без значение. Египетска мъдростта, особено мъдростта на Египетските жреци, е била тогава най-дълбоката на света. Вторият период, започва от бягството му, до връщането му в Египет - Д.А. 7:30, и през цялото това време, той изглежда, че е живял в Мадиям. Тук той се оженил за Сепфора, дъщеря на мъдрия и благочестив Йотор, и опознал живота в пустинята. Каква противоположност между първият период, прекаран сред великолепието и учението на един Царски двор, и този уединен Номадски живот. По този начин, обаче, Бог го пригответи да послужи, като едно средство за избавление на хората Му, през третия период на живота му, който се простира от изхода от Египет до смъртта му на планината Нево. През този последния период, колко той извърши, като непосредствен изпълнител на волята на Всевишния!

Мойсеевия живот и Мойсеевите учреждения, представляват един от най-изящните предмети за перото на Християнския историк, който е съвременен и способен Библейски древноизследовател. В неговите учреждения духа един дух на свобода, разумност, правосъдие, и човештина, никъде другаде не известен; и най-много от всичко, един дух на любов, чест, и послушание към Бога. Неговите учреждения преобразили евреите от хора овчари, в народ с постоянно местожителство и земеделски навици. Чрез този народ, и посредством Св. Писание, влиянието на тези учреждения, се е разпространило в света; и често където буквата е била пренебрегната, духът е бил усвояван.

Името на този Божий служител, се среща многократно в Гръцките и Латинските писания, и много по-често в писанията на арабите и на Еврейските равини. Много от техните писания, обаче, са безосновни легенди, или пък изкривени части от Библейските писания. Евреите повече от всеки друг народ, винаги са почитали Мойсей, като най-знаменитата личност в техните летописи, и като основател на всичките им закони и учреждения. Многочислени места и в Стария и в Новия Завет, показват колко високо положение са му давали - Пс. 103:7, 105:26, 106:16; Ис. 63:12; Ер. 15:1; Дан. 9:11; Мт. 8:4; Йн. 5:45, 9:28; Д.А. 7:20,37; Рим. 10:5,19; Евр. 3:11,23.

Във всичките си дела и учения, Мойсей е бил настояща на Всевишния, но въпреки всичко това, във всяко негово дело се открива и неговия характер. Макар и естествено гневлив и нетърпелив, той до толкова подчинил себе си, че го наричали "най-кроткият човек на земята" - Чис. 12:3, и неговото благочестие, смирение и снизхождение, неговата мъдрост в управлението, неговата ревност и вяра в Бога, и неговото безкористно родолюбие, са достойни за всяко подражание. Много черти от характера и живота на Мойсей, доставят чудесни пояснения на делото Христово: Мойсей управлява народ си, посредничи за него, избавя го и го води до Обещаната земя. Всичките негови религиозни учреждения, сочели към Христос, и той сам, на планината, две хиляди години след смъртта си, отдал почитанието си на Пророка, за когото бил предсказал - Вт. 18:15-19, и на него било дадено да говори със Спасителя, за един от най-славните предмети, смъртта, която щеше да претърпи Той в Ерусалим - Лк. 9:31.

Мойсей е писателя на първите пет книги от Св. Писание. В съчинението на тези книги, той вероятно е бил подпомаган от Аарон, който е съхранявал летописите на народните дела - Из. 17:14, 24:4,7, 34:27; Чис. 33:1,2; Вт. 31:24, и др. Някои неща, са били прибавени по-късно от някое друго Боговдъхновено лице, като например последната глава от Второзаконие. Деветдесетия Псалом, се приписва на Мойсей, и благородните и благочестиви чувства, които този Псалом изразява добиват едно особено значение, ако се приемат като от неговото перо, към края на земните му подвизи.

* * *

Мойсеевия закон. Виж Закон.

* * *

Молец

Това известно насекомо, което поврежда вълнени платове, е споменато на много места в Св. Писание - Йов 4:19, 13:28, 27:18; Ис. 50:9; Ос. 5:12; Мт. 6:19,20. Виж Дрехи.

* * *

Молитва

Молитвата е принасяне на душевните ни вълнения и желания пред Бога, в името и чрез посредничеството на нашия Господ Исус Христос. Тя е съобщение на сърцето с Бога чрез помощта на Святия Дух, и е истинския живот на всяка християнска душа. Без този синовен дух, никой не може да се нарече християнин - Рим. 8:14-16.

Винаги е било угодно на Бога, да слуша молитвите на светиите си. След даването на закона, евреите не престанаха всеобщо да се молят всеки ден, в скинията или в храма. Богослужението, се състояло в ежедневни сутрешни и вечерни жертвоприношения, придружени с молитви възнесени от свещениците и левитите в скинията. Още, свещениците принасяли всекидневно жертви, тамян, приношения, и начатки, за частни лица; те извършвали обреди за изкупление на първородните, или за очищение от нечистотии; с една дума, хората се събирали в Святия шатър, както на велики и тържествени дни, така и на обикновени, за да изпълняват обещанията си, и да принесат молитвите си на Бога; нищо не се е вършело без молитва - 1Лет. 23:30; Неем. 11:17; Лк. 1:10. Сравни и 3Цар. 8:22, и Давидовите Псалми за Храмовото богослужение.

Благочестивите хора, са се молили три по пъти на ден, в определени часове - Пс. 55:17; Дан. 6:10. Виж Часове. Обществени, семейни, и тайни молитви, са нещо обикновено за Библейските герои; както и произнасянето на къси молитви - Неем. 2:4. Библията, не налага никакво еднообразно положение, което тялото трябва да заема по време на молитва; заставане с вдигнати ръце - 3Цар. 8:22, с навеждане на главата - Бит. 24:26, на колене - Лк. 22:41, и падане на лице - Мт. 26:39, са били в употреба. Молитвата си, трябва да възнасяме с усърдие и търпение, и с доверчиво упование на Бога в Христа; да я придружаваме със смирена изповед и чистосърдечна благодарност, и с молба за всички, а не само за приятели и близки. Да се молим на Бога, е длъжност която здравият разум и чистите чувства ни налагат; живеещия без молитва открива безбожието на сърцето си. Така, Бог изисква всички да му се молим - Ез. 36:37; Мт. 7:7-11; Як. 1:5; Фил. 4:6; 1Тим. 2:1-3; и за пренебрегването на тази своя длъжност, с нищо не можем да се извиним. Често се чува хората да казват, че никаква молитва не може да измени неизменяемите Божии намерения, но великият план на Провидението, обгръща всяка принесена молитва, и

надлежният ѝ отговор. Възражава се, че молитвата не може да увеличи познанието на Бога върху нуждите ни, нито пак готовността Му да ги удовлетвори, и че молим се, не молим се, Той ще постъпи така, както сметне за най-добре. Но Той го счита за добро, да отговори на всяка наша усърдна молитва с много благословения, които в друг случай би ни отказал: "Той тутакси ще те помилва в гласът на вопълът ти; когато го чуе, ще ти отговори". Думите на Давид, са думи на всеки истински богомолец: "Този сиромас извика, и Господ го послуша, и от всичките му неволи го избави" - Пс. 34:6.

Лъжливата и формална религия, се обляга само на молитвите си, като че ли "многого приказки" и "празните повторения", заглаждат безсърдечие. Лицемерите, се молят повече, за да ги хвалят хората. Христос осъжда тези прегрешения в Мт. 6:5-15; и с Господната молитва, Той дава на учениците си хубав образец, затова как да се молят. В Еф. 6:18; 1Сол. 5:17, и 1Тим. 2:8, Павел наставлява вярващите, да се молят навсякъде и по всяко време; да издигат чисти ръце към небето, и да благославят Бога за всичко, било за ядене, пиене, или за всяко друго благо; и всичко да правят за Божия слава - 1Кор. 10:31. Накратко, Спасителя ни препоръчва да се молим непрестанно - Лк. 18:1, 21:36.

* * *

Молох или Мелхом (цар) - 3Цар. 11:5,7; Ер. 49:1; Соф. 1:5; Д.А 7:43

Името на едно езическо божество, на което служели амонците. Израилтяните също служили на този идол, и през скитанията в пустинята, и след това в Палестина - 4Цар. 23:10; Ез. 20:26,31. Жертвите, които принасяли на Молох, били главно човешки жертви, а именно деца, които хвърляли живи в силно нажежените ръце на статуята му. Виж Еном. Сравни Лев. 18:21, 20:2; Вт. 12:31; Пс. 106:37,38; Ер. 7:31, 19:2-6, 32:35. Според някои от тези места в Стария Завет, Молох може би е друго име за Ваал; и ние разбираме, че финикийците, които са имали за върховен бог Ваал, и картагенците техните поселници, са служили на този образ, с подобни ужасни жертви, както римляните са обожавали Сатурн. |

* * *

Мор

Тази дума се употребява в Писанията, не само за чумата, но и за всяка голяма болест или смъртност - Из. 9:15; 3Цар. 8:37. Виж Язва.

* * *

Мораво. Виж Багрено.

* * *

Море

Евреите наричат с това име всяко голямо събрание вода - Йов 14:11. За Тивериадското и Асфалтското езера, и за реките Нил и Ефрат, виж Ис. 11:15, 18:2, 21:1; Ер. 51:36,42.

Най-главните морета, които се споменават в Св. Писание са:

I. Велико или Средиземно море, което се нарича още Задното или Западното. Действително Еврейската дума за море, често означава и Запад. Великото море е дълго 2,200 м., и широко 1,200 м. в най-широката си част. На някои места, дълбочината му е неизмерима. По него почти няма морски приливи; обаче, то често се вълнува от силни ветрове.

II. Червено море - Из. 10:19, 13:18; Пс. 106:7,9,22, граничи на изток и североизток с Арабия, на запад и югозапад с Абисиния и Египет, и се простира от Суез на север до Бабел-мандебския проток на юг. То е дълго около 1,400 м., широко 150 м., и дълбоко 1,800 кр. На северната си част, се дели на два залива, Суезски, дълъг 190 м., и Акабски, дълъг 100 м. Между двата залива, се простира прочутия полуостров на планината Синай. Само тези заливи от Червено море, се споменават в Св. Писание. Акабския залив, се свързва с Мъртво море, посредством голямата песъчлива долина Ел-Араба, която е описана в статията за Йордан. След изхода си от Египет, израилтяните чудесно преминаха западния залив на юг от Суез, и след многогодишно пребиваване и скитане в пустинята на полуострова, те пристигнаха на Есион-Гавер, град, който се намира на края на източния залив. Виж Изход. В Зах. 10:11, явно се споменава за Червено море и реката Нил.

III. Мъртво море, или както се нарича още Солено море - Бит. 14:3; Морето на равнината - Вт. 4:49; Източно море - Зах. 14:8; от гърците и римляните, Асфалтско езеро, а от арабите и турците, Лотово море. То се намира на югоизточната част на Святата Земя; Йордан излива водите си в него от север, а Арнон и други по-малки потоци, се вливат от изток. То е дълго четиридесет мили, и от осем до девет мили широко, и лежи между голи варовити скали, които на запад се възвишават на 1200-1500 крака над водното му равнище, а на изток - 2000 крака и повече. При южната му част, се простира една обширна и ниска поляна, която след ежегодните дъждове, се залива от водата на това море. Страната наоколо, е въобще неплодна и пуста, освен на някои места, където се срещат потоци и източници, които приближават морето през дебели морави - свърталища на стада птици.

Водата на Мъртвото море е бистра и прозрачна, но извънредно солена и горчива. Относителното ѝ тегло, надвишава теглото на всяка друга вода; то е една пета или четвърта част по-тежко от относителното тегло на чистата вода. Чрез химически анализ е открито, че тази вода съдържа в една четвърта част от теглото си различни соли, най-вече магнезиев и натриев хлорид. Сол се добива още с изветряване на морска вода. По морското корито на Мъртвото море, се намират кристали, а по брега петурки от сол. Рибата не живее в Мъртвото море; рибите, които успеят да доплуват от Йордан, умират. Сравни Ез. 47:8-10, където изцелението на това море, и изобилието му с риба, както и голямото плодородие и красота на пустинята между него и Ерусалим - чрез целителната сила на течащия покрай Божият олтар поток - ясно обясняват целебната и подновителна сила на Евангелската благодат. Незапознатия с плвателното изкуство, лесно може да плува по Асфалтското езеро, и се изисква повече усилие, за да се потопи във водата му. Когато полковник Линч, беше влязъл в това море посред буря, "изглеждаше, че носовите на ладии, посрещаха не вълните на разяреното море, но големи Титански чукове".

От време на време, най-вече след земетресения, голямо количество асфалт (смола), се откъртва от морското дъно и плува по водната повърхност; и арабите го събират по брегът, и го употребяват за различни цели. От това идва и гръцкото име на това езеро, Асфалтско.

В 1848 полковник Линч, от флотата на Съединените Американски Щати, направил едно триседмично наблюдение върху Лотовото море. Той

открил, че е 1,300 крака дълбоко, и повърхността му, повече от 1,300 крака по-ниска от повърхността на Средиземно море. От източната му страна, на разстояние около 8 мили от южния му край, се вдава на вътре във водата към запад едно полуостровче, което издава на разстояние пет мили към север един мис. От тук на долу, езерото става внезапно плитко; южният му залив, не е повече от дванадесет или петнадесет крака дълбок - И.Н. 15:2. Въобще се вярва, че южната му част покрива съсипаните с огън от небето градове Содом, Гомор, Адма и Сеоим. Долът Сидим, бил някога усмихната поляна, изобилно напоявана, като рай Божий - Бит. 13:10, оттогава до днес, е паметник на Божия справедлив гняв - Вт. 29:23, и ужасно предупреждение за всички грешници, че деня Господен ще ги заvari внезапно и неподготвени - Мт. 10:15, 11:22-24; 2Пет. 2:4-9; Юд. 7 ст. Дъното на плиткия залив е тинесто - Бит. 14:10. На югозападния му бряг, се издига планинското бърдо Усдум или Содом, който се състои повечето от каменна сол; между това бърдо и морето, се възвишава един солен стълб, четиридесет крака висок. Засега Мъртвото море няма устие; водата на Йордан, която се втича в това море, отчасти се изпарява от жегата на парливото ясно слънце, и от части се попива от земята. Някои смятат, че северната част на морето, е била образувана от някое земно колебание, дълго време преди колебанието, което разори Содом и образува южният залив, че някога Йордан се е вливал в Червеното море през забележителната пукнатина, която се простира от източниците му до Акабския залив, че в някое предисторическо време, коритото и долината му се снишили до настоящото му равнище, и образували Мъртво море. Когато полковник Линч измервал дъното, той открил един дол в морското корито, който съответствува на речното Йорданско корито на север. Виж Йордан.

IV. Тивериадско или Галилейско море; езерото Хинерот - Чис. 34:11, взима името си от съседната страна, или от по-главните градове, разположени по бреговете му. То прилича на Женевското езеро в Швейцария, макар и да не е толкова голямо. Йордан тече през него, от север към юг. Дължината му е тринадесет или четиринадесет мили, широчината му шест или седем мили, а дълбочината 165 крака. Като изключиш входа и устието на река Йордан, всичките други страни на това езеро, са заобиколени с кръгли и прекрасни хълмове, които се възвишават от 500 до 1,000 кр. Предпазено така, вятъра не го разиграва толкова много; мнозина пътници, обаче, са посрещали на бреговете му силни бури, напомнящи им бурите, които Исус и учениците му посрещнаха. През средата му тече силно течение, което се предизвиква

от реката Йордан, която на пътя си към Мъртво море, пресича Тивериадското езеро. От многочислени знаци, както разпръснатите тук-там черни базалтови (стълпести) скали, честите и силни земетресения, и топлите извори, се заключава, че коритото на това езеро, е с вулканично начало. Според полковник Линч, то е 653 крака по-ниско от Средиземноморското равнище. Водата му е бистра и сладка, и изобилва с разновидни изрядни риби.

От хълмовете, които се намират на западния му бряг, то не изглежда толкова величествено, макар и да предоставя по-красива гледка, отколкото Мъртво море. Трябва да се наблюдава през пролетта, когато хълмовете наоколо са позеленели с ниви и накичени с цветя. Градовете, които някога били разположени по бреговете му с многобройно население, горите и храстите, които покриваха хълмовете му, и лодките, които украсяваха повърхността му, ги няма вече. Но морето, осветено с толкова много събития, които са описани в Евангелието, стои и до днес. Спасителят на света, често е гледал безмълвната му красота, и го е преплувал; с думата си Той утихна развълнуваните му вълни, с чудесата и ученията си освети бреговете му; тук беше мястото, където някои от апостолите бяха призвани да станат "ловци на човеци", и когато Петър потъваше във водата му, той се уплаши и извика: "Господи, избави ме" - Мт. 4:18, 14:22; Лк. 8:22; Йн. 21:1.

V. Морето или водата Мером. Виж Мером.

VI. Медно или леяно море. Медното или Леяното море, което Соломон направи за храма, бе кръгъл съд, не по-малко от петнадесет крака широк, който съдържаше, според 2Лет. 4:5, три хиляди вати, или две хиляди вати вода, а според 3Цар. 7:26, 54 хил. или 36 хиляди оки. Калмет счита, че тази разлика между числото на ватите, може да се изравни, като кажем, (освен ако предположим, че еврейската дума ват, е била по-малка мярка във времето, когато Летописите са били написани, отколкото във времето, когато книгите на Царете са били писани), че чашата съдържаше две хиляди вати, и подножието или тасът, върху който чашата бе изправена още хиляда вати. Той се подпираше от дванадесет медни волове, и е вероятно до сега да не е бил направен толкова голям меден съд, колкото него, нещо, което ясно ни показва до каква степен на развитие, е било достигнало тогава изкуството на метало-леенето. Медното море, се е наливало или от

гаваонците, или, според както Еврейските писатели потвърждават, посредством тръба от водите на кладенеца Етам, така, че водата постоянно да тече в него. С тази вода, са се миели свещениците - 2Лет. 4:6, едно вечно свидетелство Божие за необходимостта, да се очистваме нравствено в неизчерпаемия източник на Христовата благодат.

* * *

Моресет-гет

Място споменато в Мих. 1:14. Дали е било месторождението на Михей, не се знае. Нито можем да предположим от името му, дали това място е било подвластно на Гет Филистимски, или пък е наречено така от някой жлеб (лин), който на еврейски се нарича гет.

* * *

Мория

Хълмът, на който е построен Ерусалимския храм - 2Лет. 3:1. Виж Ерусалим. Това място, изглежда е било същото, където Авраам щял да принесе в жертва сина си Исаак - Бит. 22:1,2, и където Давид се помоли за народа си, на гумното на Евусеца Орна - 2Цар. 24:16-25.

* * *

Мосох - Пс. 120:5

Шестия Яфетов син - Бит. 10:2, който се населил близо до Тувал, на североизточния край от Мала Азия в Иберия, и когото мнозина считат за праотец на Московците. Потомците на Мосох, търгували в Тир "с човешки души и медни съдове" - Ез. 27:13, 32:26, 38:2.

* * *

Мравка

Едно малко насекомо, прочуто с трудолюбието си, с колективния си обществен живот, и със способността да строи жилището си. Някои

видове мравки, градят обиталища доста по-големи от самите тях, така че те могат да поберат около 12 човека. През техните покриви не преминава дъжд, и те съдържат много катове, преходи, и др., построени с изкусна и непрестанна работа. Мравките най-много се грижат за малките си, докато са в яйцата и когато се измътят. Никой вид от тях, не се е намерил още, да си приготвя храна от зърно за зимата, защото докато студът продължава, те всичките спят зимен сън. Соломон в Притчи 6:6, ги хвали затова, че работят толкова усърдно и постоянно, колкото времето им позволява и помага, и той ни повелява да правим същото прилежно употребление на живота си и на благовремието си - Пр. 30:24,25. По-долните животни, в някои работи са по-умни от грешните човеци - Йов 12:7,8.

* * *

Мрежи

Мрежите често се споменават в Св. Писание - Пр. 1:17; Екл. 7:26; Ис. 19:8,9; Ав. 1:15,16, особено във връзка с първите ученици на Христос - Мт. 4:18, 13:47-50; Лк. 5:1-10. Преди изобретението на огнестрелните оръжия, мрежите били употребявани от ловците по време на лов, а вероятно и от разбойниците - Йов 19:6; Пс. 140:5; Мих. 7:2. Древните римляни, са имали гладиаторски игри, в които единия противник, се въоръжавал с меч и щит, а другият с меч и мрежа, и с тая последната, се е опитвал да спъне и повали противника си, и тогава да го промуши с меча си.

* * *

Музика

Старите евреи, са имали голям вкус за музиката, и с нея си служили в религиозните си служби, в общонародни и частни тържества, на сватби и угощения, и даже когато оплаквали мъртъвците. В Св. Писание имаме радостни, благодарствени, похвални и оплаквателни песни; както и плачевни песни, каквито са песента на Давид след смъртта на Саул, Йонатан, и на Авенир; и плачът на Еремия за разрушението на Ерусалим. В Св. Писание, имаме също и победни и приветствени песни, каквито са Мойсеевата песен, след прехода на Червено море, песента на Девора и Варак, и други. Евреите ходели в Ерусалим по три пъти в

годината, и навсякъде, където минавали ги изпращали с радостни песни - Пс. 84, 122; Ис. 30:29. Псалмите изобилстват с разнообразни боговдъхновени музикални песни, и са едно вечно съкровище за благочестивите.

Музиката, е може би най-старото от изящните изкуства. Ювал, който живял преди потопа, е бил "отец" на всички, които свирят с китара и със свирка - Бит. 4:21, 31:26,27. Лаван се оплаква, че зет му Яков си отишъл, без да му даде време да изпрати челядта му "с веселие и с песни, с тъпани и китари". Мойсей и Израилевите мъже, запели песен след като преминали през Червено море, а сестра му Мариам, пляла песента, тупала тъпан, и водила едно хоро от жени - Из. 15:20,21. Той заръчал да направят сребърни тръби, и да тръбят на тържествените жертвоприношения, и на религиозните увеселения. Давид, който бил много изкусен в музиката, утешавал смутеният дух на Саул, като свирил на китара - 1Цар. 16:16,23; и когато той сам седнал на престола, като гледал, че левитите нямали предишното си занимание (тъй като скинията била установена вече постоянно в Ерусалим), определил голямо число от тях, да пеят и да свирят в храма - 1Лет. 25гл. Давид занесъл ковчега в Ерусалим, с тържество и с радостна музика - 1Лет. 13:8, 15:16-28, и с музика Соломон бил прогласен за цар - 3Цар. 1:39,40. Старо-Заветните пророци, също си помагали с музика в служението си - 1Цар. 10:5; 4Цар. 3:15.

Асаф, Еман и Едутун, са били началници на музиката на скинията при Давид, и на храма при Соломон. Асаф, е имал четирима синове, Едутун шест, а Еман четиринадесет. Тези двадесет и четири Левити, синове на тримата велики началници на Храмовата музика, са началствували над двадесет и четири музикални дружини, които са свирили в храма по ред. На велики тържества, те се събирали заедно, и се нареждали около олтара за всеизгаряне. Тъй като единственото им занимание, се е ограничавало в изучаването и практикуването на музиката, може да се предположи, че те добре са я владеели, било гласната или инструменталната - 2Лет. 29:25.

И царете са си имали музика. Асаф, е бил главен началник на Давидовата музика. В храма и в религиозните обреди, е имало и жени музикантки; те въобще са били Левитски дъщери. Така Ездра, изброява между онези, които той върнал от плена, двеста певци и певици - 2Цар. 19:35; Езд. 2:65; Неем. 7:67.

Колкото за естеството на Еврейската музика, ние можем да си служим само с предположения. Тя може да е била едно еднозвучие от няколко гласа, от които всички са пели и свирили заедно, всеки според изкуството си и според силата си, без музикално съгласие, каквото отличава днешната музика. Ако съдим за Еврейската музика, по величието и възвишените мисли на тези Еврейски песни, които намираме в Св. Писание, трябва да я признаем за изящна. Предполага се, че музикантите на храма, понякога са я разделяли на две или повече дружини, които пели винаги по една част от Псалома, а всички заедно някакви други части. Виж Пс. 24,136,148,150.

Едно голямо число музикални инструменти, са поменати в Св. Писание, но не е било възможно до сега, да се удостовери техните имена на кои от днешните музикални инструменти съответствуват. Чрез едно сравнение, обаче, на музикалните инструменти, които вероятно евреите са имали общо с гърците, римляните и египтяните, се придобива някаква представа. Така музикалните инструменти, са били от три вида:

I. Струнни музикални инструменти:

1. (Евр. кинор), Китара - Бит. 4:21.
2. (Евр. невел), Псалтир - 1Цар. 10:5.
3. (Халд. псантер), Псалтир - Дан. 3:7.
4. (Евр. асор), "Десетострунен инструмент" - Пс. 92:3.
5. Гитит. Среща се в заглавията на Пс. 8,81,84 и др. От името, някои заключават, че Давид донесъл този инструмент от Гет.
6. "Струни" - Пс. 150:4. Вероятно различни струнни инструменти.
7. (Халд. сабока), Самвика - Дан. 3:5,7,10,15. Един вид китара.
8. Махалат. Среща се в заглавията на Пс. 53 и 88. Предполага се, че този инструмент, е бил един вид китара.

II. Духови музикални инструменти:

9. (Евр. керен), Рог - И.Н. 6:5.
10. (Евр. шофар), Тръба, (права или крива) - Чис. 10:10.
11. (Евр. хацоцъра), права тръба - Пс. 98:6.
12. (Евр. йовел или керен йовел), Възклицателна тръба - И.Н. 6:4.
13. (Евр. халил), свирка - 1Цар. 10:5.
14. (Халд. машрокита), свирка, (вероятно, двойна) - Дан. 3:5.
15. (Евр. угав), свирка, (вероятно, многократна) - Бит. 4:21.
16. (Халд. сumpоня), гайда - Дан. 3:5. |

III. Музикални инструменти, издаващи звук с дрънкане или удряне:

17. (Евр. тоф), Тъпан - Бит. 31:27.

18. (Евр. фаамоним), Звънци - Из. 28:33.

19. (Евр. целцьлим), Кимвали - Пс.150:5. Наръчни или напръстни дрънкалки.

20. (Евр. шалишим), Кимвали - 1Цар. 18:6. Понеже шалаш значи трикратен, може би този инструмент, е имал триъгълен вид, както на изображението под N 20.

21. (Евр. мънааним), Цитри - 2Цар. 6:5.

* * *

Муха

Един род насекомо, от което има много видове. Мойсей, е обявил мухите и повечето други насекоми за нечисти и гнусни - Лев. 11:42. Те преизобилват в Египет, и са много досадни. Спускат се на цели рояци, и нападат по очите и по лицето на хората. Колко вредни и опустошителни са рояците от мухи, става явно и от това, че на Изток, мухите са разорявали понякога цели области - Из. 8:24. Филистимците и хананейците, са се покланяли на Велзевул, бога на мухите, за да ги покровителствува от тези мъчителни насекоми. Виж Веелзевул.

В Исая 7:18, пророкът като описва Египетската и Асирийската войска, под имената на преобладаващите насекоми в Египет и Асирия, казва: "И в същия ден Господ ще засвири за мухите, Които са в най-далечните околности на египетските реки, И за пчелите, които са в асирийската земя;". Мухите, за които тука се говори, може да са били Етиопските мухи, за които един пътешественик пише следното: Те са по-големи и по-дебели от пчелите, и имат по-широки криле от крилете на пчелите, и отделни, каквито са крилете на мухите. Крилете на Етиопските мухи, са много прозрачни, без никакви краски или капчици по тях; и още главите им са много големи. Щом се чуе, че тези мухи бръмчат, говедата пощръкляват; оставят пашата си, и бягат наоколо по полето, докато изнемогнат и паднат мъртви. Единственото спасение, е да оставят черната земя, и да избягат в песъчливата пустиня. Там, те трябва да престоят, докато трае дъждовното време. Пред същите тези насекоми, бягат и камилите, а слоновете и носорозите се покриват с кал, за да се бранят от тях.

* * *

Мъдреци (влъхви)

Название, което мидяните и персите давали на едно съсловие свещеници, философи и др., които посвещавали себе си на изучаването на нравствените и физическите науки, и особено на астрономията и медицината. Те само извършвали религиозни обреди, и се опитвали да предвещават на хората бъдещи събития и да изявяват волята на боговете. Виж Мидия. Тъй като по този начин те придобивали почит и влияние, имали достъп и в царските дворове, и до тях се допитвали царете и големците във всички случаи. Те също придружавали войската във военни походи; и до такава степен се слушали техните съвети и мнения, че нищо не се започвало без тяхното одобрение. Мъдреци имало във Вавилон, Египет, Арабия, и др. Книгата на Даниил, показва колко големи почести са се отдавали на мъдреците във Вавилон. Даниил бе определен за началник на мъдреците, но тяхната завист за мъдростта му, омразата им против вярата му, и начина по който са описани в Ис. 47:13,14; Дан. 2:9,27, показват че те са лишени от истинската мъдрост.

Това, обаче, не може да се каже за онези, които дойдоха "от изток", за да се поклонят на отрочето Исус - Мт. 2:1-12. Пленяването на евреите отвъд Йордан, бе разсеяло в Изток много светлина за истинния Бога; и тези философи и астрономи, като търсеха мъдрост, намериха и вярваха пророчествата за Месия, и когато се роди, бяха заведени чрез Божие водителство при него във Витлеем. Виж Звезда. Посредством тези мъдреци, науката и философията на Езическия свят, се поклониха на Христос. Виж и Пс. 72:10,11; Ис. 60:1-3.

* * *

Мъздовъздател. Виж Кръво-отмъстител.

* * *

Мълнии. Виж Гръм.

* * *

Мъртво море. Виж Море III.

* * *

Мъртовъпрошател (запитвач на мъртвите)

Един, който се опитва да открие бъдещи събития, като разпитва за тях мъртвите - Вт. 18:10,11. За това престъпление са убивали с камъни - Лев. 20:27. Виж Чародей. Не може да се каже, че такива мними съобщения с умрелите, са по-малко обидни за Бога сега, отколкото в Мойсеево време.

* * *

Мъстител. Виж Отмъстител.

* * *

Мях

Изображението тука, показва видът и естеството на един кожен мях, от който един водоносител продава вода за пиене.

Един мях, като се напълни с някаква течност, се надува и се разтяга; и още повече се надува ако течността е вино, чрез вренето му докато преври; така че ако няма от къде да издиша мехът, течността може да надвие и мехът да се пръсне. Оттука е нуждата, да се налива ново вино в нови мехове - Мт. 9:17. Лк. 5:38; Йов 32:19.

Освен меховете, старите народи са знаели изкуството, да правят пръстни съдове, и са имали разнообразни изящни кърчази и чаши за украшение, направени от скъпоценни метали, от камък, стъкло, фарфор и от алавастьор - Ер. 19:1,10,11. Виж Кърчаг, Лоза, Сълзи.

* * *

Наама (приятен)

НААМА (ПРИЯТЕН)

Град в Юдовото поле - И.Н. 15:41, който Кондер предполага, че е стоял на Наане, 5 мили на югоизток от ел Мугар (Макида).

* * *

Наас (змия)

I. Амонски цар, разбит от Саул, докато обсаждал Рамот-галаад - 1Цар. 11гл. Той или едноименият му син, е бил в приятелски отношения с Давид - 2Цар. 10:2.

II. Наас, който е споменат в 2Цар. 17:25, е бил или (1) баща на Саруия и Авигея, чиято съпруга по-късно стана жена на Есей, и майка на Давид, или (2) според преданията на Еврейските равини самия Есей, или (3) възможно ако и не вероятно съпруга на Есей.

* * *

Наасон

Един от праотците на нашия Господ - Мт. 1:4; Лк. 3:32, водач на Юдовото племе в пустинята - Чис. 1:7, 2:3, 7:12, и зет на Аарон - Из. 6:23; Рут 4:20; 1Лет. 2:10.

* * *

Набулус. Виж Сихем II.

* * *

Наваиот

Син на Исмаил - Бит. 25:13, чието племе населявало пастирските земи на Пустинна Арабия - Ис. 60:7, и по-късно завладяло Идумея. Виж Едом.

* * *

Навал (безумен)

Потомък на Халев, притежател на големи поземлени имущества и стада, в Маон и Кармил, в южната част на Юдовото племе. Той беше много задължен на Давид, за това, че той го беше запазил от разбойниците в пустинята, но въпреки всичко това, в едно време най-удобно за него, за да покаже на дело признателността си, той безсрамно отказал да се съобрази със скромното желание на Давид, да достави нещо за войските му. Разсърден от негостоприемното и непризнателното му поведение, Давид скоро тръгнал и отивал да накаже и него, и всичките негови с меч. За добра чест, Авигея, жената на Навал, чрез една благоразумна постъпка, отвърнала това зло. Десет дена по-късно, Господ поразил Навал, и той умрял - 1Цар. 25гл. Виж Авигея.

* * *

Навиот

Седалище на Самуил и на учениците му, и на едно от пророческите училища - 1Цар. 19:18-24, 20:1. То изглежда е било едно от предградията на Рама; и Давид, като потърсил убежище там със Самуил, се скрил от Саул.

* * *

Навузардан

Военачалник на Навуходоносор, който по заповедите на господаря си ограби и съсипа Ерусалим - 4Цар. 25:8-20; Ер. 39:9, 40:1, 52:12-30.

* * *

Навутей

Израилтянин от Езраел, който отказа да продаде едно лозе, бащиното си наследство на Ахаав - Лев. 25:23,24, и който за това бе убит, под един предлог, измислен от царицата, че уж богохулствал. Ахаав, веднага си присвои лозето му. Някои предполагат, че той го е отнел уж за Правителството, като е счел богохулството за предателство към правителството, или може би да е заплашил Навутеевите наследници, и така да ги е принудил да се откажат от наследството си. Илия, обаче не

се уплашил, но произнесъл върху царя и царицата отмъщението на Всевишния - 3Цар. 21гл.; 4Цар. 9:24-26,36; Екл. 5:8.

* * *

Навуходоносор

Син и наследник на Навополасар, който се възцарил над Халдея в 604г. преди Р.Х. Преди бащината си смърт, той царуваше с баща си, и бе изпратен от него, да отнеме от египтяните Кархамис, който те били превзели от вавилонците при фараон Нехао. Като сполучил в това, предприел един поход против управителя на Финикия и Йоаким Юдовия цар, който бил подвластен на Египетския фараон Нехао. Оковал Йоаким, за да го заведе пленник във Вавилон, но после го оставил в Юдея, с условие да му плаща ежегодно голям данък. Откарал много пленници от Ерусалим; между които, Даниил, Анания, Мисаил и Азария, всичките от царски род, които Вавилонския цар заповядал да научат на Вавилонски език и Вавилонското учение, за да служат после в двора му - 4Цар. 24:1; 2Лет. 36:6; Дан. 1:1.

След смъртта на Навополасар, Навуходоносор, който тогава се намирал или в Египет или в Юдея, побързал да се върне във Вавилон, като възложил на военачалниците си грижата, да доведат в Халдея пленените от Сирия, Юдея, Финикия и Египет, защото по думите на Берос, той бил покорил всичките тези страни. Той разпратил тези пленени в няколко поселения, и в храма на Вил, поставил свещенните съдове от Ерусалимския храм и другите скъпи користи. Йоаким Юдовия цар, останал за три години подвластен на Навуходоносор и тогава се разбунтувал, но след три или четири години, той бил обсаден и уловен в Ерусалим и тялото му, след като го убили, хвърлили на въздушните птици, съгласно с пророчеството на Еремия - Ер. 22гл.

Приемникът му Йоахин или Йехония Юдовия цар, като възстанал против Навуходоносор, последния го обсадил в Ерусалим, принудил го да се предаде, и го завел с чиновниците му в плен във Вавилон и него, и майка му, и жените му, и най-здравите Ерусалимски работници, общо десет хиляди души. Между тези пленници, бил и пророк Езекил. Навуходоносор пленил и всичките златни съдове, направени от Соломон за храма и царското съкровище, и поставил за негов наместник Матания, чичото на Йехония, когото нарекъл Седекия. Тоя

последния, останал във верноподданство на Навуходоносор девет години, и след този период, въстанал и се съюзил със съседните князе. Тогава, Вавилонският цар дошъл в Юдея, покорил по-главните места в страната, и обсадил Ерусалим, но понеже Фараон Вафрий идвал от Египет на помощ на Седекия, Навуходоносор отишъл да го посрещне, и го принудил да се върне назад в царството си. След това, той подновил обсадата на Ерусалим, и в единадесетата година от управлението на Седекия, (558г. преди Р.Х.), градът бил превзет, Седекия бил пленен и заведен пред Навуходоносор в Ривла, Сирия. Вавилонският цар го осъдил на смърт, накарал да убият челядта му пред очите му, и тогава му избол очите, оковал го с вериги, и го изпратил във Вавилон - 4Цар. 24 и 25гл.; 2Пет. 36гл.

През царуването на Навуходоносор, Вавилонското царство и Вавилон, достигнали до върха на славата си. Навуходоносор, много се грижел да украси и накичи Вавилон, и той го имал за най-голяма гордост, да се хвали с този град. "Не е ли велик този Вавилон, който аз построих за столица на царството, с крепостта на силата си, и в чест на славата си?". Но Господ смирил гордостта му, като го обърнал в диво състояние, в което и останал до едно време, съгласно с пророчеството на Даниил. Виж Дан. 4гл. Един летопис, който бил намерен между развалините на Тигър, и който сега се пази в Източно-Индийския дом в Лондон, дава някои сведения за Навуходоносорските постройки във Вавилон и в Борсипа. Като прекъсва изведнъж сказанието си, летописа казва, че царевото сърце се ожесточило против Халдейските астрономи. "Той не искаше да стори никакви благодеяния за работи от вярата. Той прекъсна служението на Меродах и жертвоприношенията. Той страдеше под действията на обаянието". За Навуходоносор се предполага, че е умрял в 562г. преди Р.Х., след едно царуване повече от четиридесет години.

Едно от най-славните дела, които се приписват на Навуходоносор, и за което несъмнено той най-много се е прославил, са били прочутите "висящи градини", за които казват, че той въздигнал от желание, да угоди на своята царицата Амиа, на която сърцето копнеело да гледа възвишени горици, подобни на онези в отечествената ѝ земя - Мидия. Направата на висящи във въздуха градини, в една равна страна, каквато е Вавилония, може да се постигне, само ако изкуствено се направи една планина; и за това царя издал заповед, да се направи такава една планина, четиристотин крака на дължина и на ширина, и

повече от триста крака висока. Тогава, направили възвисени една над друга тераси, които се подпирали от редове прави стълбове, покрити с големи камъни, и с пластове от рогозки и смола и два реда камъни, които също били покрити с едно твърдо повлекло от свинец. Всичките тези тераси, после насипали с пръст, и насадили с дървета и цветя. Градините напоявали от река Ефрат, която течела под тях, с една машина отвътре. Тези градини, заемали само една малка част от широкия двор на палата, тъй като стената, която ограждала двора била шест мили в диаметър. Отвътре на тази стена, имало две други стени и една голяма кула, освен зданията, дворовете, градините, и пр., и пр. Всичките порти били медни, което се съгласява с езикът, употребен от Исая в пророчеството му, относно превземането на Вавилон от Кир - Ис. 45:13. Вярва се, че развалините на висящите градини, се намират в широката неправилна могила, наричана Каср, на източната страна на Ефрат, седемстотин и тридесет метра на дължина, и петстотин и петдесет на ширина. Кирпичите, които копаят от тази могила, са от добро качество, и на всичките се намира напечатано името на Навуходоносор.

Друга сграда от този монарх, е тази, на която развалините сега се наричат Бирс Нимрод, около осем мили на югозапад от гореспоменатите развалини. Виж Вавилон.

Изследванията на Сър Хенрик Ролинсон, са показали, че тази сграда е била изградена от Навуходоносор, върху развалините на една по-древна сграда. Тя се е състояла от шест отделни тераси (плоски насипи), всяка двадесет крака висока, и четиридесет и два крака помалка хоризонтално от по-долната. На върхът ѝ, се е намирало едно светилище и една обсерватория, които сега са се обърнали на една грамада от стъкловидно вещество. Всеки кат или всяка тераса, е била посветена на една особена планета, и боядисана с цветът на тази планета, който те имали за нея в астрономическите си карти. Най-долният кат, в чест на Сатурн е бил черен, а от другите, онзи на Юпитер гранив, на Марс червен, на Слънцето жълт, на Венера зелен, на Меркурий син. Светилището или храма е било бяло, и вероятно за Луната. В крайъгълните развалини, на тази съсипана сграда, скорошните пътешественици - изследователи, са намерили дългнести валма (цилиндри) с клинообразни писания по тях, от името на Навуходоносор, които ни казват, че тази сграда се е наричала: "Степените на Седемте Сфери на Борсип", че по-старата сграда на

същото място, била в разкапано състояние, и че движим от Меродах бога си, Навуходоносор я построил отново от тухли, и я направил великолепно, с жълто-капчести сини камъни, "без да промени местоположението ѝ, или да развали планът в основата ѝ". Това се случило, според същите надписи, петстотин и четири години, след направата на първата сграда от Теглат-фаласар I., (1100г. преди Р.Х.). Ако не е била положена на онова същото място, където е било местоположението на Вавилонската кула, спомената в Св. Писание, и храма на Вил, описан от Хиродот, тази сграда може да е била построена по същият план. Всяка една от тухлите ѝ, носи и името на Навуходоносор. Борсипа, може да е било едно от предградията на древния Вавилон.

* * *

Нагръдник

Една пъстро изтъкана тъкан, една педя дълга и толкова широка - Из. 28:15-30, твърде много украсена, която великият свещеник е носил на гърдите си. Тя е била направена от две части, от същата богато изтъкана материя, от която се е правел ефодът, като е имала две лица, и е образувала един вид кесия, в която според равините, Урима и Тумима са били притворени. На предното ѝ лице, е имало 12 скъпоценни камъни, върху всеки от които, е било вдълбано името на едно от племената. Те са били наредени в четири реда, и разделени един от друг чрез малки златни четвороъгълници или отдели, в които са били наредени. На всеки ъгъл, е имало едно златно колелце, което да съответства на едно колелце върху ефода, и тези четири чифта колелца, са служели да държат нагръдникът на мястото му, върху лицето на ефода, чрез четири сини ширити, по един на всеки ъгъл.

* * *

Надав (благороден)

I. Най-старият син на Аарон, когото Бог умъртвил, защото надменно сложил в кадилницата си чужд огън, а не огън от олтара за всеизгарянето - Лев. 10гл. Виж Авиуд.

II. Син на Еровоам I, Израилския цар. Той наследил баща си в 954г. преди Р.Х., и царувал само две години, докато Вааса от Исахаровото племе, възстанал против него, и след като го погубил в Гиветон, похитил царството му. Надав сторил зло пред Господа, и заедно с него погинала и челядта му, и Еровоамовото племе, както Бог бил предрекъл - 3Цар. 14:10,14, 15:25-30.

* * *

Надчелия - Вт. 6:8; Из. 13:16

Лев Моденский, описва надчелията така: Евреите взимат четири пергаментата, и пишат с едно особено мастило, и с четвъртити букви, следващите части от Св. Писание, по един на всеки пергамент: (1) "Посвети ми всяко първородно", и пр. - Из. 13:2-10. (2) "И когато те въведе Господ в Ханаанската земя", и пр. 11-16ст. (3) "Слушай Израилю: Йеова нашия Бог е един Господ", и пр. - Вт. 6:4-9. (4) "И ако прилежно послушате заповедите ми", и пр. - Вт. 11:13-21. Това евреите правят по заръката на Мойсей: "И това ще ти бъде за знак на ръката ти и за спомен между очите". |

Четирите пергаментата, написани така, ги свързват в едно, прегъват ги няколко пъти, и им дават образът на едно равностранно четвороъгълниче, върху което надписват еврейската буква Шин. Тогава превързват четвороъгълничето на челото с две кожени върви. Най-благочестивите евреи, го превързват във време на молитва и на утринна и по пладне, но въобще то се носи само на утринна.

* * *

Нажежен пясък (евр. шараб)

В Ис. 35:7, се подразбира, че значи мираж, наречен на арабски сераб, едно измамливо видение, което се описва почти от всички пътници по тропическите пустини. Неопитният скитник гледа от далеч, нещо което той мисли, че е едно хубаво пространство от вода; и въображението облича оттатъшния бряг с треви, шубраци, здания и др.; но като побърза към него, той намира, че това приятно видение, се отдалечава и най-накрая изчезва, и нищо не остава, освен нажеженият пясък.

* * *

Назарет

Град в долна Галилея, около седемдесет мили на север от Ерусалим, в пределите на Завулоновото племе. Този град, е бил положен на стръмнината на един хълм, и е гледал в един богат и красив дол, заобиколен от рътове, с един тесен проход на юг. При устието на този дол, калугерите показват мястото, където назаряните, искали да бутнат Исус от рътът - Лк. 4:29. Назарет, е около шест мили на северозапад от планината Тавор, и на сред пътя, между Йордан и Средиземно море. Казва се в Новия Завет, че той бе "градът на Исус", защото там Исус бе живял повечето време, през първите тридесет години от живота си - Мт. 2:23; Лк. 1:26, 2:51, 4:16. Той посещавал и по-късно този град, но малко чудеса е извършил там, защото жителите му не вярвали - Мт. 13:54-58. И името му, дори не е споменато в Стария Завет, нито от Йосиф, и изглежда, че е било едно малко село, с лошо име - Йн. 1:46. Днешният град Ен-Насира, е един отдалечен градец с около три хиляди жители, повечето от които са християни. Той е около осемстотин крака над морското равнище, и е едно от най-приятните градчета в Сирия. Къщите му са каменни, на два етажа и с плоски покриви. Той има една джамия, един манастир, и две-три църкви. Според преданието, рътът от където назаряните, в гневът си са искали да хвърлят Исус, е близо две мили далеч от града, но по-близо около града има толкова рътове, че е вероятно разярените назаряни, да са искали да тласнат Исус от някой по-близък рът.

От върхът на хълма, на източната стръмнина, на който лежи Назарет, изгледът наоколо е великолепен. На север, окото съзира безчетните Галилейски хълмове, и се спира от величественият и вечно снежният Ермон. На изток, се открива Йорданската долина, а отвъд нея мрачните хълмове на древния Васан. На юг, се простира широкото и прекрасно Езраелско поле, и по-нататък се съзира Таворската планина, и части от Малкия Ермон и Гелвуде, с рътовете на Самария в южната част, и с върхът Кармил в западната, който си мие едната пола в сините води на Средиземно море. Д-р Робинсон в книгата си "Библейски изследвания в Палестина", казва: "Спрях се за няколко часа на това място, унесен в размисли, като се оглеждах в прекрасната гледка наоколо, и си спомнях събитията свързани с него. Долу в селото, Спасителят е прекарал детството си, и макар и да имаме твърде малко подробности за живота

му през тези ранни години, пак има някои черти в природата, които се мяркат пред нашите очи сега, също както някога пред неговите. Той често ще е идвал на кладенецът, близо до който ние бяхме разпънали шатъра си; неговите крака често ще са вървели по близките хълмове, и неговите очи несъмнено са гледали прекрасния изглед на това същото място. От тук Княза мира, е гледал на Великото поле, където звънът на оръжията, често се е чувал, и облеклото на войниците се е напоявало с кръв; и той е гледал и онова море, по което бързите кораби имаше да носят благовестието, за неговото спасение на народи и континенти тогава непознати. Колко се е променил днес нравственият изглед на работите! Боеве и кръвопролития, не са престанали наистина да опустошават тази нещастна страна, и дебел мрак я покрива, но от тази земя възсия една светлина, която просвети света, и сне покривалото на нови земи, и сега зарите от онази светлина, започват да се отразяват и от онези острови и континенти, и отново да осветляват помрачената земя, където тя най-напред възсия".

* * *

Назарянин

Име приложено на Христос - Мт. 21:11; Д.А. 2:22, 4:10. Предречено е било в пророчество - Пс. 22:7,8; Ис. 53:2, че Месия ще бъде презрян и отхвърлен от човеците, и това приложено название, което се употребявало за укор, показва истинността на това пророчество - Мт. 2:23; Д.А. 24:5. Назарет е бил един малък град, в една занемарена част от Палестина. Виж Галилея и Назарет.

* * *

Назирей

Според стария Еврейски закон, името Назирей, се даваше на един мъж или на една жена, когато се задължеше с едно обричане, да се въздържа от вино и от други опивателни пития, и от плодът на лозата под какъвто и да било вид; да остави косата си да расте; да не влиза в никоя къща, където има мъртвец, нито да присъствува на погребение. Ако се случеше някой да умре в присъствието му, назирейт подновяваше назирейството си. Това обричане, обикновено траеше осем дена, понякога един месец, а понякога цял живот. Когато се

минеше времето на назирейството му, назиреят занасяше приношения в храма; тогава свещеникът му отрязваше косата, и я изгаряше в огъня, и след този обред, той се освобождаваше от обричането си - Чис. 6гл.; Ам. 2:11,12. Пожизнените назиреи, се посвещаваха в назирейството от родителите си, още при рождението си, както бе предложено от Самуиловата майка - 1Цар. 1:11, и продължаваха през целият си живот в това състояние, нито пиеха вино, нито режеха косата си. Такива бяха Самсон и Йоан Кръстител - Съд. 13:4,5; Лк. 1:15, 7:33.

Понеже разноските за приношенията, които се изискваха от назирея, след изтичането на назирейството му, бяха понякога тежки за бедните, то на назиреите от това съсловие, помагаша понякога богатите назиреи, които с това правеха милостиня. Павел се възползва от този обичай, за да обезоръжи онези, които го представяха като враждебен на вярата на отците си. Взе четирима покръстени евреи, на които оброкът на назирейството бе свършил, иждиви за приношенията им, и с тях заедно, премина през обредната служба за очищение в храма - Д.А. 21:20-26. И на друго място в Деянията - 18:18, се споменава за оброк, който имал или Павел или Акила, вероятно по следствие на някоя избегната опасност или прието благословение.

* * *

Назирейство. Виж Назирей.

* * *

Наин

Мястото, където Христос извърши едно от най-големите си чудеса, като съживи от смъртта сина на една вдовица - Лк. 7:11-17, е било едно малко село в Галилея, три мили на югозапад от планината Тавор. То е сега едно малко селце, и още носи старото си име.

* * *

Наказания

В старо време, наказанията са били различни за различните народи и в различните времена. Смъртното наказание, се установило свършено

още в първобитното състояние на човека; Каин се освободи от него чрез посредничеството на Бога - Бит. 4:14,15. То бе отново узаконено след потопа - Бит. 9:5,6, и в пустинята - Чис. 35:9-34, и още от рано е било познато почти навсякъде.

Смъртното наказание при евреите, обикновено се състояло в убиване с камъни - Вт. 13:9,10, 17:5; И.Н. 17:25; Йн. 8:7, но по-късно, когато евреите дошли в съприкосновение с други народи, те се запознаха с обезглавяване - 4Цар. 10:6-8; Мт. 14:8-12; хвърляне от върховете на скали - 2Лет. 25:12; Лк. 4:29; бесене - И.Н. 8:29; Ест. 7:10; горене - Дан. 3гл.; сечене на късове - Дан. 2:5, 3:29; Евр. 11:27; биене - Евр. 11:36; хвърляне на зверове - Дан. 6гл.; 1Кор. 15:32; даване - Мат. 18:6; и разпъване - Йн. 19:18.

По-слаби наказания били: удряне с бич - Лев. 19:20; 2Кор. 11:24; отвъръщане по вид за нанесена обида - Из. 21:23-25; Вт. 19:19; затваряне - 2Лет. 16:10; Мт. 4:12; стягане в клада - Д.А. 16:24; заточение - Отк. 1:9; мъчително изтезание - 2Лет. 18:26; Ис. 50:6; Мт. 18:30; Евр. 11:37.

* * *

Наложница

Законна жена от втори ранг, която в същото време беше и робиня. Тя се различаваше от законната жена от първи ранг по това, че тя не се оженваше обредно. Наложницата е нямало обичай да носи вено на мъжа, и тя нямала никакъв дял в управлението на дома. Мъжът, е имал право да изпъди наложницата си, или да я отпрати от домът си с дар - Бит. 21:14; чадата му от нея можеха подобно да се изпратят, и така да не вземат дял от бащиното си наследство - Бит. 25:6. Наложничеството е било общо в старо време, но Мойсеевия закон защитил до една степен наложниците - Из. 21:7-9; Вт. 21:10-14. Евангелското учение, поднови първобитният закон за женитбата, и наложничеството се счита сега равно на прелюбодейството.

* * *

Нар

Овошка, която расте в диво състояние в Персия и Сирия, южна Европа и северна Африка. Това растение е ниско, има право стъбло, червеникава кора, много и кичести клони, тъмно-зелени листа, и едър червен цвят. Плодът му е колкото портокала, с дебела твърда кора; изпълнена със семена, облечени с един вид сочни, червеникави покривки. Поради ценността на плода му и красотата на цветовете му, нара се е садил в градини - П.П. 4:13, 6:7,11, 8:2; Й-л 1:12. Той изобилвал в Палестина - Чис. 13:23; Вт. 8:8. Изкуствени нарове, се поставяли за украшение на първосвещеническата дреха - Из. 28:33, и на здания - 3Цар. 7:18.

* * *

Нард - П.П. 1:12, 4:13,14

Една много благоуханна течност, която се приготвя от едно късокласно растение. Нардът, много се е ценил от старите, и е бил обичната им миризма в баните и пировете им. Хораций казва, че една кутийка с нард, е струвала колкото голям съд с вино. Евангелистът казва за него, че пръска богато благоухание, и като "драгоценно" и "твърде скъпо", един литър от него струва триста динара - Йн. 12:3-5. Виж Алавастьр. |

* * *

Наркис

Римлянин. Някои от неговото семейство, Павел поздравява като християни - Рим. 16:11. Двама са споменати под това име в Римската история на онова време; единият, смъртно погубен три или четири години преди Павел да отправи това поздравление, е бил любимец на император Клавдий; другият, на приемника му Нерон.

* * *

Наследие

Законите за наследство на евреите, бяха твърде прости. Земя можеше да се заложи, но не можеше да се отчужди от притежателя си - Чис. 36:6-9. Виж Юбилей. Единственото неотменимо право за притежание на земя, се придобиваше по наследство. Най-старият син, вземаше двоен дял. Жените не наследяваха земя, но ако някой мъж не оставеше синове, то

дъщерите му го наследяваха - с едно условие, да се оженят за мъже от същото племе, от което бе произлязъл баща им. Ако някой нямаше деца, то земята му преминаваше на по-близките му роднини, според едно законопостановление в Чис. 27:8-11. Според Мойсеевите закони, нямаше нужда да се правят завещания; те обаче се въведоха по-късно - Гал. 3:15; Евр. 9:17. Децата, понякога приемаха дяловете от бащиното си имане, докато баща им беше още жив: така в притчата за блудният син, бащата раздели своя имот на двамата си синове - Лк. 15:12.

* * *

Наследство. Виж Наследие и Чада.

* * *

Натан

I. Един пророк - Зах. 12:12, приятел и съветник на Давид. Той одобрил намерението на царя, да съгради храм на Господа, но после по Божие повеление, отложил съграждането му за Соломон - 2Цар. 7:1-17. С една остра, но уместна притча, той изобличил Давид, за престъплението му в делото на Урия и Витсавее - 2Цар. 12гл.; Пс. 51; и неговата дързост и верност, се одобрили, както се вижда от Давид, (виж Натан II), и трябва да останат достопамятни. Вероятно Соломон, бил възпитан под негова опека - 2Цар. 12:25, и от него е бил подпомогнат, за да наследи мирно престола - 3Цар 1гл. Той е писал някои летописи, отдавна изгубени, и за Давид и за Соломон - 1Лет. 29:29; 2Лет. 9:29. Колко години е живял при Соломон, не е известно, но двама от синовете му, са били високи чиновници в царския двор - 3Цар. 4:5.

II. Син на Давид от Витсавее - 1Лет. 3:5, 14:4, праотец на Христос - Лк. 3:31. Виж Родословие.

* * *

Натанаил

Ученик на Христос, вероятно същия Вартоломей. Виж Вартоломей. Той е бил родом от Кана Галилейска - Ин. 21:2, и е бил един от първите ученици, които познали Христос, който при първата си среща с тях им

казал, че той познава нелукавото Натанаилово сърце - Йн. 1:45-51. Филип го препоръчал на Исус, а Исус, изказал такава похвала за него, така че самата дума Натанаил, е дошла почти, за да означае чистосърдечието; "Ето един истински израилтянин, в когото няма лукавщина". Натанаил бил между онези ученици, на които Христос се яви при Тивериадското езеро след възкресението си - Йн. 21:2; а по-късно, и той видял Христос, когато се възнесъл на небето - Д.А. 1:4,12,13.

* * *

Наум (утеха)

Седмият от дванадесетте малки пророци. Обстоятелствата на живота му са неизвестни, освен това, че той е бил роден в Елкус, вероятно едно от Галилейските села. Неговото пророчество, се състои от три глави, които съставляват една беседа, в която той предсказва разорението на Ниневия, по един начин толкова силен и живописен, че може да се помисли, че той е бил на самото място. Стилът на неговото описание е възвишен и буен.

Колкото за времето на Наумовото пророчество, мненията са разделени. Най-добрите тълкуватели са съгласни с Йероним, че Наум предрекъл разорението на Ниневия в царуването на Езекия, след боят на Сенахирим в Египет. Виж Ис. 20:6, и Н-м 3:8. Наум говори за превземането на Но-Амон, за високомерието на Рапсак и за поражението на Сенахирим, като за минали събития. Той дава да се разбере, че Юдовото племе е било още в отечествената си земя. Той отбелязва и пленяването, и разпръсването на десетте племена.

* * *

Нахор

I. Син на Серух и баща на Тара - Бит. 11:22-25; Лк. 3:34.

II. Син на Тара и брат на Авраам и на Аран. Той се оженил за Мелха, своята братовчедка в Ур Халдейски - Бит. 11:26-29, но явно се е преселил в Харан - Бит. 24:10, 27:43. Родили му се дванадесет синове, между които Ватуил, бащата на Ревека - Бит. 22:20-24.

* * *

Начатки (първи плодове)

Начатките, са били подаръците, които евреите занасяли в храма от първите плодове на жетвата, за да засвидетелствуват пред Бога своята благодарност и зависимост. Начатките, са се принасяли в храма, преди да започне вършитбата, и след като свърши жетвата. Първият принос от тези начатки, се принасял от името на народа, и е бил един сноп ечемик, събран в петнадесетия ден на Нисан, вечерта и очукан в дворът на храма. Като очиствали ечемика добре, изпичали една част от него, и я счуквали в едно котле. Тогава сипвали в него една мяра дървено масло и една кривача темян, и свещеникът като вземал приносът, представял го пред Господа, и хвърлял една кривача от него в огъня на олтара. След този обред, всеки е бил свободен, да иде на нивата си, и да си гледа работата. Когато житната жетва завършвала, в деня на Петдесетница, евреите принасяли като начатки от друг един вид, два квасни хляба - Лев. 23:10,17. Освен тези общонародни приноси, всяко частно лице, е било длъжно да принесе своите начатки в храма, но Св. Писание не определя нито времето, нито количеството на начатките. Евреите са носили в храма и друг вид начатки - Чис. 15:19,21; Неем. 10:37.

Християните приемат "Духът в началък" - Рим. 8:23. "Христос възкръсна от мъртвите и стана първият плод на починалите" - 1Кор. 15:20, предтеча на всичките които живеят, защото и той живее - Ин. 14:19.

* * *

Неапол

Сега се нарича Кавала - Д.А. 16:11, приморски град в Македония, близо до пределът на Тракия, където Павел дошъл от остров Самоотрак. От Неапол той отишъл във Филипи. Виж Сихем II.

* * *

Небе

Небе в простото му значение, значи: първо пространството до облаците, второ до звездите, а в по-главното му значение - мястото на блаженството в онзи свят. "Третото небе", "най-високото небе" и "небето на небесата", са еднозначни обозначения за небето на блаженството. Там ще обитават светиите и праведните, и ще се ползват с неоценимото преимущество да виждат Господа. Там се е възнесъл Христос, за да ходатайства за хората си, и да им приготви място, където всички ще се съберат заедно, и от където никой никога няма да излезе - Еф. 4:10; Евр. 8:1, 9:24-28. Докато сме в този свят, ние малко можем да знаем за местоположението и за изгледът на небето, или за блажените служби на обитателите му. Св. Писание ни казва, че всеки грях е изключен от небето, и че там не ще има нито скръб, нито сълзи, нито въздишки, нито смърт. То описва небето преносно, нарича го царство, наследство, място където има усладителни води и реки, увеселителни дървета, прекрасна светлина, възторжени песни, царски венци, пиршества, и пр. и пр. То още разказва, че праведните предстояват пред Бога, и се явяват с Христа в славата му, че небето е живот, слава, спасение, почивка, радост и мир. Има различни степени в небесната слава, а възвишението и възвеличаването на тамошните жители, ще бъдат непрестанни и вечни.

* * *

Небесен простор. Виж Твърд.

* * *

Небесна Царица

Едно име, което Еврейските идолопоклонници даваха на луната - Ер. 7:18, 44:17,18.

* * *

Небесно царство. Виж Царство небесно.

* * *

Неверие

Неверие в свидетелството Божие, прави Бога лъжец, и е най-голям грях. То е делото на едно растлено и виновно сърце, защото никой здравомислещ човек, не би отхвърлил изобилното свидетелство, което Бог ни дава за истинността на словото си - Пс. 14:1. Най-вече неверието в Спасителя, е едно неизказано престъпление, което справедливо запечатва осъждението на онзи, който така презира спасението си - Йн. 5:18; 1Йн. 5:10.

* * *

Невеста и Жених (младоженек)

Виж Брак и Песен на Песните.

* * *

Нево

I. Град в околността на Ветил - Езд. 2:29; Неем. 7:33.

II. Град на Рувимовото племе - Чис. 32:38, който бе превзет от моавците, които пак му бяха господари, през времето на Еремия - Ис. 15:2; Ер. 48:1.

III. Един връх в Моавската земя, от където Мойсей разгледал Обещаната земя, и където умрял. Този, е един от върховете на планинското бърдо Аварим, "срещу Ерихон" - Вт. 32:49, 34:1.

IV. Един идол на вавилонците - Ис. 46:1. В астрологията на вавилонците, този идол, вероятно е представлявал планетата Меркурий. На същия идол, са се кланяли и древните араби. Че този идол, е имал множества поклонници, между халдеите и асирийците, е явно и от някои сложни имена в Св. Писание, съставени от неговото име и от други думи, каквито са например: Навуходоносор, Навузардан, Навусазван - Ер. 39:9,13, както и от подобни имена в някои класически писания, каквито са Навонед, Навонасар, Навополасар, и др.

* * *

Неделя. Виж Събота.

* * *

Недъзи. Виж Пороци.

* * *

Нееман (приятен)

I. Внук на Вениамин, Якововият син, глава на едно коляно от Вениаминовото племе - Чис. 26:40.

II. Отличния военачалник на Венадад Сирийския цар, по времето на Йорам Израилския цар. Той се разболял от проказа, но се излекувал чрез едно чудо, като се окъпал седем пъти в Йордан, според както му заръча пророк Елисей - 4Цар. 5гл.; Лк. 4:27.

* * *

Неемия

Ахалиев син, роден във Вавилон през Вавилонския плен. По мнението на някои, той е бил от коляното на свещениците; според други, от царското Юдово семейство. Той заемал службата на виночерпец на Персийския цар Артаксеркс Дългоръки. Наскърбен от бедственото състояние на едно поселение от евреи, завърнали се в Ерусалим, той попросил от Персийския цар, да му позволи да отиде в Ерусалим, и да помогне за възстановяването му. Царят приел молбата му, и го изпратил там като управител, в двадесетата година на Артаксеркс, (около 445г. преди Р.Х.). Той се погрижил най-много за възстановяването на градските стени. Омразата на самаряните, под които поселението по-напред страдало, сега нарастнала; и при Санавалат, главния управител на онази страна, те прилагали най-различни средства, за да мъчат и угнетяват евреите. Те даже стигнали до там, че нападали работниците, когато работели; така, че Неемия бил принуден, да ги накара да работят с оръжие в ръце, но въпреки всичко това, за една година работата била свършена. В това велико предприятие, и по всичките длъжности на управлението, неговата благочестива ревност и безукорност, неговото родолюбие и боголюбие, и неговото упование на Бога, се увенчали с успех. Той бил подпомогнат и от съдействието на верни приятели,

особено на Ездра - Неем. 8:1,9,13, 12:36, и учредил много народополезни граждански учреждения. Около 433г. преди Р.Х., той се върнал във Вавилон на царската си служба в Двора - Неем. 2:6, 5:14,13:6, но не се минало много време, и той се върнал пак в Ерусалим, за да изправи някои нередовности, като небрежността в Храмовата служба, неспазване на съботата, бракосъчетания с езичници, и др. Той наложил на бракосъчетаните с езически жени, или да ги напуснат, или те сами да оставят отечеството си. Това самоволно заточение на едно число незадоволни свещеници, може да е дало повод да се въздигне храм на планината Гаризин, и да се учреди Самарянското Богослужение. Виж Санавалат.

Книгата на Неемия, съдържа историята на всичките тези събития, написана от същият, към края на дългоденствието му. Тя служи като едно продължение на книгата на Ездра, и някои от Отците, са я наричали Втората книга на Ездра. Някои части от нея, както глави 8 и 9, и 12:1-26, изглежда че са извлечения от общонародни книги, и др.т. С тази книга, завършват историческите книги на Стария Завет.

* * *

Нергал

Един от боговете на хутайските преселници в Палестина - 4Цар. 17:30. Този кумир може да е представлявал Марс, вечният образ на кръвопролитие. Арабите наричат Марс злощастие. Него са го изобразявали, държащ в едната си ръка сабя, в другата, човешка глава за косата, току що отрязана; а дрехите му напоени с кръв. Арабите боядисвали храмът му с червено, и му дарявали дрехи напръскани с кръв, и още един войник (може би пленник), когото хвърляли в едно малко езеро. Името Нергал, съставя част от името Нергал-саресер - Ер. 39:3,13.

* * *

Нетиними (дадени или посветени)

Това име са давали на слугите, отредени за работите в скинията и храма, като носене на вода, дърва, и др. Първи гаваонците, са били определени за тези работи - И.Н. 9:27; а по-късно и други покорени

хананейци, на които подарявали живота. Мнозина от тези, изглежда са били по-напред определени за служба пред Давид, Соломон и други князе, и от тях да са били преопределени за работите в храма - 3Цар. 9:20,21; Езд. 2:58,70, 8:20; Неем. 11:3. Вероятно, те са приемали Еврейската вяра - Неем. 10:28, и са могли като Давид да възвисят глас, и да пеят: "Предпочел бих да стоя на прага в домът на моя Бог, отколкото да живея в шатрите на нечестието" - Пс. 84:10. Нетинимите, са заведени в плен заедно с Юдовото племе, и много от тях са се заселили близо до Каспийското море, от където Ездра завел в Юдея от тях, около двеста и двадесет души - Езд. 8:17.

* * *

Нетофа

Град близо до Витлеем - 2Цар. 23:28,29; 4Цар. 25:23; Езд. 2:22; Неем. 7:26.

* * *

Неуста

Жена на Йоаким и майка на младия цар Йоахин, която вероятно е взела участие в неговото управление, защото Еремия укорява и нея - 4Цар. 24:8; Ер. 13:18, 29:2.

* * *

Нефталим

Шестият син на Яков от Вала, Рахилината слугиня - Бит. 30:8. Знаем малко подробности за живота му. Той е имал четирима синове - Бит. 46:24. Патриарх Яков, когато благословил синовете си, произнесъл върху Нефталим следното благословение: "Нефталим е елен пуснат, който говори угодни думи". За тълкуванието на този израз виж Елен.

Нефталимовото племе, е обитавало в една богата и плодородна част на Северна Палестина, която е имала Асир на запад, горен Йордан и част от Тивериадското езеро на изток. Някои разклонения от Ливанските планини, съставляват "Нефталимовите планини" - И.Н. 19:32-39, 20:7.

Нефталимците, доставили едно голямо число военни, при коронясването на цар Давид - 1Лет. 12:34, и името им почетно е споменато в боевете на Съдиите - Съд. 1:33, 5:18, 6:35, 7:23. Земята на нефталимите, веднъж била пленена от сирийците - 3Цар. 15:20, и нефталимите са били между първите пленници на Асирия - 4Цар. 15:29; Ис. 9:1. Нашият Спасител, прекарал много време в южната част на тази страна - Мт. 4:13-15.

* * *

Нехао (фараон Нехао)

Египетски цар, споменат не само в Св. Писание, но и от Хиродот, който казва, че той е син на Псаметих, Египетския цар, и че когато наследил бащиното си царство, той вдигнал велики войски, и изпратил велики флоти, както в Средиземно, така и в Червено море; че той пръснал на вятъра грамадно количество пари, и погубил хиляди човешки живота в безплодния си опит, да съедини Нил с Червено море чрез един канал; и че той е бил първия, който изпратил един кораб да обиколи Африка. Йосия, Юдейския цар, излязъл да се съпротиви на Нехао в първия му поход срещу Навуходоносор, и се бил с него при Магедон, където той получил раната, от която умрял; а Нехао продължил напред, без да престои в Юдея. След завръщането си от Ефрат, където превзел град Кархамис, (609г. преди Р.Х.), той престоял на Ривла в Сирия; и оттам изпратил да му доведат Йоахаз, Юдовия цар, свалил го от престола му, оковал го с вериги, и го изпратил в Египет. Тогава отишъл в Ерусалим, поставил на престола, на мястото му, Елиаким, (или Йоаким), и глобил царството сто таланта сребро и един талант злато. На изображението тука, взето от великата "Гробница на царете" в Египет, се вярва, че са изобразени четирима Еврейски заложници или отлични пленници, доведени пред Фараон Нехао. Един от тези може да е Йоахаз. Те са нарисувани в бяло; и с тях заедно четирима червени, четирима черни, и други четирима пак бели, за които се предполага, че са вавилонци, етиопци и др. Те са доведени пред царя, седнал на престола си, от едно соколо-главо същество, което често се среща по Египетските паметници. Еремия в 46:2, разказва, че Кархамис бил превзет назад от Навуходоносор (през живота на баща му Набополасар), в четвъртото лето на Йоаким, Юдовия цар; така Нехао, не задържал завоеванията си в Сирия, повече от четири години - 4Цар. 23:29 до 24:7; 2Лет. 35:20 до 36:6.

* * *

Нехилот

Предполага се, че значи флаути, или други подобни музикални инструменти. Среща се само в заглавието на пети псалом, даден на началника на този род музиканти.

* * *

Нехушан (парче мед)

Едно име, което било дадено от Езекия, Юдовия цар на медната змия, издигната от Мойсей в пустинята - Чис. 21:8, и която до тогава израилтяните пазели. Суеверните люде, след като направили от тази змия един кумир, Езекия накарал да я счупят, и презрително я нарекъл Нехушан, (парче мед) - 4Цар. 18:4.

* * *

Нечистота. Виж Скверн.

* * *

Ниваз

Бог на авците - 4Цар. 17:31. Еврейските тълкуватели казват, че това име значи лаяч, и твърдят, че този кумир е приличал на куче. Исторически изследвания доказват, че сирийците са имали куче-образни кумири. В Сабианските книги, Ниваз се среща като "господар на тъмнината", което в Асирийско-халдейското баснословие, изглежда, че представя някой зъл дух на някоя планета.

* * *

Никанор

Един от първите седем дякони, избрани и ръкоположени скоро след слизането на Св. Дух в деня на Петдесетница - Д.А. 6:1-6.

* * *

Никодим

Член на Еврейското съборище, отначало фарисей, а по-късно ученик на Исус. Той рано се убедил, че Христос е пратен от Бога, но не бил готов да се причисли изведнъж към Неговите последователи. В Йн. 3:1-20, той най-напред се явява като боязлив изпитател на истината, когото нашия Господ поучаваше във великите учения за възраждането и изкуплението. В Йн. 7:45-52, той предпазливо защитава Исус пред съборището. Най-накрая, при разпятието, той явно се признава за вярващ и дохожда с Йосиф от Ариматея, да изпълни последните си длъжности към тялото Христово, което снеха от кръста, балсамираха и положиха в гроба - Йн. 19:39.

* * *

Николаити

Обикновени еретици или учители, споменати в Отк. 2:6,15. Дали те са Николаитите от втори век или по-късни, това е съмнително. Някои ги приемат за последователи на Николай - дяконът, но не е известно той да е станал еретик.

* * *

Николай

Прозелит от Антиохия, т.е. един обърнат от езичеството в Еврейската вяра. Той прегърнал Християнската вяра, и станал един от най-ревностните последователи на Христос; и поради това бе избран за дякон в Ерусалимската църква - Д.А. 6:5.

* * *

Никопол

Град, където ап. Павел презимувал, според както общо се вярва, последната зима от живота си, след като по-напред писал на Тит в Крит,

да отиде при него - Тит 3:12. Някои предполагат, че тук става дума за Никопол в Тракия, положен при устието на река Нест (Кара-су), при пределите на Македония. Други, обаче и по-вероятно, приемат този град за Никопол в Епир, град положен при устието на Амвракийския залив, срещу Актиум, и основан от Август в чест на решителната си победа над Антония.

* * *

Нил

Прочутата река на Египет. Тя се именува така, само след съединението на двете реки, от които се образува, а именно Бахръ-ел-Абиад, или Бяла Река, на която главата се намира в две големи езера при Екватора, във вътрешността на Африка, и която тече североизточно, докато се слее с другата река, Бахръ-ел-Азрек, или Синя Река, на която пак главата е в Абисиния, и която след една обиколка югоизточно и югозападно, по времето, на която минава през езеро Дембеа, тече северно, докато достигне Бала Река. Този Абисински поток, някои днес приемат, че е същия Нил, макар Бяла Река, и да е много по-голяма и по-дълга, и се е считала в старите времена за същия Нил. Съединението, става на около шестнадесет градуса северна ширина. От тази точка, Нил тече само в една посока, към север, освен на едно място, където се уклонява на запад. Около хиляда и триста мили от морето, Нил поема Таказе, един голям поток от Абисиния, и като преминава през Нубия, влиза в Египет, под вид на водоскоци близо при Сиина, или Есуан, които се образуват от една верига скали, просната източно и западно. Тук има три водопада, и после реката тече мирно и величествено, по цялата дължина на Египетската земя. Средната ѝ ширина, е около 1000 лакти. В Долен Египет, Нил се разклонява на няколко клона, и образува прочутата Делта, за която виж Египет. За изгледът на реката, виж и Амон.

Дъжд рядко вали в Южен Египет, и сегис-тогис лек дъждец пада в Долен Египет, и от това може да се каже, че цялото физическо и политическо съществуване на Египет, зависи от Нил; понеже ако не беше тази река, и ако не бяха редовните и годишни наводнения, цялата Египетска земя, щеше да се обърне на пустиня. Тези наводнения, толкова тайнствени за древното невежество и суеверие, се причиняват от редовните периодични дъждове в далечните южни страни, в околността на

източниците на Нил, през март и по-късно. Водите на реката започват да се подежат в Египет около средата на месец юни, и следват да притичат през месец юли. През август, Нил прелива бреговете си, и в началото на септември, най-много се разлива, така че, тогава почти цялата страна бива най-много наводнена - Ам. 8:8, 9:5; Н-м 3:8. В началото на октомври наводнението още продължава, и едва към края на този месец, водите се дръпват в бреговете си. От средата на август, до към края на октомври, цялата Египетска земя, заприличва на едно велико езеро или море, в което градовете и селата стърчат като острови.

Плодородието, което Нил причинява в Египет, не става само от наводненията му, като разлива водите си, но и от гъстата утайка, която водите му довлечат и напластяват по земята. Щом водите му се дръпнат в бреговете си, египтяните, без да копаят или орат, сеят, и скоро посевите покълват, порастват и узряват изобилно.

Не трябва, обаче да се мисли, че когато разлее водите си, Нил достига всяка част от сухата земя, и я напоява достатъчно, без изкуствени средства. Нибур правилно отбелязва: "Някои описания на Египет, дават да се разбере, че Нил, когато придойде, покрива цялата земя с водите си. Земите до самите бреговете на реката, наистина потъват във вода, но това, че земята естествено не е равна навсякъде, му пречи да разлее водата си във вътрешността на страната. По тази причина, една голяма част от земята би оставала пуста, ако нямаше водопроводи и водоеми, които да отбиват вода от реката, когато придойде най-много, и после да я отправят навсякъде из нивята, и да ги напояват, когато нуждата го изисква". За да закарват водата на по-високи места, употребяват от древно време машини. Тези машини, са повечето големи колела с окачени ведра по тях. Един вид от тези машини се въртят от волове; друг по-малък вид от хора, които седешком тласкат по-долните спици с краката си, а дърпат по-горните спици към себе си с ръцете си - Вт. 11:10.

Тъй като Ниловите наводнения, са от голяма важност за Египетската земя, особени съоръжения, е имало и има въздигнати, които показват, кога е започвала да прихожда водата, и колко високо се е издигала. Тези съоръжения, се наричат Нилометри, сир. "Ниломерила". Един Нилометър, хилядагодишен и наполовина в развалини, има и сега на малкото островче срещу Каирь. Ако наводнението достигало двадесет и

два крака високо, жетвата после бивала богата, защото в такъв случай, всичките нивя приемали потребното напояване. Ако Нилометъра показвал, че то е по-ниско от тази степен, земята била заплашена от оскъдност и глад, от които много ужасни примери се срещат в Египетската история. Надминавало ли наводнението двадесет и осем крака височина, пак имало опасност от глад. При това годишния прилив на реката, не е еднакъв в различните чести по течението ѝ, и в Горен Египет, където коритото на реката е тясно, той се издига до двадесет крака по-високо. Дълбоките места в коритото на Нил, постепенно се насипват, и много от старите притоци на Делта, почти пресъхват през лятото. Пресъхването на Египетските води, би било последвано от запустяване, и тогава навсякъде, където това се случи, земята не би била вече обитаема; и това е предвидено и от пророците - Ис. 19:1-10; Ез. 29:10, 30:12.

Водата на Нил, макар през повечето време от годината да е мътна, поради дъждовете, които падат по-горе, пак, когато се остави да се утаи и пречисти, става мека и сладка за пиене. Доброто ѝ качество, припознават всички пътешественици. Сегашните египтяни, обичат чрезмерно да възхваляват Нил, а старите са го обожавали.

Евреите, понякога са наричали и Ефрат и Нил с името "море" - Ис. 19:5; Н-м 3:8. Същото се забелязва и при Арабските писатели, които, както и простолюдието в Египет и до ден днешен, наричат Нил "Морето". Нил още е прочут с рибата си. Виж Чис. 11:5; Ис. 29:8. Във водите му живеят крокодилът и речният кон. Виж Египет и Сиор.

* * *

Нимрим. Виж Ветнимра.

* * *

Нимрод (бунт, нечестие)

Син на Хус и внук на Хам, пословичен от най-стари времена, като силен ловец - Бит. 10:8-10; 1Лет. 1:10. За него е явно, че не е имал страх нито от Бога, нито от човека; че е събрал едно пълчище нехранимайковци, и че е разпространил завоеванията си в Сенаарската земя, където основал или укрепил Вавилон, Ерех, Акад и Халне. Според едно

тълкование на Бит. 10:11, той е основател и на Ниневия и Асирийската империя; макар и да е прието въобще, че Асур е основал Асирийското царство, когато Нимрод го изпъдил от Сенаар - Мих. 5:6. За Нимрод се предполага, че той пръв се е заловил да гради Вавилонската кула. Виж Вавилон.

* * *

Нимфан

Лаодикийски християнин. Той и други вярващи, които се молеха в къщата му, са поздравени от Павел - Кол. 4:15.

* * *

Ниневия (Ниново обиталище)

Столицата на древна Асирия, която гърците и римляните са наричали "велики Нин". Ниневия е била положена на източния бряг на Тигър, срещу днешния Мосул, и по-надолу от него. Началото ѝ, може да се отнесе близо до потопа. Виж Нимрод. Петнадесет столетия преминават, но за Ниневия не се казва нито дума. В книгите на Йона и Наум, Ниневия е описана, като един обширен град, три дни път на около, с едно население от сто и двадесет хиляди деца и повече, или вероятно от шестстотин хиляди души, и с много гори, градини и места за разходка. Жителите ѝ, са били богати, войнолюбиви и много напреднали в образованието. Тя е имала много твърдели с прегради и порти, и според поетите, е била умножила търговците си повече от небесните звезди, и князете си повече от скакалците. С това описание, е съгласно и онова на историка Диодор Сицилийски, по думите, на когото Ниневия е била двадесет и една мили дълга, девет мили широка, и петдесет и четири мили в диаметър; стените и сто крака високи, и толкова широки, така че три колесници можели да се разминат по тях; а кулите в стените на брой хиляда и петстотин, всяка двеста крака висока.

Ниневия, дълго време, е била царицата на Изтока, но за голямата ѝ разкошност и нечестие, пророк Йона бил изпратен, повече от осемстотин години преди Христа, да каже на жителите ѝ, че тя скоро ще бъде съсипана. Виж и Ис. 14:24,25. Ниневийците, обаче, избързали да

се покаят, и от това съсипването на града им закъсняло, но около 753г. преди Р.Х., времето, когато е основан Рим, Ниневия превзели мидяните под Арбак, а близо едно столетие и половина по-късно, и това съгласно с пророчествата на Наум 1-3гл., и Софония 2:13, втори път я превзели Киаракс и Навополасар, и след това време, тя никога вече не могла да придобие първия си блясък. По-късните писатели, я споменават много рядко, и като незначително място. Толкова съвършено е било разорението ѝ, че за много столетия, самото ѝ местоположение е било почти изгубено, и някои неверници даже са отрекли, че Библейската Ниневия някога е съществувала. Траповете, които станали "гроб" на развалините ѝ - Н-м 1:4, до толкова са се насипали с тях, че сега се показват като естествени могили. Но от 1841, археолози са разкопавали останките ѝ, които толкова много векове са лежали затрупани и неизвестни. Траповете най-много изследвани, лежат в трите ъгли на един трапезий около осемнадесет мили дълъг, и дванадесет мили широк, и близо шестдесет в диаметър, и всичко това потвърждава древното описание за обширността ѝ. Скорошните изследователи, са разкопали храмове и палати, пазени от грамадни крилати бикове и лъвове с човешки глави. Различните отделения на тези здания, са подплатени с краешници от камък, и покрити с ваяния и надписи с клинообразни букви, които изследователите отчасти са разчели; и тези изваяни паметници на историята и обичаите на асирийците, заедно с различните стъклени, дървени, метални и др. изделия, разкопани след едно двадесет и четири вековно погребение, доставят сега неоценима помощ при тълкуването на Писанията, и най-силно утвърждават истинността им. Ние толкова се чудим и маем, колкото и благодарим, когато гледаме същата Асирийска история, да се повествува в Царете и Летописите. Ние не само намираме да се споменават Ииуй, Манаим, Езекия, Амрий, Азаил и др., и различни градове в Юдея и Сирия, но откриваме и историята на Сенахирим, както се повествува от самия него, където се разказва за нашествието му в Палестина, и количеството на данъка, което Езекия е бил принуден да му плати. Намираме така също и картини, които представляват Лахис - 4Цар. 18:14, и военните му чиновници, може би и самия хулител Рапсак, като представя Еврейски пленници на царя, и др. Виж Сенахирим. Тези стенни образи, разясняват и езика на пророк Езекил. Пророкът, като един от пленниците, заведени в Ниневия или в околността ѝ, несъмнено е видял с очите си "скришните стаи на образите", или поне е чул за тях, и за предметите, които те са представлявали. На други места, той представя по-нагледно човешките и сцените, сир. образите на скришните

стаи; в 23:6,14,15 и 26:7-12, и др. "Войводи и началници, значително млади, нарисувани с киновар, опасани с пояси около чреслата си, с княжески вид, и с големи тиари на главите". Киноварът или аленото, е една от краските, с които тези образи са изобразени - Ез. 23:14,15. Тука се изобразява, под войнствен вид буйността на младостта, и блясъкът на великолепието ѝ. Тука са представени кумири, царе, Ниневийски войници на молебствие, на лов, на бой; крепости нападнати и превзети; пленници водени в тържествен вървеж, прободени, одрани, или другояче мъчени; а понякога с куки закачени за носът или за устните - 4Цар. 19:28; Ис. 37:29, и с копие очите им избодени - 4Цар. 25:7. За други картини виж Нисрох, Сенахирим, Салманасар и Война.

Християнският свят, е много задължен на Лейард и Бота, за предприятието им в изследванията на старините, както и на Робинсон и Хинкс. За ученикът на Писанията, тези закопани съкровища са много ценни, и ние трябва да се радваме не само за тези нови доказателства на истинността на историята и пророчествата на Писанията, но и за светлината, с която се разяснява тяхното значение. Колко впечатляващо е и предупреждението, което тези новооткрити паметници на един град, някога толкова огромен и могъщ, днес отправят на народи тогава неизвестни, да се пазят от роскошност, гордост и нечестие, които са докарали съсипването му.

* * *

Нисан

Еврейски месец, който приблизително съвпада с част от март и част от април. Този месец, е бил седмия месец на Гражданската година, но станал първия месец на Свещената година при изхода от Египет - Из. 12:2. Мойсей го наричал Авив - Из. 13:4. Названието Нисан, се среща само след времето на Ездра, и връщането от Вавилонския плен. Виж Месеци.

* * *

Нисрох

Бог на асирийците, в чийто храм Сенахирим, като се кланял, двамата му синове отишли и го убили - 4Цар. 19:37. Етимологически това име значи

"велик орел", и на по-старите Асирийски ваяния, сега скоро разкопани в Ниневия, се намират изображенията на един идол в човешко подобие, но с орлова глава, както се вижда в предстоящата картина. И между древните араби, орелът се е почитал като идол. Другото изображение тука, което представлява едно крилато човеко-подобно същество в един кръг, и с лък в ръката, често се среща на стените на древна Ниневия в богомолни представления, и за него се вярва, че е символът на върховното божество на асирийците.

* * *

Нитро

Нитрото, не е веществото, което влиза в състава на барута, но натрон, една естествена въгле-кисленна сол от натрий или содий. Нитрото, като се полее с оцет, се сгорещява до толкова, че се изпарява - Пр. 25:20, и още се употребява за миене - Ер. 2:22. Като се съедини дървено масло с нитро, става мило (сапун). Нитрото природно съществува в твърдо състояние в земята, или в плавателно състояние по някои езера, на запад от Египетската Делта.

* * *

Но или Но-Амон. Виж Амон II.

* * *

Ноб

Град на свещеници, в наследията на Вениаминовото племе, близо до Ерусалим. Жителите му, веднъж били подложени на клане по заповед от Саул, за гостоприемството им към Давид - 1Цар. 21:2, 22:9-23; Неем. 11:32; Ис. 10:32. Местоположението на този град сега е неизвестно.

* * *

Ново вино в нови мехове. Виж Мях.

* * *

Новолуние

Новолунието, е било началото на всеки Еврейски месец. Виж Месеци. Евреите показвали особено уважение към първият ден от всеки месец, и за него Мойсей определил особени жертви - Чис. 28:11-15, но той не го постановил за празник, и не може да се докаже, че евреите са го празнували някога като задължителен празник; той бил само един весел ден на волно богомолие. Вижда се че още в Саулово време, евреите са прекарвали този ден в домашни веселия; понеже Давид, като не присъствал веднъж на този ден, на царската трапеза, Саул се разсърдил - 1Цар. 20:5,18. Мойсей дава да се разбере, че освен народните жертви, които тогава принасяли, всяко частно лице, имало да принася свои си жертви - Чис. 10:10. Началото на месеца се е прогласявало с тръбене - Пс. 81:3, и с тържествени жертвоприношения. Но най-славното "новолуние", е било в началото на Гражданската година, или в първият ден на месец Тишри - Лев. 23:24. Този ден, е бил свещен и тогава нямало покупко-продажба - Ам. 8:5. В царството на десетте племена, изглежда е било обичайно, да посещават пророците на новомесечия, за да им носят дарове и да слушат поученията им - 4Цар. 4:23. Езекил говори - 45:17, виж и 1Лет. 23:31; 2Лет. 8:12,13, че всеизгарянията на новомесечията, са се доставяли от царя.

* * *

Новорождение. Виж Възраждане.

* * *

Нога

Изразът във Вт. 32:35, "Ногата им с време ще се подплъзне", и в песента на пътешественикът - Пс. 121:3, "Той няма да остави да се поклати ногата ти", и Пс. 66:9; Ер. 13:16, се изясняват от опасното положение на пътеките в Източните страни, от скалите и стръмнините, където ногата, ако се подплъзне, човек често изгубва живота си. Виж и Ис. 8:14; Лк. 2:34. Скърбящите са ходили боси. Бог казва на Езекил, "Да не жалееш за мъртви, завий гъжвата на главата си, и обуй обувката на нозете си" - Ез. 24:17. Изуването на обувката, е било в старо време и знак на почитание. Мойсей изул обувката си, за да се приближи до горящата къпина, и мнозина тълкуватели на Библейското учение, са на

мнение, че свещениците са служили в скинията боси, както служеха по-късно в храма. Турците, никога не влизат в джамиите си, докато не си умият ръцете и краката, и докато не изуят горните си обуца. Етиопските християни, влизат в църквите си по чорапи, а Индийските Брахмани, отдават едно подобно почитание на капищата си и на кумирниците си. Източните победители, са туряли нозете си на вратовете на победените царе - И.Н. 10:24. Това положение на победителите, е изобразено по много стари паметници - Пс. 8:6; Ис. 49:23; 1Кор. 15:25; Евр. 2:8. Виж Ниневия.

Хората на изток, са имали обичай да умиват нозете на странниците, които дохождали от път, защото обувките покривали нозете им само отдолу - Бит. 24:32, 43:24. Така Авраам, умил краката на тримата ангели - Бит. 18:4. Тази служба, са вършили робите и робините, и затова Авигея отговорила на Давид, който я поискал за жена, че тя го счита за чест, да мие нозете на царевите слуги - 1Цар. 25:41. Ап. Павел, заповяда на църквата, да помага на вдовица, която е умивала нозе на светии - 1Тим. 5:10. Този обичай, да се мият нозете на странниците, и днес още се практикува по някои места на Изток. Спасителят, на Тайната вечеря, е дал един забележителен урок за смиреност, като умил нозете на учениците си - Йн. 13:5,6, макар осмият стих и да показва, че това умиване, е имало по-дълбоко значение. Виж Сандали.

* * *

Нод (скитане)

Земя на изток от Едем, която била така наречена, защото там се скитал Каин - Бит. 4:16.

* * *

Ноевия ковчег. Виж Ковчег Ноев.

* * *

Ноемин

Жена на Елимелех, и свекърва на Рут. Виж Рут.

* * *

Ной (покой)

Името на всеизвестният патриарх, когото Бог съхрани заедно с челядта му, чрез един ковчег от потопа, и който така стана втори челядник на човешката челяд. Историята на Ной и потопа, се разказва в Бит. 5-9гл. Ной беше син на Ламех, и внук на Матусал; роден бе в 1056г. след сътворението на света; живял бе шестотин години преди потопа, живя още триста и петдесет години след потопа, и умря две години преди да се роди Авраам. Името му, може да е било дадено от родителите му, от надежда дано той бъде обещаното "семе на жената", което щеше да "смаже главата на змията". Ной стои в редът на онези богобоязливи патриарси, които са посочени от Бог поради правдата им - Ез. 14:14-20, и той се почита като "проповедник на правдата" - 1Пет. 3:19,20; 2Пет. 2:5. Старанията му да преобразува развратения човешки род продължили, както някои вярват, цели сто и двадесет години, но дали малък резултат - Мт. 24:37; потопът "не намери вяра на земята". Ной, обаче, беше пример за нелицемерна вяра; той повярва на Божието предупреждение, и постъпи съобразно - Евр. 11:7. Като престана потопът и излезе от ковчега, първата му грижа беше да благодари на Бога, с жертви от всичките подходящи животни. Освен това, малко е писано за него, като изключим обстоятелството на неговото опиване, печален пример на позора, до който може да докара виното. Потомците на тримата му синове, населиха целия свят; потомците на Яфет, главно се утвърдиха в Европа, на Сим в Азия, а на Хам в Африка.

Предания за Ной, са били съхранени между народите по целия свят. Между най-точните, е преданието на Гръцката повед за Девкалион и Пир. Тук трябва да споменем и медалите, изкопани в Апамея във Фригия, във времето на Септимий Север, които носят надписи с името Но, един ковчег, жена и мъж, гарван, и гълъб с маслиново клонче в устата. Виж Ковчег ноев.

* * *

Нос

Няколко израза в Писанията, са дошли в употреба, от това, че гневът често се показва от разширени ноздри, от запъхтяно дишане, а при

животните от пръхтене - 2Цар. 22:9; Йов. 39:20; Пс. 18:8. Златни брънки закачени за носът, или за лявата ноздра, са били украшение на жените в старо време, както сега са обеците или колелцата - Пр. 11:22; Ез. 16:12. Виж Обаца. И през носовете на животни, е имало обичай да прокарват брънки, чрез които да ги водят където си искат; и от новооткрити образи в Ниневия, се показва, че по същия начин асирийците, са постъпвали с пленниците си - 4Цар. 19:28; Ез. 38:4. Виж Ниневия.

* * *

Носилка

Едно леко седло или стол, носен от човеци, или както и днес в Сирия, между две мулета или камили - П.П. 3:9; Ис. 66:20.

* * *

Нощ

Старите евреи започвали денонощието от вечерта, и го продължавали до другата вечер, така че нощта предшествувала деня. Този приет обичай, може, вероятно, да се проследи назад и в езикът, с който се описва сътворението на света - Бит. 1:5,8,13, и пр. "стана вечер, и стана утро, ден първи". Евреите давали дванадесет часа на нощта и дванадесет часа на деня, но тези часове не са били равни, освен при равноденствието. През други времена, когато нощните часове са били дълги, дневните часове са били къси, както през зимата; и когато часовете на нощта са били къси, часовете на деня са били съразмерно дълги. Виж Часове.

Нощите в Сирия, понякога са много студени, докато дните са много горещи; и пътниците по пустините и по околните Палестински планини, често се оплакват както Яков, в Бит. 31:40: "деня пекът ме изнуряваше, а нощя - мразът, и сънят бягаше от очите ми".

* * *

Нравствен закон. Виж Закон.

* * *

Обеца

Израилтянките носели обеци на ушите и на ноздрите си - Бит. 24:47, 35:4; Из. 32:2; Чис. 31:50.

* * *

Обещание

Старозаветните обещания, се отнасят за Божиите духовни дарби, най-вече за Месия, Святия Дух, и пълнотата от евангелски благословии, за които Бог увери Авраам и други светии, заради тях и заради всички вярващи след тях - Рим. 4:13,14; Гал. 3:14-29. "Чадата на обещанието", са или Исааковото потомство, за разлика от Исмаиловото; похристиянчените евреи, или всички истински вярващи, които с вяра приемат обещанието за спасение в Христос. В Евр. 11:39, "обещанието" значи обещаното нещо - Д.А. 1:4. "Най-големите и драгоценни обещания" Божии, съдържат всички добрини за този живот и за онзи, които навярно са обезпечени за хората Му в Христа - 2Пет. 1:4; 2Кор. 1:20; 1Тим. 4:8. Поради безкрайните заслуги на Изкупителя им, безконечна любов, безпределна мъдрост, и всемогъща сила са заложили за тях; и като пожертвува еднородния си Син, Бог щедро ще излее върху тях всяка благословия, от която се нуждаят - Рим. 8:32.

* * *

Обещаната земя. Виж Ханаан II.

* * *

Облачен стълб (облак)

Този стълб, е бил един чудесен белег за Божието присъствие при изходът на израилтяните от Египет - Из. 14:24 и 16:10; Чис. 12:5, и през скитанията им в пустинята. Този стълб, е бил облачен през деня, за да показва пътя на евреите, и огнен през нощта, за да им свети - Из. 13:21,22 и 14:19,20. Чрез него Бог водел Еврейския народ в пустинята - Чис. 9:15-23, 14:14; Вт. 1:33. Пророк Исаия, пише за Божието

покровителство върху църквата, под вид на един облак през деня и нощта - Ис. 4:5.

* * *

Облекло. Виж Дрехи.

* * *

Образ

На Мойсей бе казано да направи скинията по образът, който бе видял на планината - Д.А. 7:44. В по-общата употреба на думата, библейския образ е пророчески знак, "сянка на бъдещите добрини" - Евр. 10:1, "а тялото е Христово" - Кол. 2:17. Стария Завет, се отличава най-вече с употребата на образи. Например, Пасхалният агнец и другите принесени според закона жертви, бяха образи на Агнеца Божий, и поясниха великото му умилоствивение; те показаха, че вината заслужава смърт, и се изкупва само с кръвта на Богоугодна жертва, но те са се принасяли, и за да предскажат пришествието на Спасителя.

Старозаветните образи, включват лица, неща, събития, обреди, и места. Например: Адам и Мелхиседек, пророчеството и свещенството, манната и медната змия, ударената канара и преминаването на река Йордан, Пасхата и денят на умилоствивението, Ханаан и градовете за прибежище, са библейски образи на Христос.

Колкото голяма и да ни изглежда, приликата между някое Старозаветно събитие и някое Новозаветно, пак не може да се каже, че това Старозаветно събитие е образ, ако не е предназначено от Бога за тази цел, и така да придобие пророчески характер.

* * *

Обреден закон. Виж Закон.

* * *

Обричане

Обещание дадено на Бога, за извършването на някое добро дело, или за въздържането от някое непротивозаконно наслаждение, от признателност за някоя Божия благодетелност, от належаща опасност, от страх за бъдещи злини или от желание за бъдеще щастие. Когато някой се обрече да стори грях, с изпълнението на това обричане, той прибавяше грях при грях, но никакво неудобство или загуба не извиняваше онзи, който не изпълнеше обещанието си за нещо непротивозаконно - Пс. 15:4; Мал. 1:14. Когато Яков отиваше за Месопотамия, той се обрече, да принесе на Бога във Ветил, една десета част от имането си - Бит. 28:20-22. Мойсей постанови закони, по които да се управляват и изпълняват обричанията. "Но ако се въздържах от да се обричам, няма да ти се счита за грях. Каквото излиза из устните ти, пази го и го върши" - Вт. 23:21,23; Екл. 5:4,5. Обричанията на малолетните и др. п., не бяха задължителни без съгласието на главата на семейството - Чис. 30гл. Човек можеше да посвети себе си или чадото си на Господа - Чис. 6:2. Ефтай посвети единствената си дъщеря - Съд. 11:30-40, а Самуил беше обречен и посветен в служба на Господа - 1Цар. 1:11,27,28. Онези мъже или жени, които се обричаха на Господа, се обвързваха да му служат, според условията на обричането; обаче, в някои случаи, те се изкупваха - Лев. 27гл. Виж Курбан и Назирей.

* * *

Обручение (залог)

Залог за точното изпълнение на едно обещание или част от един дълг, заплатена като залог за изплащането на целият дълг или част от цената на нещо, заплатена, за да потвърди взаимното съгласие, или част от заплатата на един слуга, заплатена за уверение, във времето на наемането му. В Новия Завет, Божиите дарове на хората в този свят, се описват като обручение за по-големите благодетелности, с които праведните ще се наслаждават в бъдещия живот - 2Кор. 1:22, 5:5; Еф. 1:13,14. Виж Сгодяване.

* * *

Обрязване

Бог заповядал на Авраам, да обреже краекожието на плътта си, и да постанови този обред в потомството си, като знак на завета си с Него. Съобразно с това повеление, Авраам, на деветдесет и девет годишна възраст, претърпя обрязването, после обряза и сина си Исмаил, и всичките мъжки в дома си - Бит. 17:10-12. Бог повторил това повеление и на Мойсей, и му заръчал да се обрежат всички, които искат да ядат от Пасхалната жертва, а младенците да се обрязват в осмият ден след раждането си - Из. 12:44; Лев. 12:3; Ин. 7:22. Евреите винаги пазели този обред, и виждаме, че те не са го изоставили дори в Египет - И.Н. 5:1-9.

И всичките други народи от коляното на Авраам, като исмаиляните, аравяните и др., запазили обрязването. Днес този обред, е един от съществените обреди в Мухамеданското вероизповедание, и макар да не е заръчано в Корана да се обрязват, той се изпълнява навсякъде, където Мухамеданството се изповяда. Както старовременните египтяни, така и абисинците и различни юго-африкански племена се обрязват. Няма обаче нищо, което да свидетелствува дали египтяните са обрязвали младенците си, и дали обрязването е било народен и вероизповеден обичай при тях, преди Господ да го препоръча на Авраам.

Евреите имаха необрязването за най-голяма нечистота, и нямаше нещо по-обидно за евреина от това да го нарекат "необрязан". Ап. Павел често нарича езичниците необрязани, за разлика от евреите - Рим. 2:26.

Много препирни и разисквания станали в първите времена на християнството върху въпроса, дали покръстените езичници трябваше да приемат и обрязването - Д.А. 15гл., и много време изминало преди да се разбере, че "нито обрязването има някоя сила, нито необрязването, но новото създание" - Гал. 6:15.

Истинското обрязване е вътрешно, духовно, а с "необрязани сърца и уши", са онези, които не изпълняват Божия закон, и не ходят по пътя на Христовата светлина.

* * *

Обуца. Виж Сандали.

* * *

Овав

Син на Рагуил - Чис. 10:29. За него има две предположения: или че е бил брат на Сепфора - Мойсеевата жена, или пък, че Овав е било друго име на Йотор. Когато юдеите се готвели да напуснат планината Синай, Мойсей помолил Овав да участва в съдбата на Божиите люде, и да ги придружи в странстванията им в пустинята, защото неговите познания на страната, и жителите ѝ можеха да послужат на израилтяните. Явно той е склонил, и е приел молбата на Мойсей - Съд. 1:16, 4:11.

* * *

Овид

Син на Вооз и на Рут, и дядо на Давид - Рут 4:17. Виж също родословията на Христос - Мт. 1:5; Лк. 3:32.

* * *

Овид-едом

Един Левит, особеното щастие на когото, когато пазеше ковчегът след ужасната смърт на Оза, насърчи Давид да възведе ковчега в Ерусалим. Овид-едом и синовете му станаха вратари на ковчега в Ерусалим - 2Цар. 6:10-12; 1Лет. 15:18-24, 16:38, 26:4-8,15.

* * *

Овца

Има два вида Сирийски овци: едните се наричат Бедуински овци, които не се различават от нашите по-големи овци, само, че опашките им са малко по-дълги и по-дебели; другият вид овци имат извънредно големи опашки, и преизобилват. Опашките на тези животни, са много широки и големи, с върховете подгънати нагоре; те се състоят от тлъстина, която се яде размесена с мършаво месо, но често тя се употребява вместо масло. Една обикновена овца от този вид, без главата, краката, кожата,

и утробата, тежи от двадесет до тридесет оки, от които само опашката тежи от четири до шест оки, а когато е угоена тежи три пъти повече.

По Мойсеевия закон овца или агне, обикновено са се принасяли в жертва, и трябва да се отбележи, че когато божествения законодател говори за тази жертва, той казва, че и задницата или опашката на животното трябва да се изгори - Из. 29:22; Лев. 3:9. Причината за това, става видна от това, което казахме по-горе; опашката е най-нежната част на овцата, и затова най-прилична да се принесе в жертва на Бога.

Овцата или агнето, поради невинността, покорността, кротостта, и търпението си, най-прилича за жертвоприношение, и е отпечатък на Агнеца Божий - Йн. 1:29; Ис. 53:7; Д.А. 8:32-35.

Св. Писание, споменава често тези отличителни черти на овцата, и склонността ѝ да се заблуждава - Пс. 119:176; Ис. 53:6. Тя още е дружелюбно животно; и като обича да живее в стада, и да бъде под закрилата и ръководството на господаря си, името ѝ често се дава на Божиите люде - 4Цар. 22:17; Пс. 79:13, 80:1; Мт. 25:32. Днес все още в Сирия се отглеждат овци и кози, които както в старо време, пасат задружно - Бит. 30:35; Мт. 25:32,33. Когато са наставали дните за стрижене на овците, са наставали голяма радост и всеобщо веселие.

Вижда се, че между израилтяните, овчите кошари са били въобще един вид огради, които са се правели пред скалисти пещери, за да могат да пазят добитъкът от грабливи животни и от парливата жегла - Чис. 32:16; 2Цар. 7:8; Ер. 23:3,6; Йн. 10:1-5. Виж Овчар.

* * *

Овчар (пастир)

Авел беше пастир на овци - Бит. 4:2, както бяха и мнозина от старите патриарси. Когато хората започнаха да се умножават, и да се занимават с разни занятия, Ламеховия син Явал, беше припознат за отец, т.е. за основател на овчарите и на онези, които живеят в шатри - Бит. 4:20. Богатството на старите патриарси, се е състояло повечето в стада и чреди, за които са се грижели синовете, дъщерите и робите им. Рахил, жената на Яков беше овчарка - Бит. 29:6; Якововите синове, отците на Израилевите племена бяха овчари; такъв бе и Давид, техния цар - Пс.

78:70-72. Овчари бяха почетени с посещението на ангели при рождението на Спасителя - Лк. 2:8-20. В Палестина и съседните ѝ места, освен онези, които се занимават същевременно и със скотовъдство и със земеделие, е имало и още има чергари или скитащи овчари, които нямат постоянен дом, но ходят от място на място да търсят пасбища за стадата си - Бит. 37:12-17. По източните и южните Палестински пустини, те са намирали през зимата и през пролетта зелени морави - Из. 3:1; Пс. 65:12. Но лятната жегата, като е изсушавала тези "пустинни паши", овчарите са били принуждавани да ги напуснат, и да търсят прохладни хълмове и реки. От много места в Св. Писание, става видно какви са били съзнателната сила и независимост на древните овчари-патриарси, размерът на челядта им, и почетта която им се е отдавала - Бит. 14:14-24, 21:22-32, 26:13-16, 30:43; Йов 1:3.

Бог понякога се нарича Израилев Пастир - Пс. 80:1; Ер. 31:10. В Св. Писание и в старите писания, царете се отличават с титлата "Народни Пастири". Пророците, често въстават против "Израилевите пастири", т.е. царете, които пасат себе си и пренебрегват стадата си, сиреч ги притесняват, мъчат, лъстят, и заблуждават - Ер. 34:10. Подобно Исус Христос, като Месия, често се нарича Пастир - Зах. 13:7, и "Добрия Пастир", който полага живота си за овците - Йн. 10:11,14,15. Павел го нарича "великия Пастир на овците" - Евр. 13:20, а Петър му дава названието Пастиренаачалник - 1Пет. 5:4. Служителите му също са пастири и под-овчари на стадото - Ер. 3:15, 23:3; Еф. 4:11.

В Йн. 10:1-16, Спасителят ни казва, че добрият Пастир полага живота си за овците си; той ги познава, и те го познават; те слушат гласа му, и го следват; той ходи пред тях; никой не ще ги изтръгне от ръцете му; той ги вика по име. Тези случки, обаче, които са взети от обичаите на страната, не са толкова разбираеми за нас, колкото са били на онези, които са слушали Господа, и които всекидневно са виждали същият начин на управление на тези опитомени животни. Днешните пътници по Изток, срещат добри доказателства за истинността на Св. Писание относно този предмет; те виждат овчаря да върви пред овците, и когато повика някоя от тях, тя се затичва при него. Наемникът, или лошият овчар оставя овците, и крадецът не влиза през вратата на кошарата, но се вмъква от другаде. Виж Овца. Много отлични качества на верния пастир, служат за пояснение на грижата на Спасителя за стадото си. Овчарят е бил отговорен за всяка овца от стадото, която му е поверена - Бит. 31:39; Из. 22:12; Йн. 10:28; трябвало да бъде неустрашим и

търпелив - Бит. 31:40; 1Цар. 17:34,35; Йн. 10:15; да се грижи с нежност за слабите, и да носи агънцата на рамената си - Бит. 33:13; Ис. 40:11; Мк. 10:14,16; да търси изгубената овца, и да я възвърне от "мястото на безводие и на смъртната сянка" в зелени пасища и при тихи води - Пс. 23; Лк. 15:4-7.

* * *

Ог

Един Аморейски цар от Васан, на изток от Йордан, победен и убит от израилтяните под Мойсей. Той беше исполин на ръст, един от последните Рафаими, които притежаваха оная страна; и железният му одър, четиринадесет крака дълъг, се пазеше след смъртта му, като една останка. Астарот и Едраи, бяха главните му градове, но имаше и много други укрепени градове, и страната беше богата със стада и говеда. Тя беше назначена от Мойсей за половината от Манасиевото племе - Чис. 21:33, 32:33; Вт. 1:4, 3:1-13, 4:47, 31:4; И.Н. 2:10, 12:4, 13:30.

* * *

Огледало

Огледалата в старо време, са се правели от метал, главно от мед - Из. 38:8; Йов 37:18, изляна във вид на колело, и прикована на една украсена дръжка. Подобни огледала, са намерени и между развалините на древния Египет. |

* * *

Огнен стълб. Виж Облачен стълб.

* * *

Огради

Огради за стадата; кошарите, в които пазели стадата - 2Лет. 32:28.

* * *

Ограждение

Една ограда около стрехите на старите къщи, които бяха плоски, и на които хората излизаха да дишат чист въздух, да се забавляват и да си отпочиват през деня, и да спят през нощта. Мойсеевият закон изискваше едно ограждение за всяка къща - Вт. 22:8.

* * *

Огън

В Св. Писание, огъня е тясно свързан с присъствието на Йеова. Бог се е явявал в огън; примери за това са горещата къпина и димящия Синай - Из. 3:2, 19:18; както и 18-ти Псалом, и молитвата на Авакум. Второто пришествие на Исус Христос, ще бъде в "пламенен огън" - 2Сол. 1:8. В Новия Завет, огъня пояснява просветителната и очистителна сила на Святия Дух - Мт. 3:11; Д.А. 2:3. С изпращането на огън от небето да изгори жертвите, Бог често е показвал, че те са били приети; примери за това са жертвоприношенията на Авел - Бит. 4:4; на Авраам - Бит. 15:17; на Маное - Съд. 13:19,20; на Илия - 3Цар. 18:38; и освещението на скинията и на храма - Лев. 9:24; 2Пет. 7:1. Свещеният огън в Ерусалим, се е пазел с голяма грижа от свещенослужителите - Ис. 31:9. В много старовременни вероизповедания, човешките са се покланяли на огъня, и през огън са превеждали децата си - 4Цар. 17:17; Ер. 7:31; Ез. 16:21, 23:37. На евреите е било забранено да кладат огън в съботен ден - Из. 35:3. Друга една мярка в Мойсеевия закон, е била назначена да предпазва копните и житото в сухото лятно време - Из. 22:6. Светът ще се погуби с огън - 2Пет. 3:7, и действително разрушението на Содом, вулканите и земетресенията, които несъмнено показват вътрешните разриви на земята, служат като предвещателни знакове.

* * *

Одид

Един Господен пророк, който, като се намираше в Самария, когато израилтяните под Цар Факей, се връщаха от боя против Юдея и доведоха 200,000 пленници, отиде да ги посрещне, и ги укори за тази им постъпка; поради което първенците в Самария се погрижиха за

пленниците, облякоха ги, нахраниха ги и отнесоха болните на осли. Така те ги заведоха в Ерихон - 2Лет. 28:9 и пр.

* * *

Одолам

Стар град в Юдовото поле, на югозапад от Ерусалим - Бит. 38:1; И.Н. 15:35. Царят му бе убит от Исус Навин - И.Н. 12:15. Той беше един от градовете преправени и укрепени от Ровоам - 2Лет. 11:7; Мих. 1:15, и превзет и населен пак от евреите след плена - Неем. 11:30.

Когато Давид се оттегли от Анхус, Гетския цар, той отиде в "пещерата Одолам" - 1Цар. 22:1; 2Цар. 23:13. Местоположението на тази пещера, обаче е неизвестно. Според преданието, тя е на планинската страна, около 2 часа на югоизток от Витлеем, Давидовия град; тя е една голяма и хубава пещера, която може да събере хиляди души.

* * *

Оза

Авинадавов син, който бе поразен, когато предвижваше ковчега от град Кириатиарим за Ерусалим - 2Цар. 6гл.; 1Лет. 13гл. В лицето му, Бог наказва преобладаващото неуважение, което се показва в грубото друсане на ковчега от воловете, и неговото излагане на показ и пипане, когато законът изискваше да се покрие от свещениците, и да се носи чрез върлини върху раменете на Левитите, които умираха ако го погледнеха или докоснеха - Из. 25:14; Чис. 4:5,15,19,20. Оза, може даже и да не е бил Левит. Сравни 1Лет. 15:2,13.

* * *

Озия

Озия или Азария, Юдейски цар. Виж Азария.

* * *

Око

Същата еврейска дума значи и око и източник. Освен обикновената ѝ употреба, да обозначава оръдието на зрението, тя често е употребена в Библията и с преносно значение. Обаче, повечето фрази, където тази дума се среща не искат изяснение. Израза, "както очите на слугите гледат към ръката на господарите им", се изяснява с това, че слугите и слугините са научени да бдят и да внимават винаги на господарите си, които ги карат на работа и им заповядат с кимане на глава, с едно намигване, или с някакво движение на ръката или на пръстите. На много места в Св. Писание, окото се оприличава на душата, защото то мигновено и вярно изразява мислите на сърцето. То носи различни названия, като "добро око", "лошо око" - Пр. 22:9, 23:6; "горделиви очи" - Пр. 6:17 и "безсрамни очи" - Ис. 3:16. "пожеланието на очите" - 1Йн. 2:16, изразява желание за някое от суетните неща на този свят. "Окото, което се присмива на баща си" - Пр. 30:17, се заплашва, че ще го изкълват птиците, защото е известно, че хищните птици се спускат и нападат най-напред очите на неприятелите си. "Ако е чисто окото ти" - Мт. 6:22, значи ако окото ти вижда всяко нещо както си е.

Както Библията, така и мнозина древни и днешни писатели споменават, че старовременните народи, са имали обичай да си изписват веждите и клепачите, за да се виждат очите им големи, лъскави и миловидни. Този обичай се пази и до днес при турците и при други някои източни народи. "Езавел начерни клепачите на очите си" - 4Цар. 9:30, значи тя вапса веждите и клепачите си. Понякога, този обичай се е практикувал извънмерно, особено от развратни жени - Ер. 4:30; Пр. 6:25. Намокрят една малка четка с трендафилова вода, и после я затопяват в ситен прах; тогава теглят четката между краищата на клепачите, като ги притворят, така че от прахът нищо да не падне в окото. В Персия, този обичай е толкова общ между мъжете, колкото и между жените; в древен Египет мъжете също са вапсвали веждите и клепачите си, както показват това и паметниците на Тиви. "Жените и девиците на Арабия", говори Нибур "вапсват ноктите си с червено като кръв, а ръцете и краката с жълто от буренът алхенна. Те вапсват така също и клепачите си отвътре с черно като въглен, което правят от свинцова руда. Те не само правят веждите си по-големи, но изписват черни образи за украшение по лицето и по ръцете си".

* * *

Окоп - 2Цар. 20:15; 4Цар. 19:32; Ис. 37:38; Ез. 21:22.

Насип или ниска стена, която неприятелят издига, във време на обсада, пред един крепостен град. Когато Изкупителят плачеше за Ерусалим, няколко дни преди разпятието си под стените му, Той каза, "Ще дойдат върху тебе дни, когато твоите неприятели ще издигнат окопи около тебе, ще те обсадят и от всякъде ще те утеснят" - Лк. 19:43. Римляните изпълниха това предсказание, като заградиха със стена отворед Ерусалим, за да не могат евреите да избягат или да получат помощ от вън. Виж Война.

* * *

Окултизъм. Виж Омайвателни изкуства и Чародейство.

* * *

Олда

Пророчица през царуването на Йосия, до която се допитаха за заплашванията в намерената книга на Закона (623г. преди Р.Х.) - 4Цар. 22:14,20; 2Лет. 34:22-28.

* * *

Олово (калай)

Един метал, който е бил познат и употребяван още от най-старо време - Чис. 31:22. Тиряните са го донесли от Тарсис. В Ис. 1:25, под името олово се разбира сплав от свинец, олово и други съставни тела със сребърна руда, които се отделят от чистото сребро посредством топене.

* * *

Олон (песъчлив)

ОЛОН (ПЕСЪЧЛИВ)

I. Град в Юдовите планини, един от градовете, от които се вижда, че Девир е бил най-значителния - И.Н. 15:51, 21:15; 1Лет. 6:58.

II. Моавски град - Ер. 48:21, в равнината на изток от Йордан.

* * *

Олтар

Олтарът, според употребата си в Стария Завет, бе една сграда като трапеза, направена от различни материали, обикновено от камък, но понякога и от мед, и върху която са се принасяли жертви и тамян. Явно е, че жертвоприношенията са се извършвали дълго време преди потопа, но първото споменаване за един олтар в Писанието е, когато Ной излезе от ковчега. Споменава се още за олтари издигнати от Авраам, Исаак, Яков и Мойсей. На последният, бе заповядано да издигне един олтар от земя - Из. 20:24. Ако се употребяваше камък, той трябваше да бъде недялан, и това вероятно бе, за да не би упражнението на ваянието да доведе израилтяните до там, че да престъпят втората заповед. Олтарът не трябваше да има стъпала - Вт. 27:2-6.

Олтарите в Еврейската скиния и в Ерусалимският храм, бяха следните: 1) Олтарът на всеизгарянията; 2) Олтарът на каденето; 3) Трапезата на хлябовете на предложението.

1) Олтарът на всеизгарянията, беше един вид четириъгълен ковчег от ситивомо дърво, обкован с мед и имаше 5 лакти ширина, и 3 лакти височина. На четирите му ъгъла имаше четири рога. Той можеше да се носи, и имаше колелца и върлини, с които да го носят - Из. 27,38гл. Той бе поставен в дворът пред скинията, на изток. Нещата на олтара, всички направени от мед, бяха котли, за да събират пепелта, която падаше през решетката, лопати, тасове, за да съдържат кръвта, с която олтарът се поръсваше, и вилици, с които да се обръщат месните късове върху въглищата. Върху този олтар, се принасяше агнето на всекидневната утринна и вечерна жертва, и другите определени и самоволни кръвни жертви, хлебните приношения и възлиянията. При този олтар, се позволяваше някои бежанци да намират прибежище. Олтарът в Соломоновия храм беше по-голям, понеже той имаше двадесет лакти дължина, двадесет лакти ширина, и десет лакти височина - 2Лет. 4:1. Казва се, че е бил обкован с мед и изпълнен с камъни, с един възход на източната страна. Той често се нарича "медният олтар".

2) Олтарът на каденето, беше една малка трапеза от ситимово дърво, обкован със злато; той имаше един лакът дължина, един лакът ширина, и два лакътя височина - Из. 30гл., 37:25, и пр. На четирите му ъгли имаше четири рога, и около върхът му имаше един малък краищник или венец. На всяка страна имаше две колелца, в които върлините можаха да се пъхнат, за да се носи. Той стоеше в Святото място, не в Светая Светих, но пред Светая Светих, между златният светилник и трапезата на хлябовете на предложението, и свещениците кадяха тамян върху него всяка заран и вечер. Така направи и Захария - Лк. 1:9,11.

Олтарът в Атина, надписан "На непознатия Бог" - Д.А. 17:23. Известно е, и от Павловото потвърждение и от свидетелството на гръцките писатели, че олтари на един непознат бог или богове са съществували в Атина, но не може да се определи, точно на кое божество атиняните са се кланяли, при тези олтари под това название. Този надпис, даде на Павел един добър случай, да им проповядва евангелието; и онези които го приеха намериха наистина, че Съществото, на което те така по незнание са се кланяли, бе живият и истинен Бог.

* * *

Омайвателни изкуства

Омайвателните изкуства, се споменават много в Св. Писание. Такива са и лъжливите изкуства на омайвачите, прокобителите, гадателите, магьосниците, чародеите, вълшебниците, запитвачите на зли духове, запитвачите на мъртвите, и пр. и пр. Тези всичките се забраняват и осъждат от Св. Писание - Из. 22:18; Лев. 19:26,31, 20:27; Вт. 18:10,11. Мнимата сила на омайвачите, се приписва на Сатана и омайвателното уж изкуство, естествено е един вид идолопоклонство. Мнимите си чудеса, омайвачите правели чрез някои хитрости, или по някои естествени закони, известни само на тях. За Египетските мъдреци се казва, че са правели чудеса чрез магия - Из. 7-9гл.; Д.А. 19:19.

* * *

Омайвачи - Пс. 58:4,5; Екл. 10:11; Ер. 8:17

Омайвачи има много в Индия и Египет, те претендират, че имат сила да омайват змиите, така че да не могат да ухапят.

* * *

Омега

Последната буква от гръцката азбука. Виж буква А.

* * *

Омер

Една мярка за обем употребявана от евреите; десета част от една ефа.

* * *

Он. Виж Илиопол I.

* * *

Онагр

Див осел, наречен така поетично - Йов 39:5. Виж Осел.

* * *

Оникс

I. Една от съставните части на свещения тамян, с който се кадеше само в светилището - Из. 30:34. Предполага се, че е едно вещество, което се състои от черупката на един вид мида, и което когато гори издава една миризма, подобна на миск. Най-добрият оникс, се намира в Червено море и е бял и голям.

II. (нокът), единадесетият от камъните на нагръдника на първосвещеника - Из. 28:20. Сегашният оникс, прилича до някъде на ахат; цветът на този камък е като цветът на човешки нокът; от тук идва и името му оникс, което на гръцки значи нокът - Бит. 2:12; Из. 25:7, 28:9-12,20. Един вид мраморни камъни, подобни на оникс бяха познати на гърците, и може да са били като "ониксовите камъни", запазени от Давид за храма - 1Лет. 29:2.

* * *

Онисим

Онисим беше роб на Филимон от Колос, и беше избягал от него и отишъл в Рим, но като се обърна в християнството чрез проповядването на Павел, той стана причина, за да пише Павел посланието си до Филимон - Кол. 4:9; Ф-м 10 ст.

* * *

Онисифор

Един християнин, приятел на Павел в Ефес, който дойде в Рим, когато апостола беше затворен там за вярата, и в едно време, когато почти всеки го беше забравил. Това се предполага, че е станало през последното затваряне на Павел, не дълго време преди смъртта му. Като намери след дълго търсене Павел в окови, той му помогна до колкото имаше сила, и без да се страхува от опасност, за което апостолът се помоли на Бога, да обсипе с най-големи благословения него и семейството му - 2Тим. 1:16-18, 4:19.

* * *

Оно

Един град във Вениаминовата земя, близо до Лида - 1Лет. 8:12; Езд. 2:33. "Долината на Оно", се предполага, че обозначава един дял от долината на Сарон, близо до Оно - Неем. 6:2, 11:35.

* * *

Оола и Оолива

Две символични имена, употребени от Езекил - Ез. 23:4, за да означат двете царства на Юда и Израил. Те са представени като сестри, и от Египетски произход. Оола представлява Самария, а Оолива представлява Ерусалим. Иносказанието е една история на Еврейската църква.

* * *

Оплакване

Евреите при смъртта на приятелите и роднините си, правели силни заявления на скръб и печал. Плачели, раздирали дрехите си, биели се по гърдите, хвърляли пръст по главите си - И.Н. 7:6, простирали се на земята, ходели боси, скубели си косите и брадите, или ги режели - Езд. 9:3; Ис. 15:2; нарязвали се по гърдите или ги дерели с ноктите си - Лев. 19:28, 21:5; Ер. 16:6, 48:37. Времето на оплакване обикновено продължавало седем дена - 1Цар. 31:11-13, но го продължавали или скъсявали според обстоятелствата - Зах. 12:10. Мойсей и Аарон, били оплаквани по тридесет дена - Чис. 20:29; Вт. 34:8, а Яков седемдесет дена - Бит. 50:3.

През времето докато жалеели, близките роднини на покойния все постели - 2Цар. 12:16, или ядели на земята. Яденето им се считало за нечисто, и те сами се считали за нечисти. "Нито ще Му бъдат угодни жертвите им, Но ще им се считат като хляба що ядат жалеещи, От който всички, които го ядат се оскверняват" - Ос. 9:4. Лицата им били забулени, и през цялото това време, те не вършели нищо, нито четели законът, нито правели обикновените си молитви. Те не се обличали, не си постили, не си откривали главите, не се бръснели, не си режели ноктите, не влизали в баня, нито поздравявали някой. Никой не им говорел, ако те не го заговаряли - Йов 2:11-13. Приятелите им обикновено ходели да ги утешават - Йн. 11:19,39, и да им носят храна - 2Цар. 3:35; Ер. 16:7. Плачещите понякога излизали на къщния покрив, за да оплакват умрелия: "В улиците си те се опасват с вретуща; По къщните си покриви и по площадите си, всичките заридават, потънали в плач" - Ис. 15:3; Ер. 48:38. Жалейното облекло, не е било определено от закона. В Св. Писание четем само, че плачещите раздирали дрехите си, и този обичай още се пази между евреите, но сега те раздират по-малко, колкото за вид - 2Цар. 13:19; 2Лет. 34:27; Езд. 9:3; Йов 2:12. В най-старите времена, когато жалеели, скърбящите се обличали във вретуща или козиняви наметки - 2Цар. 3:31; 3Цар. 21:27; Ест. 4:1; Пс. 35:13, 69:11.

Роднините на умрелия, ако е бил богат или отличен, наемали жени оплаквачки или изкусни да свирят при погребението му - Ер. 9:17; Мт.

9:23. Всички, които срещали мъртвец, придружавали изпроводящите, плачели с тях, а понякога носели и носилото - Рим. 12:15. Този обичай, да се наемат жени оплаквачки, и днес се пази на някои места.

Някои от Еврейските начини на жалеене, са повсеместни и са съдържан израз на скръб, а други прекалени и смешни. Никой от тези Св. Писание не заповядва; то даже ги обезсърчава - Лев. 10:6, 19:27, 21:1-11; Чис. 6:7; Вт. 14:1. Скръбта намира улечение в едно отклонение от обикновения живот. Християнската вяра обаче, облекчава нашата скръб - открива ни един Отец, който бди над нас, и се грижи за нас, живеем ли или умрем - 1Кор. 15:53-55; 1Сол. 4:14-18; Отк. 7:13-17, 14:13.

* * *

Оправдание

Оправдание, е да се счита някой за невинен, и да се отнасят с него като с такъв, или избавление от последствията на виновност пред Божия съд. "Оправдание чрез вяра", ще рече, че едно лице, поради живата и истинската си вяра в Христа, изявена от добрите му дела, ще бъде избавено от осъждане заради греховете си; с други думи, греховете му ще се простят, и с него ще се отнасят като с лице невинно и свято. И така, освен прощението на греховете им и избавлението от надлежните наказания, оправданите ще се наслаждават вечно на Божието благоволение.

Ние получаваме оправдание чрез вяра в Христа, но нито тази наша вяра, нито кое да е друго наше дело, само по себе си, е основата на оправданието ни. Като ни обявява за оправдани, Бог гледа не само на нашите дела, на всичките или на някои от тях, но на изкупителното дело и на заслугите на Христос. С него Бог се отнесе като с грешник, за да можем ние да бъдем приети като праведни. "Сега прочее няма никакво осъждане на тези, които са в Христа Исуса"; повярваме ли, на минутата оправданието ни е толкова съвършено, колкото безконечното достойнство на Спасителя. И действителността му не се мери с нашето уверение на надеждата, нито зависи от святостта на живота ни. Освещението, или постепенното израстване в святост, започва едновременно с оправданието, и трябва най-накрая да достигне същото съвършенство. Много важно е, обаче, да различаваме освещението от

оправданието; първото само, колкото и да израсне, не може да ни отключи вратата на рая.

Истинското оправдание, оправданието чрез Спасителя, дава благодатно, най-силен подтик към свят живот. Последствията му са чиста съвест и плодове на Духа през този живот; и накрая съвършено осветление, одобрение в съдния ден и Райските врата отворени - Рим. 3:20-31, 5гл., 8:1-4, 10:4-10; Гал. 2:16-21; Еф. 2:4-10.

* * *

Ор

I. Една коническа планина в бърдото Сиир, на източната страна на Араба, една голяма долина между Мъртво море и Елатския залив. На Ор стърчат три върха, които гледат надолу хълмове, долове, и пусти места. На Ор умрял Аарон, където се възкачил сам с брат си Мойсей и със сина си Елеазар - Чис. 20:22-29, 33:38. Тази планина днес се нарича Джебел Неби Харун - Планината на Пророк Аарон; и на върхът ѝ се намира един Мохамедански гроб на Аарон, който е направен на мястото на един по-стар такъв, който може би показва същото място, където е бил погребан Аарон.

II. Един отличен мъж между евреите в пустинята. Той и Аарон подпираха ръцете на Мойсей в Рафидим, и бяха негови заместници, когато той беше на планината Синай - Из. 17:10, 24:14.

* * *

Оран. Виж Рало.

* * *

Орел - Йов 39:27-30

Една голяма и твърде силна хищна птица, наречена цар на птиците. Естествоизпитателите, описват няколко вида орли, и вероятно в Библията се говори не само за един вид. Великолепният орел, който Брус е нарекъл "златен орел", е много голям. Някои от този вид, са осем крака и четири пръсти от края на едното крило до края на другото крило,

и четири крака и седем пръсти от края на опашката до върхът на клюна. От всичките известни птици, орелът хвърчи не само най-високо - Пр. 23:5; Ер. 49:16, но и най-бързо. В Св. Писание се срещат много уподобения на орлите - 2Цар. 1:23; Йов 9:26; П.Ер. 4:19. Между плашилата, с които се застрашават израилтяните за непокорство, пророкът е прогласил и това: "Господ ще навлече против тебе народ от далеч, от земния край, като с орлово летене" - Вт. 28:49. Напредването на Навуходоносор към Ерусалим, се описва така: "Ето, като облак ще възлезе и колесниците му като вихрушка: конете му са по-леки от орлите" - Ер. 4:13, 48:40, 49:22; Ос. 8:1. Персийското и Римското знаме беше орел. И днес, образ на орел се вижда върху някои държавни символи, и върху монетите на Съединените Американски Щати.

Вярва се, че орелът живее до дълбока старост, и понеже и той, както другите птици сменя перата си, и така се подмладява, Давид като изброява Божиите благости за Израил казва: "Насища (Бог) с благости старостта ти; младостта ти се подновява като на орел" - Пс. 103:5; Ис. 40:31. Грижовността, с която орелът учи своите орлета да летят, прекрасно изяснява Божията промисъл за своя народ - Из. 19:4; Вт. 32:11,12.

Орелът е забележителен с острото си зрение и обоняние. Орловото месо, както и месото на всичките хищни птици, се е считало от израилтяните за нечисто.

* * *

Орив и Зив (гарван и вълк)

Двама Мадиямски началници, заробени след победата на Геденон, и убити на местата, където те бяха избягали, и които после, за техен спомен, се нарекоха "скалата Орив" и "лина Зив" - Съд. 7:25. Тяхното наказание, предсказва наказанието на всичките Божии неприятели - Пс. 83:12; Ис. 10:26.

* * *

Орикс

Вид дива коза. Виж Коза.

* * *

Орион - Йов 9:9

Едно от най-светлите съзвездия. Еврейската дума Кесил обозначава според най-добрите тълкуватели и според старите преводи, съзвездието Орион, което, по причина на предполагаемото негово сходство с лошото време и буря, Виргилий го нарича "nimbosus Orion", бурния Орион. В Йов 38:31, му се описват уши; и това е сходно с гръцката митология за изполинтъ Орион, вързан на небесата за несполучливия бой против боговете.

* * *

Орна

Един Евусец, който живееше на планината Мория, след като бяха изгонени евусците от владенията си от Давид - 2Цар. 5:6, 24:18. От Божествения избор на неговата земя за храма - 2Лет. 3:1, и от усърдието му, да я даде доброволно за тази цел, е вероятно, той да е бил обърнат от идолопоклонството в истинската вяра.

* * *

Оронаим

Моавски град, южно от река Арнон - Ис. 15:5; Ер. 48:3,5,34. Вероятно Оронецът Санавалат, е бил роден в този град - Неем. 2:10,19, 13:28.

* * *

Оронец. Виж Санавалат.

* * *

Орфа

Една Моавка, снаха на Ноемин, която остана при народа и при боговете си, когато Рут последва Ноемин и Господа - Рут 1:4-14.

Оръжия и военни облекла

Евреите употребяваха в бой същите видове нападателни оръжия, каквито се употребяваха тогава и от другите източни народи, а именно: мечове, копия, сулици, лъкове, стрели и прашки. За отбрана те употребяваха шлемове, ризници, щитове, брони за бедрата и др.

От приложените картини, първата представлява древен воин, приготвен за бой; втората, няколко вида древни военни облекла за защита; а третата няколко оръжия за нападение, употребявани в старо време.

Във втората картина N1, представя ризница за защита на тялото, която се нарича в Писанието броня; тя изглежда, че е била направена от мешин или друго някое твърдо вещество, понякога покрита с метални люспи; N2, представя шлем, обикновено направен от метал; N3 - щит, направен или от дърво покрито с корави кожи, или от метал; и N4 - поножи от дебел мешин или от мед.

Третата картина, представя лък и стрела, дрекол (военна брадва), копие и меч с ножницата му. Старият меч е бил къс, прав, и остър от двете страни.

Всяко Еврейско племе, имаше свое знаме. Виж Мерзост, където има едно изображение, което представя знамената на Римските полкове, които евреите считаха за идолопоклоннически, не само защото те били посветени на идолите чрез езически свещеници, но и защото имали изображения върху тях, на които се кланяли - Из. 20:4.

* * *

Осанна

Дума за радостно възклицание, на еврейски значи Спаси, моля се. Народът викаше Осанна, когато Исус влизаше тържествено в Ерусалим; с други думи, хората призоваха небесна благодат върху него като Месия

- Мт. 21:9. Евреите също имаха обичай, да възкликват с този радостен вик на празника на шатрите, през който повтаряха Пс. 118:25,26.

* * *

Осветявам (освещавам)

ОСВЕТѢВАМ (ОСВЕЩАВАМ)

Осветявам, правя свят или отделям на страна за Бога - Бит. 2:3; Из. 19:23. В Стария Завет, освещение често означава церемониалното или обредното посвещение на някое лице или нещо на Бога; така евреите, като народ бяха свети на Господа чрез заветът с неговите обреди и изкупителни жертвоприношения - Из. 31:13, и Юдейската скиния, олтара, свещениците, и пр., бяха тържествено осветени за Божествена служба - Лев. 8:10-12. В същия смисъл, хората се осветяваха, които особено се приготвяха за присъствието и поклонението на Бога - Из. 19:10,11; Чис. 11:18; един ден се осветяваше, когато се определяше за пост и молитва - Й-л 1:14; и съботният ден се осветяваше, когато се считаше и гледаше като свят на Господа - Вт. 5:12. Всичките тези освещения, бяха като свидетелства за Божиата святост, и показваха нуждата на хората за нравствено освещение, или предаността на очистени и послушни души към неговата любов и служба.

В поучителен смисъл, освещение ще рече, да се направи наистина и съвършено свято това, което е било от по-напред мръсно и грешно. То е постепенно действие на Божествената благодат върху душата, която се е оправдала чрез Христовата любов. Вярващият постепенно се очиства от разтлението на естеството си, и накрая се представя "чист пред Божият престол с извънредна радост". Святия Дух извършва това действие, заедно с Божието провидение и слово - Йн. 14:26, 17:17; 1Пет. 1:2; 2Сол. 2:13; и най-високи подбуждения, карат всеки християнин да не се противи на Божия Дух, но да съдейства с него, и да се старае да бъде свят, както и Бог е свят. Последното освещение на всеки, който вярва в Христа, е завет на милост изкупена на кръста. Този, който ни избавя от наказанието на греха, ни избавя и от силата му; и като обещава да заведе вярващия в небето, той се задължава да го приготви за небесния му живот.

* * *

Освещавам се. Виж Осветявам.

* * *

Освещение

Един религиозен обред, чрез който някое място или някое лице, се посвещава на някаква свята цел. Така например, скинията, първия и втория храм, са били осветени, за да бъдат домове Божии - Из. 40гл.; 3Цар. 8гл. Езд. 6гл. Евреите са освещавали така също стени, домове, и др. - Вт. 20:5; Неем. 12:27. "Празникът на освещението", е бил годишен празник в памет на очищението и преосвещението на храма, когато е бил осквернен от Антиох Епифан - Ин. 10:22.

* * *

Осел (магаре)

Едно добре познато животно за домашна употреба; и което често се споменава в Писанието. Благородните в Палестина яздеха осли. Девора, в своята песен, описва благородните на земята, като онези, които "яздят бели осли" - Съд. 5:10. Сравни Съд. 10:4, 12:14. Източните осли, не приличат на ослите на северните страни; те са по-високи, по-бързи, и по-пъргави. Наистина, те са били в старо време, както и до днес, високо оценявани, и са били още предпочитани за яздене, особено ослиците, поради безопасното им стъпване. Поради това, ние намираме толкова често, да се споменава само за ослици.

Дивият осел, е едно добре познато източно животно, често споменавано в Писанието, и той е много по-хубаво и по-благородно животно, от колкото домашният осел. Тези животни, в старо време се срещаха в Палестина, Сирия, Пустинна Арабия, Месопотамия, Фригия, и в Ликаония; те рядко се срещат днес в тези страни, но изобилват в Тартария, в някои страни на Персия, Индия, и в Африка. Техните навици, приличат много на тези на дивия кон. Те се сбират под предводителството на един водач или стражар, и са много страхливи и бодри. Те обаче се спират посред пътя си, и даже чакат приближаването на човека за една минута, и тогава тичат надалеч с най-голяма скорост. Те са били прочути във всичките времена с

бързината си. Техният глас, прилича на гласът на домашния осел, но е по-остър.

* * *

Осиновение

Осиновението е едно дело, чрез което едно лице взима един чужденец в домородието си, припознава го за свое чадо, и го поставя наследник на имота си. Якововото осиновение на двамата си внуци, Ефрем и Манасия - Бит. 48:5, беше един вид заместване, чрез което той имаше намерение, тези му внуци да имат всеки свой дял в Израил, така като че да са били негови собствени синове. "Ефрем и Манасия ще ми бъдат като Рувим и Симеон". Понеже той не даде наследство на баща им Йосиф, следствието на това осиновение беше просто удвояване на наследството им.

Но Писанието дава примери и за друг вид осиновение - за един баща, който има само една дъщеря, и осиновява децата ѝ. Така в 1Лет. 2:21, Махир, внук на Йосиф, и баща на Галаад - Чис. 26:29, даде дъщеря си на Есрон, който я взе, когато беше на 60 години. Тя му роди Селув, а Селув роди Яир, който имаше 23 града в земята Галаад - И.Н. 13:30; 3Цар. 4:13, обаче както той, така също и потомството му, вместо да се считат от домородието на Юда, както биха се считали според бащиния им произход от Есрон, те се считат като синове на Махир, бащата на Галаад. Вижда се от Чис. 32:41, че този Яир, който беше действително син на Селув, син на Есрон, син на Юда, е нарочно наречен "Яир, син Манасиев", защото праждото на майка му беше Махир, синът на Манасия.

По същият начин ние четем, че Мардохей осинови Естир, племенницата си; той я взе за своя дъщеря - Ест. 2:7. Така Фараоновата дъщеря осинови Мойсей, и той ѝ стана син - Из. 2:10. Така ние четем в Рут 4:17, че Ноемин имаше един син, като в действителност той беше син на Рут.

Днес, осиновението обикновено става на Изток, пред един общ чиновник по законни обреди.

В Новия Завет, "осиновение" означава онова дело на Божията щедра благодат, чрез което, като се оправдаем чрез вяра, ние биваме приети в

Божие семейство, и ставаме наследници на небесното наследство. Вярващите приемат осиновението чрез изкуплението на Христос, с когото те биват съединени чрез вяра - Гал. 4:4,5. Някои от привилегиите на това положение са: освобождението от робството на греха; особената любов и грижа на небесния ни Отец; съобразност с неговия образ; една синовна довереност в Него; свободен достъп при Него по всяко време; свидетелството на Святия Дух, чрез когото ние викаме: "Авва, Отче"; и небесен дом за вечно наследство - Рим. 8:14-17; Еф. 1:4,5.

* * *

Осия

I. Един от дванадесетте малки пророци. Той пророкува дълго време, от Озия до Езекия, (около 785-725 г. преди Р.Х.).

Книгата на Осия, включва две чести. Първите три глави съдържат символични образи, които са изображение назначено против Еврейското идолослужение. Не знаем женитбата на пророка истинско събитие ли е било, или само иносказателно видение, но тя добре пояснява отношенията между идолослужителните евреи и Бога. Другите глави на тази книга, се занимават главно с изобличения против Израил, особено против Самаряните, които тогава бяха първи в идолослужението. Стилът на Осия е неясен, така, че не може да се каже определено, кога точно са изречени различните му предсказания. Този пророк гледал с вяра на идещия Спасител, и пасажи от неговите пророчества, няколко пъти са цитирани в Новия Завет - Мт. 9:13; Рим. 9:25,26; 1Пет. 2:10.

II. Последният Израилев цар, който се възцари вместо Факея, когото той уби - 4Цар. 15:30, (730г. преди Р.Х.). Той царува девет години, след което бе заведен в плен от Салманасар - 4Цар. 17:1-6, 18:9-12, (721г. преди Р.Х.).

* * *

Остен

Непокорният вол, с ритане срещу остена, навлича повече щета на себе си. От тук и притчата Срещу остен не се рита, която се среща в гръцкия,

латинския и еврейския езици, и се прилага за онези, които се противят на законната власт, или на Бога - Д.А. 9:5, 26:14. Виж Вол.

* * *

Остров

Еврейската дума значи суха земя, или суша, противното на вода, или на морета и реки - Ис. 42:15, 50:2. И така, тя значи суха земя близо до вода, която се мие или заобикаля от водата. Тя значи приморие, където се употребява за Азот - Ис. 20:6; за Тир - Ис. 23:2,6; за Пелопонес, или Гърция - Ез. 27:7, "островите на Елиса". Тя значи остров в същинското значение на думата, където се употребява например за Кафтор, или за Крит - Ер. 47:4, 2:10; още Пс. 97:1; Ест. 10:1, където фразата "морските острови", стои в противоположност на суша или континент. С тази дума в множествено число, евреите са означавали далечни страни отвъд някое море, било примория или острови; най-вече островите и приморските страни на запад, които са им били известни чрез пътванията на Финикийците - Ис. 24:15, 40:15, 42:4,10,12; Пс. 72:10. В Ез. 27:15, под "островите", може да се разбира Източно-Индийския Архипелаг.

* * *

Отговарям

Освен общата употреба на тази дума, в смисъл на давам отговор на питане, тя се употребява много често в Библията, като следва еврейските и гръцките наречия, в смисъл на говоря; което значи просто, че някой започва или отново започва да говори след прекъсване - Зах. 3:4, 6:4; Мт. 11:25, 12:38; Лк. 7:40. Тя значи още, ответно пеене - 1Цар. 18:7; или даване сметка за себе си в съд - Бит. 30:33; Йов 9:3.

* * *

Отец

Отец, или баща, често има значението на прадядо, прародител, основател - Бит. 4:20,21; Йн. 8:56; Рим. 4:16. Йосиф е бил отец на Фараона - Бит. 45:8, т.е., негов съветник и велможа. Бог е Отец на

човеците, защото е техен Създател - Вт. 32:6; Ис. 63:16, 64:8; Лк. 3:38. Но понеже сме нарушили правата на чада с прегрешенията си, то ние можем да наричаме Бога "Отец", само чрез Исус Христос - Йн. 20:17; Рим. 8:15-17.

В Патриархалните времена, бащата е бил господар, и съдник на семейството си, и е упражнявал кажи-речи неограничена власт над челядта си. Синовното непослушание и неуважение към родителите, са се считали за голямо престъпление. Според Мойсеевият закон, някои постъпки на децата, са били престъпления, които са се наказвали със смъртно наказание - Из. 21:15,17; Лев. 20:9; и бащата е бил длъжен да предаде на смърт упорития си и непокорен син в общонародното съдилище - Вт. 21:18-21. Виж Майка.

* * *

Откровение

Едно извънредно и свърхестественно откриване от Бога на истини, които човек сам не би могъл да открие. Те са били съобщени на човеците или насън, или във видение или по друг начин чрез Святия Дух. Думата откровение, особено се дава на откровенията, които Бог е дал на Йоан на остров Патмос, където той е бил заточен от Римския император Домициан. От тук, идва и името на книгата Откровение. Тази книга принадлежи, по свойството си, на пророческите съчинения, и е тясно свързана с пророчествата на Стария Завет, и най-вече със съчиненията на по-късните пророци, както напр. на Езекил, на Захария, и особено на Даниил, понеже тя е почти пълна със знакове (символи). Поради тази причина, тълкуването на тази книга е толкова трудно, че никой не би могъл да я изтълкува напълно. Колкото за писателя ѝ, най-важното свидетелство потвърждава, че е бил Йоан - възлюбеният апостол. А за времето на написването ѝ, повечето тълкуватели предполагат, че е писана след разрушението на Ерусалим, (около 96г. след Р.Х.), обаче други мислят, че е било по-рано.

Откровението на Йоана, е обширно изяснение на първото велико обещание: "Семето на жената, ще смаже главата на змията". Изображенията и знаковете (символите) му, са величествени и впечатлителни. То представя силни противоборци и неприятелски сили, пълни със злоба против Християнството, и които щяха до едно време да

го притесняват, но най-после поразени и унищожени. То представя потъмнялото небе, бурното море, и потресената земя, да се борят против тях, обаче следствието от дългото сражение, ще бъде всеобщото царуване на мира, на истината, и на правдата. Между тези страшни представления, се чува едно шумно пеене на славословие към Бога Създателя, и към Христа Изкупителя и Управителя на света. И така общото значение на тази книга, е разбираемо за всичките читатели, по друг начин тя не може да им принесе нито надежда, нито утешение. В нея се пише за Христос навсякъде. Тя излага славата му като Изкупител и Управител, и описва дълбокото и всеобщо благоговение и славословие, които "Агнето, което биде заклано", приема завинаги пред Божия престол. Или Христос е Бог, или светиите и ангелите, са виновни за идолопоклонство, защото му се покланят.

Да се обясни тази книга съвършено, не е работа на един човек, или на един век; вероятно тя никога няма да се разбере напълно, докато не се изпълни цялата.

* * *

Отлъчване от църквата

Отлъчването от църквата, е едно църковно наказание, което се налага на онези, които извършат някой ужасен грях, като ги отделят от църквата и ги лишат от духовните преимущества. Така евреите са отлъчвали от синагогата онези, които те са считали за недостойни - Йн. 9:22, 12:42, 16:2. Две степени на отлъчване е имало между евреите: едното отлъчване е било временно, според което само отчасти лишавали грешните от духовните преимущества; другото е било вечно, с което грешниците са бивали лишавани завинаги от обещаните благости на Еврейския народ, и са се считали за езичници. Виж Анатема.

Исус Христос и апостолите му, са припознали правото и длъжността, да се извършва отлъчването от църквата, когато е нужно - Мт. 18:15-18; 1Кор. 5:1-13, 16:22; Гал. 5:12; 1Тим. 1:20; Тит 3:10. Когато беше явно, че законопрестъпника е непоправим, се изключваше от Господната вечеря, и се отсичаше от тялото на вярващите. Отлъчването на някого от Християнската църква, не го освобождава от неговата длъжност да се покорява на Божият закон и на Христовото евангелие, и да изпълнява

другите си задължения като човек и гражданин. От друга страна, отлъченият не трябва да се преследва като неприятел, и да се хули и мъчи. Спасителят заповядва, такъв един законопрестъпник да се счита "като езичник и бирник", а апостолите заповядват на християните, да се отдалечават от такива, които смущават църквата, и да нямат сношение с тях, нито да ядат заедно. От това обаче не трябва да разбираме, че апостолите искат от нас да преставаме да изпълняваме към отлъченият от църквата онези длъжности, които са необходими, и които се основават на човешината, на естествените и народните закони, и на духът на християнството - 2Сол. 3:6,15; 2Йн. 10,11.

* * *

Отмъстител (мъстител за кръв)

Отмъстителят, или мъстителят за кръв, е едно име, което Св. Писание дава на един, който е имал право, според Еврейския обичай, да отмъсти на онзи, който е убил някой от роднините му. Ако някой неволно и без намерение е ставал човекоубиец, той избягвал в някой град за прибежище. Виж Прибежище.

* * *

Отмъщение (мъст)

Отмъщение, мъст, във Вт. 32:35; Рим. 12:19; Евр. 10:30; Юд. 7 ст., и в Д.А. 28:4, значи въздаяние за злина, наказание за сторено зло - особено право на Бога, в което се намесваха отмъстителите; макар и мнозина да предполагат, че с думата отмъщение, островитяните са означавали богинята на правосъдието Дихе, която гърците и римляните, са считали за дъщеря на Юпитер, и от която се страхували, като от едно независимо, справедливо и неукротимо божество.

* * *

Отпускаемият ярец (козел за отпущане)

На еврейски Азazel; дума, която се употребяваше само през обредите, които се правеха през денят на умилостивението - Лев. 16:8,10,26. Има различни мнения за произхода на тази дума. Най-доброто тълкувание,

което и се дава, е че ярецът (козелът), преносно е вземал и занасял греховете на Божиите люде. Виж Умилостивение. |

* * *

Отрасъл (пръчка, клон)

Както дърветата, обозначават в преносен смисъл велики мъже и князе, така и отрасли, клонове и растения означават чадата им. Христос се нарича "отрасълът", "пръчката от Есеевия пън", и "отрасълът от корените му" - Ис. 11:1, 53:2; Зах. 3:8, 6:12; понеже е царски потомък от Давидовия дом - Ер. 23:5, 33:15.

* * *

Офил

Една част от Ерусалим, близо до храма, и следователно заемана от Нетинимите - Неем. 3:26,27, 11:21. Вижда се, че е била обградена със стени и укрепена с як стълб - 2Лет. 27:3, 33:14, и се мисли, че е същата онази, която в Мих. 4:8, се нарича "укрепление", (на евр. Офел). Твърде малко съмнение има, че името принадлежи на най-долния хълм, който се свързва с хълма Мория. Мястото Офил, е двеста лакти широко, и се простира на хиляда и двеста лакти на юг, и завършва с една стръмнина, четиридесет или петдесет крака над къпалнята Силоам. Отделена е от планината Сион на запад чрез долината Тиропиеон, и сега се употребява за произвеждането на маслини, смокини и други плодове.

* * *

Офир

I. Един от синовете на Йоктан, който се засели в южна Арабия - Бит. 10:26-29.

II. Една страна, в която Соломоновите кораби търгуваха, и която дълго време се славеше с изобилността и чистотата на златото си - Йов 22:24, 28:16. "Офирското злато", пословично се считаше за най-доброто злато - Пс. 45:9; Ис. 13:12. Единствените места в Св. Писание, които ни дават някакви сведения за местоположението на Офир са: 3Цар. 9:26-28,

10:11,22, 22:49, и успоредните места в 2Лет. 8:18, 9:10,21, 20:36,37; от което се вижда, че така наречените "кораби на Тарсис", са отивали в Офир; че тези кораби са тръгвали от Есион-гевер, едно пристанище на Червено море; че те са пътували веднъж на всеки три години; че от там са се връщали натоварени със злато и сребро, слонови зъби и аромати, маймуни и пауни. По тези данни някои тълкуватели са предприели да определят местоположението на Офир; но те са достигнали до различни заключения. Йосиф, предполага, че е било в полуостров Малака. Други мислят, че се е намирало в Софала, в южна Африка, където са намерени златни и сребърни рудници, които се вижда, че са се използвали в старо време. Други пък предполагат, че Офир е бил една част от южна Арабия. Виж Уфаз и Фаруим.

* * *

Офний и Финеес

Виновните и окаяни синове на порвосвещеника Илий. Те, като се ползували от високото си положение, злоупотребявали непрестанно със своята власт, но гнусните им дела, които баща им не бил в състояние да възпре, нанесли безчестие и погубление на семейството им. Ковчегът на завета, който занесли през времето на една война в станът си, въпреки божественните забрани, бил превзет от неприятелската сила, и те паднали убити в едно сражение - 1Цар. 2-4гл. Виж Илий. Божият ковчег, защитава само онези, които го обичат и му се покоряват. Човеците навсякъде са склонни да уповават само на външното заявление на вярата си, без сърцата им да са покорни на Бога, но онези, които съгрешават, както Илиевите синове, ще погинат като тях.

* * *

Офра

I. Един град на Вениаминовите синове, който Евсевий предполага, че е бил пет мили на изток от Ветил; близо до това място се намира сега селото Таибе, на един висок хълм - И.Н. 18:23; 1Цар. 13:17.

II. Един град на Манасия, където живееше Гедеон, и където след смъртта му, неговия ефодът суеверно се обожаваше - Съд. 6:11-24, 8:27.

* * *

Охозия

I. Син и наследник на Ахаав Израилевия цар - 3Цар. 22:40,51; 4Цар. 1гл. Той царува 2 години сам, и заедно с баща си, който го придружи в царуването в предпоследната година на своята смърт (897г. преди Р.Х.). Охозия подражаваше нечестието на баща си, и се кланяше на Ваал и на Астарта, на които обредите се бяха въвели в Израил от майка му Езавел. През неговото царуване, Моавците се подигнаха. Като се съедини с цар Йосафат, в едно търговско предприятие по Червено море, неговото нечестие изстреби всичко. След едно падане през решетката на горницата си, той прати да се съветва от един бог на Филистимците, дали ще оздравее. Пророк Илия, предсказа бързата му смърт - първо на пратените, а после и на самия Охозия, след като бяха поядени с огън от небето две чети от по 50 души.

II. Петият Юдов цар (наречен и Йоахаз и Азария), син на Йорам и Готолия; той наследи баща си в 885г. преди Р.Х. - 4Цар. 8:25; 2Лет. 22:2. Той беше на 22 години, когато възлезе на престола, и царува само една година в Ерусалим. Той последва домът на Ахаав, с който се бе сродил чрез майка си, и стори зло. Умря в ръцете на Ииуй, когато се намери при Йорам, синът на Ахаав - 2Лет. 22гл.

* * *

Оцет (вкиснато вино)

Произведение от второто или оцетно врене на винните пития. Думата оцет, понякога означава рядко, кисело вино, което много се е пиело от работниците и от Римските войници - Чис. 6:3; Рут 2:14; 2Лет. 2:10; Ин. 19:29. Виж Жлъчка. Другаде той означава обикновеният рязък оцет, който достави на премъдрия Соломон две важни изяснения - Пр. 10:26, 25:20.

* * *

Очистилище (умилостивилище) - 1Лет. 28:11

Покривът на Ковчега на Завета. Еврейската дума значи покрив, но внушава мисълта за покриване или очищение на греховете - Пс. 32:1. Очистилицето се е приближавало само от първосвещеника, и не без кръвта на очищението, за да означа, че Божествената милост се придобива само чрез Христовата кръв - Рим. 3:25.

* * *

Павел

Отличният "апостол на езичниците", също наричан Савел на еврейски. Той първо е наречен Павел в Д.А. 13:12, и както някои мислят, той е взел това Римско име, според един общ обичай на евреите, когато отивали в чужди страни или пък в чест на Сергия Павла - Д.А. 13:7, (негов приятел, и рано обърнат в християнството). Но той може да е имал и двете имена още от детство. Роден е в Тарс Киликийски, и от баща си наследи преимуществата на Римски гражданин. Родителите му принадлежаха на Вениаминовото племе, и го възпитаха като "Евреин от евреи" - Фил. 3:5. Тарс, беше много прочут с наука и образование, и няма никакво съмнение, че Павел се е възползвал благоразумно от възможността, която имал, да се учи в този град. На една прилична възраст, той бе изпратен в Ерусалим, за да довърши образованието си в училището на Гамалиил, (най-отличният и правомислещ от равините в онзи век). Вижда се, че той не е бил в Ерусалим, когато Христос проповядваше в него; и може би след завръщането си в Тарс, научи занаята за правене на шатри, според един общ обичай между евреите, и според тяхното правило: "Онзи, който не учи сина си на занаят, го учи да краде" - Д.А. 18:3, 20:34; 2Сол. 3:8.

После го намираме в Ерусалим, видимо на около тридесет-годишна възраст, с голямо доверие от страна на първенците. Той се бе възползувал от наставленията на Гамалиил, и стана учен по закона; предаден на най-строгите обичаи на фарисеите, той беше станал върл защитник на юдейството, и зъл неприятел на християнството - Д.А. 8:3, 26:9-11. След чудесното негово обръщение в християнството, за което имаме описание на три места - Д.А. 9, 22 и 26 глави, Христос беше всичко и във всичко за него. Христос му се откри на пътя за Дамаск - Д.А. 26:15; 1Кор. 15:8; на Христа той предаде цялото си сърце, душа, ум и сила; и оттогава, в живот или смърт, той беше "слуга на Исуса Христа". Той посвети всичките сили на ревностния и деятелния си ум, за защита

и разпространение на Христовото Евангелие, особено между езичниците. Прозренията му за чистия и възвишения дух на християнството, както в Богослужението му, така и във влиянието му между хората, се вижда да са били особено ясни и силни; и съпротивлението, което той бе принуден да прави против обредите и обичаите на Еврейското богослужение, го излагаше навсякъде на омраза и злоба от страна на неговите съотечественици. Поради техните обвинения, най-накрая беше затворен от Римските чиновници, и след като се държа две години (или малко повече) в Кесария, беше изпратен в Рим на съд, защото той сам се бе отнесъл до Императора. Сведенията, които по-късно се дават за Павел от древните църковни писатели не са толкова известни. Но според едно общоприето мнение в по-древните векове, Павел бил оправдан и освободен от тъмницата след две години, и след това пак се върнал в Рим, където отново бил затворен в тъмница и убит от Нерон.

Павел се вижда, че е притежавал всичкото знание, което тогава е било достъпно за евреите, и че е бил също запознат с гръцката писменост, както това се забелязва от неговото познание на гръцкия език, неговите чести разисквания с гръцките философи, и неговите примери от гръцките поети, като от Арат - Д.А. 17:28, от Меандър - 1Кор. 15:33, и от Епименид - Тит 1:12. Вероятно, обаче, той не е имал високо гръцко възпитание. Но най-забележителната черта в характера му, е неговото обширно познание върху общото назначение и духовното естество на Християнската религия, и на нейното очистващо и облагородяващо влияние в сърцето и характера на онези, които искрено я изповядват. От самия Спасител, той беше заел пламъкът на всеобщата любов и мисълта за избавление на цялото човечество - Гал. 1:12. Мнозина от Християнските учители, бяха се прилепили към Юдейската религия, към обредите, церемониите и ученията на религията, в която те бяха възпитавани, и считаха християнството, като че е предопределено да се присади на старото стъбло, което щеше да поддържа новите ветви. Павел, обаче, се вижда, че е бил един от първите, които се е обявил против това късогледо схващане, и че е гледал на християнството в истинната му светлина, като на една всемирна религия. Когато други клонели към поюдеяване на всички онези, които прегръщаха новата религия, като искали да им налагат игото на Мойсеевите обреди, Павел се стараеше да събори средната стена на преградата между евреите и езичниците, и да им покаже, че те всичките са "едно в Христа"; всичките негови старания клоняха към тази цел, и ревностен в преследването на

тази велика цел, той не се колебаеше да осъди Петър, когато той от срам се съобразяваше с Еврейските обичаи, и да излага собствения си живот на опасност, като се противеше на предразсъдъците на съотечествениците си. И наистина, пет-годишният му затвор в Ерусалим, Кесария и Рим, беше особено причинен в следствие на тази му велика цел.

Следната хронологическа таблица, съдържа главните събития в живота на Павел. Тя представя възгледите на най-новите писатели, които въпреки, че се съгласяват в много отношения, пак е невъзможно да бъдат единни във всичко:

Павловото обръщение в християнството - Д.А. 9 гл. В двадесет и първата година на Тиберий, в година | 36

Той отива в Арабия, и се връща в Дамаск - Гал. 1:17, и в третата година бяга от Дамаск, и посещава Ерусалим - Д.А. 9:23-26, в година | 38

От Ерусалим, отива в Тарс - Д.А. 9:30; и след няколко годишна работа в Киликия и Сирия - Гал. 1:21, през което време се предполага, че е претърпял повечето от страданията, които се споменават в 2Кор. 11:24-26, той отиде с Варнава в Антиохия (Сирийска) - Д.А. 11:25,26, където и двамата работиха, в година | 44

От Антиохия, бе изпратен с Варнава в Ерусалим, който тогава посети за втори път, за да отнесе помощ за гладът, и се върна в Антиохия - Д.А. 11:30, в година | 45

За първи път, беше изпратен заедно с Варнава от Св. Дух, да проповядва Евангелието и отиде от Антиохия до Кипър, Писидийска Антиохия, Икония, Листра и Дервия, и се върна през същите гореспоменати места, и през Аталия в Антиохия - Д.А. 13:14, около две години, като започна от година | 48

Трети път посети Ерусалим, заедно с Варнава, да се съветва относно обрязването и др., и се завърна в Антиохия - Д.А. 15:2-30, в година | 50

Второ мисионерско пътуване, от Антиохия, след това: Киликия, Дервия, Листра, Фригия, Галатия, Троада, Неапол, Филипи, Солун, Берия, Атина и Коринт - Д.А. 15:35 до 18:1, където намери Акила, в година | 52

След година и половина в Коринт, той посети за четвърти път Ерусалим, като премина през Кенхрея, Ефес и Кесария, и се върна в Антиохия - Д.А. 18:11-22, в година | 54

Трето мисионерско пътуване, през Галатия и Фригия, и пристигането му в Ефес - Д.А. 19:1, в година | 54

И след две години в Ефес, отиде през Троада и Македония в Коринт - Д.А. 20:1, в година | 57

Пето посещение на Ерусалим, от Коринт през Филипи, Троада, Милит, Тир, Птолемиада, и Кесария - Д.А. 20:3 до 21:15, в година | 58

След две-годишен затвор в Ерусалим и Кесария, той отплава от Сидон през Мири, Добри-пристанища и др. в Малта, където корабът, в който пътуваше се строши; през пролетта той тръгна пак за Рим - Д.А. 21:17 до 28:16, в година | 61

Две-годишен затвор в Рим, и освобождението му - Д.А. 28:30, в година | 63

След като работил, както някои мислят в Испания - Рим. 15:24,28, в Ефес, в Македония - 1Тим. 1:3, в Крит - Тит 1:5, в Мала Азия - 2Тим. 1:15, и в Никопол - Тит 3:13, той пак бе затворен в Рим, където радостно очакваше мъченичество, въпреки, че беше сам - 2Тим. 2:9, 4:6-18, в година | 68

Тези различни пътувания на апостол Павел, от които много той правеше пеш, трябва да се изучат с помощта на карта, заедно с боговдъхновения разказ в Деянията и трогателното описание на трудовете му в 2Кор. 11:23-29. Като прегледаме многото страни, които посети, и в които проповядва Евангелието, числото на онези, които обърна в християнство и на църквите, които основа, мъките, грижите и страданията, които претърпя, чудесата, които извърши, откровенията, които му бяха дадени, разговорите, словата и посланията, с които той толкова способно защитава и представяше християнството, неизброимите добрини, които Бог чрез него извърши, мъжествеността му живот, и най-накрая мъченическата му смърт - като прегледаме всичко това, той ни се вижда необикновен човек.

Характерът на Павел най-пълно е описан в посланията му, чрез които, както Златоуст говори, той "още живее в съзнанието на хората по целия свят. Чрез тях, не само от него обърнатите християни, но всичките верни даже и до днес, да, и всичките светии, които ще се родят дори до второто пришествие Христово, са били благословени и ще се благословят". В тези негови послания, ние виждаме преобразователната сила на благодатта да преобрази един, който преди това беше буен и сърдит, и да го направи образец на човешко и християнско превъзходство; безстрашен и постоянен, той от друга страна е разсъдлив, вежлив и кротък; великодушен, патриот и самопожертвователен; богат с всички благородни чувства и качества.

Павлови послания. В Новия Завет има четиринадесет послания, които обикновено се приписват на Павел, като се започне от посланието към Римляните, и се завърши с посланието към Евреите. Тринадесет от тях безпрекословно се отдават на Павел; колкото за последното послание мнозина добри човеци се съмняват, че то е написано от него, въпреки, че много критици са склонни да препишат и това послание на него. Тези послания, в които началата на християнството, са валидни за всичките времена и обстоятелства, са между най-важните от първоначалните писания на Християнската вяра; и въпреки, че те изглеждат като да са написани без предразумишление, и като, че се отнасят само за преходни обстоятелства и временни отношения, пак те навсякъде носят печатът на великия и изобретателен ум на Апостола, очистен, възвишен и поддържан от влиянието на Светия Дух.

Съгласно с горното хронологично изложение на събитията през живота на Павел, следващата таблица представя до колкото е възможно времето и мястото, в което Павел е написал посланията си:

1ро | Солунци | Коринт | | год. | 52

2ро | Солунци | // | | // | 53

1во | Коринтяни | Ефес | пролет | // | 57

2ро | Коринтяни | // | есен | // | 57

Галатяни | Коринт | зима | // | 57

Римляни | // | пролет | // | 58

Ефесяни | Рим | // | // | 62

Колосяни | // | // | // | 62

Филимон | // | // | // | 62

Филипяни | // | есен | // | 62

1во | Тимотей | Македония | // | 67

Тит | Ефес | // | 67

2ро | Тимотей | Рим | // | 68

Евреи | // (може би) | // | 68

* * *

Павлови послания. Виж Павел.

* * *

Падан-арам

Полета на Арам или Сирия - Бит. 25:20, 28:2, 31:18, или само Падан - Бит. 48:7, полето за различие от "планините" на Арам - Чис. 23:7. Виж Месопотамия и Сирия.

* * *

Пазар (тържище)

На гръцки Агора, на латински Форум. Едно голямо, открито пространство в древните градове, (особено в Атина и Рим), което е помещавало на една страна тържището, а на другите страни храмовете, позорищата, съдилищата, баните и другите общи сгради. Това място е било четвъртото, и често е представляло великолепен изглед. На това

място е била и пиацата, средището, в което се съсредоточавало най-голямото оживление. Тук празните работници идвали да търсят работа - Мт. 20:3-7, и децата да си играят, и да се забавляват - Лк. 7:32. Тук се провеждали обикновените общонародни събрания; тук философите и държавните мъже се срещали и разисквали; тук се прогласявали новите закони и се приемали пресните новости; тук хората идвали и за работа и за развлечение. И наистина, най-знатните граждани се събирали на пазара; и каквото се правело тук, се правело пред целия град. Ето защо и горделивите фарисеи обичали "поздравленията по пазарите" - Мк. 12:38; ето защо и Павел се разговарял на пазара в Атина всеки ден с онези, с които се случвало да се среща - Д.А. 17:17. Затова и господарите на слугинята, от която Павел изгони злият дух във Филипи, завлекли Павел и Сила на тържището при началниците - Д.А. 16:19.

* * *

Пазилки (филактерии)

Пазилките, са били пергаментни свитъци, на които са се пишели някои думи от Закона, и които се носели на челото и на лявата ръка. Обичаят да се носят пазилки, произлязъл от едно криво тълкуване на Из. 13:9,16, "И това ще ти бъде за белег на ръката, и за спомен между очите".

Лев Моденски, ни запознава подробно с тези свитъци. Онези, които се носили на челото, са описани под член Надчелия. Онези, които са се увивали около ръката, са били два свитъка от пергамент, написани внимателно с четвъртити букви, с особен вид мастило. Тези два свитъка, се свивали до някъде, и слагали в кутия от черна телешка кожа. После се слагали в една четвъртита кутийка от същата кожа, от която се простирал ремък широк един пръст, и дълъг около един лакът и половина. Тези свитъци се прикрепяли на лакътят, където ремъкът като се завивал във вида на Еврейската буква Йод, и се увивал витлообразно около ръката до края на средния пръст. Пазилките се наричали "ръчни Тефили".

Пазилката, се считала като напомнителка на Божия закон, и покровителка срещу бесове. Вероятно тя се е въвела в употреба, в последните времена на Старозаветната история. Спасителят, укорява гордостта и лицемерието на фарисеите, които, за да се покажат мъдри и благочестиви, разширявали пазилките си - Мт. 23:5. Давид пък казва:

"В сърцето си опазих твоето слово, за да не ти съгрешавам" - Пс. 119:11.

* * *

Пазуха

Източните народи, въобще са носели дълги, широки, и отпуснати облекла; и когато са искали да носят нещо, което ръцете им не биха побрали, те са го слагали в пазухите си - Лк. 6:38. За нашия Спасител, се казва, че носи своите агнета в пазухата си, което точно представя нежната му грижа и бдителността над тях - Ис. 40:11.

* * *

Палачи - Д.А. 16:35

Римски служители, които са носили връзка пръчки, понякога със секира в средата ѝ, пред съдиите на градовете и поселенията, и привеждали в изпълнение присъдите, произнесени от господарите им.

* * *

Палестина

В Стария Завет, обозначава страната на филистимците, и беше онази част от Обетованата земя, която продължава по края на Средиземно море на криволическия западен предел от Симеон, Юда и Дан - Из. 15:14; Й-л 3:4. Палестина, според по-последното значение на думата, в по-обширен смисъл, обозначава цялата Ханаанска земя, както отсам, така и оттатък Йордан, (виж Ханаан II); въпреки, че често се употребява само за страната на запад от реката; така, че имената Юдея и Палестина, обозначаваха в последно време едно и също място. Също и името Сирия-Палестина, се дава на Обетованата земя, и даже в някои времена Долна Сирия, влизала в тази област. Хиродот, е най-старият познат писател, който говори за Сирия-Палестина. Той я поставя между Финикия и Египет. Виж Ханаан II.

* * *

Паметописец (летописец)

Един писар в Царския Двор, който записвал събитията на Юдейското царство - 2Цар. 8:16; 3Цар. 4:3; 4Цар. 18:18.

* * *

Памук

Памукът е бил природен на Индия, а може би и на Египет. Изследователите, са се препирали за дълго време, дали памучно платно, се е употребявало от старите евреи и египтяни. Обвивките на мумиите, обаче, ясно доказват, че това платно се е употребявало, особено за малки деца. Виж Лен. |

* * *

Памфилия

Една област в Мала Азия с Киликия на изток, Ликия на запад, Писидия на север и Средиземно море на юг. Тази област, се намирала приблизително срещу Кипър, и морето между брегът и този остров се нарича "Памфилийско море". Главният град на Памфилия беше Перга, където Павел и Варнава проповядваха - Д.А. 13:13; 14:24.

* * *

Папирус. Виж Книга и Рогоз.

* * *

Папуняк. Виж Вдод.

* * *

Парализа. Виж Разслабление.

* * *

Пари

Парите в старо време се теглели, и най-напред не съществували под вид на монети. В най-старите времена, търговията ставала чрез обмяна, т. е. като разменяли една стока за друга. Един човек давал, това което му оставало повече на друг, който пък му давал част от своят излишък. По-късно, по-скъпоценните метали, като по-определена мярка за цена, започнали да се употребяват, но ги давали и вземали с тегло - Бит. 23:16, 43:21. Най-накрая, те започнали да дават на този метал с правителствена власт един известен знак, едно известно тегло, и една известна степен метален примес, за да определят стойността му, и да помогнат на продавачите и купувачите, да нямат вече нужда да теглят и да изпитват монетите. Вярва се, че първите редовни монети на евреите, са се появили във времето на Симон Макавей, по-малко от едно и половина столетие до Христа. Монетите са били сикъл, и половина, третина и четвърт сикъл. Еврейските монети, са носели едно мигдалово клонче и един съд с манна, но образ на човек не било простено да носят. Виж Мт. 22:16-22. Много гръцки и римски монети, е имало в обръщение в Юдея в Новозаветните времена. Виж Лепта и Сикъл.

В 1Тим. 6:10, ап. Павел говори за "сребролюбието", като за корен на всичките злини. С това, той осъжда не самите пари, но любовта към тях - една страст на човешкото сърце. Тази страст, на която толкова си престъпления се приписват, може да се вкорени и в сърцето на сиромас човек, както на един богат, защото единия може да ламти толкова за пари, колкото и другия.

* * *

Пармен

Един от първите седем дякони - Д.А. 6:5.

* * *

Партия

Предполага се, че е била от начало една област от Мидия, на източната ѝ страна, която се въздигна до едно обособено царство от Арсак, (250г. преди Р.Х.). Бързо тя се разпростира върху една голяма част от старата Персийска Империя, и често се споменава вместо нея в Св. Писание, и

в други стари писания. Партия, удържа срещу всичките нападатели за пет стотин години, и не бе покорена даже от римляните, но в 226г. след Р.Х., един от потомците на старите Персийски царе я присъедини към империята си, и Персия върна предишното си име и владения.

Партяните, се славеха особено с поетите си, и с един особен начин на воюване ездешком, сир., че обстрелваха неприятелите си в движение. Вижда се, че те приличаха на днешните казаци. Казва се, че партяните бяха или бежанци или заточеници от Скитските народи. Евреи и обърнати в юдейството от тях, присъствуваха в Ерусалим на Петдесетница - Д.А. 2:9.

* * *

Партяни. Виж Партия.

* * *

Пастир. Виж Овчар.

* * *

Пасха (на евр. Песах, подминаване)

Едно име дадено на установения празник и на принесената жертвата, за спомен на Изхода от Египет - Из. 12гл.; защото в нощта преди израилтяните да тръгнат от Египет, Ангелът на смъртта, който уби първородните на египтяните, подмина къщите на евреите, без да влезе в тях, понеже те бяха намазани с кръвта на агнето, което от това се нарича и Пасхално агне - Мк. 14:12,14; 1Кор. 5:7.

Месецът на изхода на Израил от Египет, наречен от Мойсей Авив, а после Нисан, беше определен да бъде за напред първия месец на свещената (или църковната) година. На четиринадесетия ден от този месец, между двете вечери, те трябваше да заколят Пасхалния агнец, и да не ядат квасен хляб. Другият ден, петнадесетия, като се брои от предишната вечер, беше "Великия празник на пасхата", който продължаваше седем дни, обикновено наречени "дните на безквасните хлябове" или "дните на Пасхата" - Лк. 22:1, но първия и седмия ден бяха особено тържествени - Лев. 23:5-8; Чис. 28:16,17; Мт. 26:17. Те бяха дни

за почивка, и евреите ги наричаха Съботи. Закланото агне, трябваше да бъде без недостатък, мъжко и едногодишно. Ако не е било възможно да се намери агне, те можеха да вземат яре. Те заколваха по едно агне или яре във всяко домочадие, но ако едно домочадие на беше достатъчно голямо, за да изяде агнето, то можеше да се сдружи с друго малко домочадие. Пасхалното агне, трябваше да се заколи и изяде само в Ерусалим, макар и останалото празненство да можеше да се проведе където и да е. Агнето трябваше да се опече цяло, и да се изяде през същата нощ с безквасен хляб и горчиви треви; нито една кост от него не трябваше да се строши, и всичко, което останеше неизядено, трябваше да се изгори - Из. 12гл.; Йн. 19:36. Ако някой не можеше да празнува пасхата на определеното време, той трябваше да я празнува във втория месец; онзи който волно я пренебрегваше, изгубваше завещаното благоволение на Бога, а пък от друга страна на чужденци, живеещи между израилтяните беше позволено да участват в нея - Чис. 9:6-14; 2Лет. 30гл. Наставлението, да ядат Пасхалното агне стоешком, и като за път приготвени, се вижда, че се е пазило само през първата пасха. Освен това, семейното празнуване на Пасхата, имаше още и народни жертвоприношения във всеки един от седемте дни на Безквасните хлябове - Чис. 28:19. Във втория ден, начатките от жетвата на ечемика, се принасяха в храма - Лев. 23:10.

Някои Еврейски писатели, ни дават точни описания на Пасхалното угощение, и от тези описания събираме малко подробности. Онези, които щяха да участват в Пасхалното угощение, след като извършеха нужното очищение и се съберяха на трапезата, домакинът взимаше една чаша вино и благославяше Бога за плода на лозата, от който после всичките други пиеха. След това си умиваха ръцете. После, се донасяше Пасхалното агне с безквасни пити, горчиви треви и ошав, или сладко от плодове. Домакинът, тогава благославяше Бога за плодовете на земята и даваше разясненията предписани в Из. 12:26,27. След една втора чаша вино, и след едно второ умиване на ръцете, една безквасна пита се разчупваше и се раздаваше, и благословение се произнасяше към Дарителя на хляба. След като всичките се насищаха достатъчно, трета благодарствена чаша вино за избавлението от Египет, и за даването на закона, се благославяше и се изпиваше - Мт. 26:27; 1Кор. 10:16, тази чаша се наричаше "чашата на благословието". Трапезата въобще е завършвала с една четвърта чаша вино, и с псалми на славословие - Пс. 145:10; 136, и др. Мт. 26:30.

Спасителят, участва за последен път в Пасхата, заедно с учениците си, през вечерта, от която почваше деня на неговото разпятие - Мт. 26:17; Мк. 14:12; Лк. 22:7. Другият ден, който започваше от залязването на слънцето, три часа след неговата смърт, беше еврейската Събота, и се считаше като Велик ден, понеже беше и седмичната събота и втория ден на Пасхата - Йн. 19:31.

Този свещен празник, беше еднакво възпоменателен и пророчески по естество и по значение; избавлението, което той възпоменава беше един знак за великото избавление на хората чрез Исус Христос. Спасителят се оприличи на Пасхалния агнец, който беше негово подобие, и Господната вечеря замести Пасхата, "Защото и Христос, нашата пасха бе заклан за нас" - 1Кор. 5:7, и като сравняваме невинното агне, заклано в Египет със славния Агнец Божий, противоположността ни учи, колко голяма е погибелта, от която той само може да ни избави, и колко е нужно да бъдем под сянката на поръсената му кръв, преди нощта на съда и разорението да ни настигне.

* * *

Пасхор

I. Син на Емир, свещеник и пръв служител в храма; той силно се съпротиви на пророк Еремия, и го преследва даже с удари, и го затвори в клада, но всичко се върна на главата му - Ер. 20:1-6.

II. Син на Мелхия, друг неприятел на Еремия, който се стараеше да го задържи затворен в тъмницата - Ер. 21:1, 38:1-6. Много потомци на този Пасхор, се върнаха от плена във Вавилон - 1Лет. 9:12; Езд. 2:38.

* * *

Патмос

Един остров в Егейско море, на който апостол и евангелист Йоан беше затворен, както всеобщо се предполага от Домециян, (95г. след Р.Х.) - Отк. 1:9. Той е един скалист и пуст остров, около двадесет и осем мили в диаметър, с едно издигнато и дълбоко назъбено крайбрежие; и се употребяваше от римляните, като място за заточение на много престъпници. Лежи между Самос и Наксос, (около четиридесет мили на

югозапад от нос Милит), и в него сега има около четири хиляди жители, повечето гърци. Главното му пристанище, е един дълбок залив на североизточната страна; градът в острова лежи на един висок и стръмен хълм, върхът, на който се коронясва със старият и подобния на крепост манастир Св. Йоан. На половината път от хълма надолу, има една естествена пещера, която сега е покрита с една малка Гръцка църква, едно училище и др. Преданието разказва, че от тази пещера, от която Йоан можеше да гледа морето и островите му към любимия си Ефес, е видял и написал пророческите си видения.

* * *

Патра

Един крайморски град на Ликия, в Мала Азия, на устието на река Ксантус, прочут с едно прорицалище на Аполон, който се предполагаше, че пребивава в него през шестте зимни месеци, а останалото време от годината в Дилос. Павел, в преминаването си от Филипи към Ерусалим, тук намери един кораб, който заминаваше за Финикия, и с който той отиде там - Д.А. 21:1.

* * *

Патрос - Ис. 11:11; Ер. 44:1,15; Ез. 29:14, 30:14

Едно от трите стари разделения на Египет, именно, Горен или Южен Египет, за който Езекил говори, като първото обиталище на египтяните; както и действително бяха Етиопия и Горен Египет. Старите му жители, наричани Патрусими, бяха потомци на Мицраим - Бит. 10:14. Виж Египет.

* * *

Паун

Изглежда, че не са го познавали в Палестина, докато не бил донесен там със Соломоновите кораби - 3Цар. 10:22; 2Лет. 9:21. Виж Тарсис. |

* * *

Пафа

Един крайморски град, на западния край на остров Кипър. Той имаше едно доста добро пристанище, и беше седалището на един Римски проконсул. На разстояние около шестдесет стадии от този град, се намираше прочутият храм на Венера, която от това често се наричаше "богиня на Пафа". Гнусните обреди в чест на тази богиня, продължаваха да се вършат със стотици години след като Павел и Варнава въведоха Евангелието там, въпреки, че тяхното служение произведе никакви плодове тогава - Д.А. 13:6-13. Виж Елима.

* * *

Паяк

Едно добре познато насекомо, забележително по нишките, които преде и по изкусната паяжина, която тъче. Йов сравнява надеждата на нечестивия с тънкостта и слабостта на паяжината - Йов 8:14. Подобно в Ис. 59:5, се казва, че делата на грешниците като паяжината, са съвсем слаби, за да ги покрият и предпазят. |

* * *

Педя - Из. 28:16

Разстоянието от края на палеца до кутрето (малкия пръст) на ръката, когато тя се опъне; около девет пръста.

* * *

Пееене на петела

Пееенето на петела, е било третата стража на нощта по времето на Христос. Виж Часове.

* * *

Пеликан - Лев. 11:18; Вт. 14:17

Една ненаситна водна птица, която се преселва от едно място на друго, като често посещава топли места, и още се среща по водите на Египет и Палестина. Тя е голяма колкото лебедът, и прилича на него по форма и цвят. Перата ѝ са сиво-бели, освен дългите ѝ пера, които са черни. Най-много се отличава по широкия си плосък клюн, който е един крак и четвърт дълъг, и по торбичката, която женската птица има в долната част на клюна, и я употребява за привременен склад за храна. Когато е празна, тази торбичка не се вижда, но когато е пълна, тя има доста чуден изглед. Смята се, че торбичката ѝ събира до 12 оки. Пеликана, е една тъпа, ленива и тъжна птица; и гласът ѝ е суров и неблагозвучен - Пс. 102:6. Малките пеликанчета, приемат храната си от клюна на майка си; и преданието, което казва, че тя къса гърдите си, за да ги храни с кръвта си, може да се изтълкува с това, че тя притиска торбичката срещу гърдите си, и от нея изважда запазената храна, за да храни малките си. От друга страна, свитият връх на клюна ѝ, е доста червен, и в контраст с белите ѝ гърди, се вижда като обагрен с кръв.

* * *

Пелин - П.Ер. 3:15

Едно много горчиво растение, символ на всичко, което е вредно и гибелно - Вт. 29:18; Ер. 9:15. Сетнините от порочните наслади, са "горчиви като пелин" - Пр. 5:3,4; неправдата и притеснението, са като пелин и жлъчка - Ам. 5:7, 6:12. Звездата наречена "Пелин" - Отк. 8:10,11, обозначава някой могъщ княз или някаква въздушна сила, наказателя на едно голямо число нечестиви. Сравни Дан. 10:20,21; Ис. 14:12.

* * *

Пеняз. Виж Динарий.

* * *

Пепел

Покаяние във вретиче и пепел, или лягане посред пепел, бе един външен знак на печал за грях или на скръб във време на беда. Ние го намираме употребен от Йов (2:8); от много евреи във време на голям страх - Ест. 4:3; и от царя на Ниневия - Й-а 3:6. Пепелта на една

червеникава юница се е употребявал за обредно очищение от грях - Чис. 19гл.

* * *

Перга

Един град в Памфилия - Д.А. 13:13, 14:25. Не е крайморски град, но лежи при реката Кестрос, не далеч от устието ѝ, което по плиткостта си за дълго време препятствало корабите да влизат в реката. Беше един от най-значителните градове на Памфилия, и когато тази област се раздели на две части, този град стана столица на едната част, а Сиде на другата. В една близка планина, имаше един великолепен храм на Артемида, и това прославяше града.

* * *

Пергам

Един град в Мизия (Мала Азия), който беше седалище на Аталовските князе. В този град беше събрана от царете на това племе, една богата библиотека от двеста хиляди свитъци, които след като страната се предаде на римляните, бяха пренесени в Египет за Клеопатра, и се прибавиха към библиотеката на Александрия. От Пергам произлиза думата пергамент, по причина, че голямо количество кожи от животни, тук най-добре се обработваха, и се употребяваха вместо хартия за писане. В Пергам се роди отличният лекар Гален, и там имаше един прочут храм на Ескулап (богът на медицината), когото обожаваша под вид на жива змия. Една Християнска църква се основа тук в Апостолско време, на която Св. Йоан беше писал - Отк. 1:11, 2:12. Сегашният град, лежи на двадесет мили от морето, на северната страна от река Каикос, и има дванадесет хиляди жители. Една голяма развалена крепост, стои на най-високата от трите планини, които окръжават градеца, и много останки от стария град, още съществуват.

* * *

Пергамент. Виж Книга.

* * *

Персида

Римска госпожа, на която ап. Павел изпраща поздрав - Рим. 16:12, и я нарича "любезната Персида".

* * *

Персия (на евр. Парас) - Ез. 27:10

Една обширна страна в Азия; югозападната ѝ област, която лежи между древна Мидия на север и Персийския залив на юг, се вижда че е старата Персия, която и до днес се нарича Фарсистан, (или Фарс). Персите, които станаха толкова славни след Кир, основателя на най-пространната тяхна монархия, в старо време се наричаха Еламити, а по-късно във времето на Римската империя, се наричаха Партяни. Виж Партия.

Древната история на персите, както онази на повечето източни народи, е много заплетена и пълна със съмнения. Тяхната история, счита, че потеклото им е от Сим, чрез сина му Елам, от името на когото те първо се наричали Еламити. Вероятно е, те да са се наслаждавали на независимостта си за няколко века със свои монархически управления, докато били покорени от асирийците, и страната им се присъедини като една област на онази империя. Оттогава, както свещени, така и светски писатели различават Мидийското от Персийското царство. Може да се вярва, че от време на време, някои малки въстания са причинявали отцеплението на Персия от Асирийската империя, но че пак Персийския цар, се принуждавал да признае зависимостта си от Асирия. Когато Мидия стана независима под Дейокия, а после под Фраорт, Персия също се покори под владичеството ѝ, и стана едно подвластно царство. След като Мидия победи великата си съперница Асирия, за дълго време се радваше на мир под управлението на Астиаг (синът на Киаксар). Но неговият наследник Киаксар втори, се съедини с персите против вавилонците, и даде управлението на съединените войски в ръцете на Кир, който превзе град Вавилон, уби Валтасар, и покори окончателно онова царство в 538г. преди Р.Х.

Кир се възцари над Мидия и над Персия, и довърши съединението на тези две страни, които на дело се виждаха, че не са друго, освен два

народа от същото племе със същата вяра, (виж Мъдреци и Мидия), говорещи езици близки един до друг, и родствени на санскритския. Преди съединението им при Кир, Даниил казва, че законът на мидяните и персите бил един и същ. Съединението стана през 536г. преди Р.Х. Главните събития, които се отнасят до Св. Писание, станали през царуването на Кир, бяха завръщането на юдеите от плен и повторното изграждане на храма. Завладяването на Вавилон стана през 538г. преди Р.Х. - Езд. 1:2. Владенията на Кир, се простираха от Средиземно море до страната на река Инд. Камбиз, неговия наследник, (529г. преди Р.Х.), присъедини Египет към Персийското царство, и върховенството на Египет и на Сирия се намираше в състезание при следващите царе - Езд. 4:6.

* * *

Песен на песните

Тази много иносказателна и хубава поема, винаги се е считала за канонична, и разбира се е съставлявала част от Библията по времето на Христос; така тя се е приемала от първите християни, и фигурира в старите преписи, ръкописи и преводи. Имало е различни мнения относно темата и предназначението на тази поема. Но, че целта ѝ е да изложи духовната любов и взаимното общение, които съществуват между Христос и народа му, става явно от съгласието ѝ, когато я свържем с много места от Св. Писание, които представят Бога и особено Христос като мъж на църквата, и които употребяват бракът за пояснение на отношението между Спасителя и неговия народ. Така напр. Псалом 45, е една Месианска свадбена песен. Виж също Ис. 54:5, 62:5; Ер. 3гл. Ез. 16гл.; Ос. 1-3гл.; 2Кор. 11:2; Еф. 5:23-32; Отк. 19:7-9, 21:2-9.

В тълкуванието на тази хубава поема, трябва да вземем под внимание различието между източните и западните народи. Днешните правила и понятия, не могат да служат като модел, чрез който да се разберат нейната цел, нейните образи и изречения. Не е рядкост между източните народи, да се крие духовната пламенност под булото на любовта, и мнозина тълкуватели, са привеждали части от източни иносказателни песни, които много приличат на тази вдъхновена Соломонова песен. Много християни надъхвани с духа на евангелието, са намирали голямо наслаждение и полза от нейното прочитане.

* * *

Петасупим (дом на събрания) - 1Лет. 26:15

Едно здание, съединено с храма, или за десетъците, или за събрания на старейшините.

* * *

Петдесетница

Един празник, празнуван на петдесетия ден, след шестнадесетия ден от Нисан, който беше вторият ден от "празника на пасхата" - Лев. 23:15,16. Евреите го наричат "празника на седмиците" - Из. 34:22, защото се празнуваше седем седмици след Пасхата. Тогава те принасяха начатките от житната си жътва, която в това време беше към края си - Вт. 16:9,10. Тези начатки се състояха от два квасни хляба, всеки по две десети части от ефа чисто брашно - Лев. 23:17. Освен това приношение, се правеха и други особени жертви, предписани за този празник - Чис. 28:26-31.

Празникът на Петдесетница, се учреди първо, за да задължи израилтяните да отиват в храма Господен, и там да признаят неговото владичество над страната си и над трудът си, като му принесат начатките на всичките си жетви. Второ, за да възпоменават, и да отдават благодарност на Бога за закона, даден им на Синайската планина, на петнадесетия ден след излизането им от Египет.

В деня на Петдесетница, за пръв път Святия Дух се изля над апостолите, и над Християнската църква - Д.А. 2:1-3. В това време, както и в Пасхата, седем седмици по-преди, юдейството се почиташе и в същото време славно се заместваше от християнството. Пасхалният агнец отстъпи пред "Христос, нашата Пасха"; и Еврейското празненство в памет на даването на закона, отстъпи пред дара на Святия Дух за "всеки народ под небето" - Д.А. 2:5. Този дар, беше даден да служи за цялото време, докато християнството съществува, и могъщите следствия, произведени тогава, предсказват още по-великите дела, които Святия Дух ще извърши за молитвите на християните.

* * *

Петефрий

Един придворен на Фараона, който купи Йосиф от мадиамците, и го постави настойник над домът си, но по-късно по клевета го затвори. За него някои предполагат, че е същия "началник на телохранителите", който произведе Йосиф на чин в тъмницата - Бит. 37:36, 40:4.

* * *

Петокнижие. Виж Мойсей.

* * *

Петра. Виж Села I.

* * *

Петър

Това име на гръцки значи камък, както се тълкува и Кифа на сирийски. Петър беше един от дванадесетте апостоли, който се наричаше и Симон - Мт. 16:17, и Симеон - Д.А. 15:14. Той бе от Витсаида, и беше син на Йона, един рибар, и отначало и неговото занятие беше риболовството. След като се ожени, той отиде да живее в Капернаум - Мт. 8:14; Лк. 4:38, по-късно бе повикан да се подвизава като апостол, и изглежда, че често е бил придружаван в пътуванията си от жена си - 1Кор. 9:5. Когато най-напред бе представен на Исус от брат си Андрей, той му даде името Петър - Ин. 1:42, вероятно за твърдостта на характера му, и за неустрашимостта му в бъдещата му дейтелност по Великото дело. Втория път, Петър бе повикан да следва Исус при Галилейското езеро, близо до домът му, и оттогава, той се научи да лови човеци - Мт. 4:18-20; Лк. 5:1-11. Много забележителни случки са описани в евангелията, които изявяват характера му. Между тях са: неговия опит да ходи по водата, за да срещне Христос - Мт. 14:29; неговото прозрение, че Христос е Месия, божествения Спасител - Мт. 16:16; неговото заблуждение за целта на Христовото възплъщение - Мт. 16:22,23; неговата привързаност към божествения Учител - Ин. 6:67-69; неговото отсичане ухото на Малх - Ин. 18:10; неговото самонадеяно

изявление, да остане с Христа във всички обстоятелства и по-късното му отричане от Него с клетви - Мт. 26:74; Мк. 14:29; Йн. 13:37,38; неговото дълбоко разкаяние - Мт. 26:75; и опрощението му от нашия Господ, след като приел едно уверение в неговата любов, потвърдено трикратно, както три пъти било изказано и отричането - Йн. 21:15-18. Смъртта и възкресението на Исус Христос, и обстоятелствата, които бяха придружили тези събития, произведоха една чудесна промяна в ума на апостола, и оттогава Петър уверено и постоянно следва едно поведение достойно за името му. В деня на Петдесетница, той бил един от главните свидетели на Спасителя; заедно с Йоан, той скоро излекувал един хром при вратата на храма, държал реч към народа, който бил събран, бе затворен в затвор, и без страх се оправдавал пред съвета на старейшините - Д.А. 4:8-21. По-късно го намираме да призовава Божията съдба върху един мъж и една жена, които се опитали да излъжат Святия Дух - Д.А. 5:1-11; да посещава Самария, и да изобличава Симон Магьосника - Д.А. 8:5-24; да излекува Еней в Лидя, и да възкресява Сърна в Йопия - Д.А. 9:32-43; да вижда едно видение, което го приготвя да проповядва евангелието на езичника Корнилий - Д.А. 10гл.; затворен от Ирод Агрипа, и пуснат от ангела - Д.А. 12:3-19; и да взима участие в един събор в Ерусалим - Д.А. 15:7-11. Писанията ни дават малко сведения за по-късните му дела, но вероятно тримата апостоли, които Спасителя най-много отличавал на земята, са продължавали да бъдат употребявани от него като най-главни инструменти за разпространението на неговото учение. Павел говори за "Яков, Кифа и Йоан, които се считаха за стълбове" - Гал. 2:9. В тази същата глава в посланието към Галатяните, Павел изобличава Петър за непостоянно поведение, за това, че Петър не се съпротивил на учителите, които искали да наложат на християните езичници някои еврейски обичаи и обреди, макар и той самия да им се бе възпротивил още от начало в Ерусалим - Д.А. 15:9. Вижда се, че Петър е проповядвал евангелието в Коринт - 1Кор. 1:2, 3:22, и във Вавилон - 1Пет. 5:13. Католически писатели твърдят, че той е бил Римски епископ, но доказателствата са силно против това твърдение. Павел е писал на Римските християни, и им е давал съвети и е поздравявал по-главните лица по име; той е писал и шест писма от Рим, но в никое от тези писма, нито в разказа на Деяния апостолски, не е споменато за Петър, че е бил някога в Рим. А тъй като Петър никога не е живял в Рим, то са неоснователни и твърденията на католиците, че е бил ръкоположен за глава на Вселенската църква. Каквато почест и власт е бил приел от Христос, да основава първите учреждения на Християнската вяра - Мт.

16:18,19, такава почест и власт и другите апостоли са били приели - Мт. 18:18; Йн. 20:23; 1Кор. 5:3,5; Еф. 2:20; Отк. 21:14. Нищо не свидетелствува, че Петър е имал някакво върховенство над другите апостоли, нито да е бил от някого наследен в личното си влияние като най-стар, най-деятелен и най-верен между онези които "бяха видели Господа".

Посланията на Петър. Съществуват две послания, които се приписват на Петър всеобщо от Християнската църква. Достоверността на първото никога не се е оспорвала; към това послание ни препращат няколко от апостолските отци. Това послание е било отправено до Християнски църкви в Мала Азия, съставени първоначално от Еврейски християни, но включващи и мнозина пришелци от езичниците - 1Пет. 4:3. То вероятно е написано във Вавилон на Ефрат. Виж Вавилон. Някои, обаче тълкуват това име "Рим", други приемат един градец в Египет под същото название Вавилон. За "огнените изпитания", през които църквата е минавала в Апостолското време, се предполага, че са били гоненията против Християнската църква през царуването на Нерон, което царуване завършило през 68г. след Р.Х. Петър увещава ранните християни във вяра, покорност, и търпение, заради истинността на евангелието и несъмнеността на спасението чрез Христа.

Второто послание, е отправено до същите лица, до които е отправено и първото. То е назначено да потвърди ученията, изложени в първото, и да насърчи новите християни към едно достойно поведение, като ревностни последователи Христови. Това послание, се е приписвало с по-малка увереност на великия "апостол на юдеите" от ранната църква, отколкото първото послание. Не съществуват достатъчни причини, обаче, за да се отрича каноническата му власт, или че Петър му е бил писател - 2Пет. 1:1,18, 3:1. Виж и 1Пет. 3:20; 2Пет. 2:5. Много места във второто Петрово послание, са сходни с посланието на Юда.

* * *

Печат (подпечатване, удряне печат)

Печати и подпечатвания, много се споменават в Св. Писание. Печати са се употребявали още от най-ранни времена, и са били най-различни видове. Някои печати, са се употребявали вместо подписване на името; името на човека се е отпечатвало с мастило върху книгата, която е

трябвало да се удостовери. Такива печати, с подпис или без подпис, са се носили от онези, комуто са принадлежали. Частен печат, се е носил на пръста или на гривната - Ер. 32:10; Лк. 15:22; Як. 2:2. Виж Пръстени. Управителят на някоя страна, е носил печата си по един най-безопасен начин. Когато царския печат се удрял на някоя книга, тя е добивала правителствено утвърждение - 3Цар. 21:8, а пък когато печата се е предавал временно на някое лице, то е добивало пълновластие - Ест. 3:10,12, 8:2. Понякога, печат се е удрял върху кал вместо восък; това се е вършило, поради горещият климат, който разтопявал восъка - Йов 38:14. Печатът е бил знак на владение и внимателно съхранение - Вт. 32:34; Йов 9:7, 14:17. Когато брава или врата е била намазвана с малко кал, тя не е могла скришом да се отваря - П.П. 4:12; Дан. 6:17; Мт. 27:26. Този обичай и до днес още съществува на Изток. Често връвта, с която е била връзвана някоя книга, кутия или свит пергамент се е запечатвала с печат - Ис. 8:16; Отк. 5:1. Християните се запечатват преносно със Святия Божий Дух, т.е. приемат отпечатък на образа му, за знак, че са негово притежание - Еф. 1:13,14; 4:30. Виж Сова.

* * *

Пещера

Географското разположение на Юдея, много благоприятства за образуването на пещери, и цялата онази земя е пълна с подземни дупки, някои по-големи, а други по-малки. Тези пещери са служили за жилища, за убежище, и за гробища. Така след съсипването на Содом, Лот живял с дъщерите си в една пещера - Бит. 19:30. Петра в Едом е бил град с много пещери - Ер. 49:16; Авд. 3 ст. В близките на Хеврон места, бедните жители и сега живеят в пещери, като пасат стадата си. Естествените пещери, понякога са били разширявани, а изкуствени пещери са се правели за убежище и защита - Съд. 6:2; 1Цар. 13:6; Ис. 2:19; Ер. 41:9. Пещерите в Махпеллах, Енгади, Кармил и Одолам още съществуват.

* * *

Пещи

Пещите са бивали понякога подвижни и удобни за носене - Бит. 15:17. Употребявали са ги понякога, за да разтопяват скъпоценните метали -

Пр. 17:3. Горещата пещ, в която хвърлили тримата приятели на Даниил, е била голяма: хвърлили ги в нея, и я оставили отворена - Дан. 3гл. Вавилонския цар опекъл в огън Седекия и Ахаав - Ер. 29:22; и днес още това ужасно наказание се върши на Изток. Думата "пещ" или "горнило", се употребява, за да поясни угнетително или робско състояние - Вт. 4:20; Ис. 48:10.

* * *

Пиаирот

Едно място, близо до северозападната част на Суезския Залив. То бе третия и последния стан на евреите, преди да преминат Червеното море - Из. 14:2,9; Чис. 33:7. Местоположението му точно не се знае. Виж Изход.

* * *

Пиаца. Виж Пазар.

* * *

Пивесет

Град в Египет, на гръцки Вуваст, който е имал храм посветен на богинята Вуваста, която се сравнявала с Диана в Южна Европа. Всяка година, този храм се е посещавал от много народ. Развалините на Пивесет на източния Нилски ръкав, при древния Суезски канал, са купища от тухли и грънци - Ез. 30:17.

* * *

Пигар (бяло-гърба) - Вт. 14:5

Четвероного животно, от родът на дивите кози; вероятно е било един вид сайгак.

* * *

Пилат

Петият или шестия Римски прокуратор на областта Юдея, след изгнанието на Архелай. Назначен в 26г. след Р.Х., той управлява Юдея десет години. Кесария бе обикновеното му местопребивание. Със строгото си и жестоко управление, той стана омразен на евреи и самаряни; и обвинен от последните пред Вителий (сирийски управител), той бе свален от поста си, и изпратен в Рим да отговаря пред императора. Преди пристигането му там, Тиберий умря, а за него се смята, че е бил заточен от Калигула във Виен (Франция), където се самоубил.

Евангелията описват много живо характера на Пилат. След осъждането на Исус Христос от първосвещеника и Синедриона, той бе доведен пред управителя Пилат, който го намери за невинна жертва на Еврейската злоба, и пожела да го освободи. Глупак и невежа в религиозните истини, той съзираше до някъде превъзходството на Христовия характер, и се боеше да го накаже. Всичко, което видя в Христа, усили това негово чувство; и по всякакъв начин се стараяше да укроти неумолимостта на евреите. Но му липсваше онзи твърд характер, онази дълбоко вкоренена правота, които можеха да го изведат от всички трудности; и след известни усилия - Лк. 23:7,14-20; Йн. 18:31,38, 19:4-6, 9-12,15, той се подаде, и предпочете да пожертва един праведник, отколкото да предизвика оплаквания против управлението си. Умиването на ръцете си, и написването на надписа върху кръста, само го осъждат. Той вероятно е изпратил отчет за делата си на Тиберий, и първите отци споменават, че такъв отчет е имало по тяхно време. "Делата на Пилат" на наше време са измислени по-късно. Римският историк Тацит, като говори за християните, казва, "Причинителят на това име е Христос, който бе наказан със смърт от Пилат Понтийски, през царуването на Тиберий".

* * *

Пиляк

Една хищна птица, поради което е причислена от Мойсей между нечистите птици - Лев. 11:14. Виж Птици.

* * *

Пир (пиршество). Виж Угощение.

* * *

Пирам (бързоног като див осел)

Ярмутски цар, един от Аморейските военачалници по времето на Исус Навин - И.Н. 10:3.

* * *

Пиратон

Ефремски град, където съдията Авдон живееше и бе погребан - Съд. 12:15. Един от силните Давидови мъже бе пиратонец - 1Лет. 27:14, 11:31; 2Цар. 23:30. Робинсон и други вярват, че е днешното село Ферата, 6 мили на запад-юго-запад от Наблус (Сихем).

* * *

Писалка

Древната писалка, се състоеше от желязна пръчка - Ер. 17:1, по някога на върхът си имаше адамантов нокът, за да може да се пише на твърд материал, като на метални плочи. Когато плочите биваха от восък, единият край на писалката беше широк и гладък за заличаване на грешки. А когато плочата се състоеше от пергамент или от платно, или друго подобно нещо, писалката биваше тръстена, или тънка четка, чрез която се пишеше с мастило - Съд. 5:14; Йов 19:24; Ис. 8:1; Ер. 36:23; Ин. 13ст.

* * *

Писидия

Мало-Азиатска област, която се простираше на север от Таврийските планини, между Фригия и Ликаония до Антиохия, и бе отделена от Средиземно море с Памфилия. Писидийците, като другите жители по Таврийските рътове, бяха непокорно и необуздано племе. Павел когато проповядваше Словото Божие в Антиохия, и другаде в Писидия - Д.А.

13:14, 14:24, беше изложен на опасност от разбойници, както и от внезапни бури и виелици по планинските проходи.

* * *

Питом

Един от градовете, които израилтяните съградиха на Фараона в Египет през робството си - Из. 1:11. Вероятно той е градът Патум, който Хиродот определя при Пивесет и Пелусийския приток на Нил, не далеч от древния канал, направен от Нехао и Дарий, който свързва Червено море с Нил. Виж Египет.

* * *

Пиявица

Червей кръвопиец, който добре изобразява ненаситното сребролюбие - Пр. 30:15. Цицерон говори за пиявиците на общественото съкровище в Рим.

* * *

Пиянство

В Св. Писание, глупостта на пиянството често се изяснява - Пс. 107:27; Ис. 19:14, 24:20, 28:7,8, порочността му се осъжда - Ис. 5:22, лошите му следствия се посочват - 1Цар. 25:36; 3Цар. 16:9, 20:16, и наказанието му е показано - 1Кор. 6:9,10. Пиянството е произхождало както от вино - Бит. 9:21, 19:33; Ер. 23:9; Еф. 5:18, така и от "сикера" (спиртно питие) - 1Цар. 1:13-15; Ис. 5:11. Затова на свещениците е било забранено да пият вино и сикера, преди да приближат при олтара - Лев. 10:9; и миряните се съветват от Св. Писание, да се въздържат от тези пития - Пр. 20:1, 23:31. Да подтикваме ближните си към пиянство, е грях, прокълнат от Бога - 2Цар. 11:13; Ав. 2:15,16. Виж Вино.

* * *

Планини

Планините, са между най-величествените Божии творения на Земята. Те са като вечни символи на великите събития. Така Арарат е символ на потопа, на човешкия грях, Божието правосъдие и Божията милост. Синайската планина, утвърждава Божия закон. Кармил ни призовава с думите на пророк Илия: "До кога ще се колебаете между две мнения? Ако Йеова е Бог, да Му служим". Планината на преображението, още блести с истините, поучавани по нейните върхове. Гаризин и Гевал, още ехтят от клетвите и благословенията, които някога били произнесени толкова тържествено от тях. Също така планините Ор, Нево, Ливан и Гелвуе, са знаменити поради великите събития, които са станали на тях, както и на Сион, Мория и Елеонската планина, и на всички планини и хълмове в околността на Ерусалим.

Юдея е хълмиста страна, и свещените поети и пророци, са заемали от планините около тях, много възвишени пояснения на Божествената истина. Така, едно царство се нарича "планина" - Пс. 30:7, особено това се отнася за Христовото царство - Ис. 2:2, 11:9; Дан. 2:35. Така и една трудност, е "велика планина" - Зах. 4:7, и едно въстание, се оприличава на "планини, които се тресат" - Пс. 46:3. Бог лесно и бързо премахва всяка пречка и спънка: "планините се топят като восък от присъствието Господне" - Пс. 97:5. Справедливостта на Божественото естество е вечна, "правдата Ти е като високите планини" - Пс. 36:6. Вечната Божия любов се описва така: "Защото, ако и да изчезнат планините, И да се поместят хълмовете, Пак Моята благодат няма да се оттегли от тебе, И заветът Ми на мир няма да се помести, Казва Господ, Който ти показва милост" - Ис. 54:10. Давид, като иска да опише непоклатимостта на царството си, казва: "Господи, с благоволението Си Ти ме беше поставил на твърда планина" - Пс. 30:7. Грижата и покровителството, които Бог проявява към хората си, са описани по следния начин: "Както хълмовете окръжават Ерусалим, Така Господ окръжава хората Си от сега и до века." - Пс. 125:2. Когато пророка изразява вярата си в Бога, колко чиста е тя и каква увереност му дава, той пее: "Наистина празна е очакваната от хълмовете помощ, от шумната тълпа по планините; Само в Господа нашия Бог е избавлението на Израеля." - Ер. 3:23.

В стари времена, върховете на хълмите в Юдея, се обработвали и там били отглеждани лозя, маслини, смокини и др. С това се обяснява израза за "Богопосадената лоза": "Възвърни ни Боже на Силите, осияй с лицето Си и ще се спасим, Пренесъл си лоза из Египет. И като си изгонил народите, нея си насадил. Приготвил си място пред нея; И тя е

пуснала дълбоко корени, и е изпълнила земята, Покриха се бърдата със сянката ѝ; И клоновете ѝ станаха като изящните кедри, Простря клончетата до морето. И ластарите си до Ефрат. Защо си съборил плетищата ѝ, Та я берат всички, които минават по пътя?" - Пс. 80:7-12. И други подобни фрази. Пътешествениците твърдят, че рядко може някой да мине през планина, дори в дивите части на Юдея, и да не забележи, че някога от нея са "текли мед и масло", въпреки, че днес е пуста.

* * *

Плачът на Еремия

Една жаловита поема, съчинена от пророк Еремия, по повод на съсипеването на Ерусалим от Навуходоносор. Първите две глави, главно описват бедствията на Ерусалим през обсадата; третата оплаква страданията, които самия Еремия бе претърпял; четвъртата разказва за разорението на града и на храма, и за злочестията на Седекия; а петата е един вид молитва за евреите през плена. Накрая, пророка говори за жестокосърдечията на едомците, които бяха обидили Ерусалим в злочестията му, и ги заплашва с гневът Божий, (586г. преди Р.Х.).

Първите четири глави на Плачът, са в азбучен ред; всеки стих започва с една буква от Еврейската азбука, наред. Първата, втората и четвъртата глави, съдържат всяка двадесет и два стиха, според броя на буквите в азбуката; в третата глава, всеки три последователни стихове започват със същата буква, и в нея се включват всичко шестдесет и шест стиха. Плюс това, всичките стихове във всяка глава, имат почти същата дължина. Виж Букви. Стилът на Плачът Еремиев е жив, нежен и състрадателен. Този пророк, беше дарен да пише жаловити и умилителни песни - 2Лет. 35:25, и никоя поема, не е имала толкова нажалителен предмет, колкото Плачът.

* * *

Плевели

Едни вредни растения от рода на тревата. Те растат с житото по нивите, и толкова приличат на него, че преди да завържат класове, тези растения не се различават едно от друго. Зърната им се намират по две или по три във всяка една от дванадесетте или повече чушки,

разпръснати по дългия им клас. Аравяните, отделят плевелите от житото с ветрило или решето (дърмон), след като го овършеят. |

* * *

Племене

Яков имаше дванадесет сина, които станаха началници на дванадесет домородства. Тези домородства, съставляваха един велик народ, и всяко от тях се наричаше "племене". Но този патриарх, осинови при смъртния си час, двамата Йосифови сина, Манасий и Ефрем, които така също станаха началници на две племена - Бит. 48:5. Така че, вместо дванадесет племена, имаше тринадесет, Йосифовите бяха две. Но, в разпределянето на земите от Исус Навин, според както бе заповядал Бог, се считаха дванадесет племена, и земите се разделиха на дванадесет дяла, понеже Левиевото племе, като назначено да свещенодейства, вместо дял земя, получи няколко градове за живеене, с начатките на плодовете, десетъците и приносите на хората. Всяко племе, си имаше водачи и съдилищата, и всичките племена общо съставляваха в началото на бита си, един вид народоуправление. При разделението на Ханаанската земя, Рувимовото, Гадовото и половината Манасиевото жребие, се паднаха на изток от Йордан, а жребията на другите племена, се паднаха на запад от тази река.

Дванадесетте племена, бяха една държава, един народ, едно самодържавие, до след смъртта на Соломон, когато десетте племена се разбунтуваха и отцепиха от Давидовия дом, и образуваха Израилското царство. Виж Евреи.

* * *

Плен

Господ често наказвал прегрешенията на евреите с плен или с поробване, според заплашванията си - Вт. 28гл. На първият им плен, обаче от който ги избави Мойсей, трябва да се гледа повече като Божие позволение, отколкото като наказание за грях. Дванадесетте Еврейски племена, попадали под чуждо иго, шест пъти през периода на Съдиите. Но най-забележителни пленения са онези, в които израилтяните и Юдовите потомци, бяха заведени в плен по времето на церете.

Израилтяните бяха заведени като пленници за пръв път около 740г. преди Р.Х., от Теглат-Феласар (Асирийския цар) - 4Цар. 15:29. Племената на изток от Йордан, заедно с части от Завулон и Нефталим, били покорени най-напред - Ис. 9:1. Като изминали двадесет години, Салманасар отвел в плен и останалата част от израилтяните - 4Цар. 17:6, и населил пленниците в далечни градове, някои от които са били близо до Каспийско море, а в отечеството на израилтяните, той населил вавилонци и перси - 4Цар. 17:6-24. Освен пророчествата - Ис. 11:12,13; Ер. 31:7-9,16-20, 49:2; Ез. 37:16; Ам. 9:14 и др., които се тълкуват различно, няма никакво друго доказателство, че десетте племена, са се завърнали някога в Палестина. Въобще се приемат три Юдови плена: 1) При Йоаким, в третата му година, (606г. преди Р.Х.), когато Даниил, и други Юдови синове, били заведени във Вавилон, където ги приготвили да служат на царя - 4Цар. 24:1,2, и Дан. 1:1,5,6. 2) В последната година на Йоаким, или по-точно при Йоахин, когато и този княз бил заведен във Вавилон, т.е. в седмата и осмата година на Навуходоносор, (599г. преди Р.Х.) - 4Цар. 24:2,12; 2Лет. 36:8,10, и Ер. 52:28. 3) При Седекия, (588г. преди Р.Х.), когато били съсипани Ерусалим и храма, и били занесли във Вавилон най-скъпите неща на народа - 4Цар. 25гл., и 2Лет. 36гл. Седемдесетте години, които Юда трябваше да премине в плен - Ер. 25:11, и 29:10, се борят както се вижда от първия плен, (606г. преди Р.Х.). Във Вавилон, евреите имали съдии и старейшини, които ги управлявали и отсъждали спорни работи според законите им. В книгата на Даниил, срещаме да се говори за един евреин, който заемал висок чин в Двора; а в книгата на Естир, се описва многобройността и силата на евреите в Персийската империя. Не останали напразни усилията на пророците, да разпалят огъня на истинската вяра.

Най-накрая, като изминали седемдесетте години, Кир, в първата година на царуването си във Вавилон, (536г. преди Р.Х.), прогласил из царството си, че на Юдеите се позволява да се върнат в отечеството си, и да съградят отново Божия храм - Езд. 1:11. Около 50,000 души, приели поканата на царя, и се завърнали в Ерусалим и в градовете си - Езд. 2:2; Неем. 7:7. Те положили основата на втория храм, който бил завършен в шестата година на Дарий, (516г. преди Р.Х.). След други петдесет и осем години, Ездра извел една малка дружина от 1754 души от Вавилон в Юдея. Ездра бил наследен от Неемия в управлението, който ревностно се старал да преобразува народа, и много от неговите старания дали добри плодове.

До колкото знаем, никой между потомците на Яков, не може сега да докаже от кого от дванадесетте негови синове, води потеклото си. И Юда и Израил, като излезли от наследията си в Ханаанската земя, и като се разпръснали между чужденците, различните племена естествено се слели едно с друго, завистта им изчезнала, и паметта за Авраам, Мойсей и Давид се съживила във всички тях - Езд. 6:16,17, 8:35; Ер. 37:26-28.

Последното пленяване на евреите, (71г. след Р.Х.), след като те отхвърлили Христос и Словото Божие, било ужасно. Според Йосиф, 1,100,000 души, загинали в обсадата на Ерусалим от Тит, и около 100,000 пленници били разпръснати по областите, да мрат в гладиаторските борби, и да работят като роби.

Изображението, което виждате тука, представя един медал изкован от Император Веспасиан, в седемдесет и първа година след Христа, в памет на превземането на Ерусалим. При император Адриан, (сто, тридесет и три години след Христа), един подобен удар поразил евреите, които пак се били събрали в Юдея, и днес, те са пръснати по целия свят, но се различават от народите, между които живеят и търпят бедствията, които безверието е нанесло на бащите им, като очакват да дойде Месия, и да "отвърне нечестията от Яков" - Рим. 11:25,26.

* * *

Пленници

В старо време на пленените във война, са гледали като на хора, справедливо осъдени на смърт, и затова ги подлагали на всякакви мъчения и унижения. Стъпвали на вратовете им - И.Н. 10:24 и Пс. 110:1, в знак на гнусно унижение; продавали ги в робство, както Йосиф; обезобразявали ги, както Самсон и Адониседек; събличали ги голи, и ги тласкали да въртят пред тържественият кордон на победителите; и най-накрая, много от пленниците, размервали с въжета, за да ги умъртвят по най-жесток начин - 2Цар. 8:2. Римляните, много пъти свързвали живи пленници с мъртви тела, и ги оставяли така да умрат. Този Римски обичай, изяснява възгласа на ап. Павел: "Окаян аз човек! Кой ще ме избави от тялото на тая смърт?" - Рим. 7:24.

* * *

Плешивост

Плешивостта бе или естествена или изкуствена. Между източните народи, е имало обичай да си режат косите, или да си бръснат главите, като знак на жалеене, при смъртта на някой роднина - Йов 1:20; Ер. 16:6. Това е било забранено на израилтяните, понеже е един Езически обичай - Вт. 14:1. Естествената плешивост, се е гледала с презрение, защото е създавала подозрение за проказа. Децата във Ветил, викаха след Елисей: "Качи се плешиве" - 4Цар. 2:23. Когато те показваха чрез този епитет, голямо презрение към него като Господен пророк, вероятно се присмиваха в същото време и на чудесното Илиево възнесение.

* * *

Плеяди

Съзвездие от седем звезди, което се намира на вратът на Телеца, който е един от дванадесетте зодии на зодиака. Слънцето влиза в Телеца около средата на април; затова появата на Плеядите, показва настъпването на пролетта - Йов 9:9, 38:31; Ам. 5:8.

* * *

Плитки места (Сиртис) - Д.А. 27:17

Възможно е да са опасните песъчливи и вирливи места, в два залива на Африканския бряг, на юг от Малта; те се наричаха, едното по-голямо, другото по-малко плитко място, и древните мореплаватели много се бояха от тези места. Посоката, към която вятъра тласкаше Павел и другарите му, ги заплашваше да ги хвърли в по-малкото плитко място.

* * *

Плът

Веществото, от което са съставени телата на хората и животните. В Св. Писание, освен обикновеното значение на думата "плът", значи и човешки род - Бит. 6:12; Пс. 145:21; Ис. 40:5,6, и всичките живи твари на земята - Бит. 6:17,19. Думата "плът", често се употребява като

противоположна на "дух", както и ние употребяваме душа и тяло - Йов 14:22; и понякога значи нещо живо и чувствено - Мт. 26:41, и седалището на телесните страсти - Пр. 5:11; 2Кор. 7:1. В Новия Завет "плът", твърде често се употребява за телесните или физическите страсти и прищевки, които отвличат хората от Господа и от светия живот. Плътта (или плътското начало), е противно на духът (или духовното начало) - Рим. 8гл.; Гал. 5:17.

* * *

Погребение

Евреите във всички времена, са били твърде внимателни в погребението на мъртвите си - Бит. 25:9, 35:29. Да се лиши някой от погребение, се е считало за един от най-големите знакове на безчестие - Екл. 6:3; Ер. 22:18,19, понеже то не се е отказвало никому, даже и на неприятели. Добрите хора, са го смятали за добро дело да заравят мъртвите. И наистина, колко ужасна трябва да е била за евреите гледката на не погребани трупове, когато те считаха земята си за осквернена ако мъртвите бяха по какъв да е начин изложени на показ - 2Цар. 21:14, и когато самото допиране до едно мъртво тяло, или до нещо, което се бе допряло до него, се е считало за осквернение, и е изисквало едно обредно умиване - Чис. 19:11-22.

Само два случая на изгаряне на телата на мъртъвци, се срещат в Писанието: разкъсаните останки на Саул и на синовете му - 1Цар. 31:12, и жертвите на някаква язва - Ам. 6:10. За най-близките роднини, е било обичай да затварят очите на умиращите, и да им дават последна целувка, а после да започнат да ги оплакват - Бит. 46:4, 50:1; в това оплакване, което е продължавало до след погребението, те са били придружавани от другите роднини и приятели - Йн. 11:19, на които високите и пронизителни плачове се споменават в Мк. 5:38. Виж Оплакване. На Изток, имат обичай и днес да наемат оплаквачки, както оплаквачките в старо време - Ер. 9:17; Ам. 5:16, които са хвалили покойните - Д.А. 9:39, и чрез жалостни викове и буйни телодвижения, спомагани в същото време от печални музикални звуци - Мт. 9:23, са се стараели да изразят най-дълбоката скръб - Ез. 24:17,18.

Веднага след смъртта, умивали тялото, и го полагали в една удобна стая - Д.А. 9:39; обвивали го в платно с аромати, и връзвали главата с

една кърпа - Мт. 27:59; Йн. 11:44. Ако тялото не се балсамираше, погребението ставаше наскоро, по причина на горещия климат и на обредната нечистота. Много рядко, едно цяло денонощие минаваше между смъртта и погребението - Д.А. 5:6,10. Като покриеха тялото, го слагаха на едно просто носило, и го занасяха до гроба - 2Цар. 3:31; Лк. 7:14. Понякога употребяваха по-скъпо носило или одър - 2Лет. 16:14, а телата на царете и на големците, са полагали може би в дървени или каменни ковчези. Роднините придружаваха носилото до гроба, който се намираше обикновено извън града. Едно угощение, следваше понякога погребението - Ер. 16:7,8, и през следващите дни, жалеещите близки и приятели, имали обичай да ходят на гроба от време на време, да плачат и да украсяват мястото с пресни цветя - Йн. 11:31, един обичай запазен даже и до днес. Виж Балсамиране.

Често гробове се правеха в скали, както гроба на Шевна - Ис. 22:16, гробовете на царете и гробът на Спасителя. Някои бяха под земята, а други издълбани в някоя отвесна скала.

Много такива се срещат при развалините на стари градове - 4Цар. 23:16; Ис. 22:16, както в южната страна на дола Еном, в долината на Кедрон на западната страна на Маслинената планина, в Села (Едом), и др. Въобще те се намираха извън градовете - 4Цар. 23:6, но гробовете на Юдовите царе изглежда са били отвътре стените на Ерусалим, на планината Сион - 3Цар. 2:10; 4Цар. 14:20, а онези на Израилевите царе в Самария - 4Цар. 14:16.

Между най-забележителните стари гробища, са онези, които се намират на север от Ерусалим, които изобщо се наричат "гробовете на царете". Виж картинката под това име. Не се знае от кого те са били направени, но не може да бъдат гробове на Юдови царе, които бяха на планината Сион. Вероятно те са били направени или от Ирод Велики, или от Елена, вдовицата на Монобаз, Адиабинския цар. Тя прегърна Еврейската религия, и се установи в Ерусалим, където тя с волни помощи гледаше бедните през гладът в дните на Клавдий Кесаря, споменат в Д.А. 11:28.

Но който и де е направил тези гробове, те са една забележителна останка от древността. Пътникът влиза в тях през един двор дълъг 92 крака. На запад от този двор има преддверие, което се простира 39 крака от север на юг. Отвореното лице било подпряно на два стълба, и

изящно украсено. От южният край на преддверието се намира проход, който води в една предна стая 19 крака на дължина, и 181/2 на ширина. Два пътя от южната и един на западната страна на тази предна стая, отвеждат в други стаи, през които човек отива при гробовете. Всичко е било изваяно с голяма точност, и трябва да е било направено с много пари.

* * *

Поезия

От изящните изкуства, евреите са употребявали само поезията, която по боговдъхновение достигнала до най-висока степен на съвършенство. Поезията на евреите била почти лирическа, но била поучителна (дидактическа), оплаквателна (елегическа), пастирска или пророческа, тя пак си е лирическа. Лирическата поезия, е живо изразяване на вътрешни вълнения, следователно, тя е лична (субективна), т.е. занимава се с действията и чувствата на ума; в противоположност на епическата поезия, която е нелична (обективна), т.е. говори за външни предмети. Главният предмет на Еврейската поезия, е вярата и после родолюбие, което под богодържавието, бе тясно свързано с религията. Най-явната и отличителна черта на тази поезия, е възвишеността ѝ. Религиозната поезия в древните времена, е почти изключително еврейска; малкото религиозни поеми на другите народи, не заслужават да се сравняват с еврейските.

Поезията на евреите, се различава от прозата им в три неща: 1) По особеното поетическо естество на съдържанието си, на което отличителните черти са възвишеност, дръзновение, високи метафори, олицетворения, и др. 2) По особеностите на поетическия стил, които не са толкова стряскащи, колкото в гръцката и римската поезия. 3) По римата, която се различава от мярката.

Римата на Еврейската поезия, се състои в паралелизма ѝ, на който основното правило е всеки стих да има две съответстващи части или члена.

Паралелизмът на Еврейската поезия, се среща или в мисълта или във формата на поемата. Първия вид паралелизъм бива три вида, или:

1. Еднозначен (синонимен), когато двата члена изказват същата идея с различни по тясно, и често буквално, съответстващи думи, като например:

Що е човека, та да го помниш?
Или син човешки, та да го посещаваш?
Пс. 8:4

Защо се разоряват народите,
И народите намислиха суета?
Пс. 2:1

Този който съди на небесата ще се смее:
Господ ще им се поругае.
Пс. 2:4

Реве ли дивия осел при тревата?
Или мучи ли волът при яслите си?
Йов. 6:5

По този вид паралелизъм е изложена и песента на Ламех - Бит. 4:23;
Йов 7:1, и др.

2. Противоположен (антитезен), когато две противоположни мисли се изказват в двата члена, например:

Къщата на нечестивите ще се събори,
Но шатърът на праведните ще благоденства.
Пр. 14:11

Мек отговор отклонява от ярост,
А оскърбителна дума възбужда гняв.
Пр. 15:1

3. Синтетичен, когато при мисълта на първия член, се прибави нещо повече; същата съответственост на фразите се запазва както по-преди, например:

Законът Господен е съвършен, възвръща душата,
Изявлението Господне е верно, дава мъдрост на простия,

Повеленията Господни са прави, веселят сърцето,
Заповедта Господня е светла, просвещава очите,
Страхът от Господа е чист, пребъдва до века,
Съдбите Господни са истинни, и без изключение справедливи.
Пс. 19:7-9

Прост ритмичен паралелизъм е онзи, в който никакво подобие или съответствие на мисълта не съществува, но като че ли стихът се пресича на съответстващи числа, например:

Но аз поставих царя си над Сион,
Святата планина.
Пс. 2:6

Мнозина думат за моята душа:
Няма за него помощ в Бога.
Пс. 3:2

Той най-много се среща в Плачът на Еремия, където едва ли ще се намери друг вид паралелизъм.

До тука, ние разгледахме простите и най-сложните двучленни паралелизми, такива каквито обикновено се срещат в Псалмите, Йов, и др. Но в книгите на пророците, и в някои псалми, ние намираме други по-неправилни и сложни паралелизми. Паралелизмът е неправилен, когато един член е по-къс от друг, както в Ос. 4:17:

Ефрем се прилепи при идолите:
Оставете го.

Сложният паралелизъм, бива няколко вида, когато стихът има три члена или успоредни един на друг, както в Йов 3:4, или двата от тях противоположни на третия, както например:

Защото пътищата Господни са прави,
И праведните ще ходят по тях,
А престъпниците ще паднат в тях.
Ос. 14:9

Или когато стихът има четири члена, от които всеки е съставен от две прости успоредни части, или първият ред отговаря на третият, а вторият на четвъртия, или всичките почти успоредни помежду си, както например:

Волът познава стопанина си,
И оселът яслите на господаря си
Но Израил на знае,
Людете ми не разсъждават.
Ис. 1:3

Защото колкото е високо небето от земята,
Толкова е голяма милостта му към ония, които му се боят.
Колкото отстои изток от запад,
Толкова е отдалечил от нас престъпленията ни.
Пс. 103:11,12

Уста имат, но не говорят;
Очи имат, но не виждат;
Уши имат, но не чуват;
Нито има дишане в устата им.
Пс. 135:16,17

Псалом 2 и 15, ни дават примери на повечето видове поетически паралелизъм.

Освен римата има и други особености свойствени на Еврейската поезия, като напр. строфата, както в Пс. 107,42,43, където стихове 8,15,21 и 31 от Пс. 107, от Пс. 42:5,11, и 5ия от 43ти служат за припев в края на всяка строфа. Така и азбучните псалми и поеми (виж Букви); и псалмите по степените (възкачванията), където главните думи на всеки стих, се повтарят в началото на следващия стих. Виж Степени.

Повече от една трета част от Стария завет е поезия, включваща по-голямата част от книгата Йов, Псалми, Соломоновите книги, и повечето книги на пророците; обаче, в тесният смисъл на думата има три поетически книги в Стария Завет: Йов, Псалми и Притчи, които имат един особен вид знакове за пеене. Поетически откъси се срещат тук-там разпръснати из историческите книги, както в Бит. 4:23,24; Из. 32:18; Чис. 21:14,15,18,27-30, 23:7,18, 24:3,15. И в Новия Завет има доста места

изложени поетически; в тях този Еврейски стил, като че ли преминава в гръцки - Мт. 8:20; Лк. 1:46-55 и 68-79. Рим. 11:33-35; Отк. 18гл., 19:1-3.

* * *

Поетични книги. Виж Поезия.

* * *

Поздрав

Обикновеното изречение за поздравление между евреите е било: "Шалом леха", сиреч "Мир вам". Същото изречение, употребяват арабите и до днес: те казват, "Мир вам", на което поздравление човекът отговаря, "Вам мир" - Бит. 29:6; Съд. 18:15. Други изречения за поздравление се срещат в Св. Писание, и повечето от тях са благословии, като: "Господ да бъде с тебе", "Здравей" или "Весел бъди", "Бъди благословен от Господа" и др. Източните народи, придружават по-отличните си поздравления с различни церемонии или телодвижения; понякога, те се прегръщат и целуват; понякога по-долният целува ръката или брадата на по-горният, или се покланя ниско, като си сложи ръката на гърдите, и после я издигне до устните или челото си. Виж Якововото поздравление на Исав - Бит 33гл., и сравни Бит. 19:1, 23:7, 42:6; 1Цар. 25:23; 2Цар. 1:2; Йн. 20:26. Точното извършване на някои от тези церемониални приветствия, особено когато често стават, изисква много време, и заради това, когато пророкът изпрати слугата си да отиде бързешком, и да положи тоягата му върху умрялото дете, той му каза да не поздравява никого, нито пак да отговаря ако някой го поздрави по пътя - 4Цар. 4:29. По същата причина, нашият Спасител забрани на седемдесетте ученика, да поздравяват никого по пътя - Лк. 10:4, сиреч, по този отличен и труден начин, като си губят скъпоценното време. В повечето случаи, тази учтивост беше повърхностна и не от сърце, но благословието на Христа беше от сърце и беше "по добро от живота". "Моят мир ви давам, аз не давам както света дава" - Йн. 14:27.

* * *

Покаяние и разкаяние

Една промяна на ума и на мислите, придружена със скръб и печал за нещо станало, и с дълбоко съжаление за стореното. Такова беше разкаянието на Юда - Мт. 27:3, и така се казва, че Исав "не намери място за покаяние" в баща си Исаак, макар, че той го търсеше със сълзи - Евр. 12:17, сиреч, че Исаак не би могъл да промени онова, което бе направил, нито да върне благословението дадено на Яков - Бит. 27гл. Понякога се казва, че Бог се "разкайва" за нещо, което е направил - Бит. 6:6; Й-а 3:9,10, не че той би поискал да не бе го направил, но че в неговото провидение наистина е станало такава една промяна, както може между хората да се припише на една промяна в мислите им. Но истинското Евангелско покаяние или "покаяние, което води към живот", се състои в това, когато човек чувства печал за греха си, да скърби за това, че е направил грях, и да бяга от него с отвращение, в същото време искрено да се старае, като уповава на Божията милост и на влиянието на Светия Дух, да живее в смиреност и свята покорност на Божиите заповеди и Божията воля. Това покаяние бива винаги придружено с истинска вяра, и на онзи който така се покае се обещава свободно опрощение на греха, поради заслугите на Исус Христос - Мт. 4:17; Д.А. 3:19, 11:18, 20:21.

* * *

Поколение. Виж Род.

* * *

Покрив

Древните народи, полагали големи усилия, за да украсят вътрешните покриви на къщите си. Покривали ги с кедрови и елхови дъски, обковавали ги с чисто злато или със скъпоценни камъни, шарили ги с разни краски или извайвали по тях финици, орнаменти, и др. - 3Цар. 6:15; 2Лет. 3:5; Ер. 22:14.

* * *

Полска мишка. Виж Мишка.

* * *

Помазан. Виж Месия.

* * *

Помазание

Помазанието, е било един обичай в общо употребление между евреите и другите източни народи, и оставянето му е било знак на жалеене - Ис. 61:3. Те си помазваха косата, главата, и брадата - Пс. 104:15, 133:2. При тържествата си и увеселенията си, те помазваха цялото си тяло, но по някой път само главата или краката - Пс. 23:5; Мт. 6:17; Йн. 12:3. То е било обикновен знак на уважение към гостите - Лк. 7:38,46. Помазване на мъртви тела е ставало, за да ги опази от изгниване - Мк. 14:8, 16:1; Лк. 23:56. Те помазваха царе и първосвещениците при тържественото им посвещение - Из. 29:7,29; Лев. 4:3; Съд. 9:8; 1Цар. 9:16; 3Цар. 19:15,16, също помазваха и святите съдове на скинията и на храма - Из. 30:26. Това помазание на свещени лица и святи вещи, е означавало тяхното отделяне и посвещение на служба на Бога, и скъпоценната и благоуханната смес назначена за тази цел, е била забранена за всички други - Из. 30:23-33; Ез. 23:41.

Обичаят за помазване с елей или с аромати, е бил обикновен между гърците и римляните; особено помазването на гостите при тържествата.

"Помазание" в 1Йн. 2:20,27, преносно значи, съобщение на благодатта на Святия Дух с верните, която ги води в пътя на истината и святостта.

* * *

Помазаник. Виж Месия.

* * *

Понт

Област в североизточната част на Мала Азия, оградена на север с Черно море, на запад с Галатия и Пафлагония, на юг с Кападокия и от части с Армения, и на изток с Колхида. Първо тя се управлявала от царе, и достигнала до най-цветущо състояние по времето на Митридат Велики, който воюва дълго време с римляните, и най-накрая бе покорен

от Помпей; след разбиването на този цар, Понт стана Римска област, част от великата Римска империя. Амасия, столицата ѝ, бе месторождение на Страбон, и един от главните ѝ градове, Трапезус, още цъфти под името Трапезонт. Много евреи живеяха в Понт, и от време на време "възлизаха в Ерусалим за празника" - Д.А. 2:9. Преданият Акила бе от Понт - Д.А. 18:2; и още от рано Словото Божие бе проповядвано тук - 1Пет. 1:1.

* * *

Понтийски Пилат. Виж Пилат.

* * *

Поплий

Префектът на Малта по времето, когато ап. Павел претърпя корабкрушение на този остров, (60г. след Р.Х.) - Д.А. 28:7-9. Поплий прие в дома си Павел и другарите му, и ги нагости приятелски. Баща му, тежко болен, и много други болни, бяха чудесно изцелени; те проявиха гостолюбие към Павел и приятелите му, през едно зимно тримесечие, и на тръгване ги снабдиха с всякакви провизии.

* * *

Пороци

Недостатъци или недъзи. Пороците правеха човеците неспособни за свещенството, а животните за жертвоприношение. За тях ние имаме едно подробно описание в Лев. 21:18-20, 22:20-24. Това изискване на закона, се отнасяше към Великия Свещеник Христос, който принесе себе си жертва без недостатък на Бога.

* * *

Порта

В старо време, портите на укрепените градове са били дървени - Съд. 16:3, често покрити с дебели железни или медни плочи - Пс. 107:16; Ис. 45:2; Д.А. 12:10, заключвани с лостове - Вт. 3:5; 3Цар. 4:13, и защитени

от страните със стълбове и кули - 2Цар. 18:24,33. Паднеха ли портите в ръцете на неприятеля, градът се считаше вече за превзет - Вт. 28:52; Съд. 5:8. Оттова и "порта" понякога значи власт, сила, владичество. Почти в същия смисъл и турското правителство се нарича "Порта". Бог се обещава на Авраам, че потомството му ще обладае вратата на враговете си, т.е. градовете им и крепостите им - Бит. 22:17. "Портите на ада" които няма да надделеят над църквата, значи могъществото на ада или самия ад.

В източните страни, пред градските врата е имало едно отворено място, което служело и за тържище и за съдилище - Бит. 23:10-18; Рут. 4:1-12; Вт. 16:18, 21:19, 25:6,7; Пр. 22:22; Ам. 5:10,12,15. Там хората се събирали, за да прекарват свободното си време - Бит. 19:1, и затова "седейщите при портата" са били ленивите, празнословците и пияниците - Пс. 69:12. Бедственото състояние на един град, се е познавало от това, че когато имало беда, там никой не се явявал - Ис. 14:31; Ер. 14:2. На градският мегдан при градските врата, началниците и пророците обнародвали постановленията си - Пр. 1:21, 8:3; Ис. 29:21; Ер. 17:19, 26:10. Не далеч от същото място, но вън от града са ставали и смъртните наказания - 3Цар. 21:13; Д.А. 7:58; Евр. 13:12. Разтворени врата, са показвали радост - Пс. 24:7,9, и безопасност - Отк. 21:25.

* * *

Поръчител

Един, който става лично отговорен за поведението на другото - Бит. 43:9, 44:32, или за пълното изплащане на дълговете му - Пр. 22:26. Христос е "поръчител на по-добър завет", т.е. в славният завет на милост, той се задължава да понесе всичките дългове на людетe си, спрямо божествения закон, за да се опростят и обогатят с всичките заветни блага - Евр. 7:22. Оттука неговото самоволно подчинение на смърт - Ис. 53:5,12.

* * *

Поселение Римско (римска колония) - Д.А. 16:12

Така се наричал градът, който се управлявал по Италиянски закони, като се населявал от Италиянски заселници.

* * *

Послания (писма)

Писмените съобщения, са били малко в употреба при старите евреи. Малко писма са споменати в Стария Завет - 2Цар. 11:14; Езд. 4:8. Пращаха ги по приятели или пътници - Ер. 29:3, или с царски бързоходци - 2Лет. 30:6; Ест. 8:10. Писмото биваше обикновено свито на свитък, а външният му край залепен. Понякога запечатваха писмото - 3Цар. 21:8, а понякога го обвиваха с превръзки, или го слагаха в скъпа и богато украсена торба. Да се изпратеше отворено писмо, беше знак на презрение - Неем. 6:5. В Новия Завет, имаме много примери за писма, излезли из под перата на апостолите.

Посланията, са онези боговдъхновени писма в Новия Завет, които са били написани от апостолите по различни поводи, за да похвалят или да изобличат Християнските църкви, и да ги въведат в правия път. Святия Дух така е промислил за нас, че да имаме не само изложението на Евангелските истини, но и приспособяването им към различните човешки нужди в извънредни обстоятелства. Не трябва да мислим, че всяка бележка или всяко писъмце, писани от апостолите или от помощниците им, са били боговдъхновени или назначени за следващите векове - 1Кор. 5:9; Кол. 4:16. Само онези писма са се опазили до нашето време от Всеуправляващата ръка на Провидението, които са били боговдъхновени, и които отпосле можеха и могат да служат за увещание и назидание на Христовата църква. Когато четем едно послание, ние трябва да имаме пред вид нуждата, която го е предизвикала, обстоятелствата на онези към които е било отправено, времето когато е било писано, и целта и назначението му. Ние трябва да внимаваме и на литературния стил на писателя, на начинът по който той се изразява, на следствието, което той е искал да произведе в читателите си, и на много други обстоятелства.

От книгите на Новия Завет, двадесет и една са послания; четиринадесет от тях от Павел, едно е от Яков, две от Петър, три от Йоан, и едно от Юда. В канонът, те не следват едно след друго според хронологическия им ред, и следователно добре би било да се водим от Деяния на апостолите, ако искаме да узнаем за времената, в които те са били отправени до църквите. Когато знаем времето, в което един

писател описва едно събитие, ние можем да разберем и чувствата, от които той се е движил по онова време. Посланията отправени към разпръснатите юдеи от Йоан и Яков, от Петър и Юда, се различават много по стил и по предназначението си от онези на Павел до езичниците; и Павловите послания имат много изрази и споменават много неща, които първите им читатели са разбирали по-добре от нас.

* * *

Посредник. Виж Ходатай.

* * *

Пост

Във всичките векове и между всичките народи, хората са се предавали на пост във времена на скръб и беда - Й-а 3:5. Постът може да се счита като следствие на едно естествено подбуждение, което в печални обстоятелства кара хората да лишават себе си от храна. В Библията се споменава, че Мойсей и Илия, както и Исус Христос, постили четиридесет дни. Този пост те са преминавали свръхестествено - Вт. 9:9; 3Цар. 19:8; Мт. 4:2. Евреите често са прибегвали към пост, когато са искали да смирят себе си пред Бога, да изповядват греховете си, и да търсят милостта му - Съд. 20:26; 1Цар. 7:6; 2Цар. 12:16; Неем. 9:1; Ер. 36:9. Особено във времена на общонародни нещастия, те са определяли извънредни пости, и са карали да постят не само пълнолетните и по-възрастните, но и сучещите дечица - Й-л 2:16; виж и Дан. 10:2,3. Евреите са постели от вечер до вечер, т.е. една нощ и един ден. Денят на умилоствението, е бил според закона единствения им народен ден за пост.

Не е явно от живота и от учението на Исус Христос, да е установил някой особен пост. Веднъж той споменал на учениците си, че те ще постят след смъртта му - Лк. 5:34,35. Съгласно с това, живота на апостолите и на първите вярващи, се е придружавал от самоотвержения, страдания и неядения - 2Кор. 5:7, 11:27. Исус Христос е припознал обичаят да се пости, и апостолите са постили в особени случаи - Мт. 6:16-18; Д.А. 13:3; 1Кор. 7:5.

* * *

Постелник

Царевият постелник, е бил един чиновник над царските спални - Д.А. 12:20. В царските дворове, въобще скопци са се употребявали на тази служба - Ест. 1:10,12,15.

* * *

Потиоли (кладенци)

Сегашният град Потцуоли в Кампания (Италия), на северния край на Неаполския залив. Той бе Римска колония. Тук Павел престоя седем дни, през прочутото си пътешествие от Кесария за Рим - Д.А. 28:13.

* * *

Потифер (слънчев)

Илиополски жрец, чиято дъщеря се даде за съпруга на Йосиф - Бит. 41:45. Това име, под различни видове, се среща по древни Египетски паметници.

* * *

Поток

На еврейски нахал, обозначава и долината през която тече - Чис. 13:23, 34:5; Йов 6:15, и др. Такива водотечения, са за източните хора поразителни образи на непостоянство и разрушение. Като текат само през дъждовно време и пресъхват от лятната жегата, а някои по пустините още по-рано, те горчиво осустват сладката надежда и очакване на жадния, и може би погиващ пътник - Йов 6:15-20. Ер. 15:18.

* * *

Потоп

Едно повсеместно наводнение, което било изпратено на земята във времето на Ной, и от което само осем човека се избавили. Мойсеевото

повествование за това събитие, се намира в Бит. 6-8гл. Виж Ковчег Ноев. Причината за този потоп, са били греховете на човешкия род. Повечето тълкуватели на Св. Писание вярват, че потопът, за който става въпрос е станал през 1656г. от сътворението на света, или 2348г. преди Р.Х. Вратата на ковчега с пожалените от Бога в него, като се затворили, потопа започнал: цели четиридесет дни наред дъждът падал от небето като из ведро, всичките извори на голямата бездна се разпукали и небесните отвори се разтворили. Всичките човеци и всичките твари, живущи на земята погинали, освен Ной и неговата челяд. За пет месеца водата продължавала да се издига, докато се възвисила петнадесет лакти над планините. Накрая водите започнали да спадат; най-високата земя се появила и ковчегът застанал на планината Арарат. Преминали вече три месеца след това, и по-ниските планински върхове започнали да личат. Тогава след четиридесет дни, Ной изпитал състоянието на земната повърхност, като изпратил от ковчега един гарван; после той изпращал за същата цел три пъти, през една седмица, един гълъб. Накрая отмахнал покрива на ковчега, и като видял че нямало вече потоп, излязъл от ковчега, издигнал един олтар и върху него принесъл всеизгаряния на Господа. От своя страна, Бог определил небесната дъга да бъде като залог на обещанието му, че той няма вече да наказва човешкия род с потоп.

Понеже всичките народи са произлезли от Ноевата челяд, паметта на това събитие се е увековечила в народните предания. Такива предания са се намерили както при египтяните, халдейците, финикийците, гърците, индусите, китайците, японците, скитите и келтите, така също и в западното полукълбо между мексиканците, перуанците и островитяните на Тихия Океан. Потопът, за който се говори в Св. Писание, не е бил естествено следствие от действието на някои естествени закони, но едно следствие на чудотворно Божие действие.

В Новия Завет, за потопът се говори като за едно грамадно проявление на Божията сила, подобно на Сътворението и на всемирният пожар, който накрая ще стопи всичко в пламъците си. Чрез потопът се изяснява Божието дълготърпение и второто пришествие на Спасителя - 2Пет. 3:5-7; Мт. 24:38.

* * *

Почечуи

Хемороиди или маясал - 1Цар. 5:12.

* * *

Почитание към лица (лицеприятие)

Съдиите на евреите, имаха наставление да съдят точно според истината и правдата, без да гледат сравнително коя страна от двете има по-голямо богатство, влияние или други преимущества - Лев. 19:15; Вт. 16:19; Пр. 24:23. Така Бог съди, не според външния изглед и положение, но според сърцето - Д.А. 10:34; Рим. 2:6-11. Така човеците трябва да оценяват, и да се отнасят към ближните си, а да се ласкае богатия и влиятелния, строго е осъдено в Св. Писание - Пр. 28:21; Як. 2:1-9; Юд. 16 ст.

* * *

Пояс

"Препаша чреслата си", в Библията значи пригответи се да вършиш работа - 4Цар 4:29; Д.А. 12:8, и "да бъдат чреслата ви препасани" - надявайте се и бъдете готови - Лк. 12:35. Старите са вярвали, че колкото повече се пристяга някой, толкова по-голяма сила добива, и това тяхно разбиране се изобразява в някои увещания към Християнска доблест и великодушие - Йов 38:3; Ер. 1:17; Еф. 6:14; 1Пет. 1:13. Комуто поясът се разпаше, той е уморен и не е приготвен, за да се залови за работа - Ис. 5:27. Кожени пояси носили в старо време бедните и пророците - 4Цар. 1:8; Мт. 3:4. По-богатите са носили памучни или копринени пояси; и копринените пояси често бивали поръбени. Поясите на онези, които се препасват, служат и като джобове или торби: в тях те си държат кесиите и други ситни и дребни неща - Мт. 10:9; Мк. 6:8. Евреите са препасвали на поясите си и по един нож - 1Цар. 25:13; 2Цар. 20:8. Писарите носили мастилниците си на поясите си - Ез. 9:2.

* * *

Праведният (евр. Яшар)

Книгата на Праведният, за която е споменато в И.Н. 10:13, и 2Цар. 1:18, е била сборник от народни, исторически, възторжени и жаловити песни, запазен до времето на Давид. Йосиф говори за някаква книга на Яшар, която тогава се е употребявала в храма, но нищо повече не се знае за нея.

* * *

Правосъдие

Правда, начало на справедливост, което определя степента на правотата на едно поведение, и което се предполага, че ще обезпечи надлежното уважение към всичките права на другите (към лицата им, имота им, и отношенията им). То има работа, не само с парични отношения, но с всяко нещо, отнасящо се към частният и общественят живот на хората. То е първо между качествата, които се одобряват от Словото Божие; и праведният, който "обича милост и ходи смирено с Бога", удовлетворява всяка правда. Правосъдието на народоначалници, управители, и съдии, се изисква да е безпристрастно, и решенията му да могат да понесат изпитване пред небесния съд - Вт. 1:16,17; 2Цар. 23:3; 2Лет. 19:6-10. Съдът е Божие предимство, и всеки земен съд подлежи под небесния съд. Справедливото отсъждане е глас Божий; и поради това несправедливото е два пъти по мерзостно пред очите му.

Божията правда, е онова съществено и вечно свойство, в което се олицетворява съвършенството на Божието естество и на Божиите пътища, и което е единствения образец на справедливост във вселената - Вт. 32:4; Пс. 89:14. Божията правда не можеше да остави света без закони, и не може да не ги оправдава като наказва всяко престъпление против тях; и понеже човечеството постоянно ги нарушава, то всяка човешка душа е под осъждение, и неизбежно ще погине, ако не се откупи с кръвта Христова.

Раздаването на правосъдие при евреите, се отличаваше с простотата и бързината си. В най-старите времена, патриархът на всяко домородство беше съдникът му - Бит. 39:24. По-късно, стареите на всяко домородство, племе, или град биваха съдниците им по естествено право. В пустинята, Мойсей благоустрои за евреите едно редовно тяло съдници, които имаха под ведомството си някои по десет домородства, други по петдесет, по сто, или по хиляда. Трудните случаи отнасяха до

Мойсей, и той много пъти просеше божествено наставление за тях - Из. 18:21-26; Лев. 24:12. Тези съдници бяха, вероятно, князете на събранието и родоначалниците, за които четем в Чис. 7:2; И.Н. 9:15, и др. В Ханаанската земя, местни началници се определяха за всеки град и за всяко село; и на тях се даваха наставления да съдействат на свещениците, защото управлението беше по всичко богодържавно, управление на Йеова (върховния Съдия на Израел) - Вт. 16:18, 17:8-10, 19:17, 21:1-6. Назначаваните събрания на старейшинските съдове, ставаха при градските порти, като най-явно и най-удобно място - Вт. 21:9, 22:15, 25:7, и там се потвърждаваха договорите за продажби и други споразумения - Рут 4:1,9; Ер. 32:7-15. Пророчицата Девора, съдеше Израил под едно Финиково дърво - Съд. 4:5. Самуил обхождал всяка година градовете и селата, и на определени места се спирал да съди - 1Цар. 7:16, 8:1, и между царете, Йосафат направи особено разпореждане за справедливото раздаване на правосъдие - 2Лет. 19гл. Царете сами бяха върховните съдии, и с неограничена власт - 1Цар. 22:16; 2Цар. 4:9,10; 3Цар. 22:26. От тях се очакваше, обаче, да внимават да не се онеправдае никой, и до тях имаха достъп всички онеправдани. На много места в Св. Писание забелязваме и оплаквания против съдници, набедявани за подкупничество и лицеприятие - 1Цар. 8:3; 3Цар. 21:8-14; Ис. 1:23, 10:1; Мих. 3:11, 7:3.

При евреите, нямаше особено съсловие хора, които точно да съответстват на днешните адвокати. Обвинителят и обвиняемият се изправяха един до друг пред съдникът, заедно със свидетелите си, и сами се обвиняваха и оправдаваха. Никой не можеше да бъде осъден, ако не свидетелствуваха против него поне двама свидетели - Чис. 35:30. Ако те излъжеха, той имаше право да се закълне, за да утвърди невинността си - Из. 22:11; Евр. 6:16. Присъдата на съдникът, се привеждаше в действие незабавно; а в някои случаи свидетелите хвърляха първият камък - Вт. 17:5,7, 25:2; И.Н. 7:24; 1Цар. 22:18; 3Цар. 2:24; Пр. 16:14. Виж Наказания. Само веднъж е споменато в Д.А. 22:24, че римляните изпитваха обвинения с бой. Виж Съвет и Съборище.

* * *

Празници

Господ определил няколко празници, или дни за почивка и богослужение на евреите, за да увековечи в паметта им великите дела,

които той бе извършил за тях. Съботата се е празнувала за помен на сътворението на света; Пасхата, за помен на излизането на евреите от Египет; Петдесетница, за помен на законопостановлението на Синай. На трите велики празници през годината (Пасха Петдесетница и празника на шатрите), всеки мъж е бил длъжен да отиде в храма - Из. 23:14-17; Вт. 16:16,17. Други големи празници при евреите са били Новолунията, празника на тръбното възклицание, Пурим, празника на освещението на храма, съботната (седмата) година за почиване на земята и Юбилеят. (Тези празници се описват другаде). Те са се пазели от Еврейския народ не само, за да напомнят паметните събития на историческия му живот, но да съживяват във всяко Еврейско сърце влиянието на религията и очакването на Месия.

В Новия Завет не намираме Исус Христос или апостолите му, да са установили някой празник. Християните обаче винаги са пазили Неделният ден в памет на възкресението Христово - Отк. 1:10.

Първите християни са имали "любовни събрания" - Юд. 12 ст. Те са били общи угощения и са ставали заедно с Господната вечеря. Гозбите са се доставяли от по-богатите, но всички християни, и богати и сиромаси, са могли да участват в пируванията. Особени дялове ястия, са се прасали и на болните и отсъстващите членове на църквата. Тези "любовни събрания", са били назначени да свидетелстват за взаимната любов, която трябва да съществува между християните, но по-късно с тези събрания започнало да се злоупотребява, и въобще били премахнати - Кор. 11:17-34.

* * *

Прашка

Вид оръжие, което се е употребявало във война, преди изобретяването на пушките. То е било опасно в ръцете на Давид и Вениаминците - Съд. 20:16; 1Цар. 17:48-50; 1Лет. 12:2; 2Лет. 26:14.

* * *

Преводи на Библията. Виж Език.

* * *

Преводът на Седемдесетте. Виж Седемдесетте и Александрия.

* * *

Предание - Кол. 2:8

Някакво учение, мнение или обичай, който го няма в Библията, но се е предавал устно от поколение на поколение. През Патриаршеските времена, много драгоценни и важни неща са били запазени по предание. Но отдавна преданието се е заместило от последователните и подредени откровения на Божествената воля, които съставляват Св. Писание, единственото съвършено и достатъчно правило за вяра и дела. Всяко предание, даже и преди времето Христово - Ис. 8:20, трябвало да се сравнява със Св. Писание, в противен случай то се е считало за нищо ако е противоречало, прибавяло или отнемало нещо от него - Отк. 22:19. Евреите имаха много предания ненаписани на книга, които утвърждаваха, че били дадени на Мойсей на Синайската планина, и от него предадени на Исус Навин, съдиите и пророците. След воюванията си с римляните под Адриан и Севир, като виждаха, че все повече и повече се разпръскват по света, те пожелаха да запазят преданията си на книга. Поради това, Юда "Святият", състави така наречената книга Мишна или втори закон, най-древната сборка от Еврейски предания (около 190-220г. след Р.Х.). По-късно към нея бяха прибавени две тълкувания: Ерусалимската Гемара, съчинена вероятно около 370г. след. Р.Х., и Вавилонската Гемара, (около 500г. след. Р.Х.). Тези тълкувания заедно с Мишна, съставляват двата Талмуда, Ерусалимския и Вавилонския. Съдържанията на тези огромни съчинения, слабо възнаграждават главоболието на читателя, за да ги прочете. Спасителят, строго осъди последователите на такива баснословни глупости, и ги укори поради това, че предпочитаха преданията на старейшините пред Божия закон, и суеверно се придържаха към суетни обреди, а пък пренебрегваха най-важните длъжности - Мт. 15:1-20; Мк. 7:1-13. Преданията на Римската църква, която по-малко може да се извини от древните евреи, които се водеха по предания, когато Новия Завет не беше още написан, са още повече противоречащи на Словото Божие, и повече заслужават осъждението на Спасителя.

Във 2Сол. 2:15, 3:6, под "предания", се разбира боговдъхновените наставления, които са излезли от устата на онези, които ги приеха от Бога, и бяха упълномощени да ги кажат в неговото име. Тези апостолски думи, бяха задължителни само за онези, които ги приеха като боговдъхновени направо от апостолите, а за нас макар някои от тях да са останали до наше време, най-доброто средство, за да ги потвърдим е да видим дали са съгласни със Словото Божие, понеже боговдъхновение и чудеса вече не съществуват.

* * *

Предвещатели - Ис. 47:13

Халдейците, които се опитваха да предсказват бъдещи събития, по различните положения на луната.

* * *

Презвитер. Виж Старейшини Израилеви.

* * *

Прелюбодеяство

Прелюбодейството, е една незаконна връзка между две лица (мъж и жена), от които едното или и двете, са се обрекли на други в свят съюз (брак), да пазят себе си свършено, и само за тях, и така то е по-голямо престъпление от блудството, което е също несвята връзка, само че между неженени лица. Като най-голям грях по видът си, и като такъв, който обхваща всичките други плътски грехове, прелюбодейството се забранява в седмата заповед. Където многоженството се практикуваше, както между старите евреи, незаконното съобщение между един женен мъж и една жена, която не е омъжена, нито сгодена, се считаше не за прелюбодеяство, но за блудство. Виж Блудство.

Блудството, може до една степен да се покрие с оженването на лицата след това, но прелюбодейството не може така да се премахне. Оттова, Бог често сравнява себе си с един съпруг ревнив за честта си, и оттова изоставянето на истинния Бог, се сравнява с блудство и прелюбодеяство от най-мръсен вид - Ер. 3:9; Ез. 23:36-49.

Според Мойсеевия закон, и мъжът и жената, които са извършили прелюбодейство, са били наказвани със смърт - Лев. 20:10, 21:9; Йн. 8:5. Една жена, която се подозираше в това престъпление, за да се оправдае, можеше да изпие "горчивата вода на ревнивостта", както се предписва в Чис. 5:11-31.

* * *

Преображение - Мт. 17:1-9; 2Пет. 1:16-18

Това забележително събитие в живота на Исус Христос, вероятно се е случило на планината Ермон, или на някоя друга планина около Кесария Филипова; понеже преданието, че Исус се е преобразил на планината Тавор, не е достоверно. Виж Тавор. Лицето и облеклото на Спасителя блеснаха със свръхестествена слава. Законът и пророците, в лицето на Мойсей и Илия, въздадоха почести на Евангелието. С разговорът си с Христос върху най-важният за човечеството предмет (изкупителната Му смърт), те доказаха съгласието на стария закон с новия, и съчувствието между небето и земята, когато гласът, който чува от небето, Му даде чест и власт над всичко. Освен главната му цел (да засвидетелствува Месианството и божеството на Христос), това събитие доказва вечното съществуване на умрелите в онзи свят; достави в лицето на Христос, образец на едно прославлено човечество; и помогна на него и на учениците му, да се приготвят за бъдещите си изпитни.

* * *

Престол

Знак на царска сила и достойнство, на който сядат владетелите на големи случаи. Соломоновият престол, бил направен от слонова кост, и позлатен със злато; той имал шест широки стъпала, от които всяко едно се пазило с по два златни от страните му лъва - 3Цар. 10:18-20. Небето се нарича престол на Бога, а земята негово подножие - Ис. 66:1. Още, Божият престол се описва като вечен и основан на правда и справедливост - Пс. 45:6, 97:2. Виж и Ис. 6:2-4; Ез. 1гл. Христос, като Цар небесен, седи на престолът си во веки - Пс. 110:1; Евр. 1:8; Отк. 3:21; и верните му ученици, ще станат съучастници на царската му

слава - Лк. 22:30; Отк. 4:4, 5:10. Той забрани на хората, да се кълнат в небето или престолът Му, защото с такава клетва, те не благоговеят пред Бога - Мт. 5:34, 23:22.

* * *

Престъпление

Нанесена обида, която много или малко е противна на закона. Мойсеевият закон, изискваше от престъпникът не само да възмезди обиденият, но и да се примири с божественият Управител, като принесе принос на олтара - Лев. 5гл., 6:1-7.

* * *

Претория

Име, което в евангелията се дава на дома, в който живееше Римския управител в Ерусалим - Мк. 15:16. Тук той съдеше като съдия, и тук Исус се представи пред него. Виж Гавата. Той бе конакът, който Ирод съгради в Ерусалим при Антониевата крепост, с който се съобщаваше. Преторията бе едно великолепно здание с обширен двор - Мт. 27:27; Мк. 15:16; Йн. 18:28,33. Тук Римските прокуратори се установяваха да живеят, когато идваха в Ерусалим - Д.А. 25:1. Също и преторията (или конакът) на Ирод в Кесария се споменава в Св. Писание - Д.А. 23:35. Павел говори за преторията в Рим, в която той свидетелствува за Христа - Фил. 1:13. Един мислят, че тук апостола говори за палатът на император Нерон, а други за мястото, където Римският претор (съдия), е раздавал правосъдието, т.е. съдилището. Други пък поддържат, и то с голямо основание, че тази претория, е била казармата на Императорската гвардия, където Павел може да е бил докаран от войника, който винаги го придружаваше, и за който по Римския обичай, той (апостолът) бе вързан с вериги.

* * *

Прибежище (градове за прибежище)

За отбрана на онези, които бяха убили човеци без предварително намерение. Бог заповяда на Мойсей, да назначи шест града за

прибежище, така че да може онзи, който пролее чужда кръв, да се оттегли, и да му се даде време, за да се защити пред съдиите, и в същото време, за да не могат сродниците на убития да го преследват и убият - Из. 21:13; Чис. 35:11-34. Такива градове, имаше по три на всяка от двете страни на Йордан. На запад бяха Кедес Нефталимов, Сихем и Хеврон, на изток бяха Голан, Рамот Галаадски и Восор - И.Н. 20:7,8. Тези градове служеха не само за евреите, но и за всички чужденци, които живеяха в страната им - Вт. 19:1-10. Също Господ беше заповядал, когато евреите се намножат и разширят земята си, да назначат още три градове за прибежище. Но за изпълнението на тази заповед не се споменава в Св. Писание.

Обичаят за кръвно отмъщение, се вижда, че е бил едно учреждение или начало, въведено от най-древно време между номадските източни племена. Толкова твърдо било установено това нещо между израилтяните, преди влизането им в Обетованата земя, и вероятно даже преди пребиванието им в Египет, че Господ заръча на Мойсей да не се опита да го изкорени съвсем, но само да го измени, като учреди градове за прибежище. Обичаят да се отмъщава за кръвта на един убит член от едно семейство, или едно племе с кръвта на някой член от семейството или племето на убиеца, съществува още с пълна сила между днешните номадски жители по Арабската пустиня. Те предпочитат този вид отмъщение. Нибур ни уведомява, че "Арабите си отмъщават най-вече както законът позволява, на семейството на убиеца, и търсят удобен случай да убият главата или най-значителното лице, което те считат за най-виновно, понеже престъплението трябва да е станало чрез невниманието му върху поведението на онези, които са под неговото настоятелство. През това време двете семейства са в постоянен страх, докато един или друг от семейството на убиеца бъде убит. Примирие не може да се постигне между тях, и карането пак се подновява от време на време. Имало случаи, когато такива семейни вражди са траели до четиридесет години. Ако в състезанието се случи да падне някой от семейството на убития, не ще има мир докато двама от семейството на убиеца не се убият". Колко по-справедливо от това беше наставлението на Мойсей, да назначи градове за прибежище, където онзи, който неволно убил човека, могъл да живее мирно до смъртта на първосвещеника, и после да си излезе безопасно, а пък онзи който на дело бил виновен, не могъл да избегне наказанието.

Между много от древните народи, храмовете и особено олтарите в храмовете, са се считали като места за прибежище на лица, които бягали от насилие. В обичаят на евреите, намираме случаи, когато виновният прибегвал при Божия олтар. Но не се е позволявало олтара да закриля лица, които заслужавали наказание - Из. 21:14; 3Цар. 2:28-34.

Има един назначен град за прибежище на грешните, изложени на втората смърт, и един олтар за прибежище наръсен с очистителна кръв. Блажена е онази душа, която прибегва и се спасява при Христа, преди да се превари тя от наказателния закон Божий.

* * *

Примирение

В Св. Писание, се нарича възвръщане в съгласие на две лица разногласни помежду си, като се премахнат съществуващите препятствия - 1Цар. 29:4. Христос заповяда на всеки човек, който е направил зло на брата си, да се примири и да се опрости с него, и после да принесе дара си на Божия олтар - Мт. 5:23,24. В много по-важната работа за примирие с Бога, за да стане възможно човешкото спасение, трябвало един праведен Бог да склони на примирие с грешника, и бунтуващият се грешник да се помири с Бога. Това примирие се извърши с кръвта на Агнеца чрез силата на Святия Дух - Рим. 5:10; 2Кор. 5:19; Еф. 2:16.

* * *

Приношение

В еврейския език, едно приношение (минха), се различава от една жертва (зевах), защото първото бивало безкръвно. От обикновените приношения, т.е. безкръвните, някои са се принасяли заедно с жертвите, като брашно, вино, сол; други не са се придружавали с жертвите. Както жертвите, някои от приношенията, (като първите плодове и десетъците), били задължителни; други били волни приношения в знак на преданост. Различни видове приношения, се изброяват в книгите на Мойсей. Между тях са: 1) Чисто брашно; 2) Пити печени в пещ; 3) Пити печени на жарава; 4) Пити варени в гърне, като се

пържат с масло; 5) Първи плодове от ново жито или сурови или опечени, било в класовете им, било вън от класовете им. Питите се месеха с дървено масло, или се пържеха на жарава, или пак се натопяваха в масло след като се опечеха. Хлябът за приношение на олтара бивал без квас, защото никога квас не се принасял на олтара, нито заедно с жертвите - Лев. 2:11,12. Но могло да се дават приноси от квасен хляб на свещениците и на служителите в храма. Мед, никога не се принасяше заедно с жертвите, но можеше да се принася отделно, като начатка - Лев. 2:11,12. Онези, които принасяли жертви не могли да се извинят да не дават жито, вино и сол, заедно с по-големите жертви. Онези, които принасяха само хлебни или житни жертвоприношения, принасяха също масло, тамян, сол и вино. Определеният свещеник, приемаше приношенията от ръката на онзи, който ги принасяше, слагаше една част от тях на олтара, а останалата част задържаше за себе си като служител на Бога. Нищо не се изгаряше, съвсем освен тамянът, от който свещеникът не задържаше нищо. Виж Лев. 2:2,31; Чис. 15:4,5.

В някои случаи, законът изискваше само житни или хлебни приношения, като когато принасяха първите плодове от жетвата, били те тържествени приношения от народа, или от частни лица в знак на преданост. Безкръвните приношения значеха, въобще, не толкова примирение, което беше особеното значение на жертвите, колкото посвещение на Бога на приносителя, и на всичко, което той имаше. Само в случай на някой беден човек, който не бил в състояние да принася животни, от него са се приемали безкръвни приношения вместо жертви - Лев. 5:11. Виж Жертвоприношение.

* * *

Прискила

Акиловата жена. Виж Акила.

* * *

Притча

В Новия Завет понякога значи пословица - Лк. 4:23; една истина, изразена по един неясен или преносен начин - Мт. 15:15; едно подобие -

Евр. 9:9; пример - Мт. 24:32. Старите мъдrecи и учените, имаха обичай да говорят по един пословичен, неясен, преносен и кратък начин - Пс. 49:4, 78:2; и нямаше нищо по-неприемливо от това, да слуша човек един глупец да говори с притчи - Пр. 26:7.

Пророците, употребяваха притчи най-много, за да втълпят в умовете на князете и на народа своите заплашвания или обещания. Натан изобличи Давид с притчата за богатия човек, който бе взел и заклал агнето на сиромаша - 2Цар. 12гл. Виж също Съд. 9:7-15; 4Цар. 14:9,10. Често Спасителя се обръщаше към народа с притчи, и с това се изпълняваше пророчеството на Исая (6:9), че между многото наставления, народът ще гледа без да познае и ще слуша без да разбира. Това следствие, обаче, само доказва как тяхната сърдечна коварност и тяхната умствена слепота, бяха закърнели; защото по никакъв друг начин, той не можеше да им дава наставления по-ясно, по-убедително или по-силно, отколкото по този хубав и общопознат начин. Еврейските писатели, много употребяваха този начин и не само евреите, но и арабите, сирийците и всичките източни народи, бяха и сага даже са любители на този начин на говорене.

В тълкуването на някоя притча, главната ѝ истина, и смисъла трябва особено да се търси. Дребни подробности, не трябва толкова да се гледат, колкото в едно дълго иносказание; и често стават големи заблуждения, като се изтъква всяка подробност, и се търси за нея някакво духовно тълкувание.

Следващите притчи на нашия Господ, са записани в евангелията:

1. Разумният и безумният зидари - Мт. 7:24-27.
2. Сватбарите - Мт. 9:15.
3. Вехта дреха и неваляен плат - Мт. 9:16.
4. Ново вино и вехти мехове - Мт. 9:17.
5. Нечистият дух - Мт. 12:43.
6. Сеячът - Мт. 13:3,18; Лк. 8:5,11.
7. Плевелите - Мт. 13:24-30, 36-43.
8. Синаповото зърно - Мт. 13:31,32; Лк. 13:19.
9. Квасът - Мт. 13:33.
10. Имане скрито в нива - Мт. 13:44.
11. Скъпоценният бисер - Мт. 13:45,46.
12. Мрежа хвърлена в морето - Мт. 13:47-50.

13. Това, което влиза в устата не осквернява човека - Мт. 15:10-15.
14. Немилостивият слуга - Мт. 18:23-35.
15. Наемните работници - Мт. 20:1-16.
16. Двамата синове - Мт. 21:28-32.
17. Злите земеделци - Мт. 21:33-45.
18. Сватбата - Мт. 22:2-14.
19. Разлистената смоковница - Мт. 24:32-34.
20. Бдителният стопанин - Мт. 24:43.
21. Верният и злият слуги - Мт. 24:45-51.
22. Десетте девици - Мт. 25:1-13.
23. Талантите - Мт. 25:14-30.
24. Царство разделено против себе си - Мк. 3:24.
25. Дом разделен против себе си - Мк. 3:25.
26. Силният въоръжен мъж - Мк. 3:27; Лк. 11:21.
27. Семето, което израства скрито - Мк. 4:26-29.
28. Запалената свещ - Мк. 4:21; Лк. 11:33-36.
29. Човек на път - Мк. 13:34-37.
30. Слепец слепеца води - Лк. 6:39.
31. Съчица и греда - Лк. 6:41,42.
32. Дървото и плодът му - Лк. 6:43-45.
33. Заимодавец и длъжниците му - Лк. 7:41-47.
34. Добрият самарянин - Лк. 10:30-37.
35. Настоятелният приятел - Лк. 11:5-9.
36. Безумния богаташ - Лк. 12:16-21.
37. Облак и вятър - Лк. 12:54-57.
38. Безплодната смоковница - Лк. 13:6-9.
39. Поканените на сватбата - Лк. 14:7-11.
40. Строителят на кулата - Лк. 14:28-30, 33.
41. Царят, който отива на война - Лк. 14:31-33.
42. Развалената сол - Лк. 14:34,35.
43. Изгубената овца - Лк. 15:3-7.
44. Изгубената драхма - Лк. 15:8-10.
45. Блудният син - Лк. 15:11-32.
46. Неправедния настойник - Лк. 16:1-8.
47. Богаташът и Лазар - Лк. 16:19-31.
48. Настоятелната вдовица - Лк. 18:1-8.
49. Фарисей и бирник - Лк. 18:9-14.
50. Мнасите - Лк. 19:12-27.
51. Добрият пастир - Йн. 10:1-6.
52. Лоза и пръчки - Йн. 15:1-5.

* * *

Притчи

Една сбирка от къси и остроумни изречения, които премъдрия Соломон написа по Божие вдъхновение. Казва се, че той изрекъл три хиляди притчи - 3Цар. 4:32, (1000г. преди Р.Х.). Първите девет глави на Притчите, са написани на един хубав поетичен стил, и са по-тясно свързани от следващите глави, (10-22), които съдържат само отделни поговорки. Глави 25-29, са Соломонови притчи, събрани по заповед на цар Езекия. Глава 30, се приписва на цар Агур. Глава 31, от "цар Лемуил", е една хубава картина на женското превъзходство. Не се знае под чие попечителство, тази книга е била събрана, така както я намираме в Библията, но няма книга в Стария Завет, която повече да се потвърждава като каноническа, отколкото книгата на Притчите; често Новия Завет се позовава на нея или я загатва - Як. 4:6; 1Пет. 4:8; 2Пет. 2:22; Рим. 12:20; 1Сол. 5:15; Евр. 12:5,6. "Летящите й думи", са богато съкровище от небесна мъдрост, и рядко в действителния живот изниква въпрос, върху който да не хвърлят светлина.

* * *

Пришелец. Виж Странник.

* * *

Приятел

Авраам получава голяма чест, като се нарича "Божий приятел" - Як. 2:23. Исус Христос е сторил тази чест на учениците си - Йн. 15:15. Друга е думата на гръцки, с която Исус Христос казал на Юда: "Приятелю" - Мт. 26:50. Приятел в този, и в някои други случаи значи просто "другар". Същата тая дума се повтаря в Мт. 20:13, 22:12.

* * *

Провидение (промисъл)

Божие провидение поддържа и управлява всяка твар. То е обширно колкото вселената, и вечно като теченето на времето. В него се проявява Божията мъдрост, милост, доброта, и пр. Бог приготвя на враната храна, и насища желанието на всичко живо. Библията ни представя цялата природа, да гледа към него и да зависи от него - Йов. 38:41; Пс. 104, 145:15,16; 147:8,9, и единодушно потвърждава, че всяка случка и всяко същество е в Неговата ръка. Няма чест (късмет) на света; "жребие то се хвърля в скута, но решението чрез него е от Господа" - Пр. 16:33. Нито едно врабче, нито един косъм, не пада на земята без волята Му - Ис. 14:26,27; Мт. 10:29,30; Д.А. 17:24-29. Всяко нещо, което е било значително за Бога, когато го е сътворил, е незначително за него да го съхранява и надзирава. Историята, (издигането и падането на народи, и напредъкът на Христовата църква), откриват на всяка стъпка пръста на Онзи, който действа във всичко по съвета на Своята воля.

* * *

Прозелит

Един който е отхвърлил езичеството, и е прегърнал Еврейската вяра. Често Еврейските закони споменават "чужденецът, който е отворил вратата ти" - Лев. 17:8-16, 24:16; Чис. 15:14-16, и са го правели съпричастен на всичките привилегии на Божиите люде. Нашият Спасител, изобличава сляпата ревност на фарисеите, които се мъчеха да обръщат хората в обредното юдейство, а пък забравяха обрязването на сърцето - Мт. 23:15; Рим. 2:28,29. Според по-късните равини, имаше два вида прозелити между евреите. Едните се наричаха "прозелити на вратата", и бяха свободни или поробени странници, които живеяха между евреите, и се съобразяваха със "Седемте Ноеви заповеди", т.е. те се въздържаха от обиден език срещу Бога, от идолопоклонство, убийство, кръвосмешение, обир, опирание на управители, и от ядене кръв или месо на животни убити, без да се пролее кръвта им. Другите прозелити се наричаха "прозелити на правосъдие", т.е. истински прозелити; те бяха люде, които бяха напуснали бащината си вяра, и изпълняваха строго Мойсеевия закон. Всеки от последните е ставал, според равините, Еврейски гражданин с обрязване, кръщение и приношение - Из. 12:48,49. Библията, обаче, не прави разлика между тези два вида прозелити. Имаше много прозелити по времето на Христос, и те често се срещаха по места далеч от Ерусалим - Д.А. 2:10,

8:27. Мнозина от тях прегърнаха християнството - Йн. 12:20; Д.А. 6:5, 13:43, 17:4.

* * *

Прозорливец. Виж Гледач.

* * *

Прокажен

Човек, който страда от проказа. В сегашното ѝ състояние, проказата е една болест на люспи по кожата, от разни видове и с много степени на лютост. В най-простият и най-лекият ѝ вид, тя се явява на мънички червеникави пришки, последвани от белезникави люспи, понякога на колелца три-четири пръсти в диаметър, а понякога много по-големи. В някои случаи се явява само по коленете и лактите; в други по цялото тяло. Обикновено не поврежда общото здраве, но се счита за неизлечима. Казват, че не е заразителна, но че се предава от баща на син за няколко поколения, и че постепенно изчезва. Проказата на старовременните, в по-тежкия ѝ вид, трябва да се счита като язва или бич Божий - Вт. 24:8. И действително, евреите ѝ се бояха, и я имаха за нечиста и заразителна, и още за особено наказание от Бога, каквото беше в случаят на Мариам - Чис. 12:10, на Гиезий - 4Цар. 5:27, и на Озия - 2Лет. 26:16-23. Никакви лекове не помагаха. Страдалецът предаваха на свещеника, не на лекаря, и го лишаваха от много общонародни предимства. Прокажените се сдружаваха един с друг - 4Цар. 7:8; Лк. 17:12. С названието "рана от проказа", евреите означаваха заразителното действие на тази болест не само по хората, но още и по домовете и дрехите - Лев. 14гл. Не знаем добре какво бе естеството на тази болест или рана; но във всеки случай, била тя по хора или по къщи, тя е била едно наказание изпратено от Бога. И Спасителя, като може да очисти, проказата с една дума - Лк. 17:12-19, показва силата си да лекува най-върлите болести на душата, и да връща на излекуваните души всичките предимства на Божиите люде.

* * *

Проказа. Виж Прокажен.

* * *

Промисъл. Виж Провидение.

* * *

Проповядване

Публично и устно прокламиране на религиозни истини, повечето евангелски - Ис. 61:1; Д.А. 8:1; 2Кор. 5:20; Еф. 3:8. Несъмнено, още в най-стари времена, се е наставлявало в религията. Енох пророкува - Юда 14,15ст., а Ной бе "проповедник на правдата" - 2Пет. 2:5. Често в историята на Мойсей, съдиите, и пророците, се срещат проповеди; до някъде те са били свързани с Еврейския обред - Неем. 8гл.

Псалмопенията в храма, поучаваха хората. След плена се издигнаха много Еврейски молитвени домове (синагоги), където всяка събота се четеше и тълкуваше словото Божие. Проповядването на Христос разпнат от онези, които той нарича "свои посланици", в Новия Завет е установено задължение от първостепенна важност (главното Божие средство за обръщението на света) - Мк. 16:15; 1Кор. 1:21; 2Тим. 2:2, 4:2.

* * *

Пророци

Божии мъже, споменати най-вече в Стария Завет, който по боговдъхновение предсказваха бъдещи и тайни събития; и откриваха волята Божия относно текущи събития и длъжности; те бяха Божии посланици между хората. Но тази дума има и по-обширно значение; така Аарон бе Мойсеев пророк - Из. 7:1, определен да предава на хората думите, които Мойсей приемаше от Бога; за свещените свирци се казва, че пророкуваха - 1Лет. 25:1; и според гръцкия обичай, Павел нарича поетът Арат, "техен пророк" - Тит 1:12. Св. Писание нарича пророци и хора самозванци, които се хвалеха с лъжливо вдъхновение. Понеже истинните пророци, когато се изпълваха със силата на Святия Дух, своевременно биваха пламенно и буйно възвълнувани, затова хора изпълнени с лукав дух, когато се обладаваха от подобно вълнение, се наричаха пророци. Саул, нападнат от зъл дух, "пророкува сред домът си" - 1Цар. 18:10. В Новия Завет, "пророците" бяха хора, надарени със

свръхестествени дарби, и стоящи по чин след апостолите. Те говореха, по боговдъхновение, за бъдещи събития, или изобщо, откриваха волята Божия, както в тълкуването на Св. Писание. Виж. 1Кор. 11:4,5. 14:1-31. Така в Д.А. 13:1, се казва, че Юда и Сила бяха пророци; че в Антиохийската църква имаше пророци и учители, т. е. обществени наставници. Бог постави в църквата първо апостоли, после пророци - 1Кор. 12:28. Виж и Еф. 2:20; Отк. 18:20; Д.А. 21:9.

Старозаветните пророци, бяха особени дейци на Йеова, въздигнати и изпратени, да подканят хората към длъжност, да изобличават грехът, да призовават към покаяние и поправление, да поучават царе, и произнасят Божиите присъди против народи - 4Цар. 17:13; Ер. 25:4. Те помагаха на свещениците и левитите да наставляват люде в вярата, най-вече в Израилевото царство, откъдето истинните свещеници Господни бяха се оттеглили - 4Цар. 4:23; и заедно с царете вземаха участие във всички мерки, които имаха за цел да всеят благочестието и добродетелта. Пророците бяха смирени, самоотвержени, безстрашни хора - 4Цар. 1:8; Зах. 13:4; Мт. 3:4; далеч от всяко житейско удоволствие и наслаждение - 4Цар. 5:15; често гонени и убивани - Мт. 23:34-37; Як. 5:10; Евр. 11:32-38; но като свидетели за Бога, те имаха силно влияние. Неколцина се повикаха от ралото и говедата - 3Цар. 19:20; Ам. 7:14; Зах. 13:5. В Навиот, Ветил, Галгал, и Ерихон, бяха основани училища за пророци, първо споменати по времето на Самуил, в които млади се наставляваха във вярата, и подготвяха да ръководят богослужението - 1Цар. 10:5, 19:20; 4Цар. 2:3,5, 4:38. Много от "синовете на пророците", възпитани в тези училища, станаха освен учители на вярата, и боговдъхновени пророци. Амос казва за себе си, че е изключение - Ам. 7:14,15. Св. Писание споменава и някои пророчици, като Мариам, Девора, Олда; а в Новия Завет, Анна, Елисавета, Мария, и четирите дъщери на Филип, се казва, че пророкуваха - Лк. 1:41,46, 2:36; Д.А. 21:9.

Пророците приемаха от Бога посланията си, във видения, изстъпления, и съновидения. Сравни Чис. 24:2-16; Й-л 2:28; Д.А. 10:11,12; Отк. 1:10-20. С тези откровения понякога Божеството се явяваше, а друг път те бяха просто надъхвани в умът от Божия Дух. Посланията се връчваха на царе, князе, и свещеници, или на целия народ, писмено или устно по общите места; връчването на тези послания, често се придружаваше с чудеса, или със символични действия, които имаха за цел да ги тълкуват и подсилят - Ис. 20гл.; Ер. 7:2, 19гл.; Ез. 3:10.

В Стария Завет, се съдържат боговдъхновените писания само на шестнадесет Еврейски пророци; четирима от тях: Исаия, Еремия, Езекил, и Данаил се наричат "Големи пророци", а другите дванадесет "Малки пророци". Има различни мнения за хронологическия ред на пророците; по-надолу ние излагаме този, който се приема от повечето писатели. Всяко име е описано по-подробно другаде под особен член.

1. Йона, през царуването на Еровоам II, Израелския цар, което започва през 825г. Или през времето на Йоас, предшественикът на Еровоам II.
2. Йоил, под Озия, Юдовия цар, около 810г. преди Р.Х., преди Амос и Осия да се явят на сцената.
3. Амос, под Озия, Юдовия царя, и през последните дни на Еровоам II, Израилевия цар.
4. Осия, под Озия, Йотам, Ахаз, и Езекия, Юдови царе, и под Еровоам и приемниците му, Израилеви царе. От около 785 до 725г. преди Р.Х.
5. Исаия, от последните дни на Озия, (758г. преди Р.Х.), до началото на Манасиевото царуване, (697г. преди Р.Х.).
6. Михей, под Йотам, Ахаз, и Езекия, Юдови царе. Йотам започна да царува в 758г. преди Р.Х., а Езекия умря в 697г. преди Р.Х. Така Михей и Исаия бяха съвременници
7. Наум, в последната половина на Езекиевото царуване, и след Сенахиримовия поход. Между 710 и 700г. преди Р.Х.
8. Софония, в началото на Йосиевото царуване, и преди разорението на Ниневия. Около 630г. преди Р.Х.
9. Еремия, в тринадесетата година на Юдовия цар Йосия, (628г. преди Р.Х.). Той пророкуваше и на Селумово, Йоакимово, Ехониево, и Седекиево време, до превземането на Ерусалим от халдейците, (588г. преди Р.Х.). Предполага се, че той умрял две години след това събитие, в Египет.
10. Авакум, в Юда, в началото на Йоакимовото царуване, (около 610г. преди Р.Х.), и преди идването на Навуходоносор.
11. Авдий, по времето на падането на Ерусалим и пленяването на жителите му, (588г. преди Р.Х.), и преди опустошението на Едом.
12. Езекил, отведен като пленник във Вавилон с Ехония, Юдовия цар, (599г. преди Р.Х.). Той започна да пророкува около 595г. преди Р.Х.; и продължи под Навуходоносор, до след четиринадесет години след превземането на Ерусалим в 588г. преди Р.Х.

13. Даниил, заведен млад в Халдея, (606г. преди Р.Х.), в четвъртата година на Юдовия цар Йоаким. Той пророкуваше във Вавилон до края на плена, и вероятно свърши пророчествата си около 534г. преди Р.Х.
14. Агей, се върна от плена в 536г. преди Р.Х., и пророкуваше във втората година на Дарий Истаспов, (520г. преди Р.Х.).
15. Захария, Пророкуваше в Юдея едновременно с Агей, (520г. преди Р.Х.), и се вижда, че продължи след него да пророкува.
16. Малахия, се предполага, че е пророкувал около 416г. преди Р.Х., в края на Неемиевото управление в Ерусалим.

Христос, за когото всичките пророци свидетелствуваха - Лк. 24:27,44; Д.А. 10:43; 1Пет. 1:10,11, е великият Пророк на църквата си за всичките векове - Вт. 18:15-19; Д.А. 3:22-24. Сам, или чрез боговдъхновените си слуги, и чрез Духът си, Той е открил на всички вярващи в него всичко, което знаем за Бога и за безсмъртието.

* * *

Пророчество

Предсказване на бъдещи събития, по Божие вдъхновение. То изцяло се различава от една остроумна и сполучлива догадка за бъдещето, и от един неопределен и двусмислен отговор. Истинното пророчество идва от Бога; и е най-силно доказателство за божественото начало на посланието, от което то съставлява част. Едно истинско пророчество, се познава по следните неща: то се изрича преди да се сбъдне събитието, което предсказва; то толкова свършено съвпада със събитието, че никакво човешко остроумие не може да го измисли; и изречено от един, който претендира, че е вдъхновен от свише. Много пророчества в Св. Писание, предсказаха събития няколко столетия преди да се сбъднат, събития, за които никой тогава не е знаел, че ще се случат, и на които изпълнението е зависело от безбройни случайности, включващи историята на неща и наличието на хора несъществуващи тогава, но при все това тези предсказания се сбъднаха, така като бяха предречени. Такива бяха пророчествата за идването и разпятието Христово, разпръсването и съхранението на евреите, и др. Библейските пророчества, са един обширен план, чиито най-ранни предричания достигат вършекът на световната история, план, който полека-лека и от век във век се развива, и от разни мъже, някои от които не разбираха напълно, и "изследваха какво показва в тях Духът Христов" - 1Пет. 1:11.

Очевидно цялото дело е дело на Йеова, и чудесно за нас. Пророческите писания, са неясни в една известна степен, но с търпеливо и набожно изучаване, неяснотата се разгонва от тях, а онези от тези писания, които не са се изпълнили до сега, очакват изпълнението на събитията, които те предричат, за да станат ясни. Много пророчества, които първоначално се отнасяха за близки събития и освобождения, бяха назначени от Бога, да бъдат пророчества за много по-знаменити събития в бъдеще. Напр. главният предмет на пророчеството в Мт. 24гл., е пришествието на Христос, за да съди враговете си, и да избави приятелите си. В описанието на този предмет, Матей подражава на един живописец, който от височина описва с живописно перо изгледът пред него: кулата на селската църква тука отпред, и планинският връх, който се мъждее там надалече в мрачния небосклон, един до друг се изобразяват върху картината му. Така в описанието на пришествието на Христос, Матей очертава някои черти на пришествието по разорението на Ерусалим, което щеше да се случи след четиридесет години, а в следващия стих, някои отличителни черти на второто Му пришествие при свършека на света; въпреки всичко това и двете принадлежат на същия изглед. За изречението на Новия Завет, "това стана за да се сбъдне реченото от пророка....", и пр., виж Сбъдна се. За други значения на "пророчество", виж Пророци.

* * *

Прославям. Виж Слава.

* * *

Просо

От това зърнено произведение, различни видове се произвеждат в Италия, Сирия, Египет и Индия. Езекил, получил заповед от Господа, да си направи хляб от пшеница, ечемик, боб, леща и просо - Ез. 4:9. |

* * *

Прост и Простота

Тези думи, се използват в Библията ту в добър смисъл и означават: искреност, наивност, простодушие, незлобие - Рим. 16:19; 2Кор. 1:12,

11:3, ту в лош, и означават глупост, лекомислие - Пр. 14:15, невежество, неопитност - Пр. 1:4, 21:11.

* * *

Простор. Виж Твърд.

* * *

Прохор

Един от седемте дякони - Д.А. 6:5, за който нищо повече не се знае.

* * *

Прузи

Един вид насекоми подобни на скакалците, но които сега са неизвестни - Пс. 105:34.

* * *

Пръст и Прах - И.Н. 7:6

При евреите и някои други стари народи, посипването на главата с пръст или с пепел, е било знак на жалеене. Лежането в пръст, е било знак на оскърбление - П.Ер. 3:29; Ис. 47:1. "Пръст", стои на някои места за гроб - Бит. 3:19; Йов 7:21. Вижда се, че при старите народи, е имало обичай да се хвърля прах върху виновниците, когато се е искало наказанието им. Семей хвърляше прах върху Давид - 2Цар. 16:13. Върху ап. Павел, евреите са хвърляли прах, като се провиквали с цялото си гърло: "Да се махне такъв от земята, защото не е достоен да живее". И понеже те викали и си хвърляли дрехите, то хилядникът заповядал да го закарат в крепостта, и поръчал да го изпитат с бой - Д.А. 22:22-24. Истръсването на прах от нозете, е означавало вечно отказване от някого или от нещо - Мт. 10:14; Мк. 6:11; Д.А. 13:51. Едно заплашване във Вт. 28:24, гласи следното: "Господ ще обръща дъждът на земята ти на прах и пепел; ще слиза на тебе от небето догде бъдеш изстребен". Това е показвало, че вместо дъждовни облаци щяха да се подигнат облаци от прах, т.е. че щяха да се появят задушители

вихрушки, на които естествените следствия щяха да бъдат глад и заразителни болести. Виж Ветрове.

* * *

Пръстени

Пръстените се слагат на пръстите за украшение. Те са се употребявали още от старо време, и това се потвърждава от Св. Писание и от някои светски писания. Когато Фараон предаде на Йосиф управлението на Египет, той извади пръстена си от ръката си, и го сложи на неговата - Бит. 41:42. След победата си над мадиамците, израилтяните принесоха Господу верижките, гривните, обеците, пръстените и златните нанизы, които взеха от неприятелите - Чис. 31:50. Виж Гривни. Яков отличава един богаташ и сановник по златният му пръстен - Як. 2:2. При завръщането на блудният син, баща му заповяда да го облекат в хубава премяна, и да му сложат пръстен на ръката - Лк. 15:22.

Пръстенът се употребявал в древността, както сега, най-вече като печат за потвърждаване на заповеди, патенти, и др. Св. Писание говори за носенето му, като принадлежност повече на царе и на други велики хора; като Египетския цар, Йосиф, Ахаз, Езавел, цар Асуир, и любимецът му Аман, Мардохей, цар Дарий, и др. - 3Цар. 21:8; Ест. 3:10; Ер. 22:24; Дан. 6:17. Виж Печат.

* * *

Пръчка (жезъл)

Отрасъл от дънера или клоните на някое дърво - Бит. 30:37; Ис. 11:1; Ез. 37:15-22. Тя означава тояга, която се употребява от пътници при ходене - Ез. 29:6; от чародейци - Ос. 4:12; от землемери - Пс. 74:2; от овчари - Лев. 27:32; Зах. 11:10-14; още, като инструмент за наказание - Пр. 23:13, 29:15; като скиптър - Ис. 14:5; и като белег на сила - Пс. 2:9, подпорка и управление.

* * *

Псалми

На еврейски, книгата се нарича Техилим, което означава хваления, въпреки че много псалми са елегически. За поетичните особености на Псалмите, виж Поезия.

Според съдържанието си, псалмите могат да се разделят на шест категории:

I. Хвалебни песни към Йеова. Те се отправят към Всевишния, като към Бог на всичко и Творец на цялата вселена - Пс. 8; 104, като защитник и покровител на Израил - 20; 29; 33, и на отделни лица, със славословия за избавление от злини - Пс. 18; 30; 46; 47, или се отнасят към по-видните атрибути на Йеова - Пс. 90; 139. Тези псалми, включват превъзвишени мисли за Бога, провидението, изкуплението и др.

II. Църковни песни, пени при освещаването на храма, при внасянето на ковчега и др., или пък предназначени за богослужението в храма - Пс. 27; 132. Такива са и "поклоническите песни", пети от онези, които идвали да се молят в храма и пр., като например "песните на степените". Виж Степени.

III. Религиозни и нравствени песни, в които се изразяват по един поетичен начин, възвълнения и чувства, като упование на Бога - Пс. 23; 62; 125, преданост към Бога - Пс. 16, желание за молитва в храма - Пс. 42; 43, молитви за опрощаване на грехове, и др. Към тази група принадлежат и така наречените "седем покаятелни псалми" - Пс. 6; 25; 32; 35; 38; 51; 130, и поучителни песни, които поетично изразяват някаква истина, правило и др. - Пс. 1; 15; 32; 34; 50; 128, и др.

IV. Елегически или оплаквателни Псалми, от които повечето са придружени с молитви за помощ.

V. Псалми, които се отнасят за Месия, като: 2, 22, 45 69, 72, 110, и др.

VI. Исторически Псалми, в които древната история на израилтяните се повтаря с увещание Пс. 78, 105, 106, 114.

Невъзможно е обаче, да дадем точно разделение на Псалмите, защото някои от тях влизат в две или повече категории. Псалмите, които говорят за Месия, често се срещат из цялата книга, и вниманието на вярващия читател често се привлича от места, които разказват за

характера и делата Му. Много от тези места се споменават в Новия Завет, и е неоспоримо, че и много други са били написани с цел да свидетелстват за Божия Син. Самият Давид, бил велик предобраз на нашия Спасител, и много събития през живота му, напомнят за Божия Помазаник. Не е случайно, че те са споменати в боговдъхновените писания. Историята на Давидовите изпитания и победи, е изложена в Св. Писание повечето защото се отнасят за Месия. Лорд Бейкън забелязва, че някои пророчески места в Стария Завет, са като Съчинителят им, за който хиляда години са като един ден, и затова те не се изпълняват наведнъж, но растат и се развиват през вековете, въпреки че съвършеното им изпълнение става на определено време.

Надписи. Като изключим двадесет и пет псалми, другите в Псалтира, са надписани по различен начин. Тези надписи споменават автора на псалома, поводът за написването му, различните видове пеения, ритъмът му, с какъв музикален инструмент се изпълнява, кой щял да го пее, и др. Повечето от тях са неизвестни, защото не знаем почти нищо за музиката и музикалните инструменти на евреите. Заглавията на псалмите, са останали от старо време, въпреки че са написани след самите Псалми. С много изменения, те са публикувани в гръцките и сирийските преводи. Много думи в тях не са преведени, и може само да се предполага значението на превода им, виж Игайон, Масхил, и др.

Авторите и векът на Псалмите. В Еврейската Библия, на Давид се преписват седемдесет и три псалома, а в превода на Седемдесетте още единадесет. Псалом 90, се приписва на Моисей. За авторите на другите псалми, мненията на библейските критици са различни.

В Еврейският текст, псалмите са разделени на пет книги, по модела на петте Мойсееви книги. Всяка книга завършва със славословие.

Книга Първа, съдържа Псалми 1-41; Втора 42-72; Трета 73-89; Четвърта 90-106, и Пета 107-150.

Един Псалом се повтаря два пъти (Сравни 14 с 53). Някои пък са части от други Псалми, като напр. 70, който е част от 40. Други, са просто повторение на някои части на други книги от Библията. Така Пс. 18 е с почти същото съдържание като 2Царе 22гл. Последното подреждане на псалмите се приписва на Ездра (450г. преди Р.Х.).

Тези скъпоценни свещени песни, изявяват най-възвишени представи за Бога, като Творец, Съхранител и Управител на цялата Вселена, да не говорим за поетическия характер на много от тях и за отношението им към Месия, и към съвършения план на човешкото изкупление. Те ни дават най-хубави образи на синовна покорност и преданост, на непоколебима вяра и упование в Бога. Те са едно съкращение на Библията, предназначени за молитва на Божиите люде, понеже излагат различни опитности на религиозния човек.

В предисловието си към Псалтира, Лутер се изказва по следния начин: "Къде срещаш по-радостни думи, от думите в благодарствените и хвалебствените Псалми? Там ти гледаш на сърцата на всички добри хора, като на прекрасни и приятни градини, ей, като на самото небе. Колко кичести, колко хубави и възхитителни цветове, изникват от всяка благоугодна и весела мисъл за Бога и за благостта му! И пак, къде се срещат по-дълбоки или по-плачевни думи на скръб от думите в псалмите, на плач и горест? Там също ти гледаш на сърцата на всички зли, като на смърт, ей, като на пъкълът. Каква тъмнина, каква мрачност, от вълнуващо и възторжено размишление за Божия гняв! Аз поддържам, че от Псалтира, по-добра и по-хубава книга за живота на светиите не може да има на земята. Понеже в нея се срещат не само дела на един или двама светии, но и дела на Святия на светиите, и повече, в какво положение те (светиите) стоят спрямо Бога и спрямо приятелите си и неприятелите си, и как те постъпват във всичките опасения и мъки. Всякакви божествени учения и наставления се съдържат в нея. Ето защо, Псалтира е книгата на всички добри хора, и всеки под каквито и да било обстоятелства да се намира, среща в нея Псалми и думи приспособими на тези обстоятелства, и такива като, че са били написани за него и така изложени, че сам той не би ги изложил по-добре или намерил или пожелал".

Думата "Псалми" в Лука 24:44, обозначава една от трите части на Еврейската Библия, която съдържа старозаветните книги без закона и пророците, т.е. молитвените писания, виж Библия. За азбучните Псалми и псалмите на степените (възкачванията), виж Степени и Букви.

* * *

Псалтир - Ис. 5:12; Ам. 6:5

Един вид струнен инструмент. Виж Музика, и Китара.

* * *

Птици

Както другите животни, и те са били разделени от Мойсей на чисти и нечисти; първите могат да се ядат, а последните не. Главната основа за различие е, че онези които се хранят с жито или със семена са чисти, а онези които ядат плът, риба или мърша, са нечисти. Гургулиците, гълъбчетата, и някои други видове птици, са били назначени в Мойсеевият закон за жертвоприношения - Лев. 5:7-10, 14:4-7; Лк. 2:24.

Много е трудно да се даде точно определение на различните видове птици, забранени в Левит 11:13-19; Вт. 14:11-20, и в първият превод на Еврейските имена.

Мойсей, за да научи израилтяните на човештина, им заповядва, когато намерят птиче гнездо, да не вземат майката с чадата, но да пускат нея, а чадата само да вземат - Вт. 22:6,7.

В Ер. 5:27, се споменава за клетки за птици, а в Пр. 7:23; Екл. 9:12, за примки.

С думите "хищни птици", понякога се подразбират разорителни войски - Ис. 46:11; Ер. 12:9; Ез. 32:4; Отк. 19:17-19.

* * *

Птоломеида. Виж Акхо.

* * *

Пурим (жребий)

Еврейски празник, установен от Естир и Мардохей, през царуването на Персийския цар Асуир, за спомен на чудесното избавление на евреите от злобните Аманови помисли. Значението на това име, идва от жребиято, което се хвърляло всекидневно пред Аман, от първия до дванадесетия месец, докато се случеше благоприятен ден за

погубването на евреите, които възползвайки се от суеверието на Аман, намериха време да обърнат кроежите му срещу него - Пр. 16:33; Ест. 3:7, 9:20-32. Този празник, се предшества с един ден пост, и се изпраща с четене на книгата Естир на всеослушание в събранието, и с частни пирове, взаимни дарове, милостиня, игране, и др. Някои мислят, че този празник се загатва в Йн. 5:1. Евреите и до сега го празнуват през март.

* * *

Пустиня

В Св. Писание, под "пустиня", въобще се разбира необработено място или пък пасбище. Някои пустини, са били наистина пусти, по причина на бездъждие и на продължителни суши; други, обаче, са били прекрасни полета, с богати поляни и пасища. Давид говори за красотата на пустинята - Пс. 65:12,13. Св. Писание споменава няколко пустини в Святата Земя. Особено се говори за онази "голяма и страшна пустиня" в Камениста Арабия, на юг от Ханаан, и за страната между Ханаан и Ефрат - Из. 23:31; Вт. 11:24. Пасищата на тази пустиня, са облечени и през зимата и през пролетта с гъста и мека трева, но лятната жега я изгаря, и арабите ходят да търсят пасище другаде.

* * *

Пшеница (жито)

Най-главното и най-драгоценното за човека растение, което се произвежда навсякъде по света - Бит. 30:14; Вт. 8:8; Съд. 6:11; Мт. 13:25; 1Кор. 15:37. Египетската пшеница има шест или седем класа на едно стъбло; така, че Фараона го е видял на сън в обикновеният му вид - Бит. 41:5-7. "Хлебните приношения" на Мойсеевото богослужение - Лев. 2гл., са били от пшенично брашно. |

* * *

Пъдпъдъци

В Палестина пъдпъдка е голям почти колкото една гургулица. Тези птици изобилват при бреговете на Мъртво море и на Йордан, и по

пустините на Арабия. Впрочем, че пѣдпѣдѣци били доведени в стана на израилтяните е напълно вярно; и чудото се е състояло в това, че безбройно число от тези птици били докарани, по силното желание на народа, в едно особено място чрез "вятър от Господа" - Из. 16:13; Чис. 11:31; Пс. 78:27. |

* * *

Пъкъл. Виж Ад.

* * *

Първи плодове. Виж Начатки.

* * *

Първороден

Тази дума не трябва винаги да се разбира буквално; понякога тя значи пръв, най-отличен, превъзходен - Пс. 89:27; Рим. 8:29; Евр. 1:4-6. Така Исус Христос е "първороден преди всяко създание" - Кол. 1:15. Той е и "първороден от мъртвите" - Кол. 1:18, защото той пръв е възкръснал, за да възкресява умиращите с вяра в него.

Ангелът на смъртта, като поразил всяко първородно в Египетската земя, Бог заповядал на евреите да Му посвещават всяко първородно, и от човеците и от животните, но само децата и животните от мъжки пол, са подлежали на този закон. Ако някой евреин е имал няколко жени, той е бил длъжен да посвети на Господа, първородният си син от всяка една от жените си. Първородните синове, представяли в храма и всеки от тях изкупували с пет сикли. Първородните на чистите животни, представяли в храма, но ги убивали. Нечистите животни, коня, осела, камилата или ги изкупували или ги разменяли с чисти. Първородните от ослите, са изкупували всяко едно с една овца или с пет сикли, ако не ги изкупували, ги убивали - Из. 13:2,11. При евреите, както и при всички останали народи, първородният син се е ползувал с особени права. Виж Първородство.

* * *

Първородство

Правото на първородния син. Между евреите, както и между повечето други народи, първородния син се е ползвал с особени права, и там където многоженството е съществувало, е било много важно да се определят - Вт. 21:15-17. Освен бащиното главно благословение - Бит. 27гл., и другите малки преимущества, първородният син е бил първо особено посветен на Господа - Из. 13:11-16, 22:29, и първородният син на един свещеник е наследявал баща си в свещеническата служба. Между синовете на Яков, Рувим първородният изгубил правото на първородството си - Бит. 35:22, 49:3,4, и Бог го дал на Левий - Чис. 3:12,13, 8:18. Второ, първородният син, е имал право да вземе двоен дял от бащиният си имот - Вт. 12:17. Трето, той е наследявал чинът и правата на баща си - 2Лет. 21:3. В някои от тези правдини, виждаме преимуществото на Онзи, който е "първородният между много братя" - Рим. 8:29; Кол. 1:18; Евр. 1:2-6. Всеобщото господство е негово, и едно вечно свещенство. Виж Първороден.

* * *

Първосвещеник. Виж Свещеник и Митра.

* * *

Пърнар

Един вечнозелен дъб, на който стъблото е много твърдо. Това вероятно е дървото, споменато в Ис. 44:14, което на еврейски се нарича тирза.

* * *

Раав

Тази дума представя две различни еврейски думи:

I. РААВ. Една ханаанка от Ерихон, която скри двамата съгледвачи, изпратени там от Исус Навиев; и в замяна беше пощадена, с всичките й роднини, когато градът беше превзет и разорен - И.Н. 2:1-21, 6:17-25. Нейната вяра, която мотивира това дело, се препоръчва в Евр. 11:31; Як. 2:25. Евреите и много християни смятат, че Раав е била честна

жена, която държеше една гостилница, но е по-вероятно наименованието "блудница", дадено ѝ в Библията да е точно. Ако тя е водила някога разпуснат живот, очевидно се е разкаяла, и после да е станала поклонница на Йеова, и жена на Салмон, един княз на Юдовото племе - Рут. 4:21; Мт. 1:4. Каещият се митар и грешник, винаги намират прием при Христа; и мнозина такива, чрез подновяващата сила на благодатта, славно ще светнат на небесата, а невярващите ще погинат в греховете си.

II. РААВ, (гордост, безсрамност). Едно име обозначаващо Египет - Пс. 87:4, 89:10; Ис. 30:7, 51:9. В последното от тези места, Египет се оприличава на едно хищно морско чудовище; съмнително е, обаче, дали самата дума Раав се употребява, за да означа морско чудовище.

* * *

Раама - Бит. 10:7; 1Лет. 1:9

Един от Хусовите синове и от Хамовите внуци; също една страна, населена от неговите потомци. Предполага се, че тази страна е граничела с Персийския залив, от към западното си крайморие на север - Ез. 27:12.

* * *

Раб (роб, слуга)

Понякога тази дума означава човек, който волно се посвещава да служи на някой друг, слуга, ратай; така например Исус Навин бе раб Мойсеев; Елисей раб Илиев; Петър, Андрей, Филип и Павел бяха раби Исус Христови. Фараоновите, Сауловите и Давидовите раби, бяха общо техните поданици и частно придворните чиновници и съветници. Филистимците, сирийците и други народи, бяха раби Давидови, т.е. те му се подчиняваха и му плащаха данък. Раби Божии, се наричат онези, които са се посветили да му служат, и да слушат святото му слово.

В първоначалния ѝ смисъл, тази дума означава в Библията, или наемник, или един, чието слугуване е било притежание на господаря му, за определено време, под разни условия. Първият човек, за когото четем в Св. Писание, че бил продаден в робство е Йосиф - Бит.

37:27,28. Децата на някои стари патриарси са имали слуги, към които се отнасяли с доброта и правота; най-важни тайни са им били поверявани, и са могли да наследяват имота на господарите си - Бит. 14:11-16, 15:2-4, 24:1-10. Те са споделяли религиозните преимущества на семейството - Бит. 17:9-13,27, 18:19.

По времето на основаването на Еврейското народоуправление, навсякъде в света съществуваше неволно слугуване, което Мойсей се постара да подведе под някои ограничения, изисквани от вярата и от човешината. За най-леко слугуване, се считало слугуването на един евреин на друг евреин. Той се задължавал да слугува поради бедност - Из. 21:7; Лев. 25:39-47; за дълг - 4Цар. 4:1; за връщане на откраднато - Из. 22:3; или за изплащане на сума дадена за откуп от езичници. Този вид слугуване, не трябвало да надмине шест години, освен, ако след Съботната година, слугата е пожелавал да остане завинаги при господаря си, който за това е пробивал ушите му пред свидетели - Из. 21:2,6, 25:40. Еврейският роб, можел да се оплаква пред съдилищата, да се освобождава с пари, и когато срокът за слугуване е изтекъл, да бъде даруван с нещо от господаря си - Лев. 25:47-55; Вт. 15:12-18; 2Лет. 28:10,11; Неем. 5:1-13; Ер. 34:8-22. Мойсеевият закон, повелява освобождението на евреи от чужденци - Лев. 25:47-54.

Повечето Еврейски роби, са били езичници или пленници. Те са били покровителствувани от закона - Вт. 1:16,17, 27:19; могли са да приемат Еврейската вяра, да отиват на тържествата, да се наслаждават на религиозно поучение и преимущества - Из. 12:44; Вт. 12:18, 29:10-13, 31:10-13. Ако някой осакатеше слугата си, той трябваше да го освободи - Из. 21:26,27; роб който е побягвал от притеснение, радостно се е приемал - Вт. 23:15,16; а краденето на хора се е наказвало със смърт - Из. 21:16; Вт. 24:7; 1Тим. 1:10.

Римското робство, е било непознато на евреите. Римляните са поробвали пленници, и са купували роби, чието робство е било до живот. Господарят е упражнявал неограничен и безответен надзор над робите си. Въпреки това, мнозина са били освобождавани, и в много случаи римски освободени роби, са се въздигали до най-големи санове.

Св. Писание, определя взаимните длъжности на господаря и слугата - 1Пет. 2:18; Еф. 6:5-9; Кол. 3:22, 4:1; Тит 2:9, и провъзгласява великата истина, че всички хора са от едно и също начало, че душата на всеки

човек е безсмъртна и има право да се ползува от Библията, и от всяко средство, което може да я осветли относно длъжностите ѝ към Спасителя - истини, които ако се прегърнат и от господар и от роб, от по-стар и по-млад, от по-горен и по-долен, ще предотвъртят всяко притеснение - Вт. 24:14; Пс. 103:6; Ис. 10:1-3; Ам. 4:1; Мал. 3:5; Як. 5:4.,

* * *

Рав (равуни, равин)

Думата рав на еврейски значи началник; така Навузардан беше началник на телохранителите - 4Цар. 25:8, на еврейски рав-табахим; така Асфеназ беше началник над скопците, а Даниил беше началник на влъхвите - Дан. 1:3, 5:11. В един по-късен период, това название започнало да се употребява в Еврейските училища за почит на учителите. Имаше много различия и степени; думата рав се считаше за най-малко почитна, а думата равин, която значи "учител мой", показваше по-голяма почит. Друг вид на тази дума беше рабан или рабон, от която произлиза също "равуни" - Йн. 20:16. То се считаше като най-високо название за почитание, и не се даваше на повече от седем лица, които принадлежах на прочутата школа на Хилел, и бяха пре-много отлични по чин и по наука. Виж Гамалиил. Най-общото и обикновено название беше "равин", и то е останало между евреите дори до днес - Мт. 23:7,8. С него често беше наричан Спасителя, както от учениците си, така и от народа - Мк. 9:5, 10:51, 11:21; Йн. 1:38, 4:31.

* * *

Рава

Или Рава на Амоновите синове, после наречен Филадельфия, столицата на амонците, лежеше при южния източник на Явок, около двадесет и две мили отатък Йордан. Този град, беше славен даже във времето на Мойсей - Вт. 3:11; И.Н. 13:25. Когато Давид провъзгласи бой против амонците, неговият военачалник Йоав огради Рава, където Урия изгуби животът си, чрез една тайна заповед на царя; и когато градът приближаваше да се покори, Йоав изпрати да известят на Давид, за да отиде по-скоро там, за да се радва на почитите за превземането му - 2Цар. 11:12. От това време, този град стана подчинен на Юдейските царе, но след време Израилските царе станаха господари над него и

над племената оттатък Йордан. Към края на Израилското царство, Теглат-Феласар, като плени голямо число от израилтяните, амонците се отнасяха много жестоко към останалите от тях; поради което пророците Еремия и Езекил, произнесоха твърде строги пророчества, както против Рава, столицата им, така и против цялата тази страна; тези пророчества, вероятно са се изпълнили пет години след разорението на Ерусалим - Ер. 49:1-3; Ез. 21:20. Антиох Велики, после превзе градът. За дълго време беше познат на гърците и римляните под името Филадельфия, но това име сега е неизвестно на местното население от онази област. Мястото на този град, сега се нарича Аман, и е около петнадесет мили на югоизток от Салт, наричан в старо време Рамот-галаад. Буркхарт, намери тук пространни развалини, и ги е описал. Той, и много други пътешественици, са намерили градът опустошен, както беше предсказано; буквално може да се каже, че този град е бил "един обор на камили", "едно място за лежане на овци" - Ез. 25:5.

* * *

Рава Моавска. Виж Ар.

* * *

Равин. Виж Рав.

* * *

Равия

Един внук на Мойсей и единствен син на Елиезер; многочисленото му потекло, се споменава като знак на божествена благодат - 1Пет. 23:17.

* * *

Равуни. Виж Рав.

* * *

Рагуил - Чис. 10:29; Из. 2:15,18,21

В тези места се представя като бащата на Овав и на Сепфора, и въобще се предполага, че е същият Йотор, Мойсеевия тъст. Някои обаче мислят, че той е баща на Йотор, и че се нарича баща на другите, защото беше глава на семейството. Сравни Бит. 31:43; 4Цар. 14:3, 16:2.

* * *

Разводно писмо

Мойсей позволяваше на евреите да напускат жените си - Вт. 24:1-4. Христос обаче е обявил, че мъжът не бива да напуска жена си, освен по причина на прелюбодеяние - Мт. 5:31,32.

* * *

Разделение. Виж Раздор.

* * *

Раздор (разделение, схизма)

В Новия Завет изобщо означава разделение в Християнската църква, причинено от разпри и омраза - 1Кор. 1:10-12, 12:25,26. Грехът може да е в болшинството или в меншеството, или пак и в двете страни. Раздорът е грях против Християнската любов, и нанася удар в самото сърце на християнството - Йн. 17:21; Рим. 12:4-21.

* * *

Разпознаване на духове - 1Кор. 12:10

То е било една особена дарба, която Св. Дух е давал на някои членове от Ранната църква, за да могат да съдят за верността на онези, които изповядаха любов към Христа, и които претендираха, че проповядват по боговдъхновение - 1Йн. 4:1; 2Йн. 7ст. Виж и Д.А. 5:1-10, 13:6-12, и Дух VII.

* * *

Разпятие. Виж Кръст.

* * *

Разслабление (парализа)

Разслаблението, е една болест, която удря понякога една страна или един дял на тялото, а по някога цялото тяло; поврежда силата на движение, или силата на чувствуване, или пак и на двете. То е една от най-трудно церимите болести, но Спасителя я изцеляваше с една дума - Мт. 4:24, 12:10; Мк. 2:3-12. "Изсъхналата ръка" - Мк. 3:1, вероятно беше следствие на разслабление. Има също разслабление и на душата, и тази болест може да я изцели Великият Лекар и само той.

* * *

Рай

Едемската градина, в която Бог постави Адам и Ева. Тази славна градина, е наистина общоизвестна под името "земен рай", и едва ли има някоя част на света, в която той да не се е търсил. Виж Едем.

В Новия Завет думата "рай", обозначава мястото, където душите на блажените престояват в благополучие. Така, Спасителят казва на каещия се разбойник на кръста: "днес ще бъдеш с мене в рая" т.е. в състоянието на блажените - Лк. 23:43. Павел, като говори за себе си в трето лице, казва: "Познавам един човек, който бе занесен в рая, и чу неизразими думи, които на човека не е позволено да изговори" - 2Кор. 12:4. И в Отк. 2:7, 22:14, естествените черти на мястото, където невинността и блаженството са се изгубили, се употребяват, за да се опише светът, където тези неща свършено и завинаги се добиват пак.

* * *

Рака

Дума, произлизаща от една Еврейска дума, която значи суетен, безделник, безполезен. В Съд. 11:3, е преведена "безделници". Думата изразява презрение. Христос казва в Мт. 5:22, който рече на брата си "Рака", се излага на съд.

* * *

Рало

Едно земеделско сечиво за оране, което се е употребявало още в най-ранни времена - Бит. 45:6; Вт. 22:10; Йов 1:14. Виж картината към Мером. Днешното обикновено рало, употребявано в Сирия, се състои от три части: греда прикована към хомотът, паличник и ралица.

Последните две, понякога и третата се правят от един дървен клон с две противоположни ветви. Палечниците, понякога се покривали с желязо - Ис. 2:4; Й-л 3:10. С едната си ръка, орачът внимателно управлявал ралицата - Лк. 9:62, а с другата държел остен, дълъг шест или осем крака. На единият край на остена бил забит бодил, а на другият, който бил два пръста дебел, имало желязна лопатка за чистене на палечникът от пръстта - Съд. 3:31; 1Цар. 13:21; Д.А. 9:5. В старо време са орали с волове, осли, и юници - Вт. 22:10; Съд. 14:18; днес употребяват и камили и крави. Орането започва след есенните дъждове, към края на октомври.

* * *

Рама (мн. ч. Рамот)

Значи височина. Затова много високи места в Палестина се наричат Рама, Рамат, Рамот, Раматаим, и др. Понякога едно и също място, се назовава различно с едно или с друго от тези имена, понеже всичките означават едно и също - 4Цар. 8:28,29. Понякога Рама или Рамот, се съединява с друго име, за да определи на кой град или на коя височина е мястото; и понякога се употребява само за някое високо място, без да означава нито някой град, нито някое село.

I. Най-значителната Рама, беше един град на Вениамин, близо до Гавая, към Ефремовите планини, шест мили на север от Ерусалим, и на пътя между Самария и Ерусалим - И.Н. 18:25; Съд. 19:13; Неем. 11:33. Намираше се на граничната линия между Юда и Израил; и Израилевият цар Вааса, го укрепил, за да премахне влизането от земята на Юда към неговата земя - 3Цар. 15:17,21,22. Споменава се също в Ис. 10:29; Ер. 31:15, 40:1; Ос. 5:8. Робинсон, намира този град в селото Ер-Рам, на един конически хълм, малко на изток от гореспомнатия път. Развалините му са счупени стълбове, няколко големи гладко издялани

камъни, и една стара щерна на югозападната страна. Селото е почти пусто.

II. Един град на планината Ефрем, наречен също Раматаим-софим, или Рама на Суфовите потомци, мястото на Самуиловото рождение, пребивание и погребение - 1Цар. 1:1,19, 7:17, 8:4, 25:1, 28:3. Робинсън предполага, че Соба, пет мили на запад от Ерусалим, е местоположението на този град. Приликата на името му Раматаим с Ариматея в Новия Завет, както и загатванията на древни историци, са накарали хората да вярват, че тези две имена обозначават едно и също място. Малко съмнение има, че Ариматея е била разположена на един от хълмовете на изток от Лида, около двадесет мили на северозапад от Ерусалим; и това местоположение би отговаряло на много загатвания в Св. Писание, както на Рама от Самуил. Главната трудност се среща в описанието на Сауловото първо посещение на Самуил - 1Цар. 9:4-12, 10:2. Младият княз "замина през Вениаминовата земя", като вървеше към юг или към югозапад, и дойде в земята Суф, и в градът, където тогава беше Самуил. След срещата си с пророка, и при връщането си за дома в Гавая Вениаминова, той замина покрай "Рахилиният гроб във Вениаминовата земя у Селса". Но единствения "Рахилин гроб", който ние знаем, беше близо до Витлеем, много мили далеч на юг от правия път между Ариматея и Гавая. Според това, ако предположим, че тази среща е станала в Ариматея, ние сме принудени да предполагаме, че е имало друг Рахилин гроб между този град и Гавая; или пък ако "Рахилиният гроб", е бил при Витлеем, то трябва да съдим от това, че градът, в който Саул тогава намери Самуил, и в който пророкът него ден бе пристигнал - 1Цар. 9:10, не беше неговото обикновено жилище, но беше някое място на юг или югозапад от Витлеем, което той е посещавал само понякога в службата си като съдия.

III. Един град на Асир - И.Н. 19:29.

IV. Един град на Нефталим - И.Н. 19:36.

V. Един град в Галаад - 4Цар. 8:28,29. Виж Рамот.

VI. Един град принадлежащ на Симеон, наречен Рама на юг - И.Н. 19:8; 1Цар. 30:27.

* * *

Раматаим. Виж Рама.

* * *

Рамат-лехий (хълм на челюстта)

Мястото, където Самсон уби хиляда филистимци с оселова челюст - Съд. 15:17. Виж Лехий.

* * *

Рамесий

Един град, построен от евреите през тяхното робство в Египет - Из. 1:11. Беше положен в Гесенската страна - Бит. 47:27. От този град, евреите почнаха съвкупния си изход от Египет - Из. 12:37; Чис. 33:3,5. Мисли се, че той е бил при стария канал между Нил и Червено море, и около тридесет и пет мили северозападно от Суез.

* * *

Рамот

Един прочут град в планината Галаат; често наричан Рамот-галаад, а понякога Рамат-масфа, сир. хълмът на пазителната стена - И.Н. 13:26. Този град, принадлежеше на гадовците, и стана един от градовете за прибежище оттатък Йордан - Вт. 4:43; И.Н. 20:8, 21:38. Той беше прочут през царуванията на последните Израилски царе, и бе причина за няколко боеве между тези царе и царете на Дамаск, които бяха го превзели, и от които Израилските царе се стараеха да го отнемат. Тук умря Ахаав, Йорам бе наранен, Ииуй бе помазан за цар на Израил - 3Цар. 22гл. 4Цар. 8:28,29, 9:1-14; 2Пет. 22:5,6.

* * *

Рапсак (главен виночерпец)

Един чиновник, изпратен от Лахис, да покани Езекия, да се предаде на Сенахирим, Асирийския цар; това послание, той изрече по един най-

укорителен начин. Тази история се разказва в 4Цар. 19:17, и сл.; 2Лет. 32:9, и сл.; Ис. 36гл. Виж Ниневия и Сенахирим.

* * *

Расин

Един цар от Дамаскинска Сирия, който се съедини с Факей, Израилския цар да навлязат в Юда, (742г. преди Р.Х.) - 4Цар. 15:37, 16:5-10; Ис. 7:1. Като се отвърна от Ерусалим, Расин простря победите си на юг до Елат, но най-накрая бе победен и убит от Теглат-Феласар, Асирийския цар, чиято помощ беше получил Ахаз. Народът му също бе откаран в робство оттатък Тигър - Ис. 8:6, 9:11.

* * *

Ратен овен (стенобойна машина)

Една военна машина за разбиване на стени. Една дълга и яка греда, с една овнешка глава от метал на единият ѝ край. Тя е била обесвана от средата, и люляна силно и многократно срещу стените на един град или на една крепост, докато се разбият. Тя се е поставяла понякога в долната част на една дървена кула, направена върху колелета, и се е карала от 100 и повече души, а пак горната част на кулата е била пълна със стрелци и прашници - Ез. 4:2, 21:22. |

* * *

Рафаими

Исполински племена от ханаанците, от които имаше няколко семейства. Имаше рафаими оттатък Йордан, в Астарот-карнаим, във времето на Авраам - Бит. 14:5, и някои от тях във времето на Мойсей. Ог, Васанския цар, беше от рафаимите. Във времето на Исус Навиев, някои от техните потомци, живееха в Ханаанската страна - И.Н. 12:4, 17:15, и за тях слушаме във времето на Давид, в градът Гет - 1Лет. 20:4-6. Исполинът Голиат и други, бяха останали от рафаимите, или от съплеменниците им енакими. За техния ръст и сила, често се споменава в Св. Писание. Те се вижда, че превъзхождаха в безчинства и престъпления, и затова служат като паметници на Божието правосъдие.

Долът на рафаимите, или исполините, беше прочут във времето на Исус Навиев - И.Н. 15:8, 17:15, 18:16, и във времето на Давид, който тук победи филистимците - 2Цар. 5:18,22; 1Лет. 11:15, 14:9. Той беше широк и плодороден дол - Ис. 17:5, започваше близо до долът Еном, и се простираше няколко мили на югозапад от Ерусалим, където свършваше с един тесен проход, който водеше към Средиземно море. Той беше в земята на Юда, но близо до пределът на Вениаминовата земя.

* * *

Рафидим

Един стан на израилтяните между пустинята Син и Синайската планина, където хората роптаеха, и Бог им даде вода от канарата. Тук също Амалик ги нападна, но бе разбит - Из. 17гл. Предполага се, че е бил в долината наричана сега Еш-шейх, един ден път на северозапад от Синай, и близо до западния предел на планините Хирав. Виж Синай.

* * *

Рахил (овца) - Рут 4:11

По-младата сестра на Лия, дъщеря на Лаван и избраната жена на Яков, въпреки че сестра ѝ беше благословена с повече деца. Рахил е майка на Йосиф и на Вениамин, и умря при раждането на последния. Виж историята ѝ в Бит. 29-35гл. Гробът ѝ, на половин час северно от Витлеем, се показва и днес, понеже мястото е отбелязано с един мохамедански гроб, с една каменна ограда и един свод. Пророчеството в Ер. 31:15, което я описва като плачеща за потомството си - племената на Ефрем, Манасия и Вениамин - се цитира в Мт. 2:18, визирайки клането във Витлеем, където без съмнение много от потомците ѝ пострадаха. Предполага се, че едно от многото места наричани Рама, беше близо до Витлеем.

* * *

Ревека

Дъщеря на Ватуил и сестра на Лаван в Месопотамия, и след двадесет години майка на Яков и Исав. Начинът, по който тя се потърси и се доби за жена на Исаак, представлява една трогателна картина на източните нрави и обичаи. Чрез пристрастието си за Яков, тя се изкуси да употреби неоправдателни средства, за да му обезпечи първородството, и с това показва, че няма вяра в Бога, комуто тя би трябвало да възложи изпълнението на намеренията си - Бит. 25:22,23. Нейната измама причини неприятни следствия: Яков избяга от дома; и когато се върна от Месопотамия след двадесет години, майка му лежеше погребана в пещерата на Махпелah - Бит. 24-28гл., 49:31.

* * *

Ревност

I. Идолът на ревността - Ез. 8:3,5 е същия Тамуз в 14ст. Виж Тамуз.

II. Виж Прелюбодеяство.

* * *

Резон

Основателят на една династия в Дамаскинска Сирия, във времето на Давид, и голям противник на Соломон и досадник на Израил - 3Цар. 11:23-25. Той беше военачалник на Ададезер, Совския цар.

* * *

Река

Тази дума в Библията съответствува на две еврейски думи:

I. ЙЕОР, египетска дума означаваща река. Тя се дава повечето на Нил и на притоците ѝ, освен в Йов 28:10, и Дан. 12:5,6,7.

II. НАХАР, се дава, като нашата дума река, на постоянно текущи водотечения, като Ефрат и др.

* * *

Ремфан

Един идол, същият Хиун. Сравни Ам. 5:26 с Д.А. 7:43. Виж Хиун.

* * *

Ресен

Един стар Асирийски град, между Ниневия и Халах - Бит. 10:12. Точното му местоположение не може сега да се определи.

* * *

Ресеф

Един град покорен от асирийците - 4Цар. 19:12; Ис. 37:12. Мисли се, че по-късно е бил наречен Расафа, и че се е намирал на двеста и пет мили на запад от Ефрат към Палмира.

* * *

Ресни

Украшенията, които евреите носеха по краищата на дрехите си - Вт. 22:12; Мт. 14:36.

На израилтяните бе заповядано чрез Мойсей - Чис. 15:38, да носят ресни, и то по четирите краища на външната си дреха, която обикновено бе на вид правоъгълна. Те бяха сини.

Ресните са служили, да напомнят на Израилевите синове Божиите заповеди - Чис. 15:39. Във времето на нашия Господ, някои ги носеха, за да се покажат благочестиви пред хората. Исус Христос изобличи лицемерието на фарисеите, които правеха "големи полите на дрехите си".

* * *

Ресфа

Наложница на Саул, взета след смъртта му от властолюбивия Авенир. Двата ѝ снове, бяха обесени с петима други Саулови сина, за отмъщение на злината, която Саул стори на гаваонците. С най-предана майчина любов, Ресфа денонощно бдеше над останките им, вероятно от май до октомври; и Давид, известен за болезненото ѝ бдение, събра останките на цялото Саулово домородство и почетно ги погребва - 2Цар. 3:7-11, 21:1-14.

* * *

Реум

Един чиновник на Персийския цар в Самария, през времето на повторното съграждане на храма; чрез едно коварно писмо до царя, той съдейства за издаването на един указ, с който да се спре въздигането на храма - Езд. 4:8; това препятствие продължи вероятно две години или малко повече, (до 520г. преди Р.Х.), когато работата се възобнови отново.

* * *

Речен кон. Виж Веемот.

* * *

Риба

Евреите са имали малко названия на особените видове риби. Мойсей говори за рибите изобщо. Той казва "всички (риби), които имат крила и люспи във водите, в моретата и в реките, тях да ядете" и "всички, които нямат крила и люспи в моретата и в реките, са гнусни за вас" - Лев. 11:9-12; Вт. 14:9,10. Нил се е славил още от старо време за изобилието и превъзходството на рибата си - Из. 7:18-21; Чис. 11:5. Генисаретското езеро и сега изобилва с риба - Лк. 5:5; Йн. 21:6-11. За евреите, рибата е била ежедневна храна - Мт. 7:10, и те са я придобивали от Средиземно море - Неем. 13:16, и от Йордан. Рибите са ловили с въдици - Ам. 4:2, копия - Йов 41:7, и мрежи - Ис. 19:8-10. Голямата риба, която Бог бе определил да погълне Йона - Й-а 2:1, може да е била от рода на акулите, понеже този род изобилва в Средиземно море. Названието на

тази голяма риба, значи и на еврейски и на гръцки "риба", а не кит. Виж Кит. В Св. Писание, често се споменава за риболовци, и мнозина от Христовите апостоли, са се занимавали отначало с риболовство, но Христос ги е направил "ловци на човеци" - Мт. 4:18-22.

Първите християни, във времена на гонение, са дълбаели образът на една риба върху медалите, печатите и гробните си плочи, за да изповядат по един таен начин вярата си; понеже буквите на ихтус, гръцката дума за риба, са първите букви на следните думи: "Исус Христос, Син Божий, Спасител".

* * *

Рибар. Виж Риба.

* * *

Ривла

Един град в Сирия, в страната Емат, на североизток от Ханаан - Чис. 34:11. Местоположението му, вероятно се намира в днешното село Ривле, на река Оронт, в северния край на великата долина Ел-Букаа, между планините Ливан и Срещо-Ливан. През тази долина, на пътя от Емат и Ривла, можеше най-лесно да влезе човек в Палестина от към север. В Ривла, цар Йоахаз бе затворен от Фараон Нехао; тук също Навуходоносор си беше установил главната квартира, когато воюваше против Юда - 4Цар. 23:33, 25:6,20,21; Ер. 39:5, 52:10.

* * *

Ригия

Сега Реджио. Град на брега при югозападния край на Италия, шест мили на югоизток от Месина в Сицилия. Корабът, в който беше Павел, когато отиваше в Рим се спря тука - Д.А. 28:13,14. Ригия беше един значителен град в старо време. Новия град почти беше съсипан от едно земетресение в 1783г., и сега има около десет хиляди жители.

* * *

Рим

Рим в някои отношения е най-прочутия град на земята; като за дълго време е бил господар на Езическия свят, и за столетия, църковна столица на Християнския свят. Разположен на река Тибър, около петнадесет мили от Средиземно море, в полето наричано Поле на Рим. В най-великата му слава, стените му са се простирали двадесет мили в диаметър, и обемали седемте славни хълмове, възпявани от поемите му - Отк. 17:9. Той е държал връх над другите градове по великолепието на постройките си, преизпълнени с разнообразни картини и ваяния; и се е населявал от два милиона души. Прочут с изкуствата и разкошността си, той е още по-прочут със завоеванията си; и едва ли е имало тогава народ, който с богатството и князете си, да не е съдействувал в кипенето на римската гордост и величие. Идолите на подчинените народи се прибавяха към хилядите им други божества; хората му тънеха в грубо суеверие, и блестяха с порочни нрави. Прискърбното Павлово описание на езическите грехове в посланието си до римляните - Рим. 1:21-32, напълно се потвърждава от собствените им писатели.

Рим е основан от Ромул в 752г. преди Р.Х., и управляван привременно от царе. След изпъждането на Тарквиний, (509г. преди Р.Х.), управлението премина в ръцете на двама консули, избирани ежегодно; и това управление продължи няколко столетия, дори и когато действителната власт падна в ръцете на един самодържец. Юлий Кесар я завладя, макар и да не прие титула Император. Братовчед му Октавиан, по-късно Август, наложи на себе си този титул, (около 30г. преди Р.Х.). През царуването на този император, се роди нашия Спасител. Следващите царе до времето на Константин, който прегърна новата религия, и под чието царуване Християнството възтържествува, се бяха прочули повече с върли жестокости, гнусен разврат и разпътство. С преместването на столицата на империята си в Цариград, (328г. след Р.Х.), Константин нанесе смъртен удар на силата и влиянието на Рим, който оттогава насетне беше само църковна столица на Западната църква. Днес Рим е интересен с великолепните развалини на древното си величие, храмове, стълбове, градски бани, водопроводи, триумфални арки, и амфитеатри. Той е пръв и като съкровище на изящните изкуства. Брои 360 църкви, между които е Св. Петър, най-голямата в света, и много други пре-светли църкви. Има огромни книгохранилища, едно от тях е Ватиканската библиотека; многобройни галерии и музеи с отбор живописи и извайки, при многото дворци, летни

здания, училища и болници. Но пак той пъшка и тлее под злоупотреби, и увековечава грубото суеверие, безнравственост, и бедствие на древния Рим.

В книгите на Стария Завет, Рим и Римската сила, са споменати само в пророческите видения на Даниил - Дан. 2:33,40, 7:7,19. До завършването на Стария Завет, (около 400г. преди Р.Х.), римляните не бяха простряли завоеванията си толкова надалеч, че да дойдат в съприкосновение с евреите. Но в книгите на Макавеите и в Новия Завет, те често се споменават. Виж 1Мак. 8гл. Първият еврейско-римски съюз, се сключи от Юда Макавей, (162г. преди Р.Х.); той се потвърди по-късно от брат му Йонатан (144г. преди Р.Х.). Оттогава римляните влязоха в тесни сношения с Юдея, докато изстребиха евреите от нея. Те превземаха три пъти Ерусалим: под Помпей, (63г. преди Р.Х.); под Сосий, (33г. преди Р.Х.); и накрая под Тит, (70г. след Р.Х.), когато градът и храмът бяха разрушени. Виж Юдея.

Хиляди евреи са живели в Рим, където в древността, както и днес, им е било определено част от градът, и където те въобще са упражнявали свободно народната си религия. Още от рано Словото Божие било проповядвано между тях и римляните, може би от присъстващите в Ерусалим в деня на Петдесетница - Д.А. 2:10. Под император Клавдий, (около 50г. след Р.Х.), и евреи и християни бяха изгонени от Рим, между които бяха и Акила и Прискила - Д.А. 18:2; Рим. 16:3. През времето на Павловото послание до римляните, (58г. след Р.Х.), вярата на християнската църква в Рим се прочу по целия свят - Рим. 1:8, 16:19. Друго люто гонение, против християните в града, се подигна от Нерон в 64г. след Р.Х. Тези гонения бяха последвани от други повече или по-малко върли, прекъсвани от време на време, които възлизат на десет до времето на Константин. През тези усилни времена за християнството, разтлението на ученията и нравите, което беше се въдворило в църквата, започна бързо да пуска корени; и полека-лека папското отстъпничество, с гибелното си опорочаване на Христовата истина, се възцари в Рим според предсказанията на Павел, Петър и Йоан.

Колизеят, чиито величествени развалини днес са най-прочувствен паметник на древната столица на света, бе зрелище на много и разпалени борби между християнски мъченици и люти зверове, кръвопийци на хиляди беззащитни жертви, мъже, жени и деца, които

смело понесоха смърт - едни треперещи, други ликуващи, но всички с решителност - нежелателно да се отрекат от блажения си Спасител Исус Христос. Колизеят, предназначен за гладиаторски борби, е строен в продължение на десет години от петнадесет хиляди работници. Той е бил елиптична (дълъгната) постройка, дълъг 620 крака, широк 513 крака, и 160 крака висок, с арена (мегдан), дълга 290 кр., широка 180 кр., заградена с катове ложи. Приказва се, че огромният амфитеатър, е съдържал места за осемдесет хиляди зрители; развалините му во веки ще свидетелствуват за езическата жестокост.

Посланието до римляните, е било написано от апостол Павел през тримесечния му престой в Коринт, (58г. след Р.Х.), преди заминаването му за Ерусалим - Рим. 15:25. Сравни Д.А. 20:2,3,16; Рим. 16:23; 1Кор. 1:14; 2Тим. 4:20. То е най-важното, най-систематичното и най-богословското от Павловите послания; продиктувано от съществуващото недоразумение между еврейските и езическите новообръщенци в Рим и другаде. Евреинът, се е мислил за по-преимуществен от езичникът, на който тази разлика е била отегчителна и неприемлива. Плюс това, в петте първи глави, апостолът доказва осъждението и греховността на цялото човечество - че нито евреин, нито езичник се ползува с някое преимущество по родство или по лично достойнство, но че всички приемат всяка благодат чрез височайшата благодат Божия, като Христос е само нашето оправдание. По-нататък, той показва че Христос е нашето осветление, и отговаря на възраженията против учението на оправдание даром, че то насърчава грехът, и че Бог няма право да се отнася по този начин към човечеството. В 10,11гл., той прилага всичко това към евреите. В останалата част от посланието, апостолът излага много и практични правила, които са от голяма важност за християните.

* * *

Римляни. Виж Рим.

* * *

Римска колония. Виж Поселение римско.

* * *

Римон (нар)

I. Едно градче в Палестина, близо до границата на Едом - И.Н. 15:21,32; Зах. 14:10, в страната определена за Симеоновото племе - И.Н. 19:7; 1Лет. 4:32; Неем. 11:29.

II. Един висок тебеширен хълм, няколко мили на изток от Ветил - Съд. 20:45-47, 21:13. Едно село, което се нарича Рамон и днес съществува там.

III. Един град на Завулон, наречен също Римон-Метоар - И.Н. 19:13; 1Лет. 6:77, който може да се издири в сегашното село Римане, на северозапад от планината Тавор.

IV. Един идол на сирийците - 4Цар. 5:18. Виж Нееман.

* * *

Римон-фарес

Един непознат стан на израилтяните в пустинята - Чис. 33:19.

* * *

Рис

Свиреп звяр от рода на котките, с прекрасно напъстрена кожа. Има малки очи, широки челюсти, остри зъби, кръгли уши, дълга опашка, по пет нокти на предните лапи, и по четири на задните. Той е чевръст, лукав и жесток; опасен за всички домашни животни, даже и за човека - Ер. 5:6, 13:23; Дан. 7:6; Ос. 13:7; Ав. 1:8. Вижда се, от Св. Писание, че е имало много рисове в Палестина. Еврейското название на рисът, намираме в някои сложни имена на места, като напр. Вет-нимра, (свърталище на рисове) - Чис. 32:36; също и в Нимра, Нимрим, и вероятно, в Нимрод - силният ловец. Исаия в 11:6, като описва честитото царуване на Месия казва: " Рисът ще си почива с ярето, телето, лъвчето и угоените ще бъдат заедно". Невястата в Песен на Песните, говори за планините на рисовете - П.П. 4:8, сир. за планини като Ливан и Ермон, където обитават такива зверове.

* * *

Рифат

Северен народ от Гомерови потомци - Бит. 10:3; 1Лет. 1:6. Следи от името му, са намерени в Рифейските планини, в Русия.

* * *

Рихавовци

Св. Писание ни казва в Ер. 35:2-11, че Йонадав, син на Рихав, във времето на Ииуй, Израилския цар, беше забранил на потомците си да пият вино, да градят къщи, да садят лозя, и да притежават земя, но да живеят в шатри през целия си живот. Те спазваха това за повече от триста години, но в последната година на Йоаким, Юдовия цар, Навуходоносор като отиваше да обсади Ерусалим, рихавовците бяха принудени да прибегнат в града. През тази обсада, Еремия получи заповед от Бога, да ги покани в храмът, и да им даде да пият вино. Те отказаха да пият, и тяхната вяроност към забраната от прадедите им, послужи като строг укор на евреите, за тава, че те бяха развалили заветът си с Бога. Рихавовците бяха от земята на Мадиям, и се предполага, че са напуснали Израилската земя, и че са се оттеглили в пустинята по времето на плена на юдеите; и божественото обещание, че от рихавовците "няма да липса човек, който да стои пред Бога" - Ер. 35:19, несъмнено се изпълни, макар че може да е невъзможно сега да ги различи човек, между другите племена в Средна Арабия.

* * *

Роб. Виж Раб.

* * *

Робство. Виж Раб.

* * *

Ров

Естествен или изкуствен водоем. Ровове са се употребявали за тъмници - Бит. 37:20; Ер. 38:6; и за ловене на зверове, нещо което пояснява кроежите на лукави мъже и жени - Пс. 119:85; Пр. 22:14, 26:27; Ез. 19:4. Думата ров се употребява и за гроб - Пс. 28:1, 30:3,9.

* * *

Ровоам

Син и наследник на Соломон от амонката Наама - 3Цар. 12гл., 14:21-31; 2Лет. 10-12гл. Той беше на четиридесет и една година, когато се възцари, и следователно беше роден в началото на царуването на баща му. Той се възкачи на престола около 975г. преди Р.Х., и царува седемнадесет години в Ерусалим. В началото на царуването му, десетте племена въстанаха и съставиха царството на Израил под Еровоам. Истинската причина за това разделение, беше твърдоглавата глупост на Ровоам, който отхвърли съветът на опитните си съветници, и поиска да упражнява тиранична власт. Той изведнъж поиска да смири разбунтуваните племена със сила, и въпреки че Бог му заповяда да не влиза в бой, той не се забави много пак да воюва с Израил, и това продължаваше през цялото му царуване. Народът също изпадна в идолопоклонство, и беше наказан в петото лето на Ровоам от една Египетска войска, която го покори и го принуди да плаща тежък данък. Виж Сисак. Св. Писание, ни кара да търсим причината за греховете и злощастията на Ровоам от части във влиянието на идолопоклонническата му майка - 2Лет. 12:13. Последната част от царуването му, изглежда че е била по-спокойна.

* * *

Рогелим

Галаадски град, от който беше Верзelay - 2Цар. 17:27, 19:31.

* * *

Рогил

Източникът Рогил, или тепавичарският източник, където тепавичарите тепали платна - И.Н. 15:7, 18:16. За Рогил е споменато в Св. Писание и

там, където се говори за съзаклятието на Авесалом - 2Цар. 17:17. При източникът Рогил, Адония даде едно угощение на царските служители - 3Цар. 1:9. Този източник се е намирал на едно място, което сега е най-прекрасното и най-плодородното в околността на Ерусалим. Той е бил сто двадесет и пет крака дълбок, и заграден с големи четвъртити камъни. |

* * *

Рогове

Древните са правели от тях съдове за пиене, или за държане на масло и благовонни течности - 1Цар. 16:1; 3Цар. 1:39. Ъглите на олтара на скинията, са се наричали и рогове - Из. 27:2, 30:2. Виж Олтар. Някои скотове и зверове имат рогове, с които се бранят, и които още им служат за украшение; затова и рогът често се употребява, за да означа сила, слава, и величие. Бог възвисил рога на Давид и на людете му, но на нечестивите роговете съкрушавал. В Св. Писание, ние също четем за рогове въздигани за победа, и за окаляни рогове - Вт. 33:17; 1Цар. 2:1,10; Йов. 16:15; Пс. 75:10; Дан. 7:20-24; Лк. 1:69. И днес още при Друзите на Ливан, младите булки носят на главите си сребърни рогове. Мъжът, когото виждате на картината с рог на главата, е Абисински главатар. |

* * *

Рогоз (папирус)

Тръст, която расте по бреговете на Нил, в блатистите места - Йов 8:11; Ис. 35:7, на височина 12 или 15 крака. Стъблата му са гъвкави, и могат да се плетат твърде на гъсто, както се вижда от употребата им в направата на малки ковчези - Из. 2:3,5, и на кораби от по-голяма величина - Ис. 18:2. Корабите от това вещество, са били често срещани в Египет. Понеже те са били твърде леки и малки, са плували с голяма скорост, и са могли да се носят на рамена около бързеи и водопади. От частите на вътрешната кора на това растение, изтънчени и залепени една за друга, са правели един вид книги за писане, и мушакът му се е употребявал някой път за храна. Виж Книга. |

* * *

Род (поколение)

"Този род", значи тези, които сега живеят; "Този род няма да премине докато не се сбъдне всичко това" - Мт. 24:34. "Избавете се от този извратен род", т.е. от наказанието, което чака тези развратни люде - Д.А. 2:40.

Евреите, както и други стари народи, не са употребявали винаги точност в пресмятанията си. Четем, например, в Бит. 15:16, "в четвъртият род потомците ти ще се върнат", но един род колкото време е траял, не е било точно определено. Въобще се приема, че един род в старите времена е бил по-продължителен отколкото в по-последните времена. Гърците са считали един род за една трета част от едно столетие. Сега родът се счита като състоящ се от тридесет години.

* * *

Рода (трендафил)

Една млада слугиня в къщата на Мария, майката на Йоан наричан Марко, спомената в Д.А. 12:13, когато Петър чудесно бе освободен от тъмницата.

* * *

Родос

Един остров и един прочут град на югозапад от Мала Азия; старото му име било Офиюса. Днешното му име означава трендафил (родон), поради многото и хубави трендафили, които растат там. Островът е около четиридесет мили дълъг и петнадесет мили широк; планините му са гористи и долините му много плодови. Градът Родос, на югоизточния край от острова, беше един от най-прочутите гръцки градове. Той беше славен по медния Колос, който беше сто и пет крака висок; стоеше на устието от градското пристанище, на шестдесет мраморни стълбове и остана цял само петдесет и шест години, когато бе съборен от едно земетресение, в царуването на Птоломей Евергет, Египетския цар, който започна царуването си в 244г. преди Р.Х. Когато Павел отиде в Ерусалим, (58г. след Р.Х.), той посети Родос - Д.А. 21:1.

Днешният Родос, е Турски укрепен град с 15,000 жители, и със значителна търговия. Въздухът на Родос е пословично чист и атмосферата му ясна.

* * *

Родословие

Едно изчисление на родовете на някое племе, по прадедите и по бащите му, или по наследството му. Никой народ не е пазил толкова грижливо родословията си, колкото евреите, защото на родословията си, те са основавали всичките различия по племе, по земни притежания, по чинове, и по права и правдини - 1Лет. 5:1,17, 9:1; 2Лет. 12:15; Езд. 2:62. Затова евреите са пазили с особена грижа общонародните си родословни таблици. В Библията намираме едно родословно изчисление, което надминава 3,500 години - 1Лет. 1,3,6гл.; и по този начин са се запазили доказателствата, че Христос се е родил съгласно с пророчествата, по линията на Авраам, и е бил наследника на Давидовия престол - Лк. 1:32; 2Тим. 2:8; Евр. 7:14. Евангелистите ни дават родословието на Христос за 4000 години. Родословните списъци в Мт. 1; и Лк. 3, се различат едно от друго; може би едното изчислява родовете на Йосиф, а другото родовете на Мария. Йосифовото и Марииното потекла са произхождали от Соломон и Натан, Давидовите синове. Йосиф е бил по закон баща на Исус Христос, а по род сродник на Дева Мария; така че Месия е бил Давидов потомък, и по закон и по плът. Общонародните родословни изложения при евреите, пропаднали след падането на Еврейския народ, и така не е възможно сега, ако би се явил някой самозван Месия, да докаже произхода си от Давид.

Мелхиседек не е имал свещеническо родословие - Евр. 7:3. В свещените книги не е писано, че той може да се счита като един от Богоизбраните люде. Неговото свещенство, се е различавало от свещенството на Аарон и на синовете му. Виж Езд. 2:62.

Освен обикновеното значение на тази дума, тя значи и история; така в Бит. 5:1, четем "Книгата на Адамовото родословие", т.е. историята на сътворението на Адам и на потомството му. Така и в Мт. 1:1, "Родословието на Исус Христос", значи историята на Исус Христос.

* * *

Роов

I. Един Левитски град на Асировото племе - И.Н. 19:28, 21:31, на северния предел от Святата земя, наречен също Вет-реов; лежи в долът на юг от Срещо-Ливан, не много на север от Дан - Чис. 13:21; Съд. 18:28.

II. Една Сирийска област покорена от Давид - 2Цар. 10:6,8.

III. Баща на Ададезер, цар на Сова в Сирия - 2Цар. 8:3.

* * *

Роовот

I. Един град в Стара Асирия, чието местоположение е неизвестно - Бит. 10:11.

II. Едно място в пустинята на юг от Герар и Вирсавее, така наречено от Исаак в случая, когато той изкопа там един кладенец - Бит. 26:22.

III. Един град на Ефрат; мисли се, че е днешният наречен Ер-рахабе, близо при устието на Хабур - Бит. 36:37; 1Лет. 1:48.

* * *

Рос

I. Син на Вениамин, Якововия син - Бит. 46:21.

II. Едно племе Скити, споменато в Ез. 38:2,3, 39:1, заедно с Мосох и Тувал; и трите тези племена бяха под управлението на Гог, князът на земята Магог.

* * *

Роса

Росите в Палестина и в някои други източни земи са твърде изобилни, така че те служат да възрастват растенията във време на бездъждие, и на продължителни суши. Тежка роса е падала особено при планините, и то тъкмо преди да настане дъждовното време, и веднага след него. Росата се е приемала като дар Божий - 27:28; Вт. 33:28; 1Цар. 17:1; Йов 29:19; Аг. 1:10; Зах. 8:12. На росата в Св. Писание има много хубави уподобения - Вт. 32:2; 2Цар. 17:12; Пс. 110:3; Пр. 19:12; Ос. 14:5; Мих. 5:7.

* * *

Рошкови

Блудният син желаше да се насити от рошковите, с които свинете се хранеха - Лк. 15:16. Това познато овощие се раждаше и в старо време в страните около Средиземно море, и с него се хранеха свинете и сиромасите. |

* * *

Рубин - П.Ер. 4:7

Вид скъпоценен камък, който по цена се нарежда след алмаза (адаманта), но като задмине една известна величина, той става по-скъп от него при същата големина. Рубинът е червен сапфир.

* * *

Рувим (ето син)

Най-старият син на Яков и Лия, наречен така според чувството на майка му, която каза: "Господ погледна на смирението ми" - Бит. 29:32. Понеже Рувим оскверни Вала, наложницата на баща си, изгуби правата и преимуществата на първородството си, и първенството се даде на Юда, и двойният дял на двамата Йосифови сина - Бит. 35:22, 48:5, 49:3,4,8,10; 1Лет. 5:1,2. Той участва в завистта на братята си против Йосиф, но пък съдейства за избавянето на живота му в Дотан, с намерение да го предаде после скришом на баща си - Бит. 37:18-30. Виж също благонамереното му предложение в Бит. 42:37. Племето му, никак не стана многобройно и силно в Израил. Датан, Авирон и Он, бяха членове

на това племе. По числото на мъжете си беше деветото племе от народа, когато той влезе в Ханаан - Чис. 1:21, 26:7. За наследство на това племе, се даде хубавата земя за паша на изток от Йордан, между Арнон на юг и Галаад на север; тя сега се нарича Белка - Чис. 32гл.; И.Н. 22гл. После намираме Рувимовите синове, да се изобличават от Девора за недеятелност - Съд. 5:15,16. Положението им на границата, ги излагаше на много нападения от източната страна - 4Цар. 10:33, и те бяха първите пленници докарани в Асирия (740г. преди Р.Х.) - 1Лет. 5:26.

* * *

Рут

Една моавка, която на връщане с етърва си Ноемин в Юдея, (вероятно по времето на Гедеон), се оженва за Вооз, сродник на мъжа на Ноемин. От тази женитба произхожда Давид, а чрез него нашия Спасител Исус Христос.

Книгата Рут, съдържа тази история, изложена просто и прочувствено. Намерението на съчинителят ѝ, несъмнено е да проследи родословието на цар Давид. В началото, той говори за събития станали през управлението на съдиите в Израил - нещо, което загатва, че по времето на писателя, те престанали да управляват. На края на книгата се среща името на Давид, от което излиза, че тя не е била съчинена преди него. Тази книга, е поместена в Библията след книгата Съдии, като нейна притурка. Мнозина древни отци, са сливали тези две книги в една. Повестта на Рут, излага чистите и невинни нрави на тогавашните времена, и милостта и благотворителността на Еврейските закони; тя ни загатва бъдещото разпространение на евангелието между езичниците, и пояснява Божията промислителна грижа върху домородствата, и благословиите, които произтичат от синовното благочестие и вяра в Бога.

* * *

Рута (седефче)

Добре позната градинска билка, с остър мирис и горчив вкус. Спасителят порицава фарисеите за това, че давали десятък от рута -

нещо, което законът не е предписвал, когато пренебрегвали съществените части от закона - Лк. 11:42.

* * *

Руф

Син на Симон Киринееца, който бе накаран да носи кръста, върху който щеше да бъде разпънат Христос - Мк. 15:21.

* * *

Ръка

Понякога значи сила, власт. Турям ръка на нещо, значи усвоявам. Улавянето ръка с ръка показва съгласие и любов. Вдигането на ръката нагоре, е знак на заклинание. "Надясно" по юдейски е значело към юг, защото юдеинът, когато говорил за север или за юг си въобразявал, че лицето му е обърнато към изток. Възлагането на ръце, е знак на благословение или на освещение - Бит. 48:14; Чис. 8:10, 27:18; Мк. 10:16; Д.А. 6:6, 19:6; 1Тим. 4:14. По юдейския обичай, първосвещеникът е възлагал ръцете си на отпущаемия ярец, за да възложи на главата му греховете на народа си.

* * *

Ръкописи. Виж Език.

* * *

Саалвим

Гадов град, който за дълго време е бил под аморейците - И.Н. 19:42; Съд. 1:35, а на Соломоново време, база на един от двадесетте му надзиратели - 3Цар. 4:9.

* * *

Саанаим - И.Н. 19:33

Град в северната част на Нефталимовото наследство, близо до Кадис и полите на Срещо-Ливанските планини - Съд. 4:11.

* * *

Саанан - Мих. 1:11

Предполага се, че е Сенан - И.Н. 15:37, град в Юдовата равнина.

* * *

Сава

Син на Йоксан, и внук на Авраам от Хетура - Бит. 25:3. Вярва се, че той се заселил в Пустинна Арабия.

* * *

Саваот (войнства, сили)

На еврейски "Цеваот". Йеова Саваот, означава Господ на силите. Името "войнства", в най-обширния си смисъл, включва: небесното войнство, ангелите и служителите Господни; подвижните и неподвижните звезди, които, като войска опълчена на бой, извършват Божията воля; земните войски, чиито борби Провидението направлява към изпълнението на мъдрите му помисли; множествата ниски твари, като скакалците, които опустошиха Египет, пѣдпѣдѣците, с които израилтяните се хранеха, и "изедникът и прѣгѣт, голямата моя войска" - Й-л 2:25, и най-последно людетѣ Божии, на Стария и Новия Завети (наистина велика войска), на която Бог е военачалник - 2Цар. 6:2; Пс. 24:10; Рим. 9:29; Як. 5:4.

* * *

Сават

Петият месец от Еврейската гражданска година, и единадесетият от църковната. Виж Месеци.

* * *

Савахтани (оставил си ме)

Сиро-халдейска дума, част от думите, които Спасителят изговори на кръста - Мт. 27:46; те са взети от Пс. 22:1, където са употребени пророчески.

* * *

Савей

Един бунтовен Вениаминец, който след смъртта на Авесалом, се опита без успех, да повдигне въстание против Давид. Той бе преследван, обсаден в град Авел-вет-мааха, при южната част на Леван, и обезглавен от жителите на този град - 2Цар. 20гл.

* * *

Савел

Първото име на апостол Павел. Виж Павел.

* * *

Сави

Долина на север от Ерусалим, наричана и "царска долина" - Бит. 14:17; 2Цар. 18:18.

* * *

Сави-кириатаим

Една поляна или долина, близо до град Кириатаим в Моавската земя - Бит. 14:5. По-късно, този град бил даден в наследство на Рувимовото племе - И.Н. 13:19.

* * *

Савска царица. Виж Савци II.

* * *

Савта и Савтека

Синове на Хус - Бит. 10:7. Не може да се каже, дали те са се заселили в Африка, Арабия или Югоизточна Азия.

* * *

Савци

Така се наричат два различни народа:

I. Жителите на страната Сева. Тя е била на полуостров Мерое, между реките Нил и Астабора, днешния Атбара. В Бит. 10:7, се казва, че праотеца им е бил син на Хус, прародителя на етиопците. В Ис. 43:3 и Пс. 72:10, Сева е спомената като далечна и богата страна, а Мерое бе един от най-важните търговски градове във Африка. Хиродот, описва Савците, като хора с необикновен ръст. Сравни Ис. 45:14. Мисли се, че една част от това семейство се е заселило в Персийския залив. Виж Хус и Раама.

II. Жителите на страната Шева. Тя изглежда, че е Страбоновата Сава, разположена в южната страна на Арабия, не далеч от Червено море, и чиято столица бе Мариава, (или Марев). Тази страна, която се нарича и Йемен, вероятно е била населена от Шева, Йоктановият син, от Симовото племе - Бит. 10:28; 1Лет. 1:22.

Савската царица, която посети Соломон - 3Цар. 10гл; 2Лет. 9гл.; Мт. 12:42, и го дарува със злато, слонова кост и аромати, бе вероятно господарка на тази страна; и наистина тези Савци бяха прочут народ с търговията си с тези произведения - Йов. 6:19; Ис. 60:6; Ер. 6:20; Ез. 27:22, 38:13; Пс. 72:10,15; Й-л 3:8. У арабите се пази предание за това посещение на Савската царица, която те наричат Балкис, и поддържат, че тя се е оженила за Соломон.

* * *

Садок

Син на Ахитов, и баща на Ахимаас. Еврейски първосвещеник през царуванията на Саул и Давид. Виж Авиатар.

Други с това име са споменати в 4Цар. 15:33; 1Лет. 6:12; Езд. 7:2; Неем. 3:4, 13:13.

* * *

Садукеи

По времето на Христос, садукееите бяха една Еврейска секта. Виж Философия. По мненията си не се съгласуваха с фарисеите, но се съединяваха с тях, когато се противяха на Исус, и го преследваха, за да го убият - Мт. 16:1-12; Лк. 20:27. Това име може да е произведено от една Еврейска дума, която значи справедлив, но талмудистите поддържат, че то води началото си от някой си Садок, (или Садук), който се счита за основател на тази секта, и който е живял три столетия преди Христа. Садукееите пренебрегваха преданията и ненаписаните закони, които фарисеите ценяха много високо, и открито обявяваха, че считат само Св. Писание като единствен източник и единствено правило на Еврейската вяра. Те отхвърляха демонологията на фарисеите; отричаха съществуването на ангели и духове; не изповядваха безсмъртието на душата, и следователно не приемаха, че има бъдещ живот, бъдещи награди и наказания - Мт. 22:23. При това, когато фарисеите вярваха, че всички събития и работи се управляват от Провидението, Садукееите приемаха, че всички те зависят от волята и действието на човека. Ученията на тези свободомислещи мъдреци, не се поддържаха толкова, колкото ученията на фарисеите, но пак се намираха мнозина от високопоставените, които ги приемаха, и се отличаваха по строгият си живот и строгите си нрави. Много членове на Синедриона бяха Садукееи - Д.А. 23:6-9; Садокей беше и първосвещеникът на Апостолско време. Вижда се, че възкресението на Христос е усилило повече злобата им против християнството - Д.А. 4:1, 5:17.

* * *

Сайгак (евр. яхмур)

Едно диво животно, подобно на елена, но с по-черникав оттенък и по-къси рогове; според Мойсеевия закон бе чисто (добро за ядене) - Вт. 14:5, и споменато между животните, които се поднасяха на Соломоновата трапеза - 3Цар. 4:23.

* * *

Саламин

Главният град на остров Кипър, посетен от Павел и Варнава, (48г. след Р.Х.). Този остров бе родина на Варнава, и се населяваше от доста евреи, на които Евангелието беше проповядвано - Д.А. 4:36, 11:19,20, 21:16. Идването на ап. Павел в Саламин, се ознаменува с чудото, което извърши над Елима, и с обръщението на управителя Саргия Павла - Д.А. 13:5-12. Саламин бе голям град, разположен на източната страна на острова, и по-късно наречен Константия.

* * *

Салатиил - 1Лет. 3:17

Баща на Зоровавел - Езд. 3:2; Неем. 12:1; Аг. 1:1; и един от праотците Исус Христови - Мт. 1:12; Лк. 3:27. Виж Родословие.

* * *

Салим (мир)

I. Старото име на Ерусалим - Бит. 14:18; Евр. 7:1,3, което по-късно му се приложи поетично - Пс. 76:2.

II. Сихемов град - Бит. 33:18.

III. Град близо до Енон и Йордан, на юг от Ветсан - Йн. 3:23.

* * *

Салиса

Едно окръжие, което граничи на запад с Ефремовата хълмиста земя - 1Цар. 9:4. Ваал-Салиса, според Евсевий, лежи на петнадесет мили северно от Лида.

* * *

Салман - Ос. 10:14

Вероятно е същият Салманасар, понеже асар значи княз или цар, както напр. в името Теглат-феласар, и някои други.

* * *

Салманасар

Асирийски цар, който царувал между времето на Теглат-Феласар и Саргон. Възкачил се на престола през 728г. преди Р.Х., и царувал шест години. Св. Писание разказва, че дошъл в Палестина, покорил Самария, и наложил данък на Осия. Отегчен от тези Салманасарови теготи, Осия се съюзил тайно на 3-та година с Египетския цар Сова, за да отхвърли игото. Салманасар се повдигнал срещу него с голяма войска, опустошил Самария, и обсадил столицата ѝ. През тази обсада Салманасар бил свален от престола, и на мястото му провъзгласен за Асирийски цар Саргон. Явно той е бил "Асирийският цар", който превзел Самария - 4Цар. 18:10, вързал Осия, и отвел Израил в плен; така беше разрушено Самарийското царство, което продължи двеста петдесет и четири години (975-721г. преди Р.Х.). Барелефът, изобразен на прилежащата картинка, е бил намерен върху един красив чернораморен обелиск, шест и половина крака дълъг, и надписан отвсякъде с надписи. Този барелеф, е бил открит между развалините на северозападния палат в Нимруд, и има много причини да се мисли, че представя Салманасар, приемащ данъка поднасян от покорените от него евреи. Езекия, Юдовия цар, успешно се сражавал срещу него - 4Цар. 18:7. Обаче от Ис. 10:9, е видно, че той е завоювал много места, а Йосиф казва, че с изключение на Тир, който бил обсаждан безуспешно за пет години, той покорил цяла Финикия.

* * *

Салмон

I. Началникът на Юдовото племе, мъж на Раав и баща на Вооз - Рут 4:20; Мт. 1:4,5; Лк. 3:32.

II. Нос на източния край на остров Крит - Д.А. 27:7.

III. (на еврейски Цалмон), една планина в Самария, близо до Сихем - Съд. 9:48, може би клон от планината Гевал; може би е планината, която в Пс. 68:14, се казва, че е побеляла от сняг.

* * *

Саломия

I. Жена на Заведей, майка на Яков Големия и Йоан Евангелиста, една от святите Галилейки, които придружаваха Исус в пътешествията му, и му служеха - Мт. 27:56. Тя се примоли на Исус двамата ѝ сина, (Яков и Йоан), да седнат единият от дясно, а другият от ляво до него в царството му - Мт. 20:20-23. Несъмнено, тя трябва да е променила мнението си за Христовото царство, когато "гледаше от далеч" разпнатия Син Божий, и поради възкресението му, което ѝ бе известно от ангелите при гроба - Мк. 15:40, 16:1. От сравнение на Мт. 27:56, и Ин. 19:25, някои заключават, че Саломия е била сестра на Мария (Исусовата майка).

II. Саломия се наричаше и Иродиадина дъщеря - Мат. 14:6.

* * *

Салпаад

Потомък на Йосиф, който след смъртта си остави дъщери, а не синове. Това даде повод да се учреди закон, според който дъщерите да наследяват имането на баща си, когато той няма синове, но да не се женят за мъже, които не принадлежат на племето им - Чис. 26:33, 27:1-11; И.Н. 17:3,4.

* * *

Салха

Васански град, завоюван от евреите и определен за Манасиевото племе - Вт. 3:10; И.Н. 12:5, 13:11. Той беше близо до пределите на Гадовото наследство - 1Лет. 5:11, до мястото, където границата между земите на двете племена, се вдаваше най-навътре в пустинята. И днес, още съществува на югоизточния край на днешния Ауран, град наречен Салхат.

* * *

Сама

I. Един от тримата началници на Давидовите тридесет юнаци, който сподели с Елеазер и Давид славата от подвига, за който се разказва в 2Цар. 23:11,12; 1Лет. 11:12-14. Друго едно юнашко дело, в което взел участие и Сама II, се описва в 2Цар. 23:13-17.

II. Брат на Давид - 1Цар. 16:9, 17:13; 2Цар. 13:3,32; 1Лет. 2:13.

И други с това име се споменават в Бит. 36:13,17; 2Цар. 23:25,33; 1Лет. 11:27, 27:8.

* * *

Самария

I. Едно от трите разделения на Палестина, във времето на нашия Спасител, което имало за граница Галилея на север и Юдея на юг, Йордан на изток, и Средиземно море на запад, и обхващало части от земята, която отначало била дадена на Ефрем, Манасия и Исахар - Лк. 17:11; Ин. 4:4. Самария е имала хълмове, не толкова голи, както хълмовете на Юдея, и нейните долини и поляни, са били по-обработени и плодородни. Виж Ханаан. Много Евангелски църкви са били още от рано основани в тази страна - Д.А. 8:1,25, 9:31, 15:3.

II. Град, който се намирал по средата на Палестина (шест мили на северозапад от Сихем). Той е бил съграден от Амрий, Израилския цар, (около 920г. преди Р.Х.), и наречен по името на Семер, предишният стопанин на хълма, където градът се съградил - 3Цар. 16:23,24. Този град станал обичайното местопребивание на Израилските царе, вместо

Сихем и Терса (предишните столици). Градът е бил украсен с обществени сгради. Ахаав построил тука къща от слонова кост - 3Цар. 22:39, и един храм на Ваал - 3Цар. 16:32,33, който Ииуй съборил - 4Цар. 10:18-28. Пророците често са го изобличавали за идолопоклонството му - Ис. 9:9; Ез. 16:46-65. Сирийците го обсаждали два пъти - 3Цар. 20гл.; 4Цар. 6:24, 7:1-20. Накрая Саргон, Асирийския цар, превзе и съсипа градът, и отведе в плен жителите му (721г. преди Р.Х.) - 4Цар. 17:3-6; Ос. 10:5-7; Мих. 1:1-6. Виж Амрий. Отчасти градът е бил възстановен от Хутайците, доведени отвъд Тигър, но Йоан Иркан отново почти го съсипал. Римският проконсул Габиний, го поправил още веднъж, и го нарекъл Габиния; а после Август го дал на Ирод Велики, който го разширил и украсил, и го нарекъл Севасти, (гръцкият превод на латинското име Август), в чест на императора. Той населил в него едно поселение от шест хиляди души, обградил го със силна стена, и съградил великолепен храм в чест на Август. Рано в Апостолския век, градът се възползвал от успешното служение на Филип, и на други проповедници - Д.А. 8:5-25; и църквата, която се образувала в него време, съществувала за много векове, докато градът бил разрушен. Севасти по-късно пак се обновил, и за него се споменава в историята на Кръстоносните походи. Сега той е едно незначително село, на име Себастие, с няколко прости къщи, съградени от камъните на старите развалини.

* * *

Самаряни

Жителите на Самария, но в Новия Завет това име се дава на едно племе, което произлязло от смесването на десетте племена с езичниците. Когато жителите на Самария и на околната страна, бяха отведени в плен от Асирийския цар, той изпрати на мястото им поселения от Вавилон, от Хута, от Ава, от Емат, и от Сефаруим, с които останалите израилтяни се смесиха, и накрая се претопиха в един народ - 4Цар. 17:24-41.

Един такъв произход, разбира се, направи народа да бъде мразен от юдеите. Новото и размесеното племе, наистина поиска от Асирия един Израилски свещеник, който да ги поучава на Божия закон, и отчасти прие обредите на истинната вяра, но повечето от тях бяха само на половина обърнати от местното си езичество - Мт. 10:5; Лк. 17:16-18.

Заради това, когато юдеите се завърнаха от плена и започнаха да градят отново Ерусалим и храма, самаряните напразно се молеха да ги припознаят за Юдейски граждани, и да им позволят и те да помогнат в работата им - Езд. 4гл. Вследствие на това отказване, и на по-късното им неприятелство, самаряните не само намериха случай да обвинят юдеите пред Персийските царе - Езд. 4:4; Неем 4гл., но като се основаваха на Мойсеевите заповеди - Вт. 27:11-13, че като влязат в Обетованата земя, половината от народа да застане на планината Гаризин и да отговори "Амин" на благословенията на завета, прогласени от левитите, те съградиха храм на тази планина, и установиха жертвоприношения според предписанията на Мойсеевия закон, макар и първобитният олтар, според Еврейското Писание, да се намирал на планината Гевал - Вт. 27:4; И.Н. 8:30-35. Освен това, самаряните отхвърляха всичките свещени книги на юдеите, освен Петте Мойсееви книги. Виж Санавалат. По тези и по други причини, народната омраза между самаряните и юдеите, вместо да се намали, напротив се усилваше - 2Мак. 6:2; Лк. 9:52,53. Заради това името "самарянин" между юдеите, показваше укор и презрение - Йн. 8:48, и всякакво общение помежду тях се избягваше - Йн. 4:9. Иркиан (около 129г. преди Р.Х.), съсипа храма на планината Гаризин, но самаряните във времето на Христос, считаха тази планина за свята, и гледаха на нея като на единственото правилно място за народно поклонение - Йн. 4:20,21. Малкото останали от този народ, които съществуват до днес, имат също такова почитание към тази планина. Самаряните, както и юдеите, очакваха Месия - Йн. 4:25, и мнозина от тях станаха последователи на Исус, и прегърнаха поученията на вярата му. Виж Д.А. 8:1, 9:31, 15:3.

Знае се добре, че един малък остатък от самаряните, и до сега съществува в Набулус (старият Сихем). Учени мъже в Европа, са се заинтересували много от тях, и много пъти са си разменяли писма с тях, но никакви важни следствия не са се постигнали. Те имат един препис от Петте Мойсееви книги, който казват, че е преписан от Ависуи, синът на Финеес, (1400г. преди Р.Х.). Разни преписи от този препис, са се преписали за пръв път в 1616г., и са били сравнени с общоприетия Еврейски текст, с който този препис почти се съгласява. Има различни места, където Самарянският текст се различава от еврейския, но малко или никои няма, в които Самарянският да се разминава с първообразния текст. През последните години изследователи са посещавали самаряните в Набулус. Те са около сто и петдесет души, и са набожни почитатели на закона. Пазят Юдейската Събота с голяма

строгост, и в него ден се събират три пъти в своята синагога за молитва. Четири пъти през годината, (на Пасха, Петдесетница, празника на шатрите, и денят на умиловението), отиват на планината Гаризин, и се кланят на мястото, където старият им храм се е намирал. Виж Гаризин.

* * *

Самарянка

За разговора на Исус със Самарянката, виж Сихем II.

* * *

Самегар

Син на Анат и третият Израилски съдия, след Аод и малко преди Варак - Съд. 3:31, 5:6. Св. Писание казва за него само, че той бранил Израил и поразил шестотин филистимци с волски остен.

* * *

Самиамит

Един вид зелен гущер, който често се катери по къщните стени. Виж Гущер.

* * *

Самир

I. Юдов планински град - И.Н. 15:48.

II. Град в планината Ефрем, мястото където Тола (съдията), живял, и бил погребан - Съд. 10:1,2, макар и да бил от Исахаровото племе. Десет мили на югоизток от Набулус (Сихем), се намира един разрушен град наречен Самер.

* * *

Самос

Един остров в Архипелага, на крайбрежието на Мала Азия, срещу Лидия, от която го дели един тесен проток. Островът е бил предан на обожаването на Юнона, която имала там един великолепен храм, останки от който се намират и до днес. Островът е бил прочут и с грънците си, и като родното място на философа Питагор. Във времето на Симон Макавей, римляните писаха на управителя в подкрепа на юдеите - 1Мак. 15:23. Павел се спря тук, когато отиваше за Ерусалим, (58г. след Р.Х.) - Д.А. 20:15. Островът днес има около петдесет хиляди жители; и макар да не е добре обработван, произвежда изобилно портокали, грозде и маслини, и изнася жито и вино.

* * *

Самотрак

Остров в северната част на Егейско море, на крайбрежието на Тракия, почти на половината път между Троада и Филипи. При първото си идване в Европа, Павел пренощувал в северната част на острова - Д.А. 16:11. В старо време се е наричал Самос, но за да го различават от другият остров Самос, му добавили названието Тракийски или Трак. Турците го наричат днес Семендрек.

* * *

Самсон (слънце)

Син на Маное; от племето на Дан; избавител и съдия на южните Еврийски племена за двадесет години - Съд. 13-16гл. Рождението му било чудесно предречено; той е бил назирей от най-ранна детска възраст, и най-силният човек; и се е прочул както с силата и чудните си подвизи, така и с нравствените си слабости, и с трагичната си смърт. Подвизите му са били извършени с особена божествена помощ: "И Господния Дух дойде със сила на него" - Съд. 13:25, 14:6,19, 15:14, 16:20,28. Божието провидение, явно се изявило в управлението за добро на Самсоновите страсти, страховете на приятелите му, и злобата на неприятелите му. Греховете на Самсон, му струпаха на главата голямо нечестие и беди, но благодатта и вярата най-последно възтържествуваха - Евр. 11:32. Повестта на Самсоновия живот, ни дава

да разберем, колко предателски и немилостиви са грехът и грешниците, и бдителната грижа, която Христос има за своите люде във всеки век. Сравни Съд. 13:22 и Мт. 23:37.

* * *

Самуил (изискан от Бога) - 1Цар. 1:20

Дете на молитва; прочутият Еврейски пророк и съдия - Д.А. 3:24, 13:20. Той беше левит по рождение - 1Лет. 6:22-28, и син на Елкана и Анна, от Рама на планината Ефрем, северозападно от Ерусалим. Докато бил още малко дете, те го завели в Сило, и там бил отхранен в храма под грижата на Илий (първосвещеникът). Като бил посветен на Бога от рождението си, и предаден на назирейство, той започнал да получава съобщения от Бога, даже докато бил още дете - 1Цар. 3гл., а след смъртта на Илий, е определен за съдия на Израил. Той бил последният и най-добрият от Израилевите съдии. Ние гледаме на характера и управлението му, с особено удоволствие и уважение. Когато той станал съдия, дванадесетте племена бяха отпаднали нравствено и политически. Той ги освободи от чуждото иго, управлява дързостно и безпристрастно, насърчаваше образование и истинна вяра, обедини племената, и ги въздигна в образоваността им. Тяхното искане на един цар, (предвид на старостта на Самуил, и на лошия характер на синовете му), показваше, че те нямаха вяра в Бога, и не искаха да се покорят на волята му. Въпреки всичко това, Той им даде цар "в гнева си" - Ос. 13:11. Самуил помаза Саул за първият им цар, а по-късно и Давид, който в назначеното му време, щеше да заеме мястото на Саул, когато Бог беше вече отхвърлил. Докато беше жив, Самуил упражняваше голямо и твърде полезно влияние върху Израил, даже и върху самия Саул. Той основа "училищата на пророците", които продължиха за дълго време, и бяха твърде полезни. Той умря на деветдесет и осем години (1053г. преди Р.Х.), почитан и оплакан от целия народ. Даже и след смъртта му, злощастният Саул, оставен от Бога, когато той беше отхвърлил, искаше да получи съвета на пророка, посредством една запитвачка на зли духове. Бог благоволи да накара Самуил, да се яви с едно пророческо послание до Царя. В Пс. 99:6, той се сравнява с Мойсей и Аарон. Виж също така и Ер. 15:1; Евр. 11:32.

* * *

Санавалат

Вероятно родом от Оронаим в Моавската земя, и голям неприятел на юдеите. Той може да е бил назначен от Персийското правителство, да управлява на запад от Ефрат самаряните или доведените хутайци. Когато Неемия дойде от Суса в Ерусалим - Неем. 2:10,19, (445г. преди Р.Х.), и започна да съгражда стените на Ерусалим, Санавалат, Товия, и Гисам, му се присмяха, и изпратиха да го питат с чия власт предприема тази работа, и дали това не е повдигане против царя. Неемия обаче дързостно продължаваше предприятието си, и довърши стените на града - Неем. 4:6.

През отсъствието на Неемия, който беше отишъл при цар Артаксеркс в Суса - Неем. 13:6, (433г. преди Р.Х.), първосвещеникът Елиасив, оженил внука си Манасия, (синът на Йодай), за една от дъщерите на Санавалат, и позволил на Товия, роднината на Санавалат, да има стая в храма. Неемия, като се завърнал в Ерусалим (точно кога не се знае), изпъдил Товия от храма, и не позволил на Манасия (внукът на първосвещеника) да живее в града, нито да изпълнява свещеническите си задължения. Манасия, тогава се оттеглил при тъст си Санавалат, който му намерил средства да извършва свещеническата си служба на планината Гаризин. Виж Гаризин и Самария.

* * *

Сандали (чехъл или проста обувка) - Мк. 6:9

Сандала, (чехъла или простата обувка), се стои от дървен или кожен табан (ходило), който се завързва за кракът с ремъци. Табанът, понякога се изплиташе от растителни жилки, или скрояваше от сурова, необработена кожа. Ремъците, даже и целият чехъл, не са стрували много - Бит. 14:23; Ам. 2:6, 8:6. Под думата "обувка" в Св. Писание, трябва да се разбира "сандал". Днес, обаче, обувки се носят от източните народи, и е вероятно да са се носили и през Библейските времена. Турците, сирийците, и египтяните носят дървени обувки с високи пети, и един вид леки калеври, които приличат на нашите чехли. Бедуините носят само сандали.

Женските чехли са се украсявали - П.П. 7:1, и са приличали на чехлите (леките обувки), които днес се носят на Изток, и се правят най-вече от сахтиян или от везано платно. Виж Язовски кожи.

Няма обичай на Изток да се носят обуца или чехли в къщи; човекът трябва да ги изуе, когато ще влезе в къщи, а най-вече в храм или други святи места. Виж изображението "Богомолец, който след молитва си обува обувките на прага на Молитвен дом". От тук и заповедта: "Изуй обуцата от нозете си", която срещаме в Из. 3:5; Вт. 25:9; И.Н. 5:15. Обуването на обуца, означаваше приготвяне за път - Из. 12:11; Д.А. 12:8. Връзването, развързването на обуцата и прибирането им беше работа на най-долните слуги. Ново-закупен роб започваше слугуването си с изуването сандалите на новия си господар, и с носенето им до едно определено място. Ученици някога вършеха това на учителя си, и го считаха за чест; затова Йоан Кръстител казва, че не е достоен да развърже и поднесе обуцата на Исус - Мт. 3:11; Мк. 1:7. Виж Нога, относно миенето на нозете. Разбира се, че сиромасите са ходили боси, но това не е било обичай между богатите, освен когато са жалели - 2Цар. 15:30; Ис. 20:2-4; Ез. 24:17,23. През първите времена на Израилското народоуправление, когато някое недвижимо имущество щяло да се препише на някой, за утвърждение на сговорът, обичаят е бил, продавача да изуе калеврата си, и да я подаде на купувача - Рут 4:7-11. Изуването обувката на един, който се е отказал да се ожени за жената на починалия си брат, и плюенето на лицето му, са били предписани от Еврейския закон - Вт. 25:7-10.

* * *

Санир

Така аморейците наричаха планината Ермон - Вт. 3:9; Ез. 27:5. Виж Ермон.

* * *

Сапун (мило) - Мал. 3:2

На еврейски борит, което значи чистител. В Ер. 2:22, той се различава от нитрото. Виж Нитро. Знае се, че старите са употребявали за пране на платно и др., някои растения и пепелта от тях. Пепелта на морските

растения, съдържа въглекисела сода, а пепелта на тополата и на други сухоземни растения, съдържат въгленоокисел поташ. Смесени с дървено масло или лой, тези алкали произвеждат сапун; не се знае, обаче, по каква технология са го правели евреите.

* * *

Сапфир

Вид скъпоценен камък, който по твърдост и цена се нарежда след алмаза - Йов 28:6. Обикновено той е син, понякога белезникав и безцветен - Из. 28:18, 39:11; Отк. 21:19.

* * *

Сапфира. Виж Анания IV.

* * *

Сара

Жена на Авраам, и негова сестра по баща - Бит. 20:12. Повечето Еврейски писатели, обаче, и много други тълкуватели, отъждествяват Сара с Йесха, (Лотовата сестра), и братовчедка на Авраам - Бит. 11:29; под думата "дъщеря" на еврейски се разбира и внучка. Най-забележителните неща от историята ѝ в Св. Писание, са: съгласието ѝ на Авраамовото притворство пред Фараона и Авимелех; дългото ѝ безплодие, даването ѝ на Авраам за втора жена робинята си Агар; взаимната завист на тези жени; и нейното (в старост) раждане на Исак, "чадото на обещанието" - Бит. 12-23гл. Вижда се, че Сара е била извънредно хубава, и най-примерна и предана жена. Покорството ѝ се възхвалява в 1Пет. 3:6, а вярата и в Евр. 11:11; Виж и Ис. 51:2; Гал. 4:22-31. Сара живя сто двадесет и седем години, и почина в Хевронския дол. Авраам дойде във Вирсавее да оплаче жена си, и купи от Ефрон Хетеецът една нива, в която се намираше пещера, наречена Махпелех, където Сара бе погребана - Бит. 23:9.

* * *

Сараа или Сарая

Данов град в пределите на Юда - 2Лет. 11:10; И.Н. 15:33, 19:40. Самсон беше Сараец - Съд. 13:2,25; 1Лет. 2:54, 4:2. Днес е познат като едно уединено горско село наречено Сураа, което се намира на върхът на хълмовете северно от Ветсемес. Пътят, по който Самсон отиде за Тамна, води през канаристи тесни проходи, свърталища на зверове. Тук той без оръжие разкъса един лъв - Съд. 14:5-7.

* * *

Сараия

Сараия е името на шест души, които се споменават в следните места - 2Цар. 8:17; 4Цар. 25:18; Езд. 7:1; Ер. 36:26, 40:8, 51:59. Последният, наричан "главен постелник", занесе писмото от пророк Еремия до евреите във Вавилон.

* * *

Сарасар

I. Син на Сенахирим, който взе участие в убиването на баща си - Ис. 37:38.

II. Един посланик, който след връщането на евреите от Вавилонския плен, бе изпратен с Регамелех и други да питат свещениците дали да продължат още поста - Зах. 7:2, 8:19.

* * *

Сарая. Виж Сараа.

* * *

Саргон - Ис. 20:1-4

Един от последните Асирийски царе, който беше изпратил своя генерал Тартан, за да превземе град Азот. Палатът, който се намира в северозападната част на Нимруд, (част от развалините на Ниневия), се е съградил от този цар. От Асирийските надписи става видно, че Саргон

е бил баща на Сенахирим, и е царувал 19 години (721-702 преди Р.Х.). Походът срещу Азот се случи около 712г. преди Р.Х.

* * *

Сард или Сардий

Вид скъпоценен камък, червен като кръв. Той взема името си от Мало-Азиатския град Сардис, където за пръв път е бил намерен. Първият от дванадесетте скъпоценни камъка, които украсявали нагръдникът на първосвещеника, е бил Сард - Из. 28:17; Отк. 4:3.

* * *

Сардис

Днешния Сарт, град в Мала Азия, и някога столица на Лидийския цар Крез, пословичен с огромното си богатство. Този град е бил разположен при полите на планината Тмол на север, и е владял една обширна и приятна поляна, напоявана от няколко потоци, които се спускат от близките хълмове и от реката Пактол. Сардис е лежал на пътя, по който Ксеркс премина за Гърция; населението му е било известно с неморалността си - Отк. 3:4. Днес този велик град е едно нищожно селце.

На юг от града се намират развалини от театър, стадион и две църкви. Хълмът, върху който крепостта е била издигната, е порутен от земетресение. Намират се така също два забележителни стълба, които се приемат за останки от един Кивилин храм, построен триста години след Соломоновия храм. Тези развалини и безбройните гробни купчини, ни дават представа какъв град е бил Сардис, преди опустошението му от земетресение и меч.

* * *

Сардоникс

"Сардоникс", изглежда, че е дума производна от Сард и Оникс; един вид скъпоценен камък, който съчетава червеният цвят на Сарда с белият на Халкидона - Отк. 21:20.

* * *

Сарепта - Авд. 20 ст.

Едно Финикийско приморско пристанище при Средиземно море, между Тир и Сидон, обикновено се счита за Тирско пристанище. Тук през един глад в Израил, живееше пророк Илия с една вдовица, на която кърчагът с елей не намаля и делвата с брашно не се изпразни, и на която синът той чудесно съживи. Благородната ѝ вяра в Бога, заслужава вечно да се помни, а великодушното ѝ себеотричане е достойно за всеобщо подражание - 3Цар. 17:9-24. Днес това място се нарича Сарафенд, и е едно село върху хълмовете при крайморието.

* * *

Сарида или Саридата

Град на Манасия, близо до Ветсан - 3Цар. 11:26; 2Лет. 4:17; предполага се, че е същият град Зерерат - Съд. 7:21, а може би Царетан.

* * *

Сарон

I. Равнина при Палестинското приморие, която се простира на шестдесет мили на дължина, между Кармил и Йопа (Яфа). Някъде тя е песъчлива, но почвата ѝ въобще е много плодородна. Тази поляна е била прочута в древността с красотата и плодородието си - 1Лет. 27:29; П.П. 2:1; Ис. 33:9, 35:2, 65:10. Тя имала град със същото име, който се споменава в Д.А. 9:35, и е била някога гъсто населена, но сега населението ѝ е незначително. Лятната жега е нетърпима, и климатът ѝ е нездрав. Всеки пътник описва поляната като много богата и прекрасна. Намръщените Юдови хълмове на изток, стоят лице с лице с блестящата вода на Средиземно море на запад. На север и на юг, доколкото вижда окото, се простира поляната обрасла с зелени или пожълтели ниви. Наблизо са обширните маслинени гори на Рамля и Лида, посред които се възвишават живописните кули, минарета, и сводове на тези села, а хълмовете на североизток са гъсто населени

със селца. Необработените места от поляната, са покрити през пролетта и рано през лятото с разкошни цветя.

II. Град на Вениамин, в окръжието на Васан, оттатък Йордан - 1Лет. 5:16.

* * *

Саруия

Сестра на Давид, и майка на славните му военачалници: Ависей, Йоав, и Асаил - 1Лет. 2:16. Не се знае кой е бил мъжът й.

* * *

Сасавасар. Виж Зоровавел.

* * *

Сатана

Значи противник, враг - 3Цар. 11:14; Пс. 109:6; в този смисъл Исус прилага тази дума към Петър - Мт. 16:23; Мк. 8:33. Затова тя се употребява, за да обозначи най-вече великия противник на душите, дявола, князът на падналите ангели, обвинителя и клеветника на хората пред Бога - Йов. 1:7,12; Зах. 3:1,2; Отк. 12:10. Той ги съблазнява в грех - 1Лет. 21:1; Лк. 22:31, и по този начин става причинител на онова телесно и душевно зло, от което човечеството толкова страда, а най-вече на онези порочни наклонности и нечестиви дела, които причиняват много беди, даже и смърт - Лк. 13:16; Евр. 2:14. Затова, Сатана се представя и като съблазнител на хората да вършат грехове, и като източник, действителната причина на всички препятствия, които пречат на напредъкът на християнството, и намаляват силата му в промяната на сърцата и човешкия живот - Мт. 4:10; Ин. 13:27; Рим. 16:20; Еф. 2:2. Виж Дявол.

"Сатанинска синагога" в Отк. 2:9,13, вероятно обозначава невярващите евреи, ревнителите, неправилно тълкуващи Мойсеевия закон, които са били върли гонители на християните.

* * *

Сатири

В гръцката митология, Сатирите се представят, като въображаеми бесове, (на половина човек и на половина коза), които суеверните са вярвали, че посещават бранищата и лесищата. Еврейската дума, която в Ис. 13:21, 34:14, е преведена Сатир, значи: 1) космат; 2) козел, като в Лев. 4:24; 16:5; 3) бесове, както в Лев. 17:7; 2Лет. 11:15. Има някои, обаче, които предпочитат да превеждат еврейската дума в Исаия с думите "космати животни", с които разбират или диви кози или маймуни. Подскачанията на такива животни или (както поетите си позволяват) на такива въображаеми същества, като сатирите по развалините на Вавилон, го представят като една ненаселена и уединена пустиня.

* * *

Саул

Син на Кис, от Вениаминовото племе, първият Израелски цар, помазан от Самуил, в 1095г. преди Р.Х. След четиридесет годишно царуване, пълно с различни събития, той и синовете му бяха убити на планината Гелбуе. Приемникът му бе Давид, зет му, когото той бе се опитал да умъртви. Сауловата история е изложена в 1Цар. 10-31гл.; тя е печален и назидателен разказ. Началото на царуването му, е било блестящо, по едно особено благоволение Божие - 1Цар. 9:20, 10:1-11,24,25. Щом, обаче, Саул започна да нарушава Божиите заповеди, той бе отхвърлен като недостоеен за основател на царска династия; греховете и злощастията му се увеличаваха всекидневно, докато слънцето му залезе в мрачност. През първата му война с амонците, Бог му помагаше, но след това последваха неуместното му жертвоприношение, през Самуиловото отсъствие; дръзкото му обричане; победите му над филистимците и амаличаните; пощадяването му на Агаг, Амаличкият цар, и по-добрите користи; разстроено то му и предчувствено униение; преследването и завистта му към Давид; варварското му избиване на свещениците и хората в Ноб, и гаваонците; допитването му до Ендорската запитвачка на зли духове; битката му с филистимците, в която синовете му бяха убити, а той бе смъртоносно ранен; най-послед, след отчаяното му самоубийство, един амаличанин занесе на Давид царските му знакове - 1Цар. 31гл.; 2Цар. 1гл.; 1Лет. 10:13,14. Виновното

поведение, и ужасната кончина на първият Израилски цар, са едно важно изобличение на грехът, който евреите сториха, като не пожелаха Йеова за свой цар; това показва още до каква вина и съсипване достига онзи, който възстава против Бога, и се води от славолюбивите и завистливите си страсти.

* * *

Сафан

I. Писар на цар Йосия, който прочете намерената книга на закона - 4Цар. 22:12; Ер. 29:3, 36:10; Ез. 8:11.

II. Баща на Ахикам - 4Цар. 22:12, 25:22; Ер. 26:24.

* * *

Сафат

I. Баща на Елисей - 3Цар. 19:16.

II. Потомък на Давид - 1Лет. 3:22.

III. Главният Давидов говедар във Васан - 1Лет. 27:29.

* * *

Сафир (хубост)

Един град, към който се обръща пророк Михей - Мих. 1:11. Според Евсевий и Йероним, той лежал в планинската страна между Елевтеропол и Аскалон. Около 7 мили североизточно от Аскалон, се намира днешното място ес-Савафир, което някои приемат за стария Сафир, но то е разположено в долната част на поляната.

* * *

Сбъдна се (сбъднаха се)

Сбъдват се пророчествата и обещанията на Йеова, когато всяко едно от тях се изпълнява на времето си и на мястото си - И.Н. 23:14; Мт. 2:17, 12:17. Много пъти, хората са извършвали Божиите цели, като са преследвали някои съвсем противни цели. Така в Йн. 19:24,28,36, тези, които разпъваха Христос, по никакъв начин не са си представяли, че извършват Божиите цели. Понякога изречението "за да се сбъдне", значи, за да се потвърди пророческото писание, понякога да се приспособи и втори път. Така думите на Осия 11:1, "И из Египет повиках сина си", се отнасят директно за израилтяните, когато излязоха от Египетската земя, за да се избавят от робството, но както се учим от Мт. 2:15, тези боговдъхновени думи на пророка, се отнасят и за Исус Христос. Виж още Мт. 13:14; Ис. 6:9; Лк. 4:18-21 и Ис. 61:1-3; Д.А. 1:16,20; Пс. 109:8.

* * *

Свет или Светост

Тези думи понякога показват външна чистота, а понякога вътрешно осветление. Истинската святост се отличава по добрите дела, но още повече по намеренията и подбужденията на сърцето. Вътрешната святост, е едно нравствено начало, което вдъхва в сърцето не само едно, но всичките нравствени превъзходства. Бог е свят по един съвършен начин - Ис. 1:4, 6:3. Месия се нарича "Светият" - Лк. 4:34; Д.А. 3:14. Третото лице на божествената Троица се нарича "Свети Дух". Бог е източник на святост, невинност, и осветление. Хората изгубиха своята святост в грехопадението, но Бог позволява на хората си, докато са на този свят, да стават постепенно участници на неговата святост, и съвсем ще ги освети на онзи свят. Св. Писание, нарича "свето" в един второстепенен смисъл, всичко, което принадлежи на Бога: небето, храма и съдовете, службите и служителите му, пророците, апостолите, Неделния ден и всичките служители Божии. Юдеите са се наричали "Свят народ", защото са били избрани за Божии люде, и защото са били посветени на Бога; и християните, изцяло се наричат "свят народ", защото са посветени на Христос.

* * *

Света целувка. Виж Целуване.

* * *

Светата земя. Виж Ханаан II.

* * *

Свети Дух

Третото лице на Св. Троица. За Светия Дух е казано, че изхожда от Отца, и че ще се изпрати от Отца и Сина на Христовите ученици - Йн. 14:26, 15:26. Светият Дух се нарича "Духът на Отца" - Мт. 10:20, и "Духът на Сина" - Гал. 4:6; Фил. 1:19. Светият Дух е същинско лице. Че той не е само едно свойство на Бога, е явно от много места в Св. Писание, където е писано, че той действа, мисли, чувства, и желае, както всяко същинско лице.

Че Светия Дух е Божествено лице, еднакво с Отца и Сина, се доказва от това, че той участва в различни божествени дела, като например в сътворението на света - Бит. 1:2; Пс. 33:6; 104:30. На Него се отдава почит, както и на тях в кръщелните думи - Мт. 28:19, и в благословието на ап. Павел - 2Кор. 13:13. Той приема името и упражнява властта на Бога - 2Кор. 3:17; Рим. 8:14; 1Кор. 2:10, 6:19; Евр. 9:14. Към Него още се отправят молитви, както към Бога - Отк. 1:4,5; да греши някой против Него, значи да греши против Бога - Д.А. 5:3,4; Еф. 4:30; и всеки грях и хула против Него няма да се прости на хората - Мт. 12:21.

Действието на Св. Дух е божествено. В старите времена, Той вдъхвал мъдрост на Библейските писатели, и ги надарявал с чудотворни дарби. От времето на Исуса Христа, Той действа по друг начин върху хората (дава им да почувствуват грешното си състояние, и възбужда и обновява сърцата им) - Йн. 3:5, 16:8; Еф. 2:1. Той е Утешител на църквата, помага на вярващите в молитвите им, свидетелствува и ходатайства за тях, посочва длъжностите им, и ги освещава за небото.

* * *

Светилище

Свято място, посветено на Бога. Понякога това име се даваше на целия храм - Пс. 73:17; Евр. 9:1, понякога на "Свялото място", където олтарът за темяна, златният светилник и присъствените хлябове седяха - 2Лет. 26:18; Евр. 9:2, а друг път на "Светая Светих", най-скришното и уединеното място на храма, където беше ковчега на завета, и където никой освен първосвещеникът не можеше да влиза, и то само веднъж в годината в денят на тържественото умилоствение. Същото име се даваше така също на най-святата част на скинията, издигната в пустинята - Лев. 4:6. Виж Скиния и Храм. Храмът или земното светилище, е знак на небето - Пс. 102:19; Евр. 9:1,24; и сам Бог се нарича "светилище" - Ис. 8:14; Ез. 11:16, относно употребата на храмовете като място на убежище за бежанци, защото Бог е единственото верно и свято прибежище за грешниците, които се гонят от меча на божествената правда.

* * *

Светилник

Един златен светилник, стоял от ляво в скинията, срещу трапезата за присъствените хлябове. Той се състоял от едно стояло, едно стебло, шест ветви, три ветви на светилника от едната страна, и три ветви от другата му страна; и седем светила имало върху стеблото и ветвите. Ветвите били украсени с три вида украшения: чашки, ябълки, и цветя. За светилата употребявали чисто масло, и всяка вечер ги палили - Из. 25:31-40, 30:7,8, 37:17-24; Лев. 24:1-3; 1Цар. 3:3; 2Лет. 13:11. В първият храм имало десет светилника от чисто злато, пет отдясно и пет отляво в свялото място - 3Цар. 7:49,50; 2Лет. 4:7; Ер. 52:19. Във вторият храм, имало само един светилник, който приличал на онзи в скинията. Този светилник занесли в Рим, след разрушението на Ерусалим, и го сложили във Веспасиановия храм на Мирът. Образът му изписали на триумфалната арка на Тит, където и сега е доста ясен. Вижте хубавите видения на Захария и Йоан за светилника - Зах. 4:2-12; Отк. 1:12,20, и Светило.

* * *

Светило

Светилата на старите бяха чаши и разни хубави съдове. Те още бяха наръчни, така че можеха да ги носят в ръка, или да ги сложат, където си искат. Виж Светилник. За горене употребяваха растителни масла, лой, восък, и др.т., и светилата горяха по цяла нощ. Липсата на нощно светене на светилник в един дом, беше на поличба и показваше запустение - Йов 18:5,6; Пр. 13:9, 20:20; Ер. 25:10,11, а светило където никога не угасваше през нощта предвещаваще благоденствие и благоуспяване - 2Цар. 21:17; 3Цар. 11:36; Пс. 132:17. Наръчни светила за носене из улиците, се правеха по такъв начин, че трябваше често да се пълнят с масло - Мт. 25:3,4. Фенери и факли - Ин. 18:3, бяха необходими в старите градове, където улиците не бяха никога осветени.

|

* * *

Светост. Виж Свет.

* * *

Свещеник

Един, който свещенодействува по време на богослужение, особено за очищение на грехове; за човеците се поставя в служение към Бога, да принася дарове и жертви за греховете им. В Стария завет преди Мойсей да провъзгласи Законът, свещенството не бе изключително притежание на някой; тогава първородните на всяко домоочадие, бащите, князете, царете, бяха всеки свещеник на своя град и на къщата си. Каин и Авел, Ной, Авраам и Йов, Авимелех и Лаван, Исаак и Яков, принесоха сами жертвите си. На тържеството, когато Бог направи завета с людетe си, при полите на планината Синай, Мойсей изпълняваше длъжността на ходатай, а избрани момци (израилтяни), изпълняваха службата на свещеници - Из. 24:5. Но, когато Господ предпочете Левиевото племе да Му служи в скинията, и свещенството стана изключително притежание на Аароновото потомство, правото да се принасят жертви на Бога, се запази за свещениците от това потомство - Чис. 16:40. Добре известно е наказанието на Озия, Юдовия цар, който като се осмели "да покади Господу", бе ударен с проказа - 2Лет. 26:19. Виж и случаят със Саул - 1Цар. 13:7-14. В някои случаи, обаче, Еврейските пророци са принасяли жертви на Господа, най-вече преди да се установи постоянен молитвен дом в Ерусалим. Виж 1Цар. 7:9, където Самуил, макар и да не бе

свещеник, принесе агне всеизгаряне Господу. Виж и 1Цар. 9:13, 16:5; 3Цар. 18:31,33.

Бог, който задържа за себе си всички първородни на Израил, затова, че ги съхрани от ръката на Ангела на смъртта, в замяна и възмездие, прие Левиевото племе да му служи в скинията - Чис. 3:41. Така цялото Левиево племе, бе определено за святото служение, но всичките му членове да не заемат еднаква служба, понеже от трите Левиеви синове, Гирсон, Каат, и Мерарий, (началниците на трите големи разклонения), Господ си избра Каатовата челяд, от която наследи Аароновия дом, за да изпълнява свещеническите длъжности. Другите членове на тази челяд, заедно с Мойсеевите чада и потомците им, се причислиха към числото на Левитите.

Първосвещеникът стоеше на чело на всички религиозни дела, и бе обикновеният съдия във всички спорове, които изникваха от тях; и като началник на свещениците, които бяха и народни съдии, той съдеше и светските работи - Вт. 17:8-12, 19:17, 21:5, 33:8,10; Ез. 44:24. Само той имаше право да влиза веднъж в годината, през деня на умиловението в Светая светих, за очищение греховете на целия народ - Лев. 16:2. Той трябваше да бъде син на майка оженена девица, и без телесен недостатък - Лев. 21:13-15. Изобщо, никой свещеник с такъв порок не можеше да принася жертви, и да се доближава до светилището, за да принесе присъствия хляб, но такъв свещеник се поддържаше с жертвоприношенията в скинията - Лев. 21:17-22. Свещениците приемаха и десетък от Левитите - Чис. 18:28. Бог определи първосвещеника, за да получава отговор от него, и да бъде тълкувател на истината му; така че, когато се обличаше в свещените си одежди, и с Уримът и Тумимът, той отговаряше на зададени му въпроси, и Бог му откриваше тайни и бъдещи неща. На него му бе забранено да оплаква някоя своя умряла роднина, даже и когато умре баща му или майка му; или пък да влиза в къща, където имаше умрял човек, за да не се оскверни - Лев. 21:10,-12.

Свещениците служеха сами на олтара. Те убиваха и приготвяха обществените жертви, или пък Левитите извършваха това под тяхна заповед. Частни лица колежа сами жертвите си, само ако тези жертви не бяха гургулици или гълъбчета. Но всичките жертвоприношения на олтара, (в това число и ръсенето с кръв), се извършваха само от свещениците. Те поддържаха постоянен огън на олтара на

всеизгарянето, и в светилата на златния светилник в светилището; месеха и печеха присъствените хлябове, принасяха ги върху златната трапеза в светилището, и ги сменяха всяка Събота. Сравни Из. 28:29; Лев. 8гл. Всяка сутрин и вечер, един свещеник, определен по жребие в началото на всяка седмица, донасяше в светилището кадилница с темян, и кадеше над златния олтар - Лк. 1:9.

Свещените одежди на свещениците, бяха къси ленени шалвари; тесен, изтъкан от висон или и от памук, напъстрен хитон с ръкави, който достигаше до нозете; пояс от препреден висон. Те носеха и ленен ефод - 1Цар. 22:18; и сдиплена митра от висон. Свещениците свещенодействаха винаги боси. Първосвещеникът носеше почти същото облекло като свещениците, само че имаше четири одежди повече: един външен хитон, наречен мантия на ефода, цял изтъкан от синьо, украсен по врата, и по полите с наровидни и златозвънчести ресни; един ефод от злато, синьо, мораво и червено, и препреден висон, той закриваше тялото му от шията до бедрата, и имаше на двата си края два нарамника закопчавани за раменете със златни петелки, в които бяха споени два ониксови камъка с имената на дванадесетте Израилеви племена, изваяни на тях; още и един пояс, няколко пъти навит около гърдите, и изтъкан от злато, от синьо, мораво, и червено, и препреден висон; един нагръдник, който се завързваше за четирите си ъгъла с ефода, и носеше имената на дванадесетте Израилеви племена, изваяни в дванадесет скъпоценни камъни; и една митра (една много украсена гъжва със златна плочица отпред с надпис: Свет Господу). Виж Митра. Нито първосвещеникът, нито свещениците носеха свещените одежди вън от храма, както се вижда от Ез. 42:14, 44:17-19; Д.А. 23:5.

Бог не даде земя в наследство на Левиевото племе, в Обетованата земя. Той искаше Левиевите потомци да се поддържат с десетъците, начатките на плодовете, приношенията в храма, и с делът си от жертвоприношенията за грях и благодарение, принесени в храма. В примирителните жертви, десните бедра и гърдите бяха техни - Лев. 7:33,34; в приношенията за грях, те горяха тлъстината по червата, черния дроб, и бъбреците; останалото бе тяхно - Лев. 7:6,10. Кожата или руното също принадлежеше на тях. Когато някой принесеше в жертва говедо или овца, плешката, челюстите, и търбухът, трябваше да се даде на свещеникът - Вт. 18:3. На него се даваше и начатъкът от стриженето на овците - Вт. 18:4. По този начин, свещениците, без да притежаваха земя или наследство, удовлетворяваха нуждите си. За

домове и местожителства, Господ им определи четиридесет и осем града - Чис. 35:1-7. В предградията на тези градове, те владееха земя, хиляда лакти извън градските стени. От тези четиридесет и осем града, шест бяха определени да бъдат градове за прибежище на всички, които случайно и неволно ставаха убийци. Свещениците имаха тринадесет града; другите принадлежаха на левитите - И.Н. 21:10.

Освен принасянето на жертвите и свещенодействието, свещениците поучаваха хората и решаваха спорове; различаваха разни видове проказа; разглеждаха дела по напускане, завист, оброци, и които се отнасяха до закона за нечистотите, и др. Те всеобщо благославяха народа в името Господне. По време на война, те бяха длъжни да носят ковчега, да се допитват до Господа, да тръбят със светите тръби, и да насърчават войската - Чис. 10:8,9; Вт. 20:2.

Свещенството Христово, е истинско свещенство, докато свещенството при евреите, бе проста сянка на Христовото, както Павел отбелязва. Христос, Вечният свещеник по чинът Мелхиседек, пребъдва во веки, а свещениците по чинът Ааронов, бяха смъртни, и следователно временни - Евр. 7гл. За да им покаже с какви благости ще ги обсипе, Господ каза на евреите, че ще ги направи царе и свещеници - Из. 19:6. И Петър повтаря същото обещание към християните, или по-добре, казва им, че те наистина са такива, каквито Бог обеща да направи израилтяните - 1Пет. 2:5,9. Виж и Отк. 1:6.

В един важен смисъл, всеки християнин трябва да принася себе си духовна жертва "благоприятна Богу чрез Христа Исуса", но никой свещеник в Християнската църква, не може да очисти грях с жертвата си, освен Христос - Евр. 9:11-26.

* * *

Свидетел

Един, който потвърждава някое станало събитие, което той е видял. Според Мойсеевия закон, двама свидетели под клетва са се изисквали, за да докажат, че едно лице е виновно в углавно престъпление - Чис. 35:30; ако виновния е бил осъден да се убие с камъни, свидетелите трябвало най-напред да хвърлят камъни върху него - Вт. 17:6,7; Д.А. 7:58. Апостолите, като провъзгласители на евангелските истини, се

наричан "свидетели" - Д.А. 1:8,22, 22:32; 2Пет. 1:12,16-18. И Христос, като свидетелствува на човеците небесни неща, е "верен свидетел" - Йн. 3:12; Отк. 1:5. Отличаващите се с вяра човеци на древната църква, се наричат "свидетели" - Евр. 12:1.

* * *

Свидетелство

Божие откровение, което показва на човека какво да вярва, какво да прави, и какво да очаква - Пс. 19:7, 119:88,99; 1Кор. 1:6; Отк. 1:2. Двете каменни плочи на закона бяха видимо "свидетелство" на Божия завет с людете му; затова ковчега на завета, се наричаше и "свидетелството", или "ковчега на свидетелството" - Из. 25:22, 34:29. Виж Ковчегът на завета.

* * *

Свинец или Олово

Този метал е бил добре познат на старите - Чис. 31:22; Ез. 27:12. Старите употребяваха таблици от свинец за писане. С този метал, още си служеха преди да познават свойствата на живака, за да пречистват среброто; и действието, което чрез него се пречистваше среброто от шлака, пояснява начина по който Господ ще отдели злите от добрите - Ер. 6:29,30; Ез. 22:17-22.

* * *

Свиня

Добре познато всеядно животно, което е било забранено на евреите да ядат - Лев. 11:7; Вт. 14:8. Яденето на свинско месо е било най-гнусната от всичките идолопоклоннически мерзости за евреите - Ис. 65:4, 66:3,17. Стадото свине, което погина от зли духове в Генисаретското езеро - Мт. 8:32, се мисли, че е било отглеждано от евреите за продажба на съседните езичници. От трогателната притча за блудният син, се вижда, че пасене на свине, се е считало за най-ниското занятие, то бе последното средство за прехрана на това развратено и нещастно същество, което разпиля бащиното си наследство с разпуснато живеене -

Лк. 15:14-16. Непоправимите мръсни нрави на това животно пояснява, че промяната е недостатъчна без възраждане - 2Пет. 2:22; когато тъпченето ѝ на всяка драгоценна вещ, която не може да яде, пояснява как някои развратни люде се обхождат с евангелието - Мт. 7:6.

* * *

Свирка

Вид тръбен музикален инструмент с дупки като кавала и флейтата - 1Цар. 10:5; 3Цар. 1:40; Ис. 5:12, 30:29; Ер. 48:36; Мт. 9:23. Двойната свирка се състои от две тръби, които се сливат при мястото за устата, тръбата, на която свирят с лявата ръка, издава няколко дебели звука и служи за бас. Един изследовател пише, че настигнал между хълмите на Юдея един арабин, който свирел с всичката си сила с една овчарска свирка, направена от две цеви. "Сега за пръв път намерихме радост в земята, защото наистина всяка радост се помрачи, веселието на земята е изгонено" - Ис. 24:11. Виж Музика.

* * *

Свитьък. Виж Книга.

* * *

Свят

Земята на която живеем; всичките ѝ жители - Йн. 3:16, или част от тях - Йн. 12:19. "Свят" в Гал. 6:14; 1Йн. 2:15, означава наслаждения и светски удоволствия.

* * *

Сгодяване (обручение)

Уговорка между един мъж и една жена за женитба, в едно бъдеще време. Родителите, често сгодявали дъщерите си без тяхното съгласие, и даже докато те били още малки. Понякога младоженецът, се е задължавал писмено да отдели едно количество пари, като дял на невестата. Брактът не ставаше докато невестата не достигнеше поне 12

години; въпреки всичко това годеща можеше да се развали само чрез законно напускане или смърт - Мт. 1:18-25; Лк. 1:27. Бог говори за сгодяването на своите люде със себе си, с нежна любов, и за залагането на думата си, че всичките му милостиви обещания към тях ще бъдат изпълнени - Ер. 2:2; Ос. 2:19:20. Виж Обручение. На това, проповедниците на Словото Божие са оръдията, посредством проповядването си - 2Кор. 11:2. Оттука и думата "оженена", която се отдава на Израилевата земя - Ис. 62:4, за да означа Божието благоволение в Израиля.

* * *

Сеар-ясув (остатъкът ще се върне) - Ис. 7:3, 10:21

Син на Исаия. Предполага се, че това име има пророческо значение, както името Махер-шалал-хаш-база.

* * *

Сева. Виж Савци.

* * *

Север

Вавилоняните и асирийците, са представени като идващи от "север", защото те нападнали Израилското царство през един северен път, за да не преминат през пустинята - Ер. 1:14, 46:6,24; Соф. 2:13. "Златозарното сияние", казва Йов, "дойде от север" - Йов 37:22. Както преди три хиляди години, същото може да се каже за Сирия и Арабия и днес. Един изследовател по онези страни отбелязва:

"Приятелите ни, които живеят тука от дълго време, ни казаха, че времето ще да бъде хубаво на сутринта, когато щяхме да тръгнем, защото вееше северен вятър. Така и стана; златозарни облаци дойдоха след северния вятър, и показваха ясен ден; и както във времето на Спасителя, така и сега ние винаги можехме да кажем когато мръкваше, Хубаво ще е времето, защото небето се червенеет" - Мт. 16:2. Виж Изток.

* * *

Севоим

I. Един от четирите царски града в долът Сидим, изгорен с огън от небето. Виж Содом. Евсевий и Йероним споменават един град с това име, на западният бряг на Мъртво море.

II. Дол и град на Вениамин, на изток от Михмас - 1Цар. 13:18; Неем. 11:34.

* * *

Седекия

I. Двадесетият и последен Юдов цар, син на Йосия и Амитала, и чичо на Йоахин предшественика му - 4Цар. 24:17,19; Ер. 52:1. Когато Навуходоносор превзе Ерусалим, той заведе във Вавилон Йоахин, с жените му, чадата му, чиновниците му, и най-добрите художници от Юдея, и на мястото му постави чичо му Матания, чието име той промени на Седекия. Седекия се обеща с клетва на Навуходоносор, че ще му бъде верен. Той се възцари на двадесет и една години, и царува единадесет години. Върши зло пред Господа, по всичко, което стори и Йоаким - 4Цар. 24:18; 2Лет. 36:11-13. Сравни Ер. 29:16-19, 34гл., 38:5; Ез. 17:12,14,18. В деветата година на царуването си, той възстана против Вавилонския цар, като се надяваше на помощта на Египетския цар (Фараон Вафрий), и като презираше верните Еремиеви наставления - Ер. 37:2,5,7-10. Вследствие на това, Асирийската войска нападна Юдея, и превзе всичките ѝ крепости. През единадесетата година на царуването му, в деветия ден на четвъртия месец (юли), Ерусалим бе превзет, (588г. преди Р.Х.). Царят се опита да избяга през нощта на този ден, но преследван от Халдейското войнство, той бе хванат в Ерихонската равнина. Седекия бе заведен в Ривла при Навуходоносор, който укори вероломството му, и заповяда да убият децата му пред него, и да му избодат очите; в окови той бе изпратен във Вавилон - 4Цар. 25гл. Ер. 39 и 52гл.; Ез. 19гл. Всичките тези събития, изпълниха Еремиевите и Езекиловите пророчества, които са изложени в гореспоменатите глави. За Седекиевото ослепяване сравни и Ер. 34:3; Ез. 12:13.

II. Един лъжлив пророк, изобличен от Михей, когато поощряваше Ахаав да воюва със сирийците - 3Цар. 22:11-37. Съдбата му се предсказва в 25ст.

III. Друг един лъжлив пророк, изобличен от Еремия - Ер. 29:21,22.

* * *

Седем

Това число се употребява за кръгло число, и има значение в Св. Писание; така напр., още от създанието на света, смятали времето със седмици; Ной взе в ковчега си по седем от всичките чисти животни - Бит. 7гл. Евреите са имали не само седмият ден за Събота, но и седмата година; и след седем пъти по седем години е било годината на юбилея им. Големите им празници на безквасните хлябове и на шатрите, са продължавали седем дни; в много случаи числото на животните, принасяни в жертва е било седем. Златният светилник, е имал седем ветви. Седем свещеници, със седем тръби обикаляха седем дни град Ерихон, и на седмият ден го обиколиха седем пъти. В Откровението се споменават седем църкви, седем светилници, седем духове, седем звезди, седем печати, седем тръби, седем гръмове, седем чаши на седем язви, и седем ангели, за да ги изливат.

Числото седем, както казахме, често се употребява за кръгло число - Мт. 12:45; 1Цар. 2:5; Йов 5:19; Пр. 26:16,25; Ис. 4:1; Ер. 15:9. Подобно, седем пъти или седмкратно много пъти значи "изобилно", "съвършено" - Бит. 4:15,24; Лев. 26:24; Пс. 12:6, 79:12; Мт. 18:21. А седемдесет пъти по седем, е още по-силно изявление - Мт. 18:22.

* * *

Седемдесетте

Най-старият превод на Стария Завет, се нарича "превод на Седемдесетте", защото всеобщо се вярва, че е бил преведен от седемдесет преводачи. Има различни мнения за времето, когато е правен този превод, но може да се приеме, че е бил завършен през трети век преди Христа. Той съдържа значителни грешки, но като цяло е верен, най-вече в книгите на Мойсей; той е от голяма важност за

тълкуването на Стария Завет, и често се цитира от Новозаветните писатели, които пишеха по същото наречие. Този превод, е бащата на първият Латински, на Коптският, и на много други преводи, между които е и Старо-Българският; и толкова много гръцките и римските отци са се водили по него, че до преди няколко столетия, той в същност е замествал Еврейския първообраз. Съществува много голяма разлика между летоброенето на Еврейския първообраз и летоброенето на Седемдесетте. Виж Александрия.

* * *

Седефче. Виж Рута.

* * *

Седмица

Седмицата, или времето разстояние от седем дни (виж Седем), е била позната още от най-ранни времена на различни и отдалечени един от друг народи в Европа, Азия, и Африка - Бит. 29:27.

За "Празникът на седмиците", виж Петдесетница.

* * *

Седрах

Халдейското име на Анания, дадено му в дворът на Навуходоносор - Дан. 1:7. Виж Авденаго.

* * *

Секунд

Солонски ученик, който придружаваше апостол Павел в някои от пътуванията му - Д.А. 20:4.

* * *

Села

I. Името на мястото, което се споменава в 4Цар. 14:7, където се казва, че Амасия (царя на Юда), поразил десет хиляди едомци в "долът на Солта", превзел град Села, и го нарекъл Йоктеил, т.е. покорен от Бога. Села е еврейска дума, която значи скала, и съответства на гръцката дума петра; от което може справедливо да се заключи, че град Петра, някога столица на Камениста Арабия, е било мястото, което святият историк споменава. Села се споменава и в Ис. 16:1, и думата "камък" в Съд. 1:36, може би обозначава този град. Първи от днешните изследователи, който е посетил развалините на това място, е Буркхарт; те свидетелствуват за блясъка на древния град. Той се изразява така: "На разстояние два дни път на североизток от Акаба, се намира в Джебел-Шера, на източната страна на Араба, (една малка река или дол), който се нарича Вади-Муса. Това място, е твърде важно по паметниците си и останките си от един древен град, който предполагам, че е град Петра, столицата на Камениста Арабия (място което, до колкото зная, никой европеец не е посетил до сега). В червено-пясъчния камък, от който долът се състои, се намират повече от двеста и петдесет гробници, изцяло изсечени в скалата. Тук се намира един грамаден, (така също изсечен в скалата), във вид на храм мавзолей (гробница) с всичките си отделения, предверие и перистил (външна със стълпове придворна галерия), и др.; този най-прекрасен образец от гръцката архитектура, е съвършено запазен до днес. Намират се така също и други гробници с обелиски в Египетски стил, един цял амфитеатър изсечен в скалата, с останки от дворец и от няколко храма. На връх планината (Ор), която затваря западната част на тесния дол, се намира гробът на Харун (или Аарон), който се почита много от арабите". Че тука е било мястото на древния град Села (или Петра), се потвърждава и от други доказателства; Йосиф, Евсевий, и Йероним, уверяват, че гробът на Аарон е бил близо до Петра; още местоположението и развалините съответствуват със забележките, които Библията, Плиний и Страбон правят върху този предмет.

По-късни изследователи, (като Лаборд), са описали живописно и подробно този чудесен град, и са начертали по-главните му развалини. "Долът на Петра", (2,200 кр. над големия дол Ел-Араба), е дълъг около една миля от север на юг, и половин миля широк; от страните му се намират многобройни долчета, които правят цялата му окръжност около четири мили. Той е достъпен от север и от юг; обаче, на изток и на запад скалите му са стръмни, и се издигат на височина от двеста до

хиляда крака. Главният проход за града се намира на изток, и започва между скали високи четиредесет крака, и на разстояние шестдесет лакти една от друга; колкото по-навътре отиваш в проходът, скалите все повече и повече се приближават и възвишават, и изобилват с гробища. Като извървиш този тесен проход, пред тебе се изпречва една от най-великолепните сгради на Петра (Ел-Хусне), храмът издълбан в отсрещната скала, който Буркхарт споменава. От тука, ти влизаш в един по-широк дол, който те води към северозапад, покрай амфитеатърът, в един изгиб на ляво, и най-после те извежда на обширната долина на градът към запад. Многобройни са гробищата, издълбани в тези каменисти проходи; много от тях се приближават посредством стъпала, а други на височина повече от четиристотин крака, са непристъпни. Дворецът, който арабите наричат "Фараонов дом", е главната от неизсечените в скалата сгради, която до някъде се е упазила от разрушението на времето; няма съмнение, че тя е била някога величествена сграда. Развалини от обществени постройки и черепи от грънци, се срещат почти по цялата долина. Една вада тече през долината към запад, и преминава друг един тесен проход, подобен на онзи при входа ѝ. На запад по протежението на един дол, се издига един от най-красивите храмове, (храмът Дейръ), исечен в твърдата скала. Лицето на този храм, е сто петдесет и два крака на дължина и на височина, а по-долните му стълбове, които са полуиздадени извън скалата, са осем крака дебели. Красотата на камъкът, в който тези здания са исечени, им придава една несравнима прелест; този камък е хубав, мек, изпъстрен с различни цветове: червен, черен, морав, бял, синкав, жълт и др. Високо над изваяните паметници, се възвишават скалите, облечени в самородната си грапавина и величие. Тази странна и прекрасна картина, оставя незабравими впечатления в умът на зрителя.

Петра е древен град, той е бил силно укрепен, и за дълго време едно важно търговско средище. Той е бил главният град, между градовете, които са се намирали в околността му. Въпреки величието и могъществото му, пророците предсказаха падението и запустението му с думи, съвършено съгласни със събитията, "Колкото за твоята ужасност, Гордостта на сърцето ти те е измамила, О, ти, който живееш в пукнатините на канарите, Който владееш висината на хълмовете; Но ако и да поставиш гнездото си високо като орел, И от там ще те сваля, казва Господ" - Ер. 49:16. Виж и Ис. 34:5-15; Ез. 35гл; Й-л 3:19; Ам. 1:11,12; Авд. 3-16ст. Кога този град е бил разрушен, не ни е известно.

Християнски църкви е имало там през пети и шести векове, но от 536г. след Р.Х., историята нищо не споменава за него.

II. Една музикална дума, която се среща седемдесет и три пъти в Псалмите, и три пъти в Ав. 3:3,9,13. Тя се поставя на края на един период, на една строфа (станс), а понякога на края на едно предложение. Сега всеобщо се вярва, че тази дума се е употребявала, за да покаже едно кратковременно спиране на пеенето на някой Псалом, което време може би се е запълвало със свирене.

III. Една от жените на Ламех - Бит. 4:19. Виж Ламех.

* * *

Селевкия

Един укрепен град в Сирия, разположен при крайморието, малко на север от устието на река Оронт. Той е бил близо до планината Пиерий, и затова понякога се е наричал Пиерийска Селевкия и Приморска Селевкия, за различие от други градове, които са се наричали със същото име. Тези градове, са се нарекли така по името на Селевк Победителя. От тука ап. Павел и Варнава отплуваха за Кипър - Д.А. 13:4.

* * *

Селум

I. Явисовият син, който уби Израилския цар Захария, и превзе царството му (771г. преди Р.Х.). След месец царуване, той бе убит в Самария от Гадииния син Манаим. Св Писание казва, че Селум е бил изпълнител на заплашванията Господни против домът на Ииуй - 4Цар. 15:10-15.

II. Виж Йоахаз II.

III. Мъж на Олда (пророчицата), по времето на цар Йосий - 4Цар. 22:14.

Има и други лица с името Селум, които се споменават в Чис. 26:49; 1Лет. 2:40, 9:17,19,31; Езд. 2:42, 7:2, 10:24,42; Неем. 3:12, 7:45.

* * *

Семаия

I. Израилски пророк, когото Бог изпрати при Ровоам, да му каже, да не се опитва да върне десетте племена във верноподанство, но да се покае с двора си, при нашествието на Сисак. Вярва се, че Семаия е написал историята на Ровоамовото царуване - 3Цар. 12:22-24; 2Лет. 12:5-8,15.

II. Един левит, който записа двадесет и четирите свещенически отделения - 1Лет. 15:8,11, 24:6.

III. Един лъжлив пророк, между пленените евреи във Вавилон, който се съпротиви на пророк Еремия, и навлече на себе си и на потомството си Божието наказание - Ер. 29:24-32.

IV. Друг лъжлив пророк, който подкупен от Санавалат и Товия, се опита да уплаши Неемия, като му казваше да прибегне в храма - Неем. 6:10-14.

И други със същото име се споменават.

* * *

Семе - Бит. 1:11

Семе, често се употребява в преносен смисъл - Дан. 9:1; 1Пет. 1:23; 1Йн. 3:9. Мойсеевият закон е предписвал, да не се сеят нивите с различни семена - Лев. 19:19. Често драгоценното семе се посява със страх, но жътвата (поне в духовни неща) бива с радост - Пс. 126:5,6.

* * *

Семей

I. Един Вениаминец, племенник на Саул, който обиди цар Давид когато бягаше от Авесалом, но се смири след Давидовото завръщане. Два пъти Давид го пожалил и опростил, но на смъртния си одър, Давид казал на Соломон да се пази от един човек, който се обуздава само със

страх. Семей даде дума, че няма да напуска Ерусалим, но той не я изпълни, понеже излезе да гони побегналите си слуги в Гет; на връщане той бе умъртвен - 2Цар. 16:5-14, 19:16-23; 3Цар. 2:8,9,36-46.

II. Чиновник през царуването на Давид, а може би и на Соломон - 3Цар. 1:8, 4:18.

III. Главата на едно знаменито домочадие в Ерусалим - Зах. 12:13.

Други със същото име са споменати в 1Лет. 4:26, 5:4, 6:42, 25:17,27 и др.

* * *

Семер

Първият притежател на хълма, върху който Амрий съгради град Самария - 3Цар. 16:24.

* * *

Сенаар

Обширно поле около Вавилон, при съединяването на Тигър с Ефрат - Бит. 10:10: 11:2, 14:1; Ис. 11:11; Дан. 1:2; Зах. 5:11. "Вавилонска дреха" в И.Н. 7:24, е на еврейски "Сенаарска дреха". Виж Месопотамия.

* * *

Сенахирим

Асирийски цар, син и приемник на Саргон; възкачил се на престола в 702г. преди Р.Х., и царувал малко. Езекия, Юдовия цар, като беше отхвърлил ярема, под който баща му пъшкаше, през царуването на Теглат-Феласар, Сенахирим се отправи с войската си срещу него, и превзе всичките силни Юдови градове. Като виждаше, че беше трудно да се спаси единствения му непокорен град Ерусалим, Езекия изпрати посланници до Сенахирим, (който през това време обсаждаше и разбиваше град Лахис), да му кажат, че се предава. Сенахирим прие данът му, но той се отказа да се завърне, и изпрати Рапсак с едно обидно писмо в Ерусалим. Езекия се помоли на Господа, който изпрати

един Ангел Истребител против Асирийската войска, та погуби в една нощ 185,000 души. Сенахирим бързо се завърна в Ниневия, и обърна оръжието си първо против народите на юг, а после против народите на север от Асирия. Но успеха му не бе за дълго, защото две или три години след завръщането си от Ерусалим, той бе промушен от двамата си сина (Адрамелех и Сарасар), когато се кланяше в храмът на Нисрох. На негово място се възцари синът му Есарадон - 4Цар. 18 и 19гл; 2Лет. 32гл.

Това, което Св. Писание ни разказва, значително се потвърждава с разкопките на древния град Ниневия. Могилата Куюнджик (срещу Мосул), е доста изследована; развалините, които са се намерили в нея, са от един Сенахиримов дворец. Големите каменни плочи, от които стените на стаите са били съградени, са покрити с барелефи и надписи. Някои таблици разказват за храбрите подвизи на този могъщ самодържец, който нарича себе си "покорителят на царете от голямото море на залязващото слънце, до молкото на изгряващото", т.е. от Средиземно море до Персийския залив.

От тези най-важните за Библейския читател са онези, които ни описват воюването на Сенахирим против Сирия и евреите, в третата година на царуването му. Като преминал планината Ливан, той покори Тир и другите крайморски градове до Аскалон. Тук той воювал с Египетската войска, която била изпратена на помощ на Езекия; той разбил и прогонил това войнство. Виж 4Цар. 19:9; Ис. 37гл. По-нататък надписът продължава така: "Като Езекия, Юдовия цар, не искаше да се подчини под властта ми, аз превзех и разграбих четиридесет и шест главни градове, крепости и села. Укрепените и неукрепените му градове, които аз плених, раздадох на царете от Аскалон, Акарон и Газа, за да стесня държавата му. На данът, който аз първо им наложих, добавих и друг дан". Сравни 4Цар. 18:13; Ис. 36:1. Той не казва, че е превзел Ерусалим, но че е откарал в плен Езекиевото семейство, неговите слуги и съкровища, с дан тридесет златни таланта и осем стотин таланта сребро. Количеството злато се споменава и в Библията. От среброто само триста таланта, които Св. Писание споменава, може да са били в пари, а останалите пет стотин таланти в съкровища от храма и царския дворец.

В друга една стая на същия дворец, са се запазили цели барелефи, които изобразяват обсадата и пленяването на един голям и укрепен

град от асирийците. Този град е бил ограден с две стени; нападението и защитата му са били упорити. Част от градът е представена като че е превзета, когато боят засилил с всичката си сила другаде. Между другото се вижда пленници да се дерат, натикват на кол, и колят, когато от една от градските порти, друга върволица пленници се явяват по ред пред великолепно облечения цар, седнал на престол върху една могила. Тези пленници са представени на царя от един военачалник, (може би Рапсак), и други висши офицери. Двама скопци държат кърпи и ветрила зад царя. Над главата му има надпис, със следните думи: "Аз Сенахирим, могъщият Асирийски цар, седнал на съдния престол при вратата на Лахис, позволявам да се изтреби града". Пленниците, които явно са евреи, са съблечени от бронята, окрасненията, и повечето си дрехи.

Сенахирим малко е очаквал разрушението на гордата си столица, а още по-малко, че развалините на двореца му ще се запазят до днес; таблиците, които съдържават историята му; че образът на безсилния му бог Нисрох ще остане непокътнат, за да свидетелствува за Богът, когото Сенахирим хулеше и презираше. Виж Ниневия, Нисрох, Салманасар и Сова.

* * *

Сепфора

Дъщеря на Йотор, жена на Мойсей, и майка на Елиезер и Герсам. Когато Мойсей избяга от Египет в Мадиям, и там избави дъщерите на Мадиямския свещеник Йотор от овчарите, които им пречеха да напоят овците си, Йотор го прибра в къщата си, и му даде за жена дъщеря си Сепфора - Из. 2:15-22; 4:25, 18:2-4.

* * *

Сера

Дъщеря на Асир, която се споменава три пъти в Св. Писание между имената на онези, които се преселиха в Египет - Бит. 46:17; Чис. 26:46; 1Лет. 7:30.

* * *

Серафими (горящи)

Серафимите са небесни същества, които стоят около Божия престол. Сравни Вт. 4:24; Евр. 12:29. Те се различават от херувимите - Ез. 1:5-12. Пророк Исая ги описва да хвалят с благоговение Бога, и ревностно да хвърчат и изпълняват волята му. Всеки от тях е имал шест крила; с двете покривал лицето си, с другите две покривал нозете си, а с останалите две летял. Те викали един към друг, и казвали: "Свят, свят, свят Господ Саваот; земята е пълна със славата му" - Ис. 6:2,3.

* * *

Сергий Павел

Сергий Павел, е бил проконсул или управител на остров Кипър, и обърнат в християнството чрез проповядването на апостол Павел - Д.А. 13:7.

* * *

Серух

Потомък на Сим и пралядо на Авраам - Бит. 11:20-23; Лк. 3:35. Според едно Еврейско предание, той е първият от рода си, който паднал в идолопоклонство - И.Н. 24:2.

* * *

Сесах

Едно поетично име на Вавилон - Ер. 25:26, 51:41.

* * *

Сестра

Тази дума се употребява не само за сестра по баща и по майка, но и за сестра само по баща, или само по майка; или за някоя близка женска роднина - Бит. 12:13. Виж Брат.

* * *

Сетар-вознай. Виж Татанай.

* * *

Сефар

"Източната планина", на пределът на Йоктановите племена - Бит. 10:30. Тя е може би планината Сабер, в югозападна Арабия.

* * *

Сефарад

Едно място, вероятно в Мала Азия, където са били заведени Еврейски пленници - Авд. 20 ст.

* * *

Сефаруим

Когато Салманасар, Асирийския цар отведе евреите от Самария, той изпрати в Палестина вместо тях хора, между които бяха и Сефаруимците - 4Цар. 17:24,31. От 4Цар. 19:13; Ис. 37:13, се вижда, че Сефаруим е бил едно малко окръжие, под управлението на собствен цар. Вероятно тази страна е съставлявала част от Месопотамия, защото тя се споменава заедно с други места в нея, и защото Птоломей споменава един град, който се наричал Сипфара, и който се е намирал в южната част на Месопотамия.

* * *

Сефат

Ханаански град, който после бе наречен Хорма. Един от най-южните Юдови градове, който по-късно бе назначен за Симеон - И.Н. 12:14, 15:30, 19:4. Предполага се, че името му съответства със Суфа, един дълъг и грапав проход, който води от юг към Юдовите планини. Тук

Израилтяните бяха поразени от неприятеля, когато се опитаха да възлезат на планината от към Кадис - Чис. 14:40-45, 21:3; Вт. 1:44; Съд. 1:17.

* * *

Сефата

Долина при Мариса, югозападно от Ерусалим. Тук Аса разби Зара Етиопянина - 2Лет. 14:10.

* * *

Сефатия

Името на седем знаменити евреи, които се споменават в 2Цар. 3:4; 1Лет. 12:5, 27:16; 2Лет. 21:2; Езд. 2:4,57; Неем. 11:4; Ер. 38:1.

* * *

Сива

Богат настойник на Саул, когото Давид бе натоварил със същите длъжности към Мемфивостей, Ионатановия син - 2Цар. 9:2-10. С измама, Давид бе убеден да предаде всичките Мемфивостееви земи на Сива, но по-късно, когато разбра, че е прибързал в работата си, и като не можеше да реши на кой от тях принадлежат тези земи, той ги раздели на двамата - 2Цар. 16:1-4, 19:24-30.

* * *

Сиван

Третият месец, на Еврейската църковна година, и деветия на гражданската, който започва от новолунието през май - Ест. 8:9.

* * *

Сивма

Рувимов град - Чис. 32:38; И.Н. 13:19. Исаия говори в 16:8,9, за лозата на Сивма, която бе отсечена от Моавските врагове, които бяха превзели Сивма - Ер. 48:32, и други Рувимови градове, след като Теглат-Феласар, беше закарал в плен Рувимовото племе - 4Цар. 15:29; 1Лет. 5:26. Йероним казва, че разстоянието между Есевон и Сивма не е повече от петстотин разкрача.

* * *

Сигор

Град в източната страна на Мъртво море. Той бе осъден заедно с четири други града, да се изгори с огън от небето, но по молба на Лот той бе съхранен - Бит. 14:2, 19:20-23,30. Първо, той се е наричал Вала, но след времето, когато Лот измоли от ангелът да се укрие в него, и настояваше на молбата си, поради неголемината на този град, името му се промени на Сигор, което ще рече малък. Пророците Исаия (15:5) и Еремия (48:34), го споменават като Моавско владение.

* * *

Сидим. Виж Море III.

* * *

Сидон

Днес се нарича Сайда; някога славен Финикийски град, разположен при Средиземно море, двадесет мили на север от Тир, и двадесет на юг от Бейрут. Един от най-древните градове на света - Бит. 49:13, основан от Ханаановия син Сидон - Бит. 10:15, 49:13. На Омерово време, Сидонците са били прочути с търговията си, богатството си и преуспяването си, с изкуството си в мореплаване, астрономия, домостроителство, стъклоделие, и др. Те са имали едно удобно пристанище, което днес е препълнено с пясък и пристъпно само за малки корабчета. При разделението на Ханаанската земя от Исус Навин, Сидон се падна в делът на Асировото племе - И.Н. 11:8, 19:28, но това племе не можа да го завладее - Съд. 1:31, 3:3, 10:12. Сидонците за дълго време са се управлявали от свои правителства и царе; обаче, те понякога са попадали под Тирянците. Те са били подчинявани

последователно от Вавилонците, Египтяните, Селевкидите, и Римляните; последните ги лишиха от свободата им. Мнозина от Сидонското окръжие, станаха последователи на Христос - Мк. 3:8. Самия Исус посети страна им - Мт. 15:21-28; Мк. 7:24-31. Много от тях дойдоха при Него в Галилея - Лк. 6:17. След смъртта на Стефан, словото Божие се проповядва и на Сидонските евреи - Д.А. 11:19. На път за Рим, апостол Павел намери доста приятели в Сидон. Днес този град, както повечето други градове в Сирия, е пълен с мърсотии и развалини, макар и да върти незначителна прибрежна търговия, и да има десет хиляди жители. Той си навлече Божия гняв с греховете си - Ез. 28:21-24, макар и не толкова, колкото Тир. Спасителят спомена и двата града, когато укоряваше евреите, които били повече облагодетелствани, а по-малко извиними от тях - Мт. 11:22. Сайда обхваща един висок нос, и е укрепен. Предместията му, които се напояват от един поток, са прочути с прекрасните си градини и различните си овошки.

* * *

Сиина

Един град, разположен на южната Египетска граница, между Тиви и Нилските водоскоци; днес се нарича Асуан. Плиний казва, че той се намирал на едно полуостровче на източния Нилски бряг; бил една миля в диаметър, и имал Римски гарнизон. "От Мигдол", близо до най-източното устие на река Нил, "до Сиина", означава цялата дължина на Египетската земя от север към юг - Ез. 29:10, 30:6. Много малко е останало от стария град. Не далеч от него се намират места, от където копаят Египетският гранит, наречен "Сиенит", който е давал добър материал за многобройни обелиски и колосални статуи.

* * *

Сиир

I. Един Хореец, който бе един от първите управители на страната, която лежи на юг и югоизток от Мъртво море - Бит. 36:20; Вт. 2:12.

II. Една гориста страна, между южното приморие на Мъртво море и източния залив на Червено море. Планината Ор е била част от Сиир. Виж Едом.

III. Една Юдова планина, при град Кириатиарим - И.Н. 15:10.

* * *

Сикера. Виж Вино.

* * *

Сиклаг

Юдов град, предаден после на Симеон. Той е бил разположен на пределите на филистимците - И.Н. 15:31, 19:5, които го владяха до времето на Саул, когато Анхус, Гетския цар, го отстъпи на Давид. Тук са прибягвали много други бежанци от Юда, така че Давид можа да помогне на Анхус, и да накаже амаличаните, които бяха разграбили града през отсъствието му - 1Цар. 27:1-6, 30гл; Неем. 11:28.

* * *

Сикъл

Сикълът е била Еврейска теглилка за ненасечено в монети злато и сребро, "Земя за 400 сребърни сикли, ... Авраам претегли на Ефрон среброто, в присъствието на Хетовите синове" - Бит. 23:15,16. В Бит. 20:16, 37:28 и Мт. 26:15, сребърници вероятно значи сикли. Думите "Сикъл на светилището", означават точен и прав сикъл според образецът, който се е пазил в храма. Първата отсечена монета, която носи името Сикъл, се появила през времето на Макавеите - 1Мат. 15:6; и носила надписа, "Израилски Сикъл". Сикалът е тежал 220 зърна, както се вижда от много намерени образци не много истрити.

* * *

Сила

I. Д.А. 15:22, съкратено от Силуан - 2Кор. 1:19, един от ранните вярващи в Ерусалим, и според някои един от седемдесетте ученици. По случай на една распря в Антиохия, относно пазенето на някои законни обреди, Павел и Варнава бяха изпратени в Ерусалим да се съветват с апостолите; на връщане те дойдоха с Юда и Сила. Сила се присъедини към Павел; и след раздялата на Павел и Варнава - Д.А. 15:37-41, (51г. след Р.Х.), той придружаваше Павел, когато отиваше да посети църквите в Сирия и Киликия, и градовете и областите на Ликаония, Фригия, Галатия, и Македония. Той бе затворен с него във Филипи, и след една къса раздяла се присъедини към него в Коринт, когато донесе дарът, който се споменава в 2Кор. 11:9; Фил. 4:10,15, и вероятно отиде с него в Ерусалим - Д.А. 16:19,25, 17:4,10,14, 18:5; 1 и 2Сол. 1:1. Той е "верния брат", добре познат и възхваляван от всичките църкви - 1Пет. 5:12; 2Кор. 1:19.

II. Вениаминов град - И.Н. 18:28, където бе гроба на Кис, Сауловия баща - 2Цар. 21:14, и вероятно мястото, където се роди Саул.

* * *

Сило

I. Тази дума в Бит. 49:10, означава "Месия", пришествието на когото Яков предсказва в следните думи, "Не ще липсва скиптър от Юда, нито управителев жезъл от сред нозете му, докле дойде Сило, и нему ще се покоряват народите", т.е. до времето Христово, Юдовото самоуправление няма да престане. Трябва да се приеме, обаче, че буквалното значение на думата не е точно определено. Някои го превеждат, "Не ще липсва скиптър от Юда, докле дойде онзи, на когото принадлежи", други пък, "до пришествието на Мирният", което е вероятно.

II. Прочут Ефремски град, около десет мили на юг от Сихем, и двадесет и четири на север от Ерусалим. Тук Исус Навин събра людете, за да направи второто раздаване на Обетованата земя; и тук Господнята скиния бе поставена, когато израилтяните се установиха в страната - И.Н. 18:1, 19:51. Ковчегът и скинията стояха в Сило от 1444 до 1116г. преди Р.Х., когато филистимците през управлението на първосвещеника Илий, го превзеха. В чест на Ковчега, "всяка година в Сило е ставало празник Господу". Веднъж на един такъв празник, се

грабнали дъщерите на Сило от останалите Вениаминци - Съд. 21:19-23. Тук Самуил започнал да пророкува - 1Цар. 3:21, и пророк Ахаия живял - 3Цар. 14:2.

* * *

Силоам - Йн. 9:7,11; Неем. 3:15; Ис. 8:6

Един източник и къпалня при полите на хълма Офил, в Ерусалим. Днес тази къпалня, е един изкуствено изработен каменен водоем, петдесет и три крака дълъг, осемнадесет крака широк, и деветнадесет крака дълбок. По стъпала се слиза до дъното, три или четири крака, над което се истича водата към югоизток, и напоява нивите на долината, през която минава. Източникът се намира под един свод, издълбан в дъното на хълма, и се съединява чрез един крив проход, изсечен в твърдата канара под хълма Офил, с "Източникът Дева Мария", който лежи на източната страна на планината Мория, 1,100 крака на север. Виж Витесда. Д-р Робинсон открил този проход. Водата, която тече през него е много сладка и бистра, но има един забележителен вкус, и през сухото лято е соленовата. За тази вода се мисли, че се събира от водоемите под древния храм и от части от планината Сион. Тя тече "тихо" - Ис. 8:6, но през определени времена тя прелива и се изтича в "Източникът Дева Мария", и в Силоамската къпалня. Така, когато д-р Робинсон бил там, водата в горния източник се издигала и спадала в продължение на десет минути. Веднъж той заварил там няколко войници, че си перат дрехите - Йн. 9:1-11. Силоамската вода, се употребява още за миене, поене на животни, и др.

Почти нищо не се знае за Силоамската кула, която падна и смаза осемнадесет души. Вярва се, че старата Ерусалимска стена, е включвала тази къпалня. С горното произшествие Христос ни учи, че временните злополучия не винаги са доказателство за вина - Лк. 13:4,5.

* * *

Силуан. Виж Сила.

* * *

Сим

Син на Ной - Бит. 5:32, 6:10, който, като най-старият (или според други, като праотец на евреите), винаги се споменава преди Хам и Яфет. Той бе благословен от баща си - Бит. 9:26, и от неговото потомство се роди Месия. Сим имаше пет сина, потомството на които, населяваше страните между Хам и Яфет, и заемало най-хубавите области на Изток. Езиците на някои от тези народи се наричат "семитски езици"; те включват еврейския, халдейския, сирийския, арабския, етиопския, и др., но в това число влизат и езиците, които някои народи (Хамови потомци) говорят.

* * *

Симеон

I. Един от дванадесетте патриарси, син на Яков и Лия - Бит. 29:33; Из. 6:15. Някои смятат, че е бил по-виновен от братята си в поведението им към Йосиф - Бит. 37:20, 42:24, 43:23. Съобразно с Яковото предричане, Симеоновото и Левиевото племе се разсяха и разпръснаха из Израил, затова, че си отмъстиха по един варварски и светотатствен начин за осквернението на сестра си Дина - Бит. 34гл., 49:5. Левий нямаше дял земя, но само градове разпръснати из наследията на други племена, а Симеон прие за свой дял едно отделно от Юда окръжие, и други някои места в планината Сиир и Гедорската пустиня - 1Лет. 4:24,39,42. Делът на Симеон се намираше на запад и на юг от Юдовия дял; на северозапад граничеше с Филистимската земя, а на юг с пустинята - И.Н. 19:1-9. Когато Симеоновото племе бе в пустинята то се намали от 59,300 на 24,000 - Чис. 1:23, 26:14; може би, защото те заедно с княза си Зимрий, съучастваха в мерзостното Моавско идолопоклонство - Чис. 25гл., или поради други техни прегрешения. Малко се знае за покъсната им история. Ние ги намираме верни на Давид - 1Лет. 12:25, и Аса - 2Лет. 15:9, и почти погълнати от Юда. При смъртния си час, Мойсей не благослови това племе - Вт. 33гл., но Господ възвърна мястото му в Израил - Ез. 48:24; Отк. 7:7.

II. Един благочестив Ерусалимски светец, който очакваше "избавлението на Израил" - Лк. 2:25-35. Нему бе открито от Светия Дух, че няма да умре преди да види Христа Господен; и затова, по внушението на Духа, дойде в храма, точно когато Йосиф и Мария бяха дошли там, за да представят Исус по обичая на закона. Симеон прие

детенцето в ръцете си, благодари на Бога, и благослови Йосиф и Мария. Нищо повече не се знае за него.

III. Наричан Нигер, или Черен - Д.А. 13:1, е бил пророк и учител в Антиохийската църква. Някои приемат, че е Симон Киринееца.

IV. Апостол Петър, също се нарича Симеон в Д.А. 15:14, а другаде Симон.

* * *

Симон

I. Един от дванадесетте апостоли. Виж Петър.

II. Кананитът или Зилотът, един от дванадесетте апостоли. Виж Зилот.

III. Един от братята на Исус - Мт. 13:55; Мк. 6:3. Някои предполагат, че е същият Симон Зилотът. Виж Яков III.

IV. Киринеецът, когото накараха да носи кръста на Исус - Мт. 27:32, защото явно е бил негов последовател. Той беше "баща на Александър и Руфа" - Мк. 15:21; и от сърдечните Павлови поздравления към него - Рим. 16:13, става известно, че семейството му после е живяло в Рим, и любовта му не била забравена от Бога.

V. Един фарисей, вероятно от Капернаум, който покани Исус да яде в къщата му - Лк. 7:36-59.

VI. Един прокажен, който живееше във Витания, и с когото Исус също яде - Мт. 26:6; Мк. 14:3. Сравни Йн. 12:1-11.

VII. Един кожар; ученик, който живееше в Йопа, и у когото Петър преседа "доволно време" - Д.А. 9:43, 10:6,17,32.

VIII. Самарийският чародей или магьосник. Виж Чародейство. Този хитър лъжеучител, с нищожните си познания по философия, медицина, физика, и астрономия, придоби голямо влияние между самаряните. Но проповедването и чудесата на Филип, обърнаха мнозина към Христа, и убедиха даже Симон, че истинска и велика сила обитава в Евангелието.

Той пожела тези духовни апостолски дарби за себелюбиви цели, и се помъчи да ги придобие с присъединяването си към Христовата църква и сребро. Петър порица лицемериято му с едно силно изобличение - Д.А. 8:9-24. Има много съмнителни предания за по-късното му поведение. Грехът от търгуване с духовни вещи се нарича Симония, по името на този човек.

IX. Бащата на Юда Искаротски - Йн. 6:71, 13:2,26.

* * *

Симония

Грехът от търгуване с духовни вещи. Виж Симон VIII.

* * *

Син 1

I. Една пустиня в Камениста Арабия, близо до Египет, и при западния приток на Червено море - Из. 16:1, 17:1; Чис. 33:12.

II. Стар укрепен град, наречен "крепостта на Египет" - Ез. 30:15,16. Името му значи тиня, и в това се съгласува с Пелусий, (гръцкото му име), и Тине, днешното арабско име на този град. Той е бранил североизточната граница на Египет, и не е бил далеч от Средиземно море, при източния приток на Нил. Местоположението му, близо до селото Тине, е заобиколено с мочурляци; и е пристъпно по вода с лодки, по време на наводнение, или по сухо през най-голямата лятна жега. Още няколко могили и стълбове тук-там се съзират.

III. Една птица, която е била, може би, някой Египетски пиляк, гнусен, но твърде полезен като изстребител на мършата - Лев. 11:18. Виж Пиляк.

* * *

Син 2

Значи внук, или някой далечен потомък - Бит. 29:5; 2Цар. 19:24; осиновен син - Бит. 48:4, по закон - Рут 4:17, по възпитание - 1Цар. 3:6,

20:35, или по обръщение в Христа - 1Пет. 5:13; Тит 1:4. Син още означава умствено или нравствено подобие, и др. - Пс. 89:6; Ис. 57:3; Д.А. 13:10. В същият смисъл, хората понякога се наричат синове Божии - Лк. 3:38; Рим. 8:14.

* * *

Син Божий

Името "Син Божий", се дава на Христос, за да покаже вечното му родство с Отца - Пс. 2:7; Дан. 3:25; Лк. 1:35; Йн. 1:18,34. Христос винаги е претендирал, че е единородния Син на Отца - Мт. 4:3, 8:29, 27:54; Йн. 3:16-18; и евреите правилно го разбрали, че прави себе си равен на Бога - Йн. 5:18, 10:30-33.

* * *

Син Човешки

Название, което Христос в смирението си, прие за себе си - Йн. 1:51. В Старозаветните пророчества, то е означавало Месия - Пс. 80:17; Дан. 7:13,14, но показва особено истинската му човечност или еднаквостта му с човешкия род. В Новия Завет, повече от осемдесет пъти, това име се прилага на Христа.

* * *

Синагога. Виж Съборище.

* * *

Синай

Планина в Камениста Арабия, на полуострова образуван от двата притока на Червено море, достопамятна като мястото, където законът бе даден на Израил чрез Мойсей - Из. 19:4 до Чис. 10:33. Тъй като тази планина е от скоро позната, и от такава голяма важност за Св. История, няма да е излишно ако изложим някои подробности за нея.

Горната страна около Синай, образува един неправилен кръг с диаметър тридесет или четиридесет мили; тя има многобройни извори, и умерен климат. Почвата ѝ, може да поддържа живота и на растения и на животни; заради това през лятната жегата, когато тревата по ниските места изгори, тя служи за прибежище на Бедуините. Ето защо е била много удобно място за живеене, през годината, когато израилтяните бяха преброени и приеха законът от Всевишния; от средата ѝ се възвишава, седем хиляди крака над морското равнище, връхът Хорив или Синай. Двете имена на този връх се употребяват в Библията взаимнозаменяемо; първото се употребява повече в книгата Второзаконие. Някои твърдят, че на Мойсеево време е имало два съседни върха, които са се наричали Хорив и Синай; и наистина, калугерите наричат с тези имена горния и долния връх на същия рът, три мили дълъг. Обаче, от сравнение на различни места в Св. Писание излиза, че Хорив е бил общо име на всичките околни планини, а Синай, името на Святия връх.

Издигнатата долина или поляна Ер-Раха, се вярва, че е мястото, където евреите се бяха събрали, за да гледат даването на закона. Тя е две мили на дължина и половин миля на ширина. Това (четвърт миля) разстояние се удвоява, ако му прибавим тези части от крайните долини, най-вече долината Еш-шейх, от която се вижда връхът Рас-суфсафе. Този връх, който според д-р Робинсон, е връхът Синай, се издига над южната част на поляната, хиляда и петстотин крака. Тук завършва рътът, на който южната и най-високата точка се нарича на арабски Джебел Муса, или Мойсеева планина. Отделени от страните на този рът, чрез дълбоки и стръмни долове, се намират два успоредни ръта, от които източният се нарича "Кръстна планина", а западният "Джебел-хамръ". Манастирът Св. Катерина, е разположен в долът на изток от истинския Синай, а планината Катерина е южният връх на западния рът, който се намира на югозапад от Джебел Муса, и се възвишава на височина повече от хиляда крака. От този манастир д-р Робинсон възлезе на средната и свята планина, и стръмния връх Рас-суфсафе. "Голямата трудност - казва той, която изпитахме на възлизане се отплати с изгледът, който ни се представи сега. Цялата поляна Ер-Раха лежеше под краката ни, а долът Еш-Шейх на дясно и едно углубление на ляво, които се съединяваха с Ер-Раха, обхващаха, едно пространство, което удвояваше поляната. Ние все повече се убеждавахме, че тука или на някоя от близките скали е било мястото, където Господ слезе в огън и провъзгласи законът. Тук лежеше

поляната, където цялото събрание можеше да се събере; тук беше планината, която можеше да се приближи и пипне, тука върхът на планината, където светкавиците и гъстият дим можеха да се видят, гръмовете и тръбният глас да се чуят, когато Господ слезе в присъствието на хората, върху планината Синай. Ние се предадохме на впечатленията от тази страхопочитателна сцена; и с неизразими чувства ние прочетохме разказът за случките, които са станали тук, с думи, каквито са казани от великия Еврейски законодател".

Предполага се, че евреите са пристигнали на поляната Ер-раха от към брега на Червено море, на юг от пустинята Син, през няколко широки долове около планините на изток, особено през доловете Фейран и Еш-Шейх. Първият започва близо до Червено море и влиза във вторият, който се извива по северната част на Синай, и се съединява долу с поляната от към север-северо-изток. Повечето пътници се приближавали при Святата гора по същия северен вход. Южната ѝ страна, е не толкова добре позната; на зрителя от Джебел Муса, тя изглежда да е нито равнина нито долина, но пак има писатели, които поддържат, че евреите приели закона на южното Синайско подножие.

Много хиляди, грубо издълбани и къси надписи, са написани по пристъпните камъни в западните Синайски долини, най-вече в долината Ел-мукатеб, която се съединява с долината Фейран от северозапад. Много от тези надписи, са придружени с кръст и с образи на различни животни; те са написани с букви, които отначало са се мислили, че са били написани от израилтяните, когато бяха на път от Египет за Синай, а после, от някои християни живяли през четвъртото столетие. Наскоро, обаче, те са били прочетени от професор Беер от Лайпциг, който ги счита за единственните познати останки от езика и буквите на Набатейците в Камениста Арабия. Прочетените думи са собствени имена, нито еврейски нито християнски, предшествани от други думи, като "мир", "благословен", "във въспоминание" и др.

От даването закона на израилтяните, Синай стана една от най-достопааметните планини в света. Тук този закон бе даден; тук, в горящата къпина, Бог се яви на Мойсей - Из. 3 и 4гл.; и след шест столетия се откри на пророк Илия, когато бягаше от яростта на Езавел - 3Цар. 19гл. На много места в Св. Писание, се споменава славното даване на закона - Съд. 5:5; Пс. 68:8,17; Ав. 3:3. В Новия Завет,

Мойсеевият закон, даден на планината Синай, се противопоставя с Евангелието на Божията благодат - Гал. 4:24,25; Евр. 12:18-29.

* * *

Синап

Един вид от това едногодишно растение, се намира в Палестина, което расте на височина от седем до девет крака, и стъблото му става един пръст дебело. Професор Хакет, когато разглеждал едно поле от тези растения, видял че една птица долетяла и кацнала на едно клонче пред него - Мт. 13:31,32; Мк. 4:31,32. "Синапово зърно", е един пословичен израз за нещо много малко - Мт. 17:20.

* * *

Синапово зърно. Виж Синап.

* * *

Синедрион. Виж Съвет.

* * *

Синим - Ис. 49:12

Люде далеч на изток или на юг от Святата земя; вярва се, че те са били Китайския народ, който от древността е бил познат на Западна Азия, и се е наричал от арабите Син, а от сирийците Цини.

* * *

Синтихия и Еводия - Фил. 4:2,3

Две жени, известни с добродетелта си и с добрите си дела във Филипийската църква. Павел ги съветва да постанват, или по-добре, да работят заедно в Християнското си служение, както трябва да работят всички, които са "в Господа".

* * *

Сион

I. Най-високата и най-южната планина в Ерусалим, която се издига около хиляда и петстотин крака над Средиземно море, и от двеста до триста крака над долините при подножието ѝ. Тя е била отделена от Акра и Мория на североизток чрез долът Тиропион; на запад е била долината на Гион; на юг бил долът на Еном; а на югоизток долът Кедрон. Преди покоряването на евусците от Давид, тази планина е била Евуска крепост, но оттогава насетне, тя се е наричала "Давидов град" - 2Цар. 5:7; 3Цар. 8:1. Красотата и силата ѝ, са били гордостта на Давид; той я е обичал като образ на Църквата на Месия: "Красива на възвишението, радост на цялата земя е планината Сион на северните страни, градът на виликия Цар". "Обиколете Сион, и обходете го; пребройте стълбовете му; обърнете внимание на стените му; разгледайте палатите му, за да разказвате на поколенията след вас". "Царете се събраха, всички преминаха; те като видяха, почудиха се; смутиха се, и се устремиха на бяг" - Пс. 48:2,4,12,13. На южната му страна, се издига една джамия, върху така наречения "Давидов гроб" - 3Цар. 2:10, 11:43, 22:50. Планината Сион, Мория и Офил, са били оградени със стена и укрепени с крепости - 1Лет. 11:5. Върху нея са били построени Соломоновите, а после Иродовите великолепни дворци. Тя е била удобна за военна отбрана, и когато римляните я превзеха е била толкова силно укрепена, че императора възкликнал: "Наистина Бог ни помага във войната, защото какво човешки ръце и машини можеха да сторят на тези стълбове?". Много големи промени са станали по лицето ѝ, и една голяма част от нея е извън днешната стена на юг, и е покрита с гробища, или е "изорана като нива", според Ер. 26:18; Мих. 3:12.

"Сион" и "Сионовата дъщеря", обозначават ту целия град, с Мория и храма - Пс. 2:6, 9:11, 74:2; Ис. 1:8; Й-л 2:23, ту преносно, седалището на истинната земна и небесна църква - Ер. 8:19; Евр. 12:22; Отк. 14:1. Виж Ерусалим.

II. Едно име, което във Вт. 4:48, се дава на едно от възвишенията на планината Ермон.

III. Амореятският цар, който не пусна евреите да преминат през царството му, и когато воюва с тях бе убит, войската му бе разбита, а земята му разделена между израильтяните - Чис. 21:21-34; Вт. 2:26-36.

* * *

Сиор (черен или мътен)

Реката Нил. В Ис. 23:3, и Ер. 2:18, под това име трябва да се разбира Нил. В И.Н. 13:3; 1Лет. 13:5, обозначава потока между Египет и Юда.

* * *

Сиракуза

Един голям и прочут град на източното Сицилийско крайбрежие, който има едно обширно и превъзходно пристанище. Основан е в 734г. преди Р.Х. Той бил някога богат и силен, и разделен на четири (или пет участъка), от които всеки един е съставлявал отделен град. Според Страбон, бил сто и осемдесет стадии в диаметър, или около 33 километра. Сиракуза е бил родината и местопребиванието на Архимед, чиито изкусни механически снаряди през обсадата на градът от римляните (212г. преди Р.Х.), за дълго време отложиха превземането му. Павел престоя тук три дни, на път от Малта за Рим (през пролетта на 63г. след Р.Х.) - Д.А. 28:12. В старо време населението му наброявало до 300,000, а сега има до 13,000 души.

* * *

Сирион. Виж Ермон.

* * *

Сирия (евр. Арам)

Една голяма Азиатска област, която взета в най-обширния си смисъл, лежи между Средиземно море, Тавърските планини, и Тигър; така включваща Месопотамия, (на еврейски, двоеречна Сирия). Виж Арам II. Като изключим Ливанските рътове, цялата страна е равна. Според Новия Завет, Сирия граничи на запад и на северозапад със Средиземно

море и Тавърските планини, които я отделят от Киликия, на изток с реката Ефрат, и на юг с Пустинна Арабия и Палестина, (или по-добре Юдея), понеже името Сирия, се е давало и на северната част от Палестина. Долината между Ливанските и Срецо-Ливанските планини, се е наричала Кили-Сирия, което име се е давало понякога и на съседната от към изток страна. През Еврейския плен, Сирия и Финикия бяха подвластни на Вавилонския цар, а по-късно васални на Персийските монарси. След завоюването ѝ от римляните, тя се обърна на област под управлението на един исправник (проконсул), от който Юдея, макар и да се е управлявала от свои прокуратори, до някъде е била зависима. Сега Сирия е под властта на турците. Още от ранни времена, по-добрите ѝ места са били гъсто населени, а изследователи днес намират следи от многобройни градове, непознати на историята.

* * *

Сиромах

За него се полага особена грижа от Еврейския закон - Из. 23:6; Пр. 14:31, и още повече в Евангелието - Мт. 25:42-45; Як. 2:5. Скромните му жертвоприношения, които се изискваха от закона, са били толкова богоугодни, колкото многочисленните жертвоприношения на богатите - Лев. 5:7-13; Мк. 12:41-44. Събиране класовете на нивите, и останките от маслинените дървета и лозите, са били запазвани за тях - Лев. 19:9; Вт. 24:19; Рут 2:2. Всяка седма година, самородните земни плодове са били оставяни на всички - Лев. 25:7, и всяко отчуждено наследство, се е връщало през Юбилея. Сравни Лев. 25 гл.; Вт. 2гл. Пророците строго изобличават онези, които пренебрегват и притесняват бедните - Ис. 10:2; Ер. 5:28; Ам. 2:6, но даване милостиня на бедните бе голяма добродетел на първите християни - Мт. 6:2-4; Лк. 10:33-35, 19:8; Д.А. 9:36-39, 10:2, 11:29,30.

* * *

Сиро-Финикия

Сиро-Финикия е собствена Финикия, но когато се завоюва и присъедини към Сирийското царство, тя се нарече Сиро-Финикия. Хананейката се нарича и Сирофиникианка - Мк. 7:26, защото тя бе родом от Финикия, която тогава се е считала за част от Сирия. Матей, който се предполага,

че е писал на еврейски или на сирийски език, я нарича Хананейка - Мт. 15:22, защото тази страна действително е била населена от хананейци, тъй като Сидон е бил син на Ханаан - Бит. 10:15. Виж Финикия.

* * *

Сирофиникианка. Виж Сиро-Финикия.

* * *

Сиртис. Виж Плитки места.

* * *

Сисак

Египетски цар, който отвори война с Ровоам, Юдовия цар, в петата година на царуването му. В 971г., преди Р.Х., той нападна Юда с едно многобройно войнство от египтяни, ливийци, сукияни, и етиопяни, превзе по-укрепените места в страната, и отнесе от Ерусалим съкровищата на Господния дом, на Царския дом, и златните щитове на Соломон - 3Цар. 11:40, 14:25,26; 2Лет. 12:2-9. Вярва се, че Сисак е същия Сесонк във Всеобщата История, първият цар на двадесет и втората или Бубастинската династия. Той свали от престола династията, с която Соломон беше сроден - 3Цар. 3:1, и зовоюва много страни. Един барелеф, който се намира на една от стените на дворцовия храм в Карнак, представлява Сесонк, да води тържествено трима пленени царе пред трима главни Тивски бога. Всеки град или страна е олицетворена, и името му е надписано над него. На един от тези чертежи, с Еврейски черти, се намира надпис, който Шамполион превежда, "Юдово царство". Предполага се, че други някои символични знакове, обозначават укрепени градове в Юда, превзети от Сисак. Виж Фараон.

* * *

Сисара

Военачалник във Явиновата войска, който бе изпратен от господаря си срещу Варак и Девора, които бяха обиколили с войска планината Тавор.

Разбит, той побегна пешком, и бе безславно убит от Яил - Съд. 4,5гл.
Виж Яил.

* * *

Сит

Син на Адам, който се роди след смъртта на Авел - Бит. 4:25,26, 5:3,6,8,
и праотец на благочестивите патриарси.

* * *

Ситим

Едно драгоценно дърво, от което Мойсей направи повечето трапези, олтари и дъски за скинията. Йероним казва: "Дървото е твърдо, жилаво, гладко и прекрасно, затова богатият и любопитният си правят витла за стискала (менгемета). То расте не по обработените места, или другаде из Римската Империя, но по Аравийските пустини". Някои смятат, че Йероним тук говори за черната акация, (или Акация Сейал), която се среща по Аравийските пустини, по Синайската планина и планините, които са до бреговете на Червено море; тя е корава и твърда, и почти не гние. Виж Авел-Ситим. |

* * *

Ситимово дърво. Виж Ситим.

* * *

Ситник - Ис. 58:5

Вид тръстика, която расте по блатливи и водни места, и се употребява за плетене на столове, кошници, рогоски, въжета, и др. От мушакът му правят фитили за свещи.

* * *

Сихар - Йн. 4:5

Всеобщо се приема, че Сихар е друго име на град Сихем, но по-вероятно е то да е мястото, което днес се нарича Аскар, върху източната стръмнина на планината Гевал, и не далеч от Якововия кладенец, докато Сихем отстои на миля и половина от този кладенец и от Аскар. Виж Сихем II.

* * *

Сихем

I. Ханаански княз в град Сихем, който измами Дина, дъщерята на Яков, и после бе предателски убит от Симеон и Левий - Бит. 34гл.

II. Град в среден Ханаан, между планините Гаризин и Гевал, тридесет и четири мили на север от Ерусалим. Той се споменава за пръв път в историята на Авраам, който издигна тук първият олтар в Ханаан, и който се засели в Ханаанската земя в името на Йеова - Бит. 12:6, 33:19, 35:4. Не далеч от този град, Яков купи една нива, която подари на сина си Йосиф, когото погребяха тук - Бит. 48:22; И.Н. 24:32. След завоюването на Ханаанската земя, Сихем стана Левитски град, и град за прибежище, и местосъбрание на племената - И.Н. 20:7, 21:21, 24:1,25; Съд. 9гл. Тук Ровоам даде повод на десетте племена да възстанат - 3Цар. 12гл. Наблизо бе Якововия кладенец, при който Исус се разговори със Самарянката - Ин. 4:5; Д.А. 8:25, 9:31, 15:3. След опустошението на Самария от асирийците, Сихем стана столица на Самаряните; според Йосиф, той бил такъв и през времето на Александър Велики. И днес той е местопребивание на неколцина останали Самаряни. Виж Самаряни. Римляните го наричали Неапол, от където е произлязло арабското му име Набулус.

Сихемската долина, се простира няколко мили на северозапад, между планините Гевал и Гаризин, и е около четиристотин и петдесет метра широка; тези планини са толкова близо една до друга, че вик издаден от едната планина може да се чуе на другата, нещо което трябва да потвърди, между многото други доказателства, истинността на Библията - Вт. 27:11-14; Съд. 9:7. Водата от дъждът, който вали по източната част на долината, се влива в Йордан, а многобройни извори по западната ѝ част, образуват малка река, която тече към Средиземно море. "Тук", казва д-р Робинсон, "една разкошна и несравняема моравя, блесна пред нас. Цялата долина бе пълна с градини от зеленчук и

дървета с всякакви овошки, напоявани от няколко кладенци, които отведи извират и течат към запад. Тя застава внезапно пред нас, като една прекрасна картина. Нищо друго подобно на нея в Палестина не видяхме". Днешното градче Сихем, има няколко дълги и широки улици, които от части лежат по полите на планината Гаризин. Той не се простира толкова на изток, колкото стария град се е простира. Къщите му са високи, каменни и със сводове. Мисли се, че населението на Набулус възлиза на осем хиляди жители, от които петстотин са гърци християни, сто и петдесет самаряни, и още толкова евреи, а останалите са всички мохамедани. Каменистите поли на планината Гевал, в северната част на долината, изобилват с ископани гробища. На планината Гаризин се намира светилището на самаряните, и развалините на една силна крепост, издигната от Император Юстиниан. До полите на тези планини от към изток, лежи прекрасната поляна Махна, (десет мили дълга и една и половина миля широка); и там където Сихемската долина започва, се намира, (според твърденията на евреи, на християни и на мохамедани) Йосифовия гроб и Якововия кладенец. На мястото на стария гроб е издигнат мюсюлмански гроб, а върху кладенецът е построена една каменна със свод стая, в която се влиза през една дупка на тавана; устата на кладенецът са затворени с голяма плоча. Кладенецът е сто и пет крака дълбок, и от време на време пресъхва. Всичко по него показва, че той е останал от старо време. Следното извличаме от д-р Кларковото описание на това място: "Нищо няма толкова красиво в Святата земя, колкото изгледът, който Набулус представлява от околните височини. Когато пътникът го приближава от към хълмовете, градът се представя погълнат от приятни и благовонни лесища, и полупотънал в кичести градини и величественни дървета, около прекрасната долина, в която той е разположен. Търговията му цъфти. Главното занятие на жителите му е сапунарството, но изделията на градът снабдяват едно огромно население в околността, и се разнасят доста надалеч с камили. На сутринта, след пристигането ни тук, ние срещнахме кервани, които идваха от Каир, а други съзряхме, че се излежаваха в маслинените садове, близо до портите.

Свещената повест за събитията, които са се случили в Сихемските полета, помним с умиление още от детство, но от земята пред нас, където тези събития са станали, и от изгледа на предметите, които днес са такива, каквито са били описани преди три хиляди години, приятното впечатление се обръща във възторг. В долината ние видяхме че "една

дружина Исмаиляни идеше от Галаад" - Бит. 37:25, както по времето на Рувим и Юда, "с камилите си натоварени с аромати, балсам и смирна", които на драго сърце биха купили друг Йосиф от братята му, и бяха го завели като роб при някой си египтянин на име Петефрий. По околните хълмища стада и чреди пасяха по старому; даже простото облекло на Самарийския пастир не бе противно на понятията, които можем да си съставим за облеклото, което Якововите синове носеха. Наистина всичко това бе картина, която пренася и възвишава умът; и под такива душевни възбуждания, извикани от съвпадащи обстоятелства, една минута бе достатъчна, за да възпроизведе вековни събития.

Обектът, който най-много заслужи благоговението ни, е Якововия кладенец, над който бе издигната една църква. Той се намира близо до града, на Ерусалимския път, и винаги е бил посещаван от поклонници, особено от Християнската ера насам, като място, където Спасителят се е явил на Самарянката. Мястото е толкова ясно описано от Евангелиста, и толкова лесно разпознаваемо от самия кладенец и от видът на страната, че и да не съществуваше някое предание за него, местоположението му не би се сбъркало. Никой учен християнин, който внимателно е прочел четвъртата глава от Йоан, не може да не е срещнал в нея, многобройни доказателства за истинност. Не могат да се намерят в други писания, толкова много извори за размишление и занимание в толкова малко място. Освен значението ѝ за богословието, тя съдържа толкова много исторически и географски сведения, че цял свитък би се напълнил само с разясненията, които дава върху историята на евреите и географията на страната им. Йосиф обяснява и тълкува тази глава. Пътешествието Господне от Юдея към Галилея; поводът на това пътешествие; преминаването му през Самария; идването му в столицата на тази страна; името на столицата; пристигането му в АмореЙското поле, където тясната Сихемска долина завършва; старият обичай да се спират при кладенците; обичаят жените да вадят вода; изпращането на учениците в града, за да купят храна; въпросът на жената относно съществуващите предрасъдъци, които деляха евреите от самаряните; дълбочината на кладенецът; източното намекване в думите: "жива вода"; историята на кладенецът, и обичаите пояснени чрез нея; поклонението на планината Гаризин; всичко това се разказва в двадесет стиха".

* * *

Скакалец

Едно ненаситно крилато насекомо, и страшен бич за източните страни, и в старите и в новите времена. Десет различни названия има в Еврейската Библия за насекомите от този вид, но някои от тях, вероятно обозначават различните изменения в развитието на същото насекомо. Св. Писание представя безчетните множества скакалци, направлявани във вървежът им от Бога, който си служи с тях, за да наказва грешните народи - Вт. 28:38-42; 3Цар. 8:37; 2Лет. 6:28. Една от десетте язви, които Бог нанесе на Египет, бяха скакалци; те покриха цялата земя, така че земята потъмня, и поядоха всичките овощия, остатъкът на онова, което се избави от града - Из. 10:4-19.

Скакалецът беше чист за евреите - Лев. 11:22; и затова, те можеха да ядат скакалци. В Мт. 3:4, се казва за Йоан Кръстител, че "яденето му бе акриди (скакалци) и див мед". В някои страни на Изток, хората и до днес ядат скакалци. Нибур отбелязва, че "скакалци носят на тържището на връви, по всичките градове на Арабия, от Бабелмандеб до Басора. На планината Сумара видях един арабин, който бе наловил пълна торба скакалци. Готвят ги различно. Един арабин в Египет, по желанието ни да изяде няколко пред очите ни, хвърли ги на горящата жар, и след като се поопекоха, ги разкъса за главите и краката, и на часа ги изяде. Арабите, когато имат много, пекат ги или ги сушат в пещ, или пък ги варят и ги ядат със сол. Арабите в Мароко ги обваряват, а после ги изсушават по стрехите на къщите си. На тържището можете да видите пълни кошници със скакалци".

В Отк. 9:7-10, намираме едно страшно описание на скакалци, където те са уприличени на коне, приготвени за бой, "космите им като косите на жените", и.т.н. Нибур чул един арабин в пустинята, и друг един в Багдад, да правят същото уподобение. Те уподобявали "главата на скакалеца на конска глава; гърдите му на лъвски гърди; краката му на камилски крака; тялото му на змийско тяло; опашката му на скорпиина опашка; роговете му на момини сколуви; а другите му части на други подобни". Също, италянци и днес викат на скакалците "кончета", а германците им дават почти същото име.

* * *

Скверн или Осквернение

Някои от оскверненията, според Еврейският обряден закон са били волни, а други неволни; някои са проистичали от природни недостатъци и са били неизбежни, а други са били следствия на човешки престъпления. Евангелието припознава за осквернения, онези които произтичат от сърцето, от нравите и от поведението. Нравствените осквернения са многочисленни, и Евангелието ги припознава, но то не припознава обредни осквернения - Мт. 15:18; Рим. 1:24.

* * *

Скева

Ефески евреин, главен свещеник, а може би и главата на едно от 24-те църковни отделения. Синовете му претендирали, че изпъждат зли духове в името на Исус. Позорното им поражение от един човек с нечист дух, спомогна за напредакът на Словото Божие - Д.А. 19:14-16.

* * *

Скиния

Шатърът, който Мойсей, по повеление Божие направи, за да си извършват евреите богослуженията до съграждането на храма. Божиите наставления, и разказът върху изпълнението на тези наставления се съдържат в Из. 25гл., и в следващите глави. Тя се нарича повече "скиния на събранието", а понякога "скиния на свидетелството".

Скинията е имала издължен правоъгълен вид, и е била тридесет лакти дълга, десет широка, и десет висока - Из. 26:15-30, 36:20-30. Двете ѝ страни и задната (западната), са били съградени от дъски от дърво ситим, обковани със злато и отдолу с твърди сребърни подложки. Дъските отвън, са имали златообковани верейки от дърво ситим, които са били провириани през златни колчета, приковани върху дъските. На източната страна, където е било входът, не е имало дъски, но пет исправени ситимови стълбове, също обковани със злато и със златни куки, за които са били излени пет медни подложки. Така издигнатата скиния, е била покривана с четири различни покривки: първата и вътрешна покривка, която се състояла от десет опони, е била от препреден висон, великолепно обшита с образи на херувими, и

напъстрена със синьо, мораво и червено; тя е съставлявала красивия таван. Втората покривка, състояща се от единадесет опони, е била от козина; третата от овнешки очервени кожи, а четвъртата покривка или прикривалото от язовски кожи. Виж Язовски кожи. По-горе казахме, че източната страна на скинията не е била покрита с дъски, но е имала пет стълба от ситим; затова тя се е затваряла с богато-обшит закров, окачен на тези стълбове - Из. 26:36.

Такава е била отвън свещената скиния, която е била разделена на две отделения, посредством четири златообковани стълба от ситим, като стълбовете, които по-преди описахме, и два и половина лакти далеч един от друг; само че те са имали вместо медни сребърни подложки - Из. 26:32, 36:36. На тези стълбове е била окачена завеса, направена от същите вещества, от каквито е бил направен закровът на източната страна - Из. 26:31-33, 36:35; Евр. 9:3. Така вътрешността на скинията е била подразделена, предполага се, на същите съразмерни части, както по-късно храмът, който бе саграден по нея. Две трети от дължината ѝ, са били заети от първото отделение, (или Святото място), и една трета от второто, (или Светая светих), което ще рече, първото е било двадесет лакти дълго, десет широко, и десет високо, а последното, по десет лакти на всяка страна. За отбелязване е, че нито в Святото място, нито в Светая светих, е имало някакъв прозорец. Ето защо е било нужен светилник в отделението, където се е свещенодействало. Скинията, която описахме по-горе, е стояла на отворено място, или продълговат двор, сто лакти дълъг и петдесет широк - Из. 27:18. Този двор е бил обиколен с медни стълбове, които са имали сребърни свърски, и са били по пет лакти далеч един от друг, по двадесет стълба на северната и южната страна и по десет на източната и западната. Стълбовете са стояли на медни подложки, и са били завързвани за медни колчета, забити в земята - Из. 38:10,17,20. Височината им е била вероятно пет лакти, защото всяка от завесите, които са били закачени за тях е била пет лакти висока - Из. 38:18. Тези завеси, които са представлявали един вид ограда около двора, са били от бял препреден висон - Из. 27:9, 38:9,16, а на вратата към изток имало закров, направен от синьо, мораво и червено и препреден висон, с въжета, за да се вдига или сваля, когато свещениците влизали в двора - Из. 27:16, 38:18. В този двор, е стоял олтарът на всеизгарянето и умивалницата. Този олтар е бил положен срещу дворните врата и вратата на скинията, но по-близо до първите - Из. 40:6,29; умивалницата стояла между олтаря на

всеизгарянето и вратата на скинията - Из. 40:30. В дворът израилтяните принасяли приношенията, оброците и молитвите си.

Макар скинията и да е стояла в дворът, нямаме причина да мислим, че тя е била в средата му. По-вероятно е пространството на източният край, да е било по петдесет лакти на дължина и на ширина; и наистина, по-тясно място би било недостатъчно за работата, която щяла да се върши в него, и за хората, които са щели да присъствуват на богослужение. Да видим сега какво е съдържала скинията.

В Святото място, където само свещенниците са имали право да влизат - Евр. 9:6, е имало три забележителни неща, или: златният олтар, трапезата за присъствените хлябове, и светилникът за светилата. Златният олтар бил положен в средата на светилището пред завесата - Из. 30:6-10, 40:26,27, и над него се кадило тамян всяка сутрин и вечер - Из. 30:7,8. Трапезата за присъствените хлябове, е стояла откъм северната страна на златния олтар, т.е. от дясната страна на свещеника като влизал - Из. 26:35, 40:22,23, а на южната страна на Святото място, е бил златният светилник - Из. 25:31-39. В Светая светих, където само първосвещеникът влизал веднъж в годината, стоял ковчегът покрит с очистилицето и херувимите.

Употребеното за украшение на скинията злато и сребро, се оценява на повече от 200,000 лири. Забележителната и великолепа сграда, която описахме, е била издигната в Синайската пустиня, в първият ден на първият месец, на втората година, след изходът на израилтяните от Египет - Из. 40:17. След издигането на скинията, тя и нейните съдове били помазани със свят елей - Из. 40:9-11, и осветени с кръв - Из. 24:6-8; Евр. 9:21. Олтарът за всеизгарянията, се освещавал с жертви, които са се принасяли седем дни - Из. 29:37; богатите приноси, които през това време са принасяли князете на племената, са се употребявали за свещенодействието в светилището - Чис. 7гл.

Скинията е била построена така, че да може да се разглобява на части, когато е трябвало. Това е било необходимо, защото тя е била назначена за израилтяните през пътуването им из пустинята. Тя се е движела и спирала, според направлението на огнения и на облачния стълб. Колкото пъти израилтяните се местили, свещенниците са я разглобявали на части, които Левитите носили - Чис. 4гл. Навсякъде, където разполагали стан, тя се поставяла сред шатрите им, които се

разпъвали във вид на четвороъгълник, всяко племе при хоругвата си, и на разстояние две хиляди лакти от скинията, а Мойсей, Аарон, свещенниците и Левитите, се установявали близо около скинията.

Не се знае докога е просъществувала скинията. През завоюването на Ханаан, тя е стояла в Галгал - И.Н. 4:19, 10:43. След завоюването на тази страна, тя била поставена в Сило - И.Н. 18:1; 1Цар. 1:3. В 2Цар. 6:17 и в 1Лет. 15:1, се казва че Давид приготвил, и положил скиния в Ерусалим, заради ковчегът Господен, който по-напред стоял много време в Кириатиарим, а после в домът на Овид-едом - 1Лет. 13:6,14; 2Цар. 6:11,12. От 1Лет. 21:29, се вижда, че Мойсеевата скиния, е била още в Гаваон през онова време; от тук следва, че ковчегът е бил за дълго отделен от нея. Скинията е била още в Гаваон през времето на Соломон, който принесъл жертвоприношенията пред нея - 2Лет. 1:3,13. По-нататък тя не се споменава; наистина казва се, че скинията заедно с ковчегът била донесена в храма - 2Лет. 5:5, но тази скиния е била шатарът, в който ковчегът се държал в Сион, а не Мойсеевата скиния - 2Лет. 1:4, 5:2.

* * *

Скиптър

"Жезъл", украсена тояга, около шест крака дълга, която царе и съдии носели за знак на власт - Бит. 49:10; Чис. 24:17; Ест. 4:11, 5:2; Ис. 14:5; Зах. 10:11. Виж Пръчка.

* * *

Скити

Племена, които се скитаха по обширните страни на север и североизток от Черно и Каспийско море. Хиродот казва, че седемстотин години преди Христа, те нападнали югозападната част на Азия и Египет. Може да е било част от това войнство, което се установи във Ветсан, и промени името на този град на Скитопол. "Скит" в Кол. 3:11, означава груби варвари.

* * *

Скопец (евнух)

В дворовете на източните владетели, харемите се поверяват на грижата на скопците или евнусите. В Библията на някои места, думата "скопец", значи просто дворецов чиновник. Такива са били Петефрий, Фараоновия придворен и господаря на Йосиф - Бит. 39:1, и ковчежникът на Етиопската царица Кандакия - Д.А. 8:27. Спасителят говори за някои мъже, "които сами себе си са скопили, заради царството небесно", т.е., които доброволно не са встъпили в брачен съюз, за да могат да работят по-усърдно за царството Божие - Мт. 19:12, и ап. Павел, препоръча въздържание от съпружество в някои извънредни обстоятелства, като във времена на гонение, и др. т. - 1Кор. 7:26,27.

* * *

Скороходци (бързоходци)

Посланници, които са яздили бързо, когато се представял някой важен случай - Ест. 8:11,14. Йов казва: "дните ми са по-бързи от скороходец" - Йов. 9:25. Пеши скороходци така също са били в употреба - 2Цар. 18:22-27. Скороходци или пешаци, са били още прислужници на Източните царе - 1Цар. 22:17. Те са били обучени да тичат пред колесниците им - 1Цар. 8:11. Така Илиа тичал пред Ахаав - 3Цар. 18:46. Бързината и издържливостта на някои от тези скороходци са почти невероятни - Ер. 42:5.

* * *

Скорпии (скорпиони) - Лк. 10:19

Едно от най-големите и зловредни насекоми. На глед до някъде прилича на ракът и стакозът, но е много по опасно. В южна Европа скорпият обикновено не е по-дълъг от два пръста, но в тропическите страни, той е четири или пет пъти по-дълъг. Той се храни с всякакви насекоми, без изключение на скорпии. Мопертий, един знаменит естествоизпитател, сложил веднъж сто скорпии в буркан, където след няколко дни намерил само четиринадесет, които изяли другите; той затворил една женска, и видял как тя изяждала малките си щом ги раждала. Едно от скорпийчетата успяло да се отърве, като се качило на майчиния си гръб; то после си отмъстило за погубването на братята си

като убило майка си. Толкова страшно е това насекомо. Приказва се, че когато падне в неизбежна опасност, скорпият се самоубива с жилото си. Мястото, където най-подробно се описва той в Св. Писание е Отк. 9:10. От бст., се вижда, че жилото на това животно не предизвиква смърт, но толкова силна болка, че нещастните болни предпочитат смърт пред такова непоносимо страдание. Скорпии се срещат по сухи и по топли места, под камъни, и в пукнатините на стари развалини. Евреите са ги намирали в пустинята - Вт. 8:15. Вижда се, че скалите наречени Акравим (или Скорпии), които кръстосват жежкият дол на юг от Мъртво море, са били твърде много наводнени от тях. Скорпиите, с които гордия Ровоам заплашваше Израил - 3Цар. 12:11, вероятно са били бичове покрити с топки, подобни на ставите на скорпиевата опашка, и са предизвиквали такава силна болка, каквато жилото на скорпият тредизвиква.

* * *

Скорпион. Виж Скорпии.

* * *

Скотове (животни, добитък)

Тази дума, употребена, за да различи животните от човека, обозначава всичките животни - Пс. 36:6, понякога тя значи четвероноги и не пълзящи животни - Лев. 11:2-7, а понякога домашен добитък, за различие от дивите твари - Бит. 1:25. Те всичките бяха приведени при Адам, за да им даде имена. В Библията се споменават повече онези скотове, които живеят в Палестина и в околните страни. Животните страдат заедно с човекът в следствие на грехопадението - Бит. 3:14; Из. 9:6, 13:15; Ез. 38:20; Ос. 4:3. За тях са се дали различни милостиви распореждания в Еврейския закон - Из. 20:10, 23:11,12; Лев. 22:28, 25:7. Животните са се разделяли в закона на чисти и нечисти, и само чистите са се употребявали за ядене и жертвоприношения - Бит. 7:2; Лев. 11гл. Виж Чист.

Имена на скотове се употребяват преносно, за да обозначат различни царе и народи - Пс. 74:14; Ис. 27:1; Ез. 29:3; Дан 7,8гл.; Отк. 12:13. Те описват още характерът на буйните и скотските човеци - Пс. 22:12,16; 1Кор. 15:32; 2Пет. 2:12.

* * *

Слава и Прославям

Думи многозначителни в Библията, употребяват се особено за Бога и за делата му, за Спасителя и за Евангелието му, за небесното блаженство, и др. "Славата Божия", често се е явявала на старозаветните люде видимо, в някое сияещо видение, което е служело да покаже личното присъствие на Бога - Из. 16:7-10, 24:9,10,16,17, 33:18-23; 3Цар. 8:11; Пс. 80:1; Зах. 2:5. Славата Божия, се разказва от делата Божии - Пс. 19:1; Рим 1:19,20, и най-вече от спасителното дело в "лицето на Исус Христос". "Главната цел в живота на всеки християнин, трябва да бъде да прославя Бога, така че Бог да се вижда най-славен" - 1Кор. 6:20; 1Пет. 2:9. Думите "Дай сега слава на Господа" значат, исповядай му се сега, защото Той е всеведущ - И.Н. 7:19; Ин. 9:24. Израза, "славата ми" - Пс. 16:9, 30:12, 57:8, 108:1, явно означава "душата ми".

* * *

Слепота

Тази бедствена болест, се среща най-често на Изток. Много естествени причини в тези страни се съединяват, за да повреждат органът на зрението. Слънцето е горещо, и във въздухът се намира един твърде ситен прах, който влиза в окото и го възпалява. Френските и английските войски, които бяха в началото на това столетие в Египет пострадаха твърде много от очебол. В Египетските градове, слепотата е увековечена като една заразна болест от мръсните навици на туземците. Тя се среща често още и върху Сирийското крайморие. В старите времена, очите на лица, които са се мразили, или от които са се страхували, са били избождани - Съд. 16:21; 1Цар. 11:2; 4Цар. 25:7. Слепотата, се е налагала някой път като наказание - Бит. 19:11; Д.А. 13:6; и с нея Бог заплашваше израилтяните - Вт. 28:28. На евреите бе заповядано, от човеколюбивите Мойсееви закони, да показват благосклонност и уважение към слепия - Лев. 19:14; Вт. 27:18. Никой, който имаше този порок не можеше да служи като свещеник - Лев. 21:18.

Нашият Спасител чудесно излекува много слепи, и случаи на такива, които са били слепородени, и случаи на слепота, причинена в зряла възраст. В последните е имало двойно чудо, защото не само органът на зрението се излекуваше, но още и способността за употребата му, която обикновено се придобива само чрез дълга опитност - Мк. 8:22-25. Допирането до очите на слепия, и намазването им с кал - Мт. 9:29; Йн. 9:6, не е можело да има някакво лечително или исцелително действие, но е било само знак за изцеление. Изцелението е било чудесно, чрез Божията сила.

Думата "слепота", се употребява често за невежество и заблуждение, особено за нашия недостатък в разпознаването на духовните неща - Мт. 15:14; 2Кор. 4:4. Злоупотребата с Божията милост, умножава тази слепота - Йн. 12:40. Блажени са очите, които гледат най-първо към Спасителя.

* * *

Слово

Едно от названията на второто лице на Св. Троица, което може би показва, че Бог се явяваше чрез делата и ученията на Христос - 1Йн. 1:1, 5:7; Отк. 19:13. "Словото Господне", е едно изречение в Стария Завет, което означава някакво откровение Божие. Отдавна преди идването на Христос на земята, Еврейските тълкуватели на Библията употребявали думата "Слово" там, където думата Йеова е стояла в първообразното; и тази дума Еврейските писатели, са считали за име на божественото същество, Синът Божий. От голяма важност е било за Йоан да покаже истинското й значение, и приложението й към Спасителя. Той описва "Словото", като лично и божествено същество, самосъществуващо, и от вечността съществуващо с Отца, но пак се различава от него като Сина, творецът на всичко сътворено, източникът на живота и светлината на хората, който като се изпълниха времената стана плът - Йн. 1:1-3,14. Евангелието от Йоан, е пълно и ясно относно божествеността на Христос - Йн. 20:31.

* * *

Слонов зъб (слонова кост)

Слонов зъб, или слонова кост, се е употребявала за украшение и изделия. Соломон, който търгувал с Индия, донесъл оттам слонови зъби в Юдея. "Защото имаше царят на морето Тарсийски кораби с корабите на Хирам; веднъж на три години дохождаха корабите от Тарсис, та донасяха злато и сребро, слонови зъби", и пр - 3Цар. 10:22; 2Лет. 9:21. В Пс. 45:8, се споменава за палати украсени със слонова кост. Соломон си направил престол от слонова кост, и го позлатил с чисто злато - 3Цар. 10:18.

Колкото за "домовете от слонова кост" - 3Цар. 22:39; Ам. 3:15, те може да са имали слонови украшения в изобилие, и оттова започнали да се назовават "слонови домове", както някои палати, от многото злато или сребро в тях, са се наричали "златни" или "сребърни" - Ез. 27:6,15; Ам. 6:4; Отк. 18:12.

* * *

Слонова кост. Виж Слонов зъб.

* * *

Слуга. Виж Раб.

* * *

Слънце

Голямото дневно светило, което много се употребява за подобие от Еврейските поети - Съд. 5:31; Пс. 84:11; Пр. 4:18; Лк. 1:78,79; Йн. 8:12. За поклонението на слънцето, виж Ваал.

* * *

Слънчев часовник - Пс. 102:11, 109:23

Един уред, който употребявали много преди изобретяването на часовниците, и който показвал времето на деня чрез вървежът на слънчевата сянка. Слънчевият часовник на Ахаз - Ис. 38:1-9, се вижда, че е имал особена направа или особена големина. Вероятно този часовник е бил зает от Вавилон или от Дамаск. Връщането на сянката

десет степени по часовникът, което стана за уверение, че щяха да се прибавят петнадесет години живот на цар Езекия, се вижда, че е произлязло не чрез спиране и връщане на земята във въртенето ѝ около оста си, но чрез някакво чудотворно пречупване на слънчевите лъчи. Слухът за това събитие стигнало дори до Вавилон - 2Лет. 32:31.

* * *

Смарагд

Скъпоценен камък, зелен на глед; в старо време се е намирал в Етиопия; в наше време се намира само в Южна Америка - Из. 28:17; Ез. 27:16, 28:13.

* * *

Смирение

Противното на гордостта. Смирението, често се възхвалява в Св. Писание - Пр. 15:33, 16:19, и Спасителя най-вече го препоръча - Мт. 18:4, и сам ни е оставил пример на смиреност - Ин. 13:4-17; Фил. 2:5-8. Смирението облагородява духа, и хората в грешното си състояние, трябва да го усвояват за основно начало в живота си.

* * *

Смирна

I. Един Йонийски град, разположен на върха на един залив в западната част на Мала Азия, четиридесет мили на северозапад от Ефес. Той е бил един от най-богатите, и най-силните градове в онази страна, и често посещаван от много евреи. Още от рано, тук е била основана Християнска църква, която е една от седемте църкви, които са споменати в Откровение на Йоана (1:11, 2:8-11). И до днес, той е цвещу търговски град, посещаван от чуждестранни кораби и многобройни кервани от вътрешността на Азия. От жителите му, на брой 200,000, повечето са немюсюлмани; затова турците го наричат Гяур Измир, или Неверна Смирна. Той има дълбоко и широко пристанище, което с изключение на западната му страна, отвсякъде другаде е заобиколено с високи и възвишени хълмове. Върху тези хълмове, се

намират малкото останки от стария град, между които е стадият (мястото за препускане на коне), където се вярва, че е станало мъчението на Поликарп (ученикът на апостол Йоан); и твърде е вероятно, той да е, "Ангелът на Ефеската църква" - Отк. 2:8. Много пъти, Смирна е била опустошавана от земетресения и пожари; мнозина погинаха от холера през 1831г., а 60,000 измряха от чума през 1824г.; въпреки всичко това, пред хубавото местоположение на този град, скоро се забравя всяко нещастие.

II. Една драгоценна смола, която се произвежда от едно дърво в Африка и Арабия, от осем до девет крака високо. Стъблото му е кораво и трънливо. Различни видове е имало от това дърво и с различно качество. Най-доброто, е влизало като една от съставните чсти в маслото за свято помазание - Из. 30:23, и се е употребявало за благоухание - Ест. 2:12; Пс. 45:8; П.П. 4:6, 5:5,13; и за балсамиране на мъртви тела - Ин. 19:39. Мъдреците, които дошли от Изток да се поклонят на Христос, му поднесли смирна - Мт. 2:11.

В Мк. 15:23, се споменава "вино смесено със смирна", което било поднесено на Христос преди разпятието му, и назначено да облекчи мъките на страданията му. При евреите, е било нещо обичайно, да дават такива омаятелни пития на някого, преди да го накажат със смъртно наказание - Пр. 31:6. Някои смятат, че "вино смесено със смирна" в Марка, не е същото като "оцет размесен със жлъчка" в Мт. 27:34. Те предполагат, че вино размесено със смирна, е било поднесено на Господа от чувство на състрадание, за да не усети много силно мъките от страданията си, а виното размесено със жлъчка, от което той не искал да вкуси, му е било дадено от жестокосърдие. Но другото изяснение изглежда по-вероятно. Виж Жлъчка.

* * *

Смокиня (смоковница)

Смоковницата расте много в Палестина, особено в пустите и каменисти места, в които малко виреят други растения. С гъстите си листа, тя е добро осенително дърво. Плодът ѝ е доста здрава храна, и се употребява във всичките Библейски земи. Смоковницата е била символ на мир и изобилие - 3Цар. 4:25; Мих. 4:4; Зах. 3:10; Ин. 1:49-51.

Смокините, са едно от най-красивите и най-сладките произведения в Палестина, и за тях често се говори в Св. Писание. Първозрелите смокини, преди лятото, са били на особена почит - Ис. 28:4; Ер. 24:2; Н-м 3:12, макар летните смоковници да дават повече плод - 4Цар. 20:7; Ис. 38:21. Забележително е, че на смоковницата плодът се появява преди да се развият листата ѝ, и без да се явява по нея цвят. Тя има, обаче, цвят преди да узрее, но той е твърде ситен и никак не излиза на яве. Листата на смоковницата, се развиват толкова късно на пролет, че оправдават думите на Христос, "Знаете, че лятото е близо" - Мт. 24:32; П.П. 2:13.

* * *

Смоковница. Виж Смокиня.

* * *

Смола - Бит. 6:14, 11:3, 14:10; Из. 2:3

Смола, (или зифт, асфалт), в старо време имало по Мъртво море, което от това се нарекло Асфалтско. Тя изобилвала във Вавилон, и се употребявала за гориво. Ноевият ковчег и Мойсеевият ковчег, бяха намазани със смола; смола употребявали и когато съграждали Вавилонската кула. Обикновено тя се намира в твърдо състояние, но ако се разтопи и употреби за хорасан, става корава като камък. И днес още когато има земетресение, Мъртво море изхвърля смола на бреговете си. Виж Море III.

* * *

Смрика - 3Цар. 19:4,5; Йов 30:4; Пс. 120:4

Мнозина го приемат за растението, наричано *genista*, което има жълтеникави цветове и горчив корен. |

* * *

Смърт

В Св. Писание значи, първо, отделяне на душата от тялото; това е първата смърт - Бит 25:11; второ, отчуждението ѝ от Бога - 1Йн. 3:14; трето, втората смърт, т. е. вечно осъждение. Смъртта е едно наказание, което Бог наложил на Адам за неговия грях - Бит. 2:17, 3:19. Всичките Адамови потомци, като рожба на един законопрестъпник са грешници, и следователно всичките са осъдени да умират. Христос е "нашият живот". Всички верующи имат дял в този живот, и духовно и вечно. Спасителят е унищожил жилото на смъртта, и при второто негово пришествие, всичките истински християни ще възкръснат, за да живеят живот вечен.

Когато умират с естествена смърт, хората губят диханието си, издъхват - Пс. 104:29; връщат се в пръстта - Бит. 3:19; Екл. 12:7; душата съблича телесното облекло - 2Кор. 5:3,4, напуска телесната си хижа, т. е. земния си дом - 2Кор. 5:1; 2Пет. 1:13,14. Умирането на вярващите се нарича сън или умиране в Христа - 1Сол. 4:14.

"Смърт", понякога има други значения; тя обозначава някое голямо злощастие, или належаща опасност, като гонения и мъчения - 2Кор. 1:10. "Вратата на смъртта" - Йов 38:17, означава "невидимият свят на починалите". В едно преносно значение, думата смърт, обозначава равнодушието на нелицемерните християни към изкушенията на грешния свят - Кол. 3:3.

* * *

Смъртно наказание. Виж Камък III.

* * *

Сняг

Снегът често се споменава в Св. Писание, заради белия си цвят - Из. 4:6; Чис. 12:10; 4Цар. 5:27; Пс. 51:7; Ис. 1:18, и поради умивателното си свойство - Йов 9:30. Думите "както е прохладата на снега в жетвено време" - Пр. 25:13, загатват употребата на снега за приготовление на студени пития за жетваря, а в думите "както сняг лятно време" - Пр. 26:1, (валенето на сняг лете), като нещо неестествено и несвоевременно, се сравнява с честта, която се дава на глупавия. И днес в Дамаск, Бейрут и Египет, донасят лете сняг за продан от Ливанските планини.

Рядко се е случвало да пада дебел сняг в Палестина, и да трае за дълго време в ниските места - 2Цар. 23:20. Като всичко друго в природата, снегът се приписва на ръката Божия - Пс. 147:16,17.

* * *

Сова

I. Една сирийска страна, чийто цар воювал със Саул и Давид - 1Цар. 14:47; 2Цар. 8:3, 10:6. Изглежда, че не е била далече от Дамаск, и че е включвала градът Емат-Сова, който Соломон беше превзел - 2Лет. 8:3, и даже се е простирала до Ефрат - 2Цар. 8:3.

II. Египетският цар, който се съюзи с Осия, Израилския цар, но не можа да възпре Асирийския цар, който превзе Самария и събори Израилското царство, (721г. преди Р.Х.) - 4Цар. 17:4. Виж Фараон. Вярва се, че Сова е същия Севех или Савако II., във всеобщата история, вторият цар на Етиопската или двадесет и петата династия, и предшественик на Тирак. Съвременни открития в Ниневия, идват за да ни осветят върху един твърде забележителен факт, който силно потвърждава Св. История. Библията ни казва, че Египет и Асирия воювали често помежду си, и че Сова е воювал със Салманасар. След война следва мир; и както Библията ни приготвя да предположим, че договори за мир са се сключвали, Асирийските развалини идват, за да засвидетелствуват съществуването им. Една стая, която изглежда е била мястото, където различни записки са се държали, са открили между останките от неотдавна разкопания Сенахиримов дворец; и между другите печати, които намерили в нея, бил печатът на Сова, добре познат на учените Египтолози. Този печат бил ударен, (според тогавашният обичай), на един къс чиста кал, който носил и отпечатък от Асирийския царски печат; откоето има вероятност, между двата народа, действително да е бил сключен договор.

III. Кукумявка; една нечиста птица - Лев. 11:16; Вт. 14:15. |

* * *

Согал (лисица, или чакал)

Земята Согал; едно окръжие, към което се отправи едно от трите чети грабителци - филистимци, от Михмас - 1Цар. 13:17. Вероятно то бе същото окръжие, наречено "земята Саалим" - 1Цар. 9:4, и не далеч от Ветил.

* * *

Содом

Град в Йорданската околност, и временно местопребивание на Лот - Бит. 13:10-13, 14:12. Поради огромните му вина и пороци, Бог го изгори с огън от небето - Бит. 19гл. "Поляната Сидим", където този град се е намирал, е била приятна и плодовита, но бе изгорена, и по-късно, (според както въобще се вярва), наводнена от водата на Мъртво море, или Содомското езеро. Виж Йордан, и Море III. Пророците, като заплашват някои страни с бедствия, споменават Содом и Гомор, и предсказват, че и онези страни ще бъдат така опустошени, изсушени и обезлюдени - Ер. 49:18, 50:40, че ще се покрият с тръни и бодили, и че ще изгорят от жупел и сол, където нищо не ще може да се посади и посее - Вт. 29:23; Ам. 4:11. Разорението на Содом и Гомор, се счита за най-зебележителното Божие наказание, и служи за огледало, в което онези, които безгрижно плуят в грях и разврат гледат на съдбата си. Името "Содом", се дава в Отк. 11:8, на големият и развратен град на Антихриста.

* * *

Сокол

Хищна птица от родът на ястребите, която бива няколко вида. Мойсей я обяви за нечиста - Лев. 11:14; Вт. 14:13. Виж Птици. Соколът има много остро зрение - Йов 28:7.

* * *

Сокхот (колиби)

I. Място в Йорданската долина, и не далеч от Явок, където Яков на връщане от Месопотамия разпъна шатрите си - Бит. 33:17. По-късно Исус Навин, даде на Гадовото племе градът, който бе съграден тук -

И.Н. 13:27. Гедеон наказва по-личните Сокхотски мъже с тръни и глогове, защото когато гонеше мадиамците, те му отговориha високомерно - Съд. 8:5. Това място, изглежда е било на източната страна на Йордан, но е възможно да е било и на западната, при мястото, което днес се нарича Сакут. Сравни 3Цар. 7:46; Пс. 60:6.

II. Мястото, където Израилтяните за пръв път разположиха стана си, след изхода от Египет - Из. 12:37.

* * *

Сокхот-венот (колибите на дъщерите) - 4Цар. 17:30

Един предмет, на който Вавилонците се кланяха идолопоклонически; идол, или според някои, колиби, в които Вавилонските жени блудствали в чест на Милита, Асирийската Венера.

* * *

Сол

Употребата на солтта, за да предпазва от вмирисване, или да дава вкус на ястието - Йов 6:6, е твърде добре позната, и тази нейна употреба се припознава в различни стихове на Св. Писание, където се споменава за солтта, като напр. в чудесното изцеление на изворът - 4Цар. 2:21; в посоляването на приносите, изгорени върху Божия олтар - Лев. 2:13; Ез. 43:24; Мк. 9:49; и употребата ѝ в свещеният темян - Из. 30:35. Така също добрите хора, са "солтта на земята" - Мт. 5:13, и благодат или истинска мъдрост е солтта на езикът - Мк. 9:50; Кол. 4:6. Виж и Ез. 16:4. Посяване една земя със сол, означава нейното съвършено неплодие и пустота; положение, което често се описва в Библията, чрез споменаването на земята на Содом и Гомор, чиято земя е напоена със сол, или покрита с тинести и блатисти места - Вт. 29:23; Йов 39:6; Ез. 47:11; Соф. 2:9.

Солта също е знак на вечност и нерастление. Така напр. са казвали за един завет, "Това е вечен завет със сол пред Господа" - Чис. 18:19; 2Лет. 13:5. Тя е знак и на гостоприемство, и на верност която слуги, приятели, гости и чиновници дължат на тези, които ги поддържат или поканят на трапеза. Управителите на областите оттатък Ефрат, в

писмото си до цар Артаксеркс казват, "Понеже сме насолени със солта на палата" - Езд. 4:14.

Долината на солта. Това място, се е прочуло от победите на Давид - 2Цар. 8:13; 1Лет. 18:12; Пс. 60, и на Амасия - 4Цар. 14:7, нанесени над едомците. Няма съмнение, че това име обозначава широката и дълбока долина Ел-Гор, която се протека около осем мили на юг от Мъртво море, и достига до тибеширените скали на име Акрабим. Както цялата тази страна, това място има белези на вулканично действие, и прилича на съвършена пустота. Понякога горчивите води на Мъртво море го преливат и се издигат до петнадесет крака височина. Дърветата, които водата, когато прелее изхвърля по краищата на долината, са до толкова напоени със сол, че не могат да горят; и на северозападната страна на долината има една планина от сол. На някои места поляната се белее от солтта, а на други има мочурливи места или мътни блата. Южната ѝ част, е отчасти покрита с мирикини и трънливи драки. Някои пътници са намерили по тази поляна пясъчни трапове, в които камили и коне са потънали и изгубили - Бит. 14:10; Соф. 2:9. Виж Йордан и Море III.

* * *

Соломон (мирен)

Син и приемник на Давид, роден от Витсавее, (1033г. преди Р.Х.). Пророк Натан го нарича Едидия, което ще рече "любезен Господу" - 2Цар. 12:25. Той бе син по обещание - 1Лет. 22:9,10. На осемнадесет години, Соломон се качи на бащиния си престол, на който брат му Адония беше посегнал да го обсеби. В Св. Писание, срещаме усърдната му и набожна просба към Всевишния за премъдрост, която да го удостои да управлява честито великия Израилски народ; и надаряването му с тази премъдрост, и много други благи - Мт. 6:33. Несравнимото му знание и остроумие, го направиха прочут по целия Изток; и до днес още се слави за тези свои качества. Той бе благодетелствуван с всяко временно щастие. Неоспоримото му владичество, се простираше от Ефрат до "Египетската река"; Палмира в пустинята и Есион-гавер при Червено море бяха негови. Със съграждането храма на Йеова, той изпълни Давидовото намерение. Много други обществени и частни дела, бяха извършени през славното му царуване. Той разви една обширна търговия с Тир, Египет, Арабия, Индия и Вавилон, от плодовете на която той и цялата страна забогатя.

Соломон беше премъдрият, най-богатият, и най-щастливият човек. Но от изкушинията, които вървят заедно с това щастие, той се отпусна, възгордя се, и забрави Бога; предаде се на всяко сладострастие; остави жените си, а по-късно и той ги придружи в мерзостно идолопоклонство; така изгуби благоволенieto Божие. Въпреки всичко това, божествената милост не го остави; той отново тръгна в правия път, и ни завеща доказателства за покаянието си, и плодовете от опитността си в боговдъхновените си писания. Царуването му продължи четиридесет години, (1015-975г. преди Р.Х.), и като изключим злините от един лош пример и тежките данъци, то бе мирно и благоприятно за народа. Историята му е по-накратко написана от Давидовата - 2Лет. 1-9гл.; но много неща можем да научим за него от писанията му, особено от книгата Еклисиаст. Нищо не ни показва толкова силно, слабостта на човешкото естество, даже когато е придружено и с дълбоки познания и остроумие, опасностите на щастието, или недостатъчността на всяко земно благо, за да удовлетвори човешките нужди.

Соломоновите писания са били с естествено, философско и нравствено съдържание. Той изрече три хиляди притчи, а песните му бяха хиляда и пет; и говори за дърветата, за животните, за птиците, за пълзящите, и за рибите - 3Цар. 4:32,33.

Соломонови водоеми - Екл. 2:6. Това име обозначава старите постройки, които сега също се наричат така, и са две или три мили на югозапад от Витлеем. Те са три големи водоема (щерни), положени един над друг, и съградени от големи камъни. Водата, която се е събирала в тях, се доставяла посредством един водопровод от Витлеем и Ерусалим. Горният водоем е дълъг 380 кр., средният 422, и долният 582 крака. Тяхната средна ширина е 200 кр., а дълбочината им 38 кр. По настоящем, макар и да съдържат малко вода, те са от голяма важност за Витлеем. Водопроводът, който докарва вода от тези водоеми в Ерусалим, кръстосва долината Еном, под югозападния ъгъл на Ерусалимската стена, извива около южната страна на планината Сион, и свива към север пак в градът.

* * *

Соломонови водоеми. Виж Соломон.

* * *

Солун

Солун е един град и пристанище в южната част на Македония, разположен при Солунския залив. Когато Емилий Павел завоюва Македония, и я раздели на четири окръжия, Солун стана столица на второто окръжие, и седалище на един окръжен управител и квестор. В старо време се е наричал Терма. Жителите му били гърци, римляни и евреи, от които Апостол Павел обърна голямо множество. Евреите са били многобройни в Солун, където Павел, (през 52г. след Р.Х.), протоядва три Съботи наред в синагогата им. Няколко евреи и много езичници прегърнаха евангелието, но другите евреи се отнесоха зле с апостола, и наобиколиха домът, където мислеха че живее. Но братята тайно изпратиха Павел и Сила в Берия, където последните се отърваха от враговете си - Д.А. 17гл.

Когато Павел тръгна от Македония за Атина и Коринт, той остави Тимотей и Сила в Солун, да утвърдят във вярата онези, които бяха обърнати чрез служението му. По-късно той отправи две послания до Солунската църква.

* * *

Солунци (1во и 2ро послания)

Тези послания бяха най-ранните Павлови послания, и бяха отправени от Коринт в 52 и 53г. В първото си послание, Павел се радва на Тимотеевото радостно известие за вярата на Солунските християни; и ги укрепява против гоненията и изкушенията, които ще срещнат, с разискването на чудесното свидетелство Божие за истината на евангелието - 1Сол. 1:5-10. По-нататък, той описва характера на Евангелските проповедници (2:1 до 3:13); святостта на Евангелските заповеди (4:1-12); и възкресението на Христос и людетe му (4:13 до 5:11). Останалата част от посланието се състои от практични увещания.

С второто си послание, той изважда Солунците от някои заблуждения, особено от заблуждението върху второто Христово пришествие. За това пришествие, той казва, че ще се предшества от "човекът на грехът", "синът на погибелтта", "на когото идването е по действието на Сатана, с всяка сила, знамения и лъжливи чудеса", който се облича незаконно с

божествена власт над църквата, и "се противи и превъзнася повече от всеки, който се нарича Бог". Точното изпълнение в Римската църква на тези предричания, които на пръв поглед се виждат противни на човешките очаквания, доказва, че апостолът е писал по вдъхновение Божие.

* * *

Сопатър

Бериянски християнин, който придружи Павел от Гърция за Мала Азия - Д.А. 20:4. Мисли се, че е бил Павловият сродник, който в Рим. 16:21, се нарича Сосипатър.

* * *

Сорик

Долът, където Далила живееше, не далеч от Сарая и Естаол - Съд. 16:4. През зимата и пролетта, той бил корито на една река, която течала от северозападната част на Юда, през земята на Дан и Филистимците, и се втичала в Средиземно море. Иероним споменава едно село Сорик, което се намирало в това окръжие. "Избраната лоза" в Бит. 49:11; Ис. 5:2; Ер. 2:21, на еврейски "Лозата Сорик", е била един вид лоза, която раждала дребно, много сладко и почти без семки грозде. Може от името на тази лоза, да се е нарекъл долът Сорик.

* * *

Сосипатър. Виж Сопатър.

* * *

Состен

Началник на Коринтската синагога, когото езичниците биха, когато евреите заведоха Павел при управителя Галион - Д.А. 18:17. Той е бил водачът на евреите, които се бяха повдигнали против Павел. Не се знае дали е бил обърнат в християнството, и дали е същият "брат Состен", който се споменава в 1Кор. 1:1.

* * *

Софар

Един от тримата приятели на Йов, родом от едно неизвестно място наречено Наама - Йов 2:11. Той взема участие само два пъти в разговорът, веднъж по-малко от другарите си, чиито чувства той споделя с по-строга съдяние против Йов (11:20, 20:1).

* * *

Софония

I. Потомък на Каат, от седмото Левиево поколение - 1Лет. 6:36.

II. Деветият по ред малък пророк, от Симеоновото племе. Той пророкуваше в началото на цар Йосиевото царуване, преди въвеждането на преобразованията от този добър цар - 2Лет. 34:3; Соф. 1:4,5; което ще рече около 630г. преди Р.Х., а разрушението на Ниневия, (предсказано в Соф. 2:13), се случи в 625г. преди Р.Х. Пророчеството му е написано в три глави, отправени против Юдовите идолопоклоници, околните идолопоклоннически народи, и против нечестивите управители, свещеници, и пророци. То завършва с утешителни обещания от Евангелски блага. Стилът му на писане прилича на стилът на Еремия, който през първата половина от живота си, бе съвременник на Софония. По-късната история на Софония е неизвестна.

III. Един свещеник през царуването на цар Седекия, който често имаше съобщение чрез него с пророк Еремия. Той бе един от пленниците, които бяха убити от Вавилонския цар в Ривла - 4Цар. 25:18-21; Ер. 21:1, 29:25,29, 37:3, 52:24-27.

* * *

Сохо

I. Град разложен в Юдовата поляна - 3Цар. 4:10, при Азика, знаменит по битката между Давид и Саул от една страна, и филистимците от друга -

1Цар. 17:1. Той бе укрепен от Ровоам, но после бе превзет от Филистимците - 2Лет. 11:7, 28:18.

II. Планински град в Юда на югозапад от Хеврон - И.Н. 15:48. Д-р Робинсон намерил следи от тези две места, под името Сувейке, или Шавке.

* * *

Сочива - 2Цар. 17:28; Дан. 1:12,16

Общо име за грах, боб, и други подобни произведения.

* * *

Спасение

В точния смисъл на думата, означава "избавление"; и в този смисъл думата се употребява, за да изрази "навременно избавление", "победа" - 1Цар. 14:45. Но понеже душевното избавление от грях и смърт чрез Спасителя - Мт. 1:21, е много по-голямо спасение, думата "спасение", е започнала да се употребява най-вече в този нравствен и духовен смисъл, и под нея се разбира не само това избавление, но и следствията му, (вечен живот и блаженство в царството на Господа Исуса Христа) - 2Кор. 7:10; Еф. 1:13. То правилно се нарича "велико спасение" - Евр. 2:3.

Евреите рядко употребяват прости изречения, но често употребяват отвлечени думи. Така напр., вместо да кажат, че "Бог ни пази и защитава", те казват, "Бог е нашето спасение". И така, "глас на спасение", "вест на спасение", "канара на спасение", "щит на спасение", "рог на спасение", "дума на спасение", и др., са еднозначни думи с "глас, който известява избавление"; "расостта която човек усеща, когато избегне някоя голяма опасност"; "канарата, където някой прибягва, и е в безопасност"; "щитът, който брани от нападението на неприятеля"; "рогът на слава, на щастие и спасение", и др. Така да се извърши голямо спасение в Израил, ще рече да се освободи Израил от някоя неизбежна опасност, да се спечели някоя голяма победа над неприятелите.

"Одежди на спасение" - Ис. 61:10, се отнася за великолепните одежди, които се носят в празнични дни. Това изречение се употребява в преносен смисъл, за да означае приемането на някоя явна добрина от Бога, като напр. избавление от голяма опасност.

* * *

Спасител

"Спасител", е една дума, която се прилага преимуществено на нашия Господ Исус Христос, защото според ангелските думи, той дойде на земята, за да "спаси хората си от греховете им" - Мт. 1:21; заради това, Той бе наречен Исус, което означава Спасител - Ин. 4:42; Д.А. 4:12, 5:31.

* * *

Справедливост. Виж Правосъдие.

* * *

Сребро

Един драгоценен метал, който се употребява от всички народи особено за монети. В Св. Писание, за пръв път се споменава в историята на Авраам - Бит. 13:2, 20:16, 23:16. То се употребяваше в строежа на скинията - Из. 26:19,32, и на храма - 1Лет. 29:4. Като средство за търгуване, евреите в старо време не го употребявали за монети, но го теглили. През времената на Новия Завет е имало монети. Виж Сикъл и Пари.

* * *

Сребролюбие. Виж Пари.

* * *

Сребърник - Бит. 20:16, 37:28; Мт. 26:15

Несъмнено той е бил същият сикъл. Виж Сикъл.

* * *

Средиземно море. Виж Море I.

* * *

Срещу остен не се рита. Виж Остен.

* * *

Стада. Виж Овца.

* * *

Стадий

Гръцка, или римска мярка.

* * *

Стакти

Една от четирите съставни части на темяна - Из. 30:34,35. Някои приемат, че е клеят наричан Сторакс, но всеобщо се приема, че е най-чистата смирна; и тъй като Еврейската дума значи "капка", е явно, че е смирната, която сама капе от дървото си. Така Плиний, като говори за дърветата, които дават смирна, продължава, "преди да се нацепят те изпускат един вид клей наречен Стакти, който се предпочита от всяка други смирна".

* * *

Стан

Тази дума, обикновено се отнася към местата, където израилтяните се спираха в пътешествието си от Египет до Ханаан; и много стихове от Левитският закон се отнасят за неща, направени в станът или вън от него. Цялото число на народът е било 600,000 воюващи мъже, без старците, жените и децата - Чис. 1:2; и е било разделено на четири

тела, така наредени, че да окръжават скинията от четири страни, и всяко тяло под една обща хоругва (знаме) - Чис. 2:3. Начинът, по който това множество народ се е нареждало, с най-съвършен порядък и с покорност, трябва да възбужда общо удивление. Валаам, като стоеше на Моавските върхове, гледаше величественото зрелище с удивление и с ужас: "Колко са красиви твоите шатри, Якове" - Чис. 24:5.

Редът за местенето на Израилското множество от едно място на друго, се описва подробно в Чис. 9:10. Имената на 41 станове се дават в Чис. 33гл; от първият в Рамесий, (през април 1491г. преди Р.Х.), до последният на брега на р. Йордан, (40 години по-късно). Виж Изход.

Пътешествениците в пустинята, имат обичай да въздигат шатрите си в средата на един кръг, образуван от камилите им и от вещите им, който да им служи като преграда срещу нападение. По един подобен начин, разполагаха становеите си, и големи кертвани и войски - 1Цар. 26:5.

* * *

Старейшина. Виж Старейшини Израилеви.

* * *

Старейшини Израилеви

Началници на племената, които преди евреите да се заселят в Ханаанската земя, имали власт над домочадиата си. Мойсей и Аарон са се отнасяли със старейшините като с народни представители - Из. 3:16, 4:29, 12:21. Когато бе даден законът, Бог заповяда на Мойсей да вземе със себе си седемдесет старейшини, с Аарон, Надав и Авиуд, за да свидетелствуват - Из. 24:1,9. По-късно Еврейския народ, винаги е припознавал седемдесет или седемдесет и двама старейшини, по шестима от всяко племе. Защото евреите са имали старейшини, затова и Християнската църква в първите си времена, е наричала учителите си старейшини, или презвитери - Д.А. 20:17,28; 1Пет. 5:1; 2Йн 1ст.; Тит 1:5,7.

* * *

Статир - Мт. 17:27

Римска монета равна на четири динаря.

* * *

Стахия

Един Павлов ученик, който се споменава в Рим. 16:9. От името му се познава, че той е бил грък, който е живял в Рим.

* * *

Стенобойна машина. Виж Ратен овен.

* * *

Степени (възкачвания)

В псалми от 120 до 134, виждаме че се употребява, като заглавие на всеки Псалом, Песен на степените (възкачванията). Какво означава това заглавие, със сигурност не можем да кажем. Тълкувателите на Св. Писание, го тълкуват различно. Някои смятат, че песни на степените са били псалмите, които Израилтяните са пеели, когато са отивали на поклонение в Ерусалим. Други пък мислят, че думата степени тук, се отнася за ритмите (или римата - Бел. ред.) в стиховете.

* * *

Стефан

Първоизбраният от седемте дякона, избрани от Ерусалимската църква, който се отличи между тях като "човек изпълнен с вяра и със Святия Дух". От името му се познава, че е бил Елинист евреин, (виж Елинисти), избран най-много защото е знаел езикът, мненията и обичаите на гърците - Д.А. бгл. С великите си дела и необорими доказателства, той си навлече голяма враждебност; обвинен в богохулство и разкол, той бе изведен пред Синедрионът. Защитната му реч, (която може от части да е записана), ясно и исторически показва, че християнството е било истинското развитие на Мойсеевата вяра, и изпълнителят на всичките й образи и пророчества; и че противниците на християнството, са били

чада и поддръжници на онези, които са стояли срещу истинната вяра. Разярените му слушатели го убиха, едно съдилище се обърна на една метежна тълпа. Сравни Йн. 18:31. С Христово великодушие, той прости на убийците си, и умря всред камъните им, с очи обърнати към Спасителя, стоящ отдясно на Бога - Д.А. 7гл. Следствията от Стефановата смърт, обясняват думите на Тертулиан, "Кръвта на мъчениците е семето на църквата" - Д.А. 8:1,4, 11:19-21. Августин отбелязва, че обръщението и служението на Павел, се дължи на Стефановата молитва. Павел, родом от Киликия - Д.А. 6:9, 22:3, несъмнено е почувствал силата на Стефановите доказателства в препирните, които станаха преди да го затворят; и няколко години по-късно Павел казва, че е присъствал на мъченическата му смърт - Д.А. 22:19,20, (онази победа на християнската вяра и любов, които после научиха толкова много ученици и християни как да мрат). Пак всичко, което беше чул и видял, нищо не помогна за неговото обръщение, докато не видя самия Спасител - Д.А. 9гл. Според едно предание, мястото където е станало Стефановото мъченичество, се намира на източната страна на Ерусалим, близо до портата наречена по неговото име.

* * *

Стоици

Стоиците са били фаталистични езически философи, наречени така от гръцката дума (стоа), която значи "предверие", защото основателят на тази философска школа, Зинон, учил три столетия преди Р.Х., в едно предверие в град Атина. Те поддържали, че върховното човешко щастие, се състои в живеенето на живот съобразен с природата и здравия разум; като фарисеите те са били корави, търпеливи, равнодушни, строги и нечувствителни; и са се почитали много в Атина, когато апостол Павел посетил този град - Д.А. 17:18.

* * *

Стомна. Виж Кърчаг.

* * *

Стотник

Римски офицер, който командвал сто войника. Няколко стотници заемат почетно място в Новия Завет - Мк. 15:39; Лк. 7:1-10; и първият от повярвалите в Исуса Христа между езичниците беше Корнилий, благочестив и богобоязлив стотник - Д.А. 10гл.

* * *

Страж - Дан. 4:13,17,23

Страж в преносен смисъл означава "небесни същества", вероятно ангели, каквито беше видял Навуходоносор на сън.

* * *

Стража

Една част от нощта. Виж Часове.

* * *

Стражари

Стражарите са се появили толкова рано, колкото и градовете, разбойниците и войните - Из. 14:24; Съд. 7:19. Ерусалим и други градове, са имали през деня и през нощта редовна стража - П.П. 3:1-3, 5:7, чиито викове, Исаия споменава за пояснение на бодростта, която Бог изисква от своите свещенослужители - Ис. 21:8,11,12, 62:6. Днес Ерусалимските стражари "не замлъкват", нито "мълчат деня и нощя". През нощта, особено при подозрение за опасност, те са длъжни да си викат един другиму, докато викът на първия се разнесе до последния стражар. Сидонските стражари, правят същото. Стражарите са имали по една стража на всяка градска порта, и в близката ѝ кула - 2Цар. 18:24-27; 4Цар. 9:27; стражи са се намирали по върховете на хълмовете, от където стражарите са могли да "видят око с око" и да "възкликнат" на предупреждение или на веселба - Ис. 52:7,8; тежката стражарска длъжност, която изисква голяма бдителност и верност, пояснява бдителността и верността на пророците и свещенослужителите - Ер. 6:17; Ез. 33:1-9; Евр. 13:17.

* * *

Странник (чужденец, пришелец)

Един, който не е от страната, където живее - Бит. 23:4. Мойсеевият закон, е предписвал щедро гостоприемство към пришелецът, "обичай го като себе си" - Лев. 19:33,34; Вт. 10:18,19, 24:17, 27:19. И те са се подчинявали на Закона - Из. 20:10; Лев. 16:20, и са се наслаждавали на много от привилегиите на избрания Божий народ - Чис. 9:14, 15:14. Чужденците, които Давид беше събрал за съграждане на храма - 1Лет. 22:2, вероятно са включвали мнозина от останалите Ханаанци - 3Цар. 9:20,21.

Гостоприемност към всички чужденци и пътници, е било свята длъжност за всички добри граждани - Йов 31:32; Евр. 13:2.

* * *

Стрела

Употребявана за лов и за бой; някой път проста остра тръст, някой път назъбена като рибарска въдица и натопена в отрова - Йов 6:4. Лъкът се е правел в различни видове, и от различни вещества, и много от тях са запъвали само най-яките мъже - Пс. 18:34. Стрелите са се употребявали за запалване къщи на неприятели; и за чародействане - Ез. 21:21. Думата "стрела", се дава преносно за младите - Пс. 127:4,5, за светкавицата - Пс. 18:14; Ав. 3:11; за внезапни бедствия - Йов 6:4; Пс. 38:2, 91:5; Ез. 5:15; и за лъстиви и горчиви думи на един лош език - Пс. 64:3, 120:4.

* * *

Струпеи (гнойни цирки) - Из. 9:8-10

Чудесно причинени от пепелта, която Мойсей пръсна между египтяните. Ако тази пепел се донасяше от пещите, където евреите работеха, болките които египтяните изпитваха, естествено биха им припомнили за онези, които те бяха нанесли.

* * *

Стъкло

Стъклото е било познато на древните народи, и твърде е вероятно, да е било познато и на юдеите. Знае се добре, че старите египтяни правели синьо стъкло. За изобретението на стъклото, разказват, че веднъж някои Финикийски търговци, които имали кораб натоварен със сода, спрели на устието на река Бела, при планината Кармил, за да пренощуват. Те наклали огън, и започнали да готвят, и като не намерили камъни да подложат под котлите, те подложили големи части сода. От огънят, содата и пясъкът се стопили в пепелтта, и като истинали, от тях станало стъкло. Огледалата в старо време не са били стъклени, но изляни от мед, а стъкло употребявали само за съдове и за украшения.

* * *

Стълб

Понякога значи "паметен стълб" - Бит. 35:20; 2Цар. 18:18; или "облачен" или "огнен стълб" - Из. 13:21; Съд. 20:40. Красивият стълб, който краси и крепи лицето на храма - Съд. 16:25-30; Йов 9:6, 26:11, пояснява какво положение заемат пророците - Ер. 1:18, апостолите - Гал. 2:9, вярващите - Отк. 3:12, и самата църква, спрямо истината - 1Тим. 3:15.

* * *

Стълба - Бит. 28:12-17

Утешителното видение на небесната стълба във Ветил, увери Яков за Божието въздесъщие и провидение за людетe му - Евр. 1:14. Това още беше едно уверение, че има път от небето до земята, и от земята до небето; и то изяснява естеството на Христа, в когото небето и земята се свързват, и на делото му, което отвори пътя до Бога.

* * *

Стълбове. Виж Кули.

* * *

Стършел

Едно известно насекомо, с много остро жило. Господ пропъдил голямо число хананейци, и ги направил да побегнат пред израилтяните, като изпратил стършели върху тях - Из. 23:28; Вт. 7:20; И.Н. 24:12. Виж Муха.

* * *

Суа (лисица)

Асиров потомък - 1Лет. 7:36.

* * *

Суеверие. Виж Чародейство.

* * *

Суета

Пустота, безплодие, бесполезност - Йов 7:3; Пс. 144:4; Екл. 1гл., безчестие, неистина - Пс. 4:2, 24:4, 119:37, идол (истукан), идолопоклонство - 4Цар. 17:15; Ер. 2:5, 18:15; Й-а 2:8. Сравни Павловите думи, "те замениха истинния Бог с лъжлив" - Рим. 1:25.

* * *

Сукияни

Съюзници на Сисак, в походът му срещу Юда - 2Лет. 12:3; има вероятност да са били от някои страни на югоизток от Египет.

* * *

Суламка (мирна)

Еврейско женско име, което съответства на името Соломон, така както Ивана на Иван. "Суламка" е името на Соломоновата невеста - П.П. 6:13,

а младоженекът е Соломон, чието име също значи мирен. Виж Соломон.

* * *

Сунам

Исахаров град - И.Н. 19:18. Филистимците расположиха станът си в Сунам, в широкото Езраелско поле - 1Цар. 28:4, а Саул разположи станът си в Гелвуе. Ависага, която гледаше Давид на стари години, бе Сунамнка - 3Цар. 1:3; от този град бе и жената, синът на която Елисей съживи - 4Цар. 4:8-37. Според Евсевий и Йероним, този град е лежал на пет мили южно от Тавор; днес той е едно селце именуемо Солам, което се намира върху една урва в северозападния ъгъл на по-малката Езраелска долина.

* * *

Сунамка. Виж Сунам.

* * *

Сур

I. Град на североизточния край на Египет, не далеч от днешния Суез - Бит. 16:7, 20:1, 25:18; 1Цар. 15:7, 27:8. Пустинята Сур, която лежи между него и Ханаан, взима името си от този град - Из. 15:22.

II. Мадиямски началник, чиято дъщерята беше убита от Финеес - Чис. 25:15-18, и който бе умъртвен в една война с израилтяните - И.Н. 13:21.

* * *

Суриил (Бог е канара моя)

Левит, началник на Мерариевците през времето на изхода - Чис. 3:35.

* * *

Сурисадай (Всемогъщият е канара моя)

Името на бащата на Селумиил, князът на Симеоновото племе през времето на изхода - Чис. 1:6, 2:12.

* * *

Суса

Главният град на Елам (Персия) - Бит. 14:1; Дан. 8:2, при реката Улай. Той бил зимното местопребивание на Персийските царе, които царували след Кир - Ест. 1:5; и е от голяма важност като очевидец на чудесните събития, които са разказани в книгата Естир. Тук, в третата година от царуването на цар Валтасар, Даниил видя във видение овен и козел. В Суса бе и Неемия, на когото Артаксеркс позволи да се върне в Юдея, и да поправи Ерусалимските стени - Неем. 1:1.

Развалините на този град, обхващат голямо пространство земя между реките Кера и Абзал, почти на изток от Вавилон. Те се състоят от могили, покрити с останки от тухли и керемиди. Най-голямата могила, е една миля в основата си, и сто крака висока; друга една по-ниска могила, е двойно по-широка в основата си. Тези могили, са направени от пръст и керемидени черепки, с неправилни пластове от тухли и хроасан, пет или шест крака дебели. Когато арабите копаят тук за заровено имане, те откриват големи мраморни камъни покрити с йероглифи. При подножието на най-високата пирамида, се намира гробът на пророк Даниил, едно малко и на глед не старо здание, построено на мястото, където се вярва, че почиват тленните останки на този пророк. Запустяването на това място, оставено на хищните зверове, се съгласува с предсказанието в Ез. 32:24.

При разкопаването на голямата могила, са се открили развалините на един огромен дворец (палат), граденето на когото се започнало от Дарий, продължило се от Ксеркс, и се довършило от Артаксеркс Мнимон. Този дворец, е бил мястото на пирът, описан в Ест. 1гл. Даже днес се съзират "мраморни стълбове" в разрушената колонада, образуваща един широк двор; огромните стълбове, са били много украсени и покрити с извайки; само капитела на един стълб е бил двадесет и осем крака висок.

* * *

Суф

I. Един Ефратец, т.е. един Витлеемец, но Левит, Самуилов праотец - 1Цар. 1:1; 1Лет. 6:35.

II. "Земята Суф" - 1Цар. 9:5, страната, където Саул беше дошъл, за да търси бащините си ослици, и където срещна Самуил. Тя може да е била страната, близо до Витлеем, където Суф, Самуиловият праотец е живял.

* * *

Сухари

Един вид пексемед - 3Цар. 14:3.

* * *

Суша

Продължително бездъждие. Палестина естествено е бедствала от това зло, защото от май до септември, там рядко падали дъждове. Лете, земята се пукала от суша, изворите и потоците пресъхвали, а растенията се пазели от изсъхване чрез изкуствено напояване. Ако дъждът не е валил изобилно на времето си, то бедствието е ставало всеобщо и ужасно. Сушата се е считала като изливане на Божия гняв - Йов 24:19; Ер. 50:38; Й-л 1:10-20; Аг. 1:11; и на много места в Св. Писание, се споменава за нейните ужаси - Вт. 28:23; Пс. 32:4, 102:4.

* * *

Суя

Юдовият тъст - Бит. 38:2,12; 1Лет. 2:3.

* * *

Схизма. Виж Раздор.

* * *

Събор

Тази дума се дава на всякакви събрания. На някои места, тя обозначава Народният еврейски съвет; на други, едно събрание от църковни пастири, събрани да разглеждат някакви църковни дела. Така, събранието на апостолите в Ерусалим - Д.А. 15гл, които трябваше да определят дали Мойсеевият закон да се налага на езичниците, обърнати в християнство, се счита всеобщо като първия събор на Християнската църква. Виж Съвет.

* * *

Съборище (синагога, хавра)

Дума, която най-напред е означавала "събрание", но както думата "църква", тя по-късно започнала да обозначава сградата, където обикновените Еврейски събрания, са се събирали на богослужение. От рядкото споменаване на тази дума в Стария Завет, много тълкуватели и писатели върху Библейски древности, са на мнение, че до след Вавилонския плен, съборища не са били в употреба, и че преди това време евреите провеждали обществените си събрания под открито небе или в домовете на пророците. Виж 4Цар. 4:23. В Пс. 74:8, много е съмнително дали Еврейската дума, която е преведена съборища (богослужебни домове), се отнася за такива местосъбрания, каквито са съществували след плена. Думата "съборище" собствено означава място, където са се провеждали религиозни събрания. През времето на Христос, те са изобилвали. Синагоги са се издигали там, където са се намирали десет възрастни, учени и благочестиви мъже, и където обстоятелствата им са позволявали да присъствуват на богослужение. По-големите градове са имали по няколко съборища; и след плена, ползата от тях станала толкова явна, че те се распространили по земята, и станали общинските църкви на Еврейския народ. Числото им било значително; и както издигането на някое съборище, се считало като знак на благочестие - Лк. 7:5, или като позволително за небето, ние не трябва да се удивляваме, когато слушаме, че те са се умножили повече отколкото е било нужно, и че само в Ерусалим е имало не по-малко от 460 или 480 съборища. Те са били градени по високите места, и са се състояли от две части. Западната част на зданието е съдържала

кивотът или ковчегът, в който са стояли "книгата на закона" и "писанията на пророците", и се е наричала "храм по превъзходство". Другата, където събранието се е събирало, се наричала "тялото на съборището". Хората са седяли с лице към храмът, а пък старейшините срещу хората; между тях се е намирал амвонът (катедрата). Столовете на старейшините, са се считали за по-святи от другите, и се споменават като "предни столове в съборищата" - Мт. 23:6. Жените са стояли в галерия, отделена с решетка от другите части на зданието.

Служителите във всяко съборище, са били десет на брой, и се делили на шест различни съсловия. Един от тях е бил началник на съборището, който е распоредвал всичките му дела, и е давал позволение да се говори в събранието. Във всяка синагога е имало по трима такива началници. Д-р Лайтфут вярва, че те са имали гражданска власт, и са съставлявали най-долното гражданско съдилище, познато под името "троен съвет"; длъжността им била да съдят леки обиди срещу вярата, и да решават разногласията, които са изниквали между двама членове от съборището, относно пари, кражби, загуби, и др. Тези служители се загатват в 1Кор. 6:5. Виж също Съд. Друг един служител, е бил "ангелът на съборището", или проповедникът на събранието, който се е молил и проповядвал. Пастирите на Азиатските Църкви, се наричат "ангели" - Отк. 2:3.

Богослужението в съборището, е ставало по следния начин. "Ангелът на съборището" се качвал на амвонът, и когато е възнасял молитвите, хората ставали от местата си и стояли прави с най-дълбоко благоговение - Мт. 6:5; Мк. 11:25; Лк. 18:11,13. Молитвите са били деветнадесет на брой, и са завършвали с четенето на проклятията. След молитвите се повтаряли пазилките (филактериите), и най-накрая се прочитали законът и пророците. Законът се подразделял на петдесет и четири глави, при които се съединявали съответстващите части от пророците - Д.А. 13:15,27, 15:21; те са се прочитали веднъж в годината. След Вавилонския плен, бил назначен един тълкувател за четенето на законът и пророците - Неем. 8:2-8, които той е превеждал на Сиро-халдейското наречие, което тогава се е говорело от народът. Накрая на богослужението се тълкували Писанията, и се проповядвало на народа. Това се вършило от някой служител, или от някое отлично лице, ако се случвало да присъствува там. Читателят ще си припомни достопамятният случай, от който Спасителят се възползва, да се отправи с реч към съотечествениците си - Лк. 4:20, и много пъти Той и

учениците му, са поучавали в съборищата - Мт. 13:54; Мк. 6:2; Йн. 18:20; Д.А. 13:5,15,44, 14:1, 17:2-4,10,17, 18:4,26, 19:8. Богослужението е завършвало с една къса молитва или благословия.

Еврейските съборища, са служили не само за богослужение, но и за съдилища, където са се разглеждали дела, които са попадали под ведомството на гореспоменатия "троен съвет". В такива случай, присъда издадена срещу подсъдимият, се привеждала в изпълнение по източният обичай, в местосъбранието на съвета. Ето защо някои лица са били бити и бичувани в съборищата - Мт. 10:17; Мк. 13:9; Д.А. 22:19, 26:11; 2Кор. 11:24. Отстраняването от съборището или отлъчването от Еврейската църква, и отнемането на народните привилегии, са били наказание, от което хората много са се боели - Йн. 9:22, 12:42, 16:2. В наше време, евреите си строят съборища там, където са доста много, и се събират в тях, за да се черкуват в събота; моленето, т.е четенето и пеенето на Стария Завет и на молитвите, те правят на първообразния Еврейски език, макар и да е мъртъв и говорим от малцина. Както през времето на апостол Павел, е имало отделни съборища за Либертинци, Киринейци, Александрийци, и др. - Д.А. 6:9, така също и сега има в Ерусалим осем или десет съборища, от които едните са за испански евреи, а други за германски, и др.

* * *

Събота (почивка)

Бог сътвори света в шест дни, "и си почива в седмия ден" - Бит. 2:2,3; т.е. престана вече да създава нови твари; и като си почива в този ден, той го "благослови" или освети, и го определи да бъде ден за молитва.

Както женитбата, така и денят за почивка, е учреждение установено за целия свят. Тези, които се кланят на Бога, се вижда отначало още да са пазили съботата, както се показва от Библейските разкази, които разказват за времената, преди даването на закона на Синайската планина. Ной, изпрати три пъти гълъбът от ковчега, веднъж на всеки седем дни - Бит. 8гл. Разказът за пращане манната в пустинята доказва, че съботата се е знаела и пазила - Из. 16:22-30. Времето се делеше на седмици и от древните месопотамци и араби - Бит. 29:27; и следи от това разделение, са се намерили при много стари народи, толкова

далеч един от друг, и толкова различни по произход, че не може даже да се помисли, че са я приели от Синай и евреите.

Съботата, е била преустановена в заповедите на Нравствения Закон, не само за евреите, но и за всички, които приемат словото Божие, и накрая за цялото човечество. Исус Христос и апостолите, никога не говорят за нея, че не е задължителна всякога и за всички. "Съботата е станала за човека". Четвъртата заповед е толкова задължителна за нас, колкото третата и петата. Някои прибавки към нея, като наказания, и др., които съставляваха част от Мойсеевия граждански закон, не са вече в сила - Из. 31:14; Чис. 15:32-36. В съботен ден свещениците, левитите и храмовите служители, влизаха в служебната си седмица, а които бяха заети през предидущата седмица излизаха. Те изваждаха старите присъствени хлябове, и нареждаха нови върху златната трапеза - Лев. 24:8. В този ден, така също се принасяха в жертва две едногодишни агнета за всеизгаряне, заедно с брашно и вино. Съботата, като всеки друг празник, се празнуваше от вечер до вечер - Чис. 28:9,10.

Главната ни длъжност в съботен ден, която законът ни налага, е да го осветяваме - Из. 20:8; Вт. 5:12. "Помни съботния ден, за да го освещаваши". Той се осветява с благотворителни дела, с молитви, славословия, и благодарения, с частно и всеобщо богопоклонение, с изучаване словото Божие, с тих ум и сърце, с размишление върху нравствени и ралигиозни истини, спрямо житейските ни длъжности и надеждата за безсмъртие. Друго, което законът изисква е, "Да не вършиш в него никаква работа". Всяка делнична работа да се оставя на страна, за укрепление на ума и тялото, и главно за да запълним святите часове с религиозни деяния. Духът на законът, забранява всяко светско занятие в този ден, като забавления, лутания на горе на долу, и др. п. работи, с които човек не прави Съботата свята.

Християнската неделя, е първобитният ден за почивка установен в Райската градина, и преузаконен на планината Синай, не със собствените требования на Юдейството, но с всичката му първоначална нравствена сила, и с новите утвърждения на християнството. Не само сътворението на света, този ден въспоменава, но и едно още по-велико събитие (изпълнението на умилюстителното дело чрез славното възкресение Христово); и като Синът Божий, възкръсна от мъртвите на утрешния ден след Еврейската събота, този ден оттогава насетне се пази от всички истинни християни. Тази промяна се вижда, че е станала

отведнъж, и както въобще се вярва, по заповед на "Господарят на съботата". В неделя, първият ден от седмицата, той се яви на събраните ученици; и на слудващата неделя, той бе пак с тях и се откри на Тома. От 1Кор. 11:20, 14:23,40, разбираме, че учениците навсякъде се събирали редовно да се молят и да ядат Господнята вечеря; а от 1Кор. 16:1,2, се учим, че тези събрания са ставали в първия ден на седмицата. Така в Д.А. 20:6-11, ние намираме Троадските християни, събрани на първият ден, за да ядат Вечерята, и да приемат религиозни наставления. Йоан пазеше тържествено денът - Отк. 1:10, който от тогава насам се нарича "Господен ден". До едно време, еврейските Христови ученици държаха и Еврейската събота, но те не принуждаваха новообърнатите езичници, (нито даже евреи), да пазят този или друг празник предписан от Мойсеевия закон - Кол. 2:16. Първите Християнски отци, говорят за първият ден на седмицата, като ден за молитва, и за променянето му поради възкресението Христово. Помладият Плиний, Понтския проконсул, в края на първото столетие, така говори за християните в едно писмо до император Траян, "На определеният ден в тъмни зори, те се събират да пеят песен на Христос като на Бог, и да се обричат да не вършат никакво зло", и пр. Толкова добре е бил познат този християнски обичай, че когато преследвачите на християнството са искали да узнаят, дали някой има участие в него, те обикновено му задавали въпроса: "Пазил ли си Господния ден?", на който се отговаряло: "Аз съм християнин, не мога да не го пазя". Юстин Мъченик казва: "На Господният ден, защото е денът на Христовото възкресение, християните във всеки град и село се събират заедно, и четат писанията на апостолите и пророците; след това, председателят с проповед увещава събраните да подражават и изпълняват всичко, което са чули; и след молитвите си, се причастяват. Сетне, всеки комуто дава ръка и има воля, дава на помощ колкото намери за добре, и събраното от волни пожертвования се дава в ръцете на главния служител, който го раздава на сираци и вдовици, и други бедни християни, според нуждите им". Виж 1Кор. 16:2. Наистина достопохвално поведение и поклонение. Дано то повече да се изобразява в нас, с духът и благочестието на първите християни!

Заповедта да пазим съботата, си има мястото в десетте Божии заповеди. Пазенето на този ден, е от първостепенна важност за всяко общество, което без това скоро изпада в невежество, порок, и нечестие. Самото й съществуване тук, по заповед Божия, доказва че на небето

има друга една вечна събота, за която почивката през неделята тук е залог за онези, които я пазят - Евр. 4:9.

Един "съботен ден път", при евреите, се е изчислявал, както се вижда на шест стадии, или ? миля - Мт. 24:20; Д.А. 1:12. Това е било най-голямото разстояние, което имаше да се извърви от коя да е точка в града, за да се стигне до синагогата. Един делничен ден път, е около двадесет мили. В старо време, когато тръгнеше някой на път, първият ден извървяваше едно твърде близко разстояние, та да можеше по-лесно да се върне назад, ако е забравил нещо, и да си го вземе. Тази бележка изглежда се приспособява към един ден път, който изминаха родителите на Исус - Лк. 2:44.

* * *

Съботна година

Евреите я празнуваха веднъж на всеки седем години; земята през нея не се ореше и обработваше - Из. 23:10,11; Лев. 25:1-7. Бог определи да се пази тази година, за възпоминание на сътворението на света; за да се припознае върховната му власт над всичко, най-вече над Ханааската земя, която той даде на евреите; и за да вдъхне човеколюбие в людетe си, като им заповяда да оставят произведенията на нивята си, лозята си, и градините си на робите, бедните, чужденците и животните. Йосиф и Тацит казват, че по тяхно време още се е празнувала Съботната година. Виж Юбилей.

* * *

Съвест

Съвестта е обща способност на всичките нравствени дейатели - Рим. 2:13-15. С нея хората различават добро от зло, и одобряват доброто и осъждат злото. Съвестта отсъжда за всичките нравствени деяния, като се ръководи от Божиата воля, открита в природата и в Св. Писание. Наличието на тази нравствена способност, доказва най-явно, че душата е отговорна пред Бога за делата си, и нейният глас е до голяма степен глас Божий; когато е чиста и добре уведомена, съвестта е непогрешима и сочи право към пътя на истината и на правдата. При човека обаче, тази способност много пъти се заблуждава, защото понякога тя попада

под влиянията на необуздани страсти или на развратена душа. Например, ако Павел помислил в себе си, че трябва да преследва Христовите последователи - Д.А. 26:9. Това беше грях, защото той беше длъжен да просвети съвестта си с всичките средства в силата си, и да я пречисти с Божествена благодат. "Добрата" и "чиста" съвест - 1Тим. 1:5 и 3:9, е поръсена с Христовата кръв; тя открива Божията воля, и ни повелява да я вършим от евангелски побуждения; такава съвест е "непорочна" - Д.А. 24:16, и имащите такава съвест блаженствуват. Една "слаба", (нерешителна и сляпа съвест) - 1Кор. 8:7; една "осквернена" съвест - Тит 1:15; една "прегоряла" съвест - 1Тим. 4:2, закоравяла в престъпленията на законът и на евангелските повеления, ако не се промени чрез благодат, ще стане накрая мъстителна съвест, и средство на страшно и вечно мъчение. Никакви телесни мъчения, не са толкова тежки и нетърпими, колкото мъчението на съвестта; и макар тя и да дреме тука на земята, ще дойде време, когато ще се събуди и ще бъде като огън негасим.

* * *

Съвет (синедрион, събор)

Събор, Синедрион, или Бетдин (съден дом), е бил съвет от седемдесет Еврейски старейшини и един първосвещеник председател, които са решавали най-важните обществени въпроси. Той се споменава първо от Йосиф във връзка с царуването на Йоан Иркан II., (69г. преди Р.Х.), и се предполага, че е бил съставен след съграждането на втория храм, (във времето, когато пророкуването се прекратило), по подражание на Мойсеевото събрание от седемдесет старейшини - Чис. 11:16-24. Мястото, където събранието се е помещавало, е било според Еврейските равини кръгла стая, едната половина на която, била издигната вън от храма, а другата ѝ половина, в която съдиите стоели, е била в храма, т.е. във вътрешния двор. Председателят, който обикновено е бил първосвещеникът, стоял на престол на края на стаята; под-председателят, (или първия съветник), който се е наричал Ав-бетдин, е стоял от дясната страна на председателят, а вторият съветник (или Ахаминът) от лявата; другите старейшини, са били наредени от двете страни. Болшинството на събранието, се е състояло от свещеници и левити, макар и хора от други звания, да не са били изключвани. Виж Садукеи.

Съборът се е ползвал с доста обширна власт. Той е разглеждал общонародни дела; дори царя, първосвещеника, и пророците, са били под негово ведомство. Главните обществени дела, най-вече всичко свързано с религията и богослужението, се е внасяло така също в този събор - Мк. 14:55, 15:1; Д.А. 4:1-7, 5:41, 6:12. Евреите, които са живяли в чужбина, са били отговорни пред това "велико съдилище" за неща, които са се касаели до религията - Д.А. 6:2. Съденето по углавни дела е принадлежало на него, до времето, когато римляните му отнеха това право - Йн. 18:31. Има вероятност Синедрионът, да е бил "съборът", който Христос споменава - Мт. 5:22. Вижда се още, че във всеки град е имало по едно второстепенно съдилище, състоящо се от седем члена, което е решавало дела от не голяма важност. Изглежда, че това е съдилището, което в Мт. 5:22, се нарича "съд".

* * *

Съд. Виж Правосъдие.

* * *

Съдии (на евр. Шофетим)

Съдиите бяха народоначалниците, главатарите, водачите на Израил, от Исус Навин до Саул. Те много се различаваха от обикновените раздаватели на правосъдие при евреите, за които виж Правосъдие. Картагенците, (едно поселение от тирци), имаха така също началници, които те наричаха Суфити, и Софетим, облечени почти с царска власт.

Съдийската служба беше пожизнена, но не винаги постоянна. Имаше безначалия, или междувремия, през които народът нямаше съдии. Имаше и продължителни периоди, когато евреите падаха и пъшкаха под чужда власт без избавители. Редовно, Бог назначаваше съдиите; в някои случаи, обаче, народът сам си избираше за съдия онова лице, което им се виждаше най-способно да ги избави от чуждото иго; и понеже често се случваше угнетенията за всичките израиляни да не са еднакво тежки, властта на такъв съдия се простираше само над областта, която бе го избрала, и която той бе освободил. По този начин, се освободи и управлява земята източно на Йордан от Аод, Ефтай, Елон, и Яир. По този начин, Варак и Тола управляваха северните племена; Авдон средните; а Ивцан и Самсон южните. Властта на

съдиите беше почти царска. Те решаваха за мир или за война; те разглеждаха пълновластно всякакви разпри, но нямаха само власт да издават нови закони, и да налагат на народа нови данъци. Те бяха пазителите на законите и на вярата, и отмъстителите за престъпления, особено за идолослужение. Те служеха безплатно и живееха скромно, без стражи и бляскави свити, освен до колкото собственото им богатство позволяваше.

Повелението на Йеова, да се изпъдят, и до един да се унищожат ханаанците, само отчасти бе изпълнено; и преживелите от тях заразиха евреите с отровата на идолопоклонството и пороците. Делото на Михей и Левита, и престъплението в Гавая, което докара разрушителната война против Вениаминците, макар и да са написани в края на книгата Съдии (17-21гл.), са работи, които са се случили скоро след смъртта на Исус Навин, и показват, колко отрано израилтяните започнали да забравят Бога. За да ги накаже, той остави месопотамците, моавците, хананейците, мадиамците, амонците и филистимците, едни след други, да угнетяват понякога само няколко от племената, понякога целия народ. Не се минаваше много време, обаче, и Той се смиляваше над теглилата им, и им издигаше един от военните и граждански чиновници, (съдии), които описахме по-горе. Имената на петнадесет съдии, намираме в Св. Писание, като започнем от Готониил, (около двадесет години след Исус Навин), и продължим до възцаряването на Саул. Периодите на съдиите и на чуждо управление се проследяват в следващия списък.

год

1. | Готониил, около 1405 преди Р.Х. | 40

Под Еглон | 18

2. | Аод, и др. | 80

Под Филистимците | неизвестно

3. | Самегар | неизвестно

Под Явин | 20

4. | Девора и Варак | 40

Под Мадиям | 7

5. | Гедеон | 40

6. | Авимелех | 3

7. | Тола | 23

8. | Яир | 22

Под Амонците | 18

9. | Ефтай | 6

10. | Ивцан | 7

11. | Елон | 10

12. | Авдон | 8

Под Филистимците | 40

13. | Самсон | 20

14. | Илий | 40

Под Филистимците | 20

15. | Самуил.около | 20

Саул, | първия цар, (1095г.преди Р.Х.) |

Времето от Готониил до Саул, (според това подреждане, ако всичките тези периоди са били последователни), възлиза на 500 години, но според приетото летоброене, то е около 310г. Предполага се, че някои от гореизчислените периоди, се прескачат един друг, но летописците не са на едно мнение за начина, по който да се съгласят означените времена в Съдии с други известни времена, и с 3Цар. 6:1 и Д.А. 13:20.

Обхватът на тази статия, не ни позволява да се занимаем повече с този предмет.

Книгата на Съдиите, съдържа летописите на времето, през което Израил е бил управляван от съдии, и цитати от тази книга често срещаме в Новия Завет, и в други части на Св. Писание. Написана е преди Давид да превземе Сион - 1:21, но след установяването на црasko управление - 17:6, 18:1, 21:25. Кой е писателят ѝ, не се знае; повечето критици я приписват на Самуил (около 1080г. преди Р.Х.), други предполагат, че различните ѝ части са били събрани от Ездра. Тя пояснява грижата, която Бог има за хората си, като размесва дълготърпението му с потребните му наказания. Периодът на съдиите, беше изцяло благоденствен; и Господ, както потвърди думите си към Израил, че меч ще ги пояде ако не се покоряват, така също потвърди и другите си думи, че ще ядат от доброто на земята.

* * *

Съдник (съдия). Виж Правосъдие.

* * *

Съдният ден

Съдният ден, (или Съдът), е онзи велик ден, след свършекът на света и времето, когато Христос ще седне на Съдийския престол, като Съдя на вселената, и когато всяко човешко същество ще застане пред Него, за да бъде съдено и възмездено според делата си, добри или зли. Кога ще дойде Съдникът, и колко време ще продължи съдът му, това само Господ знае. Ще дойде ненадейно, когато може би светът най-малко се надява, с едно славно и страшно величие. Правосъдието му ще изпълни вселената с ужас и удивление, и добротата му ще го увенчае с една слава, която никой език не може да изрече. Избавителят, повече от всеки друг ще приеме тогава наградата си, и ще се прослави от светиите си, които ще възкръснат от мъртвите по Негово подобие. Той ще раздели цялото човечество на два разряда - всичките праведни ще бъдат в единия, а всичките нечестиви в другия; всички, които любят Бога в единия, а всички, които го ненавиждат в другия; всички, които приживе са се покаяли и са повярвали в Христа в единия, а всички, които непокаяни и неповярвали са умрели, в другия. И тази раздяла ще

бъде вечна; първите ще възкръснат в святост и радост, вторите ще потънат в грех и окаянство во веки веков - Екл. 11:9; Дан. 12:2; Мт. 10:15, 12:36, 25:31-46, 26:64; Йн. 5:22; Д.А. 17:31; 2Пет. 2:9, 3:7; 1Йн. 4:17; Рим. 14:10-12; 2Сол. 1:7-10; Отк. 20:12-15.

* * *

Съдопроизводство. Виж Правосъдие.

* * *

Съзвездия. Виж Зодии.

* * *

Създание

1) Деянието, чрез което Бог приведе в битие неща, било материални или духовни, било видими или невидими, които по-напред не са съществували - Пс. 148:5; Отк. 4:11. 2) Преобразуването на неща, на които съставните части са съществували от по-напред. 3) Създадените предмети - 2Пет. 3:4; Отк. 3:14, 5:13. По-вероятно е, че думата "създаден" в Бит. 1:1, трябва да се разбира в първото й значение, макар някои и да я разбират във второто й значение. Във всеки случай, идеята за вечността на материята, трябва да се отхвърли, като мисъл противна на здравият разум и на ученията на Св. Писание - Пр. 8:22-31; Йн. 1:1-3; Евр. 11:3.

Само Бог може да създава. Отец, Син, и Св. Дух се споменават всеки от тях като Саздател - Ис. 40:28; Кол. 1:16; Бит. 2:2. Създанието е тайна, която никой човешки ум не може да проумее. Св. Писание започва с най-величествено описание на създанието. Шесттте дни, за които се говори в него, не можем да кажем, че представляват шест обикновени дни. От геоложки изследвания става ясно, че всеки от онези дни, трябва да е бил един вековен период. Обаче на това, не трябва да се геледа като противно на Библейското учение за миросъзданието. Геоложките открития, могат да се съгласят с Библейското учение за мирисъзданието по няколко начина. Първо, шестте дни, за които се говори в Битие, може да означават шест дълговечни периоди, т.е. продължителни времена, в които на земната кора, са ставали различни

последователни преврати. Трябва да знаем, че пред Господа "хиляда години са като един ден" - Пс. 90:2,4; 2Пет. 3:5-10; Отк. 20гл. Второ, продължителните геоложки периоди, за които свидетелствува устройството на нашата земя, може да са били вече завършени, когато Библията започва повествованието си. Трето, Творецът е извършил творческото си дело в продължение на шест обикновени дни.

* * *

Съкровища

В старо време, царете имаха обичай да складират жита и други блага в силно-укрепени градове, някои от които се наричаха "градове за житници" - Из. 1:11; 1Пет. 27:25; Езд. 5:17. "Скривалищата в полето" - Ер. 41:8, бяха подземни ями, където се пазеха припаси и други неща. Много такива житници, се срещат още по околността на Ветсан. Първите заселници в Америка, намериха много купове жито заровени от туземците. Вследствие на голямата небезопасност на имот, което владее на Изток, хората още от най-ранните времена, са си заравяли злато и драгоценни вещи; и притежателите им, като са бивали убити или отведени, или като са забравяли местата, където са ги скривали, тези зарити съкровища са стояли в земята, докато след време случайно са ги откривали. Такива съкровища, арабите днес много търсят, и мислят, че за тях западните пътници ровят старите развалини - Йов 3:21; Пр. 2:4; Мт. 13:44. Преди няколко години, някои работници, като копали в една Сидонска градина, намерили няколко съдове със златни монети от монетосечницата (зарпхането) на Филип Македонски и сина му Александър Велики, без да е имал монети от по-последни времена. Това изгубено съкровище, което е струвало хиляди лири, е стояло повече от две хиляди години непокътнато в земята.

* * *

Сълзи

В старо време, е имало обичай в Рим и Палестина, да оставят на гробовете стъклен или глинени съдове, напълнени със сълзите на скърбящите при погребението на мъртъвците им; такива съдове се намират много, при изравнянето на стари гробове, в горните две места. Този обичай пояснява Пс. 56:8, който показва, че Бог винаги помни

скърбите на хората си. В Отк. 7:17, за Него се казва, че обърсва нежно сълзите от очите им, и отдалечава тъгите им.

* * *

Сънища

Източните народи, особено евреите, отдавали голяма важност на сънищата, и затова, те са търсили някой да им ги разтълкува. Древността на този обичай е явна, както от поведението за Фараоновия виночерпец и хлебар - Бит. 40гл, така също от описаните сънища на Фараона и Навуходоносор. Господ с особена заповед забранява на своя народ, да се допитва до сънотълкуватели. Той осъжда на смърт всички онези, които са искали да пророкуват чрез сънищата си, когато намерението им е било да завлекат хората в идолопоклонство - Вт. 13:1-3. Обаче, на евреите е било простено да се отправят до Божиите пророци и до първосвещеникът, за да им изтълкуват онези сънища, които те са мислили, че имат някакъв дълбок смисъл. Бог много пъти е откривал волята си на хората чрез сънища, и е давал на някои способност да ги тълкуват - Бит. 20:3-7, 28:12-15; 1Цар. 28:6; Дан. 2гл.; Й-л 2:28; Мт. 1:20; Д.А. 27:23. Свръхестествените сънища, се различават от виденията; защото първите се случват насън, а последните в будно състояние. На Авимелех, Господ говори в сън, но на Авраам във видение. Както чрез сънищата, така и чрез виденията, Бог оставил в умовете на пророците едно уверение, че онова, което им е откривал, е било истина. Сега и сънищата и виденията, са заместени със Св. Писание, което е един верен и достатъчен пътеводител от земята до небето.

* * *

Сърна (дорка)

Това животно, често се споменава в Св. Писание - Вт. 12:15,22, 14:5; 3Цар. 4:23; Пр. 6:5; П.П. 2:7,9,17, 8:14; Ис. 13:14. Тя е два и половина крака висока; кожата и е червена, освен на корема и нозете ѝ, които са бели; ушите и са дълги и голи, опашката ѝ е къса и завит нагоре. Рогата ѝ са черни, около една педя дълги и закривени назад. Среща се по Варварийските владения, Египет, Арабия и Сирия. Сърните ходят на

стада; те лесно се опитомяват, макар и да са страхливи животни; месото им е вкусно.

Има не по-малко от двадесет различни вида сърни. Те съставляват особен разред между рогачите и козите. Срещат се най-вече в Азия и Африка, и населяват най-горещите страни на Стария Свят. От тях само два или три вида се намират в Европа, и един в Америка. Тези животни, живеят най-вече в гористите места, макар и да се срещат долу по поляните; и някои видове от тях образуват стада от две или три хиляди сърни, а пък други от пет или шест. Те са приятни на глед, пъргави, неспокойни, боязливи, и поразително бързи; престъпват с големи крачки, и се подхвърлят и скачат с удивителна лекота; в бягането си, те често се спират за минута, поглеждат гонителите си, и пак продължават по пътя си. Хрътката, (най-бързото куче), обикновено бива надбягвана от тях; и често целта на ловеца се осуеотява, ако не призове на помощ сокола, който се спуща върху животното и забавя тичането му, и така улеснява кучетата да стигнат добичето. В Индия и Персия за ловене на сърни употребяват рисове, които с удивителните си подскачания настигат и хващат жертвата си. Още в най-ранните времена лекостта и бързината на това животно са станали пословични, в страните където живее - 2Цар. 2:18; 1Лет. 12:8; както и красотата на очите му; така, че ако кажеш на някой "имаш сърнени очи", ти му правиш голяма чест.

* * *

Сърце - Д.А. 16:14

Средоточието на чувствата ни - Йн. 14:1; Ест. 1:10. То означава и "разум", както в 1Кор. 2:9, и "разбиране". Още, сърце е обща дума за духовното естество на човека - Ис. 1:5; 2Кор. 4:6. В последният стих, апостола говори за светлината, която грее в сърцата ни, и ни учи за Христос, който открива Бога. За сърцето се казва, че е растлено и пълно със злина - Ек. 9:3, и измама - Ер. 17:9, извор на всеки грях и престъпление - Мт. 15:19, и на вярa - Рим. 10:10. "Господ гледа на сърце" - 1Цар. 16:7, не на лице; и ни заповяда да обработваме сърцето си, като най-важната част на естеството ни, а не да гледаме на лице, на външност - Пс. 4:4; Й-л 2:13. Израза, "говореше в сърцето си" - 1Цар. 1:13, е еднозначно с "мислеше".

* * *

Сътворение. Виж Създание.

* * *

Сянка

Сянка означава или мрачност - Пс. 23:4, или прохладно уединено място - Ис. 32:2, или покровителство - Ис. 49:2; Дан. 4:12. Дългата сянка, която залязващото слънце произвежда, се споменава в Йов 7:2; Ер. 6:4. Нетрайността на сянката, е образ на човешкия живот - 1Лет. 29:15; Пс. 102:11.

* * *

Танаах

ТААНАХ

Ханаански царски град - И.Н. 12:21, в Исахаровото наследство, но определен за Манасия - И.Н. 17:11, 21:25. Още съществува едно място наречено Таанак, на южната граница на Езраелското поле, и четири мили на югоизток от Магедон, който обикновено се споменава заедно с Таанах - Съд. 1:27, 5:19; 3Цар. 4:12.

* * *

Тавеил

I. Споменат в Ис. 7:6, като баща на един човек, вероятно Ефремец, когото Расин, Сирийския цар, и Факей, Израиллевия цар, искаха да поставят цар в Ерусалим, вместо Ахаз, Юдовия цар.

II. Един чиновник на Персийското правителство в Самария, в дните на цар Артаксеркс - Езд. 4:7.

* * *

Тавера (горене)

Място, наречено така от огъня, който падна върху израилтяните, поради техните роптания, когато разположиха тук стана си - Чис. 11:1-3; Вт. 9:22.

* * *

Тавита

Името на една благочестива и милостива жена в Йопия. Ап. Петър я възкреси от мъртвите - Д.А. 9:36-42.

* * *

Тавор

Планина в Галилея, в североизточната част на Езраелското поле. Тя се състои от варовит камък, и е конусообразна и гъсто обрасла, най-вече по северната си част с дъбове, други дървета и благоуханни растения. Тя се възвишава 1,300 кр. над полето при подножието ѝ, което е около 600 кр. над повърхността на Средиземно море. За един час, пътника достига върха ѝ, по една лъкатушеща пътека, която се намира на северозападната ѝ част. На върхът ѝ, се простира дългнеста полянка, оградена с една по-голяма, но не толкова правилна земя, около една миля в диаметър. Планината Тавор представлява обширна и красива околност. Виж Ер. 46:48. Общите черти на тази околност, са такива, каквито представя Назарет от височините си, който се намира на запад от нея. Виж Назарет. Зад издигнатите места, Средиземното море едва се съзира. На поляната долу, при подножието на планината, извират изворите на река Кисон, и стърчат прочутите в Св. История села Ендор и Наин. Освен плодовитото Езраелско поле и планините Кармил, Гелвуе, и др., които се издигат на пределите му, в кръгът на зрението попада и част от Галилейското езеро на североизток; а пък на север Галилейските планини, с град Сафед, който увенчава една от тях, ни напомнят притчата, която казва: "Град на хълм не може да се укрие". Още по на север и изток, снежния връх на Ермон, открива видът на петдесетте мили пространство помежду им - Пс. 89:11.

На върхът на Тавор, бил разположен в старо време укрепен град, вероятно със същото име - 1Лет. 6:77. Той съществувал и бил поставен под гарнизон във времето на Христа, нещо което противоречи на

преданието, че Тавор е мястото, където Христос се е преобразил. Развалини от древни зидове оградят върха; и тук-там още се срещат останки от твърдини и обиталища, едни построени през кръстоносните походи, а други много преди тях. Тавор е лежал на пределите на Исахар и Завулон - И.Н. 19:12,22. Тук, преди да влезе в бой със Сисар, Вараковото войнство разположи станът си - Съд. 4:6,12,14. По-късно, тя била осквернена с идолопоклонство - Ос. 5:1.

* * *

Тадей

Друго име на апостол Юда. Виж Юда II.

* * *

Тадмор (финиково дърво) - 3Цар. 9:18

Град основан от Соломон в Сирийската пустиня, на пределите на Пустинна Арабия, към Ефрат - 2Лет. 8:4. Той бил далеч от всяко човешко жилище, на един оазис всред една ужасна пустиня; вижда се, че Соломон го е основал, за да улесни търговията с Изтока, като място изобилно с вода, нещо от много голяма важност в Аравийските пустини. Той бил около сто и двадесет мили на североизток от Дамаск, повече от полу-разстоянието между Дамаск и Ефрат. Първото му име се е пазило до времето на Александър, който разшири завоеванията си до този град, който тогава промени името си на Палмира; и това име, както първото, значи "градът на финиците". В 130г. след Р.Х., Тадмор се подчини на римляните, и стана техен съюзник за сто и петдесет години. През третото столетие, той бил седалище на прочутата царица Зиновия, която царувала над околните области, докато била победена и откарана в плен в Рим от Аврелиан. Когато Сарацините възтържествуваха на Изток, те завладяха този град, и върнаха старото му име. И до днес още се нарича Тадмор. С точност не се знае кога е бил разрушен; мисли се, обаче, че това се е случило през завоюването му от Сарацините.

За изгледът му днес, Уд и Давкин, които го посетиха в 1751г., се изразяват така: "Едва ли човек може да си представи нещо по-трогателно от този вид. Толкова многобройни Коринтски стълбове, с толкова малка стена или твърда сграда, представляваха най-

романтичния вид". Волней забелязва: "На мястото покрито с тези развалини, ние намираме ту дворец, от който само дворът и зидовете са останали; ту храм, на който перистилът е полусъборен; ту някоя порта, галерия или триумфална арка. Ако от това поразително зрелище погледнем към земята, пред нас се открива друго едно, пак толкова разнообразно. Където и да погледнем, земята е поръсена с полузарити камъни, със строшени архитрави, осакатени фризи, обезобразени релефи, изтрети извайки, изрити гробища, и осквернени с прах олтари". Повечето постройки, чиито развалини описахме по-горе, водят началото си в първите три столетия на Християнската ера; когато купища покрити с пръст и трева съдържат единствения спомен за Соломоновия Тадмор. Градът е бил разположен при полите на едно пусто бърдо от хълмове; отворените му страни са били отделени от пустинята с зид. От началото му такова е било разстройството от времето, че пределите му едва могат да се различат.

* * *

Тайна

В Св. Писание, под тази дума се разбират онези религиозни истини, които без едно откровение от Бога, биха останали неразбираеми за човека. Нашият Спасител е казал на учениците си, че те са блажени, защото Бог им е открил тайните на царството - Мт. 16:17, 11:25; Лк. 10:21-24. Павел обяснява думата в Еф. 3:1-9, и често говори за "тайната на благовестието", за "тайната на Христовия кръст", за "тайната на Христа", която бе неизвестна на първите векове, за "тайната на възплъщението", на "възкресението", и др. - Рим. 11:25; 1Кор. 2:7-10, 4:1, 13:2, 15:51; 1Тим. 3:9,16. Тогава, тези са се наричали "тайни", не само защото съдържаха някои неща, които надвишават човешкия ум, и други, които никога никой нямаше да узнае, ако Божия син и Святия Дух не бяха им ги открили, но и затова, защото те не са ги откривали на всекиго безразборно, според самото поучение от Христос към апостолите: "Не давайте свето нещо на псетата; нито хвърляйте бисерите си на свинете" - Мт. 7:6. На едно място "тайна", изглежда че означава целия кръг на Божието разпореждане в Божиите предначертания от начало и до века - Отк. 10:7, 11:15.

"Тайната на седемте звезди" - Отк. 1:20, е едно иносказание, което представя седемте Азиатски църкви, под вид на седем горящи светила.

Така и "Великият Вавилон", е едно иносказателно представяне на духовния Вавилон, и "Аз ще ти кажа тайната на жената", ще рече, "ще ти дам едно изяснение на това иносказание" - Отк. 17:5,7.

* * *

Талант

Талантът е бил тегло, употребявано от евреите, гърците и римляните, и е бил много различен в различните страни и в различните части на една и съща страна. Еврейският талант е бил равен на 3000 сикли, т.е. около 423/4 килограма. В Новия Завет, талантът е наименование на едно голямо количество пари - Мт. 18:24, 25:14-40.

* * *

Талмай

I. Един исполин, Енаков син от Хеврон - Чис. 13:22. Халев го изпъди с братята му от Хеврон - И.Н. 15:14. Виж и Съд. 1:10.

II. Гесурски цар. Давид се ожени за дъщеря му Мааха, която стана майка на Авесалом и Тамар. За да си отмъсти за злото сторено на сестра си Тамар, Авесалом уби Амнон, и побягна при дядо си, при когото остана три години - 2Цар. 3:3, 13 и 14гл.

* * *

Талмуд. Виж Предание.

* * *

Тамар (финик)

I. Една Ханаанка, майка на Фарес и Зара - 1Лет. 2:4.

II. Дъщеря на Давид. Виж Талмай.

III. Дъщеря на Авесалом - 2Цар. 14:27.

* * *

Тамна (Тамнат или Тамната)

I. Един древен Ханаански град - Бит. 38:12-14, който, след завладяването на Ханаанската земя, лежал на пределите на Юдовото и Дановото наследия - И.Н. 15:10, 19:43. Той бил за дълго време подчинен на Филистимците, и Самсоновата жена била от Тамнат - Съд. 14:1-5; 2Лет. 28:18. Запустялото му местоположение, днес именуемо Тибне, лежи три мили на югозапад от Сорая.

II. Втората жена на Исавовия син Елифаз. Това име се среща между имената на Исавовите племена - Бит. 36:12,22,40; 1Лет. 1:36,51.

* * *

Тамнат-сарах или Тамнат-арес - Съд. 2:9

Град в Ефремовата планина, жилище на Исус Навин, и мястото където този Еврейски водач бе погребан - И.Н. 19:50, 24:30. Местността, която сега се нарича Тибне, и която въобще се предполага, че Исус Навин беше избрал, лежи на една неравна планинска страна, на пътя от Гофна за Антипатрида. Други мислят, че Тамнат-сарах е бил разположен върху мястото, именувано сега Кефръ-харис, което отстои девет мили на юг от Сихем.

* * *

Тамуз

Един Сирийски кумир, който се споменава в Ез. 8:14, където се казва, че жени стояли да го оплакват. Въобще се предполага, че Тамуз е същото Финикийско божество Адонис, и Египетското Озирис. Баснословната смърт и възвръщане на Адонис, за които се предполага да са представлявали отдалечението и връщането на слънцето зиме и лете, са се празнували през лятното слънцестоене първо с плач, а после с веселия и непристойни пиршества.

* * *

Танис

Много древен град в Долен Египет - Чис. 13:22, при източния бряг на Таниския приток на Нил; днес се нарича Сан. Той е бил царски град - Ис. 19:11,13, 30:4, и е дал името си на полето около него, в което се извършиха първите могъщи Божии дела чрез Мойсей - Пс. 78:12,43. Грамадни купища от срутени храмове, обелиски, сфинксове, потвърждават древното величие на този град, и разрушението му, според думите на пророк Езекил - Ез. 30:14.

* * *

Тапса

Един важен град, разположен на западния бряг на река Ефрат; той е бил на североизточния край на Соломоновите владения - 3Цар. 4:24. Понеже бродът на Ефрат тук е бил последния към юг, този град е бил от голяма важност за Соломон, който много е искал да привлече източната търговия към Палестина; затова и Тадмор е бил основан на пътя за пустинята. Може би същият този град се споменава в 4Цар. 15:16, макар някой и да предполагат, че там става въпрос за друг един град със същото име, не далеч от Самария.

* * *

Тапфуа

I. Юдов град, на югозапад от Хеврон - И.Н. 15:34. Вет-тапфуа, днес Тефу, град между хълмовете на северозапад от Хеврон, е друго едно място - И.Н. 15:53.

II. Град в пределите на Ефремовото и Манасиевото наследство - И.Н. 16:8.

Кой от горните градове е градът, чийто цар се споменава в И.Н. 12:17, е неизвестно.

III. Потомък на Хеврон - 1Лет. 2:43.

* * *

Тара

Нахоров син и баща на Авраам, Нахор и Аран - Бит. 11:24-26. Местопребиванието му бе Ур Халдейски. При първата покана на Авраам, да се пресели в Обетованата земя, Тара и цялото му домородство го придружиха до Харан, в Месопотамия, (около 1922г. преди Р.Х.) - Бит. 11:31,32. През същата година той умря в този град на двеста и пет годишна възраст. Св. Писание ясно казва, че Тара изпаднал в идолопоклонство, или че смесвал до едно време идолослужението с поклонението на истинния Бог - И.Н. 24:2,14, а някои смятат, че и Авраам сторил същото нещо, но че после Бог, като милостив към него, го убедил в суетата на идолослужението му, и че Авраам на свой ред вразумил отца си Тара.

* * *

Тарс

Името на един знаменит град, столица на Киликия, в югоизточната част на Мала Азия. Той е бил положен на шест мили от Средиземно море, върху брегът на река Киднос, която преминавала през него. Тарс се отличил с гръцката си книжовност и философия, така че с училищата си и с учените си мъже, той си е съперничел с Атина и Александрия. За възнаграждение на трудовете и жертвите му, които положи през Римските междоусобни войни, той бил обявен за свободен град от император Август. Такива градове като Тарс, са имали изключително право да се управляват по свои закони и със свои управители, да не плащат данък, да не бъдат под ведомството на някой Римски управител, нито под властта на някой Римски гарнизон, но те са припознавали върховенството на Римския народ, и са се задължавали да му помагат срещу неприятелите му. Че свободата на Тарс не е била равна на свободата на Римския гражданин се вижда от това, че бе заповядано да бият ап. Павел - Д.А. 22:24, макар хилядникът да го бе припознал за гражданин на Тарс - Д.А. 21:39, но не бе бит като се узна, че той е Римски гражданин - Д.А. 22:27. Вероятно Павловите прадеди, са добили правото на Римско гражданство - Д.А. 9:30, 11:25, 22:3.

* * *

Тарсис или Тартисос

I. Древен град, разположен между двете устия на Гвадалквивер, в южна Испания. Той бил Финикийско поселение, и най-прочутият търговски град на запад, с който евреите и финикийците са въртели търговия. Че Тарсис е лежал на запад се вижда от Бит. 10:4, където се споменава заедно с Елиса, Китим, и Доданим. Виж и Пс. 72:10. Според Ез. 38:13, той е бил важно търговско място; според Ер. 10:9, той е изнасял сребро, а според Ез. 27:12,25, сребро, желязо, олово (калай) и свинец (куршум) за Тирските тържища. За Тарсис Йона се качи на кораб от Йопия - Й-а 1:3,4. В Ис. 23:1,6,10, този град ясно се посочва, като важно Финикийско преселение. Той се споменава между други далечни страни в Ис. 66:19.

За назначението на Тарсийските кораби, които бяха построени в Есион-Гавер - 3Цар. 9:26, 22:49; 2Лет. 9:21, 20:36, има различни мнения. Някои мислят, че тези кораби са пътували около Африка за Испанския Тарсис; други смятат, че е имало един Тарсис в Индия, и друг в Испания, а други предполагат, че "Тарсийските кораби", обозначават големите кораби като онези, които пътуваха за Тарсис.

II. Вторият Яванов син - Бит. 10:4.

* * *

Тартак

Един кумир, който авците направиха в Самария - 4Цар. 17:31.

* * *

Тартан (генерал)

Един Асирийски генерал, когото Сенахирим изпрати с Рапсак в Ерусалим - 4Цар. 18:17, и може би е същият, който завладя Азот, през царуването на Саргон - Ис. 20:1. Някои смятат, че Тартан не е собствено име, но една Асирийска дума, която значи генерал.

* * *

Татанай

Един Самарянски управител под Дарий. Неговото управление, е било забележително със справедливостта и умереността си към евреите (519г. преди Р.Х.) - Езд. 5 и 6гл.

* * *

Тафнес - Ер. 2:16, 43:7,9; Ез. 30:18

Името на един Египетски град, за който Седемдесетте поставиха Тафне, а гръцките историци Дафни. Този град лежал в околността на Пелузий, към югозапад, на западния бряг на Пелузийското Нилско устие; затова Хиродот го нарича Пелузийски Дафни. Тук Йоанан и много други евреи, заедно с пророк Еремия се оттеглиха след разрушението на Ерусалим от халдеите - Ер. 43:7-9, 44:1. Че Тафнес е бил голям и знаменит град, се вижда от заплашванията произнесени срещу него от Езекил - Ез. 30:18.

* * *

Твърд (небесен простор) - Бит. 1:17

Първото небе, което се простира над земята. Евреите са гледали на твърдта, като на един кристален свод, украсен със звезди, положен над небосклона на зрителя, да разделя водите на небето от водите на земята. От прозорците на твърдта, са валели дъждовете. Без съмнение, евреите са мислели, че твърдта е твърдо тяло - Пс. 19:1; Ис. 40:22. Целта, обаче, на Св. Писание не е да опише научно естествените явления. Св. Писание е назначено да учи вяра, не физика или астрономия, и затова то не говори с езика на днешните учени, но излага нещата с един прост и разбираем език. Отчасти това е причината, тази книга да бъде привлекателна за хората през всички векове.

* * *

Тевда

Един бунтовник, евреин, който по думите на Гамалиил (33г. след Р.Х.) се вижда, че е бил от предишното поколение - Д.А. 5:36, 37, и затова не трябва да се бърка с Тевда (44г. след Р.Х.), който се споменава от

Йосиф. След смъртта на Ирод Велики, много бунтове се появили в царството му.

* * *

Тевес

Един Ефремски град на североизток от Сихем. През обсадата на този град Авимелех бе убит - Съд. 9:50-55; 2Цар. 11:21.

* * *

Тевет - Ест. 2:16

Десетият месец на Еврейската свещена година, който започва от новолунието през декември.

* * *

Теглат-Феласар

Теглат-Феласар бе Асирийски цар, когото Ахаз Юдиният цар, повика да му помогне срещу Сирийският и Израилският царе - 4Цар. 16:7-10. Той се отзова на Ахазовия призив, но взе от него тежък данък, така че той го утесни, а не го подкрепи - 2Лет. 28:20,21. От Израилското царство, Теглат-Феласар отведе в плен жителите на много градове, и ги настани в различни места из царството си, (740г. преди Р.Х.) - 1Лет. 5:26; 4Цар. 15:29; така се изпълниха пророчествата на пророк Исаия - Ис. 7:17, 8:4. Предполага се, че Теглат-Феласар е Ярив, (защитникът), в Ос. 5:13, 10:6. Той започна своето царуване в Ниневия от 747г. преди Р.Х., около 19 години, и бе наследен от сина си Салманасар.

* * *

Теглилки

Евреите са мерили всичкото злато и сребро, което са употребявали в търговията. Сикълът и полусикълът, са били не само наименования на монети от известна цена в злато и в сребро, но и мерки. Мнасът и талантът, са били само мерки. "Сикълът на светилището" или "сикълът

на храма" - Из. 30:13,24; Лев. 5:15; Чис. 3:50, 7:19, 18:16, е бил единица за тежест, която се е пазила някъде в храма, а не някоя различна мярка от обикновения сикъл.

* * *

Текое - Ер. 6:1

Град в пределите на Юда, днес разрушен, положен върху едно възвишение, десет мили на юг от Ерусалим. Оттук бе родом умната жена, която стана деятелка на Йоав - 2Цар. 14:2, и пророк Амос - Ам. 1:1. През Кръстоносните походи, населението му е било християнско. Пустинята Текое, която се споменава в 2Лет. 20:20, е недалеч от Мъртво море.

* * *

Телавив

Място, разположено на река Хорав в Месопотамия, където едно поселение от пленници евреи се засели - Ез. 3:15. Сега се намира в тази страна един град наречен Талаба.

* * *

Теле

Едно чисто животно, което много се употребявало за жертви. Угоеното теле се считало за най-добра храна - Бит. 18:7; Ам. 6:4; Лк. 15:23.

В Ер. 34:18, "те разсякоха телето на две, и минаха между частите му", се споменава за един древен начин за потвърждаване на един завет; с това и двете страни са потвърждавали, че са готови да бъдат разсечени на части, ако не останат верни на него - Бит. 15:9-18.

Златното теле, на което евреите се кланяли на планината Синай, в отсъствието на Мойсей, било изляно от Аарон от обещите на хората. Поклонението към, него било придружено с унижителни срамотии, и било наказано със смъртта на 3,000 души.

Еровоам въздигнал златни телета, едно на единият край на царството си, а друго на другия, за да възпре десетте племена да отиват в Ерусалим, за да се кланят и да се събират с Юдовите мъже - 3Цар. 12:26-29. И така хората забравиха своя Бог, и потънаха в грубо идолопоклонство. Еровоам рядко се споменава в Писанието, без да се каже, че той е направил Израил да съгреша. Пророк Осия, често споменава за телето във Ветил, за глупостта и за вината на поклонниците му, и за денят, когато идолът и народът ще се съкрушат от асирийците.

* * *

Тема

Едно Исмаилово племе и окръжие, в северната част на Пустинна Арабия - Бит. 25:15. Тема се споменава заедно с Дедан - Ис. 21:14; Ер. 25:23, и се славя с керваните си - Йов. 6:19. Днес все още тази страна се нарича на арабски Тема.

* * *

Теман (юг)

Град и окръжие в източен Едом, населен от Теман, внука Исавов - Бит. 36:11,15,42; Ам. 1:12; Ав. 3:3. Теманците - Бит. 36:34, както другите едомци, са се славили с великата си мъдрост - Ер. 49:7,20; Авд. 8,9 ст. Сравни думите на Елифаз Теманецът, които са написани в книгата на Йов.

* * *

Темян

Тази благовонна съставка се добива от едно дърво, което расте в Арабия и Индия. Според Мойсеевия закон, темяна е бил смес от разни аромати; този вид темян строго се забранявало да се употребява, освен през богослуженията в скинията и храма - Из. 30:34-38. Службата на каденето темян при евреите, е била особена служба на свещениците; те влизали в Святото място, за да кадят всяка сутрин и вечер. На Великия ден на умиловението, първосвещеника горил темян в кадилницата

си, като влизал в Светая светих, и димът, който се издигал от него не му позволявал да разглежда с голямо любопитство Ковчега на завета и очистилището - Лев. 16:13. На левитите не е било позволено да пипат кадилниците, и Корей, Датан и Авирон, претърпели ужасно наказание за това, че нарушили тази забрана. Темянът е бил, по един особен начин, символ на молитвата. Когато свещеникът поднасял темян, народът се молил въвн на двора, и молитвите му се възвишавали с благоуханието на тамяна, докато той излизал въвн, за да благослови. Също Христос представя людете си и молитвите им на Бога, които се приемат посредством неговото ходатайство, и им казва, "Прощават ви се греховете; вървете си с мир" - Пс. 141:2; Лк. 2:9; Отк. 5:8, 8:4. "Темян", понякога означава тлъстината на жертвите от всеизгарянията - Пс. 66:15. За едно описание на олтара за кадене на тамян, виж Олтар.

* * *

Темянница. Виж Кадилница.

* * *

Теофил (божий приятел)

Един почтен човек, комуто Евангелист Лука отправи евангелието си, и Деянията на Апостолите - Лк. 1:3; Д.А. 1:1. Вижда се, че той е бил забележителен човек, живял е въвн от Палестина, и е оставил езичеството, за да прегърне християнството.

* * *

Терафими (домашни идоли)

Извънредни ползи са очаквали от тях онези, които са ги имали и обожавали, и дори са се допитвали до тях - 4Цар. 23:24; Ез. 21:21. И днес някои източни народи вярват в муски. Старите терафими, са били домашни богове, и поклонението към тях се е смесвало с поклонението на Йеова - Съд. 17гл. Някои са приличали на човека по образа и големината си - 1Цар. 19:13,16. Рахилините идоли - Бит. 31:19,30, бяха Терафими. Виж Съд. 17:5, 18:14,20; Ос. 3:4. |

* * *

Теревинт

Едно дърво подобно на дъб, което на арабски се нарича бутмъ - Бит. 35:4; Съд. 6:11,19; 2Цар. 18:9,14; Ос. 4:13; Ис. 6:13, в които стихове се споменава и дъбът - Бит. 12:6, 13:18, 14:13, 18:1; Вт. 11:30; Съд. 9:6. Това дърво се е срещало по всички страни около Средиземно море, и в Палестина растяло твърде голямо. То живее дълго време.

* * *

Терса (приятен) - П.П. 6:4

Ханаански град завоюван от Исус Навин - И.Н. 12:24, който град после стана столица на Израилските царе от времето на Еровоам до царуването на Амарий, който основа град Самария, която остана столица на царството му - 3Цар. 15:21,33, 16:6,23; 4Цар. 15:14,16. Вероятно местоположението му е било дванадесет мили на изток от Самария.

* * *

Тертий

Павлов писар, който писа посланието до римляните - Рим. 16:22.

* * *

Тертил

Един Римски адвокат, чрез когото евреите изложиха обвинението си против Павел, пред Римския управител в Кесария. Вижда се, че те не са били запознати със съдопроизводството на Римските съдилища - Д.А. 24:1,2.

* * *

Тесвиец

От град Тесви в наследиято на Нефталим, където се роди Илия - 3Цар. 17:1.

* * *

Тиатир

Лидийски град, в Мала Азия, и Македонско поселение; в старо време се е наричал Пелопия и Евипия, а днес Ак-Хисар. Той е бил разположен на Лидийските и Мизийските предели, близо до река Лик, между Сардис и Пергам. Той е бил седалище на една от "седемте църкви" - Отк. 1:11, 2:18,24. Както се вижда от наскоро откритите надписи в Тиатир, той е бил прочут с изкуството за вапсване багрено; и днес още изпраща за Смирна, (шестдесет мили на югозапад), голямо количество червено платно - Д.А. 16:14.

* * *

Тивериада

Тивериада е бил Галилейски град, основан от Ирод Антипа, и наречен в чест на император Тиверий. Тя бе разположена на западния бряг на Тивериадското езеро, около два часа път с кон от мястото, където Йордан излиза от езерото. В околността му извираха топли извори, които бяха прочути. Езерото понякога се нарича и Тивериадско море - Ин. 6:1, 21:1. Виж Море IV. След разрушението на Ерусалим, Тивериада се славела с цветущата си Еврейска школа. Кръстоносците я владяха за известно време, и издигнаха църква, където сега арабите запират говедата си. Днешният градец Табарие, лежи на едно тясно вълновидно поле, между издигната местност и морето. През 1837г. той е бил разорен от земетресение, и сега има около 2,500 жители, от които една трета са евреи. Стените му са се обърнали днес на купове развалини; кулата му е доста разстроена, и мястото му тъне в бедствие и мърсотия. Мила и половина на юг от града, до топлите извори, се намират многобройни останки от древния град или градове. Водата на топлите извори е лоша и солена, и много гореща, (1360-1440 Фар.); но пак се къпят в нея като поизстине, за изцеление на ревматични болести, и др. т.

* * *

Тивериадско езеро. Виж Тивериада и Море IV.

* * *

Тиверий, Клавдий Друс Нерон

Вторият Римски император, е бил син на Ливий, и Августов завареник; осиновен от него, той наследи престола му в 14г. след Р.Х. Отначало той бе умерен и справедлив, но скоро падна в пороци и престъпления, и след двадесет и две и половина годишно жестоко царуване, се помина в 37г. след Р.Х. В петнадесетата година на царуването му, Йоан Кръстител започна да проповядва, и три или четири години по-късно, Христос бе разпънат от юдеите - Лк. 3:1. Тиверий няколко пъти се споменава в Св.Писание под титулт Кесар - Лк. 20:22-25, 23:2; Йн. 19:12. На поданиците му е било заповядано, да се покланят на кумирите му.

* * *

Тиви. Виж Амон.

* * *

Тивний

Един безуспешен съперник на пълководеца Амрий за Израилския престол, след смъртта на Ила - 3Цар. 16:21.

* * *

Тигър

Една от реките в рая. Виж Едем и Ефрат.

* * *

Тидал

Водач на няколко племена, който се съедини с Ходолгомор в нашествието на долът Сидим, планината Сиир, и др., но бе поразен от Авраам - Бит. 14:1-16.

* * *

Тимотей

Ученик на апостол Павел. Той бе родом от Дервия или Листра, два града които се намираха в Ликаония - Д.А. 16:1, 14:6. Баща му бе грък, а майка му еврейка - 2Тим. 1:5, 3:15. Поученията и молитвите на благочестивата му майка и баба, и проповядването на Павел, през първото му отиване в Листра (48г. след Р.Х.), убедиха Тимотей да прегърне служението на Господа, което той толкова украси. Той бе очевиден на Павловите страдания, и обичаше Павел, като отец в Христа - 1Тим. 1:2; 2Тим. 3:10,11. Когато апостолът се завърна в Листра (около 51г. след Р.Х.), братята се отзоваха добре за достойнството и благоразположението Тимотеево; а апостола го взе с него, и го обряза в Листра - Д.А. 16:3. Тимотей започна усърдно да проповядва благовестието, и направи големи заслуги на апостол Павел, през всичкото му проповядване. Павел го нарича "любезно чадо", "брат", "сътрудник", "Божий човек", понеже никой не му е бил толкова привързан по сърце и по дух, колкото Тимотей - Рим. 16:21; 1Кор. 4:17; 2Кор. 1:1; 1Тим. 1:2,18. И наистина, той бе избран от Павел, за да му бъде съпътник, сподели затварянето му в Рим - Евр. 13:23, и после бе оставен от него в Ефес, за да продължи и усъвършенствува делото, което Павел бе започнал в този град - 1Тим. 1:3, 3:14. Вижда се, че Тимотей се е ползвал с голямо доверие и обич от Павел, и затова често се споменава от него с похвални думи - Д.А. 16:1, 17:14, 18:15, 19:22, 20:4; 2Тим. 3:10, 4:5.

1во и 2ро Послания към Тимотей. Първото послание до Тимотей, е написано от Павел, след първото си затваряне в Рим, когато остави Тимотей в Ефес, и отиде в Македония (67г. след Р.Х.) - 1Тим. 1:2. Второто послание бе изпратено на Тимотей в северозападната част на Мала Азия, когато Павел бе повторно затворен, и очакваше мъченичеството си, (68г. след Р.Х.). Това послание, което апостола написа към края на живота си, за любезното си чадо в евангелието, най-последния плод на любовта му към него и към църквата, ние четем с дълбоки душевни вълнения. И двете послания, са най-драгоценни и

най-поучителни съчинения за управлението и наставлението на всеки християнин, най-вече на Евангелските служители. Заедно с посланието до Тит, те съставляват трите "пастирски послания".

* * *

Тир (скала)

Тир е бил прочут търговски град във Финикия, и средоточие на Финикийското богатство и сила. Намирал се е на приморието на Средиземно море, и според разделението на земите от Исус Навин, той е влизал в пределите на Асировото наследство, но не бил подчинен. Тир бе "Сидонска дъщеря", но скоро надмина Сидон, и другите Финикийски градове. Мойсей и Омир не го споменават, но от Давидово време насам, често става дума за него в книгите на Стария Завет. Между Хирам, Тирския цар, и Давид съществуваше тесен съюз, който продължи и през царуването на Соломон; и помощта на Тиряните, с дърва, дърводелци и зидари, най-много помогна за построяването на дома Давидов, а по-късно и на храма Господен - 2Цар. 5:11; 3Цар. 5гл.; 1Лет. 14гл.; 2Лет. 2:3, 9:10. Женитбата на Израилския цар Ахаав с Езавел, (една Финикийска княгиня), навлече голямо престъпление и крайно злощастие на десетте племена; понеже Тиряните бяха груби идолопоклонници, поклонници на Ваал и Астартата, и ревностни поддръжници на Езическите пороци. Всеобщата история ни казва, че Тир е владял моретата, и е извличал голямо богатство и сила от многобройни поселения, върху бреговете на Средиземно море и Атлантическия океан. Стария Завет представя Тиряните, като хора горделиви и сластолюбци, и предадени на всичките грехове, които съпътстват голямото богатство и преуспяване. За идолопоклонството, и нечестивостта им, присъди са произнесени против тях, и разрушението на града им от Навуходоносор се предсказва в Ис. 23:13; Ез. 26:7, 27гл. 28:1-19, 29:18. След разрушаването на Тир, болшинството от жителите му се оттеглиха в "островския Тир", разположен на един остров срещу древния град, на разстояние тридесет стадии от материкът. Отначало, новият Тир бе един вид предградие на стария, но после той забогатя и се усили; толкова силно бе укрепен, и с такива средства за отбрана изобилствуваше, че за седем месеца можа да устои на юначните Александрови нападения. В 332г. преди Р.Х., той падна в ръцете на неприятелите си. За да го превземе, Александър го скачил с материкът, посредством едно шосе, построено от развалините на древния град.

Така първият Тир се изравни със земята, според забележителните думи на пророка: "И ще хвърлят в сред водата камъните ти, дървата ти, и пръстта ти", "и няма да съществуваш, и ще те потърсят, и няма да те намерят вече до век" - Ез. 26:12,21. Тирските кораби, на връщане от пътешествията си, го завариха вече превзет и "погълнат от огън" - Ис. 23:1,14; Зах. 9:4. След много превратности и смени на господарите му, Тир падна под владичеството на римляните, и продължи да цъфти до едно известно време с търговия, макар и повреждането на пристанището му, и повдигането на Александрия и други морски градове, да ускоряваха упадъкът му. Нашият Спасител, веднъж посети Тирските и Сидонските страни - Мт. 15:21; и преди 58г. след Р.Х., в Тир се основа Християнска църква - Д.А. 21:3-7 (сравни Мт. 11:21,22), която цъфтеше няколко столетия, и там се проведеха няколко събора. Тогава и през времето, когато кръстоносците го превзеха, той бе силно укрепен град. След като турците повторно го завладяха, той се разстрои и съвсем изгуби древната си слава. Днес славният някога Тир, е незначителен и слабо укрепен със стени градец, именуван на арабски Сур, който няма повече от пет хиляди души население. Той обхваща източната част на така наречения някога остров, която е една миля на дължина и на разстояние половин миля от крайморието. Единственото му истинско пристанище се намира на север, но то е твърде плитко и удобно за плаване само на ладии. Пристанището и северното прибрежие на островът са покрити с каменни стълбове, на които големината и числото свидетелствуват за предишното величие на този прочут град. Но славата му угасна завинаги, и сега няколко рибари простират мрежите си на развалините му, там където в древността са греели пищни здания.

* * *

Тирак

Тирак е бил и Етиопски и Египетски цар. На чело на една храбра войска, той се опита да избави Езекия, който бе нападен от Сенахирим - 4Цар. 19:9, но преди пристигането му, Асирийската войска бе поразена - Ис. 37:36, (711г. преди Р.Х.). Вижда се че той е Тирак на Манета, и Теархо на Страбон, третия и последен цар на двадесет и петата или Етиопска династия. Предполага се, че той е Фараона, за когото Исая говори в 30:2, и че Ис. 19гл. описва анархията, която настанала след царуването му. Тирак бе могъщ държавник, който царуваше над Горен и Долен

Египет; завоеванията му се простираха далеч в Азия и към Гибралтар на запад. Името и победите му са отбелязани върху древният храм в Мединет-абу, в Горен Египет; откъдето е взето и прилежащото изображение. |

* * *

Тиран

Един ефесянин, в училището на когото Павел защитаваеше Евангелските учения - Д.А. 19:9. Вероятно той е бил грък, учител по реторика и философия; други предполагат, че е бил Еврейски равин, който учителствувал в някое народно училище.

* * *

Тирас

Яфетов син, който се счита за праотец на Тракийците - Бит. 10:2.

* * *

Тит

Един отличен християнски служител от гръцко потекло - Гал. 2:3, обърнат чрез проповядването на Павел, на когото стана другар и сътрудник - 2Кор. 8:23. Той бе съпътник на Павел и Варнава, през възлизането им от Антиохия в Ерусалим - Д.А. 15:2; Гал. 2:1, и по-късно бе изпратен в Коринт, където успешно работи - 2Кор. 8:6, 12:18. Той не се среща с Павел в Трояда, както се очакваше, но във Филипи - 2Кор. 2:12,13, 7:6. След това, той се завърна в Коринт, където усърдно започна да се труди в помощ на бедните християни в Юдея - 2Кор. 8:6,16,17. След осем или десет години, ние го срещаме в Крит, оставен от Апостола, за да утвърди и приведе в порядък църквите на този остров - Тит. 1:5. Тук той получи Посланието към Тит от Павел, който тогава беше в Ефес, и призоваваше Тит в Никопол - Тит. 3:12, от където той отиде в Далмация, преди второто затваряне на апостол Павел в Рим - 2Тим. 4:10. По предание се приема, че Тит е работил много години в Крит, където престарял починал. Характерът му блестял с честност, разсъждение и ревност. Той се ползувал с доверие и любов от Павел,

чието послание до Тит, е подобно по съдържанието си на първото послание до Тимотей, и е било вероятно написано малко по-късно от него, (67г. след Р.Х.).

* * *

Тихик

Християнски ученик, който служеше на Павел, да му занася писмата до някои църкви. Той бе от областта Азия, и придружи Павел от Коринт до Ерусалим - Д.А. 20:4. Тихик занесе посланието до Колосяните, до Ефесяните и първото послание до Тимотей. Апостолът го нарича "възлюбен брат", "верен служител" и "съработник в Господа" -Еф. 6:21,22. Кол. 4:7,8; 2Тим. 4:12, и имаше намерение да го изпрати в Крит, през отсъствието на Тит - Тит. 3:12.

* * *

Тичане - Пс. 19:5; Екл. 9:11

Разни състезания бяха учредени от гърците и римляните в чест на техните богове, и с цел да се обучат младите на телесна сила и пъргавина, както и на неустрашимост и изкуство за воюване. Тези състезания се провеждаха в определени места и времена; прочути политически мъже, законодатели и царе взимаха участие в тях; и се считаше за ней-висока от всички почести, да се венчае някой с един прост венец от лавър, маслиново дърво, бор или майданос, в присъствието на едно преголямо събрание от зрители, на които беше драго да почитат победителите. Предварителното обучение се провеждаше твърде строго, и всяко угаждане, което причиняваше отслабване се забраняваше. Между най-прочутите състезания бяха онези, които се провеждаха при Коринтския провлак, и които от това се наричаха Истмийски (Провлачни) игри; в посланието си до Коринтяните, Павел дава за пример тези състезания - 1Кор. 9:24-27. Тичането беше едно състезание от първа степен; други състезания бяха надбягване с колесници, борба, бой с юмруци, скачане, хвърляне на плочи и мерене със стрели. Тичането, добре разяснява Християнското воюване, жертвите които трябваше да се правят, старанията които докарват тялото в покорност, отхвърлянето на всяка тегота, безбройното число зрители, които присъствуваха на стадиона и между тях венчаните

победители, усилията които се изискваха, за да устоят и славната награда - Фил. 3:13,14; 2Тим. 4:7,8; Евр. 12:1.

* * *

Тишри

Тишри е първият месец на Еврейската гражданска година, и седмият на църковната; в 3Цар. 8:2, той се нарича Етаним, (виж Етаним); и съответствува на част от септември и на част от октомври. На първия му ден, евреите са празнували празникът на тръбите; на десетият - Великият ден на умилостивението, а на петнадесетият започваше празникът на шатрите.

* * *

Тлъстина

Тлъстите части на жертвопринесените животни са се изгаряли, и на евреите е било забранено да ядат от тлъстината или от кръвта на жертвите - Лев. 3:16,17, 7:23-27.

* * *

Тов

Едно окръжие оттатък Йордан, където прибягна Ефтай, когато бе изпъден от Галаад - Съд. 11:3,5. Местоположението на това окръжие е неизвестно.

* * *

Товия

Един Амонски княз, който се бе съюзил със Санавалат и Самаряните, против благочестивите евреи, които възобновяваха разрушения храм - Неем. 2:10, 4:3. Заплашванията и предателството му бяха безумни. През Неемиевото отсъствие, Товия незаконно се беше установил чрез сродниците си, и чрез някои първенци от Юда в една хубава стая на

храма, но при завръщането на Неемия, той бе позорно изгонен от там - Неем. 6:17-19, 13:1-9.

Други със същото име се споменават в Езд. 2:60; 2Лет. 17:8 и Зах. 6:10.

* * *

Тогарма

Яфетов потомък - Бит. 10:3, който се предполага, че е дал името си на страната, която после се нарече Армения - Ез. 38:6. Тогарма е била прочута с конете и маските (катърите) си; хората ѝ, като днешните арменци, са били трудолюбив, миролюбив и търговски народ - Ез. 27:14.

* * *

Той

Етамски цар в Сирия, който прати сина си при Давид, за да го зарадва за победите му над Ададезер, царят на Сова - 2Цар. 8:9-11; 1Лет. 18:9.

* * *

Тола

I. Най-големият Исахаров син, и праотец на Толовците - Бит. 46:13; Чис. 26:23.

II. Син на Фуя от Исахаровото племе; и Израилски съдия, в Самир в планината Ефрем, за двадесет и три години след смъртта на Авимелех - Съд. 10:1,2.

* * *

Тома

Апостолът - Мт. 10:3, който в Йн. 20:24, се нарича Близник. Вероятно е бил като другите апостоли - Галилеянин, но месторождението му, и обстоятелствата, под които е бил призван за апостол, не се знаят - Лк. 6:13-15. Той е бил човек искрено предаден на Христос, който с

готовност е действувал по свои убеждения и под влиянието на вътрешните си подбуди, понеже за пръв път, когато му се извести за възкресението Христово, той не го повярва - Ин. 11:16, 20:25. Някои отци ни казват, че той е проповядвал в Индия; а други в Хус, при Каспийско море.

В Индия се срещат някои християни, които носят името Св. Томовци, защото те твърдят, че този апостол е проповядвал евангелието по тези места.

* * *

Топаз

Един вид драгоценен камък с жълто-червеникав оттенък, тук-там с бледно-зелени и червени цветове, един от дванадесетте камъни, които бяха споени на нагръдникът на първосвещеника - Из. 28:17, 39:10. Топазът е бил скъпоценно произведение на Етиопия или на Южна Арабия - Йов 28:19; Ез. 28:13.

* * *

Топола - Бит. 30:37; Ос. 4:13

Едно красиво и сенчесто дърво, което расте тънко и високо. То се среща навсякъде из Палестина, и околните ѝ места.

* * *

Тофет. Виж Еном.

* * *

Тояга. Виж Пръчка.

* * *

Трахонитска страна

Трахонитската страна, по времето на Христос, е била, както и самото ѝ име означава, неравна област, която се допирала до североизточната граница на Палестина, на юг от Дамаск, между планините на Пустинна Арабия на изток, и Итурея, Ауран и Васан на запад и юг - Лк. 3:1. Ирод Велики порази разбойниците, които я обезпокояваха; и след смъртта му, тя се управляваше от сина му Филип, а после от Ирод Агрипа.

* * *

Трева

Понякога значи каква да е зеленина - Ис. 15:6, а друг път общата храна на добитъкът - Пс. 104:14. Писателите на Св. Писание, поясняват много неща, като вземат за пример тревата, която, освен че е нежна, има и някои други свойства, особено да расте бързо и да гори лесно, ако се запали, след като се изсуши на сено - Пс. 90:5,6, 92:7, 103:15,16; Ис. 40:6-8, 51:12; Як. 1:10; 1Пет. 1:24. В Сирия и днес употребяват трева и храсти за топливо, по причина, че там дървата са оскъдни - Мт. 6:28-30.

* * *

Три

Израза "три дни и три нощи" - Мт. 12:40, съответства на нашето "три дни". Евреите са употребявали израза "ден и нощ", за да означат нашето денонощие. Под думите "три дни" - 1Цар. 30:13, не се разбират цели три дни, но част от тях, т.е. цял един ден и част от предхождащия и от следващия ден. Сравни Бит. 7:12,17; 1Цар. 30:12,13.

* * *

Трите кръчми

Едно село на разстояние тридесет и три мили на югоизток от Рим - Д.А. 28:15. То се споменава от Цицерон. Виж Апијево тържище.

* * *

Трифена и Трифоса

Християнки в Рим, може би сестри, които много се трудеха в делото на благовестието - Рим. 16:12.

* * *

Троада

Приморски Мизийски град, в северозападната част на Мала Азия, до Егейско море (Архипелаг), не много далеч на юг от древния град Троя. Троада се нарича и съседната страна, която обема южното прибрежие на Дарданелите. Развалините на този град се наричат по турски Ески-Стамбул (Древния Цариград). Останките му, които днес стърчат в един дъбов лес, са още величествени и впечатляващи. След едно късо пребивание тук, (през 52г. след Р.Х.), апостол Павел отплава за Македония - Д.А. 16:8-11. Когато втория път дойде в Троада, трудът му се увенча с успех - 2Кор. 2:12,13. При третият път (58г. след Р.Х.), той се бави тук цяла седмица; и на края на това време, чудесно възвърна живота на Евтих - Д.А. 20:5-14. Виж 2Тим. 4:13.

* * *

Трогилия

Названието на един град и нос в Йония, (Мала Азия), между Ефес и устието на река Меандър, срещу остров Самос - Д.А. 20:15.

* * *

Трофим

Ученик на ап. Павел, (езичник и ефесянин), който дойде с Павел в Коринт (58г. след Р.Х.), и му бе спътник до Ерусалим - Д.А. 20:4. Когато Апостола бе тук в храма, евреите туряха ръце на него, и викаха: "Въведе гърци в храма, и оскверни това свято място", понеже, като бяха го видели в града с Трофим, те си мислеха, че Павел беше го въвел в храма. След няколко години Павел пише, че оставил Трофим в Милит болен - 2Тим. 4:20. Това не се случи през първото Павлово посещение на Милит, понеже тогава Трофим го придружи до Ерусалим; нито пък, когато отиваше за Рим, защото тогава не се спряха в Милит. Това е една от случките, които доказват, че Павел след първото си затваряне в

Рим, е бил пуснат и е посетил повторно Мала Азия, Крит, Македония, а може би и Испания. За Трофим нищо повече не се знае.

* * *

Трус (земетресение)

Земетресението, което се случва твърде често във вулканични места, и е добре познато във всичките страни на света. Вероятно е, трусът да се предизвиква от действието на някои вътрешни огньове в земята. Св. Писание говори за няколко труса - Чис. 16гл.; 3Цар. 19:11,12. Един трус се е случил в двадесет и седмата година на Юдовия цар Озия, и е отбелязан в Ам. 1:1; Зах. 14:5. Достозабележително е онова земетресение, което е станало при смъртта на Спасителя - Мт. 27:51. Палестина често е претърпявала трусове. През 1837г. един трус при Галилейското море, разрушил почти една трета от Тивериада, и хиляди души изгинали на онова място. В Новия Завет е предречено, че между другите бедствия при разрушението на Ерусалим, ще се почувстват и трусове - Мт. 24:7, и историята доказва, че това пророчество се е изпълнило.

Думата трус е употребена в Св. Писание и в преносен смисъл, за да изрази Божията сила и Божият гняв - Пс. 18:7, 46:2, 104:32, и др., и за да означаи някоя голяма народна беда - Мт. 24:7,29; Отк. 16:18,19.

* * *

Тръба

Господ заповяда на Мойсей, да си направи две изковани от сребро тръби, за да му служат за свикване на събранието и за вдигането на станове - Чис. 10:2. Такива тръби се употребяваха за оповестяване началото на Гражданската и на Съботната година - Лев. 23:24; Чис. 29:1, и на юбилея - Лев. 25:9,10. Виж Музика.

Празникът на Тръбите, се празнувал през първият ден на Тишри, седмият месец на Свещената година, и първият на Гражданската. Началото на годината, се прогласявало с тръбно възклицание - Лев. 23:24; Чис. 29:1. Този празник се считаше за тържествен, и никаква делнична работа не се вършеше през него. При ежедневните и

месечните жертвоприношения - Чис. 28:11-15, се принасяло и всеизгарянето от името на целия народ, състоящо се от юнец, овен, козел, и седем едногодишни агнета, с приношения от брашно и вино.

* * *

Тръни. Виж Бодили.

* * *

Тръст (тръстика)

Едно растение, което расте в блатливи места - Йов 40:21; Ис. 19:6; то е тънко и крехко, и затова се привежда като пример на слабост - 3Цар. 14:15; 4Цар. 18:21; Ис. 36:6; Ез. 29:6, и на непостоянство - Мт. 11:7. Една "смазана тръст" - Ис. 42:3; Мт. 12:20, се употребява за подобие на една душа, която е готова да се откаже от съзнание за вината си, и на изгубеното си положение. Такава душа Спасителят милостиво ще поддържа и подкрепя.

Благовонната тръст, която се споменава в Из. 30:23; Ер. 6:20; Ис. 43:24; Ез. 27:19, и в П.П. 4:14, се нарича само тръст, е една сладка тръст, която расте в Индия; и пророците говорят за нея, като чуждоземно произведение, много скъпо - Ис. 43:24; Ер. 6:20; Ез. 27:19.

* * *

Тръстика. Виж Тръст и Ситник.

* * *

Тувал

Яфетов син - Бит. 10:2, който се предполага, че е прародителя на Тиварините, които населяваха североизточната част на Мала Азия. Те бяха войнствен народ, и търгуваха с роби и месни съдове по Тирските тържища - Ис. 66:19; Ез. 27:13, 32:26, 38:2, 39:1.

* * *

Тувал-Каин

Син на Ламех и Села, изобретателя на ковачеството - Бит. 4:22.

* * *

Тумим. Виж Урим.

* * *

Тухла

Тухлата е един вид широк и тънък кирпич, който обикновено се прави от чиста кал, и се изпича в пещ. Много тухли са били разпръснати в долината на Тигър и Ефрат, (виж Вавилон), и са дали на пленения пророк Езекил средство, за да нарисува обсадата на Ерусалим - Ез. 4:1. Такива рисунки на места, както и на животни и на хора, изобилват по тухлите, които наскоро са се изровили из старите могили на Асирия. В Ниневия, Лейард намерил една обширна стая, пълна с такива нарисувани тухли, като сбирка от исторически архиви - Езд. 6:1 Всяка една от тях е около един крак на дължина и на ширина, и три пръста дебела. Виж Кирпичи.

* * *

Тъкане

Тъкането е било изкуство, което още от най-ранни времена е занимавало хората; то се среща по старите Египетски паметници - Бит. 41:42. Виж Лен. Жените повече се занимават с тъкане - 4Цар. 23:7; Пр. 31:13,19. Хурката, совалката, кросното и вретеното се споменават в Съд. 16:14; 1Цар. 17:7; Йов. 7:6; Пр. 31:19. Евреите казват, че хитонът на първосвещеника не е бил шит, "но от горе до долу цял изтъкан", така и "първосвещеникът на нашето изповедание" (Евр. 3:1), беше облечен - Ин. 19:23.

* * *

Тълкувание

Откриването на истинското значение на свърхестествени сънища - Бит. 41гл.; Дан. 2:4, на незнайни езици, и др. - 1Кор. 12:12,30, 14:5,13.

За правилното тълкуване на Словото Божие са необходими: подновено сърце, ревностно желаещо да узнае и да върши Божиата воля; помощта на Св. Дух, търсена и придобита; непоколебимо убеждение, че Словото Божие трябва да ръководи и управлява човешкия разум и човешкото сърце; сравняване на различните части от Св. Писание, за взаимното им осветление; достоверни сведения от историята и географията, от обичаите, законите, езиците, от общия и домашния живот в Библейските времена. Да изучава Св. Писание, е право и длъжност на всеки човек.

* * *

Тъмнина (мрак)

Отсъствието на естествена светлина - Бит. 1:2. В преносен смисъл, тъмнина значи бедствие и окаяност - Йов 18:6; Пс. 107:10; Ис. 8:22, 9:1. Тъмнина значи така също отсъствието на слънце и звезди, и преносно падането на началници и народни преврати - Ис. 13:10; Д.А. 2:20. "Делата на тъмнината", са нечистите обреди не езичниците - Еф. 5:11. "Най-външната тъмнина", е мрака, в който ще бъдат изпъдените от Царството небесно - Мт. 8:12. Тъмнината по цялата Египетска земя, за която се говори в Из. 10:21-23, е било едно чудо; така също тъмнината, която покрила цяла Юдея по времето на Исус Христовото разпятие - Лк. 23:44, е била друго чудо. Не можем да кажем, че този мрак е бил от някое затъмнение, защото по времето на Пасхата, луната е била пълна, и земята е била между нея и слънцето.

* * *

Тъпан

Един музикален инструмент, който рано и често се споменава в Св. Писание - Бит. 31:27; Йов 21:12. Евреите го наричаха тоф, под който са разбирали всякакви тъпани, тъпанчета (барабани), и тамбурини (дайрета). Никъде не намираме евреите да са употребявали тъпанът във война, но само по общите си увеселения - Из. 15:20; Ис. 24:8. Жените повече са играли на него - Пс. 68:25. Той се състоял от една добре изработена кожа, опъната на един обръч. По този обръч се

закачвали няколко валчести тенекийки или дрънкалки. Тъпанът се друса или блъска със ставите на пръстите, и придружавал музиката. След преминаването на Червеното море, Мариам взе тъпан и започна да блъска и да играе с жените - Из. 15:20. Ефтаевата дъщеря, излезе да посрещне баща си с тъпани и други музикални инструменти - Съд. 11:34. Виж Музика.

* * *

Търговец - Бит. 23:16

Произведенията на различните страни в старо време, се разменяли от търговци, които пътували на дружини, или кervани - Ис. 21:13, в определени времена и по определени пътища, от едно голямо тържище до друго - Бит. 37:25,28. Апостол Яков им напомня да размишляват за неизвестността на живота, и за нуждата си от Божествено ръководство - Як. 4:13. Някои от приморските народи, като египтяните, а още повече финикийците, са водели значителна търговия по море - Ис. 23:2; Ез. 27:28.

* * *

Тържище. Виж Пазар.

* * *

Убиване с камъни. Виж Камък III.

* * *

Убийство. Виж Кръво-отмъстител и Кръв.

* * *

Угощение

Евреите са били гостолюбиви хора, и са гощавали гостите си и когато ги посрещали, и когато ги изпращали - Бит. 19:3, 31:27; Съд. 6:19; 2Цар. 3:20; 4Цар. 6:23. Когато блудният син се върнал при баща си, заклали угоеното теле - Лк. 15:23. Много радостни домашни събития като

рождения, отбивания на деца са се провеждали от евреите с угощения - Бит. 21:8, 40:20; Йов. 1:4; Мт. 14:6. Угощения са се давали така също на сватби - Бит. 29:22; Съд. 14:10; Йн. 2:1-10, на гроздобер, стригане на овце, и вършитба - Съд. 9:27; 1Цар. 25:2,36; 2Цар. 13:23. Угощения са ставали и при погребението на умрелите - 2Цар. 3:35; Ер. 16:7.

Принасящите в храма жертви и приношения, са гощавали там с една част от даровете си - Вт. 12:6,7; 1Цар. 16:5; 2Цар. 6:19. Те са били длъжни да канят на трапезата си и сиромасите - Вт. 16:11, на които са се давали и особени угощения - Вт. 12:17-19, 14:28,29, 26:12-15; този обичай самия Спасител е препоръчал - Лк. 14:12-14.

В старите времена, пиршествата са се отличавали с голямата си простота, но по времето на Исус Христос, в тях бяха се вмъкнали много Римски обичаи. Угощението или "вечерята", обикновено е ставало вечер след залязване на слънцето. Гостите са се канели преди угощението; и онези, които приемели поканата са се поканвали пак от робите на господаря в часът на вечерята - Мт. 22:4-8; Лк. 14:16-24. Вратата са се затваряли за неканени гости, и са се заключвали от самия домовладиката - Мт. 25:10; Лк. 13:24. Понякога голямо множество народ е присъствувал на пирните събрания - Ест. 1:3,5; Лк. 14:16-24, и тогава са определяли един "председател на трапезата", човек разумен и въздържан - Йн. 2:8. Гостите са сядали на трапезата всеки според чинът и достойнството си - Бит. 43:22; 1Цар. 9:22; Пр. 25:6,7; Мт. 23:6; Лк. 14:7. Понякога гостоприемникът, им е давал да се обличат в леки и великолепни дрехи; и ако някой отказвал да облече нарочната дреха, той се е считал за простак и обидник - Екл. 9:8; Мт. 22:11; Отк. 3:4,5. Гостите като се нареждали около трапезата, се умивали и се помазвали с благоухания - Мк. 7:2; Лк. 7:44-46, и след яденето, те пак си умивали ръцете, като им поливал някой от робите на господаря. Докато продължавало угощението и след това, ставали разни забавления: задавали се гатанки - Съд. 14:12, разказвали се приказки, свирили на гостите музика, играли им хора, черпили ги с вино, често до пиянство - Ис. 5:12, 24:7-9; Ам. 6:5.

* * *

Уз

Земята, в която живееше Йов - Йов 1:1; Ер. 25:20; П.Ер. 4:21.

Седемдесетте я наричат Авситис. Вижда се, че тя е била в Пустинна

Арабия между Палестина, Едом и Ефрат, не далеч от Едом. Не се знае дали жителите и са потомци на Уз, синът на Авраам, или на Уз, синът на Нахор, или на Уз Хореянинът - Бит. 10:23, 22:21, 36:28. Те са имали доста добро понятие за истинния Бог, и началата на религията и добродетелта.

* * *

Узал

Йоктанов син, заселен в Честита Арабия - Бит. 10:27.

* * *

Улай

Един поток, който течел покрай град Суса, в Персия, и на чийто бряг Даниил видя едно прочуто видение - Дан. 8:2,16. На гръцки език се наричаше Хоаспес, а сега се казва Керха, но в старо време е имал и друго корито 900 кр. широко и 20 кр. дълбоко, което е минавало покрай източната страна на Суса. Водите и на двете корита са се изливали в реката Шат-ел-Араб, която се образува от сливането на реките Тигър и Ефрат, двадесет мили под Корна.

* * *

Улици

Улиците в Палестинските градове са били тесни и неравни, поради неравността на местата им и малкото използване на колесници. Обаче, те са били по-широки от улиците на много днешни градове - Лк. 14:21, и са водели до мегданите при градските порти - Неем. 8:1. Йосиф казва, че Ерусалимските улици са били постлани с камъни. Те са се наричали с такива имена, каквито срещаме днес; когато няколко еднакви лавки (дюкяни), са се случвали на същата улица, те са давали името си на тази улица, като "улицата на хлебарите" - Ер. 37:21, и долината на сиренарите. Тук, на по-видните места и ъгли, хората обичаха да си посядат - 1Цар. 4:13; Йов 29:7, и тук през молитвените часове, те принасяха молитвите си - Мт. 6:5.

* * *

Умивалник. Виж Умивалница.

* * *

Умивалница

Един голям валчест съд, направен от медните огледала на еврейките, които се събираха в събранието, и поставен между вратата на скинията на събранието и олтара за всеизгаряне, с вода за свещените умивания - Из. 30:18-21, 38:8, 40:7,30-32.

За Соломоновия храм, освен широкото медно море за свещениците, имаше направени други десет умивалници, в които да мият жертвите за всеизгарянията - 2Лет. 4:6. Всяка умивалница събираше по 720 оки, и стоеше на едно изящно направено стояло - 3Цар. 7:27-39. Всичките бяха поставени в двора на свещениците, пред вратата на храма, пет отдясно и пет отляво. Виж Храм.

* * *

Умиване на нозете. Виж Нога.

* * *

Умилостивение

Удовлетворението, което става, за да се изглади едно престъпление, и да се отстрани наказанието за него. Умилостивението за прощение на греховете, трябва да бъде придружено с покаяние и вяра. При евреите, умилостивението се е извършвало с приношението на някои жертви, които са представлявали под някакъв образ Христос. Новия Завет посочва Исус Христос като грехоочистителната жертва на света и го нарича: "Наша Пасха", "Агнецът Божий", който се яви, за да отмахне грехът "чрез пожертването на себе си" - Йн. 1:29; 1Кор. 5:5:7; Еф. 1:7; Евр. 9:26. Христос е "умилостивение за нашите грехове" - Рим. 3:25, понеже само неговата жертва премахва всички спънки, които пречат на милостта Божия да спаси грешните - 1Йн. 2:2, 4:10.

Денят на умилоствението, се празнуваше ежегодно с почивка и пост в десетият ден на седмият месец, пет дни преди "празникът на шатрите" - Лев. 23:27, 25:9. Обредите на този важен празник се описват подробно в Лев. 16гл. Само в денят на умилоствението, първосвещеникът влизал в светилището зад завесата, т.е. в Светая светих - Евр. 9:7; и понеже е извършвал няколко обрета, то той влизал няколко пъти. Най-напред влизал със златната кадилница, и един съд пълен с темян. После с кръвта на юнеца, този юнец, който той по-напред принасял в жертва за очищение на своите грехове и на греховете на другите свещенослужители; с тази кръв той поръсвал с пръстта си седем пъти пред очистилицето и веднъж към изток от очистилицето, и излизал от него, като оставал съдът с кръвта отвътре. Третият път той влизал с кръвта на козела, този козел, който по-напред жертвувал за греховете на народа, и с пръста си поръсвал завесата осем пъти; след това, размесвал кръвта на козела и на юнеца, и с нея поръсвал седем пъти роговете на олтара на каденето, и веднъж източната му страна; и това като свършел, той излизал от Светая светих и разливал останалата кръв на жертвите върху олтара на всеизгарянето. Четвъртият път първосвещеникът влизал да изнесе кадилницата и тамянът; и като излизал, той си умивал ръцете и извършвал другите служби на празника. Изпращането на козелът за отпущане, е ставало така също в деня на умилоствението. Два козела отлъчвали; единият от тях принасяли жертва на Господа, другият пускали в пустинята, като натоварвали на главата му всичките престъпления и беззакония на народа. Всичките тези тържествени обреди, са сочели към Христос, и във всеки век е имало вярващи, които са разбирали духовното значение на тези обреди - Евр. 9-11гл. Виж Кръв.

* * *

Умилоствилище. Виж Очистилище.

* * *

Упарсин. Виж Фарсин.

* * *

Ур

Отечеството на Тара, и месторождението на Авраам - Бит. 11:28,31, 15:7. Обикновено той се нарича "Ур Халдейски" - Неем. 9:7; Д.А. 7:4, и от някои се предполага, че е град Урфа, в северозападната част на Месопотамия. Градът Урфа (където евреите отиват на поклонение като месторождение на Авраам), е цветущ град с 50 000 жители, и отстои на сто мили югозападно от Диарбекир. Едни поставят Ур в Долна Халдея, върху обширните развалини, наричани днес Уарка, (на 31019/ сев. шир., и 45040/ ист. дълж.). Други, в Мугеир, не далеч от Уарка, на десния бряг на Ефрат, където открити надписи споменават старото име на град Хур. Ако приемем град Урфа за истинския Ур, ние посрещаме няколко възражения: 1) Естественото направление, което едно семейство със стада и чреди добитък, на път от Урфа за Палестина ще поеме, е на запад, когато Харан лежи на югоизток от този град. 2) Харан е около половин ден път разстояние от Урфа. Едва може да се каже, че Авраам излезе от Халдейската земя и пребиваваше в Харан - Д.А. 7:4. 3) Халдея, в тесен смисъл, е страна разположена на Долен Ефрат, и се простира до Персийския залив; в по-широк смисъл тя обема Урфа, но тогава ще обема и Харан. 4) Страната, в която Урфа и Харан се намират, се наричаше във времето на Авраам Падан-Арам, а не Халдея - Бит. 25:20.

Въобще се вижда, че Ур е бил в Южна Халдея, (или върху Уарка, или върху Мугеир), от които и едното и другото място си имат своите предания, които ги свързват с рождението и живота на Авраам.

* * *

Урван

Един Римски ученик, сътрудник на апостол Павел - Рим. 16:9.

* * *

Урим и Тумим (светлина и истина)

Едно богоопределено средство за "питане Господа". Името му може би изразява истината на откровенията Му. Вижда се, че то е било известно на юдеите преди да се спомене в Св. Писание - Из. 29:30. То е било свързано с първосвещеническият нагръдник - Лев. 8:8, който се е носил над ефода - Чис. 27:21; 1Цар. 23:9,11; 2Цар. 2:1. То се споменава още в

следните места - Вт. 33:8; И.Н. 7:6,15; 1Цар. 28:6; Езд. 2:63; Неем. 7:65. Някои мислят, че са скъпоценните камъни, споени в Светия нагръдник, които с извънреден блясък са изявявали волята Божия. Сравни Из. 39:8-14; Лев. 8:8. Други твърдят, че Урим и Тумим са думите "Светлина и Истина", които са написани върху два скъпоценни камъка или една златна плочица. Различни мнения има за този предмет, дори Мойсей никъде не пояснява, така че да премахне неяснотата. В Ерусалим, когато чрез Урим и Тумим щеше да се пита Господа, първосвещеникът, облечен в одеждите си, заставаше пред завесата, която отделяше "Святото място", от "Светая светих", и като обръщаше лицето си към ковчега и очистилицето, предлагаше предмета, за който желаше "светлина и истина". Виж Нагръдник.

* * *

Урия

I. Един Хетеец от Давидовата войска, славен за храбростта си. За да спаси жена му Витсавее от смърт за прелюбодеяние, и за да я обсеби, Давид причини смъртта му - 2Цар. 11гл., 12:9, 23:29; 3Цар. 15:5.

II. Първосвещеник във времето на цар Ахаз. Исаия го нарича "верен свидетел" - Ис. 8:2, но Урия съгреши, като по царската молба, издигна и употреби олтар, какъвто законът не позволяваше - Из. 27:1-8, 38:1-7; 4Цар. 16:9-12.

III. Верен пророк, от Юдейският град Кириатиарим, във времето на Йоаким. Той потвърди предсказанията на Еремия против Юдея. Като беше побегнал в Египет от разярения цар Йоаким, и върнат от Фараон Нехао, той бе нечестиво убит и позорно закопан - Ер. 26:20-23. Сравни 4Цар. 24:4.

* * *

Уста

Понякога се употребява в Св. Писание вместо говорител - Из. 4:16; Ер. 15:19. Господ говорил с Мойсей "уста с уста" - Чис. 12:8, т.е. снизходително и ясно. Законът трябваше да е в устата на евреите - Из. 13:9, сир. добре научен и преговарян. "Жезълът на устата му" - Ис. 11:4,

и "от устата му излизаше меч остър" - Отк. 1:16, обозначават силата на Христовото слово да убеждава, да управлява и съди. Виж Ис. 49:2, и Евр. 4:12. Еврейската дума "уста", често се превежда заповед - Бит. 45:21; Йов 39:27; Екл. 8:2.

* * *

Устна традиция. Виж Предание.

* * *

Утешител

Гръцката дума параклитос значи застъпник. Така Исус Христос е наречен ходатай (параклитос): "Имаме ходатай при Отца, Исуса Христа, Праведния" - 1Йн. 2:1. Но по-често името "Утешител" обозначава Св. Дух. Той е "Друг Утешител" - Йн. 14:16,26, 15:16; Лк. 24:49; Д.А. 1:4. Българската дума "Утешител", не изразява цялото значение на гръцката, която внушава на умът не само утеха, но и помощ, и наставление. Обещанието на Исус Христос, че ще изпрати на учениците си "Друг Утешител", се изпълни в денят на Петдесетница. Св. Дух утешавал и укрепвал учениците, когато стоели пред съдилища; упътвал ги във всяка истина за душеспасението; напомнял им думите и делата на Христос; и им откривал бъдещи събития. Утешителят още действава благотворно в света, като изобличава човеците за греховете им.

* * *

Утроба

"Утроба", се употребява често от Еврейските писатели за вътрешните части въобще, за вътрешния човек, така както ние често употребяваме думата сърце. Оттова "утробата" често се представя като седалище на милост, нежност, състрадание и др. - 3Цар. 3:26; Ис. 63:15; Ер. 31:20; Кол. 3:12; 1Йн. 3:17.

* * *

Уфаз

Страна прочута с доброто си злато - Ер. 10:9; Дан. 10:5. На еврейски, тя се различава от думата Офир само с една буква. Смята се, че тя обозначава същата страна.

* * *

Ученик - Мт. 10:24

В Новия Завет тази дума се употребява най-много за Христовите последователи. Понякога тя се употребява за последователите на Йоан Кръстител - Мт. 9:14, и за онези на фарисеите - Мт. 22:16. Така също, думата "ученици" е употребена за дванадесетте апостоли - Мт. 10:1, 11:1, 20:17. Въобще, "ученик Христов", е онзи, който вярва в Христовото учение; който има упование в Христа; който подражава неговият пример; и който се стреми да върши Неговото дело.

* * *

Факей

Ромелиев син, и пълководец на войските на Факия, Израилския цар. Той направи съзаклятие против господаря си, нападна го във вътрешния му царски двор в Самария, и след като го уби, (759г. преди Р.Х.), царува на негово място двадесет години. Към края на лошото си царуване, той направи съюз със Сирийците в Дамаск и заедно нападнаха Ахаз, Юдовия цар, който от своя страна поиска помощта на Асирия. Поради това Теглат-Феласар, Асирийския цар, превзе Дамаск, заедно с всичките Израилски земи на изток от Йордан и на север от Галилейското море, жителите на които бяха откарани в плен. След малко време, Осия, синът на Ила, направи съзаклятие против Факей, Ромелиевия син, уби го и се възцари на мястото му - 4Цар. 15:25-28, 16:1-9; Ис. 7гл., 8:1 до 9:17.

* * *

Факия

Син и наследник на Манаим, Израилския цар, беше един лош цар и царува само две години. Факей, Ромелиевия син, направи срещу него съзаклятие и го уби в двореца му - 4Цар. 15:22-25.

* * *

Фалек

Син на Евер, и от четвъртия пояс на Сим. Наричаше се Фалек (разделение), защото в негово време се раздели земята - Бит. 10:25, 11:16.

* * *

Фануил (евр. Пенуел, Божие лице)

Един град оттатък Йордан и близо до Явок; защитен с як стълб, който Гедеон събори по причина, че жителите на Фануил отказаха да му помогнат срещу мадиамците - Съд. 8:8-17. Еровоам I пак го въздигна - 3Цар. 12:25. Нарече се Божие лице, защото Яков на това място се бори с ангелът, и каза: "Видях Бога лице с лице" - Бит. 32:30.

* * *

Фаран или Ел-Фаран - Бит. 14:6

Едно голямо пространство пуста земя на юг от Палестина, и на запад от долината Ел-Араба, която се простира от Мъртво море до залива Акаба. Вътре в, и близо до тази пуста страна, израилтяните се скитаха тридесет и осем години. Виж Изход. Към юг тя се простираше на три дни път разстояние от Синай - Вт. 33:2; Ав. 3:3. На север включваше пустинята Кадис и Цин - Чис. 13:3,21,27. Тук живяха Агар и Исмаил - Бит. 21:14,21, и тук Давид, а след него Адад, бяха се оттеглили за известно време - 1Цар. 25:1; 3Цар. 11:18. Буркхарт намерил едно пространство от варлива пръст, покрито с черни кремъци. В старо време, обаче, се намирали в тези страни някои градове и обработени земи, както и много пасбища. Североизточната част, се пресича от изток към запад с редове хълмове.

* * *

Фараон

Фараон е чиста Египетска дума, заета в Еврейския език, и значи цар; заради това навсякъде, където се среща, тя означава "цар". Така Фараон Вафрий е същият цар Вафрий. Прилежащото изображение, снето от един Египетски камък, представя образът на една Фараонова дъщеря, вероятно Сисаковата.

Не по-малко от дванадесет или тринадесет Египетски царе, са споменати в Св. Писание, и с изключение на четирима, всичките носят общия титул "Фараон". Двама от тях, заедно с този титул, носят и собствени имена - Нехао и Вафрий.

Следва изложение на имената им по ред. Някои от тях, със старанията на Шамполион и други, са вече отъждествени с имената на царе, познати ни от други източници, а останалите още са неизвестни. Толкова кратки, неясни и противоречиви са подробностите, изложени в Египетската история и старото летоброене, че никое име преди Сисак не може безспорно да се отъждестви.

1. Фараон - Бит.12:15, по времето на Авраам (1920г. преди Р.Х.). Вероятно е бил цар от Тивската династия.
2. Фараон, господарят на Йосиф - Бит. 37:36, 39-50гл.; Д.А. 7:10,13, (1728г. преди Р.Х.). Някои предполагат, че Фараон, комуто Йосиф стана везир, е син на гореспоменатия в Бит. 37:36.
3. Фараон, който не познаваше Йосиф, и под когото Мойсей бе роден, (1571г. преди Р.Х.) - Из.1:8; Д.А. 7:18; Евр. 11:23. Твърде е вероятно да е имало друг Фараон по времето, когато Мойсей побягна в Мадямската земя, който умря преди връщането на осемдесетгодишния Мойсей от Мадям в Египет - Из. 2:11-23, 4:19; Д.А. 7:23.
4. Фараон, под чието царуване израилтяните излязоха от Египет, и който погина в Червеното море (1491г. преди Р.Х.) - Из. 5-14гл.; 4Цар. 17:7; Неем. 9:10; Пс. 135:9, 136:15; Рим. 9:17; Евр. 11:27.
5. Фараон по времето на Давид (1030г. преди Р.Х.) - 3Цар. 11:18-22.
6. Фараон, тъстът на Соломон (1010г. преди Р.Х.) - 3Цар. 3:1, 7:8, 9:16,24.
7. Сисак, към края на Соломоновото царуване, и през Ровоамовото, (975г. преди Р.Х.) - 3Цар. 11:40, 14:25; 2Лет. 12:2.

Оттук нататък вече се споменават собствените имена на Египетските царе. Виж. Сисак.

8. Зара, Египетско - Етиопски цар по времето на Аса, (930г. преди Р.Х.), наричан в други източници Осорхон. Виж Зара IV.

9. Сова, или Севех, съвременник на Ахаз (730г. преди Р.Х.) - 4Цар. 17:4. Виж Сова.

10. Тирак, Етиопско - Египетски цар, по времето на цар Езекия, (720г. преди Р.Х.) - 4Цар. 19:9; Ис. 37:9. Той е Теархъ на Страбон, и Таракль на Манетон - Виж Тирак.

11. Фараон Нехао, по времето на цар Йосия (612г. преди Р.Х.) - 4Цар. 23:29,30, и др; 2Лет. 35:20-24, и др. Нехао, син Псаметихов. Виж Нехао.

12. Фараон Вафрий, съвременник на Навуходоносор, и внук на Нехао; Херодот го нарича Априис. Той се съюзи със Седекия против Навуходоносор, прогони асирийците от Палестина, превзе Тир и Сидон, и се върна в Египет с голяма плячка. Вижда се, че не е съдействал за предпазването на Ерусалим от разрушение - Ер. 37:1-5, 47:1; Ез. 29-32гл. Царува двадесет и пет години, и след неуспешния си поход против Кириней, войската му го свали от престола, според думите на Еремия - Ер. 44:30.

* * *

Фарез-Оза - 2Цар. 6:8. Виж Оза.

* * *

Фарес (преломение)

Юдов син, и брат-близнак на Зара - Бит. 38:29, 46:12, праотец на Фаресовците - Чис. 26:20; Рут 4:12,18; 1Лет. 2:4, 4:1, 9:4; Неем. 11:4,6; Мт. 1:3; Лк. 3:33.

* * *

Фарисеи

Фарисеите са били една многобройна Еврейска секта. Виж Философия. Те били съгласни в по-главните точки на ученията си, но се делили на няколко партии (или школи) по някои маловажни въпроси, като напр. школите (последователите) на Хилел и на Шамай, които бяха отлични равини (учители). Името "Фарисей", идва от еврейското Фарааш, "деля", като че те се различаваха от другите евреи по дълбоката си мъдрост и

святост. Ние ги виждаме за пръв път в секта, след връщането на евреите от плена. Относно ученията им ще кажем, че макар и да са почитали написаните Старо-заветни книги, като източници на Еврейската религия, те са отдавали голяма и равна важност на преданията, които са отнасяли главно до външните обреди, като: миене, постене, молитва, раздаване на милостиня, отбягване всяко сношение с езичници и митари, и др. т. Виж Мт. 6:5, 9:11, 23:5; Мк. 7:4; Лк. 18:12. Те били строги тълкуватели на буквата на Мойсеевия закон, но често нарушители на духа му, чрез тези предания и философските си тълкувания. Виж Мт. 5:31,43, 12:2, 19:3 23:23. С мнимата си святост, и лицемерната си показност на всяко външно благочестие, те си спечелвали благоволение и влияние сред простолудиято, особено на жените. Като стоиците те вярвали, че съдбата управлява всичко, но не толкова, че да заглуши свободата на човешката воля. Те поддържали безсмъртието на душата и бъдещето възкресение на тялото - Д.А. 23:8. Много пъти Христос осъди фарисеите за гордостта и сребролюбието им, за тщеславието им в молитва, милостиня, десетъци, и постене - Мт. 6:2,5; Лк. 18:9, за лицемерието им в покриване беззаконното си поведение под булото на религията - Мт. 23гл.; Лк. 16:14; Йн. 7:48,49, 8:9. С верните си изобличения, Той още от рано си навлече гневът им - Мт. 12:14, и те усърдно се стараеха да го погубят. Но между тях е имало хора праведни и благочестиви, като Йосиф от Ариматея, престарелия Симон, Никодим, и др. - Мт. 27:57; Лк. 2:25; Йн. 3:1. Савел от Тарс беше фарисей в строгия смисъл на думата - Д.А. 26:5; Гал. 1:14. Отличителните черти на характера им, когато се срещат и в християните, не са по-малко отвратителни на Христос.

* * *

Фарсин (разделящ)

Халдейска дума в действително причастие и в множ. число, а Фарес, от същият корен е в страдателно причастие, и значи разделен - Дан. 5:25,28.

* * *

Фаруим - 2Лет. 3:6

Една страна, която произвеждаше чисто злато; вероятно обозначава Офир, или според Гесений, Изток.

* * *

Фарфар

Река в Дамаск. Виж Авана.

* * *

Фасга

Планински цеп, северната част на Аваримския цеп, на изток от Мъртво море; Нево бе един от върховете му - Вт. 32:49, 34:1. Фасга се намираше в южната част на Сионовото царство - Чис. 21:20, 23:24; а по-късно влезе в наследията на Рувимците - И.Н. 12:3, 13:20.

* * *

Фегор

Една планина на Моав, откъдето Валаам разгледа племената на Израил - Чис. 23:28. Вероятно лежи няколко мили на североизток от Мъртво море, но сега не може да се отличи. Името на това място и на околността му има връзка с един идол на моавците - Вт. 4:8. Виж Ваал.

* * *

Фелетци

Фалетците винаги се споменават заедно с Херетците, като и едните, и другите, служеха като телохранители на царя - 2Цар. 8:18, 22:23. Предполага се, че тази дума, ако не е името на някое Еврейско или Филистимско семейство, означава бързоходци; и така се вижда, че са служили като царски пратеници; също както Херетците, името на които произхожда от една Еврейска дума, която значи отсичам, служеха като царски палачи (джелати). Виж Херетци II.

* * *

Феликс

Един Римски управител на Юдея, който най-напред бил роб, но отпосле се освободил и възвисил на чин от Клавдий Кесар, от когото и приел името Клавдий. Той се описва от историка Тацит като жесток, разпуснат и подъл. В Юдея се оженил за една еврейка на име Друсилия, сестра на по-младия Агрипа, която похитил от втория ѝ мъж Азиз. Апостол Павел, като го изпратили от Лисия в главният град Кесария до Феликс, последният го разпитал и го намерил невинен. При всичко това Феликс не го пуснал, макар и да облекчил мъките му, защото се надявал, че приятелите на апостола ще го избавят с подкуп. Между това еврейката Друсилия пожелала да чуе как Павел излага новата вяра; повикали го и той произнесъл с обичайната си смелост една въодушевена реч върху правдата, въздържанието и страшния съд. Феликс потреперил от страх, но пак затворил Павел и заглушил убежденията си. След две години, в 60г. след Р.Х., отзовали Феликс в Рим; той си отишъл, и като искал да угоди на евреите оставил Павел в окови. Като пристигнал в Рим, го предали на съд за лошото му управление, намерили го виновен, и той едвам се отървал от смърт, чрез посредничеството на брат си Палас, който също бил царски любимец - Д.А. 23:26, 24гл.

* * *

Феникс. Виж Финик.

* * *

Фенина

Втората жена на Елкана, Самуиловия баща. Виж Анна I. Тяхната история разяснява злините от многоженството - 1Цар. 1гл.

* * *

Ферасим

Една планина, вероятно същата, която другаде се нарича Ваал-Ферасим. Виж Ваал-Ферасим.

* * *

Ферезейци - Бит. 15:20

Старите жители на Палестина, които бяха се смесили с ханаанците, или те сами произхождаха от Ханаан. Те са живели в средата на Ханаан - Бит. 34:30; И.Н. 11:3, 17:15; Съд. 1:4,5, но някои от тях живяха на едната и на другата страна от Йордан, по планинските места, както и по полетата. На много места в Св. Писание, ханаанци и ферезейци се споменават като главните народности на страната, както във времето на Авраам и на Лот - Бит. 13:7. Някои остатъци от това племе съществуваша в Соломоново време, и той ги направи роби - 3Цар. 9:20,21. Виж Ханаанци.

* * *

Фест или Порций Фест

Приемник на Феликс в управлението на Юдея, (60г. след Р.Х.). За да угоди на Юдеите, Феликс остави Павел в окови в Кесария, главният град на Палестина - Д.А. 24:27, и когато Фест пристигнал в Ерусалим, Юдейските големци подали жалба, и му се молили да осъди Павел, или да го изпрати в Ерусалм, защото те имали съзаклятие да го убият по пътя. Фест, обаче отговорил, че римляните нямат обичай да предават обвиняемия на смърт, преди да му се позволи да се оправдае за обвиненията предявени към него, и обещал на юдеите да чуе обвиненията им в Кесария. След пет дни, когато вече чул обвиненията на обвинителите и оправданието на Павел, той му предложил да иде в Ерусалим, и там да се съди пред Еврейския съд. Апостол Павел, обаче не приел това предложение, но се отнесъл до по-високата власт на Кесаря; и така, той се избавил от тайните заговори на юдеите. Когато цар Агрипа и Верникия, отишли в Кесария да честитят на Фест за новата му правителствена служба, той пак повикал Павел, и го изпитвал и пред тях, защото искал да направи едно изложение, и да го изпрати заедно с него в Рим. Еврейският историк Йосиф хвали управлението на Фест. Той умрял в Юдея (62г. след Р.Х.).

* * *

Фива

Християнка от Кенхрея, източното Коринтско пристанище, носителка на Павловото послание до Римляните, в което той я препоръчва на доверието им и на християнската им любов. Вижда се, че тя е била диаконица на църквата и щедра благодетелка. Павел казва: "тя е помагала на мнозина, както и на самия мене" - Рим. 16:1,2. Който помага на един верен раб Христов, извършва голямо добро. Святия Дух препоръчва Фивините дела и характер, като достойни за подражание. Такива Израилски майки вечно ще се помнят.

* * *

Филаделфия

Лидийски град в Мала Азия, седалище на една от седемте Азиатски църкви, високо хвалена от Христос за верността ѝ - Отк. 3:7-13. Филаделфия носи името си от основателя ѝ Атал Филаделф, Пергамски цар. Лежала между река Ерм и планината Тмол, (28 мили югоизточно от Сардис), и често страдала от земетресения. Днес тя е незначителен и зле устроен град, с население 12 000 души, от които 1000, са гърци християни. Има пет църкви и шест джамии, една от които местните християни вярват, че е църквата, в която са се молили първите християни, до които Йоан писа едно послание.

* * *

Филактерии. Виж Пазилки.

* * *

Филет

Еретик, изключен от църквата защото отричал възкресението, и разпространявал неверие между хората - 2Тим. 2:17,18. Виж Именей.

* * *

Филимон

Колоски богаташ, във Фригия, до когото Павел писа едно послание, когато му изпрати неговия роб Онисим. Наскоро обърнатия в християнството от Павел Филимон, се увещава да приеме Онисим, като "възлюбен брат". По това време Павел бе затворен в Рим. Писмото му, всеобщо се слави с нежността си, учтивостта си, и с благородния дух, който излъчва. Виж Онисим и Послания.

* * *

Филип

I. Четверовласникът, син на Ирод Велики от жена му Клеопатра. При разделението на Иродовото царство, той стана четверовластник в Итурия, и Трахонитската страна - Лк. 3:1. Виж Ирод I. От него град Кесария приема името си Филипова.

II. Ирод Филип, друг син на Ирод Велики от Мариамна, Симоновата дъщеря. Йосиф го нарича Ирод. Обезнаследен от баща си, той помина честен живот, и бе първият Иродиадин мъж - Мт. 14:4. Виж Иродиада.

III. Апостолът, Витсаидец, ученик на Йоан Кръстител, и един от дванадесетте избрани да отидат след Исус - Мт. 10:3; Йн.1:43-48; Д.А. 1:13. За него се споменава няколко пъти в Евангелието - Йн. 6:5-7, 12:21, 14:8-10. Преданието казва, че той проповядвал във Фригия, и умрял в Йерапол Сирийски.

IV. Апостолът и благовестителя - Д.А. 6:5, 21:8; Еф. 4:11; по едно време жител на Кесария, на когото четирите дъщери имаха дарба да пророкуват - Д.А. 2:17, 21:8,9. След смъртта на Стефан, когато всички християни, освен апостолите, бяха изпъдени от Ерусалим, той успешно проповядваше евангелието в Самария, и извърши много чудеса. От сред тези щастливи обстоятелства, той се повика да отиде да работи далеч за една душа, но посредством този Етиопски скопец, Евангелската светлина проникна тъмнината в Африка, и озари множества словесни същества. В разказът си Лука (от време на време), отличава Филип от апостолите - Д.А. 8:1,14,16. Той проповядва словото по крайбрежните градове, (от Азот до Кесария), където Павел с дружината си му бе гост за "много дни" - Д.А. 21:8-16. По-късната му история е неизвестна.

* * *

Филипи

Град в проконсулска Македония, наречен така от Филип, Македонския цар, който го поправи и украси; отначало се наричаше Датос. Като Римско "поселение" основано от Август, той се ползваше с някои особени привилегии, които го правеха "първ град на онази част от Македония". Но някои предполагат, че това твърдение в Д.А. 16:12, означава, че той е бил първият град, където пътникът се е спирал след излизането си на пристанището му Неапол, от който Филипи е отстоял десет мили на северозапад. Тук, за пръв път в Европа, Павел проповядва евангелието (52г. след Р.Х.). Лидия бе първо покръстена; и църквата, която изникна тук, се отличаваше с отличните черти на тази великодушна и чистосърдечна християнка. За изгонването на предвещателния дух от една мома, Павел и Сила бяха хванати, жестоко бити и затворени. Но оковите им чудесно се развързаха, пазача им се покръсти, и им се позволи да заминат за Амфипол. Вижда се, че Лука е останал тук, и се съединил с Павел, когато дошъл за втори път във Филипи, през петото си пътуване за Ерусалим (58г. след Р.Х.) - Д.А. 16:8-40, 20:3-6. Местоположението на този древен град е посипано сега с развалини.

Посланието на ап. Павел към Филипяните, е написано през първото му затваряне в Рим (62г. след Р.Х.), признателно и горещо удостоверява приемането на дара им чрез Епафродит, и непрестанната им любов към него; както и достойното им християнско поведение, и търпение в гоненията - Фил. 1:7,28,29, 2:12, 4:10-15. Виж и 2Кор. 8:1,2.

* * *

Филистимци

Прочут народ, който населявал южното приморие на Ханаанската земя, която от името им се нарекла Филистия, или Филистимска земя - Пс. 60:8, 108:9, или Палестина. Те първоначално се преселили от Египет в Кафтор, под който някои разбират Крит, а други Кападокия - Бит. 10:14, и оттам преминали в Палестина под името Кафторими, откъдето изгонили авейците, които живели в села около Газа - Вт. 2:23. Страната,

която филистимците населявали, лежала между издигнатите местности на Юдея и Средиземно море, и била въобще равна и плодовита.

Филистимците бяха силен народ в Палестина даже по времето на Авраам (1900г. преди Р.Х.), когато те имаха свои царе и големи градове - Бит. 20:2, 21:32; Из. 13:17. Те не са причислени към народите, осъдени на изстребление със семето Ханааново. Исус Навин без да се двоуми, по заповед от Господа, ги нападна, понеже те владееха някои окръжия обещани на израилтяните. Но тези завоювани места, са били зле пазени, защото във времето на Съдиите и на Саул, и в началото на Давидовото царуване, филистимците се управляваха от свои царе и господари. Държавата им била разделена на пет малки княжества: Газа, Аскалон, Азот, Гет и Акарон, всяко от които е имало на чело свой "войвода"; те притеснявали Израил през управлението на Първосвещеника Илий, на Самуил, и Саул, (около сто и двадесет години). От време на време Самегар, Самсон, Самуил и Саул им се възпротивяваха и удържаха над тях няколко победи, но не ги победиха - Съд. 3:14; 1Цар. 4,7,14,31гл. Те запазиха независимостта си до времето на Давид, който ги покори - 2Цар. 5:17, 8гл.; от това време, те останаха поданни на Юдовите царе, до царуването на Йорам, Йосафатовия син, когато се разбунтуваха - 2Лет. 21:16. Йорам воюва срещу тях, и вероятно ги усмири, понеже те пак въстанаха против Озия, който ги държа под ярем през цялото си царуване - 2Лет. 26:7. През злополучното Ахазово господаруване, филистимците страшно опустоших Юда, но синът и приемникът му Езекия ги покори - 2Лет. 28:18; 4Цар. 18:8. Обаче те извоюваха свободата си, под по-късните Юдови царе; и от заплашванията отправени срещу тях от пророците Исаия, Амос, Софония, Еремия и Езекил, виждаме, че са навлекли големи беди на Израил, за които Бог им се заканва да ги накаже с тежки злополучия - Ер. 47гл; Ез. 25:15; Ам. 1:6-8; Авд. 19 ст.; Зах. 9:5. Виж и Неем. 13:23. Те бяха отчасти покорени от Асирийския цар Есарадон, и по-късно от Псаметих, Египетския цар, а е много вероятно да са били подчинени и от Навуходоносор, както и другите народи в Сирия, Финикия и Палестина, през обсадата на Тир. Те после попаднаха под властта на Персийците, на Александър Велики, който съсипа Газа, единствения Филистимски град, който дръзна да му се съпротиви. Филистимците, изглежда са се слели с други народности под Макавеите, и не се споменават вече като отделен народ. В Св. История, те се представят като войнолюбив народ, запознат с различни занаяти - Съд. 15:5; 1Цар. 13:20; поклонници на Ваал и Астартата, под имената

Ваал-зевув и Дагон. Те са били Симови потомци, с език много близък до Еврейския - Неем. 13:24. Земята им, някога богата и изобилна с градове и паланки, днес е пуста - Соф. 2:4-7.

* * *

Философия (любомъдрие)

В Новия Завет значи "празни и вредни размишления", "светска мъдрост", и "лъжливо знание" - 1Кор. 1:18-27; 1Тим. 6:20, в противоположност на Евангелската истина. Павел, в посланието си до Колосяните, ги предупреждава да не ги заплени някой с "философия" - Кол. 2:8; и е едно от най-скръбните доказателства на разтлението на човешкото сърце, че то е могло да помрачи разсъдъкът. Често най-развития човешки ум, е бил слепец в религиозните истини; и величието и силата на разсъдъкът му, не са били мярка на знанието и боголюбието му, но на гордостта, бунта, и безумието му. Епикурейците и стоиците в Атина се подиграха на Павловите беседи; и на много места в посланията си, апостолът противопоставя тогавашната лъжемъдрост, т.е. Езическата философия, на мъдростта Христова и истинната вяра, на която философите и софистите гледали като на проста глупост, защото тя се облягала не на красноречието и остроумието на проповедниците ѝ, но на силата Божия и действията на Святия Дух в сърцата и умовете на вярващите; и защото не залъгвала и не ласкаела човека, но смело го обвинявала в бунт срещу Бога.

Както от влиянието на философията, изникнаха между гърците няколко секти, като сектата на Академиците, Перипатетиците, и Стоиците, така и между евреите се появили някои, както сектите на Есеите, Фарисеите, и Садукееите. Фарисеите са приличали до някъде на Стоиците, Садукееите на Епикурейците, и Есеите на Академиците. Фарисеят е горд, тщеславен, самохвалко, като Стоикът; Садукееят отхвърля безсмъртието на душата и съществуването на духове, и като Епикуреецът, не му мисли за бъдещето; Есеят е по-умерен, по-прост и по-набожен, и като такъв по-близък до Академикът.

Опасността, за която Павел на времето си предупреди църквата, не е изчезнала. Високомерният човешки ум естествено се прилепя към безбожие и сърце-нераскаяност, не припознава откровението, отхвърля всичко, което не е по вкусът му или пък му е непонятно. Истинска

мъдрост, напротив, е смирена и послушна. "Който не приеме царството Божие като дете, няма да влезе в него".

* * *

Финеес

I. Елеазаров син, и внук на първосвещеника Аарон. Ревнивият и решителният му характер, ясно се вижда в чевръстото му пробождаване на развратния Юдов княз и другарката му Мадиямка, на Моавските полета - Чис. 25гл. За тази негова смела и своевременна услуга, първосвещенството бе обезпечено за домородството му, което също така остана вярно; и потомството му, (освен през времето от Илий до Садок), стоеше на чело на свещенството до разрушаването на храма. Финеес предводителствуваше Израилското войнство в битката с Мадиямците - Чис. 31:6; Пс. 106:30,31. Той бе вождът на депутацията, изпратен да заяви пред зад-Йорданските племена за издигнатият им олтар - И.Н. 22:5-34. На бащино си време, беше поставен надзирател над Левитите - Чис. 3:32; а по-късно бе помазан за първосвещеник - И.Н. 24:33; той изяви волята Божия относно наказанието на Гавайците - Съд. 20:28.

II. Син на първосвещеника Илий. Виж Офний.

* * *

Финик

Критско пристанище днес наричано Лутро, което гледа на югоизток. На път от Кесария за Рим, Павел не успя да влезе в това пристанище - Д.А. 27:12.

* * *

Финикия - Д.А. 15:3

В обширен смисъл, означава тясната ивица земя, която се простираше почти по цялото източно приморие на Средиземно море (от Антиохия до пределите на Египет). Но собствена Финикия е лежала между градовете Лаодикия в Сирия и Тир, и обемала главно земите на Тир и Сидон.

Преди завоюването ѝ от Исус Навин, Палестина се владяла от Ханаанците (Хамовите синове), разделени на единадесет домородства, от които най-силното е било на Ханаан (основателя на Сидон), и главата на истинските Ханаанци, които гърците наричаха Финикийци. Само тези последните останаха самостоятелни под Исус Навин, Давид, Соломон, и следващите царе, но по-късно Асирийските и Халдейските царе ги покриха. След това, те попаднаха едно след друго под Персийците, Гърците, и Римляните.

Финикийците бяха богат, развит, и силен народ. Те съставляваха съюз от търговски градове, всеки от които с окръжието си се управлявал от свой цар. Прибрежието на земята им бе гъсто насадено с паланки; а корабите им първи преплуваха цялото Средиземно море, и основаха търговия и поселения дори до далечните примория на Европа и Африка. Произведенията на всичките тогава познати земи се разменяха на тържищата им - Ез. 27гл. Картаген, ранният съперник на Рим, бе Финикийско поселение, както бяха Кадис и Тарсис в Испания - Ез. 38:13. Езикът на финикийците бе почти еднакъв с еврейския, както се вижда от имената на няколко Испански градове. Соломон дължи на тях помощта, която поднесоха в издигането на храма, и в построяването и управлението на корабите му. Виж Тир. Финикия лежеше между източното Средиземно приморие и Ливанските планини; и като добре напоявана и плодovitа земя, тя произвеждаше много и всякакви земеделски произведения. Жителите ѝ бяха Ваалови и Астартини поклонници.

Днес Финикия е в ръцете на турците. За повече от двадесет столетия, тя не е имала свои царе и свое самоуправление. Името ѝ не се среща в книгите на Еврейската Библия, но само в книгите на Макавеите и в Новия Завет. Евреите винаги я пишат Ханаан - Ис. 23:11. Марко нарича една жена "Сирофиникийка", т.е. "Финикианка от Сирия", понеже Финикия тогава е съставлявала част от Сирия - Мк. 7:26, Матей я нарича Ханаанка - Мт. 15:22.

* * *

Финиково дърво - Из. 15:27

Това дърво на еврейски се нарича тамар, "възвишено", от правото, високото, и безклонното му растение, и поради това е по-

забележително от което и да е друго дърво; понякога то расте до сто крака високо. Виж Тамар.

Финиковото дърво, е едно от най-хубавите дървета в растителното царство. Стъблото му е пълно с неравни чепове, които улесняват катеренето до върха му за плод - П.П. 7:7,8. Тези издадени части са следи от паднали листа; защото стъблото не е твърдо като при други дървета, но е пълно с влакнест мъх, около който е жилавата кора, която се състои от яки жилки, когато дървото е младо, но която постепенно се втвърдява и уякчава. На върхът на кората израстват листата първо под една покривка, но след като израстат повече от покривката, те се разширяват на всяка страна от стъблото, и колкото листата окапват, толкова стъблото се издига нагоре. С вечнозеленият си и приятен връх, който постоянно се стреми към небето, то представлява един образ на душата, която напредва в благочестие - Пс. 92:12. Листата, когато дървото вече порасте, за да дава плод, са от шест до осем крака дълги; те са много широки когато се разтворят, и се употребяват за покрив на къщи и за други подобни нужди.

Плодът му расте под листата му на гроздове, тежки понякога повече от пет оки; вкусът му е сладък и приятен. Прилежните туземци, казва Г. Гибон, възпяват, било в стихове било в проза, триста и шестдесетте потребности, в които стъблото, клоновете, листата, жилките и плодът на това дърво се употребяват. Една значителна част от жителите на Египет, Арабия и Персия, се хранят повече от неговия плод. Те се хвалят също с изцелителните му качества. Камилите им се хранят с кокичките на плода му. От листата му правят постелки, кошници, торби, рогозки и четки; от клоновете или от стъблото му, клетки и плетове за градини; от жилките на стъблото му, нишки, въжета и ортоми; от сокът му се приготвява едно спиртно питие, а трупът на дървото се употребява за горене. Казват още, че от един вид финиково дърво, наричано *phoenix farinifera*, се изваждало брашно, което се намира между жилките на стъблото му и се употребявало за храна.

Някои части в Палестина, както и някои съседни места от Едом, се описват от старите, че са изобилвали с Финикови дървета. Юдея особено се представя, върху няколко Веспасианови монети, чрез една неутешима жена седяща под едно Финиково дърво с надпис: IUDEA CAPTA, "Юдея поробена". Във Вт. 34:3, Ерихон се нарича "град на Финикови дървета", и много от тези дървета се срещат още в онази

околност, но въобще те сега са рядкост в Палестина. Да се махат или да се хвърлят по пътя Финикови китки или вейки, се правело не само в чест на победителите през Гръцките игри в старо време, но също и в чест на тържественото влизане на Сионския Цар в Ерусалим - Йн. 12:12,13. То представя също много по-славното му тържество на небето, заедно с людете му - Отк. 7:9.

* * *

Фисон

Една от четирите реки, които напояваха Рая - Бит. 2:11, която течеше през Евилатската земя, където се добиваше превъзходно злато. Както Едемската градина, местоположението ѝ точно не се знае. Виж Едем и Ефрат.

* * *

Фихол

Титул на военачалника на Герарския цар, по Авраамово и Исааково време - Бит. 21:22, 26:26.

* * *

Фонтан. Виж Море VI.

* * *

Форум. Виж Пазар.

* * *

Фригия

Мало-Азиатска област, която граничеше на север с Витиния и Галатия, на изток с Кападокия, на юг с Ликия, Писидия и Исаврия, и на запад с Мизия, Лидия и Кария. Тя се наричаше още Пакатианова Фригия, и Голяма Фригия, която бе едно окръжие от Мизия, при Мраморно море, населено от фригийци след Троянската война. Източната част на

Голяма Фригия се наричаше и Ликаония. Тази страна бе издигнато поле, плодовито с жито и вино, и прочуто с хубавите си говеда и овци. От градовете ѝ, само Лаодикия, Йерапол, Колос, и Антиохия Писидийска, се споменават в Новия Завет. Ап. Павел два пъти премина през Фригия, за да проповядва Словото Божие - Д.А. 2:10, 16:6, 18:23.

* * *

Фул

I. Асирийски цар, (около 770г. преди Р.Х.), когато Асирия за пръв път се споменава в Библията. Той навлезе в Израилската земя през царуването на Манаим, но награден с хиляда таланта сребро той се оттегли - 4Цар. 15:19,20; 1Лет. 5:26.

II. В Ис. 66:19, страна далеч от Юдея, свързана с Луд, и за която се предполага от Буркхарт, че има следи на Нилския остров Филе, при пределите между Египет и Етиопия.

* * *

Фунт. Виж Мнаса.

* * *

Фуртунат - 1Кор. 16:17

Фортунат отишъл от Коринт в Ефес, да посети Павел. Апостолът говори за "Стефанина, Фуртуната и Ахаика", като първи плодове на Ахаия, и още като такива, които били отредени да служат на църквата и на светиите. Те занесли първото Павлово послание в Коринт.

* * *

Фут

Хамов син - Бит. 10:6, чиито потомци, се споменават заедно с Етиопците и Лидианите като Египетски войници, и съставляващи част от войнство на Гог - Ер. 46:9; Ез. 27:10, 30:5, 38:5; Н-м 3:9. Йосиф ги приема за същите Мавританци, в Северна Африка на запад. Виж Ливия.

* * *

Хавул (нищожна)

I. Име дадено от Хирам, Тирския цар, на едно окръжие в Северна Галилея, което обхващало 20 града, и което Соломон му дал като заплащане за помощта му в съграждането на храма - 3Цар. 9:13; от това име се подразбира незадоволството му от подаръкът.

II. Асиров град - И.Н. 19:27.

* * *

Халак (гладка или гола планина)

В И.Н. 11:17, името на една планина в предела на земите завоювани от Исус Навин. Някои предполагат, че това е горския цеп успореден с Вирсавее, (днешният Джебел-ел-Мукре), 60 мили на юг от Мъртво море; или цепът "Бели хълмове", 8 мили южно от Мъртво море.

* * *

Халах

Един град в Асирия, съграден от Асур или Нимрод - Бит. 10:11,12. Той е бил близо до Ниневия, и Ресен се е намирал между тях.

* * *

Халван (галбан)

Една от съставните части на тамяна, който евреите са горили на олтара в скинията - Из. 30:34. Халванът, е смолата на едно растение, което расте в Абисиния, Арабия и Сирия.

* * *

Халдеи (халдейци)

С това название се обозначава: 1) Халдейският народ, и Халдейските поданици въобще; 2) философи, естествоизпитатели, гледачи, и други, които се занимавали с изучаване на математика и астрономия, чрез което те се опитвали да предсказват бъдещи събития и съдбата на хора, родени под определени съзвездия.

Халдеите, са били отначало едно войнствено племе, което населявало Кюрдските планини на север от Асирия и Месопотамия - Ер. 50:17. Когато Асирийските монарси, разширили завоеванията си на север и запад, тогава халдеите паднали под тяхната власт, но под властта на своите победители, те се преобразили, от една груба орда в един образован народ. Едно живописно и впечатлително описание за халдейските войници, срещаме в книгата на пророк Авакум, който може би е живял около времето, когато халдейците нападнали Палестина и околните ѝ земи - Ав. 1:6-11. За времето, в което халдейците са преминали във Вавилония, нищо не се знае. В царуването на цар Езекия, (713г. преди Христа), се споменава един Вавилонски цар, първия, за когото четем след Нимрод и Амарфал. Сто години по-късно, намираме халдейците като владетели на Вавилонското царство. Като пръв цар от новата Вавилонска династия в историята, се явява Навополасар. Неговият син Навуходоносор нападнал Палестина, според предреченото от Еремия и Авакум - Езд. 5:12; Ер. 39:5. Навуходоносор, бил наследен от синът си Евилмеродах - 4Цар. 25:27 и Ер. 52:31. След него последвали в кратко време Нериглисар, Лаворосоарход, и Навонид (или Валтасар), при когото тази империя била погълната от Мидо-Персийската империя. Халдео-Вавилонската династия, не е удържала повече от сто години.

* * *

Халдейски език. Виж Език.

* * *

Халдея

Отначало страната от двата бряга на Долен Ефрат, до Персийския залив, с главен град Вавилон. По-късно с това име се обозначава цяла Вавилония. Виж Вавилония. Халдея, бе отечество на Авраам. В

старо време, тя се наричала и земята Сенаар - Бит. 11:2; Ис. 11:11; Зах. 5:11.

* * *

Халев

I. Ефониев син, от Юдовото племе, който бе изпратен с по един човек от всичките други племена, за да разгледа Обещаната земя - Чис. 13 и 14гл. От дванадесетте, Халев и Исус работили верно и искрено, и от всичките възрастни мъже, само на тях е било позволено да влязат в Ханаан - Чис. 14:6-24,38, 26:65. Той е бил един от князете, определени да разделят завоюваната земя между племената - Чис. 34:19. Хеврон му бе даден, като награда за верността му, според Божието обещание - Вт. 1:36; И.Н. 14гл. Макар и на 85 години, той все още бил силен, и изгонил Енаковите синове от наследията си. Той дал част от него и дъщеря си Ахса на братовчед си Готониил, който беше спечелил наградата с храбростта си в превземането на Девир - И.Н. 15:13-19, 21:12. Тази страна, за кратко време е носила името на Халев - 1Цар. 30:14.

II. Син на Ор, чиито синове, населявали земята около Витлеем - 1Лет. 2:50-55.

* * *

Халкидон

Един скъпоценен камък, който прилича на ахата - Отк. 21:19. Този камък е разноцветен; среща се в повечето части на света, макар и да взима името си от град Халкидон (Када-кюй), във Витиния, срещу Цариград; много се употребява за чаши и други изящни съдове.

* * *

Халколиван (лъскава мед)

Един метал, съставен от сребро и злато, или от мед и злато, много лъскав и скъпоценен - Ез. 1:4; Отк. 1:15. Вероятно от този или подобен метал, са били направени съдовете, за които Ездра казва, че бяха от лъскава мед и скъпоценни като злато - Езд. 8:27.

* * *

Халне - Ис. 10:9, и Хане - Ез. 27:23

Един от Нимродовите градове - Бит. 10:10, по-късно наречен Ктесифон; той се е намирал на източния бряг на Тигър срещу Селевкия, (20 мили под Багдад). Ктесифон, е бил едно зимно жилище на Партянските царе. От него нищо не е останало сега, освен развалините на един палат и купове смет.

* * *

Хам (изгорен, черен)

I. Един от Ноевите синове - Бит. 5:32, 7:13, 9:18, 10:1. Нечестивото поведение на Хам, накарало Ной да го прокълне в лицето на сина му Ханаан - Бит. 9:20-27. Хам бил баща на Хус, Мицраим, Фут, и Ханаан, т.е. працядо на хананейците, южните араби, етиопяните, египтяните, и общо на африканците - Бит. 10:6-20.

II. Едно поетично име на Египет - Пс. 78:51; 106:22.

III. Една неизвестна страна на Зузимите - Бит. 14:5.

* * *

Хамаам

Може да е бил син на Верзелай - 2Цар. 19:37 и 3Цар. 2:7. Вероятно, той придоби от Давид мястото при Витлеем, наричано Хамаам - Ер. 41:17.

* * *

Хамелеон - Лев. 11:30

Един вид пълзящо животно. Тялото му е дълго около шест пръсти; нозете му имат по пет пръсти всяка, наредени като два палеца срещу три пръсти; очите му се въртят във всички посоки, независимо едно от друго.

Това животно се храни с мухи, които лови с дългият си и лепкав език. То може да се надува с въздух по волята си, и да променя краската си от синя на зелена, на червена, и дори на черна, когато се разлюти. |

* * *

Хамос

Народното божество на моавците и амонците, на което и Соломон съгради място за поклонение в Ерусалим - Чис. 21:29; Съд. 11:24; 3Цар. 11:7; 4Цар. 23:13; Ер. 48:7.

* * *

Хананейци. Виж Ханаанци.

* * *

Ханаан

I. Син на Хам, и внук на Ной - Бит. 9:18. Многобройното му потомство, е населявало най-напред Сидон, и оттам се е разпространило в Сирия и в Ханаан - Бит. 10:15-19; 1Лет. 1:13-16. Виж Ханаанци. Евреите вярват, че той е бил заплетен с баща си в нечестието, сторено на Ной - Бит. 9:20-27. Това нечестие, е било причина за проклятието, от което той и потомството му са страдали - И.Н. 9:23,27; 2Лет. 8:7,8.

II. Земята населена от Ханаан и от потомството му, а по-късно дадена на евреите. Тази земя, в различни времена, се е наричала с различни имена, или от жителите и или от някои обстоятелства свързани с историята ѝ: 1) "Ханаанската земя", от Ханаан, синът на Хам, който я разделил между синовете си, от които всеки станал глава на едно многобройно племе, и най-накрая на един отличен народ - Бит. 10:15-20, 11:31. Тази земя, най-напред не се простирала на изток от Йордан. 2) "Обещаната земя" - Евр. 11:9, от обещанието, дадено на Авраам, че потомството му ще я притежава - Бит. 12:7, 13:15. 3) Понеже тези се наричаха "евреи", земята в която те живееха, се е наричала "Еврейската земя" - Бит. 40:15; и 4) "Израилската земя" от израилтяните, или от потомството на Яков, което се заселило там. Това название, често се

споменава в Стария Завет. То обема цялата земя от двете страни на Йордан, която Бог бе дал за наследство на евреите. По-късно, то често е обозначавало само земята на 10те племена - Ез. 27:17. 5) "Юдовата земя". Тази земя най-напред е обемала само страната, която е била дадена на Юдовото племе. След отцеплението на 10те племена, земята, която принадлежала на Юда и на Ваниамин, които образували едно отделно царство, се различавала по названието "Юдовата или Юдейската земя"; последното название се е задържало през съществуването на втория храм, и под владението на римляните. 6) "Святата земя". Това название се е употребявало от евреите след Вавилонския плен - Зах. 2:12. 7) "Палестина" - Из. 15:14. Това име е произведено от името на филистимците, които се преселили от Египет в приморията на Средиземно море. По-късно, това име станало общо за цялата Израилева страна, макар филистимците и да населявали само една част от нея. Езическите писатели, наричат Святата земя понякога Палестина, друг път Сирия, а понякога и Финикия.

Ханаан граничил: на запад със Средиземно море, на север с Ливанската планина и Сирия, на изток с Пустинна Арабия, и на юг със Сдом и пустините Цин и Фаран. Най-голямата му дължина, била около сто и осемдесет мили, а средната му широчина около шестдесет и пет. Във времето на Давид, обширни княжества били присъединени за известно време към Святата земя. Тези княжества, са били населени от съпределните и близките народи, и се простирали до Пустинна Арабия, и на север до Тапса на Ефрат, с цяла Сирия между Ливан и Ефрат.

Ханаанската земя, се е делила различно в различните времена. При Исус Навин, тя се раздели между дванадесетте племена, и в царуването на Ровоам, се раздели на двете царства Израилево и Юдово. По-късно Ханаанската земя, преминава последователно в ръцете на вавилонците, гърците, сирийците, и римляните. Във времето на Исус Христос, тя е била под властта на последните, и е била разделена на пет области: Галилея, Самария, Юдея, Перея и Едом. В наше време, Палестина се намира под владичеството на Султана, и се управлява от паши.

Ханаанската земя, е естествено украсена с гори и планини, с поляни, реки и долини. Главните гористи и планински места са: Ливан, Кармил, Тавор, Галаад, Ермон, и др. Главните реки са: Йордан, Арнон, Сиор, Явок и Кисон. Езерата са: Асфалтово езеро (или Мъртво море),

Тивериадско езеро (или Галилейско море), и Мером. Тези са описани всяко на мястото си.

Относно физическите черти на тази земя, северната граница ѝ минава през високите планини Ливан и Ермон, на които някои върхове са десет хиляди крака високи. Около полите на Ермон, извират източниците на Йордан. Тази река, като мине през Мером и Галилейското море, се устремява на юг, и след много криволичения, се втича в Мъртво море. Коритото ѝ е твърде дълбоко, и главата ѝ стои две хиляди крака високо над устието ѝ. Страната между Йорданската долина и Средиземно море, е въобще едно високо поле, просечено с хълмове и дълбоки долини, през които зимните потоци текат, и се втичат в Йордан и в морето. Галилейското поле, може да е деветстотин или хиляда крака по-високо от равнината на Средиземно море. В Долна Галилея, е голямото Езраелско поле, което се простира от планината Кармил и Акхо (Сен Жан д'Акръ) на запад до Тавор и Гелвуе, и даже до Йордан на изток. От това поле нататък, земята пак се възвишава на юг, така че планината Гаризин е 2,300 крака над морето, Ерусалим 2,400, и Хеврон 2,600. При крайморието, под планината Кармил, намираме една плодовита поляна, която постепенно се разширява на юг, колкото отива към Фаранската пустиня. Страната оттатък Йордан е планинска, и има богати пасбища и плодови долини. Още по-на изток, се простира високото и безплодно поле на Пустинна Арабия.

Почвата на Ханаан е плодородна, а климатът умерен. Есенните дъждове, започват да падат обикновено в края на октомври, и скоро след първите дъждове се сее житото и ечемика. Дъждът вали най-много през декември, и продължава да вали от време на време до април. От май до октомври никак не вали дъжд. През зимата не става много студено, и не замръзва. Сняг рядко пада повече от един крак, но бури с градушка, често се явяват зиме. Ечемикът жънат десет-петнадесет дена преди да ожънат житото, и житните произведения узряват по ниските места по-рано отколкото по високите. Житната жетва, трае от април до юни. Гроздето узрява през юли, но гроздобера продължава чак до септември. През този месец и през октомври, жегата е голяма, сушата се увеличава, изворите пресъхват и всичко живо и растително желае дъждец.

Едно време, Ханаанската земя, е била много плодородна. Тя е изобилвала с маслини, смокини, лозя, нарове, и за нея се говори в

Писанието като за земя "където тече мляко и мед". Днес тази земя е повечето пуста; войните и лошото управление, са я опустошили и обезплодородили, но пак някои произведения като царевицата и гроздето, и днес потвърждават думите на Св. Писание за плодородието ѝ. Виж Евреи и Юдея.

Завоюването на Ханаан. Тълкувателите на Св. Писание, са привеждали различни доказателства, за да оправдаят завоюването на Ханаан, и изстреблението на жителите му от израилтяните. Така, те са поддържали, че Ханаанската земя, е била дадена след потопа на Сим и синовете му, и че Хамовите синове по-късно я превзели от тях, че по-напред Ханаанците нападнали евреите, че Авраам бил владетеля на онази земя преди стотици години, че хананейците били едноплеменни с египтяните, и виновни за жестокостите на последните върху евреите. Тези извинителни причини колко са истинни ние не знаем, и Св. Писание не споменава за тях, но казва, че евреите отишли в Ханаанската земя по Божие повеление. При завоюването на Ханаан, Господ искал да запечата в умовете на израилтяните, че нечестието е причина за наказанието на Ханаанските народи, които Господ не можел вече да търпи, и които той наказал за пример на идолопоклонническите народи, и на други подобни грешници. Такива грехове, като греховете на идолопоклонството, евреите трябваше да отмахнат от себе си; те трябваше да постъпят делом като представители на Божието правосъдие, а не да задоволяват похотите си, и за тази цел пленените користи се унищожиха. За завоюването на Ханаан, се разказва в Чис. 21гл; Исус Навин; и Съд. 1гл. Ханаанците не се съсипаха свършено; много от тях избягаха в други земи; и останки от всичките Ханаански народи останаха в Юдея, подвластни на израилтяните, на които бяха "примки и тръни в очите им".

* * *

Ханаанска земя. Виж Ханаан II.

* * *

Ханаанци (хананейци)

Потомци на Ханаан. Отначало те живеели в Ханаанската земя, където се размножили и станали един силен народ. Чрез търговия и война, те

придобили големи богатства, и изпратили поселения по всичките острови и примория на Средиземно море. Когато идолослуженията и гнусотиите им станали нетърпими, Бог предал отечеството им в ръцете на израилтяните, които го завоюваха при Исус Навин. В Библията се споменават следните Ханаански племена:

1. Евейците, населявали северната част на Ханаан, при полите на планината Ермон. Виж И.Н. 11:3, където се разказва, че те с всичките си войнства, били поразени от Исус Навин. Израилтяните, обаче, не изгонили всичките от земите им - Съд. 3:3; 2Цар. 24:7; 3Цар. 9:20. Евейци е имало и в Средна Палестина - Бит. 34:2; И.Н. 19:1,7 и 11:19.

2. Хананейците, в тесният смисъл на думата, населявали полетата на запад от Йордан, и една част от полетата покрай Средиземно море - Чис. 13:29; И.Н. 11:3.

3. Гергесейците, живели между земята на хананейците и земята на евусейците; това се вижда от редът, в който те се споменават в И.Н. 24:11.

4. Евусейците, населявали околността на Ерусалим и самият град, на който старото име било Евус - И.Н. 15:8,63 и 18:28. Вениаминците, на които се даде тази земя, не изгонили евусейците - Съд. 1:21. Давид бе първият, който превзе крепостта на Евус - 2Цар. 5:6,7.

5. Амореите, (или аморейците), населявали във времето на Авраам, една област на юг от Ерусалим, на западната страна на Мъртво море - Бит. 14:7. По-късно, те се размножили и се разпръснали по планината в югоизточната част на Ханаан, и затова тя се нарича "Аморейска планина" - Вт. 19:20. Преди времето на Мойсей, аморейците бяха основали и в източната част на Йордан две царства, Васанското на север, и царството, което отначало имало за граница на юг, бродът Явок. Но при царят си Сион, аморейците преминали Явок, и превзели от амонците и моавците цялата земя между Явок и потокът Арнон; така последният поток станал южна граница на аморейците - Чис. 21:13,14,26 и 32:33,39; Вт. 4:46,47 и 31:4. Тази земя, израилтяните завладели по-късно, след една победа над Сион. Виж Амореици.

6. Хетейците, (или потомци на Хет), живяли по планината между аморейците. Във времето на Авраам, те владели Хеврон, и този

Еврейски праотец купил от тях за гробница пещерата Махпеллах - Бит 23гл. и 25:9,10. Когато израилтяните влезли в Ханаанската земя, хетейците се вижда, че са отишли да живеят по-на север. Околността на Ветил се нарича "земята на хетейците" - Съд. 1:26.

7. Ферезейците, населявали различни чести на Ханаанската земя. Името им значи "полски жители". Според Бит. 13:7, ферезейците заедно с ханаанците населявали земята между Ветил и Гай.

Освен тези седем племена, имало и други от същото коляно, които населявали земята на север от Ханаан. Те са били арукеяните, арвадците, цемарейците, и ематците. Имало и други инородни племена в пределите на Ханаанската земя. Такива са били енакимите, рафаимите (или исполините), и амаличаните.

* * *

Ханес

Един Египетски град - Ис. 30:4, за който се мисли, че е сегашният град Ехнес, в Среден Египет на Нил.

* * *

Харан

Стар град, в северозападната част на Месопотамия. Авраам, като оставил Ур, отишъл в Харан, където живял до смъртта на баща си. Авраам изпратил да вземат жена за Исаак от Харан, и Яков избягал там от гнева на Исав - Бит. 11:31,32, 12:5,24, 27:43, 28:10, 29:4. Харан е опустошен от асирийците във времето на Езекия - 4Цар. 19:12; Ис. 37:12, и там в Римско време, партяните поразили и убили Крас, Римски пълководец. Харан носи и днес това име, и е съграден покрай един ръкав на Ефрат, (на 360 52/ сев. шир., и 390 5/ ист. дълж.), в една равна песъчлива поляна. В Харан обитават сега само някои скитници араби, които обичат мястото поради сладката му вода.

* * *

Харгол

В Лев. 11:22, един вид скакалец.

* * *

Хаслев

Деветият месец при евреите - Неем. 1:1; Зах. 7:1.

* * *

Хацармавет (дворът на смъртта)

Третият Йоктанов син - Бит. 10:26; 1Лет. 1:20. Той бе прародител на жителите на днешната страна Хадрамаут, област в югоизточна Арабия. Тази област изобилва с ливан и смирна, но климата ѝ е нездрав; оттука и името ѝ.

* * *

Хевер

Кенеец, от рода на Овав, Мойсеевия тъст. Той живял в северната част на Ханаан, и се вижда, че е бил знаменит човек на своето време. Жена му Яил, умъртвила сама Сисар - Съд. 4:11,17-21, 5:24.

* * *

Хеврон

Един от най-старите Ханаански градове, съграден седем години преди Египетския град Танис, който бил столица на Долен Египет - Чис. 13:22. В най-старите времена, Хеврон се наричал Кириат-арва (виж Арва) и Мамврий, и там било местопребиванието на Авраам, Исак, и Яков, където после бяха погребани - Бит. 14:13-24, 23:2-19, 35:27. Под Исус Навин и Халев, евреите завоювали Хеврон от хананейците и енакимите, и после го прогласили Левитски град за прибежище - И.Н. 14:13-15, 15:13, 21:11,13; Съд. 1:10,20. Хеврон бил правителствено седалище на Давид през седемте години, когато той царувал само над Юдовото племе - 2Цар. 2:3, 5:5. От този град, Авесалом повдигнал въстанието

против баща си - 2Цар. 15:9,10. Той се укрепил от Ровоам, и срещаме името му да се споменава след плена - Неем. 11:25, но в Новия Завет не се споменава никъде. Днес Хеврон е с 8,000 жители, от които около 600 са евреи, а останалите са турци и араби. Градът е съзидан в една дълбока долина и по близоседната ѝ могила, на двадесет мили южно от Ерусалим, и 2,600 крака над морското равнище. Сегашното му име Ел-халил (приятелят), е името, което мохамеданите дават на Авраам, "Божият приятел"; и те се гордеят, че пазят гробницата на патриарсите, пещерата Махпелah. Над онази пещера, е съзидана една малка джамия, заградена с един зид 60 крака висок, който обема едно пространство 150 крака широко, и 200 кр. дълго. Явно е, че този зид е останал от древността, и може да се вярва, че стои на същото място на стария гроб. Други старовременни останки, са се опазили в два каменни водоема, от които по-големия е 133 кр. дълъг и толкова широк, и 21 кр. дълбок. Един от тях може да е "водоемът в Хеврон", където Давид обесил убийците на Исвостей - 2Цар. 4:12. Градът има девет джамии и две синагоги. Улиците му са тесни; къщите му каменни, с плоски стрехи и малки сводове. Там се правят големи количества стъклени лампи, гривни и пръстени, произвежда се сухо грозде и петмез. Около градът местата са плодородни, и в тях стават хубави лозя, маслини, и дебела паша.

* * *

Хелвон

Общо се е мислило, че е сегашният Халеп. Но Хелвон се споменава от Езекил, като място от което Дамаскови търговци донасяха вино в Тир - Ез. 27:18. В последни времена, се е намерила една долина в Срещо-ливан, близо до Дамаск, която също се нарича Хелвон до днес, и там расте най-добро грозде. Вероятно, това е мястото споменато от Езекил, от където Дамасковите търговци донасяха в Тир Хелвонско вино. Халеп е много далече от Дамаск, и не е прочут с вино или грозде.

* * *

Хелкат-асурим (поле на ножовете)

Някое място близо до Гаваон. То е наречено така от едно сражение между някои Давидови и Исвостееви юнаци, които се сражавали един

против други, преди да се ударят двете неприятелски войски - 2Цар. 2:16.

* * *

Хелкия

I. Един верен първосвещеник във времето на Йосия - 4Цар. 22,23гл.

II. Хелкия е било също и името на бащите на Еремия и на Елиаким - 4Цар. 18:18; Ер. 1:1.

* * *

Херетци

I. Съплеменници на филистимците, за които се мисли, че са били едно поселение от остров Крит - 1Цар. 30:14; Ез. 25:16; Соф. 2:5.

II. Една част от Давидовите телохранители. Херетците в този случай, се споменават винаги с фелетците - 2Цар. 8:18, 15:18, 20:7; 1Лет. 18:17. Някои предполагат, че те са били чужденци, които Давид приел на служба, когато е бил между филистимците. Гетците, които се споменават заедно с тях в 2Цар. 15:18, са били несъмнено чужденци. Други мислят, че те били добили това име от службата си - палачи и бързоходци.

* * *

Херит

Един малък поток, който се втича в Йордан. При този поток отишъл Илия, и там го хранили враните - 3Цар. 17:3-5.

* * *

Херувими

Или небесни същества или символични изображения, за които се говори на много места в Св. Писание. Херувимите се представят различно;

като живи същества - Ез. 1гл.; Отк. 4гл.; като везани образи, златни, позлатени, или дървени - Из. 36:35 и 37:7; Ез. 41:25. Те още се представят като имащи по едно, по две, или по четири лица - Из. 25:20; Ез. 10:14 и 41:18, като имащи по две, по четири, или по шест крила - 3Цар. 6:27; Ез. 1:6; Отк. 4:8. Най-подробното описание на херувимът, го представя като животно, с човешки образ, крилато, пълно с очи и отпред и отзад, с четири лица, лъвово, човешко, говеждо и орлово - Ез. 1:10 и 41гл.; Отк. 4гл. Вярва се, че херувимите служат за изпълнението на Божията воля.

* * *

Хет (ужас)

Син на Ханаан, от Хамовото поколение и прародител на хетейците - Бит. 10:15, 23:3,5,7,10,16,18,20, 25:10, 27:46, 49:32; 1Лет. 1:13. Виж Хетейци.

* * *

Хетейци

Потомци на Хет - Бит. 10:15, едно Ханаанско племе, което обитавало около Хеврон, по времето на Авраам - Бит. 15:20, 23гл. (виж Ханаанци), и което било подчинено през времето на Израилското нашествие - Из. 3:8; И.Н. 3:10. Хетейците, обаче, не били съвсем изтребени, Урия бил хетеец - 2Цар. 11:3; между поданиците на Соломон имало и хетейци - 3Цар. 9:20; четем за "Хетейски царе" на юг - 3Цар. 10:29; 4Цар. 7:6. Хетейците, са били известни по име до след завръщането на юдеите от плена - Езд. 9:1.

* * *

Хетура

Авраамова жена, след смъртта на Сара - Бит. 25:1-6. Макар тя и да се нарича "наложница", това може би да беше, за да се различават синовете ѝ, и Исмаил от Исаак, синът на обещанието - Бит. 25:6; 1Лет. 1:32; Гал. 4:22,30. Синовете ѝ станаха праотци на много Арабски племена.

* * *

Хиена

Едно месоядно животно от рода на кучето, но различно от него по нозете си, които имат по четири пръсти, по четинестата си грива, и по задницата си, която е по-ниска от предницата. Храни се с мърша. Вероятно това е животното, което поради викът му евреите го наричат И. Някои речници, приемат името И за общо име, под което разбират всички островни зверове (думата И значи остров), но това не е съвместимо с местата, където това име се споменава с имената на особени видове животни. Други го смятат за Чакал, обаче в Ис. 13:22, тази дума е след думата И.

* * *

Хиил (жив Бог)

Името на някой си Ветилец, който съградил пак Ерихон. Клетвата на Исус Навин, против оногова, който въздигне отново Ерихон, постигнала Хиил - И.Н. 6:26; 3Цар. 16:34.

* * *

Хинерот

Този град, е бил на западния бряг на Галилейско море - Чис. 34:11; Вт. 3:17; И.Н. 11:2 и 19:35; 3Цар. 15:20. Той е бил Нефталимов заграден град, и от неговото име Галилейското море, се е наричало Хинерот. По мнението на Йероним, Тивериада заемала местоположението на Хинерот.

* * *

Хиос

Един остров в Архипелаг, между Лезбос и Самос, срещу Мало-Азиатския бряг. Този остров е дълъг тридесет мили и десет широк. Ап.

Павел преминал през Хиос, когато отплувал от Митилин за Самос - Д.А. 20:15.

* * *

Хирам

I. Един Тирски цар, който изпратил да честитят на Давид възкачването му на престола, и който му помогнал да съгради палата си - 2Цар. 5:11; 1Лет. 14:1.

II. Друг Тирски цар, който може би е бил син на предишния, и който също бил приятел на Давид. При възцаряването на Соломон, той изпратил да му честитят, а после му доставил голяма помощ за построяването на храма. Той приготвил и му изпратил дървета и камъни, с едно голямо количество злато, вместо които приел жито, вино и масло, заедно с двадесет града в Галилея - 3Цар. 9:26-28, 10:11-22; 2Лет. 8:18. Йосиф, Юдейския историк, разказва, че Хирам и Соломон си задавали един на друг гатанки, и че Хирам, след като подобрил положението на столицата си Тир и царството си, през честитото си царуване от тридесет и четири години, умрял на възраст петдесет и две години.

III. Един изкусен художник от Тир, на когото майка му била Еврейка, а баща му Тирянин. Вътрешните украшения и съдове на Соломоновия храм, били изработени под негово ръководство - 3Цар. 7:13,14; 2Лет. 2:13,14.

* * *

Хиун

Името на един идол, на който израилтяните се покланяли в пустинята - Ам. 5:26 и Д.А. 7:43. Твърде е вероятно, този идол да е представлял планетата Сатурн, на която източните народи са се покланяли, и са принасяли жертви за умилоствение като на един зъл дух. Виж Ремфан.

* * *

Хляб

Дума, която в Писанието стои често за храна въобще - Бит. 3:19, 18:5, 28:25; Из. 2:20; Лев. 11:3. Манната се нарича "хляб от небето" - Из. 16:4. Хляб, в буквалният смисъл на думата, обикновено значи пити, направени от житно брашно, а ечемика се употребявал от бедните, и за хранене на конете. Житото се е мелило за всеки ден в малки каменни воденици; брашното се е правило на тесто в дървени нощви, и след това е вкисвало - Из. 12:34; Ос. 7:4. После го правили на пити и го пекли.

Старите евреи, са пекли хляба си по много начини: те са го пекли често под пепелта, или на земята, или върху кръгли медни или железни блюда, или в друг вид подници. Арабите, и други източни народи, при които дървата не изобилват, често пекат хляба си между два огъня, направени от говежди лайна, които горят бавно. Хлябът е добър, ако се яде в същият ден, но кората е черна или прегоряла, и задържа една миризма на веществото, с което е бил печен. Това изяснява Ез. 4:9,15.

Евреите, както и други източни народи, са имали един вид пещ (танур), която има вид на един голям кърчаг, отворен на върха. Те кладели огъня отвътре, и когато се стопляла пещта, те размесвали брашно с вода, и това тесто туряли на външната ѝ страна. Такъв хляб се е опичал в едно мълновение на петури, или тънки питки - Лев. 2гл. Хлябът са пекли още в дупки, изкопани в земята и добре измазани отвътре с хорасан. Огънят наклаждали върху дюшемето на тази пещ; и страните ѝ като се стопляли достатъчно, тънки пити залепяли върху тях, и те скоро се опичали. В големите градове е имало общи пещи и хлебари - Ер. 37:21; Ос. 7:4.

Понеже евреите въобще правели хляба си тънък и на пити, те не го режели с нож, но го чупели, и оттук идва и израза, който много се употребява в Писанието "преломяване (или чупене) на хляб"; той означава още ядене, или седене на трапезата. В постановяването на Господната вечеря, нашия Спасител "преломи хляба", който беше осветил; оттук "преломявам хляб" и "ломене на хляб", в Новия Завет са употребени за Господната вечеря. Виж Ядене.

Присъствените хлябове - Чис. 4:7, са били хлябове принасяни всеки съботен ден на Бога върху златната трапеза, която стоеше в Святото място - Из. 25:30; дванадесет пити безквасен хляб, принесен със сол и с чист ливан - Лев. 2:13, 24:5-9. Присъствените хлябове, можели да се

ядат законно само от свещениците; въпреки всичко това, Давид, когато беше гладен и не се намираше друг хляб, взе няколко от тези хлябове от свещеника Ахимелех, и ги изяде без да се съблазни - 1 Цар. 21:1-6; и нашия Спасител го дава за пример, за да оправдае учениците, които късаха житни класове и ги ядяха в събота - Мт. 12:1-4.

* * *

Хова

Едно място на север от Дамаск, което било посетено от Авраам - Бит. 14:15. Това място сега е неизвестно.

* * *

Ховар

Една река, която извира от Месопотамия, и която тече първо на югозапад, и се втича в Ефрат. Покрай плодоносните брегове на тази река, Навуходоносор населил една част от пленените евреи, и тука Езекил видял своите видения - Ез. 1:3, 3:15, 10:15, 43:3.

* * *

Ходатай (посредник)

Един, който стои между две страни или лица, като посредник за съобщение или примирие. До колкото е чувствителен за виновността си, и за святостта и правосъдието на Бога, човека не смее да влезе в непосредствено съобщение с едно същество, от което има причина да го е страх. Израилтяните показаха действието на това чувство на Синайската планина - Вт. 5:23-31; и Бог благоволи да постави Мойсей ходатай между себе си и тях, да приеме и предаде закона от едната страна, и техните обещания за покорност от другата. В качеството си на ходатай, той послужи и в различни други случаи - Из. 32:30-32; Чис. 14 гл.; Пс. 106:23; и така беше изпълнител на Божията воля и образ на Христос - Гал. 3:19. Месия е бил във всичките векове единствения истински ходатай между Бога и човека; и без него, Бог е недостъпен и пояждащ огън - Йн. 14:6; Д.А. 4:12. Посредством Христос, като Ангел на завета, са ставали всичките съобщения между небето и земята в

Старозаветни времена; и като Ходатай на Новия Завет, той върши всичко, което е нужно, за да примири съвършено Бога с човека: Той поддържа честта на Бога, като се явява като наш Застъпник с кръвта си, с която ни откупи; и чрез неговата състрадателна любов и посредством Святия Дух, той ни разполага и дава възможност да се върнем при Бога. Вярващият, който се е покаял е изкупен от Христа, чрез когото приема прощение, благодат, и живот вечен. В тази висока служба, Христос стои сам, защото той е само и Бог и човек - 1Тим. 2:5; Евр. 8:6, 9:15, 12:24.

* * *

Ходатайство

То се изразява в това, че Исус Христос се явява пред небесния трон като застъпник на хората си, и посредничи чрез извършеното си дело, за да се приемат молитвите им, и да се оправдаят молителите в неговото лице - Ис. 53:12; 1Йн. 2:1; Рим. 8:34; Евр. 7:25, 9:24. Христос е единственият Ходатай, който се застъпва за грешниците и неговото дело е съвършено. За Св. Дух също е писано, че ходатайствува за вярващите - Рим. 8:26, като всява свети желания в сърцата им.

* * *

Ходене

Вървеж, обхождане, начин на живеене, или духовен характер, и различните отношения на човека - Ез. 11:20. Човек може да ходи или по Дух или по плът - Рим. 8:1; по Бога, или в неведение и грях - Бит. 5:24; 1Йн. 1:6,7; в огън на печал - Ис. 43:2, или във виделина, чистота, и радост, която изтича от благодатта Христова тук и на небето - Пс. 89:15; Отк. 3:4.

* * *

Ходолгомор

Цар на Елам, една област в Персия, който царувал във времето на Авраам. Той подчинил под своята власт градовете около Мъртво море; и когато жителите им се разбунтували, той отишъл с четири съюзни царе и разорил цялата страна южно и източно на Йордан. Лот,

Авраамовия братенец, бил между пленниците, но него избавил Авраам, който на часът вдигнал една сила от слугите си и от съседите си, преследвал неприятелят, ненадейно го нападнал, и го разбил - Бит. 14:1-24. Сравни Псалом 110.

* * *

Хомот. Виж Ярем.

* * *

Хоразин

Град в Галилея, недалеч от Капернаум и Витсаида, на северозападния бряг на Галилейско море. По мнението на Йероним, този град е отстоял на две мили от Капернаум. Никакви следи от името му не са останали. Вероятно той е бил на мястото на днешния Тел-Хумъ, на северния бряг на Галилейско море, три мили на североизток от Капернаум. Исус Христос е укорявал Хоразин за непокаянието му - Мт. 11:21 и Лк. 10:13.

* * *

Хорейци

Едно старо племе, което обитавало в Сиир, откъдето било изпъдено от едомците - Бит. 14:6; Вт. 2:12,22. За хорейците се мисли, че са живели в пещери, както онези люде, за които се споменава в книгата на Йов (30:6), и че са били разделени на колена - Бит. 36:20-30.

* * *

Хорив. Виж Синай.

* * *

Хоро. Виж Хороиграние.

* * *

Хороиграние (ликуване)

Скачането на изцеления от Петър и Йоан - Д.А. 3:8, е приличало на Еврейското хороиграние. Евреите са играли хоро, когато е трябвало да се изрази религиозна радост и признателност. Понякога хороиграния са ставали в чест на някой победител. Така, когато Давид се връщаше от поражението на Голиат "излязоха жените от всичките Израилеви градове, та пяха и хоро играха". Евреите са играли хоро и за домашна радост, напр. когато блудният син се върнал в бащиният си дом, наловили се роднините му да играят хоро. В религиозните хороиграния, хорото е водил някой от ликуващите, а другите следвали като пеели същевременно религиозни песни; така, напр., пророчицата Мариам повела веднъж Израилевите жени - Из. 15:20,21, а цар Давид мъжете - 2Цар. 6:14; Пс. 150:4. При евреите, хороигранието, е имало само религиозен характер; при тях мъже и жени заедно никога не са играли хоро.

* * *

Хорма - Чис. 21:1-3

Един град на юг в Ханаан. При Хорма, непокорните юдеи били поразени, през втората година след изхода им от Египет - Чис. 14:45. Този град по-късно бе опустошен и разорен - Съд. 1:16,17, но Симеоновите потомци отново се заселиха в него - И.Н. 19:4, и Давид им изпрати една част от користите, които плени от амаличаните - 1Цар. 30:30.

* * *

Храм

ХРАМ

Една сграда осветена с особено Божие присъствие, и посветена за богослужение. Храмът се отличава от другите здания, като място където пребивава едно божество; всеки Езически храм си има кумир, но истинният и живият Бог, обитава "между херувимите" в Светая светих в Ерусалим. Затова храм, в преносен смисъл обозначава църквата Христова - 2Сол. 2:4; Отк. 3:12; небето - Пс. 11:4; Отк. 7:15; и душата на верният, в която живее Святия Дух - 1Кор. 3:16,17, 6:19; 2Кор. 6:16.

След като Давид бе известен, че Ерусалим е мястото, където Господ избра да построи домът си, той започна да осъществява намерението си с приготовления за един храм, който да съответства на Божието величие. Но тази слава бе задържана за Соломон, неговия син и наследник, който щеше да бъде миролюбив цар, а не като баща си Давид, който проля толкова много кръв във воюване. Обаче, Давид се нае да събира огромно количество злато, сребро, мед, желязо, и други вещества за това предприятие - 2Цар. 7гл.; 1Лет. 22гл.

Мястото, върху което щеше да се въздигне тази величествена сграда, бе планината Мория - Бит. 22:2,14; 2Лет. 3:1, на която върхът бе отначало неравен и страните неправилни. Планът и образецът на храма, бяха съставени от същия Божествен архитект на скинията, т.е. Бога; и е бил съграден по подобие на шатъра Господен, но е бил по-голям от него. Съдовете за богослужението са приличали на съдовете, които се употребяваха в скинията, освен, че някои са били по-големи, за да съответствуват на по-обширното здание, на което принадлежаха. Основите на този великолепен храм се положиха от Соломон в 1011г. преди Р.Х., около четиристотин и осемдесет години след Изхода и съграждането на скинията; и се завърши в 1004г. преди Р.Х., т.е. за седем и половина години. Той тържествено се посвети за поклонението на Йеова, който благоволи да го направи място за явлението на славата си - 2Лет. 5-7гл. Лицето или входът на храма, бе на източната страна, срещу Маслинената планина, от която зданието представляваше великолепен изглед. Същият храм, взет в тесният смисъл на думата, който обемаше притворът, Светилището и Светая светих, съставляваше малка част от свещената ограда, и околоръст се обикаляше от обширни дворове, стаи, и влагалища, които взети заедно бяха по-пространни от същия храм. В обширният си смисъл храма включва всички тези здания и дворове.

От описанията, които имаме за Соломоновия храм, не е съвсем възможно да си съставим точно понятие за частите му. Ето защо ние не намираме нито двама писатели, които да се съгласяват в описанията си. Следните редове, могат да ни дадат общо понятие за зданието.

Същият храм е бил седемдесет лакти дълъг. Притворът бил десет лакти - 3Цар. 6:3, Святото място четиридесет лакти, (17ст.), а Светая светих двадесет лакти - 2Лет. 3:8. Ширината на притворът, на Святото място, и

на Светая светих е била двадесет лакти - 2Лет. 3:3, а височината на Святото място и на Светая светих, тридесет лакти - 3Цар. 6:2; но притворът е бил много по-високо, не по-малко от сто и двадесет лакти - 2Лет. 3:4, или четири пъти по-висок от коя да е друга част на сградата. Светая светих, се отделяла от Светилището с една непроницаема завеса - Лк. 23:45, и е била вероятно много тъмна - 3Цар. 8:12, освен когато славата Господня я изпълвала. До северната, южната и западната страна на домът, са били прилепени един вид постройки, състоящи от по три ката, от които всеки е бил пет лакти висок - 3Цар. 6:10. Така, всяка от тези постройки, е била петнадесет лакти висока, и следователно достигала до половината на стените на храма; така че е оставало достатъчно място за прозорци, (4ст.).

Соломоновият храм се вижда, че е бил заобиколен от два големи двора: вътрешният двор, или "дворът на свещениците" - 3Цар. 6:36; 2Лет. 4:9, "външният двор", или "дворът на Израил", със стаи за свещеници и левити, за дърва, елей и др.т. - 1Лет. 28:12.

Следните редове са описание на дворовете на храма през времето на Исус Христос.

"Дворът на езичниците", се е наричал така, защото е било позволено да влизат в него хора от коя да е народност. Главният вход е бил на изток през Шушанските врата, най-главната от всичките порти на храма. Този двор е бил външен и най-големият на храма; приказва се, че е обхващал повече от петдесет уврати пространство. Той е заграждал другите дворове и храма. За да отиде човек в храма, през източните му (или външни врата), трябвало да премине първо през този двор, после през Женският, Израилевият и Свещенническият дворове. Този най-външен двор, е бил отделен от Женският с една решетка три лакти висока, на която стълбовете са били написани с надписи, които са предупреждавали, че всеки езичник и всеки нечист, който премине през него, подлежи на смъртно наказание - Д.А. 21:28; Еф 2:13,14. Оттук Спасителят изпъди онези, които продаваха добитък и доставяха жертви на онези, които идваха от далеч - Мт. 21:12,13. Да не забравяме и красното каменопостелие, и "притворите, на които стълбовете подпираха величествените галерии около дворът. Източният, западният и северният притвори, са били със същата големина, но южният е бил по-голям. Соломоновият притвор - Йн. 10:23; Д.А. 3:11, е стоял на източната страна или лицето на този двор, и се наричал така, защото

бил съграден от Соломон върху една стена, която се е издигала над долът Кедрон.

"Женският двор", наричан в Св. Писание "новият двор" - 2Лет. 20:5, и "външният двор" - Ез. 46:21, отделял "дворът на езичниците" от Израилевия двор, и се простирал по цялата източна страна само на последният. Той се наричал "женски", защото е бил мястото, назначено за кланяне на жените, на които било забранено да отиват по-навътре, освен когато са щели да принесат жертва; в последният случай, на тях им се е позволявало да влизат в Израилевия двор. Вратата, през които се влизало от дворът на езичниците в женският двор, са били "Красните врата" на храма - Д.А. 3:2,10; Така наречени от Коринтската мед, с която са били обковани двойните врата, горният праг, и двата стълба от стените. Поклонникът е възлизал до нея по една широка стълбица. В този женски двор, наречен "съкровището", Спасителят изрече пред евреите прочувствената си реч, която се разказва в Йн. 8:1-20. Тук митарят и фарисеят възлязоха да се помолят - Лк. 18:10-13, а куций следваше Петър и Йоан, след изцелението си. "Женският двор", е бил обикновеното място за кланянето на онези, които не са принасяли жертва - Д.А. 3:8. От този двор, след молитвите си, куция се върна с двамата апостоли през "Красните врата", където лежеше и през свещеният плет, в дворът на езичниците, където под "Соломоновият притвор", Петър проповядваше Христа разпнат. В същият "Женски двор", евреите туряха ръка на Павел, когато го осъждаха, че е осквернил храма, като въвел езичници отвъд светият плет - Д.А. 21:26-29.

"Израилевият двор", е бил отделен от "дворът на жените" с една стена тридесет и два лакти висока отвън, и двадесет и пет отвътре. Причината, поради която вътрешните дворове са стояли по-високо от външните, е била че колкото се отивало на запад толкова скалата, върху която храма бил положен, е ставала по-висока. В този двор се възлизало по петнадесет стъпала, наредени в полукръг, и през великолепните Никанорови врата. На тези стъпала, левитите пееха Псалмите на степените (възкачванията). Дължината на дворът от изток към запад, е била сто осемдесет и седем лакти, а ширината му от север към юг - сто тридесет и пет лакти. Тук израилтяните стояха с тържествено и благоговейно мълчание, когато жертвите горяха във вътрешния двор, и богослужението се извършваше в Светилището - Лк. 1:8-11,21,22.

По-навътре от "Израилевия двор", е бил вътрешният или "Свещеническият двор", сто шестдесет и пет лакти дълъг, сто и деветнадесет лакти широк, и два и половина лакти по-висок от околния двор, от който бил отделен със стълбове и пармаклъци. Тук стояха медният олтар, където жертвите се изгаряха, леяното море, където свещениците се миеха, и десетте медни умивалници, където миеха това, което беше за всеизгаряне; и различните съдове за жертвоприношение, които са изброени в 2Лет. 4гл. Тук трябва да отбележим, че макар и да е било забранено на израилтяните да влизат в двора на Свещениците, пак те са се пускали вътре за тези три неща: да положат ръцете си на животните, които принасяха, или да ги колят, или да движат част от тях.

От двора на Свещениците до свещеният притвор, се е възлизало по дванадесет стъпала, всяко половин лакът високо. Ние говорихме по-горе за големината на този притвор, на Светилището и на Светая светих. От страните на вратата на притвора и срещу лицето на храма, са били положени двата стълба Яхин и Воаз - 2Лет. 3:17; Ез. 40:49.

Соломоновият храм, запази първия си блясък за тридесет и три години; след това време, той бе обран от Египетския цар Сисак - 3Цар. 14:25,26; 2Лет. 12:9; после претърпя осквернения и грабежи от Азаил, Теглат-Феласар, Сенахирим, и др. - 4Цар. 12:16,18; и накрая след едно съществуване от 416г. свършено се разори от Вавилонския цар Навуходоносор, (588 преди Р.Х.).

Петдесет и две години след разрушението му, основите на новият храм се положиха от Зоровавел и евреите, които се възползваха от правото дадено им от Кир и се завърнаха в Ерусалим - Езд. 1:1-4, 2:1, 3:8-10. И след многобройни препятствия, той се завърши и освети за двадесет години, (516г. преди Р.Х.) - Езд. 6:15,16. По ширина и височина, този храм беше два пъти по-голям от Соломоновия. Велегласното плачене на людеите при полагането на основите му - Езд. 3:12,13, ниският начин, по който говориха за него, когато го сравняваха с първият храм - Аг. 2:3, бяха причинени от долноста му не по величина, но по слава. Липсваха му пет главни неща, които биха му придали величие, сир. ковчегът и очистилицето, божественото присъствие (или видимата слава), свещеният огън на олтара, Уримът и Тумимът, и духът на пророчеството. В 170г. преди Р.Х., Ирод като погуби всичките членове

на Синедриона, освен двама, през първата година на царуването си, (37г. преди Р.Х.), реши да заглади грехът си с възобновяването и украсяването на храма. Мирът, на който се наслаждаваше и разстроено състояние на сградата, го укрепваха още повече в това решение. След две годишното му приготвление веществата за делото, храмът на Зоровавел се събори, (20г. преди Р.Х.), и четиридесет и шест години преди първата пасха на Христовото служение. Макар този храм да беше удобен за богослужение в продължение на девет и половина години, пак още много работници и майстори на Христово време, бяха заети с градене външните му сгради. Присъствието на Спасителя в този храм, изпълни предсказанията в Аг. 2:9; Мал. 3:1. Иродовият храм, бе много по-голям от Зоровавелевия, както последният е бил по-голям от Соломоновия; понеже вторият храм беше седемдесет лакти дълъг, шестдесет широк, и шестдесет висок, а този бе сто лакти дълъг, седемдесет широк, и сто висок. Притворът възлизаше на сто лакти височина, и се простираше петнадесет лакти навън от дясната и лявата страна на зданието. Всеки Еврейски писател, възхваля красотата на храма и пищността на изделието. Той бе съграден от бял мрамор, изящно издялан, и от големи камъни, някои от които са били двадесет и пет лакти дълги, осем лакти високи, и дванадесет лакти дебели. За тези камъни, се говори в Мк. 13:1; Лк. 21:5: "И когато излизаше от храма, един от учениците му се обръща към него: Учителю, виж какви камъни и какви здания!". Лука казва, "хубави здания". Виж описанието на украшенията на една от портите му в статията Лоза.

Тази величествена сграда, която някога се издигаше като златна и снежна гора, и възбуждаше удивление и завист в света, изчезна во веки. Както Исус предрече "няма да остане камък на камък, който да не се срине" - Мк. 13:2, цялото здание бе съборено от Римските войски, под Тит, (70г. след Р.Х.). Днес на мястото му стърчат две Турски джамии, в които до скоро не се пускаше нито евреин нито християнин. И сега още под мястото, именуемо Ел-Харам, съществуват сводовити пътеки и сводове от неznайно време; един голям и дълбок кладенец, и други подобни, които показват, че храма винаги се е поил от изобилна и непрестанна вода. Извън стените на дворът на днешният храм, се съзират тук-там грамадни камъни, които са останали от стари стени.

Близо до югозападният ъгъл, се намират няколко големи камъни, които показват края на един свод, част от великолепият мост, който в древността е свързвал храмът с планината Сион; малко по-на север, е

прочутото място, където евреите отиват да плачат. Там има твърде големи камъни, за които се вярва, че са били част от основите на Древния храм, и са близо до мястото Светая стетих. Ето защо, в петък и през други някои дни, евреите се събират тук да плачат, и ридаят с всякакви изявления на дълбока горест, и да се молят за пришествието на Месия; преди, те са заплащали скъпо за това плачевно изключително право. Малко на юг от Харам-еш-Шериф, се намират останки от един грамаден свод, четиридесет и един крака широк - един от петте или шестте сводове, които са подпирали едно високо шосе (насипан път), което е свързвало планината Сион с южният двор на храма - 3Цар. 10:5; 1Лет. 26:16,18. Някои от камъните, които се намират в тази част на стената, са от двадесет до двадесет и пет крака дълги.

Във времето на царете, редовна стража левити постоянно е пазила храма - 1Лет. 26гл.; 2Лет. 23:19. През Римското владичество, един Римски гарнизон, е бил установен в крепостта Антония, която с различните си дворове и здания, се допирала до дворът на храма, и се е съединявал с него посредством повърхностни и подземни проходи - Йн. 18:12; Д.А. 4:1, 5:26, 21:31-40.

Благочестивите евреи, са отдавали голямо благоговение и хранили голяма любов към храма - Пс. 84. Всичките хора също по различни подбуждения, са се гордеели с него, и мнозина са му отдавали сляпа идолопоклонническа почит. Затова, когато враговете на Христос и последователите му, са искали да разярят простолюдието против тях, те са ги обвинявали в хулене на храма - Мт. 26:61, 27:40; Йн. 2:19,20; Д.А. 6:13, 21:27-30.

* * *

Храна

В старите времена, хората са се хранили само с произведенията на своята си земя. Палестина е давала изобилно и животинска и растителна храна; но на Изток растителната храна, се е употребявала повече от животинската. Там хлябът е главната храна, а другите храни са боб, леща, лук, грозде, дървено масло, мед, козе и краве мляко. С тези храни са се хранили в старо време и евреите - Бит. 25:29-34; 4Цар. 4:38-41. Рибата е била обикновената храна в местата, където е успявало риболовството, и много се е употребявала в Египет, там

където са ставали и краставици, дини, прас и чеснов лук - Чис. 11:5. И днес още египтяните употребяват тази храна.

Старите, винаги са употребявали месни гозби на пиршества, и в такива случаи гостоприемните патриарси заколвали агне от стадото или теле от говедата - Бит. 18:7; Лк. 15:23. Богатите, са яли месо по-често, и на тях е било угодно да ядат тлъсти и угоени агнета, ярета и юнци - 1Цар. 16:20; Ис. 1:11, 11:6; Мал. 4:2. Сиромасите са яли скакалци, понякога сушени, а друг път печени.

Водата е била най-ранното и най-общо питие. Опивателно вино, се е употребявало още от най-старите времена - Бит. 9:20, 14:18, 40:1. Финиково вино, и други някои пития, са били познати на старите - Рут. 2:14; Мт. 27:48.

* * *

Хранене (начин на хранене). Виж Угощение.

* * *

Хрисолит

Един прозрачен скъпоценен камък, злато-цветен и блестящ - Отк. 21:20. Мнозина мислят, че е камъкът, който сега наричаме "топаз".

* * *

Хрисопрас

Десетият от онези скъпоценни камъни, които украсявали основата на небесния Ерусалим, както го е видял Евангелист Йоан. Хрисопрасът е жълто-зеленикав, както го показва името му - Отк. 21:20.

* * *

Християни

За пръв път в Антиохия с това име разпознавали онези, които вярвали в Исус, че той е Месия, (42г. след Р.Х.) - Д.А. 11:26. Вижда се, че

антиохийците, давали това име на Исус Христовите ученици за отличие, а не за присмех. Самите ученици, са се наричали помежду си "братя", "верни", "светии", "вярващи", а езичниците, са ги наричали Назореи и Галилеяни. Само онзи е истински християнин, който сърдечно приема Христос за свой учител, пътеводител и господар, за източник на живот, сила и радост, за свой единствен Избавител от греха и от ада, за свой Господ и Бог. Само онези, които справедливо носят Христовото име и подражават Христовият пример, ще участват накрая в неговата слава.

* * *

Християнска неделя. Виж Събота.

* * *

Христос (помазаник)

Тази дума е гръцка, и съответства на еврейската Месия, помазания или посветения, която е била дадена по един особен начин на Спасителя. Виж Месия и Исус Христос.

Старовременните евреи, поучени от пророците, имаха ясни и определени понятия за Месия, но евреите след пророците забравиха пророческите наставления, и започнаха да си съставят съвсем криви понятия за него, така че когато той се яви в Юдея, евреите чакаха да видят в него някой светски владетел и завоевател, който да отхвърли Римското иго, и да покори целия свят. Ето защо, евреите се присмяха на бедното състояние, на смирението, и на привидната слабост на Христос. Днешните евреи, още по-заблудени, си съставят още по-криви идеи за Месия, съвсем неизвестни на техните праотци.

Пророците бяха предсказали, че Месия ще е Бог и човек; възвишен и унижен; господар и роб; свещеник и жертва; княз и поданик; подчинен на смъртта и победител над смъртта; богат и сиромаш; цар, завоевател и славен, и пак оскърбен, огорчен и презрян. Всичките тези противоположности, трябваше да се съединят в лицето на Месия, и действително те се съединиха.

В книгите на Новия Завет, не се казва за Исус Христос да е приел външно помазание. Помазанието, за което пророците и апостолите

говорят, е вътрешно, т.е. духовно чрез благодатта на Светия Дух, а външното помазание, с което царе, свещеници и пророци се помазвали, е било само белег на вътрешното.

Името "Христос", обозначава небесното му послание като Избавител; и не трябва да се счита като едно просто название, чрез което Исус се е различавал от други човеци със същото име. Ние можем да разберем по-добре силата и значението на думата Христос, като я заместим с "помазаник", или с еврейската дума "Месия". Така напр. в Мт. 2:4, където четем, че "Ирод събра всички народни главни свещеници и книжници и ги разпитваше, къде трябваше да се роди Христос", трябва да разбираме "обещаният Месия". Петър изповядал: "Ти си Христос, Син на живия Бог". В Лк. 4:41, виждаме, че и бесовете изповядали същото.

Когато вземем под внимание отношението на Христос, като Бог и човек, божественото му дело като наш Пророк, Първосвещеник и Цар; и смиреното му и славно състояние; когато вземем под внимание, че всичките божествени свойства, са изявени и въплътени в него; и още, когато вземем под внимание всичките му отношения към Божиите цели и повеления, и към преимуществата, длъжностите, и службите на светиите, в този и в онзи свят, тогава ние радостно виждаме в него, че Той е всичко и във всичко - Кол. 3:11.

* * *

Христос и църквата. Виж Песен на песните.

* * *

Хуза. Виж Йоанна.

* * *

Хула против Светия Дух. Виж Богохулство.

* * *

Хун - 1Лет. 18:8

Другаде се нарича Веротай. Виж Веротай.

* * *

Хус

I. Най-старият син на Хам, и баща на Нимрод, Сева, Евила, Савта, Раама, Савтека, повечето от които се заселили в Честита Арабия - Бит. 10:6-8.

II. Хус или Хуска земя. Земята населена от Хусовите потомци. Това название се вижда, че е било приспособено най-малко на три различни страни:

1. Източен Хус, който обемал областите Персис, Хусистан и Сусиана, в Персия. Тази земя лежи на изток от Тигър. В нея се мисли, че е текъл Гион - Бит. 2:13. Виж Едем.

2. По мнението на мнозина, евреите така също употребявали Хус и Хуска, за да обозначават южните части на Арабия, и крайбрежието на Червено море. В Хуската земя се родил Нимрод, който се населил в Месопотамия - Бит. 10:8. "Етиопянката", която Мойсей взел за жена в пустинята, може да е била от рода на Хус - Из. 2:16-21; Чис. 12:1; 2Лет. 21:16.

3. По-обикновено Хус обозначава собствена Етиопия, която лежи на юг и на югоизток от Египет, и която сега се нарича Абисиния - Ис. 18:1, 20:3-5; Ер. 13:23; Ез. 29:10; Дан. 11:43.

* * *

Хусай

Архиецът, приятел на Давид. Като се извести за буната повдигнат от Авесалом, и че цар Давид беше се принудил да побегне от Ерусалим, той го посрещна на върха на Маслинената планина, извън града, с раздрани дрехи и с пръст на главата си. Давид му каза, че ако отиде с него да го придружи, той ще му бъде товар, и го посъветва да се върне в свитата на Авесалом, и оттам да му послужи. Тогава Хусай се върна в Ерусалим, където стана съветник на Авесалом, и така успя да развали

съветите на Ахитофел, и да помогне на Давид, като му спечели време да избяга - 2Цар. 15:32-37, 16:16-19, 17гл.

* * *

Хусанрисатаим

Един Месопотамски цар, който угнетявал израилтяните осем години, (между 1402 и 1394г., преди Р.Х.), и от когото ги избавил Готониил - Съд. 3:8-10.

* * *

Хутайци

Едно племе, което обитавало страната отвъд Ефрат, и което било по-късно преселено в Самария, на мястото на израилтяните, които до тогава я населявали. Хутайците, обитавали отначало Хуската земя, или Хута, на изток. Прочее, първото Хутайско поселение, е било в Мидийските градове, които покорил по-късно Салманасар.

* * *

Цапля

Един вид нечиста птица - Лев. 11:19; Вт. 14:18. Виж Птици.

* * *

Цар (царе)

В Св. Писание, с думата "цар", не се обозначава винаги един, който има голяма власт или обширна земя. За много съвсем малки градове, или за градове с околните им села, се казва, че имали царе; и много хора се наричат "царе" в Св. Писание, които не са друго освен главатари или народоначалници. В този смисъл, например, за Мойсей е писано: "той беше цар в Есурун", (или Израил) - Вт. 33:5; макар той да беше само главатар, или вожд на народа си, а не цар като Давид или Соломон. Имайки това в предвид нека не се удивляваме като четем, че в една толкова малка земя като Ханаан, Исус Навин "порази тридесет и един

царе" - И.Н. 12:9-24, освен мнозина други, които му избягаха. За не много силния цар Адониседек, се споменава, че покорил и обезобрази седемдесет царе. Виж и 3Цар. 4:21. Тези царе в много отношения, са били както шейховете, (днешните главатари на Арабските племена).

Израилтяните до Саул нямаха царе, освен Авимелех, Гедеоновия син, който управлява над Сихем и околността му за три години с титлата "цар" - Съд. 9:6,18. Те се управляваха, най-напред от старейшини, както в Египет; после от управители отредени от Бога, както от Мойсей и Исус Навин; по-късно от съдии, както от Готониил, Гедеон, и Самуил; и най-накрая от царе, както от Саул, Давид и Соломон. Като Божии люде, по един особен начин, управлението им беше богодържавно. Бог беше законодателят им, и началниците им се определяха от него; и още на тези закони и началници народът бе длъжен да се подчинява като на Господа. Във всички съмнителни случаи по управлението, се допитваха до Господа в духът на знаменитото изявление: "Господ е наш Съдия; Господ е наш Законодател; Господ е наш Цар, той ще ни спаси". Искането на израилтяните да имат цар, беше обидно за Господа, защото с това те искаха да се отърват от по-прякото негово управление - 1Цар. 8:7, но пак и под царете те щяха да имат Него за Цар. Идолослужението се считаше като измяна против царството. Законникът им беше пак Святата книга. Въпреки това, един пророк на Йеова им помаза цар, и сложи корона на главата му и скипър в ръката му - Вт. 17:15,18-20; 1Цар. 10:1, 12:12-15; 2Цар. 1:14,21; 3Цар. 1:39; 4Цар. 9:1-6, 11:12; Пс. 21:3. Посредством свещенослужителите си, Господ даваше такива наставления за общонародните работи от каквито имаше нужда; и тези Божии настоятели, чрез наставленията си, играеха най-важна роля в народната история. Докато народа и царете гледаха на Господа, като на свой върховен Началник, те благоуспяваха, но когато дигнаха глава против Него, те се опропастиха. От двете царства, (Юда и Израил), второто по-напред отхвърли властта на Господа - 2Лет. 13:4-12, и затова то по-напред погина, след като се задържа за двеста петдесет и четири години от смъртта на Соломон, (между 975 и 721г. преди Р.Х.), с деветнадесет царе от девет различни династии. Юдовото царство устоя триста осемдесет и седем години след разцеплението, (между 975 и 588г. преди Р.Х.), под управлението на деветнадесет царе, всичките от Давидовата династия.

Следващата таблица представя Юдовите и Израилевите царе, според Библейската история, с годината, през която всеки от тях се е възцарил,

и с продължителността на времето, през което е царувал. Виж и
леточислителната таблица в края на книгата.

Царе на целия народ

Саул | преди | Р. | Х. | 1095 | царувал | 40 | год.

Давид. | // | // | // | 1055 | // | 40 | //

Соломон. | // | // | // | 1015 | // | 40 | //

На Юда | На Израил | Преди Р.Х. | Царуване

Ровоам. | | 975 | 17 год.

Еровоам | 975 | 22 //

Авия. | | 958 | 3 //

Аса. | | 956 | 41 //

Надав | 954 | 2 //

Вааса | 953 | 24 //

Ила | 930 | 1 //

Зимрий | 929 | 7 дни

Амрий | 929 | 12 год.

Ахаав | 918 | 22 //

Йосафат | | 914 | 25 //

Охозия | 897 | 2 //

Йорам | 896 | 12 //

Йорам | | 893 | 8 //

Охозия | | 885 | 1 //

Готолия | | 884 | 7 //

Ииуй | 884 | 28 //

Йоас | | 878 | 40 //

Йоахаз | 856 | 17 //

Йоас | 840 | 16 //

Амасия | | 839 | 29 //

Еровоам II | 825 | 41 //

Озия | | 810 | 52 //

(Междоцарствие) | 783 | 11 //

Захария | 772 | 6 мес.

Салум | 771 | 1 //

Манаим | 771 | 10 год.

Факия | 761 | 2 //

Факей | 759 | 20 //

Йотам | | 758 | 16 //

Ахаз | | 742 | 16 //

(Междоцарствие) | 738 | 9 //

Осия | 730 | 9 //

Езекия | | 726 | 29 //

(Самария покорена) | 721

Манасия | | 697 | 55 год.

Амон | | 642 | 2 //

Йосия | | 640 | 31 //

Йоахаз | | 609 | 3 мес.

Йоаким | | 609 | 11 год.

Йоахин | | 599 | 3 мес.

Седекия | | 599 | 11 год

(Ерусалим покорен) | | 588

* * *

Царе. Виж Цар.

* * *

Царетан - 3Цар. 4:13, 7:46

Град, който се намирал на западната страна на Йордан, близо до Ветсан и на север от Сокхот. През Израилевото преминаване на Йордан, събраната на куп вода достигаше дори до Царетан. Виж Заред.

* * *

Царство небесно

"Царство небесно", са две думи употребени в Новия Завет, за да означат царуването и управлението на Исус Христос. Обичайно бе за старите пророци, да описват характера на Месия - Дан. 2:44, 7:13,14; Мих. 4:1-7, и даже когато говореха за смирението и страданията му, загатваха за силата, царуването и божествеността му. Евреите не

разбираха духовното значение на тези думи; те се надяваха, че Месия ще се яви като светски цар, който ще владее над неприятелите си, ще възвърне Давидовият престол към първото му величие и блясък, ще покори народите, и ще награди приятелите си и верните си слуги, всеки според верността и заслугите. Ето защо учениците на Христос, преди да се научат добре за него, се бореха кой да заеме първото място в царството му; и затова Заведеевите синове, пожелаха двете първи места в него, или най-близките до драгийт си Господар. Накрая те се научиха, че царството Христово не е от този свят - Йн. 18:36,37, че началото, духът, средствата и целта му са духовни и небесни. Но то се представя и във външен, видим вид, "видимата църква" - Мт. 13:47, и извършва на този свят най-големите светски благодеяния, но истинското му господство е в човешките души. То обхваща всички, които духом са съединени с Христа, (неговата Глава и Цар), за да Го обичат, да му служат, и да се наслаждават с Него вечно. Делото му на земята, беше да положи основите на това царство - Мт. 3:2. Той въведе учениците си в него, докато беше още на земята, а особено след възкресението и възнесението си - Йн. 20:22; Д.А. 2:32-36. Той е "глава на църквата", за да направи царството си да възтържествува и господства и тука на земята - Дан. 7:27; Еф. 1:20-22. Това царство ще бъде съвършено на небето - Мт. 8:11, и не ще има край - Лк. 1:33, даже и когато ходатайственото дело на Сина завърши - 1Кор. 15:28.

* * *

Целуване

Целувката се е употребявала като знак на почит и на обич - Бит. 29:13; Рут 1:14; Д.А. 20:37. Понякога целуваха брадата - 2Цар. 20:9; а в знак на по-голяма смиреност, краката - Лк. 7:38. Пред идолите или небесните тела идолослужителите си целуваха към тях ръката - 3Цар. 19:18; Йов. 31:27; Ос. 13:2. Заповедта: "Целувайте Синът" - Пс. 2:12, може да се изясни с 1Цар. 10:1, където Самуил в знак на покорност целуна Саул. Първите християни в знак на мир и любов се поздравяваха със "свята целувка" - 1Пет. 5:14; Рим. 16:16.

* * *

Целувка. Виж Целуване.

* * *

Цепочки - Чис. 31:50; Ис. 3:20

Вид широки гривни, които са се носили при глезените.

* * *

Цефнат-Панеах (спасение на века)

Египетско име дадено на Йосиф от Фараона, за възпоминание на спасението, което стана чрез него - Бит. 41:45.

* * *

Цин

Една пустиня на южните предели на Ханаан, и на Запад от Едом - Чис. 34:3,4. Тя е била част от голямата пустиня Фаран - Чис. 13:26, и на североизточната ѝ част е бил разложен град Кадис-варни, достопамятен със смъртта на Мариам, с изпращането на дванадесетте съгледвачи в Ханаан, с роптанието на израилтяните, с канарата, която пусна вода, и с несправедният Мойсеев гняв - Чис. 13:21, 20:1-13, 27:14.

* * *

Църква

Гръцката дума еклесия, означава "събрание", било религиозно или друго, и понякога е преведена така, както в Д.А. 19:32,39. В Новия Завет общо означава "събрание от богомолци", или еврейско - Д.А. 7:38, или християнско - Мт. 16:18; 1Кор. 6:4.

Думата има два аспекта:

1. Всемирната Христова Църква, (невидимата църква), състояща се от онези, чиито имена са написани на небето, които Бог познава, но които ние не можем да знаем кои са - Евр. 12:23, или "видимата църква", състояща се от онези, които минават на земята за Христови последователи - Кол. 1:24; 1Тим. 3:5,15.

2. Една особена църква или едно тяло от вярващи, които се събират на едно място и се молят заедно; както Римската църква, Коринтската църква, и др., до които ап. Павел е отправял писма.

* * *

Църковна дисциплина. Виж Отлъчване от църквата.

* * *

Чада (деца)

Ако имаше някой много чада, това се считаше между евреите като знак на благословение - Пс. 127:3-5, и бездетните жени търсеха всякакви средства, да отстранят безплодието. Мъките, които придружават раждането, често се споменават в Св. Писание, и ап. Павел говори за тях, като за плод на грехопадението - Бит. 3:19, но уверява раждащите жени, че ако пребъдват във вяра, в любов, и в святост, че пак ще могат да се надяват на Бога за спасение - 1Тим. 2:15.

Новороденото отроче окъпвали и насолявали, а после го повивали в пелени - Ез. 16:4 и Лк. 2:7-11. В осмият ден го обрязвали и именували. При отбиването на детето, евреите имали обичай да правят угощение - Бит. 21:8. Кърмилниците на момичетата, често оставали да живеят с тях през целия им живот - Бит. 24:59 и 35:8. Родителите на децата, били длъжни да ги поучават в Божия закон, и в народните постановления и обичаи с особена грижа - Вт. 6:20-23. От чадата се изисквало да почитат родителите си, и да им се покоряват във всичко - Бит. 22:21; Чис. 30:5. Родителите имали пълна власт над тях, и даже ги продавали на временно робство, когато обеднявали и потъвали в дългове - Лев. 25:39-41; 4Цар. 4:1; Мт. 18:25.

Първородният син, освен другите права на първородството, получавал и два дяла от бащиния си имот; другите синове всеки по един дял. Синовете на наложниците получавали дарове, а понякога равна част с другите синове - Бит. 21:8-21, 25:1-6, 49:1-27; Съд. 11:1-7. Дъщерите не получавали дял от бащиното си наследство, освен в някои особени случаи - Чис. 27:1-11.

Думата син или синове на еврейски се употребява, за да означава различни отношения: добрите се наричат синове Божии, синове на светлината, на царството, и др.; лошите - синове на Сатана, на гневът, на непокорството, и др.

* * *

Чакал

Чакалът е голям колкото едно куче, с вълча глава, с лисича опашка, и жълт. Той е свиреп като вълк. Чакалите се различават от лисиците по това, че се събират на глутници, когато преследват своята плячка, а с виенето и лаенето си ужасяват всеки, който ги чуе. Те живеят в дупки; обикалят около селата; грабят кокошки от кокошарниците; хранят се с дивеч, гущери, насекоми, грозде, и др.; и когато не могат да намерят нищо друго, ядат мърша и всичко, което е имало някога живот. Те вървят по дирята на кervани и войски, изяждат телата на умрелите, и даже ги изравят от гробовете им, за да се наситят - Пс. 63:10; П.Ер. 5:18.

* * *

Чародейство

Източните народи, са били любители на чародейството, вълшебничеството, магията, сънотълкуването, и на мнимите предвещания за бъдещето. Още от най-стари времена, тези суеверия са били общи в Египет и в околните му земи, и затова Мойсей в законите си забранил на израилтяните, под най-строга наказание, да се допитват до чародеите, вълшебниците, гадателите и други такива - Из. 22:18; Лев. 19:26,31, 20:27. На израилтяните е било заръчано да убиват с камъни чародеите, прокобителите, гадателите, омайвачите, запитвачите на зли духове, вълшебниците, и запитвачите на мъртвите - Вт. 18:9-12. Пророчествата са пълни с укори против онези евреи, които ходили да се съветват при лъжливи пророци - Ис. 8:19, 47:11-14; Ез. 13:6-9. Евреите са били приведени в тези суеверия още повече чрез сношението си с халдейците, през царуването на последните им царе и Вавилонския плен - 2Лет. 33:6.

Гледачите са гледали в огън, вода, земя и въздух; по хвърченето на птиците и по пеенето им; по жребие, сънища, стрели, облаци, черва на животни и др. - Ез. 21:21.

* * *

Часове

Думата час в Св. Писание, обозначава една от дванадесетте равни части, на които всеки ден (от изгряването до залязването на слънцето), се делеше, и които следователно не бяха еднакво дълги в различните годишни времена - Мт. 20:3-6; Йн. 11:9. Евреите така делеха времето след плена - Дан. 3:6, 4:19, а може би и по-рано. Третия, шестия и деветия, бяха часовете определени за молитва - Д.А. 2:15, 3:1, 10:9. В по-старите времена, обаче, делеха деня на четири части. Старите евреи, както и гърците, делеха нощта на три части или стражи: първа стража - П.Ер. 2:19, средна или втора стража - Съд. 7:19, и утринна или трета стража - Из. 14:24. Когато обаче евреите попаднаха под Римската власт, те приеха и Римското делене на нощта на четири стражи, именно: вечерня или първа стража, (след залез слънце); полунощна, или втора, (до полунощ); пропяване на петела или трета стража, (след полунощ); и утринна или четвърта стража, (до изгряване на слънцето) - Мт. 14:25; Мк. 6:48, 13:35; Лк. 12:38. За човека, който спи, една нощна стража, преминава като един миг - Пс. 90:4; еднакво къс е човешкия живот в сравнение с вечността.

* * *

Часовник. Виж Слънчев часовник.

* * *

Чаша

Тази дума се употребява в Св. Писание с две значения, или със същинско или с преносно значение. В същинско значение, тя обозначава един особен съд за пиене, направен от рог или от метал - Бит. 40:13, 44:2; 1Цар. 7:26. В преносно значение, под името чаша се разбира делът, който Провидението определя в живота на всеки човек - Пс. 11:6, 16:5.

* * *

Чело - Ез. 9гл.; Отк. 7:3

Поклонниците на кумирите в Индия и днес още правят белези на челата си, за да се различават един от друг. Така също и робовладелците, са връзвали понякога белези в челата на робите си, за да си ги разпознават.

* * *

Чемшир. Виж Букс.

* * *

Червено

Един цвят, който много се е ценял от старите - Из. 25:4, 26:1,31,36. Саул се хвали, затова, че обличаше Израилевите дъщери в червено - 2Цар. 1:24. Силата на този цвят, се загатва в Ис. 1:18. В Отк. 17:3,4, червеното е символ на разврата и нечистотата. Виж Багрено.

* * *

Червено Море. Виж Море II.

* * *

Черепки (чрепки)

Късове счупени грънци - Йов 2:8; Ис. 30:14; образи на човешкото недостойнство и непостоянство - Пс. 22:15; Пр. 26:23. Развалините на много стари градове, се състоят повечето от черепки, от добре гледжосани грънци. По-едрите черепки, бедните употребявали различно - Ис. 30:14. Обикновено нещо е да намериш днес по източни кладенци и извори, такива късове от счупени грънци, употребявани за пиене на вода, или пък да срещнеш някой, че носи в тях жарава или въглища.

* * *

Черница

Под това име се разбират два вида дървета: 1) Обикновената черница - Лк. 17:6, която се отглежда много за плода ѝ, и за листата ѝ, с които се хранят бубите; и 2) Дивата смокиня - Лк. 19:4, която на еврейски се нарича Шикма, а на арабски Гьомез. Закхей се качи на дива смокиня, за да види Спасителя, когато преминаваше през Ерихон - Лк. 19:4. Тя расте високо колкото букът, и ражда плода си съвсем различно от другите дървета. От дънера ѝ покарват младочки, като гроздови филизи, от краищата на които се подава плода. Дървото е вечно зелено, и ражда няколко пъти през годината. По видът и миризмата си, плодът му прилича на смоквите, само че той не е толкова вкусен, колкото тях. Сравни Ам. 7:14. Той е жълт, но бие малко на червено; отвътре много прилича на смокинята. Това дърво се среща навсякъде из Египет. Хората се хранят много с плода му.

Черницата има голямо стъбло, което се разклонява на пет или шест големи клона; тя се седи покрай път или по кръстопътищата; корените ѝ проникват дълбоко в земята, така че малко дървета стоят така твърдо прикрепени в земята както черницата. Силата, която може да каже: "Истръгни се и насади се в морето", и тя (черницата) да послуша, трябва да бъде от Бога - Лк. 17:6. От 3Цар. 10:27; 1Лет. 27:28 и 2Лет. 1:15, е видно, че това дърво е било толкова обикновено в Палестина, колкото в Египет, а от споменаването му заедно с гроздето в Пс. 78:47, и от Давидовото назначаване на един служител, който да се грижи за горите с тези дървета, се вижда, че черницата се е ценила в древността толкова, колкото се цени и днес. От Ис. 9:10, ние разбираме, че кересте от черничеви дървета се е употребявало за строене; и въпреки че е чупливо и крехко наглед, то е много трайно.

Д-р Шоо, в описанието си на Египетските катакомби и мумии, казва че мумиините ковчези и кутиите, които съдържали разни фигури, и били положени при нозете на всяка мумия, са направени от черничево дърво, и са запазени непокътнати за повече от три хиляди години.

* * *

Чернуха (къклица)

Едно растение, което прилича на анита (укроп), но има черни миризливи семена, които се употребяват за лек, а понякога се ръсят по хляба, за да му придадат приятен вкус - Ис. 28:25.

* * *

Четверовластник

"Четверовласник", точно обозначава "управителя на четвъртата част от една държава или област", но в Новия Завет е един титул, който се дава на онези, които управляват каквато и да е част от едно царство или област, с власт подчинена само на Римските императори. Така Ирод Велики и брат му, бяха по едно време назначени от Антоний четверовластници на Юдея. След смъртта си, Ирод Велики остави половината от царството си на Архелай с титулът "областен управител", а другата половина се раздели между другите му двама снове, (Ирод Антипа и Филип), с титулът "четверовластници". Виж Ирод I и II. И за Лисаний се казва, че е бил четверовластник в Авилиния - Лк. 3:1. За Ирод Антипа се говори в Мт. 14:1; Лк. 3:19, 9:7; Д.А. 13:1, че бил четверовластник. Като властта на четверовластниците била сходна с царската власт, затова Ирод се нарича "цар" - Мт. 14:9; Мк. 6:14.

* * *

Числа

Тази книга се нарича "Числа", защото първите и три глави съдържат изчисления на израилтяните и левитите, направени след освещението на скинията. Остатъкът от книгата, съдържа едно повествование за излизането на израилтяните от Синай, и за скитанията им след това в пустинята, до пристигането им до Моавските предели. Книгата е написана от Мойсей, (1451г. преди Р.Х.), и е четвъртата от книгите му. Виж Изход.

* * *

Чист и нечист

В Св. Писание, тези думи често се употребяват в обреден смисъл; Мойсеевият закон ги приспособява към някои животни и към някои

човеци в известни случаи - Лев. 11-15гл.; Чис. 19гл.; Вт. 14гл. Още преди потопа различавали чисти и нечисти животни - Бит. 7:2, и този закон се е пазил и по времето на Христос, но Евангелието го е унищожило - Д.А. 10:9-16.

Евреите ставали нечисти по много начини, волно или неволно. За да се очистят от обредните нечистотии, им е било заповядано да се окъпят по веднъж или повече пъти в баня, и да принасят жертви на Бога.

* * *

Човекоубиец. Виж Прибежище.

* * *

Човешки Син. Виж Син Човешки.

* * *

Чрепки. Виж Черепки.

* * *

Чресла. Виж Пояс.

* * *

Чудо (знамение) - Д.А. 2:43

Свръхестественно дело, което трябва да се отдава непосредствено на Бога. Чудото в този смисъл, трябва да се различава от чудесата, които някои правят с измама, чрез тайни науки, или по такива естествени закони, които светът не познава. Исус Христовите чудеса, са били такива, които само Бог може да извърши, и били направени публично, пред многобройни зрители, (приятели и неприятели), истинността им можеше да се испита, и целта, която са имали е била свята. Те се потвърждават от достоверни очевидци, на които характерът и поведението са били безукорни, и те още се потвърждават от учреждения съществуващи и днес, предопределени да увековечат паметта на чудотвореца и на чудесата му. Христос е посочвал

могъщите си дела, като неопровержими доказателства на неговото божество и послание - Мт. 9:6, 11:4,5,23,24; Йн. 10:24-27, 20:29,31. Измамните на Египетските магьосници и на лъжливите пророци, в старите и днешните времена - Вт. 13:1; Мт. 24:24; 2Сол. 2:9; Отк. 13:14, не биха могли да издържат на горепосочените свидетелства за истинността на Христовите чудеса. Като давал някому сила да върши чудеса, Бог му е давал най-голямо доказателство за истината, която той е учил - 3Цар. 18:38,39. Чудотворството е Божият собствен печат, който не се прилага на лъжи; и колкото хитро и да действа Сатана, за да прелъсти някого, никой, който искрено и усърдно търси да познае и да извърши Божията воля не ще бъде прелъстен.

Понеже главната цел на чудесата е била да удостоверят откровението на Божията воля, тези могъщи дела престанали когато Канона на Св. Писание се изпълнил, и християнството вече се утвърдило. От края на първото столетие, след възнесението на Христос, малко чудеса са станали, които да не подлежат на съмнение, а ще се яви ли някога случай за нови чудеса, това само Бог знае.

Следващият списък съдържа повечето чудеса споменати в Св. Писание, и не включва свръхестествените видения и откровения, в които Бог е благоволявал да се открива на старите, нито онези безбройни велики дела на провидението му, които изявяват неговата сила толкова неоспоримо, колкото самите чудеса. Виж Пророчество.

Старозаветни чудеса

1. Сътворението на света - Бит. 1гл.
2. Потопът, и други чудеса свързани с това велико събитие - Бит. 6-8гл.
3. Разрушението на Содом - Бит. 19гл.
4. Изцелението на Авимелех - Бит. 20:17,18.
5. Горещата къпина - Из. 3:2-4.
6. Мойсеевият жезъл станал змия, и пак жезъл - Из. 4:3,4, 7:10.
7. Мойсеевата ръка станала прокажена, и после пак изцелена - Из. 4:6,7.
8. Водата обърната в кръв - Из. 4:9, 30.
9. Нил обърнат в кръв - Из. 7:20.
10. Жабите нанесени и отмахнати - Из. 8гл.
11. Въшки нанесени - Из. 8:17.
12. Мухи нанесени и отмахнати - Из. 8:21-31.
13. Мор на добитъкът - Из. 9:3-6.
14. Гнойни цирки произведени - Из. 9:10,11.

15. Град нанесен, и спрян - Из. 9:23, 33.
16. Скакалци нанесени, и отмахнати - Из. 10:13,19.
17. Тъмнина нанесена - Из. 10:22.
18. Първородни избити - Из. 12:29.
19. Червено море разделено - Из. 14:21,22.
20. Египтяни издавени в морето - Из. 14:26-28.
21. Водата на Мера подсладена - Из. 15:25.
22. Пъдпъдъци и манна изпратени - Из. 16гл.
23. Вода от канарата, на Хорив - Из. 17:6.
24. Амалик победен - Из. 17:11-13.
25. Стълб от облак, и огън - Чис. 9:15-23.
26. Мариам прокажена - Чис. 12:10.
27. Разрушението на Корей, и други - Чис. 16:28-35, 46-50.
28. Аароновият жезъл напъпил - Чис. 17:8.
29. Вода от канарата, в Кадис - Чис. 20:11.
30. Изцелението чрез медната змия - Чис. 21:8,9.
31. Валаамовата ослица говори - Чис. 22:28.
32. Чумата в пустинята - Чис. 25:1,9.
33. Водите на Йордан раздвоени - И.Н. 3:10-17.
34. Водите на Йордан се връщат на мястото си - И.Н. 4:18.
35. Ерихон превзет - И.Н. 6:6-20.
36. Ахан се хваща - И.Н. 7:14-21.
37. Слънцето и луната застават - И.Н. 10:12-14.
38. Гедеоновото руно оросено - Съд. 6:36-40.
39. Мадиямците победени - Съд. 7:16-22.
40. Самсоновите подвизи - Съд. 14-16гл.
41. Дагоновият дом съборен - Съд. 16:30.
42. Дагон пада пред ковчега - 1Цар. 5гл.
43. Връщането на ковчега - 1Цар. 6:12.
44. Гръм и дъжд на жътва - 1Цар. 12:18.
45. Еровоамовата ръка изсъхнала - 3Цар. 13:4,6.
46. Жертвеникът разцепен - 3Цар. 13:5.
47. Бездъждие и суша - 3Цар. 17:6.
48. Илия хранен от враните - 3Цар. 17:6.
49. Брашно и елей доставяни - 3Цар. 17:14-16.
50. Умряло дете съживено - 3Цар. 17:22,23.
51. Всеизгаряне изгорено чрез огън от небето - 3Цар. 18:36,38.
52. Дъжд от небето - 3Цар. 18:41-45.
53. Човеци изгорени от небесен огън - 4Цар. 1:10-12.
54. Водите на Йордан раздвоени - 4Цар. 2:14.

55. Вредителни води излекувани - 4Цар. 2:21,22.
56. Деца разкъсани от мечки - 4Цар. 2:24.
57. Вода доставена - 4Цар. 3:16-20.
58. Елей доставен - 4Цар. 4:1-7.
59. Умряло дете съживено - 4Цар. 4:32-35.
60. Нееман изцелен - 4Цар. 5:10-14.
61. Проказата на Гиезий - 4Цар. 5:27.
62. Желязо да плува - 4Цар. 6:6.
63. Сирийци ослепени - 4Цар. 6:18,20.
64. Умрял човек съживен - 4Цар. 13:21.
65. Асирийци поразени от ангел - 4Цар. 19:35.
66. Езекия изцелен - 4Цар. 20:7.
67. Сянка върната назад - 4Цар. 20:11.
68. Мор върху Израил - 1Лет. 21:14.
69. Йона останал неповреден в корема на една риба - Й-а 1:7, 2:10.

Новозаветни чудеса

1. Звездата на Изток - Мт. 2:3.
2. Слизане на Божия Дух във вид на гълъб - Мт. 3:16.
3. Христовото постене и изкушение - Мт. 4:1-11.
4. Много Христови чудеса - Мт. 4:23,24, 8:16, 14:14,36, 15:30; Мк. 1:34; Лк. 6:17-19.
5. Прокажени очистени - Мт. 8:3,4; Лк. 17:14.
6. Слугата на стотника изцелен - Мт. 8:5-13.
7. Майката на Петровата жена изцелена - Мт. 8:14.
8. Бури успокоени - Мт. 8:23-26, 14:32.
9. Бесове изпъдени - Мт. 8:28-32, 9:32,33, 15:22-28, 17:14-18.
10. Паралитици изцелени - Мт. 9:2-6; Мк. 2:3-12.
11. Кръвотечение изцелено - Мт. 9:20-22.
12. Дъщерята на Яир съживена - Мт. 9:18,25.
13. Слепи получават зрение - Мт. 9:27-30, 20:35; Мк. 8:22-25; Йн. 9:1-7.
14. Неми проговарят - Мт. 9:32,33, 12:22; Мк. 7:33-35.
15. Чудеса от учениците - Мт. 10:1,8.
16. Множества нахранени - Мт. 14:15-21, 15:35-38.
17. Христос ходи по водата - Мт. 14:25-27.
18. Петър ходи по водата - Мт. 14:29.
19. Христовото преображение - Мт. 17:1-8.
20. Монета от устата на една риба - Мт. 7:27.
21. Изсъхването на смоковницата - Мт. 21:19.
22. Чудеса на разпятието - Мт. 27:51-53.

23. Чудеса на възкресението - Мт. 28:1-7; Лк. 24:6.
24. Улов на много риба - Лк. 5:4-6; Йн. 21:6.
25. Синът на вдовицата възкресен - Лк. 7:14,15.
26. Чудеса пред Йоановите пратеници - Лк. 7:21,22.
27. Чудеса от седемдесетте - Лк. 10:9,17.
28. Болната жена изцелена - Лк. 13:11-13.
29. Красничав изцелен - Лк. 14:2-4.
30. На Малх ухото изцелено - Лк. 22:50,51.
31. Водата превърната във вино - Йн. 2:6-10.
32. Синът на велможата изцелен - Йн. 4:46-53.
33. Безпомощният страдалец изцелен - Йн. 5:5-9.
34. Исус ходи по водата - Йн. 6:21.
35. Лазар възкресен - Йн. 11:43,44.
36. Христос идва при учениците си - Йн. 20:19,26.
37. Чудеса на Петдесетница - Д.А. 2:1-11.
38. Чудеса от апостолите - Д.А. 2:43, 5:12.
39. Един куц изцелен - Д.А. 3:7.
40. Смъртта на Анания и Сапфира - Д.А. 5:5,10.
41. Много болни изцелени - Д.А. 5:15,16.
42. Апостолите избавени от тъмница - Д.А. 5:19.
43. Чудеса от Стефан - Д.А. 6:8.
44. Чудеса от Филип - Д.А. 8:6,7,13.
45. Еней изцелен - Д.А. 9:34.
46. Сърна съживена - Д.А. 9:40.
47. Петър избавен от тъмница - Д.А. 12:6-10.
48. Елима ослепен - Д.А. 13:11.
49. Чудеса от Павел и Варнава - Д.А. 14:3.
50. Един куц изцелен - Д.А. 14:10.
51. Нечист дух изпъден - Д.А. 16:18.
52. Павел и Сила избавени - Д.А. 16:25,26.
53. Особени чудеса - Д.А. 19:11,12.
54. Евтих съживен - Д.А. 20:10-12.
55. Ухапване от ехидна направено безвредно - Д.А. 28:5.
56. Поплиевият баща и други изцелени - Д.А. 28:8,9.

* * *

Чужденец. Виж Странник.

* * *

Шатроразпъване

Празникът на шатрите, наричан и шатрораспъване, взима името си от шатрите или колибите, в които Израилтяните обитаваха през пътешествието си, и които се строяха от клони и шума върху къщните покриви, в дворовете и на улиците. Неемия, описва как по случай на един такъв празник, Израилтяните събрали финикови, маслинени и мирсинени ветви, и др. т., от Маслинената гора. Този празник, е бил един от трите велики годишни празници, в които всичките Израилеви мъже, трябвало да присъстват - Вт. 16:16. Той се празнувал осем дни, и започвал от петнадесетият ден на седмия месец, т.е. след петнадесет дни от новолунието на октомври; първият и последният ден се празнували тържествено - Лев. 23:34-43; Неем. 8:14-18. Този празник, е установен за възпоминание на четиридесетгодишното пътуване на Израил из пустинята - Лев. 23:42,43, и за да се отдаде признателност и благодарение за събирането на жетвата; за това този празник се нарича и празникът на жетвата - Из. 23:16, 34:22. Обществените жертви, са се състояли от два овена и четиринадесет агнета, за всеки от седемте дни, и в приношение за грех по един козел, заедно с тринадесет юнци за първият ден, дванадесет за вторият, единадесет за третият, десет за четвъртият, девет за петият, осем за шестият и седем за седмият, а на осмият ден, са се принасяли един юнец, един овен, и седем агнета - Чис. 29:12-39. В края на всяка седма година, се прочитал Мойсеевият закон пред целия Израил - Вт. 31:10-13; Неем. 8:18. Освен тези обреди, евреите по-късно, започнали да изливат ежедневно, вода с вино върху сутрешното жертвоприношение. Свещениците, наливали някой съд с вода от Силоамската къпалня, и го занасяли в храма, където след тръбнето на тръбите и роговете, го изливали върху жертвата на олтаря. Вероятно евреите са правили това, за възпоминание на изобилната вода, която Бог даде на Израилтяните през пътуването им из пустинята; и може би като знак за очищение от греховете - 1Цар. 7:6. Това се придружавало с пеене от Ис. 12гл.: "С веселие ще начерпете вода от източниците на спасението"; и внушавало думите на Спасителя, когато присъствувал веднъж на един такъв празник: "Ако някой е жаден, да дойде при мене и да пие" - Йн. 7:37,38. Първият и осмият ден, са били съботи посветени на Господа; през тях е ставало свято събрание, и е било забранено да се работи - Лев. 23:29; Чис. 19:12,35; и понеже осмият ден на този празник, е бил последният годишен празник, той се е считал за извънредно важен и свят.

* * *

Шатър (чадър)

Още в най-древни времена, Източните народи са живеели в шатри - Бит. 4:20, те се изхранвали със скотовъдство, и трябвало да се местят от едно място на друго, за да търсят паша за стадата си; затова шатрите са им били необходими - Ис. 38:12. Патриарсите Авраам, Исаак и Яков живееха в шатри - Бит. 18:1; Евр. 11:9; и евреите през пътуването си от Египет за Обетованата земя, до завоюването на Ханаан, живееха в подобни жилища. Виж Шатрораспъване. Оттука и призова: "Израилю, всеки в шатрите си", и.т.н. - Съд. 7:8; 2Цар. 20:1; 4Цар. 8:21. И наистина, както се вижда и от Новия Завет, хората на Изток, мъже, жени и деца, живееха много под открито небе. Това виждаме и днес. За мадиамците, филистимците, сирийците, Хамовите потомци, агаряните, и хусийците (етиопяните), се казва в Св. Писание, че са живели в шатри. Но най-забележителния, по неустановеното си скитническо живеене народ са арабите, които още от Исмаилово време, дори до днес живеят в шатри. Посред големите преврати, които предадоха толкова царства от ръцете на едни в ръцете на други управители, тези скитащи племена и до сега стоят в шатри, неподчинени и диви като прадядо им. Обаче не само арабите, употребяват тази скромна постройка, и други азиатски народи я употребяват. Обикновено, шатрите се издигат, като се опъне дебело платно върху пръти, завързани с въжета на колове, забити в земята. Божият дом и небето, се наричат шатър или скиния на Йеова - Пс. 15:1, 61:4, 84:1; Евр. 8:2, 9:11. Лорд Линдсей казва: "Нещо плачевно се съглеждаше в утринното ни пътуване. Извадихме коловете на шатрите, и само няколко дупки, два или три купа пепел, и белезите от камилските колене по пясъкът, които наскоро ще изчезнат, са едничките дири от късовремения ни дом". Шатър, понякога се разбира преносно за живеещите в него - Ав.3:7; Зах. 12:7.

Шатрите биват разноцветни: черни, като Кидарските шатри - Пс. 120:5; П.П. 1:5; червени, като от червено платно; жълти, като от блестящо злато; бели, като от бяло платно. Те биват и разнообразни, някои са кръгли, други продълговати, като дъното на обърнат кораб. В Сирия, шатрите обикновено се правят от платно, което жените тъкат от козина - Из. 35:26. Арабските шатри, са от черна козина. И други народи,

употребяват малко или много същите видове шатри. Приказва се, че египтяните и маврите в Аскалон, употребяват бели шатри; и Д'Арвьо споменава, че шатърът на един Арабски емир, който той посетил, се отличавал от другите по бялото си платно. Един арабски шейх (главатар), си има по няколко шатри, за себе си, за челядта си, слугите си, и посетителите си; както през патриаршеските времена Яков, е имал шатри за себе си, за Лия, за Рахил, и слугините им - Бит. 31:33; Съд. 4:17. Въобще, един шатър е достатъчен за една челяд, и ако е голям той се разделя със завеси на няколко отделения.

* * *

Шева

I. Син на Раама - Бит. 10:7. Мисли се, че потомството му, се е заселило на Персийския залив. Виж Хус и Раама.

II. Син на Йоктан, и потомък на Сим - Бит. 10:28. Виж Савци.

* * *

Шевна

Настойник при цар Езекиевия дворец - Ис. 22:15, който по-късно стана царски писар - 4Цар. 18:18,37.

* * *

Шеминит

В заглавията на Пс. 6, 12, и в 1Лет. 15:21, значи осмият, и се вижда, че е било не някой музикален инструмент, но част в музиката.

* * *

Шиболет (порой или клас)

В един бой между ефремците и галаадците, първите били разбити и побягнали към бродовете на Йордан. Галаадците обсали тези бродове; и когато някой ефремец - бежанец, дойдеше до реката и искаше да я

премине, те го питали, ефремец ли е? Ако кажеше: не съм, тогава му казвали: кажи Шиболет; а той казвал Сиболет, според Ефремското наречие; тогава го убивали. В този бой паднали четиридесет и две хиляди ефремци - Съд. 12гл.. Това събитие, ясно ни доказва различията, които са съществували между наречията на племената от същия народ, и говорещи същият език тогава. Затова никак не трябва да се чудим, ако в по-късно време, виждаме една и съща дума, да се пише различно, според произношението на различните племена. Че това различие е продължило и по-късно, се вижда от свойствата на Галилейското наречие, по което бе узнато, че Петър принадлежи на Галилея - Мк. 14:70.

* * *

Шифра и Фуа

Две баби в Египет, които от страх Божий, и въпреки царската заповед, не убиваха еврейските бебета от мъжки пол. Бог, въпреки че осъди неистинското извинение, което дадоха на царя, ги възнагради заради добрината, която сториха на Израил. Той им "направи къщи", т.е. наспори ги с многобройна челяд - Из. 1:15-21.

* * *

Шуах

Син на Авраам от Хетура - Бит. 25:2. Един от тримата приятели, които посетиха Йов, Валдад Шуахецът, вероятно бе негов потомък - Йов 2:11.

* * *

Шушан

В заглавието на Пс. 60; множ. число Шошаним, в заглавие на Пс. 45:69.

Името на един музикален инструмент, и буквално значи крем или кремове. Ако този инструмент се нарича Шушан по причина, че прилича на крема, тогава той трябва да е кимвал. Или може да значи благозвучие, поради приятния звук, който изважда, или пък, според

мнението на други, поради приятността от думата на самата песен, както в заглавието на Пс. 45.

* * *

Шушан-Едут (крем на свидетелство) - Пс. 60. Виж Шушан.

* * *

Щерни

Щерни или водохранилища е имало в Палестина, и в градовете и на полята. През шест месеца в годината, там никога не вали дъжд, и рядко се случва потоците и изворите да не пресъхнат. Населението повечето си служело с водата, която падала в дъждовно време, и която се съхранявала в щерни. Големи водохранилища е имало в Соломоновия храм, вътре в храма и под храмът, които са се пълнили чрез един водопровод от Соломоновите водоеми. Както в храма, така и във всяка къща в Ерусалим, голяма или малка, и сега има по една или повече щерни. Водата се събира в тях през дъждовните времена, и ако се пази както трябва остава чиста и сладка през цялото лято и цялата есен. Палестинските жители, правили водоеми и на полето, за напояване на почвата и за утоляване жаждата на пътниците - Пс. 84:6; и при повечето главни градове, е имало направени водохранилища, от които народът е можел да си черпи безплатно. Много такива водохранилища, и останки от други, са останали до днес. Виж Витесда, Силоам, Соломонови водоеми.

* * *

Щит

Вид оръжие за отбрана. Бог много пъти се нарича щит на народа си - Бит. 15:1; Пс. 5:12, 84:11; както се наричат още царете и великите мъже - 2Цар. 1:21; Пс. 47:9. Виж Оръжия.

* * *

Щраус. Виж Камилоптица.

* * *

Щъркел

Еврейското му име значи милост, а гръцкото нежност, поради нежността, която показва към родителите си, които той не оставя, но ги храни и брани в старостта им. Знае се, че щъркели са загивали в усилията си, да избавят от пламъците малките си рожби. В Ер. 8:7, се загатва за непогрешимият инстинкт на щъркелът, като прелетна птица, и високото му хвърчане: "Даже щъркелът по небето знае определените си времена". Мойсей го причислява към нечистите птици - Лев. 11:19; Вт. 14:18. Псалмопевецът казва: "Елхите са жилище на щъркът" - Пс. 104:17. В Европа, тази птица вие гнездата си по високи кули или развалини, по покривите и комините на къщите, но в Палестина, понеже къщните покриви са плоски, тя прави гнездата си по високите дървета.

Клюнът и краката на щъркелът, са дълги и червени. Храни се с полски мишки, гущери, змии, жаби и насекоми. Перушината му навсякъде е бяла, освен по краищата на крилете и бедрата му; той не снася повече от четири яйца. Щъркелите, тръгват за южните, топли страни през август, за да презимуват, и се завръщат в у нас през пролетта. Още някои хора в Европа и Азия, ги държат на голяма почит.

* * *

Юбилей

Еврейски целогодишен празник, който се празнуваше веднъж на всеки петдесет години, и следователно, който винаги се падаше след изтичането на седем годишни седмици, или седем пъти по седем години - Лев. 25:10. Името му юбилей, тръбене или течене, означава радостните тръбни звънове, с които се прогласяваше настъпването му. През тази година никой не сееше и не жънеше, но всички се задоволяваха със самораслите плодове на земята и дърветата. Всеки ставаше отново стопанин на наследията си, било то продадено, заложено, или отчуждено по друг начин; и евреите в робство, от всяко състояние, се освобождаваха, и мъже и жени и деца - Лев. 25гл. През първите девет дена се провеждаха празненства, през които никой не работеше, и всеки носеше венец на главата си. На десетия ден, който беше ден за всеобщо умиловение, съветът даваше заповед на

тръбачите да затръбят, и на часа робите се обявяваха за свободни, и земите се връщаха на наследствените им притежатели. Този закон имаше добрата цел да покровителствува сиромасите от имотните, и да не оставя тези последните да утесняват първите, или да усвояват всичките им земи чрез изкупване, залагане, или похищение, да прекратява умножаването на домовете; и да не позволява робите, заедно с жените и децата им, да остават завинаги в робство. Той служеше, да поддържа равенство между еврейските семейства, да увековечава разделението на земите и домородствата, според първоначалните племена, и да дава възможност на всяко домородство, да се записва според родословието си. По този начин, още на евреите се напомняше, че Йеова е великият Притежател и Разпоредител на всички неща, а те са негови пришелци. "Земята е моя; защото вие сте чужденци и пришелци при мене" - Лев. 25:23. И тези думи, бяха винаги в ума на евреите, и на живеещите между тях чужденци; защото всяка продан на земя, се смяташе съразмерно с числото на годините от продажбата до юбилея. От Исая ясно се разбира, че благостите на този преимуществен и важен празник, предизобразяваха евангелската благодат - Ис. 61:1,2; Лк. 4:17-21.

За още едно подобно учреждение вижте Съботна година.

* * *

Ювал (музика)

Син на Ламех и Ада, потомък на Каин, и изобретателя на китарата и кавалът - Бит. 4:21.

* * *

Юда

I. Четвъртият син на Яков и Лия, роден в Месопотамия, в 1748г. преди Р.Х. - Бит. 29:35. Той разубеждава останалите си братя да убият Йосиф, и предлага да го продадат в робство - Бит. 37:26,27; още води разговора с него, когато той и братята му са обвинени в кражба от Фараоновия двор - 44:16-34, но се проявява нечестиво в историята на снаха му Тамар - Бит. 38гл. В предсмъртната си благословия, Яков предсказва силата и благоденствието на Юдовото племе, и първенството му като

глава на Еврейския народ до Христа - Бит. 49:8-12. Въпреки, че не беше първороден, Юда е издигнат като глава на Якововите чада, и неговото племе стана най-силно и многобройно. Югоизточната част на Палестина се падна на него. Виж Юдея. На пределът на Юдовото наследство беше Ерусалим, където бе главният и прочут храм на евреите; и от Юдовото коляно произлезе Давид и царският му род, от който е Господ Исус Христос.

След завръщането от Вавилонския плен, това племе присъедини към себе си евреите от всичките други племена, които оттогава станаха известни под едно име, Юдеи, или Юдови потомци. Юда - когато това название стои за различие от Израил, Ефрем, царството на десетте племена, или Самария - означава царството на Юда, и на Давидовите потомци. Виж Евреи и Царе. Едно от главните отличия на това племе е, че то опази истинската вяра, и храмовото служение на свещенството, със законните обреди на Ерусалимския храм, а десетте племена се предадоха на идолопоклонство и на служението на златните телета.

II. Искарот, сир. човек от Кариот или Кириот, Юдов град - И.Н. 15:25. Като един от дванадесетте апостоли на Господа, Юда е имал пълното доверие на апостолите, поради което, те му повериха даровете, които бяха събрали, и всичките си средства за препитание; и когато дванадесетте бяха изпратени да проповядват и вършат чудеса, Юда е бил заедно с тях, и е получил същата чудотворна сила. Още тогава, той си имаше обичай да краде от общата каса - Йн. 12:6; и най-накрая прибави на нечестието си и това, че предаде своя Господ на евреите за пари. За нищожната сума от 30 сребърници, (около 380 гроша), той се задължи на Еврейския съвет, да ги заведе на мястото, където можеха да го хванат през нощта, без да се повдигне размирие. Но когато научи за следствието от това свое деяние, съвестта му започна да го мъчи; той донесе и хвърли пред нозете на първосвещениците и старейшините цената на кръвта, премина през долът Еном и се обеси - Мт. 27:3-10. Лука в Д.А. 1:18, казва още че той паднал стремглаво, и се пръснал, може би след като се е скъсало въжето, или се е счупил клонът на дървото. Стръмнината на могилата, южно на долът Еном, е подходящо място за една такава позорна смърт. Виж Акелдама. Гризенето на съвестта на Юда, е несъмнено свидетелство за невинността на Христос - Мт. 27:4; и страшният му край, е поучителен против сребролюбието, лицемерието, и всяка липса на вяроност - Мт. 26:34; Йн. 17:12; Д.А. 1:25.

III. Един от апостолите, наричан още и Тадей - Мт. 10:3; Мк. 3:18; Юда 1ст.; син на Алфей и Мария, и брат на Малкия Яков. Виж Яков II, и III. Той е писателя на посланието, което носи името му - Мк. 6:3; Лк. 6:16; Д.А. 1:13.

Посланието на Юда, за което се счита, че е писано около 66г. след Р.Х., е едно горещо увещание, против лъжливите учители, и онези които се прилепват към тях, и така подлагат себе си под тяхното осъждение. То прилича на второто послание на Петър. За пророчеството в 14 и 15ст., виж Енох II.

IV. Брат на Господа - Мт. 27:56. Мнозина приемат, че той е само братовчед, и че е Юда III, апостола. Но е писано още, че "братята му не вярваха в него", до края на служението му. Виж Яков III.

V. Християнски учител, когото наричали и Варсава, изпратен от Ерусалим до Антиохия, заедно с Павел и Варнава - Д.А. 15:22,27,32.

VI. Галилеянинът, когото Йосиф именува Юда Гавлонеца. Роден в Гамала, град на Гавлония, близо до югоизточното крайбрежие на Тивериадското езеро. Заедно с някой си Садок, той повдигна едно въстание против властта между евреите, но бе разбит от Кириний, тогавашния Главен Управител на Сирия и Юдея - Д.А. 5:37.

VII. Евреин от Дамаск, у когото живееше Павел - Д.А. 9:11.

* * *

Юдеи

С това име чуждите народи наричали евреите, особено след завръщането им от Вавилон; идва от Юда, един от патриарсите им. Виж Евреи.

* * *

Юдея

Юдея, или Юдейската земята, е названието давано понякога на южната част на Святата Земя; и понякога, най-вече от чужденци, на цялата

страна. В разпределението на Ханаан между дванадесетте племена, югоизточната част се падна на Юдовото племе. Неговата земя, обаче, се разширяваше - 2Цар. 5:5; и след отделянето на десетте племена, Юдовото царство се разпротря върху земята на Юдовото и Вениаминовото племена, и част от Симеоновото и Дановото. И така Юда зае цялата южна част на Палестина, а северната ѝ част се наричаше Галилея, а средната Самария. След плена, тъй като повечето от онези, които се върнаха бяха от Юдовото царство, името Юдея, или Юда, се даваше общо на цяла Палестина - Аг. 1:1,14, 2:2, и тази употреба на думата, се запази и през по-късни времена. Когато Палестина пада под властта на римляните, предишното разделение на Галилея, Самария и Юдея се подновява - Лк. 2:4; Йн. 4:3,4. Според Йосиф, Юдея по негово време, има за граници на север Самария, на изток Йордан, на запад Средиземно море, и на Юг страната на Аравийците. В тези предели, влиза и част от Едом. Юдея в тези граници, съставя една част от царството на Ирод Велики, която по-късно беше дадена на сина му Архелай. Когато последният беше низвергнат, Юдея бе превърната в Римска област. Присъединиха я към Сирия, и я управляваха Римски управители, докато най-накрая я присъединиха към царството на Ирод Агрипа II. През цялото това време, пределите на тази област често се променят, чрез прибавянето или отнемането на разни околии и градове.

Първоначалната Юдея, земята най-напред отредена за Юдовото племе, беше едно поле разделено с много хълмове и долове, с хубави поляни и пасбища на запад и юг - Зах. 7:7. Тя беше здрава и плодородна земя. Долините ѝ бяха много плодородни на жито; хълмите ѝ покрити с лозя - Бит. 49:11,12, и изобилваха с маслини, смокини, и др.т. Виж Ханаан. "Планинската страна" на Юдея, се намираше южно и югоизточно от Ерусалим - Лк. 1:39,65, и включваше Витлеем, Хеврон, и др. С "полето", обикновено се означаваше ниската страна, близо до Йордан - 2Цар. 2:29; 4Цар. 25:4,5.

"Юдейската пустиня", където Йоан започна да проповядва, и където Христос бе изкушен, е в източната част на Юдея, близо до Мъртво море, и до Ерихон - 2Цар. 15:28. Тя е и днес, едно от най-пустите и необитаеми места в цялата страна - Мт. 3:1, 4:1.

* * *

Юлий

Стотник от Августовия полк, комуто Фест, управителя на Юдея, предаде Павел, за да го заведе в Рим. Юлий се отнасяше човеколюбиво с Павел. Позволи му да посети приятелите си в Сидон, а по-късно избави апостола от злонамерените войници - Д.А. 27гл.

* * *

Юница

На израилтяните било заповядано, да заколят червеникави юници за народните грехове, по един впечатлителен начин, който е описан в Чис. 19:1-10, и който пояснява невинната и непорочна жертва в лицето на Исус Христос - Евр. 9:13,14. По упорството си тлъстата юница, представлявала още разблудното упорство на Израил - Ер. 46:20, 50:11; Ос. 4:16.

* * *

Юпитер

Върховният бог на гърци и римляни, за когото казвали, че се е родил в Крит. Характерът, който му приписва езическата митология, е една смес на всичко, което е нечестиво, мръсно и зверско между човешките престъпления. Въпреки всичко това, обаче, него го описват като същество с благороден вид и поведение. Листряните, помислиха Варнава за Юпитер - Д.А. 14:12,13, 19:35. Виж Меркурий.

* * *

Юст (справедлив)

I. Друго име на Йосиф наречен Варсава - Д.А. 1:23. Виж Йосиф IV.

II. Един прозелит в Коринт, в чиято къща Павел проповядваше - Д.А. 18:1.

III. Друго име на някой си Исус, сътрудник на Павел - Кол. 4:11.

* * *

Юта

Планински град в Юда - И.Н. 15:55. Той бе определен за свещениците - 21:56. Евсевий го описва като едно голямо село, 18 мили на юг от Елевтеропол. Реланд твърди, че Юта е "Юдовия град" от Лк. 1:39, в който Захария, бащата на Йоан Кръстител, живееше, но за това няма положително доказателство. За този град се мисли, че е бил на мястото, което днес носи същото име, пет мили на юг от Хеврон.

* * *

Ябълка (евр. тапуах) - П.П. 2:3,5, 7:8, 8:5; Й-л 1:12

Всичките стари преводи, тълкуват думата тапуах като ябълка. Същата дума на арабски и до днес значи ябълка. Но мнозина от новите тълкуватели считат, че друго дърво и друг плод са по-типични за тези места. Някой предполагат, че е дюля, други кайсия, трети портокал, а други са приемали, че тази дума значи китрово дърво. Богатата красота, благоуханната миризма и хубавата външност на това дърво, (и в цветът и в плодът), се съгласуват добре с горните стихове. Мислите на умни хора, добре изразени, са като "златни ябълки в сребърни съдове", т.е. като узрял и златен плод, в сребърни и красиво направени кошнички - Пр. 25:11.

* * *

Явал

Син на Ламех и Ада, и потомък на Каин. Предполага се, че той пръв е дал началото на номадския живот, така както живеят хората и сега в шатри, в Арабия и Тартария. Той пръв е открил подвижните шатри, които тогава може би са правени от кожи - Бит. 4:20.

* * *

Яван

Четвъртият син на Лафет - Бит. 10:2,4. Това име е както гръцкото Йон, от което произлиза Йония. Яван се счита за праядо на гърците. Виж Гърция.

* * *

Явин

I. Силен цар по времето на Исус Навин, който имаше Асор за столица на царството си, разположена на север в Ханаан. Съюзът, който направи против Исус Навин, съдейства за собственото му поражение (1450г. преди Р.Х.) - И.Н. 11гл.

II. Друг Асорски цар, живял едно столетие и половина по-късно, който жестоко угнетявал израилтяните в продължение на двадесет години, докато Бог въздигнал Девора и Варак, за да ги освободят - Съд. 4гл.; Пс. 83:9.

* * *

Явис

I. Манасин град, източно от Йордан, който се е наричал Явис-галаадски, защото е бил построен в земята, общо известна под името Галаад. Според Евсевий, този град се е намирал на шест мили от Пела, към Гераса. Израилтяните го пленили и поразили жителите му, защото отказали да помогнат, за да се накаже Виниаминовото племе - Съд. 21:8-10. По-късно, Явис е обсаден от амонците, и избавен от Саул. В признателност за тази услуга, Явис-галаадските мъже, предпазват мъртвите тела на Саул и синовете му от поругаване от, страна на филистимците - 1Цар. 11гл., 31:11-13; 2Цар. 2:5.

II. Потомък на Юда, който бил по-почитан между братята си, поради големия си успех в молитва - 1Лет. 4:9,10.

* * *

Явнеил (Йеова направи да се съгради)

I. Град в Юда, наречен също Явни - И.Н. 15:11; 2Лет. 26:6. Озия го превзел от филистимците и съборил крепостите му. Той се прочул по време на войната на Макавеите, и бил наречен от Йосиф - Ямния. Явнеил бил голям и многолюден град, и след разрушението на Ерусалим станал седалище на една прочута Еврейска школа и на Синедриона. Вярва се, че града е бил днешното село Йевна, на около три мили от Средиземно море, и 12 мили на юг от Йопа. Кръстоносците издигнали тук крепост, от която развалините и днес се виждат. Има един гроб, който считат за гроб на Гамалиил, потомък на прочутия Гамалиил, наставника на Павел. Там се намират разрушени църкви, от едната страна. Йевненското пристанище е едно от най-добрите пристанища по Палестинския бряг под Кисария, въпреки че, във водите му се крият опасни канари.

II. Място в Нефталимовото наследство - И.Н. 19:33, наречено в Талмудът Кафар-Яма, и вероятно е днешното място Иума.

* * *

Явни. Виж Явнеил.

* * *

Явок

Един поток, който сега се нарича Зерка; втича се в Йордан, по средата между Тивериадското езеро и Мъртво море, на разстояние по тридесет мили от морето и от езерото. Тече най-напред по една възвишена и пуста страна, и приема в себе си един приток от север и друг от юг. Последният е разделял амонците от израилтяните. Източната част на Явок, пресъхва през лятото. Към запад, Явок тече през един дълбок дол. При Фануил, където Яков се бореше с ангела, потокът се прекосяваше - Бит. 32:22. Този поток разделяше владенията на Ог, от царството на Сион - И.Н. 12:2,5, и преминаваше през една страна, която по-късно беше определена за Гадовото племе.

* * *

Ядене

Евреите са го считали за осквернение да ядат с другояверци, или с хора обредно нечисти, както със самаряните - Йн. 4:8, бирниците - Мт. 9:11, или с езичниците - Д.А. 10:28; Гал. 2:12. Общото ядене и пиене, е било знак на взаимно доверие, и един залог на постоянно приятелство. Обредите на гостоприемството, са се считали за свещени; и до ден днешен, при арабите, бежанецът е в безопасност, ако когато го гонят, прибегне в шатъра на някой. Да се наруши гостоприемството, се е считало за голямо престъпление - Пс. 41:8.

Да "изяде" някой словесата на една книга, значи да усвои ученията и духът на онази книга - Ер. 15:16; Ез. 3:1; Йн. 4:14; Отк. 10:9.

Да яде човек от Христовото тяло и да пие от Христовата кръв, значи да приеме Христос за Спасител, и чрез жива вяра, да се напои с божествена истина и с небесен живот - Йн. 6:32-58.

Забележителен е начина, по който евреите са сядали да ядат. В най-старите времена, те са яли седнали - Бит. 43:33; 1Цар. 9:22, 20:25; Пс. 128:3, но с времето, те добили обичай, подобно на персите, халдейците, римляните, и др., на ядене да полягат на високи одрове около трапезата - Ам. 6:4. Картината тук, изяснява някои неясни въпроси по този предмет. В нея ще забележите, че три трапези са наредени така, че да оставят едно празно място за прислужниците. Около трапезите са наредени, не столове, но одрове, добре послани, и понякога богато украсени - Ест. 1:6, 7:1,7. Които стояли около трапезата, са се облягали на левия си лакът, така че са могли с дясната си ръка да посягат. Нозете си простирали към външната част на одъра, така че беше лесно за грешницата да приближи Исус, и да отрие нозете му с косите си - Лк. 7:36-50; Йн. 12:3. И този обичай, е дал възможност на Спасителя да приближи учениците си, когато сядали около трапезата, отзад и да умие нозете им на Пасхалната вечеря - Йн. 13:5-12. Този обичай също изяснява, как Йоан се е бил облегнал на скута на Исус - Йн. 13:23,25.

Не е известно, обаче, колко време и до кога, този обичай на ядене е замествал древния източен обичай, който и днес пак преобладава в Палестина, и в околностите ѝ.

Евреите са яли два пъти на ден, обяд и вечеря - Лк. 14:12; Йн. 21:12. Обикновено първото ядене е било леко. То се е състояло от мляко, сирене, хляб и овощия, и ставало в различни часове преди обед. В

първите времена на Еврейската история, главното ядене, което е съответствувало с обяждането при нас, се е яло на обед - Бит. 43:25; 3Цар. 20:16, а в по-късните времена по-късно, и то се е наричало "вечеря". Евреите са имали обичай, да си умиват ръцете преди да седнат на трапезата, и това се е изисквало от начина по който са яли. По-късно, фарисеите започнали да считат умиването, като знак на благочестие - Мк. 7:2,3; Лк. 11:38. Благочестивите евреи, не само на свещени пиршества, но и на домашните си обеда и вечери, имали обичай да благодарят на Подателя на всички благости, и да молят за благословението му - 1Цар. 9:13; Мт. 14:19, 15:36, 26:26; Лк. 9:16; Йн. 6:11; 1Тим. 4:3. В някои домове е било обичайно, като седнат на трапезата, да се прочита двадесет и трети Псалом. Ястията им били месо, риба, домашни птици, масло, мед, хляб, и овощия. Виж Храна. Евреите не употребявали на трапезата, нито вилници, нито лъжици, нито ножчета; те затопявали дясната си ръка в блюдото - Пр. 19:24. Стопанинът на дома е имал обичай, да отделя на чужденеца - гост двоен дял от ястията - Бит. 43:31; 1Цар. 1:4, 9:22-24, и даже да избере онова, което е най-отборно, и да му го подаде с пръстите си. Виж Рут 2:14, и Йн. 13:26. Този обичай, още се практикува на Изток. След ядене, евреите умивали ръцете си - 4Цар. 3:11.

В първите времена на Християнската църква, много препирни са ставали по въпроса за яденето, а особено за яденето жертвопринесено месо на идолите. Някои ново-обърнати християни, убедени, че идолът не е нищо, и че различието между чисти и нечисти животни се унищожи от Спасителя, яли безразлично всякакво месо, без да се интересуват жертвопринесено ли е било месото, което ядели, или не; и като си купували месо на тържището, не гледали чисто ли е или нечисто според евреите, или било ли е принесено в жертва на идоли. Други християни, обаче, по-слаби, по-придирчиви, и по-малко поучени вярвали, че яденето на жертвопринесено месо, е светотатство и оскверняващо. Това разногласие между ранните Христови последователи, имаше нужда да се разреши чрез боговдъхновение, и ние срещаме в няколко от посланията на ап. Павел наставления и до едните и до другите. Яденето не ни прави нито по-добри, нито по-лоши пред Бога, но по-добре е човек да се въздържа от ядене, отколкото да яде и да съблазни брата си - Рим. 14:20-23; 1Кор. 8гл., 10:19-33; Тит 1:15. Това начало има едно общо приспособление в подобни случаи; и добре ще бъде ако всеки се въздържа от всичко, което може да съблазни другите.

* * *

Ядене идоложертвено. Виж Ядене.

* * *

Ядуя (познат)

I. Един от онези, които подпечатаха Завета - Неем. 10:21.

II. Син на Йонатан - Неем. 12:11, който свещенослужеше дълго време след пленничеството. Някои вярват, че той е същият първосвещеник във времето на Александър Велики. Ако това е така, трябва да предположим, че това име е било прибавено в Неем. 10:21, от друга ръка след времето на Неемия. Той е последния от първосвещениците, споменати в Стария Завет.

* * *

Язва (рана)

Всяко зло нанесено от Бога, на един народ за наказание, каквото е десетте египетски язви, по времето на Мойсей - Из. 9:14; Чис. 11:33, 16:46; 1Цар. 4:8; Отк. 11:6.

* * *

Язир - Чис. 21:32

Град на аморейците в Галаад; по-късно Левитски град в Гадовото племе. Лежал на петнадесет мили на север от Есевон, близо до един поток - Чис. 32:1; И.Н. 21:39; 1Лет. 26:31; Ер. 48:32.

* * *

Язовец

Едно малко животно, от рода на мечките, което през цялата зима спи зимен сън. То живее в студените страни, а в Палестина не се среща. Оттова някои мислят за "язовските кожи", споменати в Из. 25:5, 26:14;

Ез. 16:10, и другаде, които са се употребявали за покриването на скиинята и за обувки, че са били кожите, не на това животно, но на един вид морско животно от Червено море. Един изследовател отбелязва, че е "видял части от кожата на една голяма риба, убита на брега, която е била един пръст на дебелина, и се е употребявала от арабите за направата на обувки". Други мислят, че е едно животно от вида на дивите кози, кожите на които евреите са докарвали от Египет.

* * *

Язовски кожи. Виж Язовец.

* * *

Яил

Жената на Хевер Кенеецът, която уби Сисар, военоначалникът на Ханаанската войска, който се беше скрил в шатрите ѝ. Докато той спеше, тя заби кол в слепоочието му - Съд. 4:17-23. Вероятно, Сисар бе достоен за смърт пред Израилтяните. При това още, вероятно е животът или честта на Яил, да са били в опасност, или пък по боговдъхновение, тя може да се е въодушевила да отмъсти за угнетяваните Израилтяни, с които е била свързана с родство. Песента на Девора, прославя това дело, като праведно и героично, и като Божие осъждение, което както и поражението на Сисаровата войска, стана за по-голям срам, защото се извърши от жена - Съд. 5:1, 24-27,31.

* * *

Яир

I. Военачалник в завоеванието на Васан, вероятно преди евреите да бяха преминали Йордан, (1451г. преди Р.Х.). Двадесет и три града при Аргов, били наречени на негово име Авот-Яир.

II. Осмият Израилев съдия, в Галаад Манасиин, (1210г. преди Р.Х.). Вероятно е бил потомък и наследник на предишния - Съд. 10:3-5.

III. Един от началниците на синагогата в Капернаум, достопамятен с вярата си в Христос. Заради тази си вяра, Христос съживи и въздигна от

смъртен одър дъщеря му, дванадесетгодишно момиче - Мк. 5:22; Лк. 8:41.

* * *

Яков

I. Син на Исак и Ревека, и брат близък на Исав, роден в 1836г. преди Р.Х. Тъй като при раждането си държал петата на брат си, го нарекли Яков, т.е. петодържец, който върви изотзад и препъва съперника си - Бит. 25:26. Това събитие, някак си предсказвало бъдещото му поведение. Яков бил кротък и миролюбив, и се изхранвал чрез скотовъдство, а Исав е бил малко свиреп и немирн, и неговият поминък бил ловът. Исак е обичал повече Исав, а Ревека Яков. Яков, след като се възползвал от отсъствието на брат си и немошта на баща си, и придобил благословението на първородството, се принудил да избяга в Месопотамия, и така да избегне последиците на братовия си гняв - Бит. 27, 28гл. По пътя, Господ му се явил в сън, (виж. Стълба), обещал му да го покровителства, и му изявил намерението си за потомците му, и за Месия, че ще произлезе от него - Бит. 28:10 и сл. Другите дни от живота му, които Яков назовава "малко и зли", са били помрачени с много скърби и тъга, но Бог в грижата си и благоволенieto си към него, пак го опазил. В самотата на пътуването му, шестотин мили за Месопотамия и в двадесет годишния му труд при Лаван, Бог отново го благословил изобилно, и след като се върнал в Обещаната земя, предразположил враждебните духове на Лаван и Исав към мир. На пределът на Ханаан, Божии ангели го посрещнали, и началникът им, като се поборил с него и той му надвил, благословил го и му дал славното име Израил. Но горчиви изпити го чакали: майка му вече била умряла; сестрите и жените му със завистта си огорчавали живота му; синовете му Симеон, Левий и Рувим и дъщеря му Дина, го наскърбили и посрамили; любезната му Рахил и баща му починали; Иосиф, когото най-много обичал от всичките си синове, станал, мислел си той, плячка на дивите зверове; и загубата на Вениамин заплашвала да свали сивата му глава със скръб в гроба. Но, ето че вместо да залезе, неговата звезда блеснала по-ясно. Седемнадесет години прекарал честит живот в Гесен; в предсмъртния му час синовете му били при него, и той от името на Йеова радостно ги благословил; видения на бъдещата им слава, най-вече на Юдовото царство се явили пред очите му. Скоро след това, той бил прибран при отците си; тялото му било балсамирано

и положено с всички почести в гробницата на Аврам в Хеврон, в 1689г. преди Р.Х. В историята на Яков забелязваме, че за да придобие за себе си някои обещани преимущества, той много пъти е прибегвал до непозволени средства, вместо да чака с вяра и послушност, за своевременното изпълнение на Божието провидение. Забелязваме още, как прегрешенията му се наказват, и как после той израства в благодат пред Бога - Бит. 25-50гл. Неговото име се среща в Новия Завет, и пояснява Божието господство и силата на вярата - Рим. 9:13; Евр. 11:9,21.

II. Големият или по-стария, когото нарекли така, за да го разпознават от Яков Малкия. Един от дванадесетте апостоли, брат на евангелист Йоан, и син на Заведей и Саломия - Мт. 4:21; 27:56. Виж и Мк. 15:40. Яков беше от Витсаида в Галилея, и остави занаята си, рибарството, за да последва Исус - Мк. 1:19,20. Майка му Саломия, била една от тези жени, които понякога придружавали Исус в пътуванията му, и веднъж тя му се примостила за синовете си, да седнат единия от дясно, а другия от ляво до него в царството му - Мт. 20:20-23.

Яков и Йоан били отначало рибари, с баща си Зеведей - Мк. 1:19. Те били свидетели на преображението Господне - Мт. 17:1,2, и когато някои Самаряни им отказали да ги приемат, Яков и Йоан били готови да свалят огън от небето и да ги изгорят - Лк. 9:54. Поради тази причина, или поради голямата им ревност и деятелност като Христови проповедници, им се дало името Воанергес, т.е. синове на гърма - Мк. 3:17. Заедно с Петър, те видимо се радвали на по-големи почести и преимущества между учениците - Мк. 1:29, 5:37, 9:2, 13:3, 14:33; Лк. 8:51. След възнесението на Господа, на което Яков присъствал, той живее в Ерусалим, където бил убит от Ирод, (около 44г. след Р.Х.), и станал пръв мъченик между апостолите - Д.А. 12:1,2.

III. Друг апостол, син на Алфей, или Клеопа - Мт. 10:3; Мк. 3:18; Лк. 6:15. Майка му е Мария III, а братята му Йосия и Юда III - Мт. 27:56; Мк. 15:40. Наричаха го Малкия, за да го различават от Яков Зеведеев.

IV. "Братът Господен" - Гал. 1:19, брат на Христос, т.е. син на Йосиф и Мария; или както мнозина мислят, братовчед на Христос, и този Яков, за когото споменахме в точка III. Той пребиваваше в Ерусалим - Д.А. 15:13, и историкът Йосиф го нарича "праведният". За него се казва, че го били до смърт с камъни, около 62г. след Р.Х. Посланието на Яков, се

преписва на него от онези, които правят разлика между него и Яков Малкия. Въпросът за истинското му отношение към Христос е много заплетен и неясен. Евангелията споменават многократно за Яков, Йосия, Юда и Симон - "братята" на Господа, и говорят така също за "майка му" и "сестрите му" - Мт. 12:46, 13:56; Мк. 3:31, 6:3; Лк. 8:19; при това още, боговдъхновените писатели изрично различават братята Христови от апостолите, и включват в числото на апостолите и Яков Малкия и Юда - Ин. 2:12, 7:3-10; Д.А. 1:13,14, и следователно на това е основано мнението, което много благоговейни християни са приемали и приемат, че Яков Праведният е истински брат на Исус Христос.

Въобще се предполага, че Посланието на Яков, е било написано в Ерусалим, (около 61г. след Р.Х.), от Яков Праведния, малко преди да умре. То е насочено към повярвалите евреи, но е предназначено за всички християни. Затова се нарича съборно. Виж Послания. Някои гледат на него като на учение, което учи за вярата и добрите дела, различно от учението, което ап. Павел проповядва в посланието си към Римляните. Но учението и на двамата апостоли е всъщност истинското, с разлика на това, че Павел се простира да говори повече върху вярата, източник на добри дела, а Яков върху добрите дела, които са плод на истинската вяра. Според Павел, не може да бъде истинска вярата, която не се проявява в добри дела; а според Яков, не може да са истинно-добри делата, които не произтичат от истинска вяра.

* * *

Якововият кладенец. Виж. Сихем II.

* * *

Яловост

Яловостта, се считаше на всякъде на Изток за много оскърбително явление - Бит. 16:1, 30:1-23; 1Цар. 1:6,19; Ис. 47:9, 49:21; Лк. 1:25, особено между еврейките, които помнеха обещаният Месия - Бит. 3:15, и желяеха да имат честта да му станат сродници. Силата на това желание се доказва от извънредните и често неоправдаеми мерки, които еврейките понякога са предприемали за тази цел - Бит. 16:2, 19:31, 38:14; Вт. 25:5-10.

* * *

Ямврий. Виж. Яний.

* * *

Ямния. Виж Явнеил.

* * *

Яний и Ямврий

Яний и Ямврий са двама от Египетските магьосници, които се възпротивили на Мойсей и Аарон, и се опитали да им подражават в чудесата им. Виж Из. 7:11, и сл. Имената им не се споменават на друго място в Стария Завет, но се срещат в Равинските книги и в Новия Завет - 2Тим. 3:8.

* * *

Янох (упокоение)

Нефталимов град в северна Палестина, превзет от Асирийския цар - 4Цар. 15:29. Местоположението му не е точно определено.

* * *

Яребица

Една добре позната птица, от която три вида се срещат в Палестина. Сауловото преследване на Давид, е сравнено с преследването на яребица в планините - 1Цар. 26:20. Това може да се изтълкува с един обичай на арабийците, които като виждали, че тази птица изнемощява, когато се подгонва няколко пъти един след друг, най-накрая се спускали внезапно върху нея, и я удряли с тоягата си. Значението в Ер. 17:11: "Каквато е яребицата, която събира пиленца, които не е измътила", е че тя изгубва труда си, защото малките птици като се излюпят я напускат. |

* * *

Ярем (хомот, иго)

Символ на подчинение и поробване - 3Цар. 12:4, железен ярем, на жестоко притеснение - Вт. 28:48. Обредният закон е бил хомот, отегчително ограничение - Д.А. 15:10; Гал. 5:4. Отхвърляне или прекратяване на игото, е означавало временно или неограничено освобождение от робство - Ис. 58:6; Ер. 2:20, и понякога неприпознаване на законна власт - Ер. 5:5. Само Бог може да премахне яремът, наложен върху нас от греховете ни - П.Ер. 1:14, но игото да слугуваш на Христос е благо и леко - Мт. 11:29,30.

* * *

Ярмут

I. Град в ниската част на Юдея - И.Н. 15:35. Царят й Пирам, бе един от петимата, които се наговорили да накажат гаваонците, защото се съюзили с израилтяните, и били обесени в Макида от Исус Навин - И.Н. 12:11; 15:35. Населен отново след пленничеството - Неем. 11:29, и сега се предполага, че това е днешното място Ярмук, (13 мили на югозапад от Ерусалим), на върха на един рид, където дялали камъни, и където други развалини от древен град се срещат.

II. Исахаров град, който с предградията си бе определен за Гирсоновците Левити - И.Н. 21:29, и наречен Ремет и Рамот - И.Н. 19:21; 1Лет. 6:73. Кондер вярва, че този град е стоял на днешното място Раме.

* * *

Ярост (гняв)

Когато говорят по човешки, библейските писатели приписват на Бога ярост, гняв, и други подобни страсти, защото някои от Божиите промислителни дела, са такива, които човек би извършил, когато е раздразнен от ярост и гняв. Трябва обаче да внимаваме, да не отдадем на Бога човешки страсти и слабости.

* * *

Яса

Град на север в Моавското царство. Там наблизко, Мойсей порази Сион - Чис. 21:23. Яса беше в пределите на Рувимовото племе и Левитски град - И.Н. 21:36. В Ис. 15:4, и Ер. 48:21, четем за него, че пак е в ръцете на моавците.

* * *

Ясон

Сродник на ап. Павел в Солун, у когото апостолът е бил на гости. Той и домът му, се изложиха на опасност, за да защитят Павел от тълпата (52г. след Р.Х.) - Д.А. 17:5-10. Пет години по-късно, срещаме Ясон с Павел в Коринт - Рим. 16:21.

* * *

Яспис

Скъпоценен разноцветен камък, бие понякога на зелено, понякога на багрено, и др., често в бял, червен или жълт оттенък - Из. 28:20; Отк. 4:3; 21:11.

* * *

Ястреб

Една твърдо-крила и хищна птица. От родът на ястребите има различни видове в Сирия. Те са се считали за нечисти от юдеите - Лев. 11:16, и за свети от гърците и египтяните. С хвърченето си, ястребите поясняват мъдрото провидение на Създателя - Йов 39:26.

* * *

Ятир

Град в Юда, в планинските места - И.Н. 15:48; 21:14. Давид изпрати тук дарове - 1Цар. 30:27; 1Лет. 6:57.

* * *

Яфет (разширение)

Вторият от тримата синове на Ной - Бит. 9:23; 10:21, роден сто години преди потопа. Може той да е истинския Япетос, когото Гръцките легенди посочват за прародител на Гръцкото племе. Седемте му сина - Бит. 10:2-5; 1Лет.1:5, населили с потомците си северна Азия и по-голямата част от Европа. По-късно гърците и римляните, покорили големи територии в Южна и Западна Азия, както предсказал Ной - Бит. 9:27. Яфетовците сега са се разпространили и в Америка.

* * *

Яхин (Бог ще утвърди)

Името на десния меден стълб в притвора на Соломоновия храм - 3Цар. 7:21. Виж. Воаз.

* * *

Яцинт

Скъпоценен камък с жълто-червен цвят, много прилича на аметиста. Като се нагрее губи цвета си, и заприличва на диамант - Отк. 9:17; 21:20.

* * *

Ящер или Ящерица

От родът на гадовете - Лев. 11:30. Според Мойсеевият закон ящерът и ящерицата са нечисти.